Gotthard

főpallér Kassán,
ahol részt vett Báthory
Zsófia templomának
(ma premontrei) építése-
ben az 1670-es évek elé-
jén. Az állványról 4 kö-
művessel együtt lezuhant
és életét vesztette.

Szabó Báthory

11. l.

Gotthardt
képíró

M.D.K.

Miltatás.

Balás Edit: Székelyföldi szárnyasoltárok. 12 l.
Székelyföld történeti és művészi multja.

Albrecht, Gotthard

bécsi mester

A pesti Német Színház mennyezetfestését
Aman reá szeretné bizni. /1810/

140.o. 120. jegyz.

ZÁDOR ANNA: POLLACK MIHÁLY. Bp. 1960.

Gotthardt András

lakatos

1825-ben 26 éves.

Gotthardt András, lakatos, 26 éves korában, 1825-ben látogatta a rézmetszők szaktanfolyamát.

Lásd Fleischer Béla 76. l.

Pécsi Székesegyházi, Székeskáptalani és Papneveldei Uradalmak Mérnöki Hivatala Pécs, Szepessy-utca 10. sz.
Telefon: 24-41.

Nagyságos

dr. Szentiványi est.
a MOB. titkára

...ános és Ferenc
...itési és átalakitási
...lalata

Budapest

Θ Gotthard Ede

kiáltott a párisi
Independantsban
Lendvai Károly Párisi-
levél. Művinet
1908. 273. l.

Partenope .F.

1628.

Vászon, méretei 209 : 183 cm. — Mündler: XIV. 50.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok:

a) Az Esterházy-Képtárban. 1835: XI. 22. *F. Spagnoletto:* Die Marter des heil. Andreas. — 1844: VII. 3. *J. Ribera Spagnoletto:* Die Marter des heil. Andreas. — 1865, 1866, 1867, 1869: XIV. 50. *J. Ribera Spagnoletto:* Szent András vértanusága.

b) Az Orsz. Képtárban. 1871: XIV. 50. *J. Ribera Spagnoletto:* Szent András vértanusága. — 1873: XIV. 48. *J. Ribera Spagnoletto:* Die Marter des heil. Andreas. — 1876, 1878, 1879: XVI. 707. *J. Ribera Spagnoletto:* Szent András vértanusága. — 1881: 731. *J. Ribera Spagnoletto:* Szent András martyriuma. — 1888: XVI. 523. *J. Ribera Spagnoletto:* Szent András vértanusága. — 1896, 1897: XVI. 523. *J. de Ribera lo Spagnoletto:* Szt. András vértanusága. — 1897: XXII. 523. *J. Ribera Spagnoletto:* Martyrium des heiligen Andreas. — 1898: XXII. 523. *J. Ribera dit l'Espagnolet:* Martyre de saint André. — 1901, 1904: XXII. 523. *J. Ribera Spagnoletto:* Szent András vértanúsága.

Gotthardt István

Szerepelt a Műcsarnok Tavasi tárlatán.

PH 1930. III. 19.

Gotthard István MDK

Maria Grün, olf.

Karnaki obeliszk, olf.

Mücsarnok 1930 tavaszi kiállitás

Gotthardt István

Egyiptomi hegyek, olf.

Műcsarnok 1931 Művészcsoportok kiállitása

Gotthardt István MDK

Máriacell, olf.

Műcsarnok 1931 Művészcsoportok kiállítása

M.D.K.

Gotthard Zsigmond, építész

terve 500 p.-ös meg-
vételben részesült a deb-
receni egyetemi ref. temp-
lom pályázatán :

Vállalkozók Lapja, Bp. 1938. LXIX. évf.
ápr. 28. sz. 4. old.

M.D.K.

Gothárd Zsigmond

A Paskál-fürdő tervpályázaton megvétel 10ooo Ft.

Társtervező: Kéri Gyula, Kötelesz József, László Ferenc

Magyar Építőművészet 1968/4. 2-8.l.

diszjelvényét, a Károly-csapatkeresztet, a porosz királyi II. o. Vaskeresztet; továbbá még miniszteri Militärkommando és honvéd hadoszt. parancsnoksági okirati megdicsérésekben is részesült; ezeken kívül tulajdonosa a jubileumi emlékéremnek a fegyveres erő számára, a kat. jub. keresztnek, 1912—13-beli emlékkeresztnek és a Mária-keresztnek. A háboru befejezése után egyrészt a honvédkórházban, másrészt a honvéd térparancsnokságnál, majd a honvédelmi minisztérium 12. osztályában teljesitett szolgálatot. Időközben orvos-alezredes s orvos-ezredes lett és mint ilyen vonult nyugállományba.

Gothárd Zsigmond dr. *(homoródalmási)*, ny. h. államtitkár. Született a kolozsmegyei Sztána községben, 1867-ben Atyja, Zsigmond, földbirtokos volt. Gimnáziumi tanulmányait a kolozsvári unitárius gimnáziumban végezte, majd a kolozsvári egyetem jog- és államtudományi fakultásán doktori oklevelet szerzett. Tanulmányainak befejezése után még ugyanazon évben a m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztérium szolgálatába lépett. Sorozatos előlépések után 1905-ben min. osztálytanácsos, 1916-ban min. tanácsos lett, majd 1923-ban mint helyettes államtitkár vonult nyugalomba. Kezdetben a középiskolai ügyosztályon működött, később annak helyettes vezetője, majd vezetője volt. Egyideig vezette a protestáns osztályt is. A társadalmi és az unitárius egyházi életben mindenkor tevékeny részt vett. Husz évig a budapesti unitárius egyház gondnoka és a br. Baldácsi-alapitvány igazgatósági tagja volt. Jelenleg ez utóbbinak gondnoka. A Bethlen Gábor Szövetség alelnöke.

Gothárd Zsigmond ifj. *(homoródalmási)*, okl. épitészmérnök, kir. mérnök. Született Budapesten, 1900-ban. Dr. G. Zsigmond ny. h. államtitkár fia. Középiskoláit a budapesti mintagimnáziumban, főiskolai tanulmányait a kir. József müegyetemen végezte. Közben félévig a zürichi technikai főiskola hallgatója is volt. Épitészmérnöki oklevelet 1922-ben Budapesten szerzett. 1923—1924. szeptemberig a Technika Épitő Rt. szolgálatában állott, majd Waelder Gyula müegyetemi tanár mellett dolgozott. 1926-ban kinevezték a Pestvármegyei Államépitészeti Hivatalhoz, innen 1929-ben az Egri Államépitészeti Hivatalhoz osztották be. 1930-ban a kereskedelemügyi minisztérium megbizta az Ankarában épülő magyar követségi palota épitkezésének ellenőrzésével. Külföldi utja során tanulmányozta az angol egyetemek épitkezéseit és tapasztalatairól a Magyar Mérnök- és Épitészegyletben tartott előadásán olyan feltünést keltő kérdéseket vetett fel, amelyek a szaksajtót is hosszabb ideig foglalkoztatták. G. épitette, illetve tervezte a Kinizsi-utcai unitárius templomot, az angyalföldi református templomot és a mátészalkai közkórházat.

Gottl Gyula dr., szakorvos. Született Balassagyarmaton, 1904-ben. Középiskoláit szülővárosában, egyetemi tanulmányait Budapesten végezte. 1929-ben kapta meg orvosi oklevelét. Gyakorlati éveit a balassagyarmati közkórházban töltötte. 1929 április 1-től két évig mint klinikai növendék Lénárd tanár orr- és gége-klinikáján müködött, ahol 1931-ben orr- és gégeszakorvosi képesitést nyert. Ugyanebben az évben végezte el a tisztiorvosi tanfolyamot is. Jelenleg Balassagyarmaton folytat kórházi és magángyakorlatot.

Gottl Rezső, kuriai birói cimmel és jelleggel felruházott ny. törvényszéki elnök. Született Pozsonyban, 1870-ben. Meghalt 1925-ben. Középiskolai és jogi tanulmányait Budapesten végezte, majd jog- és államtudományi államvizsgát tett. Ezután állami szolgálatba lépett és mint joggyakornok a szegedi járásbiróságon kezdte meg müködését. 1903-ban törvényszéki birói minőségben a balassagyarmati kir. törvényszéken nyert beosztást. 1913-ban a törvényszék elnökévé nevezték ki. 1921-ben kuriai birói cimmel és jelleggel ruházták fel. 1924-ben nyugalomba vonult.

Gömbös Andor *(jákfai)*. Született Csákváron, 1884-ben. Fia néhai László, takarékpénztári vezérigazgatónak. A felsőkereskedelmi iskola elvégzése után az Egyesült Budapesti Fővárosi Takarékpénztár kötelékébe lépett. Amikor intézete a Községi Takarékpénztárba beolvadt, cégvezetői minőségben vette át az ujonnan alakult vállalatot és a Hitelegylet vezetésével bizták meg. A Bethlen Gábor Szövetség és az Országos Protestáns Sajtószövetség pénztárosa, a Protestáns Bál t. elnöke és Tisztviselő Kaszinó választmányi tagja.

Gömbös Gyula, vitéz *(jákfai)*, miniszterelnök, országgyülési képviselő. 1886 de-

Gyárfás Zsigmond

cember 26-án született Murgán, Tolnamegyében. A pécsi honvédhadapródiskola elvégzése után 1905-ben a zágrábi 25-ik honvédgyalogezredbe került. Néhány évi Horvátországban eltöltött csapatszolgálat után 1908-ban a katonai torna- és vivótanári tanfolyamra vezényelték és ott oklevelet szerzett. 1910-ben ujból visszakerült a csapathoz, majd a felsőbb tiszti tanfolyam elvégzése után a bécsi cs. és kir. hadiiskola hallgatója lett. A háboru kitörése után egyideig a 13-ik hadtest vezérkari osztályán teljesitett szolgálatot a szerbiai hadműveletek idején s 1914 szeptemberében az ellenség előtti bátor magatartásáért a III. osztályu katonai érdemkereszttel tüntették ki. 1915 tavaszán a hadtesttel együtt résztvett a Pflanzer-Baltin-hadsereg kárpáti átkelésében, majd az 1915-ös harcokban mint hadsereg-, hadtest- és dandárvezérkari tiszt. 1916-ban, az oknai áttörésnél, egy ellenséges éjjeli rohamnál megsérült és hazakerült. Felépülése után a honvédelmi minisztériumba osztották be, majd a román betöréskor a kormány megbizásából Betegh, erdélyi kormánybiztos mellett működött. A románok kiverése után a belügyminisztériumban a repatriálásokat végezte, később pedig a honvédelmi minisztérium elnöki osztályán, végül a pótlásügyi főnökségnél Bécsben teljesitett szolgálatot. Ezidőben irta feltünéstkeltő tanulmányát: Die ungarische Armee cimen, melyben az önálló magyar hadsereg szükségességét fejtegette. A forradalom kitörésekor hazavezényelték s először a honvédelmi minisztériumba, majd Balla Aladár akkori zágrábi követ mellé került, mint katonai attasé. 1918 december elején visszakerült a hadügyminisztériumba, ahol a hadműveleti osztály Balkán-csoportját vezette. Kezdettől fogva bizalmatlanul nézte a Károlyi-kormány működését s ezért 1919 januárjában belépett a Magyar Országos Véderő Egyesületbe, amely Károlyi Mihály ellen mondott éleshangu beszédének hatása alatt elnökévé választotta. Mint ilyen, az ország ellenforradalmi megszervezésén fáradozott s összeköttetésbe lépett Bethlen István gróffal. A MOVE szervezkedésének meggátlása céljából Böhm Vilmos áthelyeztette, Gömbös azonban nem hagyta félbe munkáját, hanem inkább nyugdijba ment. Febr. végén letartóztatási parancsot adtak ki ellene, mire elhagyta az országot s Bécsbe ment, ahol Bethlen István gróf utasitására a bécsi komité megszervezésén fáradozott, majd megindította a Magyar Futár cimü ellenforradalmi hetilapot. A kommün kitörése után Belgrádba utazott, innét Szegedre ment, részt vett az ellenforradalom megszervezésében és mindkét szegedi kormányban hadügyi államtitkár volt. Az ABC

katonai előadója volt s mint államtitkár, vezető szerepet vitt a nemzeti hadsereg megteremtésében. 1919 juniusában a franciák nyomására el kellett hagynia Szegedet s Bécsbe indult. A Peidl-kormány eltávolitása után azon fáradozott Budapesten, hogy a Friedrich- és Teleki-kormány között egyezséget hozzon létre. Augusztus végén, mint vezérkari tiszt ismét a hadseregben kapott beosztást s egyuttal folytatta a MOVE és egyéb keresztény társadalmi organizációk szervezését. 1920 tavaszán fellépett képviselőnek s egyhangu mandátumot nyert Törökszentmiklóson a kisgazdapárt programmjával. Az első nemzetgyülésen az agrárpolitikai s az ellenforradalmi gondolatok egyik legmarkánsabb reprezentánsa volt. Több lovagias ügye és párbaja is keletkezett, főként a szélső legitimistákkal. Károly király visszatérési kisérleteinek meghiusitásában vezetőszerepe volt. Emiatt számos támadás érte. A második nemzetgyülési választásokat ő vezette s nagy része volt az Egységespárt megalapitásában. Ekkor ugyancsak régi kerülete választotta meg e párt programmjával. A választásokkal kapcsolatos kormányrekonstrukció idején Bethlen őt szemelte ki belügyi államtitkárnak, azonban az ellenzék erélyes tiltakozására elháritotta magától e tisztséget, nehogy megnehezitse a kormány helyzetét. Ehelyett, mint az Egységespárt ügyvezető alelnöke, a párt további szervezésén fáradozott. A földreform végrehajtása során támadt politikai elégedetlenség, valamint a kormány pénzügyi politikájával szemben kialakult felfogása azonban egyre inkább eltávolitotta őt a párt hivatalos politikájától. Különösen a koronarontók ellen sürgetett erélyes rendszabályokat s a bankoknak juttatott valorizálatlan állami hiteleket hibáztatta. E felfogás miatt előbb lemondott ügyvezető alelnöki tisztségéről s várakozó állásponton maradt. 1923 augusztusában azután kilépett az Egységespártból hat hivével együtt s a hozzácsatlakozó néhány pártonkivüli keresztény ellenzéki képviselővel megalapitotta a Magyar Nemzeti Függetlenségi (fajvédő) Pártot, intranzigens jobboldali, agrár- és szabadkirályválasztó programmal. Az ellenzéken különösen a szanálási törvényjavaslatok tárgyalásakor intézett heves támadásokat pártjával a kormány ellen s a költségvetések, valamint indemnitások vitáiban a kormánynak a baloldali radikalizmussal szemben tanusitott kiméletes eljárását ostorozta. A frankügy kapcsán keletkezett parlamenti botrányban azonban a kormány mellé állott, amiért sok támadás érte a baloldalról. Több izben erélyesen sikra szállott a numerus clausus védelmében. A délszláv orientáció egyik legrégibb hirdetője. Az uj országgyülésbe az abádszalóki kerület küldötte be a fajvédőprogramm alapján. 1928 szeptemberében a honv. minisztérium államtitkára lett, miután pártjához és a magyar

Építészet - egyházi

Kápolna, Bp., Rákos-u. 3. -

Gotthard Zsigmond és Padányi Gulyás Jenő

Tér és Forma, 1929

II. évf. 99-102.

B. E.: Az unitárius misszió-ház kápolnája.

Gotthardt Zsigmond épitén

Tér és Forma, 1929

II. évf. 99-102.

B. E.: Az unitárius misszió-ház kápolnája.

Gotthard Zsigmond, építész

Művészet, 1937. II. évf. 10. sz. 117. l.

Bacz Jenő: Jeligés pályázat.

Gothárd Zsigmond

építész

a debreceni egyetemi

ref. templom tervpá-

lyázatáról

MMÉLKözl

1938. 138. l.

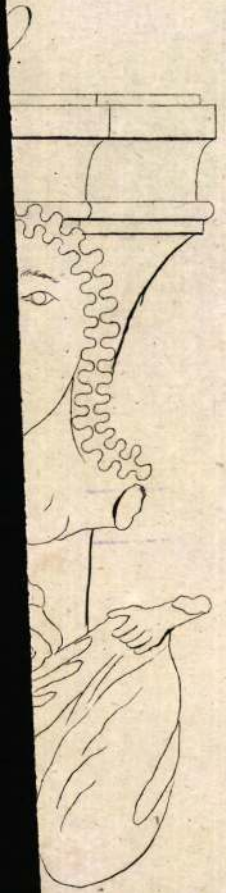

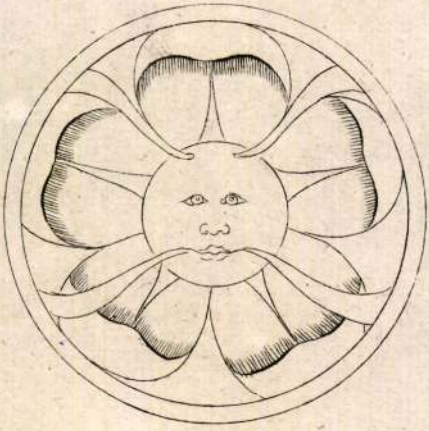

9.

5.

Gothard Zsigmond

l

MMÉ Évk

1940.41.l.

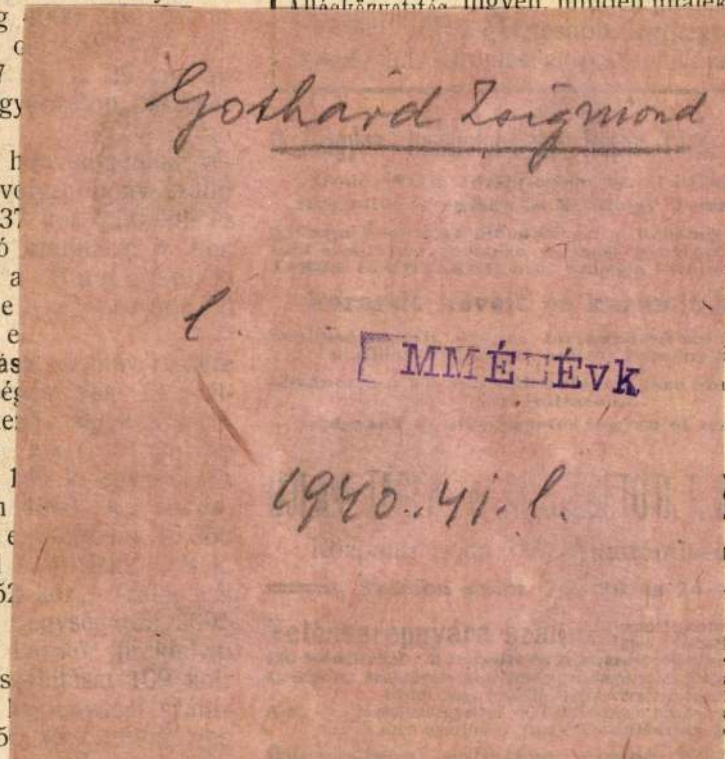

uschlosz-féle
fürész részvénytársa-
cég
jü c
2·7
. egy
kir. h
zsáv
337
alló
ért a
ite
te e
llitás
ükség
etke
és
sát 1
ron
9 k. e
acél
6552
k.
k y
cél s
vós
545
0 k.
oggy
áron
y—s
bádo
r. 50 fm. 1 évre, M.
k födélvasbádog szál-
ron 97.625 k. 1 évre,
artin acélból öntve 73
dő egységáron 112.728
üzcső szállitását 2·02

Üzletek vétele és eladása

Állásközvetítés ingyen, minden jutalék nél
zha
szbé

Bud
52-
on 5
felta
KO
en e
apja
rave
églá
nkál
rmer
BUDA
tca
31.
tt, teh
an, f
epet
an. —
!!
bizo
izony
vá ha
on, u
Apró
ot.
rkoló
rkoló
rkoló
bá k

Terméskőbányáiból szállit: Követ cyklopfa
hez és alap
zuzott követ betonmunkákhoz és utépitéshez.

Mészégető-telepe termel: budai zsiros mes

Mühabarcsgyára termel érdes dunahomokból mühabarcsot.

Grósz Sándor

st, VI. ker. **Király-utca 102. szám.**
enkor legjobb, legolcsóbb és legerősebb
i kémény és szellőztető tolc[illegible]ak készitője.
nkban foglalt hirdetésére e helyen is felhivjuk olvasóink figyelmét.)

---

betonszerkezetek elkészitését elvállalja

tenberger Emil épitőmester

(Mészáros és Gerstenberger cég)

Budapesten, VII., Thököly-ut 77.

etonfödémek 15 m. fesztávolságig, szabadon felfekve; vastartók, vasoszlopok, falöslegessé válnak. — Korlátlan hordképesség. Leggyakorhasználás. — Teljesen hangelszigetelő. Egész épületek vasbetonból, közraktárak, áruházak, gyári épületek izak, lépcsők, hidak csatornák, vizi-épitkezések, viztartázások készitése. **Tetemesen olcsóbb és műszaki. sabb mint vastartók közötti boltozat.**

— **TELEFON 56—81.** —

54—98. **Telefon 54—98**

SCHKA és TARSA

Budapest, X., Füzér-utca 35.

,- fa- és vászonredőnyök, napellenző-ernyők, lépcsővasból, felülvilágító ablakzáró készülékek, szinházi függönyök és kovácsoltvas tömegáruk gyára.

OCCO L. BUDAPEST.

41—03. **CEMENTGYÁR.** TELEFON 41—03

s iroda: III. ker., Ürömi-utca 24—32. sz

KITŰNŐ MINŐSÉGŰ LASSAN ÉS GYORSAN OMÁNCEMENTET ÉS MŰPORTLANDCEMENMELY VASUTVAGY HAJÓÁLLOMÁSRA SZÁLGEN JUTÁNYOS ÁRON és JÓTÁLLÁS MELLETT

ORTIS ANTAL

ány-csiszoló és kőfaragó

BUDAPEST,

kerület, Tavaszmező-utca 14. szám.

L I

Haverland Antal, Bu

Telefon 29—66. —

vonókat és vasszerke

Marady

épület- és

Budapest, V., Ara

Elvállal gáz- és vízvez világitás és villanyeseng tartását, valamint minde és javitásokat a

---

Müller

ÉPÜLET- ÉS DISZMŰ-BÁ VEZETÉK-B

Iroda és műhely: Buda

Lakás: Damjan

Minden e szakba vágó tosan eszközöltetnek. B jutányos áro

Telefon 85—43. **Költségveté**

HAZAI ASZFALT ÉS

KÖVÉR

BUDAPEST, V.,

Aszfalt burkolások, elszigetelések **természetes és valódi aszfa négyszögletes, magas nyo lapok burkolása és szállit KÁK:** csatornák, vasbetonhidak vitelt

---

abadalmazott, hornyolt téglá

ént portlandcementes habarcsba helyezett vashuzallal merevitve. A vasgere

gyors előállitás és száradás tekintetébe

Gotthard Zsigmond

Eszaki varosok cimen előadást tartott

MMÉE Közl

1938. 156 l.

(A mű- és középítési szakosztályok 1938. marc. 28. tartott ülésének jegyzőkönyve.)

Tsz.:

Kelet	Beszélő neve (olvashatóan)	Hív.	Magán	Inturb.	Kelet	Beszélő neve (olvashatóan)	Hív.	Magán	Inturb.

<Gothárd Zsigmond>
cikke

<> London műemlékei
és az angol egyetemi
városok építészete -
MMÉE Közl. Havi
Füzetei. 1928. 23.
s kv. ll.

30

Kat. Martina sz.
Prot. Mártonka

CSÜTÖRTÖK

31

Kat. Bosco Sz. J.
Prot. Virgilia

PÉNTEK

1

Kat. Ignác pk. vt.
Prot. Ignác

FEBRUÁR

SZOMBAT

2

Kat. Gy. sz. B. A.
Prot. Karolin

Gothard Zsigmond

OTI-csepeli rendelője
terop
vetélre java-
solva

MMÉEKözl
1943. 104. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Gothárd Zsigmond

építész

Szül: Budapest 1900.

Oklevelet nyert 1922.

Műegyetem M. E.

13. Részvénytőke
14. Elfogadványok
15. Tisztviselői fizetés
16. Munkabér
17. Biztosítási
18. Hirdetési
19. Költség
20. A/ mintájú varrógépgyártási
21 B/ " "
22. C/ " "
23 Gépjavítási
24. Gyártásiköltség
25. Kereskedelmi költség

Gotthilf Ernő
építész
szül. 1865 szept. 1. Temesvár
1889-ben Füger díj.

Gotthilf Ernő, építész, szül. 1865 szept. 1-én Temesváron, 1888 okt.-ben iratkozott be és 1890 júl.-ig az építészeti szakosztályon Hasenauer tanítványa volt. 1889-ben a Füger díjat kapta.

lásd Fleischer/Bécs 46. l.
102. l.

sülés szándékával vagy csak katonai kiképzés és hadi tapasztalatok gyüjtése céljából — a keresztény zászlók alá, a fiatal Amerighi gróf is elhagyta a szülői házat és 1684 elején a skót származású De Leslie Jakab tábornagy ezredébe vétette föl magát, melynek parancsnoka Spinola őrgróf alezredes volt.

A tűzkeresztségen Paolo még ez évben átesett s 1685 nyarán ezredével Eszék alá került, ahol augusztus 13-án, a nevezetes híd elfoglalásáért vívott heves harcban annál inkább feltűnt bátorságával, mert az ezred legfiatalabb tisztje volt. Egyre a legveszélyesebb pontokon küzdve, végre is megsebesült, de azért elég ereje volt arra, hogy meztelen karddal megöljön egy török zászlótartót és zsákmányát, egy rendkívül díszes, nagyméretű, felírásokkal gazdagon hímzett lobogót, személyesen vitte el parancsnokához, aki azt vitézsége jutalmául neki ajándékozta.

E sokat igérő kezdet után De Leslie »tanácsára és biztatására« továbbra is a császári hadseregben maradt s Buda ostroma folyamán katonai erényeivel feljebbvalói fokozott elismerését érdemelte ki. A július 27-i roham alkalmával kétszer megsebesült, de hamarosan talpraállva, a további harcokban is résztvett s jelen volt a vár elfoglalásánál is.

November hó 25-én távozott ezrede kötelékéből, e napon kelt De Leslie tábornagynak az a meleghangú igazoló és ajánló írása, melyből

Gotthilf Ernő, temesvári származású építész. A bécsi képzőművészeti akadémián Hausenauer osztályán tanult. 1889-ben ugyanitt egy temetői sírkápolna tervével megnyerte a Füger-érmet.

Vasárnapi Ujság. 1889. 487. l.

Gotthilf Ernő

építész.

L.

Szendrey - Szentiványi:

590. l.

T. 261.

oglalja el, a hegyes háttérben pe-
nnek föl. Felirata fölül[:] [körépüst

L

. Neutra fl. és befejezése: 3.

2 : 10.8 cm.

Gotthard Zsigmond

felszólalt a Budapesti Televizió Adóállomás és Mikrohullámú Központ fejlesztésére kiírt 1970-es tervpályázat eredményismertető vitaülésén.

Heim Ernő: Klubnap - tervbirálat?
Magyar Ép.műv. 1971.3.sz.7.1.

Gotthárd Zsigmond építész M.D.K.

Dijazva a pályázaton / 22ooo Ft /

Társtervező: Zsótér Pál

Sikeresen zárult a korszerü felvonulási épület-tervpályázat

Magyar Nemzet 1966. julius 3. 5.l.

Gottbérd Z sigmond épitész . . .

\ 25000 Ft \

Tárgytervezés: készítés alatt

M.D.K.

Gotthard Zsigmond, épitész

a II.sz. kongresszui téma /Épitészi kamarák és épitészi érdektársulások/ albizottságának titkára

XII. Congrès International des Architectes Budapest 1930. Compte-rendu. Bp. 1931. 19.old.

MDK

Gotthard Zsigmond építész

MM és ÉE kiáll. kat. Sárbathely, 1934. szept.

MDK

Gotthard Zsigmond

A mérnökegyleti nggypályazaton dicséretet nyert Gotthard Zsigmond terve.

Epitő Ipar - Epitő Művészet, 1926. 51.l.

MDK

Gotthárd Zsigmond és Kiss Tibor építészek

Pénzintézeti közp. tervpályázata. Müvészet, 1937, 10.sz. 119. l.

MDK

Különfélék. Magy. Épitőművészet 1897-98. 23o. l.

MDK

Gotthárd Zsigmond épitész

Nyaraló terve a Nemzeti Szalón "Balatoni kiállitásán" szerepelt és egy hétig ki volt állitva a Magy. Mérnök- és Épitész-Egyletben.

Cikk: A Balatoni Szövetség nyaraló tervei.

Épitő Ipar - Épitő Művészet, 1928.máj.1. 67-68. lap

MDK

Gotthard Zsigmond építész

MM és ÉE, 1929. jun. 23. 158. l.

Gotthardt Zsigmond MDK

Az unitárius missióház kápolnája, repr.

Tér és Forma 1929.II.3.sz. 99-102.o.

MDK

Gotthardt Zsigmond építész

Döntöttek a Pénzint. Közp. szabadságtéri székházának tervpályázatáról. Pesti Napló, 1937, jun. 26.

Gotthardt Zsigmond · MDK

épitész tervezte az unitárius missióház kápolnáját.

Tér és Forma 1929.II.3.sz. 99-1o2.o.

Gotthardt Zsigmond, épitész M.D.K.

terve 500 p-ös megvételben részesült a debreceni egyetemi református templom pályázatán.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1938. LIX. évf.

ápr. 14. sz. 8. old.

Μ.Δ.Κ.

Ψήφισμα Δαβίδ. Βρ. 1938. ΙΙΧ. ένθ.

32. σελ.

M.D.K.

Gotthardt Zsigmond, építész

Kiss Tiborral közös terve a 3000 p-ös díjat egyiket nyerte el a Pénzintézeti Központ Szabadság-téri új székházának pályázatán.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1937. LVIII. évf.
jul. 1. sz. 10. old.

M.D.K.

Gotthard Zsigmond, ĉpitän

terve megvételben
részesült a komázomi
uj postapalota felyázatán

Vállalkozók Lapja. Bp. 1941. LXII. évf.

szept. 4. sz. 4. old.

MDK

Gotthilf Ernő, Temesvár,

Füger-dij 1889

Bécsi képzőm. akadémia magy. ösztönd. névsora

Fleischer Bécs 1o2. l.

MDK

Gotthilf Ernő, Temesvár

1889. Füger-dij

Bécsi Képzőm. Akad. magyar ösztöndijasainak névs.
Fleischer, Bécs. 102.1.

M.D.K.

Gotthilf Ernő (bécsi) építész

tervét a bpesti szabadkőmüves nagypáholy palotájára hivet pályázaton, első pályadíjjal tüntették ki.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1894. XV. évf.

ápr. 10. sz. 2. old. + ápr. 17. 2. old

Gotthilf Ernő épitész, Temesvár

a bécsi képzőművészeti akadémián arany Fugger-dijat kapta egy temetői sirkápolna legjobb tervéért

Kitüntetett magyar művész-növendékek. Vas. Ujs. 1869, 487 l.

egyemeletes, sarok, részben a Dobó-
lesarkitással, XVIII. század.

58/

M.D.K.

Gottlieb Ernő (bpesti) építész

elhészítette a Temesvárom épitendő Gizella-árvaház terveit.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1898. XIX évf.

szept. 7. sz. 4. old.

GOTTHILF-MISKOLCZY, Erns von épitész

GÁBOR Eszter: Ki mit csinált, és mit nem csinált? = Buksz, III.évf.4.sz. 1991
436.p.

Moravánszky szerint több banképületet tervezett Bp.-en, Gábor Eszter ezek konkrét megnevezését kéri

272.
Heller, Richard-Wager, Wilhel
druck Erkragngungen. Wien, 19

1004.
Helfferich, Karl: Handelsplit
Humblot

943.
Helfferich, Karl: Zur Geschic
1896, Simion

1033.
Helmár Ágost: Néhány adat a k
1910. Angermayer.

1005.
Heltai Ferenc: Beszámoló besz

Gottermayer Nándor

Dombornyomott bőr-kép,
Kép keret, dombornyomott bőr,
Könyvkötés, bőrmozaik,
Könyvkötés, —"—"—
Könyvkötés —"—"—

Die Kunst der Jahrhundertwende:
Ausstellung: Fotóművészeti Múzeum közleményei, Serie D, Nr. 41. Székesfehérvár 1965. –

351

Gottermayer Nándor

Könyvkötés, fehér-fekete tábla reprodukció.

Die Kunst der Jahrhundertwende, Ausstellung: István király muzeum közleményei, Serie D. Nr. 41. Székesfehérvár, 1965

Gottiwursky (Gottiwuzky, Gatiborsky, Kotiwursky, Kottiwursky) Johann

Modellierer

XVIII – XIX. Jh.

L.

Schirek Holitsch

116. l.

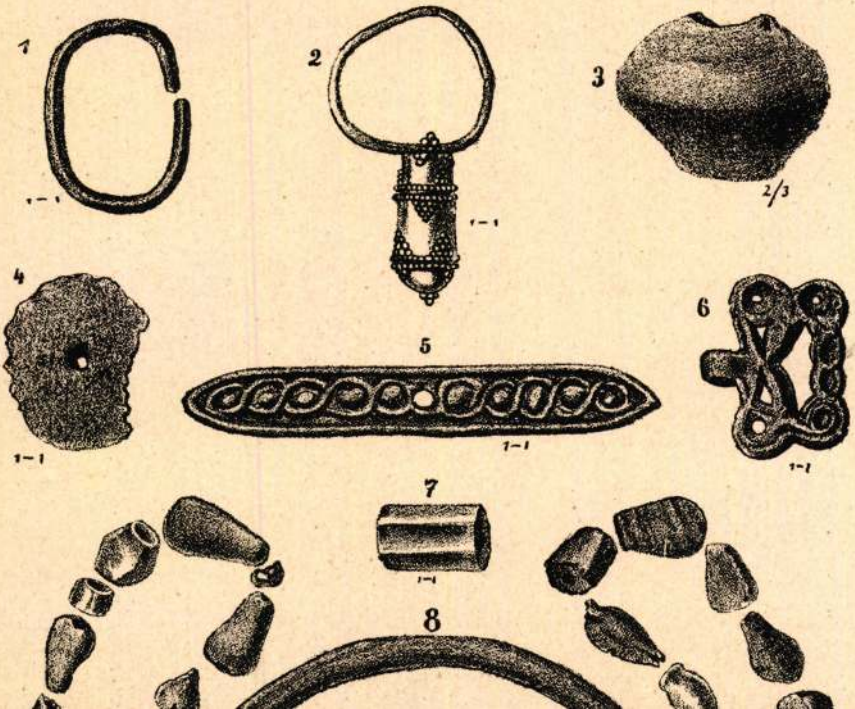
1
1–1
2
1–1
3
2/3
4
1–1
5
1–1
6
1–1
7
1–1
8

Gottl Egon

Tiszai halászok, repr.

Borsody László, Gottl Egon, Halmy Miklós
Schéner Mihály, Széles Judit, B.
Urbán Teréz Miállítása 1973. december.

Gottlob Sámuel Mohn

porcelánfestő

az áttetsző zománcfestés megújítója, 1811
óta állandóan Bécsben élt, ahol festészeti
és vegyészeti kísérleteivel is foglalkozott

Borsos Béla: A magyar üvegművészet
Bp. Művészi Könyvkiadó 1974
152. old.

GOTLINGER György egri fazekas. A városi adó-
összeirásokban csupán egy izben találkozunk
nevével Egerben 1744-ben.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből Voit

M.D.K.

Gotlinger György, egri tarehas

neve 1744-ben szerepel a városi adóösszeírásokban.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó,

332. old.

Gottlieb /könyvnyomtató mühely/

Váci ősnyomda. A mühely termékeiből a váci Vak Bottyán Muzeum uj kiállitó termében gazdag bemutató volt.

Magyar Grafika; 1970.5.sz.29.l.

M.D.K.

Gottlieb

Szines rajzai: diszpárna, két kézitáska, asztalteritő, sál,-tervek.

Szinházi Élet. Bp. 1933. okt. 8-14. XXIII. évf. 42. sz. hátsó ~~borét~~ boritólap belső oldala.

mDK

Gottlieb Antal
nyomdász

1000 rénus forintért örökáron megvette a szemináriumi nyomdát. A nyomdában amíg a papnöveldélez tartozott - 100 latin 37 magyar és 7 német nyelvű munkát nyomtak.

Firtinger K: Nagyvárad könyvnyomtatásának története
Grafikai Szemle 1902 évf. 11 z 181 k.

Ø Gottlieb Antal

épitőm -

l.

Historia 1931.

IV. 1–2. n. 66 l.

nem

Gottgeb ?

Gottlieb Antal

nyomdász

l.

Kesztészanyomdatott

280 l.

Magyar Sion, XVI., 1885., 764. l. — Maszlaghy II., 79. szám.

SARTO, ANDREA DEL (olasz festő, 1486—1531) után

Madonna

Vászon, olaj, 143×103 cm. (Első emeleti fogadó.) Simor prímás Rómában vette.

Beszédes Kálmán: Az esztergomi érseki képtár. Esztergom, II., 1875., 43. szám. — Földváry István: Az esztergomi érseki képtár. Fővárosi Lapok, XIII., 1876., 760. l. — Rényi 15—16. l. — Z.: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI. 579 l. — Kőrösy László: Esztergom. Esztergom, 1887., 235. l. — Maszlaghy II., 109. szám.

TREVISO, GIROLAMO DA (olasz festő, működött 1470—1492 közt)

A Szent Család

Vászon, olaj, 170×106 cm. (Első emeleti fogadó.) A Bertinelli gyüjteményből.

Z.: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 764. l. — Maszlaghy II., 114. szám.

VARONI, GIOVANNI (olasz festő, 1832—1910)

Salzburg látképe

Jelezve lent jobbra: J. Varrone, 1878. (39. szoba.) Maszlaghy II., 455. szám.

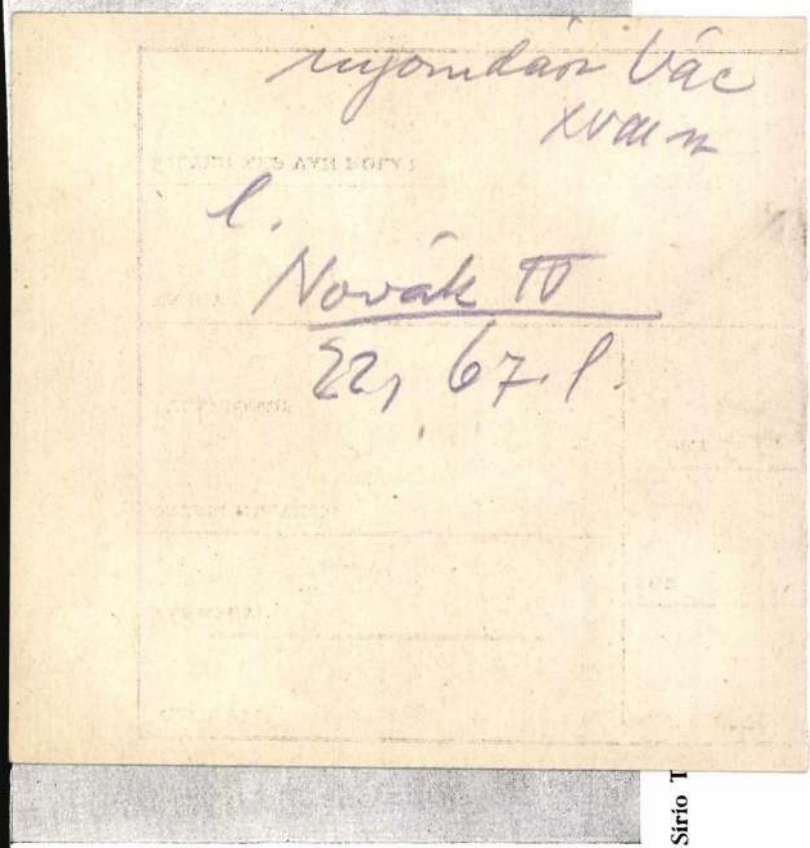

Sirio T

Umberto Montini : *La casa ambulante.*

Gottlieb Antal

Vác

l.

Novák V

69, 78 l.

Dániel Gottlieb, festő

A Lőcsén dolgozó festőművészek egyike a XVII.-XVIII. századból. 159.o.

Rózsa György: Alauda Keresztély lőcsei festő. 159.o.

Folia Archaeologica. XV. 1963. Bpest. Képzőműv. Alap Kiadóváll. Bp.

MDK

Gottlieb Ferenc építész

Beöthy Zs: Az ujabb m. müépitészet. Budapesti Szemle 1919. febr. 128 l.

Gottlieb Ferenc MDK

Az Erzsébet-híd aléptményének tervezői és épitői: Gruber Antal és Pischinger /Püspöki/ Gyula.
A Vasszerkezet gyártását és helyszini szerelését Seefehlner Gyula irányitotta. Gottlieb Ferenc volt a MÁV hidosztály főnöke, Fleischmann Győző pedig diósgyőri vasmü vezetője.

45.o.

Dr. Mihailich Győző: A XIX. és XX. század magyar hidépités története. Bp. 1960.

M.D.K.

Gottlieb Gyula

Különféle lakásdiszre szolgáló kézimunka-terveit közli a lap kézimunkamelléklete.

Szinházi Élet. Bp. 1934. szept. 2-8.
XXIV. évf. 37. sz. Kézimunkamellékl.

M.D.K.

Gottlieb Gyula

Himzett fehérnemü terveit közli a lap kézimunka melléklete.

Szinházi Élet. Bp. 1934. márc. 18-24. XXIV. évf. 13. sz. melléklet.

M.D.K.

Gottlieb Gyula

Himzésminta-tervek kerti abroszokhoz a lap kézimunkamellékletében.

Szinházi Élet. Bp. 1934. juni 3-9. XXIV. évf. 24. sz. kézimunka melléklet.

M.D.K.

Gottlieb Gyula

Kelim-falvédő és asztalközép, valamint más kézimunkaterveit hozza a lap kézimunkamelléklete.

Szinházi Élet. Bp. 1933. május 14-2o. XXIII. évf. 21. sz. Kézimunkamelléklet.

M.D.K.

Gottlieb Gyula

"Bridzs-teriték" tervét hozza a lap kézimunka-melléklete.
Rajz.

Szinházi Élet. Bp. 1933. ápr. 16-22. XXIII. évf. 17. sz. Kézimunkamelléklet.

M.D.K.

Gottlieb Gyula

· Függöny-terve a lap kézimunkamellékletében.
Rajz.

Szinházi Élet. Bp. 1933. ápr. 3o. - május 6.
XXIII. évf. 19. sz. kézimunkamelléklet.

M.D.K.

Gottlieb Gyula

Szines, modern rajzu asztalteritő tervét bemutatja a lap.

Szinházi Élet. Bp. 1933. szept. 10-16. XXIII. évf. 38. sz. belső cimlap.

János Gotlieb, festő

A Lőcsén dolgozó festőművészek egyike a XVII.-XVIII. századból. 159.o.

Rózsa György: Alauda Keresztély lőcsei festő. 159.o.

Folia Archaeologica. XV. 1963. Bpest. Képzőmüv. Alap Kiadóváll. Bp.

JOHANN
THOMAS GOTTLIEB, katton és disznyomó

Levele Esterházy Miklóshoz. 1757-ben különféle tapétákat készit a hercegnek, három hónap alatt, 200 rőf, négyféle 1770-ben Johann Thomas Gottliebtől különböző méretü és és szinü tapétákat rendelnek négy változatban. 86. old. 18. jegyz.

VADÁSZI ERZSÉBET: Philippe de Lasalle Esterházy mintája 73. old.

Az Iparmüv. M. z. és a Hopp Ferenc Keletázsiai Müv. Múz. Évkönyve. XI. 1968. Bpest. 1969

Gottlieb M. MDK

Zsinagóga, olf.

Műcsarnok 1879. ápr. 25.

Gottlieb Margit M.D.K.

grafikusmüvész. Izraelben él.

vö. Tizéves Izrael.

O Sz.K. regiszter

Blum Margit

1924/25

Ferbéjszőm/öiskérk

1932-33. 6 g. l.

B. Gottlieb, Margarete

ungvári festő

a brünni, iparmuvészeti

muzeumban koll. kiáll.

1938 márc.

ivod

Forum - 1938. 47. l.

(Die Malerin Margarete

B. Gottlieb aus Užhorod.)

Gottlieb Margarethe

festō

koll. kiáll. Pozsonyban

l,

Forum neinet rét

1937. 223, l

Gottlieb Margit

festő

l.

Forum (magyar rész)

1937. 72. l.

Cs. Blum Margit

festő

l.

Forum - 1934-37-l.

(Kárpát-aljai festő-

művészek.)

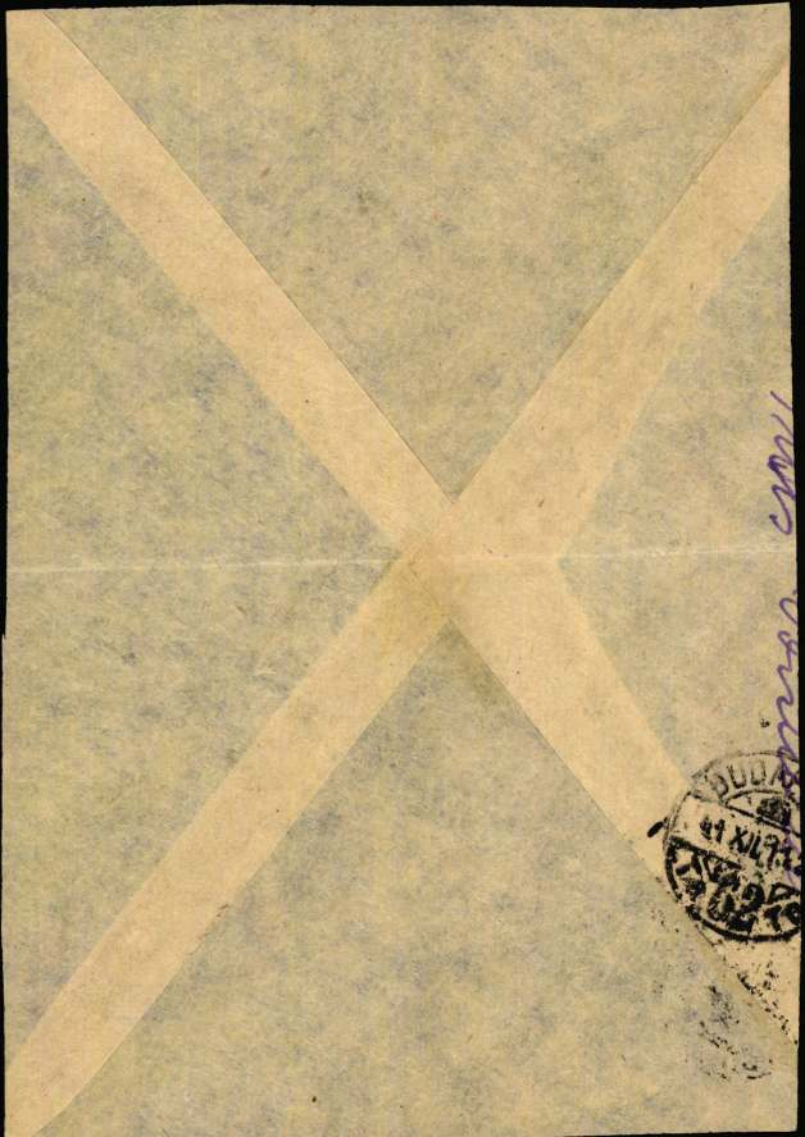

Gottlieb Dezsöné

n. Blum Margit

Festő

lásd

Csikvári Ungvár

153. l.

hó nap

193

Jött

Körtel **Ment**

	à		Összeg	
	Pengő	fill.	Pengő	fill.
	10	—		
	5	50		
			2511	75.
	10	—	1500	—
	5	60	560	—

Gottlieb Dezsöné

Blum Margit

festő

Áttéve a B-ből
de az átutalás
jelezve a B-ben
Tehát ekv. fel-
veendő

Személyi potlék

Gottlieb Margit
magyar festő

Művészet. 1938. 72. l.
(Gottlieb Margit kiállítása Brünnben.)

1938. febr. végén nyílt meg a brünni Kunstgewerbe Museumban festő kol. kiállítása 35 képpel. Önarcképei és Kárpát-aljai vonatkozású képei tűntek fel.

119. kép. *Sienai festő, XV. sz. eleje : Remeték élete.*

A Capese-Zurlo- és a San Marco-gyüjteményből. Gerevich PA, 232. és 263. l. (Signorelli követője.) — Rónay, Maria: Die Schätze des Christlichen Museums in Esztergom.

Gottlieb Margit

festő Ungvár

Havas háztetők

c. képe repr.

Művészet (Kende)

1939. 30. sz.

124. l

.A.

gyrétü bársonnyal.

egyrétü bársonnyal.

,hullámos vonalkákkal.

leges hullámos csikokkal.

/Settecentós/ rajzzal.

Milano.

cozott haldisszel.

Gottliebné B. Margit
festő Ungvár

Temető c. képe
repr.

Művészet
1940. 31. f. 19. l.

A Kárpátaljai Képző-
művészek Egyesületének
kiállításáról Ungvár

Dr Gottlieb Leónéözr

1916/17 - 1920/21

Ferkèpzomfoiskèvk

86 l.

D Gottlieb Mátyás

Minantalos

C.

Közlezrkiáll

1387 l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Gottlieb Mór

MDK

Arckép

Mücsarnok 1877. dec. 16.

Gottlieb Rózsa

BÉKÉS DOMBOK 26×40
NŐ MADÁRRAL — 54×48
ANYA GYERMEKKEL — 48×33
PERCEK ÉS ÓRÁK — 48×25
DÖBBENET — 48×48
TÉLI HARANGSZÓ— 91×78
TÉLI ÁLOM — 37×50
PÁR A FA ALATT — 65×50
MADÁRKA — 65×50
ÖSSZETARTÁS — 48×50
TAVASZ ÉRKEZÉSE — 65×50
TENGERI CSEND — 54×65
BIZALOM — 62×59
HOSSZÚ ÁRNYAK — 48×35
RITMUS — 53×48
OKOS SZŰZ — 66×48
VIRÁGZÁS IDEJÉN — 53×58
ALAKULÁSOK — 48×59
REPÜLÉS — 32×48
IMBOLYGÓK — 48×29
FASISZTA LÁGERBEN — 80×70
DE PROFUNDIS — 68×74
FÉRFI FEJ — 68×53
A TÁLTOS LÓ — 71×69
LEÁNYARCKÉP — 40×29
BUBORÉKOK — 70×52
ÚT — 29×49
ERDŐZSONGÁS — 65×81

KORUNK GALÉRIA

1977. NOVEMBER

EMBERÁLMOK

Álmok varázsába oldódó nőies líra, amely az árnyéktalanul sugárzó szépséget ringatózó vagy suhanó lebegésben látja — párhuzamosan egy szigorú, nyomasztó bizonytalanság között is keményen helytállni akaró, lankadatlan kitartással várakozó emberi magatartás jelképsorozatával. Így lehetne ma jellemezni Gottlieb Rózsa festményeinek összességét.

I.F.C./M. C-N. 1977-7250, 500 ex.

Ez a mindig képzeletből festett álomvilág hosszú-hosszú lappangás után tört a felszínre, messze nyúlnak a gyökerei. Táplálkozik a marosvásárhelyi vidám gyermekkor hintaló-száguldásából, sárkányeregetéséből, ugyanakkor a Körösfői-Kriesch Aladár falfestményeinek első, egész életre kiható formaélményéből. A szecessziónak ezt a megszerkesztett, szép lendületű vonalkavargását, csillogó színkompozícióját időlegesen elfedi emlékezetében a főiskolai tanulmányok részletező természethűsége, utána pedig két évtized rajzolói munkával köti le az idejét és energiáját, míg csak egy kezdődő glaukoma nyugdíjba nem parancsolja idő előtt. Tulajdonképpen ekkor kezd festeni, 1970 táján.

A húszéves szünet alatt leülepedtek az élmények, s bár a forma lassabban tisztul, rendre eljut az egyszerűsítésben a jelképig. Először a lágeremlékek törnek felszínre, elkínzott, sárgás-sápadt női arcok szinte teljesen fekete hátlérben. Következő lépés az elképzelésből vagy emlézetből festett arcképek sora, mint egy-egy jellemnek vagy magatartás-eszménynek a tükre. Formaképzésük egyenlőtlen, hiányos, színezésük félénk, de világos és fontos szerepet kap bennük a vonal. Annak ellenére, hogy nem aknázza ki ezekben a vonal grafikai értékét, mégis későbbi festményeinek a vonalra épülő kompozíció lesz az alapja.

Gottlieb Rózsa alkotói egyéniségének kialakulása a dekoratív látásmód jegyében történik. Mozaikszerű, máskor szövött gobelinre emlékeztető felületek, zsúfolt színkavargások során át kezd lassan tisztulni. A színeket felfokozza, eleinte romantikus túlzással: vagy leányálmok halvány és harmonikus, fehér-tompitotta tavaszi zsongására emlékeztet a mozaikszerű pontozás, vagy tüzes, olykor disszonáns kontrasztokkal kíséri a száguldó, lobogó vonaljátékot.

Végül egyre inkább úrrá lesz a vonaljáték: gazdag ritmusú, lendületes és jól kiegyensúlyozott kompozícióvá rendeződik, a tartalomnak alárendelve. A tér realisztikus visszaadását egyre inkább mellőzi, de a konkrét, sőt legnagyobbrészt emberalakos ábrázolást csak egész kivételes esetben lépi át (például az **Alakulások** egymást metsző formáiban). A színfelületek pontozásszerű ecsetnyomokkal való megvibráltatása sem válik öncélú dekoratív játékká, s a színvilág nem feszíti már az ellentéteket végletekig. Problémakörének két ellenpólusa többé nem az álombeli fehér béke és a háború gyülöletes pusztító Meduzája, hanem a diadalmas természet tavaszi ragyogása **(Tavasz érkezése, Pár a fa alatt, Virágzás idején)** és a lét miértjének idővel összefüggő kérdései **(Várakozó, Döbbenet, Percek és órák).** Közöttük egyre gyakoribb az átmenet, de a **Békés dombok, Téli álom, Tengeri csend, Bizalom** védettség és biztonságérzése ugyanolyan komoly, mint az **Okos szűz** aszkétikus önfegyelme, a **Zsoltár** égbeszálló áldozati füstje vagy a **Hosszú árnyak, Imbolygók** és **Holdleány** létbizonytalansága.

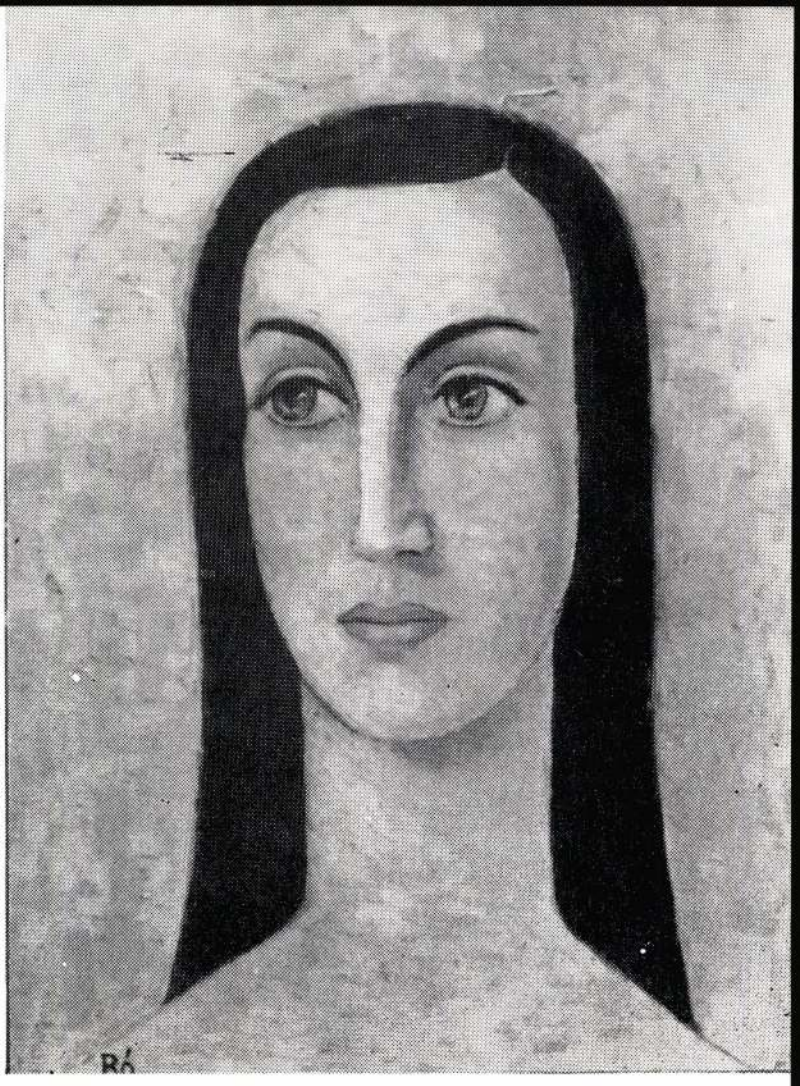

A művész olyannyira hangsúlyozza a lét felelősségtudatát, hogy még az **Unnep** felfelé törő örömkavargásában, még a **Madárka** játékos pillanatában sem mentesül az ember önmaga figyelésétől. Álomvilágának ez a szigorúan fegyelmezett játéka minden képén a szeretet és emberség szolgálatát célozza, ezért tartozik minden elvonatkoztató eszköze ellenére a tündéri realizmus keretébe.

E. SZABÓ ILONA

Gottlieb Rózsa

E. Szabó Ilona:

Emberálmok - álomképek. /GOTTLIEB RÓZSA festményeiről./

Utunk, XXXIII.évf. 11./1533./sz. 1978. márc. 17. 7.old. képpel.

Gottlieb Róza

- nov. 26-án a Kossuth Galériában kiállítás nyílt festményeiből.

(Kossuth hírei)

Kossuth. 1977/12

GOTTLIEB Rózsa
Nagyvárad, 1918.
IA Képz. Főisk. Kvár, festő
(1988 óta az NSZK-ban él.)

Banner Erdély

majd Gaéta közelében a g
által irányitott, kicsin
liai görög szerzetesség
nek és társainak azt tan
mába. Neilosz ajánlóleve
tinuson lévő Szent Elek
Leóhoz szólt. Adalbert N
megszerette a görög egyh
szintén kapcsolatban mar
sekkel. A Szent Elek- és
tak együtt görög és lati
pátság nem létezett. Az
ott állt a szintén görög
ahonnan a szerzetesek le

MDK

Gottliebné-Blum Margit: Háztetők, olf.
Csendélet, olf.
Talmudista gyerek, olf.
Temető a hegyoldalon, olf.

A Kárpátaljai Képzőművészek Egyesületének
Kiállitása, Ungvár, 1939. dec. 194o. jan.

M. D. K.

GOTTLOB

Később Bécsbe származott csatalap festő

Drescher P.: Bibl. Társ. 8. kiáll. 9. l.

5

GOTTSCHALK, Karl, pozsonyi festő

K. G. academ. Landschaftsmahler † 28 éves korában, Pozsony, 1835 február 27, ideglázban. (1835, 276 l)

Pressburger Zeitung
(Genthon)

GOTTSCHALL, Joseph Löfaragó

Győr, székesegyhár, mellékoltárok, 1772

MÉrt 1999. 97. sk.

. Seine Laufbahn be-
iste auch den Osten,
lischen Kulissen vieler
dyllischen Landschaft
ngarische Landschaf-
die Säle im Hauptge-

1852 schrieb er sich
führte er neben dem
nd, der erfolgreichste
lmittel des Venezianis-
n begann er mit von
ntfaltung seiner Kunst
en, die sich beim Bau
logischer, allegorisie-
igenartigem perlmutt-
ei denen das Modell

tiker. Der angehende
hule von *Nagybánya*
Zeitschrift *Művészet*.
die ungarische Kunst
Bände sowie von der
chichte an der *Hoch-*
hschulunterrichts ver-

en Avantgarde. Lajos
sie bis zum Ende im
József RÉVAI, János
Wegen ihres revolu-
Wie *Der Sturm* so zog
en organisierte.

MDK

Gottschall J.és Hefele Menyhért szobrászok

Mária oltár.Győr.Székesegyház 1772./foto/

A magyarországi művészet története.I.
Bpest,1961.II.kiadás. 445.l.

Gottschall József

kőfaragó

l.

Bedy Vince dr. A győri székesegyházi tört. Győr 1936. 21–25, 28, 126. l.

Gottschall József

bécsujhelyi Kőfarajó
készítette a kismar-
toni plébániatemplom
márvanyoltárát.

Csaskai Endre dr.

Ham Jakab kismartoni
rokokószobrász Magyar
Művészet 1938

153. l

.....szám.

19

Műemlékek Orsz

Tárgy:

A beadv

Melléklet

Egyúttal

Előirat s

Utóirat s

Másolta:

Összeolv

Gottschall, Josef

Kőfarajó

l.

Csat-Frey Öst Kunst

XXIV. k.

XXVI, 11, 15, 16, 20, 23. l.

énytár

A mű neme	A mappa jelzése	Megjegyzések
Színjáték		

Stephaneum nyomda r. t. Budapest.

Gottschal József

Szobrász

1772.

lásd

Piggyör

nem egészen értem mit akar. Egy oltárt készít a győri székesegyház részére Szily János őrkanonok megbízásá jából??

Seckendorf Friggyes Henrik gróf,
osztrák tábornok arcza.

III. 113.

Gottschall Kőfaragó

Győri 1772–85

Nékesegyház

főoltára

Hefele tervei szerint

Rados Jenő: A m. Kir. állami felső építő ipariskola 1939–40. évi szünidei felvételei. Győri műemlékek. [Bp 1941.]

3-l.

ORSZÁGOS MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT

Gottschall Joseph

bécsujhelyi kőfaragó készi-
tette a győri székesegyház
főoltárának architectoni-
cus felépítését Hefele
Menyhért terve szerint. Az
oszlopok talapzata sárgásbar-
na márványból, az oszlopok
vörösmárványból. 1772.
Okt 7. kötelezi magát a munka
elvégzésére és győrbe szállítá-
tara 7300 forintért.

Stengyör. 21.l.

A győri székesegyháiban a bal-
oldali hajóban a pillérkö-
tegher épült a Sz. Anna ol-
tara. 1771-aug. 10. kötelezi
magát Gottschall, hogy az ol-
tárt az adott (nem Hefele) terve
fordits

szerint 1200 forintért elkészíti
Ugyanekkor vállalja ugyanott
a Nep. szt. János-oltárt és
bécsighelyi márványból 900
forintért.

U. o. 22. l.

A győri székesegyház baloldali
mellékhajó szt. Borbála
oltárát 1772 jun. 30. kelt szerzö-
dés szerint fenti készítette, aki
ekkor Steinmetzmeister in
k. k. Lustgebäude Schönbrunn
nevezi magát. Ez oltár képé-
nek helyére később óndombor-
művet helyeztek, meg azt a
jelenetet ábrázolja, amit Szt.
István a koronát felajánlja
a Szűz Máriának, ezért ma
az oltárt Szent István király
oltárának nevezik

U. o. 22, 23. l.

Gottschall Joseph

bécsujhelyi kőfaragó a győri székesegyház jobboldali mellékhajójában Hefele Ferenc szerint épített a Szent István vértanú oltárát. Erre vonatkozóan 1772 szept. 11-én kötött szerződést. Az egész oltár építészeti részét 3450 forintért vállalja vörös- és sárgamárványból.

Szentgyörgy 23. l.

RA ngő	MAGASSÁG	SZÉLESSÉG
.800.-		
600.-		
600.-		
740.-		
740.-		
.400.-		
240.-		
.800.-	118	85
960.-		
.500.-	8o	9o
580.-		
440.-		
.600.-	11o	127
.000.-	118	118
.400.-	83	1o9
.1oo.-		
59o.-		
.000.-	244	174
.800.-	1oo	95
.2oo.-		
.9oo.-	44	37
.000.-	189.	165
.000.-	2oo	254
.5oo.-	47	63
.7oo.-		
.000.-	159	129
.600.-	53	78
15o.-		
.800.-	63	53
.800.-	63	53
.000.-	129	119
	85	75

Gotschall

Kőfarago

XVIII. 4.

l.

Szépművészet

1943. 148.

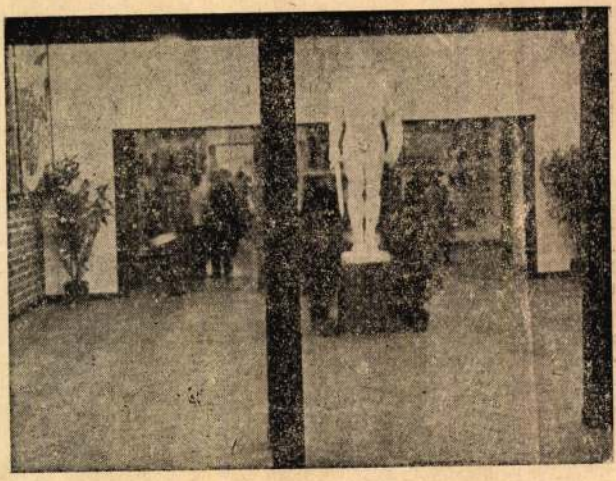

Gottschal József

bécsujhelyi Kőfa-
rago XVIII. sz

l.

Thirfelsödmántúl

87. l.

A M

..... szám.

.....

.....

Hivatalból

műemléki ügyben.

Gottschick Márton, amatőr festőművész

A győri Paál László képzőművészeti kör két tagjának: Gottschick Márton és Farkas Pálnak munkáiból nyílt kiállítás az Ady Endre Műv. Házban.

Gottschick Márton műve: „A kovács" c. (repr.)

Kisalföld, 1983. szept. 20.

M. D. K.

SOTTSCHALL József kőfaragó

Bicsújhelyről

1771. Győr, székesegyház, Szt. Anna-oltár 1200,– forintért

1772. Uo., Nep. Szt. János-oltár 900,– forintért

1747–1777 között, Kismarton, R. K. plébánia templomban vegez kőfaragó munkázat

Agghány. Barokk szobrászat... Bp. 1959.

I. 200. l.

II. 166., 139. l.

Vegyes, egyházi berendezés
a győri székesegyház főoltárának
architektonikus felépitése, Joseph
Gottschall, 1772.

Győri Szemle, III., 1932. 219-221.

Stengl Marianne: Győr müemlékei.

Vegyes, egyházi berendezés
a győri székesegyház Szt. Anna, Három-
királyok, Nep. Szt. János, a bal mellék
hajó harmadik, Szt. István-oltárai,
Joseph Gottschall, 1771.-1772.

Győri Szemle, III., 1932. 219-221.

Stengl Marianne: Győr müemlékei.

Gottschall Joseph, kőfaragó

Győri Szemle, III., 1932. 219-221.

Stengl Marianne: Győr müemlékei.

Gottshik Márton,

Ötödik alkalommal vzól a tudósítás a hajósi nyári képzőművészeti tábor eseményeiről, az ott folyó munkáról, — Szerepel a kiállításon a művész munkája.

Csoltói Gyula: Jegyzetek a hajósi képzőművészeti alkotótábor kiállításáról.

Petőfi Népe, 1983. febr. 8. 5. old.

Albert Gottschling MDK

G

1846-ban öntötte a brenndorfi templom
harangját
1844-ben készítette a Marienburg-i
templom harangjait.

Das Burzenland. IV. 1. E. Jekelius kiad. Brassó 1929.
eml. L. 231. old.

Albert Gottschling

MDK

G

=

brassói rézöntő,
1842-ben készítette a görög nemzeti szőnek
Szentháromság templomának nagy
réz csillárát.

Das Burzenland. III. köt. Brassó. 1. rés. E. Jekelius kiad. Brassó 1928.

eml. L. 161. old.

Ø Gottschlig Iza

iparm.

Ert. 1928

3721. Herterich Lajos:
Sz. Ansbachban 1856

A lov[redacted]

Egy ~~A~~ balról áthid
a holez [redacted] jobbrafordult és feln
~~ifju lovag, a ki arczé~~
masztotta és baljával
barna, bajusza és szak
rövid kabát, térdig ér
Oldalán táska lóg. A s
kapál.

Vászon, méretei 1
Vétetett Andorko
sz. leirat alapján 300
1908. ~~márczius 31-én~~ (
junius 1-jen

Vét. 8491-908

Gottschling Albert

Orassai harangöntö

1852

l.

Batthyaneum

II 'K. 152. l.

Viselet.

Tolpács.

E hármas lapon Ein Ung
Ein Croatischer Tolpatsch jo
Reuter dárdával van ábrázolv
legalól jobbra: 3.

Szines rm., mér. a

Gottschling Albert, harangöntő. Az 1850-es években Brassóban öntőműhelye volt, melyet 1856-ban bekövetkezett halála után neje vezetett tovább.

Adressenbuch der Stadt Kronstadt. Brassó, 1854. 70. l. 1857. 68. l.

Gottschling Albert

harangöntő

L.

Szendrey - Szentiványi

590 l.

T. 265.

stung NeuHäusel térrajza van fel-
elhelyezett török csapatok, a me-
ezvék meg, ostromolnak.

14.7 : 26.1 cm.

Gottschling

MOK

1850-ben öntötte a Nussdorf-i templom egyik harangját.
1845-ben újraöntötte a Rosenau-i templom egyik harangját

Das Burzenland. IV. 1. E. Jekelius kiadó. Brassó 1929.

emlí. l. 222. old.

Gottschling Daniel

Segesvár 1802

rod

Kovács Harang

bycl.

mi. 3. díli 135. számát.

a. leirat alapján (275/99) 1899

a szegedi Museumnak (437/99).

a 4401/7 a. leirat vette tudomásue

1622. Szenes F.

Gyöngy az élet, komo

A műterem
fekvő helyzetben
zeit feje fölé emelv
festő áll baljában
gondolatokba mer
tot. A szőke hajú
karperecze gyöngy fü
~~melylyel bléptett~~ him
dőke barna, bajusza
csokorra kötött nyo
kivágott mellény
orrú. A háttérben
cus lap és egy b
zöld takarós vetettek,
szemünkbe. A ma
zése alóe jobbra: „S

F melynek vászuát oldalt hus lapos
fejű szeg szorítjás

Vászon, me
Vetetett 1898
~~Ára~~ 800 f
elszám oldal budomat
1898. tav.
~~Szeged sz. k~~

Szerz. N. 247/98

Gottschling Daniel

Büchsenschifter

Sopron

1694. okt. 15.

poly. coker

Hári

Museums-Journal III. 160.

Gottschling Dániel
József
rézkarcoló, ev. lelkész

szül. Nagyszeben 1774.
nov. 3. Mint rézkarcoló
Lipcsében, azután Nagy-
szebenben dolgozott.
Megh. u.o. 1850. jul. 16.

lásd Bielz Graphik
15, 27. l.

Ungvár, vár

43

zágos Bizottsága

ány { száma: 729/ 1943
kelte: XI.22 1943
beérkezése: XI.30. 1943

tek száma:

elintézett szám:

száma:

száma:

sta:

Gottschling János (Hannes), ötvös 1579-ben Brassóban.

Gyárfás Tihamér: A brassai ötv. tört. Brassó, 1912. 94. l.

Gottschling János (Hans)

ötvös

L.

Szendrey - Szentiványi

590. l.

T. 276.

M van az eszéki hid, melyen tö-
en lévő Darda felé és a melyen
ok küldenek. Felirata fölül közé-

er Kostbaren und gewaltigen
der Herr
14 Aug. 1686.1100 Schritt abgebrandt

ek kezdete: A. Wachtthurm és be-
Rivier dess Drawflusses.

24.4 : 31.2 cm.

Gottwald
fotós

Decsről, a Sárközi Népművészeti Szövetkezettől a múzeumba került egy 1887-ben Svájcban gyártott gép.

—: Spartörténelem

Tükör, 1976. jan. 27 – Foldal

Felvette:

Épületrajz:

Leírás:

Rajzi tükör:

Mértékarány:

Technika:

Eredeti:

Gottwald
fotós

A paksi atomerőműnél vagy
az építhetes.

—: Beszelvázások.

Tükör, 1976. ápr. 20 – 6 oldal

Gottwald
fotós

Madarsán az Igazság tsz-ben
már dolgoznak a vetőgépek.

—: Nehéz ősz.

Tiehőr, 1974. nov. 5 - 6 lap.

Gottwald
folós

A Sárkózi Népi Iparművészeti
Szövetkezet 2.000 kimerítőjést
készít.

—: Hagyományok.

Tükör, 1974. márc. 5-6 oldal.

Gottwald
fotós

Mohácson a brisějárast
sohan nértik meg.

— Hagyományok
Tüköt, 1974. márc 5 - 6 old.

Gottwald
fotós

Buzsákon népművészeti
bútorokkal rendezték be az
új házasságkötő termet.

— : Hagyományok
Tábor, 1974. március 5. — 6 oldal

Gottwald
fotós

Madocsán már dolgoznak
a vetőgépek (repro)

—: Nehér Ösz.

Tükör, 1974. nov. 5 - 7 lap.

Gottvald
fosós

Kombájnnal ültetik a
dohányt a nagydorogi
Új Barázda Tsz-ben.

— : Mezőgazdaság
Tolna, 1975. június 10 - 6 oldal

Mátrai Gottwald Gyula

építész

azonos

Mátrai Gottwald

Gyulával

Ma Ép Orsz Kongr. 1951.

175. l.

1-

28.

A m. kir. vall. és közokt. mini
kelt s a IX. ker. m. kir. állam
másolata:

1923/24. évi költségvetés, XVI.
tása cim. Műemlékek Orsz. Bizot
2. alrovat. Dologi kiadások 8.

A Műemlékek Orsz. Biz
költségvetési év II. negyedére

1./ Rendkivüli óradijakra
2./ Beszerzési költségekre
3./ Elhelyezési "
4./ Utiköltségekre
5./ Egyeb műemléki kiadásokra

Gottwald Gyula

a hajdúszoboszlói gyógyfürdő terep.

III. díj

MMÉE Közl

1938. 154. l.

Tsz.:

Kelet	Beszélő neve (olvashatóan)	Hiv.	Magán	Inturb.	Kelet	Beszélő neve (olvashatóan)	Hiv.	Magán	Inturb.

fürdőberendezési gyár és **angol**
iz- és gőzfütési és radiatorok képviselete.
ke: Légszesz fütési és **örökégő kály-**
hák szén, fa és antracit fütéshez.

és tervek a trencséni m. kir. államépitészeti hivatalnál megtekinthetők, ugyanott az ajánlati minta és ajánlati költségvetés nyomtatványa ivenként 50 fillérért megszerezhető.

Bártfa. (F ü r d ő c s a t o r n á z á s é s b e r e n d e z é s.) A bártfai izr. hitközség az ujonnan ép
cs
t e
K
iro
ko

ép
ere
cé
a
ve
ajá
ne
ny
let
nál

j a
zso
jav
det
son
teh
5%
a n
az
t u
Az
tren
teki
lati

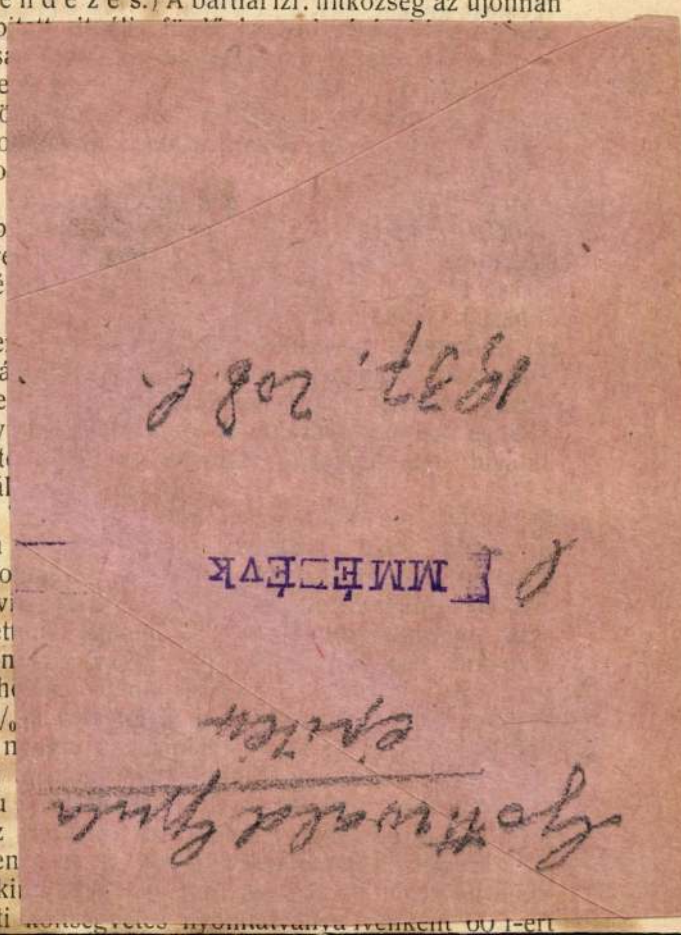

költségvetés nyomtatványa ivenként 60 f-ért

vétele és eladása házbontás

De BATTISTA és S

SZOBRÁSZ

nyugta az ajánlathoz csatolandó. A szerződés, a tervezet, az általános és részletes határozatok a debreceni kir. államépitészeti hivatalnál betekinthetők, illetve megszerezhetők.

Temeshidegkut. (Korcsma kibővités és jégverem épités.) Temeshidegkut község tulajdonát képező nagy korcsma épület átalakitására és kibővitésére, valamint egy uj jégverem felépitésére az árlejtés Temeshidegkut község tanácstermében szeptember 18-án d. e. 9 órakor fog megtartatni. Az ajánlatok szeptember 18-án d. e. 8 óráig Temeshidegkut község előljáróságánál adandók be. Az ajánlathoz csatolandó a megállapitott 5% bánatpénznek a községi pénztárba történt letételét igazoló elismervény. A költségvetés, épitési tervek és a részletes épitési feltételek Temeshidegkut község jegyzői irodájában megtekinthetők. Előirányzat 29.376 k 02 f.

Gyöngyösoroszi. [Heves m.] (Községház épités.) Gyöngyösoroszi község előljárósága augusztus 28-án d. e. 10 órakor árlejtést tart 7783 k 08 f költségelőirányzattal tervezett községház épitésére. Bánatpénz 5%. A műszaki művelet és részletes feltételek a községi jegyzői irodában betekinthetők.

Vásárosnamény. [Bereg m.] (Lelkészlak, áruház, iskola és óvoda épités.) A vásárosnaményi ref. egyház előljárósága 107.000 koronával előirányzott lelkészlak, áruház, iskola és óvoda épitési munkálataira pályázatot hirdet. Ajánlatok az egyes épületekre külön is augusztus 30-án déli 12 óráig adandók be a lelkészi hivatalba. A tervek, költségvetések és feltételek a lelkészi hivatalban megtekinthetők.

Lugos. (Utátépités.) A máv. herkules-

Gottwald Gyula

épitész

László Mátray (Gottwald)

Gyula.

621. **Két sótartó,**

ezüst, kerek talp, kihajló, csavarosan gerezdes tálkával. Bécs, 1851. — Zwei SALZFÄSSCHEN, Silber. Runder Fuss, die Schale gerifft und mit überfallendem Rand. Wien, 1851.

622. **Kanna,**

ezüst, amfora alak. — KANNE, Silber, amphorenförmig.

623. **Hat kávéskanál,**

préselt ezüst, barok díszítéssel. Egykorú tokján domború barok keretben szines nyomat. Bécs, 1852. — SECHS KAFFEELÖFFEL, Silber, gepresst, mit Barockdekor. Im gleichzeitigen Lederetui, am Deckel Farbendruck in barocker Umrahmung. Wien, 1852.

624. **Tejeskanna,**

ezüst, lapított gömbös testén csavaros hólyagok közt levelek. Jelezve: Novakovsky. Warschawa, XIX. század közepe. — MILCHKANNE, Silber. Am bauchigem Körper Blätter zwischen Buckeln. Signiert: Novakovsky, Warschawa, Mitte XIX. Jahrhundert.

625. **Serleg,**

ezüst, trébelt, kerek talp, baluszteres szár és bordás kehely. XVIII. század vége. — POKAL, Silber, getrieben. Runder Fuss, balusterförmiger Schaft und geriffter Kelch. Ende XVIII. Jahrhundert.

626. **Fedeles pohár,**

ezüst, trébelt díszítéssel. Három gomblábon nyugvó hengeres testén gyümölcskötegek közt képzelt látképek. Fedelének gombja hattyu. Nürnbergi hitelesitő bélyeg. R. R. [illegible] POKAL, Silber, getrieben. Der zylin- [illegible] Deckel-

M.D.K.

Gottwald Gyula, építés

1000 p-ös harmadik díjat nyert a hajdúszoboszlói gyógyfürdő terv-pályázatán!

Vállalkozók Lapja. Bp. 1938. LIX. évf.

máj. 5. sz. 9. old.

JOS. G O T T W A L D, textilfestőmester

HAUPT LADEN BUCH.-Eines Ehrsamen Handwerks Deren Kais: Königl: PRIVILEGIRT Bürgerlichen Schön und Schwartzfärbern in der Königlichen Freyen Stadt Pressburg.
Név:.- 429.- Herr JOS. G O T T W A L D
Felvétel ideje: 1834. 12. Apr.
Hová vették Fel: Grossschützen, /Nagylévárd/. 162.old

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A textilfe tés első nyomai 101.old

ARRABONA. A Xantus János Múz. Évkönyve, 16. Győr, 1974

MDK

Gotz, betümetsző

Betűtörténet. Magyar Grafika, 1928. 1-2. l.

Gotzig

rörzben messzette az
alábbi nyomda
cirill betűit.

Lsd

Nádai Pál: Az Uni-
versitas Nyomdája –
Magyar Grafika
1928. 58, 59 l.

Gotz betümetsző

Falka vezetése alatt dolgozott az Egyetemi nyomdában is, segédkezett az illyr. és orosz (ztidó) valamint a latin betűk metszésénél.

Magyar Grafika
1928. 2 l.

Cs. P.: (Betűtörténet,)

karonasag csak az esetben hajlandó komoly védekezésre, ha az ostrom

lépésnyire vannak a várfalaktól, annak ellenére, hogy egy percre sem szűnt meg »sopra i Nostri la mista tempesta dell'inimico«. Július 3-án megnyugvással veszi tudomásul a tábor a brandenburgiak érkezését. Az említett üteg oly eredményesen működik, hogy elnémítja két rondella török ágyúit. Egy janicsár zászlótartó vallomása szerint a keresztény bombák 7000-re apasztották le a védők számát, akik aknákat kezdenek ásni »dietro la breccia di Lorena.« Az a hír, hogy e résen az ostromlók közül egyesek behatoltak volna a várba, valótlannak bizonyult. A bajor részen az ostromvonal a várpalotáig jutott előre, miközben a Duna felől egy hét és egy négy ágyúból álló 24-es üteg töri a rondellát.

A következő napon Károly főherceg meglátogatja a brandenburgiak táborát, ahol díszlövésekkel fogadják és ebédre hívják meg. Egy elfogott rác arról ad hírt, hogy néhány nappal előbb négy várbeli lovas kelt át a vizen Pest felé, hogy segítséget sürgessen a védők számára, akik a brandenburgiakat saját felmentő seregüknek vélték, s mikor rájöttek tévedésükre, ami nagy lehangoltságot keltett, a főtisztek elhitették a katonákkal, hogy nem uj keresztény erők érkeztek a vár alá, hanem csak megfélemlítésre szánt csapatmozdulatokról van szó.[29])

Július 5-én a brandenburgiak, bár felvonulásuk még nem fejeződött

AUGUST G O T Z , textilfestőmester

HAUPT LADEN BUCH.-Eines Ehrsamen Handwerks Deren Kais: Königl: PRIVILEGIRT Bürgerlichen Schön und Schwartzfärbern in der Königlichen Freyen Stadt Pressburg.
Név:.- 464.- Herr AUGUST G O T Z
Felvétel ideje: 1842. 16. Juni.
Hová vették fel: Ung.Altenburg,/Magyaróvar/. 163.old

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A Textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA, A Xantus János Múz. Évkönyve, 16. Győr, 1974

Gotz B. Ernő MDK

Abu, olf.

Műcsarnok 1922 jubileumi kiállitás

MDK

Gotzendorfer József

1731-től pécsi ácsmester

Cserkuti A: Pécsi ácsok céhe. Pécsi Napló, 1913. nov.30. 3-4.l.

Getzig

MDK

betümetsző

Nádasi Pál: Az Universitas Nyomdája.
Magyar Grafika 1928. 58.o.

Gotzigh

betűvágó

Buda 1809.

l.

Historia 1932. V-

100-l.

Götzig Károly

pozsonyi betűmetsző

lásd

Jv Gáv Czakó

116. 1.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Gotzig Károly

betűmetsző (?)

laid

Magyar Könyvszemle

1926. 371. l.

Gotzia Karoly

betümetszö

1806. Buda

l.

Novák IV

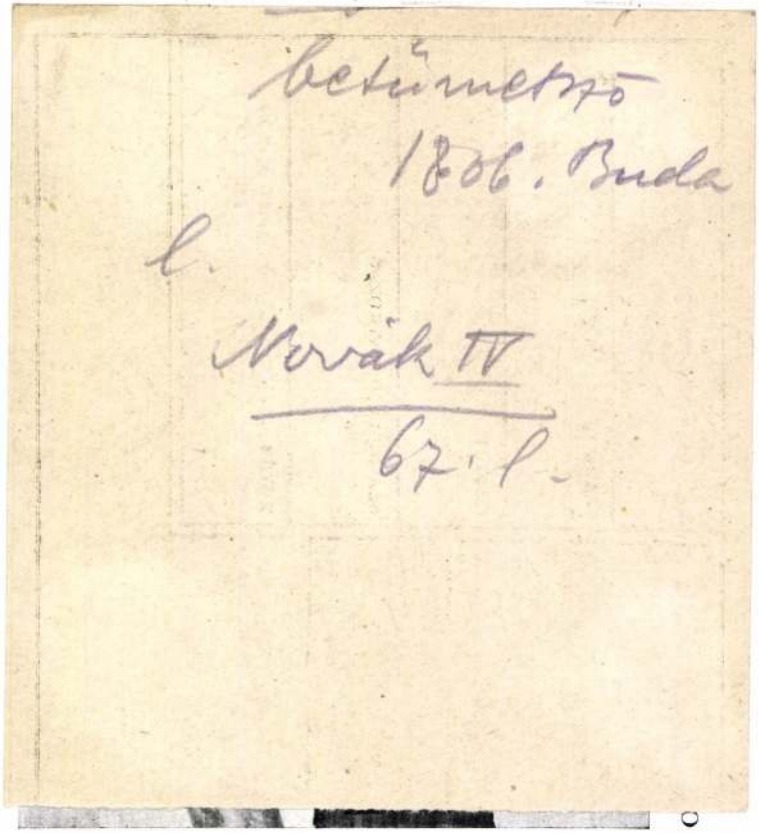

67. l.

Nino Bertoletti: *Bagnanti presso il Mar Tirreno* (particolare).

CHRIST. G O T Z Y jun., textilfestőmester

HAUPT LADEN BUCH.-Eines Ehrsamen Handwerks Deren Kais: Königl: PRIVILEGIRT Bürgerlichen Schön und Schwartzfärbern in der Königlichen Freyen Stadt Pressburg.
Név:.- 381.- CHRIST. G O T Z Y jun.
Felvétel ideje: 1824. 10. May.
Hová vették fel: Baya, /Baja/. 161.old

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA, A Xantus János Múz. Évkönyve, 16. Győr, 1974

CHRIST. GOTZY, textilfestőmester

HAUPT LADEN BUCH.-Eines Ehrsamen Handwerks Deren Kais: Königl: PRIVILEGIRT Bürgerlichen Schön und Schwartzfärbern in der Königlichen Freyen Stadt Pressburg.
Név:.- 148.- Herr Christ. Gotzy
Felvétel ideje: 1796. 3. July
Hová vették fel: Baja. 157.old

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek, I. A textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA, A Xantus János Múz. évkönyve, 16. Győr, 1974

CHRIST. GOTZY, textilfestőmes

GOTZY KERESZTELY, ~~xxxxx~~ textilfestőmester

1819.-Sok vidéki mestert,kik hosszabb ideje a pozsonyi céhben voltak,a budaiak maguknak igényeltek,mert a Helytartó Tanacs 1813-ban nem határozta meg pontosan a budai céh területét.-E mesterek egyike volt:
GOTZY KERESZTELY, Bajaról. 130.old

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA. A Xantus János Múz. évkönyve, 16. Győr, 1974.

MDK

Goubits László

Műcsarnok 19o1. 147. 1.

Goudouin, épitész, francia nemzeti intézet.

XVIII. száz.

Magy. Hirmondó. Bécs. 1796. IX. szak. I. 8.
25-26. l.

Borsos József festő, XIX.sz.

Életképek, 1876.juni 13.I.k.10.sz.

93.sz.

Vegyes közlemények.

Gouin, E.

A ulhargit-hid iveinek vasanyaga még réteges, u.n. hegesztett vas. 1935-37 között szélesítették zé és szögítették meg.

Dr. Vajda Pál: A magyar hídépítés Bp. 1964.

17.

Gouin, E.

A Margit hid, Bpest 2-ik állandó hidjának terveröje. Pályadijnyertes terve szerint rémült. Érdekessége a hidnak, h. tengelye & hidközépen 150°-os törésben halad, s a töréspontból ágazik ki a margitnigeti lejáróhid.

Dr. Vajda Pál: A magyar hidépítés
Bps. 1964.

17.

Gouin E.

MDK

francia mérnök

tervei szerint épült 1872-75-ben a Margit hid.

34.o.

Dr. Mihailich Győző: A XIX. és XX. századbeli magyar hidépités története. Bp. 1960.

MDK

Gouin E. és Társa

francia vállalkozók
tervei szerint készült a Margithíd
1872-76-ban.

Dercsény - Sivó: Margita.

227

Gouin Ernest

Margithid

Gouin Ernest és társa terve szerint 1872él876.

Kiszélesitették és megerősitették 1935-37. Mihailich Győző terve szerint.

Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961.
112.1.

MDK

Gouin, Ernest párizsi mérnök

Margithid tervezője, 1872-76

Tantó Pál: A mérnök és épitész együttmük. a bp.i dunahidak épitésében. Épitészet, 1942, 2. f.

48.l.

Gouin Ernő francia mérnök M.D.K.

B p-i Margit-híd épitésére kiirt tervpályázat alapján a híd tervezési m gbizását ő kapta.

a híd 1872-1876. épült

Preisich Gábor: Bp. városépitésének története a kiegyezéstől a Tanácsköztársaságig Bp. 1964

71.l.

Gouin , Erneste

épitész MDK

A Margit hidat nem Eiffel, hanem ő épitette. Nemzetközi tervpályázaton kapta meg az első dijat /tizezer frank/ és a megbizást.

Az összes eredeti vasszerkezeti részeket az ő Párizs északi részén lévő /Batignolles-ban/ vállalata gyártotta és vasuton szállitották a nyugati pályaudvarig. A hidat 1876 elején adták át a forgalomnak.

A szigetre vezető szárnyat 1900 ban épitették.

Lengyel Géza: Eiffel Magyarországon.
Műterem 1966 I.évf. 7. sz. 35-36.o.

M. D. K.

GOVIN Ernő mérnök

Bp. Margithid

Ybl Ervin: Ybl Miklós 140.,

Gouin Ernest

kapta meg a Margit híd építésére vonatkozó megbízást.

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1970.

1691

Gouin, Ernest

a Margithid
terveröje

l.

A Pesti Városháza

1935. 5. n. 9. l.

uth. terv.

1872-76

E. G. párisi mérn.
terve szer.
vév. „Société de Construction
des Battignolles" fr.
Gouin és Tsa

batt. ynolles-i
hamon
vasalhat
szerich

csatolt befizetési lap felhasználásával, cimemre haladéktalanul átutalni szíveskedjék.-

Teljes tisztelettel
HOLZER SIMON

Számlatartozás:

P. 10.50

1 bef.lap

Gouin, E.

Margit hid terveröje

Budtechnfejl. 432. l.

434. l.

↓

Pontos adatok itt felsorolva.

teljes nyak a baloldal felé fordul é
vertikálisan oszlik egy nyugodt és e
vehemnciával,feszülő erővel.Ez a ket
fel,teljesen ki van egyensulyozva eg
szép,fiatal,rugalmas,amelyben az erő
más müvein is.Csupa játék,az izmok á
zottak el kritikák,elsősorban az ará
tulajdonsága az alak mozgalmassága,
faragja,még maga Michelangelo is fia
tulnagy és különösen a jobbkéz arány
kell,hogy ez tényleg igy van,de szán
szükséges az alak cselekvésének jel
az orvosi anatómia megkövetelte vol
koncentrálódik a karcsu alaknak min
ben.A fejet hosszu,szép nyakkal köt
más,ha egy szobor,vagy más művészi
jó és kiáló.Michelangelo egyéb müve
hibákkal,pedig Michelangelo ugy ism

Gouin E

francia mérnök

l.

Edvi Bp

430 - 433. l.

Felfüggesztették állásától a sátoraljaujhelyi szülőotthon vezető főorvosát

Sátoraljaújhely, augusztus 24.

A zemplénmegyei *Tolcsva* község temetőjében exhumálták a július 30-án meghalt *Haller* Miklós grófné holttestét. A fiatal, huszonhétéves grófnő a sátoraljaujhelyi gróf Somogyi Ilona szülőotthonban halt meg, a halotti bizonyítvány szerint szívgyengeségben. Férje, Haller Miklós gróf, — amint az *Uj Magyarság* jelentette már, — exhumálást kért, mert nem nyugodott bele az első boncolás eredményébe s ezért a debreceni törvényszék orvosszakértői exhumáltatták a grófné holttestét. Vegyvizsgálat céljából a budapesti vegyvizsgáló intézethez küldték a belső részeket s majd itt dől el, történt-e orvosi műhiba a szülőotthonban, vagy nem.

Az országos Stefánia szövetség a nagy feltűnést keltő üggyel kapcsolatban a következő nyilatkozatot adta ki:

— Az Országos Stefánia Szövetség kezelésében álló sátoraljaújhelyi gróf Somogyi Ilona szülőotthonban elhalálozott gróf Haller Miklósné ügyével kapcsolatban közlemények jelentek meg, melyek szerint a debreceni ügyészség a halálesettel kapcsolatos körülmények felderítésére eljárást indított. Közöljük, hogy e tárgyban az Országos Stefánia Szövetség központi igazgatósága a hivatalos vizsgálatot lefolytatta, *a szülőintézet vezetője ellen a fegyelmi eljárást elrendelte, vezető főorvost a fegyelmi eljárás befejeztéig állásától felfüggesztette,* a szülőintézet vezetését pedig ideiglenesen Budapestről kiküldött szakorvosra bizta. Az Országos Stefánia Szövetség nevében: *Ugron* Gábor dr. v. b. t. t. ny. belügyminiszter, elnök.

Amint értesülünk, a sátoraljaujhelyi szülőotthon vezető főorvosa ellen a fegyelmi eljárás már korábbi keletű, egy régebbi üggyel kapcsolatban, amelyben a Kuria jogerősen elítélte az orvost. A Hallerné grófné halála miatt megindult vizsgálat eddig csak azt derítette ki, hogy *a kezelés körül fordultak elő szabálytalanságok,* de hogy orvosi műhiba történt-e, azt csak az orvosszakértők és a vegyvizsgáló intézet vizsgálata dönti el.

Anglia hadihajókat és repülőgéprajokat küld a Földközi-tenger vidékére

London, augusztus 24.

Az angol közvéleményt még mindig teljes mértékben foglalkoztatják a rendkívüli minisztertanács határozatai és azok az intézkedések, amelyeket nyilvánvalólag a minisztertanácson határoztak el, amelyek azonban csak most bontakoznak ki teljes jelentőségükben. A MacDonald elnöklésével lefolyt pénteki tanácskozáson résztvettek az angol szárazföldi, tengeri és légi haderők vezérkari főnökei. Ugylátszik, hogy a minisztertanács eredményei most már a következő két pontban foglalhatók össze:

1. Az angol kormány nem járul hozzá ahhoz, hogy a Tana-tó és a Kék-Nílus forrásvidéke idegen hatalom ellenőrzése alá kerüljön.

2. *Szükségesnek tartja az angol kormány az Anglia és a Vörös-tenger közötti útvonal hadászatilag fontos pontjainak megerősítését.*

Mindinkább tért hódít Angliában az a felfogás, hogy a népszövetségért egyetlen angol katonát sem szabad feláldozni, de *annál szükségesebb az India felé vezető tengeri út megerősítése.* Az előkészületek ebben az irányban a hatalmas útvonalnak egyszerre jóformán minden fontosabb pontján megindultak.

Az angol flotta mindnagyobb erővel vonul fel a Földközi-tengeren. Málta fővárosából érkező jelentések szerint *a Földközi-tengeri flottát az indiai flotta több tartalék-csatahajójával megerősítették,* a flotta a legközelebbi napokban nagy gyakorlatot tart. Málta-szigetén a kormány röpiratokat osztott szét a lakosok között, akiknek utasításokat adnak arra vonatkozólag, *hogyan viselkedjenek légi támadás esetén.*

Az egész középtengeri búvárhajó- és torpedóromboló-flottilát Málta körül összpontosították. A nagy csatahajók közül az idén egyet sem küldenek ki az Adriai-tengerre. Az I. és III. számú cirkálóraj, valamint a *Renowa* és a *Waillant* csatahajók és a Glorious repülőgép-anyahajó Alexandriába mennek. Több hadihajót vezényeltek Haifába és a Szuez-csatorna vidékére is.

A Szuez-csatornán pénteken egy angol torpedórombolóraj haladt át, teljes gőzzel sietve a Vörös-tenger felé. A Maláji-szigeteken, Máltában, Hongkongban és a singapuri tengeri támaszponton új légvédelmi egységeket állítottak fel. Az athéni angol követ engedélyt kért a görög kormánytól arra, hogy egy angol bombavető repülőraj görög területen leszállhasson és üzemanyagot vehessen fel. Ez a bombavető légiraj a jövő hét végén hagyja el Angliát és Szudánban fog állomásozni.

Az angol kormány ugyanekkor gondosan ügyel arra, hogy ne égesse fel a további tárgyalásokhoz vezető hidat. Anglia egyelőre nem tesz újabb lépéseket Olaszország ellen, hanem várja a Rómában teendő francia lépések eredményét, bár különösebb optimizmussal nem néznek ezek elé az utolsó kísérletek elé.

Londonban igen nagy jelentőséget tulajdonítanak az amerikai szenátusban megszavazott semlegességi határozatnak, különösen annak a rendelkezésnek, amely háború esetén az amerikai hajók és kikötők használatát korlátozza. A lap washingtoni tudósítója szerint e tilalmak azt jelentik, hogy *az Egyesült Államok szakítanak a „tengerek szabadságá"-nak hagyományos politikájával,* amely az Egyesült Államok megalakulása óta egyik alapja volt Amerika külpolitikájának. Ezzel megszűnik az a veszély, hogy Anglia összeütközésbe kerül Amerika hajórajával, ha zárlatot akar megkísérelni valamely támadó nemzettel szemben.

Mussolini: Genffel, vagy Genf ellen!

Róma, augusztus 24.

Mussolini szombaton hosszabb nyilatkozatot adott az *United* Press alelnökének, E. L. *Keen*-nek Olaszország abesszíniai politikájáról. A Duce a következőket mondotta:

— *Az abesszin probléma megoldásának radikálisnak és befejezettnek kell lennie.* Abesszinia nem fenyegetheti tovább Olaszország gyarmati érdekeit. Sokszor megkíséreltük, hogy barátságos megegyezésre jussunk Abesszíniával, *de a helyzet mindig csak rosszabb lett,* olasz katonákat, hivatalnokokat és polgárokat minduntalan megtámadtak. Elhatároztuk, hogy ennek a helyzetnek végetvetünk, megtesszük ellenintézkedéseinket. *Elküldtük katonáinkat Eritreába és a Szomáli-földre.* Nem vagyok ellensége semmiféle fajnak, de ahhoz ragaszkodom, hogy az olasz jogokat mindenki tiszteletben tartsa. Ez az, amit Abesszíniától követelünk.

A továbbiakban Mussolini kijelentette, hogy a tiszta gyarmati és afrikai olasz politika *nem lehet befolyással az európai együttműködésre.* Megmutatott ezután az amerikai ujságírónak egy albumot, amely íróasztalán hevert és amely fényképeket tartalmazott az angolok által bombázott Alexandriáról, majd a következőket mondotta:

— Ezek a képek mutatják, az angolok hogyan jártak el Egyiptomban. Az amerikaiak körülbelül ugyanezt tették az Egyesült Államokban. Hiszen az Egyesült Államok is eredetileg csak tizenhárom keleti gyarmatból állottak és most már az egész amerikai kontinensre kiterjednek. Emlékezetben vannak még azok a súlyos harcok, amelyeket az indiánok és a mexikóiak ellen folytattak.

Arra a kérdésre, hogy mit tesz majd Olaszország, ha a népszövetség nem tudja megoldani a problémát és Olaszország ebben az esetben kilép-e a népszövetségből, Mussolini így felelt:

— *Olaszország követi majd céljait. — Genffel, vagy Genf ellen!*

A Duce fiai elindultak Keletafrikába

Róma, augusztus 24.

Mussolini fiai: Bruno és Vittorio szombaton kisebb ünnepség keretében átvették szolgálati fegyverüket. A két fiú, mint ismeretes, *önként jelentkezett katonának, Keletafrikába,* hogy szolgálatot teljesítsenek az expediciós hadseregben. A fegyverek átadását a „Parali" római sportegyesület felavatási ünnepségeivel kapcsolták össze. Ezt az egyesületet Bruno Mussolini vezeti. Az ünnepi beszédet a fasiszta párt főtitkára, Starace tartotta s a következő szavak kíséretében adta át a két szolgálati revolvert a duce fiainak:

— Öld meg az ellenséget, mielőtt az ellenség megkísérelheti, hogy megöljön téged.

A csapatszállítások óta Nápolyból szombaton indult el legtöbb hajó Keletafrikába. Este 7 órakor vonta föl horgonyait a *Saturnia,* amelyen Mussolini két fia, *Bruno* és *Vittorio,* valamint Mussolini veje, *Ciano* gróf propagandaügyi miniszter és 5000 feketeinges indult Keletafrikába. Most elsőízben az olasz rádió valamennyi adóállomásán közvetítették a csapatok elindulásakor készített rádióriportot. A csapatok elindulásánál jelen volt *Staraco,* a fasisztapárt főtitkára és *Teruzzi* tábornok, a fasiszta milicia vezérkari főnöke, Siano gróf felesége, apósával együtt. A hajó elindulásakor a tömeg leírhatatlan lelkesedéssel ünnepelte a Ducet s családjának Keletafrikába induló tagjait. A Giovinezza hangjai közben futott ki a hajó a nápolyi kikötőből.

A rádióközvetítést maga Mussolini is végighallgatta s egész Olaszországban mindenfelé mély hatást keltett a hódító útra induló feketeingesek búcsúja a hazai partoktól.

Addisz-Abebában üzembehelyeztek egy hadianyaggyárat

Addisz-Abeba, augusztus 24.

Az abesszin fővárost az idegenek legnagyobb része elhagyta már. Akik még Addisz-Abebában vannak állandó nyugtalanságban élnek, mert nagyobbára kémeknek tekintik őket, sokan zaklatásról panaszkodnak.

Azok a svéd és belga tisztek, akik eddig katonai kiképző szolgálatot teljesítettek Abesszíniában, rendeletet kaptak kormányuktól, hogy tevékenységüket haladéktalanul szüntessék meg és *a lehető leggyorsabban térjenek vissza hazájukba.*

A császár parancsára *üzembe helyeztek egy hadianyaggyárat, amelyet még a császár megkoronázása előtt építettek.* A gyárban a legnagyobb titokban folytatják a munkát, az őrök parancsot kaptak, hogy felszólítás nélkül lőjjenek, ha valaki közeledik az épülethez. A főépület hatvan méter hosszú és húsz méter széles. Mellette még három épületben folyik a munka.

Az Uj Magyarság szeptember 7-én rendezi meg második mátrai és aggteleki társasutazását

Hírt adtunk róla, hogy az *Uj Magyarság* utazási irodájának nagy sikerrel lezajlott aggteleki társasutazása óta, részben a résztvevők hozzátartozóitól és ismerőseitől, részben pedig előfizető- és olvasótáborunk egyéb rétegeiből, nap-nap után felkeresik levélben utazási irodánkat, kérve, hogy *egy második, hasonló társasutazást is iktasson programjába.* A sok oldalról megnyilvánult érdeklődésre és felkérésre utazási irodánk elhatározta, hogy *szeptember 7-én és 8-án megismétli az aggteleki társas kirándulást, ezúttal azonban hosszabb mátrai tartózkodással kibővítve.*

Luxusautócarunk, amelyen minden ülés a menetiránnyal szembe esik, *szeptember 7-én, szombaton* reggel félnyolc órakor indul el az *Uj Magyarság* épülete elől.

A társasautóbusz *Gödöllőn, Hatvanon* és *Gyöngyösön* keresztül, rövidebb megállások után, *Mátraházára* érkezik. Itt hosszabb pihenő lesz, s a következő állomáson, *Parádon,* ugyancsak hosszabb ideig tartózkodnak a kirándulók, hogy a Mátrának ezt a két páratlanszépségű üdülőhelyét mindenki megismerhesse és élvezhesse.

Parádról gyönyörű úton keresztül *Eger* felé folytatódik az autózás, ahol ugyancsak hosszabb tartózkodás következik s a Korona-szállóban költik el a résztvevők ebédjüket. Innét a *Bükk* erdőségein át kigyózó szerpentinuton, a *Hollós-tetőre* érkezik az autóbusz, majd itt megpihenve, *Lillafüred* következik, ezúttal ugyancsak hosszabb ott-tartózkodással. Lillafüredről este hét órakor érkeznek meg a kirándulók *Miskolcra,* ahol a *Korona*-étteremben vacsora és elsőrendű szállodában szállás várja a résztvevőket. *Vasárnap* reggel kirándulás és fürdés lesz *Tapolcán,* majd innét folytatódik az út a végállomás, *Aggtelek* felé. Az aggteleki tartózkodás után, Miskolcon keresztül, *Mezőkövesdre* viszi az utasokat a luxuskocsi, ahol a „Matyóház"-ban pihenés és uzsonna következik. Az élményekben és látnivalókban gazdag útról este tíz óra körül érkezik vissza Budapestre az autóbusz.

A társasutazás *részvételi díja,* — az utazás, élelmezés, elsőrendű szállodában való elhelyezés, belépődíjak, borravalók, s a hosszabb mátrai tartózkodás költségeivel együtt — *negyvenkét pengő.* Jelentkezéseket *szeptember 4-én délután* két óráig vesz fel az *Uj Magyarság* utazási irodája. A társasutazáson való részvételt a jelentkezéskor *tíz pengő* lefizetésével lehet biztosítani, míg a további *harminckét pengőt* a résztvevőknek *szeptember 4-ig* kell befizetniök az utazási irodában (Rákóczi-út 30, félem. Tel.: 464—20).

HOTEL CONTINENTAL WIEN
Teljes komfort, alacsony árak

OLCSÓ DIÁKOTTHON
a szeghalmi Péter András reálgimnázium mellett, havi 30, 40 és 50 P-ős díjfokozatokkal vesz még fel növendékeket. Részletes tájékoztatót küld:
Diákotthon, Szeghalom (Békés m).

Viz felett és viz alatt

háromszáz ember dolgozik a Margithíd kiszélesitésén

A fővárosi Dunaszakaszon a hídépítők egyszerre két helyen is tépik a Dunát. A Boráros-téren immár két esztendő óta épül az új híd, míg a Margithíd kiszélesítését június elején kezdték meg. A merészívű Margithidat 1875-ben építették Ernest *Gouin* párizsi mérnök tervei szerint és a vasszerkezetet is Franciaországban gyártották, hiszen a magyar vasipar akkor még gyermekcipőben járt. A város fejlődésével azonban lassan szűk lett a Margithíd és már ezelőtt tíz esztendővel felmerült a kocsiút kiszélesítésének gondolata. Számításokat végeztek, átvizsgálták a vastartókat, de a megvalósítás gondolatát mégis csak Fabinyi Tihamér akkori kereskedelemügyi miniszter vetette fel 1934 tavaszán. *Mihailich* Győző dr. műegyetemi tanár elkészítette az átépítési terveket, majd összeült a hídépítő bizottság és gyors tempóban letárgyalta a legfontosabb kérdéseket. Rövid hat hónap alatt a kereskedelemügyi minisztérium dunahídépítési szakosztálya *Álgyay Hubert* Pál vezetése mellett részleteiben is kidolgozta a kiszélesítési terveket és kiszámította, hogy *a munka végrehajtásához ötmillió pengő szükséges.* Az összeget a székesfőváros bocsátja az építés rendelkezésére a 21 millió pengős OTI-féle kölcsönből. Hogy a kereskedelemügyi minisztérium milyen sürgősnek tartotta a munkálatok megindítását, azt bizonyítja, hogy *az állam a Margithíd átépítési költségeinek 50 százalékát vállalta,* mely összeget a munka haladásával egyidőben visszatérít a városnak. (Eddig ugyanis a fővárosi hidak építési költségeinek kétharmadát a főváros és csak egyharmadát fizette az állam.) Az elkészített terveket a legkiválóbb szakférfiakból álló zsűri bírálta felül, melynek elnöki tisztére *Forster* Gyula ny. államtitkárt kérték fel. *Szendy* Károly polgármester percek alatt elintézte a városra eső feladatokat és lehetővé vált, hogy már 1935. június 15-én megkezdődjenek a munkák.

A tervek szerint *a 16.86 méter széles hidat 22.30 méterre szélesítik ki, mivel ez az a méret, mely mellett az eddigi négyvonalú közlekedés helyett hatvonalú közlekedés bonyolítja le a lényegesen megnövekedett forgalmat.* A villamosközlekedést modern elgondolás szerint a *híd közepére vezetik,* míg a villamos és a gyalogjáró között személy és teherforgalom bonyolódik le. A pesti hídfőnél a Pozsonyi-út és a Személynök-utcák között *kényelmes lépcsőkkel megközelíthető 44 méter széles gyalogjáró alagutat építenek, hogy a közönség ne zavarja a kocsiközlekedést.* Ugyancsak aluljáró-megoldást kap a Budáról a Margitszigetre tartó közönség is. A tervek szerint a *gyalogosok süllyesztett aluljárón keresztül jutnak a Margitszigetre.* A vasszerkezetek elkészülte után ismét fakockákkal burkolják az úttestet, mivel a gyakorlat bebizonyította, hogy a fenyőfakockák sokkal rugalmasabbak a háború után felszerelt kőburkolatnál. A híd kiszélesítése a legnehezebb mérnöki munkák közé tartozik, különösen, ha tekintetbe vesszük, hogy a munkálatok folyamán *egy pillanatra sem szabad elzárni a hidat a forgalom elől.* Eleinte sokan voltak, akik megoldhatatlannak tartották, hogy az átépítési munkák alatt ne álljon be fennakadás a közlekedésben, de a *magyar mérnöki tudásnak mégis sikerült olyan megoldást találni, ami lehetővé teszi a forgalom zavartalan lebonyolítását.*

Általában a hidak kiszélesítési problémája a legnehezebb mérnöki feladatok egyike, annál is inkább, mert az 1875-ben épült Margithíd a leghosszabb európai városi hidak közé tartozik. *Külföldi mérnökök tanulmányozzák a híd átépítését,* mindannyian tudják, hogy nem hétköznapi dolog ennek a nehéz és rendkívül kényes munkának sikeres végrehajtása. A munka az ott dolgozó mérnökök és a magyar ipar rekordteljesítménye és ellentétben minden gáncsoskodással, megállapíthatjuk, hogy *még a sokkalta gazdagabb Amerikában sem tudták volna jobban megoldani a feladatot.* A feladat sürgőssége miatt fokozott tempóban folynak a munkálatok és *rövid három hónap alatt máris elkészült a budai hídfő új talapzata és még a tél beállta előtt elvégzik a budai és a szigeti dunapillér új alapozását.* A vasgyárakban már heggesztik a vasszerkezeteket, mert a második munkaévben (1936) felszerelik a budai mederág nyílásainak vasszerkezetét és elkészítik a pesti meder alépítményeit is. 1937-ben kerül sor a pesti oldal nyílásainak vasszerelésére, ami után elhelyezik a végleges pályaburkolatot és 1938 őszén teljesen befejezik a híd kiszélesítését.

A hídon folyó munkákkal kapcsolatban megvizsgálták a régi vasszerkezeteket és kiderült, hogy hatvan év alatt bekövetkezett az úgynevezett *anyagfáradtság.* Ez annyit jelent, hogy a régi vastartókat ki kell cserélni, mert a vas elvesztette rugalmasságát és könnyen katasztrófa állhat elő. Ez természetesen újabb feladatot rótt a hídépítőkre, de máris elhatározták, hogy *a kiszélesítéssel egyidejűleg felfrissítik és átalakítják a régi vastartókat.*

Amíg a régi Margithídat francia mérnökök tervezték és francia gyárak szállították a roppant vasbordákat, addig a mostani új híd terve, elgondolása és kivitele az utolsó szögecsig a magyar alkotás dicsősége lesz. Ötven esztendő alatt nagyszerű szakembereket és mérnököket adtunk a világnak és nincs szükségünk többé idegen segítségre. *Mihajlich* Győző dr. és *Algyay* Hubert Pál dr. neve ma már ott ékeskedik a XX. század nagy hídépítői neve mellett és büszkék lehetünk, hogy úgy a Margithíd, mint a most épülő Boráros-téri híd terveinek megoldása magyar koponyákból született meg.

A Margithíd kiszélesítésével egyidőben elhatározták, hogy *áthelyezik a Pálffy-téri HÉV megállót is, s mai helyéről a budai hídfő északi oldalára kerül.* Egyszerűsítik a forgalomat és eltüntetik a Pálffy-téren uralkodó visszás állapotokat. Az új megálló természetesen közvetlen kapcsolatot kap a BESZKÁRT-tal, de nem zavarja a Margit-körút belső forgalmát és mint teljesen külön pályaudvar helyezkedik el a Császár-fürdő melletti szabad területen.

A híd pilléreiről már leszerelték a műemléknek nyilvánított régi vaslámpákat és vasdíszeket, gondos kőfaragók szétszedték és elraktározták a mederpillérek remek kőfaragásait és az óriási cölöpök között szorgalmas ácsmesterek dolgoznak. Kékruhás szerelőmunkások heggesztik a keszonok vasbordáit s reggeltől-estig a munka dala harsog a roppant ívek alatt. A munkások nem sztrájkoltak, mindannyian tudták, hogy nemcsak reális, *de szimbolikus jelentősége is van a magyar hídépítésnek.* A hídon járó közönség néha megáll a korlátok mögött és csodálkozó szemekkel figyeli a munka ütemét. A pillérek alatt, mélyen lent a Duna medrében 20—30 munkás csákányozza és kaparja a Duna fenekét két és fél atmoszférás, emberek számára csak rövid ideig kibírható nagynyomású levegőben.

Búgnak a dinamók, rohannak a cementtel és homokkal megrakott csillék, földöntúli misztikus kék fénnyel felvillan néha a vasheggesztő elektromos árammal töltött acél vége és a szemlélődő szinte szédül a roppantütemű munkától.

Háromszáz ember dolgozik a Margithíd cölöpei között.

Fiala Ferenc

— Elhájasodásnál, köszvénynél és cukorbetegségnél, oxaluria és phosphaturia képződésénél, húgysavas sók lerakódásánál a természetes „Ferenc József" keserűvíz javítja a gyomor és a belek működését s tartósan előmozdítja az emésztést. Több jeles orvos, az anyagcserebajok célszerűbb gyógymódja után kutatva, már a mult században megállapította, hogy a Ferenc József vízkúrával nagyon szép eredményt lehet elérni.

Buksi illemet tanul

Buksi — miközben ezeket a sorokat írom — itt heverészik az asztal alatt és azzal szórakozik, hogy a cipőmet nyalogatja. Errefelé, a Tiszaparton, ugyanis kutyai viszonylatban, a cipőpaszta már a nemesebb csemegék közé tartozik és Buksi csak a jogait érvényesíti most, amidőn fénymázzal táplálkozik, lévén őkelme néhány nap óta a mi kosztosunk. Reggelizik, no.

Buksi foglalkozására nézve az egyik tiszaparti tutajcsősz házőrző kutyája, félig puli és félig madárijesztő — óriási messaliance-ok történhettek az ősi családfában! — úgy került hozzánk kosztra, hogy egy szép napon a többi kosztossal együtt ő is beállított.

A többi kosztos?

Hát kezdődik a mi kosztosgárdánk Basával, a Kókai Imre hajóhídőr uram kutyájával. Ő egészen puli és mint ilyen, nem tűr rendetlenséget a ház körül. Amíg ő nem rakta meg a bendőjét csirke-, esetleg kacsacsonttal, avagy halfejekkel, addig a kakasoknak, a tyúkoknak és a növendék szárnyasnépnek fejvesztés terhe alatt tilos még csak a környékére is eltévelyegni az asztalnak, mely azonban alul és felül pillanatok alatt megtelik minden rendű és rangú aprójószággal, mihelyt Basa őfelsége böffent néhányat s elnyúlik a fűzfák árnyékában, jelezvén, hogy immár jóllakott.

Kosztosaink létszáma tehát elég tetemes. De, igaz lelkemre mondom, nem lehet panaszunk ellenük, mert a házirendet szigorúan betartják, nem zajonganak, nem követelődznek s még a kakasok közül is csak a legszemtelenebbje vállalkozik arra, hogy a vállunkra röpüljön s onnan kapja ki kezünkből a túróslepényt. Hanem aztán Basa ilyenkor nem takarékoskodik a fenyítőeszközökkel. Csak annyit kell neki mondani, hogy ssss, tee! ... és néhány pillanat mulva már egy-egy kakastollal a szájában tér vissza a büntetőexpedícióról.

Mondom, tetemes létszámú kosztosainkkal a lehető legnagyobb szeretetben és békességben éltünk-éldegéltünk tiszaparti vikendházam portáján, amidőn egyszercsak a napokban nyílt a bozót és nagy lihegve beállított új kosztosunk: Buksi ...

Hát vége lett egyszerre a békességnek!

Kezdte azon, hogy első két lábával feltámaszkodott az asztalra és belógatta nyelvét a levesestálba. Először emeltem a kezem, hogy irgalmatlanul pofonütöm, de aztán rátévedt a szemem a kiálló bordáira, meg az üresen lötyögő horpaszára és erre kissé megfájdult a szívem, hogy hejnye, hejnye, Buksi, milyen koszton élhetsz te annak a szegény tutajcsősznek a kunyhójában és ... és belefricskáztam az orrába ...

Folytatta azon, hogy Basa elől felfalta a csontokat s a szárnyasnép elől a kenyérhajat, meg a hulladékot. Végül szegény feje akkora mohósággal vetette rá magát minden kis morzsára, hogy Basán kívül megrendülve szemlélték ezt a feneketlen étvágyat még a legéhesebb kakasok is. Ezen az ebéden csak Buksi evett, a többi kosztosunk mind bámult és éhen maradt ...

Délután aludni szoktam. De most nem tudtam. Gyerekeim odakint folyton a Buksit szidták.

— Nem takarodsz, Buksi! Már megint mit csinálsz, Buksi! Jaj, de utálatos vagy, Buksi! ...

Mint később kiderült, Buksi felfedezte a pincét. Mert az is van. A vikendház mellett, mindössze egy jókora lyuk a földben, de azért a tejet és a vajat eltartja hűvösen. Hát nem betört oda Buksi?!

Kisebbik lányomnak volt egy viaszbabája. Megette ...

Nagyobbik lányomnak volt egy szíve. Mézeskalácsból. Tükörrel. A csongrádi búcsún kapta. Azt is megette. És nyilván azért tanusít azóta oly különös érdeklődést a farka iránt, mert nézegetni akarja magát benne ...

Mindent megevett Buksi. Mindent!...

— Már nincsen fogkrémünk, nincsen szappanunk és nincsen napolajunk, csak egy kosztosunk van, aki elkeseríti az életünket, annyira falánk és annyira neveletlen, itt valamit tenni kell! — mondta pityeregve a feleségem tegnapelőtt és erre összeült a családi kupaktanács. Hogy mitévők legyünk? Megneveljük-e Buksit és szoktassuk úri tisztességre, avagy kössünk a nyakára téglát és dobjuk a Tiszába.

Hát persze, hogy az első mellett határoztunk. És mindjárt nekifogtunk a nevelésnek. Nevezetesen: Buksit, aki immár a gyertyáinkat is jó egészséggel elfogyasztotta, elsőbben nyakoncserdítettem, hogy maradjon veszteg, amíg tüzet rakunk, aztán elő a bográcsot és főztünk egy kitűnő kutyaebédet.

E kitűnő kutyaebéd állott tíz deka avas disznózsírból, a melyre rálöttyintettünk két köcsög savót. A két köcsög savóba beleaprítottunk egy fél kenyeret, ennek hegyibe néhány marék csirkecsontot és egy kanapéra való szalonnabőrt, ennek tetejébe némi kis juhsajtot és nyári szalámit is szeleteltem, de titokban, nehogy az asszony meglássa, mert kaptunk volna Buksival mind a ketten, hát aztán az egészet jól megkevertük és jól megfőztük és a bográcsot odatettük Buksi elé.

Mit mondjak?

Öt perc mulva Buksi a hasával smirglizte a földet.

És azóta Buksi nem szemtelenkedik, nem követelődzik és nem tolvajkodik. Olyan jólnevelt, szerény és erkölcsös kutya lett belőle, hogy szinte rá sem ismerünk ...

Mondtam a gyerekeimnek, amidőn ezen csodálkoztak:

— Lássátok, így van ez az emberekkel is. Ha azt akarjátok, hogy jók és csendesek legyenek, adjatok nekik — enni ...

Szilárd János

A Magyar Nemzeti Bank 239. sz. e. a.

PROGRAM:

MÜNCHENBE,

a „Művészetek Városába"

a Nemzetközi Élelmiszer Kiállításra
és a 125 éves jubileumi „Október Ünnepségekre"

Szeptember 19-től szeptember 23-ig

BUDAPESTTŐL — BUDAPESTIG

Első nap: Szept. 19. Indulás reggel 8 óra 10 perckor Budapest-Keleti p. u.-ról Wien és Salzburgon keresztül. Érkezés Münchenbe 22 óra 02 perckor. Ünnepélyes fogadtatás az állomáson, elszállásolás. A szállodákban tea-kisimbisz.

Második nap: Szept. 20. Reggeli a szállodákban, utána **München világhírű látnivalóinak megtekintése kilátó-autobuszokon:** Neue- és Alte-Pinakothek, Barna Ház, Königsplatz, Feldherrnhalle, Várkert, Hősök emlékműve. Ebéd a szállodákban. Délután szakprogram: **a világhíres sörgyárak megtekintése.** Azok számára, akik a szakprogramon nem vesznek részt, a **Deutsches Museum megtekintése.** 8 órakor díszvacsora a **Hofbräuhausban.**

Harmadik nap: Szept. 21. Reggeli a szállodákban, utána taxikon az **Élelmiszer Kiállítás** megtekintése. Kb. 1 és 2 óra között ebéd a szállodákban. Délután a kiállítás folytatólagos megtekintése, utána vacsora a szállodákban.

Negyedik nap: Szept. 22. Reggeli a szállodákban. A teljes nap az utasok rendelkezésére áll. Ebéd és vacsora a szállodákban. Vacsora után részvétel az **Októberi Ünnepségen.** A negyedik napon többféle **egyéni kiránduláson** vehetnek részt utasaink:
1. Kirándulás **Tegernsee**-be. (Egésznapon kirándulás.)
2. A **Nymphenburgi** kastély és park megtekintése.
3. Kirándulás **Starnberger See**-hez. (Félnapos.)
4. Lehetőség **Nürnberg** város megtekintésére.

Ötödik nap: Szept. 23. Reggeli a szállodákban, 7 óra 45 perckor indulás vissza Budapestre. Megérkezés: 21 óra 55 perckor.

Részvételi díj: (P 90.— és RM 63.—) **összesen: 192 pengő.**

A részvételi díjban benne van: 1. III. oszt. gyorsvonati jegy Budapest—Wien—München—Budapest. 2. Elszállásolás a legjobb polgári szállodákban, kétágyas szobákban. (Egyágyas szobákban való elhelyezésért naponta 2 pengő pótdíj fizetendő.) 3. Bő és kiváló étkezés, amely reggeliből, ebédből és vacsoából áll, italok nélkül. 4. Poggyász be- és kiszállítás. 5. Város megtekintése autocarokon, vezetéssel együtt. 6. Szakprogram, illetve a Deutsches Museum megtekintése. 7. Élelmiszerkiállítás megtekintése. 8. Az Októberi Ünnepségeken való részvétel. 9. Kiszolgálás, adók, borravalók és az összes illetékek.

Utasaink márka-zsebpénz szükségletéről irodánk gondoskodik!

Jelentkezés és felvi ágosítás **„Uj Magyarság"** utazási irodájában, Budapest, VII., Rákóczi-út 30. I. lem. T.: 46-4-20

Gouin Ernest

épicier

Gentilly

53 c

35428 - 905

Gouin-cég

Paris

Margit-hid terve

l.

Lykaközöm

90'l.

433.000.000 pp Nagyszombatban hiszen mikisról meg
összeget nagy vonalban átvetek

Bp. 1946 IV. 30

Vánai Dezső

Goüin
(Goin) et Comp
ieg.
Paris

ród
2

MMÉC Köl

1873. 393–399. l.
és 30. 31. tábla
(D.M.: A buda-
pesti Margit-híd
ásmertetése.)

(Stockholm, 1874)

Goulin Ernő

francia hidépítő

vod

Pásztor Mihály

A Szárötvenéves

Lipótváros

Bp. 1941.

II. " 1-55 lap, (Zólyom, Hont, Bars, Túróc vm.)

Budapest

„Patria" irodalmi vállalat

I. 1909, II. 1911.

Gouin E francia
mérnök

terveste a bpesti Margit-
hidat

ivod
Bpmúsz 430 – 433. l.

1872-76-ban épült.

ivod
Margithid. A magy. kir.
közm. és köz. minisztér jelen-
tése a Buda és Pest között
a Margitsziget csucsánál épi-
tendő hid tárgyában. Két
tervrajzzal. Pest, 1872, 4 r.

ivod
Seefehlner Gyula: Die Mar-
garethen Donaubrücke bei
Budapest. Zeitschrift für
Baukunde 1880. évf.

Az ötvenéves Margit-hid

Már-már elfeldkezünk egy dupla jubileumról: *a Margit-hid ebben az esztendőben ötvenesztendős, szigeti szárnya pedig huszonötéves.* Podig érdemes róluk megemlékeznünk, mert ez a hid számos érdekes tanulságot rejt magában a régi jó, minden reménnyel telt Magyarországról.

Manap már büszkén hirdetjük magunkról, hogy *Budapest a hidak városa.* De mennyi energia-kifejtésbe került, amig Budapest idáig jutott. A mult évi Széchenyi-jubileum meghozta Herczeg Ferenc Hidját s ez dramatizálta azt a nagy küzdelmet, amelyet az első állandó Dunahidért kellett folytatnunk. Fekete gyászunkra ezt a hidat Haynau adta át a nyilvánosságnak. Megvolt tehát az első Dunahid. Ám hol van a folytatás? Aggódó lelkek kisérték figyelemmel az eseményeket és lélekzettek fel akkor, amikor a Duna két partjának ujabb összekötését 1870-ben törvény határozta el.

Huszonöt hosszu esztendeig tartott, amig a magyarság egy uj Dunahiddal tudott a világ elé állani, amely minden törvénynél hangzatosabb dokumentálása volt annak, hogy ez az ország folytatja ott, ahol elhagyta egy negyedszázad előtt; a mérték nem lett kisebb; megálljuk a tempót, amelyet a legnagyobb magyar diktált. Álltuk is s ma már a Margit-hidat mint szerény közbenső alakzatot vagyunk hajlandók tekinteni az azóta született *hidóriások* között.

1873-ban kovácsolódott össze az egységes Budapest, amely parancsolólag megkivánta az uj hidat, amelynek egyesitenie kellett azokat a nagyjövőjü városrészeket, amelyeket a Duna szinte eltolt egymástól. Óbuda s a külső Lipótváros fejlődése elképzelhetetlen volt az uj hid nélkül, amely örvendetes példája nának, miként lehet egy monumentális, *örök időkre szóló problémát ugy megoldani, hogy az utódok ne tehessenek érte szemrehányást.*

Kétségtelen, hogy a Margit-hid egyike a legóvatosabb és legelőbbrelátó épitkezéseknek, mert *előre számitásba vette a mégcsak papiron létező pesti körutakat s a még későbbi időkre szánt margitszigeti szárnyhidat.* Amikor 1876-ban átadták a nyilvánosságnak, meg volt a hid, a laikus csodálkozott, *mért éppen oda* tették? Meg azt is kérdezte: *mért csinálták görbére?* Esztendők multával nem győzték dicsérni a tervezők bölcsességét, ami nagy hasznára vált a diszponens uraknak, mert a közönség később az Erzsébet-hid okozta ugörbülést is lenyelte.

Ha valamelyik hegy tetejéről végignézünk a mai Budapesten, az az érzésünk, hogy a Margit-hidat, mint *esztétikai tényezőt,* alig nélkülözhetnők. A város közepén egymásra tornyosulnak az angol-amerikai izü monumentális lánchidak, *ám e fortissimo után lágyabb zenére vágyunk.* És ezt kapjuk meg a Margit-hidban, melynek megvan a maga egészen speciális formanyelve, amellyel magas oszlopok mellőzésével szolgál déli kertül a mögötte északra elterülő barátságos tájéknak. Szigetek, berkek, kertek, hajók, csolnakok, tanyák és nyaralók tömege az, amely feltárul előttünk. Elfelejtjük azt, hogy gyárak is vannak a közelben, aminthogy elfelejtettük ezt már egy hasonló alkalommal, amikor — megváltoztatva a megváltoztatandókat — hasonló táj tárult elénk. Hol is volt csak ez?... Igen: Párizsban!

Való igaz, *a Margit-hid nem más, mint egy monumentálissá nagyitott Szajnahid.* Mert a Margit-hid francia hid. És francia tervezői helyesen állapitották meg, hogy ennek a hidnak, amelynek végre is összeköttetést kell találnia a Margitsziget csodás parkjával s amelynek ilyképpen a természetbe kell kivezetnie egy nagy város fáradt lakóit: *ez a barátságos karakter való.*

1871-ben irta ki a kormány a pályázatot, amelyre harmincöt munka érkezett be. Ezek közül a *Gouin és Társa* francia vállalkozó cég kapta meg az első dijat és a kivitelre való megbizást. 1872 tavaszán kezdték meg a hid épitését, amely 1875 végével el is készült, a hivatalos megnyitás azonban — főképpen az akkor dühöngött nagy árviz miatt — 1876-ra maradt.

A főváros lakossága nagy lelki nyugalommal nézte az épitkezést, nem ugy, mint annak idején a Lánc-hidét. Pedig — mai szemünkkel nézve a dolgot — izgalomra lett volna ok, bár nem müszaki okokból. A hidat ugyanis nemcsak hogy franciák épitették, de minden valamirevaló alkatrészét is idegenből szállitották. Igy az összes vasalkatrészek Gouin és Társa batignolles-i hámorjából kerültek ki, de Franciaországból került ki még a munkálatokhoz szükséges szén is, a kőrészekhez felhasznált gránittömbök pedig Bajorországból. (A Németbirodalomnak a franciák előtt még annyira-amennyire szimpatikus részéből, mondták az akkori napi politikusok.)

Nagy ünnepségekkel készültek *a hidavatásra,* amely az első nagy magyar hidavatás volt, mert a Haynau-félét mégsem ismerhetjük el ilyennek. Tizezer forintot szántak rá a dekorációra, amin a sajtó ugyancsak felszisszent, mondván, hogy inkább az árvizkárosultaknak adják a pénzt. Az ünnepies hidavatók József főherceg, Ráth Károly főpolgármester és Péchy Tamás közlekedésügyi miniszterek voltak. Sok szép beszéd hangzott el, csupán az ellen merült fel utólag kifogás, hogy a francia épitészek és müszaki emberek nem részesültek elég méltánylásban, aminek azonban nyilvánvaló magyarázata az, hogy hivatalos részről *nem akarták a hid francia karakterét előtérbetolni.* Egyébként a hetvenesnyolcvanas években élte aranykorát a francia-magyar barátkozás, amelynek sok hasznát nem vettük, sok apró furcsaságán azonban el-elmosolyoghatunk.

A hidavatáson nem volt jelen Ferenc József király, néhány hét mulva azonban ő is bejárta a hidat, mellyel igen meg volt elégedve. Általában köztetszésben részesült a főváros ez uj disze, amelynek gyönyörü apotheozist állitott *Arany János: Hidavatás cimü balladájában.*

Siklóssy László

Eredeti Puch-kerékpár
70.000 korona heti részletekben előleg nélkül kapható
Singer Dezső V., Váci-ut 18

Engadin havasai között

A szénalázban szenvedő betegek, akiknek a füvek virágzása idejében, a szélhordta himpor szemgyulladást, náthát, sőt asztmát okoz, eddig *Helgoland*-szigetére menekültek junius és julius hónapokban.

Ezen, a Margitszigetnél is kisebb sziklás területen, oly kevés a növényzet, ha a rövid, ugynevezett burgonyafasort nem tekintjük, hogy az ott-tartózkodók mentesek maradnak a láztól.

Ujabban az e ritka betegségre hajlamos emberek Svájcnak legmagasabb kantonjában fekvő Pontresina falut szemelték ki tartózkodási helyül, arra az időre, mig lakóhelyükön a füvek, a rozs stb. kórtokozó porzása végbemegy és el nem mulik.

A Svájc délkeleti részében fekvő, a köztársaság egyhatod részét alkotó *Graubünden* kanton, geológiai tagozás szempontjából, igazi alpesi terület. Olaszország határán lévő magas hegyek által védett völgyeiben megterem az édesgesztenye, a tengeri és jóminőségü bor. A kantonban százötven völgy van. Ember legyen a talpán, aki a völgyek e labirintusában tájékozódni tud.

Conrad Ferdinand Meyer, a hires svájci költő, *Jürg Jenatsch* cimü regényében *Jenatsch György* a graubündeni ismert szabadsághős, *Rohan herceg* francia hadvezérnek akként magyarázta meg, kevés jellemző vonással, hazájának földrajzi képét, hogy a völgyek tömkelegét a bennük eredő folyamok szerint csoportositotta, amelyek három tenger: az *Északi, a Fekete* és az *Adriai* irányában folynak le.

Ma már lényegesen egyszerübb a tájékozás, ámbár most sem bővelkedik jó közutakban ez az alpesi terület.

A Rätiai- és a Bernina-vasutak, melyek az utolsó évtizedekben épültek, közvetlen kapcsolatba hozták a völgyek nagy részét egymással. A valamikor igen nehézkes, sőt télviz idején veszélyes utazás most csupa gyönyörüség.

A rätiai vasut azok közé a ritka vasutak közé tartozik, amelyen nemcsak a végcél elérése végett érdemes utaznunk, hanem magáért az utazásnyujtotta nagyszabásu természeti szépségek látása, merész tehnikai alkotások és gyönyörtkeltő tájképek kedvéért is.

Utazásközben figyelmünket lekötik az alpesi világ csodái és a hihetetlen merész tehnikai müvek, a hegyoldalakhoz simuló többszörös hurokban épült pályarészek, a hosszulábu, vékonytestü, magashátu viaduktok, a csigavonalban robbantott sziklás alagutak, melyeknél a be- és kijárat néhány emeletnyi magasságban fekszik egymás felett. A Bernina-vasut a hatalmas Morteráts- és Pálü-glecserek közvetlen közelében vezet el. Félelmetes dörgés szakitja meg a csendet, amikor e jégóriások háta repedezik a nyári nap sugarai alatt, a lavinák tompa dübörgése közben.

A puslávi völgyekben, a puntaltói sziklahasadék mellett látjuk a glecsermalmokat vagy ugynevezett boszorkány-fazékakat. Ezekben még most is állandóan körben mozog a viz, miközben a fazékban forgó óriás kőgolyó surolja annak oldalát.

Brusiónál csigavonalalaku viadukton halad a vasut lefelé.

Végül elérjük a *Madonna di Tirano*-templomnak *campanilejét,* a Ferroria Alta Valtellina vasutállomása mellett. A Bernina glecserei után jólesik a napsugaras *Veltlin* nevető paradicsomát és Európa legtermékenyebb, 100 km. hosszu Adda-völgyét látnunk.

Az *Engadin*-völgy felső részében fekszik a 2784 m. magas *Lunghino*-hegycsucs. Körülötte három vizgyüjtő terület érintkezik egymással. A *Rajna,* a *Duna* (Inn) és a *Po* folyamoké. Innen ágaznak szét a gazdagon tagolt vizválasztók barázdái, az Északi-, a Fekete- és az Adriai-tenger felé.

Graubünden alpeseinek csucsai 3000—3400 m. magasság közt váltakoznak.

Keletkezésük idejében azonban 3000 m. felül 20.000 m. magasságuak voltak *Albert Heim* svájci geológus tanár szerint.

A svájci havasok a föld mélyéből felmelkedett kristálysós kőzetek és a rájuk rétegesen lerakódott földrétegben végbement vizszintes összetolás utján tornyosultak magas csucsokká.

Ezek az alpesek, Heim tanár szerint, tehát nem *erupció,* azaz a földből való kitörés, hanem diszlokáció, vagyis a földkéregben támadt mozgás utján keletkeztek. A völgyek és hegyek mai alakja azonban az alpesek történetének csak legutolsó eseményeit mutatja, mert tuljuk azt, hogy a hegységek domborulataiból sohasem lehet a geológiai felépitést felismerni.

Engadin florájának alig van mása a világon. Mert területének a tenger szine feletti magassága igen változó és a kőzetek fajai nagyon különbözők. Ezeken a növényzet a legtarkább sokféleségben fejlődik és élénk szinekkel, gazdagon himzett virágszőnyeg varázsával lepi meg az embert.

Engadin földje a délen fekvő Misox- és Poschiavo-völgyektől a 4000 m. magas Berninái emelkedik. Ez oly klimabeli változásnak mondható, mintha a középtenger partjairól Grönlandba utaznánk.

Az édesgesztenye berkeiből, sötétvörös orchideák mellől, élénkzöld bükkfaerdőkön és sötét fenyőrengetegen át az északi cirbolya- és vörösfenyők övéhez jutunk. Itt a magasban az alpesi azaleák és grönlandi saxifragák viritanak. Ha a *Bernina*-vasuton a 429 m. magasságban fekvő *Tirano* állomásról a *2256* m. magas Berninahospitzra utazunk és onnan a *2977* m. magasságban lévő *Diavolezza* turistaházhoz mászunk fel, olyan utat tettünk meg, melyen *Európa* összes növényeinek flóráját láttuk rövid egy délelőtt alatt.

Az *Engadin* völgyeinek alja a *Rigi* csucsának magasságában van, azért nevezte el *Christ* svájci botanikus e vidéket: a *svájci Tibet*-nek.

Az erdők határvonala a svájci átlagos *1900 m.-ről* itt *2200 m.* tengerszin feletti magasságra tolódott.

Engandinnak e gazdag flórája részben a legősibb időkből való, mert a jégkorszak előtt forróövü növényzet boritotta be e területet.

A meleget kedvelő növények legnagyobb része elpusztult ugyan a glecserek vastag jégpáncéla alatt, de egyesek a hótol mentes helyeken mégis megmaradtak. Számos növényfaj északról vándorolt be az Engadinba, az Inn-folyónak völgyét követve.

Az alpesi erdő vadregényes ősi mivoltában, mélységes hatással van az emberre. A magasratörő simatörzsü fenyőőrjások elérik a máshol alig ismert 61 méter magasságot is.

A törzsek száma hektáronként 870 darab. Ez aránylag a legsürübb faállomány Európában.

Felejthetetlen érzés, mikor a tavasz kezdetén szines alpesi mezőket róhat az ember.

A füvek virágzásának beállta előtt a szénalázas betegnek innen is menekülnie kell. De már akkor hazamehet, mert ott julius hó végén elmult a pollének és a növények himporának belélekzéséből származó veszedelem. Az alpesi mezőkön ekkor kibujnak a sáfrányok fehér fejecskéi, az anemonák aranyhaju harangjai, a tárnicsok sötétkék kelyhei, a sarkantyus alpesi ibolyák napfelé forditott virágjai, a kankalinok, lóherék a narancsszinü Grepis és Hieracium társaságában.

Rätiában, az örök hó határán felül még kétszáznál több növényfaj él. Még *3300 méteren* felül is megküzd az élet nehézségeivel kilenc faj. A *ranunculus glacialis,* az alpesi rózsa egy válfaja, még 3500 méteren tul is felkuszik.

Mivel a szén ára a háboru alatt rohamosan emelkedett, a rätiai vasut vonalait gyors egymásutánban átalakitotta villamosüzemre. 1922-ben már mind a 280 km. hosszu hálózaton villamos energiával továbbitották a vonatokat, ezerlóerős gépekkel. Ez a világ legerősebb mozdonya, mely 1 m. sintávolságu vágányon közlekedik.

Az eddig igen nehezen megközelithető völgyeket és glecserlábakat most magas viaduktokon és körives alagutakon át nagy kényelemmel érhetjük el, mert nincs füst és korom, mely ártana a tüdőnknek. A fokozatos lassu inditás és az észrevétlenül végbemenő megállás folytán a vonat nem rázza a testünket.

Néhány nap alatt beutazhatjuk egész Graubündent, amihez eddigelé hetek kellettek. Mert a vonatok 30—40 km. sebességgel közlekednek annak ellenére, hogy a legtöbb vonalon 1000 m. hosszra 35—45 m.-rel emelkedik a pálya.

Az alpesi klima éltető hatással van a szervezetünkre.

Lelkünket a szabadság és müveltség klasszikus kis országában boldogan élő emberek társasága uj reménnyel és munkakedvvel tölti meg. Tettrevágyással a szivünkben, térünk haza, visszagondolva Gottfried Keller svájci költő szavaira: „Néha egy perc felér egy évszázaddal."

Masirevich György

Legszebb Legjobb Legolcsóbb
PAP LAN PAP LAN PAP LAN
kárpitosáru, vas- és rézbutorgyára
Szőnyeg, pokróc, függöny, ágy- és asztalteritők, gyermekkocsik, nyugszékek, leányszoba-, előszoba- és kertibutorok, ernyők és sátrak **minden kivitelben kaphatók**
GICHNER JÁNOS
Budapest, VII., Erzsébet-körut 20
Nagy katalógust 4000 korona ellenében postán küldök

Házasulandók és részletre vásárlók
figyelmébe ajánlott cégek. E rovatra hivatkozók kedvezményben részesülnek.

Varrógépujdonság!

Tökéletesen himez, harisnyát stoppol, varr átszerelés nélkül. Centrálbobbin, sülyesztő, családi iparosgépek hatalmas választékban, legolcsóbban részletre is. Vidékre árjegyzék.
KRAUSZ gyári raktára. Budapest, IV., Veres Pálné-utca 30. szám.
A Központi Vásárcsarnok szomszédságában.

Butort legolcsóbban csak Dohány-utca 38. Klauzál-utca sarok.
Ernst Gyulánál vehet. Vidékre gondos csomagolás.

BUTOR részletre
készpénzárban, váltó nélkül **10 havi törlesztésre**, 20% előleggel, csak **KARDOS TESTVÉREKNÉL**. Budapest, VII., István-ut 22. Hernád-utca sarok

BUTORHITEL
tizedek óta bevált és közismert butorhitel-osztályunkat ismét életbeléptettük. **Hitel esetén is készpénzárakat számitunk.** Hálószobák, ebédlők, uriszobák nagy választékban és **kedvezőbb fizetési feltételek mellett.**
EOG-MIL KERESKEDELMI R.-T. ezelőtt **Balázs és Társa** butoráruháza Budapest, VI. ker., Vilmos császár-ut 43. szám.

BUTOR részletre olcsón Butor-csarnok **O-utca 3**

Hathavi részletre
szezlonok, matracok, szalongarniturák, paplanok, ebédlő- és futószőnyegek nagy választékban **kárpitosnál**, VII. Wesselényi-u. 10.

Csillárok ..... **350** ezertől feljebb
Falikarok ..... **70** ezertől feljebb
Álló lámpák ..... **100** ezertől feljebb
mindenféle aranyozott és politurozott kivitelben.
ASTRA
facsillár vállalat. Budapest, IV., Váci-utca 39

Részletfizetésre keményfahálószobák kárpitosárnk, iroda- és egyéb butorok készpénzárban jótállás mellett **Hegedüs és Társánál** VII. Dohány-utca 10. Lobbra az udvarban. Válaszbélyeg.

BUTOROK Lányinál
Akácia-u. 7, (Dohány-u. sarok) bejárat Akácfa-u.-ból
Vidékre szakszerü csomagolás jótállással.

BUTOR VII., Klauzál-tér 6. Nyár-u sarok, 2-es villamosnál. **OLCSÓBB MINT BÁRHOL** Teljes lakberendezések legegyszerübbtől a legdiszesebbig. **Vidékre csomagolás**

Győrffy szezlonágy
szélesbithető meghosszabbitható ágynemütartóval
fotelágy
szabályozható háttámlával. Legkényelmesebb, ugy nappal, mint éjjel. Nyári idény alatt 20% engedményt adok. **IV., Irányi-utca 25.**

FÖLDES BERTALAN
butoráruháza
VII., Károly-körut 11.
Legnagyobb választék legolcsóbb árak mellett

BUTORT
legolcsóbban csak

Bleier-nél
Rákóczi-ut 30.
I. emelet vásárolhat
Hitelképes egyéneknek fizetési kedvezmény!

Hálószobák, konyha-, előszoba-, leányszoba-butorok szolid árban **Steiner** asztalosnál, **Hegedüs** Sándor-utca 27. Izabella-utca sarok. Telefon 28-87.

MŰBUTOROK
BEDNAY ... Hálószobák kárpitosoknál VII., Hernád-u. ... Telefon ... 28-7

Kép- és betűrejtvények

1.

2.

és

Irta:
Herczeg Ferenc

3.

II. Ottó, gr. Apponyi A.,
gr. Andrássy Gy.,
őrgr. Pallavichinyi

Kik nyertek a rejtvény-megfejtők közül?

A *Magyarság* julius 18-iki melléklete ben közölt rejtvények megfejtői között a **következő nyereményeket osztottuk ki:**

1. Egy doboz **OVOMALTINE** tápszer **DR. WANDER** gyógy- és tápszergyárából, X. Kereszturi-ut 80—84.
Nyerte: Horváth Mihály, Budapest, Baross-u.

2. Egy doboz **Bermo** csokoládédessert a **DIANA** ipari és kereskedelmi r.-t. csokoládégyárából, VII, Angol-utca 19.
Nyerték: A Putsch-cég tisztviselőnői, Pinkafeld, Burgenland.

3. Egy doboz **Arnea** nemes vitamintápszer a **DIANA** ipari és kereskedelmi r.-t. csokoládégyárából, VII, Angol-utca 19.
Nyerte: Gőzsy Margit, Gödöllő, Ferenc József-tér 20.

4. Egy nagy és egy kis doboz **Yes** porcellán pouder szépítőszer azon színben, amely a megfejtő taintjének megfelel. A megfejtő válogathat a következő színekben: **Fehér** (White) **Rózsa** (Pink) **Halványrózsa** (Pale Pink) **Sárga** (Cream) **Halványsárga** (Pale Cream) **Természetes** (Natural) **Napbarnított** (Sunburnt).
Nyerte: Boross Zoltánné, Fehérvári-ut 56/c.

5. Egy-egy darab **Miracle** emailcrém és **Miracle** gyógyszappan **POLLÁK SAROLTA** kozmetikai intézetéből Andrássy-ut 38.
Nyerte: rétháti Kovácsics Erna, Kiskunfélegyháza.

6. Egy tégely száraz **Diana**-crém a **Diana ipari- és Kereskedelmi rt.** gyárából és egy üveg **Marvel Chypre** kölniviz a **Marvel Illatszergyár Rt.** gyárából (VII.-Angol-utca 19.)
Nyerte: Madáchy Istvánné, Miskolc, Horváth-utca 15.

7. 3 darab **vizitfénykép** díjmentes felvételre jogosító utalvány **KOSSAK** fényképészeti műtermébe, IV, Kossuth Lajos-utca 12.
Nyerte: Nádor Károly, József-körut 78.

8. 1 darab **borotva tokban, Leber Kálmán** borotva és késgyárából, Rákóczi-ut 61.
Nyerte: Doraszil Oszkár, Zita-telep 46.

9. Utalvány az egyetlen magyar kézimunka ujságnak a „Tündérujjak"-nak negyedévi díjmentes küldésére (Kiadóhivatal IV Szervita-tér 8.)
Nyerte: Vashy Erzsike, Sokorópátka.

10. Két csomag **Imperial-fügekávé, Dikk Fidél és Társa** gyümölcs-, főzelék-, konzerv- és kávépótlékgyárából VIII., Vig-utca 25.
Nyerte: ifj. Szentkirályi György, Sümeg.

11. Egy darab napvédőszemüveg, tokban, látszerésztől, IV., Ferenciek-tere 2, V., Fürdő-utca 7.
Nyerte: Tubai Mihály, Nefelejts-utca 45.

12. Egy darab **töltőtoll, Turcsány Antal** töltőtollgyári lerakatából, Üllői-ut 2, Calvin-tér mellett.
Nyerte: Karakas Zsigmond, VI., Szív-utca.

A nyereményeket a budapestiek átvehetik kedden délelőtt 9 és 2 óra között a MAGYARSÁG kiadóhivatalában. VIII., József-körut 5. Vidékieknek postán elküldjük.

(Kérjük t olvasóinkat, hogy a kisorsolt nyereményeket a megjelölt időben pontosan vegyék át, mert ellenkező esetben a következő vasárnap újra kisorsoltatnak, mint ahogyan az át nem vett nyeremények eddig is történt.)

A mult heti novella-rejtvényünk jutalma

Egy darab töltőtoll, **Turcsány Antal** töltőtollgyári lerakatából, Üllői-ut 2. Calvin-tér mellett,

Egy-egy darab **Miracle** emailcrém és **Miracle** gyógyszappan **POLLÁK SAROLTA** kozmetikai intézetéből Andrássy-ut 38.

 Egy darab napvédőszemüveg, tokban látszerésztől, IV., Ferenciek-tere 2, V. Fürdő-utca 7.,

Nyerte: Stobbe Ferenc okl. gépészmérnök, Budapest, VIII., Teleki-tér 6, III. 37.

61. szám — Kereszt-rejtvény — Irredenta sorozat I.

Közli: Bodó Lázár
(Szigetvárd)

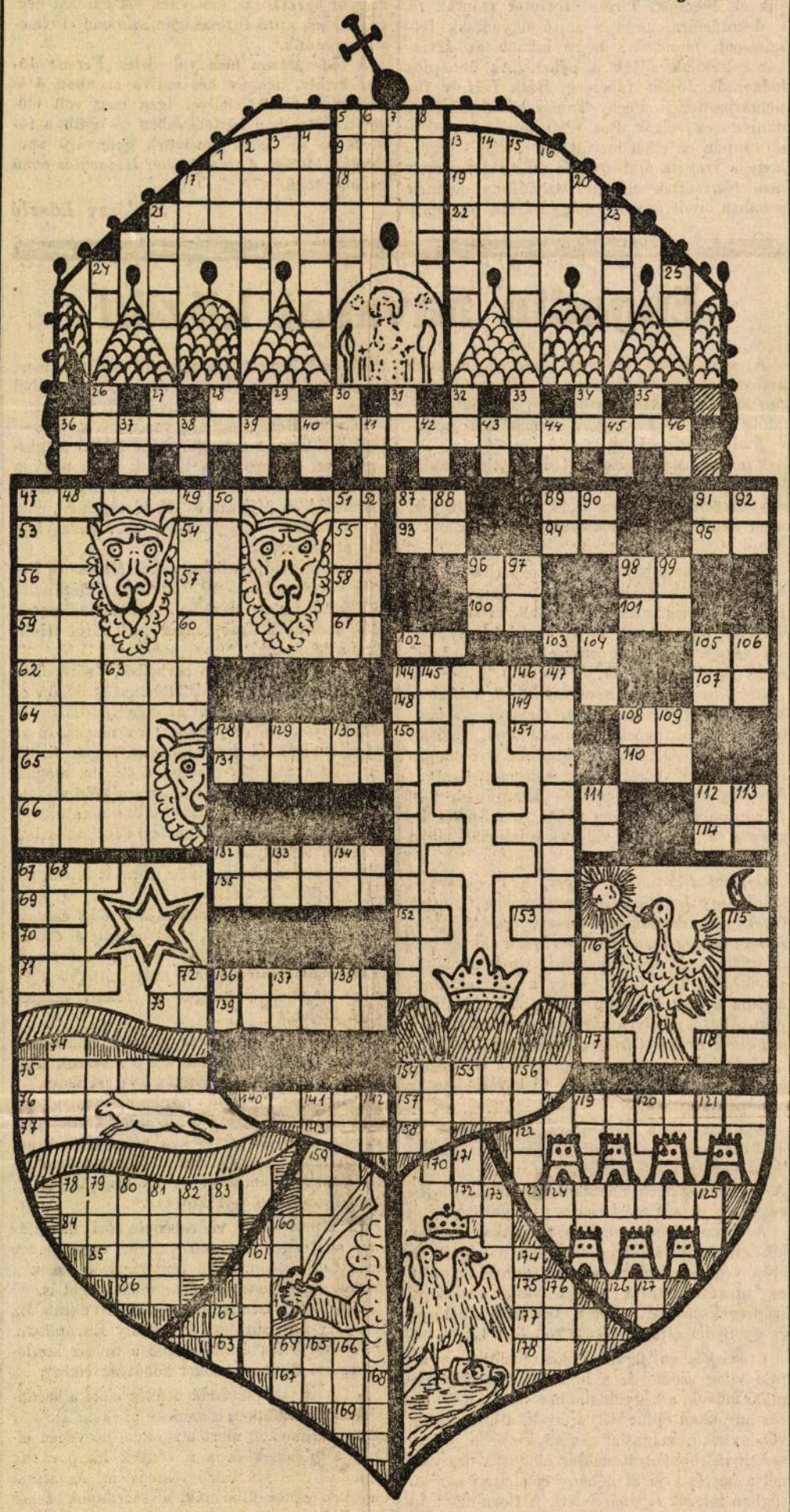

A vastag vonalak és az ábrák szélei mindenütt szóhatárt jelentenek.

Vízszintes sorok.

1. Reá vár rejtvényünk felső része.
5. A csehek által elrabolt vasut rövidítése.
9. Rendjel idegen nyelven.
13. Az örök város.
17. Autómárka nevének második része (visszafelé olvasva).
18. Győr idegen nyelven.
19. Iz, illat (más szóval ékezet bibával).
21. Felvidéki város.
22. Sok családnál üresen áll.
36. Minden magyar emberre kötelező parancs.
47. Aki a jég hátán is megél.
53. Ami eleven.
54. Személyes névmás.
55. Kis gyermek tudománya.
56. Két mássalhangzóval megtoldva oda járunk Canossát.
57. Helyhatározó rag.
58. Ellentétes kötőszó.
59. Visszafelé és középen egy magánhangzóval főuri családi név.
60. Visszafelé kicsinyítőrag.
61. Személyes névmás tárgyas ragozásban.
62. Szomszédok között gyakran fennáll.
64. Egyházi szertartás végét jelző szó.
65. Egy betűvel megtoldva vasutas egyesület neve.
66. Egy betűvel kiegészítve a méhcsalád naplopója.
67. A fejnek egy része.
69. A pokolban is az.
70. A liszt finomságát jelzik vele.
71. Levegő idegen neve.
73. Vasból is van 100 év óta.
75. Könnyű, lágyhangu hangszer.
76. Visszafelé a bánat ikerszava.
77. Egy közjogi méltóság nevével megtoldva, Budapest egy része.
78. Magyar történelmi vonatkozásu keleti városka.
84. U. a. mint származás.
85. Visszafelé és egy betűvel megtoldva folyó torkolatban van.
86. Északi szabadságszerető nép.
87. Télen nélkülözhetetlen kincs.
89. Feltételes szó.
91. A vér utja.
93. Némelyik toronyban is van.
94. Mutatószó.
95. Ludolf-féle szám neve (fonetikusan).
96. A függőleges 161. és 174. enélkül nem lehet.
98. Kérdőszó.
100. Török névelő.
101. Erdei vad.
102. A nők erről nem szivesen beszélnek, különösen, ha az övékről van szó.
103. U. a. mint 58.
105. A márciusi állítólag fehérit.
107. A körnek egy része.
108. Az első személy.
110. Visszafelé Ádám is az.
112. Egy betü fonetikusan.
114. Személyes névmás.
117. Egy betü fonetikusan.
118. U. a. mint a 101.
119. A régi erdélyi fejedelemséget alkotó egyik nemzet neve.
123. Ez pedig a másik nemzet.
126. A napnak egy része.
128. Ilyen mise is van.
131. A naprendszer utolsóelőtti bolygója.
132. Magyar hegylánc.
135. Színészek vágya.
136. Alma is van ilyen, de a háboruban ez nem almából volt.
139. Attila legyőzője.
140. Magyarország megteremtője.
143. Idegen üdvözlő szó.
144. Vázlat idegen nyelven.
148. U. a. mint a 117.
149. Igekötő.
150. U. a. mint a 94.
151. Kis patak.
152. Aki az anyóssal hadilábon áll.
153. Gazdasági épület.
154. A sörgyártásnál igen fontos kellék.
157. Hősköltemény idegen neve.
158. Egy görög betü fonetikusan.
159. U. a. mint 76., de nem visszafelé.
161. Ami meggyulad.
162. Igekötő.
163. Görögországi hegyfok.
167. Egy betűvel kiegészitve az ilyen tojással bánnak félve.
169. Helyhatározó rag.
170. Mutatószó.
172. Kenőcs.
175. Kétszer véve bányaváros.
177. A munkához ez kell.
178. Igy énekeljük a skálát.

Függőleges sorok.

1. Egy szótaggal megtoldva a skála nyolcadik hangja.
2. Ilyen irás is van.
3. A diszpolgári okleveleknek is van.
4. A munkás ezért dolgozik.
5. Rejtvényünk egyik része.
6. Visszafelé olvasva: müvészet. (idegen nyelven.
7. Mutatószó.
8. A hivesi hűség példaképe Kisfaludy Sándornál.
13. Most volt 250 éves ünnepe.
14. Időmutató.
15. Német történettudós vezetékneve (kis helyesirási hibával).
16. Távolabbra mutatószó.
17. Két magánhangzó, de a franciában egynek ejtik ki.
20. A 23-ból az első szótag.
21. A cigányokat igy is hivják.
23. Megszállt területi város.
24. Magyarban lekvár.
25. A fa oldalhajtása.
26. Kicsinyitő rag.
27. Népies megszólítás.
28. U. a. mint az 54. vizszintes.
29. Fába verik.
30. Tiltó szó.
31. Akinek van mit.
32. U. a. mint az 53. vizszintes.
33. Igekötő.
34. Személyes névmás.
35. Széna lesz belőle.
36. U. a. mint a 105. vizszintes.
37. U. a. mint a 117. vizszintes.
38. U. a. mint az 58. vizszintes.
39. Rangfokozatot jelez.
40. Egy görög betü fonetikusan.
41. Mutatószó.
42. Az első betüvel megtoldva, igy hivják Erdélyben a héjját.
43. Háziállat.
44. Vadász teszi.
45. Biztató szó.
46. A debreceni talyigás igy hivja a lovat.
47. Folytatása a vizszintes 36-nak.
48. Emelőkészülék, gépezet.
49. Jelzése halálfej.
50. Dal, más szóval.
51. Némely ember a fától nem látja ezt.
52. Akinek sürgős dolga van . . .
63. Monda.
67. Olyan zenemü, melyben a téma minden szólamon átszökik.
68. A mókussal rokon kis rágcsáló.
72. Kereskedelmi rövidités.
74. Népies téli ruha.
75. Aki gyorsan megy.
78. Megforditottjával kiegészitve irányt jelző szó.
79. Hely, tér idegen nyelven.
80. Szép, csinos, dallás.
81. „Vagy" idegen nyelven.
82. (U. a. mint az 58. vizszintes, idegen nyelven).
83. Két azonos mássalhangzó.
87. 39-nek ellentéte.
88. 23-nak első szótagja.
89. A köznép a kérdésre igy felel.
90. Névelő.
91. Ami teljes, sértetlen.
92. U. a. mint az 55. vizszintes.
96. „Igen", más nyelven.
97. U. a. mint a 153. vizszintes.
98. Épitőanyag.
99. U. a. mint a 24.
104. U. a. mint a 43.
105. A vizszintes 169-cel megtoldva = tévedés.
106. Véd, őriz.
108. Kötőszó.
109. Van ilyen nem is.
111. Valakinek a felesége.
112. Voltak ilyen esztendők is.
113. Favágó szerszám.
115. Ez a harmadik erdélyi fejedelemséget alkotó nemzet.
116. Amiből a legkevesebb van.
119. Időhatározó.
120. A 40-nel megtoldva tőzsdei kifejezés.
121. Névelő.
122. Tengeri vészjel.
124. U. a. mint a 148. vizszintes.
125. Egy jeles szobrászunk monogramja.
127. A rossz ellentéte.
128. Személyes névmás holt nyelven.
129. U. a. mint 27.
130. Egy betüvel megtoldva = csunya.
132. Visszafelé másolatokon látható az aláirás után.
133. U. a. mint az 57. vizszintes.
134. Két magánhangzó a latinban egynek olvasandó.
136. Utolsó betüjével kiegészitve török katonai rang.
137. Igekötő.
138. Középen egy kettős mássalhangzóval hadieszköz.
141. Kis gyermekektől igy bucsuzunk el.
142. U. a. mint a 103. vizszintes.
144. Az ő nevéhez füződik legdrágább nemzeti kincsünk és rejtvényünk egyik része.
145. Testrész.
146. Visszafelé fémet tartalmazó ásvány.
147. A magyar cimer egyik alkotórésze.
154. Az arcot igy is hivják.
155. A 15-ből a két első betü.
156. Egy betüvel megtoldva vashámor helység.
159. U. a. mint a 112.
160. U. a. mint a 25.
161. Ami mindnyájunknak kedves.
162. Igy skálázunk.
164. Egy betüvel megtoldva = ujdonság.
165. A 15. második és harmadik betüje.
166. Sérülés.
168. Élesszemü madár.
171. Személyes névmás.
173. Megdorgál.
174. Enélkül nincs meg a 161.
176. Menyasszony.

A 60. számu kereszt-rejtvény megfejtése

Vízszintes sorok.

1. szív, 4. giz (Gizi), 6. cián, 9. torokhangu, 12. rovat, 13. pi, 14. álhir, 15. rim, 17. Milotay, 19. alá, 21. im, 23. hang, 27. parazol, 29. Isten áld meg a magyart, 37. Asiago, 38. lel, 39. haramia, 40. eresz, 43. nap, 44. ukrán, 47. gnu, 49. G. L. (Galvani Luigi), 50. kefir, 51. énekmü, 54. tutor, 55. adómentes, 58. yen, 59. en, 60. ti, 62. albiró, 63. ingovány, 65. bánat, 67. ri, 68. May, 69. kender, 70. gör, 71. nád, 72. ól, 74. só, 75. em (eme), 77. loa, 78. isa, 80. dara, 83. ón, 84. film, 85. ál, 86. adoma, 88. lett, 91. aer, 93. gá, 94. ad, 95. Péter, 96. ti, 97. ir, 98. te, 99. ép, 100 et, 101. Anna, 102. dsin, 104. éra, 105. Leó, 106. on.

Függőleges sorok.

1. Szováta, 2. ichthyosaurus, 3. via, 4. gorila (gorilla), 5. iro, 7. Andra, 8. ng (ing), 10. Kalazanti, 11. ugrások, 13. pipa, 16. maenádok, 18. óra, 20. Liguria, 21. igazság, 22. mar, 23. Hamlet, 24. agi, 25. nyak, 26. ga, (aga), 29. Liptó, 30. ál, 31. legenda, 32. dinnye, 33. eh, 34. Magyarságra, 35. referáda, 36. Trinidad, 41. er, 42. zé, 45. rag, 46. novella, 48. út, 52. út, 53. ra, 56. manometer, 57. eb, 61. iró, 64. nye, 66. női, 73. ló, 76. M. F. T. R. (Magyar Folyam és Tengerhajózási Részv. társ.), 79 alá, 81. ro, 82. Amat, 87. Aden, 88. lép, 89. et, 90. te, 92. Rita, 95. ré, 97. in, 102. de, 103. só, 104. én.

Kép- és betűrejtvények megfejtése

1. II. Ottó a magyar király.
2. Beisztercebánya.
3. Egyedül.

Tudnivaló a rejtvények megfejtéséhez

A megfejtők között különféle jutalmakat sorsolunk ki. A megfejtéseket 1926 augusztus 7-ig kell a *Magyarság* szerkesztőségébe beküldeni. Kérjük a megfejtőket, hogy az ilyen levelekbe semmit ne mellékeljenek és a boritékra feltünő betükkel irják rá

REJTVÉNY

Gouin, Ernest
Paris

rád

Szily Jenő: A margitszigeti hidpályatervek.
MMÉE Közl
1871. 476 – 479 l.

Vegyes

d. 91

1 köt. 8°

Wankel,

Dr. Heinrich

Prähistorische Alterthümer
in den mährischen Höhlen

(Separatabdruck aus Nr. 11, 12 und 13, der
„Mittheilungen der anthropologischen

Gouin Ernő és társa
párisi cég
serveste a Margit
hidat

Thirring Bpest
163. l.

zán meleg és gyöngéd hangban nyilatkozik nála; ime egy hely mutatékul:

Midőn hallottam estve, hogyan fogadták tapsokkal nevemet a fővároson: még sem volt boldog éjszakám.

S midőn máskor zajjal mulattam, vagy terveim mind valósultak, boldog még sem valék.

De a reggelen, mikor hajnalban felkeltem ágyamból, teljes egészségben, megujhodva, dalolva, szíva az ősz érett lehelletét;

Midőn láttam a tele holdat nyugoton elsáppadni s eltünni a hajnalfény elől;

Midőn járkáltam egyedül a tenger partján, s levetkezvén fürödtem, kaczagva a hüvös vizekkel s nézém a nap kelését;

S ha rá gondoltam, hogy már utban van lelkem kedves barátja, az én szerettem, és jön: akkor boldog valék.

Az nap minden lehellet édesebb volt, eledel jobban táplált, s a szép nap eltelt boldogan.

És jött a másik, ép' oly boldog, s a másik nappal estve megjött barátom is.

És akkor éjjel, mig minden alvék, hallgattam a mint a hömpölygő hullám a partot csapkodá.

Hallottam sziszegő zümmögésüket a viznek s a fővenynek, hozzám szólva, suttogva, örülve velem:

Mert az, kit szeretek legeslegjobban, mellettem alvék, a hűvös éjszakában;

Az éj csendjében, az őszi holdfénynél, arcza felém fordulva;

S karja könnyedén mellemen pihent: és akkor éjjel bizony boldog valék.

A mi Whitmannak az élet és világ felől való nézeteit illeti: ő azt vallja, hogy a természet és az ember összhangzásban működnek, örök, isteni törvények szerint. A nagy természet a tökéletes költemény, és egyedül a Kosmos az igazi költő. Vallása iszonyodik a gondolattól, hogy egy lelket is elkárhoztasson. Az isten felől végtelen nyugodtságban él, »de őt — mondja — ne akarjátok kutatni és megismerni.« Magától a haláltól sem fél, sőt örvendező dallal köszönti azt.

Csupán nehány fő vonásban mutattuk be Whitman költészetét; de ebből is láthatják olvasóink, hogy ő épen ugy, vagy talán inkább philosoph, mint költő. Philosophiai nézetei egy nagy, kiterjedett, természet- és emberszeretetben gazdag, teljesen demokrata s a mellett derült jó lélek képét adják. Versformája is, mint a fordítás-töredék mutatja, egészen uj és az övé. Sem rím, sem mérték, sem a sorok hosszának bizonyos rendje abban nincs; mind a mellett a rhythmus erős lüktetését, bizonyos zeneiséget, szabályos szaggatottságot lehetetlen attól eltagadni, ugy hogy érezzük olvasása alatt nemcsak azt, hogy ez nem próza, hanem vers, de néhol azt is, hogy szép. A németeknél az öreg Freiligrath ismertette 1868-ban, az »Augsb. Allg. Zeitung« hasábjain, nagy előszeretettel; az angoloknál a »Westminster Review« 1871-ik folyamában jelent meg róla egy hosszu tanulmány. Mind a mellett igen sokan kétségbe vonják, hogy Walt Whitmant lehet-e a költők közé számitani? Annyi tény, hogy a műveiben kifejezést nyert elvek a költészet összes eddigi elveivel és gyakorlatával ellenkeznek; hogy eddigelé, épen a költészet hatása szempontjából, szükséges volt bizonyos tömörités, bizonyos jellemzőbb vonások erősebb kiemelése, s másoknak elhagyása; hogy a roppant egyetemesség és szétömlés a tartalmat és hatást veszélyezteti, s a költészet akkor alig lehet egyéb rhapsodistikus félprózánál. S lehet, hogy ez az egész kisérlet csupán Walt Whitman személyéhez van kötve, s mint költészet elmulik minden mélyebb nyom nélkül, s Whitmannak inkább mint egyénnek és philosophnak lesz érdeke később. Ha pedig egy származásában demokrata társadalomnak költészete csakugyan ilyen alapon és formában fejlődnék tovább (a mi előttünk nagyon kétséges), akkor bizonynyal a költészet egészen mássá fog lenni ott, mint a minőnek eddig ismertük és tudtuk a vén Európában.

B. F.

A margit-szigeti hid.

Széchenyi István midőn a budapesti lánczhid épitését a pozsonyi országgyülésen inditványozta, hozzá méltó magasb eszme sugallatából indult ki. Nem egyedül az volt czélja, hogy az csak közlekedési összeköttetés legyen a Dunán-innen és Dunán-tul között, hanem egyszersmind a közteher közös viselésére, a nemesség megadóztatására igyekezett ezt alkalmul fölhasználni.

Akkor a közvélemény, bár a nagy résznek hizelgett a gondolat, hogy egy lánczhid, egy oly épitmény álljon Pest és Buda között, melynek hasonló nagy méretekben párja nincs a kontinensen, — de nemcsak a közvélemény, hanem maga a legközelebb érdekelt fővárosi lakosság is kevéssé érezte egy uj, állandó és oly költséges hid épittetésének szükségét. A megvolt hajóhid teljesen megfelelt az akkori igényeknek, vagy jobban mondva, a pest-s buda-városi községi ügyek vezetői igényeinek: mert hisz' a közlekedés biztonsága, folytonossága, a két szemben eső város és vidék jól fölfogott érdekei a meglevőnél már akkor méltán többet követelhettek.

De nehéz volna azt kevés szóval elmondani, hogy mily más idők voltak azok, midőn egy-egy lármával, lánczcsörtetéssel, hajduk pálcza-hadarászásával és sok egyéb zürzavarral járó hidnyitást, a hajóknak a hidon átereszkedését eseménykép nézgélte s beszélte meg a közönség; midőn az ily nehézkes dolgok az akkori fontoskodásokhoz, a hatósági gravitáshoz mintegy szükséges függelékül sorakoztak s a bizonyos szertartásokkal, figyelmeztető csengetéssel, a veszély megelőzéseül sorompók zárásával stb. összekötött berendezés a helybelieknek, mint a vidékieknek egyaránt ép oly kedves volt, mint a kerepes-uti játékszin, vagy egyéb látványosság.

Ma általános azon szükség érzete, hogy Budapest közt minél több biztos és állandó összeköttetés legyen. A fővárosi forgalom naponként növekedőben van. A Budapest közt járó gőzösök, beszámitva az átkelési csavar-gőzösök forgalmát is, évenként négy millió személyt szállitnak; ezenkivül a lánczhidon külön több mint tiz millió gyalogos, s egy millió könnyü- s 300,000-nél több terhes szekér, s mintegy 20,000 lábas jószág fordul meg. Tudjuk pedig, hogy a helyi gőzösökkel átalában csakis teher nélkül járó utasok s ezek is csak a hajózási idényhez kötött időközben közlekedhetnek; mig a lánczhid meg csak azoknak alkalmas, kik hozzá közel laknak; azoknak azonban, kik akár egyik, akár a másik távol városrészből az átelleni part valamely szemben eső pontjára menni, vagy különösen ha mit szállittatni akarnak, igen hosszadalmas és költséges, s ennélfogva a közlekedés még mindig nem alkalmas és kényelmes.

E meglevő szükségen, legalább részben segitni van hivatva a margit-szigeti hid, mely a midőn fővárosi forgalmunk egyik tényezője, egyszersmind Pest és Buda egyesülésének, tényleg egybeolvadásának egyik leghathatósb eszköze leend. Ekkép e hid is szintén egy magasb czél elérésével van összefüggésben.

Sokan vannak, talán a nagyobb szám, kik azt tartják, hogy jobb volt volna, ha előbb az alsó hid készül el, mely Pestről a mészáros-utczából vezetne a Sz.-Gellért alá. Magában a közlekedési miniszteriumban is, mint hallók, először az forgott szóban, hogy az alsó hid, melyet a főváros fogna épittetni, előbb készüljön el, mint a fölső, s a vasuti összekötő hid még a távolabb jövőnek volt föntartva; ezért a margitszigeti hid költségeinek jóváhagyása végett az országgyülés elé nyujtott miniszteri jelentésben e hid, mint az osztrák állami- és a déli vaspályák összeköttetésének ideiglenes közvetitője ajánltatik. Mégis egy reggel arra virradtunk, hogy a margitszigeti hid után mielőbb a vasuti összekötő hidat kezdték meg és a mészáros-utczai hid — elmaradt. Talán nem „ad graecas calendas«: mert hisz a dunántuli összeköttetés Pesttel első sorban ezt kivánja és a Gellért-hegy délkeleti s déli lejtője elé tervezett Kelenföldе is csak e hid létrejöttével támadhat életre, mi pedig a budai rész gyarapodása s szépitése szempontjából mielőbb kivánatos.

Tény, hogy Budapest közt a lánczhiddal együtt, rövid időn, három nagy hid fog állani, melyek közt a margitszigeti kiváló szép, határozott franczia csinnal ékes hid lesz.

Oszlopai az ivekkel s a rájuk támaszkodó teher nagyságával arányosak. Láttára nem félünk, hogy a teher alatt megtörnek, s nem kérdjük, hogy miért oly tömörek. Ivei emelkedett magasságban nyulnak át, de nem merész szökéssel ugornak oszlopról oszlopra. Homlokzata nyilt, derült, mintegy kihivólag várja a közeledőt. Karzata, szegélyei s koronájának diszitése cziczoma nélkül valók; de tetszetős formák, könnyüdek, — mint ifju, de avatott kezek csinos rajzai.

E hid épitését az 1870-ki X-ik törvcz. 3. §-a 6. pontja rendelte el. Az épitési tervek benyujtására 1871. május havában hirdették ki a pályázatot, először október 1-sei, majd deczember 1-sei határnappal. Negyvenhat terv pályázott s ezek közül 17 pályázótól 23 terv választatott ki tüzetesb birálat alá. Ennyi volt azon pályamunkák száma, melyek mind a programm egyes pontjainak, mind a kivihetőség föltételeinek eléggé megfeleltek. Az első dijat Párisból, Gouin Ernő nyerte el s ennek terve megy most foganatba. A hid 4.200,000 frtba kerül, melyhez azonban a közuti vaspálya-társaság 270,000 frttal járul, s igy az ország költségére 3.930,000 forint marad.

Az épités 1872. tavaszán indult meg, s a hid f. év decz. 31-én a közlekedésnek megnyitandó, — 1875. jul. 1-jén pedig minden kisebb részleteiben teljesen készen lesz. A munka kezdettől folyton igen érdekes. Először elzárták a hidfők s oszlopok helyeit, aztán az elzárt közökből kiszivattyuzták a vizet, s az igy nyert üregekbe nagy öblü vashengereket bocsátottak le; ezeket kővel és cementtel töltötték meg, s igy vetették meg a hidlábak alapját. A mint

*

az erre emelkedett oszlopok a viz szinén fölül értek, a pesti oldalon az egész Dunaágon át a Margit-sziget aljához egy czölöphidat vezettek, erre faiveket emeltek és most ezeken rakják össze a sajátképeni hidnak vas részeit. A mint ez megtörtént, — az alsó fa-alkotványok eltávolittatnak s miután az oszlopok a budai részen is elkészültek: az egész műtétel a fa-alkotványnyal és tovább — ott ismételtetik.

Mi a hid irányát, főbb alkatrészeit s méreteit illeti: ez a pesti oldalról a Tükörigát irányában indul meg s a Margit-sziget aljában megtörve, ép azon szöglet alatt megy a budai partnak, mint Pestről ide át. Az, hogy a Margit-sziget alatt egy szögletet vág, a Duna két ágra szakadása által van indokolva, melynél fogva a szigetet ölelő kanyarulókból igy volt czélszerübb a hidlábakat a vizfolyás irányával egyest fölállitni.

A hidfőkhöz magas töltések vezetnek, a Duna-part hosszában menő utaknak megfelelő átjárókkal s közvetlen a hidfőknél diszes kapuk alatt. A hidfőkön kivül a hid öt oszlopon nyugszik, melyek középsője a Margit-sziget aljába esik s a legnagyobb, u. m. 14 öl széles; — a többi ennek mintegy negyede. A közép oszlop közepétől a hid jobbra-balra három-három ivet képezve, 140—140, összesen tehát 280 öl hosszu s egész hosszában 53 láb széles lesz, ugy hogy a gyalogosok számára hagyott — ide-oda külön — két uton kivül, a közönséges és a közuti vaspálya-kocsik számára még 35 láb széles tér marad. A közlekedés tehát itt a lánczhidén tul a közuti vaspálya forgalmával gyarapodik, s ezenfölül a középoszlopról 25 foku fesztávlattal egy 42 láb széles iv vezet át a Margit-szigettel összekötő töltéshez s ezzel a hidról egyenest a Margit-szigetre gyalog és kocsin a legkényelmesebb összeköttetésről is van gondoskodva. — A hid hat ive külön nagy ivben egyesül, mely fölött a hidfőknél a Duna 0 pontján fölül 48 láb magasságban, középen 60 lábra emelkedve visz utunk ama gyönyörü panorámába, melyet rajzunk a Margit-szigettel, a budai hegyekkel, a Duna két partján szép rendben állitott házsorokkal mutat be.

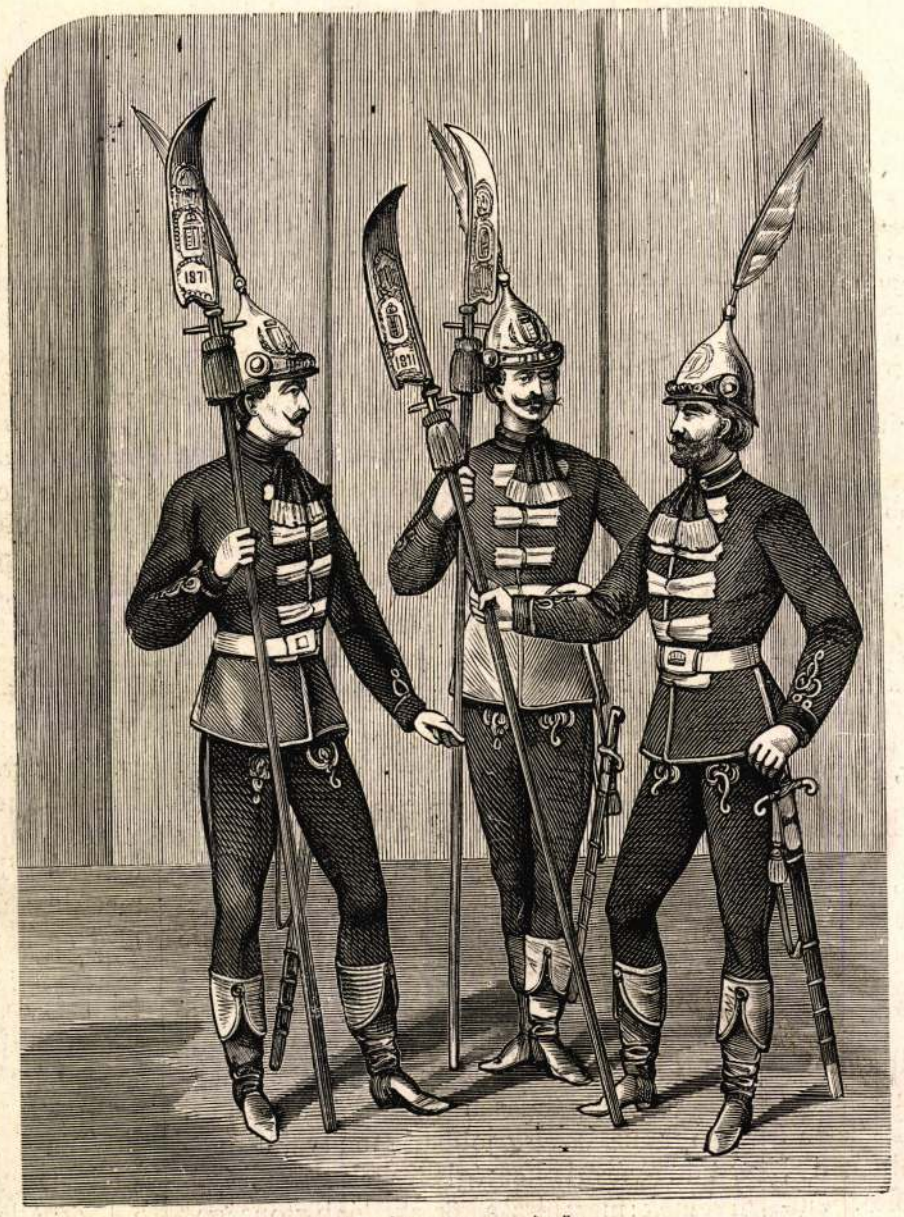

MAGYAR KIRÁLYI KORONAŐRÖK.

A hidépitéssel összeköttetésben álló munkálatok egyuttal a Margit-szigetet is átváltoztatják, területét nagyban nevelik. A sziget, kőépitményekkel keményen megerősitett felső csúcsától alább jóval testesedő szélességet nyer, s hosszának közepétől, hol legnagyobb szélességét éri el, ugyanazon arányban fog keskenyedni, mignem alsó végével az előbb emlitett töltés és ivezet által a hid középső oszlopához ér. A sziget aljának budai oldalán fekvő kis Festő-sziget a Margit-szigettel egyesitetik, s mint a szabályos alak kivánja, amannak egy részét elvágják; ennél több helyt nagyobb területeket feltöltenek. A Margit-sziget ez uj alakjával párhuzamban s a

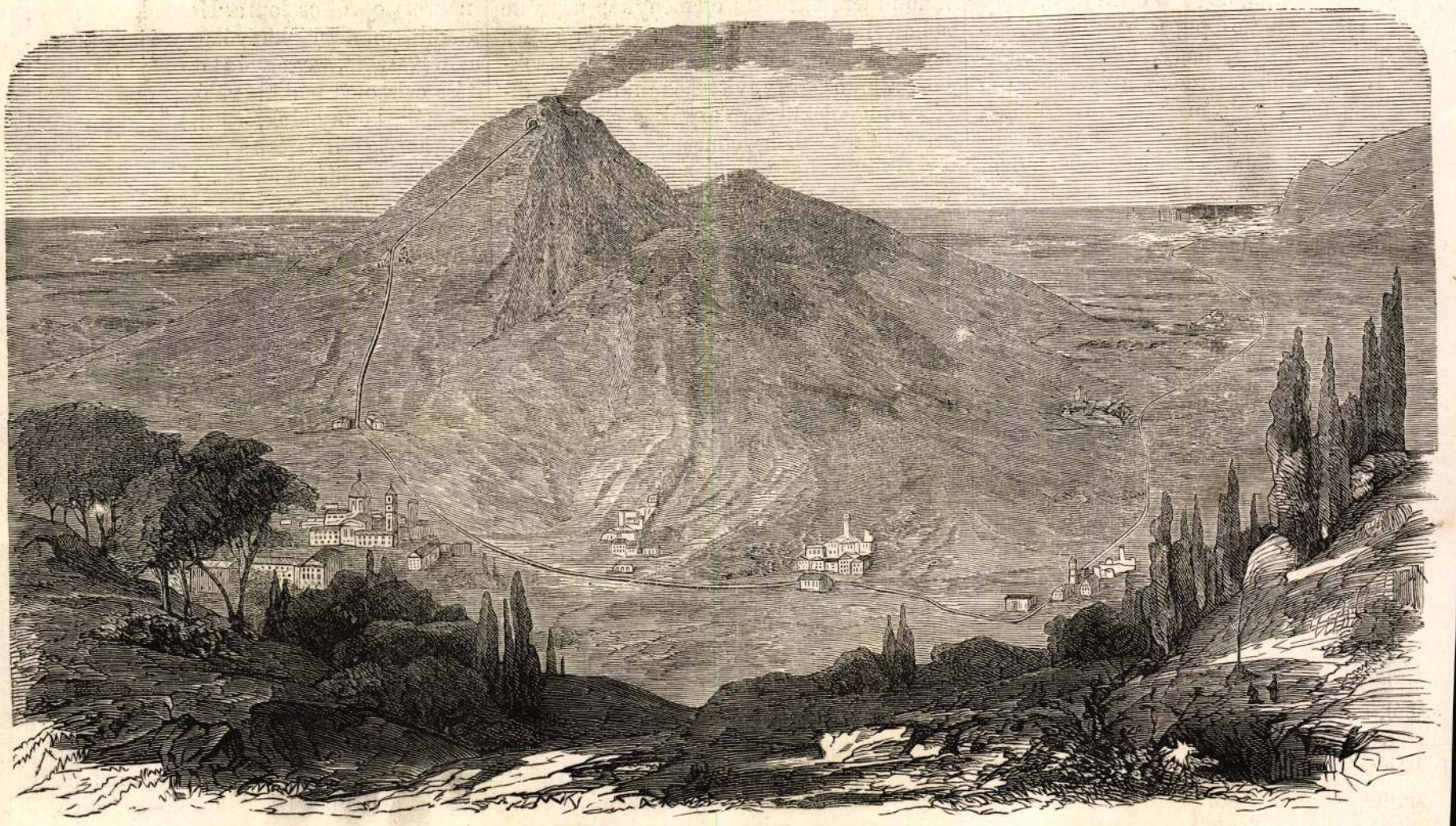

A VEZUVRA TERVEZETT VASPÁLYA.

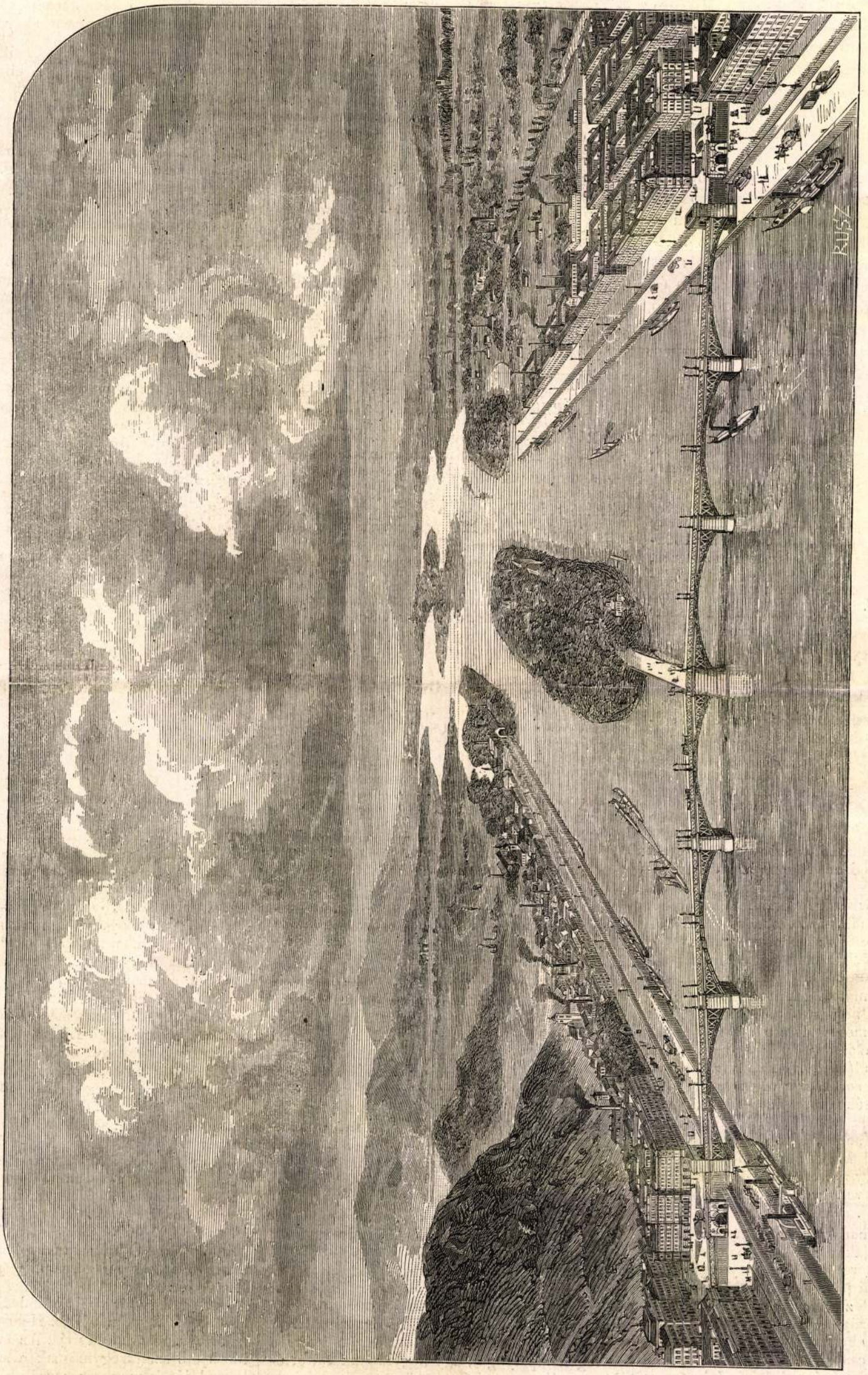

A margitszigeti híd és a felső Duna-part szabályozási terve.

Csepel-szigetről fölfelé jövő partépitményekkel közvetlen összeköttetésben halad a Duna mindkét partjának feltöltése és kiköveztetése, a pesti részen az uj-pesti kikötőig s a budain a hajógyárig, miáltal a Margit-sziget mintegy hozzá méltó keretbe lesz foglalva.

A szép házsorok, rendezett utczák, melyek képünkön a már befejezett szabályozási munkálatoknak megfelelőleg állanak, még ma természetesen nincsenek meg, de ha a jobbra-balra magasodó gyárkéményekre, a Duna-parton magasló palotaszerü házakra tekintünk s elgondoljuk, hogy ezek nagy része a legközelebbi tiz év alkotása: nem fogunk kétkedni, hogy sok, mi ma még csak tervben van, — nemsokára teljesedésbe menend, sőt bizonyosnak tartjuk, hogy hol ma még a munka küzdelmei vonják magukra figyelmünket: ott rövid időn a befejezett uj alkotásokban és az ezek nyomán ujból támadott pezsgő életben gyönyörködhetünk.

A magyar királyi koronaőrök.

Rövid időn négyszáz esztendeje lesz, hogy a magyar rendek törvényt hoztak arról, hogy a magyar korona mindig Visegrádon őriztessék. Mindaddig Székes-Fehérváron állandóan pap volt a korona őre, ezentul egy pap mellett még a világi urak közül választott két koronaőr is vigyázott reá. Azonban az 1493-diki törvény csak irott malaszt maradt, s a rendek már 1622-ben a IV. törvényczikkben ismét intézkedtek, hogy a nemzet legbecsesebb klenodiumát Pozsonyban száz magyar és száz német katona őrizze, mely utóbbiaknak szintén föl kellett esküdni a magyar koronára. A korona azóta is sok viszontagságon ment át, s csak 1853 óta őrzik folytonosan a budai várkápolnában. Az országgyülés rendesen két koronaőrt szokott választani, egy katholikust és egy protestanst (jelenleg gr. Festetich György és br. Vay Miklós), de ez inkább csak méltóság, czim, mert a koronát valósággal egy század válogatott katonaság őrzi.

A magyar nemzet mindig kegyelettel tekintett királyára és a koronára. Természetes, hogy a hires nagylelkü és bőkezü nemzet az ekként kegyelt államfő és a mindig szentnek tekintett korona (Sacra Corona Regni Hungariae) irányában szünet nélkül nagy figyelemmel volt. A király őrizetére a nemes testőröket szerelte föl, a koronáéra a koronaőröket. Rokon intézmény mind a kettő; feudalis maradványok, melyek most legfőbb diszei a nagy ünnepélyeknek. Ámde minden rokonságuk daczára is elkülönittettek egymástól a mai világban legfontosabb nyelv- és elhelyezési különbség által. A m. kir. testőrség most is Bécsben van, s német vezényszó alatt; a koronaőrség a honvédelmi miniszteriumnak alárendelve Budavárában magyar vezényszóra sorakozva végzi szolgálatát. 1861-ben szervezték ujra, s tiz esztendeig a cs. k. hadsereg kötelékében, mint „Königlich-ungarische Kron-Wache“, báró Huszár Károly első osztályu kapitány és Stessel János másodosztályu alhadnagy vezetése alatt, egy őrmester, három tizedes, ötven gránátos, két dobos, két tiszti szolga állott.

Az osztrák hadseregben a medvesüveges gránátos zászlóaljakat már 1850-ben föloszlatták, 1865-ben a herczeg Eszterházy sopronvármegyie kismartoni palotájában őrködött hires szép gránátosak szintén elbocsáttattak, ugy hogy Francziaországon és Anglián kivül egész Európában csak a budai palotaőrségi gránátosok képezték a csupa válogatott, medvebőrcsákós diszsereg utolsó maradványát. (Csoportos képük megjelent a Vasárnapi Ujság, 1866. évi 5-ik számában.) Akkoriban sárgagombos fehér kabátjukban, vörös hajtókásan, zsinóros kék nadrágban diszes látványt nyujtottak.

A koronaőrség 1871-ben a magyar királyi honvédséghez osztatott s egyuttal megszünt gránátos csapat lenni. Koronaőrző vitézeinket mostanában gyakran látni Budapest utczáin. Mindnyájan szálas legények, sötétzöld zubbonyban, rózsaszin, cseresznye, tégla, egyszóval a honvédeknél megszokott mindenféle szinárnyalatu vörös német nadrágban. Köznapi ruhájokban igen disztelenek, annál pompásabbak nagy parádék alkalmával. Jelen képünk diszruhás koronaőröket ábrázol.

Látni való, hogy mostani öltözetük régi magyar mintára készült. Fényes, csúcsosan végződő aczélsisak hosszu sastollal, széles zsinórzatu zöld dolmány, vörös nadrág és viszszahajtott sárga szattyánbőr-csizma képezi magyaros ruházatjukat. Kár, hogy ezzel nincsen összhangzásban fegyverzetük, mely határozottan idegenszerü. Oldalukon a koronával diszitett széles övön széles rézveretü egyenes kard lóg, kezökben XIV. századi divatu, kaszaformán görbülő, czimeres, bojtos alabárdot tartanak. Egyenes kard és alabárd: nyugati fegyverek; keleten az ezekkel rokon fegyvernemekből mindig görbe kardot, és egyenes dzsidát vagy lándzsát használtak.

A koronaőrök mindnyájan válogatott fiuk, igazi ősmagyar kinézésü vitézek, kik a Szent-István-napi körmenet alkalmával legnagyobb diszére szolgálnak az ünnepélynek. Koronázáson ezen egyenruhában még nem jelentek meg s eddigi szokás szerint csupán az első magyar király ünnepén vonulnak ki.

B. A.

A Vezuvra tervezett vaspálya.

Rómában közelebbről egy gőzsikló mintája volt közszemlére kiállitva, hogy az ottani szakemberek is megitélhessék, vajjon az uj rendszer alkalmazható-e annál a hegyi vaspályánál, melyet Nápolyból a Vezuv kráteréig (a tenger szine fölött 1240 méternyi magasságra) szándékoznak épiteni.

Miként sejteni lehetett, az itélet ott is nagyon kedvezőleg és helyeslőleg hangzott az uj rendszerről. Ama kétségtelen siker, a melyet a jelenleg létező három, ily rendszerben épitett vaspályánál elértek, ott is annak elfogadása mellett szólt. Ama kisérletek, melyeket a bécsi és budai gőzsiklóknál a végből tettek, hogy a sodronykötél elszakadása esetén a netalán bekövetkezhető balesetnek biztosan elejét vehessék, a legfényesebb sikert eredményezték, ugy hogy a kötél elszakadása esetén a kocsik rögtöni megállása teljesen biztositatott.

Pontos fölmérések szerint a Nápolytól a Vezuv töböréig vezető vaspálya egész hossza 26 kilométer lenne, a melyből 23 kilometernyit közönséges rendszer szerint lehet épiteni s csak épen az utolsó három kilométernyi téren kellend a gőzsikló-rendszert alkalmazni. A pálya Nápolyban a Barriere dei Granili állomásnál kezdődnék s utjában oly helységeket érintene, melyeknek összesen 100,000-nyi lakossága, noha Nápoly piaczát rendesen az látja el élelmi szerekkel, mindeddig nélkülözni volt kénytelen mindenféle gyorsabb összeköttetést a fővárossal.

A hegy lábainál a tervezett vasut a siklórendszerbe fog átmenni s két szakaszra oszlik: az első szakasz, melynek hossza 2100 méter, 20 százaléknyi maximál-emelkedéssel az ugynevezett Atrio del Cavalló-ig vagyis ama körcsarnok alaku hegyzugolyig ér, melynél a Vezuv meredekebb emelkedése kezdődik. Itt fogják fölállitani a fölhuzó gépeket, a pályaudvart és a többi szükséges épületeket. Az itt kezdődő második szakasz 1100 méter hosszu lesz és legnagyobb emelkedése 30 százalékot teend; e szakaszon az utas pár méternyi távolságra jut a kráterhez, és oda fogják épiteni a kiszállási pályaudvart. E pályaudvart husz méternyi hosszaságban lávából épitett fallal fogják védeni, hogy kitörések alkalmával az izzó lávafolyamot a vonaltól távol tarthassák; azonkivül az egész gőzsiklóvonal a talajnál kissé emelkedettebb töltésen fog haladni. A Vezuv meredek lejtőin a lávafolyam gyorsan le fog hömpölyögni, ugy hogy annak föltorlódása a pálya mentén nem könnyen lesz lehetséges.

Palmieri tanárnak, a Vezuvon épitett észlelde igazgatójának, nyilatkozatából okulva, mely szerint az utóbbi kitörések lávatömegei és kihányt izzó anyagjai észrevehetőleg közeledtek az észleldéhez, a tervezők elhatározták, hogy pályájokat a hegy tulsó oldalán fogják fölvezetni. Az Atrio del Cavallo melletti állomástól körülbelől 250 méternyi távolban a Monte-Sommából egy kiszökellés ágazik el, a melynek védelme alatt kitörés esetén a pálya egész anyaga és fölszerelése biztos menhelyre fog találni.

Hogy ily esetben gyorsan intézkedhessenek, a pályaudvart az észleldével távirdavonal fogja összekötni. A pálya épitésénél a hely fekvése által önként ajánlott mindennemü technikai előnyöket föl fognak használni, ugy hogy a netalán bekövetkezhető kár a vonalnak legfölebb csak nehány száz méternyi hosszaságát érheti s a kijavitás csekély költséggel pár nap alatt könnyen véghez vihető lesz. Minthogy az eddigi észleletek és számitások azt bizonyitják, hogy a kitörések mindig hosszabb, több évre terjedő időközökben szoktak ismétlődni, ennek folytán a vállalkozók már több biztositó társaságtól igen előnyös ajánlatokat kaptak az egész pálya biztositását illetőleg. A kiépitéshez szükséges alaptőke alig fogja meghaladni az egy millió tallért s mind a mellett a vállalat, biztos számitások szerint, bárminő eshetőségek között is, nagyon jövedelmező leend.

Ez utóbbi föltevés mellett bizonyitanak a többi hegyi pályáknál eddig elért eredmények is. A Bécs közelében tavaly megnyilt, ugyanily rendszerü kahlenbergi hegyi pálya, mely 800 méter magasság mellett 33 százaléknyi emelkedést mutat, némely napokon 2000 embert szállit föl s alá. A Rigi-vaspálya szintén a mult évben 96,063 személyt szállitott s részvényeseinek 17 százalékot fizetett, bár egyszersmind tartalékalapját is 200,000 frankkal növelte; pedig a Rigi-vasut forgalmának ideje csak 5 hónapra szoritkozik, ellenben a Vezuv-pálya az egész éven át működésben lehet s más hasonnemü vállalatok között az a nagy előnye is megvan, hogy 23 kilometernyi területen át népes, virágzó helységeket érinthet.

Valószinü, hogy a tervezett vasutnak az a része, mely az Atrio del Cavallótól a hegy kupjáig vezet, már egy év mulva átadható lesz a közforgalomnak, és igy a touristák a Vezuvra vezető ut legnehezebb részét a legnagyobb kényelemben fogják megtehetni.

S. L.

Temetők és temetés Párisban.

(Folytatás.)

Mint az élőket, hasonlóképen a holtakat is elhagyja a dicsőség és a népszerüség. Ki foglalkozik ma a fiatal Lallemand-nak sirjával, kit a szabadelvüknek egyik csetepatéjában 1820. jun. 3-kán megöltek? Éveken keresztül sokan zarándokoltak ide és a rendőrségnek talpon kellett lenni, hogy a tüntetéseket megakadályozza. A siremlékre a legmerészebb szavakat irták: „boszut veszünk érted,“ — „halál a zsarnokra,“ — „minden Bourbonnak ugy kell veszni, mint Capet-nek,“ — és hasonló fölirásokkal fenyegették a kormányt. Manuel sirját is ma már kevesen látogatják s inkább az ahhoz közel fekvő Béranger nyughelyéhez mennek, melytől nincs messze Judith Lepèrenek, a népszerü költő Lisette-jének sirköve. A látogatók közönynyel nézik Foy tábornok siremlékét, nem kérdik többé, hol van La Bédoyère és ha egy kis négyszegü kertet találnak, melyen nefelejtsek és violák diszlenek, de nincs semmi név és semmi jel: senki sem hinné, hogy e kis kert temetkezési helye Ney-nek, az egykori eschingeni és moszkvai herczegnek. Igen helyesen jegyzi meg Du-Camp, hogy egy kormány bukása sok sirnak ad nyugalmat. A juliusi forradalom óta senki sem gondol többé Lallemandra; a februári forradalom óta senki sem gondol többé Cavaignac Godefroy-ra; a szeptemberi forradalom óta, senki sem gondol többé Baudin-ra.

Csak egy sir vonja mindenkor magára a kiváncsiak figyelmét s ez Heloise és Abelardnak nagy, góth-izlésü sirja. Az emberek eljőnek ide s elbeszélik egymásnak e szerelmi hősök legendáját és megkoszoruzzák sirjokat. Fiatal házasak, de jegyesek is, el-ellátogatnak e sirhoz, örök hűséget esküsznek itt egymásnak és koszorujukat, melyet a mauzoleum talapzatára tesznek, a tiszta szerelem két vértanujának áldozzák. A sir korláttal van körülvéve, hogy a látogatók ne vessék kövére nevüket. Hasonlót kellene tenni Rachel sirjával, mely a kizárólag izraelitáknak fenntartott sirkert bemeneténél van. E sirhoz eljöttek bámulói a franczia tra-

293, 295 lappal

nehány percz alatt két igen szép külvárosba viszi az utazót s ugy a Schuylkill, mint a Delaware partjai a városon felül és alul meglepő tájszépségeket tárnak a kirándulók elé.

S. L.

A Margit-hid.

Mult vasárnap nyitották meg ünnepélyességgel a közhasználatnak már február végén átadott Margithidat, mely hatalmas s egyuttal ékes kapocs gyanánt füzi egymáshoz hosszu évszázadok tartamára a főváros két partját.

A monumentalis épitménynek jelentősége legjobban kitűnik azon körülményből, hogy a lánczhidon kivül most már egy második állandó hid kapcsolja egymáshoz Magyarországnak a Duna által ketté szelt részeit. Az összekötő vasuti hid a Gellért alatt harmadik lesz e szövetségben.

De azontúl Dévénytől kezdve le egészen Orsováig, sőt egészen a Duna-torkolatig, nincs több állandó hid a hatalmas folyamon. Az Ujvidéket Péterváraddal összekötő hajóhidon kivül egyáltalán nincs semmiféle hid többé az alsó Dunán. Ellenben Budapesten fölül Komáromnál, Pozsonynál szelik át hajóhidak a folyam széles tükrét. Csakhogy ez az összeköttetés a téli hónapokban mindig megszakad, ugyhogy jégzajlás idején harmincz évig volt a budapesti lánczhid az egyedüli összekötő pont Magyarország két része között.

A Margit-hid jelentősége e szerint *országos*, ha mindjárt a főváros élvezi is legközvetlenebbül az általa nyujtott nagy és sokszoros előnyöket. Nemcsak a forgalom gyorsitásában és megkönyebbitésében állnak ezen előnyök. Kihatnak azok a budai városrészek fölvirágozására is, mert az uj hid uj életet és mozgalmat visz át Buda elhanyagoltabb és hátramaradt utczáiba. Nincs benne kétség, hogy nehány év mulva diszes házak fogják szegélyezni a budai partot a Margit-hid környékén, s hogy ott, hol most árvizrongált, alacsony fekvésü régi földszinti házak emelkednek, majdan egy uj s pompás városrész fogja hirdetni Budapest emelkedését.

Maga a diszes hid, mely megtört vonalban szeli át a kies Margitsziget alsó csúcsa szomszédságában az e ponton fejedelmi szélességü Dunát, egy 1870-ben hozott törvényczikknek köszöni létét. 1871-ben a kormány aztán kibocsátá a pályázati fölhivást, melynek eredménye gyanánt *harminczöt* terv küldetett be magyar, osztrák, német, franczia, angol, belga, olasz, svájczi és orosz mérnökök által. A biráló bizottság előzetes vizsgálat után kiválasztván 23 tervet, melyek a kitüzött épitési programm pontjainak legjobban megfeleltek, ezek közül *Gouin* Ernő s társa, párisi vállalkozóknak itélte oda a 10 ezer franknyi első jutalmat, s nevezettekkel egyuttal megköté a hid épitésére vonatkozó szerződést. Az előleges épitési munkálatok még 1872 tavaszán megindulván, a hid 1875 végére már elkészittetett.

Az oszlopok alapjának lerakása nehéz munka volt, a folyam jelentékeny mélysége és sodra miatt. Először körül kellett czölöpözni az egyes oszlopok helyeit. Az ekkép nyert közökből kiszivattyuzva a vizet, hatalmas vashengereket bocsátottak le az erős czölöptorlasz közé. E hengerek megtöltetvén kővel és czementtel, az oszlopok alapját képezik. Az oszlopok ott, hol viznek és jégzajlásnak vannak kitéve, egy méter vastagságu gránittömbökkel vannak kirakva, s tekintve, hogy 10 méternyi mély alapjok van a folyam ágyában, bizonyára biztositva vannak a legóriásibb jégnyomás ellenében is. A hidfőkön kivül a hid öt oszlopon nyugszik, melyek között a legkisebb távolság 74, a legnagyobb ellenben 84 méter. Az egész műnek hosszasága 570 méter, szélessége pedig 17 méter, a melyek igen tekintélyes, s a lánczhidét jóval fölülmuló arányok. A Margit-hid ugyanis 570 méter = 1800 láb hosszu levén, teljes 600 lábbal hosszabb a lánczhidnál.

A kovácsolt vasból készült s erősen hajlott hat ivezet vaslemezein a kocsiut makadamja s fakoczkáju burkolata nyugszik. Az egész műnek magassága az alapzattól a kocsiutig 29 méter. Az utóbbi 19 méter magasnyira fekszik a Duna sempontja fölött. Érdekes még tudni, hogy a hid összes vas alkatrészei Gouin és társa franczia-országi hámorjából kerültek ki. A hid épitéséhez egyáltalán *7 millió* kilogramm kovácsolt és öntött vas s *40 ezer* köbméter kőanyag volt szükséges, beleszámitva a 4500 köbméternyi gránittömböket. A vasrészekkel megterhelt vasuti kocsik Gouin és társa batignollesi gyártelepéből egyenesen Budapestig közlekedtek, ugyhogy nehéz terhük azon mód érkezett ide, a hogyan Franczia-országban kocsira rakták. Ime, mily szoros érintkezési pontokat teremt az ipar egymástól távol fekvő országok között! A mű kivitelének érdeme *Hainsellin*, *Godfernaux* és *Foquet* uraké, kik méltán tarthatnak igényt hálás elismerésünkre a remek hid létrehozásáért. Hiszen hálásan szoktunk megemlékezni a lánczhid lángelméjü alkotójáról, *Clarck* Ádámról is.

Rajzunk, mely a Margithidat a pesti partról fölvéve tünteti elő, hü képet nyujt e nagy műről, mely egykor a Pestet félkör alakjában övezendő külső körut forgalmát fogja közvetiteni a tervezett budai körutéval. Ha majdan a Margit-hidhoz vezető utvonalak kiépülnek s e távoli városrészekben is három-négyemeletes házak aljában fog keringeni az utczai élet az aszfaltpályán: ismerendjük csak föl igazán, minő hordereje és jelentősége van e hidnak Budapest fölvirágzására nézve.

A vasuton való utazás veszélyessége.

Midőn Stephenson György első gőzmozdonya a stocton-darlingtoni kőszénpálya sineit először futotta meg, maguk a hidegvérü angolok sem fojthatták vissza az idegenkedést és félelmet, melyet a „tüzes szörny" bennök keltett s nem egyszer fejezték ki aggályaikat a Stephenson találmányának hivei előtt. Ha voltak is, kik a gőzmozdonypályák nagy jövőjében már akkor is biztak — és vajmi kevesen voltak ilyenek! — legtöbben a legkeserübb, sokszor a nevetségig tulzott támadásokban keltek ki a vasutak ellen.

Mindenki első sorban s főleg a veszély mérvére mutatott, mely a vasuton utazókat perczről perczre kiséri s minden pillanatban életétől foszthatja meg, avagy örökre nyomorékká teheti.

Magában a vasutak őshazájában, Angliában, — parliamentben és kormány-körökben egyaránt — nem egyszer jött szóba e kérdés, s mindannyiszor a leghevesebb vitákra adott alkalmat s akkoriban nem is volt egészen alaptalan; bár e körülmény a vasutak hasznosságát aligha dönthetné meg.

Stephensont magát is nem egyszer ostromolták e kérdéssel, de ő — szokott komolyságával — mindannyiszor meggyőző szavakkal iparkodott a kételkedőket megnyugtatni.

Egy izben, midőn a vasuton való utazás ismét szóba hozatott, egy képviselő a következő szavakkal fordult Stephensonhoz:

— De uram! Ha a sineken véletlenül ép ama pillanatban futna át egy tehén, midőn azokon a gőzmozdony robog tova, vajjon nem látja-e be, hogy ez végzetes állapotot idézne elő?

Mindenki leste, mit fog felelni Stephenson, mert a kérdés nem látszott alaptalannak.

— Mindenesetre végzetes lenne a helyzet a tehénre nézve, — felelt bosszankodva a kérdezett.

Jól tudjuk, hogy a vasutak iránt mutatkozott ellenszenv egyik főoka nálunk is sok ideig a vasuti balesetektől való félelem volt, s hogy főleg a nép alsóbb rétegében uralkodott és uralkodik némely helyen ma is ama téves nézet, mintha a vasuton való utazás veszélyessége tudja isten mily mérvü volna. Ausztria annak idején szintén nagy sulyt látszott fektetni e körülményre, mert bizottságot küldött Angliába, oly czélból, hogy ott a vasuti balesetekről keletkezett számtalan hirek alaposságáról adatokat gyüjtsön és meggyőződést szerezzen.

Sokan még ma is idegenkedéssel ülnek a vasutra, s a félelem és remegés bizonyos neme szállja meg őket utjok alatt. Pedig ha jól szemügyre veszszük a dolgot, s a vasuti balesetekről szóló megbizható statisztikai adatokat figyelemre méltatjuk: csakhamar arra a meggyőződésre fogunk jutni, hogy a bátorság a vasutakon mai nap már jóval nagyobb, mint bármely más közlekedési eszközön.

Ez állitásunk helyességének okadatolásául legyen szabad hivatkoznunk a vasuti balesetek megelőzése érdekében Franczia-országban kiküldve volt bizottság véleményére, mely az 1853—54-ki statisztikai adatokat vévén vizsgálódásai alapjául, a következő eredményre jutott. Diligenceon (postakocsin) 335,460 utasra, vasuton ellenben 1.703,000 utasra esik 1, a ki halált, — továbbá diligenceon 29,870, vasuton pedig 479,800 utasra esik 1, a ki sérülést szenvedett, összeütközés, kisiklás, illetőleg feldőlés vagy átalában valamely véletlen baleset folytán.

Ez adatokból kiviláglik, hogy a vasuton való utazásnál a *megöletés* veszélye *ötször*, a *megsérülés* veszélye pedig *16-szor kisebb*, mint a postakocsikban.

A vasutakon való utazás veszélyessége legkisebb Németországban, hol $11\frac{1}{2}$ millió utazó közül csak egy veszti el életét és legnagyobb Oroszországban, hol 117,000 emberre esik egy haláleset. E feltünő különbség a veszély arányában onnan van, hogy Oroszországnak nincs betanult vasuti személyzete, s a legtöbb szerencsétlenség a személyzet tudatlanságából ered. A többi államokban az arány következő: Belgiumban: 5 millió, Ausztria-Magyarországban: $2\frac{1}{2}$ millió, Franczia-országban: 4.760,000, Angliában: 1.660,000 utas közül *egy* szokott szerencsétlenül járni.

Nincs tehát ok arra, hogy továbbra is féljünk a vasuton való utazástól, mert ha történik is néha egy-egy nagyobb szerencsétlenség, ezt legtöbb esetben nem a vasuti intézményben, hanem oly körülményekben kell keresnünk, melyek a közönséges kőutakon is nem egyszer fordulhatnak elő. Utazó közönségünk különben is már emanczipálta magát az idegenkedés alól, s lehet reményünk, hogy a nép alsóbb rétege is be fogja látni, hogy félelme indokolatlan és alaptalan.

A balesetek elháritásának kérdése különben tanulmány tárgyát képezi jelenleg is, s miután a közlekedés e nemében idővel előreláthatólag számtalan ujitásokat és javitásokat fognak behozni, bizton hiszszük, hogy a közel jövőben a biztonság még tetemesen fog emelkedni.

Wührl Jákó.

STROGOFF MIHÁLY UTAZÁSA
MOSZKVÁTÓL IRKUTSKIG.
VERNE LEGUJABB MŰVE.

TIZENEGYEDIK FEJEZET.

A kazáni kikötőben.

Másnap, julius 18-kán, reggeli hét óra előtt a gőzös már a kazáni állomásra érkezett, mely azonban nyolczadfél kilométernyire van a belebb fekvő várostól, mely mellett a kis Kazanka folyó siet le a Volgába.

Kazán tekintélyes város; tartományi kormányzóság s görög püspökség székhelye, s egyetem is van benne. A tartomány népessége az ural-altáji nyelvcsaládhoz tartozó cseremiszek-, mordvinok-, csuvaszok-, vogulok-, és volszalkokból, s az ázsiai jellegöket teljesen megtartott tatárokból áll, mely utóbbi egyátalán nem keveredik az előbbiekkel.

Ámbár a város jó messzire van az állomástól, sok ember tolongott a kikötő partjára, a hajó érkezte elébe. Hireket fogni jött egy rész; a másik kénytelenségből, mert elutazásra kapott parancsot. Kazánban ugyanis a nisni-novgorodihoz egészen hasonló rendelet adatott ki, mely szerint minden ázsiai eredetü idegennek azonnal el kell hagynia a várost és a tartományt. A kénytelen utasok legtöbbnyire tatárok voltak, rövid ujju kaftánokban és hegyes kucsmákkal, vagy bő felöltökben és kerek sipkával, melyek a lengyelzsidók külsejére emlékeztettek. Asszonyaik, mellökön keresztbe kötött kendőkkel, s kisebb-nagyobb batyuikkal, szintén egész csoportokat képeztek a parton.

Rendőr-tisztek, fegyveres kozákok jártakkeltek a tolongó nép közt s tartották fenn a rendet, s csináltak rendet a Kaukázról kiszálló

utasok azon részének, a kik csak Kazánig jöttek s itt voltak maradandók. Gondosan megvizsgálták az utleveleket, valamint azokét is, kik viszont — mint ázsiai illetőségüek — itt voltak beszállandók s hazautazandók. Egyébiránt a kiszállás, egy órára, meg volt engedve azoknak is, kik a hajóval jöttek s tovább menendők voltak; mert a Kaukáznak pár óra hosszan — mig fütő szénnel megrakodik — itt kelle állomásoznia.

Strogoff Mihály, a hajófedél egy korlátjához dülve, egykedvűen nézte a ki és beszállókat. Maga nem gondolt arra, hogy ő is kiszálljon az itt időzés rövid idejére. Nem akarta elhagyni uti társát, a fiatal litván leánykát, ki az éjet kamrácskájában töltė s még nem jelent meg a fedélzeten.

Ellenben a két hirlapiró sietett otthagyni a hajót s a parton tolongó sokaság közé vegyülni. Az angol, jegyzőkönyvével s irónjával kezében, jegyezgetett; a franczia pedig, tökéletesen megbizva jó emlékező tehetségében, csak szóba állott mindenkivel, a ki megértette, s a kitől a tartomány állapotára vagy a nap eseményeire nézve valami felvilágositást nyerhetett. Nemsokára mind a kettő elvegyült a népcsoportban és Strogoff Mihály elveszté őket szemei elöl.

Az egész keleti határon az a hir volt elterjedve, hogy a tatár betörés s a szibériai felkelés mind növekedő arányokat ölt. A közlekedés Szibéria s az európai birodalom közt felette meg volt nehezitve. Ennyit Strogoff Mihály is kivehetett a körülötte folyó beszélgetésekből, a nélkül hogy csak egy szóval is kérdezősködött, vagy csak érdeklődni is látszott volna. Pedig e hirek nem kevéssé nyugtalanitották.

Egyszerre azonban figyelmét egy körülmény bilincselte le. Azon utasok közt, kik a Kaukázról kiszállottak, hogy Kazánban vagy környékén, szóval az Uralon inneni részen maradjanak, a czigányokra ismert, kikkel már a nisni-novgorodi vásárban találkozott, s kiknek beszélgetését ott is, meg most éjjel a hajó fedélzetén is kihallgatta volt. Az öreg czigány, ki megjósolta neki, hogy nem érkezik meg czéljához, vagy elkésik, — és neje, kit Sangarre néven szólitott s ki őt (Strogoff Mihályt) kémnek nevezte volt, egy nagyobbacska csoport élén indultak elhagyni most a hajó fedélzetét. Valami husz czigányleány, vásári tánczosnők és énekesnők, tizenöt és husz év közöttiek, silány rongyokba takarva s hónok alatt kis batyuikat zsugorgatva: ezekből állott a távozó csoport, melynek szembeötlőleg a vén czigány volt a vajdája. Kétségkivül ez volt a csoport, melyet Strogoff Mihály az éjjel, a fedélzet azon részén, hol az utasok második és harmadik helye volt, suttogni és morogni hallott, egymással összebujva.

Önkénytelen előre lépett, hogy közelebb jusson a távozókhoz, s beszélgetésökből talán nehány szót ellessen még. Abban a perczben érte őket utol, mikor a kis hidra léptek, mely a hajóval a partra vezetni volt oda támasztva.

Elől a vén czigány ment, rongyos köpenyébe burkolózva, szemére huzott kerek kalappal, alázatos magatartással, mely faja közönséges szemtelenségével nem igen látszott összhangzásban állani. Hátán, köpenye alatt, batyuja domborult. Mellette neje ment, Sangarre, alig 30 éves, még szép czigány asszony, kóczos hajába font (persze hamis) gyöngyökkel; mig a rongyaikban is kaczér leányok, enyelegve, ugrálva követték főnöküket, vissza-visszakacsingatva a hajóra, s a deli Strogoff Mihályra is. Mikor a hajóról távoztak, Sangarre is egy átható tekintetet vetett reá, egész szemtelenségével, mintha képét az utolsó vonásig be akarná vésni emlékébe.

Strogoff Mihály egy perczig azon gondolkodott, hogy utánok siessen s befogassa őket. Meg volt győződve, hogy rosz járatban vannak, s csak azért szállnak ki itt Kazánban, mert nincs utlevelök tovább menni, de a lázadás szinhelyére igyekeznek, s a milyen embereknek nézte, ott még veszélyesekké is válhatnának.

Kevés meggondolás után azonban letett szándékáról. Elfogathatná őket, de maga is feltünővé válnék, a mit pedig minden áron kerülni akart. Aztán, a mig ezek szárazon, bár egyenesebb uton, Ichim felé, túl juthatnak az Uralon, addig ő a viz és a gőz segélyével messzire megelőzte őket, s nem kerülhetnek többé elébe. Hagyta tehát menni s eltünni a tolongásban.

Ezalatt eltelt a kiszabott idő; a csak szórakozásból partra szállt utasok ismét a fedélzetre tértek vissza, s a hajó csöngetyüje jelt adott az

STROGOFF MIHÁLY UTAZÁSA.
Elől a vén czigány ment.

indulásra. Abban a perczben, mikor már a kis hidat is be akarták huzni a partról, vették észre, hogy valaki lélekszakadtából szalad a város felől, kiabálva, hogy várjanak. Jolivet ur volt, a franczia hirlaptudósitó, a ki a rövid ottmulatást felhasználva, a városba sietett, hogy kedves „hugának“ onnan táviratozzon. Kicsibe mult, hogy le nem maradt a hajóról, melyre lelkendezve érkezett meg.

A parton meghallotta, hogy a tatárok, élükön Feofár-khánnal, már hátra hagyták Semipalatinszkot s az Irtis mentében nyomulnak előre. Nevetve adta tudtul e hirt angol kollegájának, mikor a hajó már gyorsan szegdelte a Volga hullámait, s az nem táviratozhatott többé!

(Folyt. követk.)

Egyveleg.

·/. **A halottak elégetésének** pártolói nagy buzgalmat fejtenek ki temetkezési módjuk használatának terjesztése körül. Mondják, hogy a hullaégetés hivei ez év juniusának 7-én és 8-án Drezdában kongresszust fognak tartani. Már eddigelé három hirlap támogatja elvöket s a kongresszusnak főleg az lesz a czélja, hogy egy nagy társulatot alakitsanak, mely a halottégetéshez szükséges készülékekkel mindazokat ellássa, kik haláluk után csakugyan „porrá és hamuvá“ akarnak lenni.

·/. **Kórházak részegek számára.** A gyakorlati angolok a nagyobb városokban külön kórházakat szándékoznak épiteni oly emberek számára, kiket holt-részeg állapotban szedtek föl az utczákról, de csakis oly feltétel alatt részesitik őket ápolásban, ha rút szenvedélyökbe vissza nem esnek, mig ellenben, ha visszaesnének, ugy fogják őket tekinteni, mint örülteket s ugy is bánnak el velök, még pedig huzamosb ideig és nagyon szigoruan.

·/. **A zöld szinü papirok veszélyessége.** Fleck természettudós többrendbeli gondos kisérletet tévén a mireny segélyével zöldre festett falszőnyeg- és másféle szövetek és papirok mérges hatása körül, ugy találta, hogy e hatás nem csupán a levegőben szétáradó mirenyporok idézik elő, hanem az a körülmény is, hogy az ilyen zöld szinben levő mirenysavból mirenynyel telitett hydrogen (köneny) fejlődik ki, melyet az ember a levegővel együtt belehel.

Az emlitett mirenyes könenygáz pedig ugy jön létre, hogy a szoba nedves levegője bizonyos szerves anyagokkal egyesülvén, szabaddá teszi a mirenygáz kifejlődését, a mi oly helyeken, hol zöldre festett falszőnyegeket használnak, mindenkor könnyen megtörténhetik.

·/. **Papirnál vékonyabb vaslemezek.** A Pearson és Knowles-féle kőszén- vasbányatársulat Warringtonban közelebbről oly vaslemezeket állitott elő, melyek $0{\cdot}_{0015}$ hüvelyknyi vastagok, vagyis a közönséges nyomdai papirnak csak háromnyolczad résznyi vastagságával birnak. E vékony lemezek oly erősek és szivósak, hogy alig lehet azokat szétszakitani s majdnem oly hajlékonyak, mint a közönséges papir. Akármennyit össze lehet hajtogatni belőlök, a nélkül hogy egymáshoz ragadnának vagy megtörnének.

— **Első Napoleon órája.** Azon tárgyak közt, melyek I. Napoleonról III. Napoleonra szálltak, volt egy zsebóra, melyet a hadak nagy mestere egész haláláig hordott I. Napoleon ez órát még akkor vette, midőn hadnagy volt. Egyszerü, csekély értékü munka az, melyet azonban, daczára, hogy sokszor kellett igazitani, I. Napoleon még akkor sem dobott el, midőn nagy hadvezérré és császárrá lett. Magával vitte az órát számkivetésének helyére is. Ott azonban az óra már végkép elromlott, S midőn egyszer a császár Berthier jelenlétében órájára pillantott, látta, hogy az már rég megállott. Berthiernek ide vonatkozó megjegyzésére igy válaszolt Napoleon: „Mit kiván ön egy órától? Hisz életünk kereke is egyszer megáll.“ III. Napoleon ezen órával ment a boulognei kalandra. Midőn 1870-ben III. Napoleon a poroszok ellen háborura indult, az indulás perczében az óra ismét megállt. Ez órát az ex-császárné fiának adta, ki megfogadta, hogy attól sohasem válik meg.

— **A világ legnagyobb hajója.** Portsmouthban a mult hó utolsó napjaiban készült el az „Inflexible“, az angol hajóhad, s egyuttal a világ összes hajóinak óriása, melynek épitésére a parlament 400,000 forintot szavazott meg. E borzasztó alkotmányt 1874 febr. 24-én kezdték épiteni; hossza 320 láb, vizszélesége 75 láb s közép menetmélysége 24 láb 5 hüvelyk. Teljes felszereléssel a hajó sulya 11.407 tonna; csak pánczéla 2250, s a fedélzettel együtt 3155 tonna sulyu. A hajó két tornya két-két 81 tonna sulyu ágyuval lesz ellátva. A pánczél nem mindenütt egyforma vastag, hanem a viz fölött 20—24 hüvelyk között váltakozik. Nemsokára azonban ezen hajót is felül fogja mulni két olasz hajó; a „Dandolo“ és a „Duilo“, melyek most készülnek Speziában.

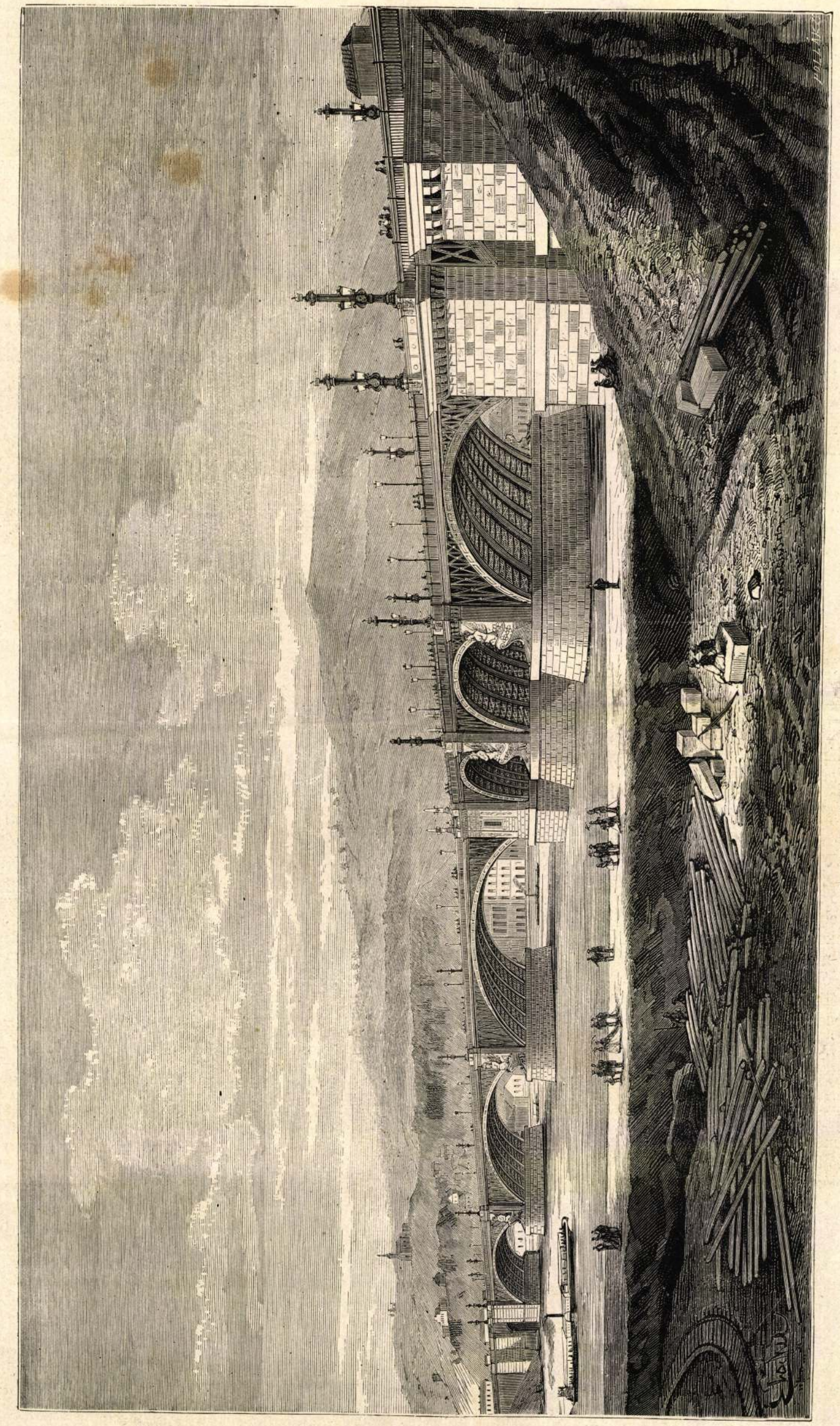

A MARGIT-HID. — (*Elischer Lajos* rajza.)

a dragonyosok számára, ha érted jönnek s el akarnak vinni. Hé dragonyosok, és minden nagy zsákkal járó emberek, ide jöjjetek, nyitva a kapu!

A gyerek azonban eltünt az udvarról, s a mint anyja nevén kiáltotta, arra sem válaszolt. Az apa még biztos kilátásba helyezve, hogy ő majd fölkeresi s átszolgáltatja valami drótos tótnak, ki a jelen esetben az igazságtételre legalkalmasabb lesz, leült nyugodtan neje mellé, s kölcsönös részletezéssel igyekeztek jellemrajzot vázolni a fiu felől, s noha e rajzoknak mindössze csak négy évnyi időszak szük körén belől kellett elférni, mégis fölötte sok időt vett igénybe azok fölsorolása, és kitünt, hogy a világ teremtése óta soha sem volt eseményekben oly dús és rendkivüli mozgalmas időszak, mint az a négy év, melyeknek esemény-csoportozatai az ablakbetörésig terjednek.

— De hát hol is van Károly? — kérdezte végre az apa, letekintve az udvarra, s mikor nem látta, stentori hang kiáltotta a fiu nevét, és csábitó igéreteket hirdetett ki, arra az esetre, ha Károly önkényt és tüstént megjelenik.

A gyermek nem jött. Az anya leküldött utána a kertbe, de a cseléd azt mondta, hogy ott nincs. Az anya nem akarta hinni, s lement maga, az apa pedig az utczán nézte. A fiut nem találták se kertben, se az utczán, se a szobában, se a szomszédoknál, és sehol, a hol keresték. Az anya rémülten kiáltozta nevét mindenfelé és kétségbeesetten sirt. Igy ment végig a falu utczáján, megkérdezve mindenkit, de senki sem tudott neki utba igazitó választ adni.

Épen akkor jött a mezők felől Rojti Palkó, vállán puskával, s tarisznyája mellett nehány elejtett fürjjel. Marjainé öt is megállitotta, ha vajjon nem látta-é Károlyt.

Rojti Palkó egészen lehuzta a kalapot szemére, s ő is csak annyit tudott válaszolni, hogy nem látta. Marjainé összekulcsolta fején a kezét, és futott tovább. Rojti Palkó még ott állt egy pár pillanatig azon a helyen, hosszan utána nézett a szép siránkozó asszonynak, s aztán ő is folytatta a maga utját. Marjaiék házához érve, a tulsó oldalról átcsapott a kapu elé, s egy ott tétlenkedő és sopánkodó cseléd-től megkérdezte, hogy mikor veszett el a fiu? Isten tudja, egyszer csak elveszett és nem találják.

— És ha nem találják, — tette utána a cseléd nagy fohászkodással, — tán utána hal a nagyságos asszony, de hogy eszét veszti, az még bizonyosabb.

Ha Rojti Palkó csak kiváncsiságát akarta kielégiteni a kérdezősködés által, az a legközönségesebb módon teljesült. Nem is kérdezett többé semmit, elment haza.

Kastélya a falu tulsó végén feküdt, egészen külön s egy magas dombon. Már messziről vig zene és zürzavaros dalolás hangzott a kinyitott ablakokból. Mindig ilyesmi hangzott ki onnan.

A kastély ura először saját szobájába ment, hogy poros öltönyét és nagy vadászcsizmáját fölváltsa.

— Kitelik tőle, hogy utána hal, — mormogta magában, mi közt fegyverét, tarisznyáját s a fürjeket félre dobta, azután az ablakokat tárta ki, honnan a nagy sikságon messzire szét lehetett látni.

Csakhogy ez a sikság nem mind föld volt, söt csak kis része volt föld[illegible]gy részt viz lepte el, olyan viz, mely[illegible]ségképen hiába keresünk, pedig [illegible]földekre elterjednek, itt-ott keskeny földnyergek, lapos föld-czikkek és buczkák által megszakgatva. A v a d - v i z e k ezek.

A hogy Rojti Palkó arra nézett, hol ragyogó volt minden, valami megragadhatta figyelmét, mert pillanatról pillanatra mohóbban és erősebben nézett; majd pedig egész lázas sietséggel több fiókot kinyitogatott, összeturkált azokban mindent, mignem végre egy távcsőre talált, s most azon nézett.

— A gyermek a vad-vizek közt van! — kiáltott hevesen, és elkapta szemei elől a távcsövet.

(Folyt. követk.)

Vázlatok Philadelphiából.

II.

Philadelphiát még Penn Vilmos vétette be a tulajdonképeni városok (City) sorába 1701-ben. 1854 óta több külváros egyesült azzal, melyek közt Kensington, Germantown, Northern Liberties, West-Philadelphia, Southwark, Spring-Garden stb. a legnevezetesebbek. A város területe igen nagy s tömérdek épülethely van benne; a házakat nem szükség nagyon összeszoritni. Ugynevezett bérházakat, melyek többnyire szegényebb családokkal vannak tele tömve, Philadelphiában keveset találunk. A város, bár népességére nézve az Unió második városa, e tekintetben dicséretes ellentétet képez az Egyesült-Államok többi nagyvárosával s főleg Uj-Yorkkal.

Philadelphiának számos köztere és kertje van, melyek a városnak igen barátságos és otthonias szinezetet kölcsönöznek. A nevezetesebb parkokról már előbbi közleményünkben tettünk említést.

Közintézetekben s más nevezetesebb épületekben Philadelphia oly gazdag, hogy e tekintetben bátran versenyezhet Uj-Yorkkal és Washingtonnal. A város közepén, a Chestnut- (Gesztenyefa-) utcza déli oldalán a negyedik és ötödik utcza között (a főutczákat átmetsző keresztutczák Philadelphiában is, mint Amerika minden nagyobb városában, számokkal vannak megjelölve) emelkedik a Függetlenségi-csarnok (Independence — korábban Carpenter's Hall). E kis toronynyal diszitett épület volt az Egyesült-Államok szabadságának bölcsője. Itt gyült össze az első Continental-congress, mint ezt a következő felirat is bizonyitja: „Henry, Hancock and Adams inspired the Delegates of the Colonies with Nerve and Sinew for the Toils of War.“ („Henry, Hancock és Adams a gyarmat követeit a háboru fáradalmaihoz erőre és kitartásra lelkesitették“). Itt nyitotta meg Duché lelkész örökké emlékezetes első imájával a népképviselők üléseit ama nap reggelén, melyen Boston ágyuztatásának hire Philadelphiába érkezett s a gyarmatok belátták, hogy a háboru kikerülhetetlen. A lelkész imája oly megragadó és elannyira lelkesitő volt, hogy a legkomolyabb és legszenvedélytelenebb quäkerek is könnyezni kezdettek hallatára, s ez idő óta elnémult minden oly hang, mely a kongresszusnak imával való megnyitását eleinte annyira ellenezte. E kegyeletes szokást ma is gyakorolják majd minden Unióbeli állam törvényhozó testületénél.

A Carpenter- vagy Függetlenségi-csarnok épitését 1729-ben kezdették meg és 1735-ben végezték be. A főépület keleti szobájában, a tulajdonképeni Függetlenségi csarnokban ülésezett a második Continental-congress és itt fogadták el 1776. julius 4-én a függetlenségi nyilatkozatot. A nevezetes csarnokot lehetőleg ugyanazon állapotban tartották meg, a melyben az emlitett napon vala, s csupán nehány érdemes államférfi arczképe s nehány történelmileg nevezetes és nagybecsü ereklye látható benne. Miután a gyarmatok képviselői a függetlenségi nyilatkozatot elfogadták, a kongresszus jegyzője, Thomson Károly, kilépett a Függetlenségi-térre nyiló lépcsőzetre, s a roppant tömegben összegyült népsokaságnak, a Függetlenségi-csarnok nagy harangjának zugása közben, kihirdeté a türelmetlenül várt szavazás eredményét. A vén harangon, mely hatalmas csengésü hangjaival e világra szóló esemény kihirdetését ünnepélyesen kisérte, a következő jelentőségteljes körülirat vala olvasható: „Szabadság az egész országnak és összes lakóinak!“ E harang most is megvan még, de megrepedt és használhatatlan.

A kongresszus-csarnok második emeletében tartotta Washington György hires bucsubeszédét, melyben politikai végrendeletét az ország népével közölte. A Függetlenségi-csarnok előtt elterülő diszes téren Washingtonnak érczszobra emelkedik, melynek föliratát amaz ismeretes szavak képezik, melyekkel az amerikai kongresszus által a nagy férfiunak 1799. deczember 14-[illegible] bekövetkezett halála után a képviselő testület elé terjesztett három határozat kezdődött: „Első a háboruban, első a békében, és első honfitársai szivében.“

Van még egy épület Philadelphiában, mely a függetlenségi nyilatkozattal történeti összefüggésben áll: ez a Hiltzheimer-féle New-House (ujház). Itt szerkesztette Jefferson Tamás a [illegible]getlenségi nyilatkozatot. Az épület márványkőből épült háromemeletes ház s ma üzlethelyiségek vannak benne.

Philadelphia legnevezetesebb utczái közé tartozik a pompás épületei, élénk forgalma, fényes kirakatai és boltjai s állandóan és izléssel épitett hidja miatt egyaránt nevezetes Chestnut-street vagyis Gesztenyefa-utcza. Ez képviseli legméltóbban Philadelphia társadalmi és kereskedelmi életét, mert itt megy végbe a legélénkebb sürgés-forgás és itt emelkednek a város legnagyszerübb köz- és magánépületei. Ezek közt első helyen áll a *vámház*, melyben a postahivatal is el van helyezve s melynek épitését 1824-ben fejezték be és egy millió forintba került. A Gesztenyefa- és hatodik utcza délnyugoti szegletén barnakőből épült nagyszerü palota emelkedik büszke homlokzatával s három kis tornyán lengő lobogóival. A közbelső torony alsó részén messziről szembe tünik e két szó: „Public Ledger“, mely az Egyesült-Államok egyik legnépszerübb hirlapjának neve. A „Public Ledger“ 90,000 példányban van elterjedve. Ugyane tájon láthatók a többi nevezetesebb hirlapok épületei is, melyek közt legfeltünőbbek az „Evening Bulletin“, „Press“, „Day“ és „Philadelphia Democrat“ kolosszális palotái. Mind e hirlapok nálunk alig sejtett nagy olvasó közönségnek örvendenek Amerikában.

A gesztenyefa-utcza után az ugynevezett széles-utczában (Broad-street) látható a legtöbb nevezetes épület. Ezek közt első helyet érdemel a természettudományok akadémiája, mely ugyan elég nagy épület, hanem a természettudományok mai előhaladása következtében már nem képes az intézet gazdag gyüjteményeit magába fogadni, ugy hogy a Race- és tizenkilenczedik utcza sarkán a természettudományok számára közelebbről uj akadémiát fognak épiteni. A most meglevő intézetnek 23,000 kötetből álló könyvtára s igen gazdag föld-, állat- és növénytani gyüjteménye van.

A többi nevezetesebb köz- és magánépületeket, milyenek az Egyesült-Államok pénzverdéje, a Pennsylvania-egyetem, a szabadkőmüvesek régi temploma, az amerikai zenészeti akadémia, Girard-kollegium stb., csak épen fölemlitve, a templomok közül a Szt.-Péter- és Szt.-Pál főtemplomot kivántuk még kiemelni, mely Philadelphia számos egyházi épülete közt első helyet érdemel. A templom a Logan-térrel átellenben, a tizennyolczadik utczában fekszik s az Egyesült-Államok legszebb katholikus templomai közé tartozik. Alapkövét 1846. szept. 6-án tették le s az első isteni tiszteletet 18[illegible]4 novemberében tartották benne. Az épület előrésze 136 láb hosszu, belterének hossza 216, magassága pedig 210 láb. Belseje keresztalaku s az egész imaház román izlésben van épitve.

Az amerikaiak temetőiket nagy gonddal szokták ápolni. A hol csak egy város fekvése és környéke megengedi, mindig a legszebb fekvésü helyeket választják ki temetőül. Igy történt ez Philadelphiában is. E város közvetlen szomszédságában szintén a temetők foglalják el a legszebb helyeket. Azért e helyek látogatása mindig megérdemli a fáradságot; mert a művészet és találékony izlés a természettől netalán üresen hagyott hézagokat is kegyeletes buzgalommal igyekszik helyrepótolni. Egyébaránt a város távolabbi környéke sem szükölködik a természet szépségeiben. Például a germantowni vasut

A FŐVÁROSI MOZIK MŰSORA AUGUSZTUS 1-JÉTŐL 7-IG

A szövegben a gyártó országot csak kezdőbetűvel vagy rövidítve jelöljük. Egyéb rövidítések: mb.: magyarul beszélő, *14 éven alul nem ajánlott; ** Csak 16 éven felülieknek; *** 18 éven felülieknek; K: kísérőfilm, H: híradót is játszanak. A budapesti mozikban jegyváltás az előadás kezdete előtt egy órával, aznapra és egy napra előre. Csak délután működő mozikban jegyváltás az előadás kezdete előtt másfél órával, aznapra és három napra előre.

A HÉT FILMBEMUTATÓI:

AZ IDŐGÉP (The Time Machine) Színes, feliratos amerikai film* **Mammut Mozi, Campona Ster Century, Cinema City Csepel, Corvin Filmpalota, Hollywood Multiplex Duna Plaza, Lurdy Ház, Óbuda, Uci Palace, Westend Ster Century** A HŰTLEN (Unfaithful) Színes, feliratos amerikai film** **Mammut Mozi, Campona Ster Century, Corvin Filmpalota, Hollywood Multiplex Duna Plaza, Lurdy Ház, Pólus, Westend Ster Century** PEDÁLKIRÁLY (Le vélo de Ghislain Lambert) Színes, feliratos francia-belga film* **Művész, Szindbád**

BUDAPEST FILM
SZEMÉLYES FILMINFORMÁCIÓS SZOLGÁLAT
telefonszáma: 459-5059.
Személyes filminformáció.
Felvilágosítás filmekről, moziműsorról!

MAMMUT MOZI [II., Lövőház u. 2-6. Tel.: 345-8160 (személyes), 345-8140 (automata), 06-30-350-1100 (SMS-jegyrendelés a zárójelben lévő kód alapján)] ÉDES KIS SEMMISÉG (am.)** Premier előtt! 2-3-án éjjel n11 (91000). A RETTEGÉS ARÉNÁJA (am.)* Premier előtt! 2-3-án éjjel f11 (91013). A HŰTLEN (am.)** 10, f1, 3, f6, f7, 8, éjjel f11 (91022). AZ IDŐGÉP (am.)* 12, 2, 4, 6, 7, éjjel 10, 1-6-ig 8 is, 1-5-ig és 7-én este 9, 11 is (91023). **Katonák voltunk** (am.)** f12, n3, 5, h8, éjjel f11 (91020). **K-Pax (A belső bolygó)** (am.)** n11, h1, n4, h6, n9, éjjel h11 (91011). **Kísérleti gyilkosság** (am.)** 12, f3, n6, h8, 1-jén és 4-7-ig éjjel n11 is (91019). **Narancsvidék** (am.)* 12, 2, 4, 6, éjjel n11 (91014). **Manitu bocskora** (mb. német)* n1, n3, n5, n7, f9, 1-jén és 4-7-ig éjjel f11 is (84136). **MIB – Sötét zsaruk 2.** (mb. am.)** f11, f12, f1, f2, f3, f4, f5, 6, 8, 9, éjjel 10, 11 (91018). **Bővér szálló** (am.)** n4, h10 (91016). **Szitakötő** (am.)* n6, f8 (91017). **Penge 2.** (am.)*** este h10 (91009). **Szilaj, a vad völgy paripája** (mb. am. rajzfilm) n12, n2 (91012). **Jégkorszak** (mb. am. animációs) 11, 1, 3, 5 (91005). **Monte Cristo grófja** (am.) n12, f5 (91006). **Traffic** (am.)** 7 (90993). **Star Wars II. rész – A klónok támadása** (mb. am.) h2 (90998). **Amélie csodálatos élete** (mb. fr.)* n4, n9 (80584). **Valami Amerika** (magyar)* h6, 8, éjjel h11 (11308). **Shrek** (mb. am. animációs) 1-2-án és 5-7-ig de. 11 (90896). **Asterix és Obelix** (mb. fr.) 1-2-án és 5-7-ig 1 (80537).

CAMPONA STER CENTURY MEGAPLEX (XXII., Nagytétényi út 37-45. Tel.: 424-3333) **MIB – Sötét zsaruk 2.** (mb. am.)** f1, f3, f5, f7, f9, éjjel f11. AZ IDŐGÉP (am.)* n12, n2, f4, h6, h8, h10. **Manitu bocskora** (mb. német)* 11, 1, n4, n6, n8, n10. A HŰTLEN (am.)** 12, f3, 5, f8, éjjel 10. **Kísérleti gyilkosság** (am.)** f1, 3, f6, 8, éjjel f11. **Pókember** (mb. am.) f12, h5. **Katonák voltunk** (am.)** 2, f8, éjjel n11. **Valami Amerika** (magyar)* este 9. **Jégkorszak** (mb. am. animációs) h12, f2, f4, f6, n8. **Penge 2.** (am.)*** h3, n6, h8, éjjel n11. **Bővér szálló** (am.)** este 9. **Szilaj, a vad völgy paripája** (mb. am. rajzfilm) 11, 1, 3, 5, 7. **40 nap és 40 éjszaka** (mb. am.)* n7. **K-Pax (A belső bolygó)** (am.)** n2, h4, n9, éjjel h11. **Star Wars II. rész – A klónok támadása** (mb. am.) n1, n4, 6, h9.

CINEMA CITY CSEPEL PLAZA (XXI., Rákóczi F. út 154-170. Tel.: 425-8111) **MIB – Sötét zsaruk 2.** (mb. am.)** 2, 4, 6, 8, 2-3-án éjjel 10 is, 3-4-én de. 12 is. AZ IDŐGÉP (am.)* n3, n5, n7, n9, 2-3-án éjjel n11 is, 3-4-én n1 is. **Jégkorszak** (mb. am. animációs) 1, h3, f5, 3-4-én de. 11 is. **Narancsvidék** (am.)* n7, n9, 2-3-án éjjel n11 is. **Manitu bocskora** (mb. német)* 2, 4, 6, 8, 2-3-án éjjel 10 is, 3-4-én de. 12 is. **Szilaj, a vad völgy legendája** (mb. am. rajzfilm) f3, f5, 3-4-én f1 is. **40 nap és 40 éjszaka** (mb. am.)* f7, f9, 2-3-án éjjel f11 is. **Pókember** (mb. am.) h1, h3, h5, 7. **Penge 2.** (am.)*** este h9, 11. **Star Wars II. rész – A klónok támadása** (mb. am.) n11, 1, h4, f7. **Traffic** (am.)** 1-jén és 4-7-ig este n10, 2-3-án éjjel 11. ÉDES KIS SEMMISÉG (am.)** Premier előtt! 2-3-án este n10. **Szilaj, a vad völgy paripája** (mb. am. rajzfilm) 10, h12, f2, n4, n6. **MIB – Sötét zsaruk 2.** (Men In Black 2.) (English version, eredeti nyelven, magyar felirattal)** este n8, f10, 2-3-án éjjel f12 is. **Bővér szálló** (am.)** f11, f1, f3, éjjel 11, 1-jén és 5-7-ig este 9 is. **Manitu bocskora** (mb. német)* f5, h7. FELPÖRGETVE (mb. ausztrál-kanadai-am.)* Premier előtt! 2-4-ig este h9. **Szömy Rt.** (mb. am. animációs) f1. **Pókember** (mb. am.) 10, 3, f6, 8. **Szitakötő** (am.)* éjjel f11. **A gyűrűk ura – A gyűrű szövetsége** (mb. am.-új-zélandi)* h11, f5. **Star Wars II. rész – A klónok támadása** (English version, eredeti nyelven, magyar felirattal) 2. **Narancsvidék** (am.)* h8. **Valami Amerika** (magyar)* este f10, 2-3-án éjjel h12 is.

HOLLYWOOD MULTIPLEX LURDY HÁZ [IX., Könyves Kálmán krt. 12-14. Tel.: 467-4267 (személyes), 06-20-467-4267 (SMS)] AZ IDŐGÉP (am.)* 1, n4, f6, h8, éjjel 10, 2-3-án éjjel n1 is, 3-4-én de. h11 is. A HŰTLEN (am.)** f3, n6, 8, éjjel h11, 3-4-én de. h12 is. **MIB – Sötét zsaruk 2.** (mb. am.)** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, éjjel 10, 1-2-án és 5-7-ig de. 12 is, 1-jén és 4-7-ig este 9 is, 2-3-án éjjel 11, h12 is, 3-4-én de. 11 is. **Kísérleti gyilkosság** (am.)** 2, f5, 7, f10, 2-3-án éjjel 12 is, 3-4-én de. f12 is. **Szilaj, a vad völgy paripája** (mb. am. rajzfilm) n2, 3-4-én de. n12 is. **K-Pax (A belső bolygó)** (am.)** n4, h6, n9, éjjel h11. **Na végre, itt a nyár!** (magyar, Fonyó G.) 3-4-én de. 10, 12. WASABI – MAR, MINT A MUSTÁR (fr.-japán)* Premier előtt! 2-3-án este 9. **Jégkorszak** (mb. am. animációs) h1, h3, 3-4-én de. h11 is. **Katonák voltunk** (am.)** h5, f8, éjjel n11. **Star Wars II. rész – A klónok támadása** (mb. am.) h1, f4, h9, 3-4-én de. 10 is. **Valami Amerika** (magyar)* n7. **Bővér szálló** (am.)** f1, h3, h5, 3-4-én de. f11 is. **Szitakötő** (am.)* h7. **Penge 2.** (am.)*** este 9, 2-3-án éjjel f12 is. **Pókember** (mb. am.) f2, 4, 3-4-én de. 11 is. **Manitu bocskora** (mb. német)* f7, f9, éjjel f11.

HOLLYWOOD MULTIPLEX ÓBUDA [III., Bécsi út 154. Tel.: 467-4267 (személyes), 06-20-467-4267 (SMS)] **MIB – Sötét zsaruk 2.** (mb. am.)** h11, h1, h3, h5, h7, h9, éjjel h11. AZ IDŐGÉP (am.)* n2, f4, h6, 8, éjjel n11, 3-4-én de. 11 is. **Jégkorszak** (mb. am. animációs) 10, h12, f2, n4, n6. **Katonák voltunk** (am.)** 7, h10. **Pókember** (mb. am.) 3, f6, 3-4-én de. 10, f1 is. **Penge 2.** (am.)*** n9, éjjel f11. **Shrek** (mb. am. animációs) 1-2-án és 5-7-ig de. f11. **Jurassic Park III.** (mb. am.)* 1-2-án és 5-7-ig f1. **Szilaj, a vad völgy paripája** (mb. am. rajzfilm) 1, 3, 3-4-én de. 11 is. **K-Pax (A belső bolygó)** (am.)** 5, f8, éjjel 10. **Star Wars II. rész – A klónok támadása** (mb. am.) 2, 3-4-én de. f12 is. **Manitu bocskora** (mb. német)* f5, f7, f9, éjjel f11. **Bővér szálló** (am.)** n3, n5, 9, 3-4-én de. n11, n1 is. **Valami Amerika** (magyar)* n7. **Szömy Rt.** (mb. am. animációs) 1-2-án és 5-7-ig de. n11. **Na végre, itt a nyár!** (magyar, Fonyó G.) 1-2-án és 5-7-ig n1.

KOSSUTH 4 MOZI (XIII., Váci út 14. Tel.: 349-3771) **Narancsvidék** (am.)* f11, f1, f3, f5, f7, f9, éjjel f11. **Szilaj, a vad völgy paripája** (mb. am. rajzfilm) 10, h12, f2, n4, 5. **40 nap és 40 éjszaka** (mb. am.)* h7, f9, éjjel h11. **Valami Amerika** (magyar)* h11, 1, n4, f6, h8. **Egy csodálatos elme** (am.)* éjjel 10. **Na végre, itt a nyár!** (magyar) 10, h12. **A Skorpiókirály** (mb. am.)* f2, n4. **Kate & Leopold** (am.)* 5, n8. **Szembesítés** (Szabó I.)* este f10.

HOLLYWOOD MULTIPLEX PÓLUS [XV., Szentmihályi út 131. Tel.: 467-4267 (személyes), 06-20-467-42676 (SMS)] **MIB – Sötét zsaruk 2.** (mb. am.)** 2, 4, 6, 8, éjjel 10, 3-4-én de. f12 is. A HŰTLEN (am.)** f5, 7, f10. **Manitu bocskora** (mb. német)* f1, f3, n6, n8, 3-4-én de. f11 is. **Szilaj, a vad völgy paripája** (mb. am. rajzfilm) f2, n4, 3-4-én de. 11 is. **Kísérleti gyilkosság** (am.)** 5, f8, h10. **Jégkorszak** (mb. am. animációs) 1, h3, h5, f7, 3-4-én de. h11 is. **Penge 2.** (am.)*** este f9, 2-3-án éjjel h11 is. **Star Wars II. rész – A klónok támadása** (mb. am.) h1, f4, n7, 3-4-én de. 10 is. **Traffic** (am.)** este 9. **Pókember** (mb. am.) h1, 3, 3-4-én de. f11 is. **Narancsvidék** (am.)* este n10.

UCI PALACE MOM PARK (XII., Alkotás u. 53. Tel.: 487-5670) **Star Wars II. rész – A klónok támadása** (digitális változat, eredeti nyelven) 3-4-én n1. AZ IDŐGÉP (am.)* n4, f6, h8, éjjel 10, 3-4-én de. n11 is. **Kísérleti gyilkosság** (am.)** 3, f6, 8, éjjel f11, 3-4-én de. 10, f1 is. **MIB – Sötét zsaruk 2.** (mb. am.)** f3, f5, f7, f9, éjjel h11, 3-4-én de. f11, f1 is. **K-Pax (A belső bolygó)** (am.)** h3, n6, h8, éjjel n11, 3-4-én de. n12 is. **Star Wars II. rész – A klónok támadása** (mb. am.) n3, h6, 9, 3-4-én de. h11 is. **Narancsvidék** (am.)* 2, 4, 6, 8, h10, 3-4-én de. 10, 12 is. **Szilaj, a vad völgy paripája** (mb. am. rajzfilm) n5, f7, 3-4-én n1 is. **Jégkorszak** (mb. am. animációs) n3, f9, éjjel f11, 3-4-én de. n11 is. **Penge 2.** (am.)*** f3, 5, f8, éjjel 10, 3-4-én de. h11 is. **Manitu bocskora** (mb. német)* n7, n9, éjjel n11, 3-4-én de. f11 is. **Pókember** (mb. am.) h4. **A gyűrűk ura – A gyűrű szövetsége** (mb. am.-új-zélandi)* 3-4-én f1.

URÁNIA NEMZETI FILMSZÍNHÁZ (VIII., Rákóczi út 21. Tel.: 486-3400) **Hídember** (magyar) 5, 8, 3-5-ig 11, 2 is. **Amélie csodálatos élete** (mb. fr.)* f5, f8. **Iris** (angol)* h7. **Valami Amerika** (magyar)* f9. **A gyűrűk ura – A gyűrű szövetsége** (mb. am.-új-zélandi)* 1-jén és 6-án f2. **Gladiátor** (am.)** 2-án és 7-én f2. **Egri csillagok I–II.** (magyar) 3-án 2. **Pál utcai fiúk** (magyar) 4-án 3. **E. T. – A földönkívüli** (mb. am.) 1-jén 3, 2-án f1. **Harry Potter és a bölcsek köve** (mb. am.) 2-án és 7-én f3. **Shrek** (mb. am. animációs) 1-jén f1. 5-én 3. **Pán Péter – Visszatérés Sohaországba** (mb. am. rajzfilm) 4-én 1, 6-án 3. **102 kiskutya** (mb. am.) 3-4-én de. 11, 5-én f1. **Ének a csodaszarvasról** (magyar animációs) 3-án 1, 7-én f1. **Vuk** (magyar rajzfilm) 6-án f1. **Egy csodálatos elme** (am.)* 1-jén és 5-én 5. **Moulin Rouge** (am.)** 2-án 5. **Az ígéret megszállottja** (am.)* 3-án és 6-án 5. **Taxi 2.** (mb. fr.)* 1-jén és 3-án f3, 7-én 5. **Bridget Jones naplója** (mb. angol-am.)* 2-án és 4-én f3. **Neveletlen hercegnő** (mb. am.) 6-án f3. **Lovagregény** (am.)* 5-én és 7-én f3. „RÉGI FILMEK NÓTÁI" – a magyar nóta napján a Magyar Nemzeti Cigányzenekar ünnepi hangversenye ifj. Sánta Ferenc vezetésével 4-én 6.

WESTEND STER CENTURY MEGAPLEX (VI., Váci út 1-3. Tel.: 238-7222) ÉDES KIS SEMMISÉG (am.)** Premier előtt! 2-3-án éjjel 10. **Manitu bocskora** (mb. német)* h11, 1, 3, 5, 7, 9. A HŰTLEN (am.)** n11, h1, n4, h6, n9, éjjel h11. AZ IDŐGÉP (am.)* 11, n2, f4, h6, 8, éjjel n11. **MIB – Sötét zsaruk 2.** (mb. am.)** 10, 11, 12, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, éjjel 10, 2-3-án éjjel 11 is. **Kísérleti gyilkosság** (am.)** n1, h3, n6, h8, éjjel n11. **K-Pax (A belső bolygó)** (am.)** n11, h1, f4, 6, f9, 2-3-án éjjel n12 is. **Katonák voltunk** (am.)** h11, h2, h5, h8, éjjel h11. **Jégkorszak** (mb. am. animációs) 10, 12, 2, 4, n7. **Traffic** (am.)** este n9, 2-3-án éjjel f12 is. **Penge 2.** (am.)*** h12, n3, h5, f8, 1-jén és 4-7-ig éjjel 10 is. **Bővér szálló** (am.)** n12, f2, h7, h9, éjjel h11. **Monte Cristo grófja** (am.) n5. **Narancsvidék** (am.)* n2, f6, f8. **Szitakötő** (am.)* f11, n4, f10, 2-3-án éjjel h12 is. **Valami Amerika** (magyar)* f12, f5, h10. **Pókember** (mb. am.) h2, n8. **Szilaj, a vad völgy paripája** (mb. am. rajzfilm) f11, f1, f3, f5, f7. **40 nap és 40 éjszaka** (mb. am.)* 1-jén és 4-7-ig este n10. A RETTEGÉS ARÉNÁJA (am.)* Premier előtt! 2-3-án este f9.

ARTMOZI-HÁLÓZAT

BEM (II., Margit krt. 5/B. Tel.: 316-8708) **Nyomorultak I–II.** (mb. NDK) 1-jén 4. **Az évszázad gyermekei** (fr.)*** 1-jén f8. **A sziget foglya** (fr.)* 2-án 4. **Egy csodálatos elme** (am.)* 2-án 6. **Az óceánjáró zongorista legendája** (olasz)* 2-án n9, 4-én f7. **Dr. Minorka Vidor nagy napja** (magyar) 3-án 3. **Szerelemre hangolva** (hongkongi)** 3-án f5. **Szeress, ha tudsz!** (am.)** 3-án 6. **Malena** (olasz)*** 3-án n9. **Blöff** (angol)***, kísérőfilm: **A mesterlövész** 3-án este h10. **Pinocchio** (mb. angol) 4-én 3. **Ének a csodaszarvasról** (magyar animációs) 4-én h5. **Bridget Jones naplója** (mb. angol-am.)* 4-én h9. **A hetedik szoba** (magyar) 5-én 4. **Anyegin** (angol) 5-én 6. **Csokoládé** (am.) 5-én 8. **Macskajaj** (jugoszláv)* 6-án 4. **Az élet szép** (olasz)* 6-án n7. **A Titanic szobalánya** (sp.-fr.-olasz)* 6-án n9. **28 nap** (am.)* 7-én 4. **Marlene** (német-olasz)* 7-én 6. **Ízlés dolga** (fr.)* 7-én n9.

CIRKO-GEJZÍR (V., Balassi B. u. 15-17. Tel.: 269-0904) **Vérvörös** (mexikói-sp.-fr.)** 1-jén 5. **Mortal Transfer – Végzetes hipnózis** (fr.)*** 2-án 5. **Tangó** (sp., C. Saura)* 3-án 5. **Tükör** (A. Tarkovszkij) 4-én 5. **Kikujiro nyara** (japán)* 5-én 5. **Solaris I–II.** (A. Tarkovszkij) 6-án 6. **Stalker I–II.** (A. Tarkovszkij) 7-én 6. **Édes2kettes** (hongkongi)** 1-jén 7. Filmklub (előadó Vígh Emőke) 2-án 7. **Lábad között** (sp., M. G. Pereira)*** 3-5-ig 7. **Kiss Kiss (Bang Bang)** (angol, S. Sugg)** 1-2-án 9. **Hálószobák és előszobák** (angol, R. Troche)** 3-4-én 9. **Kárhozat** (Tarr B.) 5-én 9. **A Fekete Tigris könnyei** (thai)* 6-án 9. **Második bőr** (spanyol, G. Vera)*** 7-én 9. **Aranyhere** (sp., B. Luna)*** 1-2-án f6. **Gabbeh** (iráni, M. Makhmalbaf) 3-án f6. **Az ezredes úrnak nincs, aki írjon** (mexikói-sp.-fr., A. Ripstein) 4-én 5. **2000, ahogy én látom... Az élet könyve** (H. Hartley)* 5-én f6. **Meli és a Hold** (sp., B. Luna)**, kísérőfilm: **Önmarcangolás** (Németh P.) 6-7-én f6. **A kör** (iráni, J. Panahi)* 1-4-ig 7. **A tükör** (iráni, J. Panahi)* 5-7-ig 7. **A fehér léggömb** (iráni, J. Panahi) 9.

EURÓPA (VII., Rákóczi út 82. Tel.: 322-5419) **Ének a csodaszarvasról** (magyar animációs) 1-jén és 5-én 3. **Fújd szárazra, édes!** (német-angol-am.)* 2-án 3, 5-én f5. **Shrek** (mb. am. animációs) 3-án 3, 5-én f5. **Sacra Corona** (magyar) (10 éven aluliak csak szülői kísérettel látogathatják) 4-5-én 3. **Harry Potter és a bölcsek köve** (mb. am.) 7-én 2. **Kikötői hírek** (am.)* 1-jén f5, 4-én és 6-án f7, 5-én f9. **Fűbenjáró bűn** (angol)* 1-jén 3, 2-3-án f5, 5-6-án f7. **Na végre, itt a nyár!** (magyar) 1-jén f5, 2-án 3, 4-én 5. **Lottózsonglőrök** (ír)* 5-én 3, 6-án 5. **Más világ** (am.)** 2-án f9, 7-én f5. **Idióták** (dán)*** 1-jén f7, 2-án és 6-án f5. **Nevem Sam** (am.)* 2-3-án n7. **Mulholland Drive – A sötétség útja** (am., D. Lynch)*** 5-én és 7-én 6. **Amerikai szépség** (am.)** 1-jén és 4-én f9. **Ocean's Eleven – Tripla vagy semmi** (am.)* 3-án f9, 7-én h9. **Az utolsó hárem** (fr.-olasz-török, F. Özpetek)** 6-án f9. **Szömy Rt.** (mb. am. animációs) 3-4-én h3, 7-én f3. **Idegjelek – The Blair Witch Project** (am.)** 6-án 3. **Bridget Jones naplója** (mb. angol-am.)* 3-án f5, 7-én n5. **Üvegtigris** (magyar)* 1-jén n7, 4-én f5. **Pánikszoba** (am.)*** 2-án f7, 7-én h9. **Egy csodálatos elme** (am.)* 3-án és 7-én n7. **Moulin Rouge** (am.)** 4-én n7. **Csokoládé** (am.) 1-jén és 4-én f9. **Intimitás** (fr.-angol-német-sp.)*** 2-3-án f9. **Szerelem utolsó vérig** (magyar)* 5-én f9. **Csocsó** (magyar) 6-án f9.

HUNNIA (VII., Erzsébet krt. 26. Tel.: 322-3471) **Lottózsonglőrök** (ír)* 1-jén 4. **A legkisebb film a legnagyobb magyarról, avagy ha nincs kéz, nincs csoki** (magyar) 2-án 5, 4-én 6, 7-én 7. **Asterix és Obelix** (mb. fr.) 3-án 4. **Születésnap** (dán)** 4-én 4. **Lulu a hídon** (am.) 5-én 4. **A boldogságtól ordítani** (am.)** 6-án f5. **Vízcseppek a forró kövön** (fr.)** 7-én 5. **A lé meg a Lola** (német)** 1-jén 6. **Gyorsbüfék, gyors nők** (am.)* 2-án 6. **Vesszőfutás** (svéd)*** 3-án 6. **Az Északi-sarkkör szerelmesei** (sp.)* 5-én 6. **Dalok a második emeletről** (svéd)** 6-án f7. **Táncos a sötétben** (dán-svéd-fr.)** 1-jén 8. **Trainspotting** (angol)** 2-án 8. **Moulin Rouge** (am.)** 3-án 8. **Gladiátor** (am.)** 4-én 8. **Emberi sors** (ff. mb. szovjet) 5-én 8. **Eleven hús** (sp.)** 6-án f9. **Egy csodálatos elme** (am.)* 7-én 8. **Félelem és reszketés Las Vegasban** (am.)*** 2-án éjjel 10. **Bridget Jones naplója** (angol-am. eredeti nyelven, magyar felirattal)* 3-án éjjel 10. **Blöff** (angol)***, kísérőfilm: **A mesterlövész** 4-én éjjel 10.

KULTIPLEX (IX., Kinizsi u. 28. Tel.: 476-0116, 215-3388) **Pán Péter – Visszatérés Sohaországba** (mb. am. rajzfilm) 1-jén és 5-én 4. **Shrek** (mb. am. animációs) 2-án és 6-án 4. **Szömy Rt.** (mb. am. animációs) 3-án és 7-én 4. **Ének a csodaszarvasról** (magyar animációs) 4-én 4. **I love Budapest** (magyar)* 1-jén 6. **Macerás ügyek** (magyar)* 2-án 6. **Szembesítés** (magyar, Szabó I.)* 3-7-ig 6. **Táncos a sötétben** (dán-svéd-fr.)** 1-4-ig 8. **Ragyogj!** (ausztrál)* 5-7-ig 8.

ÖRÖKMOZGÓ (VII., Erzsébet krt. 39. Tel.: 342-2167) **Öt lépés Kairó felé** (am., B. Wilder) 1-jén f5. **Andalúziai kutya** (fr., L. Bunuel) **A költő vére** (fr., J. Cocteau) 1-jén f7. **Hátsó ablak** (am., A. Hitchcock) 1-jén 8. **Stan és Pan hamvazószerda, Stan és Pan, a búval bélelt bokszbajnokok** (am., J. W. Horne), **Going Bye-bye!** (am., C. Rogers) 2-án f5. **Szindbád** (magyar, Huszárik Z.) 2-án 6. **Becket** (angol, P. Glenville) 2-án 8. **Vörös kocsma** (fr., C. Autant-Lara) 3-án f5. **Hannah és nővérei** (am., W. Allen) 3-án f7. **Legénylakás** (am., B. Wilder) 3-án f9. **Gyilkos vagyok** (am., B. Wilder) 4-én f5. **Eskűvő** (orosz-fr.-német, P. Lungin) 4-én f7. **Psycho** (A. Hitchcock) 4-én f9. **Aszfaltdzsungel** (am., J. Huston) 5-én f5. **Van, aki forrón szereti** (am., B. Wilder) 5-én f7. **Niagara** (am., H. Hathaway) 5-én f9. **Hiroshima gyermekei** (japán, S. Kaneto) 6-án f5. **Az utolsó part** (am., S. Kramer) 6-án 6. **A nagy zabálás** (fr., M. Ferreri) 6-án f9. **Az 51-es dosszié** (fr., M. Deville) 7-én f5. **Macario** (mexikói, R. Gavaldón) 7-én f7. **Az oroszlán télen** (angol, A. Harvey) 7-én 8.

MŰVÉSZ (VI., Teréz krt. 30. Tel.: 332-6726) **Megváltó szex** (sp., L. Mana)** 4, 6, 8, 2-3-án éjjel 10 is. VÉGZETES VÉGJÁTÉK (angol-fr.)* Premier előtt! éjjel 10. PEDÁLKIRÁLY (fr.-belga, P. Harel)* h5, 7, n10. **Isten nagy, én kicsi vagyok** (fr., P. Bailly)** f5, n7, 3-án és 7-én 8 is. **Intimitás** (fr.-angol-német-sp.)*** 1-jén 8. **Eskűvő** (orosz-fr.-német, P. Lungin)** 2-án 8. **Helyzetek és gyakorlatok** (am., T. Solondz)** 4-én 8. **Az ember, aki ott se volt** (ff. am., J. Coen)*, kísérőfilm: **Akvárium** (Kollár L.) 5-én 8. **Torzók** (Sopsits Á.)* 6-án 8. **Süti, nem süti** (am., W. Allen) 1-jén éjjel 10. **A Kelet az Kelet** (angol)* 4-én éjjel 10. **Senkiföldje** (bosnyák-fr.-angol, D. Tanovic)** 5-én éjjel 10. **Ismeretlen kód** (fr.-német-román, M. Haneke)* 6-án este h10. **Üvegtigris** (magyar)* 7-én este h10. **Ízig-vérig Annie Mary** (angol-fr.)* h5. **Amélie csodálatos élete** (mb. fr.)* f7. **A zongoratanárnő** (fr., M. Haneke)*** h9. **101 Reykjavík** (izlandi, B. Kormakur)** h8, f10. **Moszkva tér** (Török F.)*, kísérőfilm: **2000 méter** (Nyitrai M.) 1-jén h6. **8 nő** (fr., F. Ozon)** 2-án és 4-én h6. **Iris** (angol)* 3-án 4, h6, 4-én 4. **Pad a parkban** (sp., A. Vila) 5-én 4. **Fűbenjáró bűn** (angol)* 5-én h6. **Mulholland Drive – A sötétség útja** (am., D. Lynch)*** 6-án n6. **Korcs szerelmek** (mexikói, A. G. Inárritu)* 7-én n6.

PUSKIN [V., Kossuth L. u. 18. Tel.: 429-6080 (személyes), 429-6091 /92 (automata), 06-30-350-1200 (SMS-jegyrendelés a zárójelben lévő kód alapján)] **Megváltó szex** (sp., L. Maná)** 11, 1, 3, 7, 9 (87572). **Isten nagy, én kicsi vagyok** (fr., P. Bailly)** n12, f4, 5, f8, n10 (80582). **101 Reykjavík** (izlandi)** f2, f6, f10 (86753). **Ízig-vérig Annie Mary** (angol-fr.)* f12, n4, n8 (80576). **Amélie csodálatos élete** (mb. fr.)* n2, n6 (80584). Café Cinema: A Reneszánsz Kortárs Műkereskedés rendezésében a Képzőművészeti egyetem hallgatóinak kiállítása. látható.

SZINDBÁD (XIII., Szent István krt. 16. Tel.: 349-2773) PEDÁLKIRÁLY (fr.-belga, P. Harel)* n5, n7, f9. **8 nő** (fr., F. Ozon)** 5, h9. **El Nino** (magyar, Klöpfler T.)* 7.

TABÁN (I., Krisztina krt. 87-89. Tel.: 356-8162) **Mézga család** (rajzfilm-összeállítás) 1-jén f6. **Vidocq** (fr.)** 1-jén és 3-án 7. **A legkisebb film a legnagyobb magyarról, avagy ha nincs kéz, nincs csoki** (magyar), **uristen@menny.hu.** (magyar) 1-jén este f10, 2-án h6. **Szembesítés** (magyar, Szabó I.)* 2-án h7. **Egy csodálatos elme** (am., P. Howard)* 2-án f9, 4-én n9. **Keménykalap és krumpliorr** (magyar) 3-án f4. **Buena Vista Social Club** (W. Wenders) 3-án n6. **Pánikszoba** (am.)*** 3-án h9. **Kék madár** (mb. szovjet-am.) 4-én f4. **Az idő urai** (magyar-fr. rajzfilm) 4-én n6. **Bridget Jones naplója** (mb. angol-am.)* 4-én f7. **Az óceánjáró zongorista legendája** (olasz)* 5-én n7, 6-án f9. **Van élet a halál előtt?** (magyar) 5-én és 7-én f9. **Budapest retro** (Papp G. Zs. angol felirattal) 6-án f6. **Esterházy vacsora** (magyar), **Tandori** (magyar) 6-án 7. **Loika és Bolka vakációja** (mb. lengyel rajzfilm) 7-én f5. **Mulholland Drive – A sötétség útja** (am., D. Lynch)*** 7-én 8.

TOLDI (V., Bajcsy-Zsilinszky út 36-38. Tel.: 472-0397) **Chico** (magyar, Fekete I.)* 1-3-ig 5, 4-7-ig 4. **Ismeretlen kód** (fr.-német-román, M. Haneke)* h7. **Moszkva tér** (Török F.)*, kísérőfilm: **Kisposta** (Herman P. Szabó Gy.) 1-3-ig 7, 4-7-ig 9. **A gyűrűk ura – A gyűrű szövetsége** (am.-új-zélandi, eredeti nyelven, magyar felirattal)* 4-7-ig 6. **Blöff** (angol)*** 1-2-án 9. **Titus** (am.)*** 3-án 9. **Kikötői hírek** (am.) 1-2-án és 5-7-ig h5. **Szömy Rt.** (mb. am. animációs) 3-4-én h5. **Mulholland Drive – A sötétség útja** (am., D. Lynch)*** 1-3-ig h9. **Intimitás** (fr.-angol-német-sp.)*** 4-7-ig h9. 8-21-ig a mozi felújítás miatt zárva tart!

VÖRÖSMARTY (VIII., Üllői út 4. Tel.: 317-4542) **Szembesítés** (feliratos változat, Szabó I.)** 7, 1-2-án és 5-7-ig n6 is. **Vidocq** (fr.)** 9. **Star Wars II. rész – A klónok támadása** (mb. am.) 1-2-án és 5-7-ig 3, 3-4-én f2. **A gyűrűk ura – A gyűrű szövetsége** (mb. am.-új-zélandi)* 3-4-én 4.

FILMEK TOPLISTÁJA

Sötét zsaruk, Megváltó szex

A Men in Black 1997-es hihetetlen bevételei után egyértelmű volt, hogy valamikor, valamilyen formában folytatódni fog a történet. Öt évet kellett várni az újabb epizódra, amely a stúdió számításai szerint hasonló sikereket fog elérni. A legtitkosabb ügynökök ezúttal is gonosz földönkívüliektől mentenek meg minket, újabb kalandjaik budapesti kezdése – az erőteljes marketingnek hála – nagyon jól sikerült. A csaknem százezer néző, különösen a nyári hónapokban pestiesen szólva „nem pipafüst".

Bevallom: kifejezetten tetszett a Men in Black 2. Sőt összeszedettebb bolondságnak tartom, mint az első részt. Ez jobbára a film tempójának köszönhető: Barry Sonnenfeld rendező hihetetlen pörgősre „dirigálta" a sci-fi vígjátékot. A Sötét zsaruk igazi városi sztori, a multiplexstílus csúcspéldánya. Ráadásul aki számít, visszatér: az első rész végén a Tommy Lee Jones alakította K ügynököt kiírták a történetből, utóbb az Oscar-díjas színészt visszacsempészték a produkcióba. Ellentétben Linda Fiorentinóval, aki viszont még a közelébe sem került az újabb epizódnak. Mindegy, nők azért most is vannak. A csinos Rosario Dawson például, aki J ügynök, azaz Will Smith fejét csavarja el, és a gonosz, viszont dögös Serleena (Lara Flyn Boyle), aki képes egyszerre az egész ügynökséget behálózni. A legjobb arc azonban Frank ügynök, aki tulajdonképpen: beszélő kutya. A szerep megformálója a Mushu nevű kedves négylábú.

A Sötét zsaruk nagy kezdése meg látszik a budapesti össznézőszámon is, amely megközelítette a heti kétszázezret. A Men in Black 2. árnyékában e héten egy spanyol–mexikói művészfilm is felkapaszkodott a listára, a Megváltó szex. Helyezését valószínűleg a csábító címnek köszönheti, mert a film maga nem annyira érdekfeszítő. Aki erotikus látnivalókra számít, csalódni fog. Viszont kap helyette egy vígjátékot, amely hangulatában az Amarcorddal és a Sörgyári capriccióval rokon, csak spanyol környezetben játszódik. Egy szent életű vidéki polgárasszony, akit férje unalmasnak tart és elhagy, elhatározza, hogy jótékony céllal rendbe teszi a falu férfijainak szexuális életét. Pénzt nem fogad el, a pásztorórák tiszteletdíját a templom perselyébe kell bedobni, így az templomépítésre fordíttatik. A terápia hatására a falu hirtelen virágzásnak indul (maga a kép is ekkor vált át fekete-fehérből színesre), ám váratlanul hazatér a férj. Meglepő, hogy ezt a férfias életkedvű történetet egy nő rendezte, Laura Mana. Elsőfilmes: korábban ugyanis színésznőként tűnt fel. Mint nő talán érzékenyebben, bátrabban ábrázolta filmjében az asszonyokat, bár több erő, több poén és erotika elkelt volna még – mind férfi-, mind női szemmel. Végül is azért első filmnek nem volt rossz.

Cs. G.–Cs. L.

A JÚLIUS 18–24. KÖZÖTTI HÉT TÁJÉKOZTATÓ ADATAI

	A film címe (forgalmazó)	Heti jegybevétel (ezer Ft)	Heti nézőszám	Hány hete játsszák?	Össz-nézőszám	Az összes bevétel (ezer Ft)
1.	(új) **Men In Black 2.** *(InterCom)*	79 890	92 817	1	92 817	79 890
2.	(1.) **Jégkorszak** *(InterCom)*	10 798	13 406	7	216 516	178 421
3.	(2.) **Penge 2.** *(InterCom)*	8 195	9 437	4	87 016	76 195
4.	(4.) **Szilaj** *(UIP)*	8 037	10 516	3	38 804	29 669
5.	(3.) **Bővér szálló** *(InterCom)*	6 723	7 335	3	35 808

A Margit híd születése

A kocsiutat eredetileg fenyőfa kockákkal burkolták, a járdák padlóját tölgyfával

Százharminc éve, 1872. augusztus elsején megkezdték a második állandó fővárosi híd, a Margit híd építését. Ernest Gouin francia mérnök készítette el a terveket, a kivitelezési munkálatokat Gouin cége, a Société de Construction des Battignoles végezte. A hatnyílásos híd ötezer tonnás vasszerkezete Franciaországban készült, onnan nagyobb részekre bontva vasúti kocsikon szállították a magyar fővárosba. Felhasználtak még negyvenezer köbméter követ és hatezer köbméter fát is. Az építkezés összköltsége több mint ötmillió akkori forint volt. A mederpilléreket óriási vasszekrények lesüllyesztésével alapozták meg. A hídoszlopok helyét először körülzárták cölöpökkel, azután kiszivattyúzták innen a vizet, és hatalmas vasszekrényeket bocsátottak le, majd ezeket kitöltötték kővel és cementtel. Erre az alapra állították fel a sóskúti kőből készült pilléreket, melyeket vastag gránittömbökkel fedtek be. A felső pályás ívhíd tengelyben mért távolsága meghaladta a 607 métert, szélessége pedig csaknem 17 méter volt. A 11 méteres kocsiutat eredetileg fenyőfa kockákkal burkolták, a két szélső gyalogjáró padlója tölgyfából készült.

A franciás könnyedséggel és ízléssel kialakított hídból és díszítőelemeiből finom elegancia áradt. A karcsú pillérek hajóorrszerű szobordíszeit a francia Wilbrod Chabrol rajzai alapján Thabard párizsi szobrász faragta. A griffes hídfők, a klasszikus párkányok, a Durene gyárból való díszes kandeláberek és a középpillér obeliszkjei világvárosias hangulatot csempésztek Budapestre. A középső mederoszlop déli oldalán – emberi szemek elől elrejtve – emléktáblát helyeztek el az építkezés adataival. (Érdekes módon ez a régi tábla átvészelte a második világháborút, és máig megmaradt.) 1876. április 30-án nyitották meg ünnepélyesen a hidat. Arany János ennek nyomán írta a Hídavatás című gyönyörű balladáját. A felavatási ceremónia a híd közepén zajlott le: előbb Ráth Károly főpolgármester mondott ünnepi beszédet, majd a király nevében Péchy Tamás közmunka- és közlekedésügyi miniszter átadta a közforgalomnak a hidat.

A Margit híd megépítését sokáig gátolta a Lánchíd privilégiuma, mert ennek értelmében az első hídtól felés lefelé egy mérföldes (nyolc kilométeres) távolságon belül a folyón nem volt szabad új hidat építeni. 1870-ben az államkincstár megváltotta a Lánchidat, ezután megszületett az 1870. évi X. törvénycikk, amely elrendelte a Margit híd építését. 1871 májusában nemzetközi tervpályázatot írtak ki. Magyar, angol, francia, osztrák, német, belga, olasz, svájci és orosz mérnökök, tervezőirodák összesen 46 pályaművet küldtek be; a Feketeházy János–Ybl Miklós alkotópáros is pályázott. A magyar zsűri titkos szavazással 11 szavazattal 1 ellenében ítélte oda a 10 000 frankos első díjat Ernest Gouin francia mérnök irodájának, a Société Gouin et Ciének. A nyertes pályatervben eredetileg ötnyílásos ívhíd szerepelt, a keskenyebb, pesti Duna-ágon kettő, a szélesebb budain három nyílással. Közben megváltozott a Duna szabályozási terve, a folyó két ágát a Margit-szigetnél egyenlő szélességűre kívánták kiépíteni. Ennek megfelelően egy öttagú bizottság – Gouin irodájával együtt – átdolgozta az első díjas tervet. Így jött létre a jól ismert hatnyílásos, szimmetrikus elrendezésű híd, mely a Margit-sziget alsó, déli csúcsának közelében százötven fokos szögben íveli át a Dunát, ezért a népnyelv rövidesen görbe hídnak nevezte el. A híd tengelyét középen 30 fokos szögben megtörték, ezzel elérték, hogy a mederpillérek mindkét Dunaágban merőlegesek legyenek a sodorvonalra. Ugyanakkor a híd összekapcsolta a pesti Nagykörút és a budai körút tervezett vonalát, és megközelítette a Margit-szigetet is.

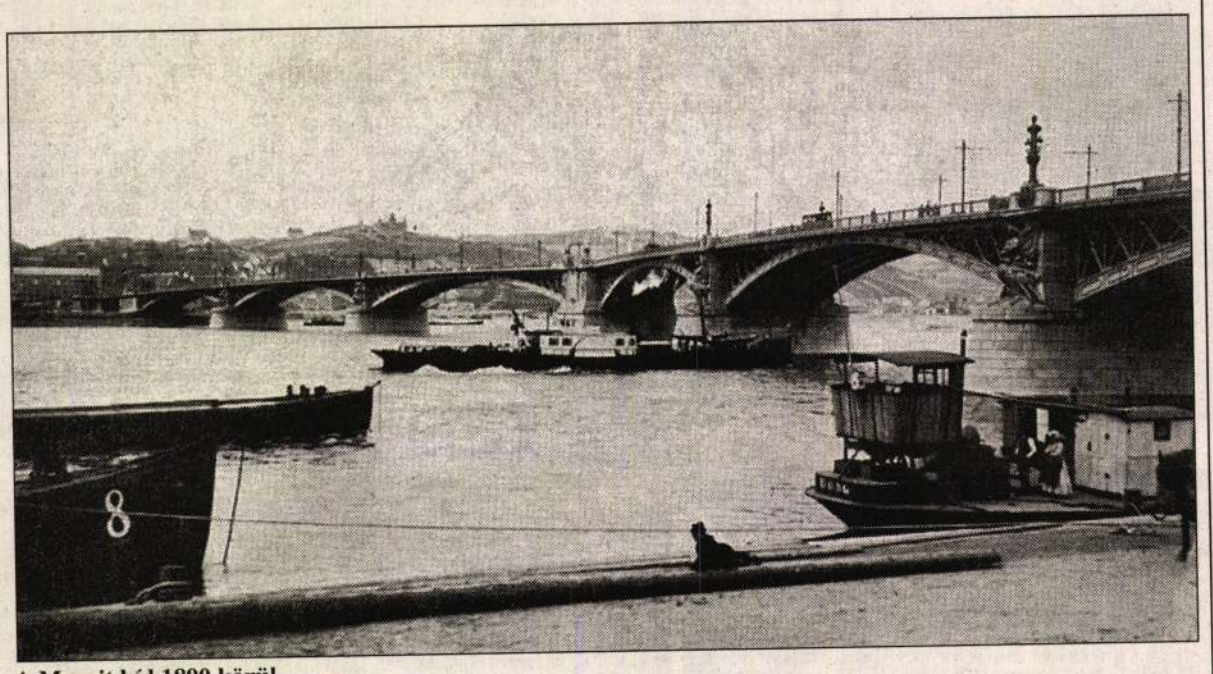

A Margit híd 1890 körül

A lóvonatokat kettős fogatok húzták, de az emelkedő pálya miatt a hídfőnél egy harmadik lovat is befogtak a kocsik elé. Azon ült egy férfiú, a nyargonc, akinek az volt a feladata, hogy lovával a kocsit a híd feléig segítsen.

1879-ben a Margit hídon át összekötötték Buda és Pest lóvasúti hálózatát, miután a pesti Vaspálya Társaság felvásárolta a budait, és nevét Budapesti Közúti Vaspálya Társaságra (BKVT) változtatta. A vágányokat a kocsiút két szélén, a járdák mellett helyezték el. Az első lóvasúti kocsi 1879. június 21-én haladt át a hídon. A lóvonatokat kettős fogatok húzták, de a híd emelkedő pályája miatt a hídfőnél mindig egy harmadik lovat is befogtak a kocsik elé. Ezen a harmadik lovon ült egy férfiú, a nyargonc, akinek az volt a feladata, hogy lovával minden áthaladó kocsit a híd feléig segítsen. 1896-ban a lóvasutat villamosították, így a nyargonc foglalkozása megszűnt. 1900-ban felépült a Margit-szigetre vezető szárnyhíd Zsigmondy Béla és Eckermann Ede tervei alapján, ezzel a görbe híd háromágúvá vált. 1900. augusztus 19-én avatták fel az új, 70 méteres nyílású szárnyhidat, amely külső formájában a főhídra hasonlított.

A szigeti szárny 1910 táján

FORRÁS: BUDAPEST ENCIKLOPÉDIA

Az első világháború idején a Margit híd fakocka burkolata már teljesen elhasználódott, ekkor ideiglenes megoldásként a Lánchíd fakockáival pótolták a hiányokat. 1920-ban a teljes úttest kőkocka burkolatot kapott. Az 1930-as években a nagy forgalom miatt mindennaposak voltak a tumultuózus jelenetek, a közlekedési dugók. Az Új Főváros című korabeli lap munkatársa így kommentálta a helyzetet: „a Margit hídon (...) még egy daloló pacsirtából is megpukkadni készülő pulykakakast tudnak varázsolni".

1935–1937 között Mihailich Győző tervei szerint dél felé csaknem öt és fél méterrel kiszélesítették a hidat. A növekvő forgalmi igényeknek megfelelően a villamosvasúti síneket és a megállóhelyek peronját középre helyezték. Az átalakítás során a villamosmegállóknál aluljárókat építettek, a járdák aszfaltburkolatot kaptak, de a kocsiutat újra fakockákkal fedték be, hogy csökkentsék a tartószerkezet terhelését.

1944. november 4-én, szombat délután fél három előtt tíz perccel váratlanul felrobbant a németek által aláaknázott Margit híd pesti szárnya, és két másik nyílással együtt a Dunába zuhant. Az ötszáz ember életét követelő detonáció pontos körülményei máig tisztázatlanok. 1945. január 18-án a németek elpusztították robbanótölteteikkel a még álló budai hídnyílásokat, egyedül a szigeti szárnyhíd maradt sértetlen. Budapest ostroma után az épen maradt mederpilléreken fajármokra szerelt kis kábelhidat építettek, amely gáz- és postai vezetékeket hordozott. Feljebb a folyón, a híd roncsai mellett, a szigetre támaszkodva szükséghidat (provizóriumot) is emeltek, ezt a pontonhidat a pesti népnyelv Mancinak becézte. 1948. augusztus 1-jén adták át az újjáépített Margit hidat, amely fő vonalaiban a kiszélesített Gouin-féle hídhoz hasonlít, de annál 2,7 méterrel szélesebb. 1978-ban felújították a hidat, a parti nyílások régi, százévesnél idősebb vasszerkezetét elbontották, majd új vasbeton szerkezetű nyílásokat emeltek, és a hídfőkben korszerű aluljárókat alakítottak ki.

Török Albert

ÉRCNÉL MARADANDÓBB

A Domanovszky család síremléke

A Farkasréti temető régi emlékei között található az egyik legnevesebb hazai bölcsészdinasztia, a Domanovszky család XIX. századi obeliszkje, mely eredetileg Domanovszky Endre (1817–1895) filozófus számára készült. A szarvasi, soproni, majd nagyszebeni tanárként működő, nyugdíjazása után a fővárosba költöző tudós elsősorban filozófiatörténészként érdemel említést: egyebek mellett ő mutatta be elsőként tudományos igénnyel magyar nyelven az ókori és középkori bölcselet történetét. Hogy a négykötetes munka milyen űrt töltött be, azt jól mutatja, hogy szerzőjét már az első rész megjelenése után tagjává választotta az Akadémia.

Domanovszky Endre eredetileg a Kerepesi úti temetőben nyugodott, s 1924-ben temették át Farkasrétre. 1955-ben felkerült az obeliszkre fiának, Domanovszky Sándornak, az ötkötetes Magyar művelődéstörténet szerkesztőjének neve is. A méltán európai hírű tudóst, a hazai gazdaság- és művelődéstörténeti kutatások elindítóinak egyikét az MTA mellett tagjává választotta a bécsi és a lengyel akadémia is, a számos általa betöltött poszt közül pedig kiemelendő a Pázmány Péter Tudományegyetem rektori és az Országos Evangélikus Tanáregyesület elnöki tisztsége. Az unoka, a szintén itt nyugvó Domanovszky Ákos az Egyetemi Könyvtár egyik vezetőjeként és a katalogizálás nemzetközi szaktekintélyeként szerzett magának hírnevet.

A Farkasréti temető régebbi síremlékein számos kiváló bölcsész – humán és társadalomtudósok, kutatók és tanárok – nevével találkozhatunk. A történészek közül kiemelendő Csánki Dezső, az Országos Levéltár főigazgatója és mai központi épületébe költöztetésének vezetője, történeti földrajzunk egyik úttörője, valamint a Rákóczi-kor szakértője, Lukinich Imre, a Szepesség nagy tudósa, Demkó Kálmán, vagy a Domanovszky-körhöz tartozó Varju Elemér. Klasszika-filológiánk nagyjai közül Ponori Thewrewk Emil, Huszti József és Gyomlay Gyula, irodalomtörténészeink köréből többek között Horváth János, Császár Elemér, Baros Gyula és az egri ciszterci szerzetesből sárospataki református tanárrá lett Horváth Cyrill sírja található Farkasréten. Itt temették el Asbóth Oszkár nyelvészt, a magyar szlavisztika megalapítóját, Bayer Józsefet, színháztörténészeink doyenjét, Petrik Géza bibliográfust és Viski Károly néprajztudóst is.

Művészettörténészeink közül itt nyugszik a római iskola fő teoretikusa, Gerevich Tibor, a Felvidék műemlékeinek első rendszerezője, a „szentek fuvarosaként" emlegetett Divald Kornél, vagy az elsősorban építészként ismert Barát Béla. A számos Farkasréten temetett nagy pedagógus közül pedig említsük meg Pályi Sándort, a Veres Pálné Leánygimnázium és Sebők Imrét, a II. kerületi Rákócziánum megalapítóját. Utóéletük azonban igencsak különböző: Pályi sírját Ispánki József példásan helyreállított reliefje is nevezetessé teszi, ellenben az 1917-ben elhunyt Sebőké inkább azért kuriózum, mert – habár máig nem kapott síremléket – nyughelye még egyáltalán megtalálható.

Tóth Vilmos

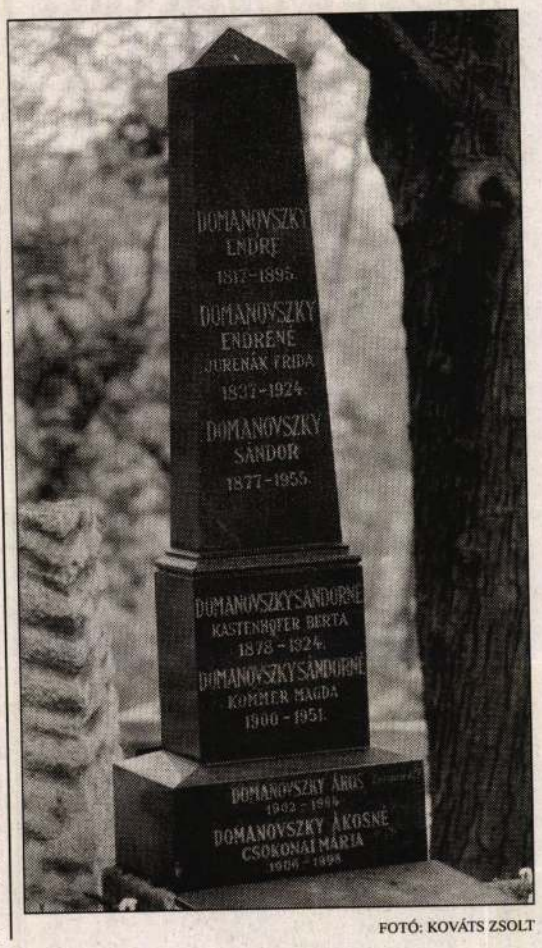

FOTÓ: KOVÁTS ZSOLT

Ernest Gonin

francia mérnök első díjas terve nyerte meg a Margit híd felépítésére vonatkozó pályázatot.

Berza László, Bernát György, Erdei Ferenc stb.: Budapest Lexikon, Budapest 1973. 13351

7221

Gonin, Ervin

nevét s az általa tovezett Margit hidat emliti.

(A II. kerület –

Szász István: "Álmaink városa"

Budapest, 1969.4.sz. 10-12.l.

MDK

Gouin , F.

francia mérnök

Margit-híd

Székely László/szerk/: Budapesti zsebkalauz.
92.8
bp.1959.

92.o.

Gouissard

akvarelljét az Újépületről közli

Szabó Sándor: Újépület, 1849.

Budapest, 1970. 10. sz. 40. l.

Walter GOULD

Magyar Nemzet

A száműzöttek arcképei

Nyomozás egy kallódó Kossuth-portré után

Kossuth-arcképekben nincsen hiány. Megfestették sokan, megfestették fiatalon, férfikora delén, s fehér szakállas aggastyánként. Ismeri a gyermek is, hiszen bankjegyre nyomtatták, méghozzá nem először.

Mindezen képek a bölcs s magabiztos államférfit ábrázolják. Tudósításunk van azonban arról, hogy feltehetőleg hűséges portré készült róla s legközelebbi társairól, életének legnehezebb, legválságosabb időszakában, kisázsiai száműzetése idején. E képeket kerek száz esztendeig nem látta senki; akkor előkerültek — de hogy megvannak-e, s hol, hogyan? — csupán jó lenne tudni...

Az álruhás festő

1851. június 22-én Konstantinápolyból a kisázsiai Kiutahiába érkezett az a Makk József tüzér ezredes, akinek előbb komáromi viselt dolgairól, majd balsikerű és sok áldozatot kívánó földalatti mozgalmáról a szabadságharc és az önkényuralom krónikái váltakozó indulatokkal, mind megemlékeznek. Makk ekkor és itt vette fel a kapcsolatot a száműzött Kossuthtal. Inast is vitt magával, ámde az inasállöltözetben egy vakmerő fiatalember rejtőzött: *Walter Gould* amerikai festőművész.

Gould ekkor 22 esztendős volt, Philadelphiában született, Párizsban tanult festeni és 1849 óta Firenzében élt. *Thiene-Becker* Lipcsében, 1921-ben megjelent *Allgemeines Lexikon der bildenden Künstlerének* szűkszavú cikke szerint főként mint arcképfestő működött, s számos tanulmányútat tett keletre. Nyilván közéjük tartozott emez inasruhás is.

Szinte bizonyos, hogy az ifjú amerikai piktort a politikai rokonszenv vezette az európai forradalmár ázsiai száműzetésének távoli vidékére, s az álruhát a kor romantikus hajlama, meg a török őrizet szigora egyaránt indokolták. Azonban sejteni lehet, az anyagi siker reménye, s az a tudósítási vágy is sarkallhatta, amely a mai fotó- és filmriportereket készteti olykor veszélyes utakra, hogy a szenzációt úgynevezett „exkluzív riportban" fogják fülön. S a száműzött Kossuthról, meg társairól a száműzetésben, rajzsorozatot piacra dobni a múlt század közepén, szenzációnak számított volna az Atlanti-óceánon innen és túl egyaránt. „Számított volna" — mert a képek ugyan elkészültek, de sokszorosításuk elmaradt.

Öt kép és a hatodik

Történetükről Kossuth internációjának s amerikai útjának egyik hűséges és lehetőleg pontos krónikása, a kíséretében volt *László* Károly hadmérnök tudósít. „Naplótöredékek" című emlékiratában rendre elsorolja, hogy mit végzett Gould: „Az amerikai festész Berzenczey szobájában közszemlére kitette az általa itt egy hónap alatt készített arcképeket, amelyek ezek voltak:

1. Kossuth Lajos életnagyságú mellképe kardkötésig, fekete zsinórzatú atillában, ezüst rojtos magyar nyakkendővel a vállán veres bársony mentével. A kép tökéletesen hű, méltóságteljes, vidám, reményderített arcot mutat; a kép nézésén az ember elmerülve, azt szinte mosolyogni, szinte szólni látja.

2. *Batthyány Kázmér.* Miniature kép kardkötésig. Öltönye óngombos, sötétkék magyar paraszt-ujjas (mint szabadságharcukban a Hunyadi-huszároké volt) kihajló veres elővel; vállán világosabb kék (búzavirágszín) mente. A kép tökéletes, hű és a munka igen finom.

3. *Perczel Mór.* Szinte miniature kép, derékig. Öltözete egyszerű Zrínyi-zászlóalji sötétkék atilla, vörös gallérral, s azon elöl két arany csíkkal. A kép szinte hű, s a munka finom.

4. *Wiszóczky József.* Életnagyságú mellkép. Öltönye lengyel légiói tábornoki egyenruha, sötétkék, kettős elejű kabát, fehér, lapos gombokkal, s ezüst vállrojttal. A kép tökéletes, a munka tiszta.

5. *Szulejmán bey.* Török parancsnok miniature képe, fél testtel, egyenruhájában, sötétkék atilla, még sötétebb zsinórozással. A kép tökéletes, hű.

A 6-dik egy félben lévő mű, melyen 26x33 vásznon a következő személyek voltak csak vázolva, de máris híven tálalva, úgymint: Ihász, Berzenczey, Asbóth, Németh, László, Waigli, Wagner, Grechenek, Török, Kalapsza, Fráter, Spacsek, Ács, Cseh. Ezen 14 arckép, mint Kossuth környezetét képezők arcképe, egy tojásdad koszorú alakba volt elhelyezve, melynek közepébe jött volna Kossuth arcképe. A képet a nevezett 14 egyén rendelte meg 2500 piaszterért (250 frt). A kép a megrendelők tulajdona maradván, a másoltathatási kizárólagos joggal. Szándékunk volt ezen szépen kiállítandott képet Lajos napján Kossuthnak adni kiutahiai emlékül."

A tablót tehát meglepetésnek szánták, de a kis internált közösségben természetesen semmi sem maradhatott titokban. Kossuth megkísérelte lebeszélni őket szándékukról, mondván, hogy ha szabadulnak, Londonban találnak festőre, ki ingyen is megörökíti őket, s a kinyomtatásból szép összeget nyerhetnek. Elterjedt azonban, hogy Kossuth inkább azt nehezményezi, hogy némelyek a képről lemaradtak, például gyermekei nevelője. Mire küldöttség ment a Kormányzóhoz, magyarázván, hogy a képet politikai, s nem családi dokumentumnak szánták. Kossuth tűzbe jött: „Nem akarom, hogy ez a kép a világ elé menjen, de ha az urak szavamra nem hallgatnak, ám tegyék!"

Az alku

Gould látván a huzavonát, 70 forintért befejezte a képeket, majd mégis azt mondta, hogy elviszi magával, s kinyomtatja. Ebből újabb perpatvar támadt, amelyet Kossuth azzal zárt le, hogy a kinyomtatáshoz nem járul hozzá, mert a tablón olyanok is szerepelnek, akiknek hűségéről nincs meggyőződve, de ha Gould szavát adja, hogy a képet emlékül magának megtartja, úgy elviheti. Kijelentésével újabb találgatásokra adott alkalmat az internáltak között, hogy ugyan kire, kikre gondolhatott? — de ez már nem tartozik a képek történetéhez.

Gould állta az alkut, s az említett kiállítást követő napon, 1851. július 26-án „A vígkedélyű kis szőke festész minden képét becsomagolva, búcsút vett tőlünk, s elment Konstantinápolyba, azokat ott kidolgozandó és mint mondá, Kossuth képét életnagyságban egész magasságában lemásolandó. Azzal vigasztalva minket távozott, hogy előbb látandjuk egymást Magyarországban, mint Amerikában" — fejezi be történetét László Károly.

Száz év múltán

Nincs nyoma, hogy akár Amerikában is találkoztak volna. Gould életéről a Lexikon se mond többet, még halála idejét se tudjuk. A képek sorsa mégannyira homályba veszett. Kerek száz esztendőn át.

Pedig nem semmisültek meg; Walter Gould családja megőrizte őket, nyilván a festő más műveivel együtt, talán korai halála után. Mígnem Kossuth halála esztendejében a család a philadelphiai *Historical Society of Pennsylvania*nak ajándékozta őket. S ott rejtőztek újabb évtizedekig.

Akik az amerikai magyar emigrációk történetével foglalkoznak, tudják, hogy e történet egyik leglelkesebb és szorgosabb gyűjtője a Washingtonban élő *Vasváry* Ödön. Gyűjteménye több évtizedes munka eredményeként jelentős érték; kutatásai eredményéről számos cikket is publikált. Vasváry a többi között a Gould-képek után is nyomozott. Többször járt Philadelphiában s megtudta, hogy a Society birtokában van Walter Gould autogramkönyvének, benne Kossuth és társai ajánlásai és aláírása, továbbá néhány finom rajz.

Kossuth amerikai látogatásának századik évfordulója közeledvén, Vasváry tovább kutatott, s 1952-ben, a Society pincéjében több száz porosodó kép társaságában megtalálta a négy nagyobb, tizennégy kisebb képet, berámázatlanul, de teljesen ép állapotban! (Szulejmán bey megvette a sajátját még annak idején.) „Kérdésemre — írja Vasváry —, hogy vajon az-e egy muzeális intézmény hivatása, hogy ilyen dolgokat a pincében tartson, ahol száz esztendeig sem látja őket senki, a válasz az volt, hogy: nem. A Society vezetősége már régebben úgy határozott, hogy ha a birtokukban lévő értékek között vannak olyanok, amelyek másutt több szolgálatot tehetnek és több méltánylással találkoznak, mint náluk, a tárgyakat odaadják hosszú lejáratú, megújítható, tehát majdnem örökre tekinthető kölcsön gyanánt. Természetesen a tulajdonjog fenntartásával."

Következtetések

Így kerültek éppen százkét esztendő múltával, 1953. márciusában ismét napvilágra Kossuth és társainak képei az Amerikai Magyar Református Egyesület washingtoni székházának, a Kossuth Háznak a dísztermébe, kiállításra. Ott vannak-e még, s úgy vannak-e még, e sorok írója nem tudja. *Puskás* Júlia, aki történeti kutatómunkája során ott járt, s akinek jóvoltából Vasváry Ödön közel negyedszázados írásaiba is bepillanthattunk — a képeket nem látta, nem láthatta.

A történetből levonható következtetések, noha bizonytalanok, mégis egyértelműek. A képek művészi értéke látatlanban megítélhetetlen, ámbár László Károlynak, ki esztétikai érzékkel és kitűnő rajzkészséggel is rendelkezett, ítéletében bízhatunk. Nyilvánvaló, hogy az esztétikai értéknél jóval nagyobb *e képek történeti értéke:* oly időben készültek s oly személyekről, amikorról s akikről más *ábrázolat* nem maradt. Végül pedig *kegyeleti* értékük sem jelentéktelen.

Természetesen nem *tulajdonjogi* kérdésről van szó, az egyértelmű, noha a képek talán megérnének némi anyagi áldozatot is. Sokkal inkább a *megismerés és megőrzés* reménye élteti e sorokat. Ha egy évszázadot szerencsésen átvészeltek a képek, *jó lenne látni is őket!*

Csak az a kérdés: ki tudná megmutatni nekünk?

Bogáti Péter

Történelem és társadalom

Ez volt a címe a történészek legutóbbi világkongresszusán az egyik kiemelt — szovjet szakemberek által kidolgozott — témának. A tárgy élénk viták középpontjába került; *élénk viták középpontjában áll azóta is.* Miről van szó tulajdonképpen?

Történelem és társadalom: a két fogalom szorosan összefügg, feltételezi egymást, egyik sem érthető és értelmezhető a másik nélkül. Emberi társadalomról és emberi történelemről van szó elsősorban. Társulások találhatók az élő világ más tagjai közt, története pedig — véletlenszerű jelenségektől megszaggatott, ám fő vonalaiban törvényszerű fejlődése — az egész világban mindennek van: ilyen értelemben beszéltek hajdani filozófusok (és beszélhetnének maiak is) a „természet" történetéről, mint az anyagi világ fejlődésének átfogó törvényszerűségeket kifejező menetéről. *A szűkebben, szorosabban értett történelem azonban nem ez, hanem ezen belül és ezzel szemben az emberiség magateremtésének, felemelkedésének jövőbe mutató hatalmas folyamata, amelynek ténye és szabályszerűsége fokozatosan tudatosult — adekvát módon korunk marxista—leninista tudományában tudatosul — a cselekvő és szenvedő részesek, az emberek előtt.*

A marxizmus klasszikusainak immár közismert felfogása szerint az emberek maguk csinálják történelmüket, de nem tetszésük szerint, hanem meghatározott körülmények közt és a körülményeik által többé-kevésbé megszabott irányban, meghatározott módon. Minden nemzedék a megelőző nemzedékek *„vállán áll"*, az általuk felhalmozott anyagi és szellemi javak felhasználásával építi fel a maga életét és alapozza meg a következő nemzedékekét. *Ebben gyökerezik a történelem alapvető folyamatossága.* Ez a folyamat azonban nem abszolút értelemben vett folyamatosság, mert a megszakítottság ismétlődő, sorozatos mozzanataiból tevődik össze. A folyamatosság alapvető mozzanata is — az előző nemzedékek által felhalmozott javak elsajátítása, a kulturális örökség átvétele és folytatása stb. — tartalmazza a megszakítottság bizonyos elemeit. *Az átvétel többnyire nem egyszerű folytatás, hanem együttal tagadás: a meghaladás igénye és aktusa is.* Ez éppen a folyamatosságban benne foglalt mozgás haladó jellegének egyik lényegi eleme.

A megszakítottság legjellegzetesebb és egyben legfontosabb esetei a forradalmi változások, amelyek alapvető átalakulásokat hoznak a társadalom életében. A forradalmi változások az egész társadalom struktúráját, életviszonyait, kultúráját és értékrendjét megváltoztatják. Az új rendben a régebbi által létrehozott értékek az új igényeknek, szükségleteknek és lehetőségeknek megfelelő módon élnek tovább, általában a „megszüntetve-megőrzés" elméleti formulájával jelzett elrendezésben, vagyis akként, hogy ***az új rend módosított összefüggésben és továbbfejlesztett tartalommal átveszi a régi által létrehozott értékeket, amennyiben azok továbbra is értéknek számítanak.***

A történelemnek, az emberiség haladásának alapja a sajátos emberi-társadalmi tevékenység, a munka — közelebbről a termelőmunka —, amely specifikusan emberi módon közvetíti a természet és társadalom anyagcseréjét és a fejlődés emelkedő szintjein egyre határozottabban embereivé formálja a társadalmi lét alapfeltételeit, beleértve a természeti alapokat is. A mód, ahogyan az emberiség ezt teszi, számottevően különbözik a fejlődés fokozatai, a gazdasági-társadalmi formációk jellege szerint. Ezek mindegyike több áttekintést, nagyobb uralmat biztosít a természet vak erői felett, mint a megelőző; több és mélyebb áttekintést biztosít a társadalom életének mozgató rugói, szabályai fölött is, anélkül azonban, hogy ez utóbbiak fölött a valóságos uralmat, a szabályozás lehetőségét is biztosítaná. Ennek a feltételeit csupán a fejlődésnek az a szakasza teremti meg, amely korukban bontakozik ki és amelynek részesei vagyunk. A társadalom erő fölött a teljes áttekintést, vele a szabályozás lehetőségét — az anyagi és szellemi javak előállításának igen magas fokán — a fejlődésnek az a formája hozza meg, amely megszünteti az embernek ember által való elnyomását és kizsákmányolását, megnyitja az utat az emberi társadalmi képességek szabad kibontakoztatására.

A fejlődésnek ezen a fokán válik tulajdonképpen lehetővé az addig vezető út, az addigi történelem teljes áttekintése és helyes, szabatos értelmezése is. A folyamat egyes részeit, egyes sajátosságait felismerték és többé-kevésbé helyesen ábrázolták mások, már régebben is, hiszen alig volna elképzelhető, hogy az önmagukról és sorsukról elmélkedő emberek — kivált a maguk idejében haladó mozgalmak képviselői —, valamit ki ne tapintottak, meg ne sejtettek volna a mindnyájuk életét összefoglaló történelmi mozgás jellegéből, irányából és sajátosságaiból. Ám ezek a felismerések — még ha magukban helyesek is — általában töredékesek: *nem az egészre és nem annak valóságos mozgatóira vonatkoznak. Ennek felismeréséhez a forradalmi munkásosztály tudománya, a marxizmus—leninizmus elmélete adott először alapot.*

A történelmi fejlődés eredményeinek legfőbb és egyedül biztos mértéke a társadalom állapota, az emberek társadalmi viszonyainak összessége. Ezek függvénye a tudományos gondolkodás, így — egyebek közt — a történelmi folyamat lényegéről alkotott kép szabatossága, tudományos értéke, teljessége is. Tanulságos volna nyomon követni a fejlődést a történelmi ismeretek gazdagodásának, valóságtartalmuk gyarapodásának vonatkozásában. Ehelyett érjük be annak jelzésével, hogy a történelmi érdeklődés igen régi ugyan, *a történelem tudománya ezzel szemben viszonylag új: elemeiben a történelmi újkor vívmánya; a történelem teljes értékű, valóban adekvát tanulmányozásának, megértésének és tanulságai levonásának lehetősége pedig együtt született és együtt fejlődik a kommunizmust építő társadalom fejlődésével.*

Ebben a felfogásban a történelem az a tudomány, amely a legátfogóbb képet adhatja az emberiség *egész* fejlődéséről, az emberiségnek a világban elfoglalt helyéről és helyzetében rejlő lehetőségeiről. Ilyen értelemben ma is helytálló a régi tétel: *a történelem az emberiség önismerete.* Ma már tudományok, specializált tudományágak légiója szolgálja ugyanazt a célt. Valamennyinek lényegi tanulságait átfogni ma is elsősorban a történelem képes és köteles.

Érthető, ha a probléma korunk tudományos vitáinak homlokterében áll, noha gyakorlati (közvetlenül és szűken értett hasznossági) funkciója nyilvánvalóan háttérbe szorul sok más, égetőbb és gyakorlatibb, korunk által felvetett — és ennyiben ugyancsak történelmi — probléma megoldásához képest. Ám a történelmi tapasztalaton edzett gondolkodás még ezeknek a köznapian égető kérdéseknek a megoldásához is segítséget nyújt, mert megadja az értelmezésükhöz elengedhetetlenül szükséges perspektívát.

Így látják ezt a kommunizmust építő országok olyan gondolkodói, akiknek látásmódját a mozgalom történelmi tapasztalata és a közeli jövő történelmi távlatainak áttekintése élesítette.

Nem így látják mások, nem így főként azok, akik a történelem törvényszerű folyamatát szeretnék elrekeszteni vagy irányától eltéríteni. Akik éppen ezért a történelemben nem a törvényszerűen előrehaladó folyamatot látják és láttatják, hanem csupán esetlegességek kusza halmazatát, amelyben az önkény vagy a véletlen az úr. Nem véletlen, hogy a régi világ apologétái vagy elvetik, vagy tudományos értékétől megfosztva, csupán érdekességek gyűjteményeként mutatják be a történelmet. S az sem véletlen, hogy a történelem — a történelmi ismeret és a történelmi gondolkodás — a kommunizmust építő országok tudományában kezd méltó helyére jutni. Folyamat ez is, amelynek éppúgy nem jutottunk végére, mint ahogyan nem jutottunk végére a kommunista építés roppant feladatainak. Ám a történelmi gondolkodás — a marxista—kommunista történetfelfogás, történelmi látásmód és elemző módszer — mélyebbre ható, szélesebb körű elsajátítása elősegíti magát az építés munkáját is.

Az utóbbi évek nemzetközi kongresszusai, konferenciái, szakmán belüli és szakmán túli vitái egyértelműen alátámasztják állításaink igazát. Kívánatos, hogy ezt a tényt hazai oktatás- és tudománypolitikánkban is kellő mértékben figyelembe vegyük.

Elekes Lajos

A Rákóczi-jubileum pataki hagyatéka

Mikor nemrégen Patakon jártam, kíváncsian nyomoztam, hogy a jubileumi Rákóczi-év vajon hagyott-e valami maradandó nyomot a városban.

Egy-egy nagy esemény jótékonyan képes meggyorsítani intézmények, városok kialakult, olykor lelassult, ellustult mozgását, botladozó fejlődését. A pataki városképen kétségtelenül sokat javított sokféle becsületbeli kötelesség időzített teljesítése. Idejében megtörtént a Rákóczi és Kossuth utca korszerűsítése, jelentős, városias középületek és lakástömbök építése fejeződött be, észrevehető sortatarozások történtek. Fölemelkedett a várkert színvonalához a patakiak által „szent negyed"-nek emlegetett városrész a vár és a vártemplom között. Szép kerítést kapott és egészséges felújításban részesült az iskolakert is. Sajnos, a főiskola épülete még mindig helyrehozhatatlanul, bosszantóan vágja mellbe a közelébe kerülő látogatót. Milyen szégyen lenne, ha a közelgő 450 éves jubileum idejére sem hoznák rendbe a kollégium épületét!

Az utóbbi években csak akadozva haladt előre a Rákóczi-vár felújítása. A tetőbontás és helyreállítás munkálatai nem haladtak a várt ütemben, s ezért a múzeum leghíresebb gyűjteményeit nem is tekinthette meg az egyre növekvő létszámú látogató közönség. A vármúzeum igazgatója most méltán büszkélkedhetik azzal, hogy a jubileumi évben *a vár és a kastély teljes felújítása megtörtént*, s ma már valamennyi épületrészben megtekinthetők a gazdag gyűjtemények.

Különös öröm, hogy a Rákóczi-anyag lényegesen gyarapodott, s méltóan reprezentálja II. Rákóczi Ferenc történelmi jelentőségét. De a múzeum egyéb gyűjteményei, így a galéria, a borászati és szőlészeti múzeumrész, a Patak környéki cserép- és kerámiakiállítás, a bútortörténeti és hangszertörténeti kiállítás egyaránt méltó elhelyezésben tanítja és gyönyörködteti az érdeklődőket. Külön érdemes megemlíteni az Andrássy Kurta János adományából létesült reprezentatív életmű-bemutatást. Megnyugtató ütemben halad a műemlék jellegű Szinyei-ház rekonstrukciója is. Ez az épület lesz hamarosan a roppant gazdag Domján-anyag otthona, amely minden bizonnyal nagy nemzetközi érdeklődést is fel fog szítani. A Rákóczi-év e téren is jótékonyan pezsdítette meg a mozgást. Reméljük, hogy a Szinyei-ház és a főiskola között éktelenkedő hosszú vörös téglafalat is hamarosan lebontják, és így egységes, harmonikus külsőt kap a Kazinczy utcának ez a része is.

A Rákóczi-év pataki hagyatékán belül is különös érdeklődésre tarthat számot a Református Gyűjtemények Rákóczi-kiállítása. A pataki iskola története kezdettől fogva egybefonódott a Rákóczi-család nevével. Pontosabban attól kezdve, hogy 1620-ban I. Rákóczi György lett Patak ura, s 1621-ben átvizsgáltatta és korszerűsíttette a pataki iskola törvényeit. A XVIII. század második felétől különös kegyelettel őrizte a főiskola a szabadságharc iratanyagban, könyvekben és tárgyakban fennmaradt emlékeit. Mindezek mennyisége száz év alatt úgy megnövekedett, hogy az elöljáróság 1885-ben elérkezettnek látta az időt a „Rákóczi-korszak" emlékeinek szervezett gyűjtésére és múzeumában egy Rákóczi-osztály létesítésére.

A jubileumi év kiállítása ennek az osztálynak a II. Rákóczi Ferenccel és a kuruc szabadságharcokkal kapcsolatos színes anyagból ad gazdag ízelítőt. A sok-sok dokumentum közül is kiemelkedik Orosz Pálnak, Rákóczi tábornokának 1703. szeptember 2-án kelt parancsa, amelyben „restaurálja" a kollégiumot, s megengedi, hogy „hadd szivárogjanak haza a szegény diákok régi fészkekre", Kassáról Patakra. A Rákóczi ellen kiadott elfogatási parancs is látható az egyik tárlóban. Nagy érdeklődésre tarthatnak számot Szathmári Király György feljegyzései a XVIII. század derekáról. De minden igényes látogató kedvére válogathat a kiállított anyagban, amelyben naplók, feljegyzések, diákmelodiáriumok, nyomtatványok, könyvek és tárgyi emlékek idézik fel a Rákóczi-szabadságharc korát.

A tájékozódás után megnyugvással zárhatjuk a mérleget. A vége felé közeledő Rákóczi-jubileumi év jelentős, maradandó emléket is hagyott maga után Sárospatakon. Szívesen ajánljuk őket a közeljövőben Patakra látogatók figyelmébe.

Harsányi István

TUDOMÁNYOS FIGYELŐ

Az infrastruktúra fejlesztése

AZ ELMÚLT 30 ÉVBEN az infrastruktúra fogalma nagy fejlődésen ment át. Ma egy nagyon célra és hatékonyságra orientált fogalomnak kell tartanunk és ennek az alapvető rendszerező elvnek a figyelembevételével kell kutatnunk, vizsgálnunk.

Az infrastruktúrával kapcsolatos általánosan elterjedt hazai nézetek ma még döntően az 1950-es évek végén az USA-ban kialakult, eléggé leegyszerűsítő felfogáson alapulnak. E szerint az infrastruktúrán valami hatalmas, mindent átfogó anyagi ellátórendszert kell érteni, amelynek legfőbb feladata, hogy az adott ország valamennyi termelő egységét és lakossági fogyasztóját különböző szolgáltatásokkal lássa el. Az infrastruktúra így értelemszerűen nem termelő jellegű, de ugyanakkor nagy beruházási igényű, lassan megtérülő létesítményrendszereket ölel fel, amelyeket legcélszerűbb, ha az állam vagy a városok hoznak létre, mert a magántőkének ez nem kifizetődő.

Az 1960-as években kibontakozott kutatások bebizonyították, hogy az infrastruktúra fogalmát nem lehet leszűkíteni csupán az anyagi ellátórendszerekre. Ahhoz, hogy ezek hatékonyan működő rendszerré váljanak, még megfelelő szellemi felkészültségre és intézményi feltételekre is szükség van. Könnyű belátni, hogy egy iskola- vagy kórházépület bármilyen csodálatos és korszerű létesítmény is, jó képzettségű tanárok vagy orvosok nélkül nem funkcióképes.

A legkülönbözőbb fejlettségi szinten álló országok — vagy azon belüli területek — népességének eltérő „intézményi infrastruktúrájuk" alapján egészen különbözőek az infrastruktúra igényei. Például nálunk is sok faluban, vidéki kisvárosban, ahol több generációs családok élnek együtt — tehát van nagymama, esetleg a fiatalasszony se jár dolgozni —, a bölcsődei, óvodai férőhelyek bővítésével, Patyolat vagy szolgáltató szalonok fejlesztésével kapcsolatos igények nem jelentkeznek annyira szorongatóan, mint Budapesten vagy a vidéki nagyvárosok új lakótelepein, ahol főleg fiatalok élnek, mindenki dolgozik és minden perc drága.

A falvak, de a vidéki városok lakosságának infrastruktúra-igényét ma még jelentős részben az egyéni infrastruktúrák (pl. családi ház, vegyes tüzelés, fúrt kút, házi emésztő, lovas kocsi, magánautó, víkendház stb.) körében elégítjük ki.

KÉTSÉGTELEN AZONBAN, hogy az infrastruktúrák fejlődése a kollektív infrastruktúrák irányába mutat és egy sor területen éppen az egyéni, valamint vállalati ellátási szférák „kiváltása"-val tudjuk a rendelkezésünkre álló erőforrásokat (pl. a munkaerőt, az állóalapokat stb.) hatékonyabban hasznosítani. Gondoljuk csak el, mennyivel termelékenyebb a házgyári lakásépítés, mint a családi házak építése.

Az infrastruktúra-fejlesztésben jelentős hatékonyságnövelő tartalékok vannak. Ezeket ésszerű, jó fejlesztési politikával kell kiaknáznunk. Nincs igazuk azoknak, akik azt állítják, hogy az infrastruktúrák fejlesztéséhez mérhetetlenül sok pénzre van szükség, mert még az anyagi infrastruktúrák mindegyikére sem vonatkoztatható ez egyértelműen, még kevésbé a szellemi és intézményi infrastruktúrákra.

Kétségtelen, hogy az anyagi infrastruktúrák (például a vasút-, az út-, a csatornahálózat stb.) fejlesztése jelentős pénzeszközöket igényel. De már a kereskedelem, vagy a szolgáltatóházak építése közelről sem ennyire költséges. A legkevésbé költséges pedig *a rendelkezésre álló szellemi kapacitás minél jobb kihasználása*, ösztönző szervezeti intézkedések útján stb. A gyermekgondozási segély bevezetése például számottevően enyhítette a bölcsődei és óvodai férőhelyekkel kapcsolatos igényeket. Ez a szervezeti infrastruktúrák tipikus esete.

Milliárdos nagyságrendű beruházási költségeket takaríthattunk meg, pl. az autósztrádák, vagy metróvonalak helyes nyomvonalának kialakításánál. Nem fogadható el tehát az a felfogás, hogy csak akkor lesz megfelelő infrastrukturális ellátás, ha a nemzeti jövedelem felhalmozásra fordítható részének mind nagyobb hányadát (70—80 százalékát) fordítjuk ezen ellátórendszerek fejlesztésére.

Kérdés, hogy mely ellátási szférákat kellene a legerőteljesebben fejlesztenünk: például az autósztrádákat, a telefonhálózatot, a bölcsődei vagy óvodai férőhelyeket? Erre nem lehet helytől és sajátos igényektől elvonatkoztatott választ adni.

HAZÁNKBAN MA a lakossági infrastruktúra szférájában kétségkívül a lakásproblema megoldása a fő kérdés. Ez a legtöbb területen elsőbbséget élvez, de vannak olyan fogyó népességű falvak, ahol ez közelről sem áll annyira az érdeklődés homlokterében. A második helyre mi kerüljön? A fővárosban és a vidéki nagyvárosokban valószínűleg a tömegközlekedés fejlesztése (például a metró építésének meggyorsítása, a buszjáratok sűrítése stb.), míg a kisebb településeken, a falvakban, tanyákon a villany bevezetése, vagy a járdahálózat, a vízvezetékrendszer kiépítése stb. áll a kielégítendő igények homlokterében. Akinek már van jó lakása és egy gépkocsi tulajdonosának is vallhatja magát, az főleg az autósztrádák, a benzinkutak, szervizek, olcsó motelek építését szorgalmazná. A 2—3 gyermeket „tervező" fiatal házaspárok a bölcsődéért vagy az óvodáért izgulnak. Az idősebbek pedig vagy a kórházi ellátás javítását, vagy az öregek napközi otthonát, esetleg a nyugdíjasok házának építését sürgetnék.

A közelmúltban egy szakmai tanácskozáson felszólaló arról beszélt, hogy akiknek budapesti lakásuk mellett egy balatoni nyaralójuk is van, tulajdonképpen „két infrastruktúrát használnak". Megítélésem szerint sokkal többet. Még azok is, akiknek nincs nyaralójuk. Az ember ugyanis élete folyamán életkorától, iskolai és szakmai felkészültségétől, mindenkori jövedelmétől, kulturális és egyéb érdeklődésétől függően nagyon sokféle infrastrukturális létesítményre tarthat igényt.

A tanácsoknak kell alapos igényfelmérés és elemzés útján meghatározniuk, hogy a helyi lakosság, illetve a vonzáskörzet infrastruktúra-igényei mely szférákban a legtömegesebbek és a legkevésbé halogatható a kielégítésük. Ebben a vonatkozásban nem szabad semmiféle divatnak hódolni és azt kutatni, hogy valamely város vagy falu az országos átlagtól hol, miben marad el. Átlagfalu vagy átlagváros tulajdonképpen nincs. Csak konkrét falvak és konkrét városok vannak, amelyeket sajátos társadalmi-gazdasági szerkezetek (struktúrák) jellemeznek. Ezeket a strukturális igényeket kell kikutatni és az infrastruktúra-fejlesztési stratégiát hozzá igazítani. Siófoknak például nem olyan infrastrukturális fejlesztési koncepcióra van szüksége, mint Ózdnak. Az egyiknek ugyanis az idegenforgalom sajátos igényeihez, a másiknak a kohászathoz kell igazodnia. De ezt az igazodást nagyon konkrétan és nagyon mélyen kell érteni, a különböző ellátási szférák fejlesztését szinkronizálni.

Olyan kell, hogy legyen az iskolarendszer profilja, a közlekedés teljesítőképessége, járatsűrűsége, a kereskedelem áruválasztéka és szolgáltatásai, amilyet a termelés ottani szerkezete, a lakosság jövedelmi viszonyai, életkörülményei stb. igényelnek.

Az egyes települések fejlődésük különböző szakaszaiban vannak. Gazdaságilag sem azonosan fejlettek, s akkor — az alapellátást kivéve — miért lennének az infrastrukturális ellátottságban is azonos fejlettségi fokon?

A KÜLÖNBÖZŐ VÁROSOKNAK nagyságrendjüknél fogva is különböző fejlesztési stratégiájuk kell legyen. Amíg a kisvárosok belső közlekedése zömmel gyalogos- és kerékpáros-közlekedésre, illetve 1—2 autóbuszvonalra épül, addig a középvárosokban már fejlett belső autóbuszhálózat kell legyen, a nagyvárosokban ezen túlmenően villamos is, a világvárosokban pedig — mint Budapesten — metró. Ezek ugyanis a közlekedési ellátás egyre költségesebb lépcsői és csak a nagyobb városokban fizetődnek ki. Hasonló a helyzet a kereskedelmi ellátásnál is. Debrecennek például nem 15-ször annyi és nem olyan üzletre van szüksége, mint mondjuk Berettyóújfalunak. Budapestnek pedig nem 15-ször annyira, mint Debrecennek.

A falvakban főleg az alapellátás fejlesztésére kell törekedni. Ami ezen felül jelentkezik, az főleg a közeli városokon keresztül elégíthető ki, amelyekhez a közlekedés fejlődésével egyre közelebb kerülünk.

NAGY JELENTŐSÉGET kell tehát tulajdonítanunk az ellátás különböző szintű területi lépcsői kialakításának. Ez főleg a fejlesztések szelektivitásával valósítható meg. Ami ugyanis egy nagyvárosban szükségszerű lehet, az egy középvárosban még fényűzésnek számíthat.

Végül az egyéni és kollektív infrastruktúrák fejlesztésének *nagyfokú összehangolására* kell felhívnunk a figyelmet. Látszólag úgy tűnik, hogyha egy sor ellátási igényt az egyéni szférában engedünk kielégíteni (pl. magánlakás és nyaralóépítés vagy személygépkocsi), akkor ezzel a kollektív szférát (az állami lakásépítést, vagy a tömegközlekedést) tehermentesítjük és beruházási igényeit csökkentjük. Ez a felfogás csak bizonyos határok között igaz. Egy idő után ugyanis az egyéni infrastruktúrák tömeges igénnyel lépnek fel a kollektív infrastruktúrával szemben (pl. családi házak, nyaralók víz- és csatornaellátása, útépítés stb.).

Az infrastruktúra-fejlesztés tehát bonyolult és sokrétű. Mélyreható, alapos vizsgálatokra van szükségünk ahhoz, hogy helyes stratégiát dolgozhassunk ki.

Dr. Zoltán Zoltán

Az energiaválságról Szókratész módján

Világgazdasági korszakváltás — Tanulmányok és beszélgetések címmel jelent meg *Bognár József* új könyve. Tartalma és formája miatt egyaránt méltán kelti fel az olvasóközönség figyelmét. Tartalma miatt: mert olyan világproblémákról szól, amelyek már *hétköznapi életünket is elérték*, miközben értelmezésükről és megoldásukról még csak most bontakozik ki igazán a vita a nemzetközi tudományos fórumokon. Formája miatt: mert a csupán szakemberekhez szóló értekezések formája helyett a szerző ez alkalommal olyan keretben adja közre gondolatait, amely a szókratészi dialógusokból vette inspirációját. Ez a választás a kis kötet célját is szolgálja, mert — mint a szerző írja — „a szókratészi dialógus a legelevenebb és legéletszerűbb formája annak, hogy miképpen lehet másokat a különböző összefüggések megismeréséért folytatott gondolkodásba, töprengésbe és kutatásba bevonni".

Régen elmúlt persze az az idő, amikor Szókratész az ókori Athénban nappal a piacon, este lakomákon folytatta beszélgetéseit, választ keresve az egyéni magatartás és az akkori társadalom kérdéseire. De ha egyrészt a mai emberi társadalom problémáinak dimenziója világméretűvé tágult, akkor másrészt a technika azt is lehetővé teszi, hogy a tudományos kérdések megvitatása kilépjen a szümpozionok és akadémiai előadások zárt köréből, s a televízió képernyőjén egy ország nyilvánossága előtt folyjon.

Jó példája volt ennek az az emlékezetes televíziós beszélgetés-sorozat, amelynek keretében Bognár professzor *Hajdú* János kérdéseire válaszolva fejtette ki gondolatait a világgazdasági korszakváltás mindannyiunkat érintő jelenségeiről, ezeknek a jövőben várható alakulásáról és hatásáról. A kötet azonban jóval többet tartalmaz, mint e beszélgetések szövegét. Egyik tanulmányában *a tudomány és a nagyközönség kapcsolatáról* ír, amely a szaktudományok specializálódása és a tudományos terminológia következtében gyengülhet. De ha a mindennapi emberek hétköznapi életét érintő világkérdések tárgyalása olyan gazdag hagyományokkal rendelkező formában történik, mint a dialógus és a levél, akkor így a hallgató vagy az olvasó is részesévé válik a megismerés, vagy a felfedezés nehéz, bonyolult folyamatának — osztozva annak intellektuális örömében is. A „húsunkba vágó" világgazdasági problémák különösen alkalmasak arra, hogy azokon keresztül a közgazdaságtudomány és a magyar nagyközönség között rendszeres kapcsolat teremtődjön meg.

Az „energiaválság" szóval jelzett változás csak egyike azoknak, amelyek együttesen korszakváltást idéztek elő a világgazdaságban. A történelem folyamatába illesztett elemzésüket (Bognár professzor akadémiai székfoglalóját) a kötet második tanulmánya tartalmazza. A világgazdaságban eddig is voltak változások, ciklusok, fluktuációk, amelyek után a jelenségek (az árak, a termelés, a kereslet, stb.) visszasimultak „normális" tendenciájukhoz. Hogyan történhetett, hogy a négyszeresükre emelkedett kőolajárak most mégsem tértek vissza a „normális" szintre? Miért nem szűnik meg a tőkés világban az évek óta tartó infláció? Amióta a spanyol hajók Amerika felfedezése után elindultak aranyszállítmányaikkal Spanyolország felé, nem történt olyan mérvű változás a világ valutatartalékaiban, mint most, az olajárak emelkedése óta. Mi lesz ennek a hatása? A korszakváltás által felvett fundamentális világgazdasági kérdéseket tárgyaló fejezet témái bontakoznak ki azután a kötet további fejezeteiként szereplő ismert televíziós beszélgetésekben.

Magyarország természetesen nem sziget, ahonnan csak a tudományos érdeklődés kíséri figyelemmel a világgazdaság hullámainak háborgását. Minden magyar család érezte már eddig is valamilyen formában az energiahordozók árának emelkedését, a tőkés világ inflációjának bennünket is érintő hatásait. S ha az 1976—1980. évekre szóló magyar ötéves terv (éppúgy, mint a Szovjetunió új ötéves terve) viszonylag mérsékeltebb fejlődést irányoz elő, mint amilyen az elmúlt öt év során megvalósult, akkor ennek okai éppen a világgazdasági korszakváltással járó nehéz alkalmazkodási, *adaptációs feladatokkal* magyarázhatók. Bognár akadémikus könyve utolsó fejezetében azt a kérdést tárgyalja: mit kell tenni a magyar gazdaságban annak érdekében, hogy a szocialista társadalom belső dinamikájából adódó növekedési ütem a megváltozott világgazdasági körülmények között fenntartható, illetve megközelítőleg fenntartható legyen? Válaszként *az export-koncentráció politikáját fejti ki*, ami egyszerre jelenti az export növelését és szerkezetének javítását, új formák alkalmazását; amihez pedig kezdeményező szellem és újító készség kell, a gazdasági tevékenység minden szintjén.

Bognár József — akinek egyébként a fejlődő országok gazdaságáról korábban írt nagyszabású munkája több angol kiadás után nemrég jelent meg Barcelonában spanyolul — ebben az új könyvében a világgazdaság hosszú távú változásait prognosztizálva vezeti le azokból a magyar gazdaság sürgető teendőit. Tárgyalásmódja éppúgy mindenkihez szól, mint ahogy e feladatok felismerése és végrehajtása is mindannyiunk közös érdeke. (A kötet a Közgazdasági és Jogi, valamint a Gondolat Kiadó gondozásában jelent meg.)

Kemenes Egon

Tudományos művek a téli könyvvásáron

A hazai könyvkiadás általában két fontos esemény köré gyűjti legjobb kiadványainkat; az egyik a *könyvhét*, a másik a *téli könyvvásár*. Tudományos könyvkiadásunk legjavát épp a téli hónapokban jelentetik meg kiadóink. Ezért adunk előzetes, s nemcsak utólagos áttekintést a következő hetek tudományos kiadványaihoz.

Az *irodalomtörténet*, illetve irodalomtudomány hívei már régóta várják *Horváth* Jánosnak a magyar irodalom fejlődéstörténetéről készült összefoglaló munkáját, amely Arany Jánosig tekinti át irodalmunk fejlődését. Ezt egészíti ki *Klaniczay* Tibor monográfiája, mely napjainkig tárja fel a legjelentékenyebb alkotóink, s legfontosabb irodalmi irányzataink históriáját. Ez utóbbi mű valószínűleg a felvételire készülők hasznos kézikönyve lesz. Az utóbbi években sokan bekapcsolódtak abba az irodalomelméleti, esztétikai vitába, amit általában strukturalizmus-vitaként emlegetünk. Ennek az anyagát, dokumentumait közli most egyetlen kötetben *Szerdahelyi* István.

A *nyelvészet* iránt érdeklődők szívesen fogadják majd *Grétsy* Lászlónak a mai magyar nyelvünkről szóló összefoglalóját. Nyelvünk mélyebb megismeréséhez ad segítséget a harmadik kötettel teljessé vált történeti-etimológiai szótár is.

Két *iparművészeti* munkáról kell szólni. Az egyik *Morant*nak az iparművészet történetéről írt nagy összefoglaló műve, a másik pedig *Molnár* Lászlónak a reformkori Magyarország iparművészeti törekvéseit feltáró könyve. Mindkettőt gazdag képanyag egészíti ki. A művészettörténet hívei mindig szívesen fogadják a *Művészet és Elmélet* sorozat újabb köteteit, most a magyar képzőművészet utóbbi 30 évének dokumentumaiból kaphatnak válogatást a *Kritikák és képek* című kötetben. Igen szép kiállítású kötet lesz *Benedek* Istvánnak az impresszionizmusról szóló, sokakat érdeklő munkája is.

A hazai *művelődéstörténeti* irodalom is értékes kötetekkel gazdagodik. Az antik világ irodalmát *Falus* Róbert dolgozta fel most egy nagyobb munkában, míg ugyane korszak matematikáját az egyik legnagyobb élő polihisztor, *van der Waerden* magyar fordításban megjelenő kötete tekinti át. E könyvet egészíti majd ki az ugyancsak világhírű tudósnak, *Szabó* Árpádnak hamarosan megjelenő matematikatörténeti kötete. Az antikváriumokból már régen eltűnt a XIV—XV. századi Franciaország és Németalföld gondolkodását feltáró alapvető munka, Huizingának *A középkor alkonya* című összeállítása. Ez most, számos illusztrációval jut az olvasókhoz — nem éppen olcsón. A drágább könyvek sorában említhetjük a Mátyás Corvináit ismertető kiadványt is.

A *társadalomtudományi*, filozófiai könyvsorozatok is újabb kötetekkel gyarapodtak. *Sartre* filozófiai és módszertani tanulmányait a *Módszer, történelem, egyén* című kötetben adják közre, s már kapható *Polányi* Károly gazdaságtörténeti esszégyűjteménye, valamint az antiológus *Gehlen*nek az emberről szóló munkája. A *tudományelmélet* témakörében két újabb munkáról számolhatunk be. Az egyik a *Fehér* Márta és *Hársing* László összeállította kötet, amely — főként a tudományos ismeret logikai szerkezetéről és formáiról, továbbá a megismerés alapjairól ad igen intelligens áttekintést. Hasonló jelentőségű, de főként a fizikára koncentráló munka *Bitsakis* könyve, mely a „*Modern fizika és a dialektikus materializmus*" címmel jelenik meg.

A *természettudomány-történeti* könyvek közül *Károlyházi* Frigyes *Igaz varázslat* című munkájára hívjuk fel a figyelmet, s ehhez kapcsolódik *Urbanek* Jánosnak az anyagszerkezeti kutatások történetét feltáró munkája. Most indul meg *Pataki* György szerkesztésében a szilárdtestkutatás friss eredményeiről szóló sorozat, s a modern fizika hívei bizonyára örömmel fogadják az *Abonyi* Iván szerkesztette *Fizikai évkönyv* sorozat újabb kötetét is.

Már megjelent a könyvesboltokban *Rényi* Alfréd posztumusz munkája, a *Napló az információelméletről* című gyűjtemény, mely e nemrég elhunyt kitűnő matematikusnak a *Dialógusok a matematikáról* és a *Levelek a valószínűségről* című írásait teszi teljesebbé. Rényi összegyűjtött művei egyébként most angol nyelven látnak napvilágot, de reméljük, hogy a későbbiek során az összegyűjtött művek magyar fordítását is olvashatjuk.

Az *ember és műveltség* kapcsolatát vizsgálja az a gyűjtemény, amely interjúkat közöl tudományos életünk irányítóival, vagy egykori irányítóival, közöttük *Bárczi* Gézával, *Marx* Györggyel és *Szent-Györgyi* Alberttel. Hogy az ember és műveltség kapcsolatában elég sok közhelyszerű megállapítás is szerepel, ezt tárja elénk a jeles esszéíró, *Hernádi* Miklós *Közhelyszótára*. E munka több mint félezer címszóban tekinti át nyelvünkben legsűrűbben előforduló közhelyeket, s bízunk benne, hogy e kötettel nem fogunk úgy járni, mint a giccskiállítással, hogy az elriasztó példákat mindenki igyekszik magáévá tenni.

A *lexikonok* hívei sem maradnak új kötet nélkül, hiszen harmadik kötetéhez érkezett a *Biológiai Lexikon*, s megindul egy új vállalkozás is, a már hosszú ideje vajúdó *Pedagógiai Lexikon*. Az olvasók bizonyára emlékeznek, hogy e mű anyaggyűjtését már elég régen befejezték, de a pedagógiatörténet hívei remélik, hogy a most mégis megjelenő sorozat felfrissített adatokat tár az olvasók elé. A harmadik lexikális kiadvány a kisenciklopédiák sorában megjelenő: *Világirodalmi Kisenciklopédia*. E kétkötetes munka — melyet *Pók* Lajos és *Köpeczi* Béla szerkesztett — nem azonos a sok kötetre tervezett *Világirodalmi Lexikonnal*, amelyből eddig négy kötet jelent meg. Az enciklopédia-sorozat korábbi kötetei között említhetjük a *Fényes* Imre szerkesztette, *Fizikai Kisenciklopédiát*, vagy a *XX. század külföldi írói* ismertető gyűjteményt. E sorozat folytatódik majd a matematikusok és természettudósok életrajzát feltáró, igen újszerű gyűjteménnyel.

Nagy sikere van a tévé *Mindenki Iskolájának*, továbbá a tévéegyetemnek. Mindkettő anyaga könyvben is megjelenik, így a nézők könyvekben elmélyíthetik ismereteiket. Befejezésként említjük meg, a talán legsikeresebb hazai könyvsorozatot a *Gyorsuló időt*, amely számos új kötettel lepi majd meg a téli könyvvásáron a rövid esszék, tanulmányok, s általában a közművelődés alapvető mozgatói iránt érdeklődőket.

Ifj. Gazda István

Rákjelző reakció

Alig telik el hónap, hogy ne jelenne meg hír arról, hogy a korai rák felismerését célzó teszteljárást dolgoztak ki. A Kölnben 1976. szeptember 6-án megtartott gyermekgyógyászkongresszuson a tübingeni egyetem gyermekklinikájának munkatársa, dr. Christoph *Tautz* olyan érzékeny és speciális teszteljárásról számolt be, amelynek segítségével az esetek 92 százalékában a rákos megbetegedést már akkor lehet diagnosztizálni, amikor még semmiféle más módszerrel nem mutatható ki. Az elektroforetikus mobilitás tesztnek nevezett eljárás — ha agyelfajulásos megbetegedés vagy vírusfertőzés kizárható — nagyon specifikusan mutatja a daganat jelenlétét. 108 vizsgált biztosan rákos beteg közül 92,8 százalékában adott ez a szűrő eljárás pozitív eredményt.

(Praxis Kourier)

Gounin Ernest

MDK

és társa

építész

tervei szerint 1872-ben kezdték épiteni a Margithidat.1876-ban adták át a forgalomnak.Margitszigeti szárnya 1899-1900 folyamán készült. 1935-37-ben kiszélesitették és megerősitették. a második világháboru után 1946-48-ban helyreállitották.

288-289.o.

Borsos-Sódor-Zádor: Budapest. Bp. 1959.

Goupil

Tengeri leikötő opály idején

repr.

Tavasi Társlat 1971 Szolnok Kaskemét

Goupil Jacques

1. Tengeri kikötő apály idején

85 x 64 olaj

Tavaszi Tárlat 1971 Szolnok – Kecskemét

Gour József

K/ alvinci fazekas MDK

Az alvinci korsósok egy része Gour József-fel és Stahl Jánossal az élükön "Oláhországba"menekültek. Majd Ukrajnában telepedtek le. Stahl fazekas Oroszországban is folytatta müködését. "Udvaruk" leégése után a tauriai kormányzóságba költöztek és Huttersthal és Huttersdorf nevü telepeket alapitották kommunisztikus szervezettséggel.

Krisztinkovich Béla: Az Iparmüvészeti Muzeum ujkeresztény fajanszai.

Ip.müv.Muz.Évk.III-IV.1960. 137-156.l.
149.l.

M.D.K.

Goussard, L. francia tüzérhadnagy

aki műkedvelésből két vízfestményt készitett 1800 táján a pesti Kjépületről „akol 1793-96 közötti hádjáratok során a francia fogoly tisztek egy része be volt zárva." Személyéről közelebbi adat nincs. A festmények a Történelmi képcsarnak és a Történeti Muzeum birtokában.

Rózsa György: Budapest régi látképei /1493-1800/

Bp. 1963. 283. old.

J. Gournez, francia építész

P. Szabó Ernő: A piac olyan, mint az élet.

A legnagyobb figyelem a Nagycsarnokra irányult. 1892-ben a főváros tanácsa pályázatot írt ki a volt sóvivatal területén felépítendő csarnok tervezésére. Az első díjat a párizsi P. Escande és J. ~~Gou~~ Gournez nyerte el, a kivitelezési program elkészítésével azonban nem őket, hanem a második díjas Petz Samut bízták meg.

Budapest folyóirat, 1988., 6., 27-old.

M.D.K.

Goussard - Payen

Az Ujépület sinerett tollrajza.

Budapest sikeslőváros történeti muzeuma kiállítása: Buda, Óbuda, Pest 1800 előtt. Budapest 1946. 14 lap.

PIERRE GOUSSARD, kertépitő

Eszterházy Miklós 1766-ban a fertődi kastély parkját még Versaille parkjának előképe után terveztette Pierre Goussard és Breguinnel. De alig készült el a barokk park már első tervei feltünték a szentimentális angol parkoknak. 171.old

PÉTER KOVACS: Beitrag zur Geschichte des Esterhazy-Parcs von Csakvar im 18. Jahrhundert 170.old

ALBA REGIA. Az Istvan Kiraly Muz. Evkönyve. X. 1969. Székesfehérvar

Ø Gousien

l.

LykaMagymű1800-50
579.l

2.

D Gousin

Liab IV. 126.

2237. Mály J:

Tájkép.

A háttért egy a Zombor város
szállás foglalja el, a
képeznek csoportot; az előtért
a melyben a szállás épületei é
zött. Jelzése alól jobbra: Ma

Vászon, méretei45: 30.3 c
Vétetett a Nemzeti Salon

Ø

Gouth Béla

épitez Bpest

réd

Magyar Építőművészet

1909. 2 sz. 301

adat Ervés

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Enged

.....

a műhelyfőnök
a

8. sorsz. Műhelyi minta

GOUTH Béla épitén

1928-ban irodája felmérő
tervlapot készít Szentgotthárdról.

Greiner Gábor: Szentgotthárd. = Vasi Szemle
XLIV. évf 1990. 1. 41-p.

ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR
Könyvtárközi kölcsönzés

A kért mű Központi Katalógusaink szerint Magyarországon nem található. Kérésüket külföldi könyvtárakhoz továbbítottuk.
Szíves türelmüket kérjük.

Iktatószámunk: 5038 | 90

Önök iktatószáma: 1

Dátum: IV. 4.

Aláírás: KR

Gouth István épitész MDK

Gubacsi hidfő lakótelep, K.2.jelü lakóház repr.

Csordás Tibor:A tömeges lakásépités tervezési kérdései Magyar Epitőmüvészet 1955.IV.évf.9-10.sz.264.l.

GOUTH VILMOS, esztergályos

Szombathelyi mester.-Kutrovics Károly,kefekötőmester "Knébli"-t vásárolt tőle.--Fa,Drótorsó,szárán lyuk szegnek,hogy ne forogjon a padon. 123.old

DOMONKOS JÁNOS: Kefekötőmesterség Szombathelyen 108.old

VASI SZEMLE, XXIII.évf. 1969. 1.szám, Szombathely

GOUTH VILMOS, faesztergalyos

Szombathelyi mester. Schwiegelhofer Ede rézműves Szombathelyen szállitója volt sok más iparostarsa között Gouth faesztergalyos mesternek is. 261.old

DOMONKOS JÁNOS: A rézműves-rézkovács kismesterség Szombathelyen 253.old

VASI SZEMLE, XXVII.évf. 1973. 2.sz. Szombathely

GOUTH VILMOS, faesztergályos

Szombathelyi mester. Schwiegelhofer Ede, szombathelyi rézmüvesmeter 1932-ben a következő szerszámokat vette Gouttól: domborító fakalapács; "hintreslagoló" átutó, átvero fakalapács; különböző oldalú, átutó, átvero fakalapács; fenék súlyok, henger alakú, gombolyitett fejü fakalapácsok; oldalssúlyok, oldalkalapács téglalapalakú fejjel, gyertyanfából
266.old

DOMONKOS JÁNOS: A rézmüves-rézkovács kismesterség Szombathelyen 253.old

VASI SZEMLE, XXVII.évf. 1973. 2.sz. Szombathely

Govaerts, Henrik
(1669 - 1720)

„Egy vonány mitenne" o.v. 70,5 x 83

Védett. Ziliáltási ár: 35000 ft.

BÁV 42.Képaukció Budapest,1977.május

Jan van Goyen

(1596-1656) „Holland táj alakokkal" című műve az egri Képtárban.

Voit Pál stb.: Heves megye műemlékei II. kötet.

Magyarország műemlékei topográfiája VIII. köt.

Budapest, 1972.

1751

MDK

Gouzien Armand

Godebski Czipriánnal közösen készitett emlékérme a magyarok párisi kirándulása alkalmából. Az érmet Zichy Mihály, a nagy festő emlékére készitették Gouzien és Godebski .

Cikk: A franciák a magyarok párisi kirándulásáról.

Vasárnapi Ujság 30.sz.1883. XXX.évf. 489.o.

Kiállitás.Vadászkürt.Gouzienné.1928.

Magyar Müvészet 1925.225-227.o.
Dr.Csatkai Endre:Budapest müvészeti viszonyai a mult század 30-as éveiben.Ujabb adatok.

Barabás Miklós festő Ybl

1810-1898

Budapesti Hirlap,1862,IX,25.

264.sz.3.o./Sz.és M./

Gouzienné

MAGYAR MŰVÉSZET

1925. 225.

Isabey sanitvanja, 1828-ban a pesti Vadászkürtben állit ki.

Dr Csatkai Endre: Budapest művészeti viszonyai a mult szárad 30 ... évciben.

Magyar Művészet

1925. 225. l.

on ebből a nagy munkából.

ez fokozottan nagy feladatokat ró reánk.

god- hoz, hogy ha csak egy pengővel is, jut-

méltóztassék eldobni az ide mellékelt csekk-

zivesen áldoz a csapat szegény cserkészeinek

sekk-lap felhasználásával hozzánk juttatni.

k cserkészfiunk áldó hálája fogja kisérni.

Hazafias üdvözlettel:

a 197. sz. Baross cserkész csapat

szervező bizottsága.

Govoni

a könyv szerzője, nem bizonyos, hogy a kéfer az ő művei.

Győr. T. 3821.

A középtérben látjuk a várost, melyet bástyákkal erősitettek meg, a háttérben a Fortezza S. Martinsberg válik ki, az előtérben pedig a Dunán csolnak kel át és balra épület-romok kötik le figyelmünket. Felirata fölül:

RAB
GIAVARINO

oldalt jobbra fölül: 56.
magyarázó szövegének kezdete: 1. la Chiesa de Tedeschi és befejezése: 11. Porta di Vienna.

Rm., mér. a vk. 6.1 : 10.2 cm.
Govoni: L'origine del Danubio, Bologna 1685.
99-92-4.

Gyula. T.3846.

A középtért elfoglaló város és külváros épületei fölött a mecsetek tornyai uralkodnak, mig a háttérben hegyek látszanak. Felirata a feldők közt:

ALBA GIVLIA.

fölül oldalt jobbra: 102.
magyarázó szövegének kezdete: 1. Citta és befejezése:
5. Il lago Zarghat.

Rm., mér. a vk. 6.1: 10.7 cm.
Govoni: L´origine del Danubio, Bologna 1685.

99-92-4.

Govoni

Szakmár. T. 6403.

A térrajzban feltüntetett csillagalakú várat és várost folyó veszi körül, melyeknek hidját bástyák védelmezik. Felirata

fölül balra: ZAKMAR.
jobbra: 91.

Rm., mér. a vk. 5.6: 11.1 cm.
Govoni: L'origine del Danubio, Bologna 1685.

140-95

Govoni

Govoni

Érsekujvár.

T. 5437.

Az előtért a vár látképe foglalja el a háttérbeli hegyek közt pedig Nyitra tornyai tünnek föl. Felirata fölül:

NEVCHESEL.

magyarázó szövegének kezdete: 1. ~~Nit~~ Nitria Fiume és befejezése 3. Citta di Nitria.

Rm., mér. a vk. 6.2: 10.8 cm.
Govoni: L´origine del Danubio, Bologna 1685.

140-95.

M. D. K.

GOVORKOVICS Antal festő

1718 Sátoraljaújhely Mária Magy. kép

Garas XVIII. sz. 17. 220. l.

Govorkovics Antal, festő. 1718 körül Felső-Magyarországon működött, s leginkább oltárképeket festett.

Történelmi Tár. 1900. 159. l.

Govorkovics Antal

festő

L.

Szendrey-Szentiványi

590. l.

T. 277.

z égő Eszéket, melyhez hid ve-
szövetséges csapatok küz-
l két kocsi kincset vesznek el.
OR arczképét szemléljük Maxi-
etc.etc.etc. és Carl. der
tc.etc.etc. képei között.

7 : 37.5 cm.

Goverkovics Antal festő

Sáteraljaujhely, templ. 1718

Tört.Tár, 1900, 155

Govrik Géza

festő

1930-31

Iparm Isk. Évk.

1930-34. 45. l.

Gövrik Lajos

épitész

l.

MMÉEÉvk

1934.208.l.

ISZTIAN SÁNDOR szobrász
em : VI. KMETTY-UTCA. 20. Telefon 24—64.

Bíró Béla
Mű- és butor-a
Budapest, VIII.,
:: :: :: Közvetlen Józs

rce. (Faeladás.) Borgóprund köz-
Borgó Tiha III. rész „Csicsera Lázároji"
Zimbroji" nevü dülőben az állami
tén Borgó vasut állomástól 15·5 km.
an fekvő s természetben kijelölt
at. hold kiterjedésü erdejében 2842
csült lucfenyő és 30393 m3-re becsült
szonfa a besztercei m. kir. erdőigaz-
irodájában augusztus 31-én d. e.
or tartandó árverésen eladásra bocsát-
faanyag becsértéke összesen 45119 k.
kint 1 k bélyeggel ellátott ajánlatok
rnak 10%-át kitevő bánatpénzzel látan-
Az árverési és részletes szerződési fel-
besztercei m. kir. erdőigazgatóságnál
rgói felső m. kir. erdőgondnokságnál
undon megtekinthetők, hol minden fel-
ás is megadatik.

r. (Faeladás.) Az ungvári m. kir.
ivatalban szeptember 14-én d. e.
kor tartandó versenytárgyaláson tövön
adásra kerül a fenyvesvölgyi m. kir.
dnokságnak a tihai határban fekvő „A"
gi osztályába sorozott 23., 26., 29., 32.,
, 37., 40., 41., 42., 43., 45., 46., 47.
sz. erdőrészleteiben törzsenként kiszámo-
s 3 év alatt kihasználandó mindössze
db. fenyő, 1596 db. juhar, 14498 db.
s 477 db. lágy lombfa. Kikiáltási ár
k, bánatpénz 5000 korona. Az ungvári
főerdőhivatal az érdeklődőknek rendel-
e bocsájtja az árverési és szerződési
eket és engedélyt ad az eladásra bocsá-

Lajos 12626 k 10 f, B a
10 f-rel;
az állványozási munk
5035 k, Wellisch
Budapesti állvá
csönző intézet 43
a bádogos munkára
3993 k 20 f, Bene
Reisz Gyula 4084 k
4497 k 80 f, Taber
koronával;
a szobafestő munkár
Miksa 6000 k, Kurbe
ner Aladár 4896 k 28
Bobics Arthur 5470
az oltárépitésre és
Ferenc 5986 k, Hop
Wohlmuth Gusztá
János 6900 koronával.
— Az ajánlatok felett
fog dönteni.

Budapest. (Dohány
A Kisvárdán, Nagytárk
ben és Érsekujvárott é
levélraktár munkálatain
jövedéki központi igaz
9-én árlejtést tartottak.
az összes munkára:
k 14 f-rel;
a kisvárdai dohányra
k 84 f): Reizma
61,065 k 72 f-rel;
a nagytárkányira (60

Gyurik László

építész

Szül: Békés 1893

Oklevelet nyert: 1919

Mérnök-építész műegyetem 8. l.

"			320000	—
"			8324	—
"	3240	—	3240	—
"	26790	—	34724	—
"	1359	40	226	50
"	840	—	840	—
"	126	70	126	70
"	36528	36	36 ~~287~~ 528	36
	18531	27	14022	92
	15405	43		
"	441	10	441	10
"	7704	06	7704	06
"	2022	34		
	887460	40	938011	66
	941			

Govrik László, ép. MDK
Szül. Békés, 1893-ban

Okl. kelte: 1919
" száma: 6314

A m.kir.József Müegyetemen okl.-t, absolut.-t vagy okl. honositást nyert épitészek névjegyzéke. 1873-1928-ig.
ÉI-ÉM 17.1. 1931 jan.15.

Gowy

angol rajzoló

Bánfi-Hunyadi János
orvos és vegyész arcképe
1644. Fenti rajza után
készült rézmű. 1799-ben

Repr-

Magyar Művelődéstört.

III. k. 401. l.

21.

FRANCESCO JOSÉ DE GOYA, festő

FERENCZY BÉNI éremművész 19 darabból álló művészérem sorozatának egyik darabja: Érmeinek jegyzékében:
39./.sz.-FRANCESCO JOSÉ DE GOYA önarcképe, hosszúhajú cilinderes arcképe balra. Hátoldalon: Kivégzési jelenet/1808-V.3. Madrid/1934, bronz, 86 mm. Pethe László tulajdona. V. tábla, alsó kép. 68.old.

SOÓS GYULA: Ferenczy Béni érmei 65.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LVIII-LIX.évf. 1959-1960. Akad.Kiadó, Bpest, 1960

FRANCESCO JOSÉ DE GOYA önarcképe,

Goya festő MDK

Orozco művei a fenti mesterre emlékeztetnek.

Horváth Béla: Basilides Sándor, Csébi ~~xxxxxxh~~ Pogány István stb. gyűjteményes kiállítása.
Bp. 1933.

4 l

x

Goya, festő

MDK

Vizhordó leány (Brest) reprod.

Győry Aranka: Műalkotások ismertetése. I. rész.
Debrecen, 1945.

37. l
~~repr~~ függelék

Goya, Gesto

Vízhordó leonya – a kép mův. múzeumban

Győry Aranka: Müalkotások ismertetése. I. rész.
Debrecen, 1945.

52.l.

Doc. Inc.

Verbaux Leroy - 4 Digue Dunkerque

152

Goya

báró Herzog Mor Lipot
hagyatékában nincsenek.
4 Goya rép.

ujság 934. XI. 21.
P. H. 934. XI. 22.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1967 MÁR 15.
Dél-Magyarország

Goya

Reprodukciós kiállítás a Rózsa Ferenc gimnáziumban

Ez a reprodukciós kiállítás már második abban a sorozatban, amelyet a Képzőművészeti Kiadóvállalat rendezésében szegedi iskolákban láthatunk. Az első, a Magyar festők a XX. században — ahogy erről már lapunkban már hírt adtunk —, a Béke utcai általános iskolában aratott nagy sikert. A mostanit — Remekművek a Szépművészeti Múzeum képtárából címmel a Rózsa Ferenc gimnáziumban rendezték meg.

A reprodukciók most is kiváló minőségűek és átfogó képet adnak M. S. mestertől kezdve — akitől sajnos csak egy képet láthatunk — a régi és modern képtár külföldi anyagából.

A spanyol iskolát Goya, El Greco és Velazquez képviseli. Az olasz renaissance, barokk és velencei iskola legszebb darabjai láttán még azoknak is kedve támad az eredeti képet újra megnézni, akik különben is gyakori látogatói a budapesti múzeumoknak. A németalföldi mesterek között megtaláljuk Bruegel, Vermeer, Rembrandt egy-egy alkotását, a német festészet öt évszázadából Holbein, Lucas Cranach, Dürer képei adnak ízelítőt. A francia festők sora Chardin-től Manet-n át Gauguin-ig terjed. Itt önatatlanul eszünkbe jut: bár lenne a modern anyag is olyan gazdag mint a régi!

A kiállítást — mely március 31-ig tekinthető meg — Tóth Sándor szobrászművész, a városi tanács művelődésügyi osztályának munkatársa nyitotta meg vasárnap délelőtt.

A kerületi múz
nepélyesen feleme
jeladásra a takari
a tömegnek, és k
nyíló ajtót. A fal
művészek alkotás

Az igazgató kéz
laruhás, pocakos embert, és a hezok
felé fordult:

— Maga Arnold Geraszimovics Krtuk látogatott meg bennünket, ő az egész területünkön híres-nevezetes kritikus. Hamarosan jellemez néhány vásznat. Hogy úgy mondjam, megtanít bennünket látni... Kérem, Arnold Geraszimovics, fogjon hozzá, tudja, nekem el kell szaladnom: az egyik teremben a teve csontvázának az állkapcsa leesett... Pardon, még egy megjegyzést: ne üljenek le a székekre, azok kiállítási tárgyak!

Amint a lilaruhás kritikus egyedül maradt a tömeggel, először végigment a falakon függő képek előtt. Azután kinyitotta a száját és egy pillanatra elgondolkozott, pontosan úgy, mint akinek nem jut eszébe, hányadika van.

megnézzük a szótárb

— Eképpen tagla
mentes a banális a
művész — az egész
nevezetes kiritikus
hajolt —, bizonyos
tészeti részleg ácsn
lüktető kolorittal, a
fogottságával be tu
tatni az élmunkásn
nagyságát. Tekinteté
A szövőnő szemébe
nyek akarata tükröz
Ő a mi korunk em
mai népé. Ha figyel
juk csipkés pelerinj
lenül meztelen vállá
előttünk áll egy sze

Ebben a pillanatb

1021

Lagonissi
Eine der schönsten griechischen Feriensiedlungen vor den Toren Athens.
Termin: täglich, Dauer: 15 Tage.
Preis: ab 1199,– DM.

Irland
Urlaub auf der grünen Insel im Atlantik.
Termin: ab Mai täglich, Dauer: 7 Tage.
Preis: ab 690,– DM.

Bei allen diesen Reisen sind im Preis enthalten:
Flug in regulären Linienmaschinen (ab jedem deutschen Flughafen möglich), Unterkunft und Vollpension in erstklassigen Hotels, Transfer vom Flughafen zum Hotel und umgekehrt, Bedienung, Steuern.
Der Aufenthalt kann bis zu einem Monat verlängert werden.

Schiffsreisen

In den hohen Norden Europas
Zwei Kreuzfahrten mit dem 12 000 BRT großen Passagierschiff „Castel Felice" durch die norwegischen Fjorde.
Termin: 19. 7., 28. 7., Dauer: 10 Tage.
Preis: ab 880,– DM.

Eine Kreuzfahrt mit dem 36 000 BRT großen Passagierschiff „Mauretania" nach Island und Norwegen.
Termin: 3. 6., Dauer: 17 Tage.
Preis: ab 1800,– DM.

Mit dem Donaudampfer von Wien nach Jalta
Eine erlebnisreiche Schiffsreise die Donau hinunter, von Wien über Preßburg nach Budapest – Belgrad – Russe – Giurgiu – Izmail, weiter über das Schwarze Meer nach Jalta auf der Halbinsel Krim – und wieder zurück.
Termin: 1. 6., 10. 6., 19. 6., 28. 6., 7. 7., 16. 7., 25. 7., 3. 8., 12. 8., 21. 8., 30. 8., 8. 9., Dauer: 14 Tage.
Preis: ab 770,– DM.

Mit dem Bananendampfer nach Südamerika
Eine nicht alltägliche Schiffsreise von Hamburg nach Guayaquil (Ecuador). Termin: jede Woche, Dauer: 36–40 Tage.
Preis: 1700,– DM.

Sonderreisen

Österreich in den Kochtopf geschaut
Eine Reise für Feinschmecker von Salzburg nach Villach, Wien, Burgenland, Wachau.
Termin: 23. 5., 26. 9., Dauer: 8 Tage.
Preis 495,– DM.

Zu den Festspielen nach Salzburg
Mit Opern-, Konzert-, Schauspielbesuch.
Termin: 21. 8., Dauer: 7 Tage; 28. 8., Dauer: 4 Tage.
Preis: 625,– bzw. 525,– DM.

Im Sattel durch die Pußta
Flugreise nach Budapest, verbunden mit Reittour durch Ungarn.
Termin: 17. 5., Dauer: 10 Tage.
Preis: ab 976,– DM.

Wenn Sie sich für eine dieser Reisen interessieren, schreiben Sie uns bitte – wir senden Ihnen unverbindlich ein ausführliches Programm. Und sollten Sie andere Urlaubswünsche haben – wir machen Ihnen gern weitere Angebote. Unsere Adresse: FÜR SIE-Reisedienst, 2 Hamburg 39, Poßmoorweg 1.

Der ERBA-Tip für diese Woche

Première für Kleider im Persian-Look

ERBA hat etwas ganz besonderes für Sie entwickelt: Trevira-Woll-Granité, bedruckt mit Mustern im floral-abstrakten persischen Stil und in aparten pastelligen Farben. Das ist ein völlig neuer Modestoff von ERBA. Hier beweist sich wieder einmal das schöpferische Zusammenspiel von Mode, Dessin-Idee und technischer Entwicklung. ERBA bietet mit diesem Stoff die Möglichkeit, bildschöne Kleider und Kostüme zu entwerfen, die zugleich mit allen Vorzügen der Trevira-Woll-Mischung ausgestattet sind.

Trevira-Woll-Granité bedruckt ist ein willkommener neuer Akzent im Bild der Mode. Geschaffen von ERBA

ERBA ist einer der größten und erfahrensten Textil-Hersteller des Kontinents, für Bett- und Tischwäsche, Hemden- und Blusen-Popelines, modische Kleider- und Mantelstoffe.

ERBA

ERBA Aktiengesellschaft für Textilindustrie 8520 Erlangen

Luxus für die Lady

Gläser

STRÜMPFE

Zum Jubiläum der Gläser-Strumpf-Eleganz wurde ein Modell kreiert, das selbst die verwöhnte Lady bezaubert. Dieser exclusive ›Jubiläums-Strumpf‹ für große Stunden ist das Schönste, was Ihnen Gläser bieten kann. (...und Gläser ist seit 150 Jahren für noble Strumpf-Eleganz berühmt!)

DER Ausschnitt 1 BERLIN 45, Wilhelmstraße 37
Telefon 0311/73 85 90 Telex: 1-83 538

"Für Sie", (2) Hamburg
Goya, F. Nr 8/65

in dieser FÜR SIE-Serie weist Ihnen der bekannte Kunstexperte Wilhelm F. Arntz den Weg zu Schätzen, die auf Ihrer Reiseroute liegen, oder doch nicht weit davon, und er zeigt Ihnen zugleich, was Kunstwerke alles erzählen können.

Kostbarkeit am Reiseweg

Francisco de Goya
Die Wasserverkäuferin
Museum der Bildenden Künste
Budapest

Dieses reizvolle spanische Mädchen, eine Aguadora (Wasserverkäuferin) in den Straßen Madrids, hat trotz ihrer bescheidenen Herkunft immer in äußerst vornehmen Häusern gelebt. Von Madrid kam sie über Paris in das Wiener Palais des ehemaligen österreichischen Staatskanzlers, des Reichsfürsten von Kaunitz. Nach dessen Tode siedelte unsere ewig junge Spanierin in die Diplomaten-Villa des ebenso intriganten wie eitlen Grafen von Esterhazy über, der sie später mit nach Budapest nahm. In der ungarischen Hauptstadt wohnt die Aguadora auch heute noch.

Dieser aristokratische Lebensweg ist die Geschichte eines Gemäldes, nicht einer lebenden Person. Der spanische Maler Francisco de Goya hat die Aguadora vor annähernd 150 Jahren gemalt. Der Hofmaler König Karls IV. von Spanien, der von der Königin Maria Luisa die schönsten Porträts einer ungewöhnlich häßlichen Frau gemalt, der die weltlichen und geistlichen Fürsten Spaniens in seinen Bildern verewigt, der ein Inquisitions-Gericht, aber auch die nackte Maja gemalt hat, dieser Porträtist der Aristokratie ist mit seinem Herzen immer beim schlichten Volke geblieben. Die natürliche Farbenfreudigkeit der einfachen Leute hat ihn immer wieder angezogen. Als er das mittelgroße Bild der „Aguadora" in Angriff nahm, hatte er gerade eine schwere Krankheit hinter sich. Porträts zu malen fiel ihm schwer. Er griff zur Radiernadel und vollendete in wenigen Jahren die erregende Folge der „Kriegsgreuel". Die Krankheit, vielleicht auch die nahezu ausschließliche Beschäftigung mit der Schwarz-Weiß-Graphik, hatte Goyas Palette verdunkelt. Nur dieses Bild ragt durch seine malerischen Qualitäten aus Goyas damaligem Schaffen heraus.

Die Wasserverkäuferin ist Goyas letzte Huldigung an das Rokoko und gleichzeitig eine erste Ahnung des Impressionismus. Die Malerei ist flockig, die vibrierenden Farbfetzen sind ohne Konturen. Wie eine Fanfare übertönt die breite helle Schärpe die Komposition, die trotz ihres kleinen Formates monumental wirkt. Der dunkelbraune Rock scheint sich in der dunklen Landschaft zu verlieren. Aber das helle Rot des Wasserkruges intoniert im oberen Teil des Bildes eine völlig andere Melodie. Über der zarten samtenen Haut des Busenausschnittes wiederholt sich das Leuchten des Kruges in der freudigen Röte der jugendlichen Wangen. Wenn wir es nicht aus Goyas Lebensgeschichte wüßten, allein dieses Bild wäre eine vollgültige Aussage für Goyas lebenslange aufrichtige Bewunderung fraulicher Schönheit.

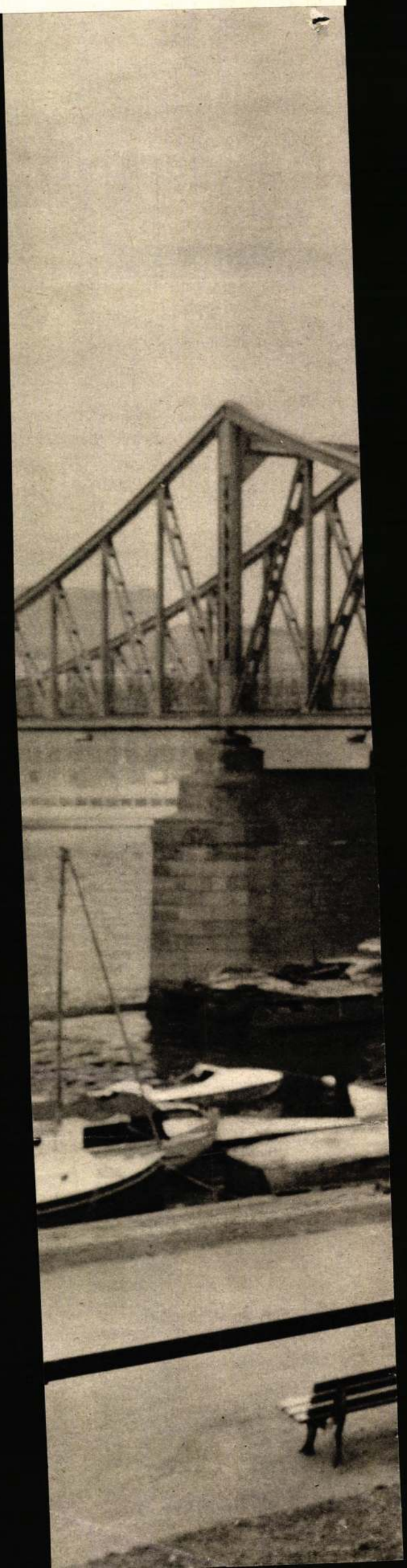

Gorys Antonio

dobronaki kőfaragó ci meres sírövet faragott 1647-ben a németújvári várkostely ban.

H. Takács Marianna: Magyarországi udvarházak és kastélyok, Budapest, 1970. 1571

K. D. K.

GOYS, Antonio- kőfaragó

Dobronoki illetőségű"

1647. Németújvár, r. k. templom, „temetési kövek" címmel együtt, összesen 43, — forintért (Batthyány)

Agghásy: Barokk szobrászat... Bp. 1959.
I. 54, 201. l.
II. 197. l.

Gór Ilona

A gyulai művelődési házban megnyílt a képzőművészeti szakkör két ifjúsági tárlata, melyen szerepelnek munkái.

(N.L.): Képzőművészeti körök kiállítása Gyulán.

Békés Megyei Népújság, 1976. jún. 19.

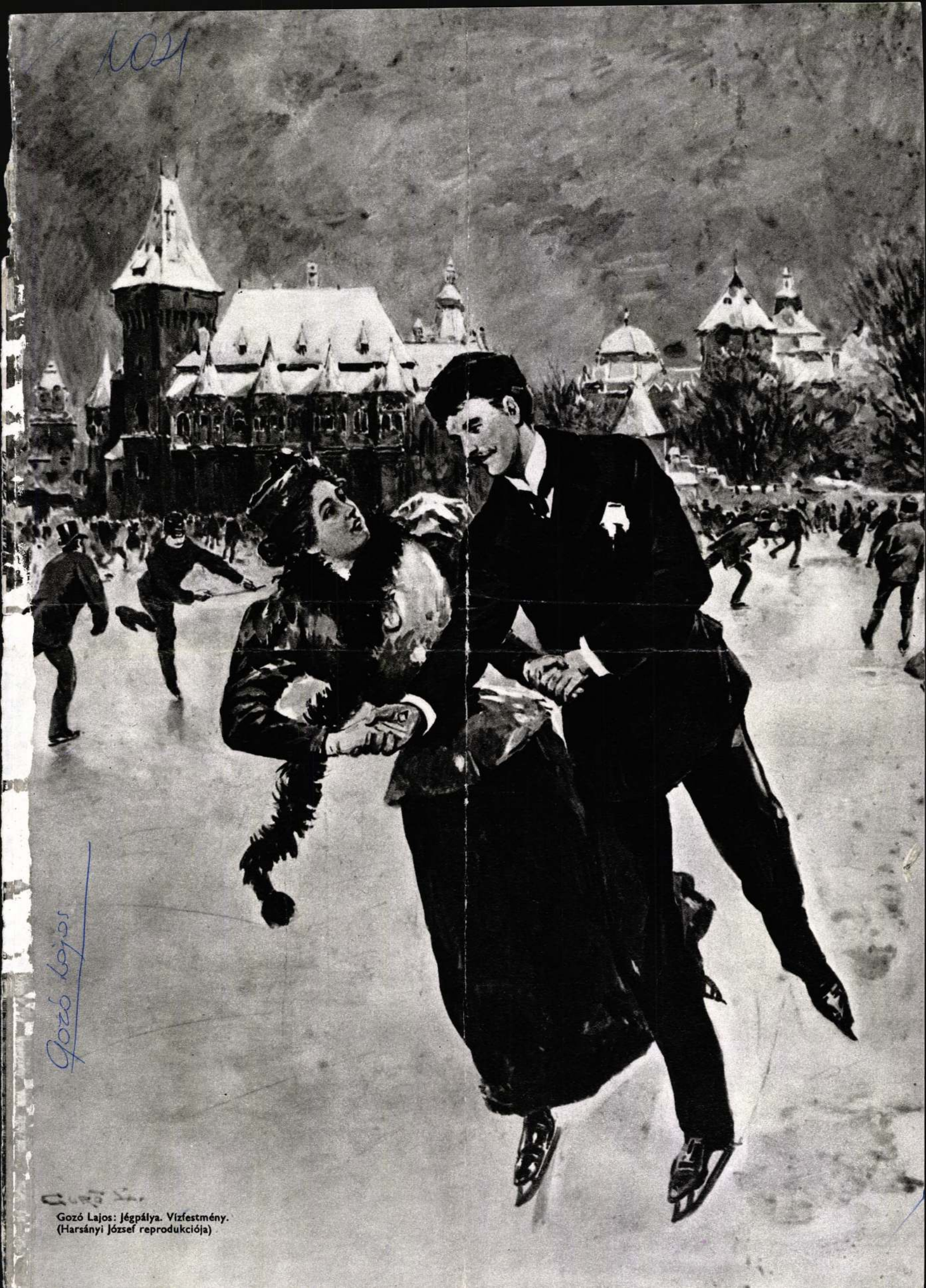

Gozó Lajos: Jégpálya. Vízfestmény.
(Harsányi József reprodukciója)

SAJTÓFIGYELŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-743, 340-726

BUDAPEST

1971 JAN

Gozó Lajos

Jégpálya c. vízfestményének reprodukció-
felvétele illusztrálja

a Budapest. c. folyóirat 1971. 1 számát
hátsó borító belső oldala

Lafontaine A. H. E. után ford. (előadatott Budán 1833. decz. 30., 1834. ápr. 15. és Pesten 1837. decz. 6.)

Honművész 1837. 100. sz. — Egykorú színlapok. — Gyászjelentés és öcscsének, G. Imrének, szíves közlése.

Gózon *Gyula* (halasi), ev. ref. lelkész, szül. 1849. febr. 26. Keő helységben Baranya megyében, hol atyja G. László szintén lelkész volt; elemi iskoláit a német nyelv kedveért Eszéken, az algymnasiumot (1859—63) Uj-Verbászon az ág. evangelikusoknál, a felső osztályokat (1863—67) Nagy-Kőrösön végezte; innét a theologiai pályára lépett, melyből Kecskeméten az első, Pesten a 2. és 3-at, Sárospatakon a 4. évet végezte 1871-ben. Ez év júl. 3. letevén az első lelkészképesítő vizsgát, a somogycsurgói gymnasiumban választatott meg a magyar és német nyelv rendes tanárának. Itt egy évig működött és ez alatt letette a második lelkészi vizsgát Pesten, mire az alsó-baranyai egyházmegyében Sepsén négy hónapot, a felső-baranyaiban Dráva-Szabolcson másfél évet szolgált mint segédlelkész; azután Harasztiban hét hónapig, Kovácshidán ötig mint időközi helyettes és Bicsén hat hónapig mint segédlelkész működött. 1875. jún. 6. Kilitibe rendeltetett helyettes lelkésznek, hol 1876. júl. 2. az egyház rendes lelkészének választotta s azóta ott működik. 1888-ban a külső-somogyi ev. ref. egyházmegye tanügyi bizottsági elnöknek, 1889-ben pedig egyházi tanácsbirónak választotta meg. — Czikkei a Prot. Egyh. és Iskolai Lapban (1875. A modern theologia és a biblia. 1881. Gózon Lászlóról nekrolog. 1883 sat.), az Ev. Prot. Lapban (70-es években több czikk Kletus névvel), a Téli Ujságban (1891—94. fordítások németből.) — Munkái: 1. *Székfoglaló egyházi beszéd*, melyet a kiliti-i ref. templomban. 1876. nov. 12. tartott székfoglalása alkalmával elmondott, és hallgatói óhajára kiadott. Székesfehérvár, 1877. (A tiszta jövedelem a prot. árvaházra adatik.) — 2. *Emlékbeszéd*, melyet a nemzet nagy halottja: Kossuth Lajos temetése napján, 1894. ápr. 1. a somogy-kiliti-i ref. templomban tartott gyászünnepélyen elmondott. U. ott. (A tiszta jövedelem a Kossuth-szobor javára adatik.)

M. Könyv-Szemle 1877. 247. l. és önéletrajzi adatok.

Gózon *Imre*, ev. ref. tanító, G. Antal színész testvéröcscse, szül. 1826. okt. 25. Ó-Gyallán (Komáromm.); középiskoláit a rév-komáromi ev. ref. gymnasiumban, a VII. osztályt a pápai főiskolában járta. 1848—49-ben honvéd volt és 1849. máj. 7. Usdinnál megsebesült. 1850—53-ig mint Latabár Endre szintársulatának tagja Győrben, Pécsett és Balaton-Füreden működött. Az 1853—54. tanévre a pápai ev. ref. tanítóképzőbe iratkozott be; júl. 10. vizsgát tett és 13. Szent-Györgyvölgyön (Zalam.) rendes tanítónak választották, hol jelenleg is működik. Még 1854-ben ő fedezte fel a veleméri (Vasm.) régi falfestményeket, melyeket 1863-ban Römer Flóris megismertetett és Storno lerajzolt; most már az eredeti falfestmények nagyobb része elveszett vagy megcsonkittatott. 1872-től Römer Flóris buzdítására a régészetre adta magát; júl. 3. Pauler Tivadar közoktatási miniszter által a műemlékek országos bizottságában való részvételre felszólíttatván, azontúl több hivatalos kiküldetésben részesült, nevezetesen: a szécsi szentlászlói régi sánczok, a baksai római halmok és a veszprémmegyei kéttornyúlaki ősrégi ref. templomnak régészeti szempontból való megvizsgálására. 1875-ben a műemlékek orsz. bizottság kültagjává neveztetett ki. — Czikkeket írt a Politikai Ujdonságokba (1857. Fenyvesi név alatt), a Vasárnapi Ujságba (1864. Mátyus István életrajza, névtelenül), a Zalai Közlönybe (70-es évek. régi versek és kortesdalok közlése), a

M. Nyelvőrnek (1872—74) dolgozótársa és gyűjtője volt, az Archaeologiai Értesítőbe (1872. Vasmegye határában tett régészeti kirándulás. 1873—78. régészeti Jelentései), a Henszlmann Imre által kiadott Magyarország műemlékeinek rövid ismertetése. Bpest. 1876. cz. munkába (3 czikke), az Adatok Zalamegye Történetéhez. Nagy-Kanizsa, 1876—78. cz. gyűjteménybe (15 czikk), a Zalai Közlönybe és Zalai Tanügybe (A népnevelés vidékünkön hajdan és jelenben). — Szerkesztette és kiadta a győri *Szinházi Zsebkönyvet* 1853—54-re. — Kézirati munkája: Emlékeim 1848—1849. évekből. Leírta úgy, miként vele s körüle történtek. 1868. (a m. n. múzeum kézirattárában.)

Önéletrajzi adatok.

Gózon *István* (halasi), ev. ref. lelkész és tanár; 1740. ápr. 29-től Debreczenben tanult; 1744-ben rektor volt Kecskeméten; innét külföldi akadémiára ment; 1752-től Kecskeméten tanár, 1761-től csökmői, azután czeczei, végre pataji pap volt; 1782-től egyházkerületi jegyző. Meghalt 1790-ben. — Munkája: *Oratio* qua viri, de patria optima meriti dni Joannis Beleznai de Belezna, generalis campi mareschalli locumtenentis ... funeri parentavit Pilisii anno 1754. 6. id. Dec. Budae, 1758.

Egyházi Almanach 1836. 65., 79. l. — *Kecskeméti Lapok* 1872. 44. sz. — *Figyelő* (szerk. Czelder) 1880. 37. l. — *Debreczeni Prot. Lap* 1885. 407. l. — *Petrik* Bibl. és Bakóczi János szives közlése.

Gózony *Dániel*, kamocsai (Komárom-m.) származású volt és mint kiszolgált cs. kir. főhadnagy ügyvédkedett; 1848—49-ben már Budán lakott és mint osztrák érzelmű, a magyar ügy ellen működött: vezette az osztrákokat; leveleiben hódolásra intette a községeket és Komárom védőit; takarmányt gyűjtött a német csapatok számára. Ezen viselt dolgaiért a magyarok többször elfogták; valami komolyabb baj azonban nem érte. Még 1861-ben 82 éves korában is Budán lakott és szűk anyagi körülmények között élt. — Pázmándy Dénes mellett 1849-ben Apologiát irt, mely a debreczeni lapokban megjelent. — Munkája: *A nagyváradi pásztori levélre* irt gúny, vagy antipásztoláréra paraenesis. Buda. 1842. — Kézirati munkái: Uj világ (4-rét 28 levél; censurai példány 1840-ből). Lehet-e a világ roppant alkotmányának határa? Van-e gondviselés? Eshetik-e, a vagy volt-e valaha csuda? (A m. tudományos akadémiához intézte, Wittkovics ezt jegyezte reá: Ezen zabolátlan szabadsággal irt és mindenkit kétségben hozni törekedő irás, egyátaljában a közönségre nem bocsáttathatik a Tudományos Gyüjteménybe. 4-rét 13 lap) a m. n. múzeumi kéziratárban. Kiáltó szó a «Világhoz», melyet irt gróf Széchenyi István (kelt Kamocsán 1837, 4rét 34 levél), A forradalomkor 1848—9-ben életem, 4rét 34 levél, Pénzügyi tervezetéről jelentés Bartakovics Béla egri érsekhez, Budán 1861. szept. 2. 4rét 6 levél, Terv, miként lehessék majd 300 milliom forintot az alladalom szükségére visszafizetés terhe nélkül legbizonyosban gyüjteni? Buda, 1860. Ivrét 7 levél, ő felségéhez benyújtva, Hitelintézet, kelt Budán 1859-ben 4rét 10 levél, (mind az öt az egri érsekmegyei könyvtárban).

Petrik Bibliogr. — *Egri érsekmegyei könyvtár Czimjegyzéke* 1300. l. és Michalek Manó szives közlése.

Gózony *György*, bölcseleti s theologiai doktor és kanonok, szül. 1804. ápr. 15. Ráczkevén Pestmegyében; a gymnasiumot és bölcseletet Székesfejérvárt. Szombathelyen és Pesten végezte; a hittudományt pedig mint fejéregyházmegyei növendékpap a bécsi egyetemen hallgatta. Két szigorlatot adott, nevezetesen a keleti s görög nyelvekből és a szentirási tanulmányokból, úgyszinte a hittanból is. — 1825-ben hazájába visszatérvén, a püspöki megyehivatalnál nyert alkalmazást. 1827. márcz.

Gozon Imre

Gózon Imre

G.I.: Vegyipari Gépgyár üdülőjének étterme, Balatonalmádi. Építész: Gózón Imre, statikus: Svinger Józsefné.

26. l.

Magyar Építőművészet, 1969. 3.sz.

Gózon Imre

Ruttkai Gyula /ism./: Vegyipari Gépgyár üdülője, Balatonalmádi. /Gózon Imre épitész/.- Müszaki Tervezés 1968. 12.sz. 35. l.

Az 1968. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. - Művtört.ért. 1971.2.sz. 149-182. l.

153. l.

Gozon Imre [illegible]

(Ki ez? Épitész, vagy csak mükedvelő rajzoló.)

Felv. adhat Szendrey ur!

„A boresai templom alaprajza Gozon Imrétől.

Hodosi templom alaprajza u. attól

Kéttornyulaki templom alaprajza u. attól.

Mura Nombatti templom alaprajza u. attól.

Öri Szenpéteri templom alaprajza és térrajza.

Pertócsai templom alaprajza u. attól.

Geduly Ferenc. A magyarországi műemlékek ideigl. bizottsága ~~[illegible]~~ készletben levő rajzoknak és ~~[illegible]~~ fénykép-ekhez lajstrom.

Arch. Ért. 1878. évf. ban

Gózon Imre

l.

Gereczerajztár

409. h.

411. h.

(többször a

hasáb végéig)

Palmyra h. n. VII. 141.

. ◆ JANUÁR ◆ 31 n.

asárnap G 3. Ágnes	21	
étfő • Vince vt.	22	
edd • B. A. eljegy.	23	
erda Timót pk. vt.	24	
sütört. • Pál fordul.	25	
ntek Polikárp. vt.	26	
ombat Ar. sz. János	27	

áns napt.
3. Ágnes
ince
zaiás
imót
ál fordulója
olikárp
rizosztom

◆◆ ◆◆
4. hét
◆◆ ◆◆

Gör. Kath. napt.

21 V.	G 29. Jenő
22 H.	Anasztáz
23 K.	Kelemen
24 Sz.	Babilasz
25 Cs.	Naz. Gergely
26 P.	Simon
27 Sz.	Krizoszt. er.

Gózon Imre

l.

Gereczerajtar

421. h.
422. h.
423. h.
425. h.
426. h
430. h.
431. h.
432. h.

48. Ereklyemuz.

a közepén egy csolnakban (négy láthatók s számuk Közü-
egy, a kinek kissé leeresztett kö-
masztotta meg, busul és jobbkezében
ötötte be, nemzetiszinű szalagot hord,
piros tollas kalapjával búcsut int
, szivarzik és nézi a vizben uszó lo-

m.
czi emlékek muzeumából (107/95. No.144).
iki 14985 sz. leirat alapján (159/96).

50 (78)

420

Gozon Imre 2

Felső Petróczi templom alapvajza u. atól.

Tissinai templom alapvajza

Tóthlaki " "

Velemeri " tárlatis és alapvajza.

Vizlendvai templom alapvajza.

Gozon Imre

Kultag megküldi a rakicsani kápolnáról, a Mura sze mártoni templomról és a bellatinczi várkastélyról szóló 3 törzsivet. Utóbb megküldi a stridoi alsó templom eapsinai sarcolás, szentilonai fogoló és kápolnának, a nedelici, macineci, petturcni és cirkovljani templomok rovatos leírását, alaprajzaik és méreteik vázlatával.

Dr. Henszlmann Imre. Évi jelentés a magyarországi műemlékek id. bizottságának működéséről 1878 ban. Arch. Ert 1879. 1. l.

Gózon Imre

KERNY Terézia: Szemelvények Gózon Imre munkásságához : Adatok a MOB múlt századi munkásságához. = Pavilon,5. 1991 13-20 .p. il.E.

MOB külső munkatársa, ref.tanitó

Gefäßrand geführt. Sie können um Rosetten gerollt, als Schlangen, Delphine oder Schwäne ausgebildet sein (Kat. 217, 218, 223), in Löwenköpfen enden (Kat. 242), in Palmetten oder Akanthusblättern auslaufen (Kat. 214) oder als offene Voluten hochstehen (Kat. 221). Noch nie zuvor hat es eine derart extreme Vielfalt der Ausgestaltung von Henkeln gegeben, die sich – wenn auch nicht in gleichem Maße – beim Ausguß der Kannen wiederholt. Gerade diese Verbindung der phantasievollen Einzelform mit den im Ganzen sehr reduzierten, straffen und harmonischen Gefäßformen machen das Eigentümliche des Biedermeierporzellans aus. Die verschiedenen Manufakturen unterscheiden sich dabei wenig voneinander. Zunächst orientieren sich alle an Sèvres, aber sie scheuen sich auch nicht, untereinander die Modelle nachzuahmen. Alle Manufakturen kaufen stets Produkte der anderen als Muster – übrigens auch Sèvres bei den deutschen.

Zu Höchstleistungen kam es im Biedermeier auf dem Gebiet der Malerei. Vor allem Wien war hier führend, wo Josef Leithner durch seine zahlreichen farbtechnischen Erfindungen die Grundlage für die kostbare und verfeinerte Bemalung der Geschirre geschaffen hatte. Die Malereiabteilung wurde – und darin folgten Wien bald die anderen großen Manufakturen – untergliedert in: Historien- und Landschaftsmalerei, Blumenmalerei, Dessinmalerei und Ornamentisten. Die

771/22

GÓZON Imre

KOPPÁNY Tibor: Kiegészitő adatok Gózon Imre 1877. évi MOB-jelentéséhez. = Pavilon, No 7, 1992 10 -14.ill.E

visszautalni Kerny cikkére 1991. Pavilonban

Osáktornya (vár) + Malakóczy György (+1606) sírkőve

Lapsina (Hlapicina) kastély

Ráckanissa, kastély

Belatinc (Belatinci) kastély

Rakicsány (Rakičan) kastély

Lucchese, Filiberto

Wassenhofen, Guislain Segers

Morani, Francesco

Martinelli, Anton Erhard

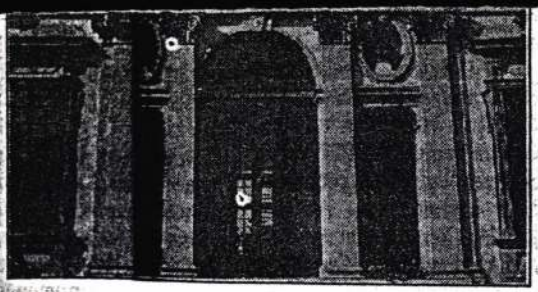

ja Csep[illegible]tét, ezt a háborús viszontagságok és pesti[illegible]szinte kipusztított területet. Ráckevét tesz[illegible]z uradalom központjává, s rangjához illő[illegible] építésébe kezd.

Itt m[illegible]erepet kap a véletlen, ezúttal az építési dok[illegible]mokkal kapcsolatban. Véletlen az, hogy fe[illegible]tak, s az is, hogy felfedezték őket.

Ybl Ervin

szeme [illegible]eg rajtuk a mantovai Gonzaga-levéltár e[illegible]kötetében. Hat levélről van szó, amelyet[illegible]zonyos Giovanni Lucca Ildebrando intézett [illegible] megbízójához, az „isolán" folyó építkez[illegible]ben. Az 1924-ben publikált, hiányos do[illegible]tumban anyagválasztásról és egyéb gyakorl[illegible]vezési problémákról esik szó, s természete[illegible]gáról a tervről. Arról például, hogy az új ép[illegible]terme kupolás legyen-e vagy fedett loggiájú[illegible]én szobrokkal. Az építés[illegible]

az építész és megbízója együttműködését. Miközben az

Alsó- és Felső-Belvedere

munkálatai igen gyorsan, 1714–1716, illetve 1721–1722 közt eljutnak a befejezéshez, a korábban kezdett ráckevei vállalkozás felavatása csak 1722-ben történik meg.

Előnyös Duna-közeli fekvésével, tágas, U alakú udvarával a kastély szinte úgy fogadja az odaérkezőt, mint hajdanában. Két változást azonban hozott az idők folyása. Alacsony gazdasági épületek kerültek az eredetileg nyitott bejárati oldalra, míg a leégett manzárdkupola helyét a mai alacsonyabb, cikkelyes szerkezet foglalta el. A bejáratot diadalívszerű hármas nyílás hangsúlyozza, s a ion pilaszterek fölött ballusztrádos attika emelkedik remek faragású szobrokkal. Egész kis istenpantheon tárul elénk, Jupiterrel az élen. Legfölül, a homlokzatot megkorozánó timpanonban az oroszlánok által tartott hercegi címer ékeskedik. Egyszerre könnyed és méltóságteljes az összbenyomás. Szinte észrevétlenül kapnak barokkos zamatot a klasszikus gyökerű építészeti formák a szűkebb és tágabb nyílásközök ritmikus váltakozásában, a homorú és domború felületek mozgalmas ellenpontjában. Itt még nyoma sincs a díszítményesség későbbi áradásának. Az önálló tetőkkel elkülönített részek tömegjátéka viszont

KERNY TERÉZIA

SZEMELVÉNYEK GÓZON IMRE MUNKÁSSÁGÁHOZ

ADALÉKOK A MOB MÚLT SZÁZADI TÖRTÉNETÉHEZ

A Műemlékek Országos Bizottsága (MOB) megalakulásától kezdve jelentős mértékben alkalmazott külső munkatársakat is.[1] Közéjük tartozott *Gózon Imre* ev. ref. tanító, aki egy nagy hírű színészdinasztia tagja volt.

1826. október 25-én született a Komárom megyei Ógyallán. A szabadságharcban megsebesült. Felépülése után 1850-től 1853-ig *Latabár Endre* színtársulatának volt tagja. Később elvégezte a pápai tanítóképző iskolát. Tanulmányainak befejeztével Zala megyébe, Szentgyörgyvölgyére került népiskolai tanítónak.[2] Itt kezdett el rendszeresen foglalkozni helytörténeti kutatásokkal: *1854-ben ő fedezte föl a veleméri falképeket*, de ezek később, *Römer Flóris* közleményei nyomán váltak ismertté.[3] 1872-től Römer buzdítására régészeti feltárásokat vezetett a környéken. *Pauler Tivadar* közoktatási miniszter fölszólítására rendszeresen értesítette erről a MOB hivatalát.[4] 1875-ben lett a MOB kültagja, és számos muraközi templomról küldött beszámolót.[5] 1873-ban Vas vármegye határán tett egy régészeti-műemléki körutat. Kutatásainak eredményeit néhány hónappal később nyomtatásban is megjelentette.[6] 1878-ban hasonló útra vállalkozott az egykori Zala vármegyében is. De ez az érdekes, történeti búvárlatokkal megfűszerezett jelentése már soha nem került nyilvánosság elé, sőt mindmáig a MOB iratanyagai között rejtőzött.[7] Miután hasonló topográfiai kutatásra az elmúlt száz évben sem került sor, és a Gózon által említett építészeti emlékekről azóta is csak *Gerecze Péter* szűkszavú lajstroma nyújt némi eligazítást, nagyon is indokoltnak tartottuk, hogy Gózon Imre írásai közül éppen ezt a jelentést

Csáktornya, a vár a 17. század végén

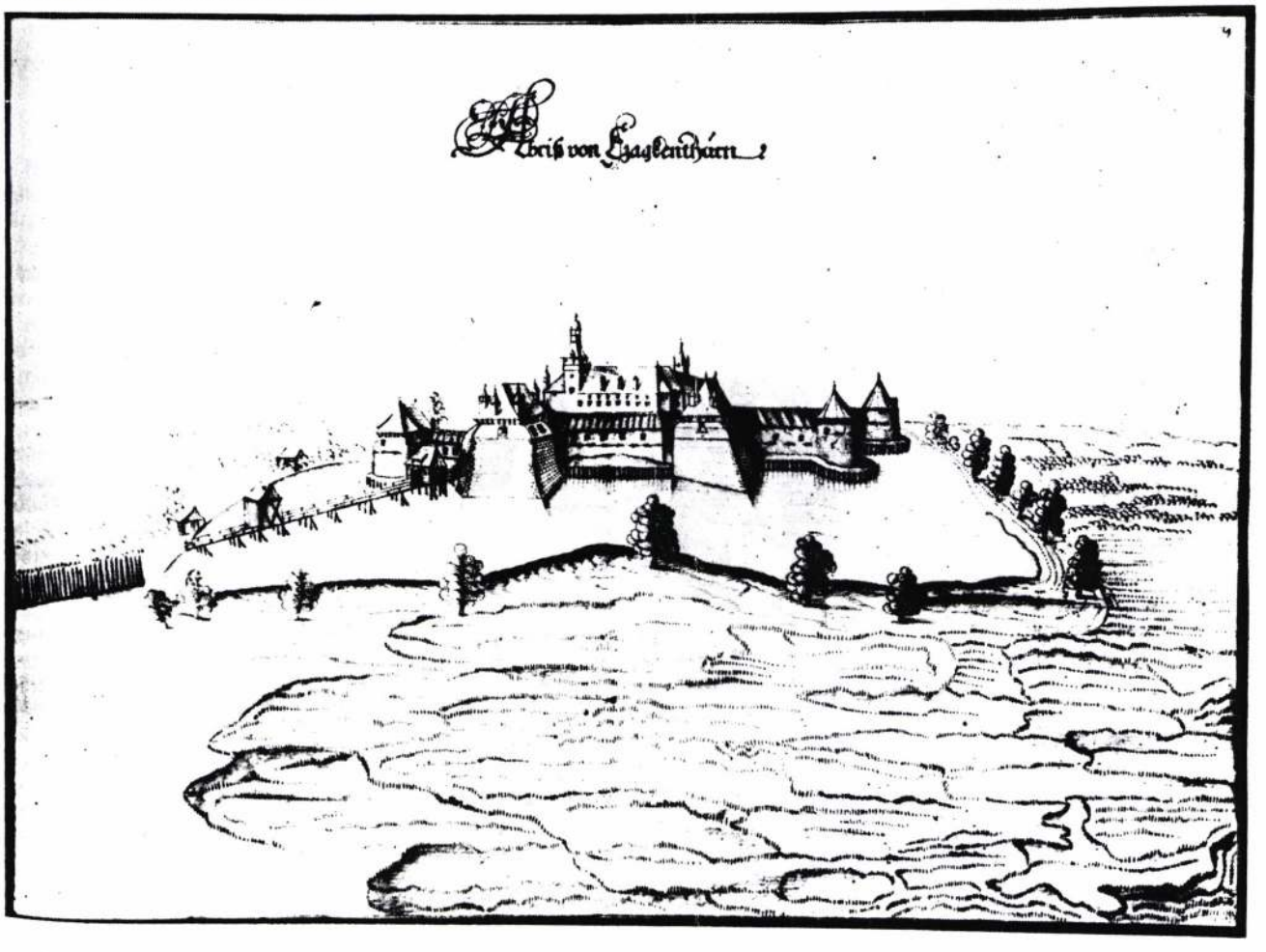

válasszuk ki és közöljük nyomtatásban. Elfeledett beszámolójával szeretnénk tisztelegni sokoldalú munkássága előtt, abban a reményben, hogy talán ezzel is sikerül fölhívnunk a figyelmet a művészettörténeti kutatás számos fehér foltjára is.

JEGYZETEK

1. *Borsos B.*: A magyar műemlékvédelem hivatala és gyűjteményei az 1881. évi törvény megjelenésétől Henszlmann haláláig (1888). Magyar Műemlékvédelem VII. (1971—1972). Budapest 1974. 23—46.
2. *Szinyei J.*: Magyar írók élete és munkái III. Budapest 1894. 1326—1327. h.
3. *Rómer F.*: Régi falképek Magyarországon (Monumenta Hungariae Archeologica III.) Budapest 1874. 13—23; *Rómer F.*: A kisebb terjedelmű vagy már ismertetett falfestmények. Rómer Flóris hagyatéka, LVII. csomag, Országos Műemléki Felügyelőség, Könyvtár, ltsz.: 669/161. 180—194; *Rómer F.*: Vegyes művészettörténeti jegyzetek. Rómer Flóris iratai. Országos Széchenyi Könyvtár, Kézirattár. Oct. Hung. 501/9. fol. 187.
4. *Szinnyei* i.m. 1326. h. Többek között a szécsiszentlászlói őskori sáncokat, a baksai római halmokat és a Veszprém vármegyei Kéttornyúlak gótikus templomát ásatta. Ez utóbbira v. ö. MOB Iratok 1875/67., 128.
5. Így a bellatinai, borcsai, hodosi, muraszombati, petrócsai, rakcsinai, stridói, tisinai, tótlaki, veleméri és vizlendvai templomokról. A műemléki adatfelvételen kívül néhány épület alaprajzát is elkészítette. — *Henszlmann I.*: Évi jelentés a magyarországi műemlékek id. bizottságának működéséről 1878-ban. Archaeológiai Értesítő XIII (1879) I; *Gerecze P.*: A Műemlékek Országos Bizottsága rajztárának jegyzéke. Magyarország Műemlékei I. Szerk.: *Forster Gy.* Budapest 1905. 409, 411, 421, 422, 423, 425, 426, 430, 431, 432. h.
6. MOB Iratok 1873/90. Nyomtatásban: Vasmegye határszélén tett régészeti kirándulás. Archaeológiai Értesítő VII (1873) 299—305.
7. MOB Iratok 1878/23.

A kéziratot az eredeti helyesírás szerint közöljük. Az elhagyott történeti összefoglalás helyét pontokkal jelöltük.

MOB Iratok 1878/23.

A magyar nemzeti múzeum igazgatósága Gózon Imrének Zala megye délnyugati szélén régészeti szempontból tett utazása eredményéről szóló jelentését megküldi.

Geduly

A beadvány kelte: 3/IX. — 1877.
érkezett: 25/II. — 1878.

Ezen jelentés az 1878 évi Martius 27^{én} tartott ülésben bemutattatván tudomásul vétetett és az iratok közt elteendő.

Budapesten 1878 martius 27.

Henszlmann Imre
előadó

Csáktornya, a vár látképe. Könyöky József rajza 1885-ből, Országos Műemléki Felügyelőség Tervtára

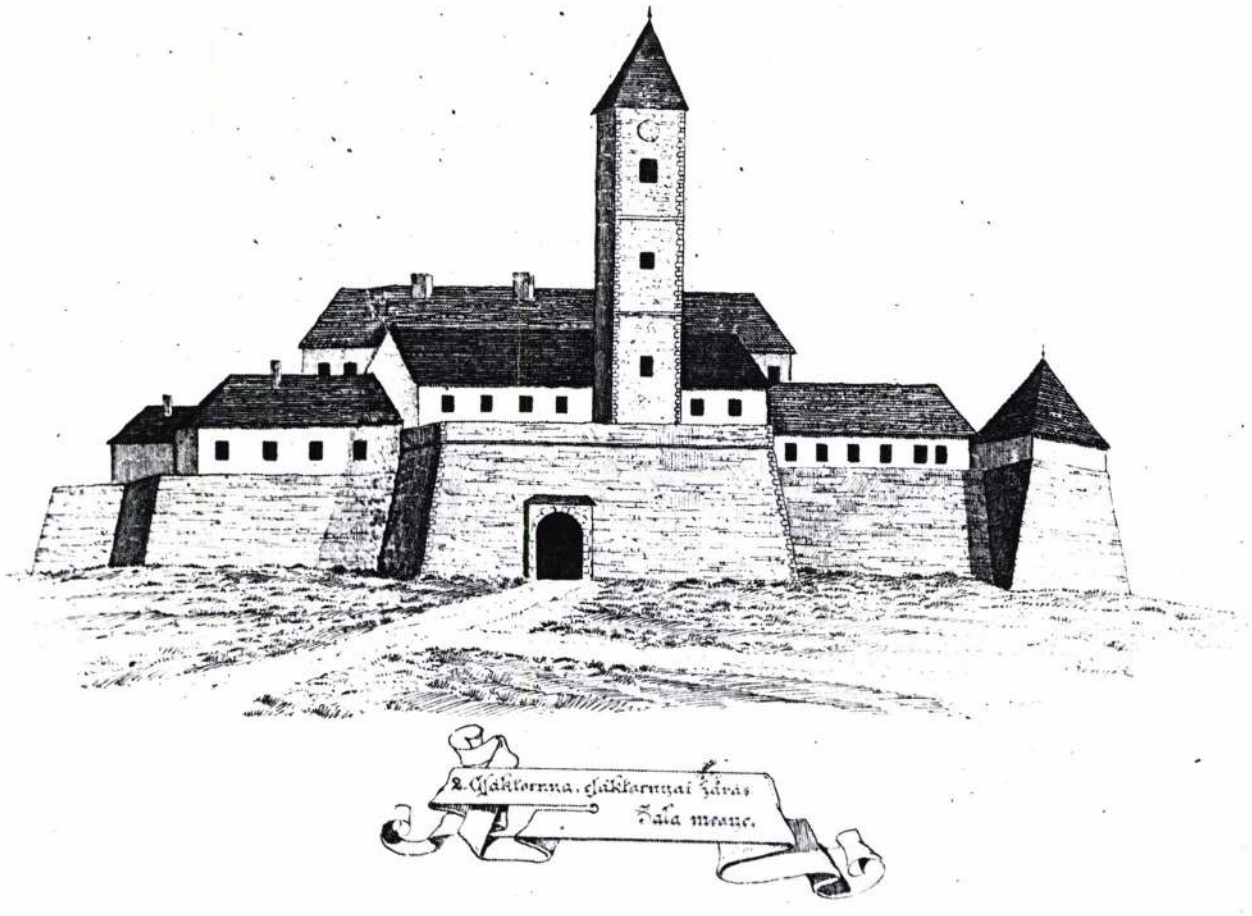

GÒZON tune régén

Pavilon, 5 (1991)

29. Conservation of the Kiev-sword,
Cultural Heritage and Restorer in the Changing World, 8th International Restorer Seminar 1993, Sárospatak, Hungarian National Museum 1994. Budapest. 191–201.

30. T. Balázsy Ágnes; Báthy Géza; Velledits Lajos: A restaurálás története és etikája,
Restaurátorképzés jegyzetei, Magyar Nemzeti Múzeum, Budapest 1997. (megjelenés alatt).

Gózon Imre
(1826–1917)

Szentgyörgyvölgy község az az egyedüli település Magyarországon, ahol a műemlék pusztulását, műemlékvédelmét szinte elsőként ismerte fel 1863-ban egy nagyszerű ember, a negyven évig Szentgyörgyvölgyön tanító Gózon Imre református kántortanító.
Az akkori nehéz tanítói hivatás mellett Gózon Imrének még arra is telt ereje, hogy barátkozzon a természettel, anyagot gyűjtsön a Magyar Nemzeti Múzeumnak és kellő hozzáértéssel vizsgálja a múlt építészetét.
Egy ilyen séta alkalmával felkereste a szomszédos Vas megyében levő Velemér 1360-as évek második felében épült templomát, amely Szentgyörgyvölgy község közvetlen szomszédságában található.
Szomorú látvány tárult elé.
Feljegyzések alapján a templom tetőszerkezete nagyon el volt használódva, falai kopottak, sérültek voltak. Ahogy a sérült, elhasználódott tetőn keresztül befolyt az esővíz, a templom falairól lemosta a meszelést és kitűnt, hogy a meszelés alatt több száz éves festett freskók találhatók.
A veleméri templommal kapcsolatos észrevételezését közölte Rómer Flórissal, a pesti egyetem tudós professzorával, aki 1863-ban járt Velemérben, hogy Gózon Imre Szentgyörgyvölgyi iskolamester értesítése nyomán szemügyre vegye középkori művészetünknek ezt a gyöngyszemét, s megmentésére megtegye a legszükségesebb intézkedéseket.
Fáradozása Gózon Imre kántortanítónak eredménnyel járt s azóta a kis templom tízezreknek nyújt okulást és belső örömet. Ettől az időponttól számítjuk Magyarországon a műemlékvédelem elindulásának kezdetét. E nagy értékű műemléktemplom megmentésének ténye nagyon szorosan kötődik Gózon Imre múltat tisztelő és hozzáértő magatartásához.
Gózon Imre műemlékvédelmi tevékenysége nemcsak Szengyörgyvölgy, nemcsak Zala megye, hanem az ország műemlékvédelmi megóvásában is jelentős szerepet töltött be. 1876-ban beválasztották a műemlékvédelmi albizottságba, 70 éves korában 40 éves kántortanítói és műemlékvédelmi kiemelkedő tevékenységéért I. Ferencz József apostoli királyunktól arany érdemrend kereszt kitüntetést kapott. A nevezetes eseményre 1896 február 17-én a Szentgyörgyvölgyi Egyházközség templomában került sor.
Érdemes életútját néhány gondolatban összefoglalni.
Gózon Imre 1826. október 23-án született Komárno mellett - Szlovákiában - Ógyallán. 1853-54-ben Pápán végezte el a főiskolát. Apja Gózon István ügyvéd.
1855-től 1895-ig a református egyházközség tanítója volt, 91 éves korában 1917-ben halt meg Szentgyörgyvölgyön.

Felső Vilmos

KÖZHASZNÚ INFORMÁCIÓK

Dercsényi Dezső Sajtódíj

A korábbi évekhez hasonlóan idén is szeretnénk átadni a Dercsényi Dezső sajtódíjat az arra legméltóbb publicisztika szerzőinek.
Az alapító okirat értelmében a díjat az az újságíró, riporter, publicista, közíró vagy egyéb szerző kaphatja meg, aki az előző naptári év műemléki szempontból legjobb, leghasznosabb, leghatásosabb publikációját jelentette meg a nem szakirányú magyar sajtóban. Szakirányú sajtónak pl. a Műemlékvédelem, Magyar Építőművészet, Művészettörténeti Értesítő, Műemlékvédelmi Szemle, Archeológiai Értesítő, Pavilon, Unokáink is látni fogják, Unokáink sem fogják látni, Városépítés, Értékmentő tekintendő. Tekintettel azonban arra, hogy az írott és elktronikus sajtó lehetőségei meglehetősen eltérőek, a zsűri – korábbi döntése alapján – külön díjazza a kétféle médiát.
Javaslatot bárki tehet tetszőleges számban, de saját írását nem javasolhatja senki. A javaslattevőt kérjük, rövid írásos inkoklással kiegészítve juttassa el a javasolt publikáció eredetijét ill. másolatát (melyből ki kell derülnie, hogy mikor és hol látott napvilágot) Ghyczy Gabriellának (postán: Országos Műemlékvédelmi Hivatal – 1250 Budapest, Pf. 6.; személyesen: Budapest II., Csalogány u. 31–33.), legkésőbb 1995. március 18-ig.
A díj átadására, melynek összege 60 000.– Ft, a hagyományoknak megfelelően a műemléki világnap központi ünnepségén, 1996. április 18-án kerül sor. A díjazottat természetesen külön értesítjük.

PÁLYÁZAT

Az MTTM antireklámpályázata

A Magyar Természettudományi Múzeum reklámellenes reklám, illetve antireklám plakáttervek készítésére pályázatot hírdet. A pályázat célja: felhívni a figyelmet a reklám fogyasztást serkentő, pazarlást ösztönző, végső soron a korlátozott természeti források felélését, elpusztítását gyorsító káros hatásaira. A felvázolt témát legtömörebben, legszelle-

Múzeum Hivatal
1996/2.

mesebben megközelítő terveket elkészítjük és az „Ember és természet Magyarországon" című állandó kiállításban bemutatjuk. A pályázatokat jeligével – pályázó nevét és címét tartalmazó külön borítékkal együtt – a MTTM Közművelődési Osztályára kell benyújtani. A pályázatok leadási határideje 1996. április 15. Eredményhírdetés: a Föld Napján az új múzeumi épületben.

* * *

A Technikatörténeti Műtárgyvédelmi Kuratórium meghívásos pályázatot hirdet a veszélyeztetett helyzetű országos feladatkörű ipari-, technikatörténeti profilú szakmúzeumok fenntartása és működőképességének megőrzésére, valamint az ipartörténeti muzeális emlékvédelem céljára 1996 évre szólóan rendelkezésére álló állami támogatási keretből való juttatás elnyerésére. Előnyben részesülnek azok a múzeumok, amelyek finanszírozása nem tartozik az állami költségvetési szervek, intézmények, vállalatok, továbbá az önkormányzatok múzeumfenntartói feladatkörébe. Az állami és önkormányzati fenntartásnak tekintetében kivételt képeznek az olyan támogatási igények, amelyek a profiljukhoz kötődő, gazdátlanná vált kisebb szakgyűjtemények, kiállítóhelyek vagy jelentős ipartörténeti muzeális értékek gondozásba vételét célozzák. A szakmúzeumok a megyei múzeumi szervezetek- és egyéb múzeumok- közreműködését is kérve, mérjék fel a gyűjtőterületükön létező ipartörténeti gyűjtemények helyzetét és szorgalmazzák a gazdátlanná vált, vagy kallódó értékek átvételét, illetve indokolt esetben az állami támogatás igénylését az eredeti helyen történő megóváshoz.
Adatlap igényelhető a 2044055-ös telefonszámon, a Technikatörténeti Múzeumban. Az elbíráláshoz szükséges információs adatlapok nélkül, vagy a beküldési határidő után beérkező pályázatokat a Kuratórium nem tudja figyelembe venni. A pályázatokat a Kuratórium április hónapban értékeli, melynek eredményéről a pályázókat értesíti. Az állami támogatást elnyerő pályázók részére megítélt összeget az Országos Műszaki Múzeum utalja át a Művelődési és Közoktatási Minisztérium általi folyósítások időpontjai szerint.

Technikatörténeti Műtárgyvédelmi Kuratórium

NEMZETKÖZI KAPCSOLATOK

TANULMÁNYÚT EGYÜTTMŰKÖDÉS

Magyar Nemzeti Múzeum
1996 január 19-24 között Erdélyben előadói körúton vettem részt, a "Magyar pénzverés kezdete" címmel tartottam előadásokat. Az utat a Zürichi Magyar Történelmi Egyesület szervezte, amely egyesületnek igen sok helyi kapcsolata van erdélyi városokban. Ennek következtében az előadások előkészítése rendkívül körültekintő volt, egy-két nappal előtte a magyar nyelvű rádió és a helyi sajtó élénk propagandát fejtett ki. Így az előadásokon tömeges volt a hallgatóság létszáma.
Január 19-én Kolozsvárott a Református Teológiai Főiskolán volt az előadás, 20-án Nagyenyeden az RMDSZ Székházában, 21-én Marosvásárhelyen a Bernády Alapítvány Székházában, 22-én Székelyudvarhelyen a városi önkormányzat épületében, 23-án Csíkszeredán két előadást tartottam: a Márton Áron Gimnáziumban és a Kriterion Alapítvány Székházában.
Az említett városokban - ahol lehetőségem volt - felkerestem a magyar szempontból jelentős közgyűjteményeket. Valamennyinél fokozott igény jelentkezik a magyar gyűjteményekkel történő kapcsolattartásra. A továbbiakban ezek intézményi keretek között kell történjenek.

Dr. Gedai István
főigazgató

SZEMÉLYI HÍREK

A szentendrei Szabadtéri Néprajzi Múzeumban belső átszervezés következtében a MŰTEREM szervezeti egység osztályként megszűnt. Helyette csoportonként, a főmérnök közvetlen irányításával végzi munkáját. Sabján Tibor osztályvezetőt a főigazgató 1996. február 1-jétől felmentette műteremvezetői beosztásából, s a csoport élére Buzás Miklós építészmérnököt nevezte ki. Sabján Tibor 1996. február 1-jétől főtanácsosi címet kaptt, s a Néprajzi osztályon néprajzos-muzeológusként folytatja tevékenységét.
Szintén az átszervezés keretében 1996. március 1-jei hatállyal a Néprajzi osztály közvetlen irányítását a főigazgató látja el. Kecskés Péter főtanácsost a Főigazgató – munkája elismerése mellett – osztályvezetői beosztásából felmentette, aki a Néprajzi osztályon néprajzos muzeológusként folytatja tovább tevékenységét.
Több évtizedes kiemelkedő szakmai és tudományos munkája elismeréseként a Szabadtéri Néprajzi Múzeum főigazgatója 1996. február 1-jétől, dr. Balassa M. Iván múzeumi főtanácsosnak címzetes igazgatói címet adományozott.
A Pro Renovanda Cultura Hungariae dr. Füzes Endrének, a Szabadtéri Néprajzi Múzeum nyugalmazott főigazgatójának Kodály Zoltán közművelődési díjat adományozott a népművészet, a népi iparművészet hagyományainak megőrzésében elért kiváló eredményeiért.
Gyimesi Zsuzsanna munkaviszonya a Szabadtéri Néprajzi Múzeumban február 1-jei hatállyal, közös megyegyezéssel megszűnt.

„A pannoniai rómaikori csontművesség – A Magyar Nemzeti Múzeum csontgyűjteménye" c. kandidátusi értekezését megvédte T. Bíró Mária, az ELTE Régészettudományi Intézetének könyv-

problémája fölmerül, kérjük forduljon a következő személyekhez:
Iparművészeti Múzeum – tel.: 217-5222
Adattár – Ács Piroska 135-ös mellék
Ötvös Osztály – Békési Éva, Pandur Ildikó 141-es mellék

dr. Lovag Zsuzsa
az Iparművészeti Múzeum főigazgatója
az OTKA kutatás témavezetője

Gyűjtés Gózon Imre szobrára

A Múzemi Hírlevél márciusi számában közöltünk egy kis gondolatébresztő cikket Gózon Imréről, a hazai műemlékvédelem egyik úttörőjéről.
Egy mellszobrot szeretnénk állítani Gózon Imrének Szentgyörgyvölgyön, hogy a jövő nemzedéke számára példakép maradjon.
A kivitelezési költség várható összege 360 000–400 000,– Ft. Önkormányzatunk lehetőségei nem biztosították, hogy saját erőnkből a Magyarság Ezeregyszáz éves évfordulójának ünnepség sorozatára azt meg tudjuk valósítani.
Községünk lakosságának adománya eddig 180 000,– Ft.
Kérem, célunk megvalósítása érdekében támogassák elgondolásunkat.
Számlaszámunk: OTP Bank Rt. Lenti: 11749022-15436052

Tisztelettel:

Felső Vilmos

SZEMÉLYI HÍREK

A Szabadtéri Néprajzi Múzeum Közönségszolgálati osztályához 1996. március 1-jén belépett Pozsonyi Lilla reklámszervező munkakörbe.

Árpási Tamás, a csornai múzeum restaurátora 1995-től megvált a múzeumtól.

Rónai Iván 1996. április 1-jétől a MKM Kulturális Örökség Főosztályának vezetője. Korábban az Országgyűlési Könyvtár Tájékoztatási Osztályának igazgatója volt.

IN MEMORIAM

Dr. Kovács Gy. István

A Magyar Vegyészeti Múzeum Kuratóriuma mély megrendüléssel tudatja, hogy 1996. március 11-én életének 52. évében elhunyt dr. Kovács Gy. István okl. vegyészmérnök, a várpalotai Magyar Vegyészeti Múzeum igazgatója.
A Veszprémi Vegyészeti Egyetemen és a Nehézvegyipari Kutató Intézetben végzett munkája után 1984-től vezette a Magyar Vegyészeti Múzeumot. Kiemelkedő szervező tehetséggel, a nehézségeket leküzdő szívós munkával a múzeum működését nemcsak biztosítani tudta, hanem az ipari kapcsolatok bővítésével sikerrel tovább is fejlesztette.
Kezdeményezésére indult meg a hazai környezetvédelem történeti előzményeinek feldolgozása, Ő szorgalmazta a megkezdett vegyipartörténeti kutatások folytatását. Számos kiadvány szerkesztői feladatát látta el. Tagja volt az MKE Kémiatörténeti Szakosztálya elnökségének. Eredményeit ez év januárjában a Magyar Köztársasági Érdemrend Kiskeresztje kitüntetéssel ismerték el.
Személyében egy határozott vezető, de közvetlen ember és jó barát távozott el nagyon korán a magyar műszaki múzeumok munkatársainak közösségéből.

DÍJAK, KITÜNTETÉSEK

Dr. Trogmayer Ottó, a szegedi Móra Ferenc Múzeum főigazgatója 1996. március 15-én Széchenyi-díjban részesült.

Petheő Károly restaurátor, 1996. március 15-én Munkácsy-díjat kapott.

Dr. Bánhegyi Miksát, a pannonhalmi Főapátság főkönyvtárosát, munkásságának elismeréseként a Pro Renovanda Cultura Hungariae közművelődési díjával tüntették ki.

NYITVATARTÁSI REND – ADATVÁLTOZÁS

A múzeumok ünnepi nyitvatartási rendje:

Április 7. Húsvét vasárnap	NYITVA
Április 8. Húsvét hétfő	NYITVA
Április 9. kedd	ZÁRVA
Április 10. szerda	ZÁRVA
Május 1. szerda	NYITVA
Május 2. csütörtök	ZÁRVA
Május 26. Pünkösd vasárnap	NYITVA
Május 27. Pünkösd hétfő	NYITVA
Május 28. kedd	ZÁRVA
Május 29. szerda	ZÁRVA

Kivétel a Magyar Mezőgazdasági Múzeum:
Április 8. (hétfő) zárva

GÓZON Imre
Múzeumi Hírlevél 1996

MÚZEUMNYITÁS

1996-ban március 30-án szombaton nyit a Szabadtéri Néprajzi Múzeum Szentendrén.
Nyitvatartás: naponta 9–17 óráig felnőtt 150 Ft
Szünnap: hétfő, kivéve április 8. Húsvét hétfő, május 27. Pünkösd hétfő.

Bőrkonzerválási szeminárium július 22–23.
Fényképek konzerválása és megóvása július 24–26.
Falfestmény- és Felületdíszítési konzerválási szeminárium (Nápoly) szeptember 28–október 2.
Falfestmény-konzerválási/restaurálási szeminárium (Románia) június
Fotóműhely június 24–28.

1996-os konerenciák:

- Dél-amerikai archaeometallurgiai konferencia: 1996. július 28–29. London (További információk beszerezhetők az IAP-nél)
- Falfestménykonzerválás Európában (Konferencia) 1996. október 3–5. Nápoly (További információk beszerezhetők az IAP-nél)

Kémia konzervátoroknak – Levelező kurzus:

E négyhónapos tanfolyam bevezetést nyújt a kémiába a kevés kémiai ismerettel rendelkezők számára. Minden tanuló kérdőívet tölt ki bevezetésként, hogy tájékoztassa tanárát egyéni igényeiről. A Tanterv általános konzerválási kérdések köré csoportosul: pl. anyagfajták, környezet, tisztítás, és károsodás. A tanfolyam szakirodalmat, fontos kísérleteket és összegzett kutatási egységeket kombinál, s így magyarázza meg a konzerválási gyakorlathoz szükséges kémiai alapelveket. A tanfolyam kitűnő hátteret nyújt a résztvevők számára ahhoz, hogy nagyobb betekintést nyerjenek mindennapi munkájukba.
1996. szeptemberétől decemberig látogatható.
Előadók: C. V. Horie, Manchester Museum, és dr. D. Kenyon.
Költség: 495 font /790 dollár (tartalmazza a tanfolyam eszközeit, a kísérleti anyagot stb.)
További információk nyerhetők az IAP-től.
Internet használóknak:
Az IAP homepage a http://www.ucl.ac.uk/ tcfa313/

Az Archetype Homepage az Interneten elérhető a http://www.geopages.com/Athens/1888-on, böngészheti legújabb kiadványainkat, régészeti, konzerválási és gyűjteménykezelői könyvkatalógusunkat.

Legújabb katalógusunk több mint 1000 címet tartalmaz a régiségek konzerválása, gyűjteménykezelés és régészet területéről, s ihgyen kapható. Ha ígényli, írjon, küldjön faxot vagy telefonáljon a következő címre:
Archetype Books, 31–34, Gordon Square, London WCIH OPY
Telephone (44)171 387 9651, Fax (44) 171 388 0283

ford. Zilahi Nagy E.

ELŐADÁS

Törökországi műemléképületek és néprajzi tárgyak tegnap és ma

1996. február 17.
Várbaráti Kör, Szigetvár

A szigetvári Várbaráti Kör szervezésében a Kör elnöke, Petőh Sándor, majd Puskás László, az MTA tanácsosa bevezető előadásai után Mátéfy György, a MNM főrestaurátora a „Török kávézóval" kibővített Helytörténeti Múzeum helyiségében egy órás előadást tartott a törökországi jellegzetes műemlékekről, muzeális és néprajzi témájú tárgyakról. Előadását a korábbi évtizedekben készített diaképeivel illusztrálta.

KÖZHASZNÚ INFORMÁCIÓK

A Magyar Nemzeti Múzeum az 1996. március 16-i nyitás után új sorszámozott belépőjegyekkel várja látogatóit, amellyel egy sorsoláson vehetnek részt. Minden 200 000. látogató között a Magyar Nemzeti Múzeum egy Suzuki gépkocsit sorsol ki. A gépkocsit a múzeum egyik szponzora ajánlotta fel erre a célra.
A belépőjegy egy szelvényből és egy levelezőlapból áll. Annak, aki részt kíván venni a sorsoláson, le kell tépnie a szelvényt, és bele kell azt dobnia az előcsarnokban elhelyezett gyűjtőládába.
A levelezőlapot meg kell őriznie, mert ez az igazolószelvény, melynek felmutatásával veheti át a szerencsés nyertes a Suzuki gépkocsit.
A nyertes számokat a Népszabadság hasábjain olvashatják.
A kisorsolandó gépkocsi 1996. március 16-tól a múzeum kertjében látható.

FELHÍVÁS

A Magyar Nemzeti Múzeum és az Iparművészeti Múzeum ötvösséggel foglalkozó munkatársaiból alakult OTKA-munkacsoport előkészíti Kőszeghy Elemér: Magyarországi ötvösjegyek a középkortól 1867-ig (Budapest, 1936) c. jegykönyvének bővített újrakiadását.
Az anyag pontosítása érdekében szeretnénk fölmérni és regisztrálni a közgyűjteményekben lévő, magyar ötvösjegyekkel ellátott műtárgyállományt.
Ehhez a munkához kérjük tisztelt kollégáink szíves segítségét az alábbi formában.

1. A magyarországi ötvösjeggyel ellátott ötvöstárgyak leltárszámos listája, és/vagy a tárgyról készült leírókarton másolata.
2. Lehetőség szerint az ötvöstárgyakról (viasszal, kormozással stb.) levett jegy rajzolata.

A felmerülő dologi költségeket az OTKA pályázat anyagi forrásaiból fedezni tudjuk. Amennyiben a fenti programmal kapcsolatban bármiféle kérdése,

Újabb Malév-kedvezmény

Korhatártól függetlenül utazhat a nyugdíjas

NÉPSZAVA-információ

Várhatóan októbertől ismét kedvezményesen utazhatnak a nyugdíjasok a Malév európai járatain – tudtuk meg *Bencze Miklóstól*, a légitársaság szóvivőjétől. Az őszi hónapokra tervezett akció utazási feltételeiről és az igénybe vehető járatokról még nincs döntés, a Malév legkorábban szeptemberben teszi közzé kedvezményeit. Mint megtudtuk, októbertől bővül a kedvezményezettek köre. Eltörlik a korhatárt, így előzetes jelentkezés után, minden – kortól független – magyar nyugdíjas állampolgár kedvezményes helyet kaphat a Malév kijelölt európai járataira. Az utazás így sem lesz teljesen ingyenes, a repülőjegy árának csaknem felét – úgy mint eddig is – ki kell majd fizetni. Vagyis minden olyan szolgáltatásért, ami a Malévnak az utaztatáson kívül kiadást jelent.

Mint ismert, az elmúlt év decemberében jelentette be *Horn Gyula* akkori miniszterelnök, hogy a 65 évnél idősebb polgárok a csúcsszezonon kívül az év öt hónapjában ingyen utazhatnak a Malév mintegy 20 járatán. Erről december 11-én kormánydöntés is született. A légitársaság járatain a nyugdíjasok 1998 februárjától kezdve élhettek a kedvezménnyel.

A Malév idén április végéig tartó akciója alatt mintegy 1800 nyugdíjast utaztatott több európai járatán. A kedvezményes Malév-utazásokkal a kormány szinte egy időben jelentette be, hogy e korosztály számára a MÁV, a GYSEV, illetve a Volán belföldi járatai ingyenesek lesznek. Vasúti szakemberek a kedvezményezettek körének kiszélesítését akkor úgy ítélték meg, hogy hatására évente mintegy 600 ezerrel több utassal számolhatnak.

Kórházban hagyottak

Tinnyei Mária NÉPSZAVA

Egyre növekszik azoknak a gyermekeknek a száma, akik szociális okból kerülnek kórházba. A Heim Pál kórházban három év alatt a betegforgalom megháromszorozódott, és az orvosok becslése szerint ma a gyermekek tíz százaléka nem igényelne kórházi ellátást. A család anyagi helyzete, télen az otthoni fűtés hiánya miatt a kórházban jelentkező szülők gyermekeit az intézmény dolgozói kénytelenek felvenni. A kórház osztályvezető főorvosa, *Czinner Antal* adatai s[illegible]

ségügyi intézmény vezetői kénytelenek állami gondozásba adni ezeket az általában súlyos egészségi problémákkal küszködő gyermekeket.

A kórházban tartott sajtótájékoztatón elhangzottak szerint súlyos probléma az is, hogy nyáron az unatkozó gyermekek golyót, szivacsot, kavicsot, jelvényt, gombelemet és kisebb játékokat dugnak leggyakrabban a fülükbe, orrukba. Ezek a tárgyak csak abban az esetben járnak azonnali veszéllyel, ha bekerülésük sérülést okoz vagy maró hatásúak. Ám [illegible]

Nincs jogi alapja a Gozsdu-épületek román visszaigénylésének

A Budapest belvárosi Gozsdu-épületek visszaigénylésére a román Gozsdu Alapítványnak nincs jogi lehetősége. Az erről szóló szerződést a két állam parlamentje 1937-ben ratifikálta. A külügyi tárca hamarosan összegzi az illetékes magyar minisztériumok véleményét. A hét épület jelenleg leromlott állapotban van, és felújításra vár.

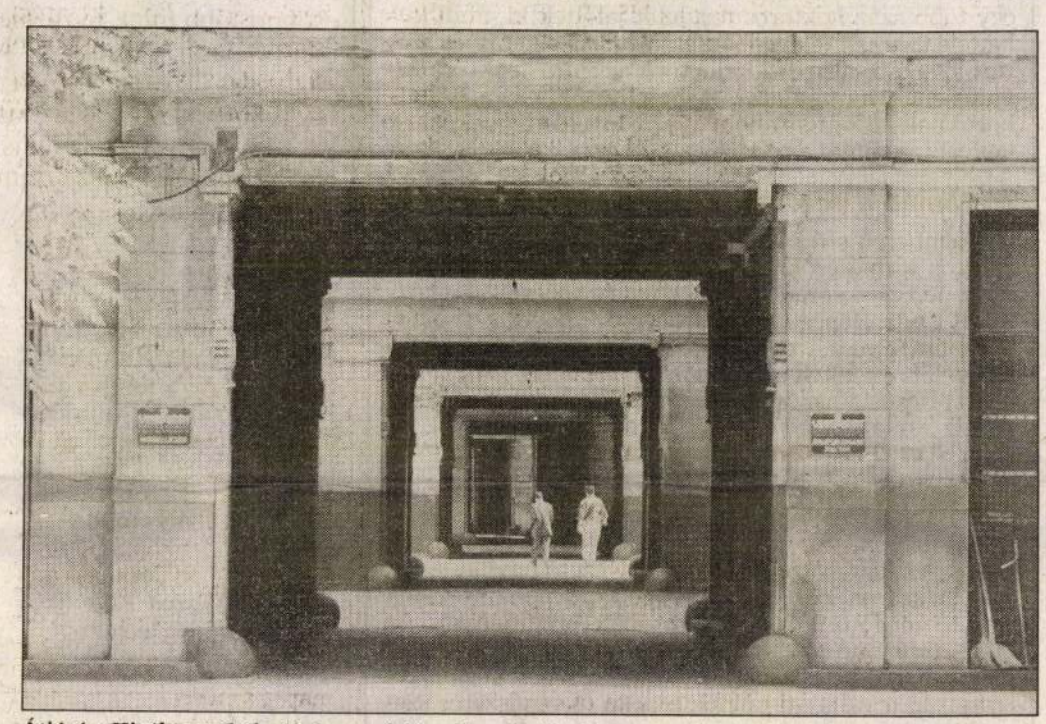

Átjáró a Király utcából a Dob utca felé, a Gozsdu-tömbben — Szalmás Péter felvétele

NÉPSZAVA-információ

Mint azt a Rompres hírügynökség jelentése alapján tegnap hírül adtuk, a román külügyi szenátus keddi ülésén felmerült az egykori sikeres romániai ügyvéd, *Emanuil Gozsdu* által a múlt században épített házak visszaigénylése. *Toperczer Ferenc*, VII. kerületi alpolgármester szerint a Gozsdu-épületek tulajdonjoga tiszta, jogilag az önkormányzathoz tartoznak. Az ingatlanok hasznosítására pályázatot írtak ki, amelyet nemrég az izraeli Heftsiba társaság nyert meg. A terv szerint az önkormányzattal közös céget hoznak létre, és a felújításra váró épületegyüttes két éven belül vegyes funkciójú (üzlet, iroda, lakás) területté változik.

Toperczer elmondta, a Gozsdu-épületek sorsa a '90-es évek elején került szóba először, amikor a román ortodox egyház épületet igényelt az önkormányzatól. Akkor megegyeztek a Holló utca 8. szám alatti épületben, majd miután ez a ház bontási listára került, újból elkezdődött az alkudozás. A vitát végül úgy zárták le, hogy az egyház maradhatott a Holló utcában, az épületet pedig levették a bontandók listájáról. Így a Gozsdu Alapítvány hátterében álló román ortodox egyház igényei is jogilag rendeződtek. Ettől függetlenül az alpolgármester szerint, ha nem jön létre az izraeli céggel az ingatlanhasznosítási szerződés (amelynek előkészítésén most dolgoznak), szó lehet tárgyalásról Romániával, kiváltképp, ha a románok a kölcsönösség elvén romániai magyar egyházi ingatlanokat adnak vissza.

Horváth Gábor, a Külügyminisztérium szóvivője a Népszavának elmondta, diplomáciai úton, román részről már felvetették a Gozsdu-épületek ügyét. A kérdés rendkívül összetett, ezért több illetékes tárca véleményét is kikérték, melyek összegzése elkezdődött.

Cselovszki Zoltán, a fővárosi önkormányzat városképvédelmi bizottságának elnöke szerint a Gozsdu-épületek együttese a legérdekesebb fővárosi házsorok egyike. Felháborítónak tartja, hogy a kerületi önkormányzat a kiépítendő Madách-sétány ürügyén lebontotta az épületek egy összekötő szárnyát, a műemlékvédelmi hatóság engedélye nélkül. Úgy véli, mindegy ki a tulajdonos, a fő, hogy az épületeknek valódi védelme legyen.

Győri Péter, a fővárosi önkormányzat lakásügyi bizottságának elnöke a Gozsdu-házak egyikében lakik. Elmondta, a házakban levő több mint 50 lakásból csere útján a kerület kiköltöztette a lakók 90 százalékát, hogy az ingatlanhasznosításba tiszta lappal tudjon belekezdeni. Győri nem tudja, hogy mit tudna kezdeni a román alapítvány vagy az egyház egy leromlott állagú, többmilliárdos felújításra váró épületegyüttessel, amelyre a kiírt nemzetközi pályázaton egyébként is alig akadt jelentkező. A kerület már 4-5 éve halogatja a rekonstrukciót. Ha a román alapítvány most jogi csűrcsavarba kezd, az épületek állaga tovább romlik.

Latorcai János a Fidesz főpolgármester-jelöltje

[illegible] Kereszténydemokrata Szö[illegible]-jelöltnek a főpolgármester-jelöltjeként a polgári összefogás első [illegible] volt. Lator-

Matrica vagy kapu

Kormány-előterjesztés készül a tarifafizetésről

Hamarosan elkészül az a kormány-előterjesztés, melyben a közlekedési tárca szakemberei foglalják össze a hazai autópályák építésének és fenntartásának finanszírozási lehetőségeit. A dokumentum szinte minden lehetséges megoldást számba vesz, így több változat ké-

RÖVIDEN

Ipari park Százhalombattán

Ipari park kialakításához látott hozzá a százhalombattai önkormányzat. Vezér Mihály, a város polgármestere szerdai sajtótájékoztatóján mondta el, hogy az érdi önkormányzattal összefogva a két város között egy több száz hektáros területet jelöltek ki, ahol különféle üzemek telepedhetnek meg. Az elképzelés szerint jövő év elején kezdődhetnek az infrastruktúra kiépítésének munkálatai. A befektetőknek, a vállalkozóknak különféle adókedvezményekkel igyekeznek kedvet teremteni az odatelepüléshez.

Támad a peronoszpóra és a lisztharmat

Szakemberek szerint az egri borvidéken akár 10 százalékos terméscsökkenést is okozhat a szőlőültetvények peronoszpóra és lisztharmat fertőzése – tájékoztatott Dula Bence hegybíró. Mint elmondta, a peronoszpóra, e veszélyes kártevő megjelenését három héttel ezelőtt észlelték a hegyközség területén, nem véletlenül elsősorban az elhanyagolt ültetvényeken.

Azt OTP Bank a legjobb hazai bank

A Magyarországon működő hazai bankok közül az OTP Bank a legjobb a Euromoney brit pénzügyi folyóirat éves összegzése szerint. A hasonló nevű gazdaságelemző és kiadói konglomerátum vezető havilapjának júliusi száma közölte a nemzetközi pénzintézetek évente megejtett rangsorolásának eredményét. Az OTP-ről a Euromoney megállapította: a cég a legnagyobb hazai kereskedelmi bank, erőteljes pozíciókat épített ki a vállalati hitelek piacán és rendszeres szereplője az értékpapírpiacnak is.

A Bre-Woré a Hofmann Schneider

A Hofmann Schneider Értékpapír Rt. 100 százalékos tulajdonát a Bre-Wor Observer Brókerház Rt. vásárolta meg július elején – közölte Molnár István, az Állami Pénz- és Tőkepiaci Felügyelet (ÁPTF) főcsoportfőnöke szerdán. A Bre-Wor Observer Rt. teljes egészében átvállalta a Hofmann Schneider Rt. szerződéses kötelezettségeit. A megszűnő brókercég ügyfeleit semmiféle kár nem éri – erősítette meg az ÁPTF illetékese.

Állami teljhatalom a Postabankban

Megalakult az a bizottság, amely a pénzintézet stratégiájáról készíti az előterjesztést

A kormány minden elképzelését megvalósíthatja a Postabankban, miután az MFB megegyezett a Realcsoport több mint 5 százalékos részvénycsomagjának megvételéről. Az állami szavazatokat támogatja az augusztus 7-i közgyűlésen a két osztrák tulajdonos is. Így több mint 80 százalékos szavazataránnyal számolhat a kormány. Ezzel élni is akar – nyilatkozta lapunknak a Pénzügyminisztérium politikai államtitkára.

Várkonyi Iván NÉPSZAVA

Döntési helyzetbe kívánjuk hozni a kormányt, hogy mindenképpen végig tudja vinni akaratát a Postabankban. Arra törekszünk, hogy az állam tulajdon aránya meghaladja a 75 százalékot, így a kormány a vezetők visszahívásáról, az alapszabály módosításáról mindenképpen dönteni tud – nyilatkozta lapunknak *Varga Mihály*, a Pénzügyminisztérium politikai államtitkára. A Magyar Fejlesztési Bank a napokban megállapodott a Reállízing Kft.-vel a társaság birtokában lévő 5,51 százalékos Postabank-részvénycsomag megvásárlásáról – közölte Varga. Az MFB – a pénzügyi tárca iránymutatása nyomán – 95 százalékos árfolyamon kívánta megvenni a részvénypakettet, ám a Reállízing 124 százalékot (770 millió forinttal többet) kért. A megállapodás értelmében az MFB most csak az általa felkínált összeget fizeti ki, a maradékot az év végén utalja át. A Postabank brókercége mindezekkel párhuzamosan elállt opciós vételi jogától, e szerződés értelmében a Postabank Értékpapír-forgalmazó Rt. 140 százalékon vásárolta volna meg a Reállízing birtokában lévő részvényeket.

Tovább növeli az állam befolyását a Postabank osztrák tulajdonosainak, a részvények 4 százalékát birtokló ausztriai Postatakaréknak (Österreichische Postsparkasse) és a több mint 2 százalékos tulajdoni aránnyal rendelkező EA Generalinak azon szándéknyilatkozata, amely szerint a két társaság képviselője is az állammal együtt kíván szavazni a közgyűlésen. Ezzel a kormány szándékai maradéktalanul érvényesülhetnek, hiszen a szavazatok több mint 82 százaléka felett rendelkezhet az állam.

Lapunk kérdésére válaszolva Varga Mihály hangsúlyozta, a Postabank és vezetőinek sorsáról a kormány határoz. A Pénzügyminisztérium vezetése a kabinet döntése értelmében ad iránymutatást az állami körbe tartozó tulajdonosoknak arról, hogyan szavazzanak a bank augusztus 7-i közgyűlésén. A pénzügyi tárca szándéka az, hogy a Postabank hosszú távon ne maradjon az állam tulajdona – erősítette meg Varga. A pénzintézetet, működésének helyrehozása után, privatizálni kívánják. Varga nem tagadta, hogy ez az elgondolás ellentétes a Postabank igazgatóságának hároméves programjával, amely a társaságot tartósan állami tulajdonú pénzintézetként kezeli. A politikai államtitkár hangsúlyozta azonban, hogy a stratégiai kérdésekről a kormány még nem tárgyalt.

A Népszava más forrásból származó értesülése szerint már megalakult az a bizottság, amely előkészíti a kormány elé kerülő javaslatot, és a Postabank közgyűlésének tulajdonosi előterjesztéseit. Ezek között szerepelnek a személyi kérdések is, azt azonban még nem lehet tudni, hogy a jelenlegi vagy teljesen kicserélt vezetéssel működik tovább a pénzintézet. Információnk szerint a kormány ezekről a kérdésekről már a jövő héten határozhat.

Nőtt a külföldi tulajdonú cégek száma

Főként Budapesten és Pest megyében növekedett az újonnan alapított külföldi érdekeltségű társaságok száma idén – közölte tegnap a Központi Statisztikai Hivatal féléves jelentése. A fővárosban csaknem 1400 új cég kezdte meg működését, és ezekben a külföldiek 14,8 milliárd forintnak megfelelő valutát fektettek be.

NÉPSZAVA-információ

Rendőrségi vizsgálat a CB Brókernél

NÉPSZAVA-információ

Az Állami Pénz- és Tőkepiaci Felügyelet (ÁPTF) nemrég vizsgálatot indított a legnagyobb vidéki hálózattal rendelkező értékpapír-kereskedő cég, a CB Bróker ellen. *Molnár István*, az ÁPTF főcsoportfőnöke lapunknak elmondta, egyelőre nem lehet megállapítani, hogy a brókerház fizetőképes-e vagy sem. Az viszont biztos, hogy ha szükséges, a Befektető Védelmi Alap kártalanítja az ügyfeleket. Mint Molnár István lapunknak elmondta, az ügyben biztosat csak 2–3 hét múlva lehet tudni, amikor a felügyeleti vizs-

Megújult szakmai vezetés a pénzügyi tárcánál

NÉPSZAVA-információ

A Népszava értesülése szerint a Pénzügyminisztérium vezetése betöltötte a megüresedett helyettes államtitkári posztok mindegyikét. A minisztériumban a teljes szakmai vezetői kar lecserélődött, négy új helyettes államtitkár és új közigazgatási államtitkár tevékenykedik szeptembertől. Ismert, hogy *Draskovics Tibor* közigazgatási államtitkár felmentéssel távozott posztjáról, helyét *László Csaba* foglalta el, aki eddig a költségvetésért felelős helyettes államtitkárként [illegible] elnöke foglalja el. Thuma korábban már tevékenykedett ezen a területen, az *Antall*-kormányban már betöltötte ezt a posztot. A Magyar Államkincstár így megüresedő elnöki székének betöltésére pályázatot ír ki a Pénzügyminisztérium.

Az augusztus végén önként távozó *Csobánczy Pétert*, az adóügyekkel foglalkozó helyettes államtitkárt valószínűleg *Sági Zoltán*, a tárca személyi jövedelemadóval foglalkozó főcsoportfőnöke váltja fel. *Mihályi Péter*, a helyi önkor- [illegible] jövőben nem lesz feladata a reformok előkészítése. A helyébe lépő helyettes államtitkár, az eddig főcsoportfőnökként tevékenykedő *Tétényi Tamás* területét fogja át, a nemzetközi kapcsolatokkal és a makrogazdasági elemzésekkel foglalkozik majd. Erre a posztra *Barátosi Katalint* nevezik ki, aki eddig főcsoportfőnökként a pénzügyi intézményrendszert irányította. Barátosi felettese, *Balázs Ágnes* helyettes államtitkár is lemondott posztjáról, a pénzintézetekkel, biztosítóval, tőzsdével – mint tegnap [illegible] meg. Az MNB

Csökkenő mérleghiány

A folyó fizetési mérleg 427 millió dollár hiánnyal zárt az idén az első öt hónapban, ami 19 millió dollárral kevesebb, mint egy évvel korábban – tájékoztatott a Magyar Nemzeti Bank (MNB). Májusban 18 millió dollár aktívummal zárt, ami 124 millió dollárral elmarad a tavalyi év azonos időszakának többletétől.

Az egyenleg előző hónaphoz mért változását (áprilisban 63 millió dollár volt a hiány) főleg a 126 millió dollár többlettel záró idegenforgalmi mérleg, valamint a tőkebefektetések utáni szezonálisan alacsony nettó jövedelemkiáramlás

ábbá a múzeumőr fizetéseért a házi-
k járó 800 K, valamint a «Gyüjte-
ásárlására szolgáló alap» gyarapí-
5 K-val. Ezeket hozzáadva a
költségekhez, valóságos kiadás volt
tári segélyből 1525·53, a néprajzi-
yből 886·18 K. A tartalékalaptól
00 K-t egy éremgyüjtemény meg-
használta fel a múzeum.
eumi államsegély-alapnál maradvány
év végén 2·38 K *könyvtári*, 725·92 K
és 342·93 K *néprajzi* segély.
temények vásárlására szolgáló tartalék-
3 végén, noha abból 600 K-t fel-
, 2357·96 K tőkével bírt, mely az
Takarékpénztár 13198. sz. betéti

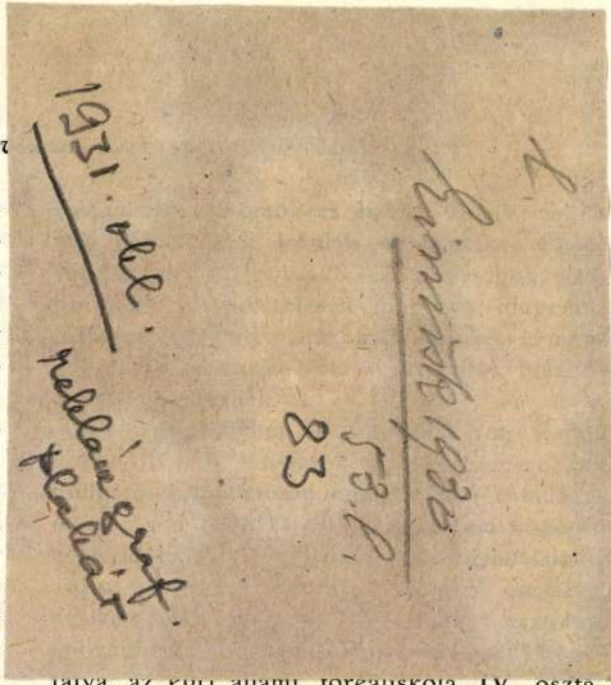

tárya, az egri állami főreáliskola IV. oszta-

előtt álló ősi pásztorélet emlékeinek megmentése. Minthogy a pásztor- és földmívelő nép életmódja szorosan összefügg a földrajzi tényezőkkel, az időjárással: éppen ezért a vidék pásztor-, általában népéletének megértéséhez mindenek előtt a földrajzi objectumok megfigyelése és értékelése szükséges. Erre irányult *dr. Ecsedi István* múzeumőr vállalkozása, amelyre őt nem csupán az intézet hivatásának teljes átérzése és saját ambitiója, hanem a Nemzeti Múzeum néprajzi osztályának és az Alföldkutató Bizottság elnökének biztatása is erősen sarkalta. A kutatások és tanulmányozások jelentőségére való tekintetből a Nemzeti Múzeum néprajzi osztálya Ecsedit anyagi és erkölcsi támogatás-

Derecskére, Balmazujvárosra, Hajdu
Hajdudorogra, Hortobágyra, Haláp-N
rére, Hajduszoboszlóra, Nádudvarra,
bágyra, Nádudvarra, Hortobágy-Ju
Hortobágy-Zám-Disznóföldre, Hor
Kosföldre, Hortobágy-Papegyházára,
bágy-Hodályzugra, járt a hortobágyi
méneseknél, Tiszacsegén, a szoboszlai
gelőkön, Szoboszló-Angyalházán, a n
legelőkön, Szentágotán, Nagykunkápol
tán, Oháton, a hortobágyi Pentezugban
Nagykecskés, Cserepes pusztán, Sz
gittán, az ujvárosi Daraksán, Hor
Árkosmellékén, Hortobágy-Sárosér-I
tájékán, Madarason, a madarasi nagy
Nagyiványon, Hortobágyon és H

Gózon Lajos
grafikus
1925-32
Iparm.Isk.Évk.
1930-34.45.l
48

Szignálva jobbra lent görög betűkkel. „Joannes Baptista de Rositis Foroliviensis pinxit theo toco — in luogo di Dei Genitrice." Tőle balra: 1507.
A Bertinelli-gyüjteményből
E mesternek mindössze még két képe ismeretes a Forlì-i Városi Képtárban és a Velletri-i Spirito Santo-templomban.

Maszlaghy II., 84. szám. — Venturi: Storia dell'arte italiana. VII. kötet, II. rész, Milano, 1913., 92. l. — Gerevich: Az Újság, 1916., júl. 20, 3. lap. — Gerevich: A prímási képtár külföldi mesterei. Vasárnapi Újság, 1916.,

13. *Ricci, Sebastiano: Krisztus születése.*

Gózon Lajos

grafikus művész rajza, Kondor Árpád olommetszete

Repr.

Magyar Grafikai Kérdések 1946.

157. l.

Műes cél

Gózon Sajós

grafikus művész

Emlitve

Magyar Grafikus

Kérdések

1946. 176. l.

HELYSÉG

Káposztafalva.

VÁRMEGYE

Szepes.

SZAKCSOPORT

Réz és

KOR

XV.

ŐRZÉSI HELYISÉG

R.k.templom.

TULAJDONOS

MÉRET

TÁRGY

Ciborium.

LEÍRÁS (ANYAG, ALAK, MEGMUN ÁLÁS, DÍSZÍTÉS, FELIRAT, JE

Bronz.

FÉNYKÉP, RAJZ

Gozón Lajos

grafikus

1931 Képesítő oklevelet nyert, festés

Iparm.Isk.Évk.

1930-34: 48.l.

A KÁRPÁT-MEDENCE ÉS MAGYARORSZÁG ÖSSZEFOGLALÁSA

Mutasd meg a térképen az eddig tárgyalt nagyobb tájakat: az Alföldet, a Kis-Alföldet, a Dunántúlt, a Drávántúlt, az ENy-i, ÉK-i Felvidéket, Erdélyt! Foglaljuk össze ezeket egy még nagyobb tájba: a Kárpát-medencébe! Hol találjuk ennek határát Ny, É, K, D felé? Miért mondjuk medencének? Mik alkotják a medence peremét? Miért nevezik a Közép-Duna medencéjének? Hol találtunk kisebb medencéket? Hol szélesebb, hol keskenyebb a medencét körülvevő lánchegység? Melyik oldala nyitottabb, melyik zártabb?

A térképről állapítsd meg, hány ország tartozik a Kárpát-medence területéhez! Középső részén terül el *Magyarország*. Mely tájak tartoznak egészen Magyarországhoz, melyek Romániához, Jugoszláviához, Ausztriához, Szlovákiához, a Szovjetúnióhoz?

Hegyrajzi képe.

A Kárpátok íve Dévénytől Orsováig, az Alpok Ny-i része, a Dinári-Alpok karszti része és a Szerbiai-hegyvidék zárt

Gózon Lajos

grafikus

1931. szakoklevelet

nyert, jó

Iparm.Isk.Évk.

1930-34-48.l.

Gózon

grafikus

1949-ben a Szabad

Nép hára plakátja

fenntitól

MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGA
248-1908
Erkezett: Apidi 17.

A m. kir. vall. és közokt. m
128435/1907. sz. a. kelt s a
rendeletének mása:

Utasitom az állam
festőművész által a vajdahun
készitett hét kartonnak a ki
költségeire egyezerkettőszáz
Müemlékek Országos Bizottság
ellenében, elszámolás kötel

MDK.

Gozon Lajos
grafikus

illusztrálta: John Reed: Tíz nap amely megrengette a világot, Heinrich Böll: Ádámhol voltál e. könyveket.
(Kossuth kiadó)

÷ Az 1957 évi könyvművészeti versenyen (részt vett)

Magyar Grafika 1957. 1-ső évf 9-10 sz 26 l.

MDK

Gózon Lajos

4. m. plakát kiáll. Műcs. 1961.

Gózon Lajos M.D.K.

8 cimletből álló , hasznos erdei és mezei madarakat ábrázoló alkalmi bélyegsorozat terve. 1961.repr.

Pákozdi László: A magyar bélyegek monográfiája.
Bp. 1967. 686-687.l.

Gózon Lajos M.D.K.

Ragadozó madarak, bélyegsorozat terve, 1962.

Irányító a bélyegek világában, Bp. 1964. 114. l

M.D.K.

Gózon Lajos

Rózsák -, bélyegsorozat, 1962.

Iránytü a bélyegek világában, Bp. 1964. 113. 1.

Gózon Lajos

M.N.K.

Erdők-mezők madarai bélyegsorozat, 1961.

Irányt a bélyegek világában, Bp. 1964. 112. l.

MDK

Gózon Lajos
grafikus

munkája az 1948–1958. Melléklet borító lapja, az egyes fejezetek rajzai és a Tücsök Toni c. mesekönyvből hat szinü color-offset-nyomás.

1948–1958 Melléklet
Magyar Grafika I. évf 1958. 6 sz Melléklet 9-23

GÓZON MÁRIA

Magyar Iparmův.

2003/2.

42. old.

a fé rfi inge, ujjai, karja. -
volt kereskedő, Dr. Bevilaqua
ez egy kisebb tehetségű mester
de abból a korból (mert a papir
azt mondja, hogy ő nem tudja,
őt; azonban a rajz olyan bizto
az illető, hol kell megnyomnia
azt csak egy nagy mester, egy

Az én érzésem szerint, mi
produkciójával összehasonlitom
mény; a festmény már el van n
is ugy dolgozik, hogy egy kis
javitani Raffaelt, nem tudna

Gozzoli, Benozzo

Szent Erzsébet ~~att~~
rózsacsodája c. Tépe
repr.

lásd

Mihalik, Alessandro:
Gioielli di Santa
Elisabetta d'Unghe-
ria a Udine ed a
Cividale.
Roma - Bp.
1935.

Göb Pál

fazekas Sopron

1728. febr. 23.

polgárescki

Házi

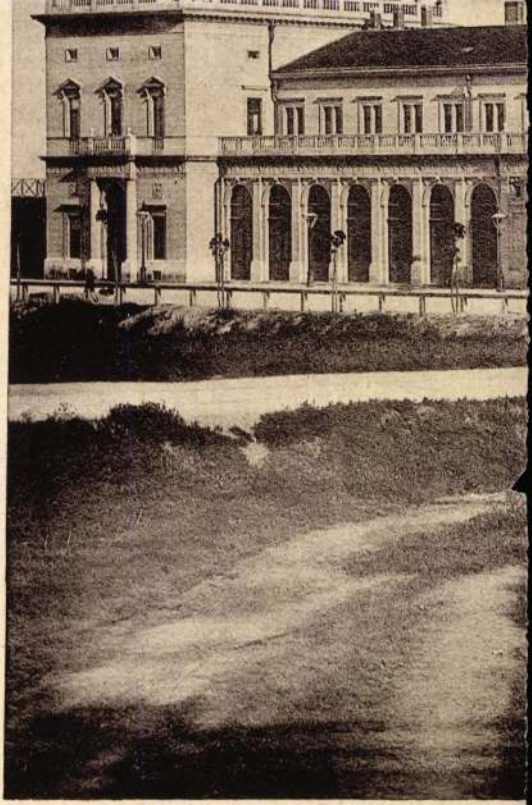

Fénynyomat ***Divald K.*** *budapesti műintézetéből.*

Göbel

Műcsarnok kiállításán neve szerepelt

8.ö.u.932.II.21.

Göbel.

A régi Műcsarnokban ~~ty~~ megnyílt Szépművészeti Muzeum új magyar képtárában szerepel műve.

Nemzeti Ujság, 1928. Okt. 30.

Göbel J. Árpád

Kiállítva: Kilátás a Palazzo Falconieri ablakából a Szt Péter templom felé.
olaff. 600 P.

Gerrómaiösztdmüvészek

Dombornii, római VI. 209

Göbel I. Árpád

1905/6 – 1908/9 I., 1909/10

Ferkèpzomfoiskèvk

86. l.

lekben formázzák és úgy erősitik azokat a kész edényformára. Az edények lábán domború vagy festett feliratok vannak, melyek a tulajdonosra vagy az ábrázolásra vonatkoznak. A keletkezés évszáma többnyire fel van tüntetve. A felrakott diszitmények alakosak vagy ornamentálisak. A 12 apostol, a hét választófejedelem, a planéták allegóriái vagy vadászjelenetek vonulnak körbe az edény falán diszitményes övek között. Elől a húsvéti bárány, vagy a megrendelő címere van alkalmazva. A rendszerint igen éles domborművek zománcszinekkel vannak festve, nem ritkán az alap is kékkel van kitöltve és az egészet aranyozás élénkíti. A C. virágkora a XVII. sz. A legkiválóbb C.-i mester Georg Vest. A XVIII. sz.-ban a gyártás hanyatlásnak indult és Schmidt fazekassal, ki a készités titkát sirba vitte teljesen megszűnik. Újabban a gyártást újra megkezdették.

CRISTUS, *Petrus*, l. *Christus*.

CRIVELLI, *Carlo*, velencei festő, * Velence 1440 körül, † a Marche provinciában 1494 körül. Első kiképzését a muranói iskolában (talán Negropontetól) nyerte. Élete nagy részét távol Velencétől, a Marcheben, sőt Umbriában töltötte, hol a templomokat oltárképekke látta el. 1490-től egy aragóniai herceg adományozásából a lovagi címet viseli. Művészetére a páduai iskola (Mantegna) volt döntő befolyású. Szereti a kemény, zománcos hatású temperát, a gazdag aranyozást, melyet sokszor plasztikusan rak föl (koronák, diesfények, vázák), a mintázott brokátszöveteket, díszes tónusokat és egyéb architektonikus diszitéseket, nemkülönben a gyümölcs- és virágfüzéreket, dekoratív csendéletmotívumokat, amelyeket minden részletező naturalizmusuk mellett is egy bizonyos, festészetére mindig jellemző,

GÖBEL J. ÁRPÁD

99 Kilátás a Palazzo Falconieri ablakából a Szt. Péter templom felé olajf. 600.—

Nemzeti Szalon 1931 máj–jún

Római magyar művészet

1931

A

RÓMAI MAGYAR INTÉZET

(R. ACCADEMIA D'UNGHERIA DI ROMA)

ÖSZTÖNDIJAS MŰVÉSZEINEK

ELSŐ KIÁLLITÁSA

Gábel János Árpád

MAGYAR MUVESZET

(1931. 249. l.

Lyka Károly (?)

Nekrolog

Magyar Református Diákok Soli Deo Gloria Szövetsége

Budapest, IV., Múzeum-körút 37. II.

Középiskolás Református Fiú-internátus Budapesten.

- Református nevelés,
- Angol, francia, német, holland társalgás,
- Korrepetálás, Budapesten legolcsóbb!

Főiskolai Fiú-internátus.

- Családias, kényelmes otthon,
- Egyetemektől néhány percnyire,
- Havi 20 pengő.

Olcsó balatoni üdülés, konferenciák, fő- és középiskolásoknak, fiúknak, leányoknak, nem diákleányoknak. Napi 1·80 P. Utazási kedvezmény.

Aug. 3—18. SDG **Délkeleteurópai tanulmányút.** Részvételi díj: 150 P.

Kérjen mindenről részletes tájékoztatót!

Göbel Tamás Árpád

MAGYAR MÜVESZET
1931. 249

...ít a következő:

	Tartozik		Szövetel	
	Sz.	f	Sz	f
...t ...	92.000	—		
...25 évi előleget			70.000	—
... évi				
...				
...				
...				
...jáért	1.000	—		
...	93.000	—	70.000	—
...lim	23.000	—		

...korona fillérrel,

...ütott 30 nap alatt nálunk befizetendő.
...izetőlapot csatoljuk azzal, hogy a nem e
...l külön értesítést is kell küldeni. E ki-
...naptól számított 8 napon belül felszólalhat
...nyújtandó be a fizetési kötelezettségre

...s ... hó 20. án.

ORSZÁGOS MUNKÁSBIZTOSÍTÓ Pénztár
Az igazgató megbízásából:

Balogh.
titkar.

Göbel Árpád

N. 4263

Lotz.

~~1859. b.)~~

b) Szent László ~~vezés~~ forrást fakaszt.

Kut~~ben~~ kun-fejedelem legyőz
szomjuság gyötörvén, a király b
vasok törnek elő és a sziklából
tején felemelt kezekkel és jobbra
hálát a térdelő király imájának
megnyilt felhők között angyal j
~~a király felé~~ közeledő szarvaso
sereg meglepetten a vadak sokas
jazó harczos sisakjában fogja f
~~jót diesfény veszi körül~~, öltöz
és szük ujjú köntös, mely térde
nyelü bárd és pajzs tünik sz

Szines carton, méretei 260:
A budavári Mátyás-templom f
Az 1898: XI. 14-diki előter
81978 sz. leirat alapján vétete
tatott 1899: XI. 22-én (18/99).
2075 szvsz. fogadta el (111/900
Jegyzékbe foglaltatott 1900
~~[illegible]~~

csapás ára
és egfelé tekintő
nézi

904: V. 6.

1898

GÖBEL JÁNOS ÁRPÁD. Rómában pünkösd ünnepén meghalt *Göbel* János Árpád festőművész, zalaegerszegi reálgimnáziumi rajztanár, aki 1930 decemberében állami ösztöndíjjal ment ki a római Collegium Hungaricumba. *Göbel* 1886 augusztus 10-én született Orsován, ahol atyja postafőtiszt volt. A középiskolák elvégzése után 1905—10-ig növendéke volt a Képzőművészeti Főiskolának. Tudtunkkal csak egyszer állított ki Budapesten, a Nemzeti Szalónban egy tájképet („Kilátás a Palazzo Falconieri ablakából"), mégpedig a római magyar intézet ösztöndíjas művészeinek nemrég zárult kiállításán s ez a kép mintegy beszámoló volt a Rómában töltött félévről. Alighogy ez a kiállítás megnyílt, híre jött hirtelen megbetegedésének és halálának.

1926. dec. holl.
Zalaegerszeg

Magyar Művészet
1931. 249. l.

[illegible]: Die Schätze des [illegible]-
chen Museums in Esztergom. H
Múgyűjtő V – 1931, 6 – 7 l.

Gőbel Árpád

P. H. 1927 X/4

— **Képkiállitás Zalaegerszegen.** Gőbel Árpád festőművész szőnyeg- és ipari kiállitás keretében kiállitotta Zalaegerszegen uj festményeit. A tehetséges zalaegerszegi festőművész különösen hangulatos tájképeivel és csendéleteivel ért el sikert.

Pesti Hirlap 1927 X. 4.

Göbel Árpád

→ **Képkiállitás Sümegen és Tapolcán.** Göbel Árpád zalaegerszegi festőművész képeiből kiállitást rendezett Sümegen és Tapolcán. A főként táj- és csendélet képek a zalai közönség körében élénk érdeklődést keltettek.

Pesti Hirlap 1927 XI. 19

MDK

Gőbel Árpád, festő

Mükiállitás Zalaegerszegen. Nemzeti Ujság, 1926. dec. 18.

MDK

Gőbel Árpád

Kiállitás Zalaegerszegen. Budapesti Hirlap 1926. dec. 19.

MDK

Göbel J.Árpád

Kilátás a Palazzo Falconieri ablakából a Szt.Péter templom felé, of.

Római Magy.Int. Ösztöndíjas művészeinek 1. kiáll. N.Szal. 1931. máj. 15 l.

RD K

Göbel János, rajztanár

oklevelét 1911-ben nyerte

Rajztanárok nyilvántartása . "Ki tud róla?"
Rajzoktatás. Fel.szerk.:Bán Tibor. 1941.jan.15.
II. /XLIII./ évf. 1. sz.

Göbel Árpád festő

Szerepelt a zalaegerszegi
vármegyeházán lévő kiállításon

Neumrat Lipóg 1926 XII. 18

MDK

Göbel Jenő

Önarckép, olajf. repr.
A Kéve müvésztagja.

A Kéve könyve 1928. 51.l.

MDK

Gőbel Jenő

6 elemi, nyilv.rajztanf. 10 hónap: jó eredmény
tanár: Bentheim Artur

Iparrajziskola 1911.

Göbel Jenő
Önarckép

Tamás Galéria XXIII. kiáll. 193o. okt.

Gábel Jenő.

A Ferenc József festészeti díjra beküldött pályaművét a Műcsarnokban lévő kiállításon láttuk.

Az Est, 1928. jún. 14.

Göbel Jenő

festőművész

A Szentendrei Művésztelep ezidei törzstagja.

Magyarság
1935.VI.12.

Göbel Jenő

Szerepelt az Ernst-Múzeum jub. kiállitásán.

Est, 932.V.29.

Oberst Herd

MDK

Gőbel Jenő

Képzőmüv. Főisk. kiáll. Esti Kurir, 1924. dec. 19.

Göbel Jenő festő M.D.K.

Bp. IX. Mester u. 39. A Fészek club tagja 1928-tól.

A „Fészek" .... tagnévjegyzéke. Bp. 1928
26

MDK

Göbel Jenő

Réti I.: Tájékoztató. Nyugat 1928. jun. 1.
8ol.l.

MDK

Göbel Jenö, festöm.

25o. Tájkép. Olf. 34x5o J.l.j.

Árv. Közl. 1932. I.fé.sz. 61.sz. 2o.l.

M.D.K.

Göbel Jenő

A Szentendrei művésztelep egyik megalapitója a nyolc alapitó tag közül.
A cikk csoportképeket hoz a művészekről, de nem mindenütt irja kia művészek nevét.

Látogatás a szentendrei Művésztelepen c. Szinházi Elet. Bp. 1928. aug. 12-18. XVIII. évf. 33. sz. 40-41. lap.

Gőbel Jenő

Szentendrén Barcsayéknál
a kerekasztal körül letelepedve együtt élvezte a
társaság Göbel Jenő szellemesen előadott
rögtönzéseit, Tornyai János jelenlétében.

Uj Irás 1977-6-119
Barcsay: Sorsom, emlékezetem

Gőbel Jenő

A szentendrei elkotótelep tagja.

Uj irás 1977-6-119

Barcsay: Sorsom, emlékezetem

Gőbel Pajzs Jenő
A szentendrei művésztelep 3o éve alakult meg. Fenti művész is itt tartózkodott, és alkotta munkáit.

Esti Hirlap 177 sz. 1958. jul. 27. 2 old.

Göbel Károly

1824–1899.

egy ideig Porsonyban

működött.

Csákós 4. l.

Göbel Karl

Wien

„festo"

Der Ungar 1844. jul. 24.
Wegweiser u. Anzeigeblatt
(Sz.: Pesther Kunstausstellung 1844.)

Kalmán

Wien

Göbel (Gwebel,) Karl
festo

Der Ungar 1844. jul. 27.
Wegweiser u. Anzeigeblatt
(Sz.: Pesther Kunstausstellung 1844.)

Kalmár

Göbel, Karl
Pesth

Der Ungar 1844. aug. S.
(Pesth-Ofner Notizen.)

Kalmár

Göbel, Karl

festö

1824–1899

Pozsony

l. Forum

1934. 308. l.

MDK

Göbel Karoly

"Oláhciganyok" c.művét kisorsolásra megvasarolta a műegylet.

Vas.Ujs.1859. 46.l.

Gőbel Mihály MDK

korongos

a Zsolnay-gyár művészeti munkáiban közreműködött mint "terr. form. sanitaer"
1887-1921.

68.o.

NIKELSZKY GÉZA: A Zsolnay-gyár művészete.
Pécs.1959.

Gőbel Mihály

MDK

korongos A Zsolnay gyárban

Szül.: Pécs 1875

A gyárba lépett: 1887.

74.old 18. jegyz.

NIKELSZKY GÉZA: A Zsolnay-gyár művészete.
Pécs 1959.

Ø Göbel Ö

d. Gereczerajztár

371. h.

Neustadt b. a. V. 26.

Göbel Ödön

l. Kalmücul

82. l.

III. Ferdinand

Austriai **Mária** (~~[illegible]~~ (neje.)

Vállon alól, hétnyolczad jó
és szeme barna. Fejdisze szalagr
gyöngy lóg le s fülbevalója husk
lérja csipkéből való s sötét ma
A vászon hátán:

MARIA AVSTRI
LUDOVICI. II. REGI
CONSORS. (VIDUA

és ez után:

„On trouve sur la
inscription avec l

Olajfestés vászonra, régi ma
Bubics Zsigmond ajándé
A nemz. Muzeumtól (átv
29-én a 44939 sz. leirat vett tudomás
(L. a vallás és közokt. ügyi m
M. Képt 315.

1896. III. 3. az ezredéves Kiáll
nan 1896. XII. 28–29. érkezett vis

by trisk. 215.

auf andere Lebensbahnen gerichtet, die ihm vielleicht v
Er hat sich bereits eine Lebensstellung erworben — d
Augen und er erkennt die Kunst als die holde Fee, die

h, deren Reproductionen nur in den „Graphiſchen Künſten“ zu veröffent-
in Leipzig und *Kretzſchmar* in Dresden für die gütige Erlaubniſs zur Repro-
den Verlegern A. *Dürr*, R. *Kuntze*, J. D. *Sauerländer*, H. *Vogel* und G. *Wigand*
Verlage erſchienener Arbeiten *Richter's* den wärmſten Dank aus.

Göbbel, l. Gebell

L.

Szendrey - Szentiványi

592 l.

T. 1073.

Abbildung eines Cometen oder
erg, zu finden bey Leonhard Loschge.
nd Froberg jelzésü röpiven fölül
conát, félholdat és két török
s felhőktől környezett keresztes

. 16 : 27 cm.

Göbbel, l. *Gebell.*

Göbl Antal, sziléziai származású festő. 1831-ben szerezte meg a polgárjogot Kassán.

Kemény Lajos: Kassán polgárjogot nyert művészek. *Művészet.* 1913. 284. l.

Szám	Áttétel			
	az újlels.	O. K.	T. K.	r. és újdep.

Göbl Antal

festő

1831. Die 12-a Decembris Antonius Göbl rom.-catholicus origine ex civitate Glacz in Silesia-Borussica arte sua pictor assumpsit ius concivilitatis fidejubente domino Emerico Novelli cive graemiali.

—479 KEMÉNY LAJOS

Kemény Lajos: Kassán polgárjogot nyert művészek. Ellenőrizve 1913.

284. l.

Göbl

l

LykaMagyműI800-50

418.l

Göbl Antal

Minnesota ~~45~~ 1914. 459

Tróasztal – nehrény – pianinó a kölni
Zenetörténeti Múzeumban VIII. 22

Göbl Antal

festő

L.

Szinnyei-Szentiványi

592. l.

Eszék.

A látkép előterében [illegible]
rök lovasok vágtatnak a háttérb
innen török és keresztény lovas
pütt:

Wahrhafftig abbildung d
Esseckerbrucken, davor
General Leszlie den 4/

balra: No 25.
jobbra pedig magyarázó szövegé
fejezése E. Schiffbrücke in der

Rm., mér. a vk.

Göbl Anton
1776k–1855
Ltáb. IV, 42, 150

2234. G. Chr. Schütz:

Tájkép.

A folyótól szelt hegyes
vizesés köti le figye
pásztor, a földön ülve enyelgő
férfit, a kik előtt egy vissz
jára támaszkodva; a dobog
ülő lovas, vezető m
pez csoportot, a melyet két f
kacsa röpül és ugyanennyi usz
és állva beszélget
pütt a korlát mögül férfi
szal, a várhegy aljában
man vannak, a kertnél elvez
tya és a háttérben város
zése alól balra a sziklán: GR

Réz, mér. 43.6 : 57.6 c
Vétetett 1902: XII. 15-

MDK

Gőbl Antal képiró

A porosz-sziléziai Glac városából származó képiró az 1831-ik évben Kassán polgárjogot nyer
Meghalt 1855 okt.23.-án 79 éves korában.

Kemény Lajos: Gőbl Antal.

Müvészet 1914. 459.l.

G ő b l Antal festő
/Kassa, 1831./

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
284.
"Kassán polgárjogot nyert müvészek"

Göbl Anton festő

A glatzi Anton Göbl /1813/ Kassan telepedett le és ott megszerezte a polgárjogot.

Ltáb.IV.42.1.

G l a c z /Porosz-Szilézia/

Gőbl Antal festő származási helye/XIX.sz.eleje/

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
284.
"Kassán polgárjogot nyert müvészek"

Ø Göbl Camilla

l. Arv. Czarnok 97 -

~~Ascanius~~ aukcio Eat -

1895: IV. 65. — 1896: IV. 46. — 1897: IV. 46. — 1898: IV. 46. L

~~Vétetett 1891-ben — Magy. Képt. 540. — Lisza 390.~~

o — Jegyzet. Az 1900. évi katalogusban Tévés a Magy Képt. 540 számára való hivatkozás.

L — 1900: IV. 46. — 1901: IV. 46. — 1903: IV. 46. — 1904: IV. 46. (— 1905: IV. 46.)

F

— Magy. Képtár 539. — Uj lelt. sz. ~~390~~ 392. — Vétetett az 1891. okt. 6-~~ikt~~ mkelt 44747 sz. leirattal 104.18 frton (208.36 K). -- 1905. átv. jegyz. 310. -- Száma az Orsz. Képtárban a sz. n. 1955.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Nemz. Muzeumban

Mk 539
Ujl 392

Vét. 1891.

293

MDK

Göbl Camillamfestöm.

168. Szilvaszüret. Pasztell. 75xloo · Jelzett.

Festmények,rajzok,metszetek. - 97.aukció.
Árv. Közl. 1941.márc. 2.rk.sz. - Kat. 23.l.

Göbl Miklós

építész

Budapest II. Szalagu. 6.

Balatonlidói villa-
tervek

Szabójegyzetek

lapszám nincs

A fenti napra összehívott közgyűlést határozatlanképtelenség esetén

június hó 26-án, délután 6 órakor

a camponai ásatások bemutatásával *Nagytétényben tartjuk meg. Erre külön meghívót nem küldünk.*

Találkozás a Szent Gellért-téri HÉV. állomáson. Indulás pont 5 órakor. A közgyűlés színhelye a nagytétényi állami iskola. Az ásatásokat, részben helyszíni bemutatással ***Paulovics István*** tagtársunk ismerteti.

Az ásatások megtekintése után a nagytétényi halászcsárdában társasvacsora.

Az Elnök

Göblyös György,tan. MDK

Kunhegyesi ált. isk.

52. Faluvége.

Magy.Ifj. Képzöm. Kiáll. /VIT/ Gyermekrajzok.
Föv.Képtár. 1949. aug.16.-szept.1c. Kat.

GÖBLYÖS Róbert festő

életrajzi ell.

Irodalom és művezettáténeti tanulmányok 1. 1997 147.

Göblyös Simon

Képekkel, grafikákkal

szerepel az alább. Tanácsban

Kistünfélegyházán

Fahn Tibor: Holló László

Képzőművészkös 1970

Petőfi Népe 1970 VII. 26

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

PETŐFI NÉPE

1972 JAN 2

Göblyös Simon

A „Holló László" Képzőművész Kör kiállításáról

A debreceni sok piros betűs nap között szerényen húzódott meg egy kis közösség a „Holló László" Képzőművész Kör ünnepe. December 22-én volt a kör megalakulásának tizedik évfordulója. Ebből az alkalomból a Szakmaközi Művelődési Ház, a Kiskun Múzeum kiállító helyiségében tárlatot rendezett a kör tagjainak munkáiból. A Holló Lászlóról elnevezett képzőművész kör tevékenysége nem ismeretlen a félegyházi tárlat látogató közönség előtt. Tagjai 1963-ban rendezték meg először kollektív bemutatkozásukat. Azóta évente egyszer kiállításon számolnak be arról, mire jutottak a szépművészetek művelésében.

A múlt év utolsó napjaiban megrendezett kilencedik tárlatuk már tekintélyes számú érdeklődő jelenlétében nyílt meg. Tizennyolc amatőr alkotó önkéntes vizsgája volt ez egy városunk lakóiból álló társadalmi zsüri előtt. A kiállításon látható festészeti és grafikai alkotások közül Göblyös Simon, Keserű László, Molnár Árpád, Seres Éva, Zalatnai Pál munkái tűntek ki és nyerték el leginkább a látogatók tetszését. Szépek Markolt György kisplasztikái és Faragó József táblaképei is. A kiállított művek természetesen különböznek egymástól, alkotójuk kifejezés- és gondolkodásmódja, az alkalmazott technika szerint. Színvonaluk is változó. Sikerültebb és kevésbé sikerült képek, szobrok, rajzok sorakoznak egymás mellett. A kiállított anyag nem is lehet homogén, hiszen ez a kiállítás nem egy „festő-iskola", hanem egy bárkit szívesen befogadó képzőművész kör tagjainak munkáját, világról, környezetről való mondandóját sajátos — sokszor nem is kiforrott — véleményét mutatja be.

S. G.

1972. évi

tavaszi, nyári nagytakarítás

igényét már most jelentse

kössön éves szerződést!

A munkák elvégzésére vállaljuk intézetek, vállalatok irodaházak, magánlakások napi, vagy időszakos kis és nagytakarításait.

zottan) szerződéssel

ink kihelyezett

unkaerőt.

rítási gondjával

skeméti Vegyes Ktsz

z.

utca 7., telefon: 11-621.

426

Állami

Gyors-gépírót, közgaz-

lasági technikumi vég-

ettségű dolgozót gép-

könyvelői, érettségizett

olgozót irattárosi mun-

kakörbe, valamint

Tervpályáza

A KPM Tanácsi Köz
és Kecskemét Város Tan
titkos tervpályá

Kecskemét

Göbjös Simon

MDK

Csendélet, olf.

Műcsarnok 1960. Képző- és Iparművészeti Tárlat.

Göblyös Simon

festő

szül Kenderes 1929.

1948-ban a Nagy Balogh János kollégiumban Nagymaroson Pap Gyula vezetése alatt tanult. Rajzaival szerepelt a kollegium bemutatkozó kiállításán a képzőművészek Szabadszervezete budapesti kiállító helyiségében.

Láttam 1948

okt. 3

Gőbölyös Simon

Az 1948-ban induló uj tanitási évben
a kollegium legtehetségesebb tagjai
közé tartozott és tanulmányait a
főiskolán folytatta.

Philipp Clarisse: Gipszfej nélkül - a szabadban.
Művészet, 1977. julius - 7. oldal.

MDK

Göböly

tréfás rajzok ~~xxkaphn~~, illusztr.

Szabad száj, III.évf. 1948.dec.18.

GÖRGÖLY JÓZSEF

A KIÁLLÍTOTT ALKOTÁSOK JEGYZÉKE:

Olajfestmények

„Magyarországi műemlékek" sorozat

Cseszneki vár	50×70 cm
Zsámbéki kőangyal	60×44 cm
Zsámbéki sírkő	40×50 cm
Vizsolyi templom	55×40 cm
Soproni udvar	52×40 cm
Regölyi torony	70×45 cm
Somogyvámosi rom	57×42 cm
Boldogkő vára	70×50 cm
Tatai vár	50×70 cm
Simontornyai vár	57×47 cm
Egregyi hármaskép	60×80 cm
Kisnánai vár	44×70 cm
Nagyvázsonyi romok	50×70 cm
Somlói vár	41×70 cm
Budajenői kápolna	55×48 cm
Zsámbéki rom	58×42 cm

Linómetszetek

Bronz érmek, plakettek

Műterem: 1083 Budapest,
Práter u. 55.

Építők Rota – F: 63

MEGHÍVÓ

GÖBÖLY JÓZSEF, a Csepel Művek művezetője, immár két évtizede tagja klubunknak. Szabad idejében készült festményeivel és grafikáival többször szerepelt már az amatőr mozgalom seregszemléin. Most nyíló kiállításán, mely első önálló bemutatkozása lesz, először szerepel olajfestményeinek az a sorozata, mely a magyarországi műemlékekről készült. Alkotójuk szenvedélyes országjáró. Útjai során nem kis meghatottsággal keresi fel a magyar múlt építészeti értékeit, az omladozó várakat, a szakszerűen helyreállított műemlék-templomokat. A helyszínen szerzett élmények alapján otthon festi meg, metszi linóleumba múltunk e becses emlékeit. Két év óta érmeket is mintáz. Ezek egy részén ugyancsak műemlékeinkről szól a nézőhöz.

GÖBÖLY JÓZSEF alkotásaival részt vállal abban az országszerte kibontakozó mozgalomban, mely a múlt értékeinek feltárását és megőrzését szorgalmazza. Így az itt látható alkotások az esztétikai értéken túlmenően ilyen értékvédő, mozgósító erővel is rendelkeznek.

DR. SOÓS IMRE

A címoldalon: Balta-köz (linómetszet)

Az ÉPÍTŐK MŰSZAKI KLUBJA igazgatósága meghívja Önt

GÖBÖLY JÓZSEF

kiállításának megnyitására

1983. március 8-án, kedden du. 5 órára

Színhely:

ÉPÍTŐK MŰSZAKI KLUBJA,
Budapest V., Petőfi Sándor utca 5. I. emelet
Telefon: 185-406

A kiállítást megnyitja:

KÜRTHY SÁNDOR
festőművész

A kiállítás megtekinthető:

1983. március 9-től 31-ig,
délelőtt 10 órától este 20 óráig.
Szombaton, vasárnap zárva.

Göböly József
festő

GÖBÖLY JÓZSEF festőművész és műgyűjtő festményvázlataiból! és grafikáiból rendezett kiállítást nyitnak ma este fél hatkor Budapesten, a Jurta Színházban. A tárlatot a Budapesti Művészetbarátok Egyesületének titkára, Király Lajos mutatja be.

KOREAI MAGYAR

Népszabadság, 1989. febr. 20.

GÖBÖLY József festő

MN 1995. dec. 12

GÖBÖLY JÓZSEF festményeiből december 23-ig látható kiállítás a Nagy Balogh János kiállítóteremben (Budapest XIX., Templom tér).

1986, 1. 16-17. ill.

349. Jenő (Szavoja: herceg)

BIBLIOTHECA Eugeniana. Die Sammlungen des Prinzen Eugen von Savoyen. Ausstellung der Österreichischen Nationalbibliothek und der Graphischen Sammlung Albertina, 15. Mai - 31. Oktober 1986. Hrsg. von Otto Mazal. Wien, 1986 360 p., ill.

350. Klimó György

TÜSKÉS Tibor: "Gazdagabban távozz." = Új Tükör, 1986. december 7. 36-37. ill.

351. Kövesdy Pál

LUKÁCSY András: Egy galériatulajdonos New Yorkból. = Magyar Hírlap, 1986. augusztus 9. 6.

352. Nagy Ferenc

TOLNAI Ottó: A képgyűjtő Nagy Ferenc. = Híd, 50, 1986, 6. 850-853.

353. Patkó Imre

Sz.A.[SZÉKELY András]: Párizstól Malinéziáig. = Új Tükör, 1986. augusztus 17. 24-25. ill.

T.L.: Patkó Imre gyűjteménye Győrött. = Népszabadság, 1986. június 9. 7.

TAKÁCS Árpád: Patkó Imre hagyatéka. A magángyűjtemény új tulajdonosa a győri múzeum. = Magyar Hírlap, 1995. május 6. 6.

VADAS József: A Darázskirály udvarában. = Élet és Irodalom, 1986. június 27. 13.

354. Ráday-család

BÉNYEI Miklós: A Ráday-könyvtár megvételének terve a reformkori országgyűlésben. = Magyar Könyvszemle, 102, 1986, 2-3. 220-224.

355. Semsey Andor

IMOLAY LENKEY István: Per aspera ad astra. Göröngyös út a csillagok felé. = Kisgrafika, 15, 1986, 2. 8-10.

IN Memoriam Dr. Semsey Andor (1917-1986). = Kisgra-

Göböly József, festő

L. Bende Imre

– Kőbányai festők 2.

Esti Hírlap Bp. 1981. márc. 30.

335 - 718 ~~221-285~~

Göböly Sándor

karikaturista,

a Szabad Szaj

rajzolója

Teljes neve Kürva

1949. apr. 2. 17.

„Ludas Matyi" szerkesztőségében nem ismerik.

Göbölyös béla, gyermekrajzoló MTSH

Díjat nyert.

–: A kor gyermeke 9
Könyvjutalom

CSALÁD és ISKOLA, bp. 1966. január XVII/1

Göbölyös
BP Rundschau
1961 JUL 2 11

Grafik von Gyula Göbölyös

1021

Aus dem Gesagten folgt, die Zahl der gefährtenlosen Frauen in Budapest ist nicht leicht zu schätzen. Die wichtigsten Anhaltspunkte bieten selbstverständlich die Daten der ehelos lebenden Frauen. Aufgrund der Volkszählungsunterlagen und sonstiger Statistiken des Statistischen Zentralamtes ist die Zahl der ledigen Frauen über 29 Jahre annähernd mit 61 000, die der Witwen mit 140 000, der gesetzlich geschiedenen Frauen mit 59 000 anzusetzen. Insgesamt also 260 000 erwachsene Frauen in der Hauptstadt, die aber nicht unbedingt ebenso viele gefährtenlose Frauen bedeuten.

Diese Ziffer ist nämlich noch oben darum fließend, weil ein Teil der legal verehelichten Frauen de facto von ihrem Ehemann getrennt lebt. Sie haben mit niemandem eine Lebenspartnerschaft, d. h. sie vermehren die Zahl der gefährtenlosen Frauen. Eine repräsentative Erhebung der Soziologischen Forschungsstelle der Ung. Ak. d. Wiss. hat ergeben, daß im Budapester II. Gemeindebezirk 2,5%, im IV. Gemeindebezirk

noch *Mihály Vö*
sehen, als er das
rockgebäude betr
literarische Salon
Bártfay, einem
ungarischen *„liter*
man" die Schrift
Literaten der Refo
lockte. Dann kam
hundertwende, und dasselbe Palais diente, mehrfach umgestaltet und ergänzt, *Mihály Károlyi* als Wohnung. In diesen Mauern bereiteten sich die enthusiastischen Revolutionäre der zweiten ungarischen Reformgeneration vor, die Habsburg-Monarchie zu stürzen.

Dieses an Traditionen reiche Palais ist das stilvolle Heim des ersten ungarischen literarischen Museums, das den Namen von *Sándor Petőfi* trägt, und zwar nicht nur, weil er der über die Grenzen Ungarns hinaus bekannteste große ungarische Dichter ist, sondern auch deshalb, weil der Kern der Sammlung jenes Material ist, das die bekannte *Petőfi-Gesellschaft* und das 1909 zustandegebrachte sog.

wie
ind
Der
im
von
es
in-
fi"
wir-
digste Heim der ungarischen Literatur ist.

Seitdem das Museum auch im Ausland bekannt wurde, kommen über den Weltverband der Ungarn oder auch unmittelbar aus allen Ecken der Welt Manuskripte, Reliquien und andere wertvolle Dokumente. So gelangten jüngst der vollständige literarische Nachlaß von *Anna Lesznai* und *László Gara* in den Besitz des „Petőfi"-Literatur-Museums.

Seit kurzem legt das Museum planmäßig eine Sammlung literarischer Rückblicke auf Tonbändern an. So werden mit Hilfe der modernen Technik die historischen Daten und das Erlebnis zum Bestandteil der Literaturgeschichte, die früher mit dem Gedächtnis der Zeitgenossen zu Staub wurden.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1968 NOV. 7

NÉPSZABADSÁG

Göbölyös Gyula kiállítása a Mednyánszky Teremben

Fiatal művész mutatja be grafikai munkáit a *Mednyánszky Teremben: Göbölyös Gyula*, aki néhány éve fejezte be a főiskolát. Diákkorában a mesterségbeli ismeretek elsajátítása mellett állandóan járta az országot és kutatta-gyűjtötte a magyar népművészet alkotásait. Alighanem ekkor gyűjtötte igazi tudását és alapvető művészi élményét is: az egyszerű tárgyak és az egyszerű emberek szeretetét. Litográfiáinak és monotípiáinak témája a tömeg embere, a kis mozik és állóbüfék elmosódó arcú vendégei. Formai módszerei lényegében a *pop artnak* nevezett grafikai stílushoz kapcsolódnak. Fényképszerű naturalizmus és a montázstechnika hatása keveredik egymással, és ebből a vegyületből alakul ki az a hangulat, amely magányról, némely ember kapcsolatainak hiányáról vall. Ez a magány azonban nem a művészetből származik, hanem a megfigyelt világban fedezte fel hűvös, szinte szociográfusszemmel: az egyedül kallódókat ábrázolja Göbölyös. *(Menekülés, Változatok I—V.)*. Az *Irányított roncstelep* „Rozsdatemető"-hangulata is ehhez a megfigyelési módszerhez kapcsolódik, csupán fogalmazási módja áttételesebb. A kiállítás két képe — illetőleg két képének változatai, mert a Göbölyös által használt grafikai eljárások ugyanannak a témának több megfogalmazását is lehetővé teszik — mintha a magányosságból való kiutat keresnék, és ezt a munkában találják meg *(Két ember, Foglalkozás)*. Az arcnélküli sorozatemberrel nehézkes testtartású, fával, bőrrel bajlódó, ráncokkal barázdált arcú alakokat állít szembe. Azokat az embereket, akikkel motorkerékpáros országjárásain találkozott, és akiknek ősei a szép formájú bokályokat formálták.

Sz. A.

Göbölyös Gyula

vonjak a hely
kat. A belföldiekkel arányosa
állapítják meg a külföldi bér
mentesítési díjakat is. Bulgária
Csehszlovákia, Jugoszlávia, Len
gyelország, a Német Demokra
ikus Köztársaság viszonylatába
levél és a levelezőlap bérmen
esítési díja azonos marad a bel
földivel.

A módosítások következtében például a helyi levél 30 filléres és a vidéki levél 60 filléres bérmentesítési díja 1 forintra, a kétes levelezőlap 20 filléres díjtétele 40 fillérre, a helyi és a vidéki levelezőlap díja 20, illetve 40 fillérről 60 fillérre emelkedik. Nagyobb mértékű emelés történik a különleges szolgáltatásoknál, pél-

ro méretben feladott levelekre magasabb tarifa lép életbe.

A *távbeszélő szolgáltatásnál* csupán kisszámú előfizetőt érintő változásra kerül sor. A leggyakrabban igénybevett szolgáltatások díja (például a helyi és a távolsági beszélgetések, valamint a készülék-előfizetések díja) nem változik. (MTI)

— a máé

Nagyváradon

az irodalmi társaság alapítói kö-
tül dr. Kotzó Jenő (Nagyváradon).
A hajdani harcos- és költő-
társak nevében, a 81 évesen is
fiatalos lendülettel élő és alkotó
Franyó Zoltán mondott ünnepi
beszédet. „Ma már csak alig né-
hányan vagyunk életben az egy-
kori társak közül. Néhány órával
ezelőtt telefonon beszéltem Dutka
Ákossal. A régi-régi Várad fia-
talos hitét küldi ünnepi üzenetül
a megfiatalodott város új társa-
dalmat építő ifjúságának."

Kántor Lajos, a kolozsvári Ko-
unk munkatársa és Radu Enescu,

Göbölyös Gy., festő

– Irányított roncstelep I., II. c. munkái a Stúdió 67 c. kiállításon

Ujvári Béla: Stúdió 67
Magyar Ifjúság, 1967. V. 20.

Göbölyös Gyula, Festő

Faluvége

repr.

Magyar Ifjúság, 1967. XI. 10. 8. l.

Göbölyös Gyula festőművész

Viállítása nyílik a

Medenyánszky Teremben

Népszava 1968 októba 15

Zvold

MDK

Göbölyös Gyula

Csendélet, o.

Fiatalok Studiója 1966. Ernst Muz.

Göbölyös Gyula festő

A hedvigánszky teremben

Liánítása nyílt

Magyar Nemzet 1968 X. 27

Göbölyös Gyula

Göbölyös Gyula tárlata
a Mednyánszky-teremben

Művészet
1969 II. sz.

A kevés műből nehéz ítélni, de annyi bízvást megállapítható, hogy Göbölyös Gyula magabiztos eszközökkel nem hangoztatott témákat gyűjt metszeteiben a forma iránti szerény odaadással. A műfaj szabályait sokoldalúan és szorosan megtartja, és az „Irányított roncstelep" amőbás izgékonyságú vasdarabjait figyeli, alakítja kompozícióvá.

Érdekes grafikai feljegyzést készít „A tárgyak reggelé"-ről. A „Foglalkozások" sorozat konvencionálisnak tűnik — annál érdekesebb a „Menekülés" megoldása, ahol variációkkal építi a végleges ívet, a háttér gondozott rétegeit találékony invencióval Göbölyös Gyula.

MDK

Göbölyös Gyula

Kiállitási hir

Magyar -emzet 1968 okt.1.6 16.

M.D.Y.

Gobályos Gyula
festő

A Medrzyanszky kerenben mutatta be művért. Metszeteiben nem hangoztatott térmakat gyújt.

Losonci Miklós: Gobályos Gyula tárlata
Művészet, 1969. február ~ 42 lap.

Gyöbölyös Gyula
festő

M.D.K.

Kiállításán bemutatta a „Forglalkozások" sorozatát, a „Menekülés" című képet.

Losonci Miklós: Gyöbölyös Gyula tárlata
Művészet, 1969. február – 42 kep.

Gőbölyös Gyula

Kiállítása nyílt grafikáiból a hedvigánszky teremben

Eml: „Variationen"

„Zwei Menschen"

Ferenc Kamosi: Ausstellungschronik

Budapesti Rundschau 1968 XII. 6

Gőbölyös Gyula festő

A hedvyánszky teremben

kiállítása nyílt

Magyar Nemzet 1968 X. 20

Gobolyós Gyula
festő

14 D 4
1

Kiállításán bemutatta az „Irányított vonattelep" c. művét. Érdekes grafikai feljegyzést készet: A tárgyak veggelé" - ről.

Losonci Miklós: Gobolyós Gyula tarlata
Művészet, 1969. február - 42 lap.

MDK

Gyöngyös Gyula, grafikus (1)

fiatal művész, pár éve fejezte be a főiskolát. Diákkorában is állandóan járta az országot, kutatta-gyűjtötte a népművészet alkotásait.

Ismeri az egyszerű tárgyakat, egyszerű embereket.

Fr. A.: Gyöngyös Gyula Kiállítása a Medgyessy Teremben 7

Népszabadság, Bp. 1968. nov. 1.

Göbölyös Gyula, grafikus

2

Formai módszerei lényegében a pop art grafikai stílushoz kapcsolódnak. „Rozsáatemető"-hangulat, egyedül kallódó emberek és a magánosságból már menekülők a témái: Menekülés, Változatok I-V., Irányított rousztelep, Két ember, foglalkozás ...)

Sz. A.: Göbölyös Gyula kiállítása a Medmyánszky Teremben 7

Népszabadság. Bp. 1968. nov. 1.

MDK

Gőbölyös Gyula

A hedvigánszky terember
kiállítása nyílt

Ridep Gábor: Kiállításról
kiállításra

Magyar Hirlap 1968 X. 23, 6old.

Gölölyös Gyula
graphus

M.D.

A Medugaeszkij keremben rende-
zett tárlatot.

Perneczky Géza: Plakát és fiai
Élet és Irodalom, 1968. nov. 2-8 lap

MDK

Göbölyös Gyula

Menekülés I., vegy.techn.

4. Balatoni nyári tárlat. Keszthely,
Balatoni Muz. 1968.

Gőbölyös Gyula

Pernecky G. Stúdió 67. Fiatalok
Kiállítása az Ernst Múzeumban.

Magyar Nemzet, 1967. V. 17. 4. o.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1966 JÁN 8

Göbölyös Gyula

ÉLET ÉS IRODALOM

1021

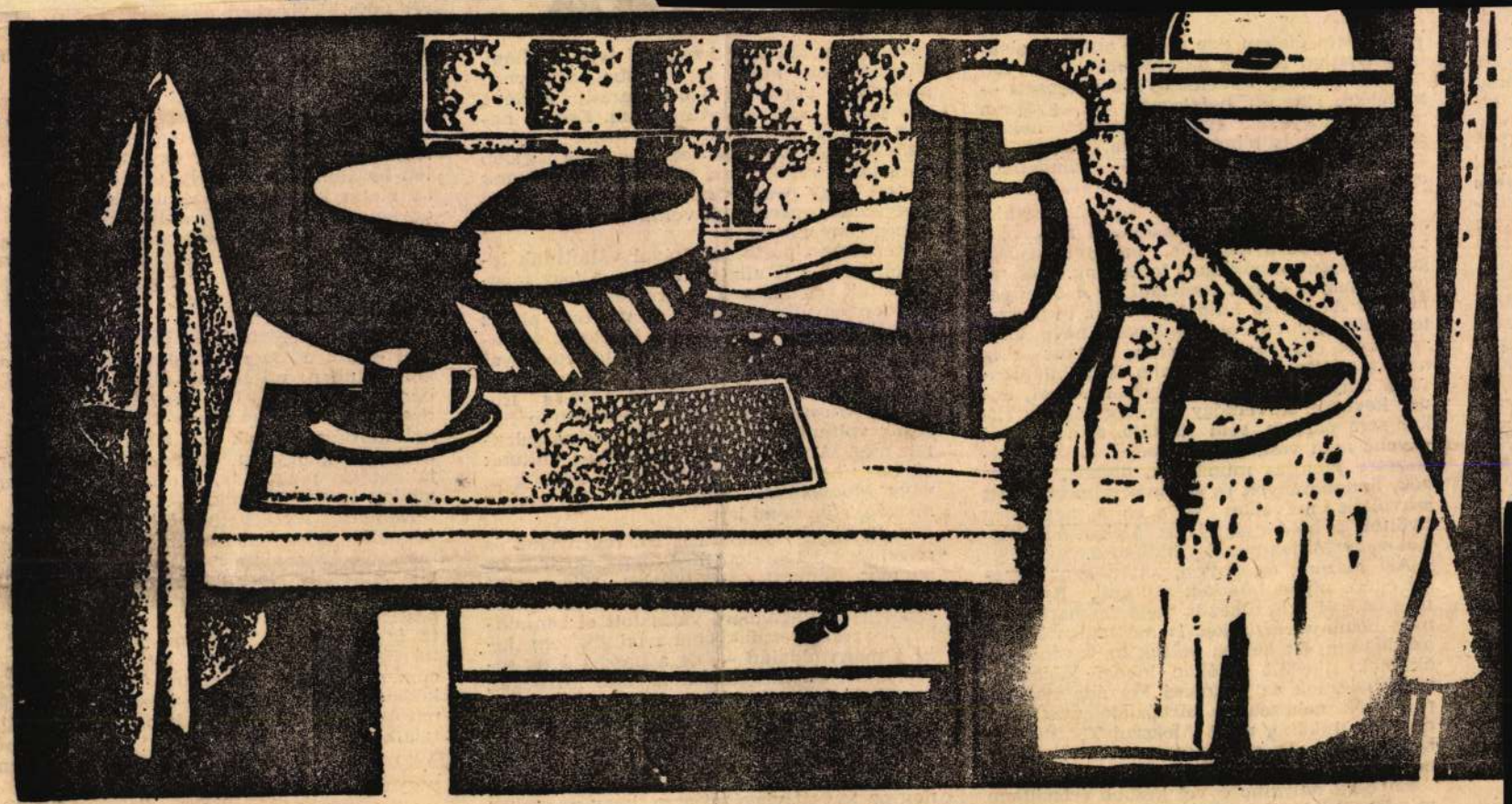

Göbölyös Gyula: Csendélet

lene írnom életem egy részét, annyira elválaszthatatlan az övé az enyémtől, és ő, aki néhány éve egy emlékkönyvön dolgozott — remélem, sikerült befejeznie —, gyakran mondta, hogy az egyik fejezetet nekem szenteli; mit is tehetett volna, hiszen — asszony, gyermek, könyv — mindenben egyformán álltunk.

A költészetet neki is ott kellett hagynia, akárcsak nekem, hogy belevesse magát a prózába, abba a műfajba, amelyet ifjúságunk idején mindketten lenéztünk. Két regénye meg is jelent franciául — *A balti égbolt* és *Az utolsó küldetés* — ez természetes volt, bár engem meglepett: neve visszahúzott egy régebbi korba, amikor még nem álmodtuk, hogy valaha is publikálhatunk majd, akár csak négy sor verset, annál kevésbé, mivelhogy Oroszországnak akkor sem papírja, sem tintája, sem semmi egyebe nem volt, csak a poétái, akik a költészetre szomjas munkások, diákok, matrózok, konyhalányok és katonák tömegei előtt szavalták műveiket — s ez a néptömeg üvöltött a boldogságtól, ha Alekszandr Blokot vagy Majakovszkijt hallhatta.

Azt hiszem, ők ketten, akiknek az ismeretségére olyan büszkék voltunk, Nyikolaj meg én, sőt a kezüket is megszoríthattuk, és még néhány versünket is meghallgatták — azt hiszem, ők ketten voltak az egyedüliek, akiknek sikerült valóban lobogó képekben megragadniok az Októberi Forradalmat. A prózaírók nehezebben birkóztak meg vele, annál is inkább, mert Alekszej Tolsztoj sokára jött el. És csakhamar ennél nagyobb nehézség is támadt.

Én csak harminc évvel később értesültem minderről. Amikor Nyikolaj és én búcsút vettünk egymástól, tizenhat éves voltam. Visszatértem abba a városba, amelyben születtem: Párizsba, ő ott maradt a Néva partján, a saját szülővárosában. Ezen a napon mindketten sírni szerettünk volna: nem könnyű az embernek elhagynia legjobb barátját. Persze, mi bizonyosak voltunk benne, hogy nemsokára találkozunk: de hát hogyan is ismerhettük volna fel messziről a történelem menetét?

Kezdetben postafordultával váltottunk levelet, később is alig ritkábban. Ahogy megfogadtuk egymásnak, mindketten minden esetben egyetlen verssort csatoltunk ahhoz a költeményhez, amelyet a levelezés folyamán írtunk, és ami így postafordultával egy-egy sorral hosszabbodott. Moszkvában láttam viszont Nyikolajt, az 1934-es írókongresszuson: akkor már mindketten házasok voltunk, családapák, könyveink jelentek meg. Abban a meggyőződésben váltunk el, hogy hamarosan találkozunk Párizsban, vagy Moszkvában. Azután a költemény megszakadt, csend lett.

Csukovszkij továbbra is írt, regényeket és novellákat jelentetett meg, népszerű lett, de én már semmit sem tudtam róla, mint ahogy ő sem tudott többé semmit énrólam. Egy egész világháború választott el bennünket — részt vettünk benne mindketten, kiki a maga oldalán —, de a hosszú évek során, amelyek megelőzték az első lövéseket, és a még hosszabb évek alatt, amelyek az utolsó robbanás után következtek, Nyikolaj hazája, egy különleges széljárás kényének kiszolgáltatva, a gyanakvás és csend tengerén hányódott. Legyen az könyv vagy levél, nagyon kellett vigyázni arra, hogy az ember mit ír le. Abban az időben Tolsztojnak sem

rég adta ki vi
delstamról, a
csodáltunk, é
halt meg.

Sokkal kés
megnyílt a kü
erről. Azt his
széltem annyi
len barátomm
az életét kell
enyémet), hanem még a háború éveinél is sokkal többet. Nem hallgattunk el semmit, és én ezer kérdést szögeztem neki: öccse? megölték a háborúban; apja? jól van, nyolcvanadik évében jár, négy nemzedék fújja gyermekverseit. A legfontosabb az volt, hogy megértsük — próbáljuk megérteni — túl a szerelmeinken, családunkon, könyveinken: mi történt abban az országban, amelyben leélte egész életét és én gyermekkorom egy részét töltöttem el. Annyi kérdést tettünk fel, annyira válaszoltunk a legnagyobb pontossággal, minden takargatás nélkül, hogy estére még a hangunkat is elvesztettük.

Nem ez volt egyetlen találkozásunk. Egy év múlva újra felkerestem Moszkvában, ő meg, életében először, Párizsban járt. Újra elkezdtünk levelezni: írása az iskolapad óta nem változott. Az elmúlt hónapban Budapesten akartunk találkozni. A véletlen hozta így: mindkettőnket meghívtak. egymástól függetlenül. Nyikolaj ott is volt időben, engem visszatartott a munkám. Bár ő erősködött, hogy én is akkor utazzam. Arra számítottam, hogy néhány hónap múlva nála találkozunk. Az újság azt írja, nincs többé. Nem tettem mást, csak elkezdtem emlékezni rá, hogy megtudjam: él.

Rayman Katalin
fordítása

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
1967 NOV 10.

Magyar Ifjúság

Göbölyös Gyula

zik az ifjúsági klubmozgal- [illegible]

1021

Göbölyös Gyula: FALUVÉGE

táridő megegy
fontosabb: 19
lyen indul, a
n.

technikum:
lő fele gyakorlat

ági, élelmiszeripari és föld-
avult a jelentkezők tanul-
mányhatározat szerint meg-
kumok összevonását és rá-
A mezőgazdasági képzésben
5 alapszak lesz, ezek: nö-
sztési, kertészeti, mezőgaz-
és üzemgazdasági.
lgozási és áruforgalmi ága-
nyi technikum hallgatói ta-
orlatokon töltik.

helyett szakközépiskola

z érdeklődés elsősorban az
illetve az édesipari, vala-
ri ágazatok felé irányul.
usi általános iskolából je-
k.
középfokú mezőgazdasági
zőgazdasági szakközépis-
zek általános műveltséget
st adnak. Az érettségi, a
töltésére, valamint a bi-
akmai ágazatnak megfe-
nkák végzésére képesít.
kú intézményben felvételi

tokban
az aprólékos útbaigazí-
táson. Szentül meg vol-
tam győződve arról,
hogy ismerem a falusi
embereket.

A falu utolsó háza
előtt a helységnévtábla
alatt egy másik is van.
Fehér alapon fekete be-
tűk: Termelőszövetke-
zeti község. Azt mond-
ták, a templomnál for-
duljak balra. Az utca
jobb oldalán találom a
termelőszövetkezet köz-
pontját. A központ
egyetlen földes szoba,
tenyérnyi ablakokkal.
Az egyik asztalnál tér-
képet rajzol az agronó-
mus. Azt mondja, ha
már a valóságban
együtt van a határ,
úgy legyen a térképen
is. Az elnök után ér-
deklődöm. Azt mond-
ják, a határt járja, ide
akkor jön, ha nagyon

MAGYAR HÍRLAP SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-774

Göbölyös Gyula

1969 NOV 11

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP
Szeged

Göbölyös Gyula tárlata Szentesen

1021

A szentesi származású Göbölyös Gyula festőművész kiállítása szülővárosában minden művészetszerető embernek élményt jelentett, mert a művész a ma emberének problémáit, lelki konfliktusait ábrázolja. A kiállított grafikák nem puszta szemet gyönyörködtető szobadíszek voltak, hanem drámai hatású és humánus hangot hordozó alkotások.

A Két tél című műve életből kiragadott epizód: két ember közötti kapcsolat kialakulása, a szerelem megszületése, majd az idővel halványodó érzelem váltakozik a fekete színárnyalataiban. A Két ember című alkotás idős parasztházaspárt mutat be. A férj mellett hármas feladat, a sors hármas nehézsége hárul az asszonyra: gyermeket szül, rendben tartja a házat és részt vesz a paraszti munkában. Ez a mű az idős házaspár számadása az elröpült évek felett. Említhetném még a kiállítás többi alkotását is, de valamennyi mű önmagáért beszél és nem kíván kommentárt.

Aki tiszta lélekkel, kisvárosi előítéletek és elfogulatlanság nélkül tekintette meg Göbölyös Gyula kiállítását, az maradandó élményhez jutott.

BUJÁKI ANNA

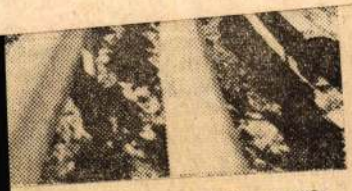

szer. Balról az idén épült
s jó ellátás fogadja majd a
nya. Ez a Termál Tsz nyol-

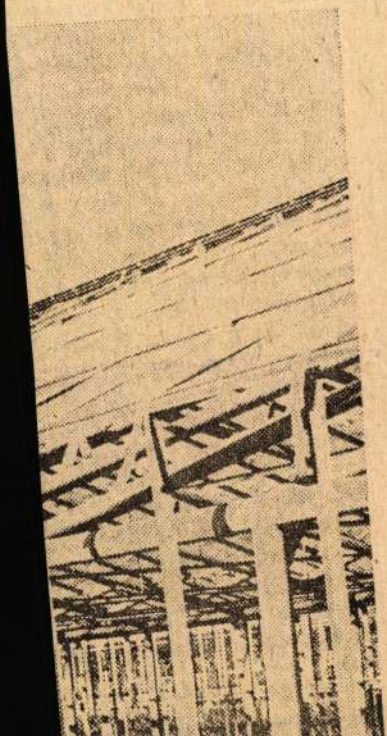

MNK

Göbölyös Gyula

Foglalkozás, lino

Irányitott ronostelep I. lino

" " II."

Studió 67. Fiatal Képzőm.kiáll. Ernst Muz.1967.

Göbölyös Gyula festő

Szombaton nyílik tárlata a

Mednyánszky teremben

Magyar Nemzet 1968 okt. 16

Gyöngyössy Gyula

bemutatkozó kiállítása megnyílt a Képcsarnok Vállalat Medgyaszay termében.

(Nehezen értelmezhető ez a művészet, Gyöngyössy nem annyira gyöngyörködtetni, mint inkább informálni akar — a cikkíró szerint).

kiállításról - kiállításra (három bemutatkozás)
(Rideg Gábor)

Magyar Hírlap, 1968 október 23. 6. l

Göbölyös Gyula

Csendélet, o.

Fiatalok Stúdiója 1966. Ernst Múz.

MDK

Gyöngyös Gyula, grafikus
Kiállít a Ernst Múzeumban.

Rózsa Gyula: Stúdió 67 7

NÉPSZABADSÁG Bp., 1967. máj. 16.

M.Df

Göbölyös Gyula
grafikus

Grafikáit mutatta be.

Vidos Zoltán: A Fiatal Képzőművészek stúdiójának
Művészet, 1969. október - 22 lap

Gőbölyös Gyula
grafikus

M.D.K

„Forgalkozás"

Élet és Irodalom, 1967. szept. 9 - 3 lap.

ÉLET ÉS IRODALOM
Göbölyös Gyula
1967 SZEP 9
1021

Göbölyös Gyula: Foglalkozás

KOROKNAI ZSUZSA:

BÚCSÚ EHRENBURGTÓL

Elment hát Ilja Ehrenburg is, és vele megint sírba szállt valami nagyon vonzó és nagyon fontos ennek a gyötrelmes-gyönyörűséges huszadik századnak a kultúrtörténetéből.

Nagy ember volt. A szónak nem a mitizáló, hanem a legemberibben emberi értelmében. A huszadik század első felének fia. Sokrétű, színes, nyugtalan, ellentmondásokkal tarkított egyéniség. (*„... Egész életemben mást sem tettem, mint megpróbáltam a magam módján egybekapcsolni az igazságot meg a szépséget, az új társadalmi rendet meg a művészetet* — írta önmagáról emlékirataiban. — *Két Ehrenburg volt, és ezek ritkán éltek békességben egymással. Az egyik sokszor háttérbe szorította, olykor maga alá gyűrte a másikat. És ez nem kétszínűség volt, hanem egy olyan ember nehéz sorsa, aki gyakran hibázott, de mindig szenvedélyesen gyűlölte az árulást ...*") Zseniális publicista. Kiváló író. Sikeres, világszerte ismert utazó diplomatája az emberiség legfontosabb közös ügyének, a békének. Személyes ismerőse, kápráztatón tájékozott ismerője a huszadik szá-

soraiban. — *Egy vallomással fejezem be: gyűlölöm a közömbösséget, az elfüggönyözött ablakokat, a kegyetlen, a rideg elkülönülést ...*" Valóban: Ehrenburg szenvedélyesen tudott szeretni és gyűlölni. Nemcsak a közömbösséget: az embertelenség minden megnyilvánulási formáját. És különösképpen a fasizmust, a nemzeti és faji elfogultságot, az elmúlt és ránkkövetkezhető háborúk apokalipszisét. Talán a gyűlöletnek és a humanitásnak ez a sajátos, fűszeres vegyülete tette publicisztikáját olyan szuggesztív erejűvé, hogy — legalábbis a spanyol polgárháborúból keltezett haditudósításai óta — minden sorára viszont-gyűlölettel, vagy nagy-nagy együttérzéssel, de mindenképpen odafigyelt a világ. A második világháború alatt a szovjet katonák ronggyá olvasták, még a lövészárkokban is, azokat az újságokat, amelyekben cikkei megjelentek. (És nem kevesebb figyelemmel — a veszedelmes ellenséget megillető gyűlölettel — olvasták a Göbbels-féle propagandaminisztériumban is.)

Ehrenburg publicisztikája tanulságos ellenpéldája volt és marad a fogatlan-vértelen széplelkek „mindent megértő", mindent megbo-

tos élete című regényekből — a legmodernebb modern próza pozitív változata: a humanista töltésű intellektuális groteszk izgalma műfaja bontakozik ki.

És itt van — külön, rendkívüli minőségként — az *Emberek, évek, életem*. Egy nagy életnek, és egy nagy kornak — nem, nem a krónikája, hanem, mint Ehrenburg mindig is hangoztatta: — szubjektív naplója, melyben az emberek és az események objektíve létezők de úgy jelennek meg, ahogyan a szerző maga látta őket, olyan reflexiók kíséretében, amiképpen vélekedett róluk.

Az ilyen visszaemlékezés értéke a megfigyelt kornak és a megfigyelő személyének érdekessége együttesen dönti el. Ezért kerül be a világirodalom történetébe minden bizonnyal a huszadik század szépprózája egyik alapműveként, ezért kell máris fenntartás nélkül egyetértenünk a szovjet írók II. kongresszusán — Georgij Markov titkári referátumában — elhangzott értékelésével: az Emberek, évek, életem olyan könyv, amelynek minden folytatását „feszült érdeklődéssel vártuk, nagy izgalommal olvastuk, egyik-másik ítéletéről megállapításáról szenvedélyes

Göbölyös Gyula
grafikus

14.D.4

„Gendélet"

Élet és Irodalom, 1966. jan 8. – 5 lap

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-207
1965 DEC 12

Szabad Föld

Göbölyös Gyula

1021

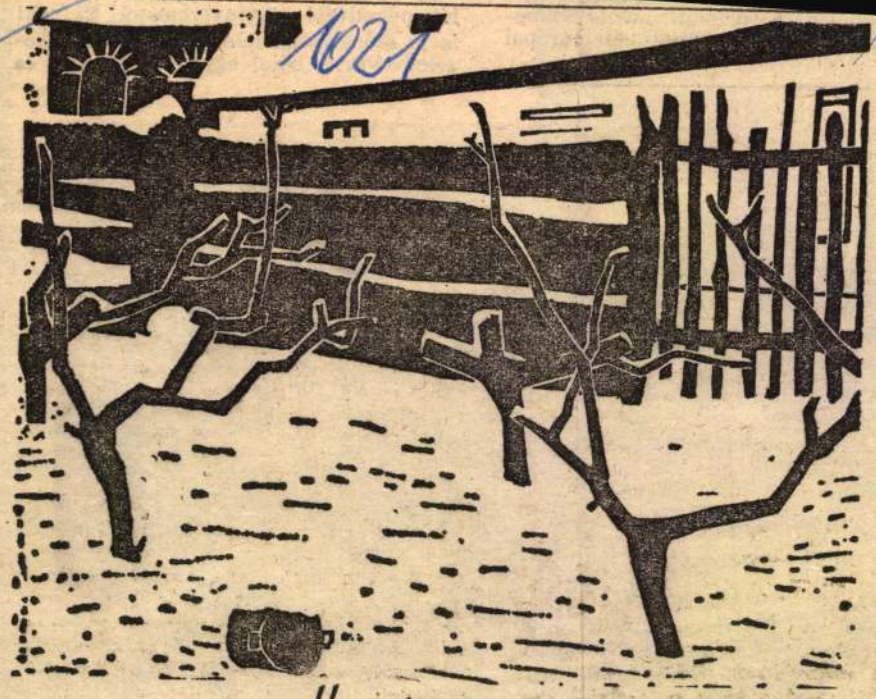

Havas táj (Göbölyös Gyula rajza)

szelen épül az új betonút, amely Szk
jéből vezet majd Ohridba, az euró

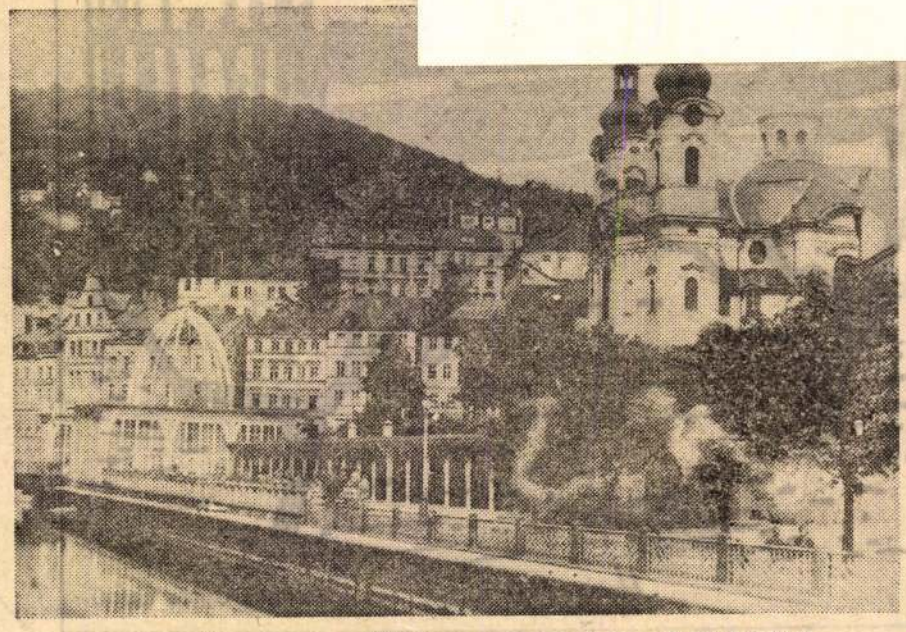

Karlovy Vary látképe, előtérben a fürdővel és a Tepl folyóval.

GÖBÖLYÖS Gyula festő SZKK.

dioversio bevezetése és alkalmazása, elektromos ütemszabályozó használata szívbetegek műtéti altatásánál. M: 11 tudományos közlemény szaklapokban, 75 szakmai előadás szimpóziumokon. K: az Intézmény Példamutató Dolgozója, (1977), Kiváló Munkáért (1981). C: 6600 Szentes, Móra F. u. 3/2.

GÖBÖLYÖS GYULA (Szentes, 1940. nov. 15.) — festőművész, tanár

T: 1955—1959 Képző- és Iparművészeti Gimn., Bp., 1959—1964 Képzőművészeti Főisk., Bp. Mh: 1964—1976 szabadfoglalkozású festőművész, 1976— Képző- és Iparművészeti Szakközépisk., Bp. (tanár). Et: 1986— Badacsony—Ábrahámhegy Környezet és Természetvédelmi Egyesület elnökhelyettese. Fm: 1968— kiállítóművész; egyéni kiállítás Mednyánszky terem (1968), Szentes (1969, 1974), kamarakiállítás Bp. (1980), több csoportos tárlat pl.: Fiatalok Stúdiója, Majdanek (1979), Moszkva, Leningrád, Tokió; belső berendezések tervezése, kivitelezése, restaurálás, vizuális nevelés elméleti és gyakorlati kérdései (előadások, cikkek e témaköben 1981). M: Táblaképek, nagyméretű grafikák, Hollókő turistaszálló belső berendezése (1974—1975). K: Szocialista Kultúráért (1985). C: 1017 Budapest, Peterdy u. 39. V. em. 35. Tel.: 428-281.

G. SZABÓ LENKE lásd Szabó Lenke, G.

GYÓI SÁNDOR (Szentes, 1934. ápr. 11.) — gépipari technikus

T: 1944—1948 Polgári Fiúisk., Szentes, 1950—1952 Szakmunkásképző Isk. MTH 1. sz. Intézet (esztergályos), 1960—1964 Déri Miksa Gépipari Technikum, Szeged. Mh:1952—1959 Csepeli Vasmű (esztergályos), 1959—1964 MN Szentes (polgári alkalmazott, 1964—1969 Kontakta Alkatrészgyár, Szentes (csop. vez., művez.) 1970—1979 uo. (üzemvez.), 1979—1987 Kontaset, Szentes (üzemegységvez.), 1987— uo. (gyáregységvez.). Et: 1980— Gyári Gazdaságpolitikai Munkabiz. tagja, 1983— Szentes Városi Tanács tagja, 1985—1987 Igazgatási és Városfejlesztési Biz. tagja, 1988— Városi Tanács vb-tagja.K: Kiváló Dolgozó (1977, 1984), Vezérigazgatói Dicséret (1984), Munkásőr Emlékjelvény (1984), Ipari Miniszteri Dicséret (1986), Kiváló Társadalmi Munkáért (1987). C: 6600 Szentes, Ságvári E. u. 10.

DR. GYOVAI LAJOS (Mindszent, 1937. máj. 19.) — orvos

T: 1952—1956 Bethlen Gábor Gimn., Hódmezővásárhely, 1956—1962 SZOTE, 1966 szülészet-nőgyógyászat szakvizsga. Mh: 1962—1970 Szentesi Kórház Szülészet-Nőgyógyászati Osztály (szakorvos, adjunktus), 1970—1974 uo. (területi szülész főorvos), 1974— Szentesi Kórház-rendelőintézet (igazgató). Et: 1966— Magyar Nőorvostársaság tagja, 1974— a Csongrád Megyei Koordinációs Biz. tagja, 1974— a Szentesi Kórház Vezetőségi tagja, 1980— a TIT Szentesi Szervezet tagja, 1984— a Magyar Rádióamatőr Szövetség tagja.Fm: a szentesi járóbeteg-ellátás minőségi javítása, szervezése.M: 6 tudományos közlemény hazai szaklapokban, 23 szakmai előadás szimpozionokon, 100 TIT-előadás. K: Kiváló Munkáért (1981). C: 6600 Szentes, Tanácsköztársaság útja 1/2.

GÖBÖLYÖS Luca

KERTÉSZ Gábor: A NEGYEDIK belülről. = Fotóművészet, XXXXIII. évf. 3/4.sz. 1990 42 - 60.p. ill. E.

Fiatal Fotóművészek Studiója, IV. kiáll., 1990.aug.

Jó értelemben vett konvenciót tapasztalhatunk **Göbölyös Luca** párizsi képein. Nemcsak a repülő galamb és a lépcsőházi korlátmotívum révén állíthatóak párhuzamba André Kertész képeivel, hanem a hasonló lírai attitüd miatt is. A szerző formai érzékenysége egyértelmű, a képek szépek, szépségük meggyőző.

Gölöbyös Margit

Emlékve

L. L. A necessitó jegyében?
Körmű és mélyépítés 1970. jul. 17.

Göbölyös Mária

Szöttesekkel
Szerepel az alább. Táslatott az
Ernst Museumban

Székely András: Fiatal ipar művészek

Nepszabadság 1970 VII. 10

Göbölyös Márta

Áttört szerkezetü és szines pamacsokkal diszitett faliszőnyegét megdicséri Perneczky Géza: "Fiatal iparmüvészek" c. kritikájában, mely az Ernst Muzeumban rendezett kiállitásról szól.
Első országos tárlata volt ez a fiatal müvészeknek.

Élet és Irodalom, Bp. 1970. juli.11.
XIV. évf. 28. sz. 12. lap

Göbölyös Márta

Említve

Pernecky Géza: Fiatal (parmuvészek)
Élet és Irodalom, Jo. 1970. Gril. 11.

Gölölyös Márta, iparművén MDK

kép szőttesekkel szerepel.
(Ernst Múzeum)

Székely András: Fiatal iparművének 7.

Népszabadság, Bp. 1970. júl. 10.

MDK.

Göbölyös Sándor

Riportanyag

Postás Dolgozó 1965 dec.12.

Gyöngyös Sándor

Neve emlitve

Postás Dolgozó 1966. jún. ?

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

PETŐFI NÉPE

Göblyös Simon

1972 MAR 10

1021

5. oldal

MAI EMBEREK

A címfestő

Göblyös Simon festékillatú műhelyben dolgozik. Körülötte betűsablonok, ecsetek, félkész plakátok. Imponáló ügyességgel festi üvegre, lemezre, fára, kartonra a kért szöveget, ábrát.

Különös, szép életútját kérésemre idézi fel.

Kilencedik gyermeknek születtem Kenderesen. Apám kommenciós kőműves volt a Horthy-birtokon, odamaradt a háborúban. Hét-nyolc éves voltam, amikor már mindent megpróbáltam lerajzolni.

— Hat elemit végeztem. Bátyáim a fronton voltak, nem tanulhattam tovább. A legkisebb testvérem vitt magával 1943-ban Pestre, az inasotthonba. Kőfaragó szerettem volna lenni, de nem vettek fel, így egy faszobrászműhelybe kerültem. Ebben az időben egyre több volt a légiriadó és kevesebb a munka. A mester mindenkit szélnek eresztett. Ezután egy címfestő alkalmazott; a háború befejezése után kaptam meg a segédlevelet.

— 1948-ban az utcán megjelentek a falragaszok: Aki a rajzoláshoz érez kedvet, jelentkezzen a Nagy Balogh János Képzőművészeti Kollégiumban. Ma is büszke vagyok arra, hogy népi kollégista voltam, szakérettségivel kerültem a nagymarosi festőiskolába. Itt egy esztendeig neves művészek foglalkoztak velünk, felkészítettek bennünket a képző- és iparművészeti főiskolára. Nehéz körülmények között éltünk, de soha nem zúgolódtunk. A stúdiumokat Koffán Károly, és Poór Bertalan vezette, a növendékek között volt Segesdy György, Würtz Ádám és Feledy Gyula...

— A nagymarosi esztendő után, 1950-ben felvettek a képzőművészeti főiskolára, a vadonatúj leckekönyv mellé beutalót is kaptunk, Révfülöpre.

— Hűvös nyár volt 1950-ben. Csak néhányszor fürödtem meg az először látott tóban. Ősszel megkezdtem a tanulást. Karácsony előtt a főiskola hallgatóit tüdőszűrő vizsgálatra vitték. Nálam vizes, „lábon hordott" mellhártyagyulladást állapított meg az orvos — Gyulára kerültem a szanatóriumba.

— Életem egyetlen olyan időszaka volt, amikor bizonytalanná váltam, nem hittem, hogy az adott lehetőségekkel szabad és kell élnem... Nyomasztott, hogy a többiek gyakorlatokon vesznek részt, én pedig csak jegyzetből készülök...

— Három félévet fejeztem be. Nem telt tovább az erőmből. Amikor kijöttem a szanatóriumból, Kiskunfélegyházára a nővéremhez utaztam. Rövid idő múlva, dolgozni hívtak, dekoratőr lettem az állami áruházban. Megnősültem. A rajzolást, festést nem hagytam abba, a helyi Holló László képzőművész kör tagjaként rendszeresen veszek részt kiállításokon. Boldog embernek mondhatom magam, harmonikus, szép családi életem van, fiaim iskolába járnak, kislányom 16 hónapos.

•

A Kiskunfélegyházi Községgazdálkodási Vállalat címfestő részlegének vezetője megtalálta helyét és nyugalmát az életben. A stúdiumokkal töltött esztendők megjelölték azt az utat, melyen haladni fog, függetlenül attól, mivel keresi kenyerét.

S. K.

a tanácsi munk

Új tanácstörvényünk fontos alapelvként rögzíti, hogy tanácsaink népképviseleti szervek, vagyis az általuk képviselt választók megbízásából területük lakossága nevében és érdekében dolgoznak, s annak közvetlen ellenőrzése mellett felelősséggel végzik közérdekű munkájukat.

Ezekre a szempontokra figyelemmel folyik napjainkban megyénk helyi tanácsainál a testületi munka önértékelése. A tanácsok az egészséges bírálat, illetve önbírálat jegyében teszik mérlegre elmúlt évi tevékenységüket, és veszik számba, milyen mértékben és eredménnyel viszonozták választóik bizalmát.

Ezt a tennivalót a napokban a bácsbokodi tanács is elvégezte. A tavalyi évet tekintve, tanács és lakosság szép eredményekkel büszkélkedhet. Orvosi rendelőt és lakást hoztak tető alá, korszerűsítették a villanyhálózatot, utat, járdát építettek. Ékesszólóan bizonyítja a kölcsönös összefogást, hogy az egy lakosra jutó társadalmi munka értéke 479 forint. Ezek után jogos a reménység, hogy a megyei településfejlesztési versenyben is tisztes helyezésre számítanak.

A tanácsülés hangulatát mégsem az eredményekbe való belenyugvás, hanem a jövőbeni tenniakarás jellemezte.

— Szüntessük meg útjaink sárosságát, bővítsük a villanyhálózatot, mozgósítsuk a lakosságot újabb tettekre — ilyen és hasonló gondolatok jutottak kifejezésre *Mészáros László, Kungl Mihály, Csóka Sándor* és a többi tanácstag felszólalásában. *Simon Jenő* tanácselnök jó pár közérdekű javaslatot rögzíthetett jegyzetfüzetében.

A napirend összefoglalója után a tanács fontos személyi kérdésben is döntött: *Cserháti Gyulát* a végrehajtó bizottság titkárává nevezte ki. Végül a népfront titkára tájékoztatta a jelenlevőket a március 12-én sorra kerülő időszakos tanácstagi választások előkészítéseként megtartott jelölő gyűlésekről. Eszerint a 19. sz. választókerületben kettős jelölés történt, s en-

Növényvé
csaknem

Március elején országszerte meggyorsultak a konzervipari szerződéskötési tárgyalások a gyárak és a mezőgazdasági üzemek között. A konzerviparnak különösen sok paradicsomra lesz szüksége, azért termesztését — a kilónként 30 filléres átlagos felvásárlási áremelés mellett — további kedvezményekkel ösztönzik. A két évvel ezelőtti paradicsomtermés egyharmadát elvitte a fitoftora-fertőzés.

A konzervipar ezért anyagilag is támogatja a növényvédelmi munkálatokat és holdanként 400 forintos növényvédelmi hozzájárulást fizet azoknak a termelőknek, akik szállítási szerződést kötnek a vállalatokkal. Amennyiben a termelők 80 holdnál nagyobb területre kötnek szerződést, illetve 100 va-

Megjegyzés

Tízforintos

Göboli Antal

ötvös

1828 Érsekujvár

Kapmagyarorszötvösök 35 l.

...prilis 27-én.

...a.

...va, hogy (a Antigone barlang hátterében lévő
...kén már mint halott lóg saját gyász-
...b térdére támaszkodva és hosszú tor
...leselkedik a baltól közelevő sokaság
...tsegbeesett
...g Ismene jobbjával a siroldalának
...rcsösen szorítja keblére és térdre rogva vár-
...ése alól jobbra: „ALBERT v. KELLER ... 74.
Lelt. sz. 4505. — Értéke
: 72 cm. —
Dénes hagyományja 1912 márczius
...gar Nemzeti Museum örökletéte
~~...913 április 23-án (2046-913).~~ — Bejelen-
(245-915).

99

Göbölyös Gyula

gradikái. Bp, Mednyánszky terem. - Ism: Perneczky Géza, Élet és irodalom ,1968.44.sz.8.l.

Az 1968.évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. - Művtört.Ért.1971.2.sz.149-182.l.

168.l.

Göbölyös Gyula

Litográfiáit és monotipiáit lehetett látni a Mednyánszky Teremben /1968. X. 19--Xl. 2./. Grafikáinak hőse a külvárosok kallódó embere és ennek környezete. Hatott rá a pop art kelléktára.

Képzőművészeti Almanach 2, Corvina 197o, 47.l.

Göbölyös Gyula, grafikus

Kiállít kentesen.

— : Hír

8.

Népszabadság, Bn. 1974. márc. 26.

Gábolyós Gyula

nove említve

Művészettörténeti értesítő 1972

314. old.

GÁBOR GYÖRGY LÁSZLÓ

Magyar Iparművészeti Egyetem
Ezredforduló 2000
161.

A románok ma csakúgy, mint a múltban, országuk minden másnál elidegeníthetetlenebb részének tartják Erdélyt, ezért nevezhette a Romania Libera című napilap 1940. aug. 30.-t a nemzet történelme „legfeketébb napjának".

A New York Times szerkesztőjének
A New York Times Társaság
Nyugati 43. utca 229
New York, N.Y. 10036
A szerkesztőnek

David Binder Romániából származó, idézeteket és megjegyzéseket fenntartás nélküli közlő, szeptember 2-i cikke egészen odáig megy el, hogy felbújtójává és bűnrészesévé válik az ott uralkodó rendkívül veszélyes magyarellenes politikának. Az Iliescu–Roman vezetés ugyanazokat a módszereket követi, mint a múlt század antiszemita és fajüldöző diktátorai: a sztereotipizálást, a bűnbakkeresést, egy kisebbségi pupuláció elleni gyűlölet kifejezéseinek megengedését és ösztönzését.

ománia most mély krízist él át. A kormány nem fogja tudni megoldani az ország gazdasági, politikai, társadalmi és kulturális problémáit azáltal, hogy a népesség egyre növekvő elégedetlenségét a két és fél milliónyi magyar nemzetiség ellen fordítja, és ezzel egyidejűleg – kifogásként – arra használja a manipulált ellenséges hisztériát, hogy a magyaroktól megtagadja a legalapvetőbb emberi jogokat.

Ami a 2. világháború alatti, Romániában történt zsidóellenes atrocitásokat illeti, mikor Magyarország és Románia *is* a náci Németország szövetségesei voltak (és amikor Magyarország megszállt áldozat is volt), annak történelmi hírneve tragikusan világos. A következőt mondja a Zsidó Világkongresszus Zsidó Ügyekkel Foglalkozó Intézete: „Alig több, mint a román zsidóság fele élte ét az üldöztetést" (*Az európai zsidóság tíz évvel a háború után* N. Y., 1956. p. 44), Raul Hilberg 270 000-re becsüli a meggyilkolt romániai zsidók számát, megjegyezve, hogy „magán Németországon kívül Románia volt az egyetlen ország, ahol a pusztítás minden fokozatát alkalmazták, a megkülönböztetéstől a gyilkolásig" (*Az európai zsidóság elpusztítása, Quadrangle Books, Chicago.* 1961. p. 485).

Ugyanezt a jövőt készíti elő a jelenlegi román kormány most a magyarok számára? Nem válunk-e bűnrészesekké, ha nem ismerjük fel és nem tudósítunk pontosan nyilvánvalóan embertelen taktikájáról és stratégiájáról?

Károly Nagy
Edison, szeptember 3.

A szerző a Middlesex Megyei Főiskola és Rutgers Egyetem szociológia professzora. □

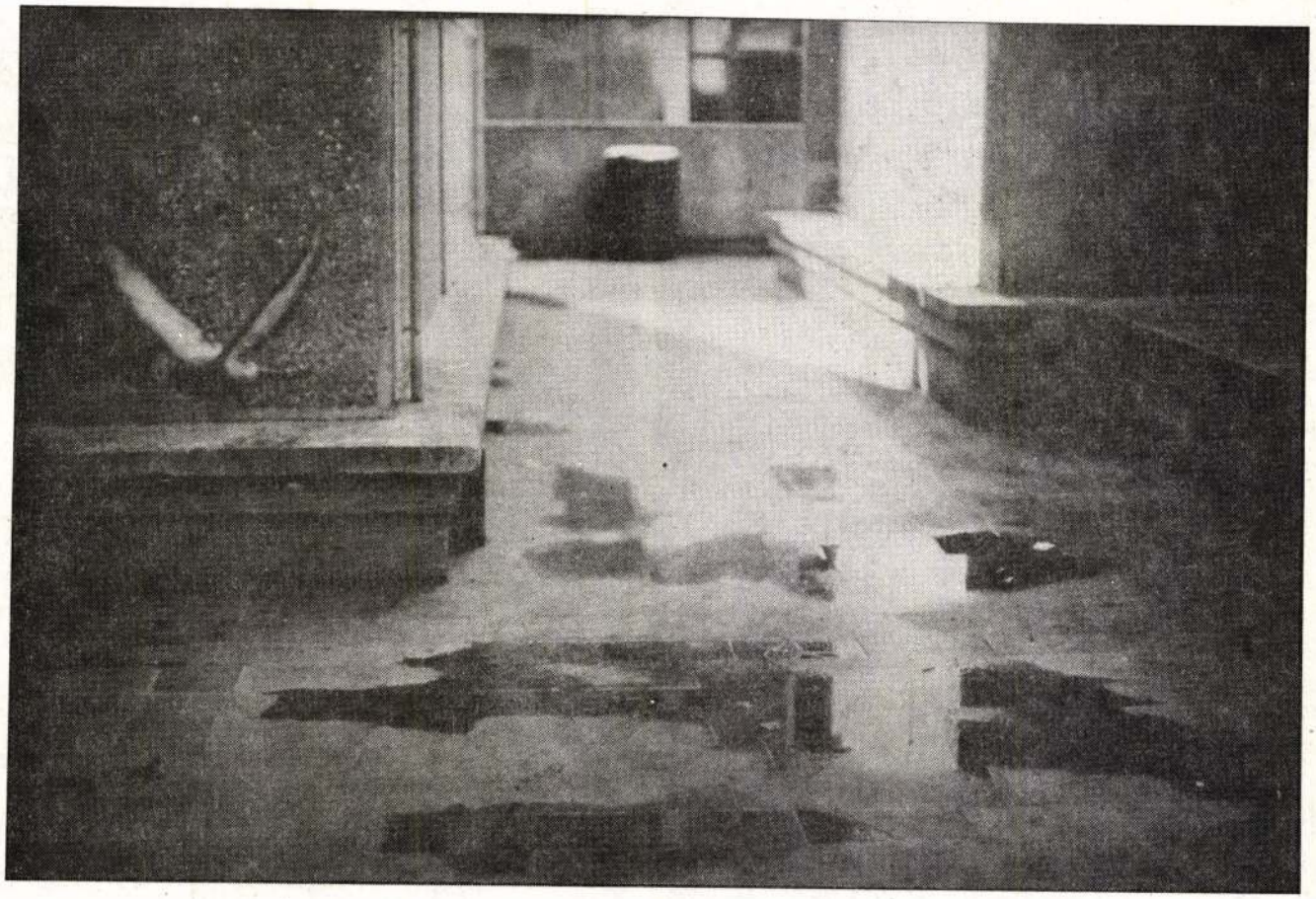

Fotó: Göbölyös Luca

MŰSZERTECHNIKA
COMPUTER

A MŰSZERTECHNIKA

— egy év alatt tízezernél több **számítógépet** gyárt;
— országos **szervízhálózata** van;
— a legnagyobb tapasztalattal rendelkezik a **hálózatépítés** terén;
— **termékeit az IBM is felvette a katalógusába;**
— önálló **CAD/CAM** irodája van;
— országos hírű **oktatóbázissal** rendelkezik;
— vállalja **kulcsrakész** felhasználói és alkalmazói **rendszerek** készítését;
— reklám és **óriás video** táblákat gyárt;
— sportpályákra **eredményjelzőket** szállít;
— együttműködik az **AEG**-vel a villamos hajtástechnikában;
— nyomtatott áramköri lemezeket (NYÁK) készít;
— **banktechnikai** eszközöket is gyárt.

Ha számítógép: MŰSZERTECHNIKA!

Központ: 1108 Budapest, Venyige u. 3.
Tel.: 147-6590
Telex: 22-5460
Fax: 157-0418
Levélcím: 1475 Budapest, Pf. 225

Bemutatótermek:
1075 Budapest, Király u. 1/d. Tel.: 122-1623
7621 Pécs, Citrom u. 5. Tel.: (72) 27-466
2800 Tatabánya, Tóth Bucsoki I. út 12.
Tel.: (34) 16-144/12-29, 12-19

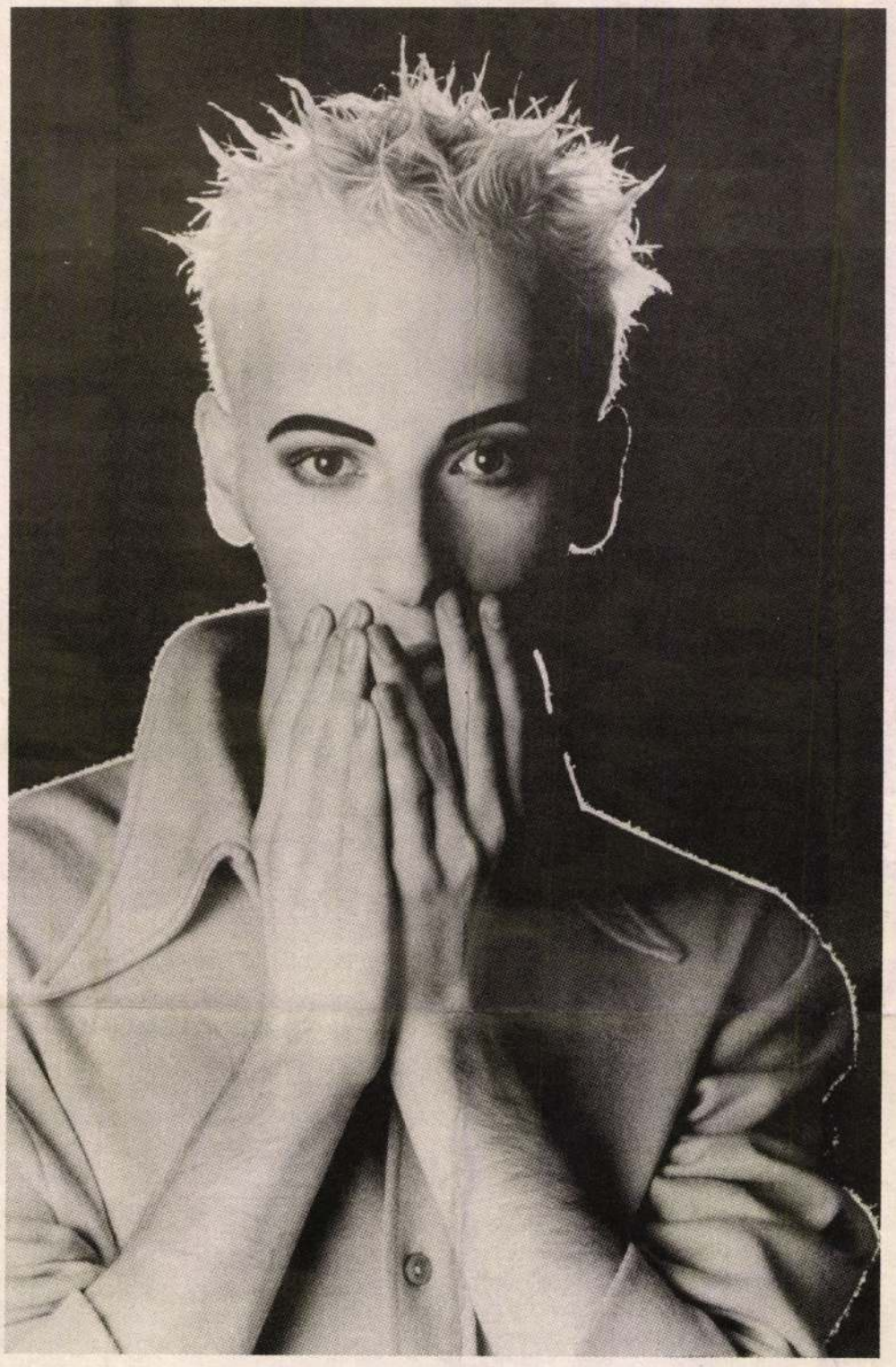

Göbölyös Luca

GŐBÖLYÖS LUCA

Feltehetőleg szőkített, divatosan befésült haj, festett szempillák, kihúzott szemöldök, törékeny kezek, finom metszésű orr. A ruha egyértelműen nőies szabásról árulkodik, az alkaron viszont – az összképhez képest – mintha kissé erős lenne a szőrzet. Na, most akkor mi van? Mit is, kit is látunk a fotón? Furcsa, szokatlanul sejtelmes, *meleg* szempár néz ránk. Fiú ez vagy lány, tehetnénk fel a kérdést? Új férfidivat vagy mégiscsak inkább női? Göbölyös fotói az utóbbi időben ilyen furcsák, mondhatnám *mások*, mint régebben voltak. Hihetetlen érzékenységgel, intimitással, líraian ragadja meg ezt a kényes témát. Fotói egy olyan világot sejtetnek, amelybe csak keveseknek van betekintésük.

Tooth Gábor Andor

Magyar Narancs

Vig Monika
1966–1992
Főszerkesztő:
Vágvölgyi B. András
Megbízott főszerkesztő:
Nádori Péter
Főszerkesztő-helyettesek:
Novák Zsófia, Bojtár B. Endre

BELPOLITIKA
Makai József (rovatvezető)
Galotti Balázs, Kóczián Péter, Seres László, Simó György, Somos András, S. Ráduly János, Tódor János

KÜLPOLITIKA
Császár László (rovatvezető)
Kovács Kristóf, Kovácsy Tibor

ÉLET + MÓD
Csillag János (rovatvezető)
Kerényi György, Para-Kovács Imre, Winkler Róbert

KULTÚRA
Turcsányi Sándor (rovatvezető)
Bakács Tibor Settenkedő, Bihari Balázs, Csejdy András, Marton László Távolodó, Szőnyei Tamás

SNOBLESSE OBLIGE
Pintér Anna (rovatvezető)
Pohly Ferenc

FŐMUNKATÁRSAK
Bozóki András
Eörsi István
György Péter
Hajnóczy Csaba
Kukorelly Endre
Sükösd Miklós
Tamás Gáspár Miklós
Tillmann J. A.

Lapterv:
Tooth Gábor Andor
Fotó:
Déri Miklós, Lukács Dávid
Képszerkesztő:
Pohárnok Gergely
Szerkesztőségi titkár:
Rabecz Éva
Ügyintézők:
Joó Gyula, Koller Gitta
Szedő:
Molnár Marianna
Tördelők:
Balázs P. Róbert, Szentirmai László
Korrektorok:
Lukács Annabella, Zala Krisztina

Kiadja a Kozmopolisz Kiadó Rt.
Felelős kiadó:
György B. Péter
lapigazgató
Reklám és marketing:
Lehoczki Edit
Terjesztés:
Kelemen Zsuzsa
Elektronikus terjesztés:
Umann Kornél
Gazdasági ügyintézők:
Tusán Rita, Borsiné Bori Gabriella

CÍM:
1399 Budapest, Pf. 701/306
E-MAIL:
narancs@hungary.com
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest XI., Karinthy Frigyes út 24.
Telefon: 209-2603
Fax: 166-4869
Ára: 78 Ft

Hirdetésfelvétel
és terjesztésgondozás:
Budapest XI., Karinthy Frigyes út 24.
Telefon: 209-2603, fax: 166-4869

Előfizetési díj: egy évre 3324 Ft,
fél évre 1662 Ft, negyed évre 831 Ft.
ISSN 0865-3437

Nyomás: Semic Interprint
Svéd nyomda és Kiadó Kft.
Felelős vezető: Doktor Ferenc
Nyomdavezető: Csényiné Iszli Magdolna

Címlapfotó:
Déri Miklós

Terjeszti a Magyar Posta Rt., a HÍRKER Rt., az NH Rt. és a regionális részvénytársaságok, valamint alternatív terjesztők. Előfizethető bármely hírlapkézbesítő postahivatalnál, a hírlapkézbesítőknél és a Hírlapelőfizetési Irodánál (HELIR): 1990 Bp. XIII., Lehel út 10/A. – közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a HELIR; Postabank Rt.: 219-98636/021-02809 pénzforgalmi jelzőszámra.

Feliratkozás az E-Mail változatra:
subs.narancs@hix.com (ek.zet nelkuli)
subs.narancsl@hix.com (123 e1kezetes ko1dola1ssal)
World Wide Web Homepage:
http://hix.mit.edu/narancs/
Magyarországi WWW tükör:
http://www.eunet.hu/hix/narancs/

TARTALOM

Bíró Béla: Az önmérséklet esélyei
Ahhoz, hogy az utódállamokban élő magyar kisebbségek az 1201-esből adódó stratégiai előnyüket valóban hatékonyan kiaknázhassák, autonómiaügyben önmérsékletet kell tanúsítaniuk. Ez az önmérséklet csupán az elvakult nacionalisták szemében tűnhet önfeladásnak, nemzetárulásnak. Az autonómiák tényleges megvalósítására nincs is más lehetőség. **12–13. oldal**

MDF, IX. Országos Gyűlés: Légkondi Magyarországért
Für Topi Mackója után Szabó Iván exminiszter és ügyvezető elnök játszotta Breki szerepét, ismertette az MDF új cselekvési programját, mely „stratégiai dimenziójával a jövő századba ível át", s melyben a küldötteknek világosan kellett érteniük „a szavak mögött elrejtett tartalmi követelményeket". **14. oldal**

György Péter: A világ urai Pesten
Mindenkinek joga utálni a reklámot. S ha valaha volt is alkalmam ezt-azt hallani a Kongresszusi Központban, de ennyi boldogan szunyáló, jóllakott pasit, mint a kommunikáció hirdetőit, ritkán láttam egyszerre. **33. oldal**

narancsgaléria

4. Gőbölyös Luca

a szerk.

5. A szerk.

interjú

6–7. „Lényeges áttörés nem történt" (Szent-Iványi István külügyi államtitkár)

POLITIKA

egy hét

8–9. Képes hírösszefoglaló

10. Kulturális hírek

11. Fókusz

publicisztika

12–13. Bíró Béla: Az önmérséklet esélyei

magyar glóbusz

14. MDF, IX. Országos Gyűlés: Légkondi Magyarországért

Diétai levlap

15–17. Az SZDSZ mint olyan: A Mérleg utca nyelve (Harmadik rész)

20. Magyar Rádió: A monstrum öröksége

riport

18–19. Budapest, nyolcadik kerület: „Cigányok, jöttünk leszámolni!"

világfalu

21. RMDSZ, IV. Kongresszus, Kolozsvár: Nem porlik

22. Földet vissza (Közel-keleti kisajátítások)

ÉLET+MÓD

23. Jójszakát

Sodrásban: Lágyat keményen

24. Super Zamat

gépnarancs

25. Cybertérszelet

26. Pál Pince

narancsmelléklet

könyvhét

KULTÚRA

publicisztika

33. György Péter: A világ urai Pesten

interjú

34. Cannes '95: Legdrágábban add (Jeremy Irons színész)

nagyítás

35. Csakhogy a zsenik (Francois Truffaut)

kritika

36. Film: Filmszag (Rob Roy)

Jel Színház: Állatok mozgásban (A vad anatómiája)

embersport

37. Grátisz korcsolyákkal (BEK-döntő után)

rockfront

38. 3x2 (A King Crimson Brüsszelben)

A Jedi visszatér (King Crimson az Interneten)

39. Narancsfül: Mudhoney: My Brother The Cow

GÖBÖLYÖS LUCA

meghívó

diplomakiállítás

'95

gőbölyös luca foto

magyar iparművészeti

főiskola mesterképző

1995. március 8-10,10-17 h

tölgyfa galéria,

tölgyfa u. -

henger u. sarok

(margit híd budai hídfő)

LIGET GALERIA

Gőbölyös Luca

GŐBÖLYÖS LUCA

NEW YORK BELŰLNÉZETBŐL

CÍMŰ KIÁLLÍTÁSA

1996. NOVEMBER 22 - DECEMBER 20.

MEGNYITÓ: NOVEMBER 22-ÉN, 18 ÓRAKOR

MEGNYITJA: GYÖRGY PÉTER ESZTÉTA

Gőbölyös Luca

Lóska Lajos

Bp. Felsőzöldmáli út 61-65.
1025

NYITVA 14-18 H-IG, KEDD SZÜNNAP
1146 BUDAPEST, AJTÓSI DÜRER SOR 5.

GÖBLYÖS LUCA

Bartók 32 Galéria

Csáky M.C. Elekes Károly Göbölyös Luca Komoróczky Tamás Mátis Rita Pauer Gyula Pető Hunor Szabó Ágnes Veress Zsolt

MŰÉLVEZÉS***

Kurátor: Merhán Orsolya
Megnyitó: 1997. október 31-én 18 órakor
Nyitva: november 23-ig, kedd-vasárnap 14-18 óra között
H-1111 Budapest, Bartók Béla út 32.
Tel./fax: (36-1) 186 9038
E-mail: bartok32@c3.hu

A kiállítás része a Liga ***"Erotika és szexualitás
a magyar képzőművészetben" című eseménysorozatának.

Liga

PRO HELVETIA

XI. kerületi Kulturális Alap

Terv: EK

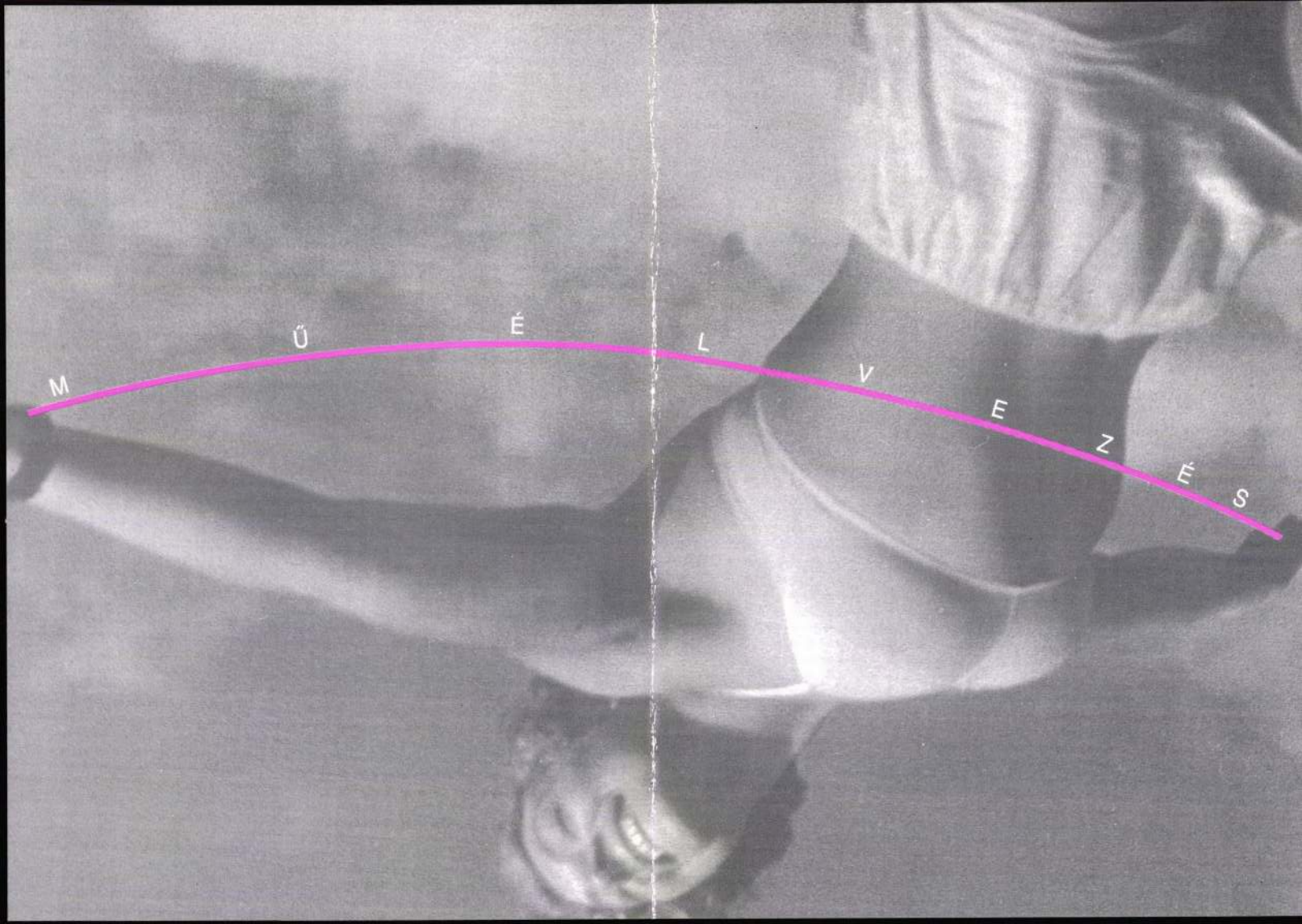
MŰÉLVEZÉS

Gőbölyös Luca
kiállítása

Óbudai Társaskör Galéria

Megnyitó:
2000. március 21-én 19 órakor
Megtekinthető: április 9-ig
hétfő kivételével naponta 14 és 18 óra között

A kiállítást megnyitja:
András Edit

Budapest, III. Kiskorona utca 7.

A kiállítást támogatta:

Nemzeti Kulturális Alapprogram
Fővárosi Önkormányzat Kulturális Bizottsága
The British Council
Soros Alapítvány
UNESCO
Levyngton Stúdió
Art's Front
Ácom Stúdió

GŐBÖLYÖS LUCA

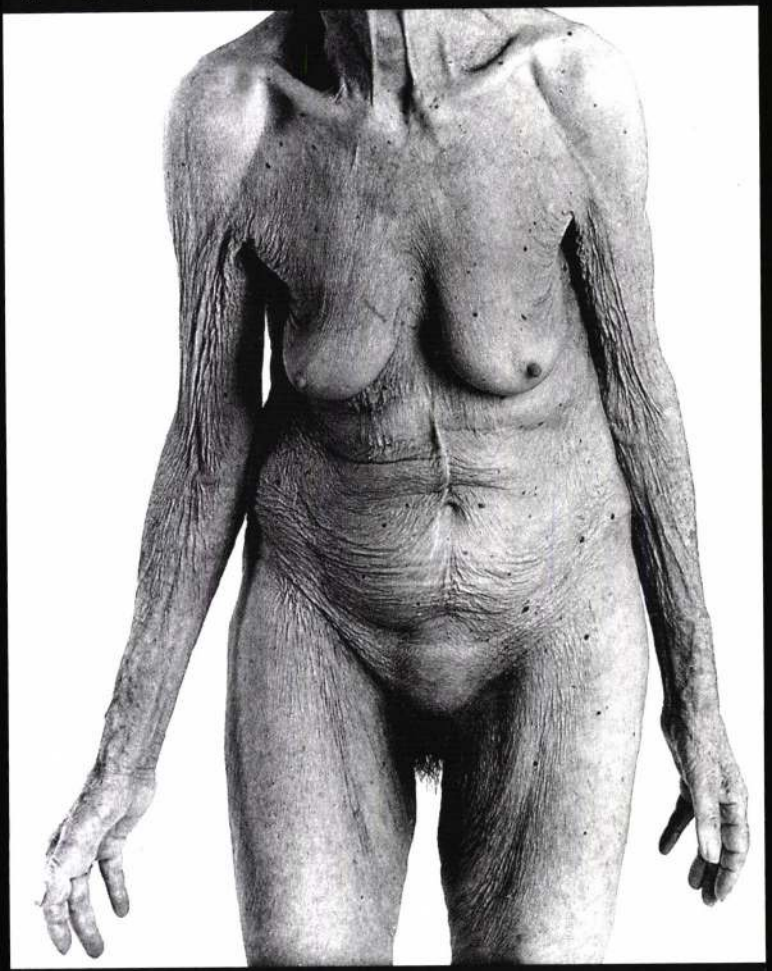

KIÁLLÍTÁSA

GŐBÖLYÖS LUCA

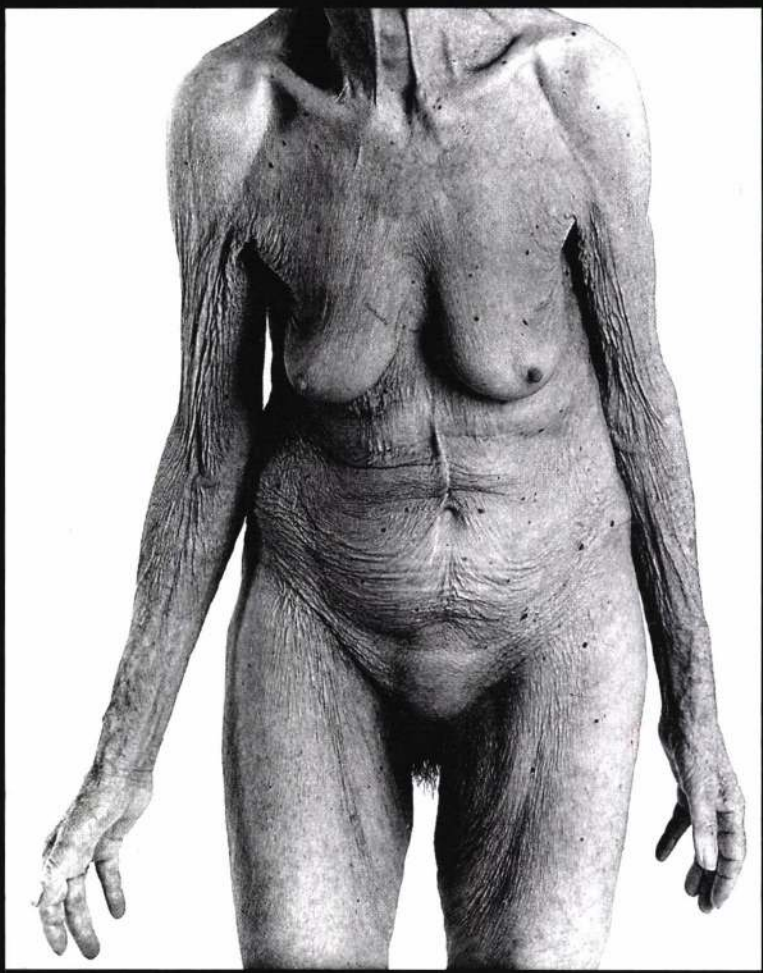

KIÁLLÍTÁSA

Gőbölyös Luca
kiállítása

Óbudai Társaskör Galéria

Megnyitó:
2000. március 21-én 19 órakor
Megtekinthető: április 9-ig
hétfő kivételével naponta 14 és 18 óra között

A kiállítást megnyitja:
András Edit

Budapest, III. Kiskorona utca 7.

A kiállítást támogatta:

Nemzeti Kulturális Alapprogram
Fővárosi Önkormányzat Kulturális Bizottsága
The British Council
Soros Alapítvány
UNESCO
Levyngton Stúdió
Art's Front
Acom Stúdió

GÖBÖLYÖS LUCA

Bartók 32 Galéria

Csáky M.C. Elekes Károly Göbölyös Luca Komoróczky Tamás Mátis Rita Pauer Gyula Pető Hunor Szabó Ágnes Veress Zsolt

MŰÉLVEZÉS***

Kurátor: Merhán Orsolya
Megnyitó: 1997. október 31-én 18 órakor
Nyitva: november 23-ig, kedd-vasárnap 14-18 óra között
H-1111 Budapest, Bartók Béla út 32.
Tel./fax: (36-1) 186 9038
E-mail: bartok32@c3.hu

A kiállítás része a Liga ***"Erotika és szexualitás
a magyar képzőművészetben" című eseménysorozatának.

Liga PRO HELVETIA XI. kerületi Kulturális Alap

Terv: EK

GÖBÖLYÖS LUCA

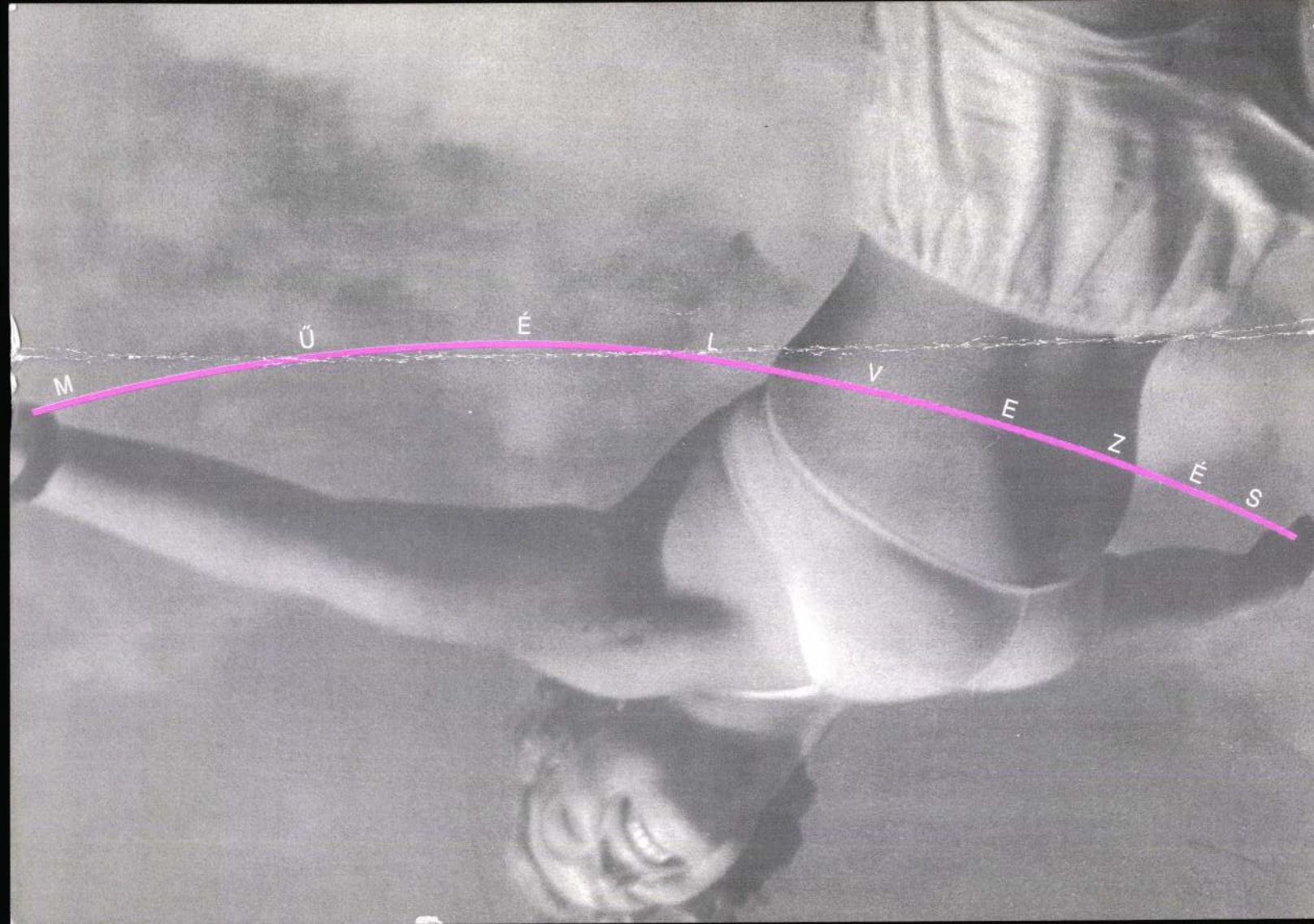
MŰÉLVEZÉS

Bartók 32 Galéria

Csáky M.C. Elekes Károly Gõbölyös Luca Komoróczky Tamás Mátis Rita Pauer Gyula Pető Hunor Szabó Ágnes Veress Zsolt

MŰÉLVEZÉS***

Kurátor: Merhán Orsolya
Megnyitó: 1997. október 31-én 18 órakor
Nyitva: november 23-ig, kedd-vasárnap 14-18 óra között
H-1111 Budapest, Bartók Béla út 32.
Tel./fax: (36-1) 186 9038
E-mail: bartok32@c3.hu

A kiállítás része a Liga ****"Erotika és szexualitás
a magyar képzőművészetben" című eseménysorozatának.

GÕBÕLYÕS LUCA

Liga PRO HELVETIA XI. kerületi Kulturális Alap

Terv: EK

GÖBÖLYÖS LUCA

ÚJ MŰVÉSZET

2000/júl.

P - 9765

20.0.

Igéretet nem teszek sem a p
juság nevében, de a magam részér
teletű Urat, szivesked jék számon
legrövidebb időn velül kitölt
Tolna-Somogy eme csücske (Nagys
Nagyberény) még nem került föld
sem, pedig a kipusztulás veszede

Keresem a mi fiatalságunk
magamat hivatottnak arra, hogy
Papp Jenő 2 megállapitását, s azt
vagy talán fedik is az igazságo
érdekében soha nem használták

LIGET GALERIA

GŐBÖLYÖS LUCA

GŐBÖLYÖS LUCA
NEW YORK BELÜLNÉZETBŐL
CÍMŰ KIÁLLÍTÁSA

1996. NOVEMBER 22 - DECEMBER 20.
MEGNYITÓ: NOVEMBER 22-ÉN, 18 ÓRAKOR
MEGNYITJA: GYÖRGY PÉTER ESZTÉTA

Markoja Csilla

Bp. Hevesi György 46.
1156

NYITVA 14-18 H-IG, KEDD SZÜNNAP
1146 BUDAPEST, AJTÓSI DÜRER SOR 5.

A Rendőrség támogatásával

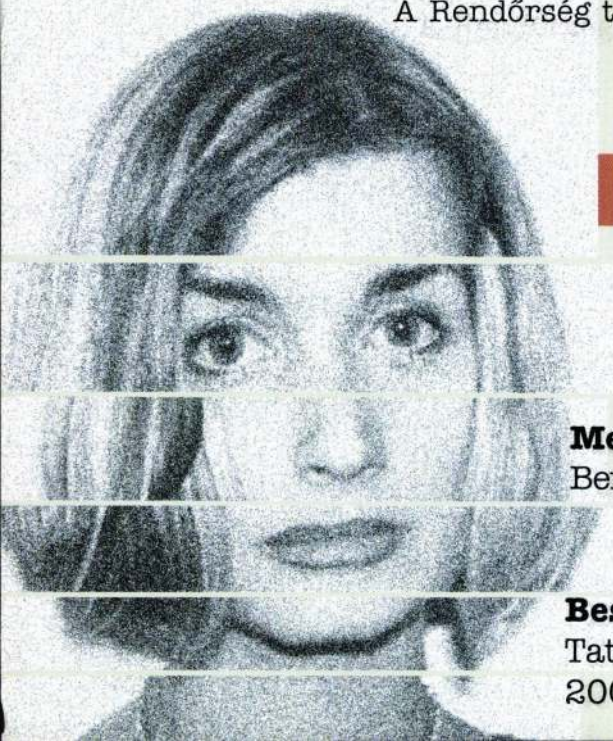

Gőbölyös Luca
kiállítása

. . . nyomán

Helyszín:
Stúdió Galéria,
Bp. V. Képíró u. 6.

Megnyitó:
2000. november 28., 18 óra

Megnyitja:
Berecz Ágnes művészettörténész

Nyitva:
2000. december 22-ig,
vasárnap kivételével 14-18 óráig

Beszélgetés:
Tatai Erzsébet művészettörténész beszélget Gőbölyös Lucával
2000. december 12., 18 óra

Stúdió Galéria – Fiatal Képzőművészek Stúdiója Egyesület, 1053 Budapest, Képíró utca 6. Tel.: 267-2033 Fax: 266-6502 e-mail: studgal@c3.hu
Támogatók: NKA, MAK, HUNGART, Liga, Fővárosi Kulturális Alap

TRANS SEXUAL EXPRESS

↳ BUDAPEST 2002

EGY
KLASSZIKUS
A HARMADIK
ÉVEZREDBŐL

↳ 02.01.18
02.02.28

GÖBÖLYÖS LUCA

TRANS SEXUAL EXPRESS BUDAPEST 2002

EGY KLASSZIKUS A HARMADIK ÉVEZREDBŐL

MEGNYITÓ

2002. január 18-án 19 órakor

A KIÁLLÍTÁST MEGNYITJA

Süvecz Emese művészettörténész

Műcsarnok, Budapest, Hősök tere

A kiállítás február 28-ig látható, hétfő kivételével naponta 10–18 óráig,
kedden 12–18 óráig, szombaton 10–22 óráig

A KIÁLLÍTÁS KURÁTORAI / CURATORS

Xabier Arakistain & Rosa Martinez (Barcelona)

RÉSZT VEVŐ MŰVÉSZEK / ARTISTS

Ana Laura Aláez, Janine Antoni, Vasco Araujo, Manu Arregui, Monica Bonvicini,
Leigh Bowery, Cabello/Carceller, Hsia Fei Chang, Patty Chang, Carles Congost,
Divine David,Tracey Emin, Cristina Garcia Rodero, Miguel Angel Gaüeca, Chris Korda,
Oleg Kulik, Elahe Massumi, Priscilla Monge, Nagy Kriszta, Németh Hajnal, Nikos Navridis,
Rivane Neueschwander, Ocaña, Henrik Olesen, Ebru Ozsecen, Santiago Sierra,
Salla Tykka, Szépfalvi Ágnes / Nemes Csaba, Joana Vasconcelos

Cseke Szilárd, Előd Ágnes, Göbölyös Luca, Kámán Gyöngyi, Komoróczky Tamás,
Környei Ágota, Lendvai Ádám, Makovecz Anna, Pető Hunor, Ravasz András,
Szarka Péter, Szabó Benke Róbert, Szabó Eszter Ágnes
A kiállítás szervezője: Bora Éva Beatrix

A MŰCSARNOK FENNTARTÓJA

MÜCSARNOK
kunsthalle | budapest

NEMZETI KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG MINISZTÉRIUMA

Az Instituto de Arte Contemporânea (Portugália) közreműködésével.

Az évszázad vásárlása a Pradóban

Képzőművészeti kapcsolatok Nagy-Britannia és Spanyolország között (1604-1655)

JÚLIUS GYULA

1558-ban a spanyol armada pusztulása, a tengerek feletti uralom elvesztése vezetett az 1604-es brit-spanyol békekötéshez, mely a 16 éves háborúnak vetett véget. A Somerset House-ban aláírt egyezmény résztvevőit megörökítő *Juan Pantoja de la Cruz* képe nyitotta a Prado időszaki kiállítását, ahol a békeszerződés spanyol és angol verzióját is bemutatták. A ratifikálással új fejezet kezdődött a két ország kapcsolataiban diplomáciai és kulturális téren egyaránt. 1623-ban Károly walesi herceg Lord Buckingham társaságában – igaz, inkognitóban – már spanyol feleség után néz a madridi udvarban, a kiszemelt Mária infánsnővel, IV. Károly húgával azonban nem jön létre a frigy. De a hat hónapos hispániai tartózkodás eredményeként Károly, anglikán vallását feladva, áttért a római katolikus hitre, de formálódó képgyűjteményének irányát is nagyban befolyásolta az út, miként a vele utazó angol nemes urak ízlésére is hatással volt a madridi kiruccanás, sok spanyol festő művét vásárolták meg. Az udvar is bőkezű ajándékokkal búcsúztatta a herceget: többek között *Tiziano* híres képét – melyen V. Károlyt kutyájával festette le – vihette a hazatérő hajójára. A fiatal spanyol monarchia a kor legnagyobb gyűjtőjével ismerkedhetett meg, de a walesi herceg számára is revelációnak hatottak a madridi udvar kincsei, legalábbis erről tanúskodnak az utazást követő levélváltások. A diplomáciában a képek egyre nagyobb szerepet kaptak. A békeszerződés megújítását már maga a festő-diplomata *Peter Paul Rubens* hozta tető alá, az angol nemesség fokozódó érdeklődése mellett a spanyol festészet iránt. Az olyan diplomaták, mint Sir Arthur Hopton vagy Giovanni Battista Crescenzi ügynökként, közvetítőként is működtek a képeladásokban. Az államférfiak és főnemesek új generációjának gyűjtőszenvedélye a politikai tárgyalások részévé tette a képek ajándékozását, vásárlását. Hopton például mindent elkövetett, hogy a Juan de Espina, Arundel grófjának tulajdonában lévő két *Leonardo-kódex*et megszerezze a brit udvar számára, de Espina visszautasította az ajánlatokat, és a könyveket IV. Fülöp spanyol királynak adományozta. Ezek máig az itáliai reneszánsz legértékesebb darabjai spanyolföldön, most hosszú idő után a Prado itt bemutatta őket. A gyűjtemények alakulásában egy tragikus esemény hozott újabb fejezetet: a Cromwell-féle felkelés és polgárháború során, I. Károly kivégzése után a brit királyi gyűjteményt áruba bocsátották. Az 1649-es aukcióra a spanyol udvar ügynökei haraptak rá, IV. Károly kifejezett utasítása volt, hogy a gyűjtemény legjobb darabjait megszerezzék. Ennek köszönhető, hogy a Prado pályaudvarnyi tereiben olyan remekművek találhatók, mint *Dürer Önarcképe, Mantegna Szűz Mária halála, Raffaello Mária a kisdeddel* és *Keresztelő Jánossal* című műve, Tiziano *Koncertje, Velazquez, Correggio, Veronese és* Rubens, *Tintoretto, Andrea del Sarto, Gentileschi* főművei. A királyi gyűjtemény mellett több főrangú kollekció is eladásra került. *David Teniers* is tevékeny részt vállalt az ügynökösködésben, képét, melyen Hamilton gróf bemutatja festészeti termeit Fuensaldaña bárónak, itt láthattuk a kiállításon. A báró Teniers-t Londonba küldte, aki 44 képet vásárolt meg Don Luis de Haro nemesúr számára. Arundel grófjának megrendelésére Cardenas közvetített 27 festményt. Ezek a művek is szerepeltek a Prado tárlatán. A spanyol királyi gyűjtemény,

Juan Pantoja de la Cruz: Konferencia a Somerset House-ban
London, National Portrait Gallery

volt. Mert e helyiség túlzottan harsány, rusztikus felületű, sőt méreteiben is szűkös léptékű. Majd a napokban értesültem, Szeged önkormányzata a kis zsinagógában akarja létrehozni a IX. Táblaképfestészeti Biennálét. Ez újabb, hangsúlyosabb baklövés. Mivel ez az objektum sem képes 40-50 műnél többet befogadni, s térszerkezeti, világítási adottságai sem túlzottan szerencsések. Úgyhogy ismét csak sötét botrányfelhők gomolyognak a napfény városa felé.

Szinte lehetetlen számba venni: mennyi együttérzés, rokonszenv kísérte a szegedi művészek csatározásait. Egy derék díszletfestő úgy protestált a képtár elkótyavetyélése ellen, hogy a február eleji hidegben átúszta a Tiszát *(Burúzs Csaba)*. A helyi ipartestület pedig eredendő tulajdonjoga okán buzgólkodott az objektum megmentésén. De csak annyit értek el, hogy a belügyminisztérium is dokumentálta: a képtár eladása törvénysértő. Így jelenleg egy meglehetősen paradox helyzetben vagyunk. Az új tulajdonosok már javában fúrnak, faragnak az épület falai között, miközben a közigazgatási hivatal törvényszegés címén feljelentette a megyei önkormányzatot. Hogy főjegyzőjük korántsem ismeri el a vádpontot? Itt megáll tudományom. Nem vagyok se jogász, se Colombo szintű nyomozó, hogy a legvégső érvekig kutakodjam.

Legfeljebb néhány átfogóbb megjegyzést fűznék még e lehangoló beszámolóhoz. Tudjuk: 45 után a kortárs galériák és képtárak többsége a városi (tanácsok) önkormányzatok fennhatóságába került. Nem így Szegeden, Csongrád megyében. Nos, a múzeum igazgatónője pont ezen az alapon bírta indokolni a képtártól való megszabadulást. Ám az sem mellékes, hogy a megyei közgyűlés korábbi vezetői a közelmúltban érzéketlenül piacosították a múzeumi szervezet által létrehozott Ópusztaszeri Nemzeti Történeti Emlékparkot (közhasznú társaság). Holott e látogatott intézmény summás bevételeiből nyugodtan orvosolhatták volna fullasztó raktárhelyzetüket.

De maradjunk a mostani eseményeknél. És ne menjünk el szótlanul a nemrég kinevezett régész direktornő, Vörös Gabriella mellett sem. Eldöntendő ugyanis: kipróbáltak-e egyéb módszereket is raktárgondjaik enyhítésére (pl.: gyűjtemények minőségi szelektálása, pályázatok). S mennyiben etikus kijátszani a régészeti, néprajzi területeket a kortárs képzőművészet ellen? Trogmayer Ottó igazgatósága idején is többször felmerült a képtáreladás gondolata, csak egyre-másra el is lett felejtve. Ő képtelenségnek tartotta e drasztikus megoldást. „Hűséges" tanítványa, utódja viszont annál kevésbé. Így ő sokkal inkább ahhoz a kecskeméti régész direktornőhöz fogható, aki a közelmúltban alaposan szétzilálta városa kivételes rangú művészeti pozícióját (l.: P. Szabó Ernő: Cifrapalota, cifra ügy. *Új Művészet*, 1996. 8. sz.).

Úgyhogy Szegeden is egy belterjes, kulturális öncsonkítás tanúi lehettünk.

Persze nem kell féltenünk az önkormányzatok vezérkarait sem. Szeged kulturális alpolgármestere például „felháborítónak, botrányosnak" minősítette a képtárkiürítési akciót. Mintha a művészeknek még reflektálni sem lehetne a kiárusításra, az elzárkózó, lekezelő magatartásra. Amúgy a megye, a város irányítói egynémely dologban jócskán egyetértettek. Ha annyira kell a képtár a művészeknek – vélekedtek –, akkor miért nem vásárolják meg maguknak. Elképesztő, abszurd javaslat. Mintha azt mondanánk: ha a biológusok vizsgálódni, a színészek meg játszani akarnak, akkor vegyék meg a kutatóintézeteket, a teátrumokat.

Talán furcsának tűnik, ám e fájdalmas történetben erkölcsileg a városi vezetést tartom a legvétkesebbnek. Igaz, a megye adta el a képtárat, ezért vállalniuk is kell az etikai, jogi felelősséget. Ők azonban sok mindent megtettek, hogy ne történjen igazi kultúrarombolás (pl.: párbeszéd a művészekkel, részletfizetés, sőt józan épületcsere). Csak épp türelmetlenségüket nem tudom hova tenni. A Tisza-parti önkormányzat viszont lépten-nyomon csak a maga védekező, támadó és hatalmi pozícióit érvényesítette (a vásárlás nincs benne közeli programjukban, miniszteri engedély hiánya stb.). S lényegében úgy viselkedtek, akárha egy értéktelen, idegen objektumot akartak volna rájuk oktrojálni. Ezzel mintegy rákényszerítették partnerüket a legkegyetlenebb megoldásra. Pedig másfelől azt látjuk: itt sorra-rendre komoly milliók folynak el kétes értékű városszépítési teendőkre és stadionépítésre, nem is szólva a sör- és borfesztiválok látványos költségeiről. Szó, ami szó: akad itt pénz bőségesen, csak pont a város nagy hagyományú képtárát hagyták mindörökre elveszni, szinte keresztre feszíteni.

Mégsem mondhatjuk engesztelőn: ámen.

A cikk kapcsán szívesen várjuk az illetékesek hozzászólásait és olvasóink véleményét.

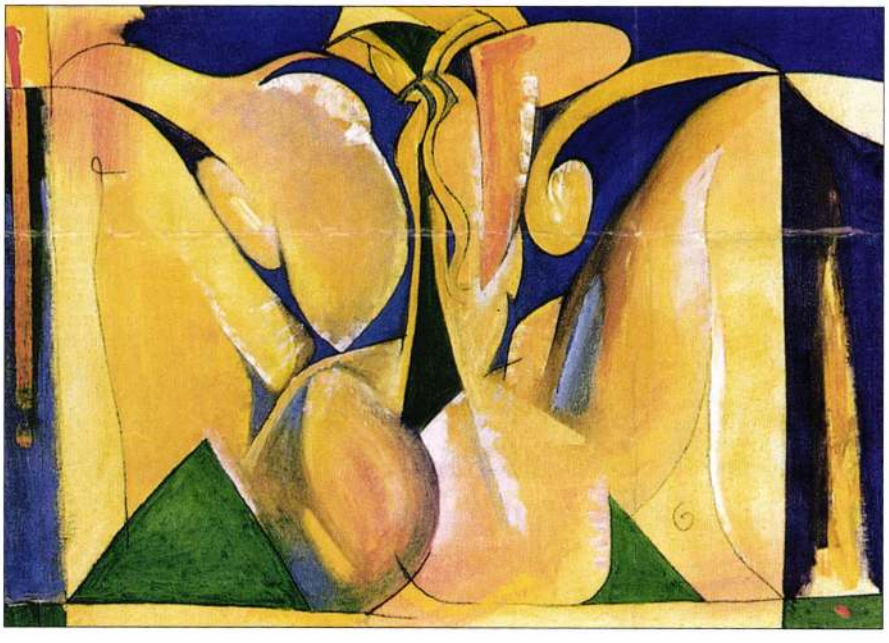

Göbölyös Róbert: Strandnő

Göbölyös Róbert Strandnő

index
a művészet helyszínei / places of art

Kortárs művészeti információs kiadvány.
Helyszínek, művészek, kiállítások, időpontok.
Ingyenesen a kiállítóhelyeken.

Information folder on contemporary art.
Places, artists, exhibitions, dates.
For free. To be taken at the exhibition places

© Menesi/Rauch, 1999., e-mail: amenesi@axelero.hu

2002. szeptember-október
No.17
megjelent/new issue

Napoleon

Az Impala Ház Galéria
szeretettel meghívja
Önt és barátait

Gőbölyös Luca

fotóművész
kiállításának megnyitójára

A kiállítást megnyitja:
GÖBÖLYÖS GYULA

A kiállítás helyszíne:
Impala Ház
Szeged, Zárda u. 9.

A megnyitó időpontja:
1996. augusztus 30. 19^{00} óra

A kiállítást támogatta:

DÉLTÁV RT.
BÁNFFI BT.
JAZZ KOCSMA

Gőbölyös Luca

Gőbölyös Luca

Az Iparművészeti Múzeum tisztelettel meghívja Önt

Az öltés művészete – Nemzetközi kortárs hímzések és az
„Ahogy a varrócérna kerüli a gombot" –
Kézimunka-technikák és -eszközök a kortárs magyar művészetben

című kiállításainak megnyitójára 2009. január 30-án, pénteken 11 órára, az Iparművészeti Múzeum aulájába

Köszöntőt mond **Renner Zsuzsanna**, az Iparművészeti Múzeum főigazgatója

Beszédet mond **Jane Sweet**, a Hímzőszövetség elnöke, és **Alastair McMinn**, a Coats Crafts képviseletében

Szakmai beszédet mond **Izinger Katalin** művészettörténész

A kiállítást megnyitja **Dr. Schneider Márta**,
az Oktatási és Kulturális Minisztérium kulturális szakállamtitkára

A magyar kiállítás címadó és a Magyar Rádió „Vacka Rádió" című folytatásos meseregényének főcímdalát előadja **Rutkai Bori** és **Darvas Kristóf**, a Hébe-Hóba alias Specko Jedno zenekar tagjai

A kiállítás kurátora **Pilinger Erzsébet**

A kiállítás megtekinthető 2009. március 22-ig.

The Museum of Applied Arts requests the pleasure of your company at the opening of the exhibitions
The Art of the Stitch – International Open Exhibition and
"As the Thread Circles the Button" –
Needlework Techniques and Instruments in Contemporary Hungarian Art

on Friday, 30 January, 2008 at 11 a.m. in the main hall of the Museum of Applied Arts

Welcome address by **Zsuzsanna Renner**, Director General of the Museum of Applied Arts

Addresses by **Jane Sweet**, Director of the Embroiderers' Guild and

Alastair McMinn, Embroidery Projects Manager of Coats Crafts

Introductory speech by **Katalin Izinger**, art historian

Opening speech by **Dr. Márta Schneider**, State Secretary for Culture

The song in the title of the Hungarian exhibition – the theme song of the fairy tale series "Vacka Rádió" of Hungarian Radio – will be performed by **Bori Rutkai** and **Kristóf Darvas**,
members of the music group Hébe-Hóba alias Specko Jedno

Curator of the exhibition: **Erzsébet Pilinger**

The exhibition will be on view till 22 March, 2009.

OKM COATS Embroiderers' Guild Kossuth mr1 Vacka rádió

Ilie Langeland: Bascous

Luca Göbölyös: Fresh as a Flower

Iparművészeti Múzeum

IPARMŰVÉSZETI MÚZEUM

1091 Budapest, Üllői út 33–37.

(+36 1) 456–5107

www.imm.hu/azoltesmuveszete

Gőbölyös Luca
kiállítása

Óbudai Társaskör Galéria

Megnyitó:
2000. március 21-én 19 órakor
Megtekinthető: április 9-ig
hétfő kivételével naponta 14 és 18 óra között

A kiállítást megnyitja:
András Edit

Budapest, III. Kiskorona utca 7.

A kiállítást támogatta:

Nemzeti Kulturális Alapprogram
Fővárosi Önkormányzat Kulturális Bizottsága
The British Council
Soros Alapítvány
UNESCO
Levyngton Stúdió
Art's Front
Ácom Stúdió

GŐBÖLYÖS LUCA

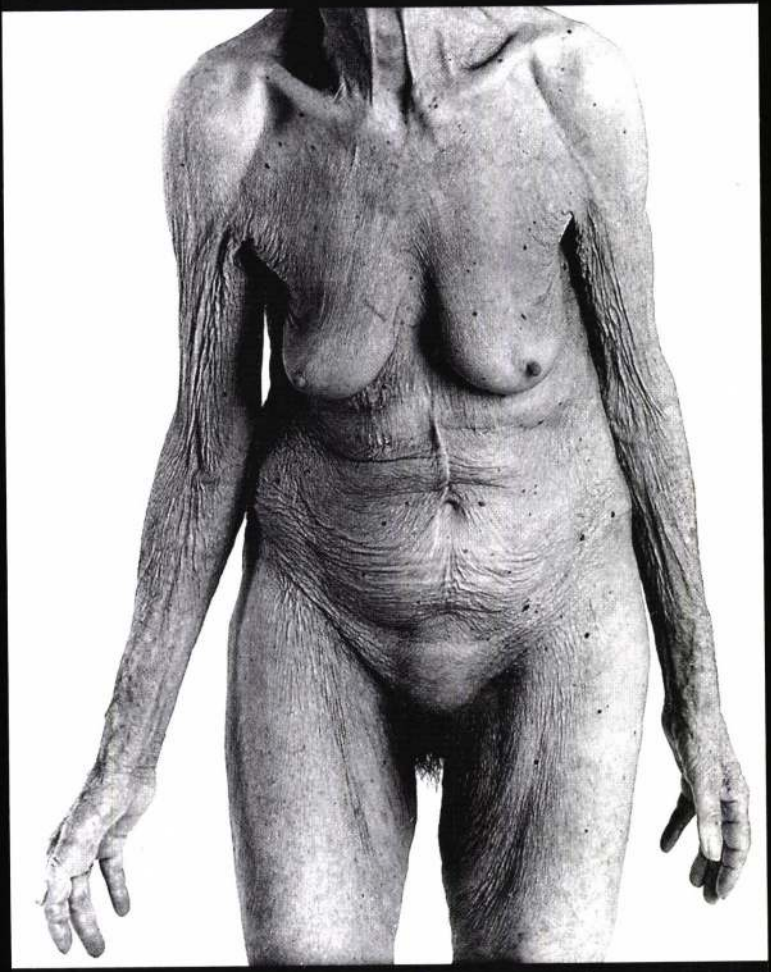

KIÁLLÍTÁSA

akár a nemzeti érzéseket fenyegető politika hatására, amire a 19. századi magyarországi történelem jó példa, ekkor az ellenállás jelképévé és egyben eszközévé vált az öltözet.

Manapság e tekintetben teljes szabadságot élvezhetünk, szabályok és rendeletek nélkül öltözködhetünk. Bátran eltitkolhatjuk korunkat, nemünket vagy akár családi állapotunkat is. Igaz, talán erre a túlzott szabadságra reakcióként sokszor az illemre figyelmeztetnek bennünket: öltözzünk az alkalomhoz illően, a meghívókon egyre gyakrabban olvashatjuk, ajánlott a *„black tie"*, azaz a szmoking.

A divattervező művészek törekvéseiben a 20. század folyamán többször visszatérő igény, hogy olyan ruhadarabokat hozzanak létre, amelyek úgy merítenek a nemzeti hagyományokból, hogy ugyanakkor divatosak, hordhatóak legyenek. Ezeket a célokat tűzték maguk elé a *Modern Etnika* művészcsoport tagjai is, arra szövetkezve, hogy öltözeteikben megjelenítik a magyar tradíciókat és saját egyéniségüket. A csoport egyik alapító tagja, *Göbölyös Márta* művészetében gazdag népi

Foto: Göbölyös Lura

Göbölyös Márta: Gránátalma IV., mellény / Márta Göbölyös: Pomegranate, IV. Bodice [1997] *velúrbőr, kézi varrás / velour leather, hand sewn*

Foto: Göbölyös Lura

Göbölyös Márta: Kertem virágai, kabátka / Márta Göbölyös: Flowers of my garden. Jacket [1998] *rátétes velúrbőr, ruha: damaszt, bőr felsőrésszel / velour leather with appliqué; dress: damask, with leather upper part*

kultúránkból a közép- és újkori gyökerekből – mindez a művekben tetten érhető – egyaránt merít, sokrétű munkásságából itt, ezeket az öltözeteket és a velük harmonizáló kiegészítőket mutatjuk be. Ezek az alkotások kiállítási darabok ugyan,

Costumes compositions by Márta Göbölyös

Costumes designer Márta Göbölyös was one of the founders of the group *Modern Ethnic Design* formed in 1991 (now called *Tradition Team*) to evoke and reinterpret folk tradition. In her designs Márta Göbölyös reaches back both to folk art and earlier international traditions. While in her first creative period she was predominantly influenced by folk art, especially her native Transdanubian Sárköz region, her later works are primarily inspired by artistic fabrics, embroideries and fashion traditions of the 16th–17th centuries.

Fotó: Göbölyös Luca

de mint az öltözetek általában, praktikus céllal is készültek, mindegyik művesen kidolgozott, akár hordható ruhadarab is lehetne.

Az alkotó, mint korábban említettük, két forrásból merített, az első korszakában a népművészet ihlette meg, forrása a gazdag Duna menti Sárköz folklórja elsősorban, emlékezve egy ottani kis falura, Őcsényre, ahol nevelkedett. A második korszak műveihez, a korábbi századok művészi szövetei, hímzései és öltözködéskultúrája szolgáltak mintaképül.

Elsőként a torockói (Rimetea, Románia) magas, női fejdíszek formavilágát idéző, karima nélküli, kalap „toque" (francia, baszk: tauka) készült. Borítása Ócsényből hozott virágmintás szövött selyempántlika, egykor népviselet része volt. A sárközi asszonyok fejére tekert, tüllszerű kendő végét díszítő hímzések, a „bíborvégek" visszavisszatérő motívumai az öltözeteknek, ezek ihlették a barna és kék színek árnyalataiból kézzel kötött négyszögletes vállkendőt. A ruhadarabot színben harmonizáló, a legdrágább bőrök egyikéből, kígyóbőrből készült táska és kalap egészíti ki. Kötött kabátjának formavilága az erdélyi szövött szőnyegeket, a „festékeseket" idézi, szürkével és feketével csíkozott alapon erőteljes, élénk, lila és rózsaszínű geometrikus mintázattal. A kabát az elmaradhatatlan tokkalappal válik teljessé, amelynek fekete bőr alapján ismét feltűnnek a ruhadarab élénk színei.

Bár a további munkák forrása is a népművészet, a technikai, anyagbéli és ezzel együtt formai váltás is bekövetkezett. Nem változott azonban a művész által kitalált, tervezett és készített fejfedő, a bőrkalap, vagy a kötött sapka, amely színben és mintázatban az öltözetekhez mindig remekül illeszkedik. A színes bőrökből varrott mellények ennek az újabb korszaknak az alkotásai. Ezekhez velük harmonizáló, egyszerű szabású ruhák szolgálnak tetszetős alapul, kiegészítve, teljessé téve a látványt. A palócok virágos bőrkabátkája, „ködmöne" ihlette a fekete hosszú ujjú ruhára ajánlott piros, oldalt gombolódó bőrmellénykét. Az alapja fényes, körben lilával szegett, sötétebb vörös hasított bőr sáv kereteli. Az elején és a hátán szimmetrikus virág, egy tőről fakadó három rózsa díszíti. Párdarabja a kékek árnyalatában készült. Az oldalán gombolódó mellénykének dísze az elejére komponált sötétkék bőrből kivágott, íves forma, két szembeforduló madarat idéz, összeérő csőrükben egy ezüstcsüngő gombot tartanak. A színekben és formákban harmonizáló öltözetek, és a fölé vett bőrmellénykék többször megihlették az alkotót. A világoskék ruhára felvett türkizkék mellény dísze: szürke tulipánokat nyitó élénktürkiz életfa-motívum. Vissza-visszatér a sárközi „bíborvég" kompozíciós sémája, a szürke alapon sötétebb, és a púderrózsaszínekből összeállított, aprócska arany levelektől kísért geometrikus formákban. A homokszínű bőrmellénykе a torockói férfimellények mintái nyomán készült. A kalapok tetején a bíborvég geometrikus átírása jelentkezik, a magas szegélyeket a végtelent jelképező, hullámzó szalag díszíti.

←
Göbölyös Márta: Bőrsapkák / Márta Göbölyös: Leather caps [1998–2004]

Göbölyös Márta: Gránátalma I., kabátka / Márta Göbölyös: Pomegranate, I. Jacket [2000] *juhnappa bőr, domborítással, lyukasztással / sheep Napa leather with embossment and punching*

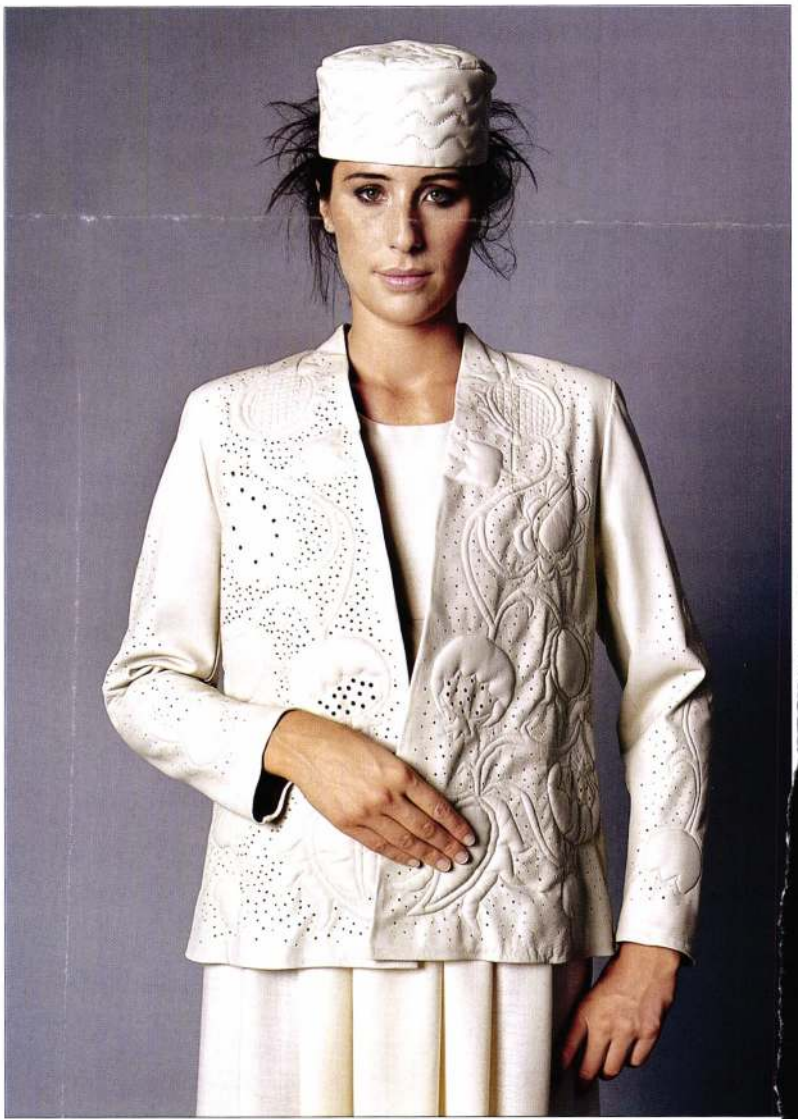

Göbölyös Márta: Török köpeny II. / Márta Göbölyös: Turkish gown, II
[1999] *bőrrátétes gyapjúszövet, kézi hímzéssel / wool with leather appliqué and hand embroidery*

Fotó: Göbölyös Luca

Göbölyös Márta: Török köpeny I. / Márta Göbölyös: Turkish gown, I
[2004] *bőrrátétes gyapjúszövet, kézi hímzéssel / wool with leather appliqué and hand embroidery*

A mezőkövesdi díszruhák színei és tarka rózsái nyomán tervezte az alkotó azt a lila estélyi ruhát, amelynek felsőrészét lila bőrből szabták. Megjegyzendő, ennek a manapság szokatlan ötletnek is megvan a 16–17. századi előzménye, a bőr vállat jázminnal illatosított változatban hordták az előkelő asszonyok. Az estélyi ruhához illő fekete bőrkabátka vállát piros és lila bőrből kivágott tulipános, rózsás girlandok borítják, végigfutva mindkét elején, mellrészén jól láthatóan arannyal

Göbölyös Márta: Bíborvég II., kabátka / Márta Göbölyös: Purple end, II. Jacket [2001] *velúrbőr, nappabőr rátéttel, fémgombokkal / velour with Napa appliqué and metal buttons*

Göbölyös Marta

belehímezve a művész monogramja: „G" „M". Ez az öltözet nemcsak szép, és színeiben hangsúlyos, de egy újabb korszakhatárt jelöl.

A forrás változik ezúttal – az alkotó a 16–17. század formavilága felé fordul. Ekkor készültek a főúri udvarházakban azok a szép számmal ránk maradt hímzések, amelyeket a készíttetőkről „úrihímzés"-nek említ a szakirodalom. Az itáliai reneszánsz és a török iparművészet együttes hatása nyomán gránátalmákkal, dús virágos mustrákkal borították ruhadarabjaikat, vászonneműiket asszonyok és leányok egyaránt.

Ennek a korszaknak a hatása tűnik föl a művész ruháinak szabásában és az egyes motívumok kiválasztásában is. Említhetjük az egyik legjellegzetesebb mintát, a gránátalmát, és a korszak szövőművészetének egyik legtöbbször használt kompozíciós sémáját, a sokféle belső virágmintával kitöltött csúcsoválist (Spitzoval) is. A színvilág is megváltozott, a kéket, vöröset felváltották a barna, szürke, homokszín árnyalatai. A 16. századi magyar férfiviselet egyik jellegzetessége volt a kabátfélék lefelé bővülő szabása, és ujjának ívelten vágott kézelője is. Ezeket az ismérveket itt női köpenyek, és hosszú alkalmi ruhák szabásában láthatjuk viszont. Az egyik barna öltözet mellrészét bőrből kivágott csúcsoválisok sora hangsúlyozza, a másik szarvasbőrből varrott elejének díszét a korábbi évszázad török keszkenője ihlette. Ebből a korszakból ered a fehér bőrkabátka dús, domborított és kivágott, gránátalmás, tulipános mintázata is.

Gépiesített, konfekcióhoz szokott korunkban a kézzel kötött, apró öltésekkel felvarrott, díszített öltözetektől elszoktunk már. Ezeken a ruhadarabokon és kiegészítőkön azonban nem csupán a motívumok őrzik a hagyományokat, szépségükkel, harmóniájukkal elmúlt korokat idézve, de bennük rejlik a mesterségek tisztelete is úgy, hogy a művész olyan szerethető ruhadarabokat hozott létre, amelyeket bárki szívesen viselne.

Göbölyös Márta: Bőrmegmunkálás (részletek) / Márta Göbölyös: Leather elaboration (details) [1997–1998]

TOMPOS LILLA
művészettörténész

Gobolyos Márta

Magyar Iparművészet az
ezredfordulón 2003

94.l.

3. E levélből úgy tűnik, hogy Szegőé
sára sor került. (Ld. FL-lev. II.
abbaziai nyaralásról nem maradt fe
4. Szegő és FL akkor ismerkedett meg
sakor Fiume státusza megváltozott.
az autonom párt és Fiume szabad vá
nacionalisták hatalomra kerülése u
csak másfél év múltán, 1923 őszén
II. 523.sz.)

GÖBÖS LÁSZLÓ

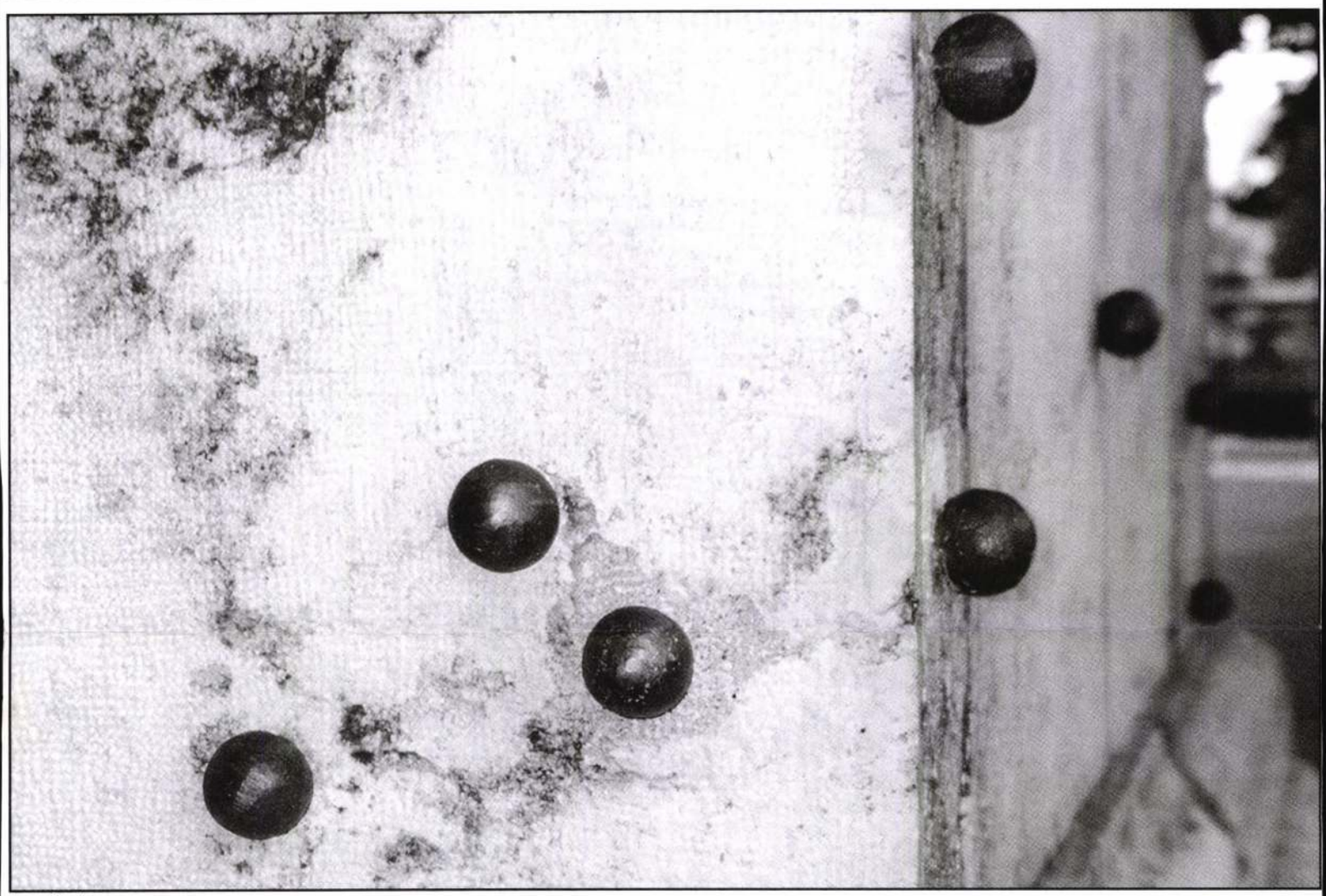

A szerző felvétele

A kivitelezés során sajnos teljesen figyelmen kívül hagyták a lektorátus szakértőinek ajánlásait, például azt, hogy az értelmező funkciójú feliratos táblát – a koherens jelentés érdekében – szerencsésebb lett volna kő helyett bronzból készíteni, s a pillér belső oldala helyett a földön elhelyezni. Így sokkal jobban érvényesülne, hatása drámaibb lenne. Drámai hatásról most a legkevésbé sem beszélhetünk. A falra applikált bronzlabdák inkább groteszk, mint tragédiát idéző hatást keltenek – félresikerült, alkalmi dekorációként hatnak. A látvány disszonáns: távolról nézve olyan, mintha sárfelcsapódás lenne az épület sarkán. Rejtély számomra, hogy egy műemlék épületen, világörökségi védelem alatt álló környezetben hogyan engedélyezhetett egy ilyen beavatkozást a műemlékvédelmi hatóság. A kevesebb több lett volna. Mind művészileg, mind plasztikailag szerencsésebb lett volna, ha feltártak volna néhány valódi belövésnyomot, és azokba helyeztek volna be – félig a falba – néhány bronzgolyót.

1956 őszén a Kerepesi temető 21-es parcellájába temették az utcai harcok, többek között a Kossuth téri sortűz áldozatait is. A 21-es parcella az '56-ban elesettek legnagyobb összefüggő temetői nyughelye. Régi igény, hogy itt emlékmű álljon. 1989-ben kopjafát állítottak a parcella közepén, azzal a reménnyel, hogy egyszer emlékmű magasodik majd a sírok között. A Rákoskeresztúri köztemető 301-es parcellája, és a Kossuth téri forradalom lángja mellett ez a harmadik legfontosabb helyszín a hivatalos megemlékezések sorában: november 4-én itt zajlik az állami koszorúzás. Eddig a kopjafát koszorúzták meg, ezentúl az emlékmű a kultusz középpontja. Felirata szerint: *A tizenkét dicsőséges nap hőseinek és vétlen áldozatainak emlékére állíttatott közadakozásból az 56-os Kegyeleti Bizottság szervezésében.*

Az emlékmű tizenhárom, különböző méretű kőkeresztből áll. Mindegyiken egy-egy aranyozott dátum olvasható október 23-tól november 4-ig. Középen, a legnagyobb sírkő, az október 23-i előtt egy sztélén fém lyukas zászló, alatta kisméretű bronz dombormű, rajta egy angyal koronás-címeres (!) zászlóval, előtte egy térdeplő ifjú. (Felirata: *Alvó hősök, őrizzük álmotokat, emléketeket, míg él a nemzet.)* Az utolsó, november 4-ét jelképező darabon a kereszt le van törve. A sérült sírkő felirata: *1956. november 4-re a bolsevik orvtámadásra emlékezésül.* Az emlékhely kövezetét ugyanolyan viacolor téglából rakták ki, amilyet buszmegállók, benzinkutak, autós McDonald's-ok útburkolására szokás használni. A piros-szürke-zöld sávos kirakásnak itt jelképi funkciója van: a nemzeti színekre kíván emlékeztetni. A profán és szakrális elemek keveredése sajátos popjelleget kölcsönöz a kompozíciónak. Az emlékmű alkotója a Pofoszhoz közel álló szobrász, Gömbös László.

Temetői környezetben egy sírkőtípus ennyire hangsúlyos, emlékművi alkalmazása igen szerencsétlen. A keresztkompozíció összességében azt a benyomást kelti, mintha a forradalom vallási alapú, nemzeti felkelés, az áldozatok pedig kizárólag katolikusok lettek volna. A kereszt az '56-os ikonográfia fontos eleme, de nem vallási szimbólumként, hanem kegyeleti jelként, az ateista, kommunista hatalommal szembe állítható egyetemes szimbólumként. A kereszt, mint „nemzeti jelkép" újabban tapasztalható köztéri preferenciájának betetőződése a Pofosz elnöke által tervezett 1956 centiméter magas kereszt, amelyet a millennium alkalmából a főváros nyugati kapujában, Budaörs fölött szeretnének felállítani.[4]

Ez a két új emlékmű is azt mutatja, hogy a személyes részvétel a múltbeli eseményekben nem pótolhatja a művészi invenciót. A személyes érintettség sem az alkotói, sem a megrendelői oldalon önmagában nem elegendő ahhoz, hogy komoly alkotás szülessen. Gazdagabbak lettünk két újabb, problematikus színvonalú, zavaros jelentésű '56-os emlékművel, amelyek inkább eltávolítják, mint hozzásegítik a jövő generációkat 1956 megértéséhez.

BOROS GÉZA

JEGYZETEK

1 Kik lőttek? Élet és Irodalom, 1988. november 18. 4. o.

2 Gömbös ugyanezt a munkáját 1999-ben egy másik helyre is „eladta": a Vas megyei Csöröt hősi emlékművén ugyanaz a dombormű látható, mint ami a Kossuth téren.

3 Sz/341/1999. KIL-állásfoglalás, 1999. szept. 29.

4 A tervről bővebben írtam: „Igazi" emlékművek. Élet és Irodalom, 1999. július 30. 16. o.

Újabb pesti szobrok

143 golyó és 13 kereszt

Az 1956-os forradalom emlékére a rendszerváltás óta országszerte sok száz köztéri emlékjelet emeltek, az emlékállítások azonban – mintegy élő jeleként '56 kultuszának – ma sem zárultak le. A legutóbbi évfordulóra két új emlékművet állítottak Budapesten. Mindkét mű fontos helyszínt jelöl, mindkettő szimbolikája hangsúlyos és didaktikus, és mindkettő avatására magas állami-politikai reprezentáció közepette – Orbán Viktor miniszterelnök, illetve Torgyán József földművelésügyi miniszter részvételével – került sor. Megkülönböztetett figyelmet érdemlő emlékművekről van tehát szó, amelyek esztétikai színvonala ugyanakkor meglehetősen problematikus.

A Kossuth téri „véres csütörtök" emlékműve Callmeyer Ferenc építész terve alapján készült a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium finanszírozásában. A minisztérium épületén még ma is felfedezhetők az 1956. október 25-i, több mint száz áldozatot követelő Kossuth téri sortűz nyomai. Callmeyer '56-ban maga is ott volt a téren, túlélőként 1988-ban elsők között írta meg a megmenekülése történetét.[1] Az építész kezdeményezésére most száznegyvenhárom darab, öt centiméter átmérőjű bronzgolyót erősítettek a minisztérium épületére, a déli árkádsor azon részére, amelynek fedezékében annak idején maga is oltalmat talált.

A sortűz áldozatainak már több emlékjele is van a téren: 1989-ben a Magyar Demokrata Fórum állított egy emléktáblát a minisztérium falán, majd a Magyar Politikai Foglyok Szövetsége (Pofosz) emelt a tér közepén egy – Makovecz Imre tervezte – szimbolikus sírépítményt, amelyet 1996-ban Gömbös László domborművével bővítettek.[2] A téren további két '56-os emlékmű áll: középen a forradalom lángja, a tér délkeleti sarkában pedig Nagy Imre szobra. Eltekintve az alkotó személyes motivációjától, nem mondhatjuk, hogy hiányzott volna a térről egy újabb '56-os emlékjel.

Callmeyer ötlete – bár nem túl eredeti – önmagában nem mondható rossznak. Az '56-os köztéri ikonográfiában a lövedéknyom, mint haláljel több helyen is előfordul (a székesfehérvári rendőrkapitányság falán elhelyezett sortűzemléktáblán, a kivégzett Szobonya Zoltán jánoshalmi kopjafáján, a pécsi mártírobeliszken stb.). A probléma az elképzelés megvalósításának művészi minőségében van. Igazat kell adnunk a Képző- és Iparművészeti Lektorátus 1999. szeptember 29-i szakvéleményében foglaltaknak, amely szerint *„a terv képzőművészeti alkotásként történő értékelése vitatható. Formai megoldásában művészi minőséget nem jelent: a véletlenszerűen elhelyezett bronzgolyók nem egy plasztikai nyelv, kifejezés részei. A koncepció maga kimerül a megjelölés, kiemelés gesztusában."*[3] Az emlékjeljelleg sem érvényesül, hiszen a golyóbisok sem méretükben, sem formájukban nem utalnak valódi lövedékre, a falba történt becsapódás elementáris hatásának a plasztikai megjelölése helyett az elhelyezés puszta applikáció, erőtlen illusztráció. Zavaró a golyók nagy száma, esetleges a kompozíció, az összevisszaság paradox módon a terv egyetlen erényét, a lövöldözés autentikus rekonstrukciójára irányuló szándékot ássa alá. A talapzati részen a kőpótlások (az ún. kikenések) révén a feltételezett belövésnyomok még azonosíthatók lennének, a vakolt részeken viszont ilyenek már nem láthatók, ennek ellenére ide is tettek golyókat, ami az alapkoncepciót, a megjelölés hitelességét kérdőjelezi meg. Az emlékállítás nem segít feloldani a köztudatban tisztázatlan (és történetileg sem kellőképpen feltárt) problémát, hogy ki, honnét és miért lőtt.

Gäbös László.

A XIII. szegedi nyári tárlaton „Leány holdvirággal" c. műve szerepel. (említve)

Dél Magyarország, 1972. júl. 25.

Göbwart F. S.

rézmetsző

L.

Szendrey - Szentiványi

592. l.

Eszék.

A háttérben jobbra látjuk a
zet, az előtérben pedig a
denek a török lovasokkal, kikt
Fölül LEOPOLDVS I. ROM. IMPERA
milian Emanuel Churfürst Bayer
fünfte Hertzog von Lothringen

Rm., mér. a vk. 26

Göbwart F. S., rézmetsző a mult század elején Prágában. Ismeretes tőle Vilt József püspök arczképe, melyet Raehnel A. G. festménye után metszett rézre 1811-ben. 1817-ben G. metszette Fazekas Mihály Ludas Matyi-jának képeit.

Nagler, G. K.: Neues allg. Künstler-Lexicon. München, 1837. V. 253. l. — *Tört. Képcsarnok* grafikai gyűjteménye, Budapest.

e 4 4		Jegyzet
csak új	csak régi	

GÖBWART, F. S.

Rézmetsző a múlt század elején Prágában. Egy portréfestmény reprodukcióját és Fazekas Mihály Ludas Matyijának illusztrációit ismerjük.

212 Ludas Matyi megfenyegeti Döbrögit 74. TÁBLA

rézmetszet, 10 x 6,9 cm
Jelezve: F. S. Göbwart sc. 1817
Felirata: Háromszor veri ezt kendenn Lúdas Matyi viszsza!
In: Fazekas Mihály: Ludas Matyi Bécs, 1817. Pichler Antal. 6. l. u.
(OSZK 620.732)

Ludas Matyi vándorbottal, oldaltáskával útnak indul. Döbrögi uram a szabad ég alatt fotelben ül, mellette két szolgája áll. A kis kötetnek négy illusztrációja van, mindegyikük hangulatában híven követi a szöveget. A rajzoló jól ismerte a tartalmat, a magyaros karakterrel tisztában volt, művészi előképéül Chodowiecki szolgált. Személyét nem ismerjük.

Művészet Magyarországon 1780-1830
MTA MKCS - MNG Bp. 1980

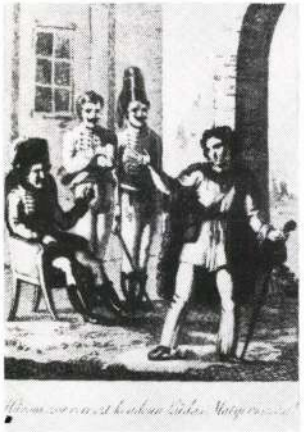

212

In: Aurora, 1822

A háttérből közeledő török lovascsapat elől menekül Dobozy Mihály hitvesével együtt, akit lovára maga mögé ültetett. Az Aurorát szerkesztő Kisfaludy Károly e metszettel bátyja, Kisfaludy Sándor: Dobozy Mihály és hitvese – Rege a magyar előidőkből című versét illusztrálta, amelyben a feleség, hogy ne kerüljön a törökök kezére, inkább a férje kezétől való halált választja. Kisfaludy Károly 1821-ben 3 rajzot is készített bátyja Dobozyjához s a kutatás feltételezi, hogy ezek egyikét rajzolta át a jóbarát Martin Schärmer a metsző számára. Kisfaludy Sándor az emberfeletti áldozat e romantikus jelképével olyan maradandó irodalmi figurát teremtett, amely később Székely Bertalan és Madarász Viktor képein is visszatér. A téma első megfogalmazásánál azonban még nem a drámával, csak egy elegánsan menekülő párral találkozunk, s a rajzoló a barokk tradíciót biedermeier kecsességgel oldja fel, az egésznek pedig szentimentális alaphangot ad.

A metszeten rajzolóként SCHÄRMER, MARTIN (Nassenreith, 1785 – Bécs, 1868) szerepel, aki festő, rajzoló és ismert miniatür-festő, Kisfaludy Károly bécsi barátja, Schubert és Schober báró baráti körének tagja. Több rajzot készített Kisfaludy Aurora kötetei számára, amelyek a Wurzbach lexikon adatai szerint a múlt század végén a Magyar Nemzeti Múzeumban még megvoltak. Schärmer rajzait feltételezésünk szerint Kisfaludy vázlatai irányították. A romantikus történeti regékhez a még barokkos elemekkel élő német romantika stílusában fogalmazta meg kompozícióit. (Wurzbach, 1875. 62.)

Göbzik

Az „én múzeumom" székesfehérvárott.

Magyar Nemzet
1986. 1. 27

Göci H./,asztaloslegény

Győrben 1674-1699 között megfordult asztaloslegé-
nyek jegyzéke származási hely szerint: "Nagyszombat:
Göci H." 122.old

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII.
században - Adatok Győr város asztalosmüvességé-
nek történetéhez 93.old

Arrabona,9.- Kantus János Múz.Győr,1967.- A Győri
Múz. Évkönyve

GÖCKERL PÉTER, pékmester

Göckerl Péter,pékmester,polgár,1521.-Pecsétjén: Tárcsapajzsban felül nagyes pereo.A pajzs felett P.G. monogramm./3140/levéltári szám.-1513-ban ugyanezen pecsétet használta.-/3098.levéltári szám./. 296.old

TOMPOS ERNŐ: Soproniak középkori pecsétei 289.old

Soproni Szemle, Helytörténeti Folyóirat, XXVII.évf. 1973. 4.szám

Gőcze J.

Meghívó

Az EL KALÁSZI GALÉRIA

és a kiállító művész

meghívja Önt, családját, barátait és ismerőseit

Gőcze Judit

festő- és grafikusművész

Budapest III. kerület, Dereglye u. 1. sz. alatt nyíló,
a művész tűzzománckerámiáit és egyedi grafikáit bemutató

kiállításának megnyitójára,

1997. február 7-én (pénteken) 17 órára

A kiállítást megnyitja: Dr. KONTHA SÁNDOR művészettörténész

A kiállítás megtekinthető 1997. február 27-ig, hétfőn és szerdán 9—17,
kedden és csütörtökön 10—15, illetve pénteken 9—13 óráig

Hoppner Göcze Judit

Kiállítás a Kartográfiai Vállalatnál

Népszava 1985. III. 6.

Göczey András

M.E.: Rendelőintézet, Makó. - Építészek Schőmer Ervin, Módosi Eszter, statikus Göczey András. - Ismertetés, fotók: Heltay László.

Magyar Építőművészet, 1972.1.sz.

38-39.l.

Göczey András

A Magyar Tud. Akadémia budavári kongresszusterme, Bp.I.Országház u. - Épitész: Borsos László, munkatárs Kacziba Ferenc, statikusok Göczey András, Mondok Tamás. Kerttervezés Borzaváry László. - Miemlékhely-reállitás ismertetése, fotók: Heltay László. -

Magy.ép.mív. 1972. 6. sz. 54-55.l.

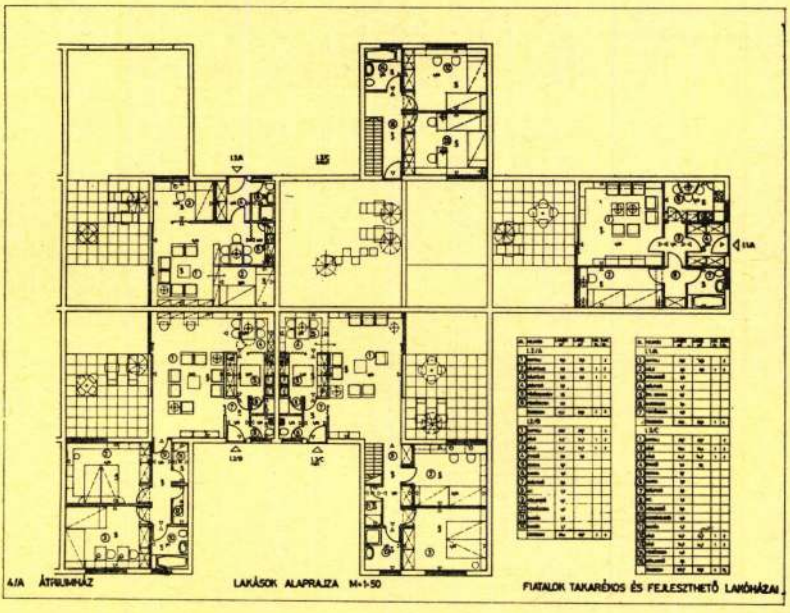

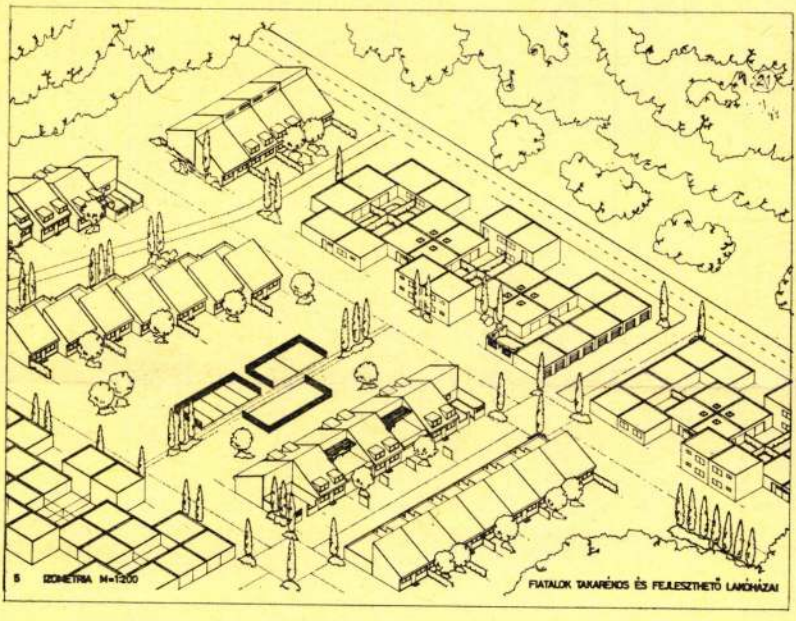

Megvételben részesített 21. bírálati sorszámú pályamű

Szerzői: Göczey András
G. Jáhn Éva
Benedek Bence
Tasch Péter
Hrecska József
Kovács István
Nagy Lajos
Eiler Gizella

Beépítési javaslatában jól ötvözi a sorház és átriumház telepítését. A gyalogos- és gépkocsiforgalom szervezése a fejlesztés minden fázisában lehetővé teszi a lakóegyüttes üzemeltetését.

Az alaplakásra tett javaslata funkcionálisan jó, választott szerkezeti megoldásával — főfalak és alapszerkezeti elemek együtemű megépítése — rendezett utcaképet biztosít.

A szokásos, magastetős változat fejlesztésénél lehetőséget ad az egyéni kezdeményezőkészség kibontakozására.

Az átriumházas javaslata megfelelő alaplakásból jól szervezett bővített lakás megvalósítását teszi lehetővé.

Az I. ütemben kiépített főfalak kerítésként történő felhasználása újszerű gondolat.

Hibája, hogy a fejlesztés során az alaplakásból sok szerkezeti elemet, falat kell bontani és ez a folyamatos életvitelt megnehezíti, egyben a gazdaságosságot rontja.

A bővített állapot mind az átriumházas, mind a sorházas javaslatban megfelelő.

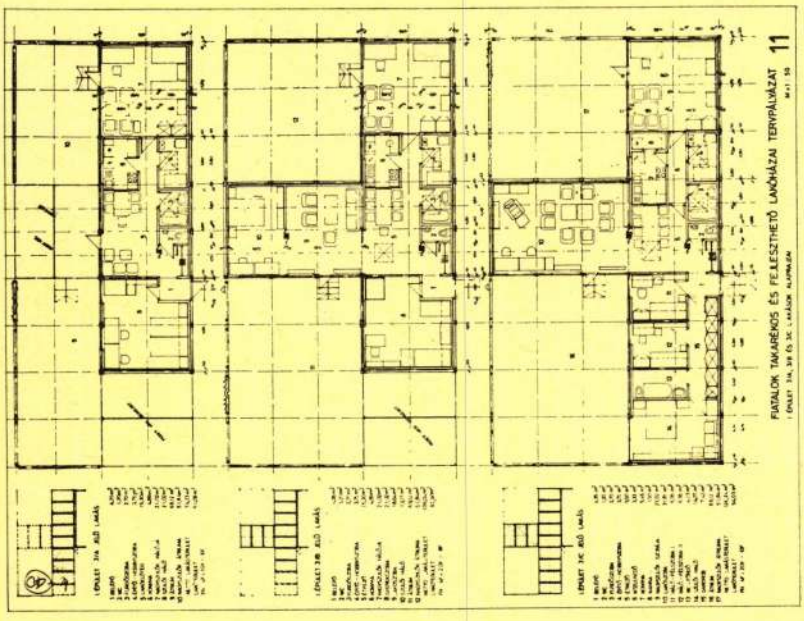

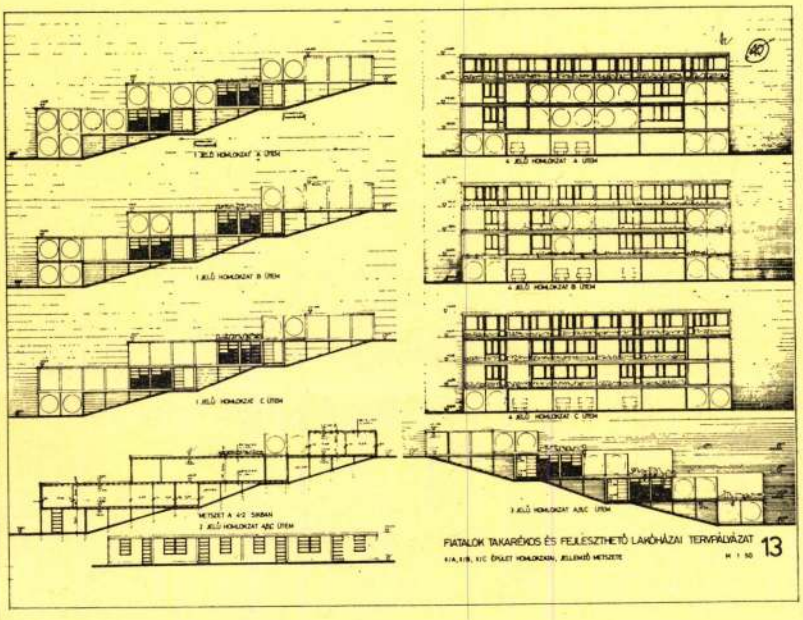

Megvételben részesített 40. bírálati sorszámú pályamű

Szerzői: Gönczi András
Gothald Erzsébet
Antal Tibor
Máté György
Aldai Péter

A választott szerkezeti megoldás lehetővé teszi a változatos elrendezésű és sűrűségű telepítés megvalósítását, bár a csak lapostetős épületek a terv felhasználását korlátozhatják.

A javasolt szerkezeti megoldás — könnyűszerkezet hasznosítása a lakásépítésben — figyelemreméltó.

A fejleszthetőség szempontjából előny a kis elemsúlyú, kis anyagszükségletű, fajlagosan sok sajátmunka felhasználását biztosító rendszer.

Az épületek csak azonos méretrendben és horizontálisan bővíthetők.

Lakásalaprajzai változatosak, de több tervjavaslatában terjengősek, homlokzatfelületei ezért indokolatlanul megnőnek.

Összeállította: *Nagy Károlyné*

Göczey András, építész

L. Hornos Zoltán

L. Tempágázat

3-7.

Magyar

Építőművészet

1983

83/4

Göczey András, [építész ?] MDG

Az újszerű épület egyik tervezője.

Békés Attila: ... a tányér - toronyház

3

ESTI HIRLAP

Bp. 1964. aug. 25.

Göczei Ildikó

és férje művein olykor állatégövi ábrák is szerepelnek; alkotásaik asztali és fali lámpák, népies jellegű dísztárgyak, kovácsolt gyertyatartók, Viking hajó, régi ágyu a géphocsi.

Jelnélküli cikk: „Artists"

Daily News, Budapest, 1968. II. 2

61

Göczei Aladiró

és férje Herbst Ottó művészházaspár

reiből iparművészeti tárgyakat készít

Kosolygó csillaghegyek
Pest megyei Hírlap 1968. jan. 21. 12. o.

Göczei Ildikó 3

és férje legtöbbnyire Svédországba, NSZK., Svájc és Izraelbe exportálja műveit. Külföldi megbízók különleges megbízást is adnak. A cikk szerzője 3 reprodukciót is közöl

Jelnélküli cikk: „Artists"

Daily News, Budapest, 1968. II. 2 6P

Göczei Ildikó

férjével Herbs Ottóval szokatlan tervezéssel alakokat, formákat valósít meg; különleges eljárással előállított tárgyak felületei az aranyos színtől a feketéig változnak.

Jelnélküli cikk: „Artists"

Daily News, Budapest, 1968. II. 2 6 l.

Göczei Ildikó

IDK

Gondolkodás, lav.tus

Műcsarnok 1960.Képző- és Diszitőművészeti körök kiáll.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1968 FEB 16

Magyar Ifjúság

Göczei Ildikó

CSILLAG-KÉPEK

1021

Herbst Ottó és Göczei Ildikó, fiatal képzőművész házaspár alkotó műhelyében könnyed, gyönyörködtető formát ölt az anyag. Rézből az aranytól a feketéig terjedő tónusokat érnek el. Fantáziájuk szinte kimeríthetetlen: merész vonalú tv-lámpákat, magyaros parasztfigurákat, vikinghajókat formálnak.

AN BAE

hír

A Budapesti Műszer- és Gépipari KISZÖV a színes televíziószervíz műszereiből bemutatót rendezett. A képen a Híradástechnikai KTSZ munkái láthatók; az Európában ismert mindhárom színes TV szabványhoz a PAL, az NTSC és a SECAM rendszerű készülékek képminőség-beállításához és színellenőrzéséhez használhatók. MTI Foto Szebellédy

Gőczei Lászlóné

Selyemmintaterv, textilterv

Ernst Múzeum. I. iparművészeti kiállítás. 1932.

13 l.

igon. Bp. 1942, 13 l. - B. Gyürky Mar-
ori templomai. Bp. 1943. 24 l.

tély./
ült 1848-ban.
l 5-3-5 ablakos. Földszinten négy-
rizalittal. Az ablakok közt lapos
t a melléképületekkel oszlopos fedett
.
l. - /képe 12o l./ - Rados Jenő: Magyar
l. - Zádor-Rados: A klasszicizmus épitése
. 1943, 199 és 276 l.

falainak
lostor felhasználásával. Régi falak

Göczei Lászlóné M.D.K.

Nyomott anyag, repr.

Ipari művészet Bp. 1960.

Göczirlf. templom

Templom alaprajza, távlati képei, harangláb távlati képei.
Klenodiumok leírása, rajzai

Debreczeni László

1929. 3-4,
53, 56. l.

A Műemlékek Orsz. Bizottsága

nagytekintetű Ügyvezetőségének

Budapesten

IX. Högyes Endre utca 16

Göcs Edit

csoportkiállításon szerepelt Hódmezővásárhelyen.

Csongrádmegyei Hírlap 1967. ápr. 22.

Göcs Edit

Az idei Vásárhelyi Hetek keretében a „Hodiköt", képzőművészeti kiállítást nyitott dalgozói munkáiból.

„Akt" c. festmény (említve.)

Csongrád Megyei Hírlap, 1971. nov. 13.

Göcsei Ildikó, képzőművész

- fényével rézből fa-lámpákat, magyaros paraszt figurákat, viking hajókat formálnak.

Csillagképek
Magyar Ifjúság, 1968. 11. 16. 2. o.

Építészet

Milyen legyen?

Elképzeléseink azért vannak. Legyen okos és szép. Legyen olcsó és praktikus. Legyen finom és könnyű. Legyen valami szórakoztató, vasárnap esti.

Ha iskola épül, az legyen játékos, de érthető és bátorító. Ha templom, teremtsen kapcsolatot ember és Isten, ha közösségi ház, egyén és csoport között. Ha múzeum, a kultúra és befogadója között. Ha plaza készül, legyen izgalmas, de logikus, piaci, de ne pusztán üres gazdasági jelkép. Az én házam legyen az én váram. Ha vár épül, ne kőhalom, hanem legyen biztonságos, és fusson körbe várárok, mert az úgy dukál. Egy balettintézet legyen táncos, az uszoda légies, a reptér ne omoljon össze soha. A „vizuáltechniká"-val foglalkozó cég székháza pedig legyen a „vizuális technika" lehetséges jelentéseinek egyértelmű olvasztótégelye.

Ha belváros, az legyen szíves társalogni a városlakókkal. Ha villanegyed, az építőanyagnak hordoznia kell a „villa" szóból áradó eleganciát, kifinomult ízlést. A peremvidék igyekezzék a város szinte tapintható szövetét szőni tovább, ne szakadozzon az anyag foszlott ronggyá, mire kiérünk belőle. Ha történetesen a Röppentyű utca foszlott stílusú hosszán jutunk el a tárgyalt objektumig, az mind a festékszagú lakóparkokhoz, mind az unatkozó rakodódobozokhoz, mind a leromlott, földszintes lakóházakhoz képest üdítő alternatívát mutasson.

Persze elférjen a megfelelő számú iroda, tárgyaló, de ne lötyögjön a dolgozók körül a ház, mint egy túl nagyra szabott öltöny, kérem szépen. És legyen szép. Okos, ötletes, praktikus, arányos, vonzó, és ne hivalkodjon, az építészeti közhelyeket, a jó ég szerelmére, messziről kerülje. Hiába sorolom unásig a jogos igényeket és követelményeket, még

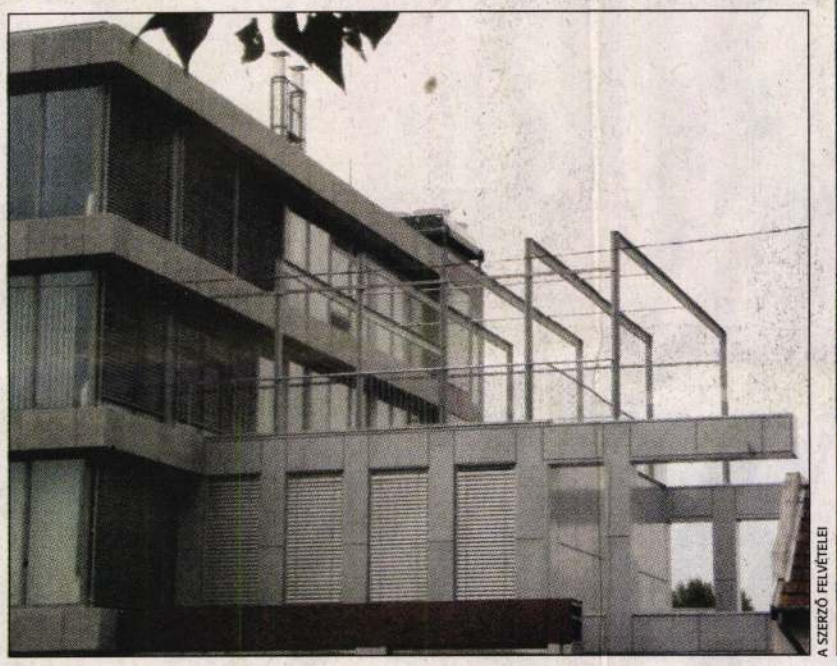

Az épület hátsó traktusa

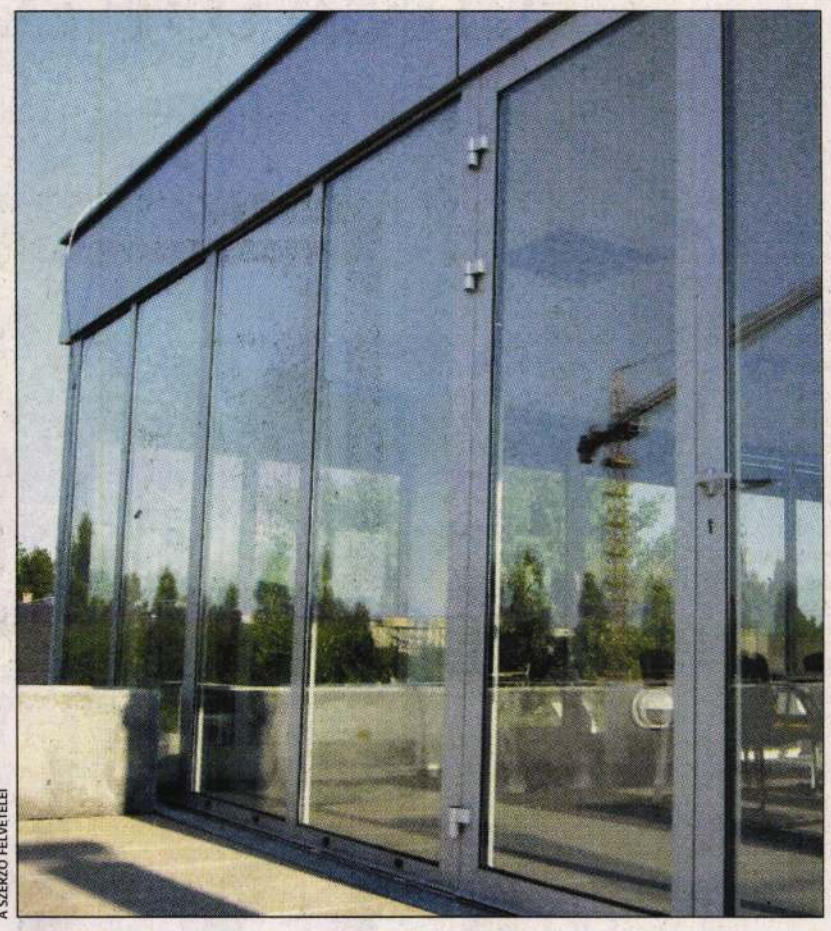

A SZERZŐ FELVÉTELEI

Az üvegtárgyaló

mindig csak a példáknál tartunk. Mégis vannak olyan épületek Budapesten, megszólal olyan szólam a meglehetős hangzavarban, amely válaszol a rögtönzött példatár kérdéseire, és még csak nem is túl hangosan.

A Mikropa Röppentyű utcai székházát – a Kálvin Center tervezésében is közreműködött – *Göcsei Sándor* építész neve fémjelzi. A fém jelzi az épület kissé futurisztikus hangulatát, minden árnyékoló és nyílászáró anyagaként ez szolgál. A látszóbeton a szintek külső elválasztásaként az őszinte funkcionalitás, az üveg a kétoldalú átláthatóság szolgálatában áll. A kevés uralkodó anyag mellett kevés forma, szín kap teret. Alapvetően szürke színvilágát a szintenként megjelenő piros téglalapok emelik ki az egyhangúság kalodájából. Ez a színpárosítás amellett, hogy egyszerű és „trendi", még elavulni sem nagyon tud.

A szögletes dobozformát a tervezők nem próbálták hamis truvájokkal oldani, bár a projektorokkal és egyéb vizuális technikai eszközökkel foglalkozó cég székháza minden oldaláról mást mutat. Fő- és oldalhomlokzata szinte ugyanazt a látványt adja, de oldalról-hátulról már megbomlik az egység. A hátsó traktuson az épületből „kiharapott" részletek és feszített acélgerendázat mozgatja meg a tömegét. Földszintes, sátortetős épületecskéhez csatlakozik diszkréten az új jövevény, érvényesen vezetve át a formai, stiláris és méretbeli különbözéseket a szomszédhoz.

Folyami kövekkel rakott, vízi növényekkel telepített „várárok" fölött rezgő fahíd vezet az épület főbejáratához, akár egy balatoni stég a vízbe. A bejárati ajtó mint víztükör veri vissza az érkező képét, ami kicsit mintha „visszapattintaná" a látogatót. A belső ugyanazt az átgondolt egyszerűséget hozza, mint amit az exteriőr ígért. Feljebb lép az uralkodó magasságnál a fölső szint egy része, üvegtoronyként tárja fel körben az itt tárgyalóknak a külvárosi panorámát.

Zavaró részletek is akadnak, de csak mint kabáton a gombok. Valójában a postaláda domborműves kis fémdobozkája, a céget jelző nyeretlen tábla vagy akár a házfalra került utcatábla sem az építészeti koncepció része. A házat birtokba vették a használók szűkebb és tágabb körei, így hát gondolkozhatnak tovább: vajon a hely, idő, funkció stb. szerint alakuló elképzeléseiknek megfelel-e, amit kitalálni, megtervezni nem, csak szemrevételezni tudnak?

Legyen szürke és piros, fémárnyékolóktól változatos, nyílt üvegfelületeitől barátságos, arányosan négyzetes a vállalati székház? Legyen.

SZESZLÉR VERA
Az OCTOGON Építészetkritikai Műhely tagja

nol www.nol.hu/octogon

POLITIKAI HIRDETÉS

Budapestért fogok dolgozni az Európai Parlamentben is

Európában a városok jelentik a fejlődés motorját. Ha Budapest gyorsan fejlődik, képes maga után húzni a kisebb városokat, azok pedig a falvakat. Azért készülök az Európai Parlamentbe, hogy Budapest és a magyar városok ne maradjanak le az európai versenyben.

Demszky Gábor

- Hogy jusson uniós pénz a lakótelepek és az elöregedett városrészek felújítására.
- Hogy mielőbb elkészüljön az M0-ás körgyűrű és megépüljön az északi Duna-híd.
- Hogy több pénz legyen a tömegközlekedésre Budapesten és egész Pest megyében.
- Hogy felszámolhassuk az illegális szeméttelepeket és megvédjük a Dunát a szennyvizektől.

Ehhez kérem támogató szavazatukat!

www.szdsz.hu

SZDSZ
a magyar liberális párt

JÚNIUS 13-ÁN SZAVAZZANAK AZ SZDSZ DEMSZKY GÁBOR VEZETTE LISTÁJÁRA!

Gőzsei Sándor emlén.

Hervis SPORTS

ÁFAMENTES NAPOK

-25% ÁFA

CSAK JÚNIUS 10-13.

SPÓROLD MEG A 25% ÁFÁT*!
AZ AKCIÓ MINDEN RAKTÁRON LÉVŐ TERMÉKRE ÉRVÉNYES.
* 25%-ot jelent a nettó árból, illetve 20%-ot az eladási árból.

ÁRKÁD • MAMMUT • EUROPARK • PÓLUS • ÁRKÁD PÉCS

Göcsey József festőművész

GÖCSEY JÓZSEF festményeiből nyílik meg ma kiállítás a Budapest, Irinyi utca 11. szám alatti bemutatóteremben.

Népszabadság, 1985. IV. 12

GÖCSEY JÓZSEF kiállítása várja látogatóit Celldömölkön, a Kemenesaljai Művelődési Központban. A tárlaton harminc olajfestményét mutatják be.

Tétel"

Népszabadság, 1984. 1. 14.

Göcsey József festő

Vidékről a következő kiállításról jött az értesítés: Göcsey József festő kiállítása Celldömölkön.

Kiállítási kalendárium.

Szocialista Művészet, 1984. febr.

Felelős kiadó: Köteles István

mikroprop
mp
kisszövetkezet

Görcsy József

GÖCSEY JÓZSEF 1957-ben született Celldömölkön.
1980-ban diplomázott Szegeden a Tanárképző Főiskola rajz-biológia szakán. 1980–86-ig a Képzőművészeti Főiskola festő szakos hallgatója. Mestere Gerzson Pál. 1985-ben kitüntetéssel diplomázott. A főiskolás évek alatt dr. Vajda János professzor Orvosanatómiai atlaszához készített közel 600 illusztrációt.
1987-ben Dániában volt tanulmányúton.
Tagja a Művészeti Alapnak és a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának.
Több önálló kiállítása volt.

Egyéni kiállítások:

1977, 1978, 1979	Szeged, Tanárképző Főiskola
1983	Budapest, Képzőművészeti Főiskola
1984	Celldömölk, Kemenesalja Művelődési Központ
	Sármellék, Kultúr Centrum
1985	Budapest, Műszaki Egyetem
	Veszprém, Képcsarnok Dési Huber Terem
1986	Eger, Képcsarnok Rudnay Gyula Terem
1987	Hévíz, SZOT üdülő
	Hjørring, Dánia, Kunstforeningen

A KÉPCSARNOK MEGHÍVJA ÖNT

GÖCSEY JÓZSEF
FESTŐMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSÁNAK

ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA
1987. NOVEMBER 26-ÁN
CSÜTÖRTÖKÖN DÉLUTÁN 5 ÓRÁRA

MEGNYITJA:
VECSEY CSABA
FESTŐMŰVÉSZ

MEGTEKINTHETŐ:
1987. NOVEMBER 26 – DECEMBER 5.
DERKOVITS GYULA TEREM
SZOMBATHELY, BAJCSY ZS. U. 27.

Az EVM a jó környezetért

Tudja-e Ön, hogy az Egyesült Vegyiművek Rt. az elmúlt 3 évben mintegy 100 mFt-ot fordított környezete megóvására? A hosszú évek során felhalmozódott vegyi hulladékok szakszerű megsemmisítése 60 mFt-ot emésztett fel. Természetesen ezen feladat végrehajtása a szakmai hatóságok ellenőrzésével történt (hulladék égetés, hulladéktárolóban való elhelyezés).

A 40 mFt ráfordítás a jövőt célozta. A környezet tehermentesítésének legolcsóbb megoldása, a hulladék keletkezésének megakadályozása, ami természetesen megfelelő berendezések üzembentartását igényli. Egyszerűbb egy csöpögő szivattyú lecserélése egy modernebb berendezésre, mint az így keletkezett hulladék jövőbeli kezelése. A környezetvédelmi feladatok kézbentartása szakmai csoport működtetését igényli, akik a teljes területen rajta tartják a szemüket, és felelnek a környezet megóvásáért.

Ezt a feladatot társaságunknál 4 fő végzi, kiegészítve egy külső szakértő csoporttal, akik kívülállóként is felhívják figyelmünket az e területen várható káros következményekre.

A Rákosmente és környéke valamennyiünknek pótolhatatlan kincse. A szép és egészséges környezet nem fejezhető ki gazdasági mutatókkal. Ezért társaságunk összes dolgozója elkötelezett a környezet megóvásáért. Ezen elkötelezettségen túlmenően a társaságunknál bevezetett minőségbiztosítási rendszer – amely az egész termelési folyamatot magában foglalja – biztosítja, hogy a hulladék keletkezése minimálisra csökkenjen.

Társaságunknál az elmúlt években végrehajtott beruházások, új technológiák megjelenésével biztosította, hogy működése az 1995. évben megjelent új környezetvédelmi törvény előírásainak minden tekintetben megfeleljen.

Az EVM Rt. nagy gondot fordít termékei fejlesztésénél arra, hogy a termékek felhasználásuk során a környezetet ne szennyezzék, ezért biológiailag lebontható alapanyagokat használunk.

Az EVM Rt. környezetvédelmi tevékenységét a kerületi környezetvédelmi csoporttal szorosan együttműködve végzi. (X)

Solti József

Meghívó gyermekrajz kiállításra és árverésre!

A Kaszap István Alapítvány és a Kereszténydemokrata Néppárt szeretettel meghívja a kerület lakóit a kerületben élő gyermekek részére kiírt rajzpályázatra beérkezett 213 pályamű kiállítására.

Helyszín: Rákoscsabai Polgári Kör (1171 Bp., Péceli út 222., Zeneiskola épülete). Időpont: 1995. december 27–30., naponta 15–19 óra közötti nyitvatartással! A gyermekrajzok árverése ugyanott: 1996 január 6-án, szombaton 15 órai kezdettel! Minden érdeklődőt és műpártolót szeretettel várunk a kiállításra és az árverésre!

Tarjáni Simkovics Jenő
festő- és grafikusművész gyémántdiplomás c. egyetemi tanár
a Magyar Köztársasági Érdemrend Kiskeresztjének birtkosa
1995. november 15-én, életének 101. évében elhunyt.
Emlékét szívünkben szeretettel megőrizzük!

Hirdetőink figyelmébe

Lapunk legközelebbi, januári számának lapzártája: december 29. (péntek).

HÍRHOZÓ

A XVII. kerületi Önkormányzat lapja
Felelős kiadó: Kátai Péter polgármester
Szerkeszti a szerkesztőbizottság:
K. Gyöngyössy Márton (elnök)
Bakos Péter, dr. Bánk Endre
Koltai Ildikó, Reuter Lajos
Felelős szerkesztő: Mag László
A szerkesztőség címe:
1173 Budapest, Pesti út 165.
Telefon: 257-3333/154 mellék
Terjeszti: MAIL BOX 2000 Bt.
Felelős vezető: Borbás Ferenc
Telefon: 256-8060
Készült: Golden Type Bt. – ADUPRINT KFT.

Egy sorozat elé...

Dr. Dombóvári Antal pedagógusi pályafutását Hévizgyörkön kezdte mint képesítés nélküli nevelő. 1971-ben került fel Budapestre, Rákosligetre. Tíz évig a kerület különböző oktatási és művelődési intézményeiben dolgozott. 1981 óta dolgozik jelenlegi munkahelyén, a Diadal úti iskolában.

1962–66 között a Szegedi Tanárképző történelem-földrajz szakos, majd 1967–70 között az ELTE történelem szakos hallgatója volt. Az egyetemi évek alatt szeretett bele a helytörténetbe. Doktori disszertációja is e témakörben született, a Hévizgyörkről írott szakdolgozat bővített változataként.

Meggyőződése, hogy e terület a legjobb szakmai továbbképzés a kutató számára. Emellett szenvedélyesen szereti szaktárgyát, a történelmet. Hiszi és tudja, hogy a nagy történelemformáló események mellett jelenünk és múltunk jobb megértéséhez „emberközelivé tételéhez" hasznos és szükséges, sőt érdekes az apró, részletek ismerete is. Mint pedagógus is azt vallja: az ember az apróbb dolgoktól lesz kíváncsi a nagyobbakra is, azaz csak azt érdekli igazán a nagy egész, aki azt apró részletekből tudja felépíteni.

1983 óta tanulmányozza olthatatlan szenvedéllyel a kerület községeinek történetét. Titkos vágya, hogy a gyűjtött anyagból egyszer monográfia készüljön. Ars poeticája szerint ezt a munkát csak abbahagyni lehet, befejezni sohasem. S bár a megjelentetésre csekély a remény, nem szűnő szenvedéllyel tünteti el kerületünk múltjának fehér foltjait.

Szeretne a kerület iskolásainak itt helyben helytörténeti órákat adni, hiszen innen egy múzeumlátogatás csaknem fél nap. Tervei között szerepel a helytörténeti mozgalom felújítása is a felnőttek számára.

Következő számunkban szándékozunk megindítani Dombóvári Antal kerületi helytörténeti sorozatát. Jelen cikkünket bevezetésnek szántuk.

Igen tisztelt tartalékos hadkötelesek és hozzátartozóik!

Az elmúlt napokban jónéhányan kaptak Önök közül, és az elkövetkező napokban még jónéhányan fognak kapni egy ÉRTESÍTÉS-t, mely a régi típusú bevonulási parancs új típusára vonatkozó cseréjét, illetve annak aki még nem rendelkezett bevonulási paranccsal, azok számára újonnan történő kiadását jelenti. Szeretném megnyugtatni mind Önöket, mind pedig a kedves hozzátartozóikat, hogy ez nem behívást, bevonultatást jelent, ez egy előre kiállított közokirat, **amely az általános nyílt mozgósítás elrendelésekor (amikor a tömegkommunikációs eszközökön keresztül erre felszólítást kapnak) a bevonulásra szolgál,** s amelyen fel van tüntetve a bevonulási (gyülekezési) hely és az az időtartam ami alatt be kell érni, be kell vonulni. Amennyiben az az alakulat, melyhez Önök le vannak biztosítva, átképzést, továbbképzést stb. tervez az Önök részére, abban az esetben **behívóparancsot** kell Önöknek kapniuk. A behívóparancs kézbesítését azonban meg kell előznie egy TÁJÉKOZTATÓ-nak, amit a Hvt. értelmében legalább hat hónappal előbb kézhez kell kapniuk, feltüntetve abban: mikor, mennyi időre, hová tervezik Önöket.

A fentiek értelmében kérem tehát,hogy tájékoztatásomat tudomásulvéve, megjelenni szíveskedjenek az ÉRTESÍTÉS-ben megadott időben, helyen..

Köszönettel

Bakos Endréné
katonai főelőadó

HÍREK

A Fővárosi Közgyűlés november 17-i, ünnepi ülésén Demszky Gábor főpolgármester Budapestért Díjat adományozott Szőllősi-Nagy Andrásnak helytörténeti kutatásaiért és pedagógiai munkásságáért. Szívből gratulálunk.

A Balassi Gimnázium pályázatot ír ki az iskolai büfé üzemeltetésére. Felvilágosítás: 256-1057, 256-8403.

A lapot
Magyarország legnagyobb médiafigyelője az
»OBSERVER«
OBSERVER BUDAPEST MÉDIAFIGYELŐ KFT.
1091 Budapest IX., Üllői út 51.
Tel.: 215-4713, 215-3421, 215-9932, Fax: 216-0688, 215-9934
rendszeresen szemlézi

A képviselők részvétele a testületi üléseken 1995. november hónapban

	9.	16.	28.
Dr. Ádám Lórántné	jelen	jelen	jelen
Bakos Péter	jelen	jelen	jelen
Barna Andor	jelen	jelen	jelen
Bodnár László	jelen	jelen	jelen
Bukta Mihály	jelen	jelen	jelen
Derczbach Istvánné	jelen	jelen	jelen
Devánszkiné Dr. Molnár Katalin	jelen	jelen	jelen
Dombóvári Csaba	jelen	jelen	jelen
Dunai Mónika	jelen	jelen	jelen
Edelényi-Szabó Ákos	jelen	jelen	jelen
Dr. Farkas Tibor	jelen	jelen	jelen
Dr. Hájer Emília	jelen	jelen	jelen
K. Gyöngyössy Márton	jelen	jelen	jelen
Kátai Péter	jelen	jelen	ig.táv.
Kiss Lajos	jelen	jelen	jelen
Koltai Ildikó	ig.táv.	jelen	jelen
Kovics Tibor	jelen	jelen	jelen
Lengyel Zsolt	jelen	jelen	jelen
Marschalkó Tamásné	jelen	jelen	jelen
Ifj. Nagy László	jelen	jelen	jelen
Pados György	távol	jelen	jelen
Dr. Piláth Károly	jelen	jelen	jelen
Dr. Póka Géza	jelen	jelen	jelen
Dr. Prikler Judit	jelen	jelen	jelen
Quitt András	jelen	jelen	jelen
Soltiné Kis Katalin	jelen	jelen	jelen
Szabó József	jelen	jelen	jelen
Varga Lászlóné	jelen	jelen	jelen

A közterület-használat megváltozott szabályai

1995. november 1-től megváltozott a közterület-használat rendje a fővárosban. A fővárosi közterületek használatának rendjét a főváros egész területére a Fővárosi Közgyűlés 59/1995.(X.20.) számú rendeletével határozta meg.
A kerület tulajdonában lévő közterületek esetében a kerületi önkormányzat Képviselő-testülete lehetőséget kapott arra, hogy a Fővárosi Közgyűlés rendeletét alapul véve egyes témákban helyi szabályozást alkalmazzon (mentességek körének bővítése, a fizetendő díjak mértékének, a megfizetés módjának meghatározása stb.)
A Budapest Főváros XVII. kerületi Önkormányzat Képviselő-testülete erre vonatkozó helyi rendeletét 1995. november 16-án 45/1995. számon fogadta el. A rendelet értelmében a korábbi határozatlan idejű, továbbá az 1996. dec. 31-ét követően is érvényben lévő közterület-használati engedélyeket a rendelet hatályba lépésétől számított 6 hónapon belül (1996. V. 17-ig) meg kell újítani. Az új közterület-használati megállapodás azzal köthető meg, akinek közterület-használati díjtartozása nincs. Aki a közterület-használati jogosultság megújítását nem kezdeményezi, vagy nem kapja meg, annak a közterület-használati jogosultsága 1996. május 17-ével megszűnik.
A közterület-használati megállapodás megújítása, illetve az új megállapodás iránt benyújtott kérelem illetékmentes.
Bővebb tájékoztatást a Budapest Főváros XVII. kerületi Polgármesteri Hivatal Ügyfélszolgálati Irodáján kaphatnak az érdeklődők.

Dr. Nagy István
jegyző

Erdős Renée Ház – kiállítóterem

Budapest XVII., Báthori u. 31.
Tel.: 256-6062

Állandó kiállítások: Helytörténeti Gyűjtemény, Epress Gyűjtemény, Néprajzi szoba, Merzse-mocsár dioráma, Erdős Renée emlékszoba

Időszaki kiállítás: Göcsey József és G. Szabó Pálma festőművészek kiállítása

A kiállítás megtekinthető: 1995. december 16-tól 1996. január 10-ig – hétfő kivételével – naponta 15 és 18 óra között.

A bizottságok képviselő tagjainak részvétele a bizottsági munkában az 1995. november hónapban megtartott üléseken

Pénzügyi Bizottság

	1.	9.	22.	29.
Derczbach Istvánné	jelen	jelen	jelen	jelen
Lengyel Zsolt	jelen	jelen	jelen	jelen
Marschalkó Tamásné	jelen	jelen	jelen	jelen

Városfejlesztési és Környezetvédelmi Bizottság

	6.	13.	20.	27.
Bukta Mihály	jelen	jelen	jelen	jelen
K. Gyöngyössy Márton	jelen	jelen	ig.táv.	jelen
Kovics Tibor	távol	ig.táv.	jelen	jelen
Dr. Póka Géza	jelen	ig.táv.	jelen	jelen
Quitt András	jelen	jelen	jelen	jelen

Szociális Bizottság

	6.	13.	27.
Bodnár László	jelen	jelen	jelen
Derczbach Istvánné	jelen	jelen	jelen
Soltiné Kis Katalin	jelen	jelen	jelen
Szabó József	jelen	jelen	jelen

Költségvetési Bizottság

	7.	9.	14.	28.
Marschalkó Tamásné	jelen	jelen	jelen	jelen
Koltai Ildikó	jelen	távol	ig.táv.	jelen
Varga Lászlóné	jelen	jelen	jelen	távol

Jogi Bizottság

	2.	9.	23.
Dr. Ádám Lórántné	jelen	jelen	ig.táv.
Dombóvári Csaba	jelen	jelen	jelen
Devánszkiné dr. Molnár Katalin	jelen	jelen	jelen

Vagyongazdálkodási Bizottság

	1.	8.	28.
Dr. Hájer Emília	jelen	jelen	jelen
Kiss Lajos	jelen	jelen	jelen
Pados György	távol	távol	távol

Művelődési és Tájékoztatási Bizottság

	7.	29.
Bakos Péter	jelen	jelen
K. Gyöngyössy Márton	jelen	jelen
Koltai Ildikó	jelen	jelen

Egészségügyi és Sport Bizottság

	6.	14.
Dr. Farkas Tibor	jelen	jelen
Dr. Póka Géza	jelen	jelen
Dr. Prikler Judit	jelen	jelen

Ügyrendi és Etikai Bizottság

	8.
Devánszkiné dr. Molnár Katalin	jelen
Bukta Mihály	távol
Koltai Ildikó	jelen
Dr. Hájer Emília	jelen
Lengyel Zsolt	ig.táv.
K. Gyöngyössy Márton	jelen

Oktatási Bizottság

	1.	8.	9.	15.	22.
Dunai Mónika	jelen	jelen	jelen	jelen	jelen
Dr. Piláth Károly	ig.táv.	jelen	jelen	jelen	jelen
Soltiné Kis Katalin	jelen	jelen	jelen	jelen	jelen

Görsey József (1957 -)

Görsey József Viállítása. Celldömölk, Kemenesaljai Művelődési Központ, 1984. január 13 - febr. 3. / bev. Feledy Balázs

Celldömölk, Mův. Kép, 1984 [4 p ill]

GÖCSEY JÓZSEF
Csendélet
olaj

A KÉPCSARNOK
MEGHÍVJA ÖNT

GÖCSEY JÓZSEF
FESTŐMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁNAK
ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA
1989. NOVEMBER 9-ÉN
CSÜTÖRTÖKÖN DÉLUTÁN 5 ÓRÁRA

MEGNYITJA
BALÁZS PÉTER

MEGTEKINTHETŐ
1989. NOVEMBER 9–18.

CSOHÁNY TEREM
SALGÓTARJÁN, RÁKÓCZI ÚT 13.

GÖCSEY JÓZSEF Celldömölkön született 1957-ben. 1980-ban a szegedi Tanárképző Főiskola rajz és biológia szakán végzett.
1980–86. a Magyar Képzőművészeti Főiskola fező növendéke volt Gerzson Pál festőművész vezetése alatt.
1987. ösztöndíjasként Dániában volt. 1981–83 600 illusztrációt készített dr. Vajda János, Az emberi test anatómia atlaszához. 1980 óta tagja a Magyar Népköztársaság Képzőművészeti Alapjának és a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának. Több csoportos kiállításon vett részt.

EGYÉNI KIÁLLÍTÁSAI:

1977, 1978, 1979. Szeged
1983. Budapest
1984. Celldömölk, Sármellék
1985. Budapest, Veszprém
1986. Eger
1987. Hévíz, Hjørring (Dánia), Szombathely, Nagykanizsa
1988. Ausztria (Ledenitzen, Hermagor, St. Jacob, Villach), Budapest, Szeged
1989. Ausztria (Bécs, Leoben), Szeged

Fk. Tóth Pál István

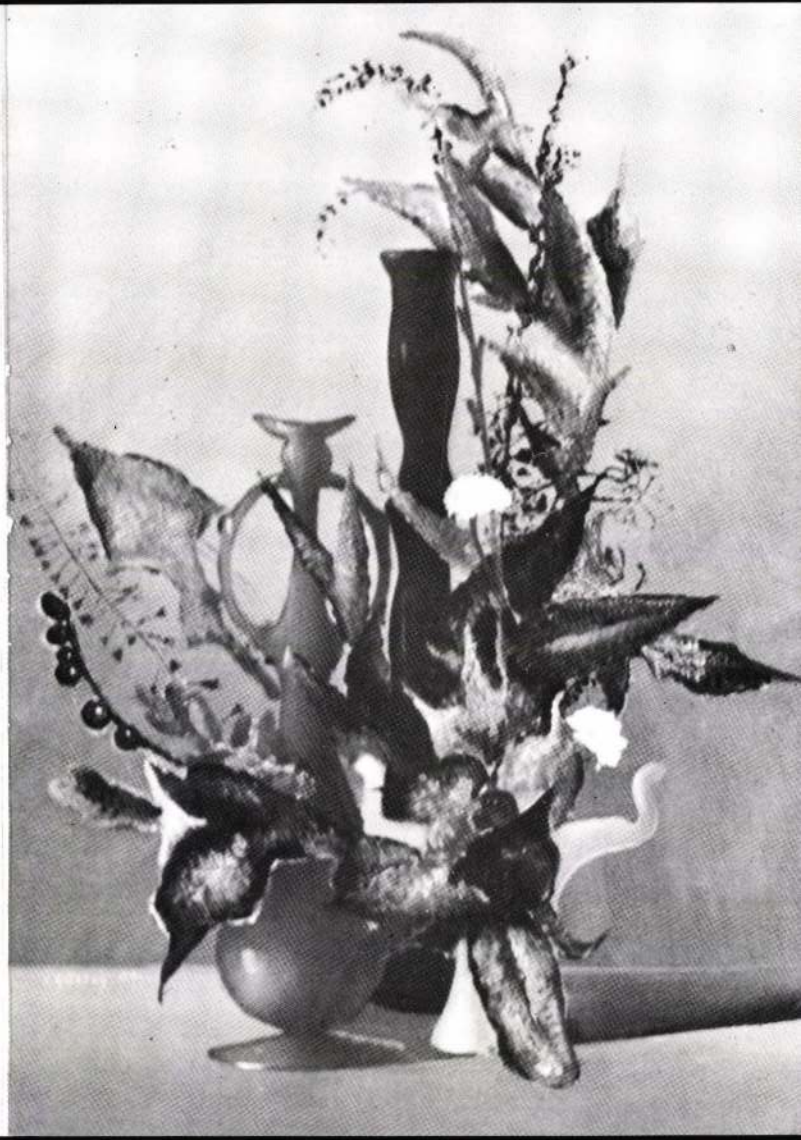

GÖCSEY JÓZSEF

1957-ben születtem Celldömölkön.
1980-ban végeztem a Szegedi Juhász Gyula Tanárképző Főiskola rajz- biológia szakán. Mestereim Dér István és Cs. Pataj Mihály voltak.
1980-86 között a Magyar Képzőművészeti Főiskola festőnövendéke voltam Gerzson Pál festőművész vezetése alatt.
1981-83 között illusztráltam Dr. Vajda János professzor "Az emberi test " anatómia atlaszát, melyben körülbelül 600 rajzom jelent meg.
Tagja vagyok a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületének és a Grafikusművészek Szövetségének. Közel harminc önálló kiállításom volt.
Fontosabb egyéni kiállításaim:
1978. Szeged, Juhász Gyula Tanárképző Főiskola
1983. Budapest, Magyar Képzőművészeti Főiskola
1987. Hjørring (Dánia), Kunstforeningen
1988. Budapest, Mednyánszky Terem
Villach (Ausztria), Kongresshaus
1989. Bécs, Iris Leuchten Firma (a Művészeti Alap szervezésében)

Computergrafikákkal 1990 óta foglalkozom. Először síkban dolgoztam, majd a műszaki-mérnöki modellezést megtanulva, a téri- plasztikus formák világába tudtam behatolni. A gép és személyiségem párbeszédéből születtek, születnek műveim, így teljesen szuverén utat képviselek kompozícióimmal.

G: SZABÓ PÁLMA

1962-ben születtem Keszthelyen.
1982-ben végeztem kirakatrendező-dekoratőrként. Mestereim Károlyi Ernő és Károlyi Zsigmond voltak.
1982-87 között reklámgrafikus és kiállításrendezőként dolgoztam a Művészeti Alap Képcsarnok Vállalatánál.
1986 óta tagja vagyok a Fiatal Művészek Stúdiója Egyesületének, ahol aktívan szerepelek a kiállításokon.
1987-ben ösztöndíjas voltam Dániában, hazajövetelem után, 1987-től szabadúszó képzőművészként dolgozom. Több tanulmányúton voltam az elmúlt 10 év során, többek közt Olaszországban, Törökországban, Bulgáriában, Romániában, Görögországban, Tunéziában, Spanyolországban és Ausztriában.
Egyéni kiállításaim:
1977. Tapolca, Batsányi János Gimnázium
1987. Hévíz, Termál Hotel
Hjørring (Dánia) Kunstforeningen
Nagykanizsa (Képcsarnok)
1988. Ledenitzen, Hermagor, St. Jakob, Villach (Ausztria)
1989. Leoben (Ausztria), Galéria Payer, Bécs , Iris Leuchten Firma
Szeged, Paletta Galéria
1990-94 Pécs, Győr, Salgótarján, Eger, Veszprém, Miskolc, Nagykanizsa (Képcsarnok bemutatók)

Képeimen a figura a főszereplő, amelynek aprólékos megjelenítésétől eljutottam a saját magam önkifejezéséig. Ezzel természetesen vállaltam, hogy az iskolákkal és a hagyományokkal szakítva műveim egyéni teljesítményként értékelhetők, és hogy műveim hatása egyéntől egyénig érvényesül.

GÖCSEY JÓZSEF

FESTŐ

Göcsej

lásd

Fára József dr

Zalaegerszeg és a Göcsej részletes kalauza.

Bp. 1934.

Könyvtáramban

T.c.
"Europa"lapterjesztö r.t.

Budapest
V.Rothermere utca 12.I

Görcsöji harangláb

kepe repr.

Malmagyrópszinv. IV

1996.

Kloska János:

Vállig, négynyolcrad
daillonban. Haja hoszu
diszíti. Felirata a t

„Joan
Re

Rézkara, méretei 11.8:
Ltfa 7971.

Gőcseji haranglábak

Kepe repr

Malmagnépszínv. IV.

200-l

obbra. Rövid hajat, bajuszt és körszakált
(Mellét kitüntetés díszíti)
á paszománt s gombolor som alakuak.

„Klapka"

nagysága 9.3 cm.

39/94 № 6.

József Pataki Ferenc, költő

MDK

Elhunyt. Temetése jan. 25-én
a farkasréti temetőben.

–: Halálozás 11.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1965. jan. 22

Göcséji Pataki F. MDK

Ijazó, olf.

Műcsarnok 1961 Boldog gyermekévek kiáll.

M.DK.

Göcseji Pataki Ferenc
festő

Emlékkiállítása a zalaegerszegi Göcseji Múzeumban volt.

— : Kiállítások
Művészet, 1967. április – 47 kep

Göcseji Pataki Ferenc
festő

M.D.K.

A Műcsarnokban rendezett utörökiál-
litásón részt vett.

Maksay László: Boldog gyermekevek
Művészet, 1961 szeptember — 40 l.

MDK

Göcseji Pataki F.

Ijazó, of.

Boldog gyermekévek ... kiáll. Műcs. 1961.

Gyöcseji Pataki Ferenc

Csendélet
olaj
Repr.

A budapesti pedagógusok képzőművén stúdiója
1953-1963. Bev. Gajkai Aurél Bp. 1963.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Göcseji Pataki Ferenc

MAGYAR NEMZET

1961 MÁR 16.

A Nemzeti Galéria rendezésében Zalaegerszegen a Göcseji Múzeumban március 18-án nyílik meg Göcseji Pataki Ferenc emlékkiállítása. A kiállítást Kustos Lajos, a zalaegerszegi városi tanács vb. elnökhelyettese nyitja meg.

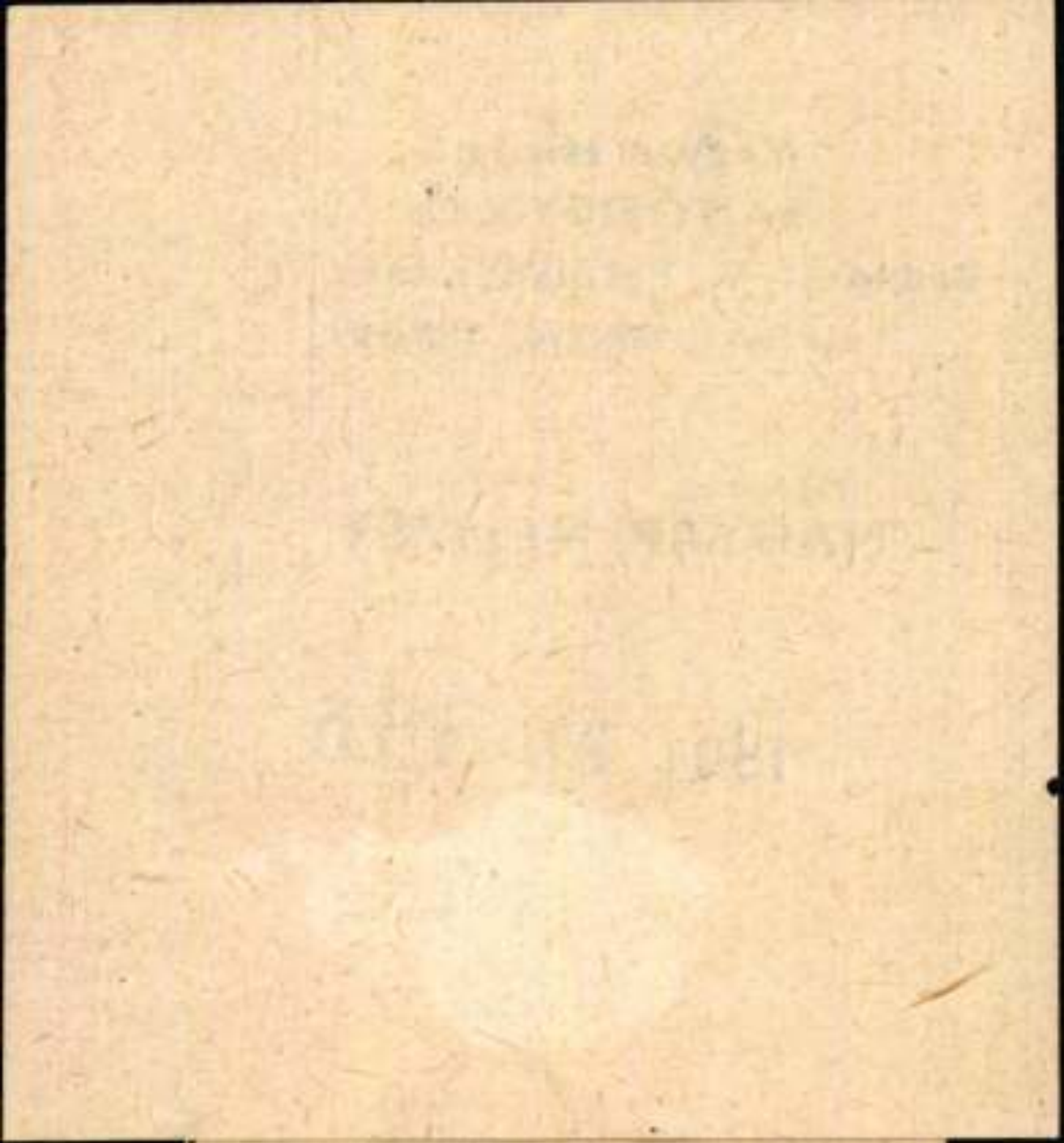

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Göcseji Pataki Ferenc

NÉPSZABADSÁG

1967 MÁR 15.

— GÖCSEJI PATAKI FERENC emlékkiállítása szombaton nyílik meg a zalaegerszegi Göcseji Múzeumban, a Nemzeti Galéria rendezésében.

faja
heti
előt
ságo
hozz
arck

Gjöcseji Pataki Ferenc

A Stúdió tagja

Abudapesti pedagógusok képzőművén stúdiója 1953-1963
Bev. Vaghai Aurél Bp. 1963.
37.o.

Gyöcseji Pataki Ferenc

A Stúdió alapító tagja

A budapesti pedagógusok képzőművén stúdiója 1953-1963. Bev. Vajkai Aurél Bp. 1963.
29.o

Göcseji Pataki Ferenc

Emlékkiállítás a Nemzeti Galéria rendezésében, Zalaegerszegen, a Göcseji Múzeumban

Magyar Nemzet, 1967. III.16.

MDK

Göcseji Pataki Ferenc

Gépállomás, of.

Dolgozó emberek között kiáll. Ernst Muz. 1961.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

ZALAI HÍRLAP
1901 MÁR 20

1021

Göcseji Pataki Ferenc festőművész emlékkiállítása

Göcseji Pataki Ferenc Zalagerszegen született 1909-ben, a felszabadulás után pedig az itteni képzőművészeti kör munkáját irányította. Ugyanekkor egy zalai művésztelep létrehozásán is fáradozott. Tervét azonban nem tudta keresztülvinni.

Nem véletlen tehát, hogy halála utáni emlékkiállítását éppen *Zalaegerszegen* rendezték meg először. De éppen, mert *emlékkiállítás*, tehát a kiállított képek egy lezárt, befejezett életművet képviselnek — a rendelkezésre álló festményekkel —, a rendezéstől többet vártunk. A néző ugyanis ilyen esetben joggal várja, hogy *a kiállított művek a festő alkotói fejlődését kronológiailag, vagy legalábbis valami elgondolás szerint mutassák be.* A rendező ezúttal mindössze valami érthetetlen szimmetriára törekedve rendezte el a képeket. Ettől még az ugyan *egységes* technikával készült, de tematikailag és koloritban is két *különálló* részt képviselő alkotásoknál — mint az olaszországi és párizsi *gouache*-ok — sem tudott eltekinteni. *Az ablakkal szemközti olajképeket a rájuk eső fénytől például egyáltalán nem lehet élvezni.*

Talán túlságosan sok szó is esett a rendezés hibáiról, viszont ezek a negatívumok annyira rányomták bélyegüket a kiállításra, hogy mindenképpen foglalkoznunk kellett velük; másrészt figyelmeztetőként is szántuk a jövőben rendezendő kiállítások elé.

Göcseji Pataki Ferenc első, önálló kiállítására csak halála után került sor. Így az emlékkiállítás, amely *visszatekintő* jellege folytán a *helyretevésre* hivatott, egyúttal a *felfedezést* is szolgálja.

A kiállított művek 1938-tól haláláig, 1965-ig mutatják be a festő művészi pályafutását. A kezdeti útkeresést (*Forum Romanum*) leszámítva, egészen 1963-ig szinte alig lehet *fejlődést* lemérni a kiállított festményeken, *hatást* viszont annál többet. Nemcsak a posztimpresszionizmusból merít, gyakran az impresszionizmushoz is visszanyúl.

Nagy méretű önarcképe markáns *egyéniséget* állít elénk. A festmények ezzel szemben egy *karakter nélküli*, szétfolyó pikturáról árulkodnak. Változást csak második olaszországi és párizsi útja hozott: *11 gouache-ja képviseli ezt a késői és rövid korszakát.* Ekkor festészete *dekorativabbá* vált, *korszerűbb* — sajnos, inkább csak kifejezési eszközeiben —, *a modern áramlatokkal* is már rezonáló alkotásokat produkált. Két utolsó képe, a *Csendélet* és az *Interieur* már ezeknek, a főként az érzékibb megfogalmazású és koloritú olaszországi gouache-oknak tanulságát felhasználva készült. Halála ezt a *késői kibontakozást* már megakadályozta.

Ezek az utolsó években készült darabjai *életművének legegységesebb részét* jelentik, s egyúttal maradandóvá is teszik művészetét, kiemelik nevét az ismeretlenségből.

SZ. L.

ink tollát egy szebb és emberibb holnap arcának felderítésében. Nyomukban a *„sci-fi”* önálló, komoly értékű műfajjá nőtt, olyan jelentős alkotók megjelenésével, mint a lengyel *Lem*, a szovjet *Jefremov* és az amerikai *Bradbury*. A világirodalom ismert alakjainak nevéhez is fűződik néhány alkalmi kirándulás az utópiák birodalmába, hogy csak *A. Tolsztoj*, *Huxley* és *Jókai Mór* nevét említsük. A tudományos-fantasztikum tehát ma már világszerte kedvelt irodalmi műfaj, komoly könyvkiadói kapacitásokat köt le, nálunk azonban — az igények ellenére — még mindig kevés teret kap, hiszen *első próbálkozásait* éli. Pedig szükség lenne a jó magyar sci-fire!

A külföldi nagyok könyveinek magyar kiadásai egyértelműen ezt bizonyítják. Legutóbb egy Bradbury-válogatást kaphatott kézbe a hazai olvasó, s még e nem minden tekintetben szerencsés összeállítású kötet is *hatalmas érdeklődést* váltott ki. Vajon mi az oka az effajta irodalom egyre növekvő népszerűségének? Csak a kaland, az izgalmasság vonzaná az olvasók millióit? Aligha. Nyilvánvaló, hogy a műfaj legjobbjainak írásaiból *a korunk problémáira nyert felelet okán vált bestsellerré a ‘antasztikus regény*, hiszen egy alakulásának-formálódásának *döntő* szakaszába érkezett világ *lehetőségeit* kísérli meg felvázolni.

Mert nem olyan egyszerű a holnapot felismerni. A „másik oldal” háborús hisztériáját közvetlenül átélő tudós sci-fi írók — mint *Isaac Asimov* és a magyar származású *Szentgyörgyi Albert* — aggódva kémlelnek előre jelenük agasztó aspektusaiból. S Bradbury már érezhetően a *jövőt látva ítélkezik írásaiban a jelenről, vagyis a különös felvázolása csak ürügy számára a mai élő társadalomkritikához. McCarthy* szenátor rosszemlékű „bizottsága” a vietnami konfliktus kezdetével újraéledni látszik, s vajon nincs e *mai alapja* így a jóval korábban született *„Fahrenheit 451”*-nek? Bradbury egy elembertelenedett Amerika jövőképletét vázolja fel ebben az epizódisztikus kisregényben, egy olyan rendet, ahol *tiltott kincs* a könyv. Szellemi szürkeséggel, konformista uniformizálással „óvják” e világ szalamandrás könyvégetői a népet a gondolkozástól, s az író csak egy háborús katasztrófa után látja megoldottnak az új emberek szabad Amerikájának felépítését. *Ítélet és vádirat ez a könyv a mai USA-ról*, mely — az író szerint — minden tetével a történelem katasztrófa példait látszik követni, s amolyan fasiszta falanszterizálódás elé tolja a „demokrácia” szekerét. S a kötet címadó regénye *(Marsbéli krónikák)* is az imperialista lehetőségekből való *kiábrándultságot* sugározza, varázslatos költői látással, megkapó izgalmassággal.

Bradburynek az utolsó szó jogán is felcsillanó optimizmusa

nézés. M
társainak
alkotói
harmóniá
tikus irod
is: *a mi*
nincs mit
vállalhatj
pokra épi
belátható
napjainkat. A mi sci-fink tehát — ha méltó írói műhelyből kerül ki — nemcsak izgalmas *bestseller* és kutató *önvizsgálódás*, de a rendünk lehetőségei mellett mindennél jobban *kiálló, s holnapba nyúló tettekre* lelkesítő propaganda.

Ám ha a holnapot vizsgáljuk, mindig a *mára* kell gondolni. Ezt teszik a tudományos-fantasztikus irodalom igazi alkotói is különös formai újítású és művészi sűrítettségű írásaikkal. Morális vagy internacionalista felelősséggel szólva jelenünkről — a *jövő* érdekében.

T. A.

GÖCSEJI PATAKI FERENC /

1. Őszi nap olaj 50x60
2. Parkrészlet —"— 40x50

Zsennyei művésztelep kiállitása. Szombathely, 1956.

MIK.

Göcseji Pataki Ferenc

Kiállitási hir

Szocialista Müvészetért 1967 ápr.

Sövegi Pataki ferenc, [ ] MOH

Emlékkiállítása nyílik meg Zalaegerszegen a Nemzeti Galéria rendezésében.

–: Hír 8.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1967. márc. 15.

Gyöseji Pataki Ferenc (festő)

Szerepelt a Szegedi Szakszervezeti Szekházban rendezett Szocialista mezőgazdaságunk c. kiállításon.

(Takács): Egy méltatlanul mellőzött szegedi képzőművészeti kiállítás.

Tiszatáj, Szeged, 1960. [redacted] február 8. l.

G

HDK

Pataki Ferenc, Gócseji

l.: Gócseji Pataki Ferenc

Tiszatáj, Szeged, 1960 február. 8. l.

Göcsej-Pataki Ferenc

Irodalom

Az MSZT II. kerületi szervezetének képzőművész szakosztálya az év elején »A II. kerület és a felszabadulás 9 éve« címmel pályázatot hirdetett képzőművészeti alkotásokra. 120-nál több pályamunka érkezett be. Az 1000 forintos I. díjat *Móritz* Sándor nyerte el, 500 forintos díjat kapott *Göcsej Pataki* Ferenc, *Kántor* Andor, III. díjjal jutalmazták *Balogh* Margit, *Dombrovszky* László, *Hegyi* György és *Pekáry* István munkáit. A díjakat április 10-én műsoros klubesten osztják ki.

⊙

Magyar Nemzet

1954. ápr. 9.

SZABÓ VLADIMIR (Balassagyarmat 1905).

179. Római albergo. „Sz. V. 1933." Rézkarc.

KOMJÁTI GYULA

180. Vihar előtt. Rézkarc, 1932.

KOFFÁN KÁROLY (Geresd 1909).

181. Gondolkodó. Rézkarc, 1933.

VADÁSZ ENDRE (Szeged 1901 — Budapest 1944).

182. Halpiac (Bódék) Rézkarc, 1931.

VADÁSZ ENDRE

183. Tiszapart,. Rézkarc, 1933.

ASZÓDI WEIL ERZSÉBET (Budapest 1901).

184. Épül a Sztálinvárosi nagykohó. Rézkarc.

SZABÓ VLADIMIR

185. „Budapest, 1945." Rézkarc.

ZÁDOR ISTVÁN

186. Épül a Margithíd. Rézkarc.

Göcseji Pataki Ferenc f

Zalaegerszeg 1909
kép Forsh 1945 Tanút 1937-38
Kiáll 1938 - sól Itália
Zalaegerszegen fiskolája volt 1946

Számfejtette :

Összegezte :

Ellenőrizte :

M. kir. állami nyomda. Budapest, 1940. — 1770.

Görsej Patak: Ferenc

Festőművész emlékkiállítása. Zalaegerszeg. —
Ism. Sz. L.-Zalai Hírlap, 1967. márc. 26.

Az 1967. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1970. 1.sz. 68-107. l./

91. l.

Göcseji Pa taki Ferenc festő M.D.K.

váratlanul elhunyt

Halálozás

Magyar nemzet 1965. január 22. 6.1.

Göcsi ref. templom

hiúrések

Debreczeni László 1937

106 – 107. l

Göd-villatelepi Rk.

Kápolna

A Szent Kereszt tiszteletére épült 1908-ban.

Chobotrác 133.l.

Moholy-Nagy-ösztöndíjasok seregszemléje

Szerda délután kettő órakor a Magyar Iparművészeti Főiskola Tölgyfa Galériájában nyitja meg *Fekete György* helyettes államtitkár a Moholy Nagy László-ösztöndíjasok ez évi bemutatkozó seregszemléjét. A vizualitás világhírű szakemberének tiszteletére 1989-ben alapított ösztöndíjat több, azóta átalakult állami szervezett és minisztérium indította el útjára, s 35 évnél fiatalabb, felsőfokú végzettséggel rendelkező ipari formatervezők, iparművészek nyerhetik el. Az európai minták alapján elindított program pályakezdőket támogat, s egyúttal szeretné a magyar ipari és tárgykultúra színvonalát is emelni. A hazai design értelmes, feladatorientált menedzselése azért is különösen fontos feladat, mert a fiatal magyar formatervezők ma igen nehéz helyzetben vannak, hiszen olyan ipari-kereskedelmi környezetben kell terveiket, ötleteiket elfogadtatni, ahol – elsősorban a külföldiek belépése után – az eddigieknek lényegesen nagyobb a verseny.

A mai változó értékrendű világban folyamatosan módosul egy ilyen ösztöndíjrendszer fogadtatása, megítélése is. Amíg 1989-ben még negyven egyéni pályázat érkezett be, 1992-re ez a szám tizenkettőre csökkent. Ez mindenképpen figyelmeztető jel, s részben az általános közömbösséggel, részben pedig az inflációval magyarázható, melynek következtében a havi tízezer forintos ösztöndíj már nem annyira vonzó.

1992-től újabb hét pályázó – *Tóth Lívia, Kiss Márta, Lázár Zsuzsa, Király Mariann, Szabó Péter, Göde András és Bende Katalin* – kap rendszeres támogatást. A március 20-ig nyitva tartó kiállításon a látogatók azonban még a tavalyi év ösztöndíjasainak műveiből összeállított tárlatot nézhetik meg.

(jé)

Nemigen játsszák *Friedrich Dürrenmatt A meteor* című komédiáját. Aligha véletlen ez. A híres művek, *Az öreg hölgy látogatása, A fizikusok, A nagy Romulus*, vagy akár a *Strindberg*-parafrázis, a *Play Strindberg* mellett ez a játék mindenképp a második vonalba tartozó. Gyakorlatilag ugyan minden dürrenmatti kézjegy rajta van *A meteor* valamennyi fontos alkotóelemén, a cselekményen, a dramaturgiai felépítésen, a stíluson, az alakok rajzán egyaránt. És mégis. *Nem igazán meteor az, inkább csak csillogó csillagpor* – amikor épp csillog. Mert azt sem mindig.

Pedig a mese érdekes. Egy bizonyos Nobel-díjas író, Wolfgang Schwitter haldoklik, sőt annak rendje és módja szerint meg is hal a kórházban. Halálát hírül adja a rádió, elhangzanak a búcsúztatások, hozzák a koszorúkat, ám Schwitter egyszerűen nem hajlandó (nem tud) meghalni. Bebotorkál ifjúsága hajdani színhelyére, a kopott, ócska műterembe, ahol egy tehetségtelen festő, Nyffenschwander épp gyönyörűszép felesége aktképét festi (legalább a századikat; nincs is más témája). Beköltözik a régi ágyba, elégeti a két bőröndben hozott másfél millióját (márkában? svájci frankban? dollárban? fontban? nem tudni, pedig hát

Színház

Csillagpor

II. évfolyam, 60. szám Új MAGYARORSZÁG 1992. március 11., szerda

Kaposvári Bertalan

Vasárnapi történet

– És ez miért olyan nagy baj, te is ott dolgoztál, amíg ki nem pakoltak.

Ettől az asszony egy pillanat alatt indulatba jött, gyűlölködve nézett a lányra.

– Hogy mersz így beszélni az anyádról, nekem daganatos betegségem volt, azért vették ki a méhemet és nem lehetett több gyermekem. És mi az, hogy kipakoltak? Nem vagyok állat, ennyit tanultál tizenkilenc év alatt.

– Tedd hozzá, hogy abból hat évet a te jóvoltodból, állami intézetben. Ha testvérem született volna, őt már nem raktad volna be? Igaz? Ne akarj előttem a jó anya szerepében tetszelegni, annyit megtanultam, hogy mi az, amiben miattad nem volt részem. De ne várakozz hiába, megmondom, családban nem volt részem, azt se tudom igazából, ki az apám, de azzal se megyek sokra, hogy téged ismerlek. Elvárod, hogy anyának szólítsalak, és még a meleg

Az asszony lassan kezdte visszanyerni a magabiztosságát.

– Tudod mit, Lidikém – szólalt meg erőltetett finomsággal a hangjában – menj a francba a Béla bácsidhoz. De köszönd meg édesanyádnak, hogy nem mesél Béla bácsinak a Gáborodról, akit hipp-hopp úgy kirúgtál miatta, hogy szólni sem volt ideje. Nyilván nem azért, mert beleszerettél abba a vénemberbe. Ezt még ő sem hinné el.

– Ne erőlködj, Kató, Béla bácsi mindent tud. Gábort pedig azért rúgtam ki, mert futtatni akart.

– Na és? – szaladt fel csodálkozva az asszony szemöldöke. Miért lett volna az olyan borzalmas, én úgy tudom, hogy Gábor előtt is volt már legalább féltucat fiúd.

– De én még soha nem csináltam pénzért, és nem is akarom – válaszolta a lány halkan.

Az asszony most megérezte a lány bi-

volt az egyik legjobb befektetése. Sokan tartoznak neki, jutott az asszony eszébe, ebből is meg lehetne élni. Ha létrejön a házasság, Béla bácsi biztosan nem fog megtagadni egy kis családi szívességet az anyósától, húzódott önkéntelenül mosolyra a szája. Ekkor ébredt rá, hogy a lány még mindig ott áll a szekrény előtt és figyeli minden mozdulatát.

– Jaj, Lidikém, teljesen összekavartál ezzel a csodálatos hírrel. Egy kicsit azért aggódom érted, karolta át a lány vállát, de tudom, hogy végül boldog leszel. Anyád pedig büszke lesz rád, de azért ne feledkezz meg rólam se.

– Azt hiszem, te nem értesz semmit – szólalt meg a lány halkan. – Én őszintén becsülöm Béla bácsit. Nélküle ma már talán el sem hinném, hogy ember vagyok. Amikor Gábor elhatározta, hogy futtatni fog, Béla bácsitól kértem segítséget. Tudod, hogy gyerekkorom óta ismer. Azt

ne vele valami, a fia az első nap kihajít. A lesz a legjobb, ha én beszélek meg minden Béla bácsival.

– Hát téged, csak ennyi érdekel a egészből? – szólalt meg végre a lány.

– Miért aggályoskodsz annyit? – nézet az asszony értetlen szemmel a lányra. Ha annyira akarod, megmondom, mi a véle ményem rólad. Tulajdonképpen rende lány voltál mindig, talán csak egy kicsit él hetetlen. Én a te korodban már megszül telek, de nem szorultam senkire. És ami kor rendeződtek körülöttem a dolgok, is mét magamhoz vettelek – tette hozzá gyorsan, miután észrevette, hogy a lány furcsán néz rá.

– Igen, miután letettem a szakmunkás vizsgát, nyomban dolgozni kezdtem, é neked adtam a fizetésemet.

– Én meg segítettem neked, hogy Béla bácsinál elhelyezkedj el pincérként.

– De alig vártad, hogy elköltözzem a la kásodból. Ez mindig hangsúlyozottan a te lakásod volt, soha nem a miénk, kettőnké mint más családoknál.

– Persze, hogy az enyém – csattant fel a asszony, – tudod te mennyit dolgoztam é azért, hogy végre saját otthonom legyen

mai Nápoly antik remekművek között éli mindennapi életét.

– *Közép-Európából nézve olykor mégis egy másik világ részének tűnik. Az ön műveiben viszont az európai történelem magyarok, azt hiszem, szerencsés helyzetben vannak. Budapesten a változás lendületét, a kultúra iránti vágy jelenlétét érzem.*

P. Szabó Ernő

Meghalt Kalász László

Életének 66. évében, a Bódva-völgyi Szalonnán hosszan tartó, súlyos betegség következtében hétfőn elhunyt *Kalász* László József Attila-díjas költő. A gyászt a család és az Edelényi Városi Könyvtár közölte hétfőn az MTI-vel. Temetéséről később intézkednek. Kalász László 1933. február 3-án született Perkupán. Középiskoláinak elvégzése után a sárospataki tanítóképzőben, majd Debrecenben a Kossuth Lajos Tudományegyetem bölcsészettudományi karán szerzett diplomát. Hajdúszováton, illetve Szalonnán tanított, 1982-től könyvtáros, majd a Miskolcon megjelenő Napjaink irodalmi folyóirat rovatvezetője volt.

vészeti Főiskola (Budapest VI., Liszt Ferenc tér 8.) első évfolyamos, opera szakos hallgatói tartanak vizsgaelőadást február 1-jén, hétfőn este hét órakor a főiskola kistermében.

POZSGAI ZSOLT fordításában és rendezésében Giorgio Pianosa Mert a mamának így jó című vígjátékának bemutatója lesz február 5-én a Kecskeméti Katona József Színházban.

A SZÉP KÖNYVEK versenyébe nevezhetik a kiadók február 12-ig műveiket. Tájékoztatás és nevezési lap kapható a szervezőtől, a Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülésétől. (Telefon: 343-2538, fax: 343-2541.)

Átadták az első Tér–Kultúra díjat

A Magyar Építészkamara budapesti, Ötpacsirta utcai székházában hétfőn délután Göde András belsőépítész vehette át első alkalommal a Laki Péter épületszobrász által alapított, a kamara által adományozott Tér–Kultúra díjat. Az elismerést Finta József építész, a bírálóbizottság elnöke adta át a művésznek. Göde András a Pilisi Parkerdőben épült alapítványi erdei iskola belsőépítészeti terveiért részesült a kitüntetésben. Képünkön Finta József és Göde András látható

NAGY ZOLTÁN FELVÉTELE

sikerült a bank belső átalakítását végrehajtani. Külföldi szakértők véleményét idézem: más kelet-közép-európai országok ugyancsak tradicionális bankjai egyszerűen nem találták meg a módját, hogy a döntően lakossági pénzintézetből univerzális, piacvezető pénzügyi szolgáltatószervezetet alakítsanak ki. Az OTP Banknál a váltás több irányú volt, s ezáltal nem csupán a versenyképesség, hanem az átlagtól eltérően a hatékony gazdálkodás is lehetségessé vált. Ilyen korszerűsítés volt az infrastruktúrafejlesztés: 1992 óta hatalmas energiákat fordítottunk és nagyon sok pénzt költöttünk a számítástechnikai fejlesztésre, sikerült megelőznünk versenytársainkat. Nem volt kockázatmentes a hálózatban és a bankközpontban a menedzsment 90 százalékának felváltása új szakemberekkel: a lakossági bankból az új vezetőknek is köszönhetően mára univerzális, korszerű szemlélettel irányított pénzintézet alakult ki. Előnyös volt, hogy a privatizáció során nem külföldi szakmai befektető jelent meg, hanem a Magyarországon meglévő tudást kiegészítve a külföldről megvett ban, melyet a piac új igényei, illetve szabályozások alakíttattak ki, ugyancsak piacvezető pozíciót értünk el. Ilyen például a magánnyugdíjpénztár, a lakás-takarékpénztár, az alapkezelés. Kiemelten kezeljük a többcsatornás értékesítési rendszert, és ebben a körben az elektronikus megoldásokat. A telefonos banki szolgáltatásokról nemrégiben készült egy szakmai elemzés, azzal a megállapítással, hogy egy másik pénzintézettel egyetemben az OTP Bank gyakorlata a legjobb minőségű, mert gyors, komfortos az ügylettípusok számát tekintve is, ugyanakkor biztonságos, s csupán a direkt készpénzes műveletek nem intézhetők el. Közel állunk ahhoz is, hogy internetes bankszolgáltatásainkkal is piacra lépjünk.

– A pénzközvetítő szektor konszolidációja, privatizálása, a bankidegen szolgáltatásokat végzők összeomlása, átalakulása után elkövetkezhet-e a kereskedelmi bankok szerves fejlődése a nemzetközi tendenciáknak manapság megfelelő fúziók, valamint univerzális bankrendszerrel is összefüggő közvetlen tőkepiaci tevékenységek jóvoltá-

díjtani befektetés felszámolódnak. fog a kereskedelmi OTP Banknak nin vizíciós szándékai, is erősíteni tudun Ugyanakkor minde megvizsgálunk, ah lik lehetőség.

– Nem „nőtte ságot?

– Magyarország kedési potenciálja s hordoz még az OT Ugyanakkor a pénz egy üzem, ahol a méret-, termelési n nem lehet jövedel Nekünk is ügyeln előbb-utóbb a jöv dinamikáját meg kellően biztos piac sággal menedzsell hessünk. Azt a szá rábban megfogalm Közép-Európa meg váljunk. De az edd tosságunkat igazol vagyunk abban, ho

Felmérés a kelet-európai menedzserjövedelmekről

Az élen a pénzintézeti vezetők

Magyarországon évi 230–320 ezer dollár az éves fizetésük a bankvezetőknek, és ez már közelíti a nyugati szintet – tárta fel hétfőn a The Wall Street Journal Europe című lap középeurópai mellékletében.

Az MTI szerint a pénzügyi-politikai szaklap arról készített összeállítást, hogyan keresnek a magánszektorbeli vállalatvezetők a kelet-európai államokban. Következtetése az lett, hogy a keleti és nyugati jövedelmek között ezen a szinten már kezd eltűnni a különbség.

A lap tudomása szerint egy magyar bankvezető éves fizetése eléri a 320 ezer dollárt. A fogyasztói ágazatban 140–160 ezer, az iparban 100–115 ezer dollár között mozognak a vállalatvezetői fizetések. A vállalatok pénzügyi vezetői a bankoknál 140–160 ezer, a szolgáltatók esetében 100–115 ezer, az iparban 75–85 ezer dollárt kapnak e felmérés szerint. A piackutató szakemberek keresete a bankszektorban 115–140 ezer dollár körül alakul.

A melléklet rangsort állított a kelet-európai államok vállalatvezetői között is a tavalyi teljesítmény alapján. A tíz legjobb listáját a szoftvertervezéssel foglalkozó Graphisoft Rt. alapítója, *Bojár* Gábor vezeti. Cseh és lengyel kollégák mellett az első tíz között található az OTP Bank Rt. elnöke és *Kovács* László, a BorsodChem első embere is, míg a hat legnagyobb ígéret között említi a lap *Futó* Pétert, az édességekre szakosodott Fundy Kft. vezetőjét.

Közle

A **Pannonlízing Ingatlanfinan** nyeseit, hogy 19 (péntek) **10 órakor közgyű Október 6. u. 4. s**

A KÖZGYŰLÉS NAPIRENDJE

1. Az igazgatóság 1998. évi ü
2. A felügyelőbizottság jelenté
3. A könyvvizsgáló jelentése.
4. Az 1998. évi éves beszámo
5. Az 1999. évi üzleti terv elfo
6. Az alapító okiratnak az új megfelelő módosítása.
7. Egyebek.

A közgyűlésen személyazono részvényesek jogosultak rés Társaság részvénykönyvébe géig bejegyeztek.
Ha az 1999. február 26-ra össze zatképes, a Társaság a megismé 1-jén (hétfő) 10 órakor tartja a T ismételt közgyűlés az eredeti na a megjelentek számára tekintet n

A Pannonlízing Ingatlanfin

GÖDE tábrai sípkert

Magyar Veur. 1999 I. 26.

GÖDE FERENC épitész

Az Év Lakóháza dij tegnapi átadásán miniszteri dicséretet kapott.

Magyar Nemzet, 1992,.febr.6.

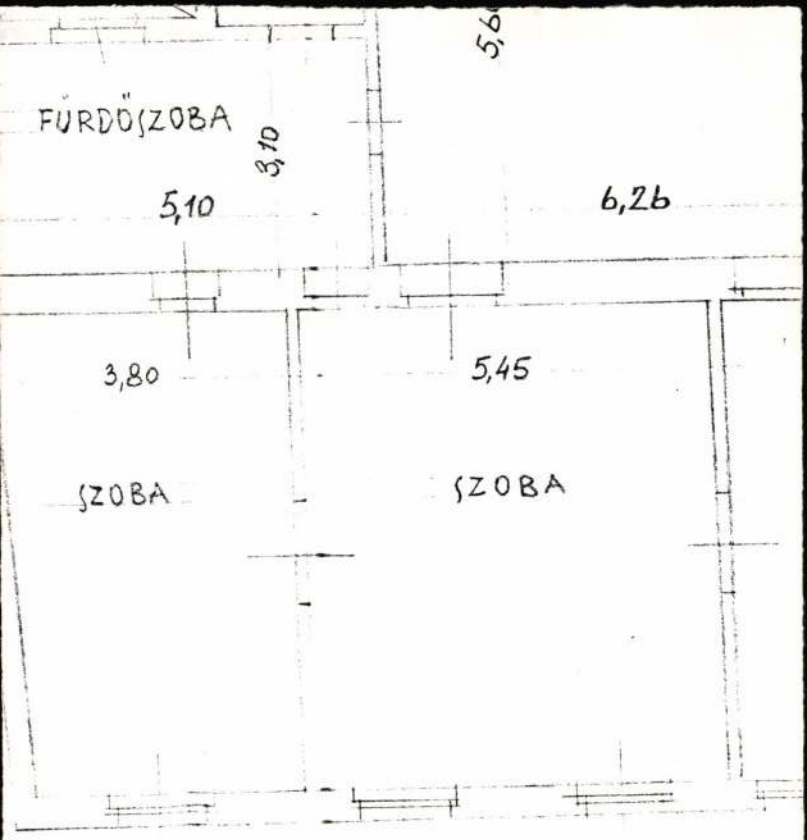
FÜRDŐSZOBA
3,10
5,10
6,26
3,80
5,45
SZOBA
SZOBA

GÖDE Ferenc építész

VIRÁG László - BOZÓKI Judit: Mérmű Kft. Mérnöki Műterem. =
Magyar Építőművészet, LXXXII.évf. 5/6.sz. 1991
46 -53.p. ill. E.

A Kft. tagja, tevékenységük ismertetése.

Meghívja házába, bemutatja férjének, barátainak, sőt balatoni kastélyába is meginvitálja nyaralásra. Éva mindent elfogad, és remekül érzi magát az új életkeretek között. Ugy hálálja meg Mária jóságát, hogy elcsábítja férjét. Az asszony szenved és egy darabig hallgat is, egyszer azonban kitör és tabula rasa-t csinál. „Vagy én megyek, vagy te!" — mondja feldúltan férjének. „És mi lesz a gyerekekkel? A fiút nekem ítéli a törvény!" — „De a lány nálam marad!" „Elválasztod egymástól a gyerekeket?" Mária éppen felelni akar, amikor egy hirtelen jött szélvihar megrázza és becsapja az ablakot. „A gyerekek!" — sikolt fel rémülten. A gyerekek ugyanis vitorlázni mentek a halásszal és most, a viharban kint vannak valahol a Balatonon. A férj halálrarémülten ül motorosba, Mária pedig kétségbeesett zokogással könyörög Istenhez, hogy mentse meg az ő angyalkáit. A tragédia azonban bekövetkezik. A két gyerek a halásszal együtt belefullad a vízbe és Gábor, a férje, már csak a felfordult vitorlást vontatja haza

A

Zarah L

A film első jele
szereplő Zarah Lea
hozta az első megle
valyi, tavalyelőtti, v
azelőtti telt nőből
asszony lett, s ezált
sének varázsa ez
emelkedett. Különö
ügybe keveredik V
Las casasi orvsnő.
agynlőnek egy Dou
letembert, s a nyo
nőhöz vezetnek. A
gad. A gyilkossági
tán azonban renget
derül. Hogy ez a
jónéhány hétel ezel
egy lübecki gyárosn
ságból egy gyern
Hogy az asszony,
pére hogy ezt le

Gödenyházai fatemplom

1784

Repr.

Balogh fatornyok

14. sz. Erj.

Gödényháza

Ugrera

ref. fatemplom kege 1.

~~ifj. [illegible]~~ 1902.

1) alapvajz 1:150

2) déli távlati kép.—

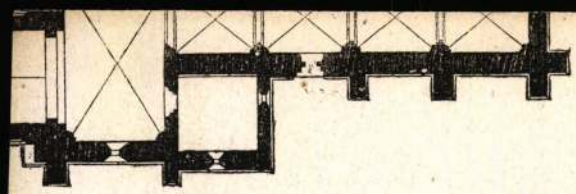

31.

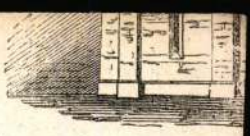

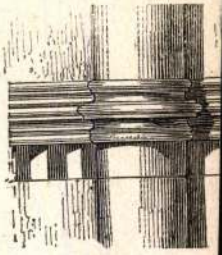

48.

51.

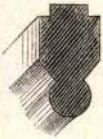

50.

49.

47.

55

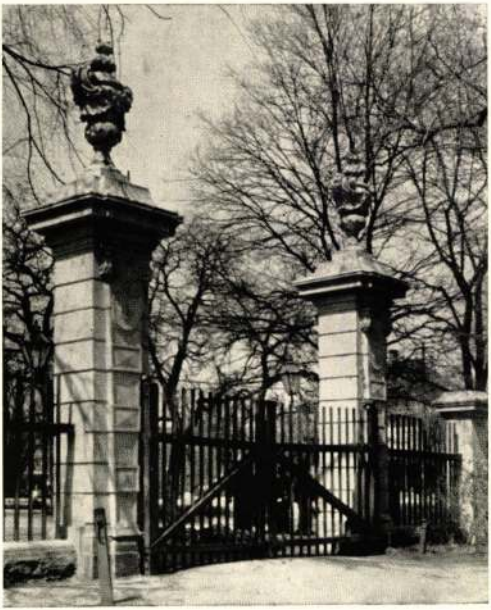

125. — GÖDÖLLŐ: Kertkapu
Gartentor — Porte du jardin
Gateway of garden

69. — GÖDÖLLŐ: Egykor Grassalkovich-, majd királyi kastély
Ehem. Schloss Grassalkovich, gegenw. kön. Schloss. — Autrefois Château Grassalkovich maintenant Château royal
Formerly Grassalkovich Castle, now Crown property
(1744.)

Radvánszky dr
Magyar kastélyok

70. — GÖDÖLLŐ: A bejárat építészeti kerete
Architektonische Umfassung des Tores — Encadrement architectonique du portail
Architectural details of the doorway

71. — GÖDÖLLŐ: Az udvar belső része
Innerer Teil des Hofes — Partie intérieure de la cour — Interior portion of the courtyard

72. — GÖDÖLLŐ: Lépcsőház
Treppenhaus — Escalier — Well of the staircase

73. — GÖDÖLLŐ: Kápolna
Schlosskapelle — Chapelle du château — Chapel of the castle

74. — GÖDÖLLŐ: Díszterem részlete — Detail aus dem Prunksaal — Détail de la grande salle des fêtes — Detail of the hall of state

75. — GÖDÖLLŐ: Kályha — Ofen — Poêle — Stove

Gödöllő

Grassalkovich

Kastély

(Királyi Kastély)

147. — GÖDÖLLŐ: A kastély pálmaházának sarokkiképzése
Pavillon der Orangerie — Pavillon de l'orangerie — Corner of the orangery

Gödöllő

Kir. kastély

Gödöllő

Kastély

Épült · 1744.

Rados Jenő dr.

Magyar Kastélyok

12, 13. l.

Gödöllő

A gödöllői, hajdani Grassalkovich-kastély középrésze. Épült 1744—1750.
(M. Filmiroda felv.)

Uj Idők Lex.
III K. 7451

KÖNYVBARÁTOK
KOSSUTH LAJOS-U. 18
ST 4. POSTAFIÓK 242

1970 DEC 19

6112

tán úrnál

DUDAPEST

úrnak
úrnőnek

z.Bizottsága

Gödöllői kir. kastély

GÖDÖLLŐ. — *Keleti* Gusztáv rajza.

Vas. Ujs. 1889. 92. l

s avarokat látná az ember, midőn
, tegzét, paripáját, tehát mindazt,
lt, eltemetik. És a régi torokat,
ajságán módosított a keresztény-
ágán kevésbbé. Mint a menyegző-
yonosabb halottas házakat is lepi
s ki ruhadarabbal, ki teli fazék-
tér meg a toros háztól.
ma már ragyognak az oszlopoktól
ákáczerdők lombjaitól. Egyes na-
— N.-Kőrös, Halas, H.-Böször-
zen — temetői valódi erdők és
nem mindig volt igy. Régebben
fel lehetett ismerni, melyik te-

részesüljenek, de viszont arról is gondos
hogy e réven valahogy nagyon tul ne
tessenek.

A tisztikar irányában mindenkor a legn
előzékenységgel és szivélyességgel viselte
az alatta szolgáló bármily rangu tisztek
csak igazságos s a munkát méltányol
feljebbvalót, hanem minden alkalomma
érzelmü bajtárst találtak benne.

Ha a trónörökös bármily uton me
vagy csak sejtette is, hogy alantas
valamelyikét nehéz gond nyomja, vagy

a törvényesités tényének a születési anyakönyvbe való bevezetése az ujabbi „Anyakönyvi Utasitás“ 141. §-ának megfelelőleg történt-e? s ebből folyólag az árvaszék amennyiben az ügyek elintézése körül olyan születési anyakönyvi kivonat fordul elő, amelyből az utólagos házasság utján való törvényesitésnek nem az „Anyakönyvi Utasitás“ 141. §-a értelmében való szabályszerü feljegyzése tünik ki, annak megfelelő kiigazitása iránt hivatalból intézkednek.

A házasságon kivül született gyermekek érdekeinek minél hathatósabb védelme szempontjából az árvaszék a közhivatali jellegü hivatásos gyámságot szervezte és gyámul, illetve ügygondnokul csakis ilyent rendel ki, de jogukban áll a hivatásos gyámoknak indokolt esetekben a fél kérelme folytán a tartási per vitelére másnak is felhatalmazást adni.

2. Minden erkölcsi züllésnek indult gyermek érdekében az árvaszék jár el, mig az anyagi okokból állami gondozásra szoruló erkölcsrendészeti osztálya minden esetet a gyermekvédelmi osztály tudomására hoz további intézkedés végett.

11. Gyámpénztári kölcsönügyek.

Gyámpénztári kölcsönök az e részben fennálló szabályrendelet alapján csakis budapesti ingatlanokra (épületekre és telkekre) engedélyeztetnek. Ily ügyekben a kölcsönkérvény benyujtása alkalmával az árvaszéknél legalább 20 K s illetve az ingatlan nagyságához mérten nagyobb összegü becslési dij fizetendő be. A kérvényhez a jelzálogul felajánlott ingatlanra vonatkozólag a legutolsó telekkönyvi állapotot feltüntető telekkönyvi kivonat és az adókönyv csatolandó.

Gyámpénztári kölcsönök az ingatlan tehermentes értékének egyharmadáig engedélyezhetők, vagyis pl. 30.000 K tehermentes értékü ingatlanra 10.000 K kölcsön szavazható meg. A megszavazás után a kölcsön az ingatlanra a székesfőváros

Vas. Ujs. 1860.

végkép kimerült. Kleanthes felemelvén őt a földről, ágyába fekteté és sebét bekötözte.

Amint azonban ismét magához jött Cato, eltaszitá magától az orvost, felszakasztja sebét és — meghal, szomoru áldozata a *szabadság és honszeretet felőli hamis meggyőződésnek*; mindamellett nagy ember életében ugy, mint halálában.

Halálának hire csakhamar elterjedt a városban. Uticának minden lakosai összesereglettek, sirtak holtteteme felett; jóltevőjöknek, szabaditójoknak nevezvén őt, az *„egyedül szabad és meggyőzhetlen embert.“* Tudták, hogy Caesarnak félelmes hada közeledik, azonban ezt föl sem véve, felékesiték Cató hulláját, pompás halotti menetet rendeztek számára, s emlékszobrot állitottak neki a tenger partján.

Csak ezután gondoskodtak arról, hogy a városnak önkénti átadása által maguknak szabadulást eszközöljenek. (Vége következik.)

A gödöllöi kastély.

Pesthez mintegy két órányi távolságra van Gödöllő mezőváros, mintegy 2600 magyar lakossal, erdővel és szőlővel boritott halmoktól környezett völgyben. A mezőváros disze és nevezetessége a messze külföldön is nagy hirben állott gödöllői kastély és park, azelőtt Grassalkovich herczeg, most báró Sina birtoka.

A kastély nem bir azon fénynyel, mint hajdanában, midőn falai közt gyakran fejedelmi pompa fejlődött ki. Épitteté Mária Terézia királynő idejében gróf (utóbb herczeg) Grassalkovich Antal. Később unokája, szintén herczeg Grassalkovich Antal és ennek neje született Eszterházy Leopoldina herczegnő emelék azt, nemes és megtisztult izléssel, azon fokra, melyen az uri kastélyok között Európában a legszebb helyet foglalta el. — Nemcsak a kastély lett szebb, hanem azt gyönyörü virágos- és mulatókert is környezé. A kastély egyébiránt egészen sajátos alaku és valami festői látmányt — mint a „Magyarország és Erdély ered. képekben“ czimü becses műben mondatik — épen nem nyujt. — Ugyanott az épület igy iratik le :

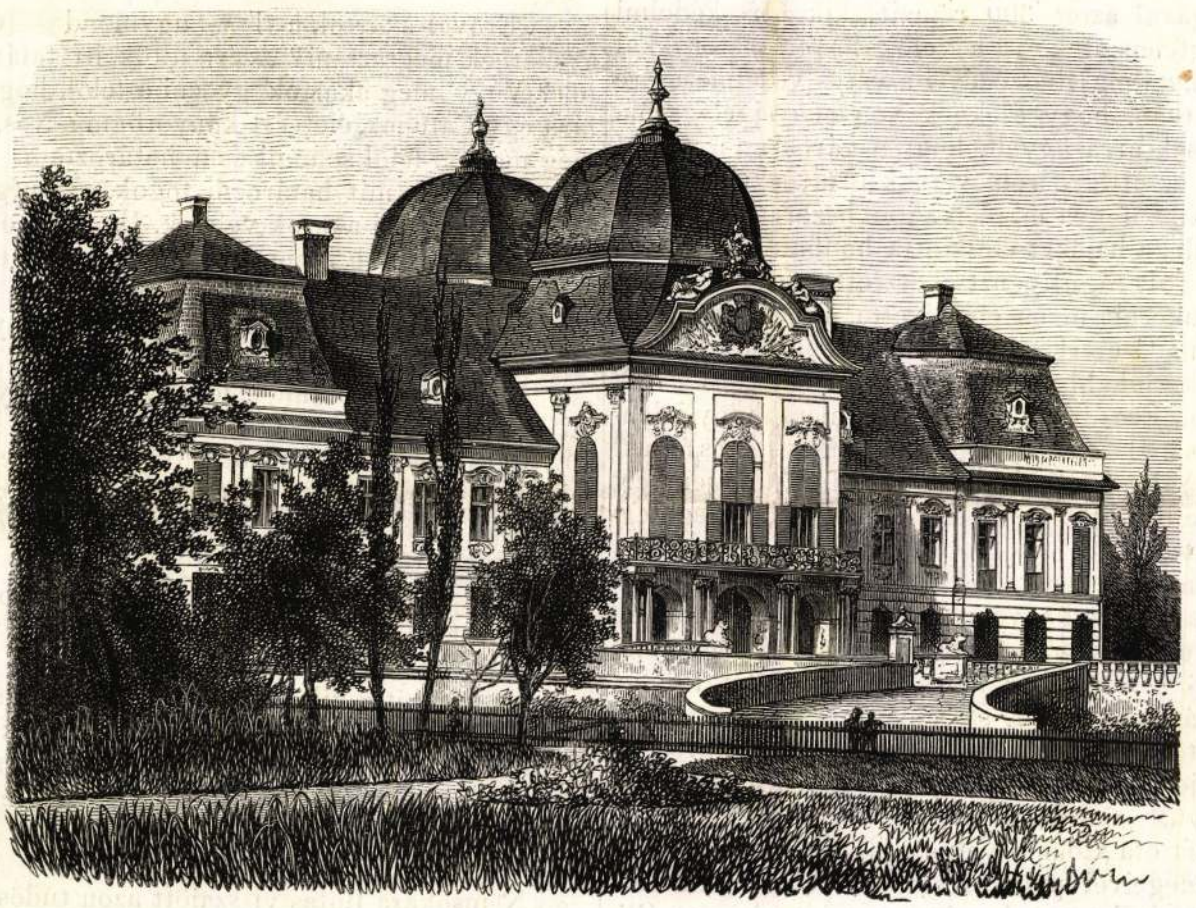

Gödöllői kastély.

A középépület kétemeletü s elég rövid, homlokzata kifelé van; ahhoz aztán kétfelől jóval hoszabb szárnyépületek csatlakoznak, melyek külső sarkához ismét két szárny ragasztatott. A zárdához vagy kaszárnyához hasonlitó ezen szárnyépületek között egyes virágágyakkal és facsoportokkal boritott gyep terül, mely a kastélyt minden oldalról környező kerttel és parkkal egyesül. A középépület fedeléből két mansarde emelkedik s a szárnyépületek sarkain is egy-egy mansarde nyulik fel. A középépület külső homlokzatát többféle épitészeti diszitmény ékesiti; a kapu két oldalán négy oszloppár van veres márványból, melyeken erkély nyugszik. A bejárást kétfelől kő-rács szegi, melyek elején őrkunyhó, a kő-rács középszakasztékán pedig mindkét oldalon elég roszul faragott oroszlán van. A középépület belső oldalán szintén van erkély, melyről a parkra igen bájos kilátás esik.

A kastély bal oldalán gazdasági épületek vannak tágas udvarral, melynek kutját kőből faragott, de most már megcsonkult ménló ékesiti. — Kétségkivül a kastély legszebb diszét a virágok teszik, melyek a kapu előtt és alatt, a lépcsőzeteken és folyosókon felállitvák.

A kastély belsejében főleg a fehérre márványozott s erősen aranyozott nagy terem érdemel megemlitést, azután az ugynevezett Terézia-szoba, melyben Mária Terézia lakott vala, midőn Gödöllőn tartózkodott, s mely egészen azon állapotban van, mint akkor volt. Az aranyrojtokkal és paszományokkal ékesitett ágy fölött vörösdamasz-menyezet van. Ugyanezen szobában az aranyba foglalt cserépfazokak is vannak, melyekkel hajdan a herczegi család törzsatyja, mint szegény deák, Pécsett a barátokhoz ebédjeért járt vala. A kastélyban továbbá szinház, szép kápolna stb. van. A kastély mögött, a virágos kertben, más épület van, az u. n. *királyhegy*, a magyar királyok mellképeivel; ez épület most a jószágigazgató lakása.

A herczegi család fénye hamar letünt, csak három nemzedék látta azt. Az utolsó Grassalkovich özvegye többnyire külföldön élt s a kastély és kert hajdani fénye tünedezni kezdett. Végre Gödöllőt a mellékrokonok vették át, kik azt azután báró Sina Györgynek adták el. De a kastélyra és kertre ez is keveset költött. A kert és park s az ehhez csatlakozó vadaskert, mely több mint három óra járásnyi vala, sokat vesztettek egykori szépségökből. A vadaskert palánkját 1849-ben a különféle hadseregek katonái ronták le. Most csak a kastély közelében levő kis része van bekeritve s dámvaddal és szarvassal benépesitve. Mostani tulajdonosa, b. Sina Simon alatt sok történt a kastély és kert helyreállitására, csinosbi-

nem tudott menekülé
hittebb barátaival, ég

Gödöllői kastély

Épen ugy becsülték férfikorában mindazok, akik közt élt, mivel rendithetlen becsületesség vezette minden lépését.

Polgári életében buzgó hazafi volt, egy ilyennek minden erényeivel és hibáival. Tetteiben gyors és elhatározott, szilárd és hajthatlan, szigoru és igazságos — távol minden önhaszonleséstől, — s nemes feláldozásokra képes férfiu volt. Azonban gyakran adá jeleit az önfejüségnek, makacsságnak, kevélységnek, gyanakodásnak és különösségek iránti elöszeretetének.

A Pompejus és Caesar közt folyt háboruban az elsönek pártján volt, nem mintha azt jobban szerette volna mint Caesart, hanem mivel annak ügyét tekintette egyszersmind a haza ügyének. Egyébiránt a polgárháboru szerencsétlenségei oly nagy szomoruságggal töltötték el lelkét, hogy — a mint mondják — azon naptól kezdve, melyen Caesar a Rubicon folyamot átlépte, sem állát nem borotválta, sem haját nem nyiratá, sem semmiféle koszorut nem viselt.

A pharsaliai ütközet után Cato a Pompejusféle csapatok maradványait Afrikába vitte, és azokat Scipionak — ki ott mint Pompejus vezére müködött — önként átadta. Azonban Pompejus pártja Afrikában is szerencsétlen volt. Scipio Tapsusnál meggyözetett és Caesar innen Utica féle nyomult elöre, hogy ezen város elfoglalása által az afrikai háborunak véget vessen.

E hir hallatára egész Utica kétségbe volt esve, csak Cato nem. Szokott elhatározottságával azon 300 rómait, kik kereskedelmi czélból Afrikában megtelepedtek — a velök levö senatorokkal együtt összehivatta, és hatalmas beszédével a város védelmezésére buzditotta. Azonban látván, hogy ezeknek véleményei elágazók, megmásitá tervét, és csak arra ügyelt, hogy a városban a rendet és békét fentarthassa, s az ottlevö rómaiaknak a menekvésben segédkezet nyujthasson. Ennélfogva minden kaput bezáratott, kivéve azt, mely a tengerre nyilt; a hajókat elosztotta honfiai közt, s azok közt, kiknek szükségök volt rá, utipénzt is osztott szét.

Ezek után Utica lakosait maga elé hivatta, s tanácslá nekik, hogy a helyett, miszerint Caesart haszontalan ellenállás által maguk ellen felingerelnék, inkább gondoskodjanak saját és övéik jólétéről és fentartásáról. Erre ismét a tengerhez ment, hogy jelenlegyen a távozók indulásánál. Átölelte barátait, ismeröseit és áldást monda reájok. Egyedül saját fiát s bizonyos Satullius nevü embert

sre birni; ök vele maradának nehány legmeg-

yütt.

n módon barátai és a város biztonságára ré-

öt véghezvitt, végre önmagára fordità utolsó

lyebb levén, semhogy Caesartól kegyelmet

gó hazafi ahhoz, hogy hazája elestét tulélje,

gát kivégezi. E szándokát azonban szorgal-

átai előtt eltitkolni. Nyugodt elhatározott-

öjébe; azután legmeghittebb barátaival s az

gyütt asztalhoz ült, hol ő dölve étkezett, a

zet óta szokása vala.

ndégeivel poharazott, miközben különféle

beszélgetett. Igy jött a stoicusok azon álli-

Azonban a kardot senki sem hozta. Most még erösebben követelte azt, és felindulásában ugy arczul csapott egy rabszolgát, hogy ezáltal saját kezét tetemesen megsértette.

E pillanatban rohantak a szobába fia és barátai. Nyakába borulva, majd lábaihoz omolva, kérés és könyek által igyekeztek öt kiengesztelni.

Azonban még folyvást szenvedélytöl lángolva, merön nézte végig azokat és szóla :

„Minö esztelenséget követtem el, hogy örültnek tartatok? Miért nem igyekeztek engem a felöl meggyözni, hogy elhatározásom rosz? Miért akartok lefegyverezni? Miért nem teszed — szóla fiához fordulva — békóba atyádat és mért nem adod ki Caesarnak igy fegyvertelenül? Pusztán csak kardra van-e szükségem, ha magamat megölni akarom? Nem foszthatom-e meg magamat máskép is az élettöl?“

E szavak a legkeserübb könyeket sajtolák ki az ifju Cato szemeiböl; fájdalmas fuldoklások közt távozott el a többi barátokkal; csak a két philosophus, Demetrius, kiröl már volt szó, és Apollonides stoicus maradtak hátra.

Ennyi erömegfeszités által kimerülve, nyugodtabb lön Cato; legalább sokkal szelidebben és nyájasabb hangon szólitá meg a bölcsészeket.

„Erövel akartok-e ti — ugymond — egy korombeli embert az életnek megtartani? Azért ültök itt talán, hogy rám vigyázzatok? Vagy meg akartok gyözni a felöl, hogy nem válnék gyalázatára egy Catonak, életeért könyörögni? Nos, mért nem szóltok? Én még magam felöl semmit sem határoztam — folytatá — de hatalmamban áll, a mit határozni fogok, azt végre is hajtani. Igen, és még tanácskozni akarok veletek. Hanem most hagyjatok magamra, és mondjátok meg fiamnak, hogy ne igyekezzék atyját *kényszeriteni* arra, mire szóval rá nem birhatta.“

A bölcsészek nem feleltek semmit, könyes szemekkel távoztak a teremböl.

Nemsokára ezután belépett egy kis gyermek, Catonak kardját hozva kezében.

Cato kihuzta a kardot hüvelyéböl, megvizsgálván jó élesnek találta s mondá : „*most tehát a magam ura vagyok.*“ — Erre a kardot maga mellé helyezte, a Phädont még egyszer végig olvasá, és nemsokára erös álomba merült.

Éjfél tájban fölébredt Cato és magához hivott két szabadost. Kleanthest, a ki orvosa volt, és Butast, kit nyilvános alkalmakkor szokott elöszólitani.

Ez utóbbit a kikötöhöz küldé, megtudandó, vajjon elvitorláztak-e már mind barátai; az elsövel pedig kezét kötözteté be, mely a szolgára tett erös ütés következtében egészen feldagadt.

E körülmény nagyon megörvendezteté barátait, kik ezt a Cato élethezi ragaszkodása jeleül tekinték.

Rövid, hiu öröm!

Nemsokára Butas visszajött azon tudósitással, hogy már mind elutazának, az egy Crassust kivévc, ki elkésett a hajókról; tüstént hozzá tette azonban azon hirt is, hogy a tengeren erös szélvész dühöng.

Ez utóbbi hir Catot nagyon nyugtalanitotta. Sóhajtozott, remegett azok miatt, kik a tengerre szálltak, és Butast ujra visszaküldé a kikötöbe, ha vajjon nincs-e ott valaki, kinek szüksége volna segélyére.

Ennyire gondoskodott e nemes férfiu még halála óráján is barátairól!

E közben ismét elszunyadt, s nem ébredt fel addig, mig a madarak reggeli éneke a kelö napot nem köszönté. Ekkor jött vissza Butas azon hirrel, hogy a kikötöben minden csendes és zajtalan.

Most Cato az ajtót becsukatta, a szolgának pedig távozást parancsolt, hogy háboritlanul nyughassék tovább.

Alig távozott el Butas, megragadá Cato a kardot és mellébe löfé. Azonban feldagadt keze erejét meglankasztotta, s a seb nem volt egészen halálos.

Cato a halállal küzködött; leesett ágyáról és egy közel álló asztalt feldöntött.

Barátai hallván a zörejt, gyorsan a szobába rohantak, és a fájdalom miatt majdnem eszméletüket veszték látván öt, atyjokat, barátjukat vérében fetrengeni.

Cato meredten néze reájok, azonban nem szólt semmit; ereje

Gödöllői rk. plébánia-
templom
(Pest om)

Grassalkovich herceg épít-
tette várkastélyával kapcso-
latosan. 1750-ben a váci
püspök Nep. ht. János tiszte-
letére fölszentette. Művészi
értékű tabernakuluma Eleono-
ra császárné megrendelése-
ből Bambergben készült.
1876 óta plébánia templom
Egyébként lásd

Chobotvár 203. l.

Gödöllői kir kastély

Ripka F.

Gödöllő, a Királyi
család otthona.

Petrik 1866–1900

Gödöllői kastély

Benczúr Béla rajza
repr.

OMI. 235. l.

Gödöllő Kastély

GÖDÖLLŐ

Kastély

Alpár Ignác: Az ezredéves országos kiállítás történelmi főcsaportjának épületei. MMGÉE XXXI – 1897, 166 l.

Gödöllői Kálvária

Révhelyi (Réh) Elemér: A gödöllői kálvária.

Kny. Archaeologiai Értesítő
8°, 3K, 6L, Budapest, 1928

A GRASSALKOVICH VAGYON TÜNDÖKLÉSE ÉS ÖSSZEOMLÁSA

ONTOSAN száz évvel ezelőtt befejezéshez közeledett az ország akkor legtöbbet emlegetett főurának, az akkor még csak gróf Grassalkovich Antalnak új rezidenciája, a francia stílben épült roppant kastély, amely külföldi uralkodók és dúsgazdag vazallus nagyuraik lakhelyeinek látományát lebegtette meg a gödöllői völgyben, a rákosi sivóhomok szomszédságában, közel az útvonalhoz, amelyen szinte félszázaddal azelőtt török csapatok és karavánok vonultak Pestről Hatvan, vagy Hatvanból Pest felé. A mocsaras, erdős, futóhomokos területet Verlaim, a török kiűzése utáni Buda várparancsnoka kapta szolgálatai jutalmául, de földjén egyetlen barázdányit vagy kapavágásnyit nem műveltetett az új tulajdonos; utódaitól vette meg 1734-ben Grassalkovich Antal, még pedig egyenesen azért, hogy vagyonának, birtokainak középpontjává tegye. A kastélyt nem sokkal a vétel után elkezdte építtetni s tíz év mulva — a budai királyi palotával egyidőben — el is készült.

A SZÁZAD LEGNAGYOBB KARRIERJE

1694-ben született Ürményben, Nyitra megyében, azon a nyugati Magyarországon, amelynek látóhatárán úgy mered föl a bécsi Stephansdom, mint valami óriási gyűrű szögletes, csúcsos ékköve. Apja koldusszegény kurtanemes volt, ő maga ösztöndíjakkal, szolgadiákként járt a piaristák nyitrai és a jezsuiták nagyszombati iskoláiba s még főiskolás korában is olyan földhözragadt szegény volt, hogy mint kegyes-szívű kolostorok alumnusa: bögrében vitte haza ebédjét naponta a zárda ételmaradékából.

Ez a mult nem hagyott benne hátra semmiféle „lelki sérülést", ellenkezőleg, csupa kitűnő tulajdonságot. Vas szorgalmat, áthatóan éles és fölényes emberismeretet, hatalmas becsvágyat és a vagyonszerzés rettenetes akaratát. Jogi tanulmányainak elvégzése után mint névtelen ügyvéd, Pesten telepszik le, mindenekelőtt egyházi köröknek lesz ügyésze s mint páratlanul éleselméjű jogász, fölényes és finom rábeszélőtalentum, behízelgő modorú közvetítő ellentétes álláspontok között. Hamarosan az ország egyik legismertebb jogásza.

A NAGYPOLITIKA EMELTYŰI KÖZÖTT

1741-ben érkezett el ahhoz a ponthoz, amikor belejutott az országos politikába. Károly király meghalt, örökösül csak leányt tudott hátrahagyni maga után, akinek jogait hiába védelmezte a Pragmatica Sanctio: az európai hatalmak, mindenekelőtt Nagy Frigyes, hatalmi szóval tették kétségessé örökségét. Mária Terézia számára csak osztrák öröklődő tartományok maradtak meg támaszul és Magyarország. Noha ami Magyarországot illeti, az osztrák udvari kormányzat összes vezetői megrettenve intették Mária Teréziát, hogy ne vonja be a magyarokat semmibe, ne szolgáltassa ki nekik kényszerhelyzetét, főképp pedig óvakodjék fegyvert adni annak a nemzetnek kezébe, amely harminc évvel ezelőtt még egyik végétől a másikig fegyverrel harcolt ellene a Rákóczi-felkelésben.

A VITAM ET SANGUINEM POLITIKUSA

Az udvari politika magyar bizalmasai is részben osztották a kormánykörök aggodalmát. Azok között, akik azt tanácsolták a királynőnek, hogy a magyarságot is vonja bele a háború aktivitásába, legnagyobb elmeéllel, legszabatosabban és legreálisabb elképzeléssel Grassalkovich személynök vázolta annak lehetőségeit, hogyan lehet a szükséges politikai lépés veszélyeit elkerülni. A főrendek táblája még megnyerhetőnek látszott, nehézségek az alsó táblán mutatkoztak. Mária Terézia ekkor uralkodói ösztönére hallgatva, engedett Grassalkovichnak s az ő páratlan fellépésére, diplomáciai érzékére, közvetíteni tudására bízta az alsó tábla megnyerését. Az eredményt ismerjük a történelemből: Grassalkovich tárgyalásai a „Vitam et sanguinem!" jelenetéig vezettek. Ez adta meg azután Grassalkovich személyének a királynő előtt azt a roppant szerepet, amit további életében vitt, mint a királynő egyik fő bizalmasa, legnagyobb befolyású, kétségtelenül leghűbb embere. 1743-ban grófi rangot kapott és koronaőr lett, 1748-ban pedig az akkori magyar kormányzat feje, az Udvari Kamara Elnöke.

„JÓBARÁTOT ÉS IGEN NAGY MINISZTERT VESZTETTEM EL..."

„Jóbarátot és igen nagy minisztert vesztettem el" — mondotta róla Mária Terézia, amikor Grassalkovich 1771-ben meghalt. Ötven éves közéleti pályafutása alatt óriási vagyont gyűjtött a gróf, — mindent földbirtokban szeretett megkapni; sőt, készpénzjövedelmeit is földbirtokszerzésbe fektette, kész volt irtózatos, ama korban hallatlan készpénzadósságokat is vállalni a birtokszerzés kedvéért.

A gödöllői kastély udvara

Fia, II. Antal, már herceg lett; apja szolgálataiért tette őt birodalmi herceggé II. József. Nélkülözte apja politikai képességeit, pusztán vagyonával szereplő udvaronc volt — de az óriási vagyont még megőrizte. A szereplés alapját az unoka, III. Antal, ingatta meg. Meg kell adni, nem esztelen pazarlásával, hanem inkább jóságával, az emberekbe vetett nagyvonalú bizalmával. Jobbágyai és gazdatisztjei nagyon szerették; Magyarország legjobb, legszociálisabb érzékű földesura volt a maga korában. Élete alkonyán egyedül a gödöllői uradalom maradt meg neki, ide vonult vissza meghalni. Halála után, 1841-ben, megfordították a gödöllői kriptán a Grassalkovich nemzetség címerét. A kastély és az uradalom négyszer cseréltek gazdát, míg a kiegyezéskor a nemzet ajándékul adta a királynak. Ettől kezdve királyi tartózkodóhely, majd Kormányzó Urunknak is kedves nyaralóhelye.

Ijjas Antal

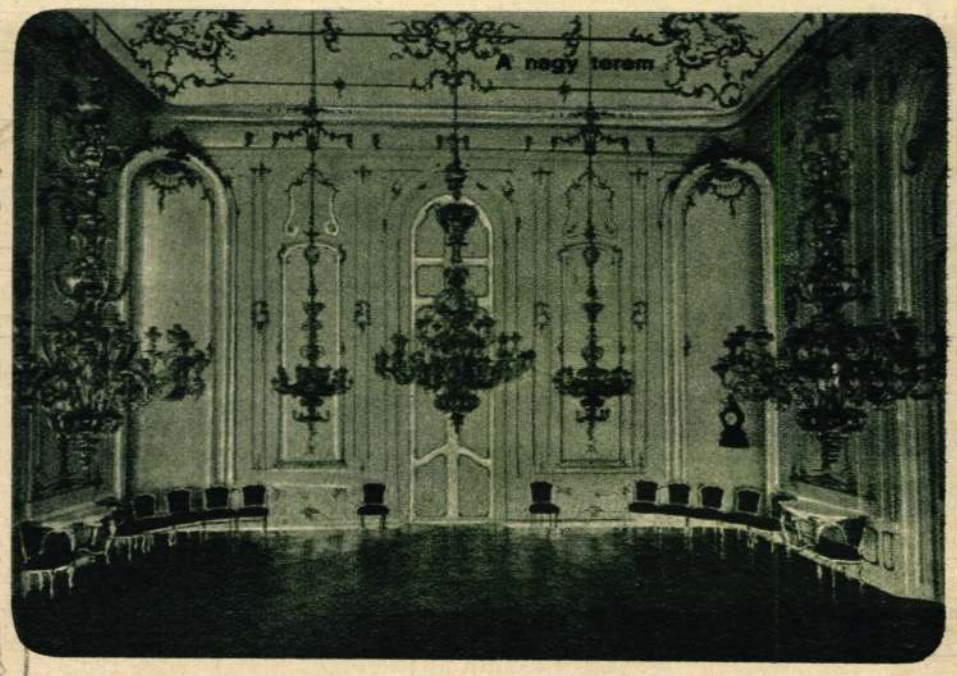

A nagy terem

A Grassalkovich-család besnyői sírboltja

A 12 emeletes parkházak egymás mellé építve ilyen derűs, levegős utcákat adnak.

UTÓPIA VAGY VALÓSÁG!

Valljuk be, amikor Nagy-Budapestről a földalatti vasutak nagyarányú kiépítéséről, szalagvárosról, csillagvárosról olvastunk, vagy hallottunk az utóbbi hónapokban — befelé mosolyogtunk. Azt mondtuk:

— Milyen megvalósíthatatlan álmok ezek!

— Nagy-Budapest is csak a mindnyájunk vágyában élő álomváros.

És ime egyik napról a másikra megvalósították Nagy-Budapest kereteit, lerakták alapjait úgy, ahogy senki sem várta: a közellátási miniszter rendeletével, amely a főváros atyai gondoskodásába vonta a közellátás terén Budapest környező városait, szomszédos községeit — szóval Nagy-Budapestet.

Éppen ezért tervek és gondolatok fölbukkanásánál ne hamarkodjuk el ítéletünket. Ne legyintgessünk fölényes bölcsességgel, mert sohasem tudhatjuk, hogy az, amit ma még utópiának gondolunk — holnap nem lesz-e valóság.

Nincs abban véleménykülönbség, hogy mai nagyvárosaink, így elsősorban fővárosunk távolról sem elégíti ki a ma emberének igényeit. Ott van a baj, hogy Budapest is túlságosan hirtelen nőtt ki a kisváros nyárspolgári kereteiből. Túlságosan gyorsan fejlődött és a sietségben a buzgó városépítő nemzedékek úgy ragasztottak hozzá itt is, ott is egy-egy darabot, egy-egy városrészt, körutat, sugárutat, nagyobb középületet, hogy nem igen néztek előre — a távolabbi jövőbe. Ugy szabták ki a mai főútvonalak nagyrészét, hogy nem a mai milliós várost, nem annak roppant megduzzadt forgalmát és főképpen nem annak egészségét tartották elsősorban szem előtt.

Mondjuk meg végre őszintén: a mai nagyvárosok legnagyobb hibája az, hogy elszakadtak a természettől. A megoldás tehát kétféle lehet: vagy mi hagyjuk ott ezeket a poros, sötét körengetegeket és visszamegyünk ki a természetbe, vagy beengedjük közénk, beengedjük városainkba a szám üzött természetet.

Ez a második gondolat látszik okosabbnak, könnyebben megvalósíthatónak. A jövő városát ideális lelkes tervezők így is akarják megvalósítani.

A jövő városában parkházak lesznek, nagy épülettömbök tíz-tizenkét emelet magasak, gyors liftekkel, központi fűtő és hűtő berendezésekkel. Mellettük széles parksávok, amelyeken bezúdul a városok körengetegébe az istenáldotta napsugár és a tiszta levegő. Fenn a magasabb emeleteken kevesebb a lárma, kevesebb a por, tisztább a levegő és több a napsugár. Ezek a tömbházak természetesen nem uniformisra készülnek, az utcák képe nem az amerikai felhőkarcolók sötét, rideg benyomását adja, hanem sokféle változatban készült paloták és parkok levegős, derűs, nagyvonalú perspektíváját.

A jövő városának egyik főtere parkházas rendszerű középületekkel.

Nézzünk be egy pillantásra azoknak a tervező irodáknak egyikébe, ahol a jövő nagyvárosának megvalósításán dolgoznak. Óriási asztalok, rajztáblák, térképek, fából készült pompás modell-paloták, egész kis városrészek veszik körül a látogatót *Schäffer* János mérnök tervező irodájának termeiben. A mérnök lázas-lelkes magyarázata nyomán kibontakozik szemünk előtt a jövő Budapestjének képe:

A jövő nagyvárosában a városrendezésnél az utcatömb közepén építik fel a tíz-tizenkétemeletes parkházakat. Körülöttük levegős, parkos tér keletkezik. A tömbházak mellett lévő házsorok is magasak lesznek, körülbelül hat-nyolcemeletesek. Igy több utcai lakást, gyönyörű kilátást és sokkal jobb beépítési lehetőséget kapunk. Az udvart mintegy az utcára helyezik. A parkházakat egysorba építve, igen széles parkos utakat kap a jövő városépítője. A közlekedés egyirányú, a park alatt halad a gyorsvasút, a gáz, a villanyvezeték, a csatorna- és a vízhálózat. A közművek miatt tehát az útvonalakat sohasem kell felbontani, mert ezek a közművek az utak mellett lévő parkokban feküsznek külön aknasávokban.

A jelenlegi főútvonalakat a sűrűn beépített városrészekben igen nehéz továbbfejleszteni, mert a városon kívül az elővárosoknak is leglakottabb részein visznek keresztül. Pedig a fő-útvonalak igen fontosak, mert azoktól legtávolabb a legrosszabb a mai város szerkezete. A parkházas utakat úgy építik fel a jövő városában, hogy új körutak és új sugárutak keletkeznek a régi útvonalak között. A régi szép városrészek, régi épületek megmaradnak, csak az tűnik el, ami csunya és rossz. Az új parkházas utak hamar érik el a mezőket és a főútvonalak, egyben mintegy a város zöldérhálózatát is képezik. Budapestnek ilyképpen való megifjításához a jó Isten segítségén, a nagyvonalú tervek megvalósítására alkalmas nyugalmas esztendőkön kívül olyan lelkes tervezők és vezetők szükségesek, akik mernek hinni nagy és szép gondolatok megvalósításában és azokért munkájukkal és tudásukkal sikra is szállnak.

Dr. Ujlaki Andor.

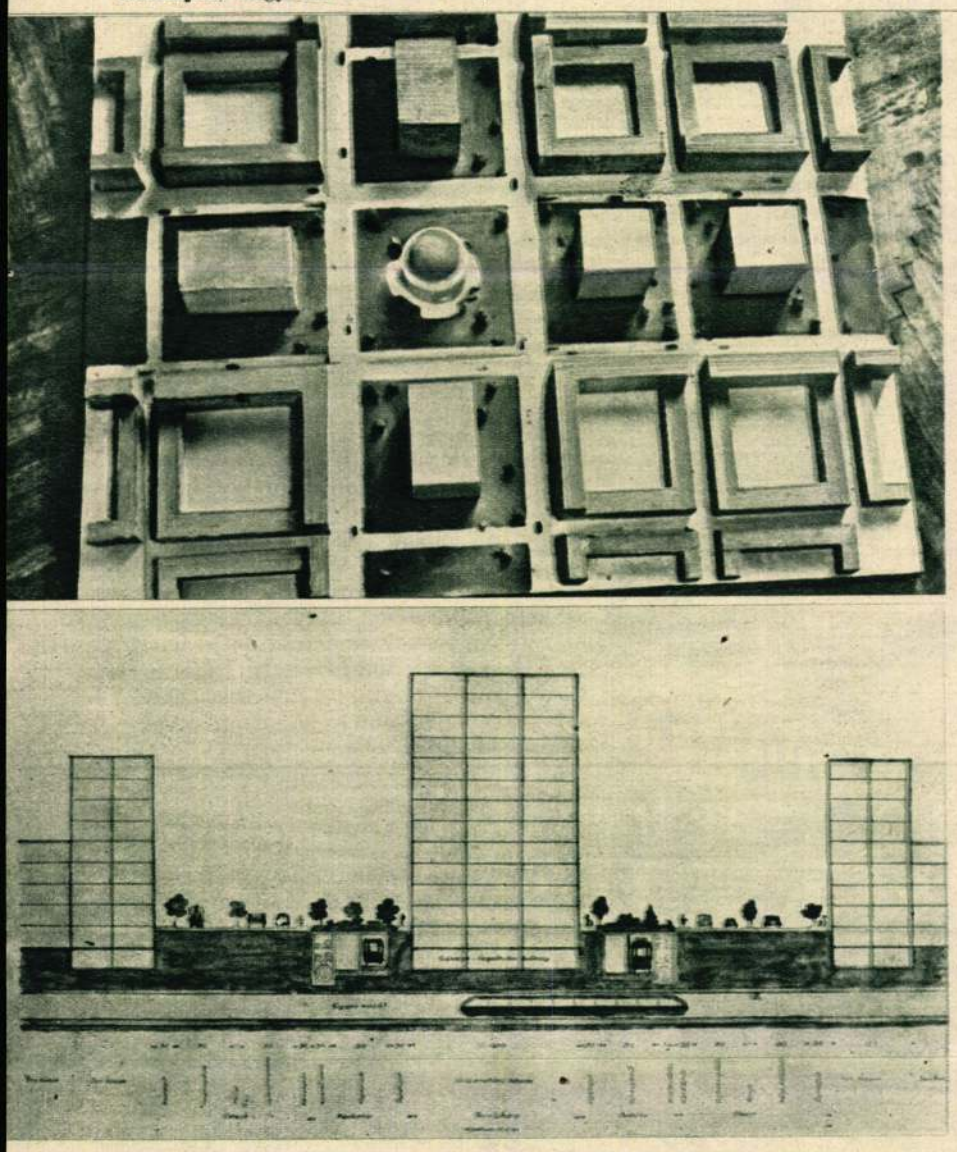

A házakat övező park alatt fut a gyorsvasút, ott vezetik a közműveket is.

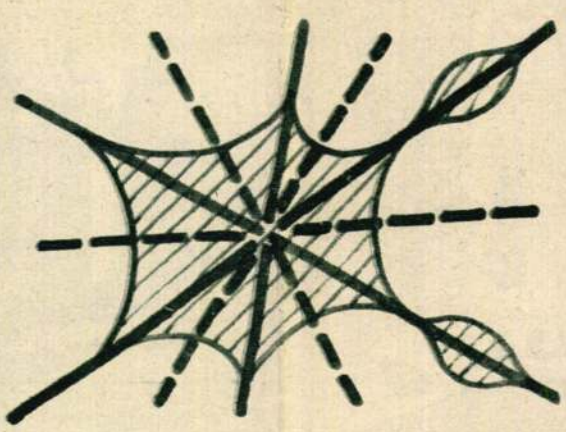

Zöld erek kötik össze a várost az erdővel, mezővel.
Foto: *Orelly.*

A SZOBA SARKÁBAN

— Szép Szilvesztert és boldog új évet kívánok, Asszonyom!

— A Szilveszterem kellemes lesz, mert otthon leszek. Az Újév... No, hagyjuk... Az is valami, hogy ehetem malacot.

— Föltéve, hogy hozsájut, ami azonban nem fontos. Én például eddig minden Újévkor ebédre fontosabbnak tartottam a savanyú halat, mint a ropogós malacsültet.

— Ó, barátom, ez azért van, mert maga máskor Szilveszterkor szórakozott, én azonban mulattam.

— No, dehát éppen azért...

— Nem, nem, maga is tudja, hogy én görcsösen ragaszkodtam a Szilveszter régimódi hagyományához: otthon maradni, korán vacsorázni, gyerekekkel dióba és mogyoróba kártyázni! Esetleg, ha nagyon kirúgtunk a hámból, 21-esen elnyertem az uramtól tíz pengőt! Maga azonban szórakozott, ami azt jelentette, hogy elment egy finom vendéglőbe, ahol irtózatos lármában, összepréselve, kihűlt ételeket evett és restelkedett a pincér előtt, mert nem akart este kilenc óra előtt pezsgőt hozatni. Azután fölment egy ismerős családhoz, onnan más barátaival elment valami mulatóba, azután egy másikba, majd a híres kávéházba s végül valami bableveses csárdában reggelizett.

— Nem egészen így volt kérem, mert én...

— Ha akarja, elhiszem és fölmentem. De a budapesti társaság háromnegyed része mégis csak nyakábavette a várost, lihegve loholt egyik helyről a másikra, büszke volt, ha ott lehetett, ahová a többi már nem fért be és elköltötte azt a pénzt, ami voltaképpen januárra kellett volna... Na, most ennek vége, remélem, örökre...

— Miért örökre?

— Mert vannak rossz szokásaink, amelyekből hogy kigyógyít a kényszer, annak örülnünk kell! A szokások is kitörhetik a nyakukat, ha beleütköznek a legnagyobb akadályba.

— Mi az, mi az a legnagyobb akadály?

— Az a tudat, amely önmagunk multjával szemben támad fel azzal a belátással, hogy ostobák voltunk.

— Asszonyom, fiatalságunkban majd mind csináltunk ostobaságot, de a legtöbben odadobnánk a böles dolgokat, ha egyszer újra fiatalok lennénk.

— Ugyan mit csinálna, ha egyszerre fiatal lenne?

— Én, ó, sok mindent! Például...

— Vigyázzon, mert azt fogja mondani, hogy például beülne egy gumirádlerbe és kivirradtig mulatna.

— Bizony, nem lehetetlen!

— Bizony, lehetetlen! Mert, ha maga meg is fiatalodnék, a világ nem változnék meg a maga kedvéért. És hol mulathatna maga most kivilágos kivirradtig? Még a táncestélyek is csak tizenegyig tarthatnak — igen okosan és helyesen.

— Igen, Asszonyom, ez roppant okos és helyes. Én tudomásul veszem, hogy a jogászok, orvoshallgatók, közgazdászok és egyéb ifjak egy évben csak egyszer táncolhatnak és csak tizenegyig — az úgynevezett úri társaság leányaival és hölgyeivel. Valóban nem éljük a táncokozorúk idejét s a legkisebb engedményt is, amit a fiatalság jókedvének tesznek, illő köszönettel kell fogadni. Viszont mások mindennap elmehetnek a mulatóhelyekre és megfelelő társaságpénz lefizetése mellett, naponként táncolhatnak... Sőt, a társaságbeli hölgyek is megjelenhetnek ott, hiszen a bárokban ma az úri közönség táncol. Mivel eközben kétszer olyan drága az ital, mint az egyszerű táncestélyen, bizonyára nincs semmi kivetnivaló abban, hogy a lokálokban nem kell bemutatni minden estére a meghívót és állbat a bál farsangban és farsang után, farsang előtt és egész éven át — mert ez nem ütközik az illendőségbe.

— Olvasta, hogy a felsőházban a Nemzeti Színházról beszéltek?

— Örülök, hogy végre beszéltek róla valahol, mivel pedig igen illetékes valaki szólt hozzá egy szellemileg is előkelő testületben, remélni lehet, hogy — fog valami történni. Sajnos, eddig minden komoly és tárgyilagos kritika fölött átsiklottak az illetékesek. De voltaképen igazuk volt, hiszen ezek a szigorú vélemények már nem a Nemzeti Színházat szidták, csak egy államilag nagy összegekkel támogatott régi színházépületet, ahol egy érdekes és tehetséges rendező-szellem parancsára alkalmi társulatok, kétbites műsorokat mutattak be.

— Hogy érti ezt?

— Ahogy mondom. A Nemzeti Színház már régen nincs — sajnos —, mert a mai rezsim egy év alatt sikeresen lebontott mindent, ami még a régi Nemzeti Színház szellemére és hagyományaira emlékeztetett. Színházi divatok kísérleti színpadját csinálják, s aki esetleg még tudott volna róla, hogy mi a régi Nemzeti —, azt gondosan eltávolították! Néha-néha egy előadásban, hallom, visszajön valami a nagy multból, de ez csak véletlen. A Nemzeti Színháznak régen és nem is régen — voltak vezetői, akik tudták, mi a Nemzeti Színház dolga és kötelessége és ezen sokat dolgoztak. Voltak olyanok is, akik körülbelül tudták, mi a Nemzeti, de nem dolgoztak túl sokat ahhoz, hogy bajt csináljanak, de hagyták, hogy a szervezet maga dolgozzék. Most az a baj, hogy úgyszólván semmit sem tudnak a régi Nemzetiről, de ezt rendkívül szorgalommal, óriási buzgalommal, heves munkakészséggel és lobogó szenvedéllyel csinálják s ha ez még soká így megy, remek orosz utánzatokat, sőt német eredetiket kapunk színházprodukciók terén a régi Nemzetiben, csak azt nem fogjuk tudni, hogy ezért — miért áldoz százezreket a magyar nemzet?

— Nem gondolja, hogy igazságtalan és elfogult a véleménye?

— Miért volnék elfogult? Csak a régi Nemzeti iránt voltam elfogult, az újjal szemben nincs személyes érzésem. Igazságtalan nem vagyok, bár az utolsó két évben már alig nézek be a színházba. Amit addig láttam, kiszoktatott belőle. A számüzött magyar remekművekel úgysem tudja megközelíteni az a rendezés, amelynek kisujjában van minden korszerű vivmány, de a szivében nincs egy gyüszüre való régi nemzeti-színházi szellem és hagyomány sem! Jó estét!

TÓTH LÁSZLÓ

15-17 óráig

A GÖDÖLLŐI MŰVÉSZTELEP ALAPÍTVÁNY
TEADÉLUTÁNJA
IRODALOM — FILOZÓFIA — ZENE

HÁZIGAZDA: **CZIGÁNY GYÖRGY** költő, főszerkesztő (Magyar Televízió)

17 órakor

GÖDÖLLŐI MŰVÉSZTELEP EMLÉKKIÁLLÍTÁS

a Gödöllői Galériában
Megnyitja: **KATHY IMRE** építész

GÖDÖLLŐ

90 ÉVES A GÖDÖLLŐI MŰVÉSZTELEP
ÉLET ÉS ÖRÖM
FILOZÓFIA ÉS MŰVÉSZET A SZÁZADELŐN

Gödöllő, 1991. november 9.

A GÖDÖLLŐI MŰVÉSZTELEP ALAPÍTVÁNY,
A VÁROSI MÚZEUM,
A PETŐFI SÁNDOR MŰVELŐDÉSI KÖZPONT
tisztelettel hívják meg Önt

90 ÉVES A GÖDÖLLŐI MŰVÉSZTELEP EMLÉKNAPJÁNAK

programjaira,
melyet **1991. november 9-én**
rendeznek
a gödöllői művelődési központban
(Gödöllő, Szabadság u.6.)

Nagy Sándor: Táltos (embléma)

Program

10-13 óráig

VÁLTÁS A TUDOMÁNYOS, MŰVÉSZETI ÉS KÖZNAPI VILÁGKÉPBEN A SZÁZADFORDULÓN

Előadó: **NÉMETH G. BÉLA** egyetemi tanár, akadémikus

ANARCHISTA TÁRSADALOMELMÉLETEK

Előadó: **SÜKÖSD MIKLÓS** szociológus, ELTE

SCHMITT JENŐ HENRIK ÉS A GÖDÖLLŐI MŰHELY KAPCSOLATA

Előadó: **GELLÉR KATALIN** művészettörténész, MTA Művészettörténeti Kutatócsoport

GÖDÖLLŐ AZ EURÓPAI MŰVÉSZET ÚJRARAJZOLT TÉRKÉPÉN

Előadó: **KESERŰ KATALIN** művészettörténész, ELTE

Gyöngyöllői ref. templom

XVIII. sz.

Épült 1744

l.

Ravasz Boriska:

A magyar állam és a protestántizmus Mária Terézia uralkodásának második felében.

Bpest, 1935.

72, 73

24. Ajándékozás. Flamand műhelyből, XVII/sz.
Bibliai jelenet, bordűrje kiegészítve. Az el-
lőbbinek párja. Gyapjú, 331×240 cm

Az Ipolyi-gyűjteményből

Lutka, 751 (rep. 74 b)

KIRÁLYUNK REZIDENCZIÁI.

I. Ferencz Józsefről a történelem egész más erényeket fog följegyezni, mint az épitkezés olynemü szenvedélyét, a milyen Nagy Frigyest és IV. Frigyes Vilmost, a franczia és bajor Lajosokat, vagy a Napoleonokat lelkesítette. Az építési kedv soha sem volt Habsburg-tulajdon, legalább nem abban az értelemben, mely magán czéljaira emel óriási palotákat, s nagy arányu tervezgetések által igyekszik emelni a királyi hatalom fényét, a dynastia nimbuszát. Pedig az ily fajta vállalkozások másutt nem ritkán a politikai eszköz bizonyos nemeivé is válnak, igy III. Napoleonnál, mikor óriási középitkezéseivel, melyekkel Párisnak mai alakját megadta, a szoczialis forradalom fenyegető rémét igyekezett visszatartani; igy Nagy Frigyesnél, midőn Sans-Souci építése által a hét éves háboru következtében megingatott pénz- és hitelviszonyoknak akart ujabb lendületet adni.

És bár I. Ferencz József fejedelemi szava volt az, mely Bécs városát nehány évtized lefolyása alatt ugyszólván megifjította, s mely Budapest emelkedésének is sok esetben volt hathatós biztositéka, a mennyiben a monumentalis középületek egész sorát hivta egymásután életre: ezekben a változásokban mégis kevés érintette a fejedelmi háztartás legszükebb körét, a császári, a királyi otthont.

De ha a külső pompa keresettsége nem is jellemzi azokat a fejedelmi rezidencziákat, melyek a Habsburg-családnak felváltva tartózkodási helyeiül szolgálnak, annál tiszteletreméltóbban, annál nemesebben emelkednek ezek a magok büszke ódonságukban, százados tanui a dynastia imponáló erejének, hatalmának. Ugy a budai királyi várpalota, melyre itt feleslegesnek véljük bővebben kiterjeszkedni, annyiszor volt már bemutatva e lapokban, mint a bécsi Burg egy-egy élő történelmi emléke az uralkodóház emelkedésének és változó sorsának, magukon hordva minden kornak változó bélyegét és épitészeti typusát, nem is annyira egyetlen palota, hanem egész lánczolata a palotáknak, a stylok tarka össze-visszaságában, szabálytalanul, rendszer nélkül egymásra hordva, de mégis fenséges, mégis előkelő abban a nagy multban, melynek nyomait viseli magán.

Ő Felsége e két fő palotája közül a bécsi Burg az, a mely hamarább ment mégis némely korszerű változtatásokon keresztül. A régi beosztás azonban ma is fennmaradt, a mihez képest a Burg négy fő részre oszoltnak tekintetik: a Schweizerhof, Leopoldtraktus, Amalienhof és az egykori birodalmi kanczelláriára. Ez utóbbit Erlachi Fischer építette, s magában foglalja a Habsburgok összes titkos házi és udvari levéltárát.

A Burg udvarán szokott naponként a déli órákban a bécsiek egyik legkedveltebb szórakozása végbemenni, az őrség-váltás csengő zenekiséret mellett, a mit nem csak az ezerenként összecsoportosuló közönség kisér feszült érdeklődéssel, de néha a Burg belső termeinek ablakából az uralkodói háznak egyik-másik tagja, sőt maga ő Felsége is. Alig idézhetne valami a kedélyes bécsi néposztálynál nagyobb forrongást elő, mintha erről a mindennapi élvezetéről, melyhez már annyira hozzá van szokva, s mely életmódjának kiegészítő részét képezi, le kellene mondania, a körülmények valamely nem remélt alakulása folytán. Ez azonban alig hihető, s a «Burgmusik» még valószinüleg hosszu időkig egyik speczialitása marad a bécsi népéletnek. Mihelyt a népkonczert véget ér, a szakaszokra oszlott őrség elfoglalja kijelölt helyeit a palota különböző pontjain.

A császári Burg utóbbi időkben egész Pantheonná is vált; azelőtt csak József császár lovagszobra, s Ferencz császár állószobra diszitette a Josefsplatz-ot és a belső Burg-udvart, ma azonban már ott láthatni a külső Burgtéren Károly főherczegnek Fernkorn által készített gyönyörü lovasszobrát, Jenő herczegét és a csak legujabb időben leleplezett Zumbusch-féle Mária Terézia szobrot is.

A prágai *Hradsin*-palota sem annyira magánpalota, mint inkább egy krónika köből, melyben a léptek minden visszhangja történeti emlékeket költ fel. Egyik fejedelmi lakhely sem annyira komor külsejü, annyira ünnepélyes jellegü, mint ez; méltán fogadta az öreg, jó Ferdinánd császárt lemondása után csendes falai közé. Az ősrégi Szent György templom, melynél Szent Venczel unokahuga apátnő volt s imádkozott atyja, a testvérgyilkos Boleszláv lelke üdvéért, nem messze áll attól a kápolnától, melynek ajtaján ma is mutatják azt a vasgyürüt, a melyhez a jámbor herczeg fogózott, mikor testvérbátyja gyilkos csapása alatt lerogyott. A dom ablakain besütő holdvilág az ország királyainak kő sarkophag-alakjain játszik, köztük a csatában elesett hős Ottokárén, kinek a marchfeldi csatamezőn maradt holtteste volt ugy szólva a küszöb, melyen át a német császárrá választott Habsburgi Rudolf, kit Ottokár nem akart hübérurának elösmerni, az aacheni koronázó terembe lépett. A népmonda saját fényt tulajdonit Nepomuki János ezüst sarkophagjának. Egy sötét keretből pedig Jézus Krisztusnak a nép hite által hitelesnek tartott arczmása néz le ránk szelid, jóságos tekintettel.

A királyi palota második emeletén van a Prága történetében oly nevezetes szerepet játszott tanács-szoba, melynek ablakából Slawata, Martinitz és Fabricius tanácsosokat a Rudolf császár által biztositott szabad vallás-gyakorlatukban háborgatott protestánsok aládobták s bukásuk adta meg a jelt a harmincz éves háboru kitörésére. Minden ugy van benne hagyva most is, mint akkor, 1618 május 23-án. Martinitzet dobták ki elsőnek, s Fabricius maradt utoljára, a ki később csodás menekülése emlékére a Hohenfall nevet kapta. A terem mennyezete rendkivül alacsony, padozata egyenetlen tégla. Egy kereszt jelzi a bukás helyét, mely, mint tudjuk, nem végződött szerencsétlenül, mert az udvaron felhalmozott szemétdomb elvette az esés sulyát. Két pompás disztermet, a rendkivül nagy spanyol és német termet csak Ferencz József ő felsége restauráltatta. Ezek 160 láb hosszuak, 80 láb szélesek és 40 láb magasak. Fütésükről nyolcz nappal előbb kell gondoskodni s megvigitásukra 4000 gyertya szükséges.

Schönbrunn, királyunk születéshelye, egyszersmind a Habsburg-ház történetének szomoru emlékekben leggazdagabb szinhelye. A történelem nehéz és komor árnyai népesitik be a pompás kéjlak ragyogó termeit, s megkapó ellentétet képeznek derült, vidám külsőjével. Az ünneplő tömeg, mely oly előszeretettel keresi fel a Hietzing és Meidling közt elterülő park árnyas séta-utjait, alig sejti, mennyi fájdalom emlékét takarják a márványfalak, az arany és kristály felhalmozott drágaságai. Itt kötötte 1809-ben I. Napoleon azt a békét, mely Ausztriát oly mélyen alázta meg. Itt adta ki lelkét 23 évvel később, a mikor már nem létezett többé franczia császárság, Napoleon fia, a reichstadti herczeg, e fájdalmas kiáltással fonva anyja, Mária Lujza körül karjait: «Anyám, anyám végem van!» A schönbrunni kertben piheni örök álmát a szerencsétlen ifju, kinek atyja világbirodalmából egyetlen öröke az a maroknyi hant lőn, mely koporsóját takarja. S még egy más bánatos emlék is elevenül föl a schönbrunni kastély láttára: Miksa mexikói császáré, királyunk gyászos végü öcscséé, ki szintén előszeretettel választotta a schönbrunni kastélyt tartózkodási helyéül, s mikor szivét átfurták a mexikóiak golyói, gyászoló anyja, Zsófia főherczegné ide vonult vissza élete hátralevő napjaira, azokba a termekbe, melyeket fia lakott volt.

Pedig Schönbrunn külső képe nem igen összhangzik története melankholikus vonásaival. Az épitészet, a kertészet, a plasztika legkaczérabb alkotásai varázsolják vissza a képzelmet a rococo-kor és a czopf-styl szeszélyes világába, melynek Versailles és Trianon szabta az izlést. A lombok dús zöldje alól kikandikáló fehér szobrok, a nagyszerü állatkert, az impozáns növény-házak csodás exotikus virágaikkal és gyönyörü azaleáikkal, a hires gloriette, messze nyiló kilátásával, az 1440 szoba, terem és boudoir, tükör-falaival és plafond festményeivel, melyek Ő Felsége lakosztályával együtt nyitva állanak a kiváncsi látogatók előtt, a grották és mesterséges romok, az oszlopcsarnokok és tavak — mindez az etikett feszes korát idézi vissza, a mikor a lugasok sürü rejtekeiben a manteau de cour selyem palástja suhogott s szépségtapaszos hölgyekhez suttogva intéztek szerelmi quatraineket a harisnyás, csattos czipőjü udvaronczok. Ennek az időnek bélyegét tartották fenn a Lenôtre-mintáju nyirott fasorok, a komoly diszü szertartás-termek s a pompás nyárilak egész typusa, mely Mátyás császár egykori vadászkastélyából Mária Terézia keze alatt nyerte mai alakját.

Egészen más *Gödöllő*, hol a királyi család rendesen az év azon napjait szokta tölteni, melyeket a visszavonult életnek, a csöndes falusi magánynak akar szentelni, a hol az uralkodói terhek gondja elől a családélet meleg körébe menekül örömest a magyar király.

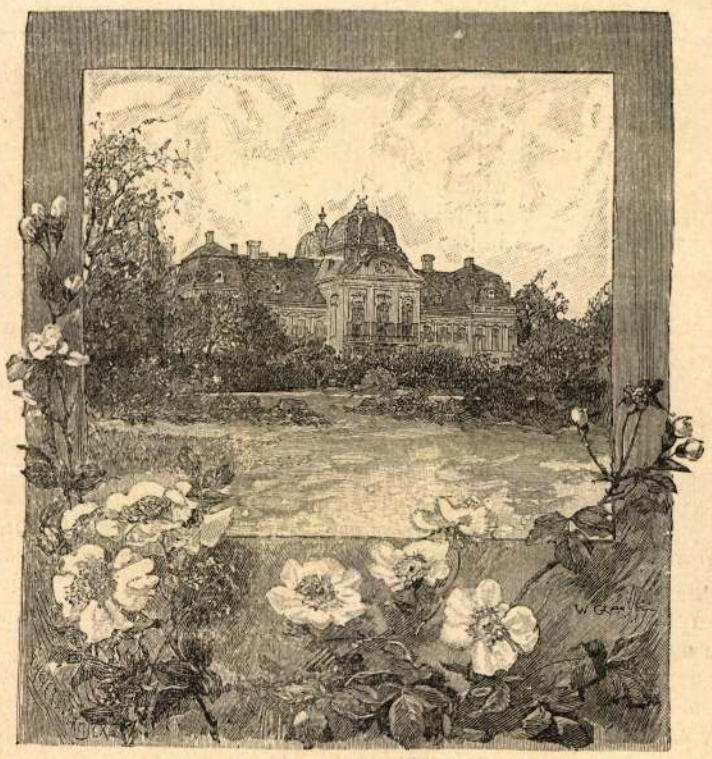

A GÖDÖLLŐI KIRÁLYI KASTÉLY.

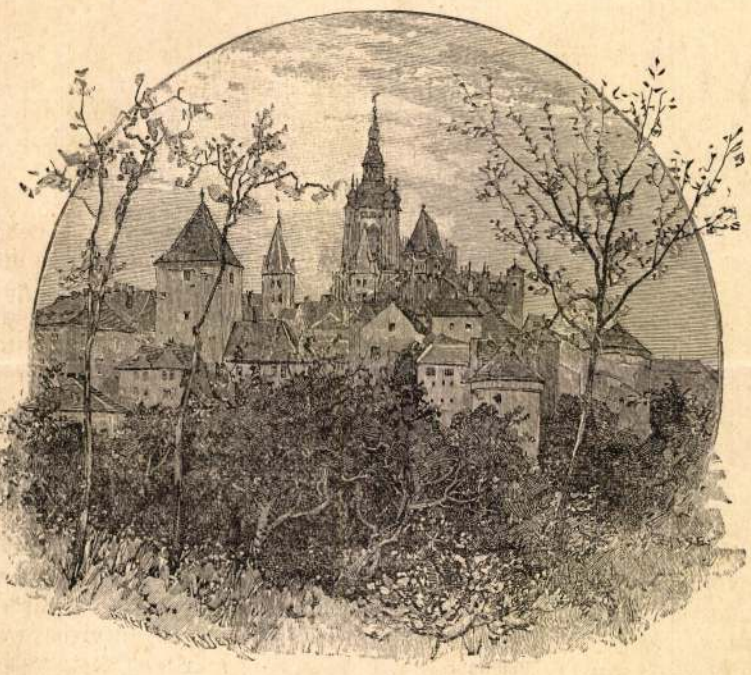

A PRÁGAI HRADSIN.

És Gödöllő kiválóan alkalmas is arra, hogy a háziasság csendes fészkéül szolgáljon a királyi családnak. Fekvésének természetes bája nem az affektált idyll keresettségének, de a természet igazi közvetlenségének eredeti színeivel környezi az egyszerü kastélyt: ez a lak onnan nőtt ki környezetéből, mint azok a régi udvarházak, melyek elválhatlanok a magyar falvak régi hübéri építkezésétől, ép ugy mint a karcsu toronynak a fák közül kivillanó fedele s a dombos emelkedésen épült faluháza. Jól jegyzi meg egy osztrák tárczairó, ki ujabban irt Gödöllőről, hogy a királyi lak jellege emlékeztet az angol «my house is my castle» (az én házam az én váram) büszke jelmondatára; van is abban valami törzsökös családiasság kifejezése. Gödöllőn a magyar király olyan, mint a legelső magyar nemes ember, magyar földesúrrá lesz. Ide nem hatolnak el a reprezentálás kényelmetlen igényei, itt a királylyal nem érintkeznek, vagy csak igen kivételes esetekben, miniszterek, diplomaták, tábornokok; ha érintkezni akar és kell velök, a vonat néhány percz alatt Budára szállítja, a királyi várpalotába, hol mint hivatalos államfő intézi ismét az ügyeket, ad audienciákat és referáltat magának. Budán az ország első tisztviselője, Gödöllőn a maga ura a király. Sehol sem annyira magánember, mint e helyen. Erre mutat az a bevett szokás is, hogy a karácsonyi ünnepek egyszerü örömei itt egyesítik a királyi családot a legtöbbször.

BARANGOLÁSOK ROMÁNIÁBAN.

VII.

Práhovai Szlanik.

Midőn Balczatestet elhagytam, alig hogy megállt az ötnapi folytonos eső azért, hogy (mint később hallám) másnap ujra kezdje önteni felesleges vizét. A folyók medre hamar megtelt, pedig rendes körülmények közt alig folydogál köves fenekükön a viz. A rakonczátlan hegyipatakok mindenütt kiöntöttek, hidakat sodortak el; gátolták a közlekedést és háborogtak, mint az oly vérmérsékletü emberek, kik ritkán, de akkor igen keményen megharagudnak. Piátrán a Besztercze a város utcáiig emelkedett és hullámzó, sáros vize emberáldozatot is követelt. A Szeret is egész a vasuti töltés közeléig jött és mindenfelé fájó tekintettel néztük az elárasztott mezőföldeket, s az elrothadás veszélye elé menő kukoriczatáblákat. És igy történt ez egész Moldvában; az ilyen apróbb árvízféle gyakori e hegyes vidéken.

A bukaresti uton voltam, de nem tartottam egyenesen a fővárosnak, mert előbb még meg akartam látogatni a Práhova megyei, Plojest közelében levő *Szlanik* fürdőt, mely egy szárnyvonallal van összekötve. Az egész nap jöttem a vonaton és csak este érkeztem *Plojestre*, hol kénytelen voltam meghálni, mert nem mehettem tovább. Az unalmas városban nekem csak egy szép fényes szálloda, a városház épülete, s a piaczon álló függetlenség istenasszonyának érczszobra tünt fel; no meg a pályaudvartól a városba vivő széles nagy boulevard, de ez is olyan, hogy a hol nincsenek házai, kukoriczát termelnek szélein!

Másnap tovább utaztam és két óra alatt *Szlanikon* voltam, mely innen északra fekszik, 105 km.-nyire Bukaresttől. Vidéke Kimpolungra emlékeztet. Itt is, ott is láttam a sok szilváskertet, melyek terméséből kedvelt jó *czujkát*, magyarul pálinkát főznek: a két oldalt végig vonuló hegysort, s néha egy folyó fel-feltünő vizét, lombos vagy csupasz partjaival. Ez itt a határhegyek déli végnyulványa. Néhol mesterséges hegyhasítékban vagy sürü erdőn robogunk át. A közbeeső állomásokon temérdek bükk és cserfa van ölbe rakva, mert innen hordják a tüzelő anyagot a főváros felé. A kocsi egyik oldala fölemelkedik; kanyarodást teszünk és megállapodunk a nagyközség közepén fekvő végállomásnál. Az érkező vonatot sok nép várja; csinosan öltözött nők, pajzán gyermeksereg sétálnak fel s alá. Legkedveltebb divat a fürdőkön az oláh csíkos vászonból divatosan szabott ruhaviselet, mely kivált fiatal leányoknak jól illik.

Ez a *Szlanik* főleg mint bányatelep fontos, neve is mutatja, hogy sótermő hely; továbbá nagy gipszgyáráért, mely a helység központján van. Gyógyhelyként is nevezetes, a mennyiben van egy sóstava, melyet százan meg százan használnak sikeresen; de mint szoros értelemben vett fürdő nem számíthat és sehogy sem állhat meg az általam már eddig ismertettek sorában. Násztászátyiról azt irtam, hogy *primitiv;* most pedig meg vagyok szorulva, mert nem találok kifejezést ennek hű jellemzésére. Itt nem válogathatunk szállodákban; egy-két kisebbszerü hotelje és vendéglője van, s igy nem kell bosszankodni, ha szobát, vagy néha ebédet sem kapunk. A ki idejön, az hagyja otthon a kényelmet, mert itt parasztházban kell laknia, hol a kukoriczaszárakkal töltött matrácz is jó; bár sokan természetesen mindent, még főzőedényeket is magukkal hoznak.

A szegény oláh paraszt örömest meghuzódik éjjelre az eresz alatt és boldog, ha kiadhatja szobáit havi 40—50 frankjával. S ez még egyedüli előnye Szlaniknak, hogy olcsó fürdő, mert különben még a beteg sem unatkoznék itt hetekig. Árnyékos sétaterei nincsenek, s a hőség akkora, mint Bukarestben. Tul a vizen található ugyan egy kis kert és szinészek is akadnak, meg bálok is vannak néha-néha; de mindez nem kielégítő. Én még legjobban véltem tölteni az estéket öreg házigazdám beszéde hallgatásával, ki keresetlen egyszerüséggel mesél a régi jó időkről, mikor olcsóbb világ és minden szegény boldogabb volt. Nehéz adókról panaszkodik (pedig a romániai lakosok előnyösebben állnak e tekintetben nálunknál), bár ő már nem adózik, mert tul van a 60 éven és kellemesen emlékezett vissza az ő idejére, midőn bárki megfizette a hoszpodárnak a pátenst és azzal adómentes volt. Aztán elmondta azt is, miként vitték ők egyszer hárman lóháton az itteni sóbánya jövedelmét, hat pénz-zsákban tele huszasokkal, török kosárokkal a kormánynak Bukarestbe, s a többek közt csodálkozott, hogy tudunk abban a zajos városban élni.

Az állomástól balra egy meredek kis ut vezet a sóstóhoz, melynek különös érdeket kölcsönöz, hogy fenn a hegyen és nem a völgyben, a folyóvíz irányában fekszik, melynek partjai szinte fehérek a sok kivirágzott sótól. A kerek tó kicsiny, de néhol 10—15 méter mély, mivel ez tulajdonképen egy rég beszakadt sóbánya felett van és soha ki nem apad. Ezért nyugati oldalán egy csupa sóból álló magas hegyfal veszi félkörben körül, melynek szép tiszta szine és sajátságos jelensége bámulatra ragad. Minthogy az eső és hó mindig mossa, szálkás, csillogó felülete van; de közeljutni hozzá nem szabad, mert a só állami monopoliumot képezvén, éjjel-nappal őrzik a hegyen járkáló katonák.

A körül léczezett tó két oldalán egyszerű apró fabódék vannak a vizbe építve, melyekben csekély összegért fürödnek a betegek, s az uszók bemennek a vizbe is viczkándozni. A parton férfiak szárítgatják testükön a fekete sarat, mert igy nagyobb a gyógyhatása; bekenik vele nemcsak fájós testrészeiket, hanem arczukat, hajukat is és a mint felismerhetetlen eltorzult kinézésükkel, piros fürdőgatyájukban ácsorognak, járkálgatnak, mintha csak valóságos ördögöket látnánk. Az ellenkező parton a «női ördögök» és gyermekek defiliroznak hasonló kosztümben; fenn a pénztár előtti lugasban pedig bámuló, vidám közönség mulat a szokatlan derült képen.

Mint látjuk, a tó maga párja Láku-Szarátnak és betegei is ennek folytán ugyanolyanok. Vize szinte savanyu a sok só következtében s erős jód-, nitrogén-tartalma miatt megbarnítja, azaz megfogja az arany-, ezüsttárgyakat. A fürdőnek itt sincsenek ásványos forrásai és csak külső gyógymódot használnak. S a fürdés ily leirt egyszerü neme is megjárná még; de nevezetes, hogy nincs egyetlen egy fürdőorvos sem. S az aránylag nagy közönség minden tagja ugy fürdik a mint neki tetszik és laikus fejével jónak találja; egyik vendég a másiktól tanulja el a fürdés használatát; némelyik órákig benn marad, mások 2—3-szor fürödnek napjában, kényük, kedvük szerint. Ez aztán a fürdőkura!

Ma lévén a napja, tekintsük most meg a *sóbányát*, mely a vasuti vonal jobb felén, egy magas dombon, nagy területet foglal el fényes veres bádogfedelü épületeivel. A bejáratnál van a nagy sóraktár, honnan vasuton szállítják tovább a sót, vagy paraszt-szekeresek viszik a falukba eladni.

Az igazgatósági épület mellett a sómalom áll, melyben nehéz hengerek törik és őrlik a darabos sót, mit rabok töltögetnek megfelelő zsákokba. Jobbra-balra az asztalos mühelyt és a sótárnák nyilása felé épült házikókat látjuk, mig a tető meredekén egy tornyos épület, a gépház van egyedül. Az udvaron és benn néhány leborotvált rab dolgozik, s mindegyik háta mögött ott vigyáz az őr, nyitott puskatartályával, kezében a kész tölténynyel. Ezt itt látjuk először, mert Aknán nem ilyen szigoru a felügyelet.

A gépházban van egy villamfejlesztő, sürített levegőt készítő két hatalmas czilinder és egy gőzgép. Adott jelre a sülyesztővel szállunk le a fenékre, mely a sót a mélységből felhuzza; beülünk a kis vaskupéba és egy percz mulva lent vagyunk a 80 méter mély bánya aljában. Végigmegyünk egy folyosón és kiérünk egy pompás terembe, melynek síma fala és padlója van, mintha csak egy szalonban lennék. A levegő itt észrevehetőleg hüvösebb és finom sótartalmától nyelvünket sósnak érezzük. Minden szokatlan; elkezdve a távolról hallható kalapács- és vésőütésektől, a pompás villamvilágításig, melynek fénye gyönyörüen ellep minden szögletet és megvilágítja az itt-ott áttetszőbb sókristályt. Ugy tetszik, mintha tündéries fényü teremben sétálnánk.

Ez a főtárna, melyben két érdekes körforgó fürészgéppel vágják a sót. Ezeket komprimált levegő hajtja előre és egyik fürésze függélyesen, a másik vizszintesen vág, ugy, hogy a só szép egyenletes koczkaalakban kerül ki. A bánya többi részeiben rabok végzik a sóvágás nehéz munkáját. Öten-hatan neki állnak egy hosszú sópadnak, és ütemszerüen csapnak le hegyes kalapácsaikkal a sürüen egymás mellett jegyzett lyukakba. Mikor igy aztán a szélein körül van vésve, erős vasrudakkal feszítik fel alulról. A sóbánya egész kezelése szakszerű és termelésére nézve is a második nagyságu, mivel 2—3-szor oly sokat ad, mint az aknai. Alakja tekintetében is felülmulja az általam már látott sóbányákat, mert falai kupalakban vannak vágva és e szerint a szokásos galeriák nem oldalt, hanem a két párhuzamos fal felett, középen vonulnak végig a boltozat magasán. Oda is felmentünk a lépcsőkön és lenézve az alattunk dolgozó, apróknak látszó munkásokra, csodáltuk a falak szép feketés erezetét, a só utánozhatatlan rétegeit. — Kitörülhetlen képet hagyott emlékezetemben az a szép látvány is, melyben egy régi elhagyatott bánya nyilásához érve, ennek erkélye széléről gyönyörködtünk. A vezető rab harsányan visszhangzó kiáltására ugyanis felülről a tárna földfeletti szelelőjén egy köteg meggyujtott forgácsot bocsátottak le és annak csendes, szikrázó esésénél bepillanthattunk a bányaluk pokolsötét ürességébe. Erre egy nagy sókonczot dobtunk belé és midőn az másodperczek mulva lezuhant a fenékre, ismételték az előbbi mutatványt.

Kijutva a felszinre, megnéztük még a bányához közel eső fogházat, melynek erős kapuval elzárt udvarán a szerencsétlen rabok kinálgaták apró munkáikat. De engem ez már nem érdekelvén, nehány finom kőszéndarab, inkább barna fősz vonta magára figyelmemet, milyet a só közt találnak nagy ritkán. A szélein mindenütt látszanak a sószemcsék, melyekhez tapadva volt; de érdekes, hogy ennek itt a fegyenczek, valamint a nép olyan gyógyitó hatást tulajdonítnak, mint mi a chininnek. Egyikük t. i. ugy kinálta nekem, hogy összetörve és vizben lenyelve jó hideglelés ellen!

*

Egy szép nap reggelén ellátogattam egy kis közeli zárdához. Lovat béreltem egy czigánytól, s végigballagtam rajta a község főutczáján, a biró egyedüli csinos, svájczi stylü villája előtt; de soha még kirándulásaim alatt ily rossz gebére nem akadtam, mint ez a mostani volt. Gyorsan menni nem akart vagy nem birt s minden lépését egy-egy botütéssel kellett kierőszakolnom, ugy, hogy egy óra alatt magam jobban elfáradtam, mint buzgó lovam.

Éjszaknak haladunk a folyó medrében, melyet az oláhok nyáron rendes közlekedő utnak használnak. A mint a víz ellenében megyünk, ugy emelkedik talaja is; de az ut bizony nem mondható elragadónak. Oldalt két benőtt magas hegysor huzódik, aljukban egyes kertekkel és elszórt házakkal. Egy helyen elérjük azt a kiálló, földeszöld sziklát, mely a naptól megvilágítva, Szlaniktól kezdve folyton szemünkbe ragyogott. Itt jobbra térve elhagyjuk a vizet és nemsokára lankás mezőre jutunk. Csatlakozunk egy karavánszerű német kiránduló-csoporthoz és együtt baktatunk fel a hegyre. Elől most már valami nyolcz lovas üget, mig hátul egy négy ökrös szekérben az asszonyok, gyerekek egyrésze és a felpakolt holmi közt az elmaradhatatlan hordó sör követ.

várban kezdetét vette, véres és elkeseredett volt, de hasztalan — a törökök ereje, vitézsége, lelkesedése, dühe. A vár még hajnalhasadta előtt Mátyás kezében volt, az őrség legnagyobb része felkonczolva, a kik pedig élve jutottak fogságba, azoknak is a „feje mind Mátyás királynál maradt vót meg“ mond a történetiró.*)

Igy esett meg Szabács ostroma. —*t*—

A gödöllői kastély.

Lapunk egyik régibb számában közöltük a királyi mulató-lakká lett gödöllői Grassalkovich-palota rajzát, s ugyanakkor megigértük, hogy annak bővebb ismertetésére is tért nyitandunk.

Most ugyane kastély egy ujabb képét mutatjuk be olvasóinknak, jeles művészünk Keleti G. rajza után, ki a mult nyáron huzamosb ideig mulatott a hely szinén, hogy a képzőművészeti társulat számára a kastélyról és parkról műlapot készitsen.

A leirást egy érdekes tárczaczikkből veszszük.

Ha az északi vasuton kocsira ülünk, másfél órai utazás után, szeliden magasló dombláncolatok közt Gödöllőre érünk. A vasuti állomás a mezőváros alatt fekszik, s rövid ideig tart a kastélyba vezető ut, mely kényelmesnek nem mondható. Nagyon poros. Az utczán végig haladva, egy egyszerü faragványu és vasrácsozatos kapuval ellátott kőkeritéshez jutunk, honnan folytonos emelkedéssel megy az ut egyenest a kastély előudvarára. E kis előtér kerekded partozatban végződik és kőfaragványu szegélyzettel védett, a régi rablóvárak módjára, csakhogy nincs vonó-hidja, és összes védelme: a két szögletbe állitott kőkészletü katonaköpeny s a falkeritésről egykedvüen széttekintő két kőoroszlány. Ezektől pedig bátran bemehetünk.

Kivülről a kastély meglepőt nem nyujt; sőt jelentéktelen, mert homlokzata nagyon keskeny, és hátra kinyuló két szárnya nem is látható. Az otromba és sárgarézzel bevont kúpidom és gömbökkel ellátott bádogos tornyok magasságát fölülmulják a mindenütt kikandikáló, fehér kémények, s az egész épület esetlen tömörsége, egykori alkotójának izlését valami kedvező oldalról épen nem mutatja be. Összeszoritott, szük erkélyét arany diszletü márvány-oszlopok tartják, mintegy akadályozva a bemenetet. A kapuszin vaskos boltozata nem komor, mert a kastély udvarára nyiló üvegajtók elegendő világosságot nyujtanak. Az emeletbe márvány-lépcsőzet vezet, s itt mindjárt jobbra a fogadási diszterem veszi igénybe figyelmünket. Legnagyobb előnye, hogy tágas és világos; különben ez is oly mesterkéletlen, mint a többi, és az egész berendezés a legkeresettebb egyszerüség jellegét hordja magán, a nélkül azonban, hogy az izlés mindenütt hasonló figyelemben részesült volna. A rococo-mennyezeten egyszerü festésben kapott folytatást az aranyos szélekkel élénkitett fehér papir falszőnyeg, s a butorzatot vörös bársony boritja. E terem a középpont, honnan jobbra és balra szobák nyilnak hosszu sorban, egy oldalon a király, másfelől pedig a királyné lakosztályát képezvén. Csillárok sehol sem hiányzanak, s a leirt fogadási terem különösen gazdagon van megrakva e szemkápráztató eszközökkel. Az erkély is a fogadási terem kiegészitésére szolgál.

A többi termek a nálunk mindenütt látható uri lakok berendezését, csin- és ékességre nézve, alig mulják fölül, s csak ritkán nyujtanak valami meglepőt. Egyszerü kárpitozás, többféle és sokszor igen is halvány vagy szürke szinváltozatban, gyér faragványu sötét diófa-butorzat, oldalasztal gyanánt jó szolgálatot tevő fehér porczellán kandallók teljes készlettel — ime, ezekkel látták el a kastély szobáit. Pompás talajszőnyegekről sem beszélhetünk, csak a királyné háló-osztályában látható valami finom nádszövedék, mely a maga nemében egészen uj és épen ezért feltünő.

A királyné osztálya foglalja magában ama szobát, melyben Mária Terézia nyoszolyáját őrzik. A fal itt ujitáson ment keresztül, de ott van a királyné jól talált életnagyságu képe, mely a magas és méltóságteljes alakot élénk festményben tünteti elő; kezével egyszerre három koronát érint. E szobáról annyit jegyzünk föl még, hogy picziny előcsarnokától szőnyegajtó választja el, s a nyoszolyán kivül még egy ruhaszekrény látható benne: különben homályos, és alvásra a legalkalmasb.

Az előcsarnokból kijutva, egy csigalépcsőzetet találunk; ez az alosztályba vezet, hol a királyné számára két társalgóterem áll berendezve.

A királyné kedvencz és bizalmas társalkodónője, Ferenczy Ida k. a.-ról is gondoskodtak, és a királynéi hálóterem szomszédságában két szoba neki van fenntartva. Rudolf főherczeg és Gizella főherczegnő külön osztályokat nyertek, és a két szárnyban a vendégek és a kiséret többféle igényeinek ellátására sem hiányzanak szobák.

1849-ben Kossuth Lajos és Görgei itt az emeletben hadi tanácsot tartottak. Kevéssel azelőtt Windischgrätz osztrák tábornoknak szolgált a kastély szállásul.

Az egyik szárny végén van a kápolna, mig a másik oldal folyosójáról a tágas és kényelemmel fölszerelt födött lovardába juthatunk.

A királyné földszinti társalgó-termeiben az ibolyaszin az uralgó, és ugy látszik, hogy az összhangzatra itt legtöbb gondot forditottak. Kényelmes kör-ülőhelyeivel és karcsu porczellán kemenczéivel, futó növényzet és folyondárok befogadására szolgáló függőivel és kosárkáival a kör-ülések összefutó kiemelkedésén, — e kis osztály a legvonzóbb otthoniasság kinyomatát hordja magán, és főleg a téli kirándulások alkalmával igen kellemes leend itt időzni. Ez osztály egy ékes és ujonan készült verandával áll kapcsolatban, mely egy picziny virágos kertre néz.

A már emlitett lovarda közelében vonul el a hosszu istálló, mintegy 40 ló befogadására. Ez istálló igen szép, s könnyen lehetne kényelmes szobákká változtatni. Festett mennyezet, vörös márvány-oszlopzat, márvány váluk, csinos burkolatu talaj, mindenütt kényelem és tisztaság. Csak a lovak hiányzanak még. A kastély két szárnya párhuzamban nyulva hátrafelé, udvart képez, s a parkkal ölelkezik össze.

A régi és uj kastélyok legkedvesebb része, a park itt is nagy fontosságu, s bár kevés gondot fordithattak rá, mégis figyelmet érdemel.

Az udvar közepéről, vagy a kastély ablakából akadálytalan kilátást nyer az ember a parkra, és a fő- vagy középtávlat teljesen élvezhető. Azontul hiányos és gyarló részek mutatkoznak, ugy a növényzet megválasztása, mint a különféle csoportozatok előállitásában. Egy elhanyagolt gesztenyesétány, különféle apró csemeték és cserjék közül aránytalanul kiváló platánok, tölgyek, vagy jávorok, tömbcsoportozatok gyanánt, élettelen fenyűk egy-egy tisztes gesztenyefát őrizve: mindaz, mit itt kezdetleges modorban egymásra halmozva látunk. A részek még nincsenek öszhangzatba hozva, és nincs jótékony változatosság.

A gödöllői parknak királydombja is van, de nem olyan, minő Pozsonynak vagy Pestnek. Egy magasabb helyen ugyanis egy gloriette-szerü kis körlak emelkedik, beljében a magyar vezérek és királyok arczképeivel. A falak mellett elvonuló kör-ülésekről egész kényelemmel szemlélhetni e néma arczokat, melyek között Attila, szent István, IV-dik Béla, Korvin Mátyás különösen jellemző vonásokat mutatnak.

Ha innen a kastély felé haladva, az udvarra jutunk, okvetlenül szemünkbe ötlik a kék alapon aranyos számokkal ellátott toronyóra. — A belső park alsó része kisebb, de szebb is a felsőnél. Ez a rész némi ápolásról is tanuskodik, habár még itt is sok az igazitni és rendezni való. Növényzete üdeségét folytonosan fönntartja a tó, mely a park hosszában keskenyen végig vonulva, fehérlő hatytyúk által barázdált tükrén sokféle szinváltozatot mutat. Lakói számára favárak állnak készen, s helyenkint karcsu hidak ívezik át a tó vizét.

E környék fái közt nehány czipruslomb vonja magára a figyelmet; e ritkaságok a tó jobb oldalán elvonuló ösvényt diszitik. A külső park egy része a szarvasoknak van fenntartva, s mondják, hogy jövő tavaszszal a fáczános is megnépesül.

Udvari vadászatok I. Lipót alatt.

I. Lipót császárról tudva van, hogy nagy kedvelője volt a vadászatnak. Angolország királyának II. Károlynak udvari orvosa Dr. Browne Eduard 1668. táján Bécsben tartózkodván, róla a következőket irja: A császár szabadban való mulatságai közt legtöbb gyönyört talál vaddisznóra való hajtásban. Hallottam, hogy egy reggel hat disznót ejtett el. Voltak oly bátor egyének is, mint többek közt Zrinyi Miklós, kik meg merték egyedül is támadni a vaddisznót, mig végre maga is egy vadkan áldozatává lett. Esetén okulva, a többiek ovatosabbak lettek. Ha tehát valamely vaddisznó fekhelgén nyugszik, körülállják a vadászok oly elővigyázattal, hogy a császár vagy más főur minden veszély nélkül használhassa vadászkését. — Bécs vidéke telve vaddisznókkal, melyek a városban gyakori és rendes kedvelt étke az asztaloknak. E disznók egész csürhében törnek a gabnaföldekre, vagy az erdőkből ki a szőlők közé.

A „Vadász- és Versenylap“ még következő leirást közöl egy más szemtanutól:

A kötelek, hálók s palánkok segélyével üzött szarvasvadászatok költségesek, s csak a herczegeknek s főuraknak valók, mert sok háló, vadász, kutya, kocsi s más népség nélkülözhetlen. Ekkor messziről hajtják a vadat bizonyos csalitba, s oda várják, azután oly helyen, hol a hálók s védpányvák jó közel vonulnak egymáshoz, sátrak s védfalak üttetnek fel, melyek előtt a hajtott vadnak 15—20 ölnyi távolban el kell vonulnia. A védfalak mögött, melyek ő Felsége a császár vadászatainál kényelmes helyen felvervék s mögöttük szép nagy sátor leeresztett szárnyakkal, vagy pedig deszkákból vagy galyakból készitett alkalmas gunyhó áll, vonulnak meg a magas és főurak a jelenlevő udvarihölgyekkel, követekkel, kamarásokkal s lovagokkal egyetemben. Itt állnak legtöbbnyire lesbe ő császári felsége, annak fennséges neje, s néha más jelenlevő herczegek, vagy miniszterek, s mihelyt a vad előttük tovairamlik, dördül rá a cső, s a durranás és összerogyás egyidejü, azután végső kegyelemdöfést adva neki, a sátor mellett kijelölt helyre leteritetik.

Ha azután a jelenlevő urak vagy hölgyek egyike oly szót ejt ki, a minek létrejöttén fáradhatlanul dolgoznak a cselszövők, mely ellenkezik a nemes vadászmesterség szabályaival vagy szavaival, a legközelebb állótól bevádoltatik ő Felségénél vagy a fővadászmesternél. Ezután ráterül egy vadra a bünös, s az erdőfelügyelő vadászkésével pár csapást mér ülepére, mely czeremónia nagy hahotával szokott végződni. A végrehajtás alatt valamennyi jelenlevő gavallérnak kihúzott karddal kell állania, s a ki ezt elmulasztaná, vagy elfelejtené, bepanaszlás után hasonlókép megismerkedik a vadászkéssel. Igy követi ártatlan s káros következés nélkül való tréfás büntetés egyike a másikét, mely alól még a hölgyek sincsenek kivéve, kikre aztán, ha a magas állásuak, ő felsége a császár maga, közönségesen pedig a kerülő vadász vagy a legközelebb álló szolga méri a csapást.

Ez az udvar leggyakoribb vadászata, de sokkal kellemesb, ha a Duna osztódásai közt fekvő ligetekben tartatik, midőn a vad földön, vizen áthajtatván, ejtetik el, s ezt nevezik aztán vizi vadászatnak, mely fokozott élvvel jár. Legtöbb dolgot ád az ily vadászat az erdőmestereknek s vadászoknak, kiknek a vadat összehajtaniok, együtt tartaniok s áthajtaniok kell, hogy uroknak gyönyört s ne boszuságot szerezzenek.

Ilyen szarvas- és vaddisznó-vadászatot rendezett I. Lipót 1666. decz. 15-én és 16-án a Praterben nejének a spanyol Margit Teréznek, kivel azon hónap 12 napján kelt össze. Egy azon korbeli tudósitás igy hangzik róla:

A vadászaton egy hosszu futósövény, s annak közepén feltünő magas véd, a hölgyek és gavallérok számára pedig nagy szinkör volt épitve. Mihelyt ő felségeik s kiséretök megérkezett, azonnal rendbe állt a fővadászmester Ursenbeck Ferencz gróf, nyolczvan, szépen öltözött vadászával, megfúvatta a kürtöket jeladásra, s aztán megnyitva a tért, melyben a vörös vad tartatott, mindnyájok csodálkozásra nyolczszáz tört egy falkában elő; ezután megszükité a futósövényt, hogy a vad többször kénytelenittessék a véd körül futni, honnan aztán ő felségek a császár és császárné többet elejtvén, megparancsolák, hogy a többi szabadon eresztessék. Ennek végeztével kürttel jelt adott a fővadászmester a hajsza megállitására; elvonult vadászaival a véd előtt, s más oldalon álltak rendbe, mire ujra megszólalt a disznóhajtásra jelt adó kürt. Erre körülbelől hatvan szép darab történetett elő, melyek közül ő felsége egypárt lelőtt. Mikor az éj leszállt, szüntették meg a hajtást.

Másnap a fővadászmester egy különös rekeszből százat meghaladó számu rókát s vagy nyolczvan nyulat bocsátott elő, miben azután jól mulathatott az udvar. Ennek végeztével ujra nyilt a rekesz s 70 dámvad s egynehány őz szökött elő. E vadászat végeztével ujra más rekeszből négy nagy medve kullogott elő, s nehány farkast hajtottak többször elő s hajszolták meg a kutyákkal, miközben ő felsége saját maga szurta le késével a legnagyobb medvét, s egy vadász farkas által összemarczangoltatott. Utoljára 24 borzra hajtattak, de fel kelle hagyni a hajtást, mert az éj leszállt.

*) Verancsics névtelene.

rák tetejében, más más helyzetben mindenütt. Egyiken hosszu létrát tart Ha-ro-san a talpain; Tom fölmász azon a tetejére, folyvást át meg átbujkálván a fogak közt. Ott aztán hasra fekszik a létra egyik oszlopának végére, egészen uszó helyzetben a levegőben, s az érette haját fölállni érző közönségnek azt mondja boldog vigyorgással: „Megvan!“

A másik ábra egy virágkosár, a melybe három létra van alkalmazva háromszög alakba. Tom oda is fölmász és fejére áll s sok minden nehéz helyzetben mutogatja ügyességét, és vigyorog mindannyi után s azt mondja: „Megvan!“ Bámulatos a Ha-ro-san ügyessége: hogy ugy tudja egyensulyozni lábaival mászás közben is, mikor a szegleteken csüng is a kis fiu, hogy félre nem billen.

Mindezeket fölülmulja a harmadik mutatvány, a midőn a hanyatt fekvő Ha-ro-sannak nehéz kádat dobnak oda; ő kifogja lábaival, lapdázik vele, mint mink egy almával; hol fenekén pörgeti körül, hol oldalán tartja. Ez pedig még csak a könnyüje. Most jön Tom; fölmászik a Ha-ro-san lábain oldalvást nyugvó kádba s azt mondja: „Megvan!“ Pedig még nincs meg. Ezután nyujtanak oda rendre nyolcz darab kis csöbret; azokat rendre a nagy kád alá helyezi Ha-ro-san, ugy hogy egy hosszu oszlopot képeznek. Ez ingatag oszlop végén a nagy kád, a kádban Tom mosolyog. És nem elégszik meg ennyivel, hanem kimászik a kádból, annak szélén át, a tetejére. Ime már a fejére állott. Meghül a vér a nézőben; de Tom föláll, mosolyog és mondja, hogy: „Megvan!“ Azután megint bekanyarodik a kádba s már hinnők, hogy elvégződött a mutatvány; de hogy száll le a kis fiu? Egyszerre csörtető robbajjal kihullanak az apró csöbrök; a nagy kád és abban Tom zuhannak lefelé. Azt hinné az ember, vége a gyereknek, még a lent fekvő férfinak is. Pedig ő intézte az egészet; ő rugta ki a csöbröket és oly ügyesen, hogy eközben a nagy kád oldalvásti helyzetéről fenekére fordult és ugy esik egyenesen az ő lábára; lábaival kifogja, a gyerekkel együtt körbe pörgeti; majd fölrugja ujból s mig a kád messze gurul, a gyerek lábaira esik vissza s ott játszik ő azzal mint egy kis labdával.

Megvan!

Fölugranak; köszöntésül letérdelnek, földre borulnak és a függöny legördül.

Halvány leirásomból is láthatja az olvasó, hogy a japáni sárkánytársaság működése szokatlan és bámulatra valóban érdemes. *Réthi L.*

Mátyás király Szabácsnál.

Az idő csakugyan mindent megváltoztat, átalakit. Mig ezelőtt a hadi dicsőség legfőbb koszoruja inkább a személyes bátorságot illette, most a hadvezéri ügyességnek jut. Ehhez képest a régebbi idők fejedelmei is a hadi érdemet szintén inkább a személyes vakmerőségben keresték; a mostaniak — ha egyátalában sovárognak hadi dicsőség után — ezt a vezéri jártasságban, ügyességben keresik. Amazokat karddal kezökben, ezeket térképeik mellett illeti a koszoru. A fordulat e tekintetben határozottabban a mult században állott be, melynek elejéről Thackeray könyvében II. György vakmerőséggel határos bátorságáról sokat olvashatunk. Azonban nagy kortársa, Frida nép egyiránt hálásan emlékezik, Mátyás király szintén nem egyszer adta bámulatos tanujelét vakmerőségének. Különösen szembeötlő példája ennek Szabács ostroma.

Mátyás király Szabácsnál. — (*Lányi* Sándor rajza.)

Mohamed szultán az 1470-dik esztendőben Negroponte elfoglalása által az egész Peloponnesus fölött elnyerte az uralmat. Terveinek sikerülte uj vállalatokra serkenté. Hogy birodalma határait észak felé is terjeszthesse a magyar birodalom rovására, hogy legyen ennek határán lábát mibe megvetnie: a Szávának jobb partján Szent-Demeteren alul nagy titokban egy erősséget emeltetett, mely e folyamtól Szabács nevet nyert. Emlékezetessé lett e vár nemcsak a Mátyás ostroma, hanem a későbbi napokban, a mohácsi vészt megelőzőleg azáltal is, hogy Logody Simon és hős bajtársai önfeláldozásának szinhelye volt.

Az erősségnek jó hasznát vette az ármányos török. Csapatai innen jártak ki széllyelnézni, hogy mit lehetne könnyü szerrel beszállitani, a vár erős falai közé? Ur és szegény, földmives és kereskedő, gabona, marha, ló nagyban vallotta kárát a szabácsi várnak, mert a portyázó török vitézek nem igen nézték, hogy mi kié?

Ez sokáig igy Mátyás alatt nem maradhatott. Az 1475-dik esztendő késő őszén Báthori Istvánnal oldalán, tizezer ember élén Szabács ellen indult a hős király. A várat ötezer jancsár védelmezte, kiknek turbánjaira a forgót maga a szultán tüzte föl. A jóslatot irta föl ezzel homlokukra, hogy valamennyi ott vész a harczban.

A magyar sereg lelkesülten küzdött, de a jancsárság sem tágitott és Mátyás nem igen boldogulhatott. Egy alkalommal maga a király fegyverhordozójával egy csónakba ült s a folyóról kémlelte a vár gyengébb oldalait. De odabenn megismerték őket és lövöldözni kezdettek rájuk. Egy golyó leteritette a fegyverhordozót, hanem Mátyás azért nyugodtan maradt, tovább evezett és fel sem vette a körülötte süvöltöző nyilakat és golyókat, mignem szemléjét bevégezte. E jelenetet ábrázolja képünk.

Gödöllői kastély és park. — (*Keleti* Gusztáv eredeti rajza.)

Már egy hónapig tartott a sikeretlen ostrom, midőn az 1476-dik esztendő egyik februári napján a déltől fogva küzdőket ujra az este választotta el. A nagyban leolvadt, eltikkadt, kimerült török őrség nyugodni tért, midőn a hires magyar fekete vezérek, kik már hajnaltól egy fedett árokban rejtve voltak, előrontottak, s a várat leggyengébb és ez alkalommal nem is védett pontján támadták meg. Röviddel azután utánuk nyomultak társaik is a hős hirály vezetése alatt. A harcz, mely a

MESÉK A TEMETŐBŐL.

Elbeszélés.

Irta **Fröhlichné Kaffka Margit.**

I. Az ő sirja.

A temetőt akkor hó borította, a korai délután köde szitált a levegőben és körülfolyta a szomorú, szürke kőangyalokat, a melyek a sirokat őrzötték. Lejtős hegyoldalban sorakoztak a hantok és csak halovány árnyékbarázdák jelezték őket a puha, fehér takaró fölött. A keskeny utakon összesimulva járt-kelt egy asszony meg egy ember.

— Ne lépjen le, — a sírra! — sugta halkan a férfi és elhúzta a karjánál fogva az asszonyt.

Feljebb kapaszkodtak és a kanyarodónál megcsúszott az asszony, de a férfi nem hagyta elesni. Föltekintettek és előttük élesfeketén meredt bele a nagy hófehérségbe a hullaház deszkabódéja. Olyan volt, mint egy ijesztő jóslat.

— Messzire kell mennem, — mondta a férfi, — idegenben barangolnom, — nem lesz-e hasonló ehhez a végső stáczióm?

És az asszony remegve szorította meg a kezét.

Leértek a hajlásba és ott a sor legszélén egy besülyedt, régi hant látszott és féloldalt dülő reves, kopott kőemlék. Az asszony csodálkozva olvasta a betüket, a férfi pedig lehajtotta a fejét és csendesen szólt:

— Itt nyugszik az édesanyám. Szeresse!

Egymás szemébe néztek abban a perczben mélyen, mélységesen, de a gondolataik tiszták maradtak, mint a fehér hóhalmok itt, mert ki hozhatna szennyet egy sírra, a hol az édesanyja pihen.

Talán azért szerette meg azt a sirdombot az asszony. Elzarándokolt oda egyedül is, a mikor a társa messzire ment, örökzöldből apró koszorukat hordott oda és a mikor jött a tavasz, új hantot emeltetett föléje.

— A leánya vagyok! — mondta a kiváncsi temetőőrnének és az belenyugodott. Az élő asszony piros virágai diszitették azontul a halott asszony elhagyott sirját, és a néma halott valakije, szentje lett a szomorú élőnek. Hozzáfohászkodott már szorongatásaiban, pedig egyébként sohasem volt istenes és nem tudott imádkozni.

Jött egy nap, és elszakadt örökre a láncz, a mely egybefüzte a férfi lelkét az asszonynyal; ez sorsa ama lánczoknak, mert hiszen csak virágból vannak, úgy mesélik. Az asszony pedig eltörült egypár könnyet, leszakított három szál rózsát, és úgy, a mint szokta, csendesen ment a temető felé. A homloka fehér volt és a lelkében már elültek a viharok.

— Ez a darab föld azért mégis az enyém! — mondotta és rózsákat tett a sírra. — Mi becsesebb a földön, mint egy szüztiszta emlék!

A GÖDÖLLŐI KÁLVÁRIA.

Így beszélt, mert még mindig együgyü, fiatal és álmodozó volt az asszony.

Ám nemsokára megint hirek jöttek a messzeségből; rikoltozóan durva, kegyetlen hirek a férfiről, a ki messzire ment. Szavak, a melyekről azt állitották, hogy az ő szájából hangzottak és alacsony köznapiságukkal, gúnyos, éles ridegségükkel az asszony szivébe vágtak. Forró nyárban, lihegve, betegen kereste fel akkor is a temetőt, de a régi síron egy nagy, sötétvirágu rózsató éles tövisével megvérezte az ujját. Az ajkához szorította a sebet és mosolygott.

— Nem fáj. Nem igaz, durva hazugság az idegenek minden beszéde, — az emlék az enyim és nincs egyebem; — ezt megőrzöm. Így beszélt, mert még mindig hitt önmagának. És a mikor elmulott a nyár és hideg esők áztatták a fakó sírköveket, a megholtak napján is elhozta ide a koszorúját apró szürke ködvirágból és lila őszirózsákból. Úgy tudta, hogy nemsokára vissza kell térnie annak, a ki őt legelőször a szent halotthoz vezette.

Egyszer aztán megtudott mindent. A mikor újra megjelent a domblejtőn, a hullaház mögött, az út kanyarodóján — a nagy kövek sikosak voltak a késő novemberi esőtől és ő megcsúszott, de nem volt, a ki fölsegítse. Hosszú köpenye sáros lett és a két kezét a szivére kellett szoritani, hogy tovább mehessen. A sírhoz ért, de a koszorúja nem volt a helyén. A földön talált rá, a kő mellett, összezilálva, mélyen, erőszakosan a sárba teperve és kemény, durva férfisarok nyoma látszott, a mint gyilkos haraggal végzett vele. Körül szétszórva, apró, zilált szirmokra tépdesve hevertek a lila krizantémek, és elborították a puha, fekete földet. Ott hevert a szalag is, az asszony kedves szinével, — a szalag, a mely a sírkőhöz erősítette volt a koszorút, — szakítás nyoma rajta; és azt meg kellett értenie az asszonynak, habár együgyű volt is és álmodozó.

Nem szólt többet. Megfordult és elment és soha, még tévedésből sem járt többé a temetőbe vivő úton. Sokáig élt még azután...

NAGYHETI ÁJTATOSKODÓK A JÓZSEFVÁROSI KÁLVÁRIÁN.

II. A csontváz.

Április volt, szeles, bolondos idő, tele az édes, illatos, fájó és üde bizonytalansággal, azzal, a melyik a legszebb, mert legjobban hasonlit az élethez. Lenge, szüzies napfény illant keresztül az utczákon és bemosolyogta a nagy házat, a hol a tudomány lakott; és ifjak meg leányok vegyest rajzottak a nagy ház kapuja körül.

Az egyik leány felsietett a lépcsőkön. Sebtiben érkezett, a puha, sötét ruhájából friss tavaszszag áradt, az arcza piros volt és a haja csillogott. «Jó reggelt! Jó reggelt!» — mondta, a mikor benyitott egy ajtón, és mintha csodálatosan tiszta harangszó csendült volna a rétség fölött, mert a leány hangja áttetsző volt, friss és üdén, édesen bizonytalan, mint április, — a teremben pedig fiatal férfiak lézengtek, kiváncsi diákpajtások, és felcsillant a szemük.

A leány kaczagott, — mindre, — kivéve egyet közülök. — A sarokban, a szekrény mögött, a hol viaszábrák voltak üveg alatt és spirituszban

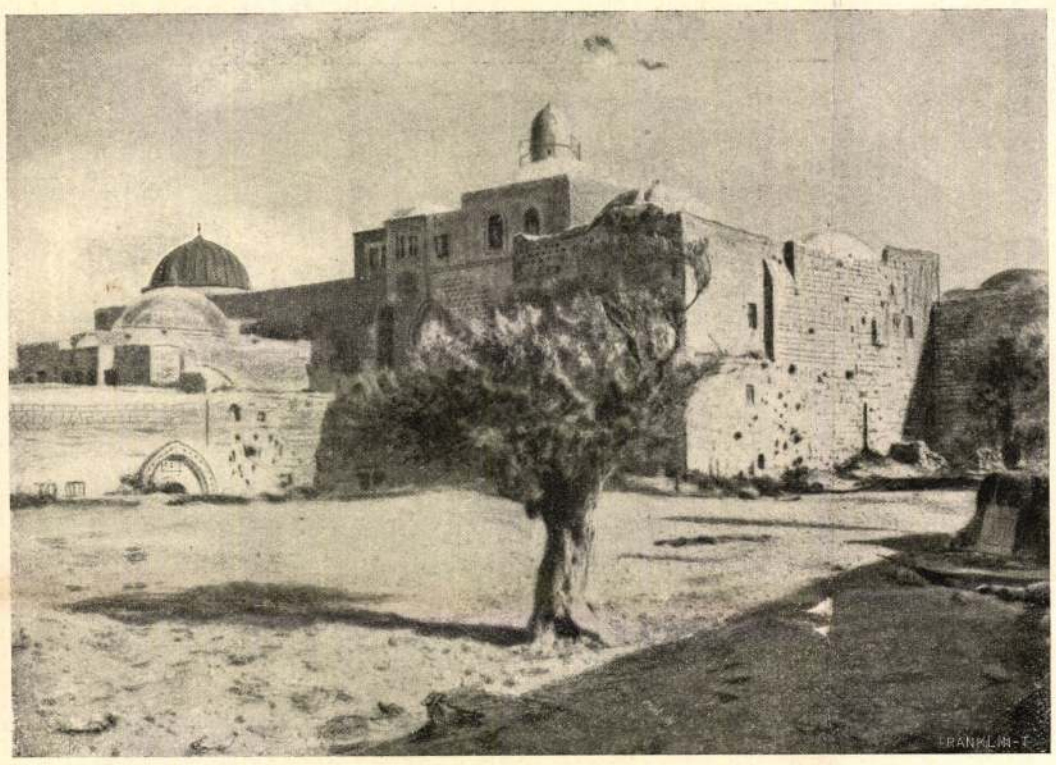

DÁVID SÍRJA.

apró szörnyszülöttek, — a szekrény mögött, mondom, egy ócska csontváz állt, és bólintott a a léghuzamban az ajtónyitásra, mert a tagjai dróttal voltak összekötözve és lazán fityegtek. A leány feléje nézett, rá is nevetett és visszaintett neki: «Jó reggelt öreg!» — Kaczagtak mind, csak egy legény nem, és bólintott a szkelett. A leány pedig hozzája futott, átkarolta a karcsu, meleg karjával, hozzásimította pihegő keblét a fogas bordákhoz, aztán két kézre fogta a koponyát és megcsókolta a szájával a száját, a maga illatos, meleg szájával a szürke álkapocs laza csontjait és belecsókolt a két, sötét szemüregbe is hangosan, csattogón. Tapsoltak mind, a fiatal legények, kivéve egyet közülök; az az egy összefonta karját az ablakfülkében, összeszorította az ajkát is, de a homloka redős lett egy kicsit, a szeme körül gyűrű kéklett és a hangja sistergett szinte, a mikor a leány elhaladt mellette.

— Őrültség, őrültség! — súgta a vágytól fehéren és nem kaczagott mégsem a leány.

Hanem a mikor a többiek mind elmentek a teremből, ők ketten ott maradtak állva az ablaknál, a legény föléje hajolt a leánynak és suttogott lihegve, sisteregve sokáig. Az ajka már cserepes lett, forró és száraz, de azért nem érinthette a leány illatos selyemszáját, sem fátyolos, nedves szemét. Pedig ha csak egyszer is érinthette volna!...

Évek is elmultak már, ők messze elkerültek egymástól és a leányból asszony lett, mint rendesen. Már alig is gondolt a nagy, mogorva házra, a hol a tudomány lakott, a viaszból való ábrákra és a korcs embriókra a spirituszban; már asszony volt. Egyszer aztán hirt hoztak neki a férfiuról, a ki soha sem érinthette az ő ajkát. Nagy beteg volt, beteggé tették az asszonyok és a csókok azóta, de nem azok a csókok, melyeket sohasem adott; — ágyban feküdt és lassankint elfeledte káromolva szidni az Istent, a kit tagadva, rekszketve is hinni szokott az, a ki nyomorult; — betegen feküdt és az édesanyjának halkan, álmodozón suttogott el néha régi neveket, a melyekről azt hitte, hogy feledte már; — és a legutolsó napon megkérdezte az öregasszonytól, nem volna-e néki a kopott imádságos könyvében egy fohász a haldoklóknak, — olvasná fel azt ő néki, majd utána mondja. Orvos volt ez a fiatal férfi, kórságok ismerője, halállal sokszor szembenéző... Azután meghalt; — és ezt mind hirül hozták a messzeségben az asszonynak is; csakhogy ő akkor csak tévetegen, csak elmosódva hallgatta az idegenből jövő, távoli szavakat, mert ama régi tavasz már sok éve elmúlt, ő már asszony volt és ép akkoriban

RÉGI SÍROK.

OLAJFÁK A GECSEMÁNE-KERTBEN.

KÉPEK A SZENTFÖLDRŐL.

nyujtotta oda pazar ajándékul az ajkát valakinek, a ki sohasem érdemelte. Ennek is el kellett mulnia előbb.

Aztán elmult, — és újra évek, — és egyszer megint április lett. Szeles, illatos, — édesen és fájón bizonytalan, mint régen, a mikor még szűzi volt az ajka. Lenge, tavaszi napfény illant keresztül az utczákon, az asszony kinyitotta az ablakát, nagyot, mélyet lélekzett a fűillatos levegőből és egyszerre bolondos, csókos kedve támadt. — — És akkor, — csodálatos, — egyszerre eszéberajzott minden, — a tudomány komoly terme, a csillogó szemű legényfiúk, az egy, a ki hallgatag volt, a zörgős csontábra és az első szerelem suttogásai, — — az ifjuság. — — És hirtelenében arra gondolt, — — hogy valahol, — valami temetőben, a temető földjében, — kell lenni egypár szétomló csontdarabnak, — látta a laza szárakat és a sok törött bordát, — és kell lenni egy boltos, magas koponyának is, a melyből kusza fogak merednek elő és gúnyosan tátong két üres szemgödör, — — az egyiken ép most kuszik be lustán egy puhatestű féreg, és czéltalanul, bután kijő a másikon. — — — Az a csontfő talán még szomjuhozza a csókot!

— — — — — — — — —

Összeremegett az asszony, bezárta az ablakot és eltakarta az arczát mind a két kezével.

Gödöllői kastély

Vas. Ujs. 1867.

161. l.

Keppel

ESZTERLÁ

Sopron, bencés levéltár

467

GÖDÖLLŐI TABERNACULUM, az orsz. magy. iparművészeti múzeum gyüjteményében, a rendkívüli gazdagságra és festői hatásokra törekvő XVII. sz.-i német barokkművészet igen szép és jellegzetes példája. Az aranyozott és ezüstözött, részben békateknővel borított díszszekrény eredetileg világi használatra készült, amiről a talapzaton fönt alkalmazott, gyöngyházzal berakott, profán jelenet tanuskodik, utóbb — de még a XVII. sz.-ban — gazdag ezüstveretek felrakása által tabernakulummá alakították és 1914-ig a gödöllői királyi kastély kápolnájának főoltárát díszítette. Az ezüstveretek augsburgi hitelesítő-bélyeggel vannak ellátva.

K. G. I. 7401/1

a meghalt 1544-ben)

alt hajló fejjel ábrázolt Atya jobb kezét
ában pedig gömböt tart. Fejét dics fény veszi
öke, bajusza és szakálla ősz. Zöld köntöse fleet
~~[illegible]~~ visel. Az égboltot képező háttér-
nak. Alól a párkányos talapzaton ~~[illegible]~~

an ezt ol:

FLI · IMPERATRIC
ARIA · ESALTA
N. COSPECTO PIE M."

, fára, ~~tempera~~ olajfestés, méretei 22.6 : 46.5

95 *)

törlé a testi büntetést s rendezte az úrbéri viszonyokat; megkezdte a büntetőjog és eljárás kodifikálását. Számos terve nem ment keresztül, számos nem úgy, a mint kivánta. Eszményies törekvései sok csalódásba vitték. Bíróságaink szervezésekor az angol példa állott előtte, az első fokú biró nagy hatalmi körével s a békebiró funkczióival; ezzel szemben itt örök korteskedést talált, melylyel a képviselők törvényszékeket hajhásztak kerületeik számára. A katonai törvénykezés reformja megakadt a katonai körök hajthatatlanságán. A halálbüntetés eltörlése megakadt a főrendeknél. A testi büntetés eltörlését is ellenezték a főrendek, de Horvát azzal felelt, hogy helyes, hadd maradjon meg, de a jogegyenlőségnek a 48-diki törvényekbe iktatott elveinél fogva ezentúl a nemes embereket is veretni fogják. Mikor a birói hatalomról szóló javaslatot benyujtá, Ghyczy a megyerendezést sürgeté. A megyerendezést az ország gazdasági és törvénykezési érdekeinek megfelelően kivánta végrehajtani; itt Andrássy veté ellene, hogy «a históriai megyéket nem engedem bántani!»

Saját tárczája ügyein kívül a minisztertanács jegyzőkönyveit is ő vitte, s az ő tollából került ki majd minden irat, a mi a minisztérium nevében jutott az ország elé. Többször beszélte baráti körben, mint hivatta magához Andrássy egyszer ebéd után, közölvén vele, hogy este Bécsbe utazik, Ő Felsége elé terjesztendő az erdélyi országgyűlés ügyében kibocsátandó kir. leiratot. Andrássy már javában csomagoltatta holmiját, de a királyi leiratból még egy szó sem volt meg; a szöveg elkészítése Horvát Boldizsárra várt. S ő ott helyben azonnal meg is fogalmazta; de abban az alakban Andrássynak sehogy sem tetszett. Horvát Boldizsár meghallgatta a gróf észrevételeit s azok szerint újra fogalmazta a leiratot. Andrássy ekkor sem volt megelégedve. Szerinte igen szép és igen hosszú volt a fogalmazvány. Erre Horvát türelmét vesztve, ott akarta hagyni Andrássyt, ez azonban egy ügyes fordúlattal kiosont a szobából s bezárta a magára maradt igazságügyminisztert. Horvát Boldizsár e helyzetben inkább boszúsan, mint gondosan összerótt egy rövid és száraz szöveget s aztán odaadta a ravasz mosolylyal visszatért Andrássynak. A miniszterelnök átfutotta a fogalmazványt, arcza kiderült, megrázva Horvát Boldizsár kezét s igy hálálkodott neki: «No lásd, tudsz te irni, csak akarnod kell». Ezzel zsebre tette a kész államiratot, foglyát kiereszté s maga Bécsbe sietett.

A túlságos munka, az ellenzékkel való folytonos küzdelem s a háta mögötti ármánykodások kimerítették erejét és sulyos idegbaj támadta meg szervezetét. Az is bántotta, hogy törekvései saját pártjában is többször ellenkezésre találtak. Minthogy belátta, hogy terveit óhajtása szerint meg nem valósíthatja, s minthogy a hatalomhoz különben sem ragaszkodott soha, 1871 május 16-án lemondott. Lemondásakor a valóságos belső titkos tanácsosi czímmel és a Lipót-rend nagykeresztjével kinálták meg, de ő egyiket sem fogadta el, részint mert puritán jellemével és polgári elveivel ellenkezett minden kitüntetés, mi egyik polgárt külső jellel a másik fölé emel, részint mert közjogi sérelemnek tartá a rendjelek közösségét Ausztriával. Nyugdijat sem fogadott el az államtól. Egyetlen czim, a melyet viselt, a budapesti kir. tud. egyetem doktori czíme volt.

Miniszterssége után a közéletbe mint országgyülési képviselő, a magánéletbe mint egyszerű ügyvéd lépett be. S akkor a csapások egész sora érte.

1872 szeptember 12-én halt meg hű szerető neje, hosszas és kínos betegség után. A szerénység és gyengédség mintaképe volt e nő. Az állami és politikai eseményekért küzdő férfiú oldalán a családi béke eszményét valósítá meg. Házasságukat a sors hat gyermekkel áldá meg, kik közül ma négy van életben. Fia *Jenő*, a budapesti kir. itélőtábla tanácselnöke, leányai: *Gizella*, dr. báró Eötvös Lóránt egyetemi tanár neje, *Emilia*, dr. Láng Lajos, egyetemi tanár s a képviselőház alelnökének neje, és *Irma* Kutasi Radisics Jenőnek, a magyar kir. iparművészeti múzeum igazgatójának felesége.

Festmény után.

HORVÁT BOLDIZSÁRNÉ, SZÜLETETT SCHENK KLÁRA.

1867-iki fénykép után.

HORVÁT BOLDIZSÁR.

Ellinger 1871-iki fényképe után.

HORVÁT BOLDIZSÁR.

Szeretett atyját is ez években veszté el. 1873-ban pedig a nagy gazdasági válság érintette érzékenyen, mert a magyar földhiteltársulat s a municipális bank, melyeknek elnöke volt, fölöszlani volt kénytelen; s a válság anyagi viszonyait is jelentékenyen megrongálá.

1876-ban vállalta el az Esterházy herczegi javak zárgondnokságát. A nemrég elhúnyt Pál herczegnek benső jó barátja volt. E hivatalt hét évig viselte, folyton növekvő szembaja miatt azonban arról is kénytelen volt lemondani.

A politika terén 1884-ig mint Szombathely, attól fogva mint Temesvár város képviselője működött. 1876-ban a boszniai kérdésben a kormánynyal ellentétes álláspontra helyezkedvén, kilépett a kormánypártból, s párton kívüli programmal képviselte kerületét. A képviselőháznak ünnepnapja volt, ha szép csengésü hangját hallotta. A egyházpolitikai javaslatoknak s a polgári házasságnak lelkes híve s voltaképi megpendítője ő volt, de hevesen ellenzette a véderőjavaslatokat; ezeknek tárgyalásánál mondá el utolsó beszédét; nemsokára le is mondott mandátumáról, bár 1887-ben egyhangúlag választották volt meg.

Ezután csendben, visszavonultságban tölté napjait. Szembaja megfosztotta attól is, hogy maga olvashasson vagy irhasson. Titkárjai és felolvasói segélyével dolgozott ezután. Emlékiratai megirására készült, de ezeknek folytonos betegeskedése miatt csak kis részét fejezhette be. 1894-ben nagy sebészi műtéten ment át, s az utolsó években már alig látott annyit, hogy nevét és pár mondatot leirhasson.

De derült és bölcs kedélye türelemmel viselte, bármit mért is rá a sors s «Es ginge zwar, aber es geht nicht mehr!» («Menne ugyan, de még se megy!») mondogatá tréfásan, ha az öregség vagy a rövidlátás egynémely kudarcza esett meg rajta; s életét a körülményekhez alkalmazta. Délelőttönként fölolvastatott magának avagy diktált, délutánja egy szerető baráti körben telt el, melynek egykor Deák Ferencz is tagja volt, meg «Samu papa», a mint Szabó Sámuelt, s «Zsiga bácsi», a mint Kovács Zsigmond veszprémi püspököt nevezgették. Ekkor még víg kuglizások folytak a városligeti nyaralóban.

Csendes életét majd két évtizeden át szeretett húga, özv. Márkus Józsefné osztá meg vele. Vigasztalta bajaiban, ápolta betegségében, követte a kórház szomorú falai közé. Ő vele tanúlgatta be, mikor már szemevilága gyengűlt, parlamenti beszédeit s kedves Karlsbadjában ő vele tette meg reggeli sétáit.

Horvát Boldizsár ez év nyarán betegen tért vissza Karlsbadból. Ott ismerték fel rajta a veszélyes kórt, mely itthon annyira mérgesedett, hogy ismét sebészeti műtét alá kellett magát vetnie, a mi azonban életét meg nem mentheté, csak elköltözését tette könnyebbé, szenvedés nélkülivé. Október 28-án délben húnyt el kedvesei karjai között.

Igazságszeretet és lelkiismeretesség, puritán és tiszta lélek, mindenki iránt résztvevő jóság és gyengéd, finom modor voltak jellemének tündöklő vonásai. Mindenben s mindenkitől az igazat várta, s az igazat mondta mindenkinek. Lelkiismeretessége még legközelebbi családtagjai iránt is egész az aprólékosságig ment; semmi se volt oly távol tőle, mint a kapaszkodás és a külső díszelgés, melyet mindenkiben megvetett.

Terveit, eszméit ezerszer meghányta vetette magában; minden dolognál igen számba vette

A KIRÁLYNÉ IRÓSZOBÁJA A GÖDÖLLŐI KASTÉLYBAN.

a mellette, és ellene szóló érveket. Mikor aztán az okok és érvek küzdelmében véleményét végleg megállapította, az komoly és mély meggyőződéssé vált lelkében. E mély és igaz meggyőződés szólt mindig beszédeiből is s ez volt azok nagy hatásának titka.

Nagy lelke tehetségeinek erejét és éberségét mindvégig megőrizte. Mondhatni, halála napjáig egyiránt érdeklődött nemcsak a bel- és külpolitika minden eseménye, hanem a tudományok terén fölmerült újabb jelenségek iránt is. Öntudata csak élete utolsó napján zsibbadt el, hogy aztán egy végső elszenderedéssel örök álomba merüljön.

Szelíd folyású volt egész élete, szelíd volt elhúnyta. Áldott legyen emlékezete!

Kármán Elemér.

GÖDÖLLŐ.

A király, ha magyar fővárosában tartózkodik, azt az időt, melyet az uralkodás terhes gondjai le nem foglalnak, legszivesebben Gödöllőn szokta tölteni. Most is, a nagy gyász napjaiban Gödöllőre sietett, a hol a felejthetetlenről annyi szép emlék szól a vigaszt kereső fejedelem szomorú lelkéhez. Mert kedvencz tartózkodó helye volt Gödöllő a királynénak is, s különösen Mária Valéria főherczegnőnek, a Budán született *magyar* királykisasszonynak gyermekkorában, több izben hoszszabb időt töltött itt az egész királyi család. Később, a trónörökös halála után szintén sokszor ellátogatott Erzsébet királyné az ő kedves Gödöllőjére, hogy a hatalmas kert százados fáinak bizalmas társaságában, hű magyar népétől környezve feledni próbálja a rettenetes csapás emlékeit.

A gödöllői kastélyt még gróf Grassalkovics Antal építtette 1744-ben, mikor a budai várpalota is épült. Későbbi ura, báró Sina 1864-ben egy belga banknak adta el a gödöllői uradalmat, melyet 1867-ben a magyar kincstár visszavásárolt és a nemzet a kastélyt és a hozzá tartozó uradalmat mint nemzeti ajándékot az ugyanazon évben megkoronázott királynak ajánlotta föl. Ugyanekkor a már avultas palotát a kincstár kijavíttatta, s még ennek az évnek folyamán, a királyi család kivánsága szerint be is bútorozta. Nem a fényűzés volt itt az irányadó, hanem a czélszerűség és a kényelem. S a kastély ezen berendezésén mind máig csak lényegtelen változások történtek.

Erzsébet királyné lakosztálya a homlokzat jobboldalát foglalta el. Ezekben a nemes ízléssel berendezett szobákban régebben a felséges asszony kedvencz virágjának, az ibolyának a szine volt az uralkodó, később azonban ezt a lakosztályt is, mint a királyét, vörös szinű bútorzattal szerelték föl.

A nagy elfogadó-teremből nyílik a *kis szalon*,

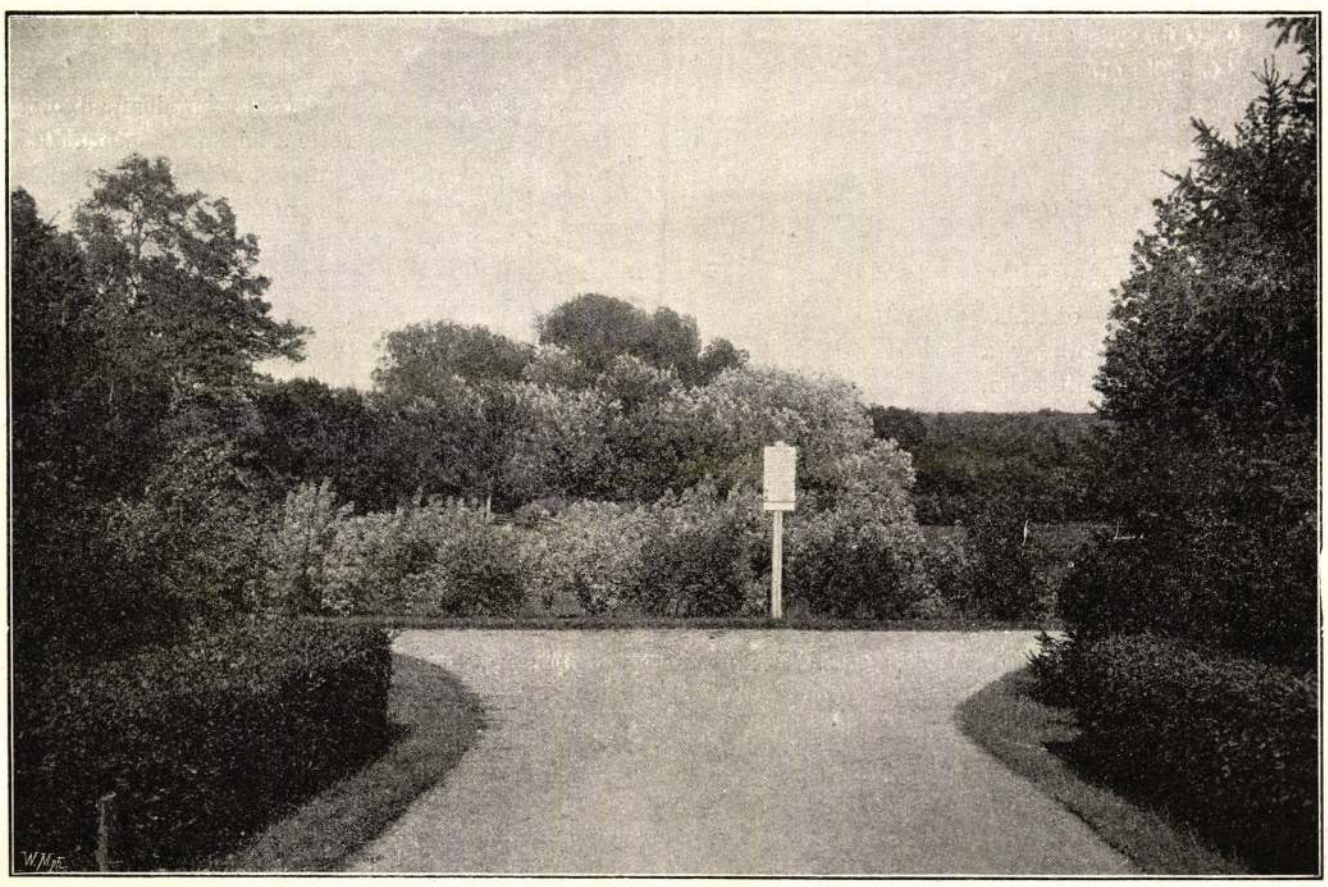

A GÖDÖLLŐI KASTÉLY ALSÓ KERTJE.

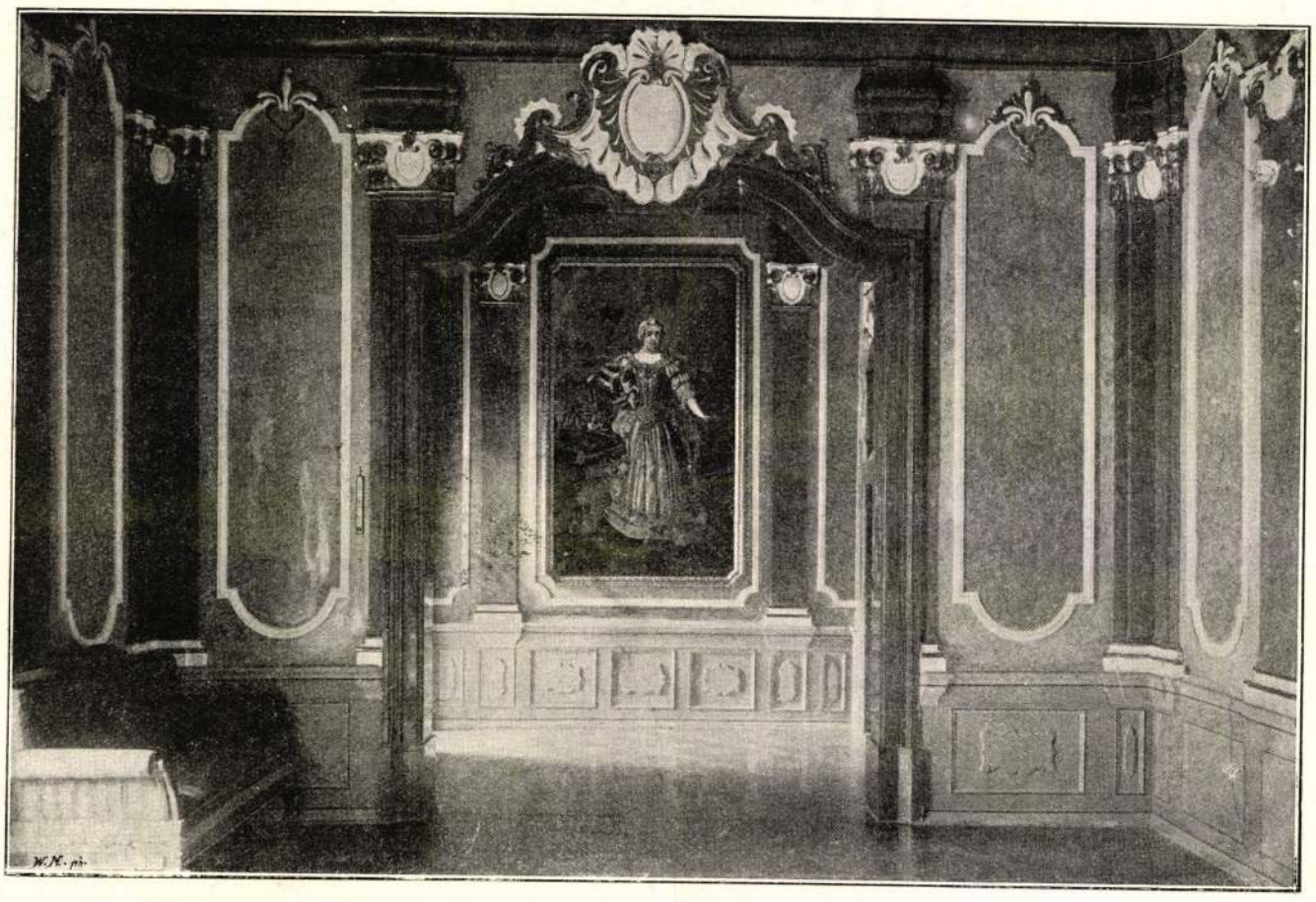

A KIRÁLYNÉ HÁLÓSZOBÁJA A GÖDÖLLŐI KASTÉLYBAN..

mely egyike a kastély legszebb szobáinak. A falakat gobelinekkel diszített kárpit fedi rokoko, vörös selyemmel bevont és dúsan aranyozott bútorokkal. Az ablakok közt pompás tükör van a falba illesztve, az ablakok mellett a falaknál egy-egy virágasztal, s ezek fölött két-két olajfestmény. A szalonnak a nagyteremmel közös fala mellett egy kerevet, kerek asztal és néhány székből álló bútorzat áll. A kerevet fölött egy nagyobb olajfestmény ragadja meg figyelmünket; Hubernek 1869-ből való műve ez, mely a még gyermek Rudolf trónörököst ábrázolja sötétpej paripán. A kis trónörökös öltözete: kerek, puha kalap, kurta kabátka, bő lovaglónadrág és magasszárú lovagló-csizma, szemeiből az a boldog büszkeség sugárzik, melyet minden gyermek érez, ha ficzánkoló paripán ülhet. A szalon hátsó falán még néhány értékes kép van, belső balsarkában pedig, a bútorzat mögött, egy bronzöntvény rókacsaládot ábrázol, a mint a rókafiak egy nyúlon és foglyon lakmároznak.

A kis szalon mellett volt *királynénk írószobája*, melynek bútorzata csupán egy kis diófa íróasztal, a két ablak között elhelyezett pamlag és székek s egy könyvszekrény. A bútorzat mögött tükör födi a falat. A könyvszekrény tetején egy kisebb bronzszobor van: egy lovas két kopóval, s e fölött a falon a zandwoorthi kastély képe. A baloldali ablak egyik alsó üvegtábláján Valéria főherczegnő és Auersperg herczegnő arczképei láthatók ezzel a keltezéssel: «*Október — 1884*». A villamos fénynyel világított írószoba kárpittal két részre van osztva. Az elfüggönyözött rész fürdőszobának volt berendezve.

Az írószobából az egyszerűen bútorozott s nagyrészt családi képekkel diszített *öltöző (toilette)-szoba* van, e mellett pedig a *hálószoba*, melyet azzal a berendezéssel őriztek meg, a mint még Grassalkovics Mária Teréziának berendezteté s mely most is egyik legdíszesebb terme a gödöllői királyi kastélynak. Oldalfalai vörös márványból vannak, igen gazdag aranyozással; mennyezete igazi mestermű. Az ablakkal szemközt levő falnál középen van boldogúlt királynénk egyszerű széles vaságya, hoszszával a terem belseje felé állítva s fölötte aranyozott magyar korona diszíti a fényes márványfalat. Két kiálló fal mintegy elkülöníti egyik részét a teremnek, s itt van az ajtóval szemközti falon az a nevezetes emlékű nagy olajfestmény, mely Mária Terézia méltóságos alakját ábrázolja, a mint jobb kezével egyszerre három koronát érint. Ezt a remek festményt egy kis üvegajtón behatoló fény világítja meg. Ez az ajtó a hálószobát egy *előcsarnokkal* köti össze, honnan csigalépcső vezet a földszinten levő két *társalgóba*, melyeknek kényelmes, ibolyaszinű s

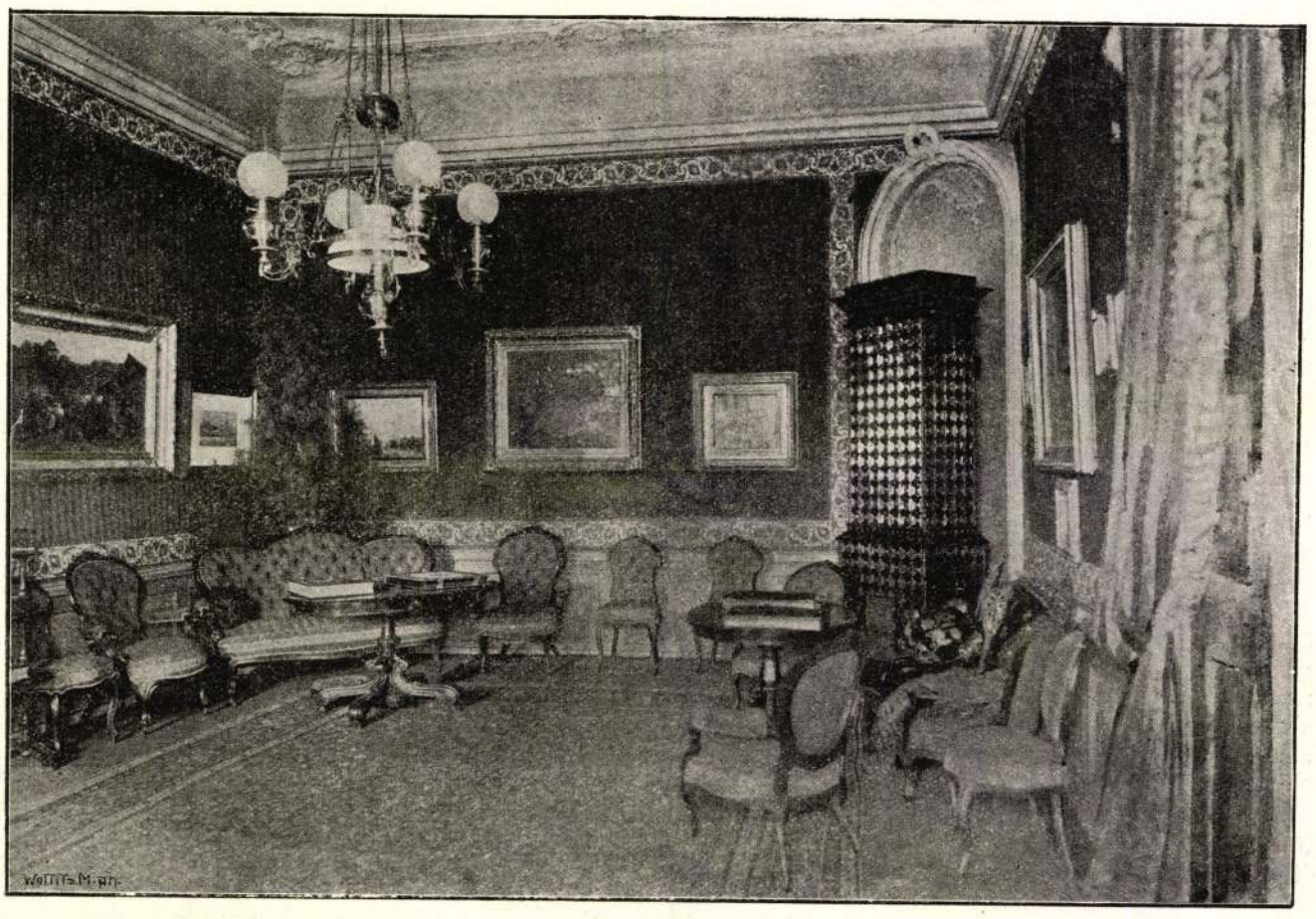

A KIRÁLYNÉ SZALONJA A GÖDÖLLŐI KASTÉLYBAN.

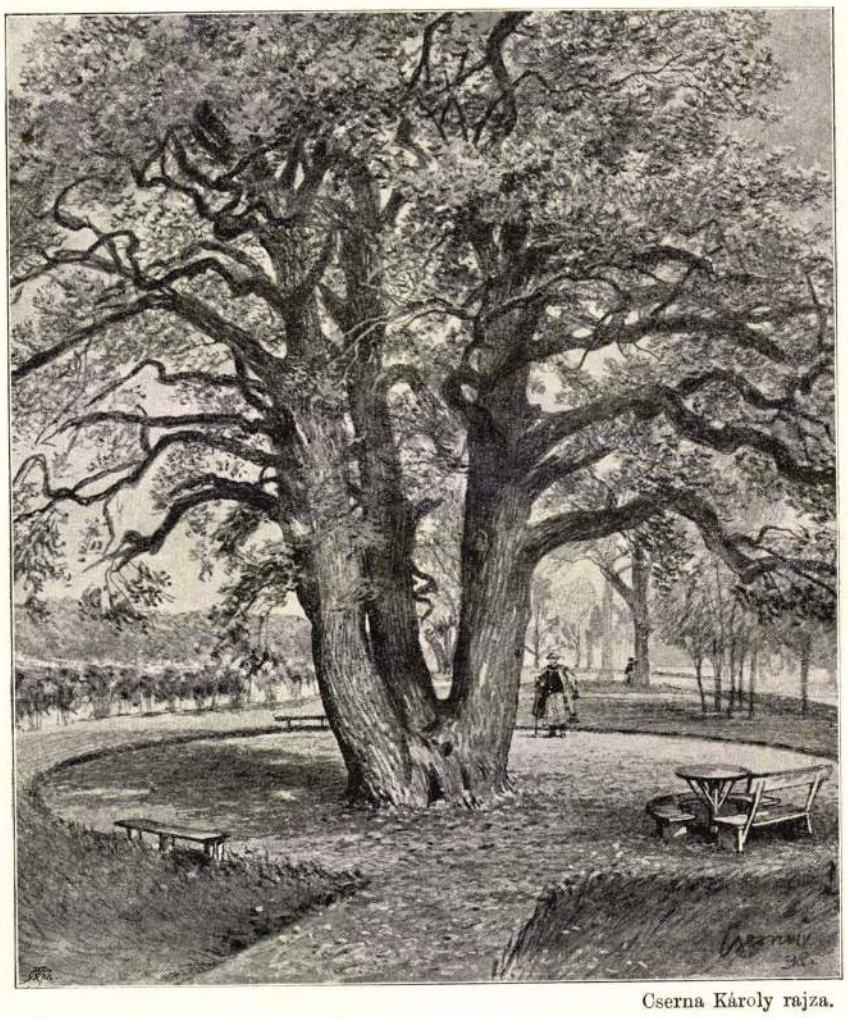

Cserna Károly rajza.

GÖDÖLLŐ VIDÉKÉRŐL. — A BABATI NAGY TÖLGY.

élővirágokkal diszített kerek pamlagai a legvonzóbb otthoniasságot kölcsönzik.

A hálószoba mellett levő előcsarnokból *az olvasó-szobába* is ajtó nyílik. Ezt a szobát csak átjáróúl használta királynénk a verandára, melyet nehány évvel ezelőtt készíttettek a Felséges Asszony óhajtására, hogy kedvezőtlen időben ott élvezhesse a friss levegőt. A veranda alsó része a társalgó-szobák egyikébe nyílik s egy fedett folyosó a lovardával köti össze. A lovarda manège-ának korlátját az átalakítás alkalmával piros bársonynyal borították. Mennyezetéről csillár függ alá, falain négy óriási tükör. A bejárattal szemközti emelvényen 12 aranyozott támlájú piros bársonyzsöllye van, melyek fölött egy nagy olajfestmény delelő ménest ábrázol.

Királynénk lakosztályából az olvasó-szobán át egy *nagy folyosóra* jutunk, mely az udvarhölgyek lakosztályaihoz vezet. Ezek régebben Rudolf trónörökös, Gizella és Mária Valéria főherczegnők lakosztályai voltak.

A kastély homlokzatának mind a jobb, mind a baloldalán egy-egy kisebb *díszkert* van.

A kastély kapujával szemben, kővel kerített félkörben márványnyal kövezett *terrasz* van, melyről azelőtt, míg a fák úgy be nem nőtték, pompás kilátás nyílt a kastély alatt elvezető útra s az egész alsó parkra. S ez csakugyan festői kép lehetett, midőn még megvolt mindkét hattyús tó, — egyik szemben a kastélylyal, a másik jobbra tőle. Amazt már régen, még a 70-es években betöltötték, míg az utóbbit csak pár évvel ezelőtt. A két tó elenyésztével sokat veszített a kert.

Az *alsó park* a vasúthoz vezető gyalog- és kocsiút mentén kőfalba rakott farácscsal, ellenben hátul a rendes kocsiút mellett csak léczkerítéssel van körülvéve. Az alsó parkba mindig szabadon járhat be a közönség, mely főként a vasúthoz vezető útat használja. A *felső park* látogatása némileg korlátozva volt, a mennyiben nyáron át csak reggel 7 órától déli 12 óráig, délután pedig egy órától este hatig volt nyitva. Az udvar ottléte alatt pedig teljesen el van zárva az idegenek elől.

Királynénk Gödöllőn korán kelt s már hét órakor sétára indult, a honnan visszatérve, egyszerű reggelijét költé el. Különben a Felséges asszony semmit sem tett előre meghatározott időközökben. Ép így az evésnél sem kötötte magát semmiféle időponthoz; akkor evett, mikor megéhezett. Rendesen egy pohár tejet ivott s hozzá néhány falat barna rozskenyeret evett. Kedvelt szokása volt, hogy a majorságban ő maga választotta ki azt a tehenet, melynek tejéből inni akart.

A délelőttöt rendesen lakosztályában tölté el szellemi szórakozással. Sokat olvasott; élénk figyelemmel kisérte az irodalom egyes mozzanatait. Különös kedvencze volt a német költők közűl Heine; a magyar írók közűl Jókait szerette. A királyi család tagjai sok szép, hangúlatos versét ismerik a Felséges Asszonynak. E mély érzéssel írt költemények közűl egy-kettő a lapokban is megjelent.

Délutánonként rendesen négy óra felé tette meg a királyné második nagy sétáját, rendesen a görög nyelvmester, vagy valamelyik udvarhölgye kiséretében, de nem egyszer egyedül is.

Gödöllő fénykora azonban arra az időre esik, mikor a királyné még szenvedélylyel űzte a lovaglást és a parforce-vadászatot. Pompásan ülte meg a telivér paripákat, s a fölhajszolt róka után rendesen ő volt az első az üldözők sorában. Az ilyen vadászatokon ott volt a magyar arisztokráczia szine-java, Andrássy Gyula, Aladár és Manó grófok, Wenckheim Béla báró, Eszterházy Miklós gróf a falkanagy, Simonyi Lajos br., Tisza Lajos, Károlyi István gróf, Dessewffy, Csekonics, Sztáray grófok, Lobkovitz herczeg, Batthyányi Elemér, Zichy-Ferraris Viktor gróf, az olasz, német és franczia főkonzulok, Festetich Tasziló, Pejácsevich gróf, Edelsheim, Waldersee bárónők, Blumer k. a., az orosz főkonzul bájos leánya, gróf Almásy Kálmánné, Andrássy Etelka grófnő, stb. A díszes és nagy társaság gyakran egész a Dunáig űzte gyors száguldásban a fölvert vadat.

A gödöllői vadászterület egyike a legszebb és legnagyobb vadászterületeknek egész Magyarországon. Hozzátartoznak a gödöllői erdőkön kívül a babati, egerszegi, haraszti, besnyői erdők és a Juharos.

Rudolf trónörökösön és más főherczegeken kívül több fejedelmi vendég is megfordúlt Gödöllőn, így Lipót bajor herczeg, Ferdinánd tos-

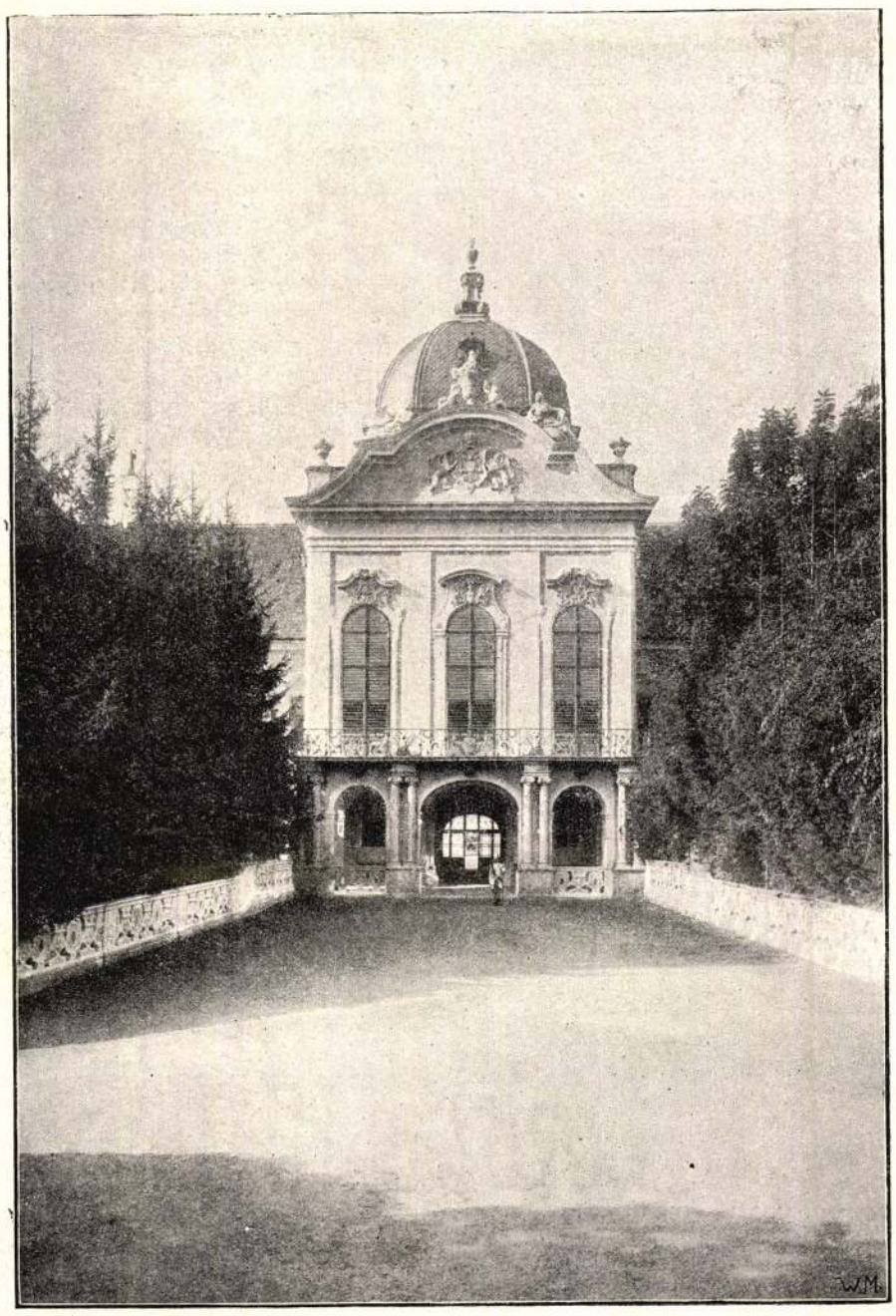

A GÖDÖLLŐI KASTÉLY BEJÁRATA.

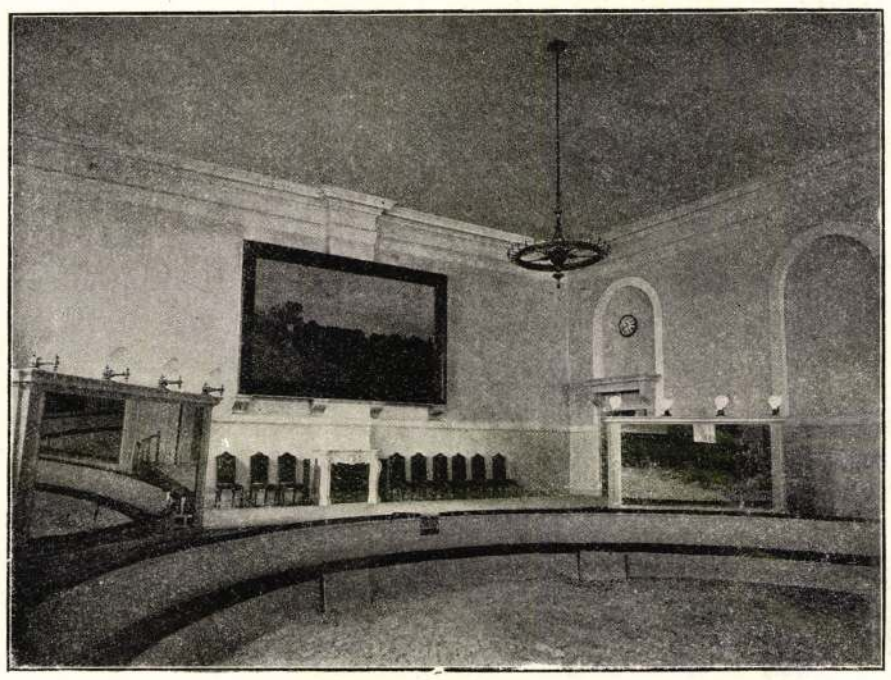

A LOVARDA A GÖDÖLLŐI KASTÉLYBAN.

kánai nagyherczeg, Koburg herczeg, Sándor szerb király.

A 70-es és 80-as években a királyi család nagyon sokszor, s huzamosabb ideig tartózkodott Gödöllőn. *Mária Valéria* főherczegnő ekkor élte gyermekéveit, *Gizella* főherczegnő boldog menyasszony volt, s a nemzet szemefénye, *Rudolf* trónörökös szintén igen gyakran volt itt, felséges szülői körében.

Bizalmas, kedves családi életet élt itt a királyi pár gyermekeivel. A gödöllőiek egész mondakört alkottak ezeknek a napoknak szép emlékeiből. Vadászat és séta volt a főszórakozás; de nem egyszer igen fontos államügyeket is itt intézett el az uralkodó.

Most üresen áll a pompás kastély termeinek egy része, a királyné lakosztálya. Nem jelenik meg többé a jóságos fejedelmi asszony, a park árnyas útain nem keres többé enyhülést.

Az egész nemzet szivében ott él még a pótolhatatlan veszteség fölött mélyen érzett fájdalom, s a gödöllői fák szomorúan hullatják hervadt leveleiket a szintén fonnyadó pázsitra, a melyen az őszi köd harmata mintha rezgő könnycsepp volna . . . *E. Z.*

GÖDÖLLŐN.

— 1895. —

Őszi napnak méla verőfénye
Ráesik a sáppadó levélre.
Mintha bánat volna írva rája,
S attól volna olyan beteg, sárga.
Mintha minden levél panaszt tenne
Elmult nyárra, futó kikeletre!

Ritkul a lomb, útját már nem állja
Napsugárnak, alig is van árnya,
S az is olyan szomorú, oly bágyadt,
Fakóbbakká teszi csak a fákat.
Harmat helyett fakadó levélen
Haraszt zördül minden nyomon, lépten.

Mint egy templom díszeitől fosztva,
Mint egy kastély földig kirabolva,
Olyan lettél, erdő! olyan árva;
Bús lesz az is, a ki útad járja.
Lelkére száll csöndes-édes bánat,
S megsiratja lombjavesztett fádat! . . .

. . . Hanem ha jő egy királyi asszony,
Miattad az könyet ne hullasson,
Nagy bánatát altassad el szépen,
Járjon benned mindig verőfényben!
Ne zörrenjen összeaszott bokrod,
Halk-zizegőn suttogjon a lombod!

Oh! mert a ki vigaszt keres nálad,
Olyan sokszor látogatta bánat!
Nagy szivében annyi nehéz emlék,
Fájdalmuktól annyi szív betelnék!
Fehér lelkén ott a búnak árnya,
Hó-galambon sötét holló szárnya!

A Királyné! . . . ismered őt régen!
Még az öröm vidám idejében,
Szebb napokban, hogy legelőbb láttad,
S tudod azt is, mikor tört rá bánat,
Tudod azt is, mi az, a mit vesztett,
Ismered az — anyaszív-keservet!

S lásd! a vigaszt itt keresi nálad.
Tanítsd meg hát mindenik szál fádat
Bút elűző bűvös-bájos dalra,
Hogyha ez a nagy bánkódó hallja,
A szívébe csöndes érzés szálljon,
Fény reszkessen lelkében az árnyon!

Magyarország sok millió népe
Feléd fordúl könyörögve, kérve,
Feléd fordúl kérve, parancsolva,
S millióknak ez az egy a gondja:

Fűdet, fádat meg se tanítsd másra,
Egyre csupán: — a vigasztalásra!

Altató dalt készíts bánatának,
Szellőid, ha körülötte járnak,
Tanítsák meg lelkét feledésre,
Új életre kelő reménységre!
— Halld kérésünk', halld meg parancsunkat:
Vigasztald meg mi Nagyasszonyunkat!

Erdélyi Zoltán.

VASUT A MAGAS-KAUKÁZUSBAN.

Az orosz Vladikavkas-vasuttársaságnál igen érdekes terven dolgoznak mostanában. Olyan csatlakozó vasút kiépítéséről van ugyanis szó, mely a Kaukázus főhegyláncán áthatolva, az attól éjszakra fekvő síkságot a Fekete tengerrel összeköttetésbe hozza. Ennek a vonalnak 280 kilométer lenne a hossza s az Elborust, a Kaukazus eme legmagasabb csúcsát 8 km. hosszú alagúttal törné keresztül. A kiinduló állomás a Kaukázuson innen a Kuban folyó mellett fekvő Nevinnomysskaja lenne, honnan a vonal a Kuba folyó partjai mellett haladna felfelé Bjelomeishatskaja és Batalpasinsk városok mellett, majd a Kubant elhagyva, annak Teberda nevű kicsi mellékfolyójával szemközt vezetne fölfelé mindaddig, mig a főhegység meredek lejtőihez nem ér. Az alagút, mely itt a hegységet átfúrná, a tenger felszine fölött 5200 lábnyi magasságban feküdnék s a régi Zebeldinskoje vár mellett a Tsalta folyó völgyébe vezetne. Itt a vonal két ágra szakadna, egyike Suchumkale kikötőhöz vezetne, másika pedig Novotsenaki állomás mellett a transkaukazusi vonalba szakadna. Az épitési viszonyok a Kaukázusban a lehető legelőnyösebbek, miután az építéshez szükséges fa és kőanyag mindenütt a helyszinén is megszerezhető, a homok pedig a téli alacsony vizállás mellett a folyók és patakok medréből nyerhető. Meszet a vonal mentén szintén találni s a fán kívül tüzelőanyagnak a Kuban völgyében előforduló nagymennyiségű kőszén is használható. A főalagút tisztán jegeczes kőzeten vezet keresztül. Az épités nehézségei

A VALÉRIA-ÚT HARASZTON GÖDÖLLŐ MELLETT.

A GÖDÖLLŐI KASTÉLY FELSŐ KERTJE.

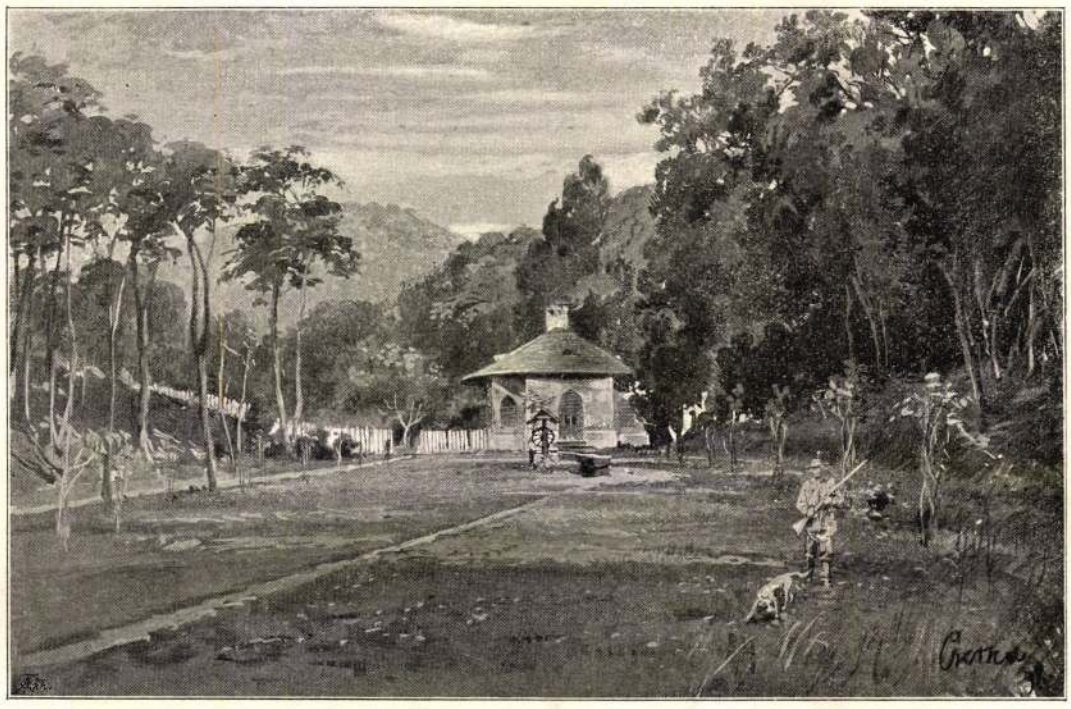

AZ EGERSZEGI ERDÉSZLAK.

azonban majd csak behatóbb tanulmányok megejtése után lesznek megállapithatók, melyek a jövő tavaszszal veszik kezdetöket.

Az egész vidék, melyet a vasút keresztül szel, a felső erdőréteg határán fekszik; a Kaukázus déli lejtőin gyönyörű lomberdők terülnek el, melyekben tölgy, platán, vörös- és fehér bükk, nyir, gesztenye, dió és hárs váltakozik s csak itt-ott nyújtja egy-egy fenyő büszke sudarát az égnek, míg viszont az éjszaki lejtőkön kizárólag a tűlevelű fákból álló erdők az uralkodók. A vidék a Fekete-tenger mellett 40 kilométer hosszuságban elterülő lázas vidéket kivéve, nagyon egészséges, kivált a hegység éjszaki része. Nagyon valószinű, hogy e helyen mellbetegek számára szolgáló üdülő- és fürdőhelyek létesülnek majd, annál inkább, mert a benszülöttek által készitett kefir és kumisz erre szintén alkalmat nyújt. Gyógyforrás szintén nagyon sok van.

Mig a vasút által megnyitandó vidéknek éjszaki része pusztaság természetével és jellegével bir, addig a hegység lejtőin az erdős részletekkel váltakozva, kiterjedt tisztások gyönyörködtetik a szemet, melyeken az állattenyésztés sikerrel folytatható. Suchum, a vasut végpontja mellett a növényzet buja délszaki virányra emlékeztet, s a kerti művelés már nagyban virágzik. Ha ez a vidék a tervezett vasut által új nemzetgazdasági helyzetbe jut, más növények, kender, len, gyógyfüvek, dohány, tea, gyümölcs, illatszereknek feldolgozható növények is tenyészthetők s a diszcserjékből is szép jövedelem várható, nem is említve azt, hogy az olcsó csatornázás és alagcsövezés mellett a Kaukázustól éjszakra elterülő Kubán völgyében a gabnaneműek is szépen diszlenek. A főkérdés azonban, mely még megoldásra vár, e vidék benépesitése, mit azonban viszont attól várnak, hogy ama bucsújárók közül, kik a Suchum melletti Új-Athos kolostorát felkeresik nagyon sok ott fog majd maradni s letelepedni a gazdag földön. Suchum kikötője a hajózásnak biztos révpartot nyujt. Suchumkale helysége az 1877-iki háború alkalmával leromboltatott ugyan, de lassan ismét felépül. Eddig ugyan sem a város, sem a kikötő nem volt valami nevezetes, de a vasút kiépitése után ez az állapot okvetlenül megváltozik. A mai város a régi Dioscuria, a későbbi Sebastopol helyén, jobban mondva romjain épült, melyeket részben ellepett ugyan a tenger vize, de mégis kitisztitható, a mi annyival inkább is szükséges, mert most a régi falak a hajózásnak akadályára vannak.

Igy emelkednek ki romjaikból az ó-kor egyes kiváló helyei az új-kornak munkája által.

V. K.

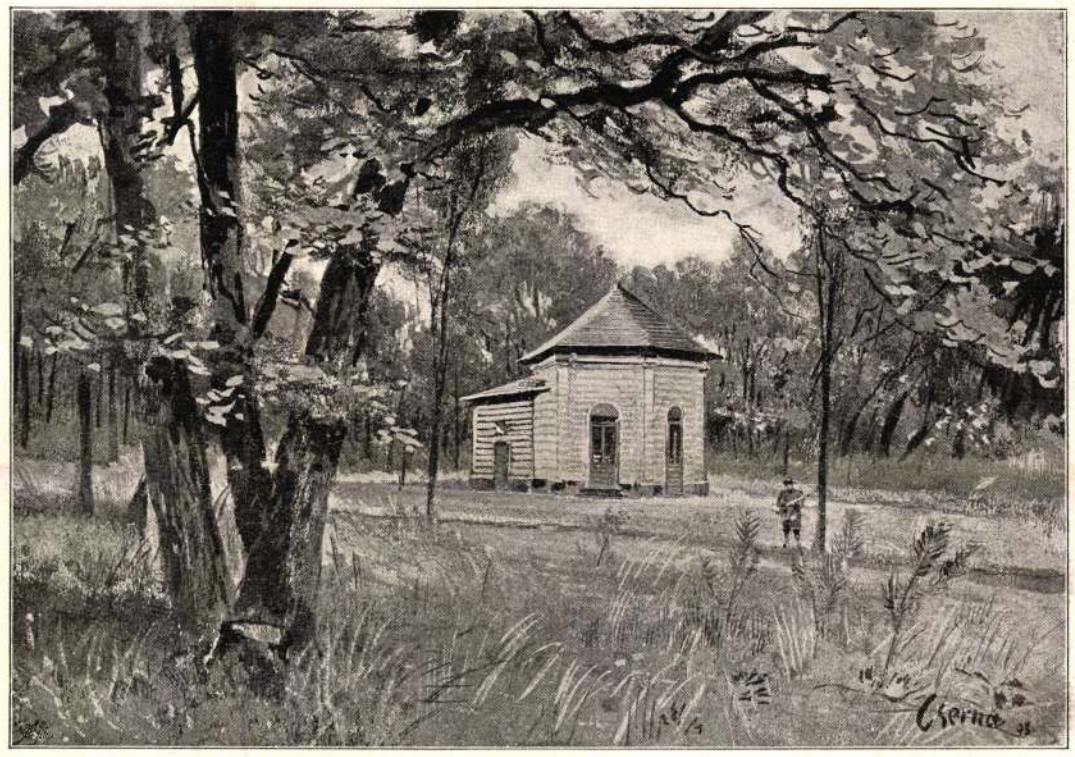

VADÁSZLAK AZ IHAROSBAN.

AZ IHAROSI FÁCZÁNOSBÓL.

GÖDÖLLŐ VIDÉKÉRŐL. — Cserna Károly rajzai.

EGYVELEG

* **A legrégibb sztrájk**, melyről biztos tudomásunk van, Kr. e. 1450-ben folyt le Egyiptomban. A farao Thébában új templomot építtetett, mely alkalommal a munkásoknak csekély béren kívül minden hó elején elegendő élelmi szert adtak. Egy alkalommal az élelmi szer már a hónap elején elfogyott s ekkor a munkások az építési vállalkozó lakása elé gyültek s ott zúgolódtak. A farao ez alkalommal megnyugtatásul külön élelmi szert osztott szét közöttük. Midőn a következő hónapban ismét elfogyott az élelem, a munkások követelték a pótlékot s a hivatalnokokat sikkasztással vádolták. A lázongás fenyegetővé lett s ezért a munkavezetők a város parancsnokához fordultak segítségért. De ez sem elégithette ki a munkásokat s végül kénytelen volt a város magtárából osztani ki gabonát, mire a sztrájk véget ért.

* **A Sinai-hegyre** vasutat szándékoznak épiteni. A végállomás azon a helyen lesz, a hol a hagyomány szerint Mózes Jehova parancsait fogadta s a hol Helena császárnő, Nagy Konstantin anyja, keresztet állított fel. Egyik megállóhely mellett van az a barlang, a hol állitólag Illés próféta élt, midőn a Bál papjai elől menekült.

* **Kalap-ellenőri** állást szervezett Connecticut államban a bridgeporti polgármester. Az állásra kinevezett Watson asszony kötelessége minden este sorba járni a szinházakat s felszólitani azokat a hölgyeket, kik óriási kalapokat hordanak, hogy azt tegyék le. Ha a hölgyek nem engedelmeskednek, Watson asszony közli nevüket a szinházigazgatókkal s meghagyja nekik, hogy többé ne adjanak szinházi jegyet számukra.

Riehl, Varnhagen, stb.stb.-től./ 66 drb. 40.--

653. NÉMET VÁROSOK ÉS KÖRZETEK LEIRÁSAI A VILÁGHÁBORU UTÁN.12 kötet, eredeti vászonkötésekben és fve 16.--

654. NITRAY, MATHIAS, Dissertatio inauguralis iuridica de eo: Quid feudum inter, et Regiam, quae in Hungariae Regno obtinet, Donationem conveniat, aut intersit? Budae,1780. 8r., ppkts 4.--

655. NOGÁLL JÁNOS, Egyházi szertartások magyarázatja. Nagy-Várad Tichy A. 1861. 8r., fve 2.--

656. NORDAU, MAX, Die conventionellen Lügen der Kulturmenscheit. Leipzig, 1884. 8r., fvkts 3.--

657. NOSTITZ-RIENECK RÓBERT, A müveltség kérdése. Temesvár, 1890. 8r., piros vkts 1.--

658. NOVÁK PÁL, Oktató Beszéd mely a' Nemes Arad Megye részéről állitott Ujonczoknak Nemes Ezredökhezi elindulásuk alkalmával 1841. év harmad hava 11.-én a' megyeház' előtti téren Báró Vaquant Ő Méltósága 62-ik számu Ezrede lelkésze által oláh nyelven tartatott. Arad. K. 4r., fve 2.--

659. NYÁRY PÁL, Javallat Pest megye' közigazgatási rendszere iránt. Pest, 1840. 8r., fve 1.--

660. NYÉKHEGYI FERENC. A Diaz-féle fegyverszüneti szerződés. /A páduai fegyverszünet/ Bpest, 1922. 8r., fve 1.--

661. ODROBENYÁK NEP.JÁNOS, Gödöllő hajdan és most. Eredeti és más hiteles kutfők után. Bpest, 1875. 8r., fvkts 3.--

662. OGDEN, C.K., Brighter basic. London, 1931.- --, Basic English. London, 1930. --, The basic vocabulary. London, 1930. K.8r., 3 kötet, er. fvktsek 2.--

663. OKOLICSÁNYI, ALEXIUS S.J. Placita moralia. Claudiopolia. 1744. BALCSANI, JOANNES S.J., SOGNA Ecclesiae. Cassoviae, 1725. 12r., 2 kötet, ppkts és vkts 1.--

664. /OKOLICSÁNYI, PAULUS/, Historia diplomatica de statu religionis evangelicae in Hungaria in tres periodos ditincta, etc.- Breviss. compend. Principatus Transylvanici historiae ab anno 1526 usque ad a. 1703. etc. /Francofurti/, 1710. Folio, pergt kts. SZABÓ K. RMK. III.4721. /Cimlapjain allegorikus képek és 21 rézmetszetü arcképtáblamelléklettel./ 30.--

665. OLÁH LÁSZLÓ, Magyar önügyvéd vagyis mindennemü jogügyletekbeni tanácsadó. Pest, 1853, 8r., fve, er. boritékban 3.--

666. OMERO, Iliade. Traduzione del CAV.VINCENZO MONTI. Milano, 1812. 4r., 2 kötet, fpgtktsek 6.--

667. OPINIO EXCELSAE REGNICOLARIS deputationis motivis suffulta pro pertractandis in consequentiam articuli 67:1790/1 elaboratis systematicis operatis art. 8. 1827. exmissae circa objecta ad deputationem commercialem relata. Pestini, 1831. K. 4r., fve 2.--

668. OPINIO EXCELSAE REGNICOLARIS deputationis motivis suffulta pro pertractandis in consequentiam articuli 67:1790-1 elaboratis systemeticus operatis articulo 8. 1827. exmissae circa objecta ad deputationem juridicam relata. Pestini, 1831. 4r., ppkts 2.--

Árverési Közlöny 1940. nepr. 12.

Gödöllő

669. OROSZ, JOSEPH, Ungarns gesetzgeben der Körper auf dem Reichstage zu Pressburg im Jahr 1830. Erster Theil.Leipzig. Paul Gotthelf Kummer. 1831. 8r., vkts 2.--

670. ORSZÁGGYŰLÉS a' felséges udvar és királyi fő kormány által kiadott szabályok vagy is utmutató felsőbb rendeletek. M.Vásárhely, 1838.-Hozzákötve: 1769-dik esztendőbeli urbéri felsőbb rendelés, melly az 1791-béli 27-dik articulus által helyben hagyatátt. M.Vásárhely, 1835.- Leges cambiales Cibinii.-Székely törvényből ötven kérdései és ezen kérdésekre: hol és micsoda esetekben lehet tett uttyan törvényesen bánni? ötven feleletjei ügyvéd VARGYASI SZOLGA JÁNOSNAK. M.Vásárhely, 1838. 8r., ppkts 6.--

671. ORSZÁGOS KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT ALBUMAI az 1896-7,valamint az 1890-91. évekre. Összesen 17 mülap albumokban 8.--

672. ORSZÁGOS MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT katalogusai 1883-1921-ig..Összesen 80 darab 8.--

673. ORTVAY TIVADAR, Pozsony város története. Pozsony,1892-1903. 8r., 6 kötet, fvktsek 24.--

674. ORVOSI HETILAP. Honi és külföldi gyógyászat és kórbuvárlat közlönye. Szerk: MARKUSOVSZKI LAJOS. Pest, 1857. 4r., fvkts 2.--

675. OSVÁTH GYULA, A vármegyei autonomia és a vármegyei tisztviselők 1848 előtt. Bpest, 1911. 8r., fve 1.50

676. OSZTRÁK KATONAI COSTUMEÖK. 1778-1840. Szines kőrajz.65x30 cm nagyságban. Keretezve. 3.--

677. OTROKOCSI, FRANCISCUS FORIS, Examen Reformationis Lutheri et Sociorum ejus ab an. 1517. factae. Tyrnaviae, Joan.Andr. Hörman. 1696. SZABÓ K. RMK. II. 1853. 8r., bőrkts. Teljes példány! 5.60

678. OVIDIUS, P. NASO, Tristia libri V.et Epistolarum ex Ponto libri IV., Nürnberg. 1758. 8r., /rong./ ppkts 1.50

679. ---, Opera. Patavii, 1762. K.8r., /laza/ pergtkts 1.--

680. OVIDIUS, Epistolae Heroides. Aptissimisque figuris ornatae. Venetiis: Guilelmus de Fontaneto. 1530. K.folio, ppkts Ezen Ovidius-kiadás a sajtó alá helyező Ubertinust Blandrata Györgynek ajánlotta. /Kissé foltos pl./ Címlapja fametszetü keretben. 18.40

681. OXENSTIERNA AXEL mint Krisztina svéd királyné kancellárja és németországi követe Frankfurt birodalmi város tanácsának közbenjárására meghagyja és lelkére köti mindazoknak, akiket illet, hogy az egyházi adókat és segélyeket, amelyeknek a frankfurti tanács kezéhez kell befolyni, beszolgáltassák s azok behajtását ne akadályozzák, sőt elősegitsék. Kelt, Frankfurt am Mayn, 1634. Az eredeti rendelet falragasz alakban nyomtatatott másolata, amelyet annak idején az érdekelt helyeken kifüggesztettek. Evangelikus egyháztörténeti szempontból érdekes emlék. 10.--

682. OEHLMANN, E. Handbuch der Geographie. Breslau, 1914. 8r., er. vkts 3.--

683. OESTERREICHISCHER MILITAER-ALMANACH für das Jahr 1798. Wien, bey Cath. Gräffer. 12r., ppkts 12.--

684. ÓRANGYAL. Vallási almanach. Honunk gyöngéd hölgyeinek szentelve. 1848. Szerk.: SUJÁNSZKY ANTAL. Pest, Emich.G.

Kísértetkastély Gödöllőn

Titokzatos épület áll Gödöllő határában. Még a város legidősebb lakói sem tudják biztosan, milyen objektumot rejt maga mögött a kerítés, milyen épületet vigyáznak az őrök az Öreg-hegyen. Amikor a Hévmegállóban arról érdeklődöm, merre találom az MTI épületét, csak néznek rám értetlenül a megkérdezettek. Kisebb bonyoldalmak árán sikerül meglelnem a gödöllői részleg telefonszámát, de többszöri próbálkozásom is sikertelen, hiába csörgetem órákon át a telefont, senki nem veszi fel.

Egyesek amolyan kísértet-kastélyként emlegetik az épületet. Mesélik, több emelet mélységben a hegy gyomrában kompletten fölszerelt hírműhely rejtőzik, bombabiztos betonkazettába „öltöztetve". Mégis ritkán látni oda betérő vagy éppen onnan távozó embert, gépjárművet. De hát mit is rejteget a titokzatos objektum? *Tényleg a külföldi rádióadások zavarását szolgálta egykor a kívülről is látható nagy radar-szerkezet, s most csak rádiófigyelő-szolgálat céljára használják?*

Hittem, amikor útnak indultam, ezúttal lehullik a lepel a titokról, a találgatásokra sikerül tényszerű választ adni. Mondom, hittem, ám...

Titok

Mint a demokratikus állami berendezkedésben járatlan újságíró, először is Gödöllő polgármesteréhez fordultam, tájékoztatást kérve. Eddig ugyanis úgy tudtam, az önkormányzat első számú vezetőjét mindenbe beavatják, ami az irányítása alatt álló területen történik. *Gémesi* György készségesen fogadja a megkeresést. Röviden vázolom, mit akarok tudni, mit szeretnék megtekinteni.

— Magam is rendkívül kíváncsi lennék arra, mit rejtenek a falak — mondja a fiatal polgármester —, de még nem jutottam be. Annyit sikerült eddigi működésem alatt megtudni, hogy az épület az *MTI kezelésében* van, s minthogy ez a közintézmény — hasonlóan a televízióhoz és a rádióhoz — kormányfelügyelet alatt áll, sorsáról a kormány hivatott dönteni.

A polgármester készségesen felvilágosít arról, hogy az épületet — tudomása szerint — az anyagilag szorult helyzetben lévő „hír-gyár" értékesíteni szeretné. Persze Gödöllő első számú vezetőjének más elképzelései vannak, ő a *város szolgálatába szeretné állítani a jó adottságokkal rendelkező területet.* A polgármesterrel megegyezünk abban: teszünk egy próbát, hogy megtudjuk az igazságot, engedélyt kérünk a bejutásra.

Első kísérlet: megkeresni az MTI-ben az illetékest, aki felhatalmazást adhat arra, hogy az idegenek előtt lezárt területre belépjünk. Talán érthető a telefonvégre kapott vezető bizalmatlansága, mégis meglep az első nekem szegezett kérdés:

— Ez a megírandó cikk is az MTI-ellenes kampányba illeszkedik?

— *El kell árulnom tájékozatlanságomat, semmiféle hecckampányról nem tudok, pusztán az érdekel — de most már egyre inkább —, mi annak a titkolózásnak az oka, amibe lépten-nyomon beleütközöm* — felelem kicsit zavarodottan.

— Várj egy kicsit — mondja a magát megnevezni nem óhajtó illetékes —, nem sokára visszahívlak. De még mielőtt letenné a kagylót, elárul a „titkok" közül egyet, azzal, hogy el ne mondjam senkinek...

Egyszerűnek induló riport-témámmal csakhamar eljutok a vezérigazgatóhoz. *Oltványi* Ottó készségesen elmond néhány dolgot — melyet kérésére itt szintén nem írhatok meg — majd hozzáteszi: amint egyenesben lesznek az ügyek, én leszek az első újságíró, akit végigvezetnek az épületen.

— Igen, az ügyek... De milyen ügyek?

Milliós adósságok

Hogy ne csigázzam tovább az érdeklődést, s a kedves olvasó se legyen olyan tájékozatlan, mint magam voltam, amikor nekifogtam ennek a nyomozásnak, tovább folytatom. (Meglehet, megorrolnak most rám néhányan a Naphegyen, az MTI-székházában, de az újságíró dolga, hogy utánajárjon a dolgoknak, addig nyomozzon, kutasson, míg olyan emberekre nem lel, akik megnyugtató választ adnak a talányra.)

Többhetes munka után — hivatalos és félhivatalos információk alapján — végre összeállni látszik a kép:

A belső gondok, a tömeges elvándorlás, a pénzügyi nehézségek miatt úgy tűnik, hogy az MTI, a sajtó legnagyobb közszolgálati intézménye végveszélybe került: *a már-már behajthatatlannak látszó adósságok milliókra rúgnak.* Az MTI kénytelen tehát létét különféle gazdasági akciókhoz kötni. A hírkibocsátás díjtételeinek emelése nem látszik kedvező megoldásnak, hiszen a szerkesztőségektől több pénzre aligha lehet számítani. Ebben a helyzetben vetődött föl bizonyos MTI-ingatlanok eladásának gondolata, elsősorban azoké, amelyek az alaptevékenység ellátásánál nélkülözhetők. Szóba került például a siófoki üdülő és az ominózus gödöllői objektum értékesítése. Tekintve azonban a nemzeti hírügynökség kormányfüggőségét, a döntéshez meg kell nyerni a miniszterek tanácsának beleegyezését is. Ez azonban nem tűnik olyan sürgetőnek a kormány számára, mint amennyire sürgetőnek látszik lentről, az MTI felől nézve.

Más szemszögből

Szerkesztőségi asztalomon üzenet vár. *„Telefonon keresett a gödöllői polgármester; holnap bemehettek..."* Ennyi. Szűkszavú a közlés, de a lényeg a fontos. Micsoda szerencse, összeköthetem a kellemest a hasznossal, épp a megjelölt napon szólít a kötelesség Gödöllőre, ahol több Nyugat-Európából érkezett polgármester beszél a sajtó képviselőinek abból az alkalomból, hogy Gödöllő otthont adott egy nemzetközi konferenciának.

Hallgatom a holland, a német polgármesterek előadását, milyen tökéletesen is működik náluk minden. Aztán vége a beszédeknek, a gödöllői polgármester maga siet az asztalomhoz:

—Sajnos, a megbeszélt programunk elmarad. Az MTI-ből csak arra adtak engedélyt, hogy én és a két alpolgármester bemenjünk az épületbe...

A bejárás után — jobb híján — másodkézből felvilágosítást kapok arról, mi is a helyzet az épülettel:

— Más szemszögből tudom tekinteni most már a dolgokat — mondja Gémesi György. — Meggyőződtem az MTI vezetőinek tiszta szándékáról.

— *Egy pillanatig sem vontam ezt kétségbe magam sem* — szólók közbe.

— Semmi megdöbbentőt nem találtunk. Lényegében egy üres épületről van szó, amely elsődlegesen úgynevezett minősített esetekre — mint például háború, természeti katasztrófák — biztonsági bázisnak, mondhatni, másod-MTI-nek készült. A felső szinten működő rádió-figyelő szolgálatnál néhány ember dolgozik, szemlézik a külföldi adásokat, majd megküldik az érdekesebb anyagokat a szerkesztőségeknek. Az alatta lévő két emelet üres, kiváló lehetőség lenne itt egy számítógépközpont működtetésére, vagy például — a moratórium feloldása után — regionális televíziót, rádiót üzemeltető társaság elhelyezésére. A hasznosítási elképzelésekben — úgy tűnik — nem lenne nehéz egyezségre jutni az MTI vezetőivel — véli a polgármester, az épület bejárása után folytatott megbeszélések tükrében.

Csakhogy nem az MTI és Gödöllő város vezetése megegyezésén múlnak a dolgok. A Pénzügyminisztérium fennhatósága alatt működő kincstári vagyonkezelő szervezet feladata lesz az esetleges privatizáció levezénylése. Elvileg az önkormányzat is igényelheti az épületet, de valószínűsíthető, hogy az államkasszát jobban gyarapító partnert látnának szívesen a zárolt állami vagyont kezelő szervezet illetékesei.

Útban hazafelé egy gödöllői ismerősre akadok. Elmesélem, mi végett vagyok a városban. Válaszul elvezet egy, a város közepén található, kerítéssel közrefogott területhez: szinte minden nap elmegyünk itt, az „idegen csapatok" is eltávoztak, mégsincs senki, aki tudná mit rejtenek a színfalak.

—Tudod mit? — mondom —. nyomozza ezt ki más...

Dobszay János

Én ennek ellenére elhatároztam, hogy most egy anekdotát fogok írni!

Kik anekdotázták le az épkézláb történetet és cselekményt az irodalomban? Csak arról beszélhetek, amire kölyökkoromból is emlékszem. Az ideológiai inkvizítorokra emlékszem, 1945 és még inkább 1948 után. 45-ben a valódi romeltakarítás, a szószerinti téglarakó újjáépítés volt az a bizonyos „pont most". Rendben van, igaz, ami igaz, habár a romeltakarítást sem akadályozza egy új Jókai mesélőkedve. Sőt, mondanám én inkább. Sőt!

Azután jött 1948, a fordulat évének becézett puccs és terrornyitány. Akkor már mesterséges romokat építettek és mesterséges barrikádokat, hogy legyen mit eltakarítani (addig a nagy sürgésben nem ér rá a nép, hogy demokráciát reklamáljon), hasonlóképpen a mesterséges barrikádok is arra valók, hogy a permanens harc és ne a szabadság gondolata kösse le az alattvalót. Közben: „A szocializmust építjük, és te pont most anekdotázol, írókám?" Nem volt elég persze az élő irodalom egzecíroztatása, példát kellett statuálni a múltban is, így hát még egy Mikszáth sem úszhatta meg körmös nélkül, hiába volt kemény kritikusa korának. De túl *élvezetesen* volt kritikusa, állandóan remek történetekbe és anekdotákba bonyolódott, melyeket túlságosan jó volt olvasni. Következésképpen kritizálta ugyan politikai és társadalmi környezetét, de nem elég *mélyen* kritizálta. Ha elég mélyen kritizálta volna, nem olvasnák olyan élvezettel, hiszen csak az számít igazán mélynek, ami élvezhetetlen. Ami élvezhető — az már történet, cselekmény, mese, anekdota.

Én akkor is elhatároztam, hogy most egy anekdotát fogok írni!

Furcsamód a dogmatikus marxistákkal majdhogynem egy húron pendültek később a különböző irodalmi új hullámok, strukturalizmusok, neodogmatizmusok pápái, hiába idegesek ettől a rokonságtól. Összeköti őket az életteli mesélőkedv és a lebilincselő történet gyűlölete. (Ami megengedhető, az legfeljebb a „történés", ahogy ma lépten-nyomon írják és mondják. Történet és történés: akkora különbség, mint egy zaftos körte és a tapló között.) Az anekdotikus helyett elegánsabb és megsemmisítőbb szidalomszó is keletkezett: lektűr. Ami annyit jelent, hogy olvasmányos. Persze, hogy létezik fajsúlytalan, kommersz próza, mely szemérmetlenül kihasználja az olvasó leprimitívebb reflexeit. De az épkézláb történet, a jó cselekmény nem azonos ezzel. Homérosztól Chaucerig, Fieldingtől Flaubert-ig, Thomas Manntól Graham Greene-ig ezek az urak nem irtóztak a mesétől. Igaz, ki beszél ma már róluk?

És tessék, hiába változott és változik a világ nálunk, már megint „pont most" van. Megint országot kell építeni, hordani a téglát, nehéz a helyzet és ebben a nehéz helyzetben nem való és nem érünk rá anekdotázni, írókám. Pont most? Amikor az a feladat, hogy ezt a népet és nemzetet... (Mellesleg kérdem: nem tudja valaki véletlenül, mi a különbség?)

És én ennek ellenére elhatároztam, hogy csakazértis megírok egy anekdotát! Elkezdem végre:

Történt egyszer, még az ötvenes években, hogy Vas István azt mondta Kolozsvári Grandpierre Emilnek a Lukács-uszoda gőzölgő zuhanyozójában tök meztelenre vetkőzve: „Mondd, Emici..."

Most látom, hogy túlléptem a terjedelmi határt, be kell fejeznem a tárcámat. Sajnálom. Tessék? Hogy befejezetlen? Meg élvezhetetlen? Na és! De legalább nem lektűr.

átalakításba illesztve akarjuk végigvinni, akkor bizony *jó ideig együtt kell élni* azzal a ténnyel, hogy például az iskolarendszer nem alakítható át varázsütésre. S ha lett is volna ilyen szándék, az megbukott volna az intézményekben dolgozók és a társadalom széles csoportjainak ellenállásán.

Az elmúlt évben a magyar iskolák megtanultak együtt élni a *lyukas tanügyi költségvetéssel, a rossz tankönyvekkel, az inflációval* és még sok minden más egyébbel, s ennek oka éppen a pedagógiai folyamatok viszonylagos autonómiájában, a pedagógusok szakmai tisztességében és hivatásszeretetében keresendő. A tanügyi tárca személyi torzsalkodásai, szakszerűtlen lépései lényegében csak múló *epizódok* voltak az egyes tanárok és tanítók életében. Hiszen mindegy, hogy ki ül a bársonyszékben, a gyerekeket meg kell tanítani írni-olvasni, s nem maradhat el az érettségi sem. S tanítani kell a történelmet is, még ha éppen át is értékelünk egyes korszakokat. A tanárember tehát magára maradt és ez bizonyára sokaknak *nehézségeket* jelentett, míg másokat éppenséggel *felszabadított*. Hiszen ha volt szellemi erkölcsi tartaléka, akkor most *saját* emberi tisztessége szerint taníthatott, s ez soha, egyetlen iskolarendszerben *nem ártott még a diákoknak*.

Mindez persze – nehogy bárki is félreértse – csak ideig-óráig működik, lehet, hogy még néhány *évet* is kibír a honi iskolarendszer, de lehet, hogy csak néhány *hónap* választ el bennünket az összeomlástól. Ezt biztosan senki nem tudhatja, mint ahogy azt sem, hogy mi válthatja ki a robbanást. Vannak, akik a *pénzügyi* ellehetetlenüléstől tartanak, mások egy végiggondolatlanul bevezetett *iskolareform* következményeitől, megint mások az *egyházi ingatlanok és intézmények* tervezett visszaadásában látják a gyanúanyagot.

Tény, hogy ezek közül mindegyik önállóan is képes arra, hogy kiváltsa a *robbanást*. Az iskolák pénzügyi helyzete nagyon rossz, de legyünk optimisták: *józan ésszel elképzelhetetlen*, hogy az év végén akár egyetlen magyarországi iskolát is be kelljen zárni azért, mert nem tudja kifizetni az energiaszámlát. Nem hihető, hogy a kulturális kormányzat ezt eltűrné, még akkor nem szabad az ellenkező végletbe sem esni. Bizony – micsoda közhely! – *össze kellene fogni* a legkoncepciózusabb szakembereknek, mindazoknak, akiknek van elképzelése a jövendő iskolájáról és kitalálni valami okosat, mondjuk egy olyan közoktatási reformkoncepciót, amely már a *jövő évezredre* gondolva építkezik. Ma, sajnos, megerősödni látszik egy, a magyar sajátosságokra túlontúl is gyakran hivatkozó, a múltra, a századfordulóra és a harmincas évekre építkező *politikai ihletésű* gondolkodásmód, amely megakadályozhatja az iskolamodernizációt. És kérdéses, hogy az oktatási szakemberek, akiket szakmai viták is megosztanak, képesek lesznek-e szembeszállni ezzel a folyamattal.

S ha az elején leszögeztük: nem volt igazán megrendítő erejű konfliktus, akkor fel kell hívni a figyelmet arra, hogy bizony *az egyházi iskolák* ügyében ez bekövetkezhet. Ép ésszel senki sem vitathatja, hogy az egyházaknak *vissza kell kapniuk egy sor oktatási intézményt*. És nemcsak a történelmi igazságtétel okán, hanem azért is, hogy kialakulhasson egy *normálisan tagolt, sokszínű iskolarendszer*. Olyan, amelyben mindenki megtalálja a *világnézetének megfelelő* iskolatípust, ahol a fenntartótól függetlenül a mai kor színvonalának megfelelő képzést kap a diák. Csakhogy ezidáig nem sikerült eloszlatni a gyanút, hogy *egyes* egyházak *bizonyos* konzervatív körei az iskolák visszavételét sokkal szélesebb körben képzelik el, mint akár a magyar törvényhozás koalíciós pártjai... Ha az egyházak nem a valódi társadalmi szükségletekből indulnak ki és netán *túlgyőzik* magukat, akkor hosszabb távon önmaguknak is ártanak, hiszen képtelenek lesznek magas színvonalú képzést nyújtani. Arról nem is beszélve, hogy kinek hiányzik egy olyan társadalmi konfliktus, amely például Lengyelországban kialakult a katolikus egyház és a magyarországinál egyébként lényegesen vallásosabb társadalom között az abortusztörvény tervezete miatt.

Jó, hogy most vakáció kezdődik, jó, hogy lesz néhány hetünk gondolkodni azon: *miként tehetnénk bölcs dolgokat iskolaügyben.*

Dénes D. István

Erőd

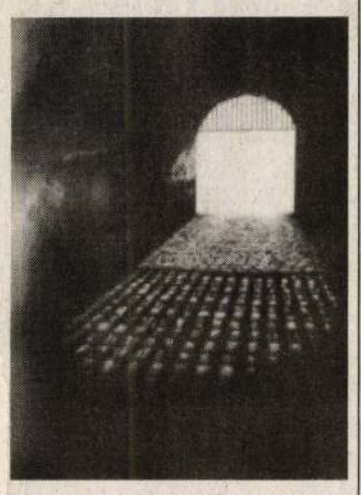

A Szabadság napja alkalmából június 27-én, Gödöllőn, a Grassalkovich-kastély egy szovjetek által tönkreszabadított melléképületében nyílt meg Szamódy Zsolt fotókiállítása, amelynek anyaga az ugyancsak szovjetek által dicsőn hátrahagyott komáromi erőd kazamatáiba hív bennünket a régmúlt és közelmúlt emlékeihez. A megdöbbentő helyszínt és a kiállítást Balaskó Jenő költő adta át a közönségnek.

Szamódy Zsolt fotóművész és vívóedző kiállítása örömet jelenthet mindannyiunk számára, de egyidejűleg a leglesújtóbb élmény elé állít.

Örömünk annyi, amennyiben elhurcolkodtak hazánkból a török hordáknál jóval rendetlenebb katonák, akik nehezen gyógyuló sebeket hagytak hátra nemcsak épületeinkben, de lelkünkben is.

Ezen képek alkotója elmondta nekem, hogy 1990 elején, amikor a komáromi erődben megörökíteni igyekezett a XX. század történelmének e lesújtó bizonyítékait, akkor egy munkásőr kínzóan megnehezítette munkáját, mondván: ő nagyon bánja, hogy szovjet testvérei elmentek.

A közép-európai lőszerraktárnak használt erődben így maradt meg egy fel nem robbant szándék aknaelvtárs személyében.

Saját értelmi szintjén mindenki úgy szereti az életet és hazáját, ahogyan tudja, amire anyja szülte és nevelte.

Ezen termekbe valaha – mondjuk 1849. április 7-én lovak voltak beszállásolva, amikor Kossuth Lajos a kastély előtti térségen díszszemlét tartott a győztesen előnyomuló honvédsereg fölött, amelynek tábornokai fél év elteltével életükkel feleltek azért, mert a szabadságot nem szavakkal, de visszavonhatatlan tettekkel szolgálták.

Ahol annak idején a lovak szálltak meg, ott később – nagyképű eszméktől terhes századunkban – a megszálló sereg katonái kínlódtak egymás hegyén-hátán emeletes ágyaikban, és parancs szerint rohantak harci járműveikhez, hogy a főváros lakosságát álmában lőjék szét, biztosítva számukra a vörös fasizmus gondosan szidolozott fényét.

Ezekhez a képekhez nincs mit hozzátenni. Alkotójuk a vívó érzékenységével közelített a lovagiatlan korhoz. Wehner Tibor katalógusszövege is méltán illeszkedik a megrendítő tényekhez, a fotóművészet lényegéhez: a megállított történethez.

Hölgyeim és Uraim, vegyék birtokukba és győzzék le magukban e végtelennek tűnő reménytelenséget. És gondoljanak arra, hogy ama '49-es április 7-i díszszemle után még hátravolt az április 10-i váci csata, az április 19-i ütközet Nagysallónál, a 22-i komáromi bevonulás és pár napra rá a Dunán való átkelés, megütközés a visszavonulni kényszerülő agresszorral. Valahány ütközés, annyi győzelem. Gondoljunk arra, hogy milyen nehézségeket kell még megoldanunk, és semmiképpen nem veszíthetjük el azt a háborút, amit megnyerni nekünk rendelt a történelem.

A Szamódy Zsolt által megállított történelem arra is döbbentsen rá bennünket, hogy Magyarország közepe, a komáromi erőd sohase lehessen egy sátáni birodalom lőszerraktára.

Tengődők

Kérdőjelek és felkiáltójelek sorozata

Az idős – legalábbis annak tűnő – férfi száján nehezen és kissé érthetetlenül formálódnak a szavak. Időnként beletúr piszkosfehér, helyenként nikotintól sárgálló szakállába, kérges kezével megtörli gyöngyöző homlokát, s tovább motyog. Mellette meglehetősen viseltes társa éppen az aznap begyűjtött üres sörösüvegeket számolja. Talán elég lesz a mai napra.

Tengődők.

Hajléktalanok.

Nap mint nap találkozhatunk velük a pályaudvarokon, aluljárókban, metrómegállókban. Felfellobbanó érdeklődéssel foglalkozik velük a rádió, a televízió és a sajtó. Mégsem ismerjük őket igazán. Néhány nappal ezelőtt az ERFO ipari vállalat étkezdéjében levetítettek egy róluk szóló filmet. (A helyszín egyáltalán nem véletlen, hiszen a ma csaknem hétszáz főt foglalkoztató *ER*zsébetvárosi vállalat a Szociális *FO*glalkoztatóból nőtt ki.) *Moldova Ágnesnek*, e közel százperces dokumentumfilm rendező-riporterének nem az első ilyen témájú filmje ez. Forgatott már alkoholistákról, narkósokról, AIDS-esekről és öngyilkosokról is. Ahogy mondani szokás, megjárta már a hadak útját.

Amint azt a meghívóban is jelezték, filmjük a hajléktalanok életéből ad „szomorú, de reális ízelítőt"; a borvirágos orrú férfit, aki azért vált el a feleségétől, mert az többet ivott, mint ő; a harminchárom éves, Franciaországba szakadt hazánkfiát, aki kétezerhétszáz frankos nyugdíjából Budapest aluljáróiban próbál(na) megélni; s az ötgyerekes családapát, aki legalább még egyszer szeretné látni lányát.

Aztán *Gyuris Tamás*, az egyik budapesti menhely igazgatója meséli, hogy miután a válások során az esetek túlnyomó többségében a nő kapja meg a lakást, a férfiak gyakran az utcán kötnek ki. A kudarc, a család, a gyerek(ek), az otthon elvesztése olyan lelki nyomás, amellyel sokan képtelenek megbirkózni. A hajléktalanok másik nagy csoportját az állami intézetekből, illetve a börtönökből kikerültek adják. Egy fiatal asztalos fiú – akinek kezéből egyszer elrepült a kalapács, s e hirtelen és meggondolatlan mozdulatát hét évvel „honorálta" a bíróság – cinikusan meséli, hogy a legnagyobb gond az idő legyőzése. Ha megiszik egy üveg bort, legalább néhány órára kikapcsolja azt. Ő egyébként sem hajléktalan, hanem „hajlékony": mindennap oda hajlik, ahová akar.

Megszólal több, úgynevezett szociális munkás is. S egyikük nagyon figyelemre méltó dologra hívja fel a figyelmet: ezeknek az embereknek jelentős része egy idő után nemcsak hogy képtelen, de nem is igazán akar változtatni sorsán. Már ő is majdnem eljutott odáig, hogy azt akarja, úgy legyen. S ha nincsenek ilyen pontok az ember életében, akkor igazán az egésszel nem tud mit kezdeni.

Nézem tovább a filmet, de valahogy én sem tudok az egésszel mit kezdeni. Moldova Ágnes – amennyire csak lehetett – megpróbálta közel hozni ezeket az embereket. De ez a film tényleg nem lett több ízelítőnél. A visszatérő harmonikadallam is inkább csak az érzelmeinkre akar hatni. Nem igazán ad választ a bennünk felmerülő aggályokra és kérdésekre, hogy nagy szavakat használjak, a társadalom és az egyén felelősségére. A filmben nincsenek megoldások, csak hangulatok. Érezzük, mi történik, de nem értjük igazán. Kérdőjelek és felkiáltójelek százperces sorozata.

Szomorú, reális, de nem több, mint ízelítő.

(jávorszky)

Felhőkakukvár

Így nevezi (Arany János pompás szóleleményével) Ariszthophanész A madarak című komédiájában az athéni szélhámos, Peiszthetairosz (beszélő név; magyarul Rábeszélés) azt a remeknek elképzelt légi várost, amelybe a madarakat kívánja költöztetni – ha majd Felhőkakukvár megépül.

Ariszthophanész, A madarak, Peiszthetairosz és Felhőkakukvár (légvár) arról jutott eszembe, hogy olvastam: a Nagymező utcában (de tán jobb máris úgy emlegetni: Broadway?), a volt Tivoli, majd Tinódi, majd megint Tivoli mozit a főváros át óhajtja minősíteni színházzá, mely kereskedelmi alapon működne, bérbe adva, nem meghatározott profillal, de mégis talán a Játékszín szisztémájához hasonló befogadó színházként. A terv perfektuálására pályázatot írnak ki. 1993-ban már meg is kezdődhetnének ott az előadások.

Hogy ez miért tűnik Felhőkakukvár ötletnek? Azért, mert a főváros ehhez a tervhez csak az écát szolgáltatja. Mint Peiszthetairosz. Kérdés: kik lesznek a madarak (verebek), akik megveszik az ötletet úgy nyolcvanszázmillióért – mert legalább ennyiért lehetne színházzá alakítani a mozit.

t. i.

XX. Országos Honismereti Akadémia

Mintegy 250 résztvevővel zajlott le a honismereti mozgalom évenkénti legnagyobb eseménye, a Honismereti Akadémia, amelyen hazai és szomszédos országokbeli legkiválóbb képviselői vettek részt.

Az Akadémia első napján kiosztották a Honismereti Szövetség által ez évben alapított, MOTITIA HUNGARIAE Emlékplakettet (Búza Barna alkotása). Hatan vehették át: *Kanyar József, Morvay Péter, Pap Miklós, Szamosújvári Sándor, Töltési Imre és Vargha Károly.* Ugyancsak most hirdették ki a Honismeret folyóirat által kiírt *honismereti fotópályázat* eredményeit. A pályázat első helyezettjei felvidéki, erdélyi magyar művészek.

Másnap előadások hangzottak el, majd a Honismereti Szövetség megtartotta tisztújító közgyűlését. Módosították a Szövetség alapszabályát, majd küldöttgyűléssé alakulva új vezetőséget választottak. A Szövetség élén ismét *Kanyar József* ny. levéltárigazgató áll, alelnökök: *Halász Péter*, a Magyar Művelődési Intézet, valamint *Szikossy Ferenc*, a Legújabbkori Történeti Múzeum igazgatója.

H. P.

Nyárestí hangversenyek

Barokk remekművek

Egy héten belül két helyszínen, a pesti Vármegyeház díszudvarán és a Vajdahunyad várában lépett fel azonos műsorral a *Concentus Hungaricus;* e beszámoló az utóbbi alapján készült. S mivel ez egyben megnyitója volt a régi hagyományokat föltámasztani hivatott városligeti nyári koncertsorozatnak, a vállalkozás méltatására is hadd szánjak néhány szót. A csodálatos környezethez illő, gonddal megtervezett program szerencsésen ötvözi a népszerűség iránti igényt és az értékközpontúságot: a zeneirodalom közkedvelt gyöngyszemei szólalnak meg az öt esten, *Vivalditól* (Négy évszak) *Bartókig* (Román táncok), *Mozarttól* (Kis éji zene) *Brittenig* (Simple Simphony).

A közreműködők listája is rangos: *Kodály Vonósnégyes* (június 30.), *Erkel Kamarazenekar* (július 8.), *Magyar Virtuózok* (július 15.) és a *Budapesti Vonósok* (július 22.). A kétnyelvű, tetszetős kis leporelló kár, hogy nem közöl róluk legalább néhány mondatos ismertetést, hiszen a hallgatóság jelentős hányada külföldi volt az első esten, s bizonyára a többin is így lesz. Az ő tájékoztatásukra meg a saját presztízse miatt a sorozatot támogató zuglói önkormányzat ennyit még áldozhatott volna a siker érdekében, elvégre a klasszikus *„reklámhordozó"* mindig a produkcióval elégedett, és az esemény minden részletéről jól informált *közönség*. E célból talán nem ártott volna, ha a polgármester asszony barátságos, üdvözlő mondatait (legalább egy idegen nyelven) valaki ott helyben tolmácsolja a nézőtéren ülő nem magyar ajkúaknak. Továbbá elmaradt (és ez már mulasztás!) a *Concentus Hungaricus* nagyszerű szólistáinak bemutatása is, amit nem pótolt a bejáratnál közszemlére tett prospektus szövege. Egyéb kifogásolnivalót nem találtam – azt ugyanis, hogy az esti repülőjáratok a koncertek idején más légicsatornán közlekedjenek, aligha várhatom. Pedig nagyon óhajtanám, s nem egyedül. Aki látta, hogy Vivaldi fagottversenyének kényes lassú tételében a szólista *Vajda József* milyen könyörgő pillantásokat vet az égre, nem lehet az enyémtől eltérő véleményen. A másik, szintén nemzetközi kvalitású fúvósművész, *Kiss József* karcsú oboahangja ugyancsak elveszett néha a feltámadó szél zúgásában (ő is Vivaldi-koncertet játszott), ez azonban természetes velejárója egy szabadtéri hangversenynek.

A legkiegyensúlyozottabb körülményeket *Bach* Kettősversenye élvezte, amiben Kiss József és a zenekar koncertmestere, *Hegyi Ildikó* remek formát mutatott.

Hegyi Ildikó hegedűművész, a Concentus Hungaricus hangversenymestere

A nyitó és záró zenekari darabok (*Locatelli*, illetve *Händel* egy-egy Concerto grossója) elegáns keretbe foglalták a nemes kivitelezésű versenyműveket; a produkció összképéből a mélyvonósokat, valamint a continuohangszerek gazdáit, *Schmidt Nórát* (csembaló) és *Szabó Pétert* (gordonka) külön ki kell emelnem. A Concentus Hungaricus karrierje látványosan emelkedik, s ebben a művészeti vezetést és a hangszeres irányítást imponáló rátermettséggel ellátó Hegyi Ildikó érdeme elvitathatatlan.

(Kerényi Mária)

Aida-blöff

Szupershow – tartalékokkal

Ebből szerintem óriási botrány lesz – súgta valaki mellettem, amikor *Marschall Miklós* főpolgármester-helyettes tegnap délután két órakor a Városházára sereglett újságíróknak bejelentette, hogy *Guiseppe Raffa* „mester", a nagy hókuszpókusszal beharangozott népstadionbeli Aida-előadás szervezője és karmestere háromnegyed (!) órával azelőtt közölte, énekeseivel mégsem tudnak eljönni a fogadásra. E hír már csak azért is volt felettébb meglepő, mivel éppen Raffáék kérték e találkozót *Demszky Gábor* főpolgármester úrtól. Szintén ott értesülhettünk arról, hogy – mint azt már a bennfentesek régóta mondogatták – időközben a főszereplők egy része – hogy hányan, azt nem tudni – megbetegedett, így az aznapi és a szombati előadásra éppen most próbálnak gőzerővel a tartalékszereplők. Ez tehát azt jelenti, hogy az oly nagy titokban tartott, s csak a szerdai sajtótájékoztatón bejelentett – *Katia Ricciarelli* kivételével – amúgy sem világnagyságokat felvonultató szereplőgárda várhatóan tovább gyengül.

Az Aida opera-show – amely teljességgel üzleti alapokon áll – éppen itt, Budapesten kezdi meg európai turnéját. *Venczel Sándor*, az Operaház gazdasági igazgatója kérdésünkre azt mondta, hogy a két estre kiadott százezer jegynek eddig körülbelül nyolcvan százaléka kelt el. Hogy a Magyar Hírlapnál miért lehet mégis féláron hozzájutni a több ezer forintos jegyekhez, csak annyit tudott mondani, hogy az a napilap külön akciója volt.

A főpolgármesteri hivatal egyébként csak eszmei támogatását adta az ügyhöz. Mint *Révai Gábor*, a sajtóosztály vezetője elmondta, végső soron nekik ez semmibe sem kerül, az előadás ugyanakkor nagy látványosságot ígér a budapestieknek.

Hm.

(jé)

Ajándék lovak és a viharkár

Önálló lépések Pécelen

Miközben hónapok óta folytatják az elméleti vitákat a készülő közoktatási törvénytervezettel kapcsolatban, Pécelen már a gyakorlatban is tettek néhány ígéretes lépést. Új típusú gimnáziumot indítanak, átalakították a szakképzést és önálló külkapcsolatokat kerestek.

A Péceli Szakközépiskola és Szakmunkásképző Intézet csak nevében a régi. *Krisztbaum Éva*, az iskola igazgatónője elmondta, hogy a legolcsóbb és leghatékonyabb módon reagáltak a kihívásokra: saját erőből oldották meg a szerkezetváltást. Az iskola szakmunkásképző részlege, mely eddig nagyüzemi állattenyésztőket nevelt, kimenő rendszerben folytatja működését: új első osztályokat már nem indítanak, a diákok azonban befejezhetik tanulmányaikat. 100 hold földdel rendelkeznek, ahol mintagazdaságot indítanak, egy mintafarm alapjait rakják le. Feleleventik a lótenyésztést is, mely egy összetett terv része: a Gödöllői-dombság és a közeli Fáy-kastély kitűnő idegenforgalmi lehetőség, s az érettségizett tanulók nyelvtudásukat és idegenforgalmi ismereteiket is kamatoztathatják. Létrehozták a Fáy András Alapítványt, melyet a tanárok több mint százezer forinttal támogattak. Az egyik szülő öt lovat, nyergeket és fogatot ajánlott fel a nemes célra.

A szakközépiskolában közgazdasági képzés volt, ezt is megújult szemlélettel folytatják. Ha a tanuló úgy dönt, nem akar érettségizni, akkor házi vizsgán mezőgazdasági vagy közgazdasági ismeretekből számolhat be. A diák 16 éves koráig elsajátítja az általános alapműveltséget, erre épül a további szakosodás. Emellett vállalkozói alapismeretek, számítógépes képzés és egy nyelv elsajátítása is követelmény.

A péceli iskola legérdekesebb döntése a 6 osztályos gimnázium létrehozása. Bár csak a környéken hirdették meg, két és félszeres volt a túljelentkezés. A mintegy húsz iskolában most végzett hatodik osztályosok felvételiztek, nyelvtanból, matematikából és történelemből vizsgáztak. A legjobban azonban a szülők örülnek: biztosított gyermekeik helye, és 8. után sokkal nehezebb lenne a bejutás, ha egyáltalán vázolhatók ma a két évvel későbbi állapotok.

Abai Tamás, magyar–ének szakos tanár, az iskolai PDSZ vezetője (és az országos szervezet egyik ügyvivője) elmondta, a nagy átszervezések közepette nem a pénzhiány, hanem a szemlélet megváltoztatása okozta a legtöbb nehézséget. Az egykori szakmunkásképző tanárai és oktatói – legtöbbjüknek nincs tanári képesítése – nem a gyermekekért, hanem önmagukért akarták fenntartani a mára elavult képzést. Hogy állásukat féltik, az még érthető – és sok helyen tapasztalható –, ám a jelenlegi struktúra gyakorlatilag munkanélkülieket nevel.

A péceli iskola külkapcsolatai is érdekesek: izraeli és erdélyi érdekeltségeik vannak. Magyarországon elsőként tagjai az ORT oktatási rendszer hálózatának, emellett a legfejlettebb izraeli mezőgazdasági módszereket tanulmányozzák, a tavasszal 23 tagú delegációt fogadtak. Hargita megyével is tárgyaltak, az ősszel 15 csíki és gyergyói diákot fogadnak, s szó van csángó gyerekek tanításáról is.

Az élet azonban némileg akadályozza az iskola elképzeléseit: a múlt heti felhőszakadás nyomán keletkezett árvíz 3 tantermet a használhatatlanságig megrongált, a másfél méteres víz és iszaptenger elpusztította az összes baromfit, a nyulak felét, tönkretette a keltetőgépet és a tornatermet is. A váratlan természeti csapás nehezíti az iskola életét, a diákok most is önkéntes munkával segítenek. Az anyagi kár jelentős, s a vezetőség kéri, ha valaki teheti, a péceli OTP 219-98100-as számláján nyújtson támogatást.

Székely Ádám

HIRDETÉS

ROKONSZAKMÁK KIÁLLÍTÁSA

BUDAPEST SPORTCSARNOK,
szeptember 1-4.

HUNGAROSHOP
NEMZETKÖZI REKLÁMESZKÖZ- ÉS ÜZLETBERENDEZÉSI SZAKKIÁLLÍTÁS

Témakörök:
- kiállításépítészet, -tervezés, -kivitelezés
- üzletberendezés és -felszerelés
- irodabútorok, irodai berendezések tervezése, gyártása, forgalmazása.

HUNGARODEKOR
NEMZETKÖZI DEKORÁCIÓS SZAKKIÁLLÍTÁS

Dekorációs anyagok gyártóinak, kivitelezőinek, forgalmazóinak, dekorációs szolgáltatók jelentkezését várjuk.

Szakmai támogató: a Magyar Reklámszövetség

HUNGAROLIGHT
NEMZETKÖZI VILÁGÍTÁS- ÉS FÉNYTECHNIKAI SZAKKIÁLLÍTÁS

A legújabb világítás- és fénytechnikai megoldások, ipari formatervezés, új irányzatok a világítástechnikában.

Felvilágosítás és jelentkezés:

INTERREKLÁM Kft.
Budapest, Újpalotai út 22. 1138
Telefon: 129-1622, 129-6873, 129-6245. Fax: 140-9182

Ússzon saját medencéjében!

Válasszon kedvére változatos formájú, méretű és anyagú medencéinkből.

Reklámajánlatunk:
3,5 m átmérőjű medence, teljes felszereléssel: 55 000 Ft

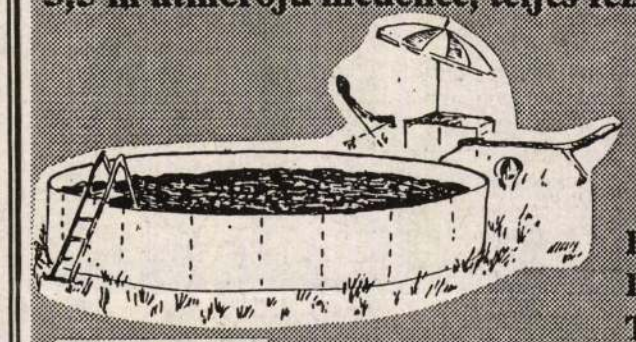

Kerex Uszoda és Szabadidőtechnika Kft.

Budapest,
Ilosvai Selymes Péter u. 63. 1147
Telefon/fax: 252-1625,
telefon: 163-5743

ÚSZÓMEDENCÉK, SZAUNÁK, SZOLÁRIUMOK, KERTI TAVAK

Akarjon szép lenni!

Nem kell mást tenni, mint

Bodyform masszírozógépet venni!

A szenzációsan új BaByliss masszírozógép pontosan úgy működik, mint a kéz. Kíméli a bőrt, serkenti a szövetek vérkeringését, ezáltal rugalmassá, edzetté teszi a testet, segít a fogyásban, a szülés után az eredeti alak visszanyerésében. Sport előtt az izmok lazítására, sport után az izomláz megszüntetésére alkalmas. A fejbőr masszírozásával megszűnik a korpásodás, a hajhullás. Ha minderre szüksége van, akkor a Bodyformra van szüksége.

Beszerezhető és megrendelhető: az
Egyesült Autófém és Rézmű Ipari Szövetkezetnél
Budapest, Fáy u. 23. 1139 • Telefon: 129-0245

AGROKER KECSKEMÉT

A KECSKEMÉTI AGROKER SZERVIZÜZEME,

A

CITROËN

SZERVIZ

MEGKEZDTE GÉPKOCSIK SZERVIZÉT, JAVÍTÁSÁT

VÁRJUK KEDVES MEGRENDELŐINKET.
AGROKER KECSKEMÉT, Halasi út
Tel.: (76)-28-600, 27-091
Fax: (76)-22-311. Telex: 26-750

hungaro print

4. Nemzetközi Nyomdaipari Szakkiállítás Budapest Sport és Olimpiai Csarnok, 1992. X. 19-23.

interreklám Kft. 1138 Budapest, Újpalotai út 22.
Telefon: 149-5707, 129-1622
129-6873, 129-6245
Fax: 140-9182 Telex: 22-5007

Folytatódik az épület rekonstrukciója, és új relikviákat is kiállítanak Erzsébet királynéról Fotó: Habik Csaba

Barokk kőszínház a gödöllői kastélyban

Egymilliárd forintba kerül a beruházás

A Gödöllői Királyi Kastély felújításának következő állomása egy barokk kőszínház létrehozása. A több mint egymilliárd forintos beruházás tervét jövő héten terjesztik a kormány elé. A rekonstrukció alatt álló Grassalkovich-kastélyban színes programok várják az érdeklődőket.

Dudás Éva

A magyarországi Erzsébet királyné-kultusz egyik legismertebb központja a gödöllői kastély a tervek szerint egy Magyarországon egyedülálló barokk kőszínházzal bővül. A több mint egymilliárd forintos beruházás állami támogatással valósulhat meg, melynek tervét a napokban terjesztik a kormány elé. A rekonstrukció következő ütemében az egykori lovardát és annak kisebb helyiségeit is újjáépítik, melyre külföldi befektetőket várnak. Jelentkezők ugyan már vannak, ám még nem dőlt el, milyen külföldi tőkéből épül majd meg a lovarda helyére tervezett konferencia- és rendezvényközpont. A kastély teljes felújításához még hárommilliárd forintra van szükség. A folyamatos rekonstrukció alatt álló kastély egyébként az év utolsó hónapjaiban gazdag programokkal várja a látogatókat. A napokban nyílt Királyi relikviák című kiállításon például olyan korabeli műremekeket láthat a közönség, melyeket eddig még nem állítottak ki egyetlen múzeumban sem. A kastély állandó tárlatainak nagyobb része a királyi család Magyarországon való tartózkodását eleveníti fel, a rekonstruált lakosztályokon keresztül. A múzeum gyűjtőmunkájának eredményeképpen folyamatosan bővül a kastély királyi időszakával kapcsolatos műkincseinek száma.

A legújabb szerzemények közé tartozik az a Wilhelm Richter keze nyomát viselő portré, mely a királynét ábrázolja lovaglás közben. A kép magántulajdonból került egy veszprémi műkereskedésbe, majd a kastélymúzeum a Széchenyi terv regionális pályázaton nyert pénzből vásárolta meg. A csaknem hétmillió forintot a festmény megvásárlásán kívül – melynek értéke egymillió forint – a Garssalkovich kora című kiállításra és annak négynyelvű katalógusára fordították. Az Erzsébet királyné lovon című Richter-kép restaurálásra szorul, melyet a november 18-ai árverésen befolyó összegből kívánnak fedezni. A hagyományteremtő szándékkal útjára indított jótékonysági árverésre a budapesti galériák és aukciós házak ajánlottak fel műtárgyakat.

A kastélymúzeum legújabb kiállításán megtekinthető még a királyné szalonasztalkája, kanapéja és öltözőasztala, valamint a budai Királyi Palotából származó eredeti karosszék is. Ezeket a bútorokat a múzeum már restaurált állapotban állítja ki. A falakat az utóbbi két évben vásárolt, a királyi családot ábrázoló akvarellek, metszetek és korabeli képeslapok díszítik, és még restaurálás előtti állapotában tekinthető meg az a gobelin hatású festett falikárpit, mely Bécsből került Gödöllőre, ám eredetileg is a királyi kastély berendezéséhez tartozott. A vitrinekben látható műkincsek közül a királyi monogramos Herendi-porcelánok, valamint a gyémántokkal és rubinokkal díszített arany dohányszelence érdemel különös figyelmet.

az Opel Zafira OPC

val együtt remek ajánlat a dízelt kedvelők számára. Az alacsony fordulaton ébredő nagy motornyomatékkal tökéletesen harmonizál a gyorsan kapcsoló erőátviteli automatika, a végeredmény pedig egy igen kellemes és takarékos üzemmód. Az új automata sebességváltó erényét növeli a vezető által megválasztható gazdaságos, illetve sportos és téli üzemmód, ami a rendelkezésre álló áttételezések variálásával tovább növeli a kocsi kihasználhatóságát. A 10,5 másodperc alatt százra gyorsuló új dízel Omega végsebessége 200 km/óra felett van, a jelentős menetteljesítményhez tartozó 7,6 literes átlagfogyasztás pedig ebben a kategóriában több mint jó.

Az új hathengeres dízel Omegákhoz a gyártó mostantól szériaként DSA futóművet és ESP elektronikus menetstabilizálót is ad, ami az Opel zászlóshajóját még értékesebbé teszi. Az év végén bemutatott újdonságok sorában az már csak a torta habjának számít, hogy néhány „csúcs Omegában" az opciós lista DVD lejátszóval (kocsiba szerelt házi mozival) és színes navigációs berendezéssel is gazdagodott. A német autógyár most bemutatott újdonságait a magyarországi márkaközpont az európai premierrel egy időben vezeti be.

kategóriákban voltak elérhetők. A Volkswagen Polo pontosan ezen az elven újult meg, a változások tökéletesen megfelelnek a kategória jellemzőinek. Az új Polo 15 centiméterrel lett nagyobb elődjénél, így teljes hossza eléri a 3,9 métert. Az utastér szélessége 1,8, magassága 4,7 centiméterrel nőtt. A tengelytávolság 5,5 centiméterrel lett nagyobb, mint a korábbi változat, úgyhogy a Polo most már csaknem akkora, mint a Golf.

A Golftól egyébként is jó néhány műszaki egységet örökölt a Polo. Ezentúl választható hozzá navigációs rendszer, menetstabilizáló berendezés, sőt olyan különlegességek is feltűnnek az opciós listán, mint az esőérzékelős ablaktörlő. Az alapfelszereltség is jócskán fejlődött. Alapfelszereltség a négy légzsák, a fékasszisztens, a blokkolásgátló, illetve a szervokormány, s ha már itt tartunk érdemes megemlíteni, hogy a német piacon gyakorlatilag nem változik a kocsi ára. Magyarországon várhatóan jövő év márciusában kezdődik meg az értékesítés, így a hazai árakról egyelőre meglehetősen kevés információnk van, az azonban már majdnem biztosnak látszik, hogy az új Polo 5-10 százalékkal fog többe kerülni elődjénél. Ez praktikusan azt jelenti, hogy a gazdagabb felszerelés miatti árhalatában rögtön két háromhengeres erőforrást is találjunk. Tulajdonképpen ugyanarról az 1,2 literes hengerűrtartalmú motorról van szó, ám a gyengébbik változat (55 LE) csupán hengerenként kétszelepes, a 65 lóerős kivitel viszont 12 szelepes hengerfejet kapott. Az igazat megvallva a háromhengeres erőforrások legnagyobb problémáját, vagyis a jellegzetes motorzajt és az átható vibrációt még nem sikerült tökéletesen kirekeszteni az utastérből, de a 65 lóerős kivitel egészen elviselhető alternatívát nyújt. Sajnos a háromhengeres turbódízel erőforrás rázkódása és zaja a dízelüzem miatt még szembetűnőbb, ám a kirobbanóan jó menetdinamika és az alacsony fogyasztás feledtetheti ezt. Ezen az 1,4 literes 75 lóerős TDI-n kívül még egy négyhengeres, 1,9 literes 100 lóerős turbódízel is szerepel a dízelkínálatban, sőt a bevezetés után megjelenik ennek a motornak a turbó nélküli változata is, az SDi 68 lóerővel.

A benzineseknél a háromhengeresek mellett az 1,4 literes aggregát 75 és 100 lóerős változata közül lehet választani. Jövő év közepén aztán jön a nagy újdonság, a közvetlen befecskendezéses benzinmotor. Az FSi-re keresztelt erőforrások egyik első tagját (1,4 literes 82 lóerős) szintén megkapja az új Polo.

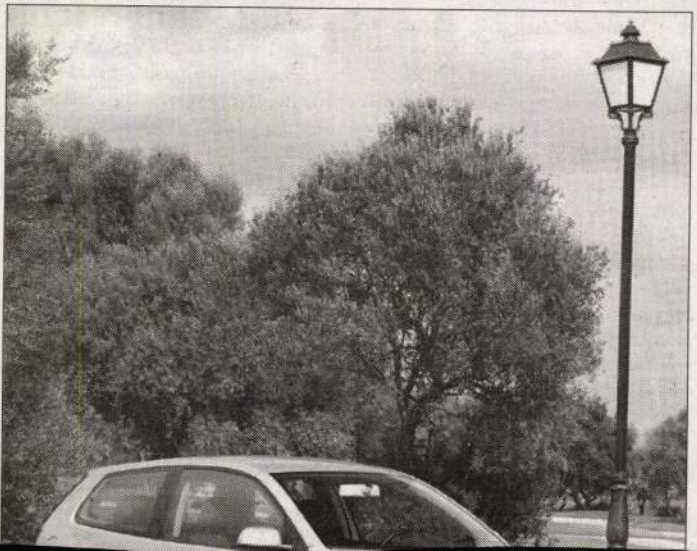

ANTÓ TÜKÖR

rtörés

koznak, hogy sajna, a magyar ember jogkövető magatartása bizony nem állítható piedesztálra a többi nemzet elé. Hazánk fiai pedig már most is meglehetősen gyakran emelik ajkukhoz a szesszel bélelt

2004. aug 14-15 hétvége, Magyar Hírlap 31.

Gödöllői Műhely Budán

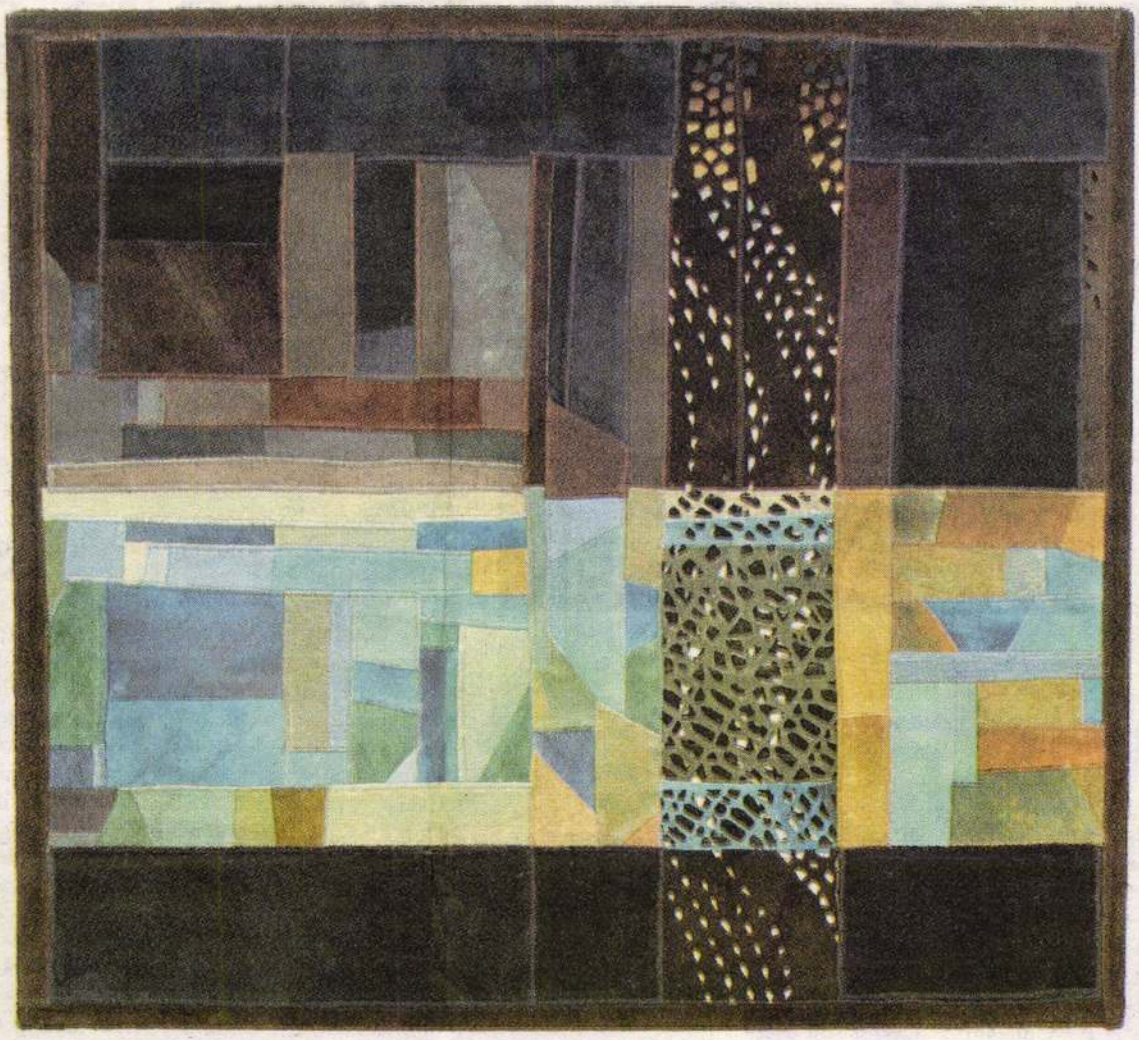

Katona Szabó Erzsébet: „Könnyedén halad a szívem fölé az éj", Nagy Gáspár verséhez készült bőrkollázsa. Keresztes Dóra linómetszet sorozatának, a Zsoltárnak egyik darabja [lent]

kiállítás

A Gödöllői Műhely mostani kollektív kiállításán nem szerepel a csoportosulás minden egyes tagja, viszont számos külső meghívott is jelen van a seregszemlén.

Ez utóbbiak közé tartozik például a rangos fővárosi grafikus, Orosz István, három rézkarcával. Vilhelm Károly pasztózus ecsetvonásokkal és eruptív vehemenciával festett olajképeivel Vivaldi négy évszakát juttathatja eszünkbe. Anti Szabó János Zuhataga rengeteg parányi sellőből és egyéb mesebeli vízi lényből, karikaturisztikus stílusban áll össze egésszé. Keresztes Dóra karakteres Zsoltár sorozata a linóleumba vágott vastag kontúrokkal tömöríti emblematikussá emberi és állati figuráit, hogy csak a szélsőségeket említsük.

Rendezői telitalálat volt Bretus Imre részéről a főbejárattal szemben elhelyezni a sokoldalú helybéli iparművész, Katona Szabó Erzsébet egyéni technikájú, monumentális méretű és hatású bőrkollázsát, remek hátteret adva Kún Éva zöldeskék mázú kerámiaplasztikáinak. Ugyanez a bevált női alkotópáros kölcsönösen felerősíti egymás hatását, amikor a Reszket a bokor elnevezésű gobelin falikárpit gyapjúfonalai közé fémszálakat vegyített a textiles, a keramikus pedig bronzosra patinázta az égetett cserép Krátert, és aranyozta is a sete-után üldögélő samott Angyalát...

Összeillő „kisegyüttes" a kiváló üveges, Horváth Márton – színezett üvegplasztikájának neoszecessziós virágcsokra mintha Lesznai Annát idézné –, fölötte a falon a régi művésztelepet alapító dinasztiából Remsey Flóra festett kárpitterv-sorozata röpdöső lepkékről. Oldalt pedig a Rékasy Bálint–Zeke Szabolcs dizájnerduó asztali lámpája, amelynek ernyője bimbó alakú tejüveg, talpa ezüstözött rézből mintázott levélzet. Mindezek szerves „folytatása" Simonffy Márta „pohárkészlete", egyedi darabjait szárított szirmokból ragasztotta össze. Záróakkordként Farkas Éva gótikus ablak alakúra szőtt francia gobelin Triptichonja és Szuppán Irén Rezdülések elnevezésű textil faliképe szolgál. F. Orosz Sára őskori szalagfelrakással formáz nagyméretű, archaikus samottedényeket, oxidációs égetéssel és zöldes-drappos mázzal. Pannonhalmi Zsuzsa Emlék-lapjainak ciklusát arisztokratikusan finom meisseni porcelánból mintázza. Végül a szobrászok közül csak kettőt kiragadva: TUI művészi utónevet viselő Szőcs Miklóstól Kettősség című térplasztikájának nyers fából faragott, mértanian absztrakt formája akár modern szökőkútnak is beillenék, míg Fábián Dénes Zoltán szabadságharcunkról fogalmazza meg vizuális véleményét: kődarabokra olvasztott ólom kombinációjával, kisplasztikáit üvegdobozokba zárva.

A gödöllőiektől ezúttal is izgalmas, változatos kiállítási élményt kaptunk.

Wagner István

● ***Volksbank Galéria***
Budapest XII., Istenhegyi út 40/A
Nyitva augusztus 15-éig

fotók: mh-ar

ten templomában

úgy vezet be az
egy szentélybe.
csodát kell meg-
érteni Enzo Fer-
zza, amint még
yleges darabjait
jtó előtt megáll,
cet beszél az ott
geres motorról.
y kicsit mi is, de
gy éreztük, való-
van a hiba. Ez az
Herbert von Ka-
mondta: „Olyan
z, amilyet egyet-
em tudna visz-
karmesterlegen-
rarija, csakúgy,
yi világnagyság-
rint Peter Sellers
tte, hogy megve-
ább autóját, s ő is
t. Megkapta az
00 Superfastot
ollárért, három-
nt az akkor kap-
Rolls Royce-t.
t egyike a Falcia-
zigorúan működ-
zo ezt kérte Vio-
száz Ferrarinak.
nt színű 250 GT
y készült el – Pi-
–, tulajdonosa
nroe volt.
iráni sah bíbor-
Superamericája,
ssze három van
kezdetben nem
utót, majd Sora-
éért rábólintott.
a Pahlavinak bí-
ja. Aztán itt van
e: a Dino 246,
24 évesen meg-
ve. Alfredo mér-
rvezték az első
ellt. Dino nem
készüljön, a fiát
szerint imádó
nevezte el az au-
Ferrari, amely-
egszokott lovas
án a név: Dino.
őben – jegyzi

meg, mindenféle tévhitet eloszlatandó, Alessio Vetrano –, ez a márka hivatalos színe, a piros csupán az olaszok és Olaszország jelképe.

Az ágaskodó lónak persze ugyancsak jutott hely a múzeumban: Francesco Baracca első világháborús hős vadászgépére festette fel a lovat, s aratott így 34 légi győzelmet. A háború vége felé azonban egy osztrák gép lelőtte, édesanyja, Paolina Baracca grófné, amikor 1923-ban lakóhelyükön, Ravennában rendeztek autóversenyt, odament a győzteshez, s odasúgta neki: tedd ki az autódra a fiam lovát, meglátod, szerencsét hoz majd neked. Az autóversenyzőt Enzo Ferrarinak hívták.

Nem kell amúgy sokat kutatni – viszi Alessio az embert erőltetett menetben –, s megtaláljuk magának az „Istennek" az autóját: egy kék '61-es GTE, a gyár első négyüléses modelljei közül azt, amelyet a hivatalos nyitás előtt két évvel, 1988-ban 90 évesen elhunyt mester, Ferrari használt. A gyűjtemény többi darabja adakozásból jött össze – magángyűjteményekből. Olyanoktól, magyarázza a fiatalember, akik belátták, ez is kell ahhoz, hogy a világ megértse Ferrarit. Azt az embert, aki, ha legfontosabb győzelméről kérdezték, azt felelte: azt még meg kell nyernie, ha legsikeresebb autójáról, azt mondta: azt még meg kell építenie. Valami nagyon nagyot akart alkotni. Kezdetben, 1947-ben elkészített első autóival jobbat, mint korábbi alkalmazója, az Alfa Romeo (pilótaként és tervezőként is dolgozott nekik). Később jobbat, mint bárki más. Egyik legelső versenyzője, Franco Cortese állítólag második győzelme után felvetette neki: talán több pénzt kellene kapnia ilyen remek eredményekkel. A „commendatore" (Itáliában minden fontos embernek volt és van valami címe-rangja, ez nagyjából kormány-főtanácsosi címnek felel meg magyarul) azonban csak annyit mondott: „Neked kell megköszönnöd, hogy Ferrarit vezethetsz, én meg azért alkalmaztalak, hogy győzzél." S ez a felfogása nem is módosult soha. A legendás Juan Manuel Fangiót, amikor az a Ferrarival is győzött, tajtékozva fogadta, hogy a sajtó egyszerűen annyit könyvelt el: az argentin ismét nyert. „Azért győzött, mert az én autómmal versenyzett" – mondta állítólag az akkor már a hatvanas éveiben járó istállótulajdonos, s közölte: a Ferrarikba addig ismeretlen vagy nagy eredményeket még el nem ért tehetségeket kell ültetni, hogy azután a pilóta és az autó egyszerre érjen fel a csúcsra.

A közhiedelemmel ellentétben nem a piros a Ferrari hivatalos színe, hanem a sárga [fent] A versenyzők fala [középen] Marilyn Monroe elefántcsont színű egyedi autóját Pininfarina tervezte [alsó kis kép]

„Hát igen, amióta meghalt, megváltoztak a dolgok" – ismeri el a halk közbevetésre („És Schumacher?") Alessio. Aztán észbe kap, s ránk néz: tényleg, maguk magyarok, maguknak is van Forma–1-es versenyzőjük. Ügyes fiú, csak ugye, az autó... – udvariaskodik, mi meg csak sajnálkozunk: milyen balszerencsés ez a Baumgartner. Ha Ferrari élne, egyetlen szóval sem mondhatná, hogy a magyar már mindent megnyert, nem mehet hozzá. Alessio közben már terelget tovább, az egyetlen, újszerű Forma–1-es autóhoz a múzeumban: egy igazi felfedezett, Gilles Villeneuve 27-es rajtszámú Ferrarijához. „Szerintem ő volt az utolsó igazán nagy versenyző. Nem csupán vezetni tudott, de megértette Ferrarit is. Ő vezette az autót, s nem fordítva" – mondja kicsit elérzékenyülten, majd halkan elismeri: figyeli ő ma is a Forma–1-et, tud is mindent arról, de olyan nagyon már nem képes lázba jönni.

Alessio egyszerűen a Maranello Rosso filozófiájában hisz: szerinte az autógyártás művészet. Nem véletlenül van itt műgyűjtemény is, vezet be egy kisebb, protokollcélokra kialakított terembe. A falakon festmények, néhány talapzaton szobor, közvetlen közelükben pedig egy-egy autómotor. „Ugyanakkora tehetség, elszántság, akaraterő kell egy kép megfestéséhez vagy a szoborfaragáshoz, mint egy motor megtervezéséhez, egy autó megépítéséhez. Ezt kellene megértenie annak, aki ebbe a múzeumba eljön" – magyarázza később, amint kikísér minket az előtérbe. Faggatjuk, milyen autója van, ám csak annyit árul el, szolgálati kocsi, de nem Ferrari. Aztán ragyogó szemmel teszi hozzá: azért természetesen ült már Ferrariban. „Na, olyankor érted meg, mit jelent a szó: vezetés", mondja búcsúzóul, majd int, s megy vissza a szentélybe. Nyilván hiányzott neki – már negyedórája kijöttünk onnan.

Egy pillanatra mi is maradunk. Ezúttal nem kérte, de kézen fogom a fiam, s odaviszem a Ferrari-bolthoz, válasszon valamint magának. Megérdemli – „elhozott" ide. S talán, ha nézzük a Forma–1-et, a szurkolásnál is megértőbb leszek.

Nagy Iván Zsolt

KÖNYVHÉTRE MEGJELENIK!

Gellér Katalin – Keserü Katalin

A GÖDÖLLŐI MŰVÉSZTELEP

A századelő európai hírű magyar szecessziós alkotóműhelye, melynek fénykora 1901–1920-ra datálódik, a mai napig megtermékenyítőleg hat hazánk képzőművészeti életére.

Tervezett kötetünk egyszerre ad átfogó és tudományos feldolgozást e műhelyről, szellemi-művészeti gyökereiről és kisugárzásáról.

A reprezentatív albumot kronológia, jegyzetek, rövidítésjegyzék, valamint a határokon kívüli helynevek jegyzéke egészíti ki. A 34 színes, 193 fekete-fehér reprodukció szinte teljesen fölöleli a gödöllői műhely alkotásainak körét, s a külföldi megismertetést szolgálja a bő angol nyelvű összefoglaló.

A kötetet kiadja: CÉGÉR KÖNYVKIADÓ Kft.
1163 Budapest, Rózsa u. 35.
Tel./Fax: 183-2143

A kötet ára: 1.760,- Ft
A kötetet a kiadótól postai utánvéttel megrendelők 20%-os kedvezményt kapnak.

Cégér Kft.

Budapest,
Rózsa u. 35.

1 1 6 3

III

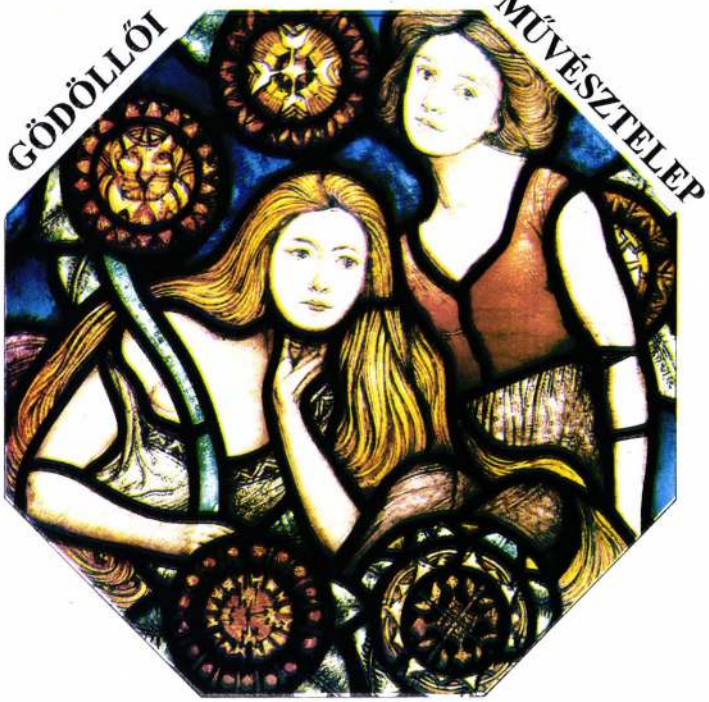

CÉGÉR

Megrendelőlap

Megrendelem a CÉGÉR Kiadótól postai utánvéttel
GELLÉR KATALIN – KESERÜ KATALIN

A GÖDÖLLŐI MŰVÉSZTELEP

című kiadványt.

Név: _____

Cím: _____

_____
Cégszerű aláírás

GÖDÖLLŐ

KAPOSSY János: Gödöllői illuminációk.
= Naplelet, 1923. II. 994-995.

Az osztályvezetők
ügyi önállóságára kitérv
megvan, éppen csak nem é
kér, de pontosan Marosi
vezetők felett, ha mindi
leszoktatja őket az önál

WEHLI TÜNDE tudományos munkat
menedzser típusú igazgat
igazgatóhelyettessel - a
nem találnak intézeten b
sajnálatos különben, hog
évtizede itt dolgozó kol
gazán, sőt inkább nyugdi
érez.

Egyik, nyugdíj elő
társunk problémáját felv

A KÖTET KIADÁSÁT TÁMOGATTÁK:
MAGYAR KÖNYVALAPÍTVÁNY
GÖDÖLLŐI MŰVÉSZTELEP ALAPÍTVÁNY

Architekton Rt., Gödöllő
Dimos Bt., Gödöllő
Express - Print Nyomda, Budapest
Észak-Pest Megyei Express
Gödöllő Tourst, Gödöllő
Magyar Szocialista Párt Gödöllői Szervezet
Pelikán Vendéglő, Gödöllő
Petix Ezüstkehely Kft., Szada
Profil Kft., Gödöllő
Vállalkozók Pártja Gödöllői Szervezet
Városi Múzeum, Gödöllő
Városvédő Egyesület, Gödöllő

Anti Szabó János iparművész
Dr. Mészáros Gyula mérnök
Pirk Ambrus kerttervező
Remsey András festőművész
Remsey Gábor festőművész
Varga Árpád vállalkozó

Cégér

MEGHÍVÓ

A JUHÁSZ GYULA VÁROSI KÖNYVTÁR
ÉS A CÉGÉR KÖNYVKIADÓ
TISZTELETTEL MEGHÍVJA

1994. JÚNIUS 4-ÉN 17 ÓRAKOR A

GELLÉR KATALIN - KESERŰ KATALIN
A GÖDÖLLŐI MŰVÉSZTELEP
című könyvheti album bemutatójára.

A kötetet a szerzőkkel beszélgetve bemutatja
VARGA KÁLMÁN
a Cégér Könyvkiadó igazgatója

A bemutató helye:
Gödöllői Művelődési Központ
(2100 Gödöllő, Szabadság út 6.)

Gellér Katalin - Keserű Katalin
A GÖDÖLLŐI MŰVÉSZTELEP

A századelő európai hírű magyar szecessziós alkotóműhelye, melynek fénykora 1901-1920-ra datálódik, a mai napig megtermékenyítőleg hat hazánk képzőművészeti életére.

A kötet egyszerre ad átfogó és tudományos feldolgozást e műhelyről, szellemi-művészeti gyökereiről és kisugárzásáról.

A reprezentatív albumot kronológia, jegyzetek, rövidítésjegyzék, valamint határokon kívüli helynevek jegyzéke egészíti ki. A 34 színes, 193 fekete-fehér reprodukció szinte teljesen fölöleli a gödöllői műhely alkotásainak körét, s a külföldi megismertetést szolgálja a bő angol nyelvű összefoglaló.

A kötet ára: 1760.-Ft

A bemutató napján a kötet 20%-os kedvezménnyel vásárolható meg.
Bemutató napi ár: 1408.-Ft

Fanatikusok a kastélyért

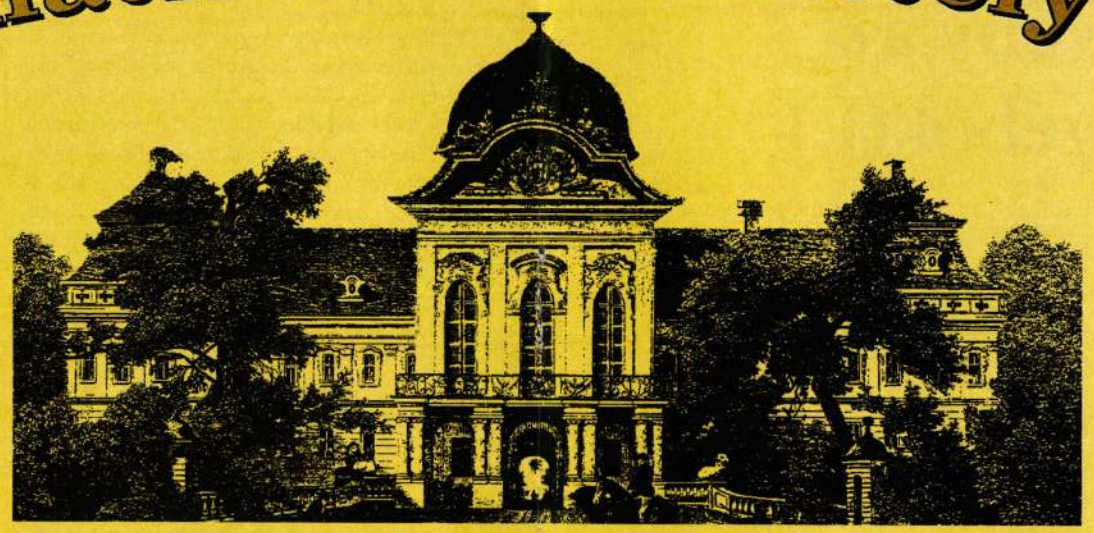

A gödöllői lankákon, a dimbes-dombos tájon állú kastély építésébe 1741-ben a barokk kor egyik legkiemelkedőbb személyisége, Grassalkovich Antal kezdett. Tervezője Mayerhoffer András, alapterülete 1700 négyzetméter, a versailles-i után a második legnagyobb barokk korban épült kastély Európában. Itt szinte minden megtalálható volt, ami a korabeli arisztokrácia szórakoztatásához kellett. A gödöllői kastély a

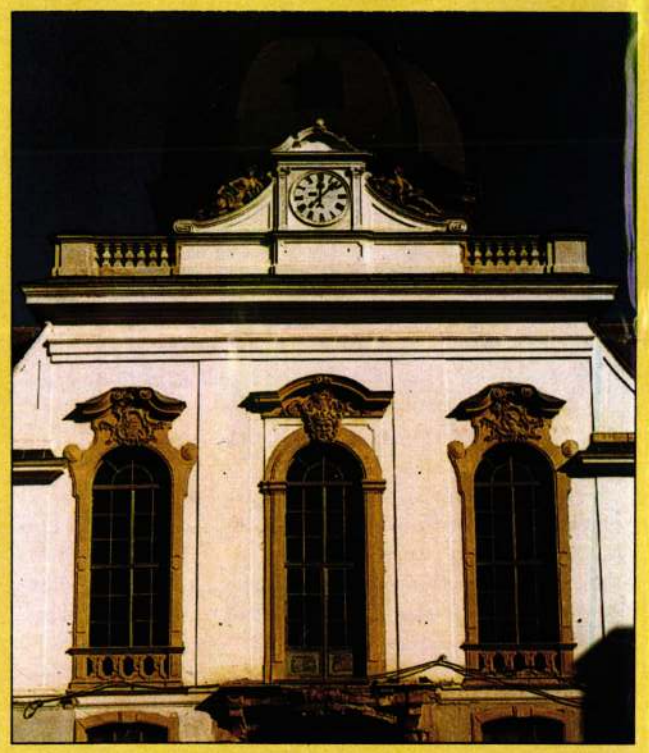

magyar történelem számos sorsdöntő eseményének volt színtere. Gödöllő egyszerre jelentette az 1848–49-es szabadságharc fontos állomását, Erzsébet királynénk szalonjaiban az 1867-es kiegyezés utáni konszolidáció melegágyát. Ott bábáskodott a Monarchia bukásánál, majd az 1919-es „tavaszi hadjárat" főhadiszállását is itt rendezték be, érintették a két világháború közötti korszak csatározásai is. A kastély pusztulása a második világháború után kezdődött, amikor a Vörös Hadseregnek lett bázisa. Később az egykoron pompás lakosztályokból az ország egyik legnagyobb szociális otthona lett, és a polgári védelem székhelye.

Múzeum és folyóirat

A kastély lovardájában október 13-án nagyszabású sajtótájékoztatót rendeztek. E napon ismét megnyílt a látogatók számára a Kastélymúzeum. Működési engedélyét, az alapító okiratot dr. Bodó Sándor, a művelődési szaktárca főosztályvezetője adta át dr. Erdei Jánosnak, a Gödöllői Királyi Kastély Közhasznú Társaság elnök-vezérigazgatójának. Ezután Éri István, a szerkesztőbizottság elnöke ismertette a Magyar Múzeumok című, a hazai múzeumok történetét bemutató induló folyóiratot. Többek között elmondta, milyen nagy hiányt pótol ez ma Magyarországon, hiszen Szlovákiának is, Horvátországnak is két ilyen jellegű szaklapja is van, míg mi kénytelenek voltunk ilyen sokáig várni rá. A sajtótájékoztató célja tulajdonképpen az volt, hogy a közgyűjtemények igazgatói megnézzék a kastélyt, hiszen az ő anyagukból kerül majd át nagyon sok tárgy Gödöllőre. Szükség van a segítségükre, hogy meg lehessen tölteni a most még üres termeket.

A kastély felújítási munkálataira pályázatot írtak ki, s ennek eredményeként a generálkivitelezési munkálatokkal az Architekton Építő és Műemlékfelújító Rt.-t bízták meg. Az építkezésen jelenleg 210 munkás dolgozik. André László, az rt. elnök-vezérigazgatója elmondta, hogy ő már 10 évvel ezelőtt kezdte a kastély rehabilitációját, de sajnos ennyi időnek kellett eltelnie ahhoz, hogy végleg kiköltöztessék a benne berendezkedett szervezeteket, s végre nekifoghassanak a tényleges újjáépítésnek.

– Jelenleg a kastély nagy rekonstrukciójának ütemét készítjük. Többek között a homlokzatfelújítási munkákra tavaly versenytárgyalást nyertünk. Azokat a területeket, ahol jövőre a Millecentenáriumi Kiállítás és Rendezvénysorozat megrendezésre kerül, még idén át is adjuk. Reményeink szerint a dísztermet és a kiállítás megnyitására alkalmas tereket jövő év augusztusáig elkészítjük. Így a múzeum már egy kiállítással kapcsolódhat a jövő évi eseményekhez.

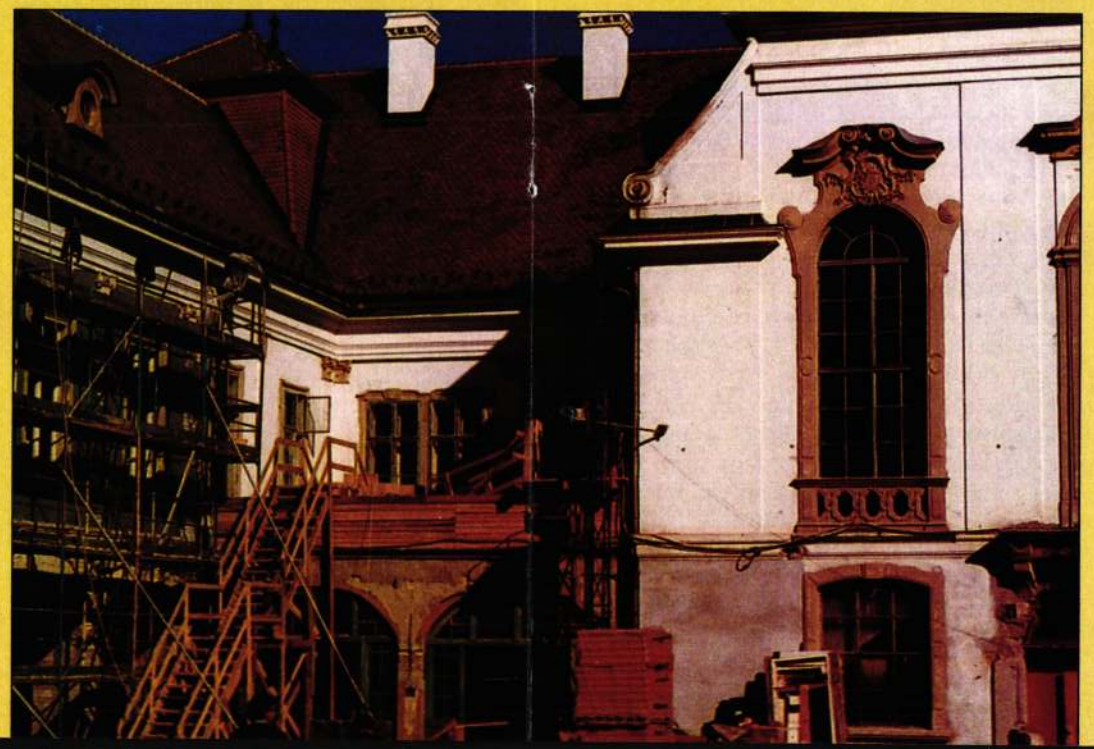

Küzdelem a gombákkal

Nagy Gábor László az elnök-vezérigazgatója annak a cégnek, melyet a restaurációs feladatokkal bíztak meg. A Silvert Rt. felelőse mindazoknak a munkáknak, amelyeket a kastélyon el kell végezni ahhoz, hogy ismét eredeti állapotában láthassa majd az utókor. A helyzetet bonyolítja, hogy annak idején Grassalkovich Antal nem a legésszerűbb megoldást választotta, tudniillik a kastély homok alapra épült. A kastélyban elszaporodott könnyezőgomba igen megnehezíti az ott dolgozók életét. Beeszi magát a falakba, a fagerendákba, s kiirtása csak igen alapos munkával, gombaszakértők segítségével lehetséges. A falakba kis csatornákat ékelnek, s ezeken keresztül próbálják lángszóróval kiégetni a tenyészetet.

A falakról le kellett verni a néhol nyolcrétegű felületi rétegeket ahhoz, hogy az alattuk található értékes falfreskók feltáruljanak. Külön érdekessége a restaurációs munkálatoknak, és Közép-Európában egyedülálló, hogy a némiképpen még épségben lévő barokk kori ablakkereteket nem dobják ki, hanem a legnagyobb igényességgel megpróbálják az eredeti állapotukat visszaállítani. Igaz, hogy így nem felelnek meg a hőszigetelési szabályoknak, de mivel ezeket a lépcsőházban helyezik majd el, a fűtést meg lehet oldani.

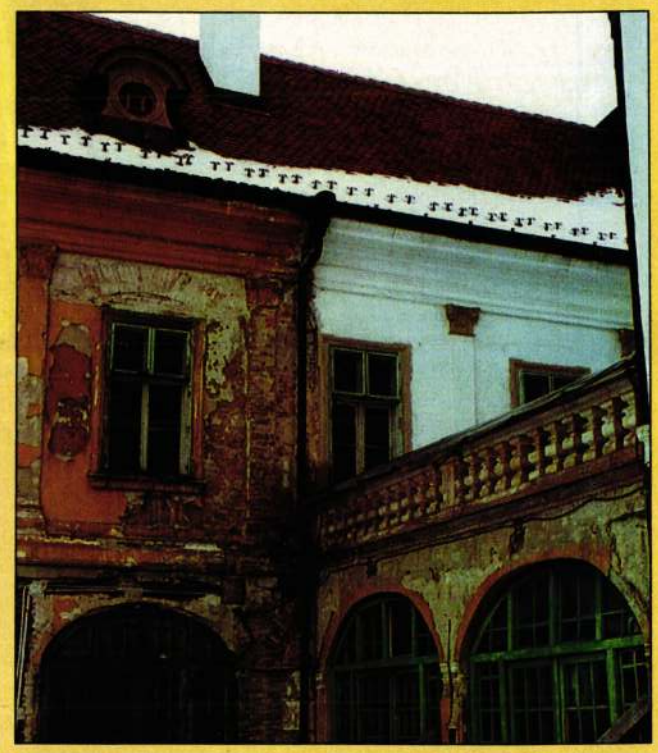

si Minisztérium, amely 44,33 százalékban tulajdonjoggal rendelkezik, Gödöllő Városa 28,68 százalékkal érdekelt. A Grassalkovich Kastély Közalapítvány 26,98 százalékos tulajdonjogot tudhat magáénak. A KHT vagyonához mintegy 300 millió forinttal járult hozzá, idén pedig közel 130 milliós támogatással, valamint 20 millió forintos közvetett támogatással segíti a kastély rekonstrukcióját. A Ma Hill Mérnökiroda célja, hogy páratlan nemzeti kincsünket a teljes megsemmisüléstől megmentse és rehabilitálja, 0,01 százalékos tulajdonjoggal rendelkezik.

Mecénás kerestetik

Ahhoz, hogy megvalósulhassanak a kastéllyal kapcsolatos elképzelések, a korhű helyreállításához bizony rengeteg pénzre van szükség. Előzetes számítások szerint 700 milliárd forintra, amit a magyar állam a költségvetéséből nem tud finanszírozni. Részint ezért is alapította meg a Gödöllői Királyi Kastély Közhasznú Társaságot 1994 júliusában a Környezetvédelmi és Területfejlesztési Minisztérium, amely 44,33 százalékban tulajdonjoggal rendelkezik, Gödöllő Városa 28,68 százalékkal érdekelt. A Grassalkovich Kastély Közalapítvány 26,98 százalékos tulajdonjogot tudhat magáénak. A KHT vagyonához mintegy 300 millió forinttal járult hozzá, idén pedig közel 130 milliós támogatással, valamint 20 millió forintos közvetett támogatással segíti a kastély rekonstrukcióját. A Ma Hill Mérnökiroda célja, hogy páratlan nemzeti kincsünket a teljes megsemmisüléstől megmentse és rehabilitálja, 0,01 százalékos tulajdonjoggal rendelkezik.

– A KHT-nak jelenleg 1,2 milliárd törzstőkéje van. Állami garanciákkal működik, s így jelentős része nem mozgósítható, mert benne van a 99 éves használati joga a Társaságnak a kastély és területei felett. A KHT feladata, hogy az állami és önkormányzati pénzek mellé vállalkozói pénzeket szerezzen, valamint mecenatúrát építsen ki: szponzori felhívásokat intézzen külföldön élő magyarokhoz, külföldi kormányokhoz, intézményekhez, hiszen az osztrák és a bajor történelemnek is része volt 51 éven keresztül a kastély.

Gyura Magdolna

A közbeszerzési törvény az ajánlattevők szemszögéből (I.)

A közbeszerzésről szóló XL. törvény (a továbbiakban: törvény) 1995. november 1-jén lépett hatályba.

A törvény megalkotását mindenekelőtt az indokolta, hogy biztosítani kell az államháztartás alrendszerei vagyongazdálkodásának hatékonyságát és átláthatóságát, különös tekintettel arra, hogy jelenleg is több tízmilliárd forintra becsülhető a közbeszerzéseknek az államháztartás kiadásain belüli éves részaránya. A hatályos szabályozás e céloknak nem tett eleget.

Az új törvény fő célja, hogy rögzítse a közbeszerzések racionális költségkihatását elősegítő eljárás szabályait és a közpénzből beszerzett javak optimális minőségét, biztosítsa az államháztartási forrásokból lebonyolított beszerzések átláthatóságát, a verseny megvalósulását és – a nemzetközi szerződésekben vállalt kötelezettségeink teljesítése mellett, illetve a fennálló viszonosság keretei között – a magyar gazdaság érdekeinek érvényesítését.

A törvény személyi hatálya

A törvény személyi hatálya, az ajánlatkérők köre a jelenleg hatályos, versenytárgyalási eljárást előíró jogszabályokhoz képest kiterjedtebb. A személyi hatály meghatározásának egyik szempontja az, hogy a központi költségvetésből, illetve a központi költségvetésből történő támogatás segítségével gazdálkodók a törvény tárgyi hatálya alá tartozó beszerzéseik során kötelesek legyenek a törvény versenyeztetési eljárási szabályai szerint eljárni.

Így a törvény hatálya kiterjed az államra, ha közvetlenül vesz részt a beszerzésben, továbbá az államháztartás mind a négy alrendszerére (központi kormányzat, elkülönített állami pénzalapok, helyi önkormányzatok, társadalombiztosítás költségvetése).

A törvény személyi hatálya alá tartozik a köztestület (mint pl. a gazdasági kamarák) és a közalapítvány, továbbá az előzőek által, illetve részvételével a vagyon egyharmadát meghaladó hozzájárulásával létrehozott vagy meghatározó befolyása alatt álló – elsődlegesen nem nyereség- és vagyonszerzési céllal működő – szervezetek (alapítvány, társadalmi szervezet, közhasznú társaság, biztosító egyesület, vízgazdálkodási társulat).

A törvény hatálya továbbá kiterjed – a fentieken kívüli – bármilyen típusú szervezetre, mely a törvényben meghatározott mértékű támogatásban részesül a támogatásból megvalósított beszerzés tekintetében, illetve amelynek fizetési kötelezettségéért a kormány kezességet vállalt, feltéve, ha a kormány e törvény szabályait rendelte alkalmazni.

Az állam vagy az önkormányat, illetve az önkormányzati társulás többségi részesedésével működő gazdálkodó szervezetre, valamint a magántulajdonban lévő gazdasági társaságra (pl. a koncessziós társaságra), illetőleg az önkormányzati intézményre akkor terjed ki a törvény hatálya, ha a közszolgáltató tevékenység kizárólagos joggal való végzésének hármas konjunktív feltétele fennáll. A közszolgáltató tevékenység, illetve a kizárólagos jogosítvány definícióját a törvény értelmező rendelkezései tartalmazzák.

Tárgyi hatály

A fenti ajánlatkérők árubeszerzése, építési beruházása és szolgáltatás megrendelése tartozik a törvény tárgyi hatálya alá, az ajánlattevők ilyen beszerzési típusokra tehetnek ajánlatot. Az árubeszerzés, építési beruházás és a szolgáltatás megrendelése akkor tartozik a törvény hatálya alá, ha a beszerzés értéke eléri vagy meghaladja a külön meghatározott értékhatárt.

A beszerzés tárgya szerinti eltérő értékhatárokat 1996. december 31-i hatállyal a törvény átmeneti rendelkezései tartalmazzák. Az 1997. évre és azt követően az éves költségvetési törvény állapítja meg a közbeszerzési értékhatárokat.

A törvény közbeszerzési eljárási szabályai az ajánlatkérő szerződéskötési szabadságát korlátozzák: a szerződés megkötésére – néhány kivételtől eltekintve – az ajánlattevők előzetes versenyeztetésén, egyes kötelező elbírálási szabályok érvényesítésén keresztül kerülhet sor. A kogens szabályok biztosíthatják az ajánlattevők esélyegyenlőségét a közbeszerzésre irányuló szerződések elnyerése tekintetében.

Az eljárások típusai

A közbeszerzési eljárás nyílt, meghívásos vagy tárgyalásos eljárás lehet, illetve speciális eljárási fajtaként a törvény ismeri a gyorsított és a központosított eljárást is.

Az ajánlatkérőnek főszabályként a nyílt eljárás szabályai szerint kell eljárnia, kivéve, ha a meghívásos, illetve a tárgyalásos eljárás törvényben meghatározott alkalmazási feltételei fennállnak, és az ajánlatkérő is aszerint kíván eljárni.

A különböző eljárási fajták eltérő alkalmazási feltételei indokolják, hogy az adott eljárás lefolytatása során nem lehet áttérni egy más fajta eljárására.

A nyílt és a meghívásos eljárás közös jellemzője, hogy az ajánlatkérő az ajánlati felhívásban, illetve a dokumentációban előre meghatározott szerződési feltételekhez, az ajánlattevő pedig az ajánlatához a törvényben meghatározott módon kötve van, és az ajánlatkérő a legkedvezőbb ajánlatot tevővel kötheti meg a szerződést az ajánlati felhívás, illetve a dokumentáció feltételei és az ajánlat tartalma alapján.

A nyílt eljárás során valamennyi érdekelt ajánlatot tehet, a meghívásos eljárásban viszont a verseny korlátozottabb – de biztosított –, mivel csak az ajánlatkérő által meghívottak (illetve a törvény szerint kötelezően meghívandók) tehetnek ajánlatot. A nyílt és a meghívásos eljárás közötti különbség nem az eljárás nyilvánosságában, illetőleg a nyilvánosság kizárásában (az ún. zártkörű eljárásban) jelentkezik, hanem a versenyben résztvevők számában. Mindhárom eljárás nyilvános abban az értelemben, hogy az ajánlati felhívást, a részvételi felhívást, továbbá az eljárás eredményét hirdetmény útján közzé kell tenni.

Dr. Németh Anita

(Folytatás a következő számban)

Hová lett a negyvenkét cipész?

Gödöllő legrégebbi épülete a Városi Múzeumnak otthont adó Hamvay-kúria. Roppant vastag falaival, boltozatos mennyezetű szobáival, boltíves kapujával 1662-ben épült. Ez idő tájt végeztek javítási munkákat a mai kastélykápolna helyén álló református templomon is. A református eklézsia anyakönyve pedig arról számol be, hogy ólomkannát, tányért, talpas serleget ajándékoztak nemesi családok a református egyháznak. Az építkezések és az ajándékba adott edények iparosok működését feltételezik Gödöllőn már a török időkben is. Korabeli statisztikák híján csak közvetett adatokból tudunk következtetni az iparosok jelenlétére, létszámára és szakmai megosztottságára. A nógrádi várkapitány, Tóth István dorgálásban részesült, amikor 1659-ben robotra küldte a gödöllői taxálistákat, azaz a robot alól mentes, adót fizető iparosokat. A gödöllői mesterek a vásznakat, csizmákat, szűröket, bőröket, ködmönöket, fakanalakat, edényeket a török katonaság átvevő helyein, Budán, valamint az országos vásárokon, Vácott, Egerben, Turán értékesítették. Egy 1733-ból ránk maradt taxális összeírás szerint mindössze 2 molnár, 2 kocsmáros, 1 mészáros és 1 kovács dolgozott az akkor 191 lelket számláló Gödöllőn.

Úrnapjától Luca napjáig

A kézművesség helyzetében döntő változást hozott az az időszak, amikor gróf Grassalkovich Antal kiterjedt birtokai középpontjául választotta Gödöllőt. Az 1741-ben meginduló kastélyépítés, a fejlett uradalmi gazdálkodás sok kézművest, mesterembert igényelt. Grassalkovich német és szlovák iparosokat telepített be a hódoltság után igencsak megfogyatkozott lakosságú Gödöllőre. A Schupp, Kohl, Mandl, Wirnhardt, Malm, Zierer, Kvtichen, Hirling, Mayer családok – nevükben is őrizve származásukat – adták a bognár, tímár, kádár, ács, asztalos, lakatos és egyéb szakmák első képviselőit, akik hamarosan céhekbe tömörültek. Miután Grassalkovich Antal 1763-ban mezővárosi rangot szerzett Gödöllőnek vásártartási joggal, a település fazekasai, csizmadiái, szűcsei már helyben is értékesíthették portékájukat úrnapján (május 20.), Péter-Pálkor (június 29.), Szent Remigius (október 1.) és Luca (december 13.) napján.

A kézműipar fejlődése a XIX. század végén és a századfordulón kap újabb lendületet, amikor a kiegyezés után koronabirtok lesz a gödöllői uradalom. A királyi család időnkénti jelenléte a közlekedés fejlődését, az infrastruktúra kiépülését hozza a településnek. Gödöllő fölkapott, divatos nyaralóhellyé válik, színészek, írók, újságírók, fővárosi művészek építtetnek vagy bérelnek itt villát. A növekvő idegenforgalom a helyi kisipar rohamos fejlődését vonja maga után, 1895-ben már 142 iparost tartanak nyilván. A céhek 1879-ben megszűntek Gödöllőn, és még ugyanebben az évben megalakult a Vegyes Ipartestület, majd 1893-ban a Gödöllő és Vidéke Általános Ipartestület. Szada, Mogyoród, Dány, Valkó, Vácszentlászló és Zsámbok község tartozott hozzá. A tanoncszerződések megkötése, segédvizsgáztatás, véleménynyilvánítás iparjogosítványok kiadásánál, az iparosok közötti jó viszony fönntartása, az iparosság érdekeinek védelme volt az ipartestület fő feladata.

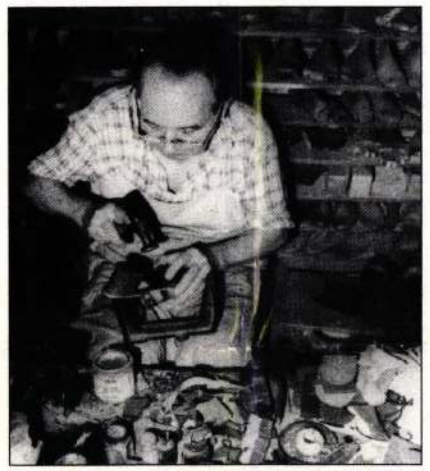

Császári és királyi

A helyi iparosok közül a legki-tűnőbbek általában külföldön töltötték tanulóidejüket. Schwarzkopf Alajos bádogos- és vízvezetékszerelő mester, ipartestületi elnök, németországi és belgiumi tanulmányút után lett önálló, 5 segédet és 3 tanoncot foglalkoztatott. Budapesten a Pénzügyminisztérium, a Mezőgazdasági Múzeum, a Klotild-palota, Gödöllőn a járásbíróság és a községháza szakmunkái tartoztak nevezetesebb eredményei közé. A művészi gyertyáiról messze vidéken ismert Neszveda Antal gyertyaöntő mester segédként Budapesten és Grazban dolgozott. Számos ipari kitüntetés és elismerő oklevél birtokosa volt. A falu köztiszteleben álló, elismert polgára volt Rézmán Pál pékmester, I. Ferenc József és IV. Károly udvari szállítója, Forché Román királyi udvari fényképész vagy Mandl Antal császári és királyi udvari asztalos, aki harmincnégy éven át dolgozott a királyi családnak.

Egy 1933-as kimutatás szerint 314 gödöllői és 237 vidéki, összesen 551 tagot számlált az ipartestület. A nagy mértékben megnövekedett létszámú és rohamosan fejlődő testületnek új székházra volt szüksége rendszeres összejöveteleik megtartásához. Végül 1929-ben épült föl az új székház a Dózsa György út 25. szám alatt, amely ma is otthont ad az ipartestület jogutódjának, az Iposznak. A két világháború között az iparát Gödöllőn folytató iparosok között 42 cipész, 27 kőművesiparos, 25 ácsiparos, 20 férfiszabó, 15 kőművesmester, 14 borbély, 13 női szabó, 12 mészáros-hentes, 11 szobafestő, 11 lakatos, 8 sütőmester volt.

Szoboravatás énekszóval

A gödöllői iparosok nemcsak szakmájuknak voltak jeles képviselői, hanem közéleti tevékenységükkel is elismerést szereztek. Iparos Dalkört alapítottak 1897-ben, melynek első nagy fellépése Erzsébet királyné szobrának leleplezéséhez kötődött (1901). Ezenkívül Ifjúsági Önképzőkörrel, ötezer kötetes könyvtárral rendelkezett az ipartestület. A gödöllői művésztelep mecénásaiként is részt vettek az iparosok a kulturális élet támogatásában.

Az 1950-es évek gazdaságpolitikája nem kedvezett a kisipar fejlődésének. Gödöllőre is nagyipart telepítettek, és háttérbe szorították a korábban virágzó kismesterségeket. A régi mesterek megöregedtek, meghaltak, műhelyük berendezési tárgyaiból, szerszámaikból, munkaeszközeikből sikerült néhányat a Városi Múzeum gyűjteményébe menteni.

Reméljük, hogy a megváltozott helyzetben ismét lesz létjogosultsága a korábbi kismesterségeknek vagy legalábbis egy részüknek, és ehhez ösztönzést, bíztatást adhat a helyi vállalkozóknak Gödöllő gazdag iparos hagyománya.

G. Merva Mária
Városi Múzeum, Gödöllő

Elhunyt Kárteszi István,
Cegléd város polgármestere

Sajnálattal közöljük olvasóinkkal, hogy nem sokkal a vele készített interjú megjelenése után (KM 1995/6. szám) meghalt Kárteszi István, Cegléd város polgármestere. Az interjúból is kitűnik, hogy Kárteszi István úr mennyire fontosnak tartotta a kézműves kamarával való együttműködést és a város kézműveseinek támogatását. ***Emlékét megőrizzük.***

M. Nők Lapja 1995 május 3. 18. sz.

AMERIKAI TRAGÉDIA

Az oklahomai seriff, karján egy sebesült gyermekkel

Vér és könny, fájdalom, jajszó, rettegés... Sebesült gyerekeiket szorosan magukhoz ölelő anyák, egymásba kapaszkodó, reszkető, zokogó emberek, magukba roskadó nők és férfiak... Apokaliptikus a kép, iszonyatos látvány a felrobbantott kilencemeletes épület. Az Egyesült Államok történetében ez volt a legsúlyosabb bombamerénylet.

Április tizenkilencedike, reggel kilenc óra. Érkeznek – mint minden reggel – a dolgozók Oklahoma City belvárosába, a szövetségi irodaházba. A szülők beadják kicsinyeiket az intézmény második emeleti gyerekotthonába: kezdődik a munkanap.

Egyszerre csak irtózatos erejű robbanás hallatszott; először földrengésre gondoltak. Az épületkolosszus üveghomlokzata megsemmisült, a falak leomlottak, irodahelyiségek tátongtak az utca felé, gomolygó füst és lángnyelvek mindenfelé. Bútorok repültek a járdára és a parkoló autókra, emberek zuhantak ki az ablakokon, holttestek, véres ruhadarabok hevertek az épület körül. Szinte azonnal tudták, hogy pokolgép robbant, a detonációt húsz kilométerrel távolabb is hallani lehetett. „Haza akarok menni" – mormolta bolyongva egy megzavarodott férfi, de a címét, a nevét nem tudta megmondani. Elsőként egy élettelen pici gyereket hoztak ki. Előző nap volt az egyéves születésnapja...

Páni félelem lett úrrá. A mentők reménykedtek, lázasan keresték a túlélőket a romok között. *Amy Petty* irodai alkalmazottat négyórai hősies munkával szabadították ki a betontömbök közül. A húszéves *Dana* lábát amputálni kellett – az orvos csak csúszva-mászva érte el, érzéstelenítésről szó sem lehetett.

A merénylők 1800 kg robbanóanyagot helyeztek el az épület garázsában, egy teherautóban. Jól szervezett, profi akció volt ez, hidegvérű tömeggyilkosok hajtották végre. Szándékosan időzítették hétköznap reggelre, hogy minél több legyen az áldozat. Tudták, hogy óvoda működik a házban, tudták, hogy gyerekeket gyilkolnak. Hogy miért tették? Azt akarták, hogy Amerikában ma senki ne érezze magát biztonságban.

Zúgott a heves északi szél, szakadt az eső, a mentők életük kockáztatásával, éjjel-nappal küzdöttek, hogy az élőket és holtakat megtalálják. Különlegesen képzett kutyák, érzékeny mikrofonok segítségével figyelték, nem hallani-e még valahol hangokat.

Oklahoma Cityben szükségállapotot hirdettek ki. A Fehér Házban, Clinton elnök vezetésével válságstáb ült össze, négy különleges nyomozócsoportot vetettek be.

Először külföldi terrorakcióra gyanakodtak, mint amilyen a Világkereskedelmi Központ elleni volt, New Yorkban. A merényletet azonban nem idegenek, hanem amerikaiak követték el.

Az első gyanúsítottat, *Timothy McVeigh-t* a helyszíntől száz kilométerre fogták el. Jelentéktelen közlekedési szabálysértést követett el, már majdnem elengedték, amikor közbelépett az FBI. A huszonhét éves férfi a *Michigan Milicia* nevű, szélsőjobboldali, félkatonai szervezet tagja. Gyűlöli az amerikai rendszert, harcol a szövetségi kormányzat „elnyomása" ellen. Ez az újfasiszta szervezet harminc amerikai államban működik, taglétszámát százezerre becsülik. *Turner-napló* című könyvükben leírnak egy terrorista támadást, mely pontosan ráillik az Oklahomában történtekre. Letartóztatták még a *Nicholas* testvérpárt, egyikük katonatársa volt McVeigh-nek, a farmjukon fegyver- és robbanóanyag-raktárt rejtegettek.

A tragikus esemény elgondolkoztatta a megrendült amerikai közvéleményt. A fegyveres amerikai szélsőjobboldal, amelyet eddig nem vettek túlságosan komolyan, ilyen merényletek végrehajtására képes? A közvélemény-kutatások szerint az állampolgárok nyolcvanhét százaléka újabb terrortámadásoktól tart. Nem zárható ki, hogy a merénylet egy átfogó összeesküvés része volt, valószínűleg évek óta készültek rá.

A robbanást követő vasárnap gyásznap volt Amerikában. Az egész ország együtt sírt a gyászolókkal, minden államban megkondultak a harangok.

Szomorú gondolatokat sugall a tragikus eset a fasizmus legyőzésének ötvenedik évfordulóján. Bárhol üti fel a fejét az az erőszak, a terrorizmus, a neonácizmus olyan tragédiákat szül, mint amilyen az oklahomai. E sorok írásakor kilencvennégy a halottak száma, közöttük tizenhárom gyerek. Ki tudja, hányan hevernek még a romok alatt? „Örökre vége az illúziónak – írja a Newsweek – hogy itthon, Amerikában biztonságban vagyunk."

– szilágyi –

A szertartáson mackót tartottak ölükben azok a gyászolók, akik gyermeküket veszítették el a robbanásban

szállása volt a kastély, ám az Isaszegnél elszenvedett vereség után a herceg pánikszerűen menekülni kényszerült. Kossuth még aznap bevonult a kastélyba, s állítólag a díszteremben tartott haditanácson ötlött fel benne a Habsburg trónfosztás gondolata. Később, a szomorú végnapokban, az orosz seregek vezére, Paskievicz herceg is itt rendezte be saját főhadiszállását.

Nem vitás, a kastély fénykora az az idő volt, amikor Erzsébet királyné lakott a falai között. Már első látogatásai alkalmával megszerette a barátságos környéket, s amikor ez az érte rajongó főnemesek tudomására jutott, a kincstárnál elérték, hogy a kastélyt a kiegyezéskor – a magyarok szeretete jeléül – a magyar nemzet Erzsébet királyné és Ferenc József rendelkezésére bocsássa.

Erzsébet királyné nemcsak varázslatosan szép volt, hanem érzékeny és finom, költői lélek is. Szerette a szabadságot, s a Habsburgok közül az egyetlen volt, aki megértette, mennyire fontos ez nekünk, hiszen történelmünk során legkiválóbb embereinket áldoztuk fel érte.

Az ő idejében pezsgett az élet Gödöllőn. Az európai arisztokrácia prominens személyiségei hol családi ünnepekre, hol vadászatokra voltak hivatalosak, olykor lovasbemutatókra vagy parádés udvari bálokra. Később, Erzsébet halála után a családtagok ritkábban látogattak Gödöllőre. De a kastély továbbra is a kincstár tulajdonában maradt.

A háború alatt és után történtek már a pusztulás krónikájához tartoznak. 1944-ben ugyanis a visszavonuló német csapatok minden mozdíthatót elvittek, a bevonuló szovjet csapatok meg „ideiglenesen" betelepítették egységeiket, majd 1950-től a tanács a főépület nagy részéből szociális otthont csinált.

Ha élet költözik ide...

Nemzeti emlékhely, múzeumi és kiállítási központ, valamint szálloda lesz a ma sivár és csupasz falak között – ígérik a tervezők. A Gödöllői Királyi Kastély Közhasznú Társaság kilenckilenc évig gazdája és kezelője a tizenhétezer négyzetméter alapterületű palotának és a háromszázezer négyzetméteres ősparknak.

Miközben a hasznosítási terveket nézegetem, elképedek: mi minden lesz itt! Olvasás közben apróságok csepegtetnek belém bizalmat. Például az, hogy neve lesz a fáknak. Rögtön elképzelem: Berci és Marci névre hallgat majd a két öreg platánfa. Jön a kertész, jegyezget. Írja: Bercről le kéne vágni a száraz ágakat, Marci koronáján igazítani kell. És ez a gondosság olyan emberi, mert szeretet van benne. A szerelmesek meg tán ezt súgják egymásnak: Találkozzunk hétkor, a Rudolf padnál!

Minél tovább hallgatom dr. Erdei Jánost, a Közhasznú Társaság vezérigazgatóját, annál jobban meggyőződöm arról, hogy a megfelelő ember került végre a megfelelő helyre. Három évig igazgatta a bécsi Pannónia Szállodát, s mintha csak azért szerzett volna több diplomát, tanult volna közgazdaságtantól vendéglátáson át annyi mindent, hogy itt, ezt a grandiózus feladatot képes legyen jó karmester módjára vezényelni.

Míg a főépület felé sétálunk, elmondja, hogy itt szándékoznak bemutatni a barokk főúri életmódot, a magyar udvartartást, s a kastélymúzeumban elevenítik fel Erzsébet királyné kultuszát. Olyannak rendezik be a lakosztályát – olyan bútormásolatokkal vagy visszavásárolt tárgyakkal –, amilyen az eredeti volt. Még a lakosztályhoz vezető titkos lépcsőt is feltárják. És ha úgy hozza a sors, hogy koronás fők – például II. Erzsébet – látogatnak ide, Erzsébet lakosztályában lesznek elhelyezve. Okosan így próbálnak gondoskodni arról, hogy ma is teremjenek legendák, legyen mit mesélni a későbbi nemzedékeknek.

Pár év múlva felújítják a klasszicista stílusú fürdőt és virágházat. Szinte már látom a pompás medencét, körötte növényritkaságokkal, s a díszudvart, színházlátogatókkal zsúfolásig megtöltve. Manapság Bécsben az Erzsébet királynéről írt musicalnek fantasztikus sikere van. Miért ne lehetne a magyar ősbemutató épp itt? Hisz alkalmasabb helyet keresve sem találnánk – mondja lelkesen dr. Erdei János. Amint az egykor barokk színházként működő hatalmas helyiségbe érünk, szinte érzem, hogy a különleges formájú terem mint árasztja magából a barokk hangulatát. Mintha falai magukba szívták volna azt a sok gyönyörűséget, amit egykor láttak.

Az aranyozott menynyezetű, tükrös díszteremben majd újra bálok és koncertek lesznek. Élni fog a palota! Persze, lesz benne egyház-, színház- és hadtörténeti kiállítás is, de mindenütt arra törekszenek, hogy a kultúrát és a szórakozást összekapcsolják a konyhára pénzt hozó üzlettel. Ennek jegyében egy-egy helyiséget több célra felhasználnak. A híres Erzsébet-lovarda és márványistálló például ugyanúgy lehet bálterem, exkluzív étterem, mint alkalmi rendezvények és konferenciák színhelye. Egy kis fantáziával könnyű megbolondítani a dolgot. És Erdei János pontosan tudja ezt. Főiskolás fiatalokat, ötletembereket gyűjt maga köré, akiknél hál' istennek fantáziában, lelkesedésben nincs hiány, aztán ő az üzletember gondosságával mérlegeli, mi váltható valóra.

Életrevaló ötlet például, hogy a XVIII. századi, festett falú Rudolf- és Gizella-szárnyakban húszszobás, exkluzív kastélyszálloda lesz. Ezenkívül építenek egy száz-száznegyven szobás új szállodát, s az egykori narancsházba konferencia-központot telepítenek. A kocsiszínekből az ország egyik legnagyobb fedett lovardáját alakítják ki, a szabadtéri lovaspályát pedig bérbe adják.

Csipetnyi fantáziával elképzelhető, milyen lesz, ha újra élet költözik a palota falai közé: a márványkandallóban duruzsol a tűz, a barátságos étteremben elegáns pincérek suhannak halkan, a díszterem kristálycsillárja ontja a fényt, a klavikordon Mozart zenéje szól, a parkban pázsit, virág, fölöttük százados fák susognak, illatoznak a csillagos, kora őszi ég alatt...

Istenem, ebben az országban annyi pusztítás dúlt, hogy már a fantáziakép gyönyörűségébe is beleremeg a szívünk. Lehet ennyi szépség a miénk? Tényleg lesz egy hely, ahol harmóniában van ízlés, történelem, üzlet és kultúra? Ahol megmutathatjuk igazi arcunkat a sok halálra vált álom egyetlen tükörcserepében?

Mielőtt elbúcsúznánk, Erdei János megkérdezi halkan: Hisz benne? Azt mondom, igen. Némely álmoknak ugyanis mindenáron valóra kell válniuk, hogy erőt adjanak az élethez. Mert lehet szabadság, álmok, szépség, kultúra nélkül élni – csak éppen nem érdemes. Hát ezért szurkolok sokadmagammal oly nagyon nekik.

Nagy Emőke

1995-ben kiállítás nyílik a lovardában, a látogatóknak bemutatják a dísztermet és a felújítás érdekes részleteit.

1996-ban megnyitják a Ferenc József és Erzsébet lakosztályokat, a dísztermet, a kastélymúzeum egy részét, s a többcélú rendezvényközpontot az Erzsébet-lovarda és márványistálló helyén.

1997-ben, Erzsébet királyné születésének 160. éve alkalmából megnyitják a kastélymúzeum további két szárnyát, a 100-140 szobás konferenciaszállót, s a díszudvarban megkezdi első évadját a színház.

1998-ban készül el a barokk fürdő és virágház, a bevásárlóüzlet-sor és a parkattrakciók zöme.

1999-ben, a kastély fennállásának 250. évfordulóján tervezik átadni a barokk színházat, a szabadtéri lovardát, és rendezik a közel 30 hektáros parkot.

A papa, a mama és Mac

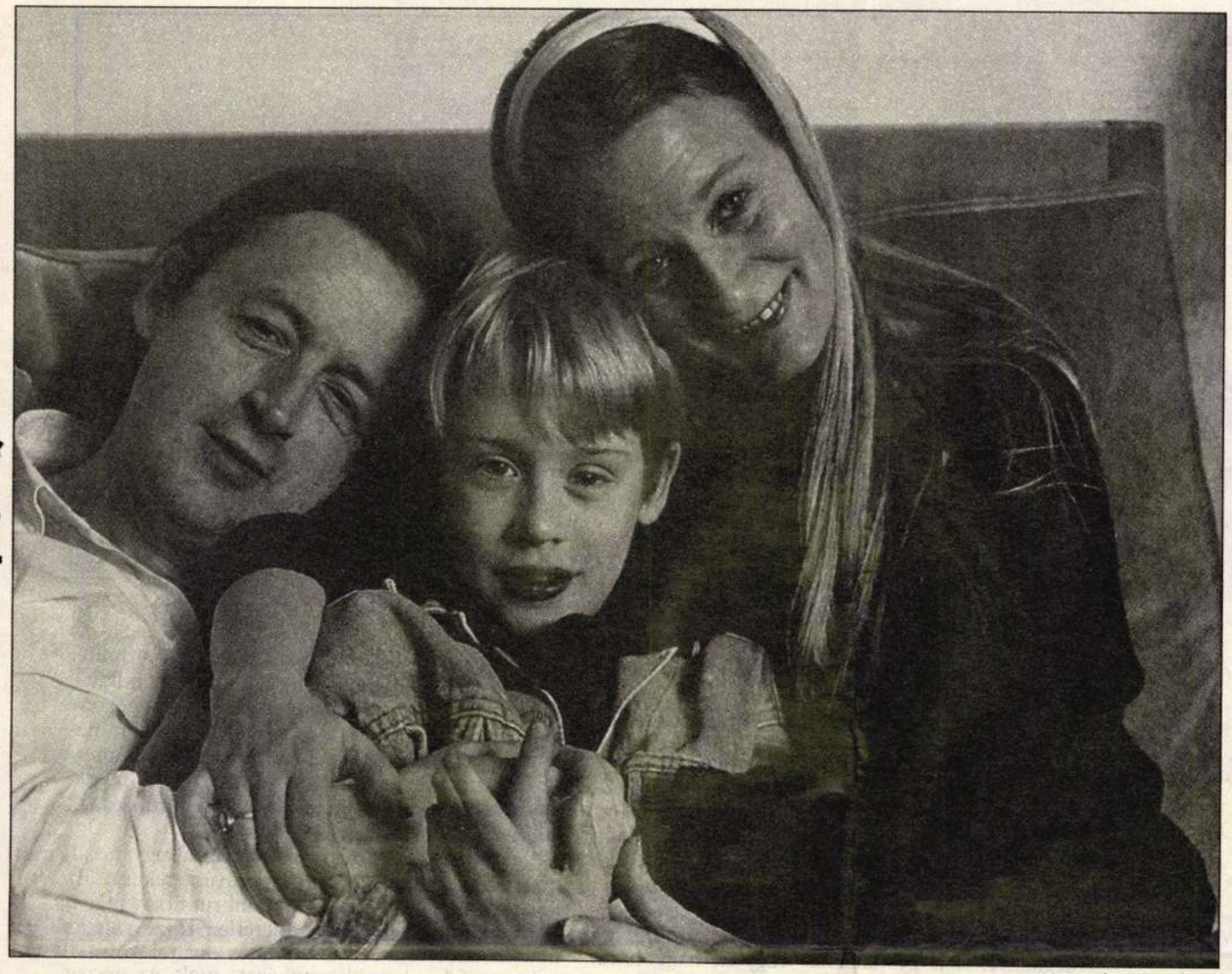

FOTÓ: JON FARMER

Így teljesen érthető, hogy saját álmait látta megvalósulni, amikor nyolcéves fia, Mac 1988-ban először kapott filmszerepet a *Rocket Gibraltárban* Burt Lancaster unokájaként.

Culkinék akkoriban várták hetedik gyermeküket, és egy csinos, de szerény lakásban éltek. Az anya, Pat, portás volt, az apa taxis, mellette pedig a manhattani Szent József katolikus templom sekrestyése, ami lehetővé tette, hogy a gyerekei ingyen tanulhassanak az egyházközségi magániskolában.

Rég volt, amikor Mac még játszhatott az utcán a környékbeli srácokkal

Kitnek régi színházi ismerőse hívta fel a figyelmét arra, hogy gyermekeivel miért nem próbálja meghódítani a filmipart:

– *Szükségetek lenne a pénzre, miért nem használjátok hát ki, hogy ilyen aranyos, szőke srácaitok vannak? Imádnák őket a reklámokban.*

A tanácsot meg is szívlelték, s amikor 1987-ben egy off-Broadway darabhoz gyerekszínészt kerestek, elvitték Macaulayt. Az ügynöknek azonnal megtetszett, akárcsak a kritikusoknak. A színházban csupán csak azt furcsállták, hogy az előadások után Mac minden este átkutatta az egész nézőteret, hogy nem ejtett-e el valaki pénzt, vagy egyéb hazavihető értéket.

Culkin apuka a kezdetek kezdetén még lelkes és hálás volt, mindent megköszönt, könnyen szót lehetett vele érteni. A változást a Reszkessetek, betörők! hozta meg, attól fogva már nem lehetett róla azt állítani, hogy nemtörődöm. Mac szupersztár lett, s ettől Kit is színésznek érezte magát. A My Girl forgatásán senkinek eszébe sem jutott, hogy neki is kitegyenek egy névvel ellátott széket. Sértetten járkált fel s alá, mindenkivel éreztette, neki már kijár ez a figyelmesség.

A szülők – akiket Macaulay keresetének tíz százaléka illet meg – gyorsan alkalmazkodtak a fiuk megteremtette jóléthez. Mindketten feladták állásukat, mondván, hogy nekik ezentúl Mac jövőjéről kell gondoskodniuk. Rövid időn belül magánházra cserélték lakásukat, a gyerekeket pedig Manhattan egyik legelőkelőbb magániskolájába íratták be.

Emellett az édesapa gyorsan megtanulta azt is, hogy Macet miként használja fel eszközként tervei elérésében. *A jó fiú* forgatása előtt például nem elégedett meg azzal, hogy fiának szerepet követeljen ki, három héttel a felvételek megkezdése előtt előállt azzal, hogy nyolcéves lánya, Quinn is kerüljön be a szereplők közé. Joen Rubern rendező meghallgatta a kislányt és úgy találta, nem alkalmas egyik karakterre sem.

– *Rendben van* – mondta kedvességtől csöpögő hangon az édesapa –, *de akkor a fiam sem lesz ott a forgatáson…*

És az sem érdekelte, hogy a lánya valósággal irtózik a kamerától. Egy volt a fontos, hogy ismét megkapja, amit akar.

Ismerősei tagadják Kit Culkinról, hogy ilyen könyörtelen lenne odahaza is. Szívesen van együtt a gyermekeivel, rajzol velük, olvas nekik. S bár Macaulayt sofőr vezette limuzin viszi mindenhova és mindenütt testőr vigyázza a lépteit, otthon megköveteli tőle, hogy reggelente bevesse az ágyát és részt vegyen a háztartási munkákban is. Macnek azonban a hírnévvel és a vagyonnal le kellett mondania arról, hogy a vele egykorú srácokkal elmenjen játszani. Anyja csak azt nézi jó szemmel, ha szupersztár barátja, *Michael Jackson* hívja meg magához, hiszen ott vidámpark és állatkert is van, s minderre éberen vigyáznak a popénekes emberei.

Macaulay Culkin hangos sikerei után lassan-lassan kinő a gyermekszerepekből, tizennégy évesen már nem is álmodozhat róluk. Hogy miként alakul a további sorsa, lesz-e belőle igazi, nagy színész, az elsősorban azon múlik, idővel mennyire tudja a saját sorsát önmaga irányítani. Ehhez azonban a *Palira vettem a papát* című filmjéhez hasonlóan előbb még túl kell járnia édesapja számítóan csavaros eszén.

Beke Csilla

Barokk hangulat

KASTÉLY GÖDÖLLŐN

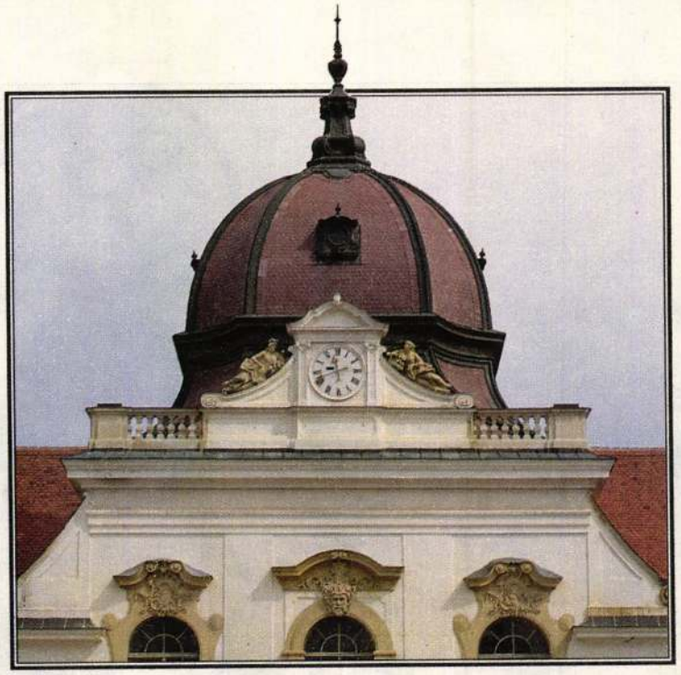

Fantasztikus délelőtt volt! Végül még a Nap is kisütött, tavaszi jókedvvel és bizakodással töltött el, hogy mindaz, ami itt és most csak terv, pár év múlva gyönyörű valóság lesz. Ugyanis kastélynézőben voltunk **Gödöllőn** – és nem csalás, nem ámítás! –, azt láttuk, hogy csoda készül, hiszen az ötven éve halódó kastélyt, s a hatalmas, elvadult parkot újjávarázsolják, gyönyörű lesz, tán még gyönyörűbb, mint régen. Ez a tizenhétezer négyzetméter alapterületű királyi palota egyike volt a világ legjelentősebb barokk kastélyainak, s most ezt kell újra élettel – történelemmel, kultúrával – és persze minél több ide látogató vendéggel megtölteni.

Kalandozás a múltba

A palota kétszázötven éves története csak dióhéjban foglalható össze, mert több emberöltő alatt a felső tízezer köreiből – ahogy mondani szokás – mindenki megfordult itt, aki számít.

A kastély építtetője, I. Grassalkovich Antal az ezerhétszázas évek derekán már dúsgazdag, s nem kevésbé pompakedvelő úr volt. Legendás vagyonának eredetéhez sok mendemonda tapadt, csakúgy, mint személyéhez. Apja Vak Bottyán kuruc generális kedvenc íródeákja volt, és a tábornok olyannyira megkedvelte, hogy hatalmas vagyont hagyott rá, ám ezt a Rákóczi-szabadságharc leverése után nem volt tanácsos hangoztatni. Ráadásul az udvarhoz hű fiatalember rövid idő alatt fantasztikus karriert futott be: többek között koronaőr, udvari titkostanácsos, az ország első embere lett.

Az 1740-es években bízta meg Mayerhoffer Andrást, hogy a palotát tető alá hozza. Rendkívül „korszerű felfogású", a szépre és újra fogékony ember lehetett, mert a lakosztályok mellett narancsházat, sörözőt, festett sörpincét, lovardát tervezett az épületegyütteshez, sőt egy fürdőt is, pedig a barokk korban nemigen volt a fürdőzésnek kultusza, ellenkezőleg...

A nábob fia, II. Grassalkovich Antal ugyancsak híve volt a szépnek és a szépművészeteknek. Ez idő tájt Versailles-ban és Schönbrunnban már a főúri szórakozások elengedhetetlen része volt az udvari színház, s ezt az értelmes divatot követve építtette fel a barokk színházat, mely az ország egyik első kőszínháza lett.

A szabadságharc idején ugyancsak zajlott az élet errefelé. 1849. április 6-án reggel még a magyarok körében nem túl népszerű Windischgrätz főhadi-

Fiatalkorúak – törvényen kívül

Ők is bűnözők lehetnek...

B. András 15 és fél éves. Szüleitől több hónapja külön él, iskolába nem jár s a nyolc általánost sem fejezte be. Élete a csavargás, a mindennapok „túlélése" és a szórakozás. A rendőrség félévi körözés után fogta el, mondhatni teljesen véletlenül. András ugyanis igazolványát „otthon" felejtette, ezért előállították az egyik kerületi rendőrkapitányságra. Az ellenőrzéskor derült ki, bemondott adatai nem felelnek meg a valóságnak. A fényképnyilvántartásból lekért dokumentum ugyanis mást ábrázolt. Néhány kérdés után András beismerte, hazudott. Az ügyeletes nyomozónak nincs sok ideje a fiatalkorúra, hiszen bűncselekményt nem követett el, és ilyenkor egy meghallgatás után értesíteni kell a szüleit vagy felnőttkorú közvetlen hozzátartozóját. Itt sincs másképpen. Közben persze jegyzőkönyvet kell felvenni, visszavonni az országos körözést, hogy a legközelebbi járőr egy másik kapitánysága ne kísérje be a meglelt fiút. A nyomozó húsz perc alatt legépeli a jegyzőkönyvet, András átolvassa, majd aláírja. Nem először „élvezi" a rendőrség rövid vendégszeretetét. A fiatal készenlétis rendőr lekíséri az ügyeltes tiszthez, majd már rohan is a fülöncsípett betörőket kihallgatni. Végül is mégiscsak fontosabb számára egy tetten ért betörőbanda, mint egy megtalált csavargó gyerek.

Ezerkétszáz ügy

Félórával később megjelenik az aggódó szülő, aki kéri nevének elhallgatását, miközben egyfolytában korholja fiát, ömlik belőle a szó:

– Több mint ötödik hónapja keressük Bandikát, de eddig semmi eredmény nem volt. Nem tudom, mit csinált ennyi ideig a redőrség? Több élettársam magamra hagyott, és a négy gyerekkel nem könnyű az élet. Évekkel ezelőtt a legidősebb nővére is elszökött, de akkor két napon belül hazahozták a rendőrök, most meg öt hónap kellett ehhez. Igaz, akkor nem a kerületiek foglalkoztak az üggyel, hanem a BRFK-sok – halkul el a hangja.

Simogatja a fiú fejét, akinek láthatóan jólesik a szülői aggódás és szeretet. Anya és fia újra együtt, bár Bandika az eltelt időszak alatt saját elmondása szerint sem élt rosszul:

– Megvannak ennek a szabad életnek is az előnyei. Nem egyedül éltem. Volt egy barátnőm, lejártunk a Las Vegas játékterembe, koncerteket hallgattunk és élveztük az életet. Igaz, időnként gondot okozott a pénz előkerítése, de ezt is megoldottuk. Volt hogy koldultunk, máskor a hajnali órákban szereztük be a tejet és a péksüteményeket, de megvolt mindenünk. Aludni alkalmi haveroknál szoktunk, és van egy-két biztos hely, ahol befogadják a magamfajta rászorulókat.

A felbújtók

Deák tér, a BRFK főhadiszállása. *Dr. Gábriel* György alezredes, a család, gyermek és ifjúságvédelem osztályvezetőjének irodájában ülök s miközben mesélem a néhány napja történt esetet, tekintete komorrá válik.

– Az ifjúságvédelem korábban három alosztályra tagozódott. A *bűnügyi szolgálat* nyomozott a fiatalkorúak és fiatal felnőttek által elkövetett bűncselekmények után. Figyelemmel kísérték a deviáns szokásokat mutató ifjúsági mozgalmakat, természetesen nem politikai értelemben, hiszen volt itt beat, rocker, hippi, csöves és aluljáró jelenség az elmúlt évtizedekben. Bűnmegelőzési intézkedéseket kezdeményeztek a látókörükbe került, veszélyeztetett helyzetű fiatalokkal kapcsolatosan. A másik rész a *vizsgálati alosztály* volt: az ismertté vált bűnelkövetők ellen folytatták le a rendőri vizsgálatot, majd ők adták át az ügyet az ügyészségnek vádemelési javaslattal. A harmadik részleg az úgynevezett *igazgatásrendészeti alosztály* elnevezéssel működött. Ijesztő nevével ellentétben kimondatlanul is korszerű bűnmegelőzési munkát végzett. Itt négy-öt körözési szakember gondozta az évi 800-1000 eltűnési aktát. A számok ma sem változtak lényegesen, hiszen a fővárosban 1000-1200 ilyen ügyet regisztrálnak a kollegáim. Csakhogy akkor ez a kis csoport feldolgozta ezeket az ügyeket. Látókörbe kerültek azok a gyerekek, akik rendszeresen megszöktek, csavarogtak. A nyomozók megismerték a csavargási útvonalakat, azt, hogy hol milyen kapcsolatokkal rendelkeznek ezek a fiatalkorúak. Nagy esélyt jelentett mindez az általuk és sérelmükre elkövetett bűncselekmények felderítéséhez. Pontosan tudni lehetett azt is, hogy hol, merre fogadják be a gyerekeket ideiglenes és tartós szálláshelyekre. Feltérképezték az akkoriban 80-100 főre becsült szállásadó szatírt is.

– Volt egy emlékezetes ügy, aminek felderítésében még mint nyomozó vettem részt. Egy *E.* István névre hallgató különösen veszélyes bűnöző, a szökött gyerekek befogadásán kívül, gépkocsifeltörésekre bírta rá alkalmi albérlőit. Több mint 40 gépjárművet fosztottak ki a főváros XI. és XII. kerületi szállodáinak parkolóiban és a Margitszigeten úgy, hogy a hátsó ablaküveget a guminál kivágták, majd beugorva az utastérbe, vittek mindent, amit találtak. Nem volt hangos az akció, pillanatok alatt el lehetett „intézni" egy autót. A vesszély minimális, hiszen akkor még szinte senki nem feltételezte mindezt egy gyerekről. Mikor lebuktattuk a férfit, a lakásán találtunk hét körözött ifjoncot valamint 80 nyugati kocsiból származó mindenféle „emléktárgyat", amire a kihallgatáskor nem kaptunk magyarázatot.

Artner Margit rajza

– Visszatérve a korábban említett munkamódszerekhez, tudni kell azt is: a nyomozók a megtalált gyermekek lakókörnyezetét és kapcsolatait is számba vették, s ha valakit elfogtak, elszámoltatták. Így rövid idő alatt nyilvánvalóvá vált, kik, hol bújtak el és ki támogatta őket. A csavargó srácok és lányok között kézről kézre jártak azok a címek, ahol mentsvárra lelhettek. Jelenleg is vannak olyan személyek, akik kézről kézre adják ezeket a kis csavargókat. Ezt a szolgálatot számolták fel, s néhány évvel később már nem sikerült ilyen felépítésében újraéleszteni.

– Mint a fővárosi ifjúságvédelem felelős parancsnoka, nem tudom, hány fiatalkorút köröznek Budapesten. Ez nonszensz. A körözéssel ma 23 helyen foglalkoznak, senkinek nincs központi rálátása. Igaz, a bűnügyi létszámot az új felállásban növelték, a vizsgálatot a Gyorskocsi utcai vizsgálati főosztályra helyezték, de a régebben meglévő igazgatásrendészeti alosztályt nem adták vissza, és ez – szerintem – hiba volt. Ma én vagy a beosztottaim akkor találkozunk fiatalkorúak körözési anyagával, ha a 30, 60 vagy 90 nap lejárt és szakfelügyeleti ellenőrzésre beküldik az aktákat. Ugyan mi figyeljük a fővárosban működő hat nevelőintézetből szökötteket, de ez csak töredéke a családi környezetből eltávozóknak. Gondot okozott a rendszerváltással együttjáró nagylétszámú állománycsere is. A több évtizedes tapasztalattal felvértezett munkatársakat gyakorlatlan fiatalok váltották föl. Ezt nem lehet a szemükre vetni, hiszen ezt a szakmát is tanulni kell. Csakhogy itt négy-öt évre van szükség ahhoz, hogy a rendőri munka alapjain túl ezekkel az ismeretekkel is rendelkezzen az ifjúságvédelmis munkatárs. Most alig van a fővárosban stabil ifjúságvédelmi előadó. Sajnos, rossz szemlélet uralkodott el, azt mondják többen egy újonnan felvett nyomozónak: „*...te jó leszel ifjúságvédelmisnek, majd futhatsz a lakótelepről elszökött 16 évesek után, a komolyabb betöréseket majd felderítik a tapasztaltabb társaid.*" Így eleve kényszerpályának, egyfajta szükséges rossznak tekinti mindenki ezt a munkát.

Ritkán van meg a tettes

– Nagyon sokan nem veszik észre, hogy ennek a hátrányait négy-öt év múlva lehet majd érzékelni, amikor nem lesznek olyan nyomozók, akik a felnövekvő generációt ismernék. Állítom, hogy a tömeges bűnözés felderítési arányaiban a magyar rendőrség a leggyengébb. A fiatalkorú bűnözés csaknem 80 százaléka vagyon elleni, amiben a gépkocsifeltörések, vitrin- és kirakatbetörések magas arányt képviselnek. A kerületekben a kis értékre elkövetett bűncselekményekből van a legtöbb, s *ritkán kerül meg a tettes*. Ezt tudják a fiatalok is. Ez ad nekik egyfajta bátorságot, így válnak egy idő után törvényen kívülivé.

– Én vagyok talán az egyetlen középrendőri vezető, aki a jelenlegi helyzetben többletmunkát kíván magának és beosztottjainak. Nem vagyok a centralizálás híve, de a fiatalkorúak körözését a hatékonyabb felderítés végett vissza kellene adni a központi ifjúságvédelmi osztálynak, és le kellene venni e terhet a kerületekről. Akkor a történetben említett anyukának esélye lehetne arra, hogy két napon belül visszakapja elszökött gyermekét – fejezi be az osztályvezető.

Lassan jövök lefelé az ötödik emeletről. Az ifjúságvédelmis nyomozók egy narkós csapatra bukkantak a közelmúltban egy dunai öltözőhajón, és most hozzák a kábítószer-kereskedőt kihallgatni. Az évek múlásával súlyosbodnak a problémák, ma már a drog, a prostitúció és a külföldre csalogatott, kiszolgálatott gyermekek megmentése a nagy kihívás.

Kovács Zoltán Tamás

Unokáink sem fogják látni

Hová állítsuk a Habsburg-szobrokat?

Van jó hír is. Ritka, de van. Az „Unokáink sem..." február végi adása után érkezett *Treer* Ferenc levele: „Tájékoztatom, hogy a legutóbbi műsorban szereplt Budapest X., Sibrik Miklós utcai Téglagyár, illetve annak – szerintem is műemlék értékű – 100 éves kéménye az én Társaságom tulajdona, kezdettől kedvelt építményünk, és legalábbis 1991 óta, mióta a mienk, nem gondoltunk a bontására. Fennmaradása az immár több fórumot megjárt részletes rendezési tervben is biztosított. Úgy gondolom, éppen magántulajdonná válásának köszönheti, hogy fennmaradt. Kérem, szíveskedjék lehetővé tenni – ha ön is jónak látja –, hogy a következő műsorban az szerepeljen: »unokáink látni fogják!«"

Gödöllő, Tabán, Hőgyész

Az elmúlt hónapban hozzám érkezett levelek legtöbbje azzal a kérdéssel foglalkozott, mi legyen a millenniumi emlékműről – szoborcsere alkalmából – eltávolított Habsburg-szobrokkal, amelyek ma a Budapest Galéria raktárában várják újrafelállításukhoz a kedvező döntést.

Tóth Józsefné vámosmikolai lakos véleménye: „Javaslom, hogy a Habsburg családról készült szobrokat Gödöllő városában, a kastély parkjában helyezzék el. Indoklásom: mivel ez a kastély volt a nyári rezidenciájuk, Pestről pedig könnyen megközelíthető Hévvel vagy busszal."

Sándor József Turáról így írt: „Én két szobornak ajánlanék megfelelő helyet. Mária Terézia és Ferenc József feleségével, Erzsébettel (akinek a szobra már ott áll az Erzsébet parkban) sokat és szívesen tartózkodtak a gödöllői királyi (Grassalkovich) kastélyban. Most a kastélyt restaurálják, és a parkjában vagy az aulájában ideális helyük lenne."

Gödöllő-párti *Terényi* Imréné Budapestről a II. kerületből, és *Fejes* Miklós a XIV. kerületből. Ő még a következőket is hozzátette: „Nemzetünk tragikus sorsának okozói semmi esetre sem kívánatosak Budapesten, éppen a millecentenárium idején. A XXII. kerületi szoborpark múzeum mintájára az Erzsébet királyné parkban megférnének együtt."

De a legalaposabb javaslattevő e sorban *Vághy* Antal. Tőle idézek: „Az Ön által említett szobrok újra felállítására a gödöllői Grassalkovich-kastély előtti – a főbejárattal szemben lévő – félköríves út menti sétányt javaslom. Így a szobroknál kívánatos dél-nyugati, nyugati és még elfogadható észak-nyugati tájolás is biztosított lenne. Az elhelyezést alacsony (olcsó) talapzaton javaslom, akár még a kastély restaurálásának teljes befejezése előtt is. A volt királyi nyaraló előtti téren az általam javasolt elhelyezés bizonyára a család még élő tagjainak és főleg a gödöllői önkormányzatnak helyeslő véleményével is megegyezik, és így valóban méltó helyre kerülnének a régi szobrok."

Budapesti elhelyezést ajánl dr. *Torvaji* László nyergesújfalui néző: „Javaslom, hogy a Habsburg uralkodók szobrait a Tabán belső szögletében állítsák fel. Itt van hely, ami aránylag központi fekvésű, ugyanakkor mégis eléggé félreeső, tehát nem emelné ki a szobrokat a szükségesnél nagyobb mértékben. Viszonylag távol van a Dózsa szobortól és Erzsébet királyné szobrától is. Úgy gondolom, hogy egymástól körülbelül öt méter távolságra legyenek, így alkotván nem sűrű csoportot. A lábazatokra (vagy a szobrok mögé) magyar és német nyelvű tájékoztató kerülne. Egy-két busznak megfelelő parkoló is kellene az idelátogató osztrákok részére. Így »rendeznénk« velük e történelmi jellegű dolgot, s ez egy lépés volna »nyugat« felé is, ahová törekszünk. Meggondolandó, hogy Mária Terézia szobrát miként lehetne kiemelkedő módon elhelyezni, esetleg bővebb szöveggel méltatni. *Niederhauser* Emil *Habsburgok* című könyve szerint is sokat köszönhetünk neki, meghálálta a Vitam et Sanguinem-et (Ratio educations, Urbarium, bányajog, iskolák, templomok építése, Fiume stb.). A szobrok felállítása sok pénzbe nem kerülne; 1996-ban már a végleges helyükön állhatnának."

Különleges kívánságot tartalmaz *Tillmann* Károly levele – igaz, csak az egyik szoborral kapcsolatban: „1991-ben magam is meggyőződhettem e művészi alkotások szépségéről, tökéletességéről – ott, Sülysápon. Életre szóló élményt okozott *Margó* Ede, *Telcs* Ede, *Zala* György ott – értelmetlenül elrejtett művészete. Akkor, egyben önkormányzati képviselőként utaztam el oda polgármesterünk, *Pál* Imre kérésére és utitársaként. (S ezért a lehetőségért külön köszönetem a Budapest Galéria részéről *Szilágyi* András úrnak, aki segítőkészséggel adott engedélyt nekünk az ott tárolt szobrok megtekintésére, megismerésére.) Felmerült ugyanis községünk vezetősége részéről annak idején egy esetleges igény III. Károly szobrára vonatkozóan abban az esetben, ha végleg elvetették volna visszahelyezése az eredeti helyére. Számunkra ő helytörténeti mérföldkő: 1723. augusztus 27-én ő alapította – újra – a mai Hőgyészt. Ezért hallgattam megkülönböztetett figyelemmel Ráday úr most elhangzott szavait, elképzeléseket kérő, lehetőségeket kínáló ajánlatát a szóban forgó alkotások újra felállítására vonatkozóan. Polgármesterünk és képviselőtársaim állásapontja, igénye a Károly-szoborral kapcsolatban ma is változatlan! (...) A millecentenáriumi évfordulót – mert részben német ajkú község is vagyunk – helytörténeti tartalommal kívánnánk megünnepelni úgy, hogy községünk főterén, vagy a barokk gróf Apponyi-kastély parkjában az alkalomhoz illő, Hőgyész múltjához igazodó szoboralkotás felállítására is sor kerülhessen. Ezt a célt pedig itt, Hőgyészen Telcs Ede kifejezően szép alkotása, a községalapító III. Károly szobra fejezné ki a legméltóbban."

Családi vállalkozásban

A Zirchez közeli Dudarról, a Bakonyból érkezett *Fekete* Józsefné „magánosítási" javaslata: „Egypárszor már tollat fogtam, de mindannyiszor elbátortalanodtam, hogy önhöz intézzem soraimat. (...) Most viszont úgy döntöttem, meg kell, hogy írjam a véleményemet, és egyúttal a kérésemet a február 26-án elhangzott tv-adás kapcsán. Családom és én eddig még minden előadását láttuk, és szeretjük. Ezután is megnézzük. Kedves »városvédő« Ráday Mihály úr! Kérésem, (...), hogy ne bizonyos raktárakban porosodjanak, és idővel elfelejtődjenek a szobrok, hanem díszítsenek parkokat... Például parkot szeretnék létesíteni az unokáim számára. („Unokáim majd látni fogják...") Én már hozzáfogtam a tervezéshez; díszfákat hozattam stb. Nem lehetséges, hogy a szobrokból „megőrzésre" kapjak? A parkban díszeleghetne akár az összes szobor. Ellenszolgáltatás nélkül vigyáznánk a „nemzeti vagyonra"; tisztítanánk őket (soha nem lennének még porosak sem), és végtelenül boldog lennék, ha ez megtörténhetne, ha naponta láthatnánk, ha unokáinknak ezzel örömet szerezhetnénk. Őrzésük biztosítva lenne! (...) Természetesen a szobrok visszaszállítandók lennének abban az esetben, ha családom nem megfelelően bánna velük."

Van, aki – mint például a budapesti dr. *Ács* Imre – úgy gondolja, „... hogy a Tudományos Akadémia keretében alakuljon tudós bizottság *Kosáry* Domokos vezetésével (...) annak megvizsgálására és eldöntésére, felkerülhetne-e az emlékműre például II. József szobra Thököly Imre helyére."

Zakar Zsuzsanna indulatos levélben jelenti ki, hogy „...megérdemelné a Habsburg-dinasztia, hogy ünnepélyes keretek között visszahelyezzék eredeti helyükre a kiválóságait ábrázoló szobrokat."

Íme *Gigler* Aranka értelmezésében a probléma: „örömmel hallgattam előadását a millenniumi emlékműről. Bejelentette, hogy a történelmet nem lehet megváltoztatni. A Habsburgok is magyar királyok voltak. Erről már régebbi levelemben is írtam önnek. (...) Kedvesen válaszolt, hogy legyek türelemmel, eljön még ennek is az ideje. Nem hittem, hogy megérem, mivel már 80 éves vagyok. Köszönöm. Nagyjaink pedig megérdemelnének a Városligetben egy szép fasort, ahol szobraik díszeleghetnének."

V. Gönczöl Judit hozzászólásában olvashatjuk a legkonkrétabb javaslatot a Budapestpártiak között: „A Habsburg uralkodók millenniumi emlékműről lekerült szobrainak elhelyezéséről az a véleményem, hogy mindenképpen – legalább közel eredeti helyükhöz – az Andrássy út–Hősök tere–Kós Károly sétány vonalában kéne elhelyezni megfelelő piedesztálon ezen műalkotásokat. Így csak gazdagodna ez a kedvelt, turisták által is szívesen látogatott városrész. S talán hirdetné, hogy a mindig rebellis magyarok között sokaknak van még szép emléke – ha nem is pont saját megtapasztalásukból, de a szülők, nagyszülők által átörökített életek alapján – a monarchia korából."

A szintén budapesti *Kabók* Imre másként gondolkodik: „Azzal én nem értenék egyet, hogy most állítsunk fel külön szobrot Mária Teréziának vagy I. Ferenc Józsefnek, azt javaslom, hogy a szobrokat helyezzük vissza eredeti helyükre, a millenniumi emlékműre, és onnan a vezéreket állítsuk fel külön talapzatra, akár valamelyik vidéki városban is. Így ezek a szobrok is megmaradnának, a millenniumi emlékmű pedig visszanyerné eredeti alakját. Ez 1996-ban annál is inkább érdekes lenne, mert 100 évvel ezelőtt – akárhogy értékeljük is tevékenységét – mégiscsak Ferenc József volt a magyar király!"

Hát ennyi a legjellemzőbb vélemények közül. Nem lesz könnyű azoknak, akiknek a döntést meg kell hozniuk...

Befalazott Dankó-kották

De Kabók Imre levelének egy másik részletével térjünk át egy régi (már egy további műsorban is megemlített, de) ma is akut témára: „Tegnap Pesterzsébeten jártam, és láttam, hogy a régi MÁV állomást a vasút »felhagyta«, az érdekes, szép épület ebek harmincadjára rombolódik. A megállóhelyen nincs funkciója, senki nem érzi a sajátjának. Építészeti értékét nem tudom felbecsülni, de tény, hogy eltér a MÁV szabványos épületeitől, és mint ilyen is megérdemelné, hogy törődjünk vele!"

És egy másik – hasonló, lehangoló, elkeserítő üzenet. Aki írta, *Türk* Miklós Budapestről: „A múlt év októberének utolsó napjaiban ismét Vencsellőn (most Gávavencsellő) a szülőfalumban jártam családomnal együtt. Ilyenkor felkeressük a nevezetes helyeket, és örülünk, ha fejlődést, szomorúak vagyunk, ha pusztulást, rombolást tapasztalunk. Sajnos most sok elszomorító látványban volt részünk. (...) Nem tudom, melyik látvány volt az elkeserítőbb, a pusztuló kastély, vagy a vandál módon kidöntött kereszt és síremlék, melyeken még németül is olvashatók voltak a feliratok. Ugyanis a falu lakosainak egy része Mária Terézia alatt betelepített svábok leszármazottai. A keresztet és síremlékeket ottjártunk előtt néhány nappal „dózerolták" el, hogy utat biztosítsanak a szemétlerakóhoz, és ezt csak a régi temetőn keresztül sírgyalázással, kegyeletsértéssel tudták elvégezni. Szégyelltem és szégyellem magam az elkövetők és az eltűrők helyett is."

Végül egy ínyencfalat a kultúrtörténészeknek: „Én Tóth József debreceni lakos, nyugdíjas vízvezeték-szerelő vagyok. Az '50-es évek elején Sztálinvárosban dolgoztam. Többek között az állomás épületét is mi szereltük. Emlékszem rá, hogy munka közben láttam Dankó Pista dalainak és szövegeinek kottáit rávésve gránitlapokra. Ezeket beépítették a dunaújvárosi vasútállomás épületének külső alapjába a földszinttől körülbelül 50x80 cm magasan. Meg kellene fordítani őket, hogy unokáink is lássák..."

Ráday Mihály

A kastély teljes rekonstrukciója a

Múzeum, színház, száll

Eszterháza és Keszthely mellett 1996 augusztusára a hazai barokk építőművészet remekének számító gödöllői *Grassalkovich-kastély* is bemutatható lesz. Az augusztus közepén működési engedélyt kapott gödöllői *Királyi Kastély Múzeum* létrehozása eltér a hazai gyakorlattól. Míg a közgyűjteményi rangot már kialakult gyűjtemények kapják, Gödöllőn a műemléki környezet muzeális emlékanyagának összegyűjtésére szerveződött a múzeum. Az építészeti értékekkel együtt bemutatják az építtető Grassalkovichok révén a XVIII. századi főúri életmódot, valamint az 1867 és 1918 közötti időszakot, amikor Gödöllő Buda mellett az újkori magyar udvartartás *egyetlen* helyszíne volt.

A kastély az utóbbi évtizedekben meglehetősen lepusztult, az eredeti berendezéseknek, műtárgyaknak csupán húsz százaléka maradt meg. Az enteriőrök pótlását elsősorban a hazai közgyűjtemények és raktári készletek segítik. A szakmai felügyeletet a *Magyar Nemzeti Múzeum* vállalta. A műtárgyak letéti kihelyezésében és a muzeológiai műhelymunkában is segítik az újonnan létesült közgyűjteményt. A két intézmény emellett összehangolt vásárlási programmal vesz részt az aukciókon, egyesítve anyagi erőiket, és egyeztetve szakmai érdekeiket.

A kastélymúzeum a műemlékegyüttes restaurálása érdekében állami többséggel létrehozott *Királyi Kastály Közhasznú Társaság* fenntartásában működik. A fenntartók a turizmust fellendítése érdekében a mú színvonalas szolgáltatásokkal i nek érdekében a kastélyban kávé ajándékbolt, valamint informáci Az idegenforgalom fellendítésé *Vármúzeummal*, a sárospataki R *mal*, valamint a keszthelyi Festet elmúlt hónapban megállapodást együttműködés a közös kiadvár matos programegyeztetésen át az információcseréig terjed. A '9 kastélyszálló, a tervek szerint ' tott barokk színház, az osztrák- működés és a kulturális rendez Gödöllő nagy eséllyel válhat a mus egyik központjává.

A kastélymúzeum jelenleg mutatóval várja a látogatókat. A tás első egységét 1996 augusztu centenáriumi rendezvénysorozat va nyitják meg. Ekkor a reprez csőházzal és díszteremmel együ adnak át a nagyközönségnek. A további tizennyolc teremre kiterj ció szerepel, középpontban a ki enteriőrjének kialakításával, az u mint a Grassalkovichok korának Külön érdekességnek ígérkezik nyíló *Erzsébet Királyné-emlékm*

(talán egyre többen) a százezreket földhözpénzhez juttató kárpótlásra, a mostani harmincat megelőző tizennyolc százalékos inflációra, a milliók által hallgatott Vasárnapi Újságra, az exporttervekre, a valódi botrányoktól mentes privatizációra, a csökkenő nemzeti adósságra és a növekvő valutatartalékokra. Talán nem (egészen) felejtődött el az ország korábban kivívott nemzetközi tekintélye, a konzervatív koalíciónak a taxisblokádot is átvészelt stabilitása, az egyházi vagyon visszaszármaztatására tett erőfeszítés, az önkormányzatoknak a jelenlegit messze meghaladó támogatása. Mindez javarészt az MDF-ből kiemelkedett – s azt utóbb magára hagyó – politikusok érdeme.

Már amelyiké – de nem az MDF-é, illetve annak vezetéséé! Mert az rendben lévő, hogy a Bem tér, ellentétben a pártállami gyakorlattal, az újsütetű demokráciában nem vált (válhatott) hatalmi központtá, de szellemi-filozófiai, a politikai utánpótlást biztosító központtá sem fejlődött, ami több, mint bűn, mind saját tagságával, mind a benne-bennük bízó választókkal szemben.

Kialakult ugyan egy külső archimedesi pont: a Lakitelek Alapítvány – ám a választásokat ott is elvesztette az MDF. Egyéni képviselő- és polgármester-jelöltjei pedig azokban a belbudai kerületekben nyertek (erős és népszerű ellenfelekkel megmérettetve), ahol mindmáig a központtól szinte függetlenül tevékenykedő „renitens" szervezetek biztosítják politikai-szakmai hátterüket, illetve amelyek képesek szót érteni az értékkonzervatív értelemben szociálisan valóban kedvező összetételű lakossággal.

Akik zöme ugyancsak a „létező szocializmus" évtizedeiben élt ifjan vagy középko-

Gödöllő

Juhász Emébet

Megmentik a gödöllői kastélyt
Feltárták a Grassalkovich-
ni ulházat

Magyar Szilop, 1986. nov. 12. 3.

— a series — for Documenta IX but only three were exhibited; his works are characterized by large, coloured monochromous surfaces and clear geometric forms. Together with these works appeared the man-sized *Ghost heads* of *Franz West* and the works of the German artist *Helmut Dorner* who paints similar minochromous pictures with a sign repeated in every work. *A. R. Penck* appeared together with them: from previous Documentas we know his motifs taken from the world

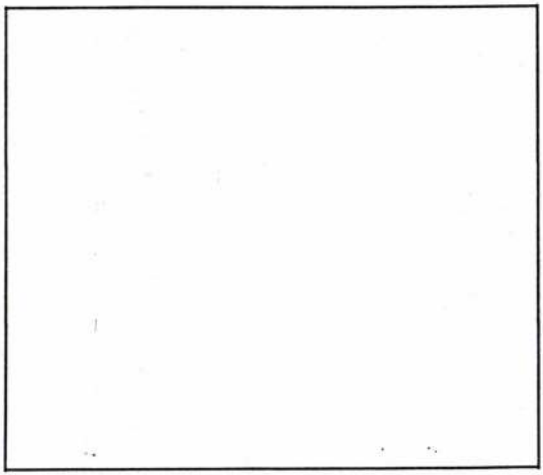

Gödöllő

Magyar Nemzet

SZERDA, 1996. március 6.

Nyitásra várva

Múzeumalapítás a gödöllői kastélyban

Az utóbbi évek kulturális életében megfigyelhető recessziós folyamatok nem kímélik a hazai közgyűjteményeket, múzeumokat sem. 1991-ben 759 múzeumnak, illetve múzeumi kiállítóhelynek minősíthető intézmény működött, közülük 1992-ben megszűnt huszonhat, de alakult is huszonnégy. 1993-ben a tizenegy megszűnt mellett kilenc az újak száma, 1994-ben pedig már pozitív az arány: 5:14 az új intézmények javára. 1995-ben még mindig pozitív a mérleg (8:9), s ha ehhez hozzátesszük, hogy a rendszerváltás óta elhalt intézmények zöme elenyésző látogatottságú munkásmozgalmi gyűjtemény vagy emlékház volt, a veszteségek még kevésbé tűnnek nagynak.

Mindez persze korántsem jelenti azt, hogy múzeumaink helyzete, anyagi kondíciói jók, vagy a nívós szakmai munka végzéséhez a feltételek megfelelőek. A romló épületek, az infrastrukturális elmaradottság és a fenntartás-működés alapvető gondjai a legtöbb intézményt a szellemi és tudományos élet perifériájára sodorták, nem is szólva a műtárgypiacról való szinte teljes kiszorulásról és a múzeumlátogató közönség komfortigényét kielégítő szolgáltatások hiányáról.

Ünnep tehát, ha új múzeum vagy kiállítóhely létesül, annál is inkább, mert az újonnan életre hívott intézmények adottságai és működési feltételei általában sokkal jobbak a meglévőknél, s az alapítási lendület valamelyest garantálja is, hogy a nívós munkához szükséges feltételrendszer megmarad. Emeli az alapítás értékét, ha olyan intézmény születik, amely a közgyűjteményi hálózaton belül nagy szakmai jelentőségű, és hatással van – például – a műemlékvédelem vagy a kulturális turizmus fejlődésére is. A néhány hónappal ezelőtt működési engedélyt kapott gödöllői *Királyi Kastély Múzeum* a különösen jelentős intézményalapítások közé tartozik. A múzeumnak otthont adó és a hazai barokk építőművészet egyik remekének számító *Grassalkovich-kastély* helyreállítása ugyan idestova tíz esztendeje tart, a munkálatok azonban csak a legutóbbi időkben gyorsultak fel annyira, hogy a közgyűjtemény megalapítása is időszerű kérdéssé váljék.

A gödöllői kastélymúzeum létrehozása ugyanakkor eltér az általános hazai gyakorlattól: míg a közgyűjteményi rangot többnyire már meglévő, törzsanyagukban kialakult gyűjtemények kapják meg, Gödöllőn egy kiemelkedő műemléki környezet muzeális emlékanyagának összegyűjtésére, feldolgozására és az építészeti értékekkel együtt történő bemutatására szerveződött múzeum. Szakmai profiljának főbb vonásait természetesen a kastély történetének két legfontosabb, értékképző periódusa határozza meg. Egyrészt – az építtető Grassalkovichok révén – a XVIII. századi főúri életmód, másrészt az 1867–1918 közötti királyi időszak, amikor a kastély az újkori magyar udvartartás Buda mellett egyetlen helyszíne volt.

A múzeum rövid távú, kétéves terveiben a legfontosabb feladatot a kastély huszonhét termére kiterjedő állandó kiállítás megrendezése jelenti. A részlegesen már 1996 nyarán megvalósuló kiállítási program fókuszában a királyi lakosztályok enteriőrjeinek rekonstrukciója, az udvartartás, valamint a Grassalkovichok korának bemutatása áll. Külön érdekessége a kiállítási koncepciónak a tervek szerint 1997-ben megnyíló *Erzsébet királyné emlékmúzeum*, amely az egykor közszeretetnek örvendő királyné ma is élő kultuszának emlékanyagát tárja a látogatók elé.

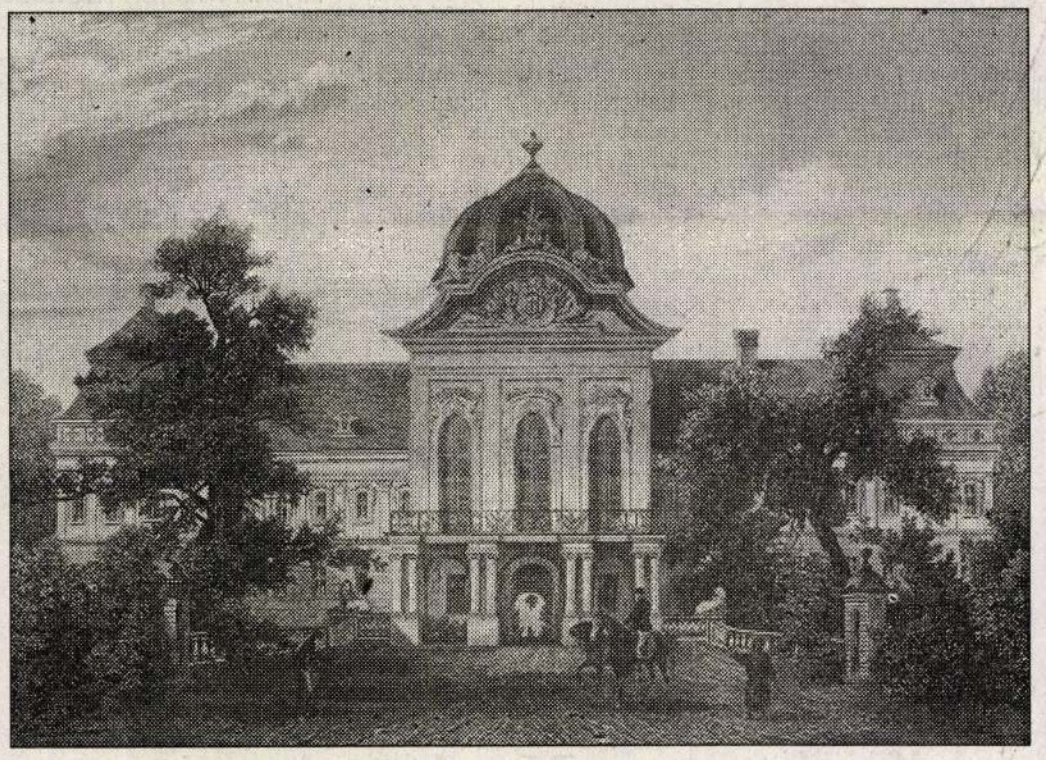

Ludwig Rohbock metszete a gödöllői kastélyról

A múzeum létrehozásának jelentőségét emeli, hogy Eszterháza és Keszthely mellett legalább még egy olyan barokk kastélyunk válik bemutathatóvá amelynek művészettörténeti értékei és műtárgyállományának minősége megüti az európai mércét. Nem kis szó ez akkor, amikor hazánk közismert szegény műemlékekben, különösen berendezésükkel együtt megőrződött kastélyokban…

Persze a kastély az utóbbi évtizedekben Gödöllőn is erősen leromlott, berendezéseinek és műtárgyainak nagy része szétszóródott vagy megsemmisült. Akárcsak a keszthelyi Festeticsvagy a fertődi *Eszterházy-kastélyban*, itt is csak mintegy húsz százalékra tehető a megmaradt bútorok, berendezések és műtárgyak aránya. Az enteriőrök kialakításakor számos berendezési tárgyat (például kályhákat, csillárokat) pótolni kellett korban és stílusban hasonló darabokkal, elsősorban a hazai közgyűjtemények összefogásával és az úgynevezett raktári készletek mozgósításával. Fölbecsülhetetlen segítséget jelent e tekintetben az a szakmai támogatás, amelyet a *Magyar Nemzeti Múzeum* ad az újdonsült intézménynek. A szakfelügyelet vállalásában, műtárgyak letéti kihelyezésében és a muzeológiai műhelymunka harmonizálásában megmutatkozó gondoskodás alighanem példaértékűvé is válhat a közgyűjteményi együttműködések terén. Az első eredmények egyébként már most mutatkoznak: a két intézmény összehangolt vásárlási programmal vesz részt aukciókon, egyesítve ezáltal szűkös anyagi lehetőségeit és egyeztetve szakmai érdekeit. De tágabb partneri kapcsolatok is körvonalazódnak Gödöllő részvételével *Gedai* Istvánnak, a *Nemzeti Múzeum* főigazgatójának javaslatára az esztergomi *Vármúzeum*, a sárospataki *Rákóczi Múzeum*, a keszthelyi *Festetics-kastély* és a gödöllői *Kastélymúzeum* az elmúlt hónapokban olyan együttműködési megállapodást dolgozott ki, amely a közös kiadványozástól a folyamatos programegyeztetésen át az idegenforgalmi információcseréig terjedően hangolja össze az intézmények munkáját.

Varga Kálmán

Februári mérleg

Több mint ötszázharmincezren munka nélkül

(Folytatás az 1. oldalról)

A regisztrált *pályakezdő munkanélküliek* összesen 53 900-an vannak, számuk egy hónap alatt nem sokkal, mindössze 377-tel esett vissza. Ugyanakkor az újonnan bejelentett *álláshelyek* száma csaknem harmincezer volt. Februárban az előző havinál gyorsabban nőtt azok száma, akiknek segélye lejárt, így már csak *jövedelempótló támogatást kaphatnak*. Erre a szociális jellegű juttatásra a hónap végén több mint *210 ezren* voltak jogosultak. A hónap úgynevezett zárónapján – tehát, amikor a nyilvántartást lezárták – csaknem 25 ezren voltak, akik valamilyen okból átmenetileg felfüggesztették munkanélküli-ellátásukat.

Mint elhangzott: a fővárosban egyelőre *szünetel a képzési támogatások kiadása,* mert a központ új, egységes elbírálási rendszert készít elő. Erre azért van szükség, mert az OMK elégedetlen a fővárosi képzések *hatékonyságával*. Az adatok szerint a képzésben részt vevő munkanélkülieknek országszerte is csak a fele helyezkedik el, a fővárosban azonban ez az arány *mindössze 30 százalék*. Azok aránya, akik az *új képzettségüknek megfelelő* állásba mennek, országosan 68, a fővárosban pedig 41 százalék. Előfordul, hogy olyan szakmákban indítanak képzést, amelyekben alig van munkaerőkereslet, ugyanakkor a regisztráltak között is sok az ilyen szaktudású munkanélküli. A képzést vállaló intézményeket a jövőben *teljesítményükkel arányosan kívánják finanszírozni*.

Halmos Csaba, az OMK főigazgatója elmondta: a munkaerőpiacon tavaly csaknem 25 ezer ellenőrzést végeztek, s ez 162 000 személyt érintett. Ezek az akciók többek között a képzések, a munkahelyteremtő beruházások, a közhasznú foglalkoztatás körülményeit vizsgálták. Több mint 4300 esetben, az ellenőrzésbe bevontak 12,6 százalékánál volt szükség intézkedésre, ennek eredményeként az ellenőrök *600 millió forint visszafizetésére tettek javaslatot*. Ezek 67 százalékát *meg nem valósult munkahelyteremtő beruházások* miatt szabták ki, 399 millió forint értékben.

A *külföldiek engedély nélküli foglalkoztatásának* ellenőrzésekor 156 millió forintos fizetési kötelezettséget róttak ki. Ötven esetben szabálysértési eljárást indítottak, 35 alkalommal pedig büntetőeljárás kezdeményezésére került sor. A külföldiek magyarországi munkavállalását 1652 munkáltatónál ellenőrizték, ez több mint 8200 személyt érintett.

V. Zs.

BorsodChem-jegyzés

Lista az elfogadott részvényekről

Elvégezte a *BorsodChem* nyilvános forgalomba hozatala során felajánlott részvények allokációját a *Bank Austria-GiroCredit Befektetési Rt.* és a *Concord Értékpapír Ügynökség Kft.* Ennek alapján a hazai magánbefektetők maximum 56 darab részvényhez jutottak (az 56. körben a részvények szétosztása sorsolással történt), az intézményi befektetők pedig igénylésük mintegy egyhetedét kapták meg.

A részvényigénylési helyeken várhatóan legkorábban *1996. március 6-tól* tekinthető meg az elfogadott részvényigénylések allokációs listája. Az el nem fogadott és az elutasított részvényigénylésekre befizetett vételár visszafizetését az igénylési helyek az allokációs lista kifüggesztését követően, legkésőbb 1996. március 12-én megkezdik – derül ki a lapunkhoz eljutott közleményből.

Mivel a hazai forgalomba hozatal a tájékoztatóban foglaltak szerint *feltételes*, így a részvények allokációja is feltételes, vagyis a részvények új tulajdonosai részvényeiket a társaság 1996. február 15-i közgyűlésén jóváhagyott alaptőke-emelésének cégbírósági bejegyzését (amelynek megtörténte a tájékoztatóban foglaltakkal összhangban legkésőbb 1996. április 15-ig van várakozási idő hagyva) követően kaphatják meg. Amennyiben az alaptőkeemelés cégbírósági bejegyzése meghiúsul, úgy a hazai forgalombahozatalt érvénytelennek minősítik, s a befektetők a nekik allokált részvények vételárát visszakapják.

Lezárult az értékpapír-felügyelet vizsgálata

Magánembereket használtak fel

(Folytatás az 1. oldalról)

A jelentős túljegyzés kapcsán a *PM Államadósság Kezelő Központ* az ÁÉTF-től kérte annak vizsgálatát, hogy az értékesítésben részt vevő konzorciumi tagok maradéktalanul betartották-e a konzorciumi szerződést, illetve nem történtek-e visszaélések a kibocsátáshoz készült – tájékoztatóban is szereplő – allokációs renddel összefüggésben.

Az ÁÉTF azokat a jegyzést lebonyolító értékpapír-forgalmazó társaságokat, amelyek nem tanúsítottak kellő körültekintést a magánszemélyek jegyzéseinél – jelentette az *MTI* – határozatban szólította fel: a befektetők biztonsága érdekében a jövőben a forgalomba hozatalhoz készült tájékoztatóban foglalt kibocsátói szándék érvényre juttatásának igényével, a kibocsátó (megbízó) érdekeinek képviseletében járjanak el.

Októberben is emelkedik az áramár

Eltérő az új számlázás kezdete

Az energiaár-emelés március 1-jétől lépett hatályba, de a számlázás szakmai ütemezése a kormányhatározatban megadott dátumtól eltér – közölte lapunk érdeklődésére *Békés* György, a *Magyar Energia Hivatal* árosztályának vezetője. Az emelt árak érvényesítése az óra leolvasásának időpontjától függően eltér, a fogyasztók egy részének csak későbbi időponttól számítják az emelt árat.

A tavaly augusztusi kormányhatározat értelmében idén október 1-jén újabb energiaár-emelés következik. Ennek mértékét még nem lehet megbecsülni, az azonban már biztos, hogy október után az energiatermelők költségeit fedező és nyolcszázalékos profitot tartalmazó energiaárat fizetnek majd a fogyasztók.

A Magyar Energia Hivatal csak a közeljövőben kezd számításokat, felméréseket arra vonatkozólag, hogy október elsejétől hány százalékos áremelés várható, így a MEH osztályvezetője nem kívánt jóslásokba bocsátkozni. Az energetikai szakma egy része ugyanakkor meg van győződve arról, hogy az októberi áremelés *százalékos aránya két számjegyű* lesz.

M. P.

Politikai hullámokat is k

GÖDÖLLŐ

4 nyelvű album

Faludi Ildikó: A gödöllői kastély.
Gödöllői Királyi Kastély Múzeum Baráti Köre,
1998, Gyoma, Kner

Gödöllő

Magyar Nemzet

SZERDA, 1994. november 23.

Narancsház és sörcsarnok

A gödöllői kastély felújítás utáni sorsa

Grassalkovich Antal, Mária Terézia mindenható, magyar gazdasági ügyekkel foglalkozó minisztere építtette a gödöllői kastélyt az akkor még ki nem használt területen. A Grassalkovich-család kihalása és tönkremenetele, számos hányattatás után a királyi kamara vette át a kastély kezelését 1867-ben. Így lett a monumentális kastélyból uralkodói pihenőhely, különösen *I. Ferenc József* felesége, *Wittelsbach* Erzsébet időzött itt szívesen. Az első világháború után – amikor 1919-ben a megszállók kirabolták, tűzifának aprítva a narancsház berendezését – állami kezelésben maradt az épületegyüttes, és *Horthy* Miklós gyakran tartózkodott családjával Gödöllőn. A második világháborúban a kastélyt ismét kirabolták, majd a harcok végeztével az egyik szárnyba betelepedett a szovjet katonaság, a másik felébe pedig a magyar honvédség, 1958-ig. Az épületet súlyosan megrongált állapotban kapta vissza a magyar állam, a környezetvédelmi minisztérium. A helyreállítás tervezett költségei milliárdokra rúgnak. Bár a belső felújítás már folyik, a munkálatok vége még messze van. Ezenközben viták zajlanak az épületek későbbi hasznosításáról. Olyan elképzelés is felmerült, hogy az Iparművészeti Múzeum felbecsülhetetlen értékű szőnyeggyűjteménye kerülne Gödöllőre. A tervekről kérdeztük *Bugár-Mészáros* Károlyt, a *Műemlékek Állami Gondnokságának* igazgatóját.

– Milyen adottságokkal rendelkezik a gödöllői kastély?

– Az épületek már a XVIII. században is reprezentációs célokra épültek. Az épületekben van narancsház, sörcsarnok, télikert, hangversenyterem, lovarda, istálló, kápolna, egy templom és egy kisebb operaház is. Épp e gazdagság miatt szükséges a művelődéstörténeti igényességű és a történelmi funkcionalitásnak megfelelő helyreállítás, mint ahogy a legjelentősebb kastélyokkal ez minden országban szokás.

– Mint minden felújított műemléknél, itt is felmerült a szállodává alakítás lehetősége...

– A főépületben lehetőség van arra, hogy néhány régi vendéglakosztályból a hagyományos nappali-hálószoba elrendezés követésével új igényeket kielégítő lakrészeket alakítsunk ki, ám mindez csak kilenc, esetleg tizenegy lakosztály berendezését tenné lehetővé. Magas szintű állami reprezentációkra alkalmas a kastély – megmértük: a Hősök terétől, e fontos protokollhelyszíntől mindössze tizenöt percnyi autózásra van –, ám gondot jelenthet, hogy egy-egy összejövetel száznyolcvan vendége számára nem tudunk szállást biztosítani. Léteznek tervek megfelelő méretű szálloda építésére, de erről még nem tudok közelebbit mondani.

– Mi lesz az Iparművészeti Múzeum szőnyeggyűjteményének sorsa?

– A gyűjtemény kétségkívül hatalmas értéket képvisel, hála egyrészt a felszabadító háborúk 1718-as lezárása utáni mintegy százötven éves török–magyar szomszédságnak, amikor a ritka keleti cikkek könnyen utat találtak Magyarországra, másrészt pedig a múzeumi szakemberek hatalmas lélekjelenlétének 1945 után, amikor a leértékelődött vagyonokból fillérekért vásároltak felbecsülhetetlen darabokat. Ebben az időszakban a múzeum leltárjegyzéke megnégyszereződött. A szőnyegek kiállítására természetesen szükség van, de meg kell találni a szellemiségüknek megfelelő kiállítási helyet. A gödöllői kastély gyűjteményi helynek különben sem alkalmas, mert az emeleti férfi-, illetve női szárnyban mindössze néhány alkotást lehet a földre leteríteni – ami nem a legmegfelelőbb bemutatási mód. A földszinten pedig a boltozatok miatt nem lehet falra akasztani a szőnyegeket. Javaslatom az volt, hogy a Király fürdő tömbjében jelenleg üresen álló házakban, telkeken egy, Magyarország iszlám emlékeire összpontosító idegenforgalmi centrumot hozzunk létre, és ennek keretében helyezzük el a gyűjteményt. Egy török kávéházzal, szállóval a hajdani keleti vonások is felerősíthetőek. Ez azonban csak terv.

– Milyennek képzelik el a kastély berendezését, hiszen az eredeti teljesen megsemmisült.

– Elsősorban a fővárosi és nemzeti közgyűjtemények másod- és harmadvonalbeli darabjaira számítunk. A *Budapesti Történeti Múzeum*, a *Nemzeti Múzeum*, a *Szépművészeti Múzeum*, az eddig Pannonhalmán őrzött *Lónyay-gyűjtemény*, főként az Erzsébet- és a Rudolf-szobák egyes anyagai lennének fontosak számunkra. A *Közlekedési Múzeum* már ígéretet is tett arra, hogy az egykori kocsiszínben a múzeum raktáron lévő hintóiból is kiállíthatunk. Reményeink szerint a kiállított anyagnak mindössze egy-két százaléka lesz másolat olyan esetekben, amikor nincs lehetőség pótlásra.

A. B.

Ferihegy 2: még nincs szerződés

A bővítés csak jövőre ke

Várhatóan december elején írják alá a Ferihegy 2 bővítéséről szóló megállapodást. Így az építkezés az eredeti tervektől eltérően csaknem fél évvel később, tavasszal kezdődhet meg.

A *Légiforgalmi és Repülőtéri Igazgatóság* (LRI) folyamatosan tárgyal a kiválasztott pályázóval, a kanadai *Airport Development Corporations* befektetőcsoporttal, s bár a megállapodás tervezete már elkészült, várható, hogy a szerződő felek még apró módosításokat fognak kérni az egyes pontokban.

Farkas József, az LRI beruházási főosztályvezetője a *Magyar Nemzetnek* elmondta: azért húzódott el az aláírás, mert a feltételeket nem sikerült olyan hamar *tisztázni*, mint amire az érintettek korábban számítottak. Ebből azonban nem szabad messzemenő következtetéseket levonni, mivel itt egy *nagyon bonyolult* megállapodásról van szó, sok mindent szabályozni kell. Az LRI és a kanadai vállalkozás közösen fogja az építkezést szervezni, és várhatóan több mint tíz évig *közösen fogják üzemeltetni Ferihegy 2-t*. A munkálatok a jelenlegi elképzelések szerint 1996 végén fejeződnek be. Ehhez azonban még a szaktárcának, a *Közlekedési, Hírközlési és Vízügyi Minisztériumnak* is egyetértését kell adnia, csak ezt követően írhatják alá a szerződést.

Kérdésünkre a főosztályvezető elmondta: Ferihegy 1 az építkezés befejezése után is *üzemelni fog*, ám nem fogad menetrend szerinti járatokat – hiszen ezt a feladatot teljesen átveszi Ferihegy 2 –, csupán postai járatokat, kisgépeket szolgálnak itt ki, beleértve a magánrepülőgépeket is, valamint azokat a charterjáratokat, amelyekre nem kell menetjegyet váltani.

Megtudtuk, hogy a beruházás alatt valamilyen mértékű *kellemetlenség* mindenképpen érheti az utasokat az eddigi kényelemhez képest. Az építkezésnek ugyanis lesznek olyan szakaszai, amikor részlegesen *le kell zárni bizonyos területeket*. Ilyen lehet például, amikor az újonnan építendő utasforgalmi épületet összekötik a meglévő épülettel. De korlátozni fogják a gépjárműforgalmat is, amikor a meglévő felüljárót továbbépítik. Ennek ellenére a repülőtéri igazgatóság szakemberei szerint nem kell arra számítani, hogy csökkenni fog az utasforgalom. Ferihegy 2 az építkezés alatt is változatlanul fogad minden olyan gépet, amelyik eddig itt szállt le. A hozzávetőleg *tízmilliárd forintos beruházás* során az új utasforgalmi épület mellett megépül hét utashíd is. A repülőtér fejlesztése azonban csak *részlegesnek* tekinthető, hiszen a távolabbi tervek között szerepel még egy utasforgalmi épület, egy parkolóház, egy szálloda és egy üzletközpont építése is.

Minden ö
nyer!
Sőt!

CSÜTÖRTÖK, 1994. november 10.

Milyen múzeum lesz a gödöllői kastélyban?

Talán nincs is olyan műemlékünk, amellyel az utóbbi esztendőkben annyit foglalkozott volna a hazai és nemzetközi sajtó, mint a XVIII. századi gödöllői *Grassalkovich-kastéllyal*. Ez persze érthető és indokolt is, mert az épületegyüttes művészettörténeti, történeti értékei méltán adnak okot a megkülönböztetett figyelemre, s az immár tizedik éve tartó rekonstrukciós munkák során a kastély ügye folyamatosan a magyar műemlékvédelem fókuszában áll.

Gyakorta esik szó a nagy kiterjedésű épület hasznosítási lehetőségeiről is, közöttük a kulcsfontosságú múzeumi funkcióról és annak minőségéről: legutóbb éppen e lap hasábjain fogalmazódott megy egy elképzelés, amely szerint az *Iparművészeti Múzeum* keletiszőnyeg-gyűjteménye kerül majd a gödöllői kastélyba.

Valóban, az elmúlt közel egy év alatt fölmerült és különböző szakmai körökben megerősítésre is talált ez az elképzelés, hiszen az Iparművészeti Múzeum párját ritkító kollekciójának ideje volna méltó helyet találni és azt állandó kiállításon közkinccsé tenni. Gödöllő mint helyszín, számos adottsága révén alkalmas is lenne a gyűjtemény bemutatására, bár az is az igazsághoz tartozik, hogy a közelmúltban több Pest környéki kisebb kastély, sőt a váci zsinagóga is szóba került lehetséges bemutatóhelyként. Gödöllőn ugyanis nem technikai-kivitelezési, hanem elsősorban szakmai-muzeológusi szempontok kérdőjelezik meg a szőnyegek elhelyezését. Ezeken belül is nem elsősorban a kastély művészettörténeti-építészeti értéke, hanem művelődéstörténeti és történelmi tradíciói, amelyek óhatatlanul is különleges és hiánypótló feladatokat állítanak a hazai muzeológia elé.

Magyarországon jelenleg két olyan XVIII–XIX. századi kastélyegyüttes van – Fertőd és Keszthely –, amely nagyságrendileg Gödöllőhöz mérhető. Mindkettőben a török és kuruc háborúk után újraformálódó barokk arisztokrácia környezetét és életmódját mutatják be, s e páros mellett Gödöllő lehet az a harmadik, ahol olyan vonatkozások is megidézhetők lennének, amelyekre Fertődön és Keszthelyen már nincs lehetőség: a személyzet és a szolgálók világa, a barokk fürdő, színház és így tovább.

Szintén köztudomású – sőt tegyük hozzá, ez számít a kastély fő vonzerejének! –, hogy Gödöllő a dualizmuskori Magyarország egyetlen megmaradt királyi rezidenciája, s mivel Budán a királyi környezet már nem rekonstruálható, kizárólag Gödöllőn van erre lehetőségünk. E szempont fontosságát az is növeli, hogy a hazai civilizatórikus fejlődés meghatározó korszakának, az 1867–1918 közötti monarchikus időknek nincs önálló, a korszakot teljeskörűen bemutató múzeuma, így a történeti egybeesések miatt erre Gödöllő egyedülálló helyszínül kínálkozik.

A tradíciók vizsgálatával, az itt vázoltak jóval részletesebb kifejtésével és a muzeológiai „kihívás" jelentőségének indoklásával a kastély múzeumi koncepcióját már 1991-ben kidolgozta egy muzeológusokból, történészekből és művészettörténészekből álló munkacsoport. Külön hangsúlyozta, hogy az épületegyüttesből „kihozható" történeti értékek nemcsak szakmai kötelességnek számítanak, hanem a kastély idegenforgalmi hasznosításának is alapvető feltételeit jelentik, hiszen a XVIII–XIX. századra koncentráló állandó és időszaki kiállítások egybeesnek a közvélemény elvárásaival; tudniillik ezért jönnek el a látogatók – és a német nyelvterületre is állandó vonzerőt gyakorolnak.

Nyilvánvaló, hogy egy keletiszőnyeg-gyűjtemény is rendkívül vonzó lehet Gödöllőn, és nem is volna rendhagyó megoldás a kastély hasznosítására. A probléma azonban az, hogy a szőnyegmúzeum a meghatározó, míg az épületegyüttes tradicionális adottságai csak nyomokban kerülnek kiaknázásra (néhány teremnyi enteriőr, Erzsébet-relikviák). Joggal vetődhet fel tehát a kérdés, hogy történeti-muzeológiai vonatkozásban nem „mellélövés-e" egy európai főúri-királyi kastély megtöltése keleti emlékanyaggal akkor, amikor a kastély által idézett és a közgyűjteményeinkben csak részlegesen bemutatott korszakok muzeológiai lefedésére másutt nincs alkalmasabb épületegyüttesünk? Nem luxus-e – még ha első pillantásra olcsóbbnak is tűnik – fölcserélni egy újkori magyar királyi rezidencia bemutathatóságát a mégoly gyönyörű, ám valljuk be, jóval kisebb érdeklődésre számot tartó szőnyeggyűjtemény kiállításával akkor, amikor ráadásul ez az egyetlen kastélyunk, ahol a négyszáz éves közös osztrák–magyar történelem hitelesen megidézhető?

A magam részéről mindkét kérdésre egyértelmű „de" a válasz: Gödöllő egyszerre stílusteremtő barokk épületegyüttese, a XVIII. századi művelődéstörténet egyik főúri központja, az egyetlen újkori magyar királyi pihenőkastély – majd az egyetlen kormányzói rezidencia is –, sőt az egyetlen épen megmaradt és korszakidézésre alkalmas Habsburg-használatú kastély (Alcsút például elpusztult). Művészettörténeti-történeti értékeit és lehetőségeit úgy félretenni, hogy termeit anatóliai vagy kaukázusi szőnyegekkel töltjük meg, bizony olyan hiba, amelyet a hazai muzeológiának, sőt, történettudománynak nem szabad elkövetnie.

Varga Kálmán
miniszteri biztos

GÖDÖLLŐ

GÖDÖLLŐ
Magyar Kurír

CSÜTÖRTÖK, 1994. november 10.

táron túli magyarság

tek nem új keletűek

dékot." *Kacsó* Sándor, az MNSZ elnöke vezércikket írt „az egyenjogúságon alapuló testvériesség kiteljesedéséről" (Romániai Magyar Szó, 1947, november 20.).

Márton Áron gyulafehérvári katolikus püspöknek ellenkező volt a véleménye, amit a Groza-kormányhoz intézett memorandumában fejtett ki: „...a magyarság nem lehet bizalommal a román kormányzat iránt, bármilyen demokratikus elvet hangoztat is... az egyenjogúság szép ígéretében nem bízik... a magyarság nem áldozhatja fel magát a nagyromán eszme oltárán... az erdélyi magyarságot kisebbségi élete győzte meg arról, hogy a román fennhatóság alatt sem egyedeiben, sem mint nemzetiségi közösség, nem élhet szabad emberhez méltó életet... a magyarság élethelyzete nem felel meg azoknak a nagy erkölcsi követelményeknek, amelyeket az Egyesült Nemzetek alapokmánya rendezőelvként megjelölt..." (Alba-Iulia, Gyulafehérvár, 1946. január 28.)

Ki járt közelebb az igazsághoz?

A Groza-kormány 1948 nyarán felbontotta az 1927-ben Románia és a Vatikán között megkötött konkordátumot. Márton Áron ellen politikai hajsza indult, amit – a román kommunista párt sugalmazására – a Magyar Népi Szövetség irányított; a gyulafehérvári püspököt vatikáni kémnek, fasisztának minősítették (1948). Bukarestbe rendelték (1949), „észrevétlenül" letartóztatták, és tizenhat évi börtönre ítélték. Az MNSZ és vezetői hallgattak. (Öt év után a püspököt kiengedték a börtönből, és tizenegy évig házi őrizetben tartották.) Egyébként ezzel egy időben MNSZ-vezetőket is letartóztattak, pár évi börtön után amnesztiában részesültek, kivéve *Kurkó* Gyárfást, aki tizenhat évig – egyetlen nappal sem kevesebbet – ült börtönben. Megőrült. Amikor 1968-ban a hadbíróság rehabilitálta – ártatlannak nyilvánította –, már meg sem értette, mi történt vele.

Mi történt a Magyar Népi Szövetséggel?

Márton Áron gyulafehérvári püspök 1946-os emlékiratában megjövendölte, hogy az MNSZ „elvérzik a román kormány támogatásában". Elvérzett. A Magyar Népi Szövetség 1953-ban kimondta önfelszámolását azzal az elvi indokkal, hogy Romániában „a nemzeti kérdés megoldódott". Gyászos, öngyilkos, siralmas vég volt. (Mindmáig akad Erdélyben – Kolozsváron – olyan személyiség, aki a vonatkozó időszakot „hőskorszaknak" nevezi.) A nemzetiségi múlt tanúsítja, hogy a határon túli nemzetiség vezetői nem feltétlenül tévedhetetlenek.

Manapság? A határon túli nemzetiség – magyarság – egyneműségének ábrándjáról le kell mondanunk. A személyes eszmei nézetek, érdekcsoportok álláspontjai eléggé összekuszálódtak. A kevesebb – több volna.

A jelenlegi magyar kormány nem hagyhatja sorsára a határon túli magyarságot. A realitásokat illő számba vennie. Túl kell néznie belső viszályaikon. Az ő ügyük „rendezni végre közös dolgainkat".

Ami viszont a napirenden lévő „alapszerződéseket" illeti: a magyar kormány többszörösen kinyilvánította: nemcsak a határok sérthetetlenségéről kíván tárgyalni, a magyar nemzetiség jogos érdekvédelméről is. A két kérdés szervesen összefügg.

A nemzeti, nemzetiségi és nemzetközi biztonság összefügg az emberi jog, az állampolgári jogegyenlőség, az anyanyelv és oktatás tiszteletben tartásával.

Az elválasztó fátylaknak le kell hullniuk.

Robotos Imre
Budapest

kollaboráltunk

ja meg a farkast, nem próbálja elűzni, mert tudja, hogy ehhez gyenge, de nem is kollaborál: védekezik.

Kollaborált az orvos, aki gyógyította *Kádár* Jánost vagy *Péter* Gábort? Nem, kötelességét teljesítette. És a mérnök, aki vasgyárat épített a homokra? Nem, munkáját végezte. A politikai döntésben nem volt részük, ahhoz alkalmazkodtak. Én harminchat évig „építettem a szocializmust" egy budapesti gyárban, és mint a munkaügyi döntőbizottság elnöke igyekeztem igazságosan alkalmazni a munka törvénykönyvét, de mindezért nem érzem magam kollaboránsnak.

Igen, alkalmazkodunk, és bevetve a gyengébbek sokszor lenézett és elítélt fegyvereit, a szimulálást és a mimikrit, teljesítjük az élet parancsait, túléljük a veszedelmet, és felneveljük utódainkat (én négy diplomást). Hol lenne az ország, ha mindenki hős vagy alkalmazkodást megtagadó lett volna, és meghalt vagy disszidált volna?

Dr. Újfalussy Ödön
Göd

A GLOBAL TH Befektetési és Kereskedelmi Rt.

(H-9023 Győr, Herman Ottó u. 22/A)

értesíti tisztelt részvényeseit, hogy a társaság *1994. december 14-én (szerdán) 14.00 órakor rendkívüli közgyűlést*

volt. Dr. Kurt Geschwantler és munkatársai nagyszabású kutatási tervet dolgoztak ki, s azt megvalósították és közzétették a kiállítás vezetőjében, illetve a kollokviumi aktában.
1988-ban Németországban, Freiburg város egyeteme vállalta magára a rendezést, majd Spanyolország, Madrid a következőt. Már itt felmerült a kérdés, hogy érdemes-e elfogadni egy olyan ország meghívását, ahol már járt a kollokvium. A meghívók azzal érveltek, hogy az új leletanyag Noviomagus területéről olyan mennyiségű, s annyi szakmai érdekességgel bír, hogy ez elegendő ok az újbóli meghíváshoz. Elfogadták a javaslatot, és ennek a döntésnek a helyességét egyértelműen bebizonyította a június elején lezajlott, kitűnően szervezett és nagyon érdekes, sok újat nyújtó ülésszak.
A házigazdákkal együtt 16 ország (Amerikai Egyesült Államok, Nagy-Britannia, Dánia, Németország, Lengyelország, Oroszország, Franciaország, Svájc, Olaszország, Görögország, Románia, Bulgária, Szlovénia, Ausztria és Magyarország) közel 100 kutatója jött el.
A rendezők által választott kiemelt téma volt a bronzleletek keltezése külső és belső kritériumok alapján. Így bronzedényművességről, figurális bronzokról, a bronzok előállításának kérdéseiről és az új leletekről folyt a szó 54 előadáson át. Megtudtuk, hogy befejeződött a Vezúv által eltemetett városok közül **Pompei** bronzedényeinek kiadását előkészítő heroikus munka. **Zanne Tassinari (Franciaország, CNRS)** fogja publikálni ezeket. Hosszú idő óta várja ezt minden specialista. Reménykedünk benne, hogy a római kiadó is szeretné már a könyvesboltokban látni ezt a művet.
Különösen sok érdekes emailos leletet tárgyaltak. Ezek közül **E. Künzl (RGZM, Mainz)** egy kancsónyeles csészéből álló edénypárt **J. Bayley (Yorkshire)** pedig emailos edények **öntőmintáit** mutatta be. Az új kémiai vizsgálati módszerekről a berlini **J. Riederer** és a **British Múzeum kutatólaboratóriumának** tudományos főmunkatársa **N. Meeks** úr számolt be.
A kollokvium alatti kirándulások Amersfoortba (Rijksdienst voor heet Oudheidkundig Bodenmonderzoek), Leibende (Rijksmuseum van Oudheden), Arnheimbe vittek el bennünket, ahol néhány fontos múzeumot és kutatóhelyet nézhettünk meg. A konferencia utáni 2 alternatív kirándulás egyike Noviomagust ismertette meg, másika pedig az északi országrészben fekvő leewardeni Friesmuseumot és az amsterdami egyetem Allard Pierson régészeti múzeumát.
Magyarországról 5 személy vett részt: K. Palágyi Sylvia, Szirmai Krisztina, Kaba Melinda, Németh Margit, Szabó Klára.
Palágyi Sylvia hitelesen feltárt lószerszámegyüttest rekonstruált. Az évek óta folytatott szisztematikus munka nyomán megalapozott, komoly eredményeket felmutató, jól illusztrált, szép előadás hangzott el. A másik 3 előadás a Budapesti Történeti Múzeum munkatársai által kutatott témákat ölelte fel. Szirmai Krisztina Albertfalva leleteiről beszélt, Kaba Melinda pedig a jól ismert aquincumi orgonáról. A negyedik előadás az arcos attache-sal ellátott bronzsitulák dél- és észak-itáliai, valamint provinciális gyártási szakaszainak ismertetőjegyeiről szólt.
Összegezve elmondhatjuk, hogy a Rajna vidékén tett látogatás a magyar kutatóknak rendkívül tanulságos volt. Lehetőséget nyújtott arra is, hogy bepillantást nyerjünk az élvonalbeli holland kutatók műhelymunkájába, legyen az kiállításrendezés vagy ásatási anyagok feldolgozása és közreadása a modern technika és a természettudomány eszközeinek és eredményeinek felhasználásával avagy bármely más kutatásszervezési feladat. Mindezeken túl még rendkívül szívélyes vendéglátásban is volt részünk.
Köszönet jár érte Antoinette Gerhartl-Witteveennek, Annelies Kosternek, S. T. A. M. Molsnak, W. J. Th. Peters professzor úrnak, a kongresszus szervezőinek és a Művelődési és Közoktatási Minisztériumnak, valamint a Budapesti Történeti Múzeumnak, amely intézmények lehetővé tették a magyar kutatók részvételét az egyénileg vállalt áldozatokon kívül.

Szabó Klára

Vendégeink voltak...

1992. június 29. és július 5. között a nyíregyházi Jósa András Múzeum vendégül látta Brigitta Kull régészt, a berlini Tudományegyetem tanárát, aki a Hallstadt és La T'ene kori anyagot kutatta.

*

1992. június 28-án "Az Év Európai Múzeuma" című pályázat két tagú zsürije megtekintette a Közlekedési Múzeum kiállításait és tanulmányi raktárát, amellyel a fenti címet az intézmény megpályázta.
1992. július 6. és 8. között M. Olsansky, a brnói Technikai Múzeum munkatársa tárgyalásokat folytatott a Közlekedési Múzeumban a szeptemberre tervezett "A hang története" című kiállítás előkészítéséről.

SZEMÉLYI HÍREK

Díjak, kitüntetések

A Művelődési és Közoktatási Minisztérium Múzeumi Osztálya 1992. augusztus 20. alkalmából Nívódíjjutalomban részesítette:

- *Magas színvonalú kiállítások létrehozásáért:*
  a Néprajzi Múzeum Kollektíváját,
  dr. Selmeczi Kovács Attilát,
  dr. H. Kolba Juditot.
- *Gyűjteménygyarapító tevékenységéért:*
  dr. Tettamanti Saroltát.
- *Kimagasló restaurálási munkájáért:*
  Illyésné Ötvös Máriát.
- *Tudományos tevékenységéért:*
  dr. Viga Gyulát,
  dr. Tóth Endrét,
  Mravik Lászlót.

1992. június 21-én elhunyt Lantos László, a Szépművészeti Múzeum restaurátor osztályának munkatársa. A múzeum saját halottjának tekinti.

*

1992. július 15-én elhunyt dr. Lengyel Imre egyetemi tanár, a biológiai tudományok doktora, számos tudományos társaság tagja. A történeti népességek embertani hagyatékán új módszerekkel végzett, rendszeres szerológiai vizsgálataival és populációgenetikai értékeléseivel nemcsak a történeti és klasszikus antropológiát fejlesztette tovább, hanem a hazai és nemzetközi régészeti kutatásokat is új eredményekkel gazdagította.

KÖZHASZNÚ INFORMÁCIÓK

A Művelődési és Közoktatási Minisztérium Közgyűjteményi Főosztály Múzeumi Osztálya kérésére közöljük az alábbi levelet

International Council on Monuments and Sites
Műemlékek és Történeti Együttesek Nemzetközi Tanácsa
ICOMOS
Magyar Nemzeti Bizottság
Budapest I. ker., Táncsics M. utca 1.

Művelődési és Közoktatási Minisztérium
dr. Bodó Sándor úrnak,
a Közgyűjteményi Főosztály vezetőjének
Budapest Szalay u. 10/14.
1055

Kedves Főosztályvezető úr!

Magyar és külföldi ICOMOS tagok részéről az utóbbi időben több panasz érkezett hozzám, hogy az ICOMOS tagsági kártyáját egyes múzeumokban nem fogadják el belépőként.
Az ICOMOS megalakulásakor tisztázta legtöbb tagországával, hogy tagjai ingyen látogathatják a múzeumokat és műemlékeket. Ennek igazolására készíttette az ICOMOS a tagsági kártya azon borítóját, ami részletezi a belépési lehetőségeket és amelynek egy példányát tájékoztatásul csatolom.
Kérem Főosztályvezető úr szíves intézkedését, hogy a múzeumok és romterületek értesítést kapjanak arról, hogy az ICOMOS tagsági kártya ingyenes belépést biztosít továbbra is.
Egyben megragadom az alkalmat arra, hogy felkérjem, legyen segítségünkre abban, hogy a múzeumi munkaterület dolgozói közül minél többen legyenek az ICOMOS tagjai. Egy 1982-es ICOMOS VB. határozat lehetővé tette a tagsági díjnak nemzeti valutában való fizetését, ennek alapján szélesre tártuk az ICOMOS kapuit és jelenleg több mint 220 tagunk van. Köztük számos művészettörténész, régész és restaurátor, de nagy örömömre szolgálna, ha a múzeumi terület dolgozói közül még több személyt üdvözölhetnénk tagjaink között. Jelenleg az egyéni tagok éves tagsági díja 20 USD, ami a fentieknek megfelelően forintban fizethető. (Jelenleg 1500,– Ft)
Az egyéni tagok mellett az ICOMOS-nak jogi tagjai is vannak... Magyar vonatkozásban ezek főleg történeti városok és a műemlékvédelemmel kapcsolatban lévő intézmények, tervező és építőipari vállalatok. Sajnos a jogi tagok között múzeum nincs, holott rájuk is szívesen számítanánk. A jogi tagok tagsági díja jelenleg 133 USD, azaz 10 500,– Ft.
Az ICOMOS egyéni és jogi tagjai megkapják az előbbiekben említett tagsági kártyát, az ICOMOS párizsi központjának évente négyszer megjelenő hírlevelét, valamint a magyar nemzeti bizottság körleveleit (évente 15–20-at). Ezekből tájékozódhatnak a műemlékvédelem aktuális hazai és nemzetközi rendezvényeiről, tanfolyamokról, konferenciákról, ösztöndíjas lehetőségekről, stb.
Főosztályvezető úr szíves segítségét mindkét ügyben előre is köszönöm.

Szívélyes üdvözlettel:

Budapest, 1992. július 23.

dr. Román András
elnök s. k.

A GÖDÖLLŐI KASTÉLY JÖVŐJE

Észrevételek a gödöllői Grassalkovich kastély rehabilitációs programjához

Alig egy hónapja, július 22-én döntött a kormány egyik legértékesebb műemlékegyüttesünk, a gödöllői Grassalkovich kastély jövőjéről, rehabilitációs programjáról. Ez a döntés – noha egy esztendőt vártunk rá – bizonyára sokunk számára kisebb örömünnepet jelentett, hiszen felgyorsítja a helyreállítási munkák ütemét, valamint a hasznosítási projekt konkretizálását.
A kormány elé került, a környezetvédelmi és területfejlesztési miniszter nevével fémjelzett, mellékleteivel együtt mintegy **negyven oldalnyi előterjesztés,** melyet aztán a kormányülésen el is fogadtak, valószínűleg kevéssé ismert úgy szakmai, mint szélesebb körökben. Elkészültében ugyan számos minisztérium és a gödöllői önkormányzat is közreműködött, műfaji sajátosságai miatt nemigen lehetett mód egy tágabb körű propagandára, mi több, az érdekelt szakmai körökkel történő folyamatos egyeztetésre. Ennek hiánya persze rányomja bélyegét a rehabilitációs program koncepciójára, a még inkább annak részleteire . . . mielőtt azonban erre kitérnénk, foglaljuk össze az elfogadott előterjesztés tartalmát.

Az anyag első része vázlatosan leírja a kastély történeti, művelődéstörténeti jelentőségét, helyzetét és állapotát, a hasznosítás koncepcióját. Határozati javaslatokat hoz, részben a közeli, részben a távolabbi jövő feladataira (például: pénzügyi terv), és a hasznosítás elvi-elméleti kidolgozására. A második rész a kastély tartalmi rehabilitációjának megvalósítási programját sűríti kissé meglepő részletességgel. Eszerint egy építészeti keretbe foglalt élő múzeum (ún. Összműfajú múzeum és művelődéstörténeti megelevenítő emlékhely), valamint politikai, diplomáciai aktusoknak helyt adó intézmény lenne a kastély. Környezetébe az infrastrukturális fejlesztéssel együtt ún. castel nuovo kerülne, egyfajta holdudvarként, kulturális és idegenforgalmi egységekkel. Végül egy műemléki hatósági állásfoglalást olvashatunk, mely lényegében és egészében igent mond a tartalmi rehabilitációra.

Jelen sorok írója – lévén történeti muzeológiával foglalkozó szakember – nem merne vállalkozni a fentiekben vázolt előterjesztés minden irányú elemzésére és kritikájára – ezt a szakminisztériumok és a gödöllői önkormányzat bizonyára még a kidolgozás fázisaiban elvégezte. Ennek ellenére a mégoly laikus olvasónak is feltűnhet, hogy az anyag, illetve a határozatok egyike sem tér ki a vállalkozói tőke rehabilitációs programba bevonásának koncepciózusabb, intézményi felelősséget is megfogalmazó kérdéseire. Itt-ott találunk utalásokat pályázati szisztémára, ötletszintű gondolatokra – például: bérleti díj fejében felújítási költségvállalásra –, ennek precíz, strategiális rögzítésével az anyag adós marad. Akárcsak azzal, hogy mindennek kidolgozásáért és bonyolításáért mely szerv lesz megbízva, felelőssé téve.

E fogyatékosság azért is húsbavágó, mert az állam tehervállalása a felújításban és a hasznosításban az előre látható költségek negyedére-ötödére szól, tehát a mintegy 4–5 milliárdos program fedezetének nagy része a magyar és külföldi tőke, illetve esetleges mecénások megmozdításától függ.

A fentiekkel kölcsönhatásban hiányjelet tehetünk az anyag végére a majdani működtetéssel járó költségek vonatkozásában is. Nyilvánvaló persze, hogy 4–5 évre előre nemigen tudunk jósolni, s a program kormányszintű elfogadása elvben garanciát is jelenthet a működtetésre. Mindazonáltal fontos részhatározat lehetett volna az ezt racionalizáló szerv egyértelmű megjelölése, így azonban csak a remény marad, hogy a szeptember 30-i határidővel elkészítendő pénzügyi terv ez irányokban is konkrétumokat rögzít majd.

Áttérve az előterjesztés tartalmi rehabilitációs programjára, hadd kezdjük egy látszólag formai észrevétellel: föltűnőek a pontatlan, gyakorta pongyola megfogalmazások és meghatározások. Nem tudni, mi az oka, hogy a számos fórumon „átrágott" anyagban történeti hamisságok maradhatnak (például: Gödöllő, mint az ország gazdaságpolitikai központja a XVIII. század harmadik negyedében). Ki tudja, miféle szakzsargonban használnak olyan kifejezéseket, mint például a „művelődéstörténeti szakszerűség megjelenítése", vagy „összműfajú kastélymúzeum", miközben az olvasás során nyilvánvalóvá válik: két évszázad kastélybéli életének művelődéstörténeti jelentőségű megelevenítéséről van szó – hogy szabatos magyarsággal fogalmazzunk. Ez a nagyvonalú, néhol hányaveti fogalmazás aztán olykor szarvashibákat is produkál, mint például az egyik funkció leírása ilyeténképp: „Sörpincék a régi serház emeletén".

Ezek a szőrszálhasogatásnak tűnő észrevételek sajnos erősen tartalmi vonzatúak is. Megkockáztatom, nemegyszer a hasznosítási gondolatkör kidolgozatlanságát hivatottak – bizonyára akaratlanul – elrejteni. Mert lényegében kiderül, hogy a műemlékegyüttes „új tartalmi küldetése" mi lehetne az anyag e részét író Bugár Mészáros Károly miniszteri biztos szerint, s az is világos, hogy Gödöllő potenciálisan alkalmas egy „művelődéstörténeti összefüggés rendszer" telepítésére, mindennek kifejtése azonban inkább elméleti síkon tűnik meggyőzőnek. Pontosabban, ott sem. Anélkül, hogy művelődés- és művészetelméleti elemzésekbe bocsátkoznánk, csak arra hadd emlékeztessünk, hogy az összművészet megteremtésének, az alkotói és befogadói attitűd egymásba nemesülésének ideája a XIX. és XX. század európai eszmetörténetének egyik mindig visszatérő – és jellemző – vonulata. Számtalanszor nyilvánvalóvá vált, hogy megvalósulása egyéni, legföljebb mikroközösségi szinten **az, ami,** nagyközösségi, mondhatjuk, tömegméretekben pedig kétes értékű látványosságokat produkál. De rövidre és kissé demagóg módon zárva: a XX. századi európai – amerikai, ázsiai stb. – ember az elmúlt kétszáz esztendőt a kastély rekonstruált funkcióiban csak egy kellemes szórakozásként fogja megélni, mert a barokk kori arisztokrácia vagy a monarchikus idők világa múltja ugyan, de már nem élettere.

A rehabilitációs program elméleti fejtegetéseinek ellentmondásosságát a konkretizálás több pontján is tetten érhetjük. Az anyag ugyanis nem tér ki az **eredetiség fogalmának** legalább viszonylagos meghatározására (eredeti építészeti környezet, eredeti berendezés stb.), így az olvasó számára érthetetlen funkcionális és kronológiai ugrások bizonytalanítják el az érvelést. Az eklektikusság nem a rekonstruálandó enteriőrök vonatkozásában zavaró – sőt, itt valamennyire szükséges is –, hanem a régi és új funkciók meghatározása szempontjából. Hogy csak egy vonatkozást emeljünk ki: történetileg – ahogy az anyag mondaná: „művelődéstörténeti szakszerűség" szempontjából – teljességgel indokolatlan a „nemzeti és nemzetközi tiszteletadás" funkciójának betelepítése a kastélyba. Gödöllő sosem volt a magyar államiság, a nemzeti szuverenitás megtestesítője, nagy jelentőségű külpolitikai történések színhelye. Volt barokk főúri rezidencia, királyi és kormányzói pihenőkastély, de nem volt „alternatív államszékház".

A protokolláris funkció, még ha alkalmanként is történik a betelepítése, kikerülhetetlenül bezavar a „volt szellemi tartalmak" megelevenítésébe. Indokolatlanul köt le infrastruktúrát, illetve éppen olyan beavatkozásokat kíván (például: rejtett fürdőszobák), amelyek ellentétesek a funkcionális rekonstrukcióval és a primer műemléki helyreállítás szempontjaival.

Hasonló alapozottságú kritika fogalmazható meg olyan funkciók tervezése esetén is, amelyek a kastély építészetileg legértékesebb szárnyaiban helyeznek el – hogy az anyag nyelvezetét használjuk – „idegenfor-

galmi eszköz" típusú egységeket (például: udvarmesteri irodák, apartmanok stb.).

A tartalmi rehabilitáció elméletének egyenetlensége, következetlensége jó terepet ad a végiggondolatlan ötleteknek, az ad hoc jellegű elképzeléseknek is. Vajon miért kerül a szövegbe – például – egy ilyen mondat: „Kiállítóteret ad a volt Szovjetunióból hazahozandó műtárgyaknak", mikor csak részben ismerjük a volt keleti szomszédhoz került műtárgyállományt, s amelyekről információink vannak egyáltalán, annak sincs Gödöllőhöz – akár közvetve is – semmi köze? Vajon mi indokolja a váci egyháztörténeti gyűjtemény Gödöllőre hozatalát, s – ha már izgalmas közgyűjteményeknél tartunk – miért nem említődik meg a pannonhalmi Habsburg-képtár, melynek legalább történeti kötődése kimutatható és az ezzel kapcsolatos közgyűjteményi tárgyalások előrehaladott állapotban vannak?

De hadd ne soroljuk tovább az ilyen és hasonló részleteket, melyek arról tanúskodnak, hogy bőven van még teendő a tartalmi rehabilitáció pontosításában. Ahogy mindennek tárgyiasítása, intézményesítése tekintetében is.

Az anyag ugyanis e tekintetben szintén következetlen. Egy helyütt az ún. összműfajú kastélymúzeumnak „országos múzeumi szerepkört" szán, más helyütt a tervezett intézményt a Magyar Nemzeti Múzeum filiájaként említi, megint más helyütt az országos múzeumok közös kiállítóhelyeként definiálja. Még bizonytalanabb a művelődéstörténeti „szellemi tartalmak" koordinátoraként, szervezőjeként említett „udvarmesteri iroda" intézményének milyensége, melynek szervezeti elképzeléseiről, hovatartozásáról szó sem esik. Hasonlóan ötletszerű – és bizonyára több esetben nem egyeztetett – a hasznosítás során közreműködő intézmények listája is, s inkább tükrözik a program megfogalmazójának egyéniségét, mintsem egy csapatmunka szélesebb szakmai horizontját.

Mert a rehabilitációs program problémája végül is egy mondatban összefoglalható: nélkülözi a különböző szakterületű hozzáértők csoportmunkáját, az együttgondolkodás plusszát és a kollektív bölcsességet. A kormány elé került és elfogadott előterjesztés féloldalasra sikeredett. Míg a műemlékegyüttes rehabilitációjának feltételteremtő szintjén nagy előrelépés történt (állami tehervállalás, pénzügyi terv, az önkormányzatnak nyújtandó támogatás stb.), addig a tartalmi kérdéseket, a kulturális tervezőmunkát illetően az anyag torzó maradt. A valódi eredmény e vonatkozásban az, hogy a kormány elfogadta a vegyes hasznosítás, ezen belül pedig a kulturális örökség megelevenítésének elvét, dominanciáját.

Hogy aztán milyen legyen az „összműfajú kastélymúzeum", mit jelentsen a „művelődéstörténeti szakszerűség megjelenítése", s mindebbe illeszkedhet-e protokollum, konkrét tervező- és szervezőmunka függvénye. Reméljük, ebben már történészek, muzeológusok és érintett közgyűjtemények szakemberei is részt vesznek.

Varga Kálmán
Városi Múzeum, Gödöllő

A Vittorini Képzőművészeti Restaurátor Egyesület (Urbino, Olaszország),

hallgatókat keres alkalmazásra, akik felsőfokú képzettséggel rendelkeznek és festményrestaurálásra, tábla- és vászonkép-másolatok készítésére szakosodtak.

Jelentkezni levélben, faxon, vagy telefonon lehet a következő címen:

VITTORINI & C. Restauratori
C.P.75
61029 URBINO PS
ITALY
Tel.: 0722-320337 / 331278
Fax: 0722-330630

Bendeffy Márta

A PULSZKY TÁRSASÁG HÍREI

A társaság felhívására, a múzeumi szakalkalmazottakhoz eljuttatott mintegy 1600 kérdőívet 215 kolléga küldte vissza, jelezve érdeklődését, felajánlva közreműködését a múzeumi munka legkülönbözőbb területein megvalósítandó változtatások kidolgozásában, vagy csak egyszerű helyzetelemzésekben. A jelentkezők közül – függetlenül attól, hogy tagja-e a PT-nak vagy sem – a munkát, közreműködést is vállalókból áll össze az egy-egy témával foglalkozó munkabizottság, melyet koordinátorok irányítanak. Ezen koordinátorok személyére tett javaslatot a PT ideiglenes elnöksége, ennek megvitatására gyűltek össze az érdekeltek 1992. június 15-én a Hadtörténeti Múzeumban.
A megbeszélésen, amelyen a jelenléti ív tanúsága szerint 42 fő vett részt, a következő munkacsoportok megalakításában és csoportonként az alábbi koordinátorok személyében állapodtak meg:

I/A. MÚZEUMI TÖRVÉNY
Koordinátorok:
Matskási István főigazgató,
Magyar Természettudományi Múzeum;
Környei Attila igazgató, Soproni Múzeum;
Szentléleky Tihamér régész,
Savaria Múzeum, Szombathely

I/B. MÚZEUMIGAZGATÁS
Koordinátorok:
Laczkovits Emőke muzeológus,
Laczkó Dezső Múzeum, Veszprém;
Sinkó Katalin osztályvezető,
Magyar Nemzeti Galéria
betöltetlen

I/C. MÚZEUMI ETIKA, SZAKÉRTÉS, JOGDÍJAK
Koordinátorok:
Veres László megyei múzeumigazgató,
Herman Ottó Múzeum, Miskolc;
Györgyi Erzsébet muzeológus, Néprajzi Múzeum;
Kiss Ákos ny. muzeológos, Iparművészeti Múzeum

GÖDÖLLŐ
1992/9.
Múzeum. Hírlevél

GÖDÖLLŐ 1995. XI. 22.

árgyalásán

di Éva ellen hűtlen kezelés és magánokirat-hamisítás, Porkoláb Tamás ellen pedig hűtlen kezelés a vád. Az ügyész kitért arra, hogy a felelősség vizsgálatakor figyelembe kell venni, hogy a vagyon elleni bűncselekmények révén történő haszonszerzés az első- és a másodrendű vádlott közvetlen érdekkörében merült fel.

T. B.

sodfokon

rémben, ahol az elsőt. Ebben az esetben nem kellett volna leszerelni és új helyen ismételten felállítani az elektronikus ellenőrző, biztonsági rendszert. Az előrejelzések szerint ugyanolyan szigorú biztonsági intézkedések lesznek majd a Magdaper fellebbviteli tárgyalása idején, mint az első tárgyalási szakaszban.

F. Gy. A.

rdékba?

éghez. A megyei ügyészség e eadványra még nem reagált.

A Nehézfémöntöde korábbi vezetőit képviselő jogászok ugyanakkor megtámadták azt a cégbírósági bejegyzést is, amellyel a bíróság egy nap alatt bejegyezte a tulajdonosváltást. A Fejér Megyei Bíróság kimondta, hogy a cégbíróság eljárása alapvetően hibás volt. Mindez azonban nem változtat azon, hogy a cégbírósági bejegyzés érvényben maradt. Információink szerint a Fővárosi Bíróságon hamarosan megkezdődik az a per is, amelynek célja: kideríteni, színlelt ajándékozási szerződést kötött-e a VDS Kft. az új többségi tulajdonossal.

Lehoczki István

EGYSZERŰ PARASZTI ÉSSZEL

– Ha igaza lesz az uramnak, és előbb-utóbb elfogynak a jelöltek az országban, akkor neki is felajánlják majd a kormányszóvivőséget!

Gödöllői kastélygondok

MUNKATÁRSUNKTÓL

Gödöllő város kilépett abból a közhasznú társaságból, amelyet a gödöllői királyi kastély felújítására, megóvására és hasznosítására hozott létre több szervezet, többek között a Környezetvédelmi és Területfejlesztési Minisztérium. Gödöllő város 28,68 százalékos tulajdonarránnyal meghatározó tulajdonosa volt a társaságnak.

A társaság legutóbbi közgyűlésén kiderült, *Gémes György* polgármester kifogásolta, hogy a kastély felújításával kapcsolatos döntésekbe nem vonták be a város szakértőit. A kilépésben szerepet játszhatott az is, hogy a társaság ingatlanaira a korábban becsült árnál többet ígérő vásárló jelentkezett a városnál.

Pudleiner Gyula büntetését életfogytiglanra súlyosbították

A Legfelsőbb Bíróság – súlyosbítva az elsőfokú ítéletet – élet- Az ítélet szerint Pudleiner 1992. február 27-én agyonlőtte

FELHÍVÁS

Erőművi csőrendszerek kivitelezőinek előminősítésére

A **Dunamenti Erőmű Részvénytársaság** mint **megbízó** (2442 Százhalombatta, Erőmű út 2.) előminősítést kíván lefolytatni a területen létesítés alatt álló, G2. jelű, kombinált ciklusú blokk részeként megvalósítandó alábbi, kulcsrakész vállalkozói csomagok vonatkozásában.

1. sz. Vállalkozói csomag: Kondenzátor-hűtővízrendszer
Az 1. sz. vállalkozói csomag egy más vállalkozó által szállított, 65 MW teljesítményű kondenzációs gőzturbina kondenzátorának és segédberendezéseinek hűtését hivatott biztosítani az erőmű meglévő hűtővízrendszeréből egy kb. 200 fm hosszú, NÁ 2000-es földbe fektetett betonágyban nyugvó csővezetéken keresztül. A csomag tartalmazza a csővezeték kiépítéséhez szükséges építészeti jellegű munkákat, a melegvíz-visszakeverő műtárgy és szivattyúüzemének megvalósítását is.

2. sz. Vállalkozói csomag: Külső (udvartéri) vezetékek
A 2. sz. vállalkozói csomag a meglevő csőtartó oszlopokon, kb. 600–700 fm hosszú, NÁ 400-as fűtési forróvíz-, (előremenő és visszatérő) és nyersvíz, valamint NÁ 600-as, 17 bar nyomású gőzvezeték kiépítését jelenti a meglévő csőtartóoszlopok esetleges megerősítésével és néhány új csőtartóoszlop kiépítésével együtt.

A vállalkozói csomagok jellege: kulcsrakész (anyagbeszerzés, gyártás, szállítás, szerelés, üzembe helyezés).
A kiviteli terveket a megbízó biztosítja a leendő vállalkozó részére.
A szerződés nyelve: magyar
A szerződéskötés várható időpontja: 1996. április
Átadási határidő: (a blokk többi részével együtt) ***1997. október***
Garanciaidő: *2 év*
Fizetési feltételek: 10% előleg azonos értékű előleg-visszafizetési garancia és jóteljesítési garancia letétele mellett
10% visszatartás (az átadáskor fizetendő)
5% visszatartás (a garanciaidő végén fizetendő)
Közbenső fizetések: szállítási illetve szolgáltatási csomópontok alapján.
Fizetőnem: HUF

Az előminősítést a megbízó nevében az **ERBE Energetika Mérnökiroda Kft.** végzi.

Cím: ERBE Energetika Mérnökiroda Kft.
1117 Budapest, Budafoki út 95.
Kapcsolattartó személy: Kelecsényi Lajos
Tel.: 209-0966, –75
Fax: 182-1107

A megbízó olyan magyar vagy Magyarországon bejegyzett tőkeerős, megbízható anyagi háttérrel és a fenti csomagok kivitelezésére megfelelő erőművi vagy más iparágban szerzett gyakorlattal és minőségbiztosítási rendszerrel rendelkező cégek jelentkezését várja, akik szerződéskötés esetén képesek annak teljesítésére.
Konzorcium jelentkezése nem elfogadható.
Az ajánlattevők megfelelőségét igazoló kvalifikációs ívek a fenti címen vehetők át.
A kitöltött kavilifikációs ívek beadási határideje: **1995. december 15., 10 óra**
Az ajánlattevők a csomagok bármelyikére vagy mindkét csomagra együtt is beadhatják a kvalifikációs ívet.

Az értékelés szempontjai:
- megbízható anyagi háttér
- gyártóművi és szolgáltatási-kapacitási adatok
- erőművi v. más iparági referencia
- minőségbiztosítási rendszer
- a személyzet összetétele

Megbízó az értékelést 1996. január 10-éig végzi el, és a nem megfelelőnek értékelt ajánlattevőket

GÖDÖLLŐ

Magyar Nemzet

KEDD, 1994. október 25.

Kúriák, várak, birtokközpontok

A Grassalkovich-kastély egymilliárd forintra vár

Az országban kétezer kastély, vadászkastély, kúria, kastélyszerű birtokközpont található. Fontos lenne megfelelő felújításuk, hasznosításuk. A kastélyok közül 780 élvez műemléki védettséget. Ezt *Fejérdy* Tamás, az *Országos Műemlékvédelmi Hivatal* igazgatója közölte a *Környezetvédelmi és Területfejlesztési Minisztériumban* megtartott hétfői sajtótájékoztatón.

A kastélyok építészeti jelentőségükön túl gyakran a társművészetek gazdag anyagát is szolgáltatják. Az 1981-ben kezdett kastélyprogram során 26 üres, 32 rosszul hasznosított és 14 műemléki szempontból védett középületben kezdték meg a felújítási nunkákat, így legalább az állagmegóvást sikerült elvégezni. 1984-ben öt kastély és hét vár felújítására külön programot indítottak. E program része a gödöllői *Grassalkovich-kastély* is. A gödöllői létesítmény felújítása – a szokásos műemlékvédelmi kereteken túl – egymilliárd forintos igérvényt kapott a költségvetéstől. Ebből 400 millió forintot már felhasználtak. A felújítás nagyságrendileg hárommilliárd forintot, a komplex hasznosítás ennél is többet igényel. Megpróbáltak olyan hasznosítást meghatározni, amely modellként szolgálhat más kastélyoknak. Ennek része, hogy szállodai hasznosításra, konferenciák rendezésére, színházi előadásokhoz ugyanúgy lehetőséget ad majd a kastély, mint az egykori királyi lakosztály enteriőrjének bemutatására. A történelmi szárny tetőszerkezete kész, a belső rekonstrukció is folyik. A tervek szerint a kastélyszárny egy része már néhány év múlva bemutatható a látogatóknak.

A Kortárs Kiadó a téli könyvvásárra készül

Idén tavasszal, a könyvhéten jelentkezett először öt kötettel a *Kortárs Kiadó*. *Mányoki* Endrét, a kiadó vezetőjét arról kérdeztük, mit adnak ki a karácsonyi könyvvásárra.

– *Tamási* Áron összegyűjtött novelláit három kötetben fogjuk megjelentetni, az első kapható lesz hamarosan. Új verseskötettel jelentkezik *Csoóri* Sándor *Hattyúkkal ágyútűzben* címmel. Az újvidéki *Tolnai* Ottó *Kékítőgolyó* című könyve prózai írásokat tartalmaz. Régi adósságot törlesztünk a korán meghalt *Sziveri* János minden versének közreadásával. *Kis* Zoltán a *Kortárs* folyóiratban tűnt fel, *A nagy roham* című prózai írásával. *Miskolczy* Ambrus történész tanulmánya, *Lélek és titok* a *Mithologiae Nationis Europae Centralis* sorozatban a román nemzeti mitológiát elemzi. *Alexa* Károly állította össze a *Magyar zsoltár* című kötet anyagát, mely *Szenci Molnár* Albert fordításaitól napjainkig figyeli irodalmi zsoltárainkat. *Hajdú* István művészettörténész *Vetett árnyék* című esszéje korunk vizuális kultúrájával foglalkozik.

– *A Kortárs Kiadó megalakulásakor igérte, hogy gondolnak a gyerekekre is.*

– *Áprily* Lajos gyerekeknek szóló elbeszéléseit *Igazmesék állatokról* címmel adjuk közre.

(o. á.)

Történe

Jegyzőkönyv tanúsítja, hogy már 1956-ban szó esett 1996-ról. Debrecenben a városi-megyei forradalmi bizottmány október 31-én pontokba foglalta annak a küldöttségnek a feladatait, amely az új közhatalmi testületek országos találkozójára indult. Sok javaslat kimaradt, nem minősíttetvén elég sürgősnek. Köztük szerepelt az is, hogy „…létre kellene hozni egy folyamatosan dolgozó nemzeti történelmi tanácsot, elsősorban a függetlenség kérdéseinek vizsgálatára, egészen Trianonig… és például a mi századunkban 1948 után a legnagyobb évforduló, 1996 előkészítésére a Kárpát-medencében". Másnap a győri városházán reggeltől estig vitatkoztunk, negyedóránként szavaztunk és választottunk. A lelkeket közben távolabbi bizakodás és félelem is feszítette. Bizakodtunk a kinyilvánított semlegesség oltalmában, féltünk és féltettük az országot a szovjet erőszaktól és megtorlástól. Így hát igazában mégis a függetlenség élet-halál kérdésével foglalkozott az első és utolsó országos forradalmi gyűlés.

Hosszú és keserves évtizedekkel 1956 után most, 1994-ben bezzeg különösen sürgősnek bizonyul a javaslat „…a legnagyobb évforduló, 1996 előkészítésére". Persze 1956-ra is emlékezni kell akkor. Úgy lenne méltó, szép és természetes, ha arra a fényes alkalomra csak az ünnepségek megrendezése maradna az eszme és a jelleg érett tisztázása alapján. Eddig azonban ebből semmi sem tisztáztatott. Mindössze 14 hónappal 1996 előtt inkább mintha kezdene homályba veszni a két évforduló eszméje és jellege. A kormány visszavonta a világkiállítás állami támogatását, megrendezését. A honfoglalás emlékezete ezzel egy elszigetelt és szokványos ünnepség tervévé zsugorodott. 1956 majdani évfordulójára hivatalosan nem is gondolnak. De a hazai és a külföldi érdeklődők és elkötelezettek azért továbbra is ügyelhetnek minderre.

Igen, most is a függetlenség kérdései szorulnak tisztázásra. Közelebbről, a 896-os honfoglalás

egymás után rendítették me
közeli évfordulók támpillér
az általános célt nem bír
azonban az 1996-os vil
időben és térben nem kap
össze a Kárpát-medencéb
nagyvilágban élő magyaroka
magyarokat éppen a korsze
munikáció jegyében is, ha
éves Magyarország bemuta
lanatnyi és sokban csak föl
„környezeti érzékenységek
mek" szabják meg – akkor
lésből kiszorul a történelmi
zeti egyetemesség. Ha 1956
mát és szabadságharcát „
rekvések kiszélesedésévé"
háborúvá", politikai érdek
belterjes civakodásává ala
– akkor ebből a megemlék
kiszorul az egyetemesség,
nista világuralmi terjeszk
demokratikus és nemzeti m
nek ténye és érdeme. Itt és í
el az értelmezések, a minő
keretek, a mércék. Szociali
berális politikusok nemrége
tették, hogy „külpolitikánk
es irányt követi" és „elkerül
denféle toleranciaellenesség
ságellenességet". Sejthetően
litikai elv óhajt sietve é
megszabadulni a történe
nemzeti egyetemesség vál

Pedig a magyar törté
nemzeti egyetemesség hitel
szerű kiformálása sem mai
dekekkel, sem mai szoci
ciáldemokrata és liberális
nem ütközik. Ellenkezőleg
egyetemességbe ők is bele
A sokfajúság és az egyenj
természetes föltételnek szám
az elfogadása is. A mai Mag
az 1100 éves és még régebb
mi út megjelenítésének elen
letartozó sajátosságok és ér
réből meríthető, abból a
amelyben a belső és a külső
son felülkerekedve az épít
dik. Ez elválasztható és elvál
az erőszakos és igazságtala
lás, alávetés, kirekesztés, m

*** **A gödöllői szövőiskola.** A gödöllői szövőiskola a régi, kezdelleges helyiségben is igen szép eredményt ért el az elmult tanévben. Az iskola Frey Róza tanárnő vezetésével átlag husz növendékkel és munkásleánnyal dolgozott Az elkészitett munkák száma következőképpen oszlik meg: negyvenkét darab kisebb-nagyobb csomózott szőnyeg, tizenkét darab gobelin, hatvan darab torontáli szövés, két darab skandináv szövés (Sckerebek) egy darab igazi gobelin. Ezek közöit egy körülbelül százhusz négyzetméteres szőnyeg a Nemzeti Kaszinó számára készült ötezer korona értékben. „Szvatopluk követei Arpád előtt" cimü gobelint pedig Alpár Ignác müépitész rendelte meg hatszáz koronáért. A tervezés munkálataiban közremüködtek: rendes ösztöndija tervező s a mühelyrajzok elkészitője Undi Karla, kivüle terveztek még: Undi Mariska, Nagy Sándorné, Frey Vili, Nagy Sándor, Remsey Jenő, Mihály Rezső, Körösfői Kriesch Aladár. A szövőiskola kiállitotta a mult évben szőnyegeit a Műcsarnok és az Iparmüvészeti Társulat kiállitásain és külön kiállitást rendezett Zomborban.

Független Magyarország 1912. aug. 4.

Grassalkovich Okastély – kiemelt program

A rehabilitáció próbaköve

Közel egy évtizede, hogy a hazai barokk építészet stílusteremtő épületegyüttese, a gödöllői Grassalkovich-kastély helyreállítási és felújítási munkálatai megkezdődtek. A műemlékvédelmi szakma által 1985-ben indított és a gödöllői lokálpatrióták által támogatott ún. kiemelt kastélyprogram hatására először még a Németh-kormány, majd 1992–94 között az Antall- és a Boross-kabinet foglalkozott kormányzati szinten a műemlék rehabilitációjának problémáival. Mivel a számítások szerint a kastélyegyüttes rekonstrukciójának pénzügyi vonzatai már 1990-ben is – akkori árakon számolva – elérték a 4 milliárd forintot, mindig a források előteremthetősége, illetve a számtalan nehézséggel küszködő állami költségvetés tehervállalásának mértéke volt az alapkérdés.

SÚLYOSBÍTOTTA A HELYZETET, hogy a nagy kiterjedésű műemléknek, pontosabban különböző részeinek több kezelője volt, s noha az állami tulajdonlás 1867 óta egyértelműnek tekinthető, a kezelői jogot gyakorló intézmények és szervezetek „kitessékelése" pluszáldozatokat kívánt, sőt kíván még ma is.

1985 óta a központi költségvetés – mindent egybevetve – mintegy 600 millió forintnyi összeget, valamint hozzávetőleg 350 milliós közvetett támogatást (például cserеingatlanok) biztosított a szigorú műemléki felügyelettel végzett rekonstrukciós munkákra és az épület kiürítésére. A források oldalán megmutatkozó korlátozott állami szerepvállalás kényszerítette ki lényegében azt a tervezési folyamatot, amely a kastély – hazai viszonylatban rendhagyó – hasznosítási-működtetési programjának kidolgozásához vezetett, s amely az elmúlt évek ellentmondásos eseményei után remélhetőleg a közeli jövőben végképp jó vágányra tereli a kastélyrehabilitáció ügyét.

Az alapképlet bizonyos értelemben egyszerű. A műemlékegyüttes egyedülálló építészeti jelentősége (a művészettörténeti szakirodalomban ezt a „Grassalkovich-stílus" terminológia is mutatja) és történeti szerepe (újkori magyar királyi rezidencia 1867–1918 között) meghatározza a kastély értékét. Ebből következően nem nélkülözheti a központi törődést, ugyanakkor éppen értéke adhat stabil alapot a kiemelkedő idegenforgalmi és turisztikai érdeklődés „aprópénzre váltásához", vagyis különböző üzleti és befektetői körök bevonásához a rehabilitáció folyamatába. Mindez úgy tükröződik a kastélyegyüttes – részleteiben még finomításra szoruló – hasznosítási tervezeteiben, hogy a funkciók lényegében két fő csoportra osztódnak: egyrészt nonprofit, azaz múzeumi-kulturális hasznosítási formákra, másrészt hasznot hajtó, elsősorban az idegenforgalomra építő funkciókra. A különböző, megvalósíthatósági előtanulmányban is rögzített számítások szerint a két rendeltetés szükségszerűen feltételezi egymást, és összességében képes lehet az önálló, nagyságrendileg saját forrásokat felhasználó működésre.

Az itt vázolt és eleddig még inkább papíron létező szisztéma persze nem igazán új vagy eredeti gondolat, az elmúlt években számos világi műemlékünk megmentésére és méltó hasznosítására születtek hasonló elképzelések. Ami itt, Gödöllőn mindenképpen indokolttá és esélyessé teszi a vegyes funkciókra épülő hasznosítási modell gyakorlati kipróbálását, az éppen a műemlékegyüttes különlegesnek számító művelődéstörténeti jelentősége, nagy mérete és ideális megközelíthetősége. Ugyanakkor rendkívüli óvatosságra kell intsen az a tény, hogy sem a nagyságrendileg Gödöllőhöz mérhető (például Fertőd), sem a kisebb kastélyok vonatkozásában nincsenek még pozitív tapasztalatok komolynak számító befektetői körök sikeres bevonására a műemléki rehabilitáció folyamatába.

A GÖDÖLLŐI PROGRAM kidolgozásában az elmúlt majd tíz esztendő alatt számos intézmény és szervezet vett részt, s az együtt munkálkodást nemegyszer szikrázó szakmai vagy érdekütközések kísérték. Az alapvető problémát 1990 óta azonban mégsem a tartalmi elképzelések terén mutatkozó nézetkülönbségek jelentik, hanem inkább a program, illetve a program-alternatívák megvalósításának technikája. A rehabilitáció szereplői lényegében a legutóbbi hónapokig nem tudták megtalálni és kialakítani azt az önálló mechanizmust, amely a felújítási, beruházási és működtetési feladatokat összefogva, a maga összetettségében tudja kezelni a programot. (Az évekig tartó bizonytalankodás főbb kérdései a műemlékvédelem intézményeinek szerepvállalási minőségére és a minisztériumi irányítás lehetőségeire terjedtek ki. Sokan emlékezhetnek az 1992-es – kisebb vihart kavaró – alapítványi kezdeményezésre és a részvénytársasági tervekre is.)

AZ ELMÚLT ÉVEK – több szempontból szükségszerűnek mondható – ellentmondásos kezdeményezései következtében jelenleg a rehabilitáció szereplői között számos tisztázatlan illetékességi-döntési kérdés, működési párhuzamosság van, s ez a források koordinálatlan felhasználásában is tükröződik. Úgy tűnik azonban, hogy az ez év tavaszán megkezdődött egyeztetési folyamat eredményeként minden érintett (Környezetvédelmi és Területfejlesztési Minisztérium, Országos Műemlékvédelmi Hivatal, Műemlékek Állami Gondnoksága, Grassalkovich Alapítvány, Gödöllő városa) egyetért abban, hogy egy ún. közhasznú társasági forma alkalmas lehet a rehabilitáció motorjaként.

Ez a magyar jogrendben újnak számító társasági forma – alakítására 1994 januárjától van törvényi lehetőség – a nonprofit és profitorientált tevékenységek szellemi-pénzügyi harmonizálására ad lehetőséget, és optimális megvalósulása esetén nagyságrendekkel tehermentesítheti az állami költségvetést.

Gödöllőn jelenleg egy ilyen közhasznú társaság fölállítására és működési mechanizmusának kiépítésére történnek erőfeszítések. Már rendeződtek a törzstőkével kapcsolatos kérdések (a tőke összesen 1 112 100 000 Ft), tart a cégbejegyzési procedúra, van ügyvezető és megalakult már a felügyelőbizottság is. A társaságban meghatározó pozícióban a magyar állam van (Környezetvédelmi és Területfejlesztési Minisztérium, valamint a kormány által alapított Grassalkovich Alapítvány), s ez nemcsak azért rendkívül fontos, mert a gödöllői kastély páratlan értékű nemzeti kincsünk, hanem mert biztosítja a központi támogatást és felügyeletet az új, előzmények és minták nélküli gazdasági társaság létrehozásához, majd működéséhez.

A GÖDÖLLŐN MEGVALÓSULÓ MODELL ugyanis nagyobb jelentőséggel bír, mint az adott és konkrét műemlékegyüttes rekonstrukciója, majd vegyes funkciójú üzemeltetése – noha ez sem számít kis tétnek. Sikere vagy kudarca kihatással lehet az egész magyar műemlékvédelemre, különösen a hazai kastélyállomány, illetve a világi építészet vonatkozásában. Ha a modell Gödöllőn működik és képes megoldani a rehabilitáció problémáit, akkor mintául szolgálhat, tapasztalatai pedig adaptálhatók lesznek más műemlékek, műemléki környezetek méltó megőrzése és hasznosítása tekintetében is. Ha azonban nem életképes, vagy szereplői nem kellő körültekintéssel, minden apró részletre ügyelve dolgoznak együtt, a 18. századi barokk együttest ugyan megóvja az állami jelenlét, de elveszíthetünk egy módszert, egy reális lehetőséget, amellyel számos más műemlékünket is jövőnk részévé tehetnénk.

VARGA KÁLMÁN

Átogyfet nik
1994 december
31.

— A pályázaton való részvétel:
a részletes pályázati felhívásban foglaltak szerint.
A részletes pályázati felhívás, amely a feltételeken és értékelési elveken kívül tartalmazza a részletes vagyonértékelést is, 1000 Ft-ért vásárolható meg a részvénytársaság központi irodájában (5000 Szolnok, Kossuth tér 1. fszt.).
— A pályázat leadási határideje: 1995. január 20.
— További felvilágosítás kapható az (56) 340-606-os és az (56) 378-023-as telefonszámokon.

SZOLNOK TÜZÉP RT.

Szolnoki Tüzép Rt.
igazgatósága

MH 18 709

családi ház eladó.

Érdeklődni lehet hétköznap 10—12 óráig a 269-4550/171 melléken, Tóthné Kovács Éva, illetve levélben: 8200 Veszprém, Erdész utca 8.

Irányár: 3 200 000 Ft.

MH 13-443

	fix	365 nap	25%	0%
Márvány betétjegy#	fix	180 nap	23%	0%
	fix	365 nap*	24%	7%
Alabástrom betétjegy#	változó	365 nap**	24%	7%
	változó	540 nap***	25%	8%

* a minimális visszavásárlási idő a 365 napos futamidejű Márvány betétjegy esetében: 90 nap.
** a minimális visszavásárlási idő a 365 napos futamidejű Alabástrom betétjegy esetében: 90 nap.
*** a minimális visszavásárlási idő az 540 napos futamidejű Alabástrom betétjegy esetében: 180 nap.
Az Alabástrom betétjegy 1 év után mind a visszavásárlás, mind a beváltás esetén kamatos kamatot fizet.
A Hídlő pénztárjegy értékesítése 1994. április 18-ától megszűnt.
Az MHB és az OBA biztosításával

15 752 MH

munkanapokon 9—16 óráig.

◆

A báli belépőjegyek sorsoláson vesznek részt, melynek fődíja
Renault személygépkocsi.

◆

Minden érdeklődőt szeretettel várunk.

◆

Minden kedves olvasónak kellemes karácsonyt és boldog új évet kíván
az Oil Europe.

MH 18 598

VASÁRNAP

Lapszemle

Miről ír a Vasárnap című hetilap mai száma?

* Az év minden fontos története politikában, gazdaságban, sportban.
* Ez a harc lesz a végső, Farkasházy úr?
* Fejés mint szellemi munka, azaz hogyan keressünk könnyen, gyorsan néhány milliót?
* A miniszterné belügyei — beszélgetés Fellegi Katalinnal, a belügyminiszter feleségével.
* II. János Pál engedélye a magyar szerzetesrendeknek.
* Szabad egy ezredfordulóra?
* Praktikus ötletek, programajánlatok szilveszterre.

KERESSE, OLVASSA A VASÁRNAPOT!

MH 18 708

A MAGYAR HÍRLAP

ajándék vonala

E HETI AJÁNDÉK:

Szuperintenzív tanfolyam

120 óra 21000 Ft.

Két fő részére

LONDON Stúdió®

Angol és német tanfolyamok

Beiratkozás: 1995. január 5-6-án16-tól 20 óráig, január 7-én 10-től 14 óráig

Budapest, XI. Villányi út 27. Tel.: 185-0264

Hívja fel a 06-90-333-650

telefonszámot, mondja be a megoldást, hogy részt vehessen az ajándéksorsoláson

A	M	I	N	Ő	S	É	G	G	C	N	F	A	I	
E	A	I	X	R	S	C	Í	G	S	O	R	R	S	
V	J	T	F	Ő	P	O	F	O	K	E	M	X	K	
Ő	U	Í	N	X	U	H	L	R	Z	F	R	Ű	O	
E	É	F	F	M	B	X	R	T	O	Z	Ú	E	L	
S	Y	P	H	A	F	Z	O	K	U	T	S	Á	Á	
Z	B	E	H	Ű	Á	Z	S	Ű	R	T	Ó	U	J	
K	X	M	Á	T	T	S	V	G	B	R	N	B	A	
Ö	C	O	C	A	R	O	N	Z	Z	E	V	Ű	É	
Z	X	O	D	F	H	Á	T	Z	M	V	P	E	B	
Ö	S	K	S	R	Ö	K	É	G	E	Ű	P	Ű	É	
K	D	E	R	X	C	J	O	T	N	C	X	S	D	

A szerencsés nyertest számítógéppel sorsoljuk ki. Telefonáljon 1995. január 1-én délig. A nyertes nevét a január 3-ai Magyar Hírlap közli.

Keresse meg a betűk közt az e heti reklámmondatot!

Belföldi hívás: 77 Ft+áfa/perc

OTP BANK

Országos Takarékpénztár és Kereskedelmi Bank Rt.

A tartósan lekötött konvertibilis devizabetétek 1994. december 26-tól érvényes kamatkondíciói (a kamat hetente változik, de a hétközbeni változtatás jogát fenntartjuk!)

	Látra szóló	EC számla	1 hónapra lekötött 1000 USD alatt	1 hónapra lekötött 3000 USD felett	3 hónapra lekötött 1000 USD alatt	3 hónapra lekötött 3000 USD felett	9 hónapra lekötött 1000 USD alatt	9 hónapra lekötött 3000 USD felett	12 hónapra lekötött 1000 USD alatt	12 hónapra lekötött 3000USD felett
USD	1	1	4	5	4 3/8	5 3/8	5 5/16	6 5/16	5 5/8	6 5/8
DEM	2	2	3 1/8	4 1/8	3 1/4	4 1/4	3 11/16	4 11/16	3 11/16	4 11/16
CHF	1	1	1 3/4	2 3/4	2 1/4	3 1/4	2 11/16	3 11/16	2 13/16	3 13/16
GBP	2	2	3 3/4	4 3/4	4 5/16	5 5/16	5 5/16	6 5/16	5 3/4	6 3/4
ATS	2	2	2 7/8	3 7/8	3 1/8	4 1/8	3 1/2	4 1/2	3 1/2	4 1/2
AUD	2	2	5 1/4	6 1/4	5 5/8	6 5/8	7 1/16	8 1/16	7 9/16	8 9/16
CAD	1	1	3 3/8	4 3/8	4 7/16	5 7/16	5 1/2	6 1/2	5 15/16	6 15/16
SEK	2	2	4 3/8	5 3/8	4 13/16	5 13/16	5 1/2	6 1/2	5 7/8	6 7/8
ITL	2	2	5 5/16	6 5/16	5 11/16	6 11/16	6 15/16	7 15/16	7 1/4	8 1/4
FRF	3	3	3 5/8	4 5/8	4	5	4 3/4	5 3/4	5	6
JPY	1/2	1/2	1 1/8	2 1/8	1 5/16	2 5/16	1 9/16	2 9/16	1 5/8	2 5/8

Az itt közölt kamatok a lekötési idő hosszától függetlenül, az 1000 USD érték alatti és 3000 USD értéket meghaladó egy-egy lekötött betétre vonatkoznak. Az 1000 USD értéket meghaladó egy-egy lekötött betétre az első oszlopban feltüntetett kamaton felül 3/4% kamatot adunk. Az EC-kamatok megegyeznek a látra szóló kamatokkal. Az 50 000 USD-t meghaladó, vagy annak megfelelő értékű CHF, DEM, ATS és GBP lekötésére, a kamattáblán szereplő többi deviza esetében — a KWD kivételével — 100 000 USD érték felett eseti meghatározással egyedi kamatot alkalmazunk.

MH 18629

A

PRETIUM Rt.

Igazgatósága

értesíti tisztelt részvényeseit, hogy sikeres Alakuló Közgyűlése után megkezdte működését, s ezúton kíván eredményekben gazdag,

Boldog Új Évet

tulajdonosainak, leendő ügyfeleinek!

Gödöllő

Göncsi Annamária: Kis Europa kár lehetne
a Granatkovich-Zastéf = Heti Bp 1989. szept. 6.
5.

Miről beszélnek a falak Gödöllőn?

Kétszer is jártam mostanában Gödöllőn, megnézni a felújítás alatt álló Grassalkovich-kastélyt. Első alkalommal *Dávid* Ferenc művészettörténész kalauzolt. Évek óta részese a feltárás, a falkutatás munkájának. Így aztán a leghitelesebb forrásból értesültem mindarról, amit ma a kastélyról tudni lehet. Beavatott az épület fényes XVIII. és XIX. századi múltjába, és szólt a később következő hányattatásokról is, amelyeknek végeredménye egy kifosztott, számos helyen tönkretett együttes lett. Ha az első látogatás témája inkább a múlt volt, a történelem és az építészettörténet, másodjára a jelen és a jövő került előtérbe, a helyreállítás, a hasznosítás sokféle gondja és feladata. *Bugár Mészáros* Károly építészmérnök a *Műemlékek Állami Gondnoksága* igazgatójaként avatott be a minden négyzetméter feladatát gondosan meghatározó működési tervbe.

Kellőképpen feltöltött élményekkel és ismeretekkel a két kirándulás. Talán ezért érzem azt, visszagondolva rájuk, hogy beszélni kezdenek a falak. Miről szól a történet? Mindenekelőtt az építtetőről, *Grassalkovich* Antalról, akinek fényes karrierje *Esterházy* Miklós egy századdal korábbi tüneményes felemelkedéséhez hasonlítható. *Závodszky* Levente sorakoztatta egymás mellé, 1931-es tanulmányába azokat az állomásokat, amelynek során a Nyitra vármegyei vályogházban született,

vagyontalan nemesifjúból

az ország egyik leggazdagabb és legbefolyásosabb főura lett. Előbb királyi személynök és báró, majd gróf és a *Magyar Kamara* elnöke, végül pedig főlovászmester és a Szent István-rend nagykeresztjének tulajdonosa.

Pécsi diákként a kapucinusok konyhájáról hordja az alamizsnaebédet, de néhány év múlva már kincstári ügyész, aki felismeri a vagyonszerzés páratlan lehetőségét. Százalékot vagy elővásárlási jogot kap a felfedezett „gazdátlan" javakra. Oly eredményesen sáfárkodik, vesz, elad és cserél birtokokat, hogy hat jól szervezett, korszerűen irányított, nagy uradalom tulajdonosaként végzi. Szakértelme, tekintélye és személyes befolyása korábban elképzelhetetlen lehetőséget biztosít neki az ország ügyeinek intézésében, az önálló gazdálkodásban. Nemegyszer sikerül meghiúsítania a magyar érdekeket sértő bécsi intézkedéseket.

Ezek után csak a politikusával kell kiegészíteni a vagyonszerző és a nemzetgazdász vonásait. A politikusával, aki egyaránt tud áldozatot vállalni és reprezentálni, ha az ország és a maga érdekei úgy kívánják. 1741-ben *II. Frigyes* porosz király sziléziai betörése idején, agitációjára Pest megye két ezredet, a jászok és kunok pedig ötszáz lovast ajánlanak meg, míg a felszerelés költségeit ő maga állja. A nagyobb nyomaték kedvéért személyesen is hadra kel. Egyik szervezője a *Vitam et sanguinem* híres jelenetének a pozsonyi diétán, ahol a magyar nemesség minden külső számítást felborítva áll ki

a trónra lépő Mária Terézia

mellett. Tíz évvel később már Gödöllőn van szerencséje fogadni az egész életére lekötelezett uralkodót, legendásan fényes külsőségek, háromnapos pazar ünnepség keretében. Odaadó szolgálatának ilyen epizódjaival alapozza meg ragyogó pályafutását, egy sajátos adok-kapok játékban, ahol a viszonzás nem marad soha el.

Miről beszélnek még a kastély lehántolt és megszondázott falai? Az építés, a keletkezés történetéről. Arról a folyamatról, amelyben a mai egységes, teljes látvány kialakult. Az 1740-es években még három-, öt-, majd hétszárnyú, a templomot és istállót is magában foglaló arx a gödöllői épület, ahogy ekkoriban nevezik. Külseje is várképzetet kelt a csomópontjaira állított tornyokkal. Grassalkovich előbb még ragaszkodik a XVII. századi erődített *castellum* külső jegyeihez, hogy később már saját korának megváltozott ízlését kövesse. A főtengelyben tágas, világos lépcsőházat és stukkóval, aranyozással dekorált rokokó dísztermet létesít. A kiugró rizalitba foglalt együttesnek két tetőkupola ad hangsúlyt. Az utolsó barokk építési fázis már herceggé emelt fia idején zajlik. Lebontják a főhomlokzat divatja múlt saroktornyait, és az egyik vendégszárnyban háromszintes színháztermet alakítanak ki. A XIX. században a *Hild* József által emelt narancsházzal, majd lovardával és kiegészítő épületekkel gyarapszik az együttes.

Amilyen világosan áll előttünk az építtető személye, oly keveset tudunk az építészről, illetve az építészekről, akiket foglalkoztatott. A Grassalkovich-tervtár 1956-ban teljes egészében elpusztult, a levéltári anyagból pedig a már kutatott rész maradt meg. Így csak valószínűsíthető, hogy a kezdeti munkákat Mayerhoffer András tervezte, vezette, majd *Oracsek* Ignác irányította. Meg kell említeni Jean Nicolas *Jadof* udvari főépítész nevét is a kupolás megoldás az ő munkásságához kapcsolódik. A középrizalit reprezentatív térsora pedig talán a schönbrunni kastély építőjének, Nicolaus *Pacassi*nak a közreműködésére utal.

Két park keretében foglaltan, a kettős U alakot öltő gödöllői együttesben a gazdagságot és hatalmat nem annyira a díszítés és a pompa mutatja, mint inkább a kiterjedés. A plasztikai tagozatok visszafogott, takarékos alkalmazásához egyvalamit azonban hozzá kell számítani, a színeket. Amit most mindenütt egytónusú vakolat borít a főhomlokzaton, az egykori rózsaszínbe és fehérbe, galambszürkébe és aranyba öltözött, illeszkedve az erkélyt tartó

vörös márvány oszlopsor

által felkeltett alaphangulathoz. Ami a belsőt illeti, a kutatások megcáfolni látszanak a „képtelen" Gödöllő ideáját. Legpazarabbnak egy amorettes, gloriettes kompozíció tűnik a középrész egyik hálószobájában.

Sokoldalú, az eredeti funkciókhoz lehetőleg kapcsolódó rendeltetéssel számol a mai hasznosítás. Így aztán lesz az épületben nemzetközi reprezentációra alkalmas szálláshely – utalva az Erzsébet- és Ferenc József-korszakra – és enteriőr múzeum, kastélyszínház, kávéház, cukrászda és festett barokk sörpince. A díszterem egyaránt szolgálhat majd fogadások, bálok és hangversenyek színhelyéül. Míg a kastélykápolna templom marad, s az istállók is eredeti céljukat töltik be.

Nagy Zoltán

NAPLÓ

A JAPÁN HANGVERSENYZENEKAR ad koncertet a Budai Vigadóban január 6-án, este hét órakor. A Sakatai Filharmonikusokat Satoshi Uegaki vezényli. Jegyek a Budai Vigadóban válthatók január 4-én, 5-én, 6-án 16 órától 18 óráig.

A BÉKÉS MEGYEI JÓKAI SZÍNHÁZ társulata január 15-én, este hét órakor mutatja be Paul Foster–John Braden Színezüst csehó című westernmusicaljét.

MINDEN HÉTFŐN este hét órától Fantasztikus házibulit rendez a Petőfi Csarnok az Old Boys együttessel.

A KEREKASZTAL SZÍNHÁZI TÁRSULÁS január 22–24. között lép fel a Hősének című színjátékkal (J. M. Synge A nyugati világ bajnoka című műve nyomán) Balassagyarmaton a magyar színjátszók nemzetközi találkozóján.

A PDSZ ORSZÁGOS VÁLASZTMÁNYA által létrehozott Demokráciával az oktatásért Alapítvány pályázatot hirdet az idegengyűlölettel, a kirekesztő gondolkodásmóddal foglalkozó osztályfőnöki óra, tanterv, szakköri, illetve fakultációs program terve, leírása, esetleges tapasztalatai témában, az általános vagy középiskolás korosztály számára szolgáló, az idegengyűlöletet, a kirekesztő gondolkodásmódot csökkentő, megelőző szöveggyűjtemény terve, tartalmi leírása. Versek, prózai művek, történelmi szemelvények, dokumentumok egyaránt szerepelnek a tervezett kötetben. A pályázatok leadási ideje: 1993. február 15. Címe: Budapest, Városligeti fasor 45. Telefon: 142-7360. Honoráriumot nem tudnak fizetni az elkészített munkákért, de az alapítvány vállalja azt, hogy a legjobbnak ítélt három óraterv, illetve szöveggyűjtemény szerzőit eljuttatja egy a xenofóbiával foglalkozó németországi konferenciára, a legjobbnak ítélt szövegválogatást kiadja, és valamennyi pályázó részvételével szakmai konferenciát, találkozót szervez.

A SOTE Neurológiai Klinikájának Beszédgondozó rendelése tudományos ülést tart január 26-án, délelőtt tíz órától a SOTE I. sz. Szemészeti Klinikáján (Budapest VIII., Tömő u. 25–29., nagytanterem).

GÖDÖLLŐ

OLDALSZÉL

AUSZTRIA KÉZILABDA VÁLOGATOTTJA Bécsben a Világválogatottal mérkőzött, s meglepetésre 27-25-re győzött. Az előmérkőzésen: Elektromos–Wat Margareten 29-24.

AZ NBA, az amerikai profi kosárlabda bajnokság legutóbbi eredményei: Los Angeles Clippers–New York Knicks 98-97, Charlotte Hornets–New Jersey Nets 118-117, Cleveland Cavaliers–Los Angeles Lakers 106-91, Detroit Pistons–Orlando Magic 98-97, Washington Bullets–Miami Heat 100-93, Milwaukee Bucks–Atlanta Hawks 106-93, Minnesota Timberwolves–Dallas Mavericks 103-71, Chicago Bulls–Indiana Pacers 109-100, Utah Jazz–Portland TrailBlazers 110-102, Seattle Suprsonics–Denver Nuggets 108-104, Golden State Warriors–Houston Rockets 113-107, Sacramento Kings–Philadelphia 76ers 154-98.

A ROCKY NÉVEN ISMERT egykori profi ökölvívó világbajnok, Graciano Rocchigiani Újév napján egy utcai verekedésben súlyosan megsérült Berlinben. Bátyjával sétálva, egy húsz tagú csoport petárdákkal lőtte őket, majd következett a verekedés. Graciano az arcán sérült meg, bátyját több késszúrás érte.

Évnyítás – doppinggal

A Német Úszó Szövetség (*DSV*) elnöke Klaus *Henter* – a *dpa* jelentése szerint – vasárnap megerősítette, hogy *két versenyző decemberi vizsgálati mintája pozitív volt*. A vétkesek egyike férfi, a másik nő, s még annyit lehet tudni róluk, hogy *egyikük se „keletről" érkezett*. Klaus Henter elmondta még, hogy az úszók egyesületét azonnal értesítették a vizsgálat eredményéről.

A második, azaz B-próba eredményét hétfőn hozzák nyilvánosságra. Amennyiben az is pozitív lesz, mindkét úszóra *féléves eltiltás* vár.

Csillag a csillagokról

„Gelfand? Az jó sakkozó!"

...Barátjával sétál a Palma de Mallorca-i utcán Samuel *Reshevsky*. Nyurga, szemüveges fiatalember kezdi környékezni őket. A fiú méreget, továbbmegy, majd megáll, aztán elszánja magát, odalép, és félszegen Reshevsky felé bólint. *„Ki volt ez?"* – kérdi barátjától az idős maesztro. *„Gelfand"* – felel a másik. *„Gelfand? Az jó sakkozó!"* – vágja rá a királyos játék legendás hírű művelője.

Borizs Gelfand azon az 1989-es mallorcai tornán robbant be a nemzetközi élvonalba. A világranglista ötödik helyén álló, huszonötödik évében járó minszki sakkozó egyik edzőjét, *dr. Hazai* Lászlót kereste fel Budapesten, így beszélgethettem vele.

– *Szokott mérleget vonni?*

– Megteszik helyettem a FIDE-listák összeállítói. Az idén öt szupertornán vettem részt, kettőt megnyertem. Az összkép kedvező, de nem elegendő ahhoz, hogy értékszámomat a három évvel ezelőtti szintre tornázza föl, akkor harmadikként jegyeztek a világranglistán. Mindenesetre olyan erős viadalon, mint amilyen a legutóbbi moszkvai volt, most sikerült először győznöm. Külön kellemes, hogy megvertem közvetlen vetélytársamat, *Anandot*, és *Karpovnak* is törlesztettem az adósságból.

– *Kár, hogy hazája válogatottját nem tudta sikerekhez segíteni.*

– Akárcsak *Timman*, *Sirov* és talán Karpov is, a szerencsétlen időzítés miatt én is az elé a nehéz választás elé kerültem, hogy a debreceni sakkcsapat Európa-bajnokságon induljak-e vagy a moszkvai versenyen. Az utóbbi ahhoz túl nagy volt, hogy ellen lehessen állni neki, bár *Kaszparov* és *Ivancsuk* képes volt rá. A nyári manilai olimpiáról azért hiányoztam, mert *Belorusszia* együttese anyagi nehézségek miatt nem utazhatott ki. Mindez nem változtat azon, hogy a Fülöp-szigeteken és Magyarországon egyaránt bebizonyosodott, hogy a szovjet utódállamok közül többen olyan erőt képviselnek a sakkban, hogy önállóan is beleszólhatnak az elsőségért való vetélkedésbe. Az esztendő másik markáns vonása, hogy a világbajnoki címért folyó csatározásban fél évszázada először két nyugati sakkozó, *Short* és *Timman* vív meg azért, melyikük dobhat majd kesztyűt a sakktrónus birtokosának.

– *Más meglepetések is érték?*

– Új csillag jelent meg a sakkozás égboltján: a 17 éves Vlagyimir *Kramnyik*. Manilában is, Debrecenben is elképesztette a szakértőket szinte példátlan százalékával, érett, mély, eredeti játékával. A nyilvántartásokban még csak a szerény FIDE-mesteri címmel bír, s mégis, már a világranglista hatodik helyén látjuk a nevét. A legnagyobb azonban *Fischer* visszatérése volt. Meglátszott, hogy rég nem korszerűsítette ismereteit, s kijött a gyakorlatból, de óriási tehetségéből így is ízelítőt adott.

– *Fischer igen lekicsinylően nyilatkozott a jelenlegi világbajnok képességeiről.*

– Pedig Kaszparov a korábbinál is jobban elhúzott a többiektől, számszerűleg is, tartalmilag is tekintélyt keltően bizonyítja fölényét. Garinak azonban most aligha Bobby megjegyzései miatt fáj a feje, hanem amiatt, hogy Los Angeles, amely szerződésben vállalta az 1993 nyarán esedékes világbajnoki mérkőzés megrendezését, visszalépett, s egyelőre nem tudni, hogy Kanadában, a Fülöp-szigeteken, Marokkóban vagy egyebütt lesz-e a meccs. Kaszparov abban viszont vétkes, hogy lényegében véve csődöt mondott szívügye, a Nagymesterek Szövetsége, s az ennek egyfajta pótlékaként létrehozott szervezet most az oroszországi sakktorzsalkodások egyik szereplője. Oroszhonban megalakult ugyanis a Nemzetközi Sakkszövetség, amelynek bármely ország sakkozói a tagjai lehetnek, ha kifizetik a tagdíjat. Ezzel párhuzamosan létezik az Orosz Sakkszövetség, ahol Kaszparov szintén vezető tisztséget tölt be, bár az elnök a moszkvai rendőrség korábbi vezetője. És van még egy szervezet, elvi platformjának megfogalmazói *Botvinnik* és Karpov, amely a volt Szovjetunió sakkozóinak együttműködését szeretné megőrizni – hozzáteszem, kevés sikerrel. A szembenálló tömörülések most főleg azért vetélkednek, hogy melyiküké legyen a moszkvai központi sakk-klub, félő azonban, hogy ha nem tudnak egyességre jutni, a bíróság egyformán megfosztja őket a hatalmas értékű műemléképület használatának jogától.

– *Netán, a politikai vezetők is beleszólnak a játszmába?*

– Erről nem tudok, de tény, hogy a leköszönt orosz miniszterelnök, *Gajdar* elsőosztályú sakkozó, s a híres reformközgazdász, *Abalkin* segített összeszedni a pénzt a mi versenyünkre, amelynek fővédnöke az orosz parlament elnöke, *Haszbulatov* volt.

– *Ki lesz a következő sakkvilágbajnok?*

– Egyelőre várjuk meg, hogy a két kihívó-jelölt megküzd egymással. Remélem, Short és Timman összecsapásán nem látunk majd annyi durva hibát, mint amennyit a jelöltek csatározásai bővelkedtek. De ez már a „jövő" – ne vágjunk az események elébe.

(-i -r)

Különös kenus vendég Szegeden

Ljubek a halált is legyőzte

Matija *Ljubek* félmázsás súlyokat emelget Szegeden a kajak-kenusok sportközpontjában. A kétszeres olimpiai és négyszeres világbajnok horvát kenusfenomén óvatosan mozog. Derekát egy különleges, húsz centiméter vastag *gyógyöv* védi. Amikor leveszi, kézszúrások nyomaira csodálkoznak rá a körülötte álldogáló kajakos-kenus palánták.

– Ha ez nincs, akkor ott vagyok Barcelonában – mutat a sebeire a 39 éves horvát bajnok

– *Megkéselték?*

– Dehogyis, csak autóbaleset volt. Egy hónap alatt ötször jöttem vissza a klinikai halálból. A sportszívemnek köszönhetem az életemet. Öklömnyire nőtt az aortám az ütés következtében.

– *Mikor történt a baleset?*

– Még a polgárháború előtt. Két éve, januában beültem a sógorom mellé a gépkocsiba. Többre nem emlékszem... Utólag mesélték, hogy a főútvonalon hirtelen elénk hajtott egy másik autó. Telibe kaptuk. A vezetője a helyszínen meghalt. Engem először az eszéki kórházba vittek, majd onnan helikopterrel a zágrábi klinikára szállítottak. Ez volt a szerencsém. Többször műtötték a szívemet, a gerincemet. Alig maradt olyan porcikám, amelyen ne dolgoztak volna a sebészek. Három hónapig gyógyítottak az intenzív osztályon. Amikor egy hónap után a kómából eszméletre tértem, az orvosok *gratuláltak nekem*. Azt mondták, ilyen szörnyű sérülést csak Matija Ljubek tud túlélni. Csak Ljubek képes a halált is legyőzni. Egy évig nagyon keveset mozogtam, *örültem, hogy járni tudok*. A versenyzői karrieremet a baleset kettétörte, pedig Montreal, Los Angeles után szerettem volna Barcelonában is aranyat nyerni.

– *Szakított a sporttal?*

– Szó sincs róla. Tagja vagyok a Horvát Olimpiai Bizottságnak, szakmai tanácsadóként foglalkoztat a szövetség, két nagyon tehetséges fiatalt én készítek fel a következő világversenyekre. *Társadalmi munkában edzősködöm*, egyébként a vállalkozásaimból élek. Amit összelapátoltam, azon a pénzen vettem egy éttermet, s remélem, egyszer majd a gyümölcseit is élvezhetem az üzletemnek.

– *Mit keresett Szegeden?*

– Az ifjúságomat, s talán a szerencsémet... A Tiszán tanultam meg kenuzni, Szegeden készültem a versenyekre, Szeged a második otthonom. Most téli alapozásra hoztam át tanítványaimat, készülünk a franciaországi Mediterrán Játékokra. Érmet várok a fiaimtól.

– *Milyen körülmények között edzenek a horvát sportolók?*

– Olimpiai bizottságunk hat sportágat, a kosárlabdát, a focit, a pólót, a kézilabdát, a teniszt és a kajak-kenut kiemelt támogatással, sportiskolai rendszerben fejleszti. Sajnos a kajakosok, kenusok helyzete a legrosszabb, szövetségünk most szerveződik. Két függetlenített edzőt szerződtetünk. Amíg jó idő volt, addig sem mehettünk a folyókra – a háború miatt. Nyáron is Szegeden edzettünk. Az összes horvátországi folyami vízitelepet, klubot *szétlőtték*, egy kenusunk a háború áldozata lett. Igaz, mehetünk az Adriára is gyakorolni, de *a tenger nem pótolja a folyót*. Zágráb mellett olyan evezős pályánk van, mint itt, Szegeden a *Maty-ér*, de mindez kevés, ha komolyan akarunk dolgozni. Remélem, nemsokára teljes lesz a béke, s akkor minden másként alakul.

Halász Miklós

Külföldi stadionokban történt

SPANYOLORSZÁG. A tavalyi BEK-győztes *FC Barcelonánál*, miután Johann *Cruyff* edzővel szerző-

fontért) a norvég válogatott Kare *Ingebrigstent*, aki egyike volt azoknak, akik az Anglia elleni világbajnoki

GÖDÖLLŐ

Székelyhidi Ágoston művelődésünket félti

Messzire tekintő megmutatkozás

A világkiállítás a nemzeti kultúra ünnepe is legyen. Ezt az óhaját fejezte ki nemrég Gödöllőn, a Mezőgazdasági Egyetem művelődési expófórumán Székelyhidi Ágoston, az MDF Országos Választmányának elnöke. A politikust gondolatának kiforgathatóságáról kérdeztük.

– Fönnáll-e a veszély, hogy ha a nemzeti művelődés ünnepét várjuk az expótól, lesznek, kik úgy címkéznek: „bőgatyás világkiállítás" lesz 1996-ban?

– Értem mire utal. Ezt a gondolkodásmódot nem visszautasítani kell, nem szabad vitatkozni vele, hanem el kell felejteni. A magyar nemzeti kultúra ezer esztendeje európai. A keresztény művelődés legtermészetesebb elemeiből építkezik. A civilizációban, tehát a környezetteremtésben és az életmódban, sőt a *poltikában is európai gyökerekből táplálkozik,* európai vonásokat mutat nemzeti kultúránk. Amikor egy politikai párt vagy pártcsoport azzal rágalmaz egy másik politikai csoportosulást, hogy az utóbbi által képviselt értékek, eszmék alacsonyrendűek, ez olyan megnyilvánulás, amely semmiképp nem európai. Az európai kultúrára ugyanis az jellemző, hogy a *másságot* örömmel fogadja. Hiszen a földrész kultúrája a sokféleségből áll össze. Színtisztán egységes kultúra soha sem volt a világon. Hatalmas élő folyamatról van szó. S éppen ebben áll a magyar nemzeti kultúra európaisága. A nemzeti hagyomány folyvást meríteni volt képes az európai hatásokból. És mi is adtunk Európának nagyon sokat! Micsoda is Európa tulajdonképpen. Maga a szó görög, azt jelenti, hogy *messzire tekintő.* Önmeghatározó jelképnek is felfoghatjuk. Ha messzire tekintünk, meglátjuk, hogy Európa sok-sok nemzet kultúrájának az együttese...

Esély és veszély

– Tekinthetünk-e még messzebbre? Ön ezer évről beszél. A világkiállítás épp a honfoglalás 1100. évfordulójára esik. Csakhogy a magyar kultúra már jóval korábban kivirágzott, hiszen a honfoglalók a földrész akkori nyugati felénél magasabb művelődési színvonalon éltek! Felhívhatjuk-e erre is a figyelmet 1996-ban?

– Erről a gondolatkörről *László Gyula,* vagy az itt, Gödöllőn előadó *Hoffmann Tamás* írt érdekes megállapításokat. A honfoglaló magyarság érett kultúrával rendelkezett. Megmutatkozott ez tárgyainkban, szellemünkben, művészetünkben is. Az akkori folklór ezernyi eleme azt sugallja, hogy a magyarság igen egységes művelődést teremtett már akkor, a honfoglalás előtti korszakban is. Nem tudnám itt és most egybevetni az akkori nyugati színvonallal, de az biztos, hogy a magyarság magába olvasztott más, kisebb kultúrákat. Roppant nagy befogadóereje lehetett. S ez az életképességéből következik. Teremtő közösségét felruházta azzal a képességgel, hogy az új körülményekhez mindig alkalmazkodni tudjon. Ilyen értelemben tehát a kultúra nem cél, hanem eszköz. Amely akkor hullik ki az életből, ha teremtő közösségét már nem tudja a megújulás útjára vezetni.

– Mint korábban mondta: félő, hogy nemzeti kultúránk a nyitott társadalomban játékszerré válik. Sokak szerint ez részben már be is következett. Megerősítheti-e művelődésünket a világ előtti bemutatkozás?

– Nem mondanám, hogy e dráma bekövetkezett, de megvan a veszélye. A nyitott társadalom esélyt ad arra is, hogy a nemzeti kultúra megerősödjön, ám arra is, rossz értelemben, hogy meggyengüljön. Fontos, hogy a nemzeti kultúrát versenyképessé tegyük, mert a nyitott társadalomban csak így vívhat ki teret magának. A konzumkultúra – mint látjuk – versenyképes a piacon. A nemzeti művelődést tudatosan kell támogatnunk. Nem „kultúrpolitika" kell, hanem művelődési koncepció. Alapítványok, egyesületek játszhatnak nagy szerepet, és megmutatkozási alkalmak: köztük éppen a világkiállítás.

– Régebbi megfogalmazása szerint az értéket érdekké kell tenni. Sajnos épp a magyar kultúra utóbbi egy-két évszázadában ez az érdekteremtő képesség visszafejlődni látszott. Impulzust adhat-e a világkiállítás?

– A magyar kultúrából nem hiányzott az a képesség, hogy társuljon az érdekkel. Kiváltképp 1867 után jött felszínre ez az erény. A Monarchia tagjaként hazánk Európa legnagyobb államközösségének meghatározó országa lett. Befogadta a polgárosodást és versenyképessé vált. Ám 1945-től ezt a versenyképességét elfojtották. Korlátozták is, egyidejűleg pártállami gyámkodás alá fogták. Nem engedték életnagyságban megmutatkozni. Nem tudta kifejleszteni saját életszerveit. Most pedig a fejlődésnek indult polgári társadalom a *vadkapitalizmus* jegyeit mutatja. Ettől meg kell védenünk a kultúrát. Fontos, hogy a polgári társadalom a nemzeti kultúrában saját európaivá válásának lehetőségét lássa. Ekkor az érdek találkozik az értékkel.

Ki, kitől tanulhat?

– Elősegítheti-e az expó, hogy mi magunk is felismerjük: a magyar kultúra Európa egyik legnemesebb, leggazdagabb, legértékesebb művelődése. Tehát nekünk nincs „fölzárkóznivalónk", hiszen sok tekintetben – nem a tárgyi gazdagságban – a földrész többi kultúrája előtt haladunk.

– Valóban tudathasadásos igény: „felzárkózni Európához"... Hiszen bő évezrede Európa vagyunk. Meg kell találnunk a nemzeti kultúra *mértékegységét.* A szerves fejlődés az eltelt évszázadokban nyomon követhető, minden tekintetben. Ha megvizsgáljuk a keresztény kultúra kiágazásait, azt látjuk: a magyar művelődés ugyanezeket az ágakat fejlesztette ki, hasonlóan a földrész többi nemzeti művelődéséhez. Tény, hogy itt, Közép-Európában a magyar a legszervesebben fejlődött kultúra. Más kérdés, hogy megmutatkozása, mert a nemzeti függetlenség hiányzott, nem volt olyan sokoldalú, amilyen lehetett volna. Mindamellett az „európai fölzárkózás" ismételgetését ostobaságnak, a *szolgalelkűség* megnyilvánulásának tekintem. Ugyanakkor azt sem mondanám, hogy Európa mitőlünk tanulhatna. Inkább nézzük meg, hogy a magyar művelődés milyen tökéletesen illeszkedik Közép-Európa sajátosságai közé. A *trianoni* szétforgácsolódás után is együtt élt a szomszédos művelődésekkel, s fejlődött. Kialakította a megmaradás és az együttélés módját a szomszédos országokban.

Kettős viselet

– Bajok vannak az együttélés módjával idehaza. Ön az expó körüli közmegegyezést szorgalmazta. Lehetséges-e ez a magyarországi társadalom jelképes bőgatyásai és svejcisapkásai között?

– Ez éles, de megkerülhetetlen kérdés. Megdöbbentem, amikor a fiatal demokrata *Fodor Gábor* egy kecskeméti nyilatkozatát olvastam. Kijelentette, hogy a világnézetileg semleges oktatás magában kell hogy foglalja azt is: ne legyen hazafias nevelés. Elképesztő gondolat. Nem Fodor Gábort minősíti, hanem azt a gondolkodásmódot, amit magáénak vall. Az álliberalizmust, azaz a pillanat „kultúráját". A közmegegyezés szerintem abban állhat, hogy a társadalom felismeri: a nemzeti kultúrának meg kell erősödnie a világkiállítás idejére.

– A társadalom szimbolikus svejcisapkásai a választások óta élesen szembenállnak a világkiállítással. Mi adhatna lökést a megegyezésre?

– A világkiállítás ellenzése kizárólag szűk politikai, sőt szűkebb pártérdeket szolgált. Megdöbbentő volt felismerni, hogy a világkiállítást ellenző szövegekben sosem volt valóságos *érv.* Bizonyos pártok azért nem akarták az expót, mert úgy gondolták, hogy az a koalíciós kormányzat sikere lenne. És ezt el akarták kerülni. Gyermekded ez a politizálás! Elárulták vele, hogy nem a társadalom egészének fölemelkedését akarják, hanem megrekednek a szűk pártérdekek között.

M. P.

Barokkos expóremények

Hatvan, a cukor- és a konzervgyár városa? A barokk kastély városa? A világkiállítás városa? Alighanem mindegyik egyszerre. A cukorgyárból francia részvénytársaság lett, s így stabilizálódott a helyzetük. A kastélyból emigrációs múzeum lehet. Az expó pedig sok városlakó képzelőerejét megindította már a Pesthez közeli településen.

A gyár hamarosan visszakapja az Aranyfácán védjegyet, amire joggal büszkék nemcsak az üzemiek, hanem Hatvan polgárai is.

– Ennek ellenére a legfőbb gond a munkanélküliség – mondja *Szinyei András,* aki jó két éve a KDNP támogatásával lett polgármester. – A városban 25 ezren laknak, de ennyi embernek nem akad elegendő munka helyben. Sokan dolgoznak a környező településeken és Budapesten is. A munkanélküliek száma mégis legalább ezer.

A polgárok nemcsak emiatt, hanem másért is panaszkodnak – tudni meg a városvezetőtől. Több utat, csatornát, szebb és nagyobb iskolát akarnak. Jó volna, ha a kórházat is fejlesztenék. Nem beszélve arról, hogy az árak emelkednek, a fizetés pedig kevés. Csupa jogosnak tűnő sérelem, csak éppen a megoldást nehéz megtalálni.

– Az önkormányzat 110 millió forintos hiányt örökölt, méghozzá kamatostul – folytatja Szinyei András. – Ez pedig az út- és a csatornaépítés rovására megy. Szeretnénk felújítani az iskolát, amelyhez három tornatermet építenénk. Az 500 ágyas városi kórház is fejlesztésre, bővítésre szorul, hiszen négy megyéből hozzák ide a betegeket. Ha mindezt meg akarjuk valósítani, máshonnan kell elvenni a pénzt: például az óvodáktól, iskoláktól, kulturális intézményektől. A kórház igazgatójával már körbejártuk a környező falvakat, s akadtak önkormányzatok, amelyek adtak néhány százezer forintot. A város képtelen egyedül viselni a terheket.

A polgármester bizakodó, és cselekszik is. A telefonhelyzet már javult. Másfél éve alapítványt hoztak létre, aminek az a célja, hogy *fejlesszék a várost,* felpezsdítsék Hatvan szellemi életét. Szeretnék visszaszerezni a város régi rangját: támogatnák a hagyományteremtő nemzetközi és országos kiállítások megrendezését, a város múltjának feltárását, különféle kiadványok megjelentetését. Eddig másfél millió forintot kaptak magánszemélyektől, vállalatoktól.

Ez azonban nem sok pénz. Különösen a város büszkeségének és látványosságának, a főtéren található kastélynak a felújítására. Arra több száz millió forint kellene. A kastély most egy elhagyatott, szomorú szellemvárra emlékeztet, amelyben legfeljebb a régi lelkek dicsősége él. Egykoron híresség fordultak meg falai között, ma pedig minden üres és romos. Kosz, törmelék, potyogó vakolat maradt ránk. Csupán az egyik oldalszárnyában működik a művelődési ház.

A kastélyt ugyanaz a *Grassalkovich Antal* gróf építette 1763-ban, aki a gödöllőit is tető alá hozta. Az egyemeletes épület 62 méter hosszú, szimmetrikus elhelyezkedésű. Odabent 32 szoba áll üresen. Amikor a Grassalkovich-család 1867-ben kihalt, *Deutsch (Hatvany) Ignác* vette meg a kastélyt. A család vendégeként járt ott *Ady Endre, Bródy Sándor, Czóbel Béla, Csók István, Hunyadi Sándor, József Attila.* Aztán jöttek a németek, a Hatvany család emigrációba kényszerült. A front után hadikórház, majd iskola létesült az épületben. A kommunizmus idején pedig megkezdték az „átalakítást": tönkretették a parkot, a szobrokat, a medencéket. Elérték, hogy mára már életveszélyessé nyilvánították a kastélyt, amely új gazdára vár.

– A kastély helyreállítása körülbelül két-háromszáz millió forintba kerülne, s ugyanennyi kellene a berendezésére is – mondja a polgármester. – Tulajdonosa a magyar állam, de ennyi pénzt nem tudnak előteremteni. Most tárgyalásokat folytatunk, hogy miképpen hasznosíthatnánk az épületet. A legjobb volna egy emigrációs múzeumot létrehozni, mivel ilyen nincs még az országban. A világban szétszórt magyarságnak állítanánk ezzel emléket. Az ötlettel *Csoóri Sándor* is egyetértett, aki javasolta: Rákóczi Ferencig visszamenőleg jusson történelmi visszatekintést is az emigrációs magyarság múzeuma. Az elképzelést támogatja a Magyarok Világszövetsége és a Műemlékvédelmi Hivatal is. Rajtuk kívül bizonyára a külföldön élő magyarok is segítenék anyagilag a kastély felújítását.

A pénz előteremtésére az 1996-os világkiállítás nyújtana jó lehetőséget. A város jó helyen fekszik: közel Budapesthez, autóutak és fontos vasútvonalak mentén, tehát könnyen elérhető módon bárkinek.

– Ez a mi előnyünk a többi várossal szemben, s ezt ki is akarjuk használni – mondja *Béres László,* az önkormányzat városfejlesztési és környezetvédelmi bizottságának elnöke. – Négy nyugati testvérvárosunk már jelezte, hogy szívesen jönnének el hozzánk. Bizonyára érkeznének mások is, tehát több tízezren is felkeresnének bennünket.

– Miben tudnának mást, többet nyújtani mint Budapest?

– Nyugalmat, pihenést, magyaros folklórt, sajátos lakodalmast, igazi disznótorost. Ha csak fél napig is maradnának nálunk, jól éreznék magukat az emberek. Csodálatos termálvizű strandunk van, aminek bővítenénk a szolgáltatásait. Kihasználhatnánk a város határában lévő tavat, ahol lehetne kemping, űzhetnék a vízisportot. Egy régi majorunk is van. Szabadtéri szoborkiállítást is rendeznénk, ahol azokat a 20. századi alkotásokat mutatnánk be, amelyeket még sehol nem láthattak az érdeklődők. Emellett vásárokat, kórustalálkozót, néptáncfesztivált is szerveznénk. Igazi világkiállítási hangulat uralkodna a városban.

– Mit szólnának ehhez a lakók? Nem mondanák azt, hogy ilyenre felesleges kidobni a pénzt?

– Ellenkezőleg. A hatvaniak örülnének, ha jönnének a külföldi és magyar vállalkozók, fejlődne a város. Kevesebb lenne a munkanélküli is. A budapesti önkormányzati vezetőkkel szemben a gödöllőiekkel együtt, mi az első perctől azon voltunk, hogy rendezzük meg a világkiállítást. Kiállásunknak is köszönhető, hogy Budapest végül beadta a derekát. A terveink megvalósításáról folyamatosan tárgyalunk. Hatvan nemcsak a cukor- és konzervgyár, hanem a jövő, a világkiállítás városa is akar lenni.

Csarnai Attila

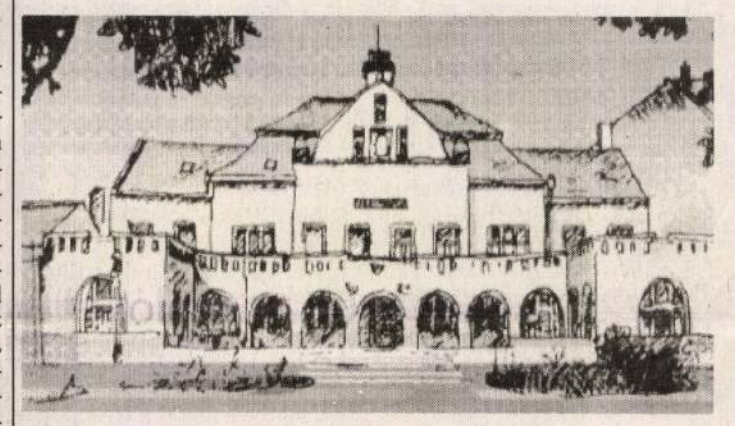

A Grassalkovich-kastély emigrációs múzeum lesz?

Isten háta mögül a központba

Csenger Szabolcs-Szatmár-Bereg megye legkeletibb csücskében fekszik a Szamos partján, közvetlenül a román határ mellett. A kisváros jellegzetes példa arra, hogyan újulhatnak meg településeink 1996-ig, a magyar világkiállításig. Csernyus Lőrinc, a főépítész számol be a csengeri változásokról.

Valamikor a vármegye egyházi központjának polgáraiként élhettek a csengeriek. Vásárvárosi jogot Zsigmond királytól kapott a helység. Itt áll az ország egyik legszebb Árpád-kori téglatemploma. A középkorban és egészen az I. világháborút megelőző időkig a környék meghatározó települése volt. A két háború között már veszített jelentőségéből a határváltozások miatt, de még így is fontos kereskedővárosként működött. A II. világháború után vesztette el a jelentőségét, főként azután, hogy még járási központként is megszűnt létezni. Több évi „tetszhalott" állapot után határozták el Csenger vezetői, hogy megpróbálnak kitörni a sorvadásból. Fölkeresték *Makovecz Imrét.* Én tőle kaptam ezt a munkát: a „városrevitalizáció" feladatát. 1987 tavasza óta dolgozom a városban, jelenleg a főépítésze vagyok.

A munkát a *Népművelési Intézet* munkatársaival kezdtük el. Sok napot töltöttünk el együtt Csengerben. Ültünk a presszókban a helybeliekkel, ismerkedtünk a település és lakói történeteivel, történelmével. Éjszakákat beszélgettünk és ittunk át fázva a fűtetlen szobákban, amiket szálloda, és panzió híján kijelöltek nekünk. A község egyetlen éttermében estére bezárt a konyha.

A legnehezebb feladatként meg kellett értetni az emberekkel, hogy saját maguk döntenek a sorsukról, megszűnt a felülről való irányítás. Nehezen ment, de segített a város vezetősége is.

Lassan önmagukra találtak az emberek. Az első átadott épület után büszkék kezdtek lenni arra, hogy ők csengeriek. Megalakult a *Városszépítő Egyesület.* A rendszerváltozás után is ugyanazok az emberek állnak a város élén, mint azelőtt, és a körülményekhez mérten jól viszik tovább a fejlesztés programját. Nekem személy szerint a mai zavaros világban mindig jó érzés, ha Csengerbe kell mennem. Mert ma már több étterme van a városnak, működik egy új panzió és rengeteg kis boltot nyitottak. A város határában közös német-magyar almafeldolgozó üzem épült. A központban lefektették a csatornahálózatot és bevezették a gázt. A villanyt a póznák helyett föld alatt vezetik. Kertészek tervei alapján foglalkoznak a zöldterületekkel.

Mára már kész a szolgáltatóház (tervező: *Turi Attila, Csernyus Lőrinc),* az egészségház *(Heil Tibor),* a tornacsarnok *(Vincze László),* az általános iskola, művelődési ház (Csernyus Lőrinc) református gyülekezeti ház (Csernyus Lőrinc), adventista imaház *(Makovecz Imre).* Építés alatt van az étterem és a polgármesteri hivatal. Ezenfelül több épület terve készül.

A kommunista rendszerek bukásával, a határmenti települések rögtön egymásra találtak. Megindult az ukrajnai, romániai, és a hazai falvak érdeklődése egymás iránt. Jelenleg bejegyzés alatt áll a határmenti települések szövetsége. Vegyes vállalatok alakulnak. A perifériából központ lett.

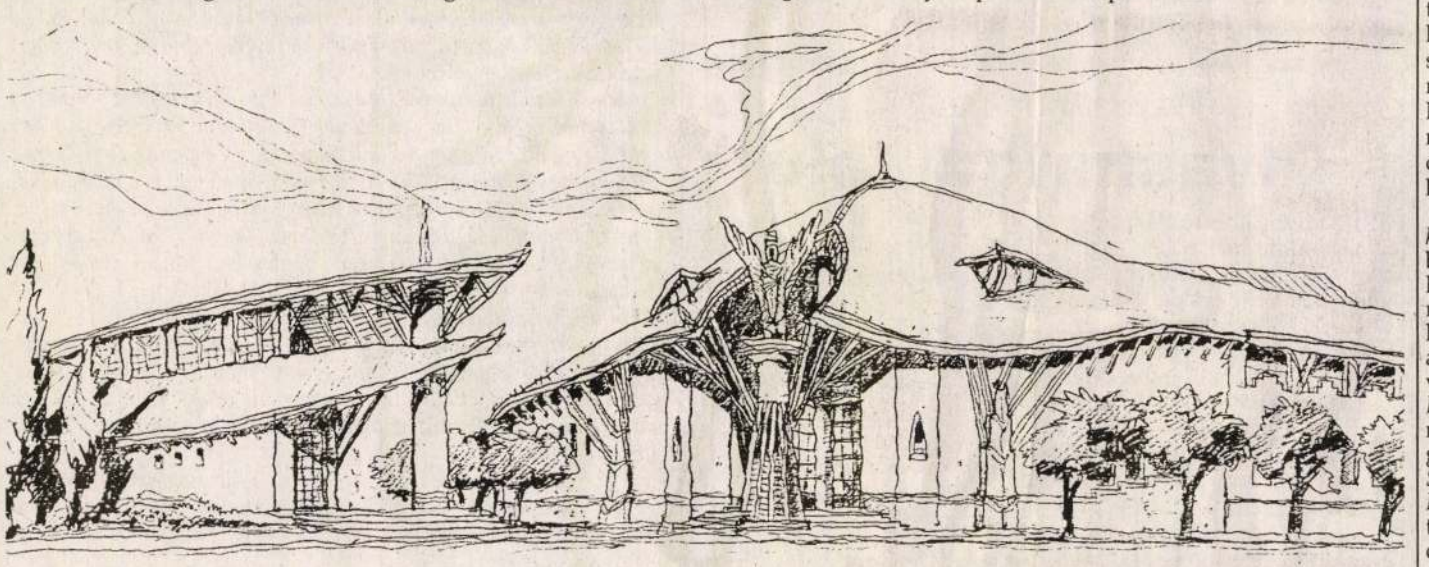

A jellegzetesen magyar épületek tervét a Makona Egyesülés egyik cége, a Triskell készítette Csenger számára

Az oldalt összeállította: Molnár Pál

Új MAGYARORSZÁG kommentár

Garancia az ország

Az utóbbi héten különösen nagyszámú meghívót hozott a Posta a Tavaszi Fesztivál ma kezdődő kiemelkedő eseményére, az Utazás '93 elnevezésű nemzetközi idegenforgalmi kiállításra. A jelek szerint a legtöbb utazási iroda fontosnak tartja, hogy képviseltesse magát a rendezvényen. Úgy érzik, nem maradhatnak ki abból a seregszemléből, amely egyszer egy évben fokozott mértékben vonzza a látogatókat, azokat, akik esetleg nemcsak a standok színpompás tájképeiben óhajtanak gyönyörködni, hanem napok, hetek vagy hónapok múltán talán mint utazni vágyó ügyfelek kopogtatnak be egy-egy kiállítóhoz.

S nemcsak turisztikai cégek, de például a Magyar Államvasutak vagy a Magyar Távközlési Rt. is fontosnak tartja a jelenlétet. A MATÁV Rt. esetében sajnos nem telefonokat akarnak rátukmálni a látogatókra, de például a Hungary Direct turisták számára előnyös telefonálási lehetőségét annál inkább érdemes népszerűsíteni. A vasút pedig Kádár János személyes használatára gyártott vonatát kínálja föl mozgó konferenciák megrendezése céljára.

A mai ünnepélyes megnyitón bizonyosan sokszor elhangzik, hogy lendíteni kell a honi idegenforgalom ügyén, hiszen ez egyike azon ágazatainknak, amely szép jövedelemmel egészíti ki a költségvetés bevételeit. Ez nem azt jelenti természetesen, hogy központi támogatásban részesíti a kormányzat e terület egyik vagy másik részét, sokkal inkább azt, hogy a szabályozás különböző formáival megteremti az egyes vállalatok fejlődésének lehetőségét, s hathatós lépéseket tesz arra, hogy az állampolgárokban erőteljesebb legyen a bizalom a turisztikai iparág iránt.

A kiállítást megelőző érdeklődés arra utal, hogy a vállalkozók tudják, van mit keresni a magyar piacon, s a még meglehetősen gyakran hallható pesszimisztikus hangok ellenére mindent megtesznek a turizmus magyar barátainak meghódítása érdekében. Hisznek az állampolgárok fizetőképességében, hisznek abban, hogy a rendszerváltozás óta folyamatosan jelen levő politikai stabilitás, országunk nemzetközi jó híre elegendő garancia arra, hogy az idegenforgalmi szakma főszereplői ebben az évben is talpon maradjanak, s mind jobb kilátásokkal tervezhessék a – remélhetőleg már élénkebb gazdasági környezetben bekövetkező – jövendőt.

Horváth K. József

Svájci elemzés gazdaságunkról

Kádár Béla nyilatkozata

Magyarországról szóló mellékletet közölt a Schweizer Handels Zeitung című gazdasági szaklap legújabb számában. Ebben megjelent Kádár Bélának, a nemzetközi gazdasági kapcsolatok miniszterének terjedelmes interjúja, valamint Robert Mayer elemzése a magyar gazdaság helyzetéről.

Kádár Béla interjújában elmondta, hogy miközben mind a termelés, mind pedig a GDP csökkent Magyarországon 1992-ben, s az azt megelőző két évben is, az első fordulópontot tavaly éppen a külkereskedelem terén, továbbá az infláció megfékezésében sikerült elérni, 1993-ban pedig várhatóan sikerül nulla szaldót, sőt esetleg 1-2 százalékos növekedést elérni. Ez azonban nem elegendő a munkanélküliség megfékezéséhez, mert ahhoz legalább 3-3,5 százalékos növekedésre lenne szükség.

A miniszter hangsúlyozta az export növelésének fontosságát: ezért – mondta – a magyar export versenyképességének fenntartása és növelése nem csupán külgazdasági, hanem belpolitikai és szociális szempontból is elsőrangú feladat, s ezen belül különös jelentőséggel bírnak a közvetlen tőkeberuházások: bizonyíték erre, hogy az utóbbi években a magyar kivitel 60 százalékát vegyes vállalatok jegyzik. A sikerek között sorolta fel a miniszter, hogy a külkereskedelem a KGST összeomlását követő sikeres irányváltása ellenére 1992-ben már nem csökkent, sőt a volt KGST-országokba irányuló magyar export nőtt, s Magyarország az egyetlen volt KGST-tagállam, amely 1989-hez képest kivitelét 1992-ben növelni tudta. Ugyanakkor a jövőre nézve bizonyos veszélyek fenyegetik a kivitelt: „A sikerek néha visszafelé sülnek el. A politikai és a gazdasági döntéshozók úgy vélték, hogy a külkereskedelem és a gazdasági diplomácia terén minden a legnagyobb rendben van, egész jól boldogulni lehet az export jövedelmezősége, a beruházások, a fejlesztési projectek és a kereskedelempolitikai támogatás különféle eszközei nélkül" – mondta. Ugyanakkor – az IMF szerint – a forint 30 hónap alatt 25 százalékkal felértékelődött, Magyarország pedig kereskedelempolitikai támogatásokra csupán a GDP 2-3 ezrelékét fordítja, s az összeg három év alatt 60 százalékos reálértékcsökkenést szenvedett, míg a beruházások 30 százalékkal visszaestek. „Ha ez így marad, talán jobb belgazdasági egyensúlyt tudunk kialakítani, de a termelés és az export csökkenni fog, vagy legalábbis nem növekszik... Eddig ugyanis a belső gazdasági hullámvölgyeket legalább részben ki lehetett egyenlíteni a külkereskedelmi teljesítményekkel, ennek azonban határa van, amint az 1992-ben már megmutatkozott, hiszen az export dinamikája negyedévről negyedévre csökkent" – szögezte le Kádár Béla.

Mindezek alapján a magyar export rentabilitása három év alatt 80 százalékkal csökkent. A miniszter az exporttevékenység optimális támogatása receptjének elemeiként a forint leértékelését, az exporthitelek rendszerének és garanciáinak javítását sorolta fel, hangsúlyozva, hogy a jelenlegi kamatterhek igen súlyos gondot okoznak a vállalatoknak; végül pedig az újonnan piacra kerülő kis- és középvállalatok számára javasolt sokoldalú támogatást a tájékoztatás megszervezésétől egészen a külföldi árubemutatókon való részvételük segítéséig.

Rober Mayer a melléklet vezércikkeként megjelent elemzése számos adattal mutatja be a magyar gazdaságot, amelynek húzómotorja az export, s a kormány érdemei között könyveli el az infláció elleni sikeres küzdelmet. Ugyanakkor rámutat, hogy a sikerjelentések ellenére idén is romlanak az emberek életkörülményei és nő a munkanélküliség, miközben a kormány a hatalmas deficit miatt nem tud hatékony szociális programokat indítani. Kérdés, hogy a kormány meddig számíthat még a kormányzottak támogatására – veti fel a cikk, s kifejti, hogy a növekvő elégedetlenség fokmérője a nacionalista üdvöt hirdető jelszavak befogadására való egyre nagyobb hajlam. A szerző szemrehányást tesz az EK-nak, amely olyannyira el van foglalva saját magával és uniós terveivel, hogy nem fordít figyelmet afféle „mellékes", külső részletkérdésekre, mint például a lehetséges hozzájárulása a kelet-európai gazdasági és politikai stabilitás megszilárdításához. Holott az emberek ebben a térségben világos választ várnak Brüsszeltől, hogy mikor csatlakozhatnak végre Európához, azaz mikor nyerhetnek felvételt az EK-ba. Az Európai Közösségnek mielőbb át kellene rendeznie prioritásait; az európai integráció elmélyítése helyett konkrét időpontot kellene kitűznie a kelet-európai államok felvételére: alighanem ezzel segítené elő a leghatékonyabban a még fiatal demokratikus rend megszilárdulását az olyan országokban, mint amilyen Magyarország. Annál is inkább, mert ez további tőkebeáramláshoz vezetne, hiszen a visszafogottság oka nem gazdasági jellegű, hanem a politikai kockázatban keresendő – mutat rá Rober Mayer.

Téti tettek

Az egyenletes fejlődés folytatása a tét *Téten*. Hároméves programban építik ki a szennyvízcsatorna-hálózatot, erre összesen 270 millió forintnyi pénz kell – mondta *Pénzes Ambrus* polgármester. A 4216-os lélekszámú Győr-Sopron megyei község önkormányzata egyébként a szomszédos *Gömöre* életét is szervezi, utóbbi faluban 1440-en élnek. Mindkét helységben javítja majd az ellátást a sütőüzem, amelyet most bővítenek, önkormányzati tőkéből. A faluban azt remélik, nemcsak a helyiek egészségén javít majd a létrehozandó fizikoterápiás rendelő. Fontos tervük még egy nagy ABC-áruház építése.

m. p.

Ólmozatlan jövőkép

Az új, 91 oktános, ólmozatlan benzinből tavaly november óta mintegy tízezer tonnányit értékesített a Mol Rt. – mondta lapunknak *Sebestyén Béla* vezérigazgató-helyettes. Ma már a vállalat 270 benzinkútjának több mint a fele árusítja ezt a környezetbarát üzemanyagot, amely így az ország minden részén beszerezhető. A Mol Rt. idén százezer tonna euronormál értékesítését tervezi, ami nagyságrendileg megközelítené a 95-ös ólmozatlan benzin tavalyi forgalmát. Igaz, egyelőre csökkent azon kutak forgalma, amelyek a 92 oktános szuperbenzin helyett a 91-es ólommentest kezdték el árusítani – a vállalat végső célja mégis az, hogy minél hamarabb megszüntesse az ólmozott benzinek gyártását. Addig persze hosszú évek telnek el, hiszen egyelőre a hazai gépjárműpark nagy része nem üzemeltethető folyamatosan ólmozatlan benzinnel. A korszerűbb gépjárművek számára azonban a Mol Rt. még ebben az évben megkezdi a 98 oktános, ólmozatlan extrabenzin gyártását.

D. L.

Ülésezett az ÁVÜ igazgatótanácsa

Példa értékű sikerper

Az Állami Vagyonügynökség javára, a Legfelsőbb Bíróság által meghozott ítélet példa értékű lesz a hasonló ügyek esetében – mondta *Várgedő Lajos* jogi igazgató az ÁVÜ tegnapi sajtótájékoztatóján.

Az ÁVÜ és az egyeki nagyközségi önkormányzat perében megszületett konkrét döntés ugyanis egyértelműsíti az eddigi vitás, a cégek átalakulásakor, a belterületi földek értékelésével kapcsolatos kérdéseket. Miután az esetek nagy többségében az önkormányzatok vitatták az értékelés módszerét – s a nagyobb részesedés reményében –, nem fogadták el az átalakulási vagyonmérlegekben meghatározott nagyságrendeket, így pert indítottak az ÁVÜ ellen. A mai döntés azt jelenti, hogy nem feltétlenül a forgalmi érték az egyetlen irányadó mérték. Az összeg nagyságát befolyásolják a vagyontárgyak, az érték előállításában betöltött funkciójuk – jóllehet a kiindulási alapnak kétségtelenül a forgalmi értéknek kell lennie. A Legfelsőbb Bíróság ítélete egyben azt is jelenti: igen jelentős, összességében mintegy 150 milliárd forint követelés teljesítésétől mentesül az ügynökség – ennek kiegyenlítésére egyébként nem is lett volna fedezete. Az adott ügyben 899 ezer forint volt a plusz teher: az ÁVÜ a földértékként megállapított 380 ezer forintot – részvényekben – kiadta az önkormányzatnak. A mostani döntés után az is remélhető, hogy hasonló esetekben a vitás kérdések miatt nem akad meg a privatizáció folyamata. Sajnos eddig ez volt a gyakorlat.

Újra napirenden szerepelt a Centrum ügye, az igazgatótanács áttekintette az állami vállalat, illetve a hozzá tartozó kilenc áruház és raktárak értékesítését. A privatizáció során mindenekelőtt a vállalati dolgozókra és a kisbefektetőkre számítanak. A Centrum Kft.-vel kapcsolatban elhangzott: a további karcsúsítást követően is szükséges lenne az áruházi lánc megtartása, ám stratégiai befektető közreműködésével. Mindenképpen tőzsdére kell vinni a céget, hiszen jelenleg is nyereséges, és remény van arra, hogy eredményeit megismétli.

Áttekintették a kárpótlási jegyek kibocsátását és forgalmát, ennek célja egy kormány-előterjesztés elkészítése lesz. Mint elhangzott: 35 milliárd forint értékű papírt bocsátottak ki, augusztusra elérik a hatvan-nyolcvan milliárdot. Az ÁVÜ azonban egymaga nem tudja a kínálatot biztosítani, ebben szorosabb együttműködésre lesz szükség az ÁV Rt.-vel. Összességében azonban a kárpótlási jegyek piaca kialakult, s december végéig kétmilliárd forint privatizációs bevétel származott a kárpótlási jegyek révén.

V. É.

A Tungsram tőkefeltöltése

Az amerikai General Electric 170 millió dollár új tőkét injekciózott bajba került magyar vegyes vállalatába, a Tungsramba, mivel a cég alaptőkéjével felérő veszteséget szenvedett el tavaly – jelentette szerdán a Financial Times című brit lapban Nicholas Denton budapesti tudósító. Azt írta, hogy a 24,4 százalék résztulajdonú Magyar Hitelbank Rt. ellenezte a tőkefeltöltést.

Az injekció után a GE magyarországi befektetése meghaladja az 500 millió dollárt, s ez sokkal több, mint amennyit az amerikai vállalat tervezett, amikor 1990-ben 150 millió dollárért megvásárolta a Tungsram 50 százalékát. Most 75 százalék az övé – olvasható a brit lapban.

A Tungsram vesztesége tavaly 9 milliárd forint volt, 70 százalékkal több, mint 1991-ben. Charles Pieper, a GE európai fényforrásgyártó ágazata és a Tungsram vezérigazgatója szerint a veszteség oka a költségnövekedés, a forint magas árfolyama és az átalakítás ára.

A Magyar Hitelbank Rt. azonban nem tudja mire vélni a veszteséget. A bank felkérte a Coopers and Lybrand nemzetközi könyvvizsgáló céget, hogy önállóan vizsgálja felül a Tungsram eredményét. A bank azért szavazott a GE intézkedése ellen, mert aggasztja tulajdon Tungsram-részvényeinek alacsony értéke. Egy bankvezető szerint elhanyagolták a kisebb részvényesek érdekeit. A GE viszont realistának nevezte a Tungsram tőkefeltöltését – írta a Financial Times tudósítója.

Hozzátette: mindazonáltal a felek egyetértenek, hogy valamiféle tőkefeltöltésre mindenképp szükség van. Ám egy magyar kormánytisztviselő szerint a privatizálás alatt levő hitelbank aligha fektet további összegeket a Tungsramba, pedig csak így tarthatná meg részesedését. A Financial Times szerint a GE lépése azt jelzi, hogy az amerikai cég továbbra is elkötelezett a Tungsram iránt, és bízik jövőjében. (MTI)

Továbbra is tempósan haladnak a kárpótlási földárverések. Az elmúlt hétre meghirdetett 145 árverésből 144-et tartottak meg, és ezeken összesen 247,294 aranykorona értékű föld talált gazdára. A múlt heti árveréseken több mint 3400-an vettek részt és közülük 3006 árverező jutott tulajdonhoz. (MTI)

Gazdálkodók lapja

Olvasható A falu

Harmadszor indul útjára folyóirat A falu címmel. A két világháború között a Faluszövetség szaklapja volt, gazdálkodással, társasélettel foglalkozott, amíg a háborús évek pénztelensége meg nem fojtotta. A művelődési tárca támogatásával 1985-ben jelent meg legközelebb, és vált a megélénkülő társadalmi élet egyik fórumává. Most egyéves szünet után indul újra. *Elek Sándor*, a szerkesztőbizottság elnöke a Földművelésügyi Minisztériumban tartott sajtótájékoztatón elmondta: igazi falufejlesztő folyóiratra van ma szükség. Az egy-egy szakterületet érintő tanulmányok mellett írásokat közölnek a falusi élet eseményeiről, és igyekeznek olyan értesülésekkel szolgálni, amelyeket a vállalkozók és a közéletben szereplők hasznosíthatnak az országhatáron innen és túl.

A lap negyedévenként jelenik meg, alapítványi pénzből. Az első példányokat a postai terjesztés megkerülésével, az önkormányzatoknak küldik el.

(KT)

Nagyfeszültség

Ismét helyzet van az energiaszektorban: gyülekeznek a viharfelhők, nagyfeszültségen izzanak az indulatok, sztrájkkal fenyegetőznek a villamosipari dolgozók érdekképviselői. A mostani vihart az kavarta, hogy a tarifarendezésre készülő kormányzat – a gazdasági kényszer okán – el akarja törölni a villamosipariak kedvezményeinek egy részét is.

A villamosenergetikai árak rendezése egy idő óta már a levegőben lóg. Mint ismeretes, a kormányzat megígérte a Világbanknak, hogy 1996-ig a világpiachoz igazítja az árakat. Ez persze nem csupán a Világbanknak teendő gesztus: a jelenlegi kusza árrendszer, a keresztfinanszírozások rendje nem teszi lehetővé a szektor privatizációját, enélkül pedig fejlesztésről szó sem lehet. Nincs a világon olyan piacgazdaság, amelyben a nagyfogyasztók fizetnék meg a háztartások által használt energia árát. Hiszen a nagybani szolgáltatás mindig olcsóbb.

Nem tartható fenn az ötven kilowattóra fogyasztás alatti kedvezményes tarifa sem, mivel az jelenleg minden fogyasztásmérőre érvényes, tehát a lakásban, a garázsban, a hétvégi házban egyaránt igénybe lehet venni. Hasonlóképpen tarthatatlan az öt forint harminc filléres árkategória is. A lakossági fogyasztómérőkre csatlakoztatva ugyanis ma már kisvállalkozások működnek, s a kedvezményes háztartási energiával ipari tevékenységet folytatnak.

Maguk a villamosipari dolgozók is helyeseltek, amikor még arról szóltak a hírek, hogy fizessen mindenki valós árat az áramért. Most, amikor rájuk került a sor, méltatlankodnak. De vajon reális-e, hogy a villamosipari dolgozók negyven fillért fizetnek egy kilowattóra villamos energiáért? Hiszen így nem lehet csodálkozni azon, hogy négyszer-ötször annyit fogyasztanak, mint egy átlagos család. Ilyen tarifa mellett még a terasz fűtése és a kerti úszómedencében a víz melegítése is gazdaságos.

Ha nehéz is, tudomásul kell venni, hogy a múltból örökölt kedvezmények rendszere lejárt. Milyen jogon várnák el a villamosipariak, hogy az ország lakossága fizesse az ő energiafogyasztásukat? A támogatást persze nem feltétlenül kell megvonni, de ne az ország, hanem a vállalat állja a dolgozóknak nyújtott kedvezmények költségeit. A saját bevételeiből.

A kormány még ebben a hónapban az Érdekegyeztető Tanács elé terjeszti javaslatát. Ott el lehet majd mondani az érveket és az ellenérveket. Addig pedig higgadjanak az indulatok. Hiszen így időnap előtt elfogy az energiánk.

-erjó-

A Magyar Nemzeti Bank valuta (bankjegy- és csekk-) árfolyamai
Érvényben: 1993. március 17.

Pénznem	vételi	közép	eladási
	árfolyam 1 egységre, forintban		
Angol font	124,64	126,04	127,44
Ausztrál dollár	60,88	61,50	62,12
Belga frank (100)	251,85	254,18	256,51
Dán korona	13,50	13,63	13,76
Finn márka	14,22	14,42	14,62
Francia frank	15,27	15,41	15,55
Görög drachma (100)	38,20	38,62	39,04
Holland forint	46,15	46,58	47,01
Ir font	125,85	127,15	128,45
Japán yen (100)	73,81	74,41	75,01
Kanadai dollár	68,76	69,46	70,16
Kuvaiti dinár	280,11	282,86	285,61
Német márka	51,88	52,36	52,84
Norvég korona	12,17	12,29	12,41
Olasz líra (1000)	53,54	54,18	54,82
Osztrák sch. (100)	737,41	744,21	751,01
Portugál esc. (100)	56,13	56,68	57,23
Sp. peseta (100)	72,52	73,28	74,04
Svájci frank	56,56	57,10	57,64
Svéd korona	11,02	11,15	11,28
USA-dollár	86,20	86,98	87,76
ECU (Közös Piac)	100,62	101,60	102,58

A Magyar Nemzeti Bank hivatalos devizaárfolyamai
Érvényben: 1993. március 17.

Devizanem	vételi	közép	eladási
	árfolyam 1 egységre		forintban
Angol font	125,82	126,17	126,52
Ausztrál dollár	61,26	61,41	61,56
Belga frank (100)	253,70	254,28	254,86
Dán korona	13,60	13,63	13,66
Finn márka	14,45	14,50	14,55
Francia frank	15,37	15,41	15,45
Holland forint	46,47	46,58	46,69
Ir font	126,84	127,16	127,48
Japán yen (100)	74,20	74,35	74,50
Kanadai dollár	69,27	69,44	69,61
Kuvaiti dinár	284,96	285,65	286,34
Német márka	52,25	52,37	52,49
Norvég korona	12,28	12,31	12,34
Olasz líra (1000)	54,15	54,31	54,47
Osztrák sch. (100)	742,83	744,53	746,23
Portugál esc. (100)	56,47	56,61	56,75
Sp. peseta (100)	73,09	73,28	73,47
Svájci frank	56,97	57,11	57,25
Svéd korona	11,21	11,24	11,27
Tr.és cl.rubel	27,43	27,50	27,57
USA-dollár	86,78	86,98	87,18
ECU (Közös Piac)	101,36	101,61	101,86

Fidesz-konyha

Tészta habbal

Most, amikor a politikacsinálók 1994-re spekulálnak, és jósolják, hogy csaknem bizonyos, hogy törvényesen és stabilan a jelenlegi kormányzótöbbség 1994-ben nem tartható meg, sőt mi több, aligha lesznek szabad választások, érdemes megvizsgálni egy olyan parlamenti párt – ez esetben a Fidesz – helyzetét saját propaganda-kiadványának tükrében, amely párt a jelenlegi közvélemény-kutatások alapján a parlamenti pártok átlagos rokonszenvosztályzatai 0-tól 100-ig terjedő skáláján az utóbbi fél évben tartósan a 65. fok körül mozog, tehát a „csúcson" van.

„...Noha egy – a parlamenti mandátumok közül öt és fél százalékot elnyert – pártnak nem feladata, hogy kezdeményezően nyilatkozzék a kormányalakítás kérdéseiben..." – Így kezdődik – és érdemes megfigyelni, hogyan folytatódik majd tizenkét nap múlva – a Fidesz Tanácsának 1990. május 10-i nyilatkozata.

A testület a továbbiakban kifejti, hogy a Fidesz politikájában nem kaphatnának szerepet a volt állampárt politikusai. Elismeri, hogy az országot a válságból kivezető úton az MDF és az SZDSZ kormányzása indíthatná meg. Sajnálja, hogy nem érkezett semmiféle felkérés a leendő kormánykoalícióban való részvételre.

Ez az álláspont a két év leforgása alatt a történelem és az időszerű politikai harcok erőterében értelmezhető.

Ezért jó ez a 830 oldalas dokumentumválogatás, ami semmit sem hagy a képzeletre, hanem más pártok számára is példamutató bőséggel árasztja a nyilatkozatokat, közleményeket, indítványokat, körkérdéseket, parlamenti beszédeket, parlamenti és önkormányzati képviselők listáit, a Narancs Klubhálózat címeit, a Fidesz kronológiáját és számtalan dokumentumfotót. (Egyike-másika alatt a fotóművész neve is fel van tüntetve.) A tiszteletbeli tagok, *Rácz Sándor* és *Király Béla* fotói is ott vannak a stratégiai tagoké alatt. (Akik elfelejtették, vagy nem tudják, Király Béla a Fidesz támogatásával lett Kaposvárott képviselő, Rácz Sándor pedig a Kisgazdák támogatásával indult a fővárosi polgármesteri helyért, és a szociáldemokratáknál is volt díszvendég.)

A figyelmes olvasó számára érdekes tény, hogy a Fidesz Tanácsa 1990. május 10-én még nem tartja feladatának, hogy kezdeményezően nyilatkozzék a kormányalakítás kérdéseiben – ugyanakkor várja a felkérést a koalícióban való részvételre –, tizenkét nap múlva, május 22-én *Orbán Viktor* a Fidesz parlamenti frakciójának nevében „le kell, hogy szögezze" a kormányprogramról, hogy „sem a beterjesztett dokumentum, sem a miniszterek bizottsági meghallgatása nem ad garanciát arra, hogy a most megalakuló kormány képes lesz megoldani az ország égető gondjait".

A Fidesznek Orbán Viktor megfogalmazásában az fájt az új kormány megalakulásakor, hogy a miniszterjelöltek között volt olyan, aki a '47-es tulajdoni állapotokat akarta helyreállítani, másik pedig a Kádár-rezsim kormányainak minden intézkedését törvénytelennek tartotta.

Átemelő technikák

Orbán Viktor és munkatársai politikus létükre, lám tizenkét nap alatt elfelejtették, hogy a miniszterjelöltek éppen ezzel a politikai szándékkal lettek megválasztva, és küldték őket a parlamentbe.

Ezután egy logikai bakugrással bejelenti e frakcióvezető, hogy a Fidesz konstruktív ellenzék akar lenni. Ebből a logikai alapállásból szinte elkerülhetetlen a *buktassunk kormányt?* és a *megbuktatható a kormány?* kérdésfeltevése 1991 februárjában és márciusában.

Ha olyan tiszta lappal indult volna a Fidesz, mint amilyen fehérre szeretné mosdatni magát testes propaganda kiadványában, akkor először is azt kellett volna programjául kitűzni, hogy hogyan valósítható meg a rendszerváltás a politikában, a gazdasági életben, a társadalom szervezésében és önszerveződésében és a tömegtájékoztatásban. Ezek nem filozófiai-ideológiai kérdések, hanem kifejezetten pragmatikus célok, amelyekkel bármely demokratikusan megválasztott kormány szembetalálhatta magát és bármely parlamentbe bejutott pártnak szembe kellett nézni.

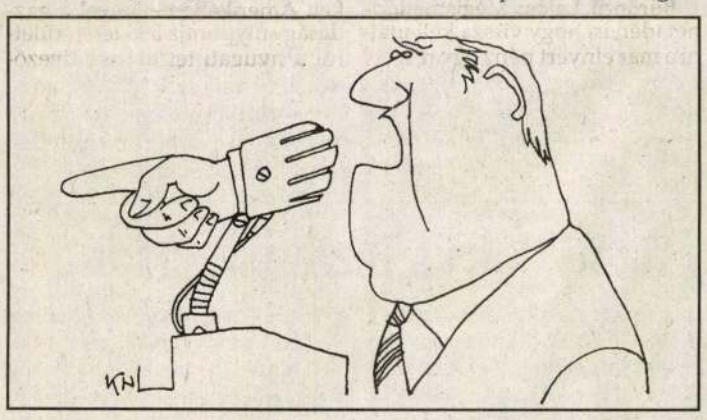

Ehelyett a propagandakiadvány teljességgel átveszi az SZDSZ által mesterségesen kialakított dilemmát, hogy ti. mi okoz nagyobb politikai és gazdasági kárt összességében: az-e, hogy hosszabb ideig hivatalban marad a kormány, vagy ha az első szabadon és demokratikusan választott kormányunk parlamentáris úton ugyan, de mégis-csak idő előtt, *valamelyest kierőszakolt* módon, megbukik? Tehát ez a Magyar Nemzet 1991. február 22-i számából átvett anyag nem Fidesz-anyag, pusztán a politikai azonosulást kifejező töltelékszöveg, mint ahogy a Magyar Hírlapból átvett okoskodás is az a 402. oldalon.

Ezeknek a külső biztatgatásoknak és önmagukat bátorító átemeléseknek bevallott célja az, hogy az ellenzéknek *„El kell valahogyan érnie,* hogy a kormányzásra alkalmatlannak látszó Kisgazdák kilépjenek a kormányból." (383. old.)

Ez a *„valamelyest kierőszakolt mód"* és az *„el kell valahogyan érnie"* szándék nagyon tárgyszerűen meg is jelent az utóbbi hónapok politikai harcában.

E könyv szerkesztésében érvényesülő *átemelő technika* szembetűnő bizonyítéka *Kis Jánosnak* az idézése, aki a Népszabadság 1991. március 9-i számában sorakoztatja fel azokat az érveket, amelyek alapján az SZDSZ úgy látja, hogy ma már kisebb kockázat a kormány megbuktatására törekedni, mint fennmaradásához asszisztálni. Érveivel nem sokra jutott. Mégis a *buktassunk* vagy *asszisztáljunk* dilemma, ennek lélektani vetületei magyarázzák a Fidesz további nyugtalan, háborgó szerepjátszó és szerepkereső parlamenti és parlamenten kívüli kirohanásait.

Az átemelő csúcstechnológia kiáltó példája *Tamás Gáspár Miklós* a Népszabadság 1991. április 6-i számában megjelent tanulmánya e kötetben „A katasztrófa módszertanáról". Gyakorlatilag a Fidesz ötletbörzéit, rögtönzéskitöréseit, örökös teljesítménykényszerét látja katasztrófának a demokratikusan megválasztott parlamenten belül és kívül. Nem is leplezett gúnnyal zárja tanulmányát: „tanulni óhajtok öcséimtől". Vagyis neki ezeket az aggasztó lépéseket messze el kell kerülnie, mint ahogy tette is mindeddig, egy parlamenti demokráciában.

Bűnösök márpedig nincsenek!

Az utóbbi két évben átrendeződések és személycserék történtek a pártokon belül is és a kormányban is, de mint látható, az 58 százalékos koalíciós többség a helyén van minden ellenzéki spekuláció, liberális külföldi fanyalgás, demokratikus chartaaláírások és időszakos közvéleménykutató népszerűségi indexek ellenére.

A Fidesz a gyakorlati politikában a kárpótlás koncepcióját egyszerűen elutasította. Ami az ifjúságpolitikát illeti, arról sommásan kimondta, hogy a kormánynak nincs jövőorientált politikai stratégiája. A *Zétényi–Takács*-féle igazságszolgáltató törvényjavaslatról azt a következtetést vonta le, hogy alkalmatlan eszközökkel, a büntetőjog rendszerével próbál egy politikai indíttatású akaratot keresztülvinni. A jog, szerintük, nem lehet a politikai cselédlánya, amelyen néha erőszakot is lehet tenni. (Az nem zavarja őket, hogy a cselédlány kiöregedett, és jómódú polgári hölgyként visszavonult, és egy minden gyanú fölött álló tisztes úrihölgy pozícióját igényli.)

A világkiállításról a Fidesz szónoka felettébb komikus módon ad 1-től ad 5-ig terjedő indulatmeneti pontokban fejti ki nem érvekre szóló véleményét, hogy végül kitörjön, mondván, a kiállítás csak arra való, hogy néhány, a kormánypárt húsosfazekához közel álló hazai nagyvállalkozó az adófizetők pénzéből tollasodjon meg. Eddig terjed a Fidesz látóköre.

Az állásfoglalások a gyakorlatban tévesnek bizonyultak, a valóság pedig halad a maga medrében.

E politikai jelenlét nagyáriái közül kiemelkedik *Kövér László* beszéde a volt III/III-as ügyosztályról. E beszéd kilenc hónap múltával azért is érdekes, mert a szónok kiemeli a kisgazdapárti felszólaló e kérdés iránti közönyét. (Jelenleg viszont a Kisgazda 35-ök szorgalmazzák az országgyűlési képviselők átvilágítását.) Kövér László vitázik bizonyos képviselői előterjesztésekkel és politikai magatartásokkal, majd figyelmeztet a személyiségjogi garanciákra és nemzetbiztonsági szempontokra, végül tételesen kifejti, „milyennek kell lenni" egy jó III/III-as törvényjavaslatnak. (Pontosabban a BM, volt III/III-as ügyosztálya tevékenységét felülvizsgáló törvényjavaslatnak.) Szerinte legyen igazságos, követelje meg a tiszta politikai múltat, ne okozzon konfliktust, ne legyen visszahatható, legyen kiszűrő jellegű és nyújtson biztonságérzetet.

A megerőszakolt cselédlány rémképétől ő sem tud szabadulni. Javasolja a kormánynak, hogy vagy térjen napirendre a dolgok felett vagy a készülő nemzetbiztonsági törvény részeként tárgyalja ezt a kérdést. A kormány javaslata – Kövér megfogalmazásával élve – jogi férc-mű, ugyanolyan kétlelkűséggel megfogalmazott előterjesztés, mint a kárpótlási törvény, melybe eleve bele vannak építve a végrehajtás fékjei. Hogy e fékek ne érvényesülhessenek, a jogi eljárás kezdeményezését javaslata értelmében át kellene ruházni a parlamenti pártok, a szakszervezetek választott testületeire, az egyházak belső életét irányító testületekre, a MÚOSZ elnökségére vagy etikai bizottságára. (Ezek a testületek mind a mai napig semmiféle jogi kezdeményezést nem tettek a fenti ügyben.) Magyarán szólva a Fidesz ellenez minden büntetőjogi eljárást és egyéb védekező intézkedést a múlt bűnügyeire és bűnöseire vonatkozóan.

Meghatározatlan ellenzékiség

Valójában mi is ez a hol „politikai szűzlány", hol a „tiszta lap" és hol a „többször megerőszakolt cselédlány védője" metaforák mögé bújó Fidesz? (Amely akár a politikai katasztrófa módszerének kidolgozója is lehet, ha hozzá megkeresés érkezik...)

Egy tréfás kedvű cikkíró KÉKÁNDESZ-nek, azaz a *késő kádári nemzedék demokratikus szövetségének* nevezi, és nyomban kijelenti, hogy nem a fiatalok pártja. Ez *egy politikai generáció szövetsége,* és az elemzett dokumentumokból látható, hogy kifejezetten az átmeneti időre – a diktatúrából a polgári átrendeződés idejére – létrejött politikai szövetség. S mint ilyentől nem várhattunk mást, mint ami a dokumentumokban kifejeződik.

Itt és most kellett karriert csinálni, feledtetve nagyapó és az apukák tagkönyvének a színét, a kisdobos és úttörő fogadalmakat és a KISZ dicsérő okleveleit. Az 1990-es parlamenti választások idejére kiírt Fidesz-jelszót – Kommunista nem vész el, csak átalakul – az utóbbi két év politikai harcaiban nyerte el igazi, mély értelmét. Egyéneket, csoportokat beskatulyázó szemléletük csak generációkat lát, történelmi távlatuk nincs, a nemzet és történelem fogalma valami *homályos baloldali kozmpolitizmus* narancsszínű ködében létezik számukra. Az átmenetre jellemző szovjetellenes és diktatúrafaló jelszavaikból kikoptak, az új helyzetre nincsenek sem jelszavaik, sem hagyományuk, itt is marad tehát jobb híján *a meghatározatlan ellenzékiség.*

A demokrácia örve alatt sok mindent lehet csinálni, csak ezt a politikai tésztát, ezt a dióval, lekvárral, aszalt gyümölccsel megrakott és a tetején fehér tojáshabbal borított máglyarakást nem lehet megetetni a nagyközönséggel.

Megüzentem már bátyáimnak is, hogy ne próbáljanak senkit rászedni, és ezt mondom most öcséimnek is.

Ambrus Z. Miklós

Fölmegy a függöny a Grassalkovich-színházban

Életre kel a gödöllői kastély

Különleges és reményt keltő látványosság volt Gödöllőn – a Magyar Szabadság Napja rendezvényének kiegészítő programjaként – a klasszikus szóhasználattal *porából éledő Főnix*-nek nevezhető Grassalkovich-kastély rekonstrukciós munkáinak bemutatása.

Az európai hírű műemlékegyüttesre – amelyben talán a legnagyobb pusztítást a volt szovjet hadsereg kímélettlen laktanyahasználata okozta – a helyreállítás megkezdése, 1986 óta 360 millió forintot költöttek. A világkiállítás idejére befejezendő teljes felújítás a becslések szerint 4-5 milliárdot emészt föl...

A gyönyörű környezetben álló, parkokkal, erdőkkel övezett, történelmünk jelentős eseményeit idéző, impozáns épületegyüttest *országunk Schönbrunnhoz és Versailles-hoz hasonló nevezetességeként* ismertetik a 18. századtól napjainkig kiadott útikönyvek, útleírások. Az 1700-as évek derekán épült kastély Gödöllőnek is rangot adott, amely akkoriban még csak egy jelentéktelen falucska volt, és amelyet ezáltal birtokai központjának szemelt ki a kastélyépíttető *gróf Grassalkovich Antal.* Őt „tüneményes pályafutású barokk főúrnak" titulálják a krónikák: nemcsak mintaszerűen gazdálkodott, hanem bőkezű, jó ízlésű mecénása volt a művészeknek is.

A művészettörténet a magyar barokk kastélyépítészet reprezentatív, típusteremtő alkotásaként tartja számon az épületegyüttest. Ez a legnagyobb magyar kastély. Alapterülete 12,5 ezer négyzetméter, beépített térfogata 110 ezer légköbméter, külső és belső homlokzatának hossza együtt mintegy másfél kilométer. Sajátosan magyar stílusú az épület és a park – amely megfogyatkozva is mintegy 28,5 hektár – együttese is: a kastély szárnyai nem a fogadóudvart ölelik körül, mint külföldön, hanem a kerti ünnepségek színhelyét, az eredetileg francia barokk felső kertet.

A kastély még mai, leromlott állapotában is őrzi azt a pompát, amellyel Grassalkovich Antal 1751-ben *Mária Teréziát* fogadta. Szerencsésen épen maradt a fényűző díszterem, a szép térhatású díszlépcső, s a királynőnek épített, vörösmárvány-burkolatú szoba. Az épület az 1848-49-es forradalom és szabadságharc idején, az isaszegi csata másnapján *„Kossuth" főhadiszállása volt. A szabadságharc leverése után a „Sina"-család, majd egy belga bank tulajdonába került. Állapota eléggé leromlott, s régi szépségét csak a kiegyezés után nyerte vissza, amikor – a „nemzet sajándékaként" – a királyi család nyaralója, kedvelt tartózkodási helye lett. A monarchia összeomlásakor innen távozott "IV. Károly", majd a második világháborúig a „Horthy"-család nyári rezidenciájaként szolgált.*

Rendkívül súlyos, ám szerencsére nem helyrehozhatatlan csapások érték a kastélyt az elmúlt évtizedekben. Több helyütt beszakadt a teteje, szinte rombadőlt a lovarda, sok helyütt tönkrementek a falak, épületelemek, kőfaragványok, s a külső-belső díszítések. A legsürgősebb állagmegóvási munkákkal párhuzamosan végzett műemléki és művészettörténeti kutatások azonban érdekes, sőt szenzációs leleteket hoztak napvilágra, amelyek a majdani hasznosításnál fontos szerepet kapnak.

A korábbi leírások nem említettek a kastélyban falfestményeket. Ezért meglepő volt, amikor az egyik épületszárny vizsgálatakor rábukkantak egy *„kétszáz négyzetméteres, oszlopos-boltozatos pincére", a falain jó állapotban lévő, virágfüzéreket ábrázoló, az 1770-es évekből származó festményekkel. Ezt a szaknyelven „szála terrénának" nevezett helyiséget annak idején – ünnepségek, vadászatok alkalmával – reprezentatív ivószobának használták, de később átalakították, alapfalat vezettek át rajta.*

Az igazi szenzáció azonban az átalakított szála terréna továbbkutatásakor került elő. Ugyanis fölötte is festett falrészeket s párkányokat, korinthouszi oszlopfőket találtak, majd – több szinten – ráakadtak az oszlopok folytatására és egy karzat nyomaira is. Kiderült: megtalálták az eddig csak leírásokból ismert, *tizennyolcadik századi Grassalkovich-színházat,* az ismereteink szerint legrégebbi magyar kőszínházat. Ez egy intim, a főúri közönséget szórakoztató kis színházterem volt, kilencszer tizennyolc méteres alapterületű és kilenc méter magas. A krónikák megemlékeznek az itt rendezett parádés előadásokról, koncertekről, valamint arról, hogy a művészetpártoló Grassalkovich Antal híres művészeket hívott ide vendégszereplésre...

Gémesi György, Gödöllő polgármestere elmondta, hogy a kormány hamarosan dönt majd a különleges épület hasznosításáról. Az erre vonatkozó tanulmányt a Városépítési Tudományos Tervező Intézet dolgozta ki. Az elképzelések szerint elsősorban kulturális célokat szolgálna a kastély – a világkiállításhoz kapcsolódva is –, amelynek „működéséhez", a hozzá szükséges pénz előteremtéséhez az idegenforgalmi-kereskedelmi funkció is elengedhetetlen. *Nemzetközi karmesterképző központot* is rendeznének be itt; rangos színházi előadásoknak, koncerteknek adna otthont, ám elférne benne *„múzeum és kiállítóterem"* is. *Szállodát a parkban építenének, amely „megbújva" egy alkalmas helyen, nem zavarná a műemlékegyüttest. A hasznosítási lehetőségek iránt igen nagy az érdeklődés nyugati és a tengerentúli befektetők részéről is, azonban konkrét tárgyalásokra csak a kormánydöntés után kerülhet sor.*

Juhász Erzsébet

A királyi család a gödöllői kastély parkjában, 1871-ben

(Archív felvétel a Gödöllői Városi Helytörténeti Gyűjtemény anyagából.)

Terjedőben az illegális munkaerő

A gazdaságba állami eszközökkel történő beavatkozás (nagyberuházások) javíthatna a munkaerőpiac jelenlegi helyzetén, és segíthetné a gazdasági fellendülést is – mondta *Schamschula György* munkaügyi államtitkár, az EVOSZ tegnapi elnökségi ülésén.

Kifejtette: a jelenlegi foglalkoztatási helyzet kritikus. Az év végére várhatóan 770 ezerre emelkedik a munkanélküliek száma, jövőre pedig elérheti a 900 ezret is. Mindez olyan gyorsan alakult ki, hogy nem volt idő hatékony megoldások kidolgozására. A munkanélküliség ellenére az építőiparban egyre inkább terjed az *illegális munkaerő alkalmazása*, ez jelentősen lenyomja az árakat, és tönkreteheti a becsületes vállalatokat. Ezért várhatóan *szeptemberben* a rendőrség közreműködésével országos szintű ellenőrzéssel próbálják majd kiszűrni az illegálisan alkalmazott külföldi és a munkanélküli-segélyen lévő hazai munkásokat.

Nem várható, hogy jelentősen nőnek a külföldi munkavállalási lehetőségek. Egyedül Németországgal van kormányközi szerződése Magyarországnak. Ennek keretében 14 ezer munkavállaló mehet Németországba dolgozni. A lehetőségeket májusig csak 11 221 személy használta ki. Az is gyakori azonban, hogy a magyar munkások szintén illegálisan vállalnak Németországban munkát. Sajnálatosan gyakran fordul elő, hogy a munkavállaló hiszékenysége miatt kivándorlásra csábítják, bizonytalan körülmények közé, még bizonytalanabb helyzetű cégek.

Vállalkozói kéznyújtás

A Magyar Vállalkozói Kamara főként szakmai segítséget képes nyújtani a határon túli magyar vállalkozók szervezeteinek – foglalt állást elnökségi ülésén a Magyar Vállalkozói Kamara. A testület azért foglalkozott a témával, mert a közelmúltban alakult meg Székelyföldön: Széken és Gyergyón egy-egy vállalkozói testvérszervezet.

Felvillanyozás előtt

Kapcsolásra váró erőművek

Az idén is csökkent az áramfogyasztás az országban. A tavalyi és az idei első félév fogyasztása között 7,3 százaléknyi a különbség. Az idei első félévben 17 milliárd 855 millió kilowattóra áramot fogyasztott el az országos rendszer. A csökkenésnek a melegebb időjárás és a gazdaság pangása mellett talán az is oka lehet, hogy kezdenek tért hódítani az energiatakarékos technológiák, gépek és háztartási berendezések.

Az országban a legnagyobb villanyfogyasztást 1989-ben mérték. Akkor a KGST rendszerében zajló, gyakorta veszteséges termelés 40 milliárd 328 millió kilowattóra áramot emésztett föl. A tavalyi egész évben ennél bő 8 százalékkal kevesebb villamos energiára volt szükség. Mint *dr. Tombor Antal*, az *Országos Villamos Tehereloszto* vezetője elmondta: a napi fogyasztás szerkezete is változik az országban. Jellemző, hogy kétszer mérhető csúcsfogyasztás egy napon: délelőtt és este. Az is sokéves tapasztalat, hogy telente az esti csúcs a nagyobb, nyaranta a délelőtti. Most, a munkanélküliek száma nő, délelőttönként kevesebb műhelyben kapcsolják be a jelképes esztergagépet. Nyáron gyakran az esti áramfogyasztás kiadósabb a délelőttinél.

A négy paksi áramfejlesztő blokkból három üzemel, egyenként négyszázötven megawattot termelve. Az országos rendszer villamos energiájának csaknem a felét állítják elő e legolcsóbb és leginkább környezetkímélő módon – közölte *Kemenes László*, az rt. tájékoztatási osztályának munkatársa. A szenes erőművekbeli áram kétszer-háromszor drágább (Pakson 1 forint 40 fillér a villany kilowattórájának önköltsége).

Jelenleg háromezer-hatszáz ember keresi kenyerét az atomerőműben. A létszám lassan olvad, fölvételi stopot rendeltek el. Növekszik viszont az erőmű látogatóinak serege. Évente 15-20 ezer ember keresi föl Paksot, s a helyiek örömmel kalauzolják őket. Azt szeretnék ugyanis, ha minél több látogató személyesen győződne meg arról, hogy az atomerőműben történő áramfejlesztés a legtisztább, egyszersmind a legésszerűbb eljárás. E nyáron is középiskolás és egyetemista diákok tömege látogatja meg az „áramgyárat", hetente legalább két turnust fogadnak. A nukleáris energia hű barátai ugyanis – csekély kivétellel – a fizikatanárok, akik az idén itt tartották a 35. országos ankétjukat.

A paksiak türelmetlenül várják, hogy mielőbb a parlament elé kerüljön az *országos energiakoncepció*, amelyet eddig kétszer dolgozott át a kormányzat. Szeretnék, ha a honi áramellátás elsősorban atomenergiára épülne, s csak kevéssé a lignitkincsre, illetve a kőszénbehozatalra. Tisztában vannak azzal is, hogy az atom mellett dönteni igen nagy politikai kockázat, mert részben az épp politikai célú hisztériakeltés hatására a lakosság jelentős része ellene van ennek az eljárásnak.

A *pécsi erőműben* hónapok óta száz megawatt körüli energiát termelnek az egyébként összesen 250 megawattnyi összteljesítményre képes blokkokban. Mint *Somosi László* igazgató elmondta, az országos tehereloszto még így is viszonylag nagy szerepet kínál Pécsnek a mecseki szén eltüzelésében. A gazdaság pangását azonban jelzi, hogy öt éve ilyenkor mintegy 140–150 megawattnyi áramot állítottak elő, noha akkor csak 200 megawatt volt a „beépített", azaz a maximális teljesítmény.

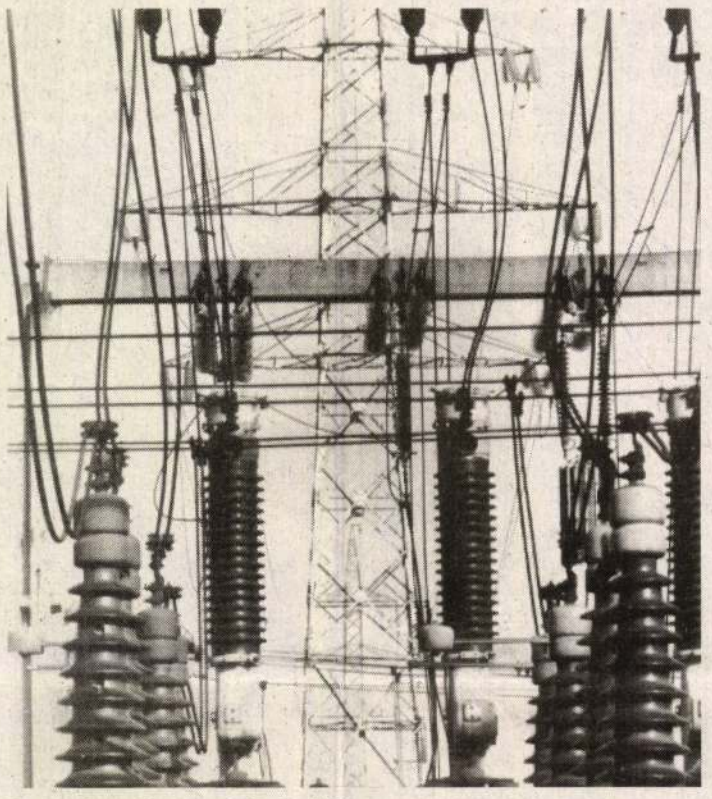

Transzformált energetikai célok Kékesdy Károly felvétele

Az áramot 900 ember termeli a baranyai üzemben. E nagy létszámot az indokolja, hogy a mecseki szenet bonyodalmas égetésre előkészíteni: egy keverőüzemet is fenn kell tartani. Ezenkívül terjedelmes a karbantartó állomány. Most mérik föl, milyen munkát bíznak a jövőben saját munkásokra, s mit rendelnek meg a berendezéseket gyártó cégektől. Azaz: *versenyeztetni* kívánják a kapacitásokat – a gazdaságosság alapján. Egyúttal a saját részlegekkel vállalkozni is próbálnak. Évégből már korábban létrehoztak egy osztrák–magyar vegyes céget, amely a *pernyét* útépítésre alkalmas anyaggá dolgozza föl.

A *Tiszai Erőmű Rt.* hat erőműve – Kazincbarcikától Kiskörén át Tiszapalkonyáig – a visszafogott programhoz képest is mintegy 60–80 százalékos teljesítménnyel dolgozik, igazodván a gazdaság igényeihez. Mint *Schwardy Miklós* vezérigazgató elmondta: a két vízerőmű a jó vízhozamnak köszönhetően most száz százalék fölött teljesít.

De sok víz lefolyt a Tiszán azóta, mióta a szenes erőművek munkába álltak. Ezeket hamarosan föl kell újítani. Nem a pénz a gond, a finanszírozás ugyanis – együttműködve a szállítókkal – megszervezhető. Ám előre lehet látni, hogy a korszerű erőművek üzemeltetéséhez a jelenleginél jóval kevesebb ember kell. Most kétezer-hatszáz dolgozó összesen 1300 megawattnyi áramot állít elő a hat egységben. Nyugaton ugyanennyi áramot mintegy hatszáz munkatárs fejleszt... Már most gondolni kell tehát arra, hogy a kitűnően képzett, erőművi fegyelemhez szokott emberek milyen vállalkozásokban hasznosíthatják képességeiket.

M. P.

NAPTÉNY

Bankári pókerarc

Az Általános Vállalkozási Bank Rt. igazgatósága július 14-én tartott ülésén úgy határozott, hogy az Auto-Klinik csoportnak az ÁVB Rt.-nél fennálló váltótartozása miatt a csoport részéről felelős személyek ellen büntetőeljárást kezdeményez.

A „vállalkozós" bankárok rendezik, inkább rendezgetik soraikat. Mindenesetre úgy tűnik, komótosan haladnak a csődből kivezető útjukon. Szimpátiánk viszont a vállalkozóké. Pedig indulatosak, türelmetlenek, s legfőképpen aggódnak pénzükért. De ne féltsük a bankárokat se. Türelmes lépéseik egyenesen megnyugtatóak. Igaz, más pénzére könnyű pókerarcot felvenniük. **B. T. J.**

- Augusztus 1-jén rendezi meg az országos mézvásárt Jászberényben a Szatmári László Jász-sági Méhészegyesület.

- Meghaladja a 282,5 millió forintot az egyéni és társas vállalkozások adótartozása Fejér megyében. Az APEH eddig 815 végrehajtási eljárást indított, öt büntetőeljárást kezdeményezett, és három újabbat készít elő az adófizetésről megfeledkezők, illetve a különféle csalásokkal próbálkozók ellen.

- Világbanki hitelből mini vágóhidat építtetett a drégelypalánki Szondi György Mezőgazdasági Termelőszövetkezet. A gazdaság a 15 millió forint kölcsön segítségével egy meglévő épületében alakította ki a vágóhidat a helybeli, valamint az ipolyvecei és a honti lakosság ellátására.

- A műtrágya helyettesítésének korszerű módszerével, az azotobaktériumok alkalmazásával ismerkedtek meg tegnap azok a mezőgazdasági szakemberek, akik részt vettek az MTA Talajtani Kutatóintézetének nagyhörcsökpusztai telepén megrendezett szakmai bemutatón.

Koncepció rövid és hosszú távra (3.)

Vállalkozásélénkítés, minőségfejlesztés, piacvédelem

Tegnapi számunkban az Ipari és Kereskedelmi Minisztérium válságkezelő programjával ismertettük meg az olvasót. Ma a tárca hosszabb távra szóló elképzeléseit foglaljuk össze.

A *privatizációban* eddig szinte teljes mértékben csak a külföldi tőke vett részt, a hazai magántőke szerepe csekély, a megtakarítások nehezen mobilizálhatók. A privatizáció felgyorsítása érdekében a tárca szükségesnek tartja új intézmények létrehozását, pénzügyi garanciák megteremtését. Ezek a következők:

– új vagyonkezelő társaságok alapítása;
– a hitelgarancia intézményrendszerének bevezetése, garanciaintézmények létesítése;
– szerkezetátalakítást és privatizálást egyidejűleg kezelni képes átalakító, befektető társaságok szervezése;
– a jelenleginél kedvezőbb hitellehetőségek megteremtése.

A termékszerkezet- és piacváltás, valamint a privatizáció előmozdítására az Ipari és Kereskedelmi Minisztérium kezdeményezte egy – állami részvétellel megalakítandó – *Szerkezetátalakító és Privatizációs Befektető Társaság* megszervezését. Ennek fő feladata előkészíteni és irányítani az önerőből megújulni nem képes vállalatok struktúraváltását, hogy az érintett vállalatokat feljavított, piacképes állapotban értékesíthessék.

Mankó a vállalkozásoknak

A vállalkozásélénkítést, a kis- és középvállalkozások támogatását a következő eszközökkel kell gazdagítani:

– kedvezőbb feltételű hitel és hitelgarancia nyújtása a vállalkozás megindításához;
– a kockázati tőkéhez jutást elősegítő állami részvényvásárlás, a kockázati tőkenyújtás intézményi feltételeinek megteremtése;
– K + F tevékenységet, innovációt támogató alapok létrehozása;
– új gyártmányok, technológiák bevezetésének támogatása;
– energia-, és nyersanyag-megtakarító beruházások elősegítése;
– a kis- és középvállalkozásokra specializálódott bankhálózat létrehozása, pénzügyi szolgáltatások széles körű megteremtése, vállalkozások számára nyújtott szolgáltatások infrastruktúrájának és információs hálózatának kiépítése;

Az *exportteljesítmények fokozása*, új piacok keresése, piacképes áruk exportfeltételeinek a megteremtése, a vállalkozások piacra juttatása a kormányzat részéről intenzív, sokoldalú gazdaságdiplomáciai tevékenységet követel. A piacra jutást a külföldi kereskedelmi kirendeltségek hálózatának bővítésével is segíteni kell.

Áttérni nemzetközi szabványokra

A *minőségfejlesztés* feltételeit teremtik meg az alábbi intézkedések:

– a hatósági engedélyezési rendszerek és a minőségellenőrző intézetek helyzetének felülvizsgálata, új akkreditálási rendszer létrehozása;
– Minőségügyi Központ létesítésének kezdeményezése;
– a hazai intézmények és vizsgálólaboratóriumok nemzetközi akkreditálási és tanúsítási szervezetekben (például EUROLAB) történő részvételének elősegítése;
– a nemzetközi feltételeket kielégítő (ISO 9000 szabványsorozat szerinti) minőségbiztosítási rendszerek hazai bevezetésének elősegítése (oktatás);
– az európai nemzetközi szabványok honosításának folytatása, a hazai szabványok korszerűségének felülvizsgálata az európai és nemzetközi szabványokkal való összhang megteremtése végett;
– az európai direktívák (műszaki normatívák) előkészítése, bevezetése, a hozzájuk kapcsolódó szabványok és jogszabályok felülvizsgálatának folytatása;
– az EK-ban használatos módszerekkel, eljárásokkal történő harmonizálás érdekében az EK-adatbázisokhoz való közvetlen csatlakozás lehetőségeinek megteremtése.

Az ipar technológiai megújulása, korszerűsítése szükségessé teszi a *beruházások ösztönzését, preferálását*. Ez azonban csak a banki kamatok mérséklésével, a vállalati terhek csökkentésével lehetséges. Feladat a vállalati beruházások szervezését, lebonyolítását végző menedzserek képzése, befektetési tanácsadó-hálózat kiépítése, különösen a kis- és középvállalkozások támogatására. Új beruházások indítása munkahelyteremtés céljából különösen fontos az elmaradott és válsággal küzdő térségekben. Adókedvezményekkel, terület- és infrastruktúra-kedvezményekkel is segíteni kell a beruházások megkezdését.

Minőségtanúsítás

A *környezetvédelem* gondjainak megoldásában elsősorban a megelőzésre kell a hangsúlyt helyezni. Ezért az új hazai és külföldi tőkével történő beruházásoknál, új technológiák meghonosításánál a környezetvédelmi szempontokat szigorúan érvényesíteni kell.

Az *ipar- és piacvédelem* területén a nemzetközi gyakorlatban is használatos iparvédelmi eszközök bevezetését tartja a tárca szükségesnek. Egyik legfontosabb, termékekhez kapcsolódó iparvédelmi eszköz: az importtermékek behozatalát szabványokhoz, egészségügyi, fogyasztóvédelmi és környezetvédelmi előírásokhoz kötik. Ehhez ki kell dolgozni a magyar minőségtanúsítási rendszert, szabványainkat az EK szabványaihoz kell igazítani, be kell vezetni az EK-direktívákat.

Elő kell írni, hogy csak azok a termékek hozhatók be a vámhatáron, amelyeknek van minőségtanúsítási bizonyítványuk, a hazai szabvány-előírásoknak való megfelelést tanúsító vizsgálati igazolással, szakszerű kezelési útmutatóval. Kiköthető a termék garanciális javításának vállalása, illetve alkatrészutánpótlásról való gondoskodás. Ennek természetesen meg kell teremteni a szükséges személyi, műszaki és információs feltételeit, bevonva a minőségellenőrző intézeteket, valamint a Vám- és Pénzügyőrség szervezeteit.

A hazai infrastrukturális beruházások megrendeléseinél az eddiginél sokkal határozottabb hazai ipartámogatást kell érvényesíteni. Ennek fontos eszköze az állami megrendelések rendszerének kialakítása, amelyhez szükséges a hazai ipart védő preferenciák normatív szabályozásának kidolgozása és jogszabályban való rögzítése.

Az új Ikarus biztonságosabb

Az európai környezetvédelmi előírásoknak és a műszaki, biztonsági követelményeknek mindenben megfelelő, a hasonló nyugat-európai gyártmányokkal árban is versenyképes új autóbusz készült el az Ikarus Járműgyártó Rt. székesfehérvári gyárában.

Az Ikarus 386 típusú busz, mint *Tuba János* főkonstruktőr a tegnapi sajtóbemutatón elmondta, 212 kilowatt teljesítményű (288 lóerős) DAF motorral készült, légszennyezése jóval az európai határértékek alatt marad. Futóműveit a környezetvédelmi előírásoknak megfelelően azbesztmentes fékbetéttel látták el. A nagyobb biztonságú fékrendszer mindenben megfelel az európai biztonsági követelményeknek.

Az Ikarus 386-os teljes utazási kényelmet kínál: az utastér kényelmes ülései a hosszabb utazást is elviselhetővé teszik.

A hivatal csak hallgat

avagy senki nem tud semmit

Az információáradat korát éljük, mégis úgy tetszik – mint egykoron Afrikában –, vannak még fehér foltok. Sokszor hallható, leginkább a sajtóélet baloldaláról: „Elfogyott a társadalombiztosítás pénze! Nem lesz miből fizetni a nyugdíjakat! Az adós vállalatok zöme elsősorban a társadalombiztosítási járulék befizetésén spórol!"

Gondoltam, öntsünk tiszta vizet a pohárba, s telefonon fölhívtam az Országos Társadalombiztosítási Főigazgatóságot. A sajtóosztályon – némi keresgélés után – megadták az illetékes *dr. Bereményi Sándorné* telefonszámát. A hosszas kicsengetést követően a felrebbenő titkárnő alaposan kikérdezett, majd közölte: a főnöke nem ér rá, tárgyal. Nyomatékos kérésemre válaszolva, „megnyugtatott": egész héten nem tud fogadni, akár öt perc erejéig sem. Voltam oly bátor, s megkockáztattam a kérdést: netán a főnök sincs birtokában a megfelelő információnak, avagy nem tiszteli eléggé a közvéleményt? Az önérzetes cerberus rendreutasított. Véleményemet tartsam meg magamnak!

Újabb sikertelen kísérletet tettem a sajtóosztályon, de a hivatalban nem találtak egyetlenegy lelket sem, aki megválaszolta volna kérdéseimet. Még egy ideig nyugtatgattak, megérkezik a sajtófőnök, s ő esetleg tud valamit. Többször is próbálkoztam, a végén a telefon már csak foglaltat jelzett.

Értetlenül állok a jelenség előtt. Nem az a közös célunk, hogy a rémhíreket eloszlassuk? Nem beszélve a publicitás erejéről. Most már csak azon gondolkodom, mi lett volna, ha nem egy újságíró kérdez, hanem, mondjuk, egy politikus? Mindazonáltal a cikk megírásának másik fő motívuma volt: ne a cerberusnak legyen igaza!

tlf

A budavváriak kérdése

Miért nem adhatók el a műemlék épületek lakásai?

(Folytatás az 1. oldalról)

Dr. Madarász Gabriella rámutatott: az elmúlt negyven év bizonyította, hogy az ingatlant csak a valódi tulajdonos védi, ő őrzi meg értékét. Mint jogász, dr. Madarász Gabriella nem fogadja el, hogy egy épület művészi értéke határozza meg a benne lévő lakás tulajdonjogát. A Várban lakók az elmúlt negyven évben sokat áldoztak lakásuk fenntartásáért, ellentétben az épületek tulajdonosával.

A bíróné kitért arra a kormányrendeletre, amely tartalmazza azoknak a műemlék épületeknek a listáját, amelyek nem elidegeníthetőek. Legtöbbjük nagy értékű középület, amely korábban is az volt. Ez a nemzeti vagyon pontosan körülhatárolható és megvédendő, de a polgárok lakásai nem tartozhatnak ide.

Dr. Madarász Gabriella szerint a Várban lakóknak meg kell értetniük az önkormányzattal, hogy nem a vári lakosokkal szemben kell védeni a műemlékeket.

Dr. *Varga* Aurélné, a Belügyminisztérium osztályvezetője lapunk kérdésére válaszolva elmondta: a Vár mint műemlékegyüttes a világörökség része, de ez nem jelenti azt, hogy egyes épületeire ne vonatkozhatna a lakók vételi joga. Véleménye szerint az épületek jelentős része eladható. Az elidegenítés szempontjából *különbséget kell tenni műemlék és nem műemlék épületek között*, ugyanis a műemlékek felújításához a mindenkori kormány anyagilag hozzájárul. Az elidegeníthető lakások áráról a jogásznő elmondta, hogy az önkormányzat a forgalmi érték minimum egy, maximum öt-

MTI-fotó – Fényes Tamás

ven százalékát kérheti, és a lakó dönti el, hogy készpénzért vagy részletre vásárolja meg lakását. Részletfizetés esetén az önkormányzatnak minimum huszonöt évet kell biztosítania, amelyből hat év kamatmentes.

Réz András ismertetőjében emlékeztetett arra, hogy a Várlejtő részletes rendezési terve kapcsán kisebb botrány robbant ki. Véleménye szerint világossá vált, hogy a terv alkalmatlan a Vár problémáinak átfogó rendezésére, és arra, hogy az ott élőket megvédje attól a tehertől, amit a budai vár jelent számukra. Azzal kapcsolatban, hogy kormányzati negyedet alakítanak ki a Várban, különböző vélemények fogalmazódtak meg a Magisztériumban, többek között az, hogy a beruházásra fordítandó hatalmas összegből várhatóan jut a Vár gondjainak enyhítésére is. A kormányzati negyed létrehozásával szemben *nyomósabb érvek* hangzottak el, és ezért a jövő héten a főpolgármesteri hivatalban *Demszky* Gábor fogadja a Magisztérium tagjait. Réz András sajnálattal említette meg, hogy az I. kerületi önkormányzat ez idáig elzárkózott a megbeszélések elől.

Barát Etele, a Magisztérium tagja lapunk kérdésére elmondta: igyekeznek együttműködni az önkormányzattal, de amennyiben a képviselő-testület visszautasítja a párbeszédet, akár részönkormányzat alakítására is el vannak szánva.

M. T.

Elmaradt a záhonyi blokád

Csökkent a várakozási idő

Csökkent hétfőről keddre a határátkelőhelyek utóbbi napokban már sok gondot okozó zsúfoltsága. *Krisán* Attila, a határőrség szóvivője kedden arról tájékoztatta az *MTI*-t, hogy Nagylaknál 5 órára mérséklődött a tehergépjárművek várakozási ideje, a személygépkocsiké viszont még mindig 6 óra volt. Ártándnál a veszteglés a személygépkocsik esetében 2 órára, a tehergépkocsik esetében pedig 3 órára mérséklődött. Gyulánál *kedden a személygépkocsik minden várakozás nélkül haladhattak tovább*, a teherjárműveknek 8 órát várakozniuk kellett. *Záhonynál a belépő gépkocsik* várakozási ideje még jelenleg is rendkívül magas: *57 óra*, a kilépőknek ellenben gyakorlatilag semmit sem kell várakozniuk. A korábban 72 órás kényszerű veszteglés idejének mérséklődése is minden bizonnyal hozzájárult ahhoz, hogy a tervezett blokád Záhonynál elmaradt.

A Hírkernél nem tűnnek el lapok

Évente 400 milliót keresnek a feketézők

Lapunk számos alkalommal foglalkozott a lapterjesztés körüli anomáliákkal. Nemrég *Bőr* István alternatív lapterjesztő, a KIÉRT Bt. igazgatója mondta el véleményét. Azt állította, hogy a nyomdából kikerülő újságokat elsősorban a Hírker szállításai során lopják el.

Nevetséges ez a feltételezés – reagált az alternatív lapterjesztő véleményére *Kálmán* Sándor, a Hírker igazgatója. Véleménye szerint a Hírker nem törekszik az alternatív lapterjesztők lejáratására, illetve tönkretételére úgy, hogy az alternatív árusokat lopott lapokkal látja el. A hírlapok feldolgozása és szállítása során – fejtette ki Kálmán – a Hírker *zárt technológiát alkalmaz*, és jelentős számítástechnikai és műszaki berendezéssel rendelkezik. Ez a technológia – folytatta az igazgató – és a hozzá rendelt szigorú ellenőrzés biztosítja, hogy jelentős mennyiségű hírlap naponta időben eljusson Budapest mintegy 1300 árus helyére. A technológiai folyamatban ennek ellenére kisebb munkahibák, szabálytalanságok – és sajnos néha lopások is – előfordulnak. Az elkövetőkkel szemben azonban szigorú következetességgel járnak el. A KIÉRT Bt. ezzel kapcsolatos állításai alaptalanok. A társaság által feltételezett mennyiségű hírlap a Hírker szállításai során nem tűnhet el és nem is tűnt el. Nem szokták elsimítani dolgozóik lopással, orgazdasággal kapcsolatos ügyeit sem. Amint ilyen ügyekre fény derül, a postai alkalmazottaknak fölmondanak, a vállalkozókat pedig kizárják a terjesztésből. Ebben az évben közel száz eljárást indítottak dolgozóik ellen.

– Ezek a lapárusok általában húsz- és hatvanezer forint között keresnek – mondja az igazgató.

– A lopott lapok eladása után azonban minimum ötven százalék az árrés. Ezért a pénzért képesek feláldozni a jövőjüket. Egy-két árus, akinek munkavisszonya megszűnt, magánbeszélgetés során elmondta, hogy *feketén lapárusítással havi százezer forintot is meg lehet keresni.*

Kálmán Sándor igazgató úgy véli, hogy *évente négyszázmillió forint értékű lap kerül a feketeforgalomba*, vagyis mindez azt jelzi, hogy gyakorlatilag minden lapot lopnak, de leginkább a kurrens lapokat. Az igazgató véleménye szerint is *a nyomdákból lopják a lapokat*. Ezeket valahol el kell adni. Éppen ezért nem csupán az alternatív lapterjesztő árusait „szórják" meg a feketekereskedők lopott lapokkal, hanem folyamatosan megkörnyékezik azt a mintegy 800 postai árust is, akik a Hírkernél dolgoznak.

(f. r. l.)

Jelentősége Fertőddel vetekszik

Szépül a Grassalkovich-kastély

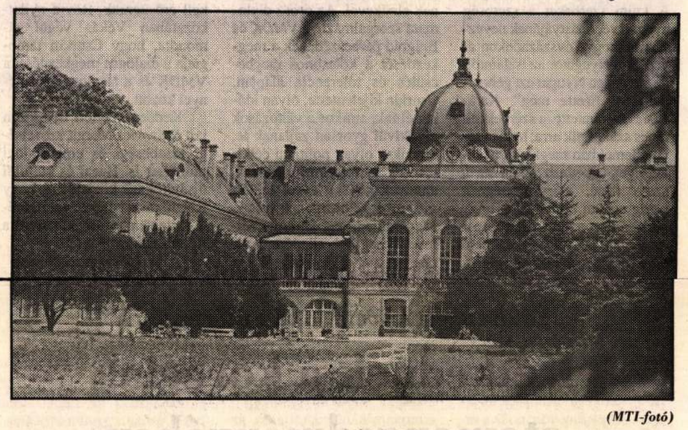

(MTI-fotó)

A kormány július 2-ai határozatával hozta létre a Grassalkovich-kastély Alapítványt, melynek első kuratóriumi ülését ma délelőtt tartják Gödöllőn a polgármesteri hivatalban. Lapunk dr. *Fejérdy* Tamást, az Országos Műemlékvédelmi Hivatal elnökét, a kuratórium titkárát kérdezte az alapítvány céljáról és a kastély jövőjéről.

– A gödöllői magyar királyi kastélyegyüttes a magyar állam kizárólagos tulajdonát képezi, kezelését a Műemlékek Állami Gondnoksága látja el – mondta Fejérdy Tamás. – Az alapítvány célja a kastélyegyüttes teljes műemléki helyreállítása, mely körülbelül három-négy milliárd forintba kerülne. A kormány elkötelezte magát, hogy 1996-ig egymilliárd forintot áldoz az állami költségvetésből erre a célra.

Megtudtuk, a tervek szerint nemcsak a kastélyegyüttest kívánják teljes egészében helyreállítani, hanem szállodaépítést is terveznek. Ez utóbbi mecénási, illetőleg vállalkozói pénzeket is hozhat – a remények szerint. Az elképzelések szerint a kastélyban lévő értékes történeti lakosztályok a helyreállítás után alkalmanként állami reprezentáció célját is szolgálhatnák, vagyis magas rangú külföldi vendégek lakhatnának benne. Az alapvető célkitűzés egyébként az, hogy a kastély, a benne működő múzeum, illetve az Erzsébet királyné emlékszoba a helyreállítás után a nagyközönség számára hozzáférhető legyen. A hivatal elnöke elmondta, a tervek szerint a kastélyban lévő magyar–spanyol lovasiskolát is helyreállítják, ez is sokakat vonzhatna a jövőben. A műemlékvédelemmel foglalkozó szakember egyébként úgy vélte, a Grassalkovich-kastély jelentősége megegyezik Fertőddel.

Az alapítvány kuratóriumának tagjai közt van a többi között dr. *Gyurkó* János környezetvédelmi miniszter, *Katona* Tamás és *Gémesi* György, Gödöllő polgármestere is.

(török)

A tavalyi árak sem vonzóak

Mérsékelt idegenforgalom a Velencei-tónál

A korábbi években megszokottnál mérsékeltebb az idegenforgalom a Velencei-tónál. Míg más esztendőkben július közepén volt a legtöbb vendég a tóparti kempingekben és szállodákban, az idén – egyké szálláshelyet kivéve – a férőhelyek fele, kétharmada talált csak gazdára.

Az *MTI* beszámolója szerint figyelemre méltó, hogy nem a külföldiek maradtak távol – a tó vissza-visszatérő német, holland, belga vendégei az idén is megérkeztek –, hanem a magyar családokból pihennek jóval kevesebben a tóparton. Pedig a szállodák egy része még az árak tavalyi szinten tartásával is igyekszik megnyerni magának a hazai nyaralókat: az Agárd Hotel például nemcsak a szobákat, hanem a szolgáltatásokat is a tavalyi áron adja. Ebben a szállodában egyébként júliusban bőven van vendég: német csoportok foglalták le a szálláshelyeket, de augusztusra már ott is csak az egyéni turistákra számíthatnak. Csaknem teljesen megtelt a velencei Panoráma Kemping: a sátor- és lakókocsihelyek 99 százaléka foglalt, nagyobb részt holland, német és belga turisták vendégeskednek 2-3 hétig a kellemes környezetben levő táborban. A Panoráma egyébként nem véletlenül népszerű: a tábor vezetői minden évben kiszorítottak némi pénzt a fejlesztésre, korszerűsítésre. Az idén a belső utakat újították fel, s a melegvíz-ellátást új kazánok beállításával tették biztonságosabbá.

Az idegenforgalmi szakemberek véleménye szerint a vendégeket elsősorban nem az alacsony vízszint, hanem a szórakozási lehetőségek hiánya és a magas árak tartják távol a tótól. A víz ugyanis – annak ellenére, hogy az utóbbi évtizedekben még soha nem volt a mostanihoz hasonlóan sekély – tiszta, minősége nem kifogásolható. Szórakozási, kikapcsolódási lehetőség viszont alig van. Nem üzemel az agárdi kertmozi, s hiányoznak a tópartról a vendégcsalogató kulturális és sportrendezvények.

ELADÓ

A Gödöllői Agrárfejlesztő és Szolgáltató Kft.
- GBBR -

egyfordulós, nyilvános pályázatot hirdet
a Gödöllő, Repülőtéri úti telephelyének megvásárlására

A telephely 16 933 m²-es, külterület, hrsz.: 092.
A rajta levő épületek:

- portaépület	10,8 m²
- kisműhely	20,3 m²
- irodaépület	192,1 m²
- irodaépület	349,9 m²
- raktár	67,2 m²
- raktár	184,0 m²
- szervizműhely	555,3 m²
- raktár	622,4 m²

A GBBR a földingatlant és a rajta levő épületeket elsősorban egyben kívánja értékesíteni, értéke: 39 millió forint + áfa. Lehetőség van megosztott értékesítésre is, ha megosztva az egész telephelyre van vevő.
A pályázatokat személyesen vagy meghatalmazott útján, 2 példányban, zárt, cégjelzés nélküli borítékban kell benyújtani, **"GBBR Pályázat, 1993. augusztus 10."** megjelöléssel.
A pályázat benyújtásának határideje: 1993. augusztus 10-én 9 óra,
helye: Gödöllői Agrárfejlesztő és Szolgáltató Kft. GBBR, titkárság, Gödöllő, Repülőtéri út. 2101.
A pályázatokat 1993. augusztus 10-én 10 órakor bontják fel, a GBBR központjában.
Az ajánlattevőnek, a vételi szándék bizonyítására, a hirdetési vételár 10%-át, a pályázat benyújtásának határidejéig letétbe kell helyeznie a GBBR Kft. pénztárába.
A teljes vételárat a szerződéskötést követő 15 napon belül kell kifizetni.
A szerződéskötést a pályázat bemutatását követő héten végre kell hajtani.
A pályázatnak tartalmaznia kell a megvásárolni kívánt ingatlanért felajánlott vételárat, számmal és betűvel, valamint a fizetés módját és határidejét.
Az ingatlanok főbb adatairól és jellemzőiről információt ad Bucsai Lajos ügyvezető igazgató és Barkóczi Tibor főmérnök, telefon: (28)-330-188.

2516

Találékony csalók

Növekszik az intellektuális bűncselekmények száma

(Folytatás az 1. oldalról)

Rendszeresen előfordul, hogy *lopott vagy saját személyi igazolvánnyal vállalkozói engedélyt váltanak ki, és ennek birtokában milliókért vásárolnak könnyen értékesíthető árukat hitelbe*. A hitelt természetesen már eleve nem akarják törleszteni. A különböző kereskedelmi vállalatok nehéz helyzetben vannak, hiszen a banktitok nem teszi lehetővé, hogy informálódjanak az ügyfélről.

Ez történt H. Róbert esetében is, aki a Magyar Olaj- és Gázipari Részvénytársaságtól gázolajat vásárolt hitelbe. A MOL Rt.-nek nem fizetett egy fillért sem, viszont az olajat jó áron értékesítette, és több mint 237 millió forintot vágott zsebre. A Pest Megyei Rendőrkapitányság büntetőeljárást kezdeményezett ellene.

Találékonyak a csalók, mert a „vállalkozáshoz" szükséges kölcsönt lakóhelyüktől távoli pénzintézetekben veszik fel, ahol nem ismerik őket és „fizetési készségüket". A hitelekhez hamisított fedezeti igazolásokat: ingatlanról szóló tulajdoni lapot, nagy értékű áru tulajdonjogát igazoló okiratokat, más bankoknál vezetett számlák hamisított kivonatait, hamis váltót mutatnak be. Sok esetben *megvesztegetik a pénzintézetek alkalmazottait*, akik a jelenlegi „tarifa" szerint általában tíz százalékkal részesednek az ügyletből.

Így akart pénzt szerezni L. Endre és öt kínai származású, kanadai állampolgárságú társa. Az amerikai United States Treasury Bank nevében 14 csekket hamisított 8 239 229 dollár értékben. Hetet a Budapest Bank Rt. Korona igazgatóságának devizapénztárában akartak beváltani. Az alkalmazottak azonban résen voltak. A csalók ellen a Budapesti Rendőr-főkapitányság gazdaságvédelmi osztálya indított eljárást.

Régi bankosok is megszédülnek néha. K. István, a Magyar Hitelbank Rt. kiskőrösi fiókjának volt vezetője jó barátságban volt T. László vállalkozóval. T. ezt kihasználva különböző vállalkozásaira váltókat állított ki, amelyekre K. Istvántól ellenőrzés nélküli bankgaranciákat kért és kapott. Egy idő után már kitöltetlen váltókra kapott úgynevezett biankó bankgaranciákat. Így 83 „garantált" váltóval 109 millió forint garanciadíj kifizetését mulasztotta el. A Magyar Hitelbank *898 millió forintot fizetett ki a fizetésképtelen váltóadósok helyett*. Várható, hogy a kár tovább növekszik, mert a büntetőeljárás során még nem sikerült felderíteni az összes váltó hollétét.

Sokszor a pénzintézetek vezetői sem állnak feladtuk magaslatán. Az úgynevezett cenzúrabizottsági eljárás mellőzésével maguk döntenek a hitel ügyében. A vállalkozók egymásnak nyújtandó hiteleire *ellenőrzés nélkül adnak bankgaranciát*, sok esetben a garanciavállalás díját sem fizettetik ki; nem vizsgálják meg kellőképpen a váltókat, amelyeknek alapján garanciát vállalnak.

N. Miklós, a Gávavencselői Takarékszövetkezet volt elnöke a pénzintézeti hitelkihelyezés szabályait szándékosan sorozatosan megszegve, fedezet, illetve garancia nélküli hitelek kifizetését engedélyezte. Az adósok törlesztési kötelezettségeiknek nem tudtak eleget tenni. N. úr 2 milliárd 300 millió forint kárt okozott ezzel a szövetkezetnek.

„Alkotó emberek" ezek a csalók, *mert állandóan újítanak*. A színes fénymásolóval hamisított pénzek mellett megjelentek a hamis értékpapírok is. Vigyázat, hamisítanak már kárpótlási jegyeket, kincstárjegyeket, vagyonjegyeket is, amelyeket brókercégeknél igyekeznek értékesíteni! K. Tibor és társai például vásároltak egy színes fénymásológépet hatmillió forintért, és ezzel öt- és tízezer forintos névértékű kárpótlási jegyeket hamisítottak, amelyeket C. János bróker segítségével próbáltak értékesíteni.

Továbbra is kedvelt pénzszerzési módszer az őrzés és szállítás hiányosságainak kihasználása: növekszik a bank- és postarablások száma.

K. Norbert és társai a Budapesti Értékforgalmi Bank Rt. alkalmazottai voltak. Kihasználva, hogy a bankban nem megfelelően tárolták a kárpótlási jegyeket, *20 millió forint értékűt elloptak*. Árusítás közben buktak le.

Udvarhelyi András

Gödöllői kálvária

Irod

Balla Mihály.

Egy kitagadott műemlék (A gödöllői kálvária)

Az Ujság

1921. máj. 29.

MŰVÉSZEK NÉVSORA.

Nyugtatv

.....pengő.....fillér,

.....fillérről, mely összeg

.....utca,tér..... s

tulajdonát képező és müemléki j

munkálatok után a m.kir. pénzügy

számu rendelete, valamint a Müem

..... szám alatt kiadott e

Országos Bizottságát illető 1/2 %

Budapest,193.....

„Gödöllő"

(Pest vm.)

Kastély pálmaházra

Zádor – Rados

Kép 211. 7.

Gödöllő

Pes

Nagrand Mihály 1918

1) Immaculata kobor.
alaprajz 1:20 metret

2) várlat kobor teljes képe. 1:20

3) Karlát. h terv 1:20.

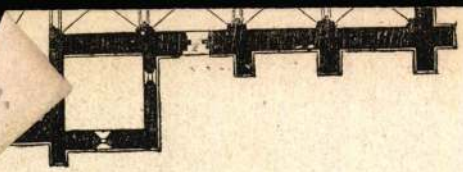

31.

48.

51.

50.

49.

47.

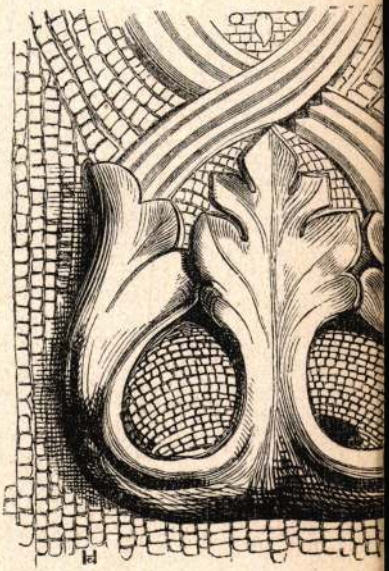

55.

Jugoszláviába szánták a rakétákat

Nem lesz NATO-bázis Romániában

Bukaresti tudósítónktól

Jugoszláviába kellett volna megérkezniük azoknak az orosz gyártmányú föld—föld típusú rakétáknak, amelyeket a moldovai—román határon, Ungheni átkelőnél fedeztek fel a vámosok, azt azonban még mindig nem tudni, a szemben álló felek melyikének szánták a szállítmányt. A vizsgálat tovább tart, lezárultáig a húsztonnás konténerekben útjukra indított fegyverek a határállomáson várnak további sorsukra, amelyet a legteljesebb bizonytalanság övez.

Bizonyossá vált viszont az, hogy Moszkva rövidesen kivonja csapatait Moldovából. Erre Dumitru Cioflina, román vezérkari főnök kapott ígéretet szerdán zárult moszkvai látogatása alkalmával orosz kollégájától, Kolesznyikov tábornoktól, valamint Pavel Gracsov honvédelmi minisztertől. A felek ez alkalommal azt a katonai együttműködési szerződést parafálták, amelyet Gracsov és Spiroiu szakminiszter ír alá szeptember közepén, Bukarestben. A román honvédelmi államtitkár elmondta, sikerült meggyőznie partnereit arról, hogy Románia a Moldovával fenntartott kapcsolataiban nem a katonai, hanem a politikai, gazdasági, társadalmi vetületekre helyezi a hangsúlyt. Bukarest teljesen független államnak tekinti Moldovát — ismertette az orosz katonai vezetőkkel országa álláspontját, és azt sem titkolta, hogy a két hadsereg között éppen az úgynevezett Dnyeszteren Túli Köztársaságban állomásozó orosz fegyveres erők miatt torpantak meg a kapcsolatok.

Elmondta, országa sem katonai, sem pedig politikai szempontból nem kívánja, hogy területén idegen katonai támaszpontok létesüljenek, nem állomásozhatnak és nem is vonulhatnak át idegen csapatok román területen. Szavaiból kiderült, hogy Moszkvát Romániával kapcsolatosan éppen az aggasztotta, hogy az országban esetleg támaszpontot létesít a NATO.

• Bogdán Tibor

EBRD: konszenzus helyett verseny

Tegnap még mindig csak négy elnökjelöltről tudtak az Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bank (EBRD) sajtóirodáján, s azt is közölték, hogy újabb nevek esetleges érkezése csak a július 28-ai meghosszabbított határidő környékén várható. Az eddigi nevezésekről a sajtóirodán továbbra sem árultak el részleteket.

A Magyar Hírlap a bankhoz közel álló körökből megtudta, hogy az új határidő kitűzéséről az EBRD igazgatótanácsa döntött, miután néhány tagország erre vonatkozóan kérvényt nyújtott be a bank svéd kormányzójához, Anne Wibble-hez.

Giuliano Amato volt olasz miniszterelnök, valamint Leszek Balcerowicz egykori lengyel pénzügyminiszter jelölését kormányaik is megerősítették. A Reuter hírügynökség biztosra veszi, hogy a másik két hivatalos jelölt Jacques de Larosière, a francia jegybank elnöke, valamint Henning Christophersen, az Európai Közösség (EK) Bizottságának dán tagja.

Elemzők szerint a legesélyesebb De Larosière, akinek jelölését egy francia forrás tegnap a Magyar Hírlap számára is megerősítette.

Korábban arról beszéltek, hogy — legalábbis az EK országai — szeretnének közös jelölttel előrukkolni. E feltételezést csak erősítette, hogy hírek szerint a hetek tokiói csúcstalálkozóján hallgatólagos megállapodás született De Larosière jelölését illetően. Ehhez képest minőségi változást jelent, hogy két EK-tagállam, Olaszország és Dánia, amelyek közül az előbbi ráadásul részt vett a tokiói csúcson is, saját jelöltet állított.

Az EBRD-hez közel álló források határozottan elzárkóztak attól, hogy információt adjanak a határidő meghosszabbítását kezdeményező tagországok kilétéről, valamint arról, hogy miért hiúsult meg a közös elnökjelöltről szóló konszenzusos megoldás terve.

• D. B.

Washingtonban értékelik Visegrádot

Vacaroiut is korrupcióval vádolják

Bukaresti tudósítónktól

A kormányfőt, Nicolae Vacaroiut is elérték a romániai korrupciós botrány hullámai, és a visszaélések kivizsgálására létrehozott parlamenti bizottság elnöke, Romul Petru Vonica kormánypárti szenátor is gyanúba keveredett.

A botrányt a pénzügyőrök leváltott főbiztosa, Gheorghe Florica tábornok vallomásának közzétételével kirobbantó Evenimentul Zilei című bukaresti napilap most újabb listát tett közzé, amelynek első helyén a miniszterelnök szerepel, korrupció és nyomásgyakorlás vádjával, a parlamenti vizsgálóbizottság vezetőjét pedig okirathamisítással gyanúsítja. A névsoron ott van a kormányfő felesége, Marilena Vacaroiu is, akit ugyancsak nyomásgyakorlásért marasztal el a lap.

A 23 nevet tartalmazó listán szerepel Gheorghe Funar, Kolozsvár pártelnök-polgármestere, mert illetéktelenül használt fel pénzalapokat, míg Corneliu Vadim Tudor szenátor-pártelnök történetébe ütköző üzletkötésekért, a Román Hírszerző Szolgálat igazgatója, Virgil Magureanu pedig hatalommal való visszaélés miatt került a lajstromra.

• B. T.

Göncz: új értékekre van szükség

MTI

Göncz Árpád elnök interjút adott a Die Presse című osztrák

Benna György: tisztességtelen, ha a létminimum alatt élő fizeti a tb képviselőjét

Kósáné szerint nem szerencsés a miniszteri fizetés alapján számolni

Nagy Sándor, az MSZOSZ és a nyugdíj-biztosítási önkormányzat elnöke szerdai sajtótájékoztatóján arra utalt, mintha politikai indítékai lennének annak, hogy nyilvánosságra került a társadalombiztosítási önkormányzatok tagjainak díjazására vonatkozó elképzelés. Gidai Erzsébet, Benna György és Kósáné Kovács Magda MSZP-képviselőt kérdeztük, miként ítélik meg a nyilvánosságra került sajtóértesüléseket.

— Rendkívül nagy a felháborodás a lakosság körében a társadalombiztosítási önkormányzatok képviselőinek tervbe vett javadalmazása miatt, hiszen a választási kampány során, de az előzetes megállapodásokban is az hangzott el, hogy a megválasztottak társadalmi munkának tekintik feladatukat — állapította meg Gidai Erzsébet, a Keresztény Szakszervezetek Országos Szövetsége (Keszosz) volt képviselőjelöltje. Mint a közgazdász-pszichológus rámutatott: Benna György társadalombiztosítási szakemberrel — egyéb indokok mellett — azért nem vállaltak képviseletet az önkormányzatokban, mert a nyilvános szerepléseken meghirdetett elvekkel szemben a háttérben már vita folyt a képviselők honoráriumáról, s voltak, akik helyesnek tartották azt a jogszabályt, mely a javadalmazásról rendelkezik. — Amíg a képviselők a társadalombiztosítás legfontosabb kérdéseit nem rendezik, etikátlan a díjazásról dönteni — hangsúlyozta Gidai Erzsébet, aki szerint az önkormányzatokban végzett feladatot szolgálatnak kell tekinteni, amit vagy tud vállalni valaki, vagy nem, de ez semmiképp sem lehet a javadalmazás kérdése. Benna György, a társadalombiztosítás volt vagyonkezelési főnöke emlékeztetett arra, hogy a választási kampány során több alkalommal hangsúlyozta: tisztességtelen lenne, ha a létminimum határán élő állampolgárok „dotálnák anyagilag" a biztosítottak érdekképviseletével megbízottakat. Semmiképp sem helyes a közpénzekből hatalmas összegeket kiragadni a képviselők javadalmazására.

A tb-önkormányzatok javadalmazása körül kirobbant botrány, illetve az információk tálalása joggal borzolta fel az állampolgári kedélyeket — nyilatkozta lapunknak Kósáné Kovács Magda szocialista képviselő. A közvéleményt ugyanis az érdekli, hogy az emberekért dolgozó laikus testület avagy újabb költségvetést és adókat terhelő intézmény alakul. Kósáné rámutatott: a tb-törvény szerint a közgyűlés tagjai munkájukat társadalmi munkában látják el, ezért őket díjazás nem illeti meg, a tagoknak csak a tb-ben végzett munkájuk miatt kieső keresetét kell megtéríteni. A képviselő asszony hozzátette: a törvény nem hozott szabályt a tb-elnökségekre vonatkozóan, azt azonban lehetővé teszi, hogy az elnök és az alelnök tevékenységét munkaviszonyban lássa el. Kósáné szerint a Magyar Hírlap információi nem voltak teljesek. Valóban létezik egy alapszabály-tervezet, amely a jövő héten kerül a közgyűlés elé. Kósáné véleménye szerint ebben — a lakossági fogadókészség szempontjából — valóban nem túl szerencsésen a miniszteri fizetésből számítják ki az elnökségi tagok juttatásait. Ez taktikai szempontból nem túl jó lépés, hiszen az embereket irritálják a miniszteri bérekkel összefüggésbe hozott fizetések. Az MSZP képviselője ugyanakkor rendkívül furcsának tartja, hogy etikai kérdésként vetődik fel az elvégzett munka után járó adózó jövedelem. Olyan szemléletre volna valójában szükség, ahol az elvégzett munkáért járó díjazást a közvélemény természetesnek tartja — hangsúlyozta a képviselő asszony. Végezetül leszögezte: az MSZP a társadalombiztosítást változatlanul díjazás nélküli testületnek tekinti.

Az MH információi szerint egyébként a közgyűlés elé kerülő két fizetési javaslat egyike bruttó 60 ezer forintot, a másik körülbelül ennek felét irányozná elő.

• Cs. I. — Sz. P.

A The Independent a pártingatlanügyről

Megmérgezett politikai légkör és növekvő kiábrándulás

MTI

megállapodás nyomán, az Álla-

Az OMH támogatja a Vár kormányzati felhasználását

A műemlékvédelem vezetője és a budapesti első kerület polgármestere támogatóan nyilat-

hívtelkek" — mondta Fejérdy Tamás, az OMH igazgatója. A műemlékesek ugyanakkor

Ötmilliárdba kerül a Grassalkovich-kastély felújítása

Az expó megnyitására, 1996-ban látogathatóvá kívánjuk tenni a Grassalkovich-kastélyt. A helyreállítást követően a tervek szerint művelődési, állami protokoll-, valamint idegenforgalmi funkciót tölt be az épületegyüttes — közölte Gyurkó János környezetvédelmi miniszter, a Grassalkovich Kastély Alapítvány kuratóriumának elnöke.

A gödöllői Grassalkovich-kastély

FOTÓ: HABIK CSABA

A kormány július 2-ai ülésén döntött a Grassalkovich Kastély Alapítvány (GKA) létrehozásáról. Az alapítóokirat szerint a testület feladata a kastélyegyüttes helyreállításának és hasznosításának elősegítése. A kabinet még tavaly úgy határozott: Magyarország egyik legértékesebb műemlék épületének 1996-ig befejezendő helyreállítására egymilliárd forintot biztosít, többéves lebontásban. „A beruházás mai árakon számolva ötmilliárd forintba kerül, amely nem fedezhető költségvetési forrásokból. A realitásokat tudomásul kell venni, bármennyire nem szereti a műemlékvédelem, a vállalkozói funkcióknak is teret kell engedni a hasznosítás során" — jelentette ki Gyurkó János környezetvédelmi miniszter, a GKA kuratóriumának elnöke. A kuratórium legnagyobb gondja a restaurálási munkálatok finanszírozásának megoldása — tudtuk meg az alapítóülést követően. A hasznosítási tervek nem érintik a kastély tulajdonjogát, állami tulajdonban marad az épületegyüttes. A helyreállítás már évekkel korábban megkezdődött, ebben az évben 100 millió forintos állami támogatás nyújt fedezetet az építkezés finanszírozására. Elsősorban bankoktól, idegenforgalomban, vendéglátásban érdekelt befektetőktől várják a helyreállítás költségei nagyobb részének biztosítását. A vállalkozói szféra mozgósítása érdekében a kastélyegyüttes körül szállodai és idegenforgalmi funkciók is helyet kapnak. A kastély csodálatos fekvése, Ferihegyhez való közelsége indokolja, hogy reprezentatív tanácskozások — mint a Közép-európai Kezdeményezés hétvégi csúcstalálkozója — megrendezésére hasznosítsák a kastély egy részét.

• Sz. A. J.

Elmentek cigányt verni, bíróság elé kerülnek

MTI

A Fővárosi Főügyészség népi, nemzeti, faji vagy vallási csoport elleni bűntett elkövetésével vádol négy, szabadlábon lévő fiatalkorú budapesti lakost. Az első vádpont szerint Sz. Zsolt, T. Tamás, S. Krisztián — több ismeretlen társukkal — 1992. október 15-én este Budapesten, a XIV. kerületi Szentmihályi úton megtámadták A. M. líbiai állampolgárt, akit cigány származásúnak néztek. A sértett a bántalmazás következtében orrcsonttörést és agyrázkódást szenvedett. A második vádpont szerint a vádlottak 1992. december 15-én este elhatározták, hogy elmennek „cigányt verni". A XIV. kerületben az Újváros parkban összetalálkoztak N. Z. cigány férfival, akit V. Attila egy gázsprével szembe fújt, majd Sz. Zsolttal együtt ütötték és rugdosták.

A bűnügyet a Fővárosi Bíróság mint a fiatalkorúak bírósága tárgyalja majd.

A posta piaci alapokra helyezi a lapterjesztést

A lapterjesztés jelenleg súlyos gondokkal küszködő gyakorlatán a ma még monopolhelyzetben lévő posta a struktúra átalakításával és a vállalkozói szellem bevezetésével kíván — legalább részben — enyhíteni. Ennek érdekében a jelentős bevételt hozó üzletág működtetését a jövőben a posta szervezetéből kiváló, önálló gazdasági társaságra bízzák.

A tervek szerint október elején megalakuló Nemzeti Hírlapterjesztési Kft. vagy Részvénytársaság egyelőre a Magyar Posta kizárólagos tulajdona lesz, s mindaddig nem is szándékozik tevékenységébe más szervezeteket bevonni, amíg befektetett pénzét nem látja biztonságban. Nem tartják ugyanis kívánatosnak, hogy a jelenlegi jogi vákuumban egyes tőkeerős érdekcsoportok — kihasználva a piac szabályozatlanságát — esetleg saját befolyásuk alá vonják a vállalkozást. Hosszú távon azonban a postától való teljes függetlenedés lehetősége sem elképzelhetetlen, ám ez a jogi szabályozás függvénye — tájékoztatta lapunkat Kozák László, a posta-vezérigazgatóság hírlaposztályának vezetője. Az osztályvezető érdeklődésünkre elmondta, hogy az átszervezésről szóló tervezetet a múlt hónap végén küldték meg jóváhagyásra a Közlekedési, Hírközlési és Vízügyi Minisztériumba. Az október elsejei időpontot azért határozták meg, mert az új szervezet a hírlaposztály teljes tevékenységét, így a kiadókkal folytatandó üzleti tárgyalásokat is átvállalná, s az 1994-es évre vonatkozó egyeztetéseket kívánatos már az év vége előtt három hónappal megkezdeni.

A változás valójában összesen nyolc gazdasági társaság létrehozását jelentené: a központ mellett a jelenlegi hét területi postaigazgatóság székhelyén alakulnának önálló szervezetek. Az önállósodás lényege, hogy így megszűnik a keresztfinanszírozás lehetősége, végre a reális költségek jelennek meg, s azokkal könnyebben el tudnak számolni. A posta monopolhelyzetének feloldását segítheti, hogy a kisebb méretű vállalkozásokkal szemben könnyebb lesz majd konkurenciát állítani. Megfelelő informatikai háttér megteremtésével biztosíthatják a piac állandó figyelését, s ennek köszönhetően a kiadók is gyorsabban reagálhatnak az igények változására. Noha a posta saját szállítói hálózatát a jövőben is szeretnék megtartani, az egyes területi szervezetek a szállítókat gazdasági alapon maguk választhatják meg. A jobb értékesítés, kiszolgálás érdekében a lapárusító helyeket „kereskedelmi szellemű" árusokkal kívánják feltölteni, később pedig privatizálnák is azokat.

• Szü. L.

Pálfordulás (avagy a Surján-gyerekek)

Ilyen is csak minden szökőévben fordul elő, jó esetben: a népjólét minisztere elismerte, hogy bizony hibázott. „Meg kell mondjam — nyilatkozta —, súlyosan hibáztam a törvény elfogadása után, amikor a múlt év decemberében azt nyilatkoztam, hogy jó a (magzatvédelmi — K. P.) törvény. Ez elhamarkodott kijelentés volt. A törvény szövegében nem felel meg a keresztény ér-

lám, milyen bölcs döntés született a józan törvényhozói akarat jóvoltából, hiszen országszerte máris húsz százalékkal kevesebb terhességmegszakítást regisztráltak. A szakmailag meglehetősen gyenge lábakra támaszkodó eufória mesterkéltsége abban nyilvánult meg, mintha a megesett lányok, asszonyok jó útra tértek volna, s ezért inkább világra hozzák enyészetre szánt magzatukat. Érdekes módon ezt a feltételezést

egyeztetni a kelleténél többet vállalt népjóléti tárca és a sajnálatos módon magát vallásfelekezeti alapon definiáló kereszténydemokrata néppárt érdekeit. Mára egyértelműen bebizonyosodott, hogy ez nem megy. A választások közeledtével az ambivalencia egyre terebélyesebb, s ennek ékes bizonyítéka a példaként említett pálfordulás.

Miközben elismerem, hogy az abortusz

MEGÚJUL A GÖDÖLLŐI BAROKK KASTÉLY

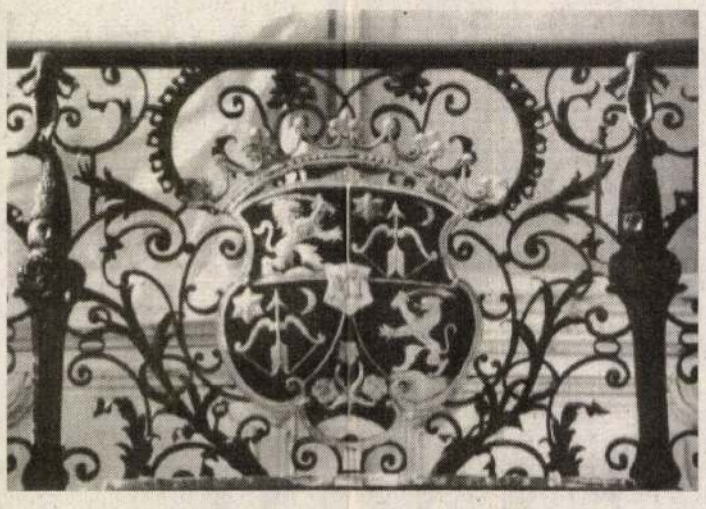

A KASTÉLYÉPÍTŐ

1711-ben, a kismajtényi síkon lezárult a Rákóczi-féle szabadságharc. A török és testvérháborúk után megindulhatott a romok eltakarítása, az újjáépítés – III. Károly és Mária Terézia korszaka, melynek különösen kedvelt embere volt Grassalkovich Antal, kinek neve nélkül a XVIII. század magyar képe feltétlenül fakóbb, színtelenebb lenne. Egyénisége érdekes és vonzó, hiszen fényes tehetségén kívül mást nem hozott magával tarsolyában. A nincstelenség világából küzdötte fel magát a kilencágú grófi koronáig. A családfellendítő Antal ifjúságában annyira szegény diák volt, hogy ebédjét a pozsonyi koldusok között két cserépbögrében a ferences barátoktól kapta. Nemegyszer lehetett látni estefelé a kolostor szögletében lógó lámpa alatt, amint annak világánál tanult. Hihető ez az elbeszélés, mert a gyaraki kisnemesi család annyira szűkös anyagi viszonyok között élt a Nyitra megyei Ürményben – ahol Antal 1693-ban, három évszázaddal ezelőtt született –, hogy gyertyára is csak jótevői irgalmából számíthatott. Erről az ínségről akkor sem feledkezett meg, mikor már dúsgazdag ember lett. Emlékére a két cserépbögrét aranyba foglaltatta, s állandó asztaldíszként mindig emlékeztette: honnan indult. Miként fiatalsága drága ereklyéjeként őrizte a gödöllői kastély egyik különszobájában szegényes ruháit – mint a megtapasztalt irgalom pneumatikus kincseit. Ama ritka egyéniségek közé tartozott, akik fiatalon és hirtelen emelkedtek a magasba, de nem irigyelték, mert – Bajthay Károly elhíresült szavaival így jellemezhették – „Grassalkovich uram emberséges ember"!

Zsidó helysége mellé megszerezte hamarosan a Bossányi örökösöktől Gödöllőt (a hozzátartozó Besnyő, Baba és Egerszeg pusztákkal). Adományként kapja III. Károlytól Isaszeget, Csíktarcsát, Csömört, Ecsert és Soroksárt. Egyik birtok szüli a másikat, a férfikora delén Heves megyétől egészen Aradig terjednek majorságai, birtokai. A központi helyeken: Pozsonyban, Pesten, Baján, Gödöllőn, Hatvanban és Komjáton fényes palotákat építtet, melyek méltán vetekedhettek Esterházá kivételével bármely más barokk kastéllyal az országban.

Birtokairól nem űzte el a már ott élő protestáns lelkészeket – amint erről éppen Gödöllő tanúskodik –, de a katholicizmus ellenfeleinek térhódításaihoz sem járult hozzá. S Kaunitz államkancellár és társai hiába emelték Voltaire-t mentalitásuk oltárára, Grassalkovich megőrizte hitelveit. A ráció szidolozott fényénél többre becsülte „Isten nagyobb dicsőségét". A gödöllői uradalom mindenkori tulajdonosát pedig kötelezte a kapucinus atyák evangéliumi szegénységének biztonságára... Érdemei különösen a Szent Jobb raguzai – 1771 – hazahozatalában múlhatatlanok. Hadik Andrással, királyi biztosként ő vette át, hozatta Budára – diadalmenetben.

1751. augusztus 10-én Mária Terézia Gödöllőre látogatott. Kerepestől Gödöllőig lampionok világították be útját. Fénye máig ég az emlékezet mécsesében.

R. T.

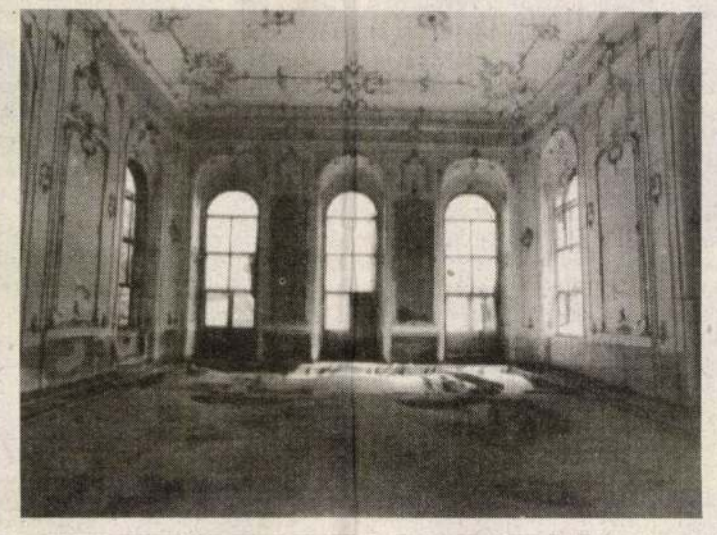

A magyar sors különös szeszélye folytán büszke váraink sorra lerontattak, kastélyaink, kúriáink ebek harmincadjára jutottak, lyukas tető és kirabolt termek sora idézi emlékezetünkbe a római mondást: *„Jaj a legyőzötteknek!"* A romok csak mérhetetlen áldozat árán rekonstruálhatók, mégis mentenünk kell, ami még menthető. *Gödöllőn* például a *Grassalkovich-kastélyt*, amely a hazai barokk építészet egyik legnagyobb palotája. A pompakedvelő *Antal* gróf az 1740-es években emelte birtokának központjában fényűző nagyvonalúsággal, *Mayerhoffer András* építőmestert bízva meg a tervezéssel. Akkoriban oly nagy hírre tett szert, hogy maga *Mária Terézia* is felkereste, és benne töltött egy éjszakát.

A dúsgazdag nábob a királyi neoacquistica commissio (újraszerzeményezési bizottság) elnöke volt. Az iskoláskönyvből minden gyerek tudja, hogy a *pozsonyi országgyűlésen* ő vette rá a rendeket, hogy a külháborúkkal szorongatott királynőt „életükkel és vérükkel" támogassák. A hatalmas épületegyüttes 1743-tól évtizedeken át épült. 1867-től 1919-ig királyi, majd 1944-ig kormányzói kastély volt.

A *Fővárosi Szociális Otthon* gondozottainak kiköltözése és a *szovjet katonák* távozása után lehetett csak felmérni a károkat és a helyreállítással kapcsolatos teendőket. A rekonstrukció tervei 1982 óta a VÁTI-ban készülnek. A vezető tervező-építész, *Máté Zsolt* kalauzolásával járjuk be a pincétől a padlásig a felújítás alatt álló kastélyt.

A szakembertől megtudtuk, hogy a kastély visszakapja eredeti színeit, hiszen az úgynevezett *schönbrunni sárga* festék csak a századforduló táján került rá. Eredetileg aranyozott részletekkel, fehér, szürke és vörösmárvány színekben pompázott. A kőkereteket tönkretevő múlt századbeli, utólagosan elhelyezett külső ablaktáblákat eltávolítják, és az architektúra visszanyeri eredeti plasztikáját és árnyékhatásait. A tervek szerint – egyes visszaállítandó barokk részletektől eltekintve – *megmaradnak a Ferenc József-i kor rátételei és átalakításai, így a kupolák formája, a ballusztrádok, Erzsébet királyné lovardája, az öntöttvas-üveg homlokzatrészletek.* A barokk kastély a királyi korszak átalakításaival együtt alkot helyreállított egységet.

A belső terekben helyreáll az eredeti barokk funkciók rendszere, a lakosztályok sora, a virágház, a „római fürdő", a színház, a lovarda, a sörház, a narancsház, az istálló és a kocsiszín. Ezáltal *megszűnik a főépületben 1867 után bekövetkezett elszürkülés,* amikor minden helyiséget lakószobává alakítottak.

A legrészletesebb kutatásokra alapozva helyreállítják a XVIII. századi enteriőröket, de helyet kap *Ferenc József* és *Erzsébet* királyné emléke is. A megszépült épület *kastélymúzeum és állami vendégház lesz,* ahol kormányszintű fogadások és tárgyalások folyhatnak. A jelenlegi álláspont szerint a kertben *szálloda* épül, bár ennek tervezése még nem kezdődött el.

Terveknek egyébként nincsenek híján. Tizenhárom tervezőcég körülbelül hatvan tervezője tette le névjegyét, összesen százhetvenöt dokumentáció készült. A régészek, művészettörténészek mellett még *kerttervezőnek* is jut feladat ebben a szerteágazó, monumentális munkában. *Eddig 370–400 millió forintot használtak fel, de ennek még körülbelül a tízszeresére volna szükség.* A legromosabb részek helyreállítása megtörtént – az állagmegóvás szintjén. A díszterem leszakadófélben levő födémét sikerült stabilizálni, a lovarda tetejét felújítani és néhány más sürgős tennivalót is elvégeztek. A nyolcvanas években a várható funkció megjelölése nélkül haladtak a munkák. Az épület elég nagy ahhoz, hogy találjanak rajta reparálnivalót addig is, amíg kiderül, mi lesz a szerepe a jövőben.

1991-ben a kormány elfogadta a hasznosítási programot, amely szerint „összműfajú" kastélymúzeum lesz. A XVIII. századi főúri életformát, enteriőrt, berendezéseket mutatja be, amelyben helyreáll a lovarda, helyet adva a *magyar, spanyol lovasiskolának.* A színházban barokk operákat lehet bemutatni. *A templom természetesen tovább működik,* melynek használatát szerencsére eddig sem zavarta meg semmi, tetőzetét már rendbe hozták. A korhű enteriőrök lehetőséget kínálnak az állami reprezentációra, hazai és nemzetközi rendezvények befogadására. Tíz-tizenkét helyreállított apartman áll majd a kormánydelegációk rendelkezésére, hiszen a kastély a magyar államiságban is jelentős szerepet töltött be hajdanán. A király nyaranta hat héten át innen irányította birodalmát. *IV. Károly* is megfordult e helyen, a monarchia összeomlásakor. *Habsburg Ottót,* akit szülei hátrahagyták, innen menekítették ki, kalandos úton. A két világháború között koronás fők voltak a kormányzó vendégei. A jövőben *múzeumként* is nyitva áll majd a hazai és a külföldi látogatók előtt. Számottevő bevételre számítanak, hiszen egy ekkora létesítmény fenntartása komoly terhet jelent.

Az elképzelt menetrendhez képest valamelyest *késik* a felújítás. A kormány határozata szerint *1996 áprilisára készen kellene lenni a munkákkal.* Eddig – a kutatásokon és a felméréseken kívül – alig történt több, mint a legveszélyeztetettebb szerkezeti részek javítása, állagmegóvása. A hét kupolából ötöt már rendbe tettek, a tetőzet nagy részét megcsinálták. A homlokzaton két ponton indult el a tatarozás: a kastély központjában, ahol a legértékesebb részek vannak, illetve a lovardánál, ami a legromosabb volt. Nagyon hamar el kellene kezdeni az infrastruktúra tervezését, a belsőépítészeti megoldások kimunkálását.

Máté Zsolt szerint *azt remélhetjük, hogy 1996-ra a központi rész és a lovarda helyreállítása befejeződik.* Törekedni kell, hogy az egész homlokzat elkészüljön, és a kert legalább részben rendben legyen. A palota csak ilyen formában kapcsolódhat be méltóképpen az 1996-os állami ünnepségekbe. Nem lesz tragédia, ha a belső termek még helyreállítatlanok. *Schönbrunnban* is csak negyven szoba nyílt meg a közönség előtt a több százból. Évek óta gyűjtik a pénzt egy-egy újabb szoba rendbetételére. Az efféle minimális program számunkra is követhető példa lehetne.

A kastély órája már jár, és mutatói feltartóztathatatlanul pergetik az időt. Lassan mintha tetszhalott állapotából ismét életre kelne az épület, ám még hosszú, kitartó kezelésre van szüksége, mire bekapcsolódhat a mindennapok áramkörébe.

Tamasi Tamás

(Cser István felvételei)

Jéki László:

MITŐL SÓS A TENGER?

A tengervíz sós. De a tengervíz nem egyszerűen a folyók átalakult, a párolgás miatt sósabbá vált vize. Ha a folyók és a tengerek vizét alaposan elemezzük, kiderül, hogy kémiai összetételük jelentősen eltérő, tehát a tengervíz más forrásból is táplálkozik. A tengervíz literenként 35 gramm oldott sót tartalmaz, az édesvíz csak kb. egytized grammot. A sók nagyrésze nátrium, magnézium és kalcium vegyület, klorid, szulfát vagy bikarbonát. A tengervízben az egyes elemek előfordulási gyakoriságának a listája így kezdődik: nátrium, magnézium, kalcium, a folyóvízben kalcium, nátrium, magnézium a sorrend. A tengervízben a legtöbb a klorid, majd a szulfát, azt követik a bikarbonátok, a folyóvízben megfordul a sorrend, a bikarbonátokat a szulfátok majd a kloridok követik. Az említettek mellett még jó néhány elem sokféle vegyülete fordul elő a vizekben.

A tengeri és a folyóvizek különbségét részben magyarázzák a tengerben végbemenő különböző folyamatok, az anyagok belépnek az életfolyamatokba is, ezek megváltoztatják a vízben oldott anyagok egymáshoz viszonyított arányát. Például a tengeri növények és állatok kalciumot építenek be a szervezetükbe, ezért relatíve kevesebb a kalcium a tengervízben. Az olyan oldott nyomelemek, mint a réz, a cink, a kadmium és az ólom a pusztuló növényi és állati szerves anyagokra tapadnak, és azokkal együtt a tengerfenékre süllyednek. De ezek a folyamatok nem adnak magyarázatot arra, mi lesz például a folyók által bevitt magnéziummal, mivel a tengervíz magnéziumtartalma állandó. 1977-ben fedezték fel az összetétel megértéséhez hiányzó vízforrások első jelét. A tengereket nemcsak a folyók táplálják, a tenger fenekén források rejtőznek, az ezekből feltörő forró víz sok oldott anyagot hoz magával, ezek jelentősen befolyásolják a víz összetételét.

1977-ben Panamától 500 kilométerre nyugatra, az ún. Galapagosz tágulási területen az óceáni hátságban egy mélymerülésű kutatójármű, az Alvin segítségével nagy kagylózátonyokat, óriáskagylókat és a repedéseken, hasadékokon feltörő 17 fokos vizet találtak. A feltörő folyadék sűrű és fekete volt, részecskékkel teli hullámzó csóva. A forró források körül fémekben gazdag lerakódások, kis halmok épültek fel. A feltörő források környéke olyan, mint a folyók torkolata, a folyóvíz és a tengervíz keveredésénél kémiai reakciók sora megy végbe, hasonló képzelhető el az ásványi anyagokban dús forró víz és a tengervíz találkozásánál. A feltörő víz is tengervíz volt eredetileg, amely a lemezek repedésein, törésein keresztül, vagy a vékony üledékrétegen átszivárogva került a tenger alatti bazaltos rétegekbe majd a hátságok forró forrásain át tört elő ismét. A tenger alatti források éves vízhozamát évi százbillió literre becsülik, ez a Rajna hozamának felel meg. Vagyis tízmillió évenként az óceánok teljes vízkészlete egyszer átmegy ezen a körforgáson.

A két találkozó víz meglehetősen eltérő tulajdonságokkal rendelkezik. A tengervíz enyhén lúgos, hőmérséklete 3600 méter mélységben 2,7 Celsius-fok. A kürtőn feltörő források savas kémhatásúak, ugyanabban a mélységben 365 fok melegek. A feltörő vízből hiányzik a magnézium, de gazdag más elemekben és gázokban. Mangánból milliószor többet tartalmaz, mint a tengervíz, és hidrogénszulfid- és héliumtartalma is sokkal magasabb. Az eltérések egy részét azok a folyamatok okozzák, amelyeken a víz a forró bazaltkőzetekben mozogva átmegy. A 100 fok fölé hevített vízből a kén részben kicsapódik kalciumszulfát formájában. A főként szilikátásványokból álló bazaltban a bekerülő víz magnéziumtartalma a kőzetekbe kötődik, összetett átalakulások eredményeképpen a kalciumban gazdag ásványok magnéziumban gazdaggá alakulnak át. A folyamatok során hidrogénionok szabadulnak fel, ettől a víz savassá válik. A bazaltban lejátszódó folyamatokkal érthetővé válik a kén és a magnézium kiürülése a tengervízből, de az összetétel sok más elemére ezek a reakciók nem adnak magyarázatot.

A források oldott anyagokban gazdag forró vize addig emelkedik csóvaszerűen felfelé a hideg tengervízben, míg a sűrűség (nyomás) viszonyok ki nem egyenlítődnek. Egyetlen forrás másodpercenként 40 kilogramm forró vizet bocsáthat ki, a csóva a tengervízzel keveredve akár 400 tonna vizet is mozgathat, míg a tengerfenék fölött 200-400 méter magasságban a viszonyok ki nem egyenlítődnek. Az ilyen csóvák megfelelő észlelőberendezésekkel, pl. a mangántartalom figyelésével akár már 1000 kilométer távolságból is kimutathatók.

Amerikai és angol kutatókból álló csoport az Atlanti óceánban, a Középatlanti Hátságon tanulmányozta évekig a források tulajdonságait. A vas koncentrációját, a vasvegyületek létrejöttét, átalakulását nyomon követve meglepő eredményre jutottak. A kürtőn feltörő folyadék sok fémet, vasat, rezet, cinket és ólmot tartalmaz, ezek a forró és savas közegben nem lépnek reakcióba a jelenlevő hidrogénszulfiddal, de ahogy a mélyből feltört víz hűl és keveredik a tengervízzel, létrejönnek a fémszulfidok. A nem oldódó fémvegyületek kicsapódnak, ezektől lesz fekete a vízcsóva. Így kerül ki a vízből a vas mintegy fele, sok fém, az említetteken kívül az arany és az ezüst is a szulfidokkal együtt mozog. A vas más része oxidok formájában csapódik ki, ugyanígy a foszfor, a molibdén és az arzén is kicsapódik, kikerül a vízből. Ez azt jelenti, hogy a tenger alatti forró vízforrások nemcsak forrásai, hanem elnyelői is bizonyos anyagoknak. Pontosabban a környezetükben, a forró víz és a hideg tengervíz kölcsönhatása során lejátszódó reakciókban sok elem kicsapódik. Kikerül a tengervízből, üledékként rakódik le a mélyben. A vasoxid részecskék már a kürtő torkától 10 méter távolságban kicsapódnak, mielőtt a forrásvíz elérné a kétezerszeres felhígulást. A vasoxid részecskék felületén szívesen tapadnak meg nehéz elemek, mint a lantáncsoport tagjai vagy a tórium. Ez a folyamat mindaddig tart, amíg a vasoxid részecske együtt mozog vízcsóvával. Ez a folyamat sok kis mennyiségben vagy nyomokban előforduló elemet képes a tengervízből eltávolítani. A lantanidákból kb. annyi csapódik ki, mint amennyit a folyók bevisznek. A nyomelemek közül a vanádium mennyisége a folyók által szállított mennyiség 30 százalékára csökken le.

Felmerül a kérdés, ezek folyamatok állandóan, megszakítás nélkül zajlanak az óceánok mélyén? A leülepedett rétegek elemzése, a forrás körül felépült üledékhegy nagysága alapján az valószínűsíthető, hogy a források időszakosan működnek. A középatlanti térségben levő alaposan megvizsgált forrás pl. az elmúlt kétezer évben három alkalommal működött 100-300 éves időtartamig. A források működését befolyásolhatják az óceáni hátságokon gyakori földrengések, ezek megváltoztatják a fenékkőzetekben az áramlási viszonyokat, lehetőségeket. Maga a lerakódott anyag is eltömheti a víz felfelé vezető útját, hosszabb idő telik el, míg a víz ismét utat talál magának. Ha ez az időszakos működés az összes forrásra jellemző volt, akkor akár a tengervíz összetétele is változhatott időszakonként attól függően, hány forrás működik.

A tenger alatti források a korábbi vélekedéssel ellentétben alapjában véve nem forrásai, hanem elnyelői a tengervízben levő elemeknek. Elnyelő képességük, jelentőségük a szerves anyagokkal való együttülepedéshez mérhető. A folyamatok felderítése, megértése nagy jelentőségű. Túl azon, hogy alapvető természeti folyamatok megértéséhez jutunk közelebb, a tengervízben lejátszódó változásokon múlik az is, mi lesz a sorsa az emberi tevékenység eredményeképpen a folyók révén a tengerekbe jutott olyan szennyező elemeknek, mint a kadmium vagy az ólom.

MORZSÁK

A Magellán a Vénusz körül

A California Institute of Technology (Caltech) Jet Propulsion Laboratóriumának kezelői augusztus 3-án hajtották végre a Magellán űrszonda Vénusz körüli manőverezését. Ahhoz, hogy a szonda a bolygó felszínéhez közelebb kerüljön és pályája elnyújtott ellipszis helyett kör alakú legyen, sebességét csökkenteni kellett. Ezt a „fékezést" azzal érték el, hogy a szondát többször belefuttatták a bolygó felső légkörébe. Ez igen kockázatos manőver, mert a súrlódás keltette hő elégetheti a szondát. A „légfékezéssel" sikerült elérni, hogy a pályának a bolygó felszínétől mért legmagasabb pontja 8500 km-ről 540 km-re csökkent. (*Science*)

Ukrajna a szellők szárnyán

Hét évvel a csernobili katasztrófa után még két hasonló tervezésű reaktor működik Ukrajnában, annak ellenére, hogy a biztonságos működéssel kapcsolatban komoly aggodalmak vannak. Az év végére azonban már 250 szélturbina lapátjai fognak forogni és termelni az áramot egy közös amerikai–ukrán projekt keretében.

A San Francisco telephelyű Kenetech cég, az ukrán Krimenergo céggel együttműködve négy éven belül 5000 szélturbinát akar üzembe helyezni, amelyek összesen 500 megawatt teljesítménynek felelnek meg. A szolgáltatott energia a Krím félsziget igényeinek 11%-át fogja fedezni. (*Science*)

Üvegkerámia a szerb orvlövészek ellen

A brit légierő Bosznia felett szolgálatot teljesítő szállítógépeit üvegpáncéllal szerelik fel, amelyek a szerb orvlövészek kézifegyvereinek lövedékei ellen védelmet nyújtanak. Az Armourtek elnevezésű anyag üvegkerámia csempékből készült, többrétegű, ragasztott lemezekből áll. A lemezek vastagsága 14,5 milliméter, és egy négyzetméter súlya csupán 26,4 kg, kevesebb mint fele az acélburkolatnak. Egyelőre kísérletképpen a légierő három Lockheed C–130 Herkules gépét szerelték fel „üvegpáncéllal". Az amerikai légierő is megrendelte három gépének páncélozását. (*New Scientist*)

Párizsi gyerekek ólommérgezése

A francia egészségügyi hatóságok által végzett felmérések szerint igen sok párizsi gyerek vérében rendkívül magas az ólomkoncentráció. Ezek a gyerekek régi házakban laknak, ahol a falakat még ólomtartalmú festékkel festették. Franciaországban 1948-ban betiltották az ólomtartalmú festékek használatát, azonban a régi gyakorlat hatása még észlelhető. Minden tizedik gyerek vérében nagyobb az ólomtartalom, mint 150 mikrogramm/liter. Az Egyesült Államokban végzett vizsgálatok szerint 100 mikrogramm/liter koncetráció már ólommérgezést okoz. Az ólommérgezés károsítja a központi idegrendszert, a vesét és az immunrendszert, súlyos esetben halált okoz. (*New Scientist*)

Szalmonellamentes tojás Németországban

A német parlament alsóháza olyan törvényt fogadott el, amely megköveteli, hogy a csirkéket oltsák be szalmonella elleni vakcinával, így tojásuk nem okozhat szalmonella fertőzést. A vakcinát a 80-as években fejlesztették ki az NDK-ban. A szalmonella fertőzések száma 1980 óta megduplázódott Németországban, évi 130 000 megbetegedésre, és 1992-ben 200 személy halt meg a fertőzés következtében. Hasonló védőoltás Németországon kívül csak Hollandiában létezik. (*New Scientist*)

Új AIDS elleni szérum

Az amerikai Hadügyminisztérium és a National Institute of Health (NIH) 20 millió dollár költséggel egy új AIDS elleni oltást próbál ki a hadseregben. A vakcinát a MycroGeneSys cég fejlesztette ki. (*Science*)

Az oldalt összeállította:
BENCZE GYULA

SZEMBESÍTÉS • SZEMBESÍTÉS • SZEMBESÍTÉS • SZEMBESÍTÉS

A skizofrénia megismerése

A tudományos kutatók között – bármennyire szeretnénk is néha az ellenkezőjét hinni – nem mindig teljes az egyetértés. Ugyanarról a kérdésről a világ legtekintélyesebb kutatóközpontjaiban dolgozó tudósok szögesen ellentétes nézeteket vallhatnak. Ezt persze semmiképpen nem szabad a tudományos gondolkodás gyengeségének tekinteni, sőt, a nézetek különbözősége éppen azt jelzi, hogy a probléma tudományos szempontból még „élő", érdemes vele foglalkozni.

A philadelphiai Institute for Scientific Information tudományos információs központ hetente megjelenő kiadványa, a *Current Contents* rendszeresen közöl olyan összeállításokat, amelyekben a tudományos és a publicisztikai irodalomból válogat ilyen „forró" témákból megjelent, gyakran egymással vitázó, egymásnak feleselő írásokat. Rovatunk ezeknek az összeállításoknak a nyomán igyekszik tájékoztatni az olvasót néhány ilyen – a szakirodalomban is vitatott – kérdésről.

A SKIZOFRÉNIA REJTÉLYE

Julian Leff: Nature 353(6346) 693, 1991. október 21.

A skizofréniára nincsen patológiai vizsgálat. Ennélfogva, nézőpont kérdése, hogy hol húzzuk meg a határokat a fenotípusok között. A bonyolult leképezési technikák fejlődésével az agyi felvételek abnormalitásainak hosszú sora gyűlt össze. Ezek közé tartozik a frontális régiók, a halánték lebeny, a hippocampus, a cerebellum csökkent térfogata, valamint a corpus callosum rendellenességei. Ezek egyike sem specifikusan jellemző a skizofréniára. A betegeknek csak egy kis részénél tapasztalható durva elváltozás, és a legtöbb beteg agyának képét nem is lehet megkülönböztetni a normálistól... A skizofréniában különböző időtartamig szenvedő betegek vizsgálata azt mutatja, hogy nem az agy szerkezeti elváltozásai felelősek a betegség kialakulásáért. A vizsgálatból két feltételezés született: vagy a születéskor történik károsodás, vagy pedig később, valószínűleg a serdülőkorig bezárólag történik valamilyen zavar az agy fejlődésében... Egyre nagyobb teret kap az a vélemény, hogy a skizofrénia egy gyűjtőfogalom, amely több különböző etiológiájú betegséget foglal magába. Nem kétséges azonban, hogy akár tág, akár szűk definíciót fogadunk el, a skizofrénia a világ egyik legsúlyosabb közegészségügyi problémája. A viktoriánus menhelyek megszűnése Európában és az Egyesült Államokban a skizofréniás betegeket egyre közelebbi ismerőseinkké teszi.

AZ ÖRÖKLŐDÉS EREJE

Robert Sapolsky: Discover 13(3) 40, 1992. március

Néhány évtizeddel ezelőtt Massachussetsben egy Seymour Kety nevű pszichiáter által vezetett kutatócsoport kimutatott egy olyan genetikai összetevőt, amely összefüggésben van a skizofréniával. A kutatók az örökbefogadási nyilvántartást vizsgálták Dániában, ahol ezt nagyon gondosan vezetik. Azokat az eseteket vizsgálták, ahol a gyerekeket nagyon fiatalon fogadták örökbe... Kety kutatásai azt mutatták, hogy a genetikai tényezők valóban megnövelik a rendellenesség valószínűségét. A válaszhoz azonban az orvosoknak részletes beszélgetéseket kellett folytatniuk az igazi és az örökbefogadó szülőkkel... Ezelőtt még senki sem vizsgálta ilyen nagy számban a skizofréniások hozzátartozóit. A vizsgálatok közben feltűnt, hogy a rokonok közül sokan egy kicsit furcsán viselkedtek. Ők maguk nem voltak skizofréniások, csak nehezebben találták meg a helyüket a társadalomban, és néha egy kicsit nehéz volt követni a gondolataikat... Ma a pszichiáterek a Kety által megfigyelt tünetegyüttest „skizotip személyiségzavarnak" nevezik... Ezek szerint, hogy ha az embernek egy bizonyos génjellege van, akkor hajlamos a skizofréniára. Ha ennek a génjellegnek egy enyhébb változatával rendelkezik, akkor a páciens erős hajlandóságot mutathat, hogy erősen higgyen olyan mágikus eszmékben, amelyek nem a valós tényeken alapulnak... Vajon van-e olyan gén, ami az Erőben és Obi-Wan Kenobiban való hitért felelős? Bizonyára nincsen, de van valami ami sokkal közelebb áll ehhez, mint ahogy azt eddig hittük.

ÚJÍTÁSOK A KEZELÉSBEN

Claudia Wallis és James Willwert: Time, 1992. július 6. 53

A skizofrénia elleni harc sajnálatosan lassan halad. Az Amerikában élő 2-3 millió skizófréniás betegnek kevesebb mint fele reagált kielégítően a Thorazine-nal (chlorpromazine) és más hasonló gyógyszerekkel való kezelésre, elkerülve így a kórházi kezelést. Akiknél hatásosnak bizonyultak a gyógyszerek, azoknak a nagy része is bizonyos mértékig károsult, és a betegek 80 százalékánál komoly mellékhatások léptek fel. A Clozapine (Clozaril) nevű szer sem teljesen tökéletes. Néhány esetben életveszélyes vérrendellenességet (agranulocitózist) idézett elő. Más betegeknél szívrohamot is okozott. Ráadásul ezek a gyógyszerek nagyon drágák: egy évre 4160 dollár csak a gyógyszer és további 9000 dollár az orvosi felügyelet alatt végrehajtott kezelés. De néhány esetben csodás eredményeket érnek el vele. 20 000 amerikai betegnek, akik nem reagáltak a Thorazine-ra kielégítően, Clozapine-t adtak és ennek hatására több mint a betegek felén jelentős javulás volt tapasztalható... A Thorazine elsősorban a dopamint köti el, ami az agy biokémiai „hírvivőinek" egyike... A Thorazine-nal és a hozzá hasonló gyógyszerekkel ellentétben a Clozapine elsősorban a szerotonint köti le, bár a dopamin közvetítését is akadályozza egy bizonyos mértékig... A kutatók rohamléptekben dolgoznak új gyógyszerek kifejlesztésén. A Janssen Pharmaceutica gyógyszergyár az elsők között van a Risperidone nevű szer kifejlesztésében, ami hasonló a Clozapine-hoz, de biztonságosabb annál... Az Abbott Labs, Eli Lilly és mások szintén a Clozapine utódját próbálják kifejleszteni... „Ugyanazt tesszük a skizofrénia ellen, amit már megtettünk sok más betegség ellen is. Ízekre szedjük, és megtudunk róla mindent. Utána legyőzzük." – mondta Samuel Keith, a National Schizophrenic Plan vezetője.

A GENETIKA SZEREPE

E. Fuller Torrey: Schizophrenia Bulletin 18 (2): 159, 1992.

Az, hogy genetikai tényezők is hozzájárulnak a skizofrénia kialakulásához, már elfogadott tény. Ezeknek a tényezőknek a természete és jelentősége azonban még nincs tisztázva. Ennek a cikknek a témája a skizofrénia ikreken való együttes előfordulása, mint a genetikai hozzájárulás mértékének egy lehetséges becslése. A skizofrénia páros előfordulásának mértéke 28% volt homozigóta és 6% heterozigóta ikreknél. Más központi idegrendszeri megbetegedésekre vonatkozó ikertanulmányokkal való összevetésből kitűnik, hogy a skizofrénia a sclerosis multiplexhez hasonlít leginkább (amelynek homozigóta együttes előfordulási aránya 27%). Noha a genetika a skizofréniának az egyetlen tisztán definiálható etiológiai tényezője marad, fennáll a kérdés, nem becsüljük-e túl a genetika hozzájárulásának mértékét.

Gödöllő

POTOCKY Júlia: A Grassalkovich-kastély kalandos története. = M. Nemzet, 1993. nov. 20 I. ill

Czinke Ferenc

SZURONYOKON őszirózsa 1919
Kisgaléria, 1985. október 8
: Nógrádi Szénbányák Igazga
.i.Czinke Ferenc:;.i.Jakab

Cziráki Lajos

CZIRÁKI Lajos: Beszélgetés
vallomások. = Műhely, 8, 19
58., 6. 61-69.
.i.Cziráki Lajos:;

Czóbel Béla

Frank János: Czóbel Béla. Bp
Zoltán: Szász Endre és Czóbe
1985, 2. 98-99.

Dákay Ferenc

P.FEJŐS Ottó: Mindszenty sz
No. 425, 1985 11., ill.
.i.Dákay Ferenc:;.i.P.Fejős

Dallos Jenő

GÖDÖLLŐ

Magyar Nemzet

ÖN ÉS...

1993. NOVEMBER 20.

... A SZABADIDŐ

Műkincsek

Rovatunkban ezúttal a telefonkártyáról írunk – mint új, különleges gyűjtési területről. Az eleinte csak szöveges, majd képekkel illusztrált, tetszetős kártyák némelyikéért meghökkentően magas árat fizetnek ki a gyűjtők. Speciális lehet az a kártya, amelyet valamely rendezvényre vagy ajándékozási céllal jelentettek meg cégek.

II. OLDAL

... A TÖRTÉNELEM

Az elnök halála

Ki ölte meg Kennedyt? Mi lett volna, ha... Harminc éve nincs – legalábbis a többséget megnyugtató – válasz e két kérdésre. Amerikában minden akkor élő és eszét tudó ember pontosan emlékszik rá, hol volt, mit csinált azon a végzetes pénteki napon, 1963. november 22-én, amikor meghallotta a hírt: John Kennedyt Dallasban megölték.

III. OLDAL

... A SZÓRAKOZÁS

Új zenei társaság

A magyar zenei múlt jeles kutatóját, dr. Bónis Ferencet választotta elnökéül alakulásakor az Erkel Ferenc Társaság. Az egyletet Erkel szülővárosa, Gyula értelmisége hozta létre. Felkutatják élete meglévő színhelyeit, de szellemi értelemben is ápolni akarják Erkel Ferenc emlékét. Minden március 15-én hangverseny lesz Gyulán.

IV. OLDAL

... A TUDNIVALÓK

Tanácsok vásárláshoz

Karácsonyra sokan szeretnek aranyat ajándékozni, ám – mint az ünnep utáni reklamációkból kiderül – ebben is lehet csalódni. A Kermi szakemberei szerint a leggyakoribb panasz, hogy a nem kevésbe kerülő ékszer elszíneződik; annyira vékony a karkötő vagy a lánc, hogy „nem bírja a gyűrődést". A gyűrűkből pedig olykor kiesik a kő...

VIII. OLDAL

Vetekedett Versailles és Schönbrunn szépségével

A Grassalkovich-kastély kalandos története

Lehallgatónyílás a bal szárny egyik szobájában

Amikor néhány évvel korábban kíváncsi sétálóként belopóztam a gödöllői parkba, az enyészet tanyázott a kertben, a hajdan pompás kastély falai között. Vakon meredtek a fénybe az üres kísértetház kitört ablakai, máladozott a homlokzati párkány, szél süvített át a romos nagykapun. Az idén, ezen a késő őszi vasárnapon száznál is többen várakoztunk az őrzött kastély már helyreállított bejárata előtt, hogy dr. Mélykúti Csaba tanár-helytörténész kalauzolásával bejárjuk a nemrég még szociális otthonként működő, s most a tetszhalottságából fokozatosan újjáéledő barokk épületegyüttest, a magyar kastélyépítészet nevezetes alkotását.

A Grassalkovich-kastély homlokzata a múlt század végén

Már régi szépségében mutatkozik a halvány rózsaszínűre festett, újra fedett főhomlokzat, pótolták a díszes, domborműves szemöldökpárkányt, gipszágyából kibontották az eredeti Grassalkovich címert. Felmehettünk a két szárnyú, fonatos kőkorlátú lépcsőn, az egykori hófehér, aranyozott stukkós díszterembe, ahonnan még hiányoznak a helyreállításra elvitt barokk kályhák.

A másfél órás séta a felkészült idegenvezetővel alkalom arra, hogy felidézze történelmünk néhány a gödöllői kastélyhoz fűződő jelentős eseményét. A középnemesből, ifjúkorában a ferencesek kegyelemkenyerén tengődő, ám dúsgazdaggá lett barokk főúr, az előbb báró, majd a grófi címet viselő *Grassalkovich I.* (első) Antal, mint feljegyezték róla, éles eszű, ám gátlástalan harácsolónak bizonyult a földek megszerzésében. Óriási birtokain Nyitrától Bajáig utazhatott. Kedvelte a pompát, a művészeteket, s mérhetetlen gazdagon olyan, a rangjához méltó kastély megtervezésével és építésével bízta meg 1744-ben kora kiváló építészét, *Mayerhoffer* Antalt, hogy az *vetekedjék Versailles, Schönbrunn szépségével,* hírnevével. Az 1750-ben elkészült, U-alakú, hatalmas parkkal övezett egyemeletes épület jobb szárnyát általában a férfiak, a bal szárnyat a hölgyek lakták. Volt benne számos lakosztály, virágos, csempés, vörös márvány, melegített vízű uszoda, mellette narancsot érlelő trópusi növényes télikert, pihenőterem, konyhák, tálalóhelyiségek, mellékhelyiségek és szobák a vendégeknek, a szolgáló személyzetnek. A lakosztályok díszes csempekályháit a folyosóról fűtötték, a vízellátást pedig a ciszternába gyűjtött Rákos-patak szolgáltatta. A déli szárnyban volt a mostani feltárás során kibontakozó, mintegy *száz férőhelyes színházterem,* mechanikusan működő függönnyel, zsinórpadlással. Itt a kastély lakói egymást szórakoztatták jelenetekkel, de színháztársulatokat is meghívtak, leggyakrabban a Pesti Német Színházat. Hét gyereke született a nábob Grassalkovichnak, aki *Klobousitzky* Krisztinával kötött házasságakor nemcsak a két hatalmas birtokot, de a két család címerét is egyesítette. Ez díszíti a homlokzatot. Lányait az Esterházy és a Forgács családokba házasította be. Egyik lánya *Esterházy Fényes* Miklós felesége lett. Mivel jó embere volt *Mária Teréziának,* ekkor már különféle magas udvari méltóságokat viselt, s egyszer az a megtiszteltetés érte, hogy a császári pár Gödöllőn meglátogatta. A vörös márvány oszlopos lakosztály, ahol Mária Teréziát helyezték el – jobbra a komorna hálókamrájával, balra a toalettszobával –, ma is szinte teljes épségében látható. Világraszóló ünnepség és vigasság fogadta 1751 augusztusában a császári párt. *Budáról Gödöllőig 9 ezer fáklya* világította az utat. Már öreg este volt, mire a faluba értek, s Mária Terézia – mint ezt a bécsi *Diárium* megírta – elámult a gyönyörűségtől. A kastély udvarán 70 ezer viaszgyertya fényesedett. A kertben, a színpadi emelvényen a császári fenségek homorú tükörrel megvilágított arcmása, majd tűzijáték káprázttatta el a népet.

Erzsébet királyné

Gróf Grassalkovich Antal, a kastély építtetője Benczúr Gyula festményének reprodukciója

Az utód, *Grassalkovich II.* Antal már beleszületett a mérhetetlen vagyonba; 21 évesen *II. József császár* főlovászmestere, kamarai tanácsos lett. A Habsburgoknak tett szolgálataiért 1784-ben kiérdemelte a hercegi rangot. Fia, *III. Antal* azonban nem ismerte a pénz értékét, elherdálta a vagyont, sőt súlyos adósságokba keveredett. A művészeteket azonban ő is kedvelte, és 1837-ben a fővárosnak adományozta azt a telket a Múzeum körúton, ahol az első Nemzeti Színház és a Nemzeti Múzeum épült fel. Ő már fiú utód nélkül halt meg.

Az 1848-as szabadságharc éveiben ugyancsak mozgalmas élet zajlott volt a gödöllői kastélyban. A csaták kimeneteléről függően egyik nap a magyarokat leigázó *Windischgraetz* herceg szállt meg a falai között, másnap, a dicsőséges isaszegi ütközet után *Kossuth* Lajos tartotta itt főhadiszállását. A haditanács alkalmával a kastély előtt masíroztak a magyar csapatok. A parádés seregszemlét korabeli festmény örökítette meg. A tönkrement gödöllői birtoknak rövidesen új gazdája akadt, a gödöllő *Sina* család vette meg, majd egy belga bank tulajdona lett.

Másodvirágzása akkor kezdődött el, amikor az 1867-es kiegyezés után a magyar állam visszavásárolta, és *„nemzeti ajándékként" felajánlotta a királyi családnak nyári rezidenciául. Ybl* Miklóst kérték fel a bővítésre, az átalakításra. Ferenc József császár nem sokat tartózkodott Gödöllőn, ám Erzsébet királyné annál inkább kedvelte és sokat is tett érte. Bevezettette a gázvilágítást, a lakosztályokba vízöblítéses angol WC-ét szereltetett. Lovait márványitatós istállóban nevelte. S mivel kedvenc „mutatványa" hátas lóval a tűzkarikán átugratás volt, a 90 méter hosszúságú fedett lovarda egy részét két méter magasságban lejtősen homokkal feltöltette. Kényes ízlésre vall, hogy a főépületben, a földszinten megszüntette a fűtést, s új épületszárnyat emeltek, ahol 12 konyhát alakítottak ki. *Külön helyiségben készült az előétel, a leves, a mártás, a húsok sütése, volt külön halfőző, desszert- stb. konyhája.* Kedvvel kertészkedett az udvar egyik elzárt részében, ahová – erre a feltárás során az egyik mellékhelyiség helyreállításakor, mostanában bukkantak rá – rejtett csigalépcső vezetett.

Ferenc József és családja a gödöllői parkban

A Grassalkovich-kastély mostani helyreállítása gyakran szerez meglepetést az építőknek: *a bal szárny egyik szobájának falában titkos „lehallgató" nyílást fedeztek fel.* A lóistálló feletti emeleten vajon milyen célt szolgálhatott a színes freskókkal díszített négy lakószoba? Ilyet még a bőkezű Grassalkovich Antal sem épített lovászainak. A magyarázatot a távolabbi, az úgynevezett *Istállópalota* feltárása adta meg, amelyet Grassalkovich Antal egyik tüdőbeteg nővére számára építtetett. Úgy vélték ugyanis, hogy a lovak, a lóistálló közelsége, az onnan felfelé áramló ammóniapára jótékony hatású lehet az akkor még gyógyíthatatlan betegségre.

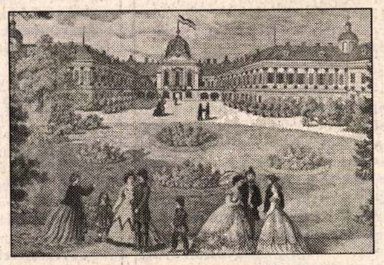

Ismeretlen mester kézzel színezett fametszete

Grassalkovich Antalnak négy, feltehetően gyenge tüdejű lánya született, nyilván ők is lakták az istálló feletti szobákat. Egyébként Erzsébet királyné is itt neveltette az év nagy részében, gyengélkedő legkisebb lányát, kedvencét, *Mária Valéria főhercegnőt.*

A királyi vendégek, egyházi és világi méltóságok vendégeskedése után az első világháború végén innen menekült külföldre *IV. Károly* és *Zita királyné,* Gödöllőn hagyták és egy testőrtiszt felügyeletére bízták gyermekeiket, közöttük a trónörököst, *Habsburg* Ottót. Őket azután kalandos úton, a falvak mellékútjain négy páncélos autón menekítették el. A Tanácsköztársaság napjaiban, 1919-ben a gödöllői kastély új szerepet kapott: rövid időre *a pesti proletárgyerekek üdülője lett.* A későbbi évek során pedig a *Horthy család nyári otthona.* Szívesen és gyakran vadásztak vendégeikkel a környező erdőkben, számukra újonnan mindössze egy, a parkban épített nyitott uszoda és a háborús időkben egy minden kényelemmel és híradós központtal ellátott bunker épült.

A II. világháború végnapjaiban a hajdan fényűző pompás kastélyépületet kezdetben a *német, majd a szovjet hadsereg katonái szállták meg,* eltüzelték a berendezés, a festmények egy részét, s ami még mozdítható volt, s megmaradt, azt a környékbeli lakosság hordta széjjel.

Legendát, igaz és mesés történeteket hallgathattunk a másfél órás kastélyséta során – és nagyszabású terveket az újjászülető Grassalkovich-palota jövőbeli hasznosításáról. Azt már *Bugár-Mészáros* Károlytól, a Műemléki Állami Gondnokság építészmérnök igazgatójától tudtam meg, hogy az *1996-os budapesti expo idejére a fénykort igyekeznek visszavarázsolni.* Lakosztályokat rendeznek be a kormány magas rangú vendégei számára, lesz helye az őrségnek, a kiszolgáló személyzetnek. A kastély egyik szárnyában múzeum lesz, Erzsébet királyné, vagyis „Sziszi" és Rudolf trónörökös emléktárgyaival. Helyreállítják és újra régi szépségében virul majd a hatalmas park, ennek egy távolabbi részében modern szálloda épül. Újjászületik a színházterem. Máris kapcsolatba léptek a Budapesti Kamara Opera társulatával, a gyakorlatból megtudakolván, milyen akusztikai, színpadi és díszletigények kellenek a barokk operák előadásához, az itt rendezendő hangversenyekhez. A lovardában spanyol lovasiskola-bemutatókat terveznek, kiállítják, képszemlére teszik a most még másutt őrzött főúri hintókat, fényes lószerszámokat. Afféle vigalmi központot alakítanak ki. Helyreállítják a hajdani serfőzdét, a borospincét, éttermet, cukrászdát létesítenek. S ha nem is készül el teljesen 1996-ra – mint Bugár-Mészáros Károly mondja –, annyi néznivaló lesz, hogy a látogatók a kisebb hiányosságokat nem is veszik észre.

Potoczky Júlia

Gödöllő

DOBSZAY János: Kísértetkastély Gödöllőn. = Magyar Nemzet, LIV.évf.133.sz. 1991. junius 6. 8.p.

műemlékvédelem

Gömbös Tamás: Entstehung, Geschichte, Regeln und Brauche der kirchlichen Wappenlehre in Ungarn..... 179

Harsányi László: Das Wappen der Stadt Veszprém..... 187

Kiss Márton: Die Heraldik der Strasse..... 195

Dr. Érszegi Géza: Das Wappen von Körmend..... 209

Dr. Adam Heymowski: Les meubles et figures hongrois dans l'héraldique polonaise..... 221

Dr. Pandula Attila: Orden und Auszeichnungen in der ungarischen Heraldik..... 239

Prof. Dr. Hanns Jäger-Sunstenau: Die Wappenelemente der österreichischen Fürstenhäuser in der kommunalen Heraldik..... 257

Mag. Michael Göbl: Die Wappentiere der österreichischen

Gödöllő

Cs.I.: Százmillió a Grassalkovich-kastélyra. = Magyar Hirlap, 1992. dec. 21. I. ill.

szolgálat - osztrák köztársaság - s

A - 1014 wien ballhausp

PETER FENDI, EGY BÉCSI F
1796-1842

Peter Fendi bécsi festő művészi a
ként csendet és harmóniát tükröz
tekintjük. Fendi minden bizonnyal
műveivel tiltakozott volna kora á
Témaválasztása mindig mértéktartó
sokkal inkább pasztózus barokk sz
mind naturalista színexcesszusnak
fazettája igen figyelemreméltó, m
különös minősége. Szinte úttörő v
litográfiáért, mely technika akko
A kedvelt gyermekarcképfestő emel
vízfestményeket is alkotott, az i

Gödöllő

VARGA Kűlmán: A gödöllői kastély jövője : Észrevételek a gödöllői Grassalkovich kastély rehabilitációs programjához. = Múzeumi Hírlevél, 13, 1992, 9. 250 - 252.

müemlévéd.

nográfiája is.

- A 15. század első negyede magyarországi udvari művészetének eszmei hátterét a padovai korai humanizmus illetve a skolasztikus neonominalizmus hagyománya alkotja.

IV.

A disszertáció módszertani következtetéseit a gyakorlat számára fogalmazta meg, ha a szerző ezektől nem is kézzel fogható, hanem szellemi hasznot remél: szemléleti eredményeket, s hasonlókat az oktatásban, a művészettörténeti tanulságoknak interdiszciplináris értékesitésében. Talán elkerülhetők lesznek bosszantó anakronizmusok és naivitások a történeti művek illusztrálásában, kiállitások rendezésében stb. - feltéve persze, hogy a példák elemzéséből levont következtetések megértésre és a további kutatásban igazolásra találnak.

Gödöllő

JUHÁSZ Erzsébet: Életre kel a gödöllői kastély. =
Új Magyarország, 1992. július 17. 7.p. ill.

műemlékvédelem

Az alkotásokat
a Gödöllői Városi Múzeum
és a Nagy Sándor Ház
kölcsönözte

Helye:
Bp. XX. Kossuth Lajos u. 39.
Telefon 283 - 0031
A kiállítás nyitva :
október 17-ig ,hétfő kivételével
naponta 10 - 18 óráig

A Pesterzsébeti Múzeum
Gaál Imre Galériája
tisztelettel meghívja

a

FRESKÓ - , MOZAIK

és

ÜVEGFESTMÉNY - VÁZLATOK

a marosvásárhelyi Kultúrpalotához
c. kiállítás megnyitására ,
1999 . szeptember 16 - án
d.u. 4 órára

Megnyitja:
RÁDAY MIHÁLY
a Budapesti Városvédő Egyesület
elnöke
A kiállítást bemutatja:
GAÁLNÉ dr. MERVA MÁRIA
a Gödöllői Városi Múzeum
igazgatója

Gaál Galéria

Gödöllő

Meghívó

Az ész és a szerencse Gödöllőn

Királyi kastély közpolgároknak

„Gyönyörű táj, viruló tenyészet, a természet pompája együtt – megalapozva történelmi emlékek aranyfényétől. Támadása is egy darab regény, amely korszakot jellemez; történelemmé vált idill: minő álmokat valósít meg a sors, ha ész és szerencse összefognak. S amint ezek különváltak, megint álom lesz a csodatörténetből" – a hetvenegy éves *Jókai* Mór írta e sorokat *Ripka* Ferenc millenniumi albumához, amely a *Gödöllő, a királyi család otthona* címet kapta, s amelynek némely felvételein mintha a *Grassalkovich-kastélynak* a millecentenárium évében felújított pompás főszárnya nézne vissza ránk. A kilencvenes évek elején Gödöllőn az ész és a szerencse megint egymásra talált, hosszú-hosszú különválás után. Jól emlékszünk még a különválás éveire: a szovjet katonai objektum lehangoló képeire, a beszakadt tetőkre, megrongált falakra, a vandál pusztításra. Gödöllő két nappal a kastély főszárnyának ünnepélyes átadása előtt olyan, mint egy felbolydult méhkas. Aki él és mozog, az ünnepre készül. Az utolsó simításokat végzik mindenütt: a muzeológusok a kellékeket helyezik el Ferenc József császár és Erzsébet királyné lakosztályában, amelyeket újrabútoroztak a még fellelhető császári darabokkal, az eredeti berendezéshez jól illeszkedő múzeumi és aukciókon vásárolt tárgyakkal. A bordó-szürke, illetve lila selyemtapétás falakon elhelyezett képek a Monarchia édes-bús történetét idézik osztrák és magyar főszereplőkkel. Elandalodhatnak majd a látogatók a magyarokat konok dacból szerető, szépséges királyné és a forradalmat eltipró, aztán az országot felvirágoztató Ferenc József sorsán, akiknek a nemzet az 1867-es koronázás alkalmával hódolata jeléül a gödöllői kastélyt adományozta. A történészek és életrajzírók tudni vélik, hogy Erzsébet már első látogatásakor, amikor még messze volt a megbékélés, beleszeretett Gödöllőbe, de takarékos hitvese lehűtötte: nincs rá pénz. *Andrássy* Gyula ötlete volt az ajándék, mely kegyesen, sőt szívesen fogadtatott, hiszen évről évre Gödöllőre vezérelte az uralkodói párt. *„Pedig a mi szerény Gödöllőnk nem dicsekszik sem Versailles, sem Sanssouci, sem Peterhof pompás csarnokaival, művészi galériáival, mesterséges vízműveivel"* – írta Jókai. Gödöllőn el lehetett bújni a világ elől, pazar vadászatokat rendezni a környező erdőkben, jókat lovagolni és színi előadásokban gyönyörködni, majd villámgyorsan visszatérni Pest-Budára.

A Grassalkovich-kastély főszárnya a régi fényében ragyog

A korszerű kiszolgálóegységekkel, ajándékbolttal, elegáns kávézóval, pénzváltóval ellátott kastély-múzeumba kétszázötvenháromszázezer látogatót várnak évente – mondja *Varga* Kálmán miniszteri biztos, akit pillanatonként elszólítanak beszélgetőtársaitól. Hol az utolsó számlákat mutatják, hol új feladatot kérnek tőle, hol tanácsot: ki hol fessen, mit korrigáljon, sikáljon, hol seperjen. Varga Kálmán nem titkolja elégedettségét: az 1994-ben életre hívott *Gödöllői Királyi Kastély Közhasznú Társaság* sikeresen egyeztette a lokális és állami érdeket. Az 1,1 milliárd forint állami hozzájárulás, az önkormányzat százötvenmilliója, a százegyvenmilliós társasági bevétel azzal, hogy lehetővé tette a Grassalkovich-kastély központi szárnyának helyreállítását, megmozgatta a befektetők fantáziáját is. Eddig negyven-ötvenmillió forintnyi vállalkozói tőke jelentkezett, ami reményt ad a folytatásra. Lesz itt még vonzó szálloda, virágzó lovaskultúra, ha a polgár ideszokik, és magáénak érzi a kastélyt. Ha tudja, hogy termeket bérelhet üzleti vagy családi összejövetelekre, és minden igényt kielégítő kiszolgálást, királyi környezetben királyi konyhát és figyelmet kap. Varga Kálmán abban bízik, hogy a további munkálatok során is a legkorszerűbb műemlékvédelmi szempontok érvényesülnek. *Dávid* Ferenc művészettörténész jelenléte a garancia erre, aki a kastély helyreállítása érdekében végzett munkájáért az ünnepélyes megnyitón a *Magyar Köztársaság Érdemkereszt* arany fokozatát veheti át *Baja* Ferenc minisztertől. Dávid Ferenccel a kastély udvarán (nemcsak a pompás főszárnyat látjuk innen, hanem a felújításra váró melléképületeket is) arról beszélgetünk, milyen szerepe és értéke van a kastélynak a magyar építészettörténetben, milyen szándék vezérelte az építtető *Grassalkovich* Antalt.

– Grassalkovich Antal ahhoz a nemzedékhez tartozott, amely a Rákóczi-szabadságharcot lezáró szatmári béke után megalapozta az új Magyarországot. A kivételes karriert befutó főúr tudatosan törekedett az ország „közepének" helyreállítására. E program jelentőségét bizonyára sokan felismerték kortársai közül, ám keveseknek volt módja s hatalma annyit tenni megvalósítása érdekében, mint Grassalkovichnak. E koncepcióba illett a mai Kossuth Lajos és Városház utca sarkán emelt pesti palotája és a gödöllői rezidencia is, csakúgy, mint a budai királyi vár újjáépítésében való közreműködése. Azt is tudjuk, nem rajta múlott, hogy Esztergom nem lett ebben az időben újra érseki székhely. A gödöllői kastély háromszárnyas földszintes épületként született meg az 1730-as években. Ahogy tulajdonosa emelkedett a ranglétrán, úgy vált a bővítés és az átépítés szükségessé. Mária Terézia kegyeltje, aki *Picassi* udvari főépítészt bízta meg a tervezéssel, már az átalakított pompás palotában fogadhatta a császárnét, magyar királynőt 1751-ben.

Dávid Ferenc felhívja a figyelmet, hogy az építészeti szempontból kétségkívül korszerű és impozáns kastély (noha mintát adott egész Magyarországon) belső kiképzése nem volt igazán fényűző. Az első generációs főúr nem szerződtetett neves művészeket, mint az Esterházyak. A műpártolás a következő nemzedékekre maradt volna. De az Esterházy családba benősült örökös nem gyarapította, hanem elherdálta apja vagyonát. Amikor *Széchenyi* István a *Hitelt* írta, Grassalkovich-történetet írt meg: hiába a hatalmas uradalmak, ha nincs pénz, forgó tőke, minden tönkremegy. A Grassalkovichok csillaga hamar leáldozott. Bár neves látogatókat fogadott a gödöllői kastély uraitól elhagyatva is (a szabadságharc idején *Kossuth, Klapka, Görgey, Damjanich, Windischgrätz,* az orosz hadsereg főparancsnoka, *Paszkievics* herceg), újabb tulajdonosai nem megtartani akarták, csak haszonnal túladni rajta. A pompázatos épületet az mentette meg a pusztulástól, hogy a kiegyezés eufóriájában a magyar kincstár megvásárolta, és a koronázáskor az uralkodópárnak ajándékozta. A művészettörténész szerint merő szerencse, hogy Ferenc József Mária Terézia korára példaként tekintett, a császári méltóságról hasonlóképpen gondolkodott. Így a kastélyt, mely számára a történeti múlt és a birodalom virágzó korszakát idézte, szinte észrevétlenül alakíttatta át. Hasonlóképpen szerencséje volt Gödöllőnek *Horthy* Miklós kormányzóval, aki mintegy „megörökölte" a királyi rezidenciát. Ő sem akart erőszakosan változtatni az épület arányain.

Erzsébet királyné szalonja történelmi emlékeket idéz

Vajda József felvételei

– Nem a pusztítás, a javak széthordása hozta 1945 után a legnagyobb bajt Gödöllőre – mondja a művészettörténész –, hanem az uradalom felszámolása. Egy ilyen hatalmas épületegyüttes fenntartása rendkívül költséges. Ha nem áll mögötte jól jövedelmező birtok, nincs miből gondozni. Ezt az államosítások idején senki nem gondolta végig, és ennek isszuk a levét. Az állam hiába költ erején felül műemlékvédelemre, képtelen fenntartani a megőrzésre érdemes épületeket. A Grassalkovich-kastély alapterületének mintegy negyedét nagy erőfeszítéssel helyrehoztuk. És most tovább kell lépni…

Gémesi György, Gödöllő hatodik éve sikeresen működő polgármestere szerint minden településnek kell találnia valamiféle kitörési pontot. Számukra ez a Grassalkovich-kastély, amely a múltat a jövővel köti össze. Az építkezés eddig is munkahelyeket teremtett, adófizető vállalkozókat vonzott a városba, de a felújított szárny tovább élénkíti a vállalkozókedvet. Nem véletlen, hogy a japán *Sony* cég épp a Grassalkovich-uradalom területén kezdett építkezni, és az alapkő letétele után fél évvel már termelni fog. A Sony vezetői felmérték, hogy Gödöllőn valami elkezdődött, hogy a város életképes. Tervei vannak a közeli és a távolabbi jövőre is. Az ész és a szerencse összefogott, mint *Jókai* Mór mondta. Jó lenne hinni, hogy útjaik sokáig nem válnak szét.

Osztovits Ágnes

Gyógyszer helyett jó tanács: irány az Operaház!

Tatár György balettművész pesti és amerikai karrierjéről

„Halló, Magyar Nemzet? A fotográfusok házáról szóló cikkükben Munkácsi Márton egyik régi fényképét közölték magyar táncosok képaláírással. Az újságot olvasva meglepve és örömmel vettük észre, hogy a táncosok mi vagyunk…" – szólt a telefon szerkesztőségünkben. A vonal végén világsztár beszélt, *Tatár* György balettművész, az *Operaház* egykori első szólótáncosa, aki több mint ötven évet töltött a színpadon, és aki partnerével és feleségével, *Patócs* Katóval Amerikát is meghódította. A művészek ma Kaliforniában élnek, évente csupán három-négy hónapot töltenek Magyarországon.

– A *Munkácsi* fivéreket jól ismertük – meséli találkozásunkkor Tatár György. – Annak idején mindketten készítettek rólunk felvételeket, a nagy művész, Márton, és az öccse is, akit csak *Mukinak* hívott mindenki. Muki a legnagyobb külföldi magazinoknak fotózott. Sok képét felhasználtam *Mr. Ballet táncos* című könyvemben, amelyben amerikai karrierünk kezdetét írtam meg.

A művész 1957-ben kiadott albumot vesz elő. Első lapjain a táncos fotója mellett a magyar zászló és címer látható, alatta pedig a felirat: *„Hazádnak rendületlenül légy híve, oh magyar"*… Aztán másik könyvet hoz, amelynek a címe: *A falu és én.*

– Ebben gyerekkori, nagykátai élményeimet írtam meg – mondja Tatár György –, mert a falunak köszönhetem, hogy táncművész válhatott belőlem. Tudniillik igencsak nyápic kölyöknek születtem – Pesten. A sarkon élt *Schmied* Sándor, a hentes – nagy bajuszú, tetőtől talpig úriember –, aki felajánlotta édesanyámnak, hogy nyáron elvisz a tanyájára. *„Issza majd a friss tejet, eszi a túrót, hagymát, szalonnát a napon a gyerek* – mondta anyámnak –, *ott majd helyrejön"*. Így is lett, s tizenhét éves koromig minden nyáron legalább három hónapot töltöttem Nagykátán. Embert faragtak belőlem. De így is elég izgő-mozgó, ideges legényke maradtam, olyannyira, hogy apám halála után édesanyám orvoshoz fordult, írjon fel valami nyugtatót. A doktor gyógyszer helyett jó tanácsot adott: *„Adja be a fiút az Operaházba, ott majd levezeti az energiáit."* Hát így lett belőlem táncos, hosszú, kemény küzdelem után, amit 1928-tól a balettes tanulóévek jelentettek.

– Ki volt a mestere?

– *Nádasi* Ferenc, aki átadta nekünk mindazt, amit az oroszoktól tanult. A legmagasabb szintű technikát. Még különórákra is jártunk hozzá.

– Mikor lépett először szólistaként a pódiumra?

– *A fából faragott királyfiban* – 1941-ben –, amelyben a balettigazgató, *Harangozó* Gyula és felesége, *Vera* Ilona volt a partnerem. Később *Ottrubay* Melinda, a színház „primabalerina assolutája", majd Patócs Kató. Maga Harangozó tanította be a darabot. *Bartók* Bélával is találkoztam. Emlékszem, csoda történt, amikor leült a színház ócska, ütött-kopott zongorájához: a szerző keze alatt a „zenekar" szólalt meg a hangszeren. Akkor értettük meg Bartók zenéjét.

– Mely operaházi szerepeire emlékszik vissza a legszívesebben?

– Rengeteg szerepet kaptam. Jött *Milloss* Aurél, aki akkor Rómában volt balettigazgató, és betanította a *Petruskát*. De a darabot politikai okok miatt levették a műsorról, s helyette a *Schumann*-muzsikára készült romantikus Milloss-koreográfiát, az *Álomjátékot* mutattuk be. Táncoltam a *Francia saláta* című balettben, voltam *Rómeó*. Aztán jött Jan *Cieplinski*, és betanította a *Bolerót* meg más koreográfiákat. Nagyot lendített az Operaházon és a pályámon is. Legkedvesebb emlékeim a *József legendájához* fűződnek. A darabot „a táncosok *Hamletjének* nevezik", s eredeti koreográfiáját Richard *Strauss* zenéjére *Fokin* álmodta meg. Egy kilencperces maratoni szólóról van szó, mely külön tréningezést igényelt, és amelyben életem legnagyobb sikereit arattam. 1945-ben az Operaház első magántáncosának neveztek ki, ami nagy dolognak számított, mert azelőtt csak a táncosnőket tisztelték meg a *príma*(balerina) címmel.

– Ilyen nagy sikerek után miért hagyták el az országot Patócs Katóval?

– A tanulni vágyás, a másféle kultúra iránti éhség, a kíváncsiság vitt minket Párizsba, majd Amerikába 1946 decemberében. Katóval (aki akkor még nem volt a feleségem, de tudtuk, hogy az Isten egymásnak teremtett bennünket – erre négy gyermekünk a bizonyíték) tanulmányútra indultunk. Nem a szovjetek elől menekültünk, mert ők rajongtak a balett-táncosokért. Találkoztam *Vorosilovval* is, aki ládaszámra küldte nekünk a pezsgőt és a csokoládét.

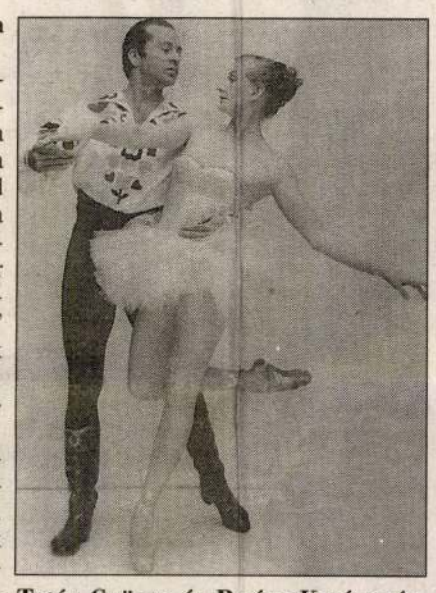

Tatár György és Patócs Kató sztárként érkezett New Yorkba

– Hogyan fogadták önöket New Yorkban?

– Sztárként érkeztünk, de így sem volt könnyű dolgunk. Elhagytuk az Operaházat, művészi otthonunkat, ahol egyszer már a legmagasabbra küzdöttük magunkat. Kint sok mindent elölről kellett kezdenünk. Hála istennek azonnal szerződtettek, és futószalagon jöttek a fellépések, a *Bolerót* vagy háromszázszor táncoltam a *Radio City Music Hallban*, Kató pedig a *Roxy* színpadán szólózott. Később a Broadwayn kaptunk szerepet a *Sleepy Hallo* című musicalben.

– Nem hiányzott a magyar közönség?

– Rettenetesen hiányzott. De a honvágyunkat dobozba kellett „csomagolnunk", és a dobozt el kellett dugnunk a fiók legmélyére, mert különben az állandó gyötrődéssel csak tönkretettük volna az életünket. Fel kellett nevelnünk a gyermekeinket, gondoskodni kellett a szüleinkről, akik kijöttek utánunk Amerikába. De a magyarságunkat megtartottuk, és nemcsak a gyerekeink, az unokáink is tudnak magyarul. Kaliforniai házunk kicsi magyar sziget az Egyesült Államokban, amit nemzeti színű zászló jelez az érkezők számára. A magyar lobogó Amerikában senkit sem zavar, az szabad ország…

– Hogyan kerültek New Yorkból Kaliforniába?

– Négy évet töltöttünk New Yorkban, majd közeli jó barátunk, *Jávor* Pál ajánlására meghívtak bennünket Hollywoodba csárdást táncolni Joe *Pasternak* új filmjébe. A forgatás után kiültünk a kertbe: gyönyörű kék ég, balra narancs-, jobbra banánfák, kilenc hónapig nyár… Összenéztünk a feleségemmel, és azt mondtuk: *„Innen nem mozdulunk többet!"* Hollywood bőven adott számunkra feladatokat. Kétszázötven filmben táncoltam, a legnagyobb sztárokkal – például Lana *Turnerrel*, Joan *Crawforddal* –, a legutóbb itthon a *Funny Girlben* fedeztem fel magam a televízió képernyőjén Barbra *Streisand* mellett. A filmek mellett is bőven volt munkánk, hatszor utaztuk körbe Amerika és Kanada magyarok lakta városait, sokszor táncoltuk *Csajkovszkij Rómeó és Júliájának* erkélyjelenetét, *Saint-Saëns-tól A hattyú halálát*, amelyből duettet készítettem.

– A magyar tánc megmaradt az életükben?

– Természetesen. Fellépéseinket például mindig palotással vezettük be. De sokat táncoltunk *Liszt*, Bartók, *Hubay* zenéjére is. Mi azonban elsősorban a klasszikus balett mellett köteleztük el magunkat. Kató balett-tanítást vállalt, és tizennyolc éven át volt művészeti vezetője La Canadában a *Ballet Petit* nevű tánciskolának.

– Amíg ő tanított, ön koreografált?

– Közel negyven számot. Például a *Rómeó és Júlia* nyitányfantáziájára és a *Hattyúk tava* részleteire. *Gershwin Kék rapszódiáját* a háború után az én koreográfiámban mutatta be az Operaház. Az ötvenhatos forradalom bukása után a hősök tiszteletére *Vért a szabadságért* címmel készítettem darabot. Ötvenhatos magyar zászlókkal a kezünkben táncoltuk el szerte Amerikában – tomboló sikerrel. Most, hogy közeledik a forradalom negyvenedik évfordulója, talán érdemes lenne újra elővenni.

– Mikor látogattak először haza?

– Tizennyolc év elteltével, 1965-ben az Operaház meghívására. Felkerestem *Lőrincz* György balettigazgatót, aki kissé neheztelt ránk, amiért elhagytuk az országot. Ennek ellenére azt kérdezte: *„Pár hét múlva megy a Bolero. Nem akarod eltáncolni?"*… Majd leestem a székről, erre nem számítottam. Igent mondtam, és *Lakatos* Gabriellával szép sikert arattunk. Ezután következett a *Sába királynőjéből* a templomi tánc *Sebestyén* Katalinnal. Utoljára 1967-ben léptem az Operaház színpadára.

– Nem gondoltak arra 1965-ben, hogy végleg hazatérnek?

– Lőrincz György felajánlotta számomra a szegedi színház vezetését, de hosszas vívódás után nemet mondtam, mivel családunk nagy része Amerikában maradt.

– Mennyi időt tölt évente idehaza?

– Évente három-négy hónapot. Lakást vásároltunk Budapesten, és egy kis tanyát Somogyváron.

– Ennyi tudással, tapasztalattal a háta mögött a nehéz helyzetben lévő honi táncművészetnek talán szüksége lenne a tanácsaira. Bejár az Operaházba?

– Gyakran, s mindig szívesen fogadnak.

– Ott mindig megtalálható?

– Sokszor, de a legbiztosabb, ha szombatonként az „Ecserin" keresnek, mert szenvedélyesen gyűjtöm a régiségeket.

Devich Márton

Ma

Napkelte: 5 óra 44 perc, napnyugta 19 óra 51 perc.

Jácint és ***Hetény***
nevű olvasóinkat köszöntjük ma.

A Jácint görög, latin eredetű név, jelentése maga a virág. Ritka nálunk ez a név, de a színészvilágban van rangos tulajdonosa: Juhász Jácint.

A Hetény magyar eredetű, jelentése: a hetedik gyermek.

Ilona és ***Rajnald***
nevű olvasóinkat köszöntjük vasárnap.

Az Ilona görög, magyar név, jelentése: Nap-, Hold-szépségű. A legkedveltebb nevek közé tartozik. A színházi világból Kökény Ilona, Dajbukát Ilona, Tasnády Ilona és Béres Ilona nevét említjük. Az irodalomból Vörösmarty Szép Ilonkája és Petőfi Iluskája ismert.

A Rajnald német név, jelentése: a tanácsban tevékenykedik.

Huba és ***Bernát***
nevű olvasóinkat köszöntjük hétfőn.

A Huba ősmagyar név, jelentése ismeretlen. A honfoglalás korából származik, a hét vezér egyike viselte e nevet.

A Bernát germán név, jelentése: erős, mint a medve. Történelmünkben Imre király (1182–1190) gyermekkori nevelője volt a Bolognában tanult perugiai Bernát. Az irodalomból Bernard Shaw egyik jeles tulajdonosa e névnek.

István és ***Vajk***
nevű olvasóinkat köszöntjük kedden.

István latin név, jelentése: megkoronázott, virágkoszorú. Ma az egyház és az egész ország Szent István királyra, államalapítónkra emlékezik.

A Vajk név István királyunk pogány kori személyneve. Eredete török, jelentése: gazdag.

Évforduló

Ma 150 éve, 1846. augusztus 17-én született Ógyallán Feszty Adolf építész. A zürichi műegyetemen tanult, 1871-ben tért haza. Budapesten része volt az egykori Sugár út (ma: Adrássy út) építőművészi kiképzésében. Ő tervezte a Váci és Petőfi Sándor utcát összekötő Haris-bazárt, azt a Nádor utcai palotát, amely ma az OTP székháza, az eperjesi színházat, valamint egyéb középületeket.

– A Magyar Nemzet legközelebbi száma augusztus 21-én, szerdán jelenik meg.

– Gyújtsunk gyertyát az ünnepen – javasolja a Középeurópai Kisebbségek Emberi Jogaiért Társulat. Kérik: minden magyar, éljen bár a föld bármely pontján, augusztus 20-án este kilenckor gyújtson meg egy gyertyát, honfoglalásunk 1100. évfordulója tiszteletére.

– Nemzetközi huszártalálkozó. Nagyszabású programmal lép színre augusztus 17. és 20. között a Magyar Huszár és Lovashagyomány-őrző Társaság és a Magyar Lovas Szövetség a IV. nemzetközi huszártalálkozó és történelmi lovasbemutató műsorában. Az esemény 17-én szombaton a nyilvános jelmezes főpróbával kezdődik. Helyszín a Tattersall (Budapest VIII., Kerepesi út 7.). A parádés felvonulás és koszorúzás vasárnap 10 órakor lesz a Budai Várban. Délután három órakor tartják meg a huszárbandériumok és lovasegyesületek történelmi bemutatóját, nemzetközi részvétellel, a Tattersallban. A huszárok és lovasok hétfőn délután három órakor a Baross tér–József krt.–Rákóczi út–Károly krt.–Erzsébet tér–Andrássy út–Hősök tere útvonalán lovagolnak végig, kedden délután pedig gyalogszerrel vesznek részt a szent jobb-körmeneten a Bazilikánál.

– A múzeumkerti hangversenyeket az idén is megrendezik: augusztus 19-én, 20-án, 22-én és szeptember 5-én, mindannyiszor délután öt órakor. Közreműködik: a Vám- és Pénzügyőrség Központi Zenekara. Vezényel: Vaszlik Kálmán és Kapi Horváth Ferenc. Helyszín: a Nemzeti Múzeum kertje (VIII., Múzeum krt. 14/16.).

– A Lézer Színházban augusztus 19-én 19 órakor a Vangelis, este 20.30-kor a Pink Floyd című előadást mutatják be.

– Szentendre fennállásának 850. évfordulója alkalmából a főtéri Blagovestenszka templomban augusztus 18-án, vasárnap 19 órakor pravoszláv egyházzenei koncertet ad a belgrádi Aartis egyházi kórus Vlada Mikic diakónus szólóénekessel és Ljudmila Maric vendégszereplésével.

– Könyvtárat avatott Kecskeméten Magyar Bálint művelődési és közoktatási miniszter pénteken. A kulturális tárca vezetője méltatta, hogy a 99 éves intézmény végre nemcsak önálló helyet kapott, de a ma legkorszerűbbnek minősíthető számítógépes rendszert is.

– Új rektor áll a Pápai Magyar Intézet élén Veres András teológiai tanár személyében. Az új rektor, akinek kinevezése augusztus elsejétől szól, a hónap közepén vette át a munkát elődjétől, Gonda Imrétől. Veres András kinevezéséig az egri Hittudományi Főiskolán tanított.

DÍSZELŐADÁS

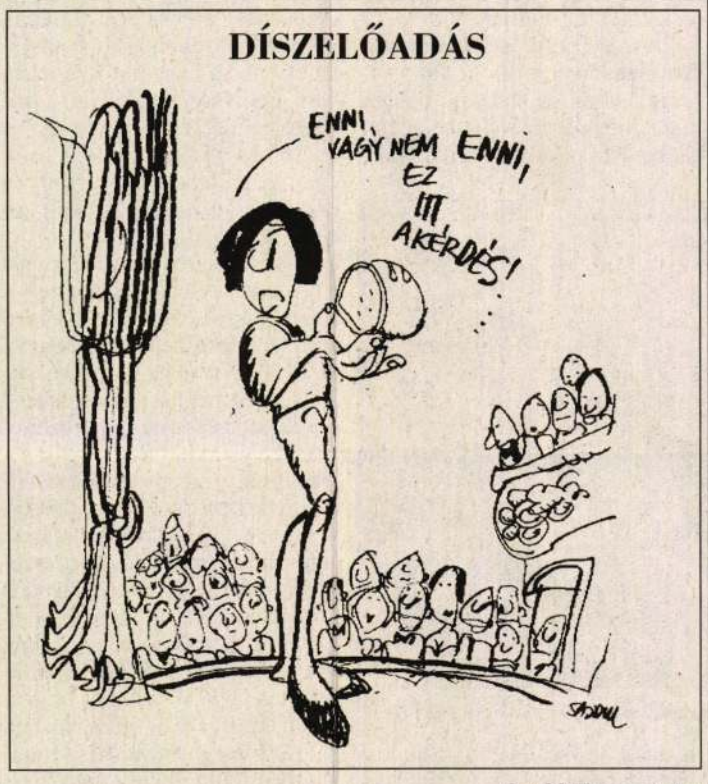

Sajdik Ferenc rajza

– A debreceni virágkarnevál első előrendezvényeként csütörtökön este sörfesztivál kezdődött Debrecenben. Az első hordó sört Hevesy József, a város polgármestere csapolta meg, s poharát a megjelentek egészségére ürítette.

– Mazsorettek világtalálkozóját rendezik meg Miskolcon augusztus 18. és 20. között. A négy nap alatt 18 előadást magában foglaló programban mintegy négyszáz táncos vesz részt.

– Idén is rendez családi véradást a Budai Várban az Országos Vérellátó Központ. Az önzetlen segítők augusztus 19-én és 20-án a Budavári Általános Iskolában (I., Tárnok utca 9–11.) adhatnak vért 8 és 17 óra között. A szervezők a rendszeres véradókat éppúgy várják, mint azokat, akik még soha nem vállalkoztak erre.

– Veszekedés közben mellbe szúrta élettársát Dunaújvárosban a 49 éves M. L. A 40 éves Cs. Lászlóné sérülésébe a helyszínen belehalt. A férfit őrizetbe vették.

– Újabb vonatdobálás. A Fonyódról Budapestre tartó sebesvonatot dobálták meg egyelőre ismeretlen tettesek szerdán kora délután Balatonszéplak és Siófok között. Személyi sérülés sem történt, néhány kocsiban kisebb károk keletkeztek. A rendőrség nagy erőkkel nyomoz.

– Hajléktalant rabolt ki egy 28 éves nagyoroszi nő és egy ez idáig ismeretlen férfi, csütörtök éjszaka a Keleti pályaudvar várótermének bejáratánál. Az 55 éves férfit megverték, majd elrabolták 14 ezer forintját. A rendőrök elfogták az asszonyt, és körözést rendeltek el társának kézre kerítésére.

– Két veszélyes orvvadászt fogtak el a sárvári nyomozók csütörtökön 21 óra 40 perckor a pecöli erdőszélen. A két fiatalember autójában egy elejtett őzbakot, lőfegyvereket és töltényeket találtak. A vizsgálat eddigi adatai szerint nem ez volt az első törvénytelen vadászatuk, tetemes kárt okozva az erdészetnek.

Szoboravatás

Varga Géza Ferenc szobrászművész nagyméretű köztéri szobrát augusztus 18-án délután 15.30-kor avatják föl Nagyatádon. A Honfoglalás téren álló emlékmű színezett fából és bronzból készült. Többméteres életfát ábrázol abban a felfogásban, ami Varga Géza Ferenc jellemzője, amely a harmonikus-mitikus természetképet hozza vissza világunkba. „A mítoszok nyelvét idézi egy olyan korban – írta róla egy kritikusa –, amelyben már jó ideje eltűnt az Isten, illetve átvette szerepét egy látszólag mindenhatóbb erő, a pénz."

– Árpád fejedelem mellszobrát avatták fel pénteken Zalakaroson. A kőszobor elkészítését a helyi önkormányzat rendelte meg Tőzsér Erzsébet erdélyi származású, Németországban élő magyar művésztől. A 81 éves alkotó – akinek fia Zalakaroson él – a tiszteletdíjat visszautasította adományozta alkotását a községnek. A szobrot Kara Pál belügyminisztériumi államtitkár avatta fel, és Szi Márton János plébános szentelte meg.

Árokba borult a rendőrkapitány

Az árokba borult gépkocsijával csütörtök délben, Örhalom és Balassagyarmat között, a 22-es úton Tanner Miklós alezredes, a salgótarjáni rendőrkapitányság vezetője. A mentők kórházba szállították, ahol zúzódásait ellátták, majd saját lábán hagyta el az intézményt. Tegnap a megyei rendőr-főkapitányság hivatalosan megerősítette, hogy a kapitány ittasan vezette saját tulajdonú gépkocsiját. Ezért a baleset helyszínére érkező Bánfi Ferenc megyei főkapitánynak azonnal felajánlotta lemondását, amit ő elfogadott. A salgótarjáni kapitányságot átmenetileg Czene Gábor alezredes irányítja.

(németh)

40 éve írtuk

A külkereskedelem nagyobb számú személygépkocsit hoz be, és ebből az eddigieknél többet adnak ki magánszemélyeknek. Az új gépkocsikat elsősorban azoknak az ipari dolgozóknak, művészeknek és tudósoknak juttatják, akik munkájuk területén érdemeket szereztek.

Régi új kenyér

Úgy tűnik, mégiscsak valóra válik nagyobbik kormánypártunk állítólagos választási ígérete: akárcsak a régi szép egypárti időkben, ismét 3,60 lesz egy kiló kenyér. Igaz, hogy csak az óbudai főtéren, az új kenyér tiszteletére rendezett ünnepi vigasságon – s csupán amíg a készlet tart. (Ugyanitt, ugyanekkor a tej literje is 3,60-ba kerül – talán „az új tej" tiszteletére?)

Hiába, minden csoda csak három napig tart – vagy addig sem. A választási ciklusok viszont négyévesek…

(csontos)

– Váravatás lesz Hollókőn: augusztus 18-án látványos ünnepség keretében adják át a műemlékileg helyreállított erődöt. A világörökség részeként is számon tartott cserháti falu várát vélhetően az 1270 és 1290 közötti években építették.

POLLENJELENTÉS

Légköri allergének augusztu 16-án — ASTRA

ÁNTSZ-állomás	Bp.	Győr	Miskolc	Zalaegerszeg
Parlagfű	++	++	+	++
Üröm	+++	++	+++	+
Libatop	+	+	++	+
Füvek	+	+	+	+
Csalán	++	++	+++	+++
Allergén gombák	+++	+++	++	+

+ alacsony ++ közepes +++ magas ++++ nagyon magas
(Az ÁNTSZ jelentése)

Több lesz a napsütés

Szombat: Szombaton ismét több lesz a napsütés, de az időnként erősen megnövekvő gomolyfelhőkből főként keleten még többfelé alakulhatnak ki záporok, zivatarok. A gyakran megélénkülő, északias szélben délutánra 23–28 fokig melegszik fel a levegő.

Vasárnap: Zavartalan napsütésre vasárnap sem számíthatunk, de már csak elszórtan fordulhat elő egy-egy zápor, zivatar. Továbbra is gyakran lesz élénk az északi, északkeleti szél. A hajnali 12–17 fokról délutánra 24–29 fokig emelkedik a hőmérséklet.

Jövő hét: A jövő hét elején már mindenütt a napsütés lesz meghatározó, de egy-egy hűsítő zápor, zivatar továbbra sem zárható ki. A szél többnyire keleties lesz, mérsékelt vagy élénk. A napsütés hatására kissé erősödik a nappali felmelegedés, általában 25–30 fokos délutáni hőmérsékletekre számíthatunk.

Orvosmeteorológia: A következő időszakban gyakran terhelik fronthatások szervezetünket, és bár lassú, de fokozatos melegedésre is számíthatunk. E változásokat elsősorban az idősek érzik meg, de a szív- és érrendszeri problémákkal küszködők állapota is romolhat. A többé-kevésbé egészséges emberek is gyakran érezhetik fáradtnak, levertnek magukat, és a fronthatásokra különösen érzékenyeknél fejfájás is felléphet.

Halálozás

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy

HAJNÓCZI GYULA,

a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja, professor emeritus, építészmérnök, régész 1996. augusztus 10-én, életének 77. évében elhunyt. Temetése 1996. augusztus 28-án, szerdán 14.00 órakor lesz az Óbudai temetőben. A gyászoló család.

Értesítjük mindazokat, akik ismerték, hogy

HENNING ÁRPÁDNÉ

augusztus 2-án meghalt. Temetése a Rákoskeresztúri köztemetőben augusztus 27-én 9.30-kor a szóróparcellában.

BOLZA ILONA

lelki üdvéért vasárnap, augusztus 18-án, 17.30-kor szentmiseáldozatot mutatnak be a villányi úti Szent Imre-templomban.

Megrendülten tudatjuk mindazokkal, akik ismerték és szerették

SZALAY JÁNOS,

az Alsó-Galga Menti Vadásztársaság örökös tagja 1996. július 31-én, 84 éves korában, hosszas szenvedés után elhunyt. Hamvasztás utáni búcsúztatása 1996. augusztus 23-án 13.30 órakor lesz a Farkasréti temetőben. A gyászoló család.

Fájdalommal tudatjuk, hogy

OSZTER ERZSÉBET

postás nyugdíjas hosszú betegség után, 84 éves korában, 1996. augusztus 5-én elhunyt. Búcsúztatása 1996. augusztus 22-én délelőtt 10 órakor lesz a Farkasréti temető Makovecz-ravatalozójában (főbejárat). Minden külön értesítés helyett. A gyászoló család. Cím: dr. Borsi Pálné sz. Oszter Magdolna, 1122 Bp., Határőr út 50/52.

A gyászoló család és az MTA Közgazdaságtudományi Intézetének dolgozói mély megrendüléssel tudatják, hogy

DR. VARGHA LÁSZLÓ,

az intézet volt ügyvezető igazgatója, egykori alapító tagjainak egyike, 1996. augusztus 8-án, életének 69. évében meghalt. Hamvasztás utáni búcsúztatására a római katolikus egyház szertartása szerint 1996. augusztus 28-án de. 10 órakor kerül sor a Megyeri úti temetőben.

Hálásan köszönjük a

TALLIÁN TIBORNÉ
DR. MÁRTONFFY MÁRIA

elvesztése miatt érzett mély fájdalmunkat enyhítő részvétnyilvánításokat. Dr. Tallián Tibor, Tallián Éva.

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy hosszú, türelemmel viselt szenvedés után

TÓTH VERONIKA

tanárnő elhunyt. 1996. augusztus 26-án 2 órakor veszünk búcsút tőle a római katolikus egyház szertartása szerint a Rákoskeresztúri köztemetőben.

Szomorúan tudatjuk, hogy

SZÉL LÁSZLÓNÉ
szül. BERKÓ TEODÓRA

nyug. külker. üzletkötő 1996. augusztus 10-én hosszú szenvedés után elhunyt. Urnatemetése augusztus 30-án 12.30-kor lesz az Óbudai temetőben. Gyászmise: augusztus 28-án 18.30-kor a Margit körúti ferences plébániatemplomban. Gyászoló családja.

Lopott autók

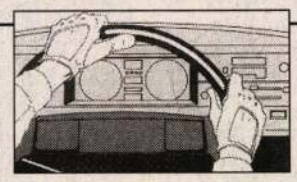

Lapunk folyamatosan közreadja a legutóbbi napokban Magyarország területén ellopott gépjárművek adatait. Kérjük olvasóinkat, akik bárhol felismerik a körözés alatt álló gépjárműveket – a közölt azonosító adatok alapján –, azonnal értesítsék a rendőrséget, vagy ha ez nem lehetséges, szerkesztőségünk belpolitikai ügyeletesét.

Péntekig bezárólag

Budapest:			
I. kerület	szürke	VW Golf	WSTUR 21
	zöld	Renault Clio	TR 32 HD
	szürke	Peugeot	BL 245 227
II. kerület	piros	VW D 4	MŰÚU 97
	piros	Seat Ibiza	ESK 636
	piros	BMW 318	V 9862 EH
III. kerület	barna	Lada1500	TVB 1383
	kék	Dacia	BUB 281
	piros	Dacia	CKN 741
VI. kerület	piros	Lada 1200	CDM 208
VIII. kerület	mélykék	Saab 9000	ENK 155
	kék	Dacia	DDU 779
IX. kerület	szürke	Fiat Tempra	CHC 743
	zöld	Mercedes 280	EIB 327
	bordó	Wartburg	BXS 460
X. kerület	fehér	Trabant 601	EPT 776
	fehér	Trabant	ABJ 659
XI. kerület	fehér	Opel	BGW 507
	zöld	Renault 19	DYR 788
	fehér	Lada 2107	EYJ 931
XII. kerület	fehér	Fiat	BHM 645
XIV. kerület	zöld	BMW 320	BGLLK 10
	bordó	Mercedes 300 D	EWL
XVII. kerület	fehér	Skoda 100	PB 59 95
	kék	Trabant 601	CNB 306
XIX. kerület	sárga	Opel	CZB 601
	krém	Wartburg	ADP 358
	piros	Lada	DVX 822
	fehér	Trabant 601	AMW 2 Lá
	kék	Trabant 601	ERX 961
XX. kerület	fehér	Dacia	DND 456
XXII. kerület	drapp	Lada	DPA 894
Baranya megye:			
Pécs	s.kék	Suzuki Vitara	EJU 070
Békés megye:			
Békéscsaba	fehér	VW Golf	EXD 017
Fejér megye:			
Székesfehérvár	b.vörös	Lada 1200	BUM 270
Hajdú megye:			
Debrecen	fehér	Mazda 626	CFN 452
	fehér	Trabant 601 L	FAP 856
	t.fehér	Trabant 601 S	AXG 133
	s.kék	VW Golf GT	B 19 LHY
Komárom megye:			
Tatabánya	fehér	VW Golf 1.4	FF VR 84
Tata	fekete	Toyota Corolla	CGA 623
Pest megye:			
Szentendre	bordó	P 126 Fiat	EUY 642
	barna	Trabant 601	EXX 261
Leányfalu	piros m.	Yamaha XL 900	USF 515
Cegléd	piros	Fiat 127	EMC 154
Somogy megye:			
Siófok	fehér	Mitsubishi	GI SN 654
	s.zöld	Audi 80	RW ER 641
		Suzuki mkp.	ES RY 51
Kaposvár	piros	Lada 2101	DLL 462
	kék	VW Golf II.	FFM 177
Szabolcs megye:			
Nyíregyháza	fehér	Mercedes 240 D	FAU 726
Veszprém megye:			
Révfülöp	zöld	Mercedes C 220	M K 9201
Balatonfüred	piros	BMW 318	FOAN 1
Zala megye:			
Vonyarcvashegy	tűzpiros	BMW 320 C	ED AV 613

Tűzijáték előtt

Az MDF augusztus 20-i programja a Bem téren

Műsorkezdés: 19.45

Honfoglalás kori muzsika
Kabóca együttes *(doromb, koboz, síp, dob)*

Vérszerződés – Reményik Sándor verse
Ki viszi át… – Nagy László megzenésített verse
Igazságot Magyarországnak – dalköltemény
Előadja: ***Nagy Feró***

A mindennapok honfoglalása
Lezsák Sándor *elnök ünnepi beszéde*

Ébredj fel, Magyarország,
Hajnal,
Európa – dalköltemények
Előadja: ***Varga Miklós***

Szózat
Az est házigazdája: ***Herényi Károly***
Az est rendezője: ***Seregi Zoltán***

A NÉPSZAVA KÉRDÉSE

Kitől igényelhetnek beiskolázási segélyt a cigány szülők?

Válaszol: Farkas Flórián

Ma a gyermekek beiskoláztatása jócskán megterheli a családi kasszát. A cigány gyerekek jó része már az iskolaév kezdetén hátrányos helyzetbe kerül, szüleik nem, vagy csak részben tudják megvásárolni a taneszközeiket. Az Országos Cigány Kisebbségi Önkormányzat elnökét, Farkas Flóriánt arról kérdeztük, hová fordulhatnak segítségért azok a cigány szülők, akik nem tudják megvenni a tankönyveket, füzeteket és a tanuláshoz szükséges segédeszközöket?

– Sajnos a Országos Cigány Kisebbségi Önkormányzat anyagi helyzete nem teszi lehetővé, hogy magunkra vállaljuk a gyerekek beiskoláztatásának teljes költségét. De két-háromezer forinttal megpróbálunk segíteni a szülőknek. Tudjuk, hogy ez nagyon csekély összeg, viszont nincs több pénzünk. Azoknak, akik ezt a segítséget igénybe szeretnék venni, jelentkezniük kell az adott településen működő kisebbségi önkormányzatnál. Ha kérésüket az országos önkormányzat jóváhagyja, kiutalják részükre a pénzt. Esetenként a polgármesteri hivatal is segít.

– Ki ellenőrzi azt, hogy valóban az iskoláztatásra fordítják a pénzt a szülők?

– A segítséget kérőknek vállalniuk kell, hogy a vásárlás után bemutatják számláikat a kisebbségi önkormányzatnak. De sok esetben a szociális munkások is elkísérik őket.

– Tavaly hány családnak tudtak segélyt adni?

– Körülbelül háromszáz roma gyerek beiskoláztatási költségéhez tudtunk hozzájárulni. Nem tudom, hogy az idén hány szülő vár tőlünk segítséget, de gyanítom, hogy nem csak a cigányoknak jelent a tanévkezdés nagy problémát.

– Mit tehet az országos önkormányzat azért, hogy a roma gyerekek ne maradjanak el társaiktól?

– Mindenképpen egy országos szociális munkás hálózat kiépítésére lenne szükség. Így például ha egy gyerek kimarad az iskolából, elmennek a családhoz és megpróbálják megértetni a szülőkkel: ahhoz, hogy a későbbiek során munkához jussanak a romák, szükség van a tanulásra.

Tinnyei Mária

Augusztusban véget ér a kamionstop

A fuvarozók szerint a lakosság érdekében is enyhíteni kellene a hét végi forgalomkorlátozás szigorán

Augusztus végén megszűnik a nyár eleje óta érvényben lévő hét végi kamionstop. Az egyelőre ideiglenes jelleggel hozott rendelkezés hatásairól készülő tanulmány novemberre a kormány előtt lesz, hogy a kabinet eldönthesse: kívánja-e és milyen formában véglegesen is bevezetni a hét végi teherforgalmi korlátozást. A kamionstoppal kapcsolatos tapasztalatok vegyesek.

NÉPSZAVA–MTI-információ

A kérdés igazából csak az, hogy vajon milyen változtatások várhatók a mostani rendelkezéshez képest, mivel a hét végi kamionstop egész évre való kiterjesztésére a közlekedési tárca szakértői szerint szükség van. Az első tapasztalatok elég vegyesek: a forgalomkorlátozás időpontja nincs összhangban a környező országok rendelkezéseivel, a végrehajtáshoz hiányoznak az eszközök, a parkolók egy része üresen áll a hét végén. Ugyanakkor a kamionosok alkalmazkodtak a forgalomkorlátozáshoz, hamarabb érnek a határátkelőkhöz. Csökkent a balesetek száma is.

A fuvarozók egyetértenek a rendelkezés céljaival. Szerintük azonban fontos lenne, hogy – Ausztriához hasonlóan – szombat éjjel tíz órától vasárnap reggel hatig közlekedhessenek. Korábban azt is felvetették, hogy szombat délelőtt is járhassanak a teherautók, mivel a hétvégenként gőzerővel zajló magánépítkezésekhez ilyenkor szállítják ki az anyagok többségét. Többek között ezeket a változásokat szeretnék elérni a fuvarozók, hogy a kamionstop ne okozzon a vállalkozásoknak jelentős anyagi károkat. Javaslataikat a kormány elé kívánják terjeszteni – mondta lapunknak *Karmos Gábor*, a Magyar Közúti Fuvarozók Egyesületének szervezőtitkára.

A távirati iroda körképéből kiderül: a tranzitutak menti települések fellélegeztek, lakóik örömmel fogadták a kamionstop bevezetését. A fuvarozók alkalmazkodtak az új rendhez – mondta *Móricz Tibor* százados, a Vám- és Pénzügyőrség Vas és Zala Megyei Parancsnokságának helyettes vezetője, erre mutat, hogy hétvégeken a belépők száma náluk 60 százalékkal csökkent. Hegyeshalomnál a kamionstop bevezetése előtt 600-800 tehergépkocsi is érkezett egy hét végi napon az országba, a rendelkezés kis híján megtizedelte számukat. A kamionstop ugyanakkor felduzzasztotta a korlátozás utáni napok forgalmát. Hozzájárult viszont a közúti balesetek csökkenéséhez. A magyar–ukrán határra vezető utak Szabolcs megyei szakaszán az intézkedés nyomán 30 százalékkal javult a baleseti statisztika.

A parkolóhelyeket fenntartó magánvállalkozóknak vegyesek a tapasztalataik. Sopronban például annyira kevés kamion vette igénybe a kijelölt parkolót, hogy a vállalkozó néhány hét után feladta az „üzletet". Rajkánál a szlovákiai kamionstop bevezetését követően visszaesett a forgalom. Kedvezőbbek a tapasztalatok a Hungarocamion mosonmagyaróvári vámudvarában, ahol a hegyeshalmi átkelőt érintő tehergépjárműveket fogadják. Ott a nyugat-európai forgalomkorlátozás bevezetését megelőzően júniusban volt a legnagyobb forgalom, 120 kamiont is elhelyeztek egy időben a betonozott udvaron.

Kalincsák István, a Győr-Moson-Sopron Megyei Közlekedési Felügyelet igazgatója úgy vélekedik: a sofőrök nem szívesen fizetnek a parkolók szolgáltatásaiért. Vámosszabadinál 200 forintért lehetett zuhanyozni, de alig volt rá igény. A győri parkoló mellett még motelt is találni, a járművezetők mégis inkább a vezetőfülkékben töltik az éjszakát. Az igazgató úgy látja: célszerűbb lenne, ha a határtól nem 30, hanem 50 kilométeres körzetben parkolhatnának a teherautók, ezzel tehermentesíthetnék a határközeli területeket. Reméli, hogy a korlátozás véglegesítéséhez megteremtik a feltételeket a végrehajtók számára.

Gyors vezérváltás a sztrájkegyezség után

Megválasztották a Szekszárdi Húsipari Rt. új igazgatótanácsát. Waffenschmidt János, a korábbi vezérigazgató munkaviszonyát közös megegyezéssel megszüntették. Az új első számú vezető és a tagok neveit még nem hozták nyilvánosságra. A húsipari vállalatnál a légkör továbbra is feszült, a szóvivő szerint azonban mindkét fél egymásra utaltságából adódóan a dolgok idővel rendeződnek.

Hazafi Zsolt írása a NÉPSZAVÁNAK

Eppel János, a Szekszárdi Húsipari Rt. igazgatótanácsának tagja a közelmúltban véget ért húsossztrájk tanulságait megvonva elmondta: a történtekhez nagyban hozzájárult az, hogy a cég dolgozói már évek óta bizonytalanságban éltek a munkahelyükkel kapcsolatban. Többször előfordult korábban, hogy a fizetésüket késve kapták kézhez, vagy otthon töltötték munkaidejüket, s ilyenkor alacsonyabb bért kaptak. Állandó téma volt az üzemben az elbocsátás. Az új tulajdonos, *Günther Schlégel*, a Metraco Rt. ügyvezetője pedig nyugati munkatempót követelt meg, és gazdasági, technológiai felmérésekbe kezdett. Modern, technikailag jól felszerelt, de „szocialista" gazdasági felfogás szerint működő üzemet talált.

A szóvivő hangsúlyozta: mind a két félnek igaza volt; a munkások biztonságot akartak, az új tulajdonos pedig egy működő céget. A biztonsági őrök szerencsétlen ügye és a felek közötti rossz kommunikáció vezetett végül is a sztrájkhoz. A menedzsment a továbbiakban ezért jobb együttműködésre törekszik a szakszervezettel. Közös érdek, hogy a cég talpon maradjon.

A helyi lapban nyilatkozó *Hajdúné Lovász Edit* szakszervezeti titkár nem vonja kétségbe az eddig is hangsúlyozott együttműködési szándékot, ennek tényeiről nem tud beszámolni. Az igazgatóság megválasztásának napján például 15 embernek mondtak fel szóban, majd miután kiderült, hogy bejelentés nélkül csak kilenc dolgozót lehet leépíteni, csak ennyien kapták meg a húsüzemben a munkakönyvüket.

A dolgozók is megerősítették, hogy a sztrájkot lezáró egyezség óta még tapasztalható némi feszültség az üzemben, de a vitákat kiváltó ügyek többségében oldódott a helyzet. A megkérdezettek kérték, hogy nevüket ne írjuk le, annak ellenére se, hogy mindegyikük kívánja az új tulajdonosok sikerét, a cég talpon maradását. Mint mondták, „dolgozni eddig is tudtak, csak nem szabad bizonytalan helyzetbe hozni őket, amit a Metraco több intézkedése okozott".

Nyit a Grassalkovich-kastély

Mától látogatható a gödöllői királyi palota főszárnya

A megújult Grassalkovich-kastélyban királyi kiállítás fogadja a látogatókat Hajdu András felvétele

Kiss Marianna NÉPSZAVA

Összesen nyolcszáz kastélyban és kúriában gyönyörködhetünk hazánkban. A részint magán-, zömében állami tulajdonban lévő kastélyok javára ráférne egy kisebb felújítás. A Műemlékvédelmi Hivatal munkatársa szerint szerencsére elenyésző hányadukat fenyegeti a leomlás.

Ma nyitják meg a sok bérlőt megért Grassalkovich-kastély főszárnyát a látogatók előtt. Gödöllő büszkeségének 1735 táján tette le az alapjait *I. Grassalkovich Antal*, akiről igazi barokk főúrként, *Mária Terézia* embereként emlékeznek meg a történelemkönyvek lapjain. A nyolcoszlopos kapubejárót *II. Grassalkovich Antal* alakíttota ki, de végleges külső formáját az unoka, *III. Grassalkovich Antal* idejében nyerte el 1782–85-ben. Ekkor bontották le a saroktornyokat, manzárdtetőt alakítottak ki, ekkor épült a száz fő befogadására alkalmas színház, amit később, 1867-ben szolgaszobáknak szabdaltak szét. A család utolsó tagja 1841-ben halt meg.

A Grassalkovichok halála után egy nyeregkedő, *Sina* nevű báró vásárolta meg az épületet, amit egy belga banknak adott tovább. A kiegyezést követően a magyar állam visszavásárolta a páratlan épületet a királyi pár számára nyári rezidenciának. Ekkor újabb átalakításokat élt át a kastély: megszűnt a színház, kibővült a lovarda, márványistálló, kocsiszínek épültek. A feljegyzések szerint *Sissi* királyné nagyon szerette a falkavadászatokat a gödöllői erdőben, a szabad lovaglást. Halála után a kastély káprázatos fénye megfakult, 1911-től *Ferenc József* már csak elvétve látogatta. Nagynevű szállóvendégek azonban később is meghúzták a falai között: 1918 októberében *IV. Károly* töltött néhány napot a kastélyban, mielőtt külföldre menekült.

Az első világháború és a Tanácsköztársaság rányomta bélyegét a gödöllői kastélyra: a bútorok nagy részét elhordták. 1920-ban *Horthy Miklós*, Magyarország kormányzója vetett szemet a kastélyra, 1943-ig nem is adta ki a kezében. A következő években gyorsan peregtek az események, az új lakók puskaszóval szólították fel egymást a tulajdonoscserére: először 1944 őszén a németek telepedtek meg a falak között, akik az oroszok elől menekülve elvitték a műkincseket és az állatokat. Az oroszok először kórházzá rendezték át a kastélyt, majd a lakosok hatékony közreműködésével feldúlták a szobákat, tönkretették a bútorokat. 1945 után a kormány továbbra is rezidenciának kívánta fenntartani, de a szocialista hatalomátvétel meghiúsította a tervet: az oroszok 40 évig „ideiglenesen" a műemléki falak között állomásoztak. A királyi kastély szigorúan titkos katonai bázis lett: ott állomásozott a polgári védelem is, és – mostoha körülmények között – szociális otthonként is működött. A Rákosi-érában műemlékvédelemről szó sem lehetett, az épületet gombás fertőzés támadta meg, hajdani pompáját lassacskán elvesztette.

A felújítás 1990-ben, az orosz kivonulás után kezdődött el. A szombati rendezvényre az állami tulajdonban lévő kastély homlokzati része és egyik szárnyának a fele készült el. Az együttesen 17 ezer négyzetméteres épületből kétezer négyzetméter fogadja majd a látogatókat, amit hat év alatt 1,2-1,3 milliárd forintból újítottak fel.

A Kastély Múzeum állandó kiállításként üzemel, jövő héttől a királyi korszak tekinthető meg – tájékoztatta lapunkat *Vajdai Ágnes*, a Gödöllői Királyi Kastély Közhasznú Társaság munkatársa. Szeretnének szállodát is nyitni és rendezvényközponttá fejleszteni a nívós építményt néhány éven belül. Vajdai Ágnes elmondta azt is, hogy a bútorzat eredeti: a társaság munkatársai prospektusokból, antikváriumokat járva bukkantak a régi tárgyakra. Nagy szívfájdalmuk, hogy a személyes bútorokat még mindig keresni kell.

Ausztriából jön a toleranciavonat

Németh Zoltán írása a NÉPSZAVÁNAK

Az előítéletek gyökere az, hogy az emberek nem ismerik egymást – hangoztatta *Kurt Nekula*, az Osztrák Gyermekbarátok szövetségi titkára tegnapi tájékoztatóján. Szervezete a megismerést szeretné előtérbe helyezni. Ezért indul útjára Bécsből szeptember 6-án a toleranciavonat. Az előítéletekkel szemben türelmet, megértést hirdető vonat Ausztria több pontján is megáll, és 28-án érkezik Magyarországra.

Nálunk Győrött és Budapesten áll majd meg. Mindenütt kiállítást rendeznek a vonat gyűjteményéből. A tárlat azokból a rajzokból, mondásokból, versekből ad ízelítőt, amelyeket gyerekek alkottak. Kurt Nekula szerint ezek híven tükrözik, hogy a gyermekekben fajtól és hovatartozástól függetlenül él az egymás iránti szeretet. A rajzokból naptárt állítanak össze Gyerekképek ellenségképek helyett címmel.

Az osztrák gyerekek 15 kilométeres barátságkötelet készítenek fonal karláncokból. Ebbe a Magyarországi Gyermekbarátok Mozgalma pont annyit tesz bele, ahány éves hazánk: 1100 métert. Kérnek hát minden gyereket, hogy csináljon fonal karláncokat, s küldje'el címükre (1701 Bp. Pf. 244.). Talán még Guinness-rekord is lehet belőle!

Kényszerű lámpaoltás Nyírkátán

Egy vadásztársaság mentette meg a szabolcsi községet a sötétségtől

Németh Zoltán írása a NÉPSZAVÁNAK

Csütörtök délután a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei Nyírkátán ismét visszakapcsolta az áramot a Tiszántúli Áramszolgáltató Részvénytársaság mátészalkai egysége. Hétfő óta nem volt áram a közintézményekben, így az orvosi rendelőben sem, és nem adtak fényt az utcai lámpák. A mintegy 700 ezer forintnyi díjhátralékot egy vadásztársulat vállalta magára.

Jenei Sándor, Nyírkáta polgármestere elmondta, azért kapcsolták ki az 1708 lelkes községben az áramot, *„mert nem fizettük ki a villanyszámlát"*. A községnek évente 60 millió forintból kell gazdálkodnia. Ebből 50 milliónyit az állam folyósít, a maradék helyi bevételekből áll össze. Az állam havi támogatásából mindössze 2,8–2,9 millió maradt. A hivatalnak viszont havonta legalább 3,2 millió forintnyi állandó kiadása van: munkabér, jövedelempótló támogatás és a különböző segélyek, s ehhez jön még a közintézmények működtetési költsége. A falu iskolájába és óvodájába 270 gyerek jár A község lakóinak csaknem a fele állástalan – legalábbis a hivatalban ennyiről tudnak. Májusban egyszer már kikapcsolták a villanyt, sőt még a gázt is a közintézményekben. Az iskola konyhája is áram nélkül maradt, a hűtőben több tíz kiló húst tároltak.

A nyírkátai embereket ezek az ügyek már nem érdeklik, beletörődtek nyomorult helyzetükbe – állítja rosszkedvűen *Ivancsó Sándor*, a falu görög katolikus lelkésze. Nagyboldogasszony napján szentmisét tartottak a helyi templomban. A misék után mindig elmondják a hívek gondjaikat – folytatta a lelkész –, de a közvilágítás hiánya miatt ezúttal nem panaszkodott senki. Megszokták már.

Kértek támogatást a belügyminisztertől is, amikor májusban kikapcsolták a villanyt. Az összes iratot Pestre küldték, de a miniszter úgy látta, hogy megfelelő finanszírozásban részesülnek. Több helyre is pályáztak, és elmondták gondjaikat. Mindenki meghallgatta őket, majd azt mondták: segíts magadon, az isten is megsegít.

Jenei Sándor még júniusban, a Tiszától közgyűlésén kérte, legalább az orvosi rendelőben ne kapcsolják ki az áramot, hogy szégyenszemre ne elemlámpával kelljen megvilágítani a betegek torkát. Másodrendű állampolgárnak érezzük magunkat itt Kelet-Magyarországon – ecsetelte a helyzetet a polgármester. Majd megjegyezte: legalább 30 százalékkal kellene a költségvetési forintjaikat növelni, hogy csak a legszükségesebb kiadásokra elegendő legyen.

Bíró János, a mátészalkai Titász gazdasági igazgatóhelyettese lapunknak elmondta: a jogszabály szerint aki 90 napon túli tartozását nem egyenlíti ki, kikapcsolják az áramát. Már számtalanszor adtak haladékot a nyírkátai önkormányzatnak. Tavaszszal abban egyeztek meg, hogy a falu részletekben, de fizet. Amikor küldték a pénzt, volt áram, amikor nem, akkor kénytelenek voltak kikapcsolni – mondta Bíró János.

Az igazgatóhelyettes úgy véli, amit az emberiesség határain belül meg lehetett tenni, azt megtették. Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében Nyírkátával együtt 42 önkormányzat kapott eddig fizetési felszólítást. A többiek részletekben fizettek, így egyelőre megmenekültek a kikapcsolástól. Nyírkáta pedig a vadásztársaság nemes felajánlását követően fellélegezhet, újból égnek a faluban a lámpák.

Orvosok a nagyvilágból

T. Katona József írása a NÉPSZAVÁNAK

Félezer résztvevőt vártak a magyar orvosok IV. világtalálkozójára, ám Erdélyből nem érkeztek meg a jelentkezők Kaposvárra: a román televízióban és a rádióban egy téves felhívás hangzott el arról, hogy csak az új jogosítványnyal rendelkezőket engedik át a határon, ezért az ottaniak nem indultak el.

1983 óta négyévente cserélik ki tapasztalataikat a kárpát-medencei, a nyugat-európai és a hazai orvosok. A mostani háromnapos összejövetel témája a Kárpát-medence népességének romló egészségi állapota. A szervezők remélik, hogy a különböző országok szakemberei javaslataikkal hozzásegítenek a szomorú népegészségügyi helyzet megváltoztatásához.

A tudományos előadások a daganatos, a szív- és érrendszeri, valamint a szenvedélybetegségek kialakulásával, megelőzésével és gyógyításával foglalkoznak.

Gödöllő

Mese és mítosz, élmények és eszmények

Centenáriumi kiállítások a gödöllői művésztelep újra felfedezett szecessziós alkotásaiból

P. Szabó Ernő

Közelebb vinni egymáshoz az életet és a művészetet, lebontani a különböző művészeti ágak között emelt falakat, beépíteni a kor művészetébe azokat az értékeket, amelyeket a történelem és a nép művészete kínál – ezek az eszmék vezették a száz évvel ezelőtt létrehozott gödöllői művésztelep alkotóit. Ugyanolyan időszerű gondolatok ezek, mint az az elv, hogy a művészet kapjon szerepet a felnövekvő generációk nevelésében, vagy az, hogy a magasztos gondolatok a kézműves-tradíciókban megtestesülő tudással ötvöződjenek.

A gödöllői városi múzeumban és a városi művelődési központban megnyílt kiállítások tanúsága szerint az elmélet kiváló művek sorában öltött testet Gödöllőn a XX. század első két évtizedében, s mindenütt, ahol a gödöllői mesterek monumentális megbízásokat teljesítettek az ország határain belül és kívül. A magyar szecesszió legfontosabb műhelyének alkotásai valójában mindvégig a széles közönség szeme előtt voltak, *Körösfői-Kriesch Aladár, Nagy Sándor* művei megtalálhatók az Országházban, az Operaházban, a Zeneakadémián, templomokban, ott vannak az erdélyi városokban, elsősorban a marosvásárhelyi kultúrpalota díszítésében, aligha kapták azonban meg az utóbbi évtizedekben a megérdemelt figyelmet. Ennek oka egyrészt a szecesszió iránt a hatvanas évekig világszerte megmutatkozó közönyben keresendő, másrészt abban, hogy a gödöllői törekvések „nem illeszkedtek" a rendszerváltozás előtti Magyarország hivatalos eszmerendszerébe. Így fordulhatott elő az is, hogy számos érték megsemmisült, másokat, mint a velencei biennálé magyar pavilonjának mozaikjait, levakolták, ismét másokat múzeumi raktárakba utalt az érdektelenség. Két évtizeddel ezelőtt szerény bemutató emlékezett Gödöllőn az akkor még helytörténeti gyűjtemény státusú múzeumban az alapítás nyolcvanadik évfordulójára. A centenáriumi kiállítássorozat Mese és mítosz című bemutatójának olyan megújult, bővített épület ad otthont, amely saját létével, állandó kiállításával is megváltozott – újra az értékeket a középpontba helyező – közgondolkodásra utal.

Lépésről lépésre nyomon követhető e tárlat segítségével a művésztelep története, tagjainak sokszínű munkássága. A telepet valójában hivatalosan sosem alakították meg, működése Körösfői-Kriesch Aladár 1901-es Gödöllőre költöztetésével kezdődött. A szecesszió akkorra – elsősorban az 1900-as párizsi világkiállításnak köszönhetően – világszerte a figyelem középpontjába került, olyannyira, hogy Magyarországon is számos hivatalos megbízást kaptak képviselői, közöttük a gödöllőiek is, akiknek törekvéseit mindvégig támogatta a kultuszminisztérium nagy műveltségű főtisztviselője, *Korongi Lippich Elek*. Annál inkább is, mert művészeti programjuk mellett „életformájuk" is vonzó modellt kínált, az angliai példaképek mellett elsősorban a magyar művészet alkotásainak, a mesében és mítoszban megfogalmazódó igazságok aktualizálásának szándékán, a magyar nép és a természet kapcsolatában létrejött értékek kutatásán, integrálásán alapult.

Festmények és rajzok, plasztikák és illusztrált könyvek sora mutatja be az 1907-ben Gödöllőre költözött *Nagy Sándor*, a már korábban ide érkezett *Juhász Árpád, Zichy István, Moiret Ödön, Remsey Jenő György, Undi Mariska* és mások munkásságát. Voltak a telep tagjai között építészek – *Medgyaszay István, Thoorockai Wigand Ede* –, akik nem telepedtek le a városban, volt viszont számos olyan, közöttük nem egy külföldről érkezett vendég, aki hosszabb ideig maradt itt, vagy végleg ideköltözött. Sokan azért érkeztek, hogy a szövőműhelyben dolgozzanak. A műhely történetét bemutató kiállítás a művelődési központban nemcsak a szövéstechnikákat, a természetes anyagokkal festés módozatait tekinti át, hanem a száz évvel korábbi és mai művek egymás mellé helyezésével azt is jelzi, hogy a városban ma is élnek az évszázaddal korábban teremtett hagyományok.

Így van ez más műfajokkal kapcsolatban is, hiszen 1920-ban, Körösfői-Kriesch halálával véget ért a gödöllői művésztelep első nagy korszaka, a folytonosság azonban lényegében máig nem szakadt meg. Az első korszak további eredményeit, értékeit mutatja majd be az Iparművészeti Múzeumban márciusban megnyíló kiállítás, amely A művészetek szintézise – az otthontól a monumentális terekig címet viseli. Ami pedig a folyamatosságot illeti, a gödöllői királyi kastélyban május 5-én nyílik meg a centenáriumát ünneplő gödöllői művésztelep előtt tisztelgő Élmény és eszmény című országos kortárs képző- és iparművészeti kiállítás, amelynek megszervezésében kulcsszerep jutott a Gödöllőn élő alkotóknak.

A művészet kapjon szerepet a fiatalok nevelésében! – hirdették Gödöllőn

FOTÓ: BURGER ZSOLT

Kedvenc „hüsselője" még épségben van

Ki menti meg a kehidai Deák-kúriát? · Az új gerendázatra hívatlan vendégek telepednek

Lőcsei Gabriella

Kehidakustányba utaznék, milyen útvonalon és milyen közlekedési eszközzel érek oda a leghamarabb? – kérdem a MÁV, a Volánbusz, az Utinform, a Tourinform tudakozóját, országjáró, ifjú hozzátartozóimat, ám a kérdésre mindenütt kérdés a válasz: Hová? Meg egy felszólítás: Kérem, betűzze a település nevét! Százötven évvel ezelőtt alighanem az útszéli fogadókban is gyorsabban eligazítottak volna. A kor legnagyobbjai fordultak meg a Zala folyótól északra eső, dunántúli dombos-völgyes vidéken, *Wesselényi Miklós, Vörösmarty, Csányi László* s a *Széchenyiek* jöttek el Kehida (meg a véle szinte összenőtt Kustány) nevezetessége kedvéért: meglátogatni *Deák Ferencet,* a vidék birtokosát, a reformkor tán legkiegyensúlyozottabb politikusát, jogtudorát. Azt a férfiút, aki – még az önkényuralom sötét éveiben! – nem véletlenül szemeltetett ki (Széchenyi István által) a kiegyezés előkészítőjéül. Egyénisége s talentuma predesztinálta e nagy történelmi szerepre, amelynek – tudomásul vesszük vagy sem – a mai, polgárosodó Magyarország (lehetne) a legfőbb haszonélvezője.

Az épület – régi szabású kastély, nem főurak, hanem falusi előkelő nemesek kúriája, írta Kehidáról Deák leghűségesebb „tanítványa", *Eötvös Károly* – majd ötven éven át volt kisebb-nagyobb megszakításokkal lakhelye a Széchenyi által is a haza bölcsének szülött emlékét.) Volt idő, amikor még az emléktábla is odahagyta a majd tíz esztendeje üresen álló, az enyészetnek „kiutalt" ház falát. A falu – vagy csak az elöljárósága? – nem tekinti szívügyének a Deák-kúriát. A település újabbkori felfedezésével vannak elfoglalva: termálvizeikkel. Ezekre építenék a jövőt – szűklátókörűen. Nem ébredtek még rá a kehidaiak, hogy a – nagy pénzekből, helyi vállalkozások révén – fölépülő gyógyfürdőjükből, szolgáltatóházukból, a modern elképzelések szerinti vendégváró, turistacsalogató létesítményeikből csak akkor lehetne biztonságosan felvirágoztatni a település életét, ha kulturális lehetőségekkel is kecsegtethetnék a majdani érdeklődőket. Múzeummal, amely nem csupán a Deák-kúria egykori gazdáját mutatná be, de azt az áldásos folyamatot is, amely keze munkája, jogalkotó tevékenysége nyomán e hazában megindult: igazságszolgáltatásunkat szemléltető tárlattal, régészeti, néprajzi s helytörténeti kiállítással, konferenciateremmel, tudományos kutatói szállással...

A kehidai Deák-kúria hasznosításának a terve már évek óta készen van, a Deák Ferenc Kúria Közalapítvány kuratóriuma terjesztette fel az illetékes fórumokhoz, a kiemelt nemzeti emlékhelynek kijáró műemlékvédelmi gondossággal, a legapróbb részletekre kiterjedő (például az épületet körülvevő park rendezésének szabatos tervét is a felújítási teendők mellé rendelő) fivargónépek hada. Az új gerendázatra telepednek a hívatlan vendégek, otthagyott „névjegyeikből" látni: lakomáznak, talán tüzet is csiholnak. Tehetik, Kehida önkormányzata a Deák-ház őrzéséről nem gondoskodik.)

Két héten át ostromlom – telefonok által – a Deák-kúria jelenlegi tulajdonosát, Kehidakustány önkormányzatát: mutassák meg az épületet, beszéljék el a vele kapcsolatos terveiket. Csak akkor mutatkozik készségesnek a hivatal egyik beosztott munkatársa, amikor belátja, az „erőszakos" hírlapíró akkor is kíváncsi Kehidára, ha a település elöljárósága furcsállja az országos napilap érdeklődését. Elémjönnek Keszthelyig – ígéri egy női hang, beszállítanak az önkormányzatig, oda ugyanis a délelőtti órákban valószínűleg betér a polgármester is. Ha nem, ott találom azokat az iratokat, amelyek a szóban forgó épület felújításával kapcsolatban a nyilvánosságra tartozhatnak. Tanulmányozhatom őket. A semminél ez is több, gondolom, és, már éppen indulnék, amikor A márciusi ifjak nemzedéke a segítségemre siet. A Nemzeti Múzeum szép kiadványának szerkesztője, *Körmöczi Katalin,* mint a Deák Ferenc Közalapítvány kuratóriumának szaktanácsadója pontosan tudja, ki az, akit az épület helyi gazdáinál jobban foglalkoztat a Deák-kúria sorsa: a megyei főépítész, *Bubics Tamás.* Vele járom be a házat, amelyet még Deák dédapja kezdett el építeni a XVIII. század első harmadában, és amely – kisebb-nagyobb megszakításokkal – 1804 és 1854 között az otthona volt a haza bölcsének. (Édes otthona vagy keserű? – ne kutassuk. Az anyai szeretetet, az asszonyi gondoskodást csak közvetett módon, nála jóval idősebb leánytestvére oldalán megismerő Deák alighanem a közélet színtereit érezte igazán lakályosnak, és örök vendég maradt a saját birtokán. Kötelességtudó s szívélyes vendég, aki tudta, mivel tartozik úrbéreseinek, hajdúinak, közeli s távoli rokonainak. Kehidai környezetéről Eötvös Károly ad – ki tudja, mennyire hiteles – leírást, ő ugyanis tizenéves kisdiákként gyalogszerrel ment el Pápáról Deák falujába. Talán éppen akkor készítették az „eladó öröklevelet", amikor ott járt. A kíváncsi gyermek tekintetével mérte föl a „terepet", a nagy ember hálószobáját, amelyből később, a haszonbérlők kezén magtár lett, a pipázó- és fogadószobát, a könyvtárat. Megolvasta a gyertyákat, szemrevételezte Deák faragószerszámait, vonószékét, esztergáját. A birtokos Deák Ferencet érett fővel is csak udvariasan mentegeti az államférfi, a jogalkotó nagysága előtt mély tisztelettel meghajló Eötvös Károly. A fúró-faragó ezermestert azonban megkötések nélkül dicséri: „ügyesebb volt, mint a legtöbb falusi asztalos" – írja. Arra nem tér ki Deák örök famulusa, noha pszichológusi képességeit a saját dolgaiban, a híreshírhedt tiszaeszlári perben például oly kitűnően csillogtatta, hogy mire szolgálhatott e fafaragó szenvedély. A magány oldására? A gondolatok elterelésére, ébresztésére?)

Derűs is, borús is a kép, ami a látogatóban az épületbejárás során, a megyei főépítész szavaira figyelve a Deák-kúria jövőjével kapcsolatban kialakul. Optimizmusra ad okot, hogy a nagy veszély a tető felújításával elhárult a ház fölül, és, hogy pontos tervek rögzítik, miként lehetne Deák kétszázadik születésnapjára emlék- és jogtörténeti múzeum létesítésére is alkalmas állapotba hozni az építményt. Nem várnak csillagászati összegeket e tervek megfogalmazói, csak akkora közfigyelmet, anyagi áldozatot, amennyit Deák Ferenc nemzetétől feltétlenül megérdemel. Ám minden reményt beárnyékol az a közömbösség, bágyadt nemtörődömség (ha kedvük van, dolgozgatnak a házon – találkoztam olyan emberrel is, aki látott már munkásokat a falak körül –, ha nincs kedvük, pusztul, porlik az épület), amely a kehidai kúria és egykori lakója iránt éppen az egykori Deák-birtokon érzékelhető. Mintha nem is tartozna hálával neki a magyarság Zalában és Pest megyében... Mindenütt.

MEGHÍVÓ

AZ IPARMŰVÉSZETI MÚZEUM
tisztelettel meghívja Önt

A GÖDÖLLŐI MŰVÉSZTELEP

1901–1920

centenáriumának alkalmából rendezett

A MŰVÉSZETEK SZINTÉZISE –
AZ OTTHONTÓL A MONUMENTÁLIS TEREKIG

című kiállításának megnyitására
2001. március 20-án 18 órára.

A kiállítást megnyitja:
DR. BAÁN LÁSZLÓ
a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumának
közigazgatási államtitkára

A megnyitón bemutatásra kerül
a **MÉG 1 MOZDULATSZÍNHÁZ**
RÍTUS című táncelőadása

A kiállítások fő kurátora: **DR. GELLÉR KATALIN**
Kurátorok: **ŐRINÉ NAGY CECÍLIA, PRÉKOPA ÁGNES**

TÁMOGATÓK:

Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma
Budapesti Tavaszi Fesztivál

NEMZETI KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG MINISZTÉRIUMA

CENTENÁRIUMI KIÁLLÍTÁSOK GÖDÖLLŐN:

MESE ÉS MÍTOSZ

2001. március 15–november 4.

Gödöllői Városi Múzeum

2100 Gödöllő, Szabadság tér 5.

Tel.: 28/422-003

e-mail: godolloimuzeum@mail.digitel2002.hu)

A GÖDÖLLŐI SZÖVŐMŰHELY

2001. március 15–november 4.

Művelődési Központ

2100 Gödöllő, Szabadság út 6.

Tel.: 28/420-977 • fax: 28/420-978

A KIÁLLÍTÁS EGYSÉGEI:

MESE ÉS MÍTOSZ

2001. március 15–november 4.

GÖDÖLLŐI VÁROSI MÚZEUM

2100 Gödöllő, Szabadság tér 5.

Tel.: 28/422-003

e-mail: godolloimuzeum@mail.digitel2002.hu

A GÖDÖLLŐI SZÖVŐMŰHELY

2001. március 15–november 4.

MŰVELŐDÉSI KÖZPONT

2100 Gödöllő, Szabadság út 6.

Tel.: 28/420-977 • fax: 28/420-978

A MŰVÉSZETEK SZINTÉZISE–

AZ OTTHONTÓL A MONUMENTÁLIS TEREKIG

2001. március 20–szeptember 30.

IPARMŰVÉSZETI MÚZEUM

1091 Budapest, Üllői út 33-37 • Tel.: 2175-222

A kiállítások fő kurátora:

DR. GELLÉR KATALIN

Kurátorok:

ŐRINÉ NAGY CECÍLIA, PRÉKOPA ÁGNES

TÁMOGATÓK:

Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma

Gödöllő Város Önkormányzata

Ganz Mérőgyár Kft., Gödöllő

Konzumbank Rt., Budapest

Prangl-Hungária Kft., Budapest

BUDAPESTI TAVASZI FESZTIVÁL – GÖDÖLLŐI TAVASZ

A GÖDÖLLŐI VÁROSI MÚZEUM ÉS MŰVELŐDÉSI KÖZPONT
tisztelettel meghívja Önt

A GÖDÖLLŐI MŰVÉSZTELEP

1901–1920

centenáriumi kiállításának megnyitására

2001. március 15-én 11 órára

a GÖDÖLLŐI VÁROSI MÚZEUMBA
2100 Gödöllő, Szabadság tér 5. Tel.: 28/422-003
e-mail: godolloimuzeum@mail.digitel2002.hu

A centenáriumi évet bevezeti:
DR. ECSEDY ISTVÁN
közgyűjteményi és közművelődési helyettes államtitkár
Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma
és
DR. GÉMESI GYÖRGY
Gödöllő polgármestere, országgyűlési képviselő

A kiállítást megnyitja:
DR. KESERŰ KATALIN művészettörténész,
az Ernst Múzeum igazgatója

A MAGYAR NEMZETI BANKnak az évfordulóra kibocsátott
emlékpénzét bemutatja:
DR. RADÓ ÁKOS, az Emissziós főosztály vezetője

A megnyitón elhangzik
OTTÓ FERENC TÉMA ÉS VARIÁCIÓK című műve
Előadja: CASTELLO FÚVÓSÖTÖS

Történelmi lecke, nem csak fiúknak

Hajrá, Grassalkovich! · A XVIII. században futott be XX. századi karriert

Párizst az ismeri igazán, aki Versailles-t is látta. Ahogy Bécs se teljes a Schönbrunn vagy Berlin a Sanssouci nélkül. Királyok nyaralója volt mind, része a múltnak, a történelemnek. Ezt a múltat arrafelé mutogatják. Büszkék rá. S persze üzletet csinálnak belőle meg pénzt. Nagyon sok pénzt. Budapest királyi nyaralója Gödöllő volt. Éppen úgy része a múltnak és a történelemnek, mint az előbbiek. Egy különbséggel: a magyar főváros erre a múltra nem büszke. Olyannyira nem, hogy Gödöllőt ötven éve bünteti érte. Kivetette magából, így haszna sincs belőle. Hogyan mondják ezt? Se pénz, se posztó. Amit Gödöllőn mutogatni lehet, az arra példa, mit nem szabad. Benne kéne legyen okulásul az iskolások tankönyvében. Sose lesz benne. Az igazi történelmi leckéket nálunk nem oktatják.

VÉGH ALPÁR SÁNDOR

Grassalkovichcsal kezdődött. Ez a férfiú, aki Bécsben kiérdemelt kevéske bronzot, hisz ott silbakol a *Mária Terézia* szobrát övező nagyságok között, a mi történészeink szemében egyfelől gyanús, másfelől idegen. Nálunk ugyanis a belépő a nemzeti panteonba az, hogy a kuncsaft rebellis legyen. Az is volt csaknem mind. Az egyik úgy végezte, hogy felakasztották, a másik úgy, hogy kibujdosott. Mi sem természetesebb, hogy az ő példájukon nevelkedtek az újabb vesztesek. Nekik állítottak szobrot, az ő nevüket festették az utcatáblákra. A legjobb példa erre Grassalkovich Antal: Bécsben van szobra, Budapesten nincsen.

■

Hogy ki mennyit ér itt meg ott, s mit kell tennie azért, hogy egy európai főváros vezetőinek véletlenül se jusson eszébe a neve, érdemes kicsit elmerengeni.

Nos, nem rossz, ha az illető várat épít. Például királyi várat. Igen, igen, Grassalkovich volt, aki elkezdte Budán a palota építését. A váci püspök jelenlétében tette le az alapkövét 1749. május 13-án. És ha már királyi vár, megnézte, nem gyöngültek-e meg a falak Pozsonyban? Minthogy omladoztak, oda is hívott néhány kőművest. Nélküle bizony fűvel benőtt romhalmaz volna ma a szlovák kormány rezidenciája...

Szintén ő volt, aki által Európa megismerte s megszerette a tokaji bort. Már akkor tudta ugyanis, amit a mai magyarok még mindig nem, hogy a portékát kevés megtermelni. El is kell adni. Tett érte hát, hogy borainkat megismerjék tőlünk északra. S még valami, amire fenemód büszkék vagyunk.

Az a bizonyos „lovas nemzet"... Nélküle nem volna nálunk se nóniusz, se sagya-arab, se gidrán. Pedig mindenki úgy tudja, *Csekonics* báróval kezdődik a módszeres magyar lótenyésztés. Rosszul tudják. Az első javaslatot Bécsben az állami ménesekre Grassalkovich Antal tette.

Ezek csöndes ügyek, nem is igazán magyarosak. Bezzeg, ami Pozsonyban történt!

Szíveket bizserget a magyar rendek felajánlása, mikor odaígérték életüket és vérüket Mária Teréziának, aki hamis papírral jutott az osztrák trónhoz, és dekoltált kebellel a sok magyar huszárhoz. Mert már nyakán volt az örökösödési háború. Az udvari festők mindezt a tüzes magyar lélek spontán kitöréseként ábrázolták. Fogalmuk se volt az egészről: a „Vitam et sanguinem!" kiáltást a mi emberünk fogalmazta és tanította be *Pálffyéknak*. És a büszke magyar főnemesek úgy mondták kórusban, olyan taktusra, ahogy ő kívánta.

Grassalkovich Antal, a tegnapi senki. Egy tiszttartó fia. Aki csak negyvenkilenc évesen kap grófi címet. De aki hat év alatt felépítette a birodalom egyik legnagyobb barokk kastélyát. A gödöllőit.

Tíz éve kínlódik vele a jelenkor, hogy rom állapotából kivakarja.

■

Gödöllő persze igyekszik behozni a lemaradást, más kérdés, hogy nem kéne-e kicsit jobban a hóna alá nyúlni? Például a művésztelep dolgában.

Megérkezik egy busznyi német a kastélyhoz, beözönlik, kattogtatja a fényképező masináját, megiszik egy kávét, aztán vissza a buszba és irány az autópálya. Senki nem mondja nekik, hogy meine Damen und Herren, itt Gödöllőn virágzott a magyar szecesszió. Voltak remek festők, volt tolsztojánus élet, tessék venni albumot, reprókat, vannak képeslapok is, egyik szebb, mint a másik.

Hogy miért nem mondanak ilyet?

Mert se album, se képeslap, de még egy tisztességes kiállítást se látni. Amit a múzeumban mutogatnak, egy pesti irodalomtörténész produkciója, merénylet a művésztelep szelleme ellen. Mindez azért szörnyű, mert benne a lehetőség. Az, amihez Grassalkovichnak mindig volt esze és szeme. S amiből legtöbbször jó pénzt csinált.

A gödöllői művésztelepből is lehetne.

A reform életmód ugyanis divat lett. Ennek apostolai voltak a gödöllőiek. Azt tartották, az életforma a fontos, a művészet csak utána következik. Vegetáriánus koszton éltek, mindennap sétáltak, tornásztak. Nyaranta úszni jártak a tavakra, télen finn barátjuktól kapott léceken síeltek.

Azzal kezdődött, hogy éppen száz éve, 1901-ben kivonult a fővárosból két festő, *Nagy Sándor* és *Kőrösfői Kriesch Aladár*. Kétezer korona segélyt kaptak a minisztériumtól, ebből alapítottak egy iparművészeti telepet. Szőnyeget szőttek, bútort készítettek, meg persze festettek. „Célunk gátat vetni az idegenből özönlő művészeti és iparművészeti nivelláció elé" – vallották.

A környékbeli fiatal parasztlányokból lettek a szövők. Hogy ne csak a kezük mozduljon arra, ami szép, a telep művészei tanították őket. Vasárnaponként zenedélutánokat rendeztek számukra. Fiatal fővárosi muzsikusokat hívtak ki, máskor meg felolvasásokat tartottak a kor nagy íróinak műveiből. Úgy vélték: az embert csak akkor lehet jobbá tenni, ha belülről átformálják, így lehet felemelni, nem forradalmi vagy materialista úton.

A második világháború után az új rendszer, mely magát forradalminak és materialistának hirdette, az írmagját is ki akarta pusztítani a gödöllői hagyományoknak. Sikerült neki. Igaz, a kezükre játszott egy részeg orosz katona. A bor és a gerjedelem hajtotta, asszonyt keresett. De nem mondta neki senki, hogy oda nem asszonyokat, hanem a gödöllői művészek legjobb alkotásait menekítették. Fáklyát gyújtott egy grafikából, de mikor látta, hogy sehol senki, dühében elhajította. A ház porig égett.

■

A szecesszió Magyarországon a gödöllői művésztelepp el indult, s vele fejeződött be. Osztrák megfelelője, a Jugendstil, nagyobb üzlet, mint a Radetzky-Marsch. Ez az üzlet tette naggyá *Hundertwassert*, a festőt, akinek több táska pénz biztatást adott Bécs városa. A biztatás nyomán Hundertwasser felépített néhány házat, és művészivé igazított át egy szemétégetőt. A produkciót azóta szájtátva bámulják a turisták milliói. És veszik az albumot, a sokféle plakátot, a kazettákat, a mintás pólót, a képeslapokat. De

Tíz éve kínlódik vele a jelenkor, hogy rom állapotából kivakarja. FOTÓ: SPRECHER ILDIKÓ

mutogatják a bécsiek *Otto Wagner* épületeit is. Azét a Wagnerét, aki Pesten ugyanúgy épített, de gyönyörű zsinagógájával a magyar főváros egyszerűen nem tud mit kezdeni. Kitett hát rá egy táblát, hogy eladó.

Ilyesmi máshol nem eshet meg, már a presztízs miatt sem, hisz ez a kultúra szégyene. De azért se, mert ha valamiből boltot lehet csinálni, azt azonmód megcsinálják. Nem vakaróznak.

■

Lehet, hogy Gödöllőt azért büntették ötven éven át, mert egy homályos származású fiskális, ez a Grassalkovich, ügyessége és tehetsége révén gróf lett és meggazdagodott? Ráadásul, a plebejus szemléletűek bosszantására, épített ide egy kastélyt, melyet előbb az osztrák császár, majd annak admirálisa, bizonyos *Horthy* használt nyaralóként.

De hát büntették Gödöllőt azért is, mert a művésztelep tagjai kategorikusan tagadták a forradalmiságot és a materializmust. Pimaszságuk odáig terjedt, hogy a szocialista világnézetet már 1908-ban a szájukra vették. Azt mondták: ilyesmi csak abból fakadhat, ha a munkának, a művészetnek és az életnek egyforma fontosságot tulajdonít az ember.

■

Nem kellett volna oly nagyon nekimenni Gödöllőnek negyvenöt után. És felhergelni sem volt hasznos a népeket, hogy hordjanak széjjel a kastélyból mindent, amit az „urak összeharácsoltak". Vagy ha mégis, valaki szólhatott volna, hogy az istenek egyszer már figyelmeztették a heveskedőket.

Tizennyolc őszén, az „eszme" első nekibuzdulása idején, ugyanúgy rárontottak a kastélyra. S minthogy a jelképeket egyszerűbb dühödten verni, mint azokat, akiket megtestesítenek, a Habsburg-címert vették célba a heveskedők. A bontómunka eredményesen végződött: a kétfejű sas lehullt. Igen ám, de épp alatta állt egy gödöllői atyafi, aki addig a pillanatig úgy hitte: ő alakítja a történelmet. Tévedett. A történelem alakította őt: a duplafejű kősas szétzúzta koponyáját. Erre a históriára negyvenötben már senki nem emlékezett. Vagy ha mégis, az újólagos lehetőség – „magunk formáljuk a történelmet" – eszét vette mindenkinek. Törtek, zúztak és vitték, ami mozdítható. A nyolcvanas évek elején, amikor a műemlékesek kérték az Iparművészeti Múzeumot, mérjék fel, milyen védendő érték maradt a kastélyban, a múzeum emberei pár nap múlva ezt jelentették: négy csillár, egy rokokó kályha, egy tükör a díszteremben és két tönkrement konzolasztal, ennyi állt a jelentésben. Ennyit találtak a királyi nyaralóban. Közép-Európa legnagyobb barokk kastélyában.

■

Kevesen tudják, hogy *Ottlik Gézát*, a modern magyar próza mesterét 1952-ben kulákká nyilvánították. Ehhez annyi a köze Gödöllőnek, hogy az író akkoriban itt húzta meg magát. A szó valódi értelmében, mert csak így úszhatta meg a kitelepítést. Hogy mit követett el, amiért kitelepítették volna?

Ő semmit, annál többet az édesanyja. 1940. október 30-án a fia nevére íratta a családi birtokot, 72 katasztrális holdat, s ezzel csaknem megásta az Iskola a határon írójának sírját. *Rákosi Mátyás* 1948. augusztus 20-án elmondott kecskeméti beszédében ugyanis nyíltan kiadta a jelszót a kulákok elleni politikai harcra. Mindenki kuláknak számított, akinek 25 holdnál több földje volt.

Ottlik csaknem háromszor annyit birtokolt, s gödöllői házát hamarosan lefoglalta az adóhivatal. Négy évig zaklatták, s a dolog csak azért fejeződhetett be 1952 februárjában, mert Ottlik ingyen felajánlotta mind a 72 holdját az államnak, *Kónya Lajos*, az írószövetség párttitkára pedig töröltette a kuláklistáról. Jellemző, hogy ezért a lépésért Ottlik élete végéig úriembernek mondta Kónyát.

Miért kerül mindez ebbe az írásba? Azért, mert a magyar próza e századi mesterének sincs nyoma a város kultúrtérképén. Látni róla egy közepes festményt a múzeumban és kész.

Ennyit ér Gödöllőnek Ottlik? Az az író, akinek regényét tucatnyi nyelvre lefordították? Akit Európában bridzsbajnokként is számon tartottak, ráadásul remek könyvet írt erről a kártyajátékról. A harmadik vonalban játszó futballcsapathoz volt pénz szerződtetni *Verebes Józsefet*, az irodalom mesterének emlékszobájára nincsen?

■

Nem erről van szó. Sokkal inkább arról, hogy Gödöllő máig nem tudott talpra állni azután, hogy negyvenöttől büntetőakcióba fogtak ellene. A „reakciós" városok egyike volt, amilyen Pápa, amilyen Sárospatak vagy Esztergom. Mind nyögi az elmúlt évtizedeket, azt, hogy a központi kalapból ők kapták a legkevesebbet, ha kaptak egyáltalán. Ezért sorvadt el minden.

Itt annak idején sok fővárosi művész, újságíró, színész és politikus bérelt nyaranta házat. Közéjük tartozott *Blaha Lujza, Ambrus Zoltán, Apponyi Albert, Wekerle Sándor, Lotz Károly* vagy *Ady* Lédája: *Brüll Adél*. Virágzott az idegenforgalom, a nyaralótartás: hogy vendéget kapjanak, a városka lakói egymással versengve tartották szépen portáikat. Az Erzsébet királyné szálloda báltermében hangversenyeket és műkedvelő előadásokat tartottak rendszeresen. Négy felekezetnek volt temploma, három fürdőbe lehetett eljárni, a városka lakói két hetilapra és három folyóiratra fizethettek elő.

Mára ebből semmi nem maradt.

Szálloda nincsen, fürdő nincsen, a műkedvelés nem divat már, a két helyi lap hasábjain pedig szinte kizárólag politikai csatározások folynak. Hogy miből áll a jelen?

Dacból. Ez kellett ahhoz, hogy a város lerúgja magáról az elmúlt ötven év rémálmát. S azóta gyarapszik.

Nemzetközi cégek telepedtek meg Gödöllőn, új városi könyvtár épül, s egyszer talán elkészül a kastély is. Ma már a „bejáró" itt nem azt jelenti, hogy hajnalban tömegével indulnak az emberek Pest felé. Nem. Immár fordítva történik: onnan és a környékről jönnek ide. A város csatornáz, telkeket oszt, és harcol azért, hogy lakosai Gödöllőtől válthassanak napijegyet az autópályán.

A kastélyhoz, azt mondják, még három év kell. A park más. Ahhoz egy évszázad is kevés, a fák lassan nőnek. Iszonyatos pusztítást végzett köztük az elmúlt négy-öt évtized. Ennyi ideig lakta a Vörös Hadsereg a magyar király kastélyát és parkját.

■

Hogy Gödöllő múltjával rámenősebben gazdálkodnak mások, jól példázza, ahogy a Hungaroringet hirdetik tőlünk nyugatra: Bécsben. Hat kilométerre van *Ferenc József* nyári kastélyától, mondják. Mi is támogatjuk az autózást, már hogy-ne támogatnánk.

Tavaly a kastély barokk termében *Michel Vigier*, a Citroen Hungária igazgatója tartott sajtótájékoztatót. A direktor úr az új Xara modellcsaládról beszélt. Mondandója iránt elég mérsékelt volt az érdeklődés. A vendégek a büfé felé nyújtogatták a nyakukat. Francia bor, francia konyha. Arra senki nem gondolt, hogy a sajtótájékoztató helye egy olyan kastély, melynek építője a XVIII. században futott be XX. századi karriert.

Ne kerteljünk, Grassalkovich a maga korában zseni volt. Bécsben tudják ezt, Budapesten még nem. Talán, ha majd egyszer tanítják az iskolában. Az egyetemen. Uram bocsá', *Kossuth* rovására.

Gödöllő, Grassalkovich-kastély

publiciszt@magyarnemzet.hu

Bontsuk le a nemzetet megosztó korlátokat

Az alkotóerő javarészt az emberi kapcsolatokban gyökerezik · Törvény a határon túli magyarokról

NÉMETH ZSOLT

Az alapkérdésekben a hat parlamenti párt és a határon túli magyar szervezetek végig egyetértettek. Németh Zsolt és Tőkés László a Máért decemberi ülésén FOTÓ: BELICZAY LÁSZLÓ

A politika nem tud csodát tenni, de ez nem baj. A csoda már a világ teremtésekor megtörtént, amikor Isten olyannak teremtette az embert, hogy alkotni, formálni, gazdagítani akarja és tudja környezetét, illetve közösségeit. A politika akkor áll a helyzet magaslatán, ha elhárítja ennek a csodának, az ember alkotóképességének útjából az akadályokat, és segíti e képességek kibontakozását. A határon túli magyarokról szóló törvény ezt a célt szolgálja. A történelem sajnálatosan úgy alakult, hogy 15 millió magyar átlagon felül – hárommillió pedig súlyosan – korlátozva van abban, hogy alkotóképességeit kihasználja saját maga, szűkebb környezete, nemzete, illetve annak az országnak és annak a régiónak a javára, amelyben él. Amikor a határokon átívelő nemzeti újraegyesítés szükségességéről beszélünk, akkor ezeket a korlátokat kívánjuk lebontani. Az emberi alkotóerő ugyanis javarészt az emberi kapcsolatokban gyökerezik. Nem véletlen, hogy soha nem sikerült kedvezőbb közösségi modellt kitalálni az alkotás számára, mint a családi és a nemzeti közösség.

Személyes kapcsolatok

Két évvel ezelőtt a Magyar Állandó Értekezlet létrehozása a politikai kapcsolatokat intézményesítette Magyarország és a határon túli magyar közösségek között. Ennek az intézményes politikai közösségnek a döntése nyomán mára elkészült egy olyan törvény tervezete, amely elsősorban a személyes kapcsolatépítést könnyíti meg. A személyes kapcsolat első számú feltétele, hogy el lehessen jutni fizikailag az anyaországba. Ezt mozdítják elő a törvény talán leglátványosabb rendelkezései: egyrészt annak a garantálása, hogy a magyarok mindenkor a lehető legelőnyösebb feltételek mellett utazhatnak be Magyarország területére, másrészt az utazási kedvezmények a tömegközlekedési eszközökön. A törvény kerettörvény, rendelkezéseit további jogszabályok ültetik át a gyakorlatba. Ez lehetőséget teremt arra, hogy az uniós csatlakozást is figyelembe véve Magyarország mindenkor a lehető legkedvezőbb adminisztratív feltételeket (például a vízumdíj elengedését, könnyített vízumkiadást) biztosítsa a határon túli magyarok beutazásához és magyarországi tartózkodásához. Az utazási kedvezmények azt jelentik, hogy például egy nagyváradi magyar évente kétszer, normális körülmények között – tehát nem a mindenféle alkalmi mikrobuszokon „gyűrődve" – úgy tud elutazni a határtól Budapestre és vissza, hogy ez (mai áron) 330 forintjába kerül. Ez tulajdonképpen a pozitív diszkrimináció iskolapéldája, hiszen a magyar állampolgárok nem élveznek ilyen kedvezményt pusztán magyarságuk miatt. És ezt az évi négyszeri utazást kiegészíti a diák- és nyugdíjas, illetve a tanári kedvezmények kiterjesztése a határon túli magyarokra. Jó példa ez arra, hogy nem csupán az állampolgári jogok egy részét kapják meg, hanem azon túlmutató kedvezményekben is részesülnek.

Kulturális, oktatási, szociális kedvezmények

A határon túli magyarság elsősorban a kulturális azonosság miatt kötődik Magyarországhoz, ezért a törvény különösen nagy hangsúlyt helyez a kulturális kapcsolatok és az identitásőrzés támogatására. A határon túli magyarok a kulturális élet lényegében összes területén hozzájutnak azokhoz a kedvezményekhez, amelyekhez a magyarországiak. Szövegszerűen is kimondja a törvény, hogy ezen a téren a magyarországi és a határon túli magyarok jogai teljesen azonosak. Az oktatásban a diákkedvezmények szintén kézzel foghatóan éreztetik majd hatásukat. A törvény lehetőséget teremt arra, hogy az anyaország honorálja a határon túli magyar pedagógusok erőfeszítéseit a magyar kultúra fenntartásáért. Ők osztozni fognak magyarországi kollégáik kedvezményeiben – amelyet a magyarországiak is azért kapnak, mert egyébként bérezésük még ma sincs arányban az általuk végzett munkával. Ez hatványozottan így van a keleti és délkeleti szomszéd országokban tevékenykedő tanárok esetében. A szociális kedvezmények közül kiemelkedik az oktatási-nevelési támogatás. Ez a magyarországi családi pótlékhoz lesz hasonló, és olyan határon túli családok igényelhetik, amelyek több gyermeket nevelnek, és magyar nyelvű iskolába járatják őket. A családtámogatásnak ezzel a formájával két célt tűzünk magunk elé. Egyrészt reméljük a népesedési mutatók javulását, másrészt erősítjük a magyar nyelvű oktatási rendszert.

Munkavállalás

A személyesen igénybe vehető kedvezmények következő fontos területe a munkavállalás legalizálása. Itt a magyarok abban különböznek majd a külföldiektől, hogy a munkavállalási engedély kiadásánál az ő esetükben nem kell vizsgálni a munkaerő-piaci vonzatokat. Bérezés és szociális juttatások (például egészségügyi ellátás) tekintetében a határon túliak számára a magyar állampolgárokéval azonos jogokat biztosít a törvény, pusztán a munkavállalás időtartamát limitálja. Vannak hangok, amelyek ebben a kedvezményben az anyaország önérdekű hozzáállását vélik felfedezni, mondván, hogy ez nem juttatás, hanem kényszer, mert fogytán fogy a dolgos kéz Magyarországon. Ez tévedés. A munkanélküliség örvendetes csökkenése nem vezet még sokáig ahhoz, hogy ne lenne kit munkába állítani, hacsak egyes régiókban és szakágakban nem alakul így. A határon túli magyarokról szóló törvény nem az anyaország állítólagos szükségletéből indul ki, hanem a végek magyarságának Magyarország iránti kötődéséből. Az országnak és a nemzetnek, az egyénnek és a közösségnek közös érdeke, hogy ehhez ne kelljen a határon túli magyarnak megalázó és veszélyes körülmények között feketemunkára szerződnie, ne kelljen huzamosan elhagynia szülőföldjét, ne kelljen lemondania már megteremtett egzisztenciájáról, és hozzájárulhasson az egyre látványosabban növekedő magyar gazdaság sikereihez.

A magyar igazolvány

Mi jogosítja fel ezekre a kedvezményekre, erre a kedvezményes kapcsolattartásra a határon túli magyarokat? Egy egyszerű papírdarab: a magyar igazolvány. Egy olyan közokirat, amelyet a magyar állam állít ki az ezt igénylő határon túli magyarnak személyesen. Egy közokirat, amely elsősorban nem arról szól, hogy valaki határon túli, hanem arról, hogy magyar. Egy közokirat, amelynek kiállítása azt jelenti, hogy a magyar állam közösséget vállal a határon túli magyarral. Személyesen övele. Ugyanúgy személyesen, ahogy saját állampolgáraival is. Erre a közösségvállalásra évtizedek óta várt a határon túli magyarság. Ennek intézményesítése és papírra fektetése a törvénytervezet legnagyobb érdeme és legalapvetőbb politikai hozadéka, ami akkor is óriási áttörés lenne, ha az igazolvánnyal az égvilágon semmihez sem lehetne hozzájutni.

A közösségek megerősítése

A fentiekben felsorolt kedvezményeket mind személyesen vehetik igénybe a határon túli magyarok. Vannak azonban olyanok is, amelyekhez csoportosan, a magyar közösségeken keresztül lehet hozzájutni, amelyek az egész közösséget együttesen látják el valamivel. Ilyen például a határon túli magyarok számára és a róluk készített, közszolgálati hírközlés. Ilyen a közhasznú gazdasági vállalkozások támogatása. Ide tartozik az identitásőrzésben jeleskedő szervezetek számára juttatandó támogatások törvényes biztosítása. Ezek közül a kedvezmények közül kiemelkedik az a „félig közjogi" szerep, amelyet a határon túli magyar közösségeket képviselő, úgynevezett „ajánló" szervezetek kapnak, hogy a magyar igazolvány kiállítására vonatkozó igényt az állam az ő ajánlásuk alapján bírálja el. Miért kell ezeket a közösségileg igénybe vehető kedvezményeket ugyanabban a törvényben megjeleníteni, amely a határon túli magyarok személy szerinti kapcsolatát mozdítja elő az anyaországgal? Azért, mert ez a kapcsolat a határon túli magyar közösségeken keresztül létesül.

A magyar állam az egyes határon túli magyarokkal úgy vállal közösséget, mint az autonóm magyar közösségek tagjaival. A magyar állam közösségi azonosulása nemcsak az egyén, hanem a közösség számára is támogatást kíván nyújtani. A csoportosan igénybe vehető támogatásokkal a törvénytervezet arra törekszik, hogy megerősítse azokat a közösségeket, amelyek közvetítésével a határon túli magyar személy és a magyar állam között a kapcsolat kiépül. Ennek érdekében arra biztatjuk a határon túli magyarokat, hogy ne egzisztenciájuk áthelyezésével szerezzenek a magyar állampolgárokkal azonos jogokat, hanem ennek a törvénynek az igénybevételével részesüljenek a magyarországi fejlődés gyümölcseiből saját közösségeik és szülőföldjük javára.

Konszenzus az alapelvekben

Ezek nagyon fontos alapelvek, mint ahogy a változás is mélyreható lehet, amelyet ezeknek az alapelveknek az alapján véghezvihetünk. Olyan fontosak, hogy messze a csoport- és pártérdekek fölé emelkednek. Az ilyesmit elvi célként szoktuk kitűzni, most azonban nem célról, hanem mintha élő valóságról lenne szó. Az alapelvek tekintetében, úgy tűnik, konszenzus uralkodik a magyar politikai elitben. Könnyen azt hihetnénk, hogy csak az ünnepi hangulat hatása alá kerültünk, hiszen Betlehemben karácsony éjszakáján állítólag a farkas és a bárány is békésen egymás mellé telepedett. Csakhogy ez a konszenzus nem az év végi kötelező kiengesztelődés következménye, hanem megérlelte azt az elmúlt egy év. Minden éles hangú vita ellenére is megnyugtató volt végigélni, hogy a vita csak a részletekről folyt. (Persze az ördög a részletekben van.) De az alapkérdésekben (hogy szükség van erre a törvényre, és a cél az, hogy a határon túli magyarság saját szülőföldjén boldoguljon) a hat parlamenti párt és a határon túli magyar szervezetek, azaz a magyar politikai elit végig egyetértett. Tegyük hozzá, a nemzetközi közvélemény előtt a törvény sikere meg is követeli a lehető legnagyobb nemzetpolitikai konszenzust.

Az EU-csatlakozás miatt szorít az idő

De ha ennyire nagy és szerteágazó kérdés megoldásába vágtuk a fejszénket, amelynek oly sok érdekeltje és érintettje van, jogos lenne a kérdés, hogy megengedhető-e az a sietség, amellyel a törvényt előkészítettük? Hiszen csak egy éve múlt, hogy erre a kormány megkapta a Máért felhatalmazását, és egy év múlva a törvényt életbe is akarjuk léptetni. „Standard körülmények között" ez nem lenne célszerű, és minden bizonnyal másként történt volna. Most azonban nincsenek „standard körülmények", mert ennek a törvénynek mindenképpen még Magyarország EU-csatlakozása előtt működésbe kell lépnie, hogy precedenst teremtsen számunkra a csatlakozás utáni időkre. Ez az EU érintett biztosának is kinyilvánított elvárása. Az unió bővítése ma már egy száguldó vonat, amelyet ugyan lefékezhetett volna, ha a nizzai „állomáson" pirosra állítják a szemafort, de a szemafor zöldet jelzett. Magyarország ennek a száguldó vonatnak az első kocsija – amennyiben lesz bővítés, abban Magyarország biztosan benne lesz. Nizza igazolta a korábbi magyar munkahipotézist. 2003. január 1-jét követően bármelyik nap felvételt nyerhetünk az unióba. Rövid számolás elég tehát annak megértéséhez, hogy a határon túli magyarokról szóló törvénynek 2002. január 1-jén mindenképpen életbe kell lépnie. Minthogy azonban itt nagyon sok konkrétumról van szó, a hatályba lépéshez nem elég a normaszöveget elfogadni, hanem rengeteg gyakorlati szervezőmunkát kell véghezvinni. Úgyhogy a törvény elfogadása és életbe léptetése között körülbelül egy évre van szükség. A legnagyobb magyar, aki közismerten a „fontolva haladás" híve volt, egész biztosan összevonta volna szemöldökét ennek a lóhalálában végzett munkának a láttán. De ha ott lehetne, amikor a törvényt elfogadja az Országgyűlés, akkor reményem szerint újra csak azt állapítaná meg, hogy „a magyar nemzet nem volt, hanem lesz".

A szerző a Külügyminisztérium politikai államtitkára

HÍREK

Bringázzunk a Balaton körül!

A hónap kerékpárútja a www.fahrradreisen.de honlapján a Balaton körüli bicikliút. Ausztria, Franciaország, Olaszország, Németország és Svájc után Magyarország is bekerült Németország legnagyobb internetes kerékpár-adatbázisába több mint 60 túraútvonallal, részletes útleírásokkal, térképekkel és 60 szálloda ajánlatával.

Utazáskiállítás Veszprémben

Tizenegyedik alkalommal rendezték meg április 12-én és 13-án az utazáskiállítást Veszprémben, az egyetem aulájában. A vásáron 104 kiállító vett részt, a díszvendég ezúttal a Dél-alföldi Régió volt. A tavalyi 30 millió forinttal szemben idén 40 millió Veszprém megye turisztikai hivatalának költségvetése.

Hotel csak hölgyeknek

Szaúd-Arábiában, pontosabban Riyadban megnyitották a királyság első, csak hölgyeket fogadó szállodáját, amelyet remélhetően több is követ majd. Az ötcsillagos szálloda, amelyben 25 különböző méretű szoba található, főleg az üzletasszonyokat várja.

Michelin-könyv Budapestről

A Michelin úti kalauzok sorozatának most megjelent kiadványa 20 ország 41 városának, köztük Budapest kínálatát mutatja be egy-egy rövid áttekintéssel. Kulturális és közérdekű információkat, valamint konkrét éttermi és szállodai ajánlókat találunk. Budapestről 26 szálloda és 19 étterem került be a kiadványba.

80 éve gyógyít Berekfürdő

Tavaly közel 300 milliós beruházást végeztek a Bereki gyógyfürdő területén, amelynek gyógyvize 80 éves.
A víz 628 méter mélyről tör a felszínre nagy mennyiségű gáz kíséretében.
A földgáz kihasználására épült világhírű üveggyár négy éve nem üzemel.

HIRDETÉS

UFS credit

Építkezik? Ingatlant vásárolna? Vagy szabad felhasználású hitelre lenne szüksége? Magasak a törlesztőrészletei, ezért szeretné egyetlen hitellel kiváltani meglévő hiteleit? Nincs jövedelme? BAR-listás? APEH-tartozása van, ingatlana végrehajtás alatt van?

Mindez nem akadály!

**HITELRE VAN SZÜKSÉGE?
NINCS IDEJE UTÁNAJÁRNI?
NEM IGAZODIK KI A BANKOK AJÁNLATAI KÖZÖTT?**

Van megoldás: hívjon bennünket bizalommal, segítünk!

UFS Credit Kft.
1074 Bp., Rákóczi út 70-72.
Tel.: 505-5367
Mobil: 06-20-337-9622, 06-70-244-0682

Kastélypark ingyen WiFi-vel

A Grassalkovich-kastély 1,8 milliárdot fordíthat fejlesztésre

Fotó: Gógh Csilla

A legendás császárné, Sisi Európa különös szegleteiben időzött legszívesebben, így Korfun és a Pest szomszédságában fellelhető Gödöllőn. Utóbbi településen otthona a Grassalkovich-kastély volt. A hamarosan megújuló, 26 hektáros kastélyparknak messze földre eljutott a híre.

Gödöllő, ahol Sisi oly szívesen időzött, a külföldiek szemében majdhogynem a második leghíresebb városunk, noha a település nem nagyságával szerzett hírnevet, hanem a különös történetű Grassalkovich-kastéllyal, ahol anyósa, Zsófia főhercegné bosszúságára igen sok időt, boldog órát töltött el I. Ferenc József császár hitvese. Az uralkodó és Erzsébet királyné 1866-ban fordult itt meg először – akkor a porosz háborúban elesetteket ápolták a kastélyban. 1867-ben az állam megvette a birtokot, majd koronázási ajándékként tartós használatra ajánlották fel a királyi párnak.

Ekkortól vált Sisi kedvenc „birodalmává". A nyolcszárnyú épületben az urasági lakosztályok és reprezentatív terek mellett templom, színház, lovarda, fürdő, virágház, valamint narancsház is helyet kapott. Ma 26 állandó kiállítás emlékeztet azokra az időkre. Ám a kastély mai üzemeltetője minden évben befogad érdekes témájú időszaki tárlatokat is. A tavalyi Erzsébet Királyné Emlékévet idén a Rudolf-év követi. Titánia lovagjai címmel időszaki kiállítássorozat indul azokról a személyekről, akik közel álltak hozzá. Június 5-én pedig megnyílik az a kiállítás, amelyen megtekinthetjük a Rudolf által működtetett Osztrák–Magyar Monarchia írásos és képes történetét, iskolai dolgozatait, játék kardját, egy különleges tablófotót, amelyen ő az egyedüli diák, s a körülötte állók egytől egyig a tanárai.

Bármilyen meglepő is, Rudolf írta álnéven az akkori lapok vezércikkeit, utazásai során pedig megannyi egyiptomi régiséget gyűjtött, amely tárgyak külföldről és az ország számos területéről érkeznek a kiállításra – informálta a Budapesti 7 Napot F. Dózsa Katalin művészettörténész, a rendezvénysorozat kurátora. Az első szülött herceg madártani rajzai és puskái mellett még számos érdekességet is láthatunk az időszaki tárlaton szeptember 30-áig.

A kastély eddig felújított részeit uniós forrásból tovább szépíthetik, ugyanis 1,8 milliárd forintot fordítanak az épület egyes és kettes szárnyára, a barokk színház eddig felújított terület közé eső részére, emellett visszaépítik az Erzsébet-verandát is. A terület látogatóbaráttá válik, ami annyit tesz, hogy pihenőrészeket alakítanak ki, s az állandó kiállításokat 14 teremmel bővítik. A felújítási munkákkal két év alatt végeznek.

A 26 hektáros kastélypark egyharmad része szintén megújul. A kert már eddig is természetvédelmi területnek számított, főleg a diákok szerettek idejárni tanulni, romantikázni, kicsit kikapcsolódni. Egy nagyszabású fejlesztésnek köszönhetően az egész területet WiFi-, azaz vezeték nélküli internethozzáféréssel látták el, tehát mostantól a családi kirándulásoknak nem lehet akadálya, ha az apukának dolgoznia kell, sőt vizsgaidőszakban is tökéletes tanulási helyszín lehet.

Egy Grassalkovich-kastélybeli séta után azért ne rohanjunk rögtön haza! A gödöllői belváros is egyre szépül, és kellemes vendéglőkből, kávézókból sincs hiány. A HÉV közelében működik például egy Pizza Max nevű kávézó, ahol nem csak jó erős feketét ihatunk meg, hanem egy kellemes vacsorát is elkölthetünk, a kiszolgálás pedig kedves és barátságos. Mondhatni, olyan, mintha a főváros peremén egy kellemes faluba csöppennénk, ahol mindenki mindent tud a másikról, a főbb változásokról és hírekről híradó nélkül is. Igaz, az élelmiszerboltok itt korábban zárnak, de ez az egyetemistákat egy csöppet sem zavarja, hiszen ők a Katlan nevű söröző ben töltik idejüket, csocsóznak, söröznek, már amikor nem a vizsgákra készülnek.

Kicsit elegánsabb kávézó a Solier, finomságok lelőhelye a Sulyán cukrászda. S ha már belakmároztunk és erőt gyűjtöttünk, irány a Tűztorony! A helyiség könyvtárat és boltokat is rejt magában…

Gőgh Csilla

Május 1: díjugrató lovasverseny Erzsébet királyné emlékére
Május 30: Horgas Eszter arcai, Vivaldi: Négy évszak
Június 6.: Életjelenetek Déryné naplójából, zenés színpadi játék a barokk színházban
Június 7–8.: koronázási hétvége: filmklub, játszóház, kirakodóvásár, kézműves-foglalkozások, operettgála
Június 15.: családi nap színes gyermekprogramokkal, Hot Jazz Band-koncert
Június 21.: Múzeumok Éjszakája

Látogatottság változása 1999–2006

Felnőtt napijegy:	1800 Ft
Diákjegy:	900 Ft
Családi jegy (kér felnőtt és gyerekek):	3800 Ft
Barokkszínház-vezetés:	900 Ft
Parklátogatás:	ingyenes

Tízmilliomodik szócikk

Az on-line enciklopédia egy magyar nyelven írt anyaggal érte el az újabb mérföldkövet: hét év, 250 nyelv, 10 millió címszó.

Nicholas Hilliard angol miniatúrafestő és aranyműves a múlt héten váratlan népszerűségre tett szert, de ezúttal nem műveivel, hanem annak köszönhetően, hogy róla szól a Wikipedia tízmilliomodik szócikke. Az életrajzot március 27-én töltötték fel a magyar nyelvű kiadásba.

Az anyag szerzője egy szegedi művelődéstörténész és könyvtáros, *Pataki Márta*, aki több mint egy éve önkéntese a magyar Wikipédiának, és örömmel fogadta a hírt, hogy ő lett a jubileális feltöltő. Pataki egy évtized alatt több tucat önálló szócikket írt és több ezer másikhoz járult hozzá. A Wikipédia indításakor, 2001-ben senki nem sejtette, hogy ilyen rövid idő alatt 250 nyelven lesz olvasható az on-line enciklopédia.

Fél éven át havonta egy hetet ingyen mobilozhatsz a Pannonnál

Magyarországon egyedülálló akcióval jelentkezik tavasszal a Pannon: hat hónapon keresztül havonta egy hetet visszakap minden új Praktikum vagy djuice kártyás20 előfizető, aki április 1. és május 18. között köt új előfizetői szerződést. Az ajándékhetek időtartama alatti teljes beszéd-, SMS-, MMS- és adatforgalom árát a Pannon visszatölti az ügyfél egyenlegére.

Illusztráció: Archív

Az akcióban részt vevők minden hónap közepéig SMS-értesítést kapnak, melyik volt az előző hónapban az a hét, melynek minden egyes percét ingyen élvezhették. Az ingyenes hétre eső forgalmak értékét az ingyenes hét hónapjától számított két hónapon belül tölti fel a Pannon. A feltöltés pontos idejéről és a feltöltött összegről SMS-ben tájékoztatja a Pannon a kártyás ügyfeleket. Az akciós ajánlat írásbeli szerződéskötéssel megvásárolt Praktikum vagy djuice kártyás20 előfizetésekre érvényes, az ingyenesség az egyszeri, illetve eseti díjakra, valamint a MobilVásárlásra nem vonatkozik.

Lendületes hálózatfejlesztés a Pannonnál

Lendületesen halad a Pannon 3G/HSDPA szélessávú hálózatának fejlesztése. Kevesebb mint egy év alatt 81-ről 156-ra növelte azon településeinek a számát, ahol a gyors és kényelmes internetezést lehetővé tévő harmadik generációs mobil internet hálózat elérhető. A szolgáltató most a kisebb városokra koncentrál.

Jelentősen növelte a szolgáltató a 3G/HSDPA lefedettségét az ország egész területén, így a leggyorsabb internet a Pannon hálózatában már 156 településen elérhető a novemberi 81-hez képest. A fejlesztések első ütemében a fővárosban, Pest, Baranya, Bács-Kiskun, Borsod-Abaúj-Zemplén, Csongrád, Győr-Moson-Sopron, Fejér megyében, valamint a Balaton-parton és a Velencei-tó térségében növelte a Pannon a leggyorsabb internet elérését. A szolgáltató most a kisebb városokra, községekre fókuszál a fejlesztések során, ennek eredményeként már a lakosság 47,4 százaléka számára hozzáférhető a 3G/HSDPA hálózat.

A 3G/HSDPA a leggyorsabb mobil adatátvitelt biztosító technológia, mellyel akár 7.2 Mbit/s sebességgel is lehet internetezni, lehetővé téve multimédiás szolgáltatások és tartalmak elérését. Egy nagyobb, sok képet, flash animációt vagy multimédiás tartalmat megjelenítő honlap 1–2 másodperc alatt, míg egy 3MB méretű zeneszám 10–20 másodperc alatt letöltődik. Az adatátvitel sebessége függ a felhasználó készüléke által támogatott adatátviteli technológiától, illetve az adott területen lévő felhasználók számától, továbbá a domborzati adottságoktól, a számítógép konfigurációjától és a hálózat pillanatnyi leterheltségétől.

A Pannon mobil szélessáv (EDGE és 3G/HSDPA) lefedettségével együttesen már a lakosság 99 százaléka számára elérhető az internet szolgáltatása. Az elérés növekedésével folyamatosan nő az előfizetők száma is, az év elejéig tartó időszakban a szolgáltató megduplázta mobilinternet-felhasználóinak számát is. A Pannon internet használatához nem szükséges vezetékes telefonvonal, és meglévő mobiltelefon-előfizetéstől függetlenül is igénybe vehetik az előfizetők. A gyorsan és egyszerűen telepíthető 3G/HSDPA USB modem segítségével bárki könnyen csatlakozhat asztali, illetve hordozható számítógépéhez, így azonnali és folyamatos internet-hozzáféréshez juthatnak a sokat utazó vagy lakóhelyükön vezetékes szélessávú internettel nem rendelkező üzleti és magánfelhasználók egyaránt.

„Az üzletmenet folyamatosságát nagyban segíti, ha állandó internetkapcsolaton keresztül tájékozódhatunk, levelezhetünk, illetve továbbíthatunk és fogadhatunk adatokat, ráadásul mindezt a vezetékes internet kötöttségei nélkül tehetjük" – mondta *Kozma István,* a miskolci székhelyű, ruházati cikkek kereskedelmével foglalkozó Baraczk-Magistra Kft. tulajdonosa. „Folyamatosan friss információkat kapunk az üzleti tevékenységünkről, és az utalásokat is intézhetjük útközben, autóban ülve is. Bár hozzáférhető lenne számunkra vezetékes szélessávú internet is, azonban a hordozhatóság, könnyű használat, valamint a kedvező előfizetési díj miatt a Pannon internet mellett döntöttünk."

A szolgáltató a fejlesztések mellett akcióival is igyekszik minél több felhasználóval megismertetni a mobil internet előnyeit, a gyorsaságot, szabadságot, könnyű használatot, jelenlegi akciójában mindössze 990 forint havidíjért biztosít internetelérést, egyéves hűségnyilatkozat vállalásával. A 990 forintos havidíj vonatkozik a 100 MB, 5GB és 10GB Mobil Internet csomagokra az első három hónapban. Az akció 2008. április 30-ig tart.

pannon Az informatikai oldalt a Pannon támogatja. közel hozzád

Lesz még egyszer tévéirodalom

Alexa Károly verseket, drámákat és írókat is képernyőre vinne

Már egy pici, kedvező elmozdulás a Magyar Televízió műsorrendjében sokat jelentene a magyar irodalomnak. Ezt mondja Alexa Károly irodalomtörténész, az MTV irodalmi és drámai szerkesztőségének mostani vezetője, aki reménykedik. Abban hisz, hogy ősztől valóban sikerül beindítani olyan műsorokat, amelyek visszahozzák a hazai képernyőre a verset, a novellát, az irodalmi életet, a színházat és a tévéjátékot.

A közönsége nagy részét elvesztett, politikailag, kulturálisan és szakmailag mélypontján levő köztelevíziózásban valóban jelentős változásoknak kell(ene) bekövetkezniük ahhoz, hogy ilyen nemes közszolgálati feladatok teljesülhessenek. Alexa Károly mindenesetre realista: a javulást fokozatosan is el tudja képzelni. Itt van például a vers műfaja. A korábbi Vers mindenkinek sorozatot fel lehetne újítani – említi –, sok régebbi felvétel használható, és már folyik az új, az eltelt évtizedben született költemények rostálása. Közülük egyelőre harmincat rögzítenek.

Az archívum persze kincsesbánya. Sok mozgóképi dokumentumot őriz magyar írókról, ezekből és némi frissen forgatott anyagból íróportrék készülhetnek. A szerkesztő tervezi irodalmi kerekasztal-beszélgetések műsorra tűzését is, annál is inkább, mert az évek múltával sokasodtak a kibeszéletlen ügyek. A megváltozott mecenatúra kérdése például vagy a kritika mai arculata, szerepe az irodalom formálásában. Téma lehetne, hogy mit jelent a rendszerváltás utáni csömör, rossz hangulat az értelmiség körében, és hogy van-e ennek hiteles irodalmi ábrázolása. De nemcsak az utóbbi évtized irodalmi mélyáramairól hallgatott eddig a képernyő, hanem a korábbi ötven évéről is. Arról például, hogy a rendszerváltás az irodalomban előbb kezdődött el, mint a politikában. Ebben, akárcsak más irodalmi műsorok készítésében a szerkesztő számít az írók széles táborának segítségére, közreműködésére. Biztató jel, hogy az érintettek közül sokan eljöttek a minap az MTV-ben tartott, erről szóló beszélgetésre. Alexa a semlegesség jegyében képzeli a műsorok készítését, mi több, szeretné, ha egyes adásokat maguk az irodalmi műhelyek állítanának össze. Az irodalmi lapok például – különböző ízlésirányzatok képviselői. Nyomtatásban az ezres példányszámot is alig érik el, néhány tízezres tévés néző- és hallgatótáborral már óriási publicitáshoz juthatnak, még akkor is, ha ez televíziós szempontból nem számít nagy nézettségnek.

– Tudjuk, manapság nem olvas a világ. De nekünk mégis meg kell próbálni visszahozni valamit abból a kisnemzeti kulturális hagyományból, amely fontos szerepet szán az irodalomnak. Ez az általános közéletnek is hasznos lehet – mondja. És megint csak a már kipróbált képernyős megoldást említi, a Nyitott könyvet, amely úgy kínál dramatizált irodalmi részleteket egy-egy műből, hogy nem helyettesíti az olvasást. Inkább kedvet csinál hozzá. Ezt kéne folytatni, bár megjegyzi, elég nehéz mai műveket dramatizálni, gondoljunk csak Esterházy elmélkedő prózájára. De az újabb irodalmi hullám már mintha visszatérne a történetek meséléséhez, és ez felkínálja a dramatizálást. Emellett nem szabad lemondani a költségesebb, de maradandóbb műfajról, az irodalmi művek ihlette tévéjátékról. Már csak azért sem, mert a mai képernyőkről szinte eltűntek a magyar színészek – tudniillik, mint drámai szereplők, és nem műsorvezetők vagy riportalanyok. Holott a tévé még nem is olyan régen az egyik legfontosabb fóruma volt a színművészetnek. – Lehetetlen, hogy a mai korszak egyetlen dramatizált televíziós művet se hagyjon hátra az utókornak, mi viszont most elő-

Tudjuk, manapság nem olvas a világ

FOTÓ: RÉDEI FERENC

vehetjük a korábbi évtizedek tévéfilmjeit, -játékait, irodalmi felvételeit – teszi hozzá.

Egy szó, mint száz, az irodalmi és drámai szerkesztőség vezetője augusztustól már verseket, íróportrékat, irodalmi beszélgetéseket ígér a képernyőn. Ígér, mert neki is ígérnek: műsoridőt és pénzt. Ősszel aztán akár új színházi közvetítéseket is láthatunk. De legalább fölveszik a premiereket. Talán lesz még egyszer tévészínház.

V. Gy.

Július 7.

Eszmék és vonalak

A gödöllői művésztelep

Több mint két évtizede bocsátkoztam műkritikusi vitába egy kiváló orvos-természetgyógyásszal azon, mekkora jelentősége van a magyar művészettörténetben a gödöllői iskolának. Azóta általában többet adok az orvosok véleményére és kevésbé tisztelem a szaktekintélyeket, de főként nem haragszom arra, akivel nem értek egyet, ha az illető amúgy tehetséges. Nem azt keresem, ami eltaszít, hanem azt, ami összeköt. Nem azon háborgok, hogy Nagy Sándor számos festményét bevonta egy leginkább Tóth Tihamér *Tiszta férfiúságára* emlékeztető édeskés-ájtatos mázzal, hanem arra figyelek, hogy kápolnafestményeiben, az egyházművészetben mit tudott hozzátenni a keresztény művészet hagyományához. Ami annyi évszázad után nem kis szó. Ma is érzek csipetnyi komikumot a német Krieschek, Wigandok, Springholzok, Róthok ősmagyarkodásában, sőt „hunkodásában" Gödöllőn. Pont annyit, mint amennyit Molnár Ferenc látott a lipótvárosi disznótorban.

De ugyanakkor látom mögöttük a marosvásárhelyi Kultúrpalotát, az Aréna úti Népszállót, az Áldás utcai iskolát, a Wekerlét, a megvalósulni látszó XIX. századi angol álmot. Nagy, igazi európai szellemi mozgalom volt ez, a szent őrültek, filozófusok és teozófusok, Tolsztoj-imádók, Rudolf Steiner-rajongók, gnosztikusok, anarchisták és bicsérdysták sokaságával. Kandinszkij és a modernizmus is részben ebből az eszmei fészekből kelt ki. A XIX. század racionális elméleteire adott válaszcsapás volt ez, és még ma is cseng hatása, mindenféle misztikában és ezoterikában, beleértve a „nemzeti vonulatot" is: az érdeklődő forduljon a Szkítia-könyvesbolthoz vagy a Magyar Ház kínálatához. Nem félek reklámozni ezeket a szellemi műhelyeket, mert akire meggyőzően hatnak, annak már úgy is mindegy, viszont érdekességeket is találhatunk bennük, például Horvát István őstörténeti „rajzolatait", amelyek nélkül nem érthető meg korunk számos művészeti, politikai és lélektani jelensége.

Körösfői Kriesch Aladár és Thoroczkai Wigand Ede jó festő volt. Nagy Sándor kevésbé, de főként azért, mert *filozófiája* akadályozta. Ha valaki meztelenül festi le önmagát (nem kötelező), akkor *fesse le*, és ne egészítse ki olyan jámbor angyalszárnyakkal, amelyek illedelmesen odakunkorodva elfedik a test „kényes" pontját (*Ave Myrjam*). Ha valakinek mindenről a szexualitás *tagadása* jut az eszébe, az is egyfajta „mórickaság". Másfelől viszont: ha a feladat *díszítőművészet* volt, fal vagy tárgy megszépítése, akkor Nagy Sándor méltó lett névrokonához, a Világhódítóhoz.

Fogyó erdőségek és szaporodó csodaszarvasok FOTÓ: SOPONYI GYULA

A gödöllői iskola „összművészeti" szemlélete olyan kísérlet volt, amelyből hihetetlenül sokat lehet tanulni száz esztendővel később. Egyrészt arányérzéket, például a bútorokból. Másrészt levonható az a tanulság, hogy egy eszmének nincs keserűbb végzete annál, mint hogy megvalósul a gyakorlatban. Mert egy múzeumszerűen tökéletes nemzeti szecessziós térben épp úgy képtelenség hosszabb ideig élni, mint egy vegytiszta Bauhaus-lakásban.

Gellér Katalin a kiállítás példásan szép és stílusos katalógusában (Murányi Zsuzsa terve) céloz a gödöllőiek historizáló és ideologikus szecessziója által kiváltott „sok vitára és ellenérzésre". Talán nem is annyira őket átkozta ki az utókor, inkább követőiket, akiknek keze alatt vendéglátó-ipari létesítmények giccses díszítménye vagy legjobb esetben ügyes bélyegterv lett a gödöllőiek útkereséséből, és megfoghatatlanul gomolygó spirituális misztika az angol Arts and Crafts Movement okos gondolataiból.

Lehet, hogy most a *természetes életmód* hívei, a fogyó erdőségek és szaporodó csodaszarvasok új imádói megtalálni vélik őseiket. Mindegyiküknek szívből ajánlom az Iparművészeti Múzeum kiállítását, annyit jegyezve meg, hogy a magyarok nem feltétlenül utódai a hunoknak, és a családi életnek sem a legszerencsésebb szimbóluma a hófehér liliom.

De, ahogy Karinthy Frigyes írta búcsúzóul egy nem egészen tökéletes háztartási alkalmazott cselédkönyvébe: „Akinek ez kell, annak ajánlom."

Székely András

A gödöllői művésztelep 1901–1920

Mese és mítosz, Gödöllői Városi Múzeum, 2001. március 15–november 4. A gödöllői szövőműhely, Gödöllői Művelődési Központ, 2001. március 15–november 4. A művészetek szintézise. Az otthontól a monumentális terekig, Iparművészeti Múzeum, Budapest, 2001. március 20–szeptember 30.

MEGNYITÓ

2001. március 15-ét írunk. Ezen a napon rendszerint az 1848-as forradalmat ünnepeljük. Most, részeként egy hosszan tartó ünnepségsorozatnak, a magyar millenniumnak is, lelkesítő összekapcsolni a 20. század első művészettörténeti eseményét, a gödöllői művésztelep megalakítását mindkettővel. Lelkesítő és ellentmondásosnak tűnő. Hogy fér össze a radikalizmussal a történelmi emlékezés konzervativizmusa, s ezek bármelyikével a művészet, amelynek izmusai egészen másfélék? A forradalmak időről időre visszatérnek, épp az intézményesült állam kereteit törik szét, s előbbutóbb újakat állítanak, amikkel szemben majd újabb forradalmak születnek. Amilyen radikális egy forradalom, épp olyan egy államrend, egy közösségi létforma megalkotása. Vagy maga a művészet, amely műről műre minden jelentős alkotásában szakít a meglévő műformákkal, s újakat állít.

S hogyne lenne az a nagyvárosból kivonuló, maguknak új kísérleti társadalmakat s új műformákat kialakító művésztelepek mozgalma a 19–20. század fordulóján világszerte, aminek része volt a gödöllői művésztelep! A művészetben azt csodáljuk, ami egyének feletti, holott egyének hozzák létre. Ami helytől függetlenül jelentős, holott meghatározott helyen születik, azaz ha egyéni és általános, helyi és egyetemes egységét fejezi ki. Ez nem lenne, ha az ember nem lenne képes többet adni magánál, annál, mint ami ő. Nem épp ez lelkesítő a forradalmakban is, vagy egy új államrend születésében? A művészetben csodáljuk az anyag és a szellem egységét is, hisz az anyagban élő művészet épp ez. Akár az élet, az ember, ha magára ismer. Mik voltak a magára ismerés útjai a gödöllői művészek körében?

A most megnyíló két kiállítás itt *Gödöllőn* és a harmadik az *Iparművészeti Múzeum*ban három utat is feltár. A fizikainak vélt valóság mítosszá-mesévé történő átszellemítését, és fordítva: az ideák realizálását a kézműves műhelymunkákkal, valamint a világot egyes személyekhez kötő otthonteremtését. Hogyan írták át mítosszá-mesévé a maguk világát a gödöllőiek? Nem él-e ott mindannyiunkban az eredendő vágy erre? Nézzünk egy példát! *Remsey Jenő* portrét festett a legtermészetesebb módon a homlokához termő ágat tartó feleségéről. A fiatal nő akár Flóra vagy Thetisz is lehetne. De nem kell mindjárt arra gondolnunk, hogy a művész mintája az antik mitológia volt. Az „örök női" gesztust látta meg, s mint mesterei és kollégái is ezzel a nők: a munkatársak, szerelmek, feleségek köré a változatlan érvényesség mítoszát, auráját teremtették meg. Örök életűvé tették őket. De nem ez történte akkor is, amikor a hímző-szövő kalotaszegi asszonyok saját stilizált virágmotívumaiból *Körösfői-Kriesch Aladár* felépítette magukat az asszonyokat a faliszőnyegén? S ezzel megteremtette a népművészet mítoszát, hogyha tetszik, meséjét. Hisz ahogy a motívumok mások és mások mindegyik rengő szoknyáján, köté-

A gödöllői szövőműhely tagjai az iskola tornácán 1920 után / Members of the Gödöllő weaving studio in the schoolyard (after 1920)

nyén, ingvállán és mellényén, úgy az a játék és gazdagság alig különbözik attól, ahogy *Nagy Sándorné* a kislányukat megelevenedő virágok között szinte virágként lerajzolta, az élet meséjét fonva köréje. Minden művük egy-egy mese vagy mítosz. Függetlenül attól, hogy kötődtek-e már megfogalmazott előképekhez vagy ismert legendákhoz.

A mindennapi élet apró mozzanatainak ez a természetes bevezetése az örök és állandó dol-

Nagy Sándor: A rózsa és a lepke, gobelinterv / Sándor Nagy: Rose and Butterfly (tapestry design)
1910 előtt

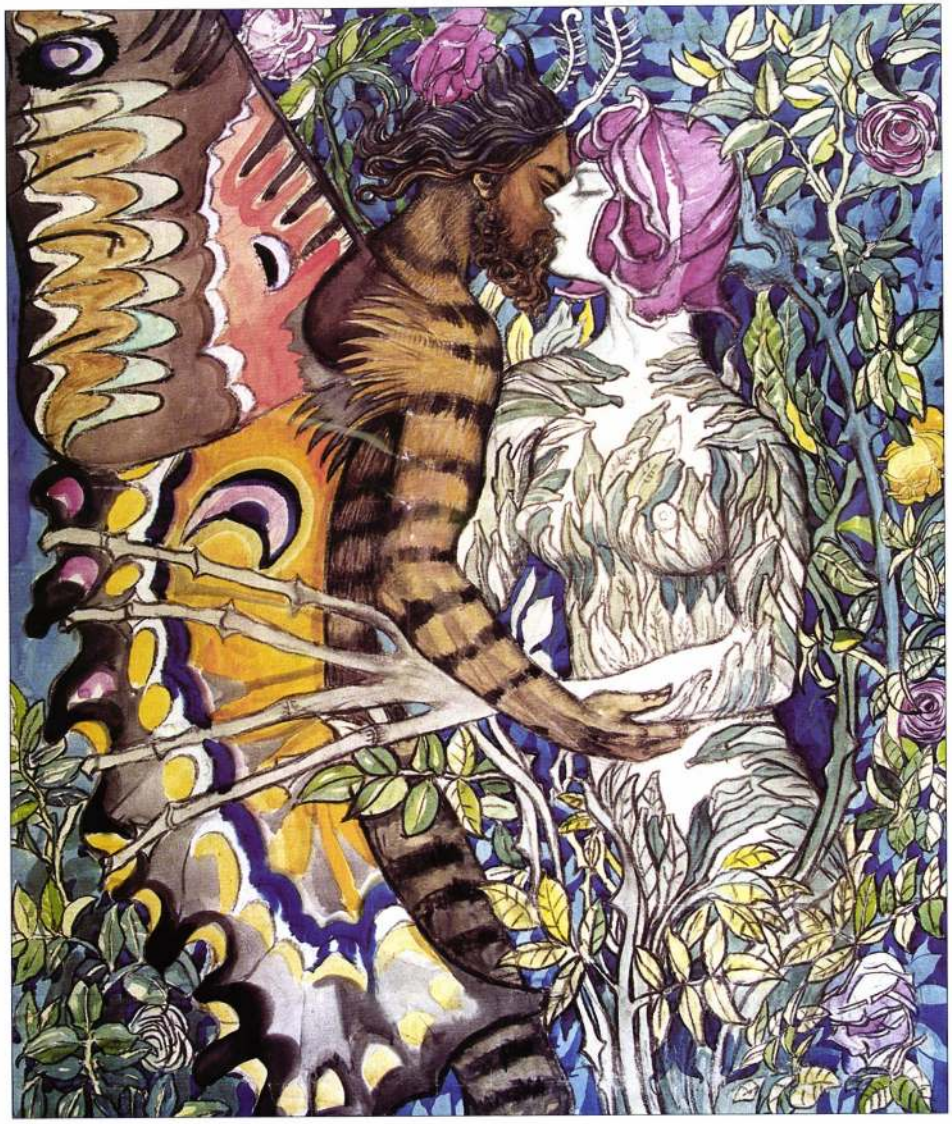

gok világába végül megteremtette Gödöllő mítoszát is. Hisz ezt a várost világszerte ismertté ezek a művészek tették. Akik egy világmozgalom magyarországi alkotóiként ugyanarra ismertek, mint *Gauguin* Bretagne-ban vagy Tahitin. Amiről a civilizáció megfeledkezni látszott: a változó élet megrendítő változatlanságára és ennek okaira. A szecesszió, a vidékre, a természetbe kivonulás mozgalma ugyanis összefüggött a kor egy új világnézetével. Amit ma megint kevéssé ismerünk, és amit életközpontú világnézetnek nevezhetünk. Az említett művek mindegyikén, mint láttuk, a művészeti forma nem más, mint az élet nyoma. Amiként a természetben is így van. A művészet, az élet és természet egységét vallották a gödöllőiek. S ez volt a kor új biológiai filozófiája, tapasztalata is. Ez pedig annyit jelent másképpen mondva, hogy aki vagy ami önmagát alakítani vagy formálni tudja, az él. Az élet érzés, cselekvés, emlékezés, és az a kor fedezte fel tudományosan ezt, amit a népi regék szerint valaha mindenki tudott. Hogy tehát az érzés, cselekvés, emlékezés egyaránt érvényes minden élőlényre: növényre, állatra, emberre egyaránt. Az élet velük tartja fenn önmagát. Hisz így tud az élőlény alkalmazkodni és segítséget nyújtani a másiknak önmaga érdekében. Ezek jelentik a természet intelligenciáját. S mi mást jelentenének, ha nem az ember együttélését is. Az együttműködést, amit mi a természet szépségeként fogunk fel, de aminek érdekében hozzuk létre az emberiség történelme során újabb és újabb államformáinkat és tiltakozunk a forradalmainkban a hiánya ellen. A művészet megőrizte a természeti organizmus bonyolultságának és külső-belső kapcsolatainak tudását. Az apró részletekből összetevődött egész összefüggésének ideáját és valóságát. A múlt század első, gödöllői művésztelepét ez is segítette a világra. S ezért ezt különösen hangsúlyozták a műveikben a mesterek, akikre ma emlékezünk. Emellett szinte eltörpülnek azok a tények, hogy különböző etnikumú és nemzetiségű művészek éltek együtt ezen a művésztelepen. Hogy a nők ugyanannyira megbecsült tagjai voltak, mint a férfiak. Otthont teremtettek az általános otthontalanságban. Hogy mindezzel forradalmárok vagy épp egy lehetséges

állam alkotói voltak-e? Épp ezek a végletek, ellentétek veszítették értelmüket itt, Gödöllőn a természet megértése révén.

Gellér Katalin koncepciójára utalva szeretném befejezni szavaimat. Ugyanis 1901-ben semmi nem alakult meg Gödöllőn, de ha a természet történetét figyeljük és a természet folyamatait megértjük, akkor tudjuk, hogy az igazi történések nem dátumszerűen mennek végbe. 1901-ben valójában Körösfői-Kriesch Aladár kiköltözik Gödöllőre, és innentől kezdve folyamatosan történt az (de megelőzően egy hosszú folyamat zajlott le), amit a gödöllői művésztelep történeteként ismerünk. Gratulálok Gellér Katalinnak a kiállítás létrehozásához, *Őriné Nagy Cecília*nak és *Prékopa Ágnes*nek is odaadó munkájához. Ezekkel a gondolatokkal megnyitom a kiállítást.

KESERŰ KATALIN
művészettörténész, az Ernst Múzeum igazgatója

Elhangzott A gödöllői művésztelep centenáriumi kiállításának megnyitóján, 2001. március 15-én Gödöllőn.

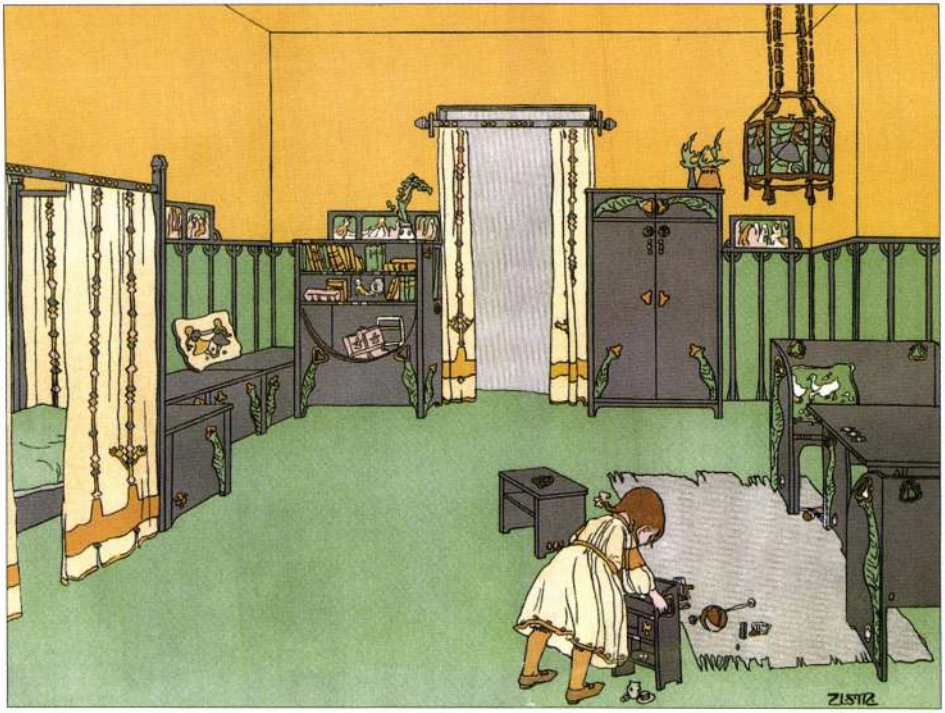

Undi Mariska: Gyermekszobaterv (a Mintalapokból) / Mariska Undi: Children's room design (from the Design and Pattern Plates)
1903

„GÖDÖLLŐ. EGY DARAB MAGYAR MŰVÉSZET- ÉS ESZMETÖRTÉNET."

MIT JELENT GÖDÖLLŐNEK A MŰVÉSZTELEP?

A *Gödöllő és Vidéke* című sajtóorgánum szerkesztőinek nem volt érzékük az igazán fontos dolgok felismerése és középpontba állítása iránt. Azon a héten, amikor a 8000 lakosú községbe maga a kultuszminiszter látogatott el személyesen államtitkárok és miniszteri tanácsosok kíséretében, miről elmélkedett az aktuális vezércikk? Arról, hogy hosszú lesz a tél. A Hírek rovatba szorult a tudósítás arról a ma már bátran történelminek nevezhető eseményről, hogy 1906. január 19-én pénteken délután 3 órakor nyitották meg hivatalosan a gödöllői iparművészeti telepet. *Lukács György* vallás- és közoktatásügyi miniszterhez intézett beszédében *Kriesch Aladár*, a telep vezetője hangsúlyozta: *„Ma már tudjuk azt, hogy többé nyers erőszak és hatalmas kar nem a legélesebb fegyverünk, hanem a megismerés és a szeretet. Annak a megismerése, hogy közjólét és egyéni boldogulás nem ellentétek többé – s hogy boldogok enmagunk csak úgy lehetünk, ha másokat is boldogítunk. Ez a modern cultura első és egyetlen igazi fegyvere. Ilyen modern culturális erőt képvisel ez a kis telep is itten, amellyel fokozni óhajtjuk ennek a nemzetnek fennállási képességét…"*

A telep létesítésének célja összhangban volt a gödöllői művészek tolsztojánus művészi hitvallásával, mely szerint a munka, a művészet és az élet új egységét kívánták megteremteni. A telep alapítói jót tettek azokkal a szövőlányokkal, akik munkát kaptak a szövőműhelyben, és léleknemesítő tevékenységet végezhettek ott, továbbá boldogították azokat, akik megvásárolták az egyedi tervezésű, színes szőnyegeket. S ez a „modern culturális erőt" képviselő telep boldogította Gödöllőt is, amely a barokk *Grassalkovich-kastély*on kívül éppen a szecessziós művésztelepnek köszönheti európai hírnevét. A szövőműhelyt alapító művészekről joggal írhatta a korabeli kritikus 1907-ben, hogy két év alatt *„fogalommá emeltek egy olyan falut, amelynek a koronás király lakóhelyén kívül alig volt valami nevezetessége, ma pedig kattogó szövőszékeken készül egy csomó színes álom, faldísz és csomózott szőnyeg alakjában"*. A szövőműhely termékei aztán vitték Gödöllő hírét Milánóba (1906), Londonba (1908), Bécsbe (1908, 1910), Velencébe (1912).

A Gödöllőn megjelenő művészeti kolónia kezdetben izoláltan élte mindennapi életét a községben. A reformöltözet megnyilvánulásait – vegetárius étkezés, rendszeres sportolás, síelés a koronauradalmi erdőben, meztelen fürdőzés a szentjakabi tóban, a nők szokatlan viselete (harisnya nélkül, saruban, kényelmes, bő, fűző nélküli reformruhában), a liberalizmus a gyermeknevelésben – szokatlannak és

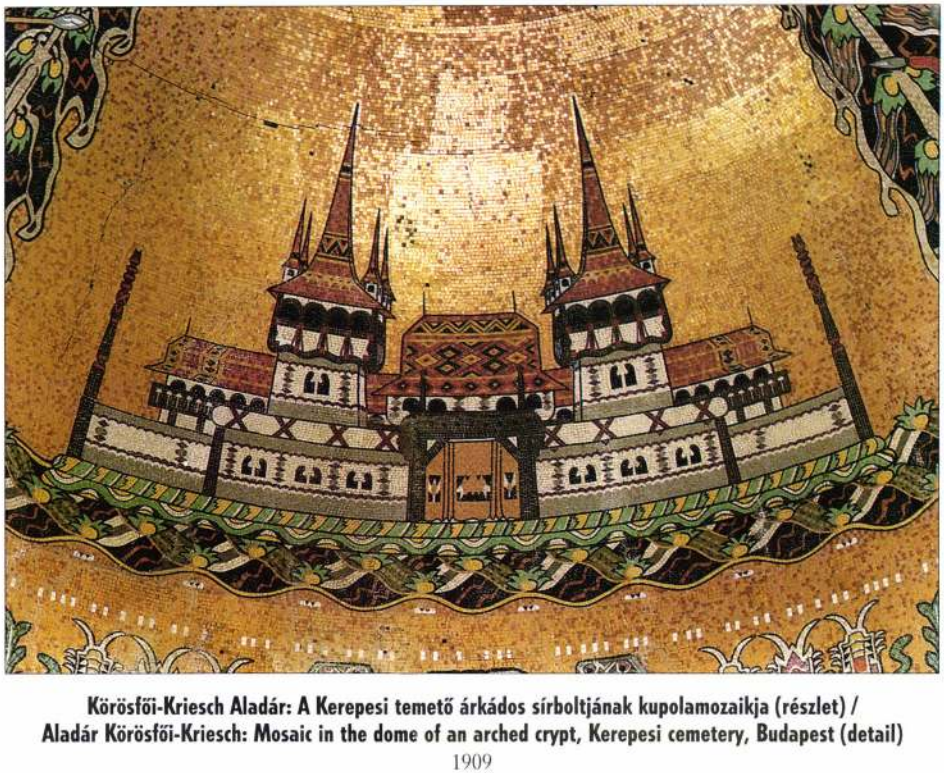

Körösfői-Kriesch Aladár: A Kerepesi temető árkádos sírboltjának kupolamozaikja (részlet) / Aladár Körösfői-Kriesch: Mosaic in the dome of an arched crypt, Kerepesi cemetery, Budapest (detail)
1909

furcsának találták a falu lakói. A művésztelep tagjai az Osztrák–Magyar Monarchia különböző területein látták meg a napvilágot: Zomborban, Sólyomban, Németbányán, Máramarosszigeten, Budapesten, Győrött, jelentős európai művészeti képzőkben iskolázódtak, francia, angol, német nyelven írtak, olvastak és leveleztek. Körösfői-Kriesch Aladár a *Studio* című angol iparművészeti folyóiratban publikált, *Nagy Sándor Tolsztoj*t fordított. Osztrák, finn művészbarátok látogattak Gödöllőre, a svéd származású francia iparművész, *Léo Belmonte* és a korabeli francia főkonzul festőművész fia, *Charles de Fontenay* pedig aktív tagja volt a művésztelepnek. A 20. század elején szecessziójuk, kivonulásuk helyszínéül Gödöllőt választó, széles látókörű, nagy műveltségű művészek európai szellemiséget hoztak e helyre.

A mindennapi használati tárgyakban, öltözködésben, bútorban, építészetben megjelenő esztétikum feltétlenül hatást gyakorolt a gödöllőiekre. Természetesen a gödöllőiek szecessziója nemcsak új stílust, új ízlést jelentett, hanem egy új értékrendet is megfogalmazott. Körösfői-Kriesch Aladár és Nagy Sándor egyénisége a jóság és a szeretet légkörét teremtette meg. A szecessziós mozgalomnak „a művészet mindenkié" jelszava jegyében, és ahogy Kriesch Aladár a szövőműhely alapításakor is megfogalmazta, a gödöllői iskola tagjai arra törekedtek, hogy művészetté emeljék a mindennapi életet. Hatásuk sugárzása máig érezhető Gödöllőn. A gödöllői iskola a használati tárgyaktól a monumentális alkotásokig, az ex libristől a lipótmezei kápolna színes üvegablakáig terjedő sokoldalú művészi tevékenységével a magyar művészettörténet egy fejezetét jelentette. Róluk írta egy újságíró 1928-ban a *Literatúra*ban: *„Gödöllő. Egy darab magyar művészet- és eszmetörténet."*

Mi maradt meg a művésztelepből?

Az I. világháború és Körösfői-Kriesch Aladár 1920-ban bekövetkezett halála felbomlasztotta a művésztelepet. A szövőműhely tovább működött Nagy Sándor és felesége, *Kriesch Laura* vezetésével egészen a II. világháborúig. Emellett *Remsey Jenő György* és családja is kísérletezett a háziipari módon megszervezett szövéssel a két világháború között. A művésztelep tagjai közül Nagy Sándor és Remsey Jenő György Gödöllőn telepedett le. Nagy Sándor 1950-ben, Remsey Jenő György 1980-ban halt meg. Az ő jelenlétük folyamatosan biztosította a művésztelep szellemiségének jelenlétét a településen. Osztönözték új társulások elindulását, Remsey Jenő György, aki nemcsak festőművész volt, hanem drámákat és verseket is írt, 1924-ben megalapította a *Spirituális Művészek Szövetségé*t, 1932-ben pedig a *Fáklya* című irodalmi folyóiratot szerkesztette. Az 1920-as években alakult meg a *Gödöllői Művészeti Egyesület*, amelynek alapító tagja volt Remsey Jenő és testvére, *Zoltán*, *Détári György*, *Sztelek Dénes*, *Sztelek Norbert*. Eladással egybekötött kiállításokat szerveztek a Járási Hivatal épületében. Nagy Sándor és felesége szervezője és kiállító művésze is volt a *Járási Közművelődési Egyesület* és *Faluszövetség* által 1926-ban több helyszínen megrendezett nagyszabású gödöllői kiállításnak. Nagy Sándor sok megbízást kapott a premontrei gimnáziumtól, amely 1924-ben nyitotta meg kapuit.

A gödöllői művésztelep elsősorban szellemi összetartozást, közös eszmeiséget jelentett, hiszen volt olyan tagja is a társulatnak, mint például *Undi Mariska*, *Thoroczkai Wigand Ede*, *Medgyaszay István*, aki sosem lakott Gödöllőn, s akik itt laktak hosszabb-rövidebb ideig, azok sem feltétlenül egymás szomszédságában béreltek lakást. Mégis volt egy központi magja az Erdő, ma Körösfői utcában a telepnek, ami állt Körösfői-Kriesch Aladár házából, szemben vele a szövőműhely épülete, ezenkívül Körösfői házának szomszédságában az a két műteremház, amelyet Medgyaszay István tervezett 1906-ban Nagy Sándor és Léo Belmonte részére. Egy kicsit lejjebb ugyanebben az utcában 1929-ben építette föl Remsey Jenő

a maga műtermes házát. Ezek az épületek ma is állnak. Léo Belmonte az I. világháború kitörésének hírére visszatért Párizsba. Háza ma az ÁFÉSZ tulajdona, erősen átépítve. Körösfői, Nagy Sándor, Remsey Jenő háza magántulajdon, a művészek leszármazottai laknak benne. A Nagy Sándor-ház műemlék, a Körösfői- és Remsey-házon emléktábla áll. A Körösfői utca melletti temetőben nyugszik Nagy Sándor és felesége, Körösfői-Kriesch Aladár és Remsey Jenő György.

A legsötétebb idő a II. világháború után tört a gödöllői művésztelepre, Körösfői-Kriesch Aladárnak a háza udvarán álló műterme tisztázatlan körülmények között leégett 1945-ben. Nagy Sándor családja, amelynek tagjai 1956-ban Angliába disszidáltak, az 1970-es években felajánlották a Nagy Sándor-házat a városi tanácsnak, ám az nem tartott rá igényt. *„A nagy múltú művésztelep életre hívására nincs kilátás* – írta elkeseredetten 1976-ban a Gödöllőn élő *Kampis Antal* művészettörténész. – *Ez azonban a jelen és nem a város művészetének története. Bízhatunk és bízunk is abban, hogy ha a ma történelemmé válik, csak jelentéktelen felhőfátyol lesz a fényes égbolton.*"

Remsey Jenő erőfeszítéseket tett folyamatosan a gödöllői szövőműhely felélesztéséért és azért, hogy végleges és állandó otthont teremtsen a város a gödöllői művésztelepnek. A festőművész unokája, *Remsey Flóra* gobelinművész az *Iparművészeti Főiskola* elvégzése után 1979-ben Gödöllőn telepedett le, és a *Művelődési Központ*ban kezdte el oktatni a szőnyegszövés mesterségére az érdeklődőket. S emellett *Szekeres Erzsébet* és Remsey Flóra mint alkotóművészek próbáltak új értelmet adni a gödöllői szőnyeg fogalmának. 1981-ben nyílt meg a művésztelep első állandó kiállítása a gödöllői *Helytörténeti Gyűjtemény*ben. A leszármazottak, családtagok műtárgyadományokkal, a nagy közgyűjtemények (főként a *Magyar Nemzeti Galéria*) kölcsönzéssel segítették a kiállítás létrejöttét. 1987-ben megjelent *Gellér Katalin* és *Keserü Katalin* nagymonográfiája a gödöllői művésztelepről, ami korszakalkotó volt a téma szakmai megítélése szempontjából is.

MIT TESZ MA GÖDÖLLŐ A MŰVÉSZTELEPÉRT?

A Helytörténeti Gyűjteményből kinőtt *Gödöllői Városi Múzeum*ban folyamatosan állandó kiállítás emlékezik a század eleji művésztelepre, ez az egyetlen hely Magyarországon, ahol állandó szecessziós kiállítás látható. Emellett időszaki tárlatokon is igyekszik a múzeum részletesebben bemutatni egy-egy résztémát (*Undi Mariska gyűjteményes kiállítása, Monumentális művészet a gödöllői művésztelepen*). A művésztelep témakörében országos gyűjtőkörrel rendelkező Városi Múzeum legjelentősebb gyűjteményét igyekszik folyamatosan bővíteni. A műtárgyvásárlásra fordítható keretet 1993 óta jóformán csak 20. század eleji képző- és iparművészeti alkotások megvételére fordítja az intézmény. A gödöllői művészek legfontosabb művei már korábban közgyűjteménybe kerültek, elsősorban a Magyar Nemzeti Galériába. A műkereskedelemben ritkán jelenik meg Körösfői-Kriesch Aladár, Nagy Sándor, *Zichy István*, *Sidló Ferenc* vagy *Jubász Árpád* alkotása, és ha mégis megjelenik, akkor sem biztos, hogy a művésztelep rövid korszakából (1901–1920) datálódik az adott mű. Remsey Jenő György művei tűnnek fel leggyakrabban a galériákban, de rendszerint 1920 utáni alkotások. Természetesen a Gödöllői Városi Múzeum számára ezek sem érdektelenek, hiszen Remsey Jenő György egész alkotói munkássága a gödöllői helytörténet része.

Arra törekszik a múzeum, hogy a művésztelep korszakából származó művekből próbáljon meg minél nagyobb saját gyűjteményre szert tenni. A művészek leszármazottaitól, családtagjaitól vásárolta a múzeum 1995-ben Undi Mariska hagyatékát, a közelmúltban Körösfői-Kriesch Aladárnak a Kerepesi úti temető árkádos sírboltja mozaikjának gipszgömbvázlatát, ugyancsak Körösfőinek a *Tamás betegen* című olajfestményét, de magángyűjtőtől vette *Mihály Rezső*nek a *Zsolnay-gyár*ban készült *Menyecske tulipános ládán* című kerámiáját. Thoroczkai Wigand Ede 1912-ből származó tusrajzai egy antikvárium révén kerültek a múze-

Körösfői-Kriesch Aladár: A művészet forrása, budapesti Zeneakadémia / Aladár Körösfői-Kriesch: The Fountain of Arts. Academy of Music, Budapest
1907, freskó

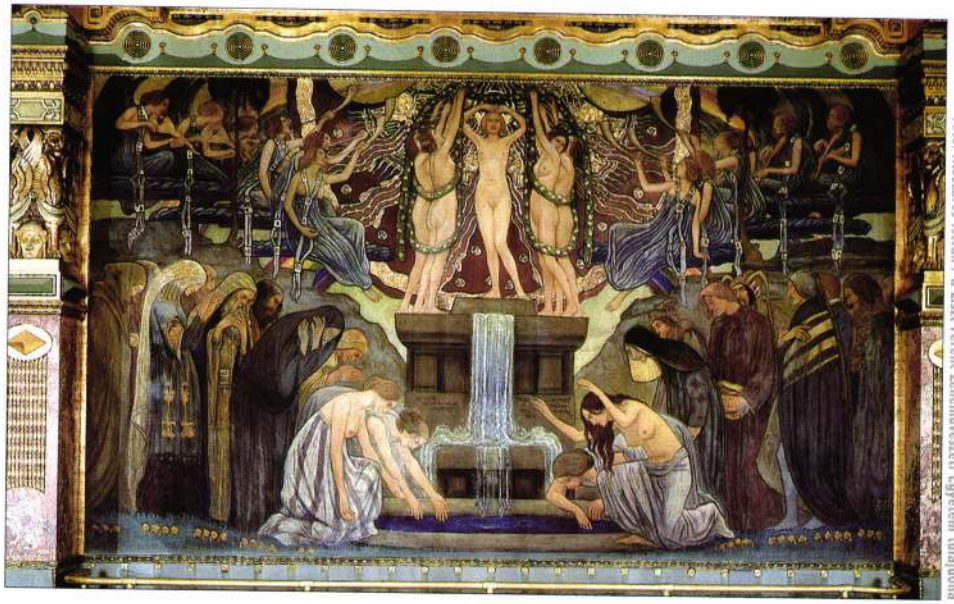

Fotó: Mészáros István / a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem tulajdona

umba, de csere útján is próbál újabb darabokra szert tenni az intézmény. Minél gazdagabb saját gyűjtemény kialakítása a cél a művésztelep eredeti helyszínén.

A *Nagy Sándor-ház*ban lévő művészeti hagyaték szakmai felügyeletét is a Gödöllői Városi Múzeum látja el. A múzeum munkatársai bonyolítják a különböző kiállítási kölcsönzéseket, és két év óta a múzeum gondoskodik a Nagy Sándor-hagyaték raktározásáról is. A centenáriumi programra készülve a kiállítást rendező három művészettörténész – Gellér Katalin, *Őriné Nagy Cecília*, *Prékopa Ágnes* – hónapokon át tartó, kemény munkával feltérképezte és lehetőség szerint feldolgozta a Nagy Sándor-ház teljes anyagát. A legkisebb rajzot, vázlatot is beazonosították, digitális fényképezőgéppel dokumentálták. A centenáriumi kiállítás számos felfedezésszámba menő, eddig ismeretlen darabja került ily módon elő. Így például a centenáriumi kiállítás ikonográfiai főszereplője, Nagy Sándor *A rózsa és a lepke* című gobelinterve is.

Sok műtárgyat restauráltatott a múzeum a gyűjteményes kiállításra készülve, évről évre hol egy nagyobb kartont, hol több kisebb grafikát hozatott rendbe az *Országos Széchényi Könyvtár Soros Restaurátor Műhellyel* a rossz állapotban lévő műtárgyakból. A végeredmény lenyűgöző, az *Iparművészeti Múzeum*ban kerültek kiállításra azok a monumentális kartonok, amelyek együttes látványa mindenkit meglepett. Ezek korábban a Nagy Sándor-ház fűtetlen műtermében porosodtak és foszladoztak összegöngyölve, majd a Gödöllői Városi Múzeum restaurálttatta és raktározta őket, és most végre mód nyílt arra, hogy a centenárium alkalmából az Iparművészeti Múzeum megfelelő méretű kiállítótermében be is lehessen mutatni őket a nagyközönség számára.

Körösfői-Kriesch Aladár 1917. december 10-én írta a monumentális kartonokról, feltehetően egy múzeumigazgatóhoz címzett levelében: *„Mert mi történik – ugyebár – egy ilyen kartonnal? A művésznek nincsen reá többé szüksége – magánembernek a dolog természeténél fogva nem kell – a műteremben nincs hely – fel vele a padlásra! Viszont, bárhogy vesszük is a dolgot, mégis csak szükség volna egy olyféle nagy, dekoratív festészetre, a mely minden ízében, kérlelhetetlenül az. Az önálló kép is szép dolog, de az építészettel összeforrt festészet is az – hisz pl. az egész olasz festészet az utóbbin épült fel.* […] *S ezért tartom én épen fontosnak az emberek figyelmét erre a művészetre is reáterelni. A képtárba elmehet a szegény ember is, de a jó kép mégis csak a gazdag ember tulajdona – holott a jól alkalmazott monumentális művészet sokkal inkább lehet mindenkié.* […] *A kartonok kezelése a múzeumban sem körülményes. Összegöngyölve kevés helyet foglalnak el.* […] *Ha Méltóságod ezen javaslatomat magáévá teszi – és ily módon a kartonoknak is biztosít vendégszerető menedéket a múzeumban – úgy én*

„Az egészélet szigete"

A GÖDÖLLŐI SZECESSZIÓS MŰVÉSZTELEP (1901–1920) CENTENÁRIUMI PROGRAMJÁBÓL

TÖRTÉNETI KIÁLLÍTÁS (főkurátor: *Gellér Katalin*, kurátorok: *Őriné Nagy Cecília*, *Prékopa Ágnes*)
A kiállítás egységei
Mese és mítosz. 2001. március 15–november 4. Gödöllői Városi Múzeum
A gödöllői szövőműhely. 2001. március 15–november 4. Művelődési Központ, Gödöllő
A művészetek szintézise – Az otthontól a monumentális terekig. 2001. március 20–szeptember 30. Iparművészeti Múzeum, Budapest

KORTÁRS KIÁLLÍTÁS (kurátor: *Katona Szabó Erzsébet*)
Élmény és eszmény – országos kortárs képző- és iparművészeti kiállítás a centenáriumát ünneplő gödöllői művésztelep tiszteletére. 2001. május 5–június 3. Gödöllői Királyi Kastély

KONFERENCIA
2001. szeptember 14–15. A művész és a társadalom alternatívái – Művésztelepek Európában a 19. és 20. század fordulóján – tudományos konferencia. Helyszín: Gödöllői Városi Múzeum

KIADVÁNYOK
Gellér Katalin: A gödöllői művésztelep, 1901–1920. (36 oldalas, színes képekkel illusztrált, népszerűsítő céllal készült tanulmány a gödöllői művésztelepről). Gödöllő, 2001. Gödöllői Városi Múzeum
Murádin Jenő: A temesvári szecessziós üvegablakok. Kolozsvár, 2001. (A kötet megjelenését a Gödöllői Városi Múzeum is támogatta.)
A gödöllői művésztelep, 1901–1920. Kiállítási katalógus. Szerkesztő: Gellér Katalin. (Tudományos katalógus, mely a kiállított tárgyak szakszerű és részletes leírásán kívül 15 tanulmányban összegzi az elmúlt húsz év tudományos kutatásainak eredményeit a gödöllői művésztelep témakörében.) Gödöllő, 2001. Gödöllői Városi Múzeum (Megjelenés: 2001. november)
A gödöllői szövőműhely. Kiállítási katalógus. Szerkesztette: Őriné Nagy Cecília és Kerényiné Bakonyi Eszter. Gödöllő, 2001. Gödöllői Városi Múzeum
7 darab képeslap gödöllői művészek alkotásaiból (Körösfői-Kriesch Aladár: Kalotaszegi asszonyok, Ego sum via, veritas et vita, Nagy Sándor: Nővérek, A rózsa és a lepke, Sidló Ferenc: Ébredés, Mihály Rezső: Izolda, Remsey Jenő: Madaras gobelin)
Falinaptár 2001. Gödöllő, 2000. Gödöllő Város Önkormányzata (A gödöllői művészek alkotásaiból összeállította: Őriné Nagy Cecília és Katona Szabó Erzsébet)
„Az egészélet szigete" – szórólap három nyelven (magyar, angol, német) a centenáriumi év programjairól
Kétnyelvű színes *plakát* 80x50 cm-es, Nagy Sándor A rózsa és a lepke című gobelintervének képével

szívesen deponálom ott e kartonomat, ha ez azonban a jelen viszonyok között nem volna keresztül vihető – hát elteszem idehaza jobb időkre." (Idézi *Őriné Nagy Cecília: Monumentális festészet a gödöllői művésztelepen*. Kiállítási katalógus. Gödöllő, 1997. 3–5.) Hát eltette otthon jobb időkre, és sajnos az ő kartonjai bennégtek a műteremben 1945-ben. Szerencsére Nagy Sándoréi megmaradtak. Nyolcvan év múlva a gödöllői múzeum igazgatója meghallotta a művész üzenetét, és „vendégszerető menedéket" biztosított a múzeumban a kartonoknak.

A művésztelep revitalizálására is vannak biztató jelek. 1998 februárjában a Gödöllőn és vonzáskörzetében élő professzionális művészek megalakították a *Gödöllői Iparművészeti Műhely*t. A gödöllői önkormányzat alapítványt hozott létre a művészcsoport támogatására, és a század eleji művésztelep hajdani helyszínén, a Körösfői utcában egy nagy telekkel körülvett alkotóházat bocsátott a művészek rendelkezésére, felvállalva a működtetés, fenntartás költségét is. Ezzel tulajdonképpen egy régóta húzódó probléma oldódott meg, egy régi történet végére került pont. Évek óta létezett már Gödöllőn egy virtuális művésztelep, amelyet a városban élő szépszámú művész alkotott, csak nem intézményesült formában. Ez a műhely, amelyben az iparművészet különböző ágai vannak jelen, közösséget vállal a század eleji gödöllői művésztelep szellemiségével, annak hagyományait kívánja folytatni. Minden reményünk meglehet arra, hogy ez az új alkotóközösség Gödöllő művészettörténetének új fejezetét írja, ahogyan azt Körösfői-Kriesch Aladárék tették 1901-től kezdve.

G. MERVA MÁRIA
múzeumigazgató

A GÖDÖLLŐI SZÖVŐMŰHELY

A gödöllői szövőműhely című tárlat *A gödöllői művésztelep 1901–2001* című centenáriumi kiállítás egyik fejezeteként kerül bemutatásra a *Gödöllői Művelődési Központ* galériájában. Mint ilyen nem mutathatja be a Gödöllőn készült és ismert textilek mindegyikét, hiszen a kiállítás másik két része, az *Iparművészeti Múzeum*ban látható *A művészetek szintézise. Az otthontól a monumentális terekig* és a *Gödöllői Városi Múzeum*ban lévő *Mese és mítosz* című kiállítások mindegyike igényelte a témában odaillő kárpitokat.

A centenáriumi tárlat célul tűzte ki a gödöllői művésztelep sokszínűségének bemutatását. A szövőműhely esetében a műhelyjelleget kívánta hangsúlyozni. Ismert, hogy a gödöllői szövőműhelyben, fellépve a 19. század második felében elterjedt szintetikus festékek használata ellen, nagy hangsúlyt fektettek a fonalak növényi színezésére. Kísérleteket folytattak a festőnövények termesztésére és a fonalak festésére. A szövőműhely megalapítása idején *Körösfői-Kriesch Aladár Kis Valéria* szövőnőt a szövési módszereken belüli jártassága mellett azért is alkalmazta, mert értett a növényi festéshez is. A vele való együttműködés ideje alatt a kezdő növendékek először a fonalfestés körül segédkeztek. Úgy tudjuk, hogy többször került Körösfői-Kriesch Aladár és Kis Valéria összetűzésbe a gyapjú festése miatt. A növényi festésnél rendkívül fontos az alapanyag jó minősége, a gyapjú tisztasága, amelynek hiányában a festés nem éri el a várt eredményt. Kis Valéria szerint rossz minőségű alapanyagból kellett volna a festett fonalat előállítani. (*Körösfői-Kriesch Aladár levele Koronghi Lippich Elek*nek, Gödöllő, 1906. Jul. 14. OSZK Kézirattár)

1906-ban Körösfői-Kriesch Aladár tanulmányútra küldte *Belmonte Léo*t Párizsba, aki ott a növényifestés-tanfolyamot is elvégezte. 1907 elején visszatért Párizsból. Ebben az évben lesz a szövőműhely az *Iparművészeti Iskola Szőnyeg Tanszaka*. Ez az év hozza a legnagyobb változást a szövőműhely életében: kiállításokon sorra kapják az elismeréseket a Gödöllőn készült szőnyegek.

Petrovics Elek A gödöllői művésztelep kultúrtörekvéseiről című írásában (*Magyar Iparművészet* 1909. 5–26.) a növényi festést illetően nagyon óvatosan fogalmaz, egy átmeneti állapotról ír: *„Jövőre festeni is maguk fogják a fonalat, s e végből Belmontét Párisba küldték, ahol a Manufac-*

Remsey Jenő György: A csodaszarvas vadászata, gobelinterv /
Jenő György Remsey: Hunt of the Miraculous Stag (tapestry design)
1909–1910, papír, vegyes technika

ture des Gobelins-ben még űzik a fonal növényi festését az ő utasítása szerint, parisi mintára fog folyni a munka".

Ismert, hogy *Frey Rózsa*, a gödöllői szövőműhely vezetője 1913-ban a svédországi Morába utazott tanulmányútra, ahol ő is növényi festést tanult, de tényleges festésről nem sokat tudunk. Mindezek mellett, az ismert adatok alapján bemutatjuk a kiállításon azokat a festőnövényeket, amelyeket alkalmaztak vagy alkalmazhattak a gödöllői szövőműhelyben.

A festőnövényeket *Csapodi Vera* akvarelljeinek színes fénymásolataival (az eredetieket a *Magyar Természettudományi Múzeum* Növénytára őrzi, ezek műtárgyvédelmi okokból nem állíthatóak ki) és a Magyar Természettudományi Múzeumból kölcsönzött herbárium és a kéreggyűjtemény segítségével mutatjuk be. A növényi színezés megismerését *Mátéfy György* által festett gyapjúmotringok segítik. Egy szöveges összefoglaló teszi teljesebbé a festőnövények ismertetését, amely *Kerényiné Bakonyi Eszter* (a Gödöllői Városi Múzeum muzeológusa) összeállítása.

A kiállítás fontos része a szövőműhelyben alkalmazott eljárások bemutatása. E célból a *Gödöllői Új Művészet Közalapítvány* és a *Gödöllői Iparművészeti Műhely* növendékei *Remsey Flóra* kárpittervező művész vezetésével mintadarabokat készítettek a gödöllői művésztelep alkotóinak tervei alapján. Itt, azon túl, hogy bemutathatjuk: egy-egy akvarellvázlat értelmezése milyen sokféle lehet, valamint hogy egy-egy terv elkészítve a különféle szövési technikákkal milyen sokféle arcot mutathat, megismerhetjük azt a folyamatot is, hogy a vázlattól a kész műig milyen alkotói lépéseken kell végighaladnia egy műhelyben a szőnyegnek. Láthatóak a gödöllői művésztelep alkotóinak színvázlatai mellett a szövőnövendékek vázlatok alapján készített műhelyrajzai is és az elkészült mintadarabok. Itt bemutathatjuk azokat a technikákat, a mintadarabok hátsó oldalát is láttatva, amelyeket a szövőműhelyben alkalmaztak.

Érdekes darabja a kiállításnak egy korabeli gyakorlódarab, amelyen a csomózás, a görög szumák, a kilim, a varrott szumák és ógobelin technikákat is tanulmányozhatjuk. Ennek a gyakorlódarabnak újra elkészítése vezetett arra

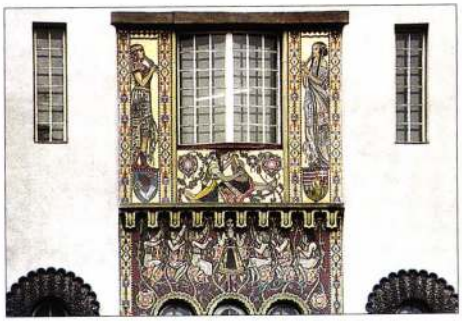

Nagy Sándor: Mozaik a marosvásárhelyi Kultúrpalota oldalhomlokzatán / Sándor Nagy: Mosaic on a side facade of the Palace of Culture in Marosvásárhely (now Tirgu Mures, Rumania)

a felismerésre, hogy a szövőműhelyben alkalmaztak egy eddig pontosan nem azonosított technikát, amit most varrott szumáknak nevezünk *Undi Mariska: Körösfői-Kriesch Aladár és a magyar szőnyeg* (*Magyarság*. 1930. IX. 29.) című cikkében szereplő elnevezés alapján. Ez a technika a szövés felületi hatását kelti, a láncfonalakra vékony felvetőfonállal történő vászonszövés után varrással keletkezik. Ezt a technikát fedezhetjük fel *Nagy Sándor Majmos*, valamint *Tigrises szőnyegén* (az Arte Galéria tulajdona) és Körösfői-Kriesch Aladár *Faültetők* (a Magyar Nemzeti Galéria tulajdona) című szőnyegén is. A technika elkészítése szövéssel, a színváltások aprólékosságát és a textil formatartását tekintve igen nehézkes lenne, viszont varrásos technikával gyorsabban és kevesebb szakértelemmel is elkészíthető.

A fent említett technikák mellett fontosnak tartottuk bemutatni a gödöllői szövőműhellyel kapcsolatban sokszor említett scherrebeck technikát. Ismeretes, hogy elsajátítása olyan fontos volt Magyarországon, hogy 1898-ban a *Tavaszi Nemzetközi Kiállítás* után az Iparművészeti Múzeumból *Frida Hansen Az angyalok kara* című szőnyegét postai úton eljuttatták *Kovalszky Saroltá*nak Németelemérre, hogy annak szövési technikáját elsajátítsa (*Németh Ferenc: A torontáli szőnyeg*, Fórum Könyvkiadó, Újvidék, 1993. levél: Magyar Iparművészeti Múzeum Irattára, 1898. 207. sz.). Kovalszky Sarolta később fontos szerepet töltött be a gödöllői szövőműhely beindításánál. Most Remsey Flóra kárpittervező művész és Mátéfy György textilrestaurátor művész segítségével a scherrebeck technikát is mintadarabon, illetve a kiállított textileken bemutatjuk. A szövési technikák és a mintaelemek összekapcsolási lehetőségeinek könnyebb érthetőségét segíti egy kis ismertető füzet a látogató számára.

A szövőműhellyel kapcsolatos kiállítás természetesen új szőnyegekkel és textiltervekkel, kartonokkal is büszkélkedhet. A centenáriumi tárlatra több olyan szőnyeg bemutatásával is készültünk, amelyet idáig még nem láthatott a nagyközönség. Ilyen *Mihály Rezső Padlószőnyeg szárnyas kőszálikecske figurával* című kilim szőnyege, amelyet a kiállításra restauráltatott a Gödöllői Városi Múzeum. A kompozíció érdekessége, hogy előtanulmányait megtaláltuk Mihály Rezső vázlatkönyvében, sőt sikerült azt a tárgyat is fotón bemutatni, amely alapján a vázlatrajz készülhetett. Most lesz látható Nagy Sándor *Biblia* gobelintervének kartonja, szintén restaurálás után. A centenáriumi kiállítás előtanulmányainak köszönhetően bemutathatjuk *Remsey Jenő Madaras (Aranyfácános)* gobelintervét, valamint Nagy Sándor *Liliomos* és Körösfői-Kriesch Aladár geometrikus motívumokkal díszített csomózott szőnyegét. Érdekes még az 1915-ben a temesvári papnevelde kápolnájába készült latin feliratos szőnyeg hiányos fényképfelvétele. A kutatások eredményeként még két, a gödöllői szövőműhellyel kapcsolatos újdonságot tudunk bemutatni, így Nagy Sándor *A rózsa és a lepke* című gobelintervét, amely Budapesten az Iparművészeti Múzeumban látható, valamint a szövőműhelyben készült, eddig Frey Rózsa munkájaként tudott ógobelint, amely a *Háromkirályok hódolatát* ábrázolja és jelen ismereteink szerint Remsey Jenő korai munkái közé sorolható. Ez a kárpit a Gödöllői Városi Múzeum Mese és mítosz című kiállításán tekinthető meg.

ŐRINÉ NAGY CECÍLIA
művészettörténész

A fotókat rendelkezésünkre bocsátó Gödöllői Városi Múzeum elnyerte „Az év múzeuma 2000" pályázat fődíját, amelyet 2001. május 19-én a Múzeumi Világnap alkalmából adtak át.

Gödöllő

A MEGNYITÓ ÉS AZ ÖLTÖZÉKMUTATÓ HELYSZÍNE,
A GÖDÖLLŐI KIRÁLYI KASTÉLY LOVARDÁJA AZ 5. KAPUN ÁT IS MEGKÖZELÍTHETŐ
(ADY ENDRE SÉTÁNY)

KÉRJÜK, HOGY AZ OKTÓBER 4-I ESEMÉNYEN VALÓ RÉSZVÉTELI SZÁNDÉKÁT
OKTÓBER 3-IG SZÍVESKEDJÉK JELEZNI AZ ALÁBBI TELEFONSZÁMON:
28/420-977 - GÖDÖLLŐI MŰVELŐDÉSI KÖZPONT

THE OPENING CEREMONY OF THE EXHIBITION AND THE FASHION SHOW
WILL BE PRESENTED IN THE RIDING HALL OF THE ROYAL MANSION.
ENTRANCE IS ALSO AVAILABLE THROUGH GATE NUMBER 5
(ADY ENDRE SÉTÁNY)

R.S.V.P. *GÖDÖLLŐ CULTURAL CENTER - PHONE: 28/420-977*

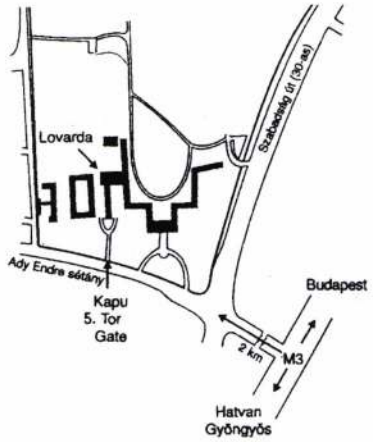

A KIÁLLÍTÁS A KASTÉLYMÚZEUMMAL ÉS A FELÚJÍTÁS ALATT ÁLLÓ TÖRTÉNELMI
ÉPÜLETRÉSZEK MEGTEKINTÉSÉVEL EGYÜTT ÉS KÜLÖN IS LÁTOGATHATÓ !

THE EXHIBITION, THE RECONSTRUCTION AND THE CASTLE MUSEUM CAN BE
VISITED AT THE SAME TIME OR SEPARATELY AS WELL.

A KASTÉLY LÁTOGATHATÓ:
ÁPRILIS 1 - OKTÓBER 31: 10-18 ÓRÁIG (PÉNZTÁR: 17 ÓRÁIG), HÉTFŐN ZÁRVA
NOVEMBER 1 - MÁRCIUS 31: 10-17 ÓRÁIG (PÉNZTÁR: 16 ÓRÁIG), HÉTFŐN: ZÁRVA

OPENING HOURS:
01. APRIL - 31. OCTOBER: 10AM-6PM (LAST TOUR: 5PM) CLOSED ON MONDAYS
01. NOVEMBER - 31. MARCH: 10AM-5PM (LAST TOUR: 4PM) CLOSED ON MONDAYS

H-2100 GÖDÖLLŐ, KIRÁLYI KASTÉLY - TEL.: 28/410-124, 420-131

Júniusra újabb hat termet restaurálnak Gödöllőn

Kastély a város szélén?

A Polgári összefogás Gödöllőért vitaklub ma este tartja sorozatának harmadik rendezvényét Kastély a város szélén? címmel a helyi művelődési központban. A tanácskozásra meghívott vendégek: Kalmár Péter, az Országos Műemlékvédelmi Hivatal elnöke, Varga Kálmán, a Környezetvédelmi és Területfejlesztési Minisztérium miniszteri biztosa, Csány Éva, a Grassalkovich Közalapítvány titkára, Nemes Tamás, a kastély közhasznú társaság ügyvezető igazgatója és Gémesi György, a város polgármestere.

A gödöllői királyi kastély nagyszabású rekonstrukcióját néhány éve kezdték, erről kérdeztük az ezért felelős *Varga* Kálmán miniszteri biztost, aki történész, illetve művészettörténész képzettségű.

– *Milyen értéket képvisel az épületegyüttes nemzeti örökségünkben?*

– Hazánk egyik legnagyobb barokk kastélya, alapterülete 17 ezer négyzetméter, s az épülethez egy 28 hektáros park is tartozik. Építtetője *Grassalkovich* Antal gróf (1694–1771), a XVIII. században újraformálódó magyar főnemesség jellegzetes képviselője, királyi személynök, a Magyar Kamara elnöke és *Mária Terézia* királynő bizalmasa. A kastélyt 1733 körül kezdik építeni a salzburgi származású építőmester, *Mayerhoffer* András tervei alapján és irányításával. A kettős U alakú épületet többször bővítették, illetve átalakították, jelenlegi formáját a múlt század elején nyerte el.

– *Hogyan vált belőle királyi kastély?*

– A kiegyezés évében, 1867-ben vásárlással a koronajavak része lett, és országgyűlési döntéssel a mindenkori magyar uralkodó pihenőrezidenciájának jelölték ki. E funkciója 1918-ig maradt meg. Különösen *Erzsébet* királyné tartózkodott szívesen Gödöllőn, ahol magyar személyzete mély szeretettel vette körül. Tragikus halála után a kastély felsőkertjéhez kapcsolva parkban örökítették meg emlékét. A királyi korszak évtizedeiben is végeztek átalakításokat, bővítéseket, így komfortosabbá tették a lakosztályokat, új márványyistállót és hatalmas kocsiszint építettek.

– *Mi lett a sorsa a kastélynak az első világháború után?*

– 1918 után a jogfolytonosság jegyében a kormányzó, *Horthy* Miklós számára rendezték be. Lényeges átalakítást nem végeztek az épületen, az 1930-as évek végén csupán egy ma már technikatörténeti kuriózumnak számító óvóhelyet építettek a déli előkertben. 1945 után sorsa – sok más hazai épülethez hasonlóan – a pusztulás lett. Falai között szovjet, illetve magyar katonai alakulatok tanyáztak, a gyönyörű termekben szociális otthonokat, szükséglakásokat alakítottak ki, a parkot pedig feldarabolták.

– *E méltatlan helyzet után mikor kezdődik újjászületése?*

– Védelmének gyökerei 1981-ig, az Országos Műemléki Felügyelőség, az OMF úgynevezett kastélyprogramjának az indításáig nyúlik vissza. A kormányzat által is támogatott *„Egyes kiemelt várak és kastélyok helyreállítása"* című terv keretében 1986 és 1991 között elvégezték a legégetőbb állagmegóvási munkálatokat. 1990-ben a szovjet hadsereg kivonult az épület déli szárnyaiból, s megszűnt a város által fenntartott szociális intézmény. Ebben az időszakban mintegy 130 millió forint állami forrásból elkészült a lovarda és az istállószárny tetőzet-, illetve homlokzatfelújítása, helyreállították a kettős kupolát és a központi szárnyak tetőszerkezetét. Közben a fal- és művészettörténeti feltárások révén tisztázódtak a műemlékegyüttes építési korszakai.

– *Mikor vetődött fel a kastély hasznosítása?*

– Az OMF irányításával 1991-ben készült el a kastély kulturális hasznosításának programja, amelyben múzeumi keretek között szemléltetik az épületegyüttes barokk főúri, illetve királyi korszakát, valamint egy múzeum kialakítását is tervezték. A gödöllői kastély sorsa, jövője ez időben emelkedett kormányzati ügygyé. Az előző év tavaszán rehabilitációjával először foglalkozott kormányhatározat, meghatározva a hasznosítás irányait is. Idegenforgalmi és kulturális vegyes funkció kialakítását írták elő. A rekonstrukcióra pedig – többéves ütemezésben – egymilliárd forint költségvetési keretet biztosítottak. Ezután került előtérbe a kezelői jogok rendezése. A kormány 1993-ban létrehozta a Grassalkovich-kastély Alapítványt, amelyet két év múlva közalapítvánnyá minősítettek át. Közben 1994 nyarán megalakult a Gödöllői Királyi Kastély Közhasznú Társaság, amelynek többségi tulajdonosa a Környezetvédelmi és Területfejlesztési Minisztérium, és 27-28 százaléknyi része van benne az alapítványnak, illetve a városi önkormányzatnak. A társaság 99 évre kapott használati jogot a műemlékegyüttesre, ennek értékéből, valamint apportingatlanokból a készpénztőkéje ekkor 1,1 milliárd forint, amely 1997-ban már 2,1-re emelkedett.

A megszokott, gyönyörű felvételekkel szemben a látogató még ilyen felemás látvánnyal találkozik: pompa és pusztulás egy képben...

Havran Zoltán felvétele

– *A kastély ügye – láthatóan – a közhasznú társaság megalakításával, valamint a környezetvédelmi minisztérium részéről az állami képviseletet és felügyeletet ellátó miniszteri biztos kinevezésével kapott új lendületet. Milyen lehetőségeket hozott az új helyzet?*

– A társaság – mint felelős gazda – mindenekelőtt szakított a korábbi irreálisnak bizonyult koncepcióval, miszerint a lepusztult épületegyüttes hasznosítása és helyreállítása elsősorban nagybefektetők bevonásával oldható meg. Fő célként a kulturális-múzeumi funkciót fogalmazta meg, hiszen ez hozza az idegenforgalmat, ugyanakkor képes a vállalkozói tőke mozgósítására is, amely gyorsítja a helyreállítást. 1994-ben sikerült a kastélyban még meglévő szükséglakások kiürítése, s megkezdődhettek a generáltervezői és a felújítási munkálatok. Így a kastély már a következő évben bekapcsolódhatott az idegenforgalomba, április és november között egy része már látogatható volt, időszaki kiállításai pedig megtekinthetők. Két év alatt százezer érdeklődőt vonzott.

– *Ezekben az években – 1994 és 1996 között – közel 1,1 milliárd forintos állami költségvetési keretet, 250 milliós önkormányzati eredetű pénzt és mintegy 140 millió forintos vegyes társasági bevételt használhattak fel. Mi valósult meg ebből?*

– 1996 augusztusára sikerült befejezni a beruházás első ütemét az épület legszebb, központi szárnyainak a helyreállítását. Megnyílt a királyi enteriőröket bemutató múzeum, *Ferenc József*, illetve Erzsébet királyné szalonja, dolgozó-, valamint írószobája, a díszlépcsőház, a kis ebédlő, a Mária Terézia-szoba. Ezenkívül egy különtermekkel működő kávézó, valamint ajándékcentrum. Azóta működnek a különféle rendezvénytermek. A kastély eddig mintegy százmillió forint vállalkozói tőkét vont be a rehabilitációba. A rekonstrukció jelenleg – s még évekig – mintegy kétszáz embernek ad munkát.

– *Hogyan halad a rekonstrukció?*

– A központi szárnyban újabb hat terem nyílt meg – költségük 140 millió forint volt –, elkészült a díszudvar és az egyik pálmaház, ez utóbbi vállalkozói tőkével mintegy 40 millió forint értékben. A kastély szállodájának és a teljes fronti rész helyreállításának fedezetéül egymilliárd forintos állami kezességvállalású hitel szolgál. A környezetvédelmi alap plusz 300 millió forinttal járult a munkálatokhoz. Sokat költöttünk a déli szárnyra, a tervezésre és a födémcserékre. A központi alapból az idén 500 millió forintot a rendezvénycentrum kialakítására fordítunk, amelyet az ősz végén nyitunk meg. Egy másik állami keretből június elejére újabb hat termet újítunk fel, valamint az északi előkertet, összesen 90 millió forintért. A kastély tizenöt lakosztályos szállodája a jövő év végére készül el.

– *A Grassalkovich-kastély a város központjában foglal helyet, de a hétfői vitaest címe: Kastély a város szélén? Ebből úgy tűnik, mintha az önkormányzatnak nem lenne szívügye a rekonstrukció.*

– A város annak idején 300 millió forint értékű ingatlanapporttal lépett be a közhasznú társaságba. Az utóbbi által hozott világcégek ugyanakkor várhatóan több százmillió forint iparűzési adót jelentenek az önkormányzatnak. Sajnos, a kastély közvetlen környékének fejlődése nem tart lépést a rekonstrukció előrehaladásával. Pedig ennek keretében készült el egy rendezési terv, amit átadtunk a városnak, amely egy látogatási-szolgáltatási, sőt művésztelepi központot vázolt fel a kastély közvetlen környékén. A város eddig csak – még 1996-ban – néhány millió forintos beruházással egy hatvan személyautó és öt autóbusz befogadására alkalmas parkolót épített a kastélyba látogatóknak. Jó lenne, ha a hatalmas épületegyüttes környéke is mihamarabb rendeződne, hiszen az idegenforgalom a közeljövőben várhatóan rohamosan növekszik.

Botlik József

jutalmazó díjat 1992-ben újjaalapították. Évente tíz személy kaphatja meg képzőművészeti, művészeti írói, művészettörténeti tevékenysége elismeréseként. (A pénzjutalom bruttó hetvenötezer forint.)

FERENCZY NOÉMI-DÍJ

A Művelődési és Közoktatási Minisztérium 1992-ben hozta létre, hogy kiemelkedő iparművészeti, ipari tervezőművészeti, illetve művészettörténeti tevékenységet jutalmazzon vele. Évente tízen kaphatják meg. A plakett mellé bruttó hetvenötezer forintos pénzjutalom jár.

JÁSZAI MARI-DÍJ

Az 1953-as kormányhatározattal létrehozott kitüntetést 1992-ben újjáalapították. Kiemelkedő színművészeti és színháztudományi tevékenység elismeréseként évi tíz személy kaphatja meg. (Bruttó hetvenötezer forintos pénzjutalom.)

BALÁZS BÉLA-DÍJ

Az 1958-ban minisztertanácsi határozattal alapított, majd a művelődési tárca által 1992-ben újjáalapított kitüntetést a mozgóképelőállítás területén kifejtett kiemelkedő alkotótevékenység, valamint művészi és tudományos teljesítmény elismeréseként évente tíz személy kaphatja meg. (Plakett és bruttó hetvenötezer forint.)

BALOGH RUDOLF-DÍJ

A Művelődési és Közoktatási Minisztérium 1992-ben alapította kimagasló fotóművészeti és fotóelméleti tevékenység elismerésére. Évente két személy veheti át a mindig, hosszú szervezőmunka előzte meg. A különböző művészeti területek díjazottainak listáját ugyanis szakmai kuratóriumok állítják össze, amelyek tagjait a szakmai szervezetek delegálják. Nincs előírás arra, hogyan, milyen időközökben kell ezeket a testületeket megújítani, minden kuratórium maga dönt arról, évente vagy ennél ritkábban cseréli-e a tagjait. Maguk dolgozzák ki szervezeti és működési rendjüket is.

A művelődési miniszternek ugyan joga van felülbírálni a szakmai testületek által összeállított listát, de amint azt megtudtuk, 1992 óta egyetlen miniszter sem élt ezzel a jogával. A kuratóriumok viszont, mivel figyelnek arra, hogy ne lépjék túl a kitüntetés rendeletileg előírt keretszámát, nem is kényszerítik a tárca vezetőjét arra, hogy maga válogasson a jelöltek közül.

A szakmai kuratóriumok élén elismert, megbecsült alkotók állnak. Idén a József Attila-díj szakkuratóriumát *Pomogáts* Béla, a *Magyar Írószövetség* elnöke, a Liszt-díjét *Csengery* Adrienne magánénekes, a Szabolcsi Bence-díjét *Kárpáti* János zenetörténész, a Harangozó-díjét *Dózsa* Imre balettművész, a Ferenczy-díjét *Lovag* Zsuzsa, az *Iparművészeti Múzeum* főigazgatója, a Munkácsy-díjét *Pásztor* Gábor grafikusművész, a Balogh Rudolf-díjét *Eifert* János fotóművész, a Hortobágyi-díjét *Heitz* György, a Jászai-díjét pedig *Eszenyi* Enikő irányította.

Érdemrend és -kereszt

A névsorokat a tárcák vezetői készítik

Az 1991. évi 31. törvény alapján a Kossuth- és Széchenyi-díjakkal együtt, minden év március 15-én adják át a *Magyar Köztársasági Érdemrendeket* és *Érdemkereszteket*. Nem kifejezetten kulturális elismerésekről van szó, bárkinek adhatók, tudósok, pedagógusok is kaphatják. Mindkét kitüntetési fajtának három fokozata van. Az érdemkereszt lehet arany, ezüst és bronz, az érdemrend lehet tiszti-, közép- és kiskeresszttel díszített. Az elismerésekkel pénz nem jár. Formálisan e kitüntetéseket is a köztársasági elnök adományozza, de az államfőnek valójában csak ellenjegyzési jogköre van, a miniszterelnök terjeszti fel, hagyja jóvá a díjazottak névsorát, amelyet a különböző tárcák miniszterei állítanak össze.

(d. m.)

A különféle szakmai szervezetek, intézmények[illegible] nyektől beérkezett listákat tizenkét albizottság mérlegeli. Az albizottságok vezetőiből és további nyolc tagból, valamint a miniszterelnökből áll a főbizottság, amely a végső névsorról határoz. A díjak odaítéléséről végeredményben azután a kormány dönt. Olyan már előfordult, hogy a lista bővült a kormányülésen, arra azonban még nem volt példa, hogy kihúztak volna nevet a főbizottság által javasoltak közül. Évente általában harminc díjat adományoznak. A bizottságok tagjait a miniszterelnök jelöli ki, a kiválasztott személyiségek öt évre szóló megbízást kapnak.

Az Antall-kormány által kinevezett bizottságok tagjai 1996-ban hoztak utoljára döntést. Horn Gyula miniszterelnök 1997-től állíthatta fel az új testületeket. A kormány 1996. október 2-án hozott határozata alapján 1997-től a főbizottság tagja lett Ferge Zsuzsa szociológus, Halász Béla akadémikus, orvos, Kányádi Sándor író, költő, műfordító, Kerkápoly Endre egyetemi tanár, a műszaki tudományok doktora, Keviczky László akadémikus, villamosmérnök, Nemecz Ernő akadé-[illegible] tagjai a környezet- és természetvédelmi, valamint természeti erőforrások albizottsága elnöke Ádám Antal akadémikus, geofizikus, a természettudományok alaptudományai és gyakorlati eredményei elnevezésű albizottságé Beck Mihály akadémikus, kémikus, a biológiai és agrártudományié Horn Péter, akadémikus, a Pannon Agrártudományi Egyetem rektora, az irodalmié Szakonyi Károly író, a színház- és filmművészetié Kállai Ferenc színművész, az építészeti, építési és területfejlesztési albizottságé Kollár Lajos, a Budapesti Műszaki Egyetem egyetemi tanára, az elektronikai és informatikaié Lajtha György egyetemi tanár, a műszaki tudományok doktora, a műszaki alkalmazott tudományok és innovációs alkotások nevű albizottságé Michelberger Pál akadémikus, mérnök, a zenei és táncművészetié Petrovics Emil zeneszerző, a képző-, fotó- és iparművészetié Schrammel Imre keramikusművész, a társadalomtudományié Szelényi Iván akadémikus, szociológus, az orvostudományié Vizi E. Szilveszter akadémikus, orvos.

(devich)

kutatás, a műszaki fejlesztés, a kulturális és művészeti alkotások, a gyógyítás, az oktatás-nevelés terén kivételesen magas színvonalú, példaértékű, nemzetközileg elismert eredményt ért el". A törvény két fokozatról beszél, nagydíjról és díjról. A Széchenyi-díj a Kossuth-díjjal azonos értékű pénzkiegészítéssel jár.

Mivel a törvény nem szabályozza, hányan részesülhetnek évente a két díjban, a kitüntetettek száma évente változik. Az idei döntések már megszülettek. A március 15-i ünnepségen a Parlamentben tizenhatan vehetnek át Kossuth-, tizennyolcan egyéni Széchenyi-díjat és tizenegyen osztoznak az öt megosztott Széchenyi-díjon.

(osztovits)

Az alkotókedv serkentésére

Az építészek legmagasabb szakmai kitüntetése

Az *Ybl Miklós-díjat*, az építészek legmagasabb szakmai elismerését a *„szocialista-realista építészeti és városépítészeti alkotások tervezőinek kitüntetésére, valamint az alkotókedv serkentésére"* alapította a *Minisztertanács* 1953-ban. Az alapító okiratot *Nagy* Imre írta alá. Kezdetben hat első fokozatú, valamint hat második fokozatú elismerést lehetett kiadni. A díjazottakról az *Építészeti Tanács* előterjesztésére, a *Magyar Építőművészek Szövetségének* meghallgatásával a Minisztertanács döntött.

Az előző rendeletet 1956-ban módosították. Ebben emelték a pénzjutalmat, az előterjesztésre pedig az építésügyi minisztert jelölték ki. Módosult a kiválasztottak köre is, elsősorban az előző évben épült alkotások tervezőit, valamint az építészet színvonalát emelő tudományos munkák szerzőit kellett javasolni.

Az eltelt évtizedek során többször változtatták a díj fokozatait és a vele járó pénzjutalom összegét. Legutóbb a 1991. évi XXXI. törvény a Magyar Köztársaság kitüntetéseiről – egyebek mellett – úgy rendelkezett, hogy a miniszter szakmai díjat alapíthat. Az e törvényben kapott felhatalmazás alapján a környezetvédelmi és területfejlesztési miniszter úgy intézkedett, hogy *„a hazai környezet építése, alakítása és értékmegőrzése érdekében huzamosan kifejtett kimagasló építészeti alkotótevékenység elismeréséül március 15-e alkalmából évente öt Ybl Miklós-díj adományozható. A díjjal emlékérem és százezer forint pénzjutalom jár … A korábban hatályos jogszabályok alapján adományozott Ybl Miklós-díj egyenértékű a jelen rendelet alapján adományozásra kerülő Ybl Miklós-díjjal"*. A miniszter 1993-ban azt rendelte el, hogy a díj *„csak egyéni építészeti teljesítmény elismeréseként adományozható"*. A jelölteket héttagú bizottság terjeszti fel. Elnöke jelenleg dr. *Szaló* Péter, a KTM területfejlesztési és építésügyi hivatalának helyettes államtitkára, tagja – az idei esztendőtől három éven át – *Cságoly* Ferenc, *Noll* Tamás, dr. *Tóth* Zoltán, *Virág* Csaba, *Kerényi* József és *Török* Ferenc építész.

(vida)

Nyugdíj helyett jutalom

Érdemesek, kiválók és babérkoszorúsok

A rendszerváltozás után a kormány eltörölte a Kiváló és Érdemes Művész elismerést, de megmaradt, sőt az elmúlt évtől emelkedett a címek régi tulajdonosainak járó nyugdíjkiegészítés. E két elismerést azonban nem tudták pótolni az új alapítású kitüntetések, ezért a kormány 99/1996-os rendelete újjáélesztette a kiváló és érdemes címet, s megalapította a *Magyar Köztársaság Babérkoszorúja* díjat is. Az átadásra minden év március 15-én kerül sor, első alkalommal, 1996-ban a honfoglalás ezeregyszázadik évfordulója tiszteletére augusztus 20-án osztották ki.

„A Magyar Köztársaság Érdemes Művésze díj azoknak a magyar állampolgároknak adományozható, akik a művészi alkotómunka területén huzamosabb ideig kiemelkedő művészeti értéket hoztak létre." Évente tízen részesülhetnek az elismerésben, a címhez a Kossuth-díjjal járó pénzjutalom mindenkori összegének harminc százalékát is kézhez kapják.

A Magyar Köztársaság Kiváló Művésze díj csak azoknak adható, akik már rendelkeznek a Magyar Köztársaság Érdemes Művésze címmel. A két elismerés adományozása között legalább öt évnek el kell telnie. A díjban évente öten részesülhetnek, a pénzjutalom a Kossuth-díj mindenkori összegének a fele. Kivételes esetekben azonban a Kiváló Művész díj 2007. március 15-ig adományozható azoknak az Érdemes Művész címmel nem rendelkező állampolgároknak is, akik *„legalább húsz éve magasszintű művészeti tevékenységet"* folytatnak.

Új alapítású irodalmi díj a Magyar Köztársaság Babérkoszorúja, amelyet évente két, kiemelkedő teljesítményt nyújtó alkotó kaphat. Az elismeréssel a Kossuth-díjjal járó pénzösszeg fele is együtt jár.

A díjak adományozására a művészeti élet területén működő jogi személyek tehetnek javaslatot. Ezek elbírálását héttagú, a miniszter által kijelölt és vezetett bizottság végzi. A végső döntést a miniszterelnök hozza meg.

Az oldalt szerkesztette: Hanthy Kinga

Fővárosi református templomok

Koós Judit kötete

A budavári *Lítea könyvszalonban* mutatták be *Koós* Judith művészettörténész *Református templomok Budapesten – Két évszázad kultúrtörténete és művészete 1775–1995* című albumát. A kötet amely az első összefoglaló monográfia a főváros kálvinista templomairól, a *Bíró Family Kiadó* gondozásában látott napvilágot.

A szerző a főváros több mint félszáz kálvinista temploma közül csak azt a húszat mutatja be, melyek kultúrtörténeti szempontból a legjelentősebbnek tekinthetők: köztük a barokk *óbudai templomot*, amelynek alapítólevele 1785-ből származik, a neoklasszicista, *Hofrichter* József és *Hild* József által tervezett *Kálvin téri templomot*, a milleniumkor felavatott, *Pecz* Samu tervei szerint neogótikus stílusban épült *Szilágyi Dezső téri templomot*, az egykori *Konvent* ma is álló épületét, amelyet első olimpiai bajnokunk, *Hajós* Alfréd tervezett, valamint a zuglói, a Hold utcai, a Városligeti fasori, a pasaréti, a kőbányai, a Szabadság és a Nagyvárad téri templomot, a *Ráday Kollégiumot*.

(d. m.)

Elhunyt Marcel Carné

Kilencvenéves korában Párizs környéki otthonában csütörtökön meghalt a XX. századi filmművészet egyik legnagyobb alakja, a híres francia filmrendező, Marcel *Carné* – tudatta az *MTI*.

Carné huszonegy játékfilmet készített, köztük olyan remekműveket, mint a *Külvárosi szálloda* (1938), a *Ködös utak* (1938), a *Mire megvirrad* (1939) és főként a *Szerelmek városa* (1945), amelyet a kritikusok minden idők legjobb filmjei között tartanak számon.

Elfeledett színháztörténeti érték: a gödöllői kastélyszínház

A Nemzeti Színház eszméjéhez kapcsolódhatna

A magyarországi művelődés XVIII. századi történetében meghatározó szerepe volt a főnemesi kastélyokban létrejött udvari kultúrának, amelyen belül a tudományosság és a művészeti mecenatúra mellett ekkor terjedt el a színházkultúra ápolása is. Kismartonban 1762-től működött az *Esterházy* család színháza, majd a fertődi rezidencia kiépülésekor, 1769-től Esterházán is operaház létesült. Nagyváradon *Patatich* Ádám püspök működtetett kastélyszínházat a század derekán, s a látványos mulatságokat közismerten kedvelő *Batthyányak* több kastélyában – Rohoncon, Körmenden, Németújváron – is tartottak rendszeresen színielőadásokat. *Pálffy* Miklós országbíró pozsonyi palotájának kertjében, a Várhegy oldalán emeltetett színházépületet 1770. körül, s ugyancsak pozsonyi palotájában alakított ki színházat *Erdődy* János főispán is 1785-ben.

Az egykori kastélyszínházak legtöbbje az épületek későbbi átalakításai miatt ma már legföljebb nyomokban mutatható ki. A mai országhatárokon belül pedig mindössze két olyan kastély található, amelyekben eséllyel és hitelesen rekonstruálható a XVIII. századi főúri színházkultúra helyszíne: az egyik a fertődi kastélyegyüttes operaháza, a másik a gödöllői *Grassalkovich-kastély* színháza.

Gödöllőn *II. Grassalkovich* Antal herceg építtetett színháztermet az 1780-as évek elején. A tér megkomponálása az illúziókeltés fölényes tudásával, a színek, fények és anyagok pontos megválasztásával történt. A gazdagon festett nézőtér hátsó falát karzatok foglalták el, kettős páholysorral a hercegi család számára. A nézősereg (mintegy száz fő) fogadására zártszékek és rendes ülőhelyek szolgáltak, az előszínpad előtt külön helye volt a zenekarnak. A felül kosáríves lezárású színpad a kulisszás rendszer miatt vertikálisan tagolódott, segítve a barokk illuzionizmusának kibomlását.

A gödöllői színházban a pesti és budai, olykor a győri színtársulatok játszottak. Ismerünk néhány nevet a színiigazgatók közül is. 1785 körül a herceg színházát Johann Peter *Mayer* vezette, aki Pozsonyban, Eszterházán és Pesten is játszott társulatával. Működött Gödöllőn Franz Jakob *Scherzer*, az egyébként Auersperg herceg bécsi magánszínházában és Győrben is játszó társulatvezető. 1792 táján fordult meg a kastélyszínházban Philipp *Benrdt*, aki Kassán, Kolozsvárott és Sopronban is dolgozott. Grassalkovich herceg egyébként nemcsak gödöllői, hanem pozsonyivánkai rezidenciáján is működtetett színházat, itt többnyire Christoph *Seipp* pozsonyi társulata játszott.

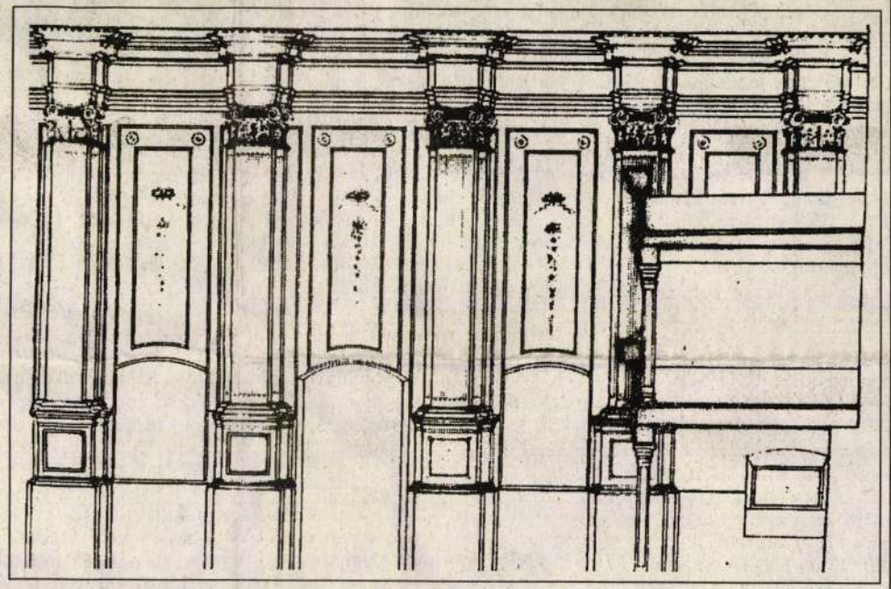

A nézőtér bejárati oldalfalának nézete a gödöllői kastélyszínházban

A gödöllői színházterem megszüntetésére 1868-ban került sor. Az ekkor királyi pihenőkastélynak berendezett épületegyüttesben újabb vendégszobákat kellett kialakítani, így a színház teréből tizenöt új szobát nyertek. A még megmaradt díszleteket és eszközöket elárverezték.

A kastély utóbbi években felgyorsult helyreállítása során sikerült feltárni az egykori színházterem architektúráját, a szcenikai berendezések rekonstrukcióját lehetővé tevő nyomokat és a rendkívül igényes falfestéseket. A kutatások bebizonyították, hogy Magyarországon ez az egyetlen megmaradt kulisszás rendszerű barokk színház, így értéke nemcsak az építészettörténet, hanem a hazai színháztörténet vonatkozásában is egyedülálló.

A műemlékegyüttes felújítási és hasznosítási terveiben a XVIII. századi, kuriózum számba menő színház helyreállítása, illetve rekonstrukciója szerepel. Bár a terv megvalósításának forrásoldala még bizonytalan, annyi bizonyos, hogy a helyreállítás után nem állandó társulattal rendelkező, hanem idény jellegű vagy sajátos repertoárral dolgozó fiókszínházként működő egységről lehetne szó az ódon falak között.

A jövő terveinek pontos kimunkálásához szükség volna a színházi szakma közreműködésére is. Valamiféle közös gondolkodásra annak érdekében, hogy egy ilyen élővé tehető színháztörténeti érték perspektívát kapjon, kapcsolódva esetleg a *Nemzeti Színház* eszméjéhez is. Bár a tradíciók a mai világban nem igazán köteleznek, tegyük hozzá a fentiekhez: az a Grassalkovich család, amely a gödöllői kastélyszínházat megépítette, adományozott telket Pesten a Nemzeti Színház megépítéséhez is. Nem a családon múlott, hogy a telek végül is nem szolgálhatta a Nemzeti Színház ügyét, ahogy ma sem a Grassalkovichokon múlik, hogy kastélyszínházuk sorsa ezután hogyan alakul.

Varga Kálmán

Költségvetési kontra médiatörvény

A kulturális bizottság támogatja a Duna tévét

A *Duna televízió* tulajdonosi jogait gyakorló *Hungária Televízió Közalapítvány* kuratóriumának elnöksége csütörtökön rendhagyó ülést tartott, amelyre meghívták az Országgyűlés kulturális és sajtóbizottsága médiaalbizottságának tagjait. Közülük *Kósa* Ferenc alelnök, valamint *Molnár* Péter, *Lányi* Zsolt, *Rózsa* Edit és *Takács* Péter vett részt a találkozón.

Bíró Sándor, a közalapítvány kuratóriumának elnöke tájékoztatóján elmondta, hogy a médiaalbizottság tagjaival eszmét cseréltek a Duna tévé szerepéről, feladatairól, finanszírozási kérdéseiről. A résztvevők egyetértettek abban, hogy a Duna televízióra szükség van, és biztosítani kell a megfelelő anyagi hátteret a működéséhez, hogy versenyképes maradjon. A Duna tévé számára a jövő évi költségvetési törvény tervezete *nyolcszáznégymillió* forint támogatást irányoz elő, ami névértékben is kevesebb, mint amennyi pénzből az intézmény ebben az évben gazdálkodott. Ezenkívül a Duna televízió kétszázötvenötmilliós adóssággal küszködik, főleg az *Antenna Hungáriának* tartozik. A közalapítvány kuratóriuma *egymilliárd-kétszáznegyvenötmillió* forint költségvetési póttámogatásért és *ötszázmilliós céltámogatásért* fordult az Országgyűlés kulturális, illetve költségvetési bizottságához. Ennyi pénzre lenne szüksége a Duna tévének ahhoz, hogy jövőre is biztonságosan működjön, és tartozások nélkül kezdje el a következő évet.

Molnár Péter szerint a médiatörvény által előírt költségvetési támogatást mindenképpen biztosítani kell a Duna televíziónak, az erről szóló három paragrafusból a költségvetési törvény mostani tervezetében csak „másfél" teljesítéséhez elegendő támogatás szere-

TELEVÍZIÓ

Halász Judit (Tv 2, 14.55)

TV 1

5.40 Gazdatévé 6.00–9.00 Nap-kelte 9.00 Tízórai 9.10 Sportakadémia 9.35 Tízórai – Benne: 9.50 Játék 10.00 Magad uram… 10.20 Úti tipp Kb. 10.45 Főzősarok 10.50 Hírek, információk, meteorológia 11.05 Dallas 12.00 Déli hatangszó. Hírek 12.05 Üzlet délidőben 12.25 Telepakk 14.10 Unser bildschirm 14.35 Hrvatska kronika 15.00 Hírek 15.10 Magyarország ma 16.00 Hírek 16.05 Üzlet 16.30 Shakespeare-mesék 17.00–18.55 Péntek délután – Benne: 17.00 Évgyűrűk Kb. 17.30 Téka Kb. 17.40 15 perc 18.00 Ablak 18.55 Esti mese: Égből pottyant mesék 19.15 Naprakész 19.30 Híradó 20.01 Telesport 20.15 MC – Magyarok cselekedetei 20.25 Dallas 21.25 Apropó 22.15 Magyarok a világ filmgyártásában: A szarvasvadász, am. film 23.40 Híradó 3. 23.50 BBC-híradó

TV 2

12.00 Szieszta 14.55 Magyarok a világ filmgyártásában: Álmodozások kora, magy. film 16.30 Van öt perce? 16.35 Könyvvilág 16.45 Kerengő 17.30 Körzeti híradók 18.00 Skippy kalandjai 18.30 Úrgammák, sci-fi sor. 19.05 A vándor 19.55 Szemlátomást 20.10 1956 – 40 év után 21.00 Híradó 21.10 Kék percek 21.15 Tipp-Hopp! 21.45 Múzsa 22.00 Objektív 22.35 Lapzárta 22.40 Fociles 23.00 Berlioz: Requiem 0.35 MC – Magyarok cselekedetei

DUNA TV

8.00–12.00 Képes krónika 12.00 Lapozó 12.20 Váltó 13.00 Esti kérdés 13.15 Buszok, luzzuk, virágok 13.35 Zsolozsma mindenszentek ünnepén 14.30 Magyarok a filmvilágban: Háromgarasos opera, ném. film 16.15 Magyarok a filmvilágban: mesterek és tanítványok, magy. rip.-film 17.05 Hélène és a fiúk 17.25 Váltó-info 17.40 Mese: Tom; Csodakörhinta 18.00 Híradó 18.15 A helyettesítő tanár 19.40 Filmetűdök klasszikus zenére – Mesterművek 20.05 Közép-európai magazin 20.45 Esti kérdés 21.00 Híradó 21.20 Sportpercek 21.30 Magyarok a filmvilágban: Hallstadti ballada 21.45 Magyarok a filmvilágban: Egy asszony meg a lánya, ol.–fr. film

MULTICHOICE

8.00 Szaftos élet, zenés dráma 9.45 Hová tűnt Max, családi mozi 11.30 Casanova '70, vígjáték 13.30 A mélység titka, sci-fi 16.00 A régi járvány, vígjáték 17.45 Férfi a padláson, dráma 19.20 Szórakoztatók – A hét hírei 19.55 Bundesliga, 1995/1996 21.50 Gyilkosság barátok között, dráma 23.25 A rabod vagyok, vígjáték

SZÍV TV

0.00, 930, 11.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.30, 19.30 Kereskedelmi show 5.00, 11.30, 15.30 Szív tv képes magazin 9.00 Torna 10.00 Egészségmagazin 12.30 Flört 13.30 Kockáztató 14.30 Mozdulj! 16.05 Slágermúzeum 17.30 Kojak 18.30 Csillagjegyző 19.00 Az új Lassie 20.00 Különjárat 20.30 „Nem boszorkányság…" 21.00 City 21.15 Freddy halála, am. horror 23.00 „Az én esetem…"

M SAT

Kb. 1.10 Music Box 6.00–9.00 „Vekker" 9.00 Music Box 13.00 Budo-magazin 13.30 A 3 négy keréken 14.00 Parti sétány Ausztrália 14.30 Játszd újra… 15.00 FBI 16.00 Bulivonal 16.30 Levis Top Ten 17.00 Nap tv 19.30 Parti sétány Ausztrália 20.00 Szirének és szirénák 21.00 Gyilkos utcák 22.00 Szamurájok fejedelme, am. film 23.45 Roar tv 0.45 Menekülő emlékezet

RÁDIÓ

Begányi Ferenc (Bartók, 14.44)

KOSSUTH

4.30 Reggeli krónika 8.10 Műsorszemle 8.28 A Szabó család 9.00 Hírek. Időjárás 9.05 Napközben 11.00 Hírek. Időjárás 11.05 Cigányfélóra 11.35 Az élet komédiásai 12.00 Déli krónika 12.30 Ki nyer ma? 12.40 Törvénykönyv 12.50 Külpolitikai figyelő 13.00 Hírek. Időjárás 13.05 Vendég a háznál 13.20 Sweelinck: XXXVI. zsoltár 13.30 Örüljetek az Úrban mindenkor! 14.00 Hírek. Időjárás 14.05 Klasszikusok mindenkinek 14.35 Hiába 14.54 Irodalmi műsorajánlat 15.00 Hírek. Időjárás 15.05 Parlamenti ütköző 15.55 Kamatozó forintok 16.00 Délutáni krónika 16.10 Mindennapi gazdaság 16.20 Hasznos tudnivalók 16.25 Népzenei híradó 17.00 Hírek. Időjárás. Útközben 17.05 „Magyarországról jövök…" 18.00 Esti krónika 18.30 Ráadás 19.00 Hírek. Időjárás 19.05 Sportvilág 19.25 Műsorismertetés 19.30 Jó éjszakát, gyerekek! 19.40 A sánta szabadság 20.00 Hírek. Időjárás 20.05 Magyar daloskert 20.30 Határok nélkül 21.00 Hírek. Időjárás 21.05 A Solaris együttes felvételeiből 21.25 Fórum 22.00 Késő esti krónika 22.30 1956. november 1. 23.00 Hírek. Időjárás. Kenó 23.05 Hangverseny-múzeum 24.00 Hírek. Időjárás 0.10 Himnusz

PETŐFI

4.30 Hírek. Időjárás 4.33 Hajnali dallamok 6.00 Hírek. Időjárás 6.03 Reggeli csúcs 7.45 Zöld/sport/reggel 8.00 Petőfi-délelőtt 11.47 Apró-cseprő – gyerekekről 12.00 Nóták 12.50 Korkérdés 13.00 Hírek. Időjárás 13.03 Manapság… 13.08 Állomáskereső 13.15 Egy arc 13.45 Időjárás- és vízállásjelentés – Kettőtől ötig 14.00 Péntektől péntekig 17.00 Hírek. Időjárás 17.03 Petőfi-délután 18.54 Gordiusz plusz 19.00 Hírek. Időjárás 19.03 Kölyökóra 20.00 Garázs 20.30 Péntek esti dzsessz 21.00 Hírek. Időjárás 21.03 Gyurkovics-szalon 22.00 Pillantás európai diszkókba 23.00 Hírek. Időjárás 23.03 Sporthíradó 23.10 Ennyi… – Éjszaka

BARTÓK

6.00 Hírek. Időjárás 6.03 Klasszikusok 6-tól 8-ig 8.00 Hírek. Időjárás 8.03 Műsorismertetés 8.10 Pódium 9.22 Zurab Andzsaparidze operafelvételeiből 10.00 Hírek. Időjárás 10.05 Vonzódások 11.00 Kamarazene 11.40 Magyar dallam 12.00 Hírek. Időjárás 12.05 Hangverseny délidőben 13.22 A kórusirodalom mestermüveiből 14.00 Hírek. Időjárás 14.05 A szezon vége 14.44 Begányi Ferenc operaáriákat énekel 15.10 Versenyművek 16.00 Hírek. Időjárás 16.05 XIX. századi kamarazene 16.50 Liszt nyomában Európában 17.50 Ez van! 18.00 Hírek. Időjárás 18.05 Bibliai témájú operákból 19.00 A zene erkölcsi és gyógyító hatása 19.35 Kapcsoljuk a Zeneakadémia nagytermét Kb. 21.35 Hangszerszólók 22.00 Hírek. Időjárás 22.05 A kamarazene kedvelőinek 23.00 12 rádió 7 nyelven 24.00 Hírek. Időjárás. Szózat

RÁDIÓ BRIDGE

8.00 Central Europe Today – angol nyelvű hírek 9.00 Forintos percek 10.00-10.30 Ablak a hídon – a Microsoft Magyarország számítástechnikai műsora 10.45, 14.45 és 18.45 Apró 19.00–21.00 My generation – kívánságműsor a beat-pop-rock hőskorából 22.00 Szilágyi János telefonos műsora 24.00 A hét lemeze – a pénteki adás ismétlése

Közép-európai magazin

A Duna tv-ben ma 20.05-kor sugározzák a Közép-európai magazint. A tartalomból: Mezőségiek együtt: szórványvidék, sok gonddal-bajjal, de a vicei hívó szóra felkerekedtek, s részt vettek a mezőségiek néptánctalálkozóján – A magyar diaszpóra '89 után: az új helyzetbe került nyugati magyarság hol kapcsolódhat be a haza dolgaiba? – Rákóczi Kassán: a vezérlő fejedelem hamvai hazahozatalának 90. évfordulóján ünnepségeket rendeztek Kassán – 1944, adorjáni áldozatok: 56 magyar embert végeztek ki a partizánok Adorjánban az egyházi anyakönyvek adatai szerint. Rájuk emlékeznek a halottak napja előestéjén

Apropó

A Tv 1-en ma 21.25-kor sugározzák az Apropót, Kepes András műsorát. A tartalomból: Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy ember és egy asszony. Volt nekik hat fiuk. No meg tizennégy lányuk. Vasárnap délben harmincketten ülték körül az asztalt. Nagy boldogságban éltek a falu végén, a tanyán. Ez nem

SZÍNHÁZ

Operaház: Requiem (bérletszünet, fél 8) – ***József Attila Színház:*** Vircsaft (Gáli bérl. 1. ea., 7) – ***Katona József Színház:*** Cseresnyéskert (7) – ***Kamra:*** Cseh Tamás – Régi és új dalok (7) – ***Madách Színház:*** Isten pénze (8) – ***Madách Kamara:*** Apácák (7) – ***Mikroszkóp Színpad:*** Mindenki mindenkivel… (fél 8) – ***Várszínház:*** Ványa bácsi (7) – ***R. S. 9. Stúdiószínház:*** A hegyek óriásai (8) – ***Stúdió „K":*** Jacques vagy a behódolás (fél 8) – ***Vidám Színpad:*** Második nekifutás (7) – ***Angyalföldi Gyermekház:*** A Palio Buzuki együttes koncertje (7) – ***Fonó Budai Zeneház:*** In Team trió koncertje (8) – ***Óbudai Társaskör:*** Zákányi Emőke [illegible] MRT szimfonikus zenekarának és énekkarának koncertje (fél 8) – ***Fővárosi Nagycirkusz:*** Eszményi cirkusz (du. 3) – **A Budapest Bábszínház** igazgatósága közli, hogy a november 2-án, szombaton délután 4 órára hirdetett Hófehérke helyett az Akár hiszed, akár nem előadása kerül bemutatásra. A megváltott je[illegible] vagy kívánságra

Gödöllő a hagyományaira épít

Tervek a királyi kastély városában

Budapest melletti kulturális centrum lehet

A fővárostól harminc kilométerre, kellemes természeti környezetben, a Rákos patak partján fekszik Gödöllő. Az évszázadokig jobbágyok lakta, a török időkben elnéptelenedő település előtt a tizennyolcadik század közepén nyíltak meg a fényesebb jövő távlatai: a „tüneményes barokk főúrnak" tituált, nagy művészbarát *Grassalkovich Antal* gróf ekkor építette föl itt kastélyát, a magyar barokk egyik legszebb, stílusteremtő alkotását. Ez volt a főhadiszállása *Kossuth Lajosnak* az 1848-49-es forradalom és szabadságharc idején, s e város szülötte az egyik aradi vértanú, *Török Ignác.*

A kiegyezés után a kastély, koronázási ajándékként, a királyi család, *Ferenc József és Erzsébet királyné nyaralója lett.* Ebben az időben Gödöllő az ország egyik legdivatosabb üdülőhelyévé vált. A századfordulón itt alakult meg a magyar szecesszió legjelentősebb műhelye, *a gödöllői művésztelep.* A Monarchia összeomlásakor innen menekült el utolsó királyunk, IV. Károly. A következő évtizedekben Horthy Miklós és családja töltötte itt szabadidejét. A két világháború közötti időszakban Gödöllő életének kiemelkedő eseménye volt a világ cserkészeinek itt megrendezett nagy találkozója, az 1933-as dzsembori.

A világháború utáni újjáépítéssel, a Ganz Árammérő Gyár alapításával s az Agrártudományi Egyetem megnyitásával elindult a település a városiasodás útján, s 1966-ban meg is kapta ezt a rangot, magába foglalva a szomszédos Máriabesnyő települést is. Jelenleg harmincezer állandó és több ezer ideiglenes lakosa van, s határainkon is tuljutó hírét – természeti szépségei

Megújul a Grassalkovich-kastély FOTÓ: ARCHÍV

és hagyományai mellett – műemlékeinek és jelentős, nemcsak regionális, hanem országos intézményeinek köszönheti. Az utóbbi években – művelődési központjának és múzeumának programjain kívül – a nyári kastélyjátékok rendezvényei is öregbítik a hírnevét.

Noha valószínűleg mindez köztudott, mégsem érdektelen a fölidézése a múltnak, amikor *Gémesi György* polgármestert – egy élménydús városnézés közben – a fejlesztési elképzelésekről kérdeztük.

– Kissé kusza, áttekinthetetlen városfejlesztést örököltünk. Ezzel nem bántani akarjuk elődeinket, csak megemlítem, hogy e tények figyelembevételével kezdhettünk hozzá városunk jövőképének kialakításához. A tavak és az erdők körüli, kezdetben áttekinthetetlen tulajdoni és jogi viszonyok is korlátozták elképzeléseink gyors megvalósulását. A kiürített, de nagyon leromlott kastély is nagy tervekre ösztönzött, de anyagiak nélkül hiába a legszebb terv is. Az üzemek – mind a városban, mind a környéken – a csőd szélére jutottak. A városhoz tartozó csaknem *harminc intézmény leromlott műszaki állapota komoly gondot okoz,* s az infrastruktúra helyzete és állapota sem felel meg a kisvárosi igényeknek.

A királyi család Gödöllőn. Katzler litográfiája, 1871-ből. A gödöllői városi helytörténeti gyűjtemény anyagából

Ezek a nehézségek különös módon még nagyobb aktivitásra serkentették képviselő-testületünket, hiszen mindemellett a nagyobb várakozásoknak is meg kellett felelni. A szűkös költségvetési források is *arra ösztönöztek bennünket, hogy a meglévő önkormányzati vagyonból teremtsünk újabb anyagi forrásokat.* Ez nem azt jelentette, hogy a megkapott tulajdonból, annak értékesítéséből származó bevételekkel egészítsük ki a működési költségeinket, hanem annak hasznosítására építünk. Ez nemcsak eladást jelent, hanem *fejlesztéseinknek anyagi hátteret, a bevételekből.* Így – a helyi adóbevételekkel együtt – sikerült elérni, hogy ma már költségvetésünknek csaknem az *egyharmada saját forrásból származik.* Továbbá, gyárletelepítésekkel, privatizációval s más módon, enyhült a munkanélküliség.

– *A nagyüzemek most is meghatározók a településen, s a hírek szerint nő a munkahelyek száma, ha lassan is.*

– Igen, és ez örvendetes, azonban városunk, mindennek ellenére, ám ezt beszámítva, fejlesztési programjában *a hagyományokat figyelembe véve, a kulturális, a kereskedelmi és az idegenforgalmi irányt jelölte ki. Fejlesztési programunk központjában Gödöllő, a királyi kastély városa áll.* Erre szeretnénk fölfűzni elsősorban a kulturális rendezvényeinket, a konferenciákat, a turizmust és a háttérszolgáltatások fejlesztését. Azt az elképzelést „dédelgetjük", hogy érdemes legyen ide eljönni.

Tavaink, erdeink, az arborétumunk, a bioszférapark-programunk ennek alapjául szolgál majd, s nem is nehéz a fővárosból és máshonnan sem ide eljutni. Itt a közelben van HÉV, vonat, busz, autópálya, repülőtér. Sok látogatót vonzanak a *máriabesnyői kapucinus kolostorban* lévő hagyományos zarándokutak, a felújított lelkigyakorlatos ház és az áldozatos hivatásukat újrakezdő Salvator-nővérek.

– *Milyen a fejlesztési elképzelések anyagi háttere?*

– Másfél milliárdos költségvetésünk – annak ellenére, hogy csaknem huszonkét százalékos fejlesztést tartalmaz – csak az infrastrukturális helyzet némi javítására s az intézményhálózat fenntartásához elegendő. Komoly előkészítő munkát végeztünk a telefonhelyzet javítására, s ma már biztosan elmondható, hogy egy éven belül nemcsak a város, hanem a térség ellátása is megoldódik. *Belső fejlesztéseinknél alapelv a jó minőségű, precíz és korszerű fejlesztés, még akkor is, ha ez többe kerül.* Fejlesztéseink másik forrása a központi költségvetés, a kastélyt illetően, s a térségi alapelv, a körzettel való folyamatos együttgondolkodás, a telefonhelyzet javításáért, a szemétkezelés megoldásáért s a világkiállításra való fölkészülés összehangolásáért.. Ennek szellemében szeretne Gödöllő a világkiállítás idejére egy *Budapest melletti kulturális központtá válni,* ami – összehangolva a térség programjaival – az ide látogatóknak valóban tartalmas, színvonalas kikapcsolódást nyújt.

Gémesi György a Grassalkovich-kastély Alapítvány kuratóriumának az elnöke is. Ebben a „minőségében" kérdeztük: *mi újság a kastélyfelújítással?*

– Megalakult erre egy *közhasznú társaság,* az alapítvány, az önkormányzat s a Környezetvédelmi és Területfejlesztési Minisztérium részvételével. Ez új forma, olyan gazdasági társaság, amely non-profit-szerveződés, a nyereséget csak az adott feladatra lehet fölhasználni. A tárca az állami tulajdon kilencvenkilenc évi használati jogát, s ötvenmillió forintot, az alapítvány az idén háromszáz- , jövőre pedig ötszázmillió forintot, önkormányzatunk háromszázmillió forint értékű ingatlanapport-vagyont vitt a társaságba. *Így az alaptőke több mint egymilliárd forint lesz.*

– *A társaság működésével mi várható, mi lesz a kastéllyal?*

– Szeretnénk, ha a világkiállítás évére befejeződnék a felújítás. *A kastély idegenforgalmi, kulturális, művészeti centrum lesz,* lovardával, a műemlékjelleget nem zavaró, „elrejtett" szállodával, korhű barokk színházzal, történelmi kiállítással, bemutatókkal. A tavalyi és az idei kastélyjátékokkal elő szeretnénk mindezt készíteni. Reményeink szerint teljes, szép, megalapozott és hagyományőrző programok várják itt majd az ide látogatókat.

A felújítás nem öncél

Gazdasági társaságot alapított a Települési Önkormányzatok Országos Szövetsége, jó néhány önkormányzat, az IPOSZ, a Magyar Kézműves Kamara és ipartestületei,a Mecseki Szénbányák és társaságaik, privát kft.-k és bt.-k, valamint bel- és külföldi magánszemélyek társulata, Habitat Hungaria Rt.- néven.

Filozófiájuk – üzleti stratégiájuk – a következőképpen foglalható össze: halaszthatatlan feladat városaink és falvaink felújítása, hiszen közeleg a honfoglalás ezeregyszáz éves évfordulója, az 1996-ban megrendezendő expó, valamint az Európai Unióhoz való csatlakozásunk időpontja. Nemcsak emiatt, hanem mindenképpen változtatnunk kell településeink képén és minőségén. Azért is, mert sajnos, ugyancsak lemaradtunk az európai fejlett régiók települési kultúrájához képest.

Leszögezik: ennek eléréséhez, a magyar települések huszonegyedik századi arculatának formálásához tőkére van szükség. Ezt csak üzleti alapon, vállalkozásszervezéssel lehet összegyűjteni és hatékonyan befektetni.

A városok és falvak megújulása illeszkedik az országos, az ágazati és a szakterületi programokhoz. Mindenütt a világon a reneszánszát éli a falvak, városok, terek, utcák, utak, településrészek megújítása. A hazai lemaradást – sajnos – több száz milliárd forint nagyságrendre becsülik a szakértők. Tehát a lemaradásunk behozása immár halaszthatatlan feladat. Az önkormányzatok többsége már fölismerte, hogy a felújítás az nem öncél, hanem a védelem mellett gazdasági, idegenforgalmi érdek is, föltétele az életminőség javításának, a környezeti fogadóképesség, a vonzóerő növekedésének.

Ezért a Habitat-Hungaria Rt. – a remények szerint – fontos szerepet vállalhat a város- és falufelújítás „fővállalkozójaként", településeink megfiatalítójaként, mivel a huszonegyedik századra is irányt mutató stratégiával vállalkozik településfelújítási, fejlesztési és építési programok megvalósítására.

Nem ünneprontásként, csak a fair play szabályainak megfelelően érdeklődtünk az 1976 óta az ENSZ szakosított szervezeteként hasonló céllal működő, hazánkban 1980 óta létező ENSZ-HABITAT-irodánál – amelynek tevékenységéről a közelmúltban hírt adtunk – netán hozzájuk kapcsolódnék-e ez az új szervezet? A válasz nem volt. Tehát elgondolkodtató, nem lett volna szerencsésebb, ha a Habitat-Hungária, mivel ő a „fiatalabb", megfordította volna a cégnevet, vagy esetleg más elnevezést választott volna? Ugyanis a Habitat név már foglalt – jó idaje...

ÁLLÁSPONT

Magyar Norma: eltűnt erkölcsök

A rendszerváltozás óta szinte naponta halljuk valamelyik hivatalos, pártállástól független személy szájából, hogy „fel kell zárkóznunk Nyugathoz, tovább kell menetelnünk az Európa felé vezető úton". A cél helyes, de az út nemcsak göröngyös, hanem igen hosszúnak is tűnik. Csak a külföldről jövő, magyar származású embernek tűnik fel a nagy különbség, ami hazánkat a Nyugattól elválasztja. Egy nyugati turista nem kerül szembe a nehézségekkel, így nem is érzékeli mindazt, ami a napi életet megnehezíti, nem európaivá teszi.

A problémák megoldását legtöbbször **nem** az anyagiak teszik nehézzé, hanem az egyén, az állampolgár személyes hozzáállása, mert egy eddig beidegződött, megszokott viselkedésmódot kellene megváltoztatni, tehát a rendszerváltoztatást a fejekben kellene elvégezni. Sajnos hathatós változás csak hosszú folyamattal, komoly beismerésből eredő önneveléssel érhető el.

A helyzet érzékeltetésére szükséges egyes pontokat közelebbről megvizsgálnunk, hátha feltűnik az olvasóknak, és viselkedésmódjukat megváltoztatva esetleg egy lépéssel közelebb kerülünk Európához. Így például az esetleg a turisták által szerencsére még kevésbé használt utakon találkozik az ember förtelmes emberi kosszal és piszokkal, amit a sétáló például a Várat és az Ybl Miklós teret összekötő lépcsőn is láthat. Nem hiszem, hogy ez nem tűnt fel eddig senkinek sem a felelősök közül. Csak ezt ők is természetesnek tartják! Az ott lakók is felhívhatták volna az önkormányzat figyelmét.

Vegyük első például a közszolgáltatási vállalatok, mint a bankok, az elektromos művek vagy a Díjbeszedő Rt. nyitvatartási idejét. Egy külföldről érkező embernek eszébe sem jut, hogy a normális munkaidő alatt bizonyos ügyleteket, reklamációt, vagy a számlával kapcsolatos elintézendőket gyakran **nem lehet elintézni,** mert a félfogadási idők teljesen logikátlanul különbözőek. Ilyen „Nyugaton" nem létezik, mert a fogyasztó igényeinek maximális kielégítése a legfontosabb feladat. A fogyasztói igényű félfogadásra való átállás semmilyen költségtöbblettel nem járna, kizárólag szervezési változtatásokat kellene foganatosítani.

Egy másik példa. Gyönyörű Parlamentünk I. számú kapuja előtt, amin a köztársasági elnök úr és az őt látogató kül- és belföldi vendégek ki- és bejárnak, **dudva, gaz és más oda nem tartozó növények** csúfítják a látványt! A főváros kertésze ugyan jelen van, a gyepet gondosan kezelik, nyírják, azonban a förtelmes „flóra" sajnos senkinek sem tűnik fel, lehet, hogy ez nekik természetes? Nem az!! Elképzelhető, hogy ha tőlünk keletebbre fekvő országokban honos normákat vesszük magunkra érvényesnek, akkor még mindig „jól állunk", de ez az út **nem** Európa felé vezet, hanem a Balkánra, vagy sehová, zsákutca! Kulturált normáknak megfelelően kis gondozott park kialakítása sem kerülne a fővárosnak hatalmas anyagi megerőltetésbe, alapvetően már nagy haladás lenne, ha **a dudvát eltávolítanák,** és ezáltal nem kellene az ország szívében mindannyiunknak szégyenkeznünk.

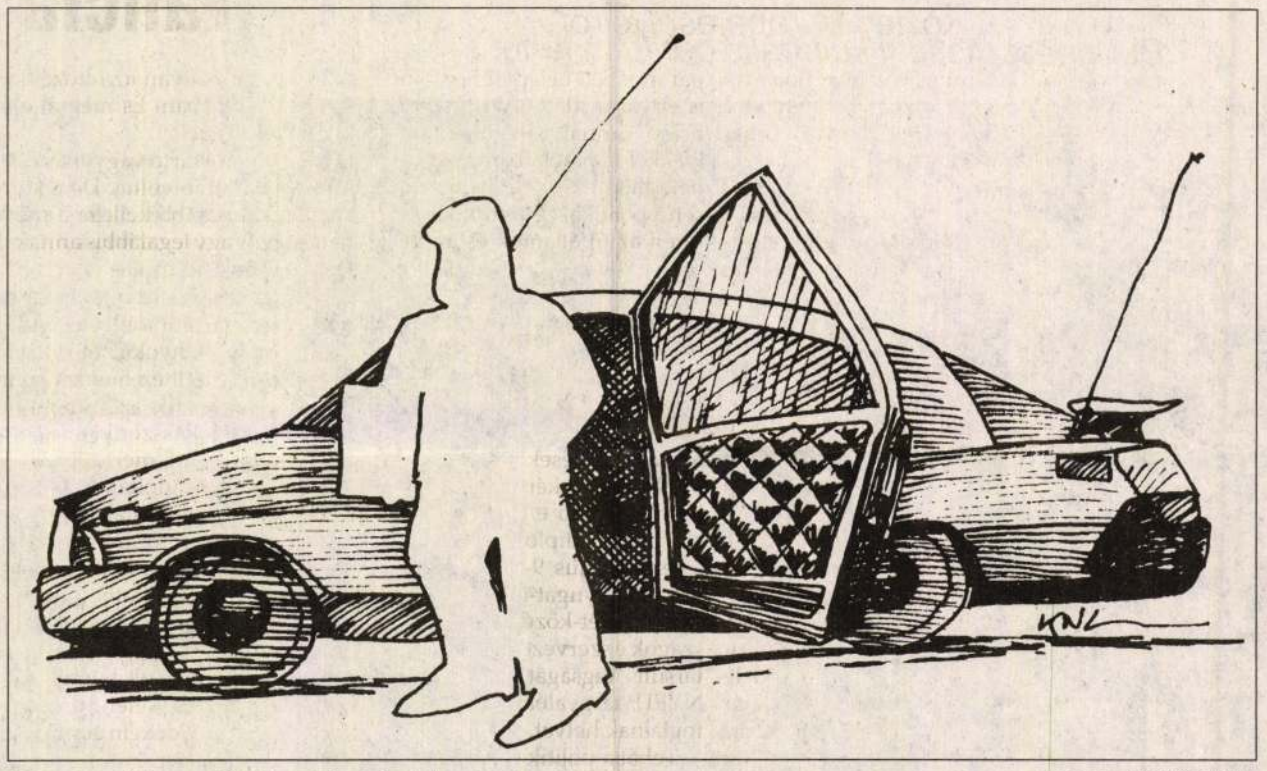

Magyar miniszter, jöttében. Látni fogjuk mentében is...

KERTÉSZ N. LÁSZLÓ RAJZA

Folytatom a felsorolást. Egy köztársasági megbízott székhelyén megrökönyödéssel vettem tudomásul, hogy a WC-ben nincs WC-papír. Amikor a titkárságon erre a hiányosságra felhívtam a figyelmet, azt a választ kaptam, hogy ez természetes, itt mindenki viszi magával ezen fontos higiéniai kelléket, mert nem lehet a WC-ben papírt hagyni, mivel ha kirakják, azonnal ellopják! (Szerencse, hogyha WC-papírt nem is, de papír zsebkendőt tartok magamnál.)

Más: őszintén megvallom, sehol sem félek annyira a vezetéstől, mint itt, Magyarországon. Az agresszió és a felelőtlenség minden változatát megélheti az ember. Fölöslegesen veszélyes helyzetet teremtő előzési manőverek egész tömegét tapasztaltam, szinte a csodával határos, hogy nem történik még több baleset, amiből így is túl sok van.

Az újságokat olvasva vagy a tv-t nézve is felfigyel a figyelmes olvasó, illetve néző olyan jelenségekre, amik az európai normák szerint elképzelhetetlenek. Vegyük csak a sorban állás kijátszását a kárpótlási jegyeken vásárolható részvényekért, azt, hogy nem az érkezési sorrend adja meg a kiszolgálási rendet, hanem valamilyen más, pénzért vehető előny!

Sorolhatnám ezeket a példákat szinte vég nélkül. Az eredmény mindig ugyanaz; az alapvető erkölcsi normák teljes figyelmen kívül hagyása, megszegése az ok. A legszomorúbb, hogy **ez már senkinek sem tűnik fel!** Megszokták. Ez a *Magyar Norma.* Mindezen meglátások a társadalom összes rétegét felölelő szomorú jelenségek, a skála az egyetemi tanártól a segédmunkásig tart.

Hol is kezdődött mindez? Amikor a fennálló magyar társadalmat az akkor uralkodó pártállam felborította, mert attól félt, hogy esetleg az elnyomásnak ellen tudna állni. Mindenkitől elvett valamit (államosított!), ezáltal minden ember legfőbb óhaja az volt, hogy ha csak egy kicsit is, de a sajátjából visszaszerezzen valamit. Végül is a jelszó „miénk a gyár" volt! Tettét erkölcsileg nem érezték lopásnak, csak a sajátjából... Ilyenné vált az úgynevezett „szocialista embertípus"! Megszokta és elfogadta a korrupciót, a lopást „ügyeskedésnek" nyilvánította, és akit (esetleg) elkaptak, „annak a szegénynek pechje volt". A fiatalok minden erkölcsi norma nélkül nőttek fel (tisztelet a kivételnek), így sokak azt is normálisnak tartják, hogy a vasúti vagy villamoskocsikon a kárpitot megrongálják. Ez a buli! Ugyan senkinek sem használ, de miért ne? Nem a miénk, lehet vele tenni, amit akar az ember. Fő a rombolás!

Mindezen negatív megnyilvánulásoknak egy közös alapjuk van: **nincs meg a társadalomban általánosan elfogadott és betartott erkölcs!** Az erkölcs alapvetően oszthatatlan fogalom, hasonlóan a szabadsághoz. Nem lehet egyiket sem felosztani, vagy csak részeiben megvalósítani. Ezen állapot megváltoztatásához sok idő, kitartó nevelőmunka szükséges. Rövid távon nagy eredményeket elérni nem lehet, de ideje lenne közösen végre az áldatlan (balkáni) állapot javítását elkezdeni, és ezáltal végre együtt elindulni az „Európai Úton".

Mindaddig, amíg megtehetik, hogy közvetlenül a választások után a hitoktatást egyes iskolákban egyszerűen önkényesen megszüntetik (van rá példa), amíg nem vagyunk képesek közösen az életet szebbé, kényelmesebbé, elfogadhatóbbá és becsületesebbé tenni, amíg állami szervek a rájuk bízott pénzeket nem az eredeti céloknak megfelelően használják fel, valamint a lopást lopásnak, a csalást csalásnak nem minősítjük, amíg a felvett bérért a munkás vagy alkalmazott nem hajlandó megfelelő teljesítményt, ellenértéket nyújtani, a hadsereg üzemanyagkészleteiből felelős magas beosztású személyek egyéni célokra „elidegenítenek", addig nem várhatunk el érezhető eredményeket, életszínvonal-emelkedést. Ehhez a megfelelő értéket minden társadalomnak saját magának kell megtermelnie. Ellenkező esetben csak további kölcsönök felvételéből lehet egy többékevésbé elfogadható életszínvonalat biztosítani, ami nem olcsó, és a problémát alapvetően nem oldja meg, csupán időben eltolja. Az erkölcsi felfogás javítását eredményezné az ifjúság valláserkölcsi nevelése. Ennek hiányát a fent említett példákból is láthatjuk, ezt eredményezte az ateista, erkölcstelen, párthű nevelési módszer. Márcsak ezért is érthetetlen a fent említett iskolaigazgatók viselkedésmódja, amit csak régi beidegzett egyéni előnyöket célzó talpnyalásként lehet felfogni. Az új szocialista kormány sem tud jellemtelen, erkölcstelen polgárokkal jobb létet teremteni. Ezt jó lenne végre mindenkinek megérteni.

A speciálisan „magyaros európai utat" – úgy látszik – nem a Hortobágyon keresztül vezetően tervezték, ahol nem kell sok kanyart építeni, egyenesen lehet haladni, inkább hasonlít az Alpokhoz, ahol az úton való haladáshoz és a cél eléréséhez sok-sok szerpentin és komoly emelkedők, szintkülönbségek leküzdése szükséges. Kár, mert a szép magyar Alföldön sokkal kényelmesebben és gyorsabban lehetne a mindenki által áhított Európába érni. Megérné mindenkinek!

Kenessey Csaba
Svájc

Pártay Tivadar:

Privatizáció – takarékosság

Egy öreg, bölcs újságíró – bizony nem tudom már melyik – azt mondta egyszer: a jó újságíró semmit sem *tud,* de mindenhez *ért.* Igazat mondott. Mert a jó újságíró a mindennapi élet jelenségeinek gazdasági libikóka. Így ért bennem Rákosi beseprését volt hivatva kijavítani. Ki is javította, de hogyan? Amit Matyi besepert, azt a privatizáló mesterei egyszerűen *kiseperték!* Olyan alaposan, hogy a javát még az or-

vett zongorát, mert nem tudta hova tenni a pénzét, s akkor a tisztviselő vitte utolsó gatyáját szalonnára cserélni a faluba. S ez nem gazdálkodás volt, hanem

nem képviselő – szóval jön egy papírral, és megkérdi, hol akarsz felügyelő bizottsági, elnökségi tag lenni? S a kiabáló akar, s lesz is, és többé nem kiabál! Ilyen egyszerű ez a privatizáció. Amit

milliárdokba kerül! Több száz alkalmazottja szintén. Négy évenként a *teljes felújítás* is. *Annyiba kerül, mint a budapesti kórházak renoválása kerülne! Vagy a napközis*

értettem, hogy a volt kormány rossz politikája, átkos gazdálkodása ellen a humor házában összeültek az okosok, a szürke állomány nagyjai.

Hotel lesz a Grassalkovich-kastélyból

Tegnap kihirdették annak a pályázatnak az eredményét, amelyet a gödöllői Grassalkovich-kastélyhoz tartozó idegenforgalmi és szállodaépületek kialakítása céljából írtak ki. Hat meghívott induló közül — a Wagner Péter—König Tamás építészteam (Országh Attila munkatárssal) megbízást kapott a kastélyszálló építéséhez szükséges engedélyezési terv elkészítésére — egyelőre azonban maga a 18. századból származó, Magyarországon páratlan műemlék is helyreállításra szorul.

Gödöllő büszkesége rehabilitációra szorul

FOTÓ: HABIK CSABA

A kastély eredetileg a Grassalkovich-grófok tulajdona volt, majd, miután a família tönkrement, egy belga konzorcium közvetítésével másfél száz esztendeje a Habsburg-ház birtokába került. A legnagyobb pusztítás az utóbbi évtizedek során ment végbe a Közép-Európa területén egyedülálló klasszikus-barokk kastélyban, amikor is szovjet laktanya, majd szociális otthon működött benne.

Gémesi György, Gödöllő polgármestere, a tegnapi eredményhirdetés előtt összefoglalta az utóbbi időszak erőfeszítéseit a műemlék megmentése, helyreállítása és gazdasági hasznosítása érdekében. Elmondta, hogy a felújítási munkálatok 1990-től gyorsultak fel, amikor a Németh-kormány 100 millió forintot utalt ki a további pusztulás megfékezésére. Az Antall-kabinet 1 milliárd forint költségvetési támogatást nyújtott, 1993-ban pedig létrehozta a Grassalkovich-kastély Alapítványt. Idén január elsején létrejött a Gödöllői Királyi Kastély Közhasznú Társaság 1 milliárdos törzstőkével: ebből körülbelül egyenlő részeket jegyzett az alapítvány, Gödöllő önkormányzata, valamint a Környezetvédelmi és Területfejlesztési Minisztérium. A pénzeszközök azonban messze nem elegendőek a teljes helyreállításhoz, így született a pályázat ötlete: a kastélyhoz kapcsolódó szálló és egyéb idegenforgalmi létesítmények építése megmozgathatná a vállalkozói tőkét is.

Nagy remények fűződtek a világkiállításhoz, az előkészületekhez szervesen illeszkedett volna a kastély helyreállítása. Tegnap lapunk arról érdeklődött Gödöllő polgármesterétől, hogy az expóterv visszavonása akadályozza-e a műemlék restaurálásának rendes menetét. Gémesi György szerint az, hogy a kormány lemondott a világkiállításról, feltehetően bizonyos pénzek átcsoportosítását eredményezi. Ám, mivel a beindított programok az ígéretek szerint mégis befejeződnek, a polgármester bízik abban, hogy a pénzelvonás nem érinti majd a Grassalkovich-kastélyt és a kis Louvre-nak is nevezett műemlék a honfoglalás ezeregyszázadik évfordulóján, 1996-ban nagy mértékben visszanyeri eredeti szépségét.

• N. O.

● Textus ● Fordítás ● Kommentár ●

Az **1000 példányban** megjelentetett, közel **ezer oldalas** mű ára: **számozott bőrkötésben: 8600 Ft, vászonkötésben: 4200 Ft.** Megrendelés: 4000 Ft (bőr), illetve 2000 Ft (vászon) előlegfizetéssel lehetséges az **MHB 222-19921 sz. számlánkra.** A kötetek **postai utánvéttel,** vagy a **LOGOS Kiadó**

bemutatótermében vehetők át:
1074 Budapest,
Huszár u. 3. (Tec)
Telefon: 142-4478

Tetra Pak

Tetra Pak is a leading manufacturer of advanced systems for processing, packaging and distribution of liquid foods such as milk, juice, wine, mineral water, vegetable oil etc. Our products are currently sold in over 120 markets throughout the world.

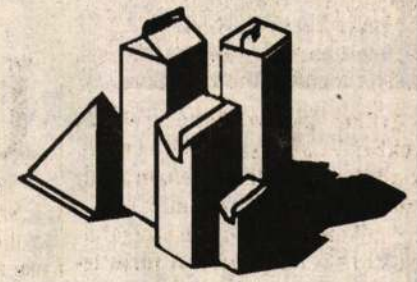

Tetra Pak Hungária Rt. is dedicated to serving the Hungarian market with total packaging systems. Our company has 100 employees at present.

Due to the dynamic expansion of our activities, we have immediate opening for young, energetic

SALES EXECUTIVES

who would take part both in sales and marketing activities of packaging materials and equipment widely used in dairy and juice industries.

Good English knowledge and experience in working with computer is a precondition, knowledge in German would be an advantage. Working experience in the field of food industry and/or in sales and marketing business is an advantage too. The candidates should have a strong will to develop and work hard. We ensure for them different trainings in Hungary and abroad.

We are also looking for

SECRETARIES

BOKROS LAJOS A BANKÉLETRŐL

Barátság-vezetők

A Magyar Külkereskedelmi Bank Rt. privatizálását követően második nagybankként a Budapest Banktól (BB) válik majd meg az állam – nyilatkozta a minap Békesi László, az új pénzügyminiszter. Erről és saját sorsáról érdeklődtünk Bokros Lajos elnök-vezérigazgatótól, aki a BB-beli pályafutását megelőzően – megszakítva jegybanki karrierjét – rövid ideig az első szabadon választott Országgyűlés MSZP-s képviselője volt.

HVG: Az elmúlt három évben a banki közgyűlések előtt mindig felröppent a hír, hogy Bokros Lajos megy, azután maradt. Most, hogy MSZP–SZDSZ-es koalíciós kormány alakult, a volt MSZP-s képviselő megy vagy marad? Vagy ön is azok közé tartozik, akik nem vállalták, hogy szakértelmükkel segítsék az új kormányt, netalán erre – ellentétben a pletykákkal – nem is kapott ajánlatot?

B. L.: Szakemberként támogattam eddig is és ezután is az új kormánykoalíciót, de őszintén mondom, nekem még vállalt feladataim vannak a Budapest Bankban és a tőzsdén egyaránt. A bankban például most vágtunk bele egy hatalmas számítástechnikai fejlesztésbe, ami egy év alatt a nemzetközi élvonalba visz majd el bennünket. Ez azonban fájdalmas folyamat lesz. Szinte újra kell szervezni a bankot, az összes szabályzatot, munkaköri leírást, sőt a napi működés rutinját is meg kell változtatni. Ezen emberpróbáló feladat igényli a közreműködésemet. Ráadásul a kormányban a pénzügy- és gazdaságpolitika képviselete kellően felkészült szakemberek kezébe került, gondolok itt Békesi Lászlóra, akivel kifejezetten jó barátságban vagyok. Részemről mindent meg fogok tenni, hogy ő sikeres legyen, ez erkölcsi kötelességem.

HVG: De miért nem például államtitkárként teszi ezt? Talán ön is e posztot visszautasítók között volt?

B. L.: Nem. A választások után ez a lehetőség szóba sem került, mert már korábban jeleztem, hogy nem vállalnék kormányzati funkciót, s álláspontomat méltányolták. Egyébként is a koalíciókötés logikája azt igényelte, hogy a kormány aktív politikusokból álljon.

HVG: A debreceni közgazdász-vándorgyűlésen azzal a sokakat irritáló kijelentéssel állt elő: a bankok 1992. évi konszolidációja a bizonyíték arra, hogy Magyarországon a banki mérlegek manipuláltak. A nemzetgazdaság más területein ezért „büntetés" jár. A bűnbeesés manapság miben nyilvánul meg?

B. L.: Ma már kevésbé jellemző, mint két évvel ezelőtt, amikor a bankok az 1992 előtt keletkezett kinnlevőségeik fedezetére csak felerészben kaptak állampapírt, elismerve ezzel azt, hogy a korábbi eredetű kétes és rossz követeléseik ekkortól hivatalosan is annak minősülnek. Ma is előfordul azonban, hogy a bankok nem reálisan minősítik hiteleiket, befektetéseiket, és az ilyen „húzásokkal" céltartalék-szükségletüket s a banki veszteségeket a valóságosnál kisebbnek tüntetik fel. Az Állami Bankfelügyeletnek minden pénzintézetnél, minden évben – s nemcsak a konszolidálásba bevontaknál, ahol a kinnlevőségek 75 százalékát egyedileg megvizsgálták – ragaszkodnia kellene a nemzetközi könyvvizsgálathoz, függetlenül attól, hogy az állam tulajdonos-e vagy sem. Ha a pénzintézet csődbe megy, a számla nagyját úgyis az Országos Betétbiztosítási Alap állja, sőt eddig általában a bankot is az állam pénzén konszolidálták – lásd például a Leumi Hitel Bank idei talpra állítását.

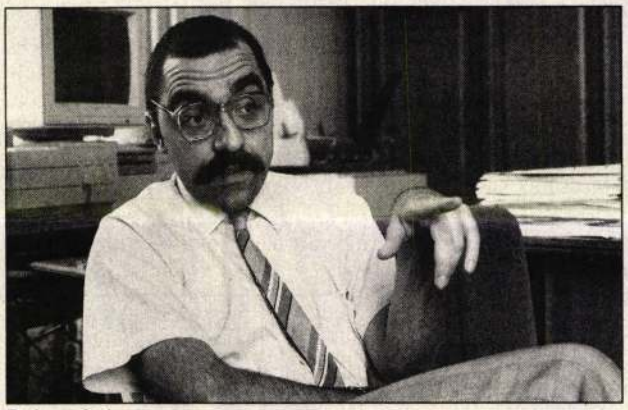

Bokros Lajos

HVG: Az ön által ajánlott orvosság – a nemzetközi auditálás – viszont nem igazán gyógyít: a Budapest Banknál is három éve dolgoznak már a nemzetközi auditorok, akik olykor mintha a hazai kormányigényekhez igazodtak volna.

B. L.: Tény, hogy a nemzetközi könyvvizsgálók sem „egyenszilárdságúak", holott az auditálást egyformán szigorúan kellene elvégezni minden bankban. De mi tényleg nem csaltunk. Kupa Mihály 1991-ben rossz néven is vette, hogy összes nyereségünkből céltartalékot képeztünk. Adóellenőrzést rendelt el, s ez volt az esetek egyike, amikor majdnem felállítottak a helyemről.

HVG: Az „egyenszilárdságon" – úgy tűnik – sokat javítana az Állami Bankfelügyelet lemondott elnökének, Botos Katalinnak a javaslata: jobb híján utólag szülessen egy konszolidációs törvény annak a mintegy 300–350 milliárd forintnak a felhasználásáról, amit az adófizetők terhére, a költségvetésből varázsoltak elő a bankok számára.

B. L.: Én ennél többet szeretnék, mivel a törvényeket – s erre is van példa – politikai okokból meg lehet változtatni. Az lenne a jó, ha az állam éppen aktuális képviselői nyilvános szerződést kötnének a szóban forgó pénzintézet vezetőivel nemcsak az ő javadalmazásukról, aminek láthatóan sok buktatója van, hanem elsősorban azokról a számszerűsíthető elvárásokról, amelyek teljesülése esetén az adott pénzintézeti vezető „jól" dolgozónak minősülhetne. Ilyen mutató lehetne például a céltartalék-képzettség, az eszközarányos nyereség – mint ahogy azt ajánlottuk is az ÁV Rt.-nek.

HVG: És ők elfogadták? Mit tartalmaznak a szerződések?

B. L.: Egyelőre semmit, mert épp a menedzsment-szerződések a konszolidációs szerződések alapján köttettek volna meg. Nekem például az a három évre érvényes szerződésem van, amelyet két éve írt alá az állam nevében az ÁV Rt. Így azután munkatársaim állandó nyomása ellenére én a bankban senkit nem „betonoztam be", mondván: ha majd a tulajdonosok rögzítették velem szemben a tartalmi és formai követelményeket, és szerződtek is velem, akkor ahhoz arányosítva tudom kialakítani a többi bankvezető menedzserszerződését. Nekem

azonban még senki nem kínált új szerződést, holott a Budapest Bankban feleannyi a vezetők jövedelme, mint azokban a kevésbé jó bankokban, amelyekről a sajtóban lehetett olvasni az utóbbi napokban.

HVG: Gondolom, az MHB és a K&H elnök-vezérigazgatóinak, Töröcskei Istvánnak és Lenk Gézának a menedzserszerződésére utal. Apropó, ön milyen kompromisszumokat vállalt az elmúlt három évben, hogy a számtalan támadás ellenére végül is talpon maradt?

B. L.: Nem fogja elhinni, pedig igaz: az égvilágon semmilyent. Maximális nyíltsággal és kőkemény következetességgel próbáltam képviselni a saját elveimet. Azért tudtam túlélni, mert bírtam a legelső demokratikusan választott miniszterelnök, Antall József bizalmát.

HVG: Hogy lehet, hogy ön, aki szintén aláírta a Demokratikus Charta nyilatkozatát, élvezte a miniszterelnök bizalmát, miközben Surányi Györgynek, az MNB elnökének ez a fejébe került?

B. L.: Nem tudom megmondani. Mindenesetre jó néhányan megpróbáltak a miniszterelnöknél befeketíteni, voltak azért szép számmal támogatóim is. 1993 tavaszán például Teleki Pálnak, az ÁV Rt. akkori elnökének bizalmas kapcsolata a miniszterelnökkel segített abban, hogy megmaradhattam a Budapest Bankban. Szekeres Szabolcs, a Telekit követő ÁV Rt.-elnök például azzal ásta meg a „sírját", amikor Szabó Iván, az akkori pénzügyminiszter figyelmeztetésére, miszerint „a kormány már Teleki Páltól is rossz néven vette, hogy az ilyen Bokros-féléktől nem szabadult meg", azt válaszolta: erre nála se számítsanak.

HVG: Szekeres külföldi cégében egyébként a Budapest Bank társtulajdonos volt.

B. L.: Igen. Így azután természetes volt, hogy amikor őt is kitették az ÁV Rt.-ből, akkor – kölcsönkenyér visszajár alapon – a Budapest Bankba hívtam dolgozni. Értékes, szakmailag vállalható segítőtárs. De Bakó Lajos a BB igazgatósági tagja, volt MDF-es képviselő is sokszor segített elhárítani a viharfelhőket a fejem fölül, például amikor elterjedt, hogy pénzelem a szocialista pártot. Pedig aki engem ismer, az tudja, hogy egy fillért sem adtam. Magyarországon ugyanis háromféle bankár van: aki az összes pártot pénzeli, aki csak a mindenkori kormánypártokat, s aki – mint én – egyiket sem.

HVG: Szigorú elveivel eddig is sok ellenséget szerzett. E mércével mérve nem tartja összeférhetetlennek, hogy a Tőzsdetanács elnökeként elvállalta a londoni Credit Suisse First Boston által létrehozott úgynevezett Közép-európai Növekedési Alap igazgatósági tagságát, s így bennfentes információkkal segítheti az alapot a magyar tőzsdei értékpapírok vásárlásában?

B. L.: Nem, mert amit mond, nem igaz. Nem segítettem a befektetési döntéseket, mert hogy az igazgatóság ilyeneket nem hoz, s még azt sem várják el tagjaitól, hogy bármiféle papír vásárlására buzdítsanak. Az igazgatóságnak egyébként a prágai tőzsde elnöke is tagja. Megjegyzem: az Első Magyar Alap igazgatóságának is a tagja vagyok, ami nem tűnt fel még eddig senkinek. A külföldi befektetési alapok hagyományos struktúrája ugyanis, hogy az igazgatóságtól kínai fal választja el a konkrét befektetési döntéseket hozó tanácsadó céget. Abban viszont nem vagyok tag. Az Első Magyar Alap tanácsadó cégénél igazgatósági tag addig voltam, amíg a Magyar Nemzeti Bankban épp ez volt a munkaköröm. A londoni alapnál egyébként írásban is kikötöttem, hogy számomra mindenféle befektetési tanácsadás összeférhetetlen, márcsak amiatt is, mert különben a két alap igazgatóságában való részvételem egymással is összeférhetetlen lenne.

HVG: Londonban tehát nem ad tanácsot, de vajon szolgált-e munícióval a kormányprogramnak a bankokkal kapcsolatos tézisei megalkotásához.

B. L.: Többször kérték a véleményemet. Írásban nem vettem részt a munkában, mert ez pártpolitikai program. De úgy gondolom, az ott leírtakkal fő vonalaiban egyet lehet érteni. Kérdés, mit tartalmaznak majd a részletek. Hogy milyen mértékű lesz például a bankoknak beígért utolsó tőkeinjekció, amit szerintem meg kell kapnunk. Vagy hogy kiket és hogyan érint majd a bankrendszer egészének átstrukturálása. Én ugyanis az irányított szerkezetátalakításnak vagyok a híve, amikor bankokat összevonnak, felvásároltatnak, hogy az egész pénzintézeti rendszer stabilizálódjék végre. S teljes mellszélességgel előre a privatizációban, amit a Budapest Bank esetében külön intellektuális kihívásnak tartok. Illúzió volt ugyanis részemről azt feltételezni, hogy erre már ez év májusáig sor kerülhet, de úgy látom, nagy lépéseket tehetünk még az idén. Az a hátráltató konfliktus ugyanis, amiért most magyarázkodnom kell, hogy Szabó Iván expénzügyminiszter akarta a privatizációt, Szabó Tamás volt privatizációs miniszter viszont nem, immár a múlté. Békesi László pénzügyminiszter ugyanis – mint az a kormányprogramból kiderül –, híve a bankprivatizációnak, ami a jövőben az ő felelősségi körébe fog tartozni. SZÁNTÓ ANIKÓ

KÖZHASZNÚ TÁRSASÁG FELÚJÍTÁSRA

Királyi palota

A gödöllői Grassalkovich-kastély felújítására az Antall–Boross-kormány egymilliárd forintnyi költségvetési támogatásra és ugyanennyi állami garanciára tett ígéretet. Sőt, 1993 őszén egy közalapítványt, majd idén júniusban egy közhasznú társaságot is létrehozott. Mégsem valószínű, hogy az új kormány által egyébként is megkérdőjelezett 1996-os Világkiállításra az épületkomplexum teljesen új ruhába öltözhetne.

„A hajdani Habsburg uralkodók magyarországi szálláshelyéül szolgáló, gödöllői Grassalkovich-kastély néhány év múlva ismét Magyarország egyik legszebb műemléke lesz" – állapította meg lelkesen Gémesi György, Gödöllő város polgármestere. A kiábrándító valóság azonban az, hogy a Grassalkovich Antal báró által a XVIII. században, Mária Terézia uralkodása idején épített, Közép-Európában egyedülálló klasszikus barokk kastély pillanatnyilag meglehetősen lepusztult állapotban van. A kicsiben a párizsi Louvre-ra emlékeztető épületegyüttes málladozásának megakadályozására újabb reménysugárként idén júniusban közhasznú társaság alakult, amely az állami pénzek mellé várhatóan vállalkozói tőkét is „szerez" – tájékoztatta a HVG-t a polgármester.

A cégbírósági bejegyzés alatt álló Gödöllői Királyi Kastély Közhasznú Társaság mintegy 1 milliárd forintos alaptőkével látott napvilágot: 50 millió forinttal és a kastély 320 millió forintra értékelt használati jogával az állami tulajdonost képviselő Környezetvédelmi és Területfejlesztési Minisztérium (KTM), 320 millió forintnyi, piacon értékesíthető ingatlannal a Gödöllői Önkormányzat és 300 millió forinttal a Grassalkovich-kastély Alapítvány szállt be.

A közhasznú társaság egészen újsütetű, 1994. január 1-jétől létező társasági forma Magyarországon. A Polgári törvénykönyv (Ptk.) kissé dodonai megfogalmazása szerint az ilyen társaság „a társadalom közös szükségleteinek kielégítését nyereség- és vagyonszerzési cél nélkül szolgáló" jogi személy. „Kiemelt" szerepét a társasági adótörvény azzal honorálja, hogy adómentességet adott a cégek kifejezetten közhasznú és nem üzleti tevékenységeire, amit persze csak akkor élvezhetnek, ha nyereségesek. Mégis – úgy tűnik – a társaság megszületése felgyorsíthatja a Grassalkovich-kastély évtizedek óta húzódó felújítását. A műemlékre egyébként a legnagyobb csapást részben egy szovjet laktanya 1989-ig tartó „befészkelése", főképpen azonban a Fővárosi Önkormányzat egyik szociális otthonának odatelepítése mérte, amely szintén csak 1989-ben költözött el. Mindezek után a kastély, a körülötte lévő melléképületek és a park felújításának minimális költségei a legoptimistább becslések szerint is legalább 5-6 milliárd forintra rúgnak.

A gödöllői Grassalkovich-kastély. Építés alatt a pénztár nyitva

A kastély jövőjével már a Németh-kormány is foglalkozott: 1989-ben 100 millió forintot juttatott az épületek karbantartására. 1991 nyarán azonban a KTM is támogatta az önkormányzat javaslatát a műemlék vegyes hasznosítására. A döntés korántsem volt egyszerű, hiszen a környezetvédelmi tárca megbízásából a Városépítési Tudományos és Tervező Intézet (Váti) korábban három különféle kastélyhasznosítási javaslattal rukkolt elő. Az Országos Műemlékvédelmi Felügyelőség és a Gödöllői Önkormányzat a német–magyar tulajdonban álló, 8,5 millió forintos törzstőkéjű MaHill mérnöki tanácsadó irodára bízta a Váti kizárólag költségvetési forrásokra alapozott elképzeléseinek véleményezését. Az már csak a MaHill önszorgalmán múlt, hogy 1991 nyarán kidolgozta a kastély részletes, többfunkciós „vegyeshasznosítási" modelljét is – válaszolta a HVG kérdésére Magyar László, a MaHill ügyvezető igazgatója és egyszemélyben többségi magyar tulajdonosa.

A mostani elgondolások szerint – amely 1992 nyarán került az Antall-kormány elé – az ősi, történelmi épületszárnyat költségvetési forrásból, múzeumnak állítanák helyre, a kapcsolódó épületeket pedig üzleti alapon, vállalkozói tőke bevonásával különböző idegenforgalmi létesítményekké – lovarda, kávézó, színház, konferenciaterem – „varázsolnák". Sőt, még egy új, 140 szobás, 4 csillagos szálloda is épülne a kastély mellé. Egy évig tartott ugyanis, míg az aggályoskodó műemlékvédő hivatalokat sikerült meggyőzni arról: a kastély rendbetételéhez vállalkozói tőke is szükséges – elevenítette fel a történteket Gémesi György. Ezután viszont a kabinet már nemcsak áldását adta az ötletre, hanem az 1991-ben állagmegóvásra adott 100 millió forint után 1996-ig összesen egymilliárd forintot ígért a kastély javára. „Nem akartam azonban, hogy az Országos Műemlékvédelmi Hivatal költségvetésébe épüljön be ez az összeg, ezért kezdeményeztem, hogy e pénzt különítsék el a többi műemlékfelújításra fordítható állami forrástól" – tudtuk meg Gémesi György polgármestertől, hogyan lobbyzott a kormány által 1993 júniusában 10 millió forintos költségvetési hozzájárulással létrehozott Grassalkovich-kastély Alapítványért. A kabinet egyébként abba tavaly 100 millió, idén pedig további 300 millió forintot tett.

Az alapítvány és a Műemlékek Állami Gondnoksága 1993 végén – anélkül, hogy erre más cégeket is bevonva pályázatot írt volna ki – szerződtette a MaHill Kft.-t, hogy miután kidolgozta a Grassalkovich-kastély felújítási programját, teremtse meg a kellő műszaki és jogi feltételeket ahhoz, hogy a kastély idegenforgalmi része iránt érdeklődő hazai és külföldi vállalkozók be is fektessék a tőlük remélt 2-3 milliárd forintot. Ráadásul a közhasznú társaság 99 évre megkapta az államtól a kastély és a hozzátartozó terület használati jogát. A vállalkozó – például a lovardát vagy az operát – üzemeltető cégeknek tehát az ingatlanrészeket a közhasznú társaságtól kell majd bérelniük. Egyébként a MaHill szakértőinek fejében fogant meg először a közhasznú társaság ötlete, mi több, amíg az új kormány nem tesz javaslatot ügyvezetésére, a környezetvédelmi tárca átmenetileg a MaHill Kft.-t, mint jogi személyt bízta meg e feladattal. Csakhogy a törvényes előírások szerint az ügyvezető – mivel felelősséget kell vállalnia a döntéseiért – csak természetes személy lehet.

Az Antall–Boross-kormány nemcsak az alapítvány, majd a közhasznú társaság „összehozásával", hanem oly módon is gondoskodott a gödöllői kastélyról, hogy vállalta: maximum egymilliárd forintig garanciát nyújt a társaság hosszú lejáratú hitelfelvételeire, amit – a hírek szerint – a Grassalkovich-kastély Alapítványban résztvevő Postabank és Magyar Hitel Bank, valamint az Országos Takarékpénztár és Kereskedelmi Bank Rt. illetőleg a Magyar Befektetési és Fejlesztési Bank Rt. által alakítandó bankkonzorcium nyújtana.

„Ez a hitelgarancia és az Antall–Boross kormány által 1992-ben jóváhagyott 1 milliárd forintból még járó 600 millió forintos költségvetési forrás már elegendő lenne ahhoz, hogy a múzeumi részt és a kastély körüli infrastruktúrát rendbetegyük" – állapította meg Magyar László, de ehhez persze még az új összetételű Országgyűlésnek is áldását kell adnia. Ám még így sem valószínű, hogy a Grassalkovich-kastély maradéktalanul „felújul" az 1996-os Világkiállításig. Augusztus 2-án lezárul ugyan a régi épületek felújítására és az azokhoz illeszkedő új szálloda felépítésére kiírt tervpályázat, s ily módon az építkezés elvileg már 1995 tavaszán elindulhat, csakhogy ehhez előbb építési engedélyek kellenek. Márpedig a kastélynak a felújítás után is „minden porcikájában" meg kell őriznie eredeti jellegét, amit az Országos Műemlékvédelmi Hivatal bírál el. „Miután a keszthelyi Festetics-kastély felújítása a rendszertelenül csepegtetett költségvetési pénzek miatt majd 20 évig tartott – érvelt Magyar László –, az új kormány környezetvédelmi miniszterénél is megpróbálunk majd lobbyzni, hogy a végnélküli engedélyezési procedúrát felgyorsítsák."

GYENIS ÁGNES

ÉRTÉKPAPÍRPIACOK

A **Budapesti Értéktőzsde (Bét)** indexének múlt heti erősödése 1441,76 pontról 1463,20-ra összességében tükrözi a piac viszonylag bizakodó hangulatát. A külföldi befektetők már hajlandóak a Pick-részvényekért a legutóbbi kibocsátás 6200 forintos áránál is többet fizetni: a múlt pénteken már egyetlen kötés keretében 22 millió forintnyi szalámigyári papír kelt el 6400 forintos, az előző péntekinél 200 forinttal magasabb áron. Feltűnően jót tett a Balaton Füszért részvényeinek az előzetesen bejelentett intervenciós vásárlás, hiszen a hétfői 8850 forintos indulóárról már keddre elérte 10 ezer forintos névértékét, igaz, a hét végét már csak 9600 forinton zárta. Látványosan élénkült a Prímagáz papírjainak, főként kisbefektetői vásárlások hajtotta forgalma is, igaz, itt az ár csak szerény mértékben emelkedett a múlt héten, 2000-ről 2050 forintra. A tőzsdei szereplésüket siralmasan kezdő Goldsun-részvények hétfői, 1000 forintos ára kereken 30 százalékkal nőtt a múlt héten. Látványosan, 20 ezer forintra drágult a hét elején még csak 16 100 forintos Dunaholding is, igaz, nem egészen 1 millió forintos forgalom mellett.

Továbbra is gyengélkednek 411 forintos árakkal a Fotex- és a Zwack-részvények, amelyek ára a hétfői 4000 forintról visszakapaszkodott ugyan 4300 forintig, de így is gyengébb az egy héttel korábbinál. Megtorpant viszont a Soproni Sörgyár részvényének drágulása, az ár ismét beállt a 4500 forintos szintre.

AZONNALI KÖTÉSEK A TŐZSDÉN 1994. július 11–15.

Értékpapír	Forgalom (db)	Átlagár kibocsátási ár (%)	Elmúlt 52 hét min.	Elmúlt 52 hét max.	Átlagár (Ft) < nő, > csökken, – változatlan
			forint		
Agrimpex	70	51,35	15 000	55 000	17 971 >
Balaton Füszért	96	80,26	6 850	12 000	9 631 <
Csemege-Meinl	1	133,33	11 000	45 000	20 000 –
Csopak	2 050	69,17	450	730	692 >
Danubius Hotels	22 997	99,22	700	2 610	992 <
Domus	2 060	87,52	1 100	3 340	1 133 <
Dunaholding	51	51,46	12 400	25 000	19 553 <
Fotex	3 800	206,92	235	565	412 >
Glóbus	2 176	188,96	1 290	4 800	2 173 <
Goldsun	1 790	86,87	1 000	1 650	1 129 <
IBUSZ	1 100	28,94	980	2 520	1 418 –
Kontrax Irodat.	210	14,88	105	800	298 –
Martfűi Sörgyár	280	121,79	1 100	3 180	3 106 <
Műszi	10	1,11	150	2 000	200 –
Pannonflax	580	21,08	340	1 100	464 <
Pannonplast	27 586	110,59	1 300	1 655	1 327 <
Pick Szeged	9 194	531,18	1 950	11 200	6 374 <
Prímagáz Hung.	8 579	156,77	1 450	4 800	2 038 <
Skála-Coop S	70	200,00	840	4 200	2 000 –
Skála-Coop T	5 370	241,05	1 145	4 900	2 411 <
Soproni Sörgyár	4 103	118,48	3 955	5 230	4 502 <
Sztráda Skála	10	23,97	3 500	8 400	3 500 –
Zalakerámia	100	139,30	700	5 200	2 115 >
Zwack Unicum	370	190,08	2 200	8 850	4 277 >
CA bef. jegy	10	75,00	7 500	9 500	7 500 –
Pillér bef. jegy.	1 420	40,31	400	549	403 –
Kárpótlási jegy	344 975	55,55	495	795	556 –

ÁLLAMKÖTVÉNYEK ÉRTÉKE 1994. július 18-án (Ft-ban), 10 ezer Ft-os kötvény

Állam-kötvények	Kamat (%)	Napi kamattal növelt névértéke	Vételi ára az MNB-fiókokban	Eladási ára az MNB-fiókokban
94/A	25,00	11 605	11 531	11 581
94/B	17,50	11 016	10 607	10 647
95/A	17,00	11 327	10 225	10 312
95/B	17,00	11 155	9 989	10 082
95/C	17,50	10 801	10 303	10 352
95/D	17,00	10 182	–	–
95/F	17,00	10 075	9 378	9 451
95/G	19,50	11 827	11 277	11 357
95/H	19,50	11 662	11 059	11 145
96/A	16,50	10 913	9 302	9 452
96/B	17,50	10 849	9 843	9 951
96/C	17,50	10 758	9 726	9 836
96/F	17,50	10 297	9 154	9 277
97/A	16,00	10 991	–	–
97/C	18,00	10 685	8 867	9 021
97/D	26,00	11 346	11 296	11 376
97/E	25,90	10 873	10 777	10 857
97/H	25,00	10 356	10 154	10 342
98/A	17,80	10 600	10 822	10 882

Értékpapírok árfolyamérték szerinti részarányai az összforgalomból, az állampapírok kivételével a tőzsdén 1994. július 11–július 15.

(100 százalék = 379 218 976 Ft)

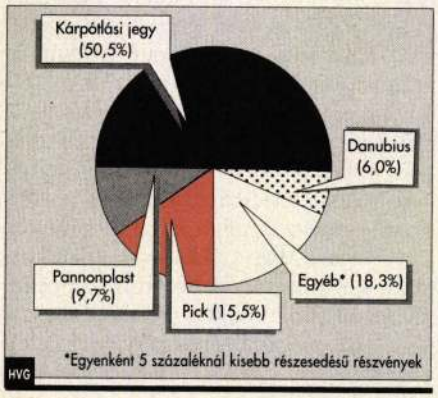

TŐZSDÉN KÍVÜLI KERESKEDELEM 1994. július 11–15. (a címletérték százalékában)

Értékpapír	Vétel min.	Vétel max.	Eladás min.	Eladás max.
Kárpótlási jegy	51,00	55,00	55,00	60,00
RÉSZVÉNYEK				
Alkaloida	40,00	40,00	78,00	78,00
Biogal	55,00	70,00	95,00	95,00
Budapest Bank (törzs)	34,00	44,00	56,00	59,00
Buszesz Rt. C	75,00	85,00	–	–
Chinoin Rt.	480,00	560,00	560,00	560,00
Csemege M. (törzs)	120,00	131,00	147,00	147,00
Csopak	–	–	85,00	85,00
Egis Gyógyszergyár	180,00	210,00	215,00	250,00
Fejértej	70,00	80,00	110,00	110,00
Human Rt.	130,00	155,50	170,00	185,00
Inter-Európa Bank	115,00	135,00	148,00	160,00
KPJ Hasznosító Rt.	75,00	75,00	–	–
Mol Rt. elsőbbségi	58,00	62,00	55,00	69,00
Magyar Külker Bank	112,00	116,00	127,00	138,00
Matáv	150,00	170,00	–	–
OTP Rt. elsőbbségi	43,00	48,00	60,00	70,00
KÖTVÉNYEK				
Antenna Hungária	86,75	86,90	90,25	90,40
Argenta Plusz C	99,36	99,74	102,36	102,74
Goldsun Rt	150,00	220,00	400,00	450,00
KVH Rt.	59,00	61,05	65,40	67,00
Kincstárjegy 94/II.	113,50	114,00	115,32	115,63
Kincstárjegy 95/III.	103,11	103,20	105,27	105,63
Lombard C	99,72	106,85	101,04	108,72
Matáv IV.	102,90	103,05	106,40	106,55
WVM I.	103,55	104,73	104,55	105,36
WVM II.	103,90	104,89	104,90	105,59
Államkötvény 97/E	105,12	106,33	107,50	107,58
BEFEKTETÉSI JEGYEK				
Hunnia II.	–	–	100,00	100,00
Millennium II.	104,00	105,00	114,00	116,00

Forgalmazók: Budapest Értékpapír és Befektetési Rt., City Bróker Kft., Co-Nexus Értékház Rt., Első Magyar–Angol Bróker Rt., K&H Brókerház, Mikrobróker Kft., MKB Értékpapír Rt., New York Budapest Kft., Pakett Bróker Rt., Postabank Értékpapír Rt., Talentum Értékpapír Rt.

A BELFÖLDI JOGI SZEMÉLYEK ÁLTAL VÁSÁROLHATÓ DISZKONT KINCSTÁRJEGYEK FORGALMA ÉS HOZAMA 1994. JÚLIUS 12-TŐL, ÚJ ÜZLETI FELTÉTELEKKEL TÖRTÉNIK*

Kincstárjegyek	1993. jún.	1993. júl.	1994. jún.	1994. júl.
30 NAPOS				1. aukció
Aukción elfogadott ajánlatok (milliárd Ft)	3,4	2,5	48,0	24,4
Minimális hozam (%)	12,0	11,8	20,8	24,0
Maximális hozam (%)	13,3	16,5	25,4	27,6
Átlagos hozam (%)	12,5	15,1	24,2	26,0
90 NAPOS				
Aukción elfogadott ajánlatok (milliárd Ft)	2,2	1,4	20,0	13,0
Minimális hozam (%)	7,1	13,4	23,4	24,5
Maximális hozam (%)	14,5	17,5	25,9	28,2
Átlagos hozam (%)	12,6	16,7	25,2	26,7

Forrás: MNB

*A diszkont kincstárjegyek hozama piaci kamatfunkciót is betölt. A három hónapos diszkont kincstárjegyek átlagos éves hozamához kötődik a Magyar Államkötvény kamata, amely a kamatmegállapítás időpontját megelőző hat hónap aukcióin kialakult átlaghozam 2% prémiummal növelt értéke.

Tőzsdeindex 1994. június 15-től július 15-ig.

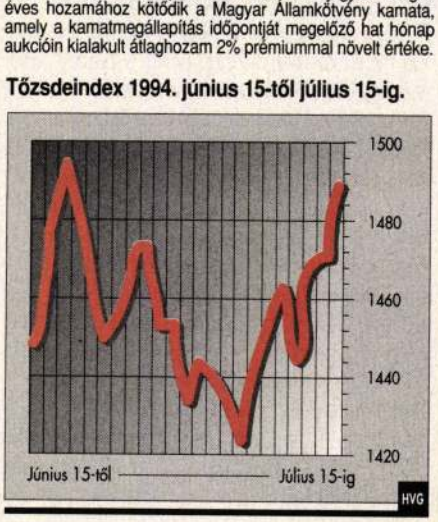

Egy műemlék helyreállításának műhelytitkai

A Grassalkovich-kastély újjászületett – a tervezőket elfeledték

Az évtizedekig elhanyagolt barokk Grassalkovich kastély ismét Gödöllő ékessége. Augusztus 17-én nyitották meg ünnepélyes keretek között a nyilvánosság számára. A kitüntetésekből, dicséretekből jutott mindenkinek, kivéve azokat, akik 15 éve tervezik, szervezik a helyreállítást.

A VÁTI Műemléki és Építészeti Tervező irodájának igazgatója maga írt köszönő levelet mindazoknak a kollegáknak, akik vele együtt részt vettek e gyönyörű munkában.

Dr. Máté Zsoltot, a Műemléki és Építészeti Tervező iroda igazgatóját jóformán kérdezni sem kell, ha a kastélyról esik szó, órákig tudna róla beszélni.

– A kastély annak idején a fővárosi és a gödöllői szociális otthonnak, valamint a szovjet hadseregnek adott helyet, sőt az egyik szárnyban magánlakások is voltak. Gondolom, a bérlőknek nem az volt a legfőbb gondjuk, hogy korhűen megőrizzék az épületet. Kiben merült föl először a helyreállítás gondolata?

– A Fővárosi Szociális Otthontól kapta a VÁTI 1982 elején az első megbízást a homlokzati nyílászárók részleges helyreállítására. Ez a feladat akkor rögtön hozzám került. Azonnal nyilvánvalóvá vált, hogy megfelelő információk nélkül nem lehet hozzáfogni. Elkezdtük a kastély korábbi ábrázolásának gyűjtését, a művészettörténészektől megrendeltük a fálkutatást. Közben a megbízást a fővárostól átvette a Műemléki Felügyelőség (akkor így hívták őket). Megfogalmaztunk egy olyan állagmegóvási programot, mely nem merült ki a szokásos aláducolásban, megtámasztásban, hanem az épület végleges műemléki helyreállításának a részét képezte. A műemléki koncepció megfogalmazását is elkezdtük. Akkor már picit szabadabban lehetett mozogni, úgy hogy nemcsak hazai forrásokra támaszkodtunk, kijutottunk a bécsi levéltárba is. Ott elsősorban a királyi időszakból, tehát az 1866–67-ből származó – dokumentumokat találtuk meg. Lassan kirajzolódott a kastély építésztörténete. Párhuzamosan ezzel a kutatómunkával – melyben rajtunk kívül művészettörténészek, festő-restaurátorok is részt vettek – megkezdődtek a műszaki feltárás, majd az állagmegóvás tervezési-kivitelezési munkái is. A '90-es évek elejére fedél alá került az épületnek jó része, beleértve a templomot is, a kupolákat kicseréltük, az épület alapvető védelme meg volt oldva.

– Úgy tudom, megtalálták az orosz kiskatonák titkos kijáratát is.

– Igen. Az oroszoké volt az istálló, a lovarda, a Ferenc József-i kocsiház, ezeket körbefalazták és laktanyaként őrizték, még fényképezni sem engedtek. Viszont a lovarda melletti épületszárnyból, melynek egy része szintén hozzájuk tartozott, *fel lehetett jutni a padlásra*. A kiskatonák a laktanyát elzáró falat kibontották, a nyíláson átjutottak a szociális otthon padlására, onnan már könnyen lekeveredtek. Így vettek maguknak kimenőt.

– Ez a nyílás később fontos szerepet játszott...

– Így igaz. A mi faanyagszakértőnk, aki a szociális otthontól kapta a megbízást a födémek meg a fedélszék megvizsgálására, nem volt pontosan tisztában a felségterületi határokkal. Kis csákányával szépen végigment, felbontogatta a födémeket és *átment ezen a nyíláson is anékül, hogy észrevette volna: idegen területre tévedt.* Az oroszok fölötti födémszakaszon megállapította, hogy le fog szakadni. Talán mindenkinek kimenője lehetett, mert nem figyeltek föl a kopácsolásra. Gondban voltunk, hogyan figyelmeztessük őket. Végül a tanácselnök vállalta. Hogy a figyelmeztetés eljutott-e hozzájuk, nem tudom, de két hónap múlva leszakadt egy nagy födémrész. Szerencsére nem történt baleset, épp senki nem tartózkodott ott. Talán ez is oka volt, de rövidesen kivonultak az épületből.

– Hogyan oldották meg a lebontást?

– Emelőkosarakkal kívülről emelkedtünk az épület fölé, a szakemberek robbantó gyutacsokat helyeztek el. Egyetlen irányított robbantással az egész fedélszék és födém becsúszott a falak közé anélkül, hogy bármi kárt tett volna. A díszterem eredeti stukkóinak megőrzése sem volt kevésbé bravúros. Filippovics Ferenc mérnök szabadalma volt, akivel együtt dolgoztunk (ő sajnos meghalt). Úgy oldottuk meg a födémcserét, hogy az eredeti stukkók a helyükön maradtak.

– 1986-ban találták meg a XVIII. századi barokk színházat, melyet a második Grassalkovich Antal építtetett. Igaz, hogy ez is a véletlen műve volt?

– A legizgalmasabb, legérdekesebb felfedezés volt! Egy festő-restaurátornak, Rády Ferencnek köszönhető, aki – fölkérésemre – egy leszakadó födémet vizsgált, talál-e rajta valami festést. Nem talált, de hogy ne menjen el dolgavégezetlenül, a falakat is megkutatta. *Nagy, díszes, aranyozott oszlopfőfestésekre bukkant,* akkorákra, melyek nem illettek abba a kis szobába. Ebből elindulva a helyszínen nagyon hamar megállapítottuk, hogy *a színházba behúztak két födémet, felosztották tizennyolc szobára* –ezért nem találtuk korábban. Kimértük, merre kell folytatódniuk az oszlopoknak, a túlsó szobákban és az alsó szinten, ott is megkutatta a falakat – és rövidesen kirajzolódott egy csodálatos, perspektivikusan fölfestett architektúra, oszlopok, párkányok, lábazatok, díszítések. A perspektíva térbeli középpontját megszerkesztve *megtaláltuk a hercegi karzat nyomát,* persze az is el volt bontva. Munkánkban az azóta elhunyt kiváló színháztörténész, Staud Géza segített. Amikor később kijutottam a bécsi levéltárba, az ott talált régi tervek megerősítették, hogy helyes nyomon járunk. *Bár találnánk vállalkozót, vagy mecénást, aki helyreállítaná!*

– Két évvel ezelőtt ön, az addigi főtervező, beosztott altervezővé vált. Miért?

– A munka 1994-ben nagy lendületet vett, kormányszinten eldőlt az épület hasznosítása. Egy beruházó, lebonyolító cég tanulmánya alapján úgy döntöttek, hogy múzeumi és idegenforgalmi céloknak is feleljen meg, a kastély helyreállítását – mondták – két csomagból kell elképzelni, egy nonprofit és egy profittermelő részből, állami forrásból és befektetői tőkéből. E kettő összekapcsolása a későbbiekben önfenntartóvá teheti az egész intézményt. Ekkor alakult a *Gödöllői Királyi Kastély Közhasznú Társaság* a további feladatok összefogására és a kastély működtetésére. A kivitelezéssel – a gödöllői Architekton Rt. végezte – megindult a kiviteli tervek elkészítése és restaurátori tendereket kellett kiírni, amire eddig szintén nem volt példa. Rengetegen jelentkeztek. A terveket, rajzokat mi adtuk. A gyönyörű barokk dobozzárakat a Bécsből hozott pici fényképek alapján terveztük meg. Közreműködtünk a csillárok újrakészítésénél is. Elmentünk a *bécsi követségre,* ott fényképeztük a csillárokat és engedélyt kaptunk a nagykövet úrtól, hogy bizonyos részeket leszereljünk, és a közelebbi szemlélődés céljából a földszinti szobában letegyük. Ezt a munkát a Műemlékvédelmi Szakközépiskola végezte el. Az ő feladatuk volt a kályhák restaurálása is.

Szemrevaló barokk enteriőr

A kastélybejáró és -feljáró mai autókkal

Vajda József felvételei

– Mit gondol, mi az oka, hogy a tervezőket meg sem említették a kastélyról szóló híradásokban, a kitüntetettek között sem szerepeltek?

– Ezt magam sem értem, de így szokott lenni. És nem is csak hazai jelenségről van szó. Emlékszem, egy későbbi leírásban szerepelt, hogy az Europa Brücke átadásakor ott ténfergett egy kis emberke, akit állandóan félrelöktek, mert államfők fogtak kezet és vágták át a szalagokat. Végül az egyik biztonsági őr, amikor már harmadszor tolta el az útból, megkérdezte, hogy tulajdonképpen mit keres ott? *Én vagyok a tervező,* válaszolta a kis ember.

Pachner Edit

Az irodalom reneszánsza és a megértés mítosza

Beszélgetés Salamon Pállal

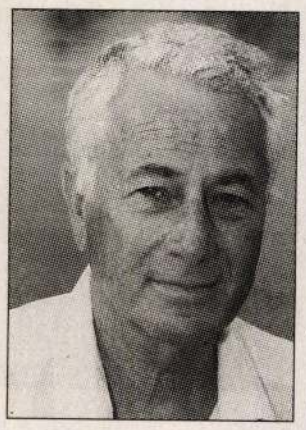

– A Sorel ház című, századunkat felölelő történelmi családregénye 1994. novemberében jelent meg. Úgy gondolom, hozzásegített az olvasónak az irodalomhoz való visszacsalogatásához. Két hónapon belül második kiadást ért meg az AB OVO Kiadónál. Kerestem a könyvesboltokban, de ismét elfogyott. Tavaly év végén a frankfurti könyvvásárra megjelent németül és hamarosan megjelenik héberül és angolul. Úgy tudom, filmet is terveznek készíteni a regényből. Igaz ez?

– *Edelényi* János rendező, akihez harmincéves barátság fűz, és munkáimnak ő az első olvasója, elhatározta A *Sorel ház megfilmesítését.* Örültünk, hogy az European Script Fund részt vállalt az előkészítő munkában és külföldi producerek is érdeklődnek iránta. Ennél még jobb érzés, hogy a *Magyar Történelmi Filmalapítvány* is részt vállal a terv megvalósításában. Edelényi János irodát állított fel, amely az előkészületekkel kapcsolatos munkát irányítja.

– Nem gondolt arra, hogy mondjuk húsz-harminc évvel korábban kellett volna születnie, mert az irodalom manapság – minden jel szerint – nem éppen fénykorát éli?

– Valóban, a hisztérikus materializmus korában úgy látszik, hogy a művészet és irodalom temetési menetében lépkedünk. De mint olyan gyakran, a felszín látványa nem tükrözi a mélyben zajló lényeget.

– A tényekből úgy tűnik, a túlnyomó többség megvan irodalom és művészet nélkül.

– Az emberek többsége valóban manapság azt hiszi, hogy jól megvan irodalom nélkül. Egy filmproducer nemrégiben azzal a ragyogó humorral kedveskedett nekem: *ne haragudj öregem, az írók véleménye a legkevésbé sem érdekel, nekem csakis egy vélemény számít: a bankmenedzseremé.*

– Hát akkor?

– A kelleténél több példát ismerünk arra, hogy az emberek többsége egy ideig a saját balsorsáért lelkesedik. A történelmi tegnapelőttben százezrek lelkesen, dalolva, puskájuk csövét rózsaszállal díszítve vonultak az első világháborúba. A történelmi tegnapban milliók lelkesedtek Hitlerért, Mussoliniért és Sztálinért – saját hóhérjaikért. A történelmi mában mintha mi sem történt volna, ugyancsak milliók lelkesednek diktátoraikért. Reményeim arra alapítom, hogy csakis a művészet és az irodalom képes a gyűlölet mítoszai helyébe a megértés mítoszait tenni. Márpedig az emberiség a megértés nélkül valóban nagy bajban van.

– Hisz ön abban, hogy az emberek mindezt megértve, ismét a művészet és az irodalom felé fordulnak?

– Az emberek többségének józan megfontolásában sajnos nem hihetek. Nincs is lehetőségünk higgadt megfontolásra. De annál inkább hiszek az *ember életösztönében.* Márpedig a megértés mítoszainak megteremtése és különböző művészi és irodalmi művekben való felmutatása nélkül az emberiség hamarosan egy lakhatatlan bolygón találja magát.

– Mit ért a megértés mítoszain?

– A gyűlölet és az erőszak mítoszainak ellentétét. Az emberek többsége úgy hiszi, hogy az igazi nagy dráma az ellentétek összecsapásának drámája. Talán így volt. De manapság egyre nyilvánvalóbb, hogy *az igazi nagy dráma a megértés drámája.* A népek, vallások és országok egymással szembeni megértéséhez eljutni összehasonlíthatatlanul nagyobb emberi teljesítmény és mélyebb dráma, mint gyűlöletre uszítani és fegyvert rántani. A mindennapi élet is a megértést, mint elengedhetetlen feltételt állítja elénk. Az emberek szerte a világon félnek, sőt már rettegnek a rákosan terjedő erőszaktól. És *a kormányzás feltétele is a minimálisan szükséges megértés. Nem szívjóságból, hanem a fennmaradás érdekében.* Hiszen láthatjuk: egyik kormány megy, a másik jön. Új és új programokkal. De nincs, és soha nem is lehet olyan jó kormányprogram, amelyet az engesztelhetetlen harag mérgezett légkörében meg lehetne valósítani.

– Azt hallottam, A Sorel ház trilógiának készül.

– Dolgozom is a folytatáson, a Sorsolvasón. Remélem hamarosan befejezem.

– Az esztendő felét itthon tölti, a másik felét Izraelben. Nem gondolt a végleges hazatérésre?

– Minden lehetséges.

*

Salamon Pál Méz a kés hegyén című tévéjátéka, amelyet 1974-ben láthattak a magyar tévénézők, most október 30-án újból műsoron szerepelt a Válogatás a televízió archívumából című sorozatban.

Kertész Klári

A Bakery épülete

Csak a krumplipucolót ásta el

A Bakery ma is áll

A Magyar Nemzet 1996. október 22-i számában megjelent *Szathmáry Lajos örök receptjei* című cikk a nemrégen Chicagóban elhunyt kiváló vendéglős, gyűjtő, izgalmas egyéniség emlékének adózott. Ebben szerepelt – körülbelül az írás közepén – a következő mondat: *„Hetvenedik születésnapján bezárta a vendéglőt, bulldózerrel eltüntette a föld színéről."* Ez a mondat is elhangzott – majdnem így – abban a portréfilmben, amelyet Szathmáry Lajosról készítettem, s amely körülbelül egy éve volt látható a Magyar Televízió 1-es műsorában. Abban a szóban, hogy „majdnem", van a lényeg. Ugyanis a riportban elhangzott szöveg szó szerint a következő: *„De mikor 70 éves lettem, akkor azt mondtam, na, most hívatok egy bulldózert, egy földtúró gépet, és a vendéglő kertjében elásatom velük a krumplipucolómat. 70 éves korban már abba lehet hagyni."*

Tehát nem a vendéglőt tüntette el Szathmáry a föld színéről, hanem csak a krumplipucolóját. Tanúbizonyságul mellékelem a Bakery ma is álló épületét fényképen, egy másik képet a rajta elhelyezett emléktábláról, valamint egy portrét az elhunyt Szathmáry Lajosról.

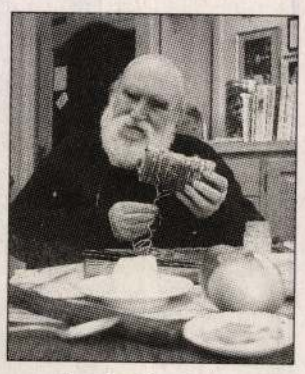

Szathmáry Lajos

Ráday Mihály

Művészszoba

Dr. Kovács Géza és a zenészek egészsége

Magam nem kerültem kapcsolatba azzal a foglalkozással, amely *a zenei munkaképesség gondozása* néven szerepelt a Zeneakadémia fakultációjában, de tudom, hogy zeneművészeink sokasága látta hasznát annak, amit ott Dr. Kovács Gézától tanult, akit most a hála hullámai 80. születésnapja alkalmából különösen melegen vesznek körül.

– Mi ez a tantárgy, és miért kell tanítani?

– Aki a zene művészetét űzi, annak nemcsak kiemelkedő tehetséggel kell rendelkeznie, hanem olyan lelki, szellemi és fizikai adottságokkal is, amelyek e rendkívüli folyamatos terhelés elviselésére képessé teszik. Míg a tehetség megmarad, hacsak trauma vagy betegség nem teszi tönkre, a munkaképesség, az alkalmasság változó, fogyó érték. A szokásosan lelkiismeretes, odaadó művészi életforma sokakat tönkretesz. Ha a művész teljesítőképességének romlását érzékeli, annak időzítésére képtelen, orvoshoz fordul. Ám az orvosi egyetemen e nagyon kevés emberre vonatkozó speciális képzés nincs. A bányászoknak, textileseknek külön orvosi intézmények vannak. A zenészeket nehéz fizikai munkásnak kezelhetjük.

– Mára megbetegedett muzsikusokkal foglalkozik inkább, vagy a megelőzéssel?

– Nem a betegségekkel foglalkozom. Világjáró művész-tanáraink akkor kezdtek megkeresni, amikor már sem itthon, sem külföldön nem találtak írt panaszaikra. Ismerték az iparban elért korábbi eredményeimet. A szervezet funkcionális összhangjában, normalitásában levegőzéssel, fényellátással és mozgással akaratlagosan azt is tudjuk szabályozni, ami vegetatív, tehát akarattól független szabályozás alatt áll. Egy nagyüzemben nem tudták 90 százalék fölé emelni a tervteljesítést, jóllehet fiatal munkaerők gépesítéssel dolgoztak. Tanácsomra minden műszak harmadik munkaórája végén 10 percre leállították a gépeket, ebből 5 percig frissítő mozgásokat végeztek. Az első hónap után 115 százalékra emelkedett a termelés, míg a szomszéd, e módszert nem alkalmazó üzemrészek maradtak az alacsonyabb eredménynél. *Gát* József volt az első muzsikus, aki hozzám fordult, s ő hozta *Ungár* Imrét is, amikor tönkrement a keze, sőt egy idegrendszeri elváltozás következtében az előadás közben oly mértékben felgyorsult a játéka, hogy zseniális technikájával sem győzte. A vak zongoraművésszel tornáztunk, futottunk, sőt labdáztunk együtt, 50 évesen kézen állt, s ezt követően nagysikerű koncertkörutakat tett. A Zeneakadémia akkor hívott – 1959-ben –, amikor a ragyogó fiatalok ön- és közveszélyes őrületbe kezdtek esni és megszaporodtak az öngyilkosságok.

Dr. Kovács Géza augusztus 20-án a Magyar Köztársasági Érdemrend Kiskeresztjét vette át Göncz Árpádtól

– Mennyire személyre szabott ez a foglalkozás?

– Csak személyre szabott lehet, akár maga a zenei nevelés is. Rá kell döbbenteni a művészeket: nem szabad sokat gyakorolni, csak annyit, amennyi a művészi muzsika megszólaltatásához kell. A lehető legkevesebb erőfeszítéssel kell a lehető legmagasabb színvonalra jutni. Nem motorizált zenetechnikust kell képezni, hanem lelki élményt átélő és átadni képes művészt. A kéz, csukló fájdalmától, a váll görcsösödésétől, a nyak merevségétől, a rossz üléstől, állástól, a hibás hangszertartástól kell megóvni a muzsikusokat. Minthogy dr. Pásztor Zsuzsával ketten működtünk csak e téren, a rászorulók csoportos foglalkozásokon vesznek részt. Receptúránk mindenkinek jó, de mindenkinek saját magára kell alkalmaznia. A világban másutt inkább megbetegedett művészeket gyógyítanak. Mi nem várjuk meg a leromlást, még mielőtt orvosi esetté válnak, rendbe szedjük.

Hollós Máté

Amerikai dzsessz a Petőfi Csarnokban

Fekete este

Jeles amerikai muzsikusok otthona lesz *november 5–6-án* a budapesti *Petőfi Csarnok:* a hangzatos elnevezésű All American Blues and Jazz Festival keretében előbb Hiram *Bullock* gitáros és a *Groove Collective* együttes, majd Kenny *Garrett* szaxofonos lép a magyar közönség elé.

Az 1990-ben alakult, tíztagú Groove Collective zenéje napjaink divatos irányzatait egyesíti: a funkyt, a dzsesszt, a latint, a rapet, a hip-hopot. A csapat legutóbbi, *We the People* című lemeze a tavasszal jelent meg, s a kritikusok szerint kifejezően ötvözi New York életének főbb jellemvonásait: a zajt, a lüktetést, és a bonyolultságot.

A nyolcvanas évek elején feltűnt Hiram Bullock egyaránt otthonosan mozog a funky és a dzsessz vizein. Olyan neves előadók lemezein közreműködött, mint David Sanborn, Carla *Bley*, Paul *Simon*, Spyro *Gyra*, *Sting*, Miles *Davis*, Gil *Evans*, Chaka *Khan*. Önálló bemutatkozását 1986-ban nagyon kedvező visszhang fogadta, s azóta már öt nagylemezt jelentetett meg. Együttesével világkörüli turnén vett részt, ma egyike New York legkeresettebb stúdiózenészeinek. Népszerűségéhez nem kis mértékben járult hozzá rendszeres szereplése a két híres amerikai tévéműsorban, David *Letterman* programjában és a Night Music című összeállításban.

Ha a 35 éves Keny Garrett eddig semmi mást nem tett volna, mint közreműködik Miles Davis utolsó együtteseiben, nevét akkor is megörökítené a dzsesszhistória. A fiatal altszaxofonos és fuvolista azonban megtalálta a saját hangját, és jó ideje *izgalmas önálló produkciókkal* jelentkezik. Legutóbbi vállalkozását a nagy elől, John Coltrane művészetének szentelte: Pat Metheny, Rodney Whitaker és Brian Blade társaságában lemezre vette a mester 10 szerzeményét. A merész kihívás sikerrel járt: Garrett az altszaxofon igazi mesterének bizonyul a felvételeken. Miles Davis szólistájaként 1991-ben már élvezhette remek improvizációs készségét a magyar közönség; most arról is meggyőződhet, hogy saját együttese élén milyen zenével képes előrukkolni.

(turi)

Hiram Bullock

Kenny Garrett

A Groove Collective

Török Ádám, Rabb, Kashmir és Jammin

Blues-funk éjszaka

Elkészült *Török* Ádám és a *Rabb* együttes új CD-je, amit rendhagyó és nagyszabású produkció keretében kíván a zenekar eljuttatni a rajongóihoz. A blues- és funkstílusokat felvonultató banda önmagában és tagjaiban hordozza a páratlan zenei élmény lehetőségét, hiszen az ősrégről ismert zenészek mellett tehetséges fiatalokkal teljes igazán a csapat.

Török Ádám istrumentális virtuóz fuvolajátékával, amely nemegyszer a dzsessz elemeit felhasználva juttat el egyedi hangzásvilágához, jól párosul *Muck* Feri szaxofonvagy *Köves* „Pinyó" dobjátéka. A fiatalabb generáció igazán tehetséges zeneszerzője és a RABB gitárosaként egyre népszerűbb *Mohai* Tamás ezen a CD-n is kitesz magáért. A basszusgitárt pengető *Kerékgyártó* István ugyancsak jól kiegészíti az igényes muzsikára vágyók igényeit.

A legújabb anyag az *„Üres a ház"* címet viseli, amelyen kilenc új nótát és egy feldolgozást találnak a hallgatók. A hordozó ötvenkét perc zenei anyagot tartalmaz, melyen a régi számok közül megszólal a *Körbe zárt a dzsungel* közismert szám új hangszerelése és feldolgozása is. A lemezbemutató koncert részleteiről Török Ádám a következőket nyilatkozta lapunknak:

Török Ádám és együttese

– November 8-án este nyolc órakor kezdődik a buli. Úgy terveztük, hogy nézőink egy egész estét töltsenek velünk. Az előzenekarként felvonuló *Kashmir* együttes fiatal zenekar, akik az etno-rock stílusban próbálgatják szárnyaikat. Énekesük egy tehetséges lány, míg a zenekar vezetője és gitárosa egy érdekes nevű fiatalember: *Török* Péter. Mielőtt bármilyen összefüggést vél bárki a neveink között felismerni, be kell vallanom, hogy a nagyobbik fiam is a zenei pályán próbálgatja szárnyait, tehát róla és együtteséről van szó. A hangulatos bemelegítés után játszik a Svájcból érkezett vendézenekarunk a *Jammin*. Róluk annyit lehet és illik tudni, hogy többször jártak már Magyarországon és a trió a kontinens egyik, ha nem a legjobb blues-funk zenakara. Koncert-sorozatukat velünk kezdik a Petőfi Csarnokban nyolcadikán este, majd ***9-én Gödöllőn, 10-én a Globe Royalban, 12-én Szegeden, 13-án a fővárosi Bahnhofban, 14-én a székesfehérvári klubban, 15-én a Wigwamban*** majd végül ***16-án Tatabányán*** zárul a magyar turné.

– Az est egyik csúcspontja lesz a jamsession – örömzene –, amikor mindenki a színpadon lesz, sőt vendégeink is jelentős szerepet kapnak. Láthatók és hallhatók lesznek régi zenészbarátaink, akik ma is meghatározó személyiségei a műfajnak. Neveket most nem említenék nehogy kifelejtsek bárkit is, de érdemes rájuk odafigyelni. A koncert mellett természetesen az előtérben bevezető, kedvezményes áron lehet hozzájutni a legújabb és régebbi CD-jeinkhez, mint ahogyan Rabb relikviák között is válogathatnak a gyűjtők – tudtuk meg Török Ádámtól.

(k. z. t.)

Tizenkét év után Magyarországon

Tűzugrás – Ghymes módra

A *Ghymes* együttes szlovákiai magyar zenészekből verbuválódott immáron tizenkét esztendeje. A különböző stílusokban játszó zenészeknek sikerült egy olyan sajátos megszólalást kihozniuk hangszereikből és magukból, melynek alapján ma már a ***World Music*** kategóriába sorolhatók. Zenéjük alapmotívumaiban mindeképpen a régi és eredeti folklórra épül, ám a szokatlan hangszerpárosításokkal és zenei kreativitásukkal valóban újszerű zenei élményt képesek interpretálni.

A zenekar az elmúlt évtizedben bejárta szinte az egész világot, miközben a szomszéd országba, Magyarországra, csak elvétve jöttek játszani. Most azonban öt koncert erejéig lehetőséget kap a hazai közönség is, hogy megismerje az együttes gondolat- és zenei világát. November 9-én a fővárosi Lágymányosi Közösségi Házban szerepelnek először, majd ezután 11-én Pécsett az ifjúsági házban, 12-én Debrecenben, 13-án Szegeden és 14-én Hódmezővásárhelyen az egyetemi klubokban szórakoztatják közönségüket.

Első magyarországi turnéjukkal egy időben kerül a boltokba a *Tűzugrás* címet viselő CD-jük, melyet a ***Fonó Records*** adott ki. A lemezen tíz dal szerepel, melyek között *Földes Hobó* László is közreműködik. A zenei válogatás áttekintő képet nyújt az együttes eddigi munkásságáról és zenei hitvallásáról. Hobó kérdésünkre a zenekarról csak annyi mondott: a Ghymes együttesben a zenei alázat és az igényesség mindenképpen elismerésre méltó. Sajnos Magyarországon csak kevesek ismerik munkásságukat de sokkal többre hivatottak annál, mint ameddig ez idáig eljutottak. Mindezek el-, és felismerése vezetett oda, hogy sajátos lehetőségeimmel én is a támogatóik körébe tartozom. Először az USA-ban találkoztam a zenekarral egy fesztiválon és ott köttetett a barátságunk. Ezután kértek fel a zenekar tagjai, hogy a Tűzugrás lemezükön én is közreműködjek – fejezte be Hobó.

A koncertturnét beharangozó sajtótájékoztatón félórát zenélt az együttes. Ez idő alatt a hallgatóságot teljesen megnyerték. Ahogy a cimbalom és a török síp együtt képes muzsikálni a kecskedudával és a szintetizátorral, az páratlan. Az alkalmi koncert befejező számaként előadott – többszörös dobszólóval tarkított –, honfoglaláskori őseink dallamvilágát feleleventő számuk hangos siker volt. A CD-lemezt hallgatva a Ghymes együttesről is elmondható: élő zenéjük sokkal magával ragadóbb, mint a személytelennek tűnő lemezről megszólaló dallamok. A koncert hangulatát és élményét a hanghordozó – sajnos – nem tudja pótolni.

(k-s)

A Ghymes

Havran Zoltán felvéte

A könyvklub karácsonyi ajánlatai

Olvasnivaló mindenkinek

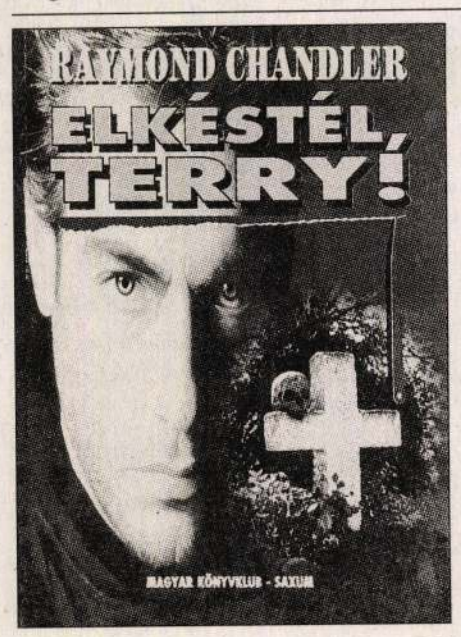

Az ötödik születésnapját ünneplő *Magyar Könyvklub* a legnépesebb klub az országban, tagjainak száma már túlhaladta a 620 ezret. Kiadványai magas példányszámának köszönhetően továbbra is szinten tudja tartani a könyvek és hanghordozók árát, hogy az átlagos jövedelmű családok is meg tudják vásárolni azokat.

A könyvklub most megjelent legújabb katalógusa már karácsonyra kínál érdekes olvasnivalókat. Az Officina Nova és a könyvklub könyve, a *Parazsat evő paripa* a könyvtárosok szavazata alapján elnerte a Fitz József díjat. Ajándéknak is szép a *Korniss* Péter által fotografált *Magyarország Európa szívében* című könyv, amelyhez *Göncz* Árpád írt előszót és *Nemeskürthy* István professzor méltatja benne az egyes tájegységeket.

A könnyebb olvasmányokat kedvelőknek készült *A krimi mesterei című sorozat*, amelynek szerzői a krimi klasszikusai: *Chandler, Gardner, McBain, Osborn, Hammet, Charriere*. A sorozat első kötetete Chandler: *Elkéstél, Terry*; főhőse Philip Marlowe Los Angeles-i magándetektív.

(r. j.)

Sissi kedvenc kastélya megint szép lesz Gödöllőn

Lóránth Ida írása
a NÉPSZAVÁNAK

Hat esztendő alatt öt kormánytervezet foglalkozott a gödöllői kastély felújításával és hasznosításával. A hazai műemlékek között kiemelt helye van a barokk épületegyüttesnek, amelyet I. Grassalkovich Antal építtetett a XVIII. század közepén. Később Mária Terézia, majd I. Ferenc József és felesége kedvenc pihenőhelye volt. A királyi család az őszi-tavaszi vadászidényt, sőt olykor a karácsonyt is itt töltötte. Erzsébet királyné – Sissi – különösen kedvelte a vidéket, sétált, lovagolt az ősparkban és a kastély körüli erdőkben. Századunk húszas éveitől Horthy Miklós kormányzó és családja vette birtokba a királyi pihenőhelyet.

Az eredeti barokk épületegyütteshez, amely kora kastélyépítőinek példaképül szolgált, minden tulajdonos hozzátett egy-egy darabot a saját ízlése szerint vagy alakított a belső berendezésen. Horthyék teniszpályát, úszómedencét és egy hatalmas, 70 négyzetméteres föld alatti bunkert építtettek.

A második világháború után Gödöllőt is elérte a hazai kastélyok sanyarú sorsa: egyik szárnyából szociális otthon lett, a másik oldalra pedig „ideiglenesen" beköltöztek a szovjet alakulatok. A berendezést széthordták, ellopkodták, a falakat olajfestékkel mázolták le, az angolkertet felverte a gaz, pusztult lassan minden.

Jó tíz éve már, hogy mozgalom indult a 17 ezer négyzetméter alapterületű nemzeti érték megmentésére. Ám ekkor csak állagmegóvási munkákra tellett. 1994-ben kezdődött az érdemi munka. Ekkor megalakult a környezetvédelmi minisztérium, Gödöllő városa, a Grassalkovich Kastély Közalapítvány és a Ma Hill Mérnökiroda közreműködésével az a közhasznú társaság, amely 1,2 milliárd forintos törzstőkével rendelkezett. Ehhez szépen gyűltek az adományok is, volt, aki száz forinttal, más több százezerrel segített, mindenki a módja szerint.

Augusztus 17-re kész a Grassalkovich-kastély Hajdu András felvétele

Augusztus 17-e – tudtuk meg a közhasznú társaság megbízott igazgatójától, *Nemes Tamástól* – nagy ünnep lesz a kastély életében: felújítva átadják a nagyközönségnek az U alakú bejárati épületegyüttest. A díszlépcsőházat és a dísztermet, Erzsébet királyné fogadószalonját, író- és toalettszobáját, vörösmárvány hálószobáját eredeti pompájában csodálhatják majd a látogatók, valamint Ferenc József dohányzószalonját és dolgozószobáját.

Princz Adél marketingvezető lapunknak elmondta: a munkálatokat az Országos Műemlék-felügyelőség közreműködésével végzik, mindent az eredeti tervek szerint állítanak helyre. Megőrzik a kastély egyedülálló barokk-rokokó hangulatát. A színek egyediek, az Erzsébet-szárnyban Sissi királyné kedvenc színe, a lila, a császári lakosztályban pedig a sárga-szürke uralkodik. A bejárati oszlopok és a márványterem piszkei vörösmárványból készült. A helyreállításon majdnem száz restaurátor dolgozik, szinte éjjel-nappal. A széthordott, elkótyavetyélt berendezési tárgyak helyett aukción gyűjtőktől, még külföldről is vásároltak darabokat. Akadt, amelyet a környékbeli polgárok önként adtak vissza a kastélynak.

A felújítási munkáknál szinte mindennapos vendég *Varga Kálmán*, a környezetvédelmi tárca miniszteri biztosa. Úgy véli, jó ütemben halad a munka, bár sok nehézséggel küzdöttek a helyreállítás során. A gondok örömteliek voltak, hiszen hol egy rejtett falikép, sérült szobor, másutt megújulásra váró műemlékdarab került a felszínre, amelyek helyreállítása többletkiadást jelentett ugyan, de növekedett általa a kastély értéke.

A miniszteri biztos reménykedik abban, hogy a kastély az ezredfordulóra teljes szépségében várhatja már a látogatókat. Hatalmas munka vár még a szakemberekre, mert konferenciaközpontot, új szállodaépületet terveznek, és szeretnék a majdnem 30 ezer hektáros ősparkot is eredeti pompájában visszaállítani.

Szennyvíz a konyhában

Újabb négy vendéglátó egységet zárattak be a tisztiorvosok a Balaton északi partján végzett ellenőrzéseik nyomán. Emellett közel 200 ezer forint helyszíni bírságot szabtak ki.

Andrássy Antal
NÉPSZAVA

Az előre bejelentett Köjál-ellenőrzések ellenére sem fordítanak kellő figyelmet a vendéglátó, fogadó egységek higiéniai követelményeinek betartására a Balaton partján. Mint *Bujdosó László*, az ÁNTSZ Veszprém megyei tisztifőorvosa lapunknak elmondta: változatlanul keveredik a baromfi és nyers tojás kezelése a kész ételekkel. Összekeverednek a különböző munkafázisok, elfogadhatatlan a mosogatás, az elromlott berendezéseket nem javítják meg a kellő időben, több helyütt nem biztosított a szennyvíz elvezetése. Egyes helyeken a mosogatók szennyvize a konyha közepén gyűlik össze, s nincs elegendő személyzet az egymástól szigorúan elkülönítendő technológiai műveletek elvégzéséhez. Ezért a Balaton északi partján tartott ellenőrzésen 39 egységben 76 különböző mértékű szabálysértést állapítottak meg.

A legsúlyosabb esetekben a tisztiorvosok átmenetileg bezáratták az ellenőrzött egységeket. Így Szigligeten egy éttermet, ahol megsemmisítették az előre lefőzött ételeket. Zánkán egy borozó működését függesztették fel. A pálkövei gyermektáborban megdöbbenve tapasztalták, hogy mindössze egy személy főzött a lakókra, úgy, hogy már délelőtt megfőzte az aznapi menü: gyümölcslevest, krumplipürét, húst, s minden hűtési lehetőség nélkül várta a délutáni órákban visszatérő gyerekeket. A badacsonyi Club Tomajban az egykori munkásőrüdülőben pedig az uszoda engedély nélküli üzemeltetésére figyeltek fel, amelynek fertőtlenítéséről az új bérlő lekapcsolta az automata adagolót. Helyette időnként kézzel öntött bele klórt, meszet. A tisztiorvosok megjelenését követően maga ajánlotta fel az uszoda átmeneti bezárását, míg az engedélyt meg nem szerzi.

Bujdosó főorvos elmondotta, hogy a legsúlyosabb szankciók mellett még mintegy kétszázezer forint helyszíni bírságot is kiszabtak, s a hét végén folytatják ellenőrzéseiket a Balatonnál.

Jól vizsgázott a Civil Parlament

MTI-információ

Helyesnek bizonyult a Civil Parlament létrehozása, mert a társadalom összegzett véleményét tolmácsolhatta a tisztségviselők számára. Egyebek között ezt hangsúlyozta a szervezet *Hegedűs Sándor* alelnök szólt. Kiemelkedő sikert hozott a házelnökkel, *Gál Zoltánnal* folytatott beszélgetésük, amelynek eredményeként tavaly megalakult a Parlament mellett működő Civil Iroda. Ennek segítségével

A NÉPSZAVA KÉRDÉSE

Lesz-e állami támogatás a hőszigetelésre?

Válaszol: Piry László

Nemrégiben készült el az a hőszigetelési program, amely állami támogatással képzelné el a korszerűtlen épületszigetelések felújítását. A tetőfedők szövetsége által felkért szakértői bizottság több szempontból is részletezte a programot. Mi várható a programtervezet elfogadásától? – kérdeztük Piry Lászlót, a tervezet ötletgazdáját.

– Abból kell kiindulni, hogy Magyarországon az épületek hőszigetelése korszerűtlen, energetikai szempontból rendkívül pazarló. A panellakásoktól kezdve a családi házig mindenhol komoly problémák vannak a szigetelésekkel: az öt évvel ezelőtt kidolgozott hőszigetelési szabványokat becsléseink szerint az épületgépészek töredéke sem veszi figyelembe. Az energiaprivatizációval együttjáró árrobbanás pedig várhatóan még nagy meglepetéseket okozhat a lakosságnak.

– A programjukban szereplő beruházással mennyi idő alatt térülnek meg a felújítás költségei?

– A Központi Környezetvédelmi Alaphoz benyújtott pályázatunk egyenlőre ötezer lakás felújítását tartalmazza. Lakásonként átlagosan 300 ezer forintos ráfordítással számolva tíz év alatt megtérülhetne a befektetés. Pályázatunkban állami kamattámogatást kérünk a beruházások megsegítésére.

– Miért a környezetvédelmi alaptól várnak segítséget?

– A program megvalósulása energiatakarékossági szempontok mellett igen jelentős környezetvédelmi előnyökkel járna. A szakbizottság számításai alapján az épületek hőszigetelésével jelentősen csökkenthető a fűtéssel együttjáró káros anyag-kibocsátás.

– Mikorra várható döntés a programtervezetről?

– Szeptemberben döntenek a pályázat sorsáról. Amennyiben pozitív elbírálásban részesülünk, úgy 1997. januárjától indulhat az ötezer lakást érintő program.

Hámori Barbara

Plató alatt csempészik a kábítószert és a nemesfémet

Az idén 92 kilogramm kábítószert foglalt le a vám- és pénzügyőrség. Az „áru" túlnyomó része heroin volt. Tavaly az első félévben 55, az idén már 85 millió forint értékben derítettek fel csempészbűnügyeket csupán Záhony térségében. Keleti határainkon nagymértékben növekszik a felderített csempészbűncselekmények száma, itt ukrán és orosz állampolgárok hoznak be hazánkba illegálisan jövedéki termékeket és színesfémet.

Illés József írása
a NÉPSZAVÁNAK

A nyár beköszöntével és az idegenforgalom növekedésével megindult az idei csempészfőszezon is. Az ügyeskedők igyekeznek kihasználni a zsúfoltságot egy-egy akciójuknál.

Sipos Jenő, a VPOP szóvivőhelyettese lapunknak elmondta, hogy az ország keleti határszakaszán levő átkelőink – elsősorban Záhony és térsége – a legveszélyeztettebbek. Leggyakrabban ugyanis itt próbálkoznak az ukrán és orosz állampolgárok különböző jövedéki termékek – alkohol és cigaretta – illegális behozatalával. Ezek az akciók ugyan a legtöbbször egyéniek, de akad közöttük szervezett elkövetés is.

Hasonló esetet sikerült felderíteni a napokban is, amikor egy csempészbanda nagy mennyiségű cigarettát hozott át a határon és azt Budapestre szállították – folytatta Sipos Jenő. Az „árut" a fővárosban raktározták és terítették szét a felvásárlók körében.

A szervezetten elkövetett bűncselekmények kevésbé gyakoriak – állította a VPOP munkatársa. A csempészek éppúgy megpróbálkoznak a régi módszerekkel – a kárpitok, ülések és a csomagtartó átalakításával – mint a legújabb trükkökkel. Nemrégiben kezdték el például a rejtekhelyül szolgáló dupla alvázak felszerelését, vagy a csempészésre szakosodott buszok belső terének átalakítását. Sokan próbálkoznak színesfémcsempészettel is: legtöbbször a kamion platója alatt, vagy a szállított áru között fedezik fel a vámosok az elrejtett nemesfémet.

A tavalyi év első félévében Záhony térségében 55 millió forint értékben derítettek fel bűnügyeket a pénzügyőrök. Ez a szám az idén már 85 millió forintra emelkedett – közölte Sipos.

Nyugati határainkon valamivel jobb a helyzet. Bár egyes honfitársaink még mindig előszeretettel hoznak műszaki cikket, rádiótelefonokat és számítógépalkatrészeket országunkba úgy, hogy erről elfelejtik tájékoztatni a vámhatóságot. Gyakran előfordul, hogy a valósnál jóval alacsonyabb értékről szóló számlát mutatnak be a vámosoknak, hogy ezáltal kevesebb vámot kelljen fizetniük. Az ellenőrzés során a „turpisságra" általában fény derül, és előkerülnek az igazi értéknek megfelelő számlák is. Ugyancsak sokan próbálnak az országból engedély nélkül valutát kicsempészni, holott az új szabályok értelmében már személyenként 50 ezer forint értékben vihető ki külföldi fizetőeszköz.

Az év eddig eltelt részében 92 kilogramm kábítószert – főként heroint – foglalt le a vám- és pénzügyőrség. A közelmúltban volt olyan nap, hogy Hegyeshalomnál egy Köln–Isztambul menetrend szerinti buszon utazó török utas sütőmény esdobozában 7 kiló kábítószert találtak. Nagylaknál még ugyanazon a napon 37 kilogrammos heroinszállítmányt foglaltak le – folytatta Sipos Jenő. Az elkövetői kör igen széles, éppúgy megtalálhatóak közöttük a magyarok és bolgárok, mint az angol és holland állampolgárok.

Amerikai jelentés

NÉPSZAVA-információ

Egyre kétségbeejtőbbé válik a magyarországi cigányság helyzete a hat éve tartó átalakulás során – szögezik le a Human Rights Watch, a New York-i székhelyű nemzetközi emberi jogvédő szervezet munkatársai hazánkról készített jelentésükben. A tavaly nyáron végzett felmérés során több mint negyven városban, faluban és községben készítettek interjúkat, és beszéltek állami szervek képviselőivel is.

Az amerikaiak szerint a romák számára legfenyegetőbbek a fajgyűlölő csoportok támadásai és zaklatásai. Hátrányos megkülönböztetés éri őket az oktatási rendszerben, a lakáshoz jutás terén és a munkaerőpiacon is. Indokolatlanul magas a romák aránya a kisegítő iskolákban, szinte egyáltalán nem jutnak be középiskolákba. A városi romák többsége elgettósodott nyomornegyedeken vagy a legrosszabb lakótelepeken lakik. A munkaügyi központokban a cigányok lapján jelzik az illető származását, így – bár szemben a 13 százalékos országos átlaggal a cigányság körében hatvan százalékos a munaknélküliség – lényegesen nehezebben jutnak munkához is. A romák mindennapi rasszizmusra panaszkodnak, sok kocsmából és étteremből kirekesztik őket. Az elmúlt évek során az őket ért támadások egy része pedig nemcsak a helyi rendőrség hallgatólagos beleegyezésével, hanem aktív közreműködésével történt. A jelentést ismertető *Pardavi Márta*, a Magyar Helsinki Bizottság programigazga-

Kevesebb a baleset

(Folytatás az 1. oldalról)

Az adatok szerint 421 alkalommal gyalogosok okoztak balesetet a fővárosban: álló jármű mögül, vigyázatlanul, kellő körültekintés nélkül léptek az autók elé, vagy a tilos jelzést figyelmen kívül hagyva akartak az úton áthaladni.

Kedvező javulás tapasztalható a gyermekbalese-

Veér vitatja a jelentést

Veér András, a mentálhigiéné miniszteri biztosa az MTI-nek nyilatkozva reagált az állampolgári jogok országgyűlési biztosának keddi bejelentéseire.

Gönczöl Katalin, az állampolgári jogok országgyűlési biztosa vizsgálatot indított annak feltárására, miként érvényesülnek a pszichiátriai otthonokban gondozott betegek jogai. Az 1996 márciusában és ápri-

ban kifejtette: a megalapozatlan általánosságokon alapuló kijelentések helyett az ombudsmannak a tények ismertetésére és azok jogi értelmezésére kellett volna szorítkoznia. A szakma az elmúlt években nagyon sokat tett azért, hogy az elmebetegek jogállásáról és a betegek jogvédelméről szóló törvényi szintű jogszabályok mielőbb megjelenjenek. Törvény hiányában azonban elkerülhet-

chiátriai klinikák és osztályok a jogszabályi rendelkezés hiányában is a nemzetközi egészségügyi normák betartására törekednek. Az Országos Pszichiátriai és Neurológiai Intézetbe az elmúlt évben 8855 beteget vettek fel és 8729-en hagyták el az intézményt. A biztos ezen adatokkal kívánja cáfolni Gönczöl Katalin kijelentését, miszerint „az a magyar állam-

Idén kétezer tanárnak mondanak fel

NÉPSZAVA-információ

A miniszterek szerint több állás várja az elbocsá-

Sztárok az Operaházban

Pas-deux-deux a fél világgal

Nemzetközi balettgála a gyermekekért

„Egyszer minden megtörténhet, de ha megismétlődik, az már figyelmet érdemel, ha pedig folytatódik, akkor hagyománnyá válhat, és reméljük így lesz ez a Világsztárok az operában címmel meghirdetett balettgálával is” – hangzott el kedden a *Béke Szállóban* a szeptember 1-jei nemzetközi operaházbeli jótékonysági balettgála tájékoztatóján.

A gálát, amelynek a bevételét a koraszülöttek és beteg újszülöttek gyógyítására létrejött alapítvány javára ajánlották fel, idén másodszor rendezik meg az *Operaházban*. A szervezők – *Harangozó* Gyula művészeti vezető, valamint *Jezerniczky* Sándor, *László* Péter és *Szuhay* Lajos – elmondták, hogy a tavalyi gálaest jó hírét a részt vevő táncművészek elvitték a világ rangos társulataihoz, így idén is sok neves művész (Kanadából, Oroszországból, az Egyesült Államokból, Németországból, Japánból, Hollandiából és Ausztriából) örömmel vállalta a budapesti fellépést – a szokásos gázsi egyötödéért is. Ugyanakkor figyelemre méltó, hogy ezekben a „szponzorínséges időkben” a szervezők csaknem tíz percig sorolták a gálát támogató cégek nevét. Az est fővédnöke Estée *Lauder* asszony, aki személyes jelenlétével is megtiszteli a gálát, valamint Rodney *Irwin*, Kanada magyarországi nagykövete és *Mihályi* Gábor, Budapest Belváros–Lipótváros polgármestere.

Aleszja Popova

A meghívott *huszonhárom* külföldi vagy külföldi társulatoknál táncoló magyar sztár mellett öt hazai táncművész is a pódiumra lép: *Pongor* Ildikó, *Hágai* Katalin, *Kováts* Tibor, ifjabb *Nagy* Zoltán és Aleszja *Popova*, aki tavaly óta szintén a *Magyar Állami Operaház* szólistája. A gála résztvevője lesz a bécsi operaház szólótáncosa, *Solymosi* Tamás is, aki a bécsi társulat első szólótáncosnőjével, Brigitte *Stadlerrel* lép fel. A külföldi sztárok közül sokakat már láthatott a magyar közönség. A legnagyobb név talán Lyubov *Kunakova*, aki a szentpétervári *Mariinszkij Színház* balerinája. Az ő partnere az az Aidar *Achmetov* lesz, aki januárban megnyerte a budapesti nemzetközi *Nureyev balettversenyt*. Natalja *Ledovskaja*, a moszkvai *Sztanyiszlavszkij és Nyemirovics Dancsenko Színház* prímabalerinája Yanis *Pikieris* kolumbiai származású táncossal, a *Miami City Balett* művészével lép a pódiumra. A balettvilág ünnepelt csillagai közül láthatjuk még Budapesten Gizella *Witkowskyt*, Michael *Shannont*, Oliver *Matzot*. Elfogadta a meghívást az amerikai *Alvin Ailey táncszínház* három művésze is, Elisabeth *Roxas*, Don *Bellamy* és Nasha *Thomas*, valamint *Aki* Nakata, a *Masako Ohya Osaka Balett* táncosa. Érdekességnek ígérkezik a holland páros, Caroline *Sayo Iura* és Clint *Farha* fellépése, hiszen – mint azt Harangozó Gyula elmondta – a modern táncművészetben az utóbbi időben Hollandia jár az élen.

A gála műsorára csak az est előtti héten derül fény. Harangozó Gyula annyit elárult, hogy fele-fele arányban láthatunk klasszikus és modern koreográfiákat. Lesznek ősbemutatók is. Az egyik *Pártay* Lilla koreográfiája *Liszt* Ferenc zenéjére, amelyet Pongor Ildikó táncol el.

(devich)

Kastélyszerű szálloda Gödöllőn

Tervpályázat a műemlékegyüttes bővítésére

Kedden hirdették ki a *Gödöllői Grassalkovich-kastélyegyütteshez tartozó idegenforgalmi és szállóépületek* című meghívásos tervpályázat eredményét, amelyet a *Környezetvédelmi és Területfejlesztési Minisztérium*, az *Országos Műemlékvédelmi Hivatal*, a *Műemlékek Állami Gondnoksága*, a *Grassalkovich Kastély Alapítvány, Gödöllő Város Önkormányzat Polgármesteri Hivatala* és a *MaHill Mérnökiroda Kft.* írt ki. A tervpályázat célja a kastélyegyüttes múzeumi szárnyán kívüli, ahhoz kapcsolódó, a műemlékegyüttes arculatához illő idegenforgalmi létesítmények és egy szálloda elvi, engedélyezési szintű terveinek elkészítése volt. A meghívásos pályázaton hat építészcsoport vett részt. A pályamunkák beadási határideje július 23. volt. Az eredményhirdetést kedden tartották a gödöllői városházán.

A főúri kastély még sok helyen őrzi a negyvenévnyi idegen megszállás nyomait

Havran Zoltán felvétele

Ja lapunknak elmondta: vita után *Kőnig* Tamás és *Wágner* Péter nyerte el a jogot a pályázatra benyújtott elvi megoldás továbbtervezésére. Az elbírálás alapja az a kormányhatározat volt, amely előírta, hogy a Grassalkovich-kastélyegyüttes egyik részében múzeumot kell működtetni nonprofit vállalkozásként, a bal oldali szárny pedig a kastélyegyüttesbe illő bővítéssel hasznosítható. A múzeum felújítása folyamatosan zajlik, ehhez az állam is támogatást nyújt. A tervpályázat kiírása előtt nyilvánvalóvá vált azonban, hogy a javasolt szálloda és idegenforgalmi központ nélkül a műemlékegyüttes fenntarthatósága is kérdésessé válhat. A tervpályázat bírálóbizottsága azt az építészeti megoldást tartotta a legmegfelelőbbnek, amely szerves és kiegyensúlyozott kapcsolatot hoz létre a műemlék és az új, „kastélyszerű” szállodaépület között. A megalakítás logikájában és a léptékek arányosításában keresi a tervező. A tervpályázati kiírásban a legtöbb gondot a főbejárat helyére vonatkozó kiírás okozta. Minden tervben, amelyet a kikötések betartásával készítettek, aránytalanul hosszú érkezőszintet alakítottak ki. A tervezők ezért építészetileg érdekes, gazdaságosan kihasználható előtér kialakításával küszködtek. A régi és új épület között elsősorban a falfelületek és ablaknyílások aránya és ezek egymáshoz viszonyított hatása adja azt a hasonlóságot, amelyben tükröződik a Grassalkovich kastély nagyvonalúsága és királyi méltósága.

A kastélyegyüttest gondozó *Gödöllői Királyi Kastély Közhasznú Társaság* menedzseli a felújítást és a bővítést. A tervpályázat elbírálása után következő feladatuk, hogy befekte-

Folytatás az 1. oldalról

A TÉVÉ MŰSORÁRÓL

A divatszakértő hírértéke

Békesi László az államháztartás helyzetéről

A hiány nem finanszírozható a mai feltételek mellett

Folytatás az 1. oldalról

A miniszter a bankkonszolidációt hozta fel példaként. Voltak olyan bankok, amelyeket az idén állami pénzből „rendbe raktak", és ezen felbuzdulva mindjárt 25 százalékos bérfejlesztést hajtottak végre. Ezért a jövő év végéig ezen a helyeken tilos lesz a béremelés. *De a költségvetési szerveknél sem lesz jobb élet, mert bérnövelésre csak akkor lesz mód, ha közben csökken a létszám.*

A bérkiáramlással a fő gond az, hogy *csökkenti a magyar export versenyképességét.* A pénzügyminiszter szerint az export csökkenésért elsősorban a magyar bérek emelkedése felelős. Ezt a megállapítását arra a számításra alapozta, amely szerint a magyar export versenyképessége az elmúlt években 30 százalékkal romlott, és ebből 25-ért a bérnövekedés felelős.

A miniszter szóba hozta még a nemleges expodöntést is. Akárhogy is számolunk, az expo megvalósítása a jelenlegi 30 milliárd forint mellett *további 50-60 milliárdos állami terhet jelentene.* A kormány úgy ítéli meg, hogy ebben az esetben *az előnyök kisebbek, mint a terhek.* Szóba került az *energiár-emelés* is. Békesi László gyors lépéseket ígért, amit egybekötnek valamilyen *kompenzációval.*

(v. i.)

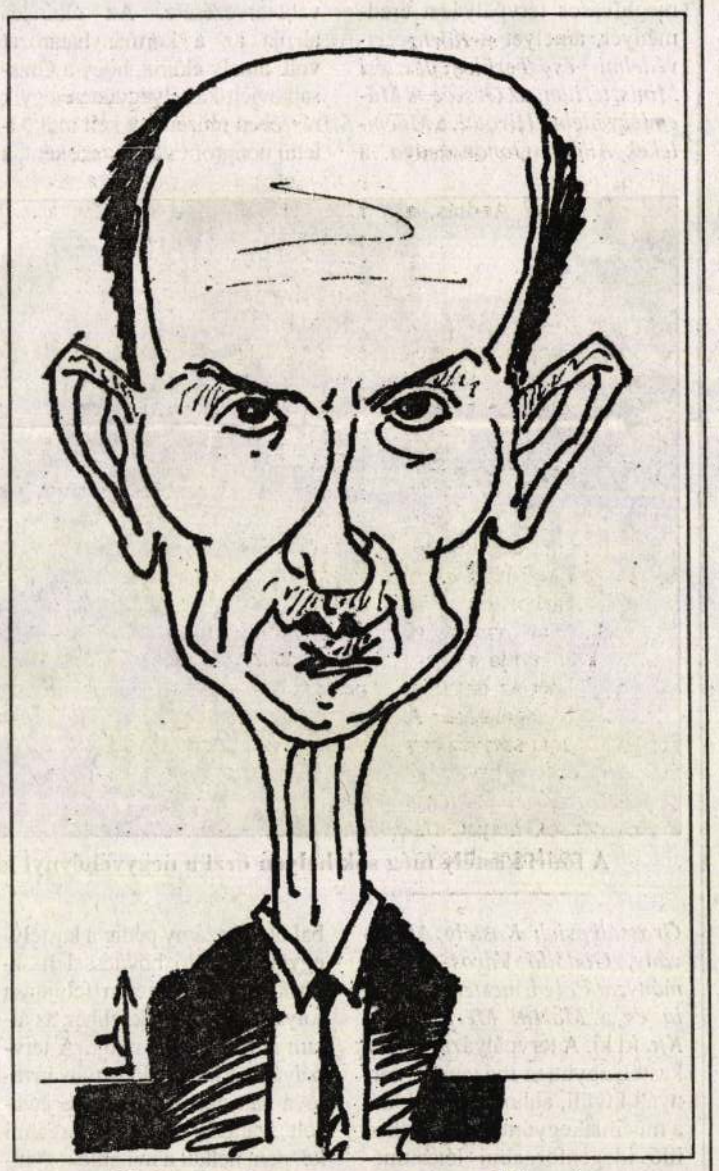

Békési: Romlott az export versenyképessége
Léphaft Pál rajza

A kompenzálás kérdőjelei

Sem a Népjóléti Minisztériumban, sem a Pénzügyminisztériumban nem tudnak egyelőre felvilágosítást adni arról, vajon mekkora összeg erejéig ellentételezik a szociálisan rászoruló rétegek számára a kétszázalékos áfaemelést. Így az sem tudható, mely társadalmi csoportok kaphatnak egy összegű vagy akár folyamatos támogatást. *Azt azonban mindkét tárcánál cáfolták, hogy nem kerül sor kompenzációra.* A Pénzügyminisztérium illetékesének tájékoztatása szerint az ellentételezés mértékének meghatározása csak az áfaemelésről szóló döntés meghozatala után várható.

(é. a.)

A Kermi a paprikáról

Köteles meggyőződni az általa vásárolt fűszerpaprika forgalomba hozatali engedélyének meglétéről minden vásárló, beleértve a kereskedőt, vendéglátót, felhasználót – hívja fel a figyelmet kedden, az MTI-hez eljuttatott közleményében a *Kereskedelmi Minőségellenőrző Intézet.* A Kermi és az érintett hatóságok hangsúlyozzák: a kereskedők és felhasználók csak olyan fűszerpaprikát forgalmazhatnak, illetve dolgozhatnak fel, amely *rendelkezik minősítő bizonyítvánnyal és forgalomba hozatali engedéllyel.* A fűszerpaprikák ellenőrzését a hatóságok folyamatosan végzik, *a nem engedélyezett paprikát zárolják és kivonják a forgalomból.*

Nyugati acélfelesleg

Dömpingvád: nem tudni, miért haragszanak

Egyelőre még nem tudni pontosan, mivel is vádolja *Magyarországot* az *Európai Unió Vas- és Acélszövetsége*, az *Eurofer*. Az *Ipari és Kereskedelmi Minisztériumban*, valamint a *Magyar Vas- és Acélipari Egyesülésben* most ezt próbálják meg kitalálni a Eurofer sajtóközleményéből, hogy felkészülhessünk az esetleges vádpontok kivédésére.

Annyi biztos: az Eurofer jelezte hétfőn, hogy panaszt fog emelni az *Európai Bizottságnál* Magyarország és a *Cseh Köztársaság* ellen, mivel a két ország növelte acélpiaci részesedését, és túl olcsón adja termékeit – tájékoztatta a *Magyar Nemzetet* tegnap *Hargita* Árpádné, az IKM főosztályvezetője. Hazánk ellen egyszer már emeltek hasonló vádat az elmúlt években, *Csehszlovákia* ellen viszont többször is. Akkor az volt a kifogás, hogy a kelet-európai termelők *az állami támogatások miatt* tudnak az árban alámenni az unió kínálatának. Ezt az ügyet végül is vállalatközi megállapodással sikerült rendezni. Mindez pedig még Magyarország EU társult tagsága előtt történt, 1991 második felében. Azóta viszont a piacgazdaságra történő átállással összhangban *teljesen leépítettük az iparban* az állami támogatásokat, csak a mezőgazdasági kivitelt ösztönözzük ilyen módon – mondta Hargita Árpádné.

Az Eurofer közleményéből az derül ki, hogy az úgynevezett *profilacél termékek* magyar exportjával kapcsolatban vannak kifogásaik – fejtette ki *Mezei* József, a Magyar Vas- és Acélipari Egyesülés főtitkára. Ezt a termékcsaládot két helyen gyártják nálunk: *Ózdon* és *Diósgyőrben.* Az egyesülés a termelési és kiviteli adatok alapján most megpróbál rájönni arra, hogy pontosan mivel is vádolja Magyarországot a nyugat-európai szövetség. Tény, hogy még mindig tart *az acélipari reunió*, kihasználatlan kapacitása jelenleg évi *100 millió tonna*, ebből 30 millió tonnányit kívánnak megszüntetni. Különösen súlyos a helyzet *Németországban*, ahol a leépítések szociális vonzatai számottevőek.

Közben a németek árgus szemekkel figyelik a kelet-európai acéltermelést. A volt *Szovjetunió* országaiból *ömlenek az olcsó acéltermékek* a nyugati piacokra. Ezzel pedig, úgy tűnik, nem tudnak mit kezdeni – mondta a főtitkár. Korlátozó rendszabályokkal ugyan próbálkozott az unió, de a kereskedők *a nagy haszon reményében* kijátsszák ezeket.

Azért lenne fontos, hogy a magyar válasz *időben megérkezzen* az Európai Bizottsághoz, mert csak így lehet esélyünk arra, hogy az említett tények esetleg meghallgatásra találnak – fejezte be az IKM főosztályvezetője. A bizottság felelős egyébként többek között az *unió kereskedelempolitikájáért*, így korlátozó rendszabályokat is életbe léptethet.

(czirják)

Nem üres az ÁV Rt. kasszája

Hárommilliárd forint a bankoknak

Sikeres évet zárt 1993-ban az *Állami Vagyonkezelő Rt.*, privatizációs bevételeiből és adózott eredményéből teljesíteni tudja a költségvetési befizetési kötelezettségeit, a megmaradó nyereségből pedig a továbbiakban fedezheti vagyonkezelési és privatizációs feladatait – tájékoztatta a *Magyar Nemzetet* Kovács Ferenc, a társaság elnök-vezérigazgatója. A legjelentősebb privatizációk közé tartozik a *Chinoin*, az *OTP*, a *Pick*, a *Herendi Porcelángyár*, a *Malév*, a *Humán Oltóanyagtermelő Rt.* értékesítése.

Az ÁV Rt.-hez tartozó társaságok gazdálkodási eredményeiből a múlt évben *4 milliárd 230 millió forint osztalék* is befolyt. Ebből a részvénytársaságok 3 milliárd 230 millió forint osztalékot fizettek, a többi pedig a korábbi tőkeemelésekből származó hozam volt. A befolyt összeg 75 százalékát az ÁV Rt. a költségvetésnek utalta át, a többi pedig a vagyonkezelő tőkéjét növeli. Az ÁV Rt. mérlegfőösszege – *52 milliárd 192 millió* forint volt, a pénzügyi műveletek pedig – a kamat és a vásárolt kötvények, diszkont kincstárjegyek árfolyamnyeresége – 599 millió forintot hoztak. Az *adózás előtti eredmény* csaknem 24 milliárd 791 millió forintot tett ki, a társa-

Soros György az OTP-alaptőkeemelésről

Garanciaalap készül kisvállalkozóknak

Kastélyprogramra várva

A műemlékek megújulása a kormány kezdeményezésén múlik

Bő tíz éve varázsigeként használtuk a szót: kastélyprogram. A nyolcvanas évek közepén egyre-másra jelentek meg a híradások arról, hogy a kormány megkülönböztetett figyelmet – és nem kevés pénzt – fordít az országszerte leromló műemlék kastélyokra, várakra. A nagy felbuzdulás eredménye az „öt kastély, hét vár" program lett. Ez a szám ugyan elenyésző ahhoz képest, hány megőrzésre méltó épület omladozik szerte az országban, de a teljesítményt csak az becsüli le, akinek elkerülte a figyelmét, hogy a raktárként, iskolaként, téeszirodaként leharcolt kastélyok megmentésére azóta sem tudott ennyi pénzt költeni az állam.

A műemlékvédelmi szakemberek aligha reménykedhetnek egy újabb kastélyprogram elindításában, abban viszont egyetérteni látszanak, hogy a további romlás megakadályozására időlegesen szinte bármilyen – az épületben újabb károkat nem okozó – hasznosítás megfelel. Tőkeerős vállalkozót találni egy kastély helyreállítására ugyanis nehezebb, mint gondolnánk, ráadásul minél nagyobb egy épület, annál reménytelenebb a feladat. A frekventált helyen álló kisebb kúriák még csak-csak gazdára találnak, de az óriási épületkomplexumok esetében hiábavaló a magántőke lelkes áldozatvállalásában reménykedni.

A gödöllői Grassalkovich-kastély példája ugyanakkor azt is igazolja, hogy az állami szerepvállalás, a kormány nyújtotta kezdőtőke és az első eredmények a magánbefektetők számára is vonzóvá tehetik a helyreállítást. Hogy az évtizedekeresztül laktanyáknak, szüléglakásoknak és szociális intézményeknek helyet adó Grassalkovich-kastély nem osztozik a többi tartósan állami tulajdonban pusztuló műemlék sorsában, az elsősorban a már említett kastélyprogramnak köszönhető. Az 1986-ban megkezdett kutatás és állagmegóvás után 1990 tavaszán kormányhatározat született a kastély kulturális és idegenforgalmi célú hasznosításáról, s ehhez egy későbbi – 1992-es – határozat példa nélkül álló módon egymilliárd forintot is rendelt. A feladat végrehajtására alapítványt hoztak létre illusztris személyiségekből és cselekvőképes tisztségviselőkből álló kuratóriummal, a helyreállítást és a hasznosítást pedig egy közhasznú társaságra bízták.

A kormány által folyósított összeg természetesen csak a kastély egy részének felújítását tette lehetővé, de a szakemberek úgy vélik: a befektetett százmilliók megteremtették a továbblépés lehetőségét, hiszen a restaurált szárny példa arra, mit lehet kihozni a többi épületből, és kedvet csinál a vállalkozóknak a helyreállításhoz, meg a – profitorientált – hasznosításhoz.

A Grassalkovich-kastély esete tehát, úgy tetszik, sikertörténet, de a maga nemében egyedülálló. Mint egy óbudai tanácskozáson nemrégiben kiderült, a főváros egyik legjelentősebb barokk emléke, a Szentlélek tér és a szentendrei HÉV-vonal között lévő Zichy-kastély épületegyüttese nincs ilyen kedvező helyzetben. A kastély – amely alig tíz évig volt főúri lakhely a XVIII. század közepén, később hivataloknak, raktáraknak adott helyet – a hetvenes évekbeli utolsó felújítás óta több kulturális intézmény otthona. A hagyományosan itt működő cégek, hivatalok mellett múzeumok is vannak benne, éveken keresztül hangversenyeket rendeztek az udvarán.

Tervekben természetesen nem volt és most sincs hiány. Abban minden érintett egyetért, hogy a kastély esetében csak a kulturális célú – és a hozzá kapcsolódó idegenforgalmi, vendéglátó-ipari – hasznosítás lehet eredményes. A már most itt működő múzeumok régóta szeretnének terjeszkedni, nemrégiben pedig arról is szó esett, hogy az épületben kapna helyet az ugyancsak Óbudán található Építészeti Múzeum. (Érdemes ugyanakkor megjegyezni, hogy az Építészeti Múzeum elhelyezése kapcsán később a gödöllői kastély is szóba került.)

A valós helyzet más. Az álmodozók például szívesen beszélnek arról, hogy a Zichy-kastély ideális környezetben fekszik a Duna partján, nem messze a majdan talán jachtkikötőknek is helyet adó Hajógyári-szigettől. Logikus tehát, hogy ez az épület fogadja a folyó felől érkezőket, kulturális élményt és kulináris élvezeteket nyújtva nekik: kár, hogy útban van a 11-es út és a HÉV pályája.

Ugyancsak komoly gond, hogy – bár a munka négy-ötszázmillió forinttal megkezdhető volna, nemhogy ekkora összeg, de még a töredéke sem áll rendelkezésre. Mivel sem a kerülettől, sem a fővárostól nem lehet elvárni, hogy egy tartósan állami tulajdonban lévő műemlék hasznosítására ilyen nagyságrendű beruházást kezdeményezzen, az érintettek egytől egyig a kormány segítségére várnak. Az épület sorsának rendezése, a nem kulturális tevékenységet folytató bérlők elhelyezése és a helyreállítás megkezdése elképzelhetetlen a kormány döntése és az állam anyagi támogatása nélkül. A pesszimisták mindezt csak azzal egészítik ki, hogy nincs ez másként olyan egyértelműen nagyobb horderejű ügyek esetében sem, mint mondjuk a Világörökség részének számító Várbazár hasznosítása. Ráadásul a műemlékvédelmi szakemberek éppen azért is várják a műemlékvédelmi törvény elfogadását, mert a tervezet kimondja: a műemlékek fenntartásáról és felújításáról a tulajdonos köteles gondoskodni. Márpedig ez magára az államra is érvényes – lesz.

N. Kósa Judit

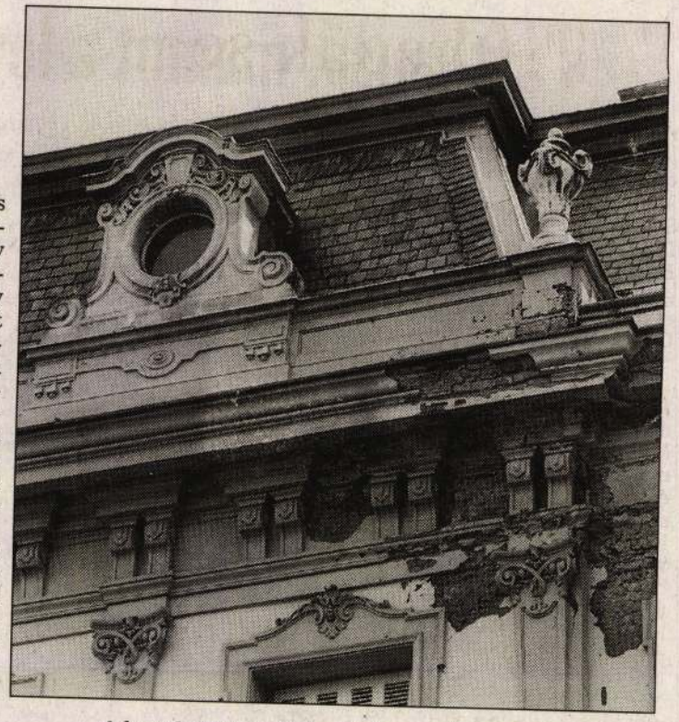

A keszthelyi kastély homlokzata felújítás előtt

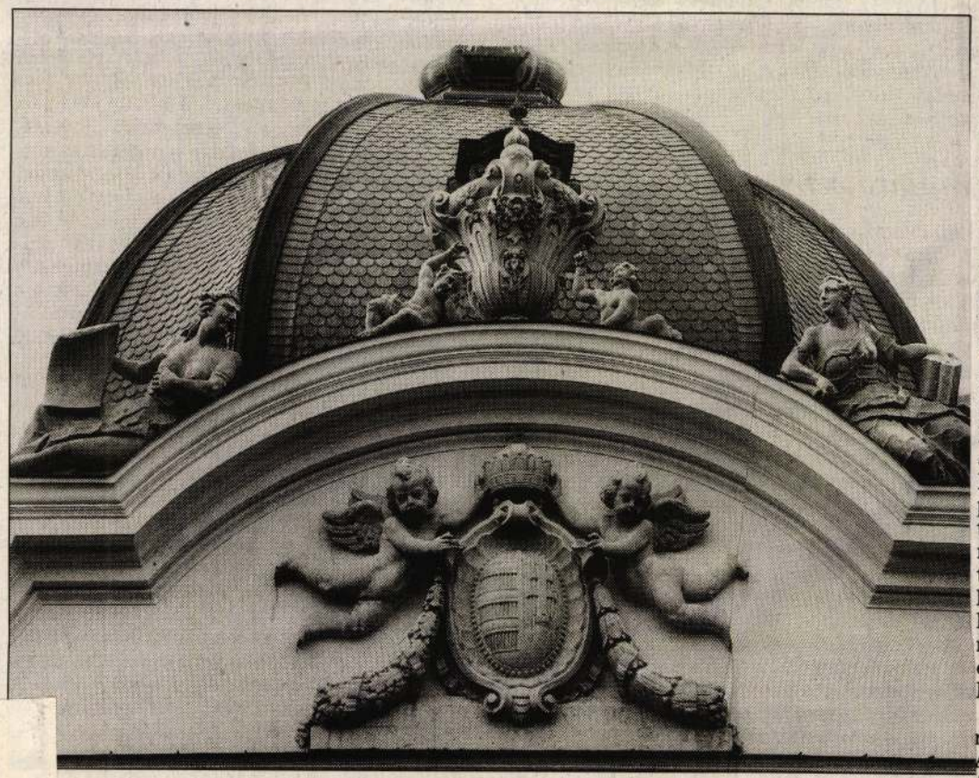

…szépült gödöllői kastély részlete

BÁNHALMI JÁNOS FELVÉTELE

Lufthansa: mamut a levegőben

A németek a légitársaságok globális szövetségében bíznak

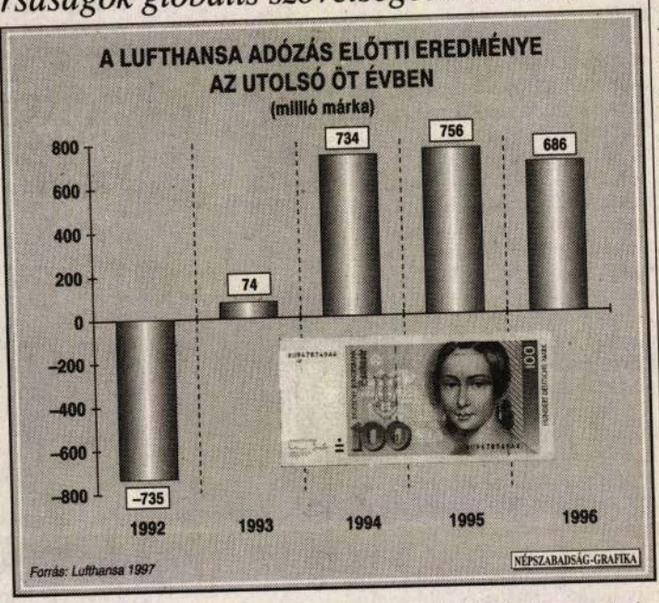

A Lufthansánál nem esnek kétségbe amiatt, hogy az 1996-os évben elért eredményük „csak" 686 millió márka, ami kereken 70 millióval (9,3 százalék) kevesebb az egy évvel korábbinál. Az idén teljes privatizáció előtt álló légitársaságnál grandiózus terveket szövögetnek: a világ első globális légifuvarozó-szövetségét kívánják életre hívni.

A német nemzeti légi fuvarozó az IATA (Légitársaságok Nemzetközi Szövetsége) adatai szerint tavalyi teljesítménye alapján a világ negyedik legnagyobb légitársaságának számít az utasszállítás területén, csupán a British Airways, a United Airlines és a Japan Airlines előzi meg. Mint ahogy az is tény, hogy az első tíz közül a Lufthansa tudta a legkisebb mértékben, mindössze három százalékkal növelni teljesítményét 1996-ban. Különösen az év első felében akadozott a mamutcég gépezete. Ezt a frankfurti sajtótájékoztatón *Jürgen Weber*, az igazgatóság elnöke egyebek mellett a német gazdaság gyengélkedésével és a tavaly áprilisi düsseldorfi repülőtéri tűz negatív hatásaival magyarázta.

Az év második felében megélénkült a forgalom, s ha nem sikerült is az 1995-ös 756 millió márkás adózás előtti rekorderedményt megismételni, azért az 1996-os 686 millió sem kevés. (Különösen, hogy egyesekben még élénken él az 1992-es 735 millió márkás veszteség emléke.) Így azután Jürgen Weber a 9,3 százalékos eredménycsökkenés ellenére is azt jelenthette be a tájékoztatón, hogy az előző évihez hasonlóan, tíz százalék osztalékot fizetnek. – Szeretnénk ezzel is nyomatékosítani, hogy a részvényeseink fontosak a számunkra – mondta az elnök.

Apropó, részvényesek. A Lufthansa részleges privatizációja 1994-ben kezdődött. Azóta a részvények eladása, illetve tőkeemelés révén a többségi állami részesedés 36 százalékra csökkent. Némi átrendeződés után ma a Lufthansa részvényeinek 37,5 százaléka van még az állami tulajdonú Szövetségi Újjáépítési Hitelintézet kezében. Ezt kívánják eladni az idén, ügyelve arra, hogy a részvények többsége a teljes privatizálás után is német kézben maradjon. A nemzetközi légügyi egyezmények ugyanis csak ebben az esetben hagyják meg a társaságnak a nemzeti légi fuvarozói címmel járó jogosítványokat.

Miközben a részvények többsége német kézben marad, a Lufthansa a nemzetközi együttműködés fejlesztésével, egy globális szövetség kialakításával kívánja megerősíteni pozícióit az ezredfordulóra. Az együttműködés lényege, hogy a partnertársaságok összehangolják menetrendjüket, számos közös járatot üzemeltetnek, amelyeken mindkét cég „tölti" a gépeket. Ez a kapacitás jobb kihasználását és a forgalom növelését segíti, de a társaságok más területeken is sikeresen együttműködhetnek. Közös beszerzésekkel megtakarításokat tudnak elérni, az eladók a nagyobb tételekre rendszerint árkedvezményt adnak. A Lufthansa tavaly 40 millió márkát takarított meg azzal, hogy a SAS-sal közösen vásárolt számítógépeket.

A németek eddigi szövetségeseinek névsora – United Airlines, SAS, SAA, Thai Airways, Air Canada, Varig – valóban globális légipiaci vállalkozás körvonalait sejteti. De ezzel még nem zárult le a partnerkeresés: május 26-án startolnak a legújabb szövetségessel, a British Midlanddel közösen üzemeltetett járatok a London–Köln/Bonn–Róma útvonalon. Keresnek egy második ázsiai partnert is, mert – a prognózisok szerint – az ezredfordulón ebbe a térségbe irányul majd a világ légi forgalmának fele.

A nagyra törő tervekhez önbizalmat ad a Lufthansának, hogy 1997-nek már az első negyedévét is nyereséggel, húszmillió márkás többlettel zárta.

F. K.

Ajándékra is futja a biztosító pénzéből

A pénztárakéval azonos adókedvezményt kérnek a társaságok

Biztosítók hátrányos megkülönböztetésnek tartják, hogy amíg a nyugdíjpénztáraknál a befizetett összeg ötven százalékát lehet levonni az adóból, addig a biztosítási díjnak csak a húsz százalékát. A társaságok újításokkal kívánják felhívni a figyelmet szolgáltatásaikra. Az ÁB-Aegon a kultúra támogatása mellett PR-tervében aszegények megsegítését is szerepelteti. A másik „öreg", a Hungária Biztosító kék kengurus zsebigazolványt oszt a kisiskolásoknak. Az N-N kötvény- és részvénybefektetésekkel kiegészített életbiztosítást kínál, a Providencia pedig különféle szervezeteken keresztül az egészséges életmódot hirdeti.

Privatizációja óta a legeredményesebb évét zárta tavaly az ÁB-Aegon Biztosító Rt. – írja az éppen ötéves, immár teljes mértékben holland tulajdonú Á ünnepi kiadványa. A dosszié a száraz számadatok helyett a cég szponzori tevékenységére hívja fel a figyelmt: az oktatás és a kultúra mellett segíti a United Wayt, a szegényeket támogató nemzetközi szervezetet is. Évente a profit 0,5-1 százalékát fordítja a mecenatúrára. Az idei pénzből jutott 13 kortárs magar festőnek is.

Milliárdos nyereség

Mindezek mellett továbbra is a ÁB az egyik vezető életbiztosító, hozzá folyt be az összes biztosítási díjbevétel – 152,6 milliárd forint – csaknem negyede: 35,4 milliárd forint, befektetései kétmilliárd forint nyereséget hoztak, tőketartaléka 3,5-ről 3,7 milliárd forintra nőtt, és az adó befizetése után 4,5 milliárd forint tiszta nyereség maradt. Az eredményekkel a tulajdonos is elégedett, bár az Aegon igazgatótanácsa inkább befekteti azt az egymilliárd forintot, amelyet korábban osztalékként kívánt kifizetni.

A Hungária Biztosító Rt. tavalyi díjbevétele 49,9 milliárd forintot ért el, májusban alapított nyugdíjpénztárának 30 ezer tagja van, a hazai nyugdíjpénztár-történelemben először is csökkent a tagdíjból levonandó költségrész, továbbra is ötöve a legtöbb vagyonbiztosítási díjbevétel és a HB-hoz érkezett a kötelező személygépkocsibiztosítás díjának – az egész évben összesen 42,4 milliárd forintnak – több mint a fele. Mindezekkel teljesítették a részvények száz százalékát tulajdonló német Allianz AG elvárásait.

A HB így ajándékozhat: kék kengurus zsebigazolványt ad azoknak a kisgyereknek, akik koruknál fogva hivatalos okmány nélkül jönnek-mennek. A fényképes igazolványon a gyerek minden fontos családi és egészségügyi adata szerepelhet, de az okmány kialakításánál a HB figyelmet fordított az adatvédelemre is. Az ajándék igazolvány mellé rögtön köthető diákbiztosítás.

Az N-N Magyarországi Életbiztosító Rt. tavalyi díjbevétele 17,35 milliárd forint volt. Ezzel, az 1995-höz képest csaknem 40 százalékos emelkedéssel kivívták a holland tulajdonos, az ING Group elismerését, amely szerint csak Hollandiában és Japánban értek el ekkora növekedést. Az adó befizetése után az N-N 1,2 milliárd forintos eredményt könyvelhetett el.

Új profilok

Az N-N versenyezni akar a befektetési alapokkal is. Bevezette a nyugat-európai gyakorlatban már ismert unit-linked típusú biztosítást, amelyben az eredeti funkció mellett befektetési alap is működik. Így az ügyfél választhatja meg, hogy befizetésének mekkora részét fektessék kötvénybe vagy részvénybe.

Vezetősége szerint a Providencia Biztosító Rt. a biztosítási piac harmadik legnagyobbjává nőtte ki magát: A cég 1996-os díjbevétele meghaladta a 17,7 milliárd forintot, amelyből mindennemű kifizetés után 465 millió forint eredményt tudhat a magáénak. A piac 11,6 százalékát bíró, 20,5 milliárd forintos befektetési állományú céggel a többségi tulajdonos Generali-csoport is elégedett.

Adókülönbségek

A Providencia biztosító tavalyi büszkesége: a pénzügyi szolgáltatók közül elsőként szerezték meg az ISO 9001-es minősítést. Mint a társaság írja: a „nemzetközi jogosítvány" immár a biztosítás minőségét is garantálja. Mindezek birtokában a társaság idei célja az egészséges életmód és a megelőzés tudatosítása: különféle információs füzetekkel, akciókkal látja el ügyfeleit a Vöröskereszttel és a Mentálhigiénés Programirodával karöltve.

Ami a biztosítók fő profilját illeti, terveikben elsősorban az élet- és nyugdíjbiztosítási bevétel növelését tartják fontosnak. Ennek elérése érdekében folyamatosan küzdenek azért, hogy a kormány szüntesse meg az adókedvezménybeli különbséget az önkéntes nyugdíjpénztárak és a biztosítók között. A pénztárak tagjai befizetésük felét, a biztosítótársaságoknál fizetők csak az összeg 20 százalékát vonhatják le adójukból. A kedvezmény felső plafonja a pénztártagoknak százezer, a biztosító ügyfeleinek csupán ötvenezer forint.

M. R. A.

Új MAGYARORSZÁG 1994. MÁJUS 3., KEDD

KULTÚRA

Gödöllő kastélya

Finisbe ért a Gödöllő városközpontját meghatározó hatalmas, s még mai állapotában is pazar épületegyüttes, a Grassalkovich-kastély felújítása. Már rendbe hozott, ép tetőzettel látható, de bőven van még munkájuk az építőknek a kastélyon és körülötte. A tervek grandiózusak és a határidő, a világkiállítás, egyre közelebb van. Hogy áll ma a kastély ügye? Erről kérdeztük *dr. Gémesi Györgyöt*, Gödöllő polgármesterét. A kastélyról, mint az ország egyik legjelesebb palotájáról és múltjáról pedig *Dávid Ferenc* nyilatkozik lapunknak, aki művészettörténeti feltárását vezette.

– Tudni kell, a kastély nem a városé – kezdi a polgármester. – Ez persze nem jelenti azt, hogy Gödöllő nem tekinti szívügyének. Már 1985-től voltak kezdeményezések a kastély hasznosításának kidolgozására, de az igazi események 1992-től kezdődtek. Kormányhatározat értelmében az Országos Műemléki Felügyelettel (OMF) és a minisztériummal (KTM) közösen elkészítettünk három hasznosítási tanulmány három változatát. Az elfogadott változat vegyes hasznosítást jelent, vagyis az épületegyüttesben üzleti célú és profitot nem hozó hasznosítás egyaránt lesz. Ennek lényege, hogy a majdani múzeumnak, színháznak és más kulturális célú épületrészek fenntartásának részben egy, a jövőben megépülő szálloda haszna lesz. 1992 augusztusában elfogadta a kormány a hasznosítási tanulmányt, és egymilliárd forintot jelölt meg a felújításokra. Ez óriási jelentőségű volt, s az első százmilliót 1993-ban átutalta a központi költségvetés.

– Mi garantálja, hogy a teljes összeget a felújításra fordítják?

– Kezdeményezésünkre létrejött egy alapítvány, amire a pénz érkezik, így bátran állítom, az utolsó fillérig a kastélyra fordítódik az összeg, ellenőrzötten. Újabb lépcsőként egy közhasznú társaság van megalakulóban, amely „nonprofit" módon szervezi majd a munkálatokat. Ebben az alapítvány, a KTM és a város egyharmad-egyharmad arányban vesznek majd – az elképzelések szerint – részt. A város is visz be tulajdont, így több százmillió forinttal hozzájárul a felújításhoz. Először a nonprofit épületrész renoválásával kell kezdeni, közben lehet a szállodaépítésre kiírni a pályázatot. Ugyanakkor nem csak magáról a palotáról van szó. A hatalmas kastélykertet is rendbe hozzák, s a tervek szerint az épület előtt húzódó, a parkot kettészelő főutat is megszüntetjük, forgalmát áthelyezve Gödöllő belvárosa merőben másképp fog kinézni, mint ma. Szeretnénk egyúttal kulturális, művészeti központtá is emelni a várost.

– Ha jól értem, a szálloda vadonatúj épületszárny lesz. Nem fogja zavarni a barokk kastély összképét?

– Ezzel kapcsolatban még hosszú viták várhatók, a részletek még nincsenek kidolgozva. Jelenleg a szállodának csak a helye eldöntött. Úgy gondolom, bízni lehet a műemlékesek szigorában. Dávid Ferenc művészettörténész 1986-tól kezdődően végzett műemléki feltárást a kastélyon.

– Miben állt az önök munkája?

– Rády Ferenccel és *Pintér Attilával* közösen végeztük a feltárást. Mint másutt is, a művészettörténész feladata egyfelől az épületről fellelhető írásos és képi anyagok összegyűjtése, másfelől az épületrészek kapcsolatainak megvizsgálását jelenti, vagyis annak felderítését, hogy az épület milyen fázisokban keletkezett, s melyikben, hogyan nézett ki.

– Nehéz dolog eldönteni, melyik korszakot, arculatot rekonstruálják, s melyiket változtassák meg.

– Ez Gödöllő esetében egyszerűbb, mint máshol. Olyan komplexum ez, melyet a 18. század során Grassalkovich Antal 5–6 fázisban építtetett fel, de úgy, hogy mindig kiegészítette a meglévőt, és csak annyit rombolt, amennyi feltétlenül szükséges volt. Elmondhatjuk, negyven éven át azonos stílusban építette kastélyát. Ehhez a stílushoz aztán a későbbi átépítések során is ragaszkodtak. Ez a Grassalkovich-ház három nemzedéke idején abból az érthető tiszteletből adódott, amellyel a gyengébb képességű utódok Grassalkovich Antalnak, a nagy birtokszerző ősnek adóztak. Ő ugyanis jelentéktelen közbirtokosból lett nagybirtokos, és kamarai elnök, a Szt. István rend lovagja. Később, miután a Grassalkovich-uradalom lehanyatlott, a kiegyezés évében a kastélyt a magyar korona vette birtokába, és átadta használatra a királyi párnak: Ferenc Józsefnek és Erzsébetnek. Az átalakítások ekkor is jelentéktelenek voltak két okból: az egyik, hogy a királyi pár akkoriban nem rendelkezett túlságosan sok pénzzel, a másik ok, hogy a Habsburgok tisztelték a Mária Terézia-kori tradíciókat. A barokk stílus Schönbrunnban és a Burgban már megszokott környezetüket jelentette. Úgy kezelték, mint ami rangjukhoz kitűnően illő. A hozzáépítések abból adódtak, hogy a királyi pár kíséretét el kellett helyezni. A két világháború között Horthy Miklós, mint kormányzó használta a gödöllői kastélyt. Lényeges átalakításokat ő sem végeztetett. A második világháborút követő évtizedekben romlott le az épület állapota.

– Megmaradt valami a berendezésekből, falfestményekből, stukkókból?

– Sok falfestmény, stukkó és faburkolat maradt meg, melyek kitűnő minőségűek, de alkotóikat név szerint nem ismerjük. A berendezési tárgyak közül egy-két tükör vagy csillár kivételével semmi sem maradt meg. Fényképeink 1867-ből és későbbről vannak. Ezekről kiderül, hogy akkoriban cserélték a bútorokat. A berendezés nem volt túlságosan fényűző, a kastélyt a királyi pár családias hangulatú rezidenciának tekintette. Reprezentációra ott volt Buda. A királyi pár személyes tárgyai 1918 után Bécsbe kerültek, a többi a kormányzói rezidencia része lett.

– Mikor tűntek el mindezek?

– 1945-ben valószínűleg minden elpusztult a többszöri frontmozgás következtében, és azért, mert a kastély egy ideig orosz hadikórházként működött. Itt nem tudunk olyan tudatos rombolásról, mint amilyen Fertődön volt, ahol kiszórták a porcelánokat, és máglyát raktak a könyvtárból. Gödöllőn egyszerűen tönkrement minden, különösebb rossz szándék nélkül. Szemtanúk szerint a negyvenes évek végén a kastélykertben hatalmas gödröket találtak, tele amputált végtagokkal. Azt gondolom, ilyen borzalmak mellett nem ügyelnek egy-egy barokk váza vagy tükör eltörésére.

Bertók László Attila

IV. ÉVFOLYAM, 102. SZÁM Új MAGYARORSZÁG

Véget ért a VARADINUM

Nagy sikerű operagálával ért véget vasárnap este a nagyváradi színházban a VARADINUM – a város múltjához és jelenéhez kötődő világi és egyházi rendezvények hete. A debreceni, budapesti és a kolozsvári operatársulatok művészei léptek fel. Az est bevételét az újonnan létrehozott erdélyi ökumenikus iskolaalapítványnak ajánlották fel. A VARADINUM egyházi eseménysorozatának záróaktusa a Pápay Lajos győri megyéspüspök által celebrált ünnepi mise volt, amelyen megjelent Rudas Ernő, Magyarország bukaresti nagykövete, Székelyhidy Ágoston, az Erdélyi Szövetség elnöke, a debreceni önkormányzat elnöke és Gervai Tamás, a debreceni zsidó hitközség alelnöke is. Az egybegyűlt mintegy kétezer hívőt köszöntötte Tőkés László, a Királyhágómelléki Református Egyházkerület püspöke is.

Fontos rendezvénye volt a VARADINUM-nak az a román–magyar párbeszéd, amelyen Smaranda Enache, a marosvásárhelyi székhelyű Pro Europa Liga és Radu Enescu esszéista találkozott magyar világi és egyházi személyiségekkel. A nem egyszer élénk vitában, amelyet Horváth Andor kolozsvári egyetemi tanár vezetett, a román vendégek nagy nyitottságot tanúsítottak a magyarság, a kisebbség kérdésében, de kitűnt: ha el is fogadják a magyarság törekvéseit, ez nem megy el a romániai magyarság belső autonómiájának gondolatával való egyetértésig.

A Ferenc Távbeszélő Üzemben tegnap adták át központot, melynek kapacitása 10 ezer szóló von zolja, hogy a beruházás befejezéséig az összes vo

❑ Idei divatvásárairól tartott sajtótájékoztatót tegnap a világ legnagyobb divatvásár rendezője, az Igedo Company. A közeljövőben öt nagy nemzetközi divatvásár várja a kiállítókat: a FirstView, a CPD, az Igedo New Collection, az Igedo Dessous és a Moda Berlin.

❑ *A Budapesti Értéktőzsdén az elmúlt héten 211 üzletkötésben 196,9 millió forintos forgalmat értek el a brókercégek a kárpótlási jegyek piacán. A kárpótlási jegyek tőzsdei átlag-árának mérséklődése tovább folytatódott a héten: 587 forintról 571 forintra csökkent.*

❑ A Csepel Autógyár, az Ikarus Egyedi Kft. és az Ikarus Rt. nyerték a Volán vállalatok autóbuszparkjának korszerűsítésére kiírt KHVM-tendert. A Volán vállalatok e cégek meghatározott típusaiból vehetnek új autóbuszokat az állami támogatás igénybevételével.

Boxeres betörők

Május elsejére virradó éjszaka Harkány régi víkendtelepén, a Fürdő u. 142-ben lakó menekült bosnyák család otthon lévő négy tagját négy, fekete harisnyaálarcot viselő, szerbhorvát nyelven beszélő férfi támadta meg. A család egyik férfi és két nőtagját súlyosan bántalmazták. A késsel és boxerral fölfegyverzett haramiák 320 ezer forint értékben ékszereket, hazai és külföldi fizetőeszközöket tulajdonítottak

❑ *Molnár Miklós, az MDF óbudai, 3. számú választókerületének képviselőjelöltje ma délután 6 órakor egészség- és nyugdíjbiztosítási fórumot tart az MDF kerületi székházában (Pethe Ferenc tér 2). Vendége lesz Kiss Gyula, az Országgyűlés szociális bizottságának elnöke.*

❑ A belga nagykövetség tizenöt ösztöndíjat ajánlott fel 1994. szeptember 26. és október 8. között Brüsszelbe egyetemi végzettségű, vagy felsőfokú nyelvvizsgával rendelkező tanárok számára.

33 ezer forint a nyomravezetőnek

A múlt hét szerdájáról csütörtökre virradó éjszaka a Budapest VIII. kerületi Tavaszmező utca egyik bérházának IV. emeleti folyosójáról, a műterem bejárata elől elvitték Bernáth(y) Sándor 1973-ban festett Cserépváralja című, 2X3 méteres olajfestményét, mely legutóbb a művésznak a Vigadó Galériában decemberben nyílt tárlatán volt látható s most éppen tárgyalások folynak arról, hogy közgyűjteménybe kerüljön. A nyomravezető – aki 33 ezer forint jutalmat remélhet – bármely rendőrőrsön tehet bejelentést vagy a 175-8375 illetve a 210-1260-as telefonszámon.

❑ Kigyulladt Kazakihsztán déli részének legnagyobb hőerőműve, és emiatt le kellett állítani egy olajfinomítóban a termelést. Az erőműben műszaki hiba miatt keletkezett a tűz vasárnap, és csaknem az egész vezetékrendszer kiégett, az előzetes felmérések szerint hónapokba telik a rendbetétele.

Viszonylag

A kommunisták az ördöggel is szövetkeznek – állította Marx. Kérdés: kell-e az ördögnek ilyen szövetség?

❑ *Kirgizsztán is részt kíván venni az 1996-os budapesti világkiállításon – erről a kirgiz külügyminisztérium levélben értesítette Barsiné Pataky Etelkát, az expó főbiztosát. A kormány a Kirgiz Köztársaság Kereskedelmi és Iparkamaráját bízta meg a részvétellel kapcsolatos koordinációval.*

❑ A Novantrone elnevezésű rákellenes készítmény első hazai tapasztalatairól számoltak be a szakemberek tegnap Budapesten a gyógyszert előállító Lederle cég által szervezett szimpóziumon.

Plovdivi vásár

Megyílt tegnap a plovdivi tavaszi

❑ *Életének 90. év Ferenc hangmérn san kapcsolódott filmgyártáshoz, a dió első játékfilm már részt vett. Tö tudományos és h zett hangmérnök cei filmbiennálé A ját nyerte 1967-be 12-én 15 órakor l metőben.*

Sikeres az

A magyar turis év elejétől a két hajózási irodát a Caravellet a Austropa Nemz Kereskedelmi K két osztrák ter elsősorban föld karibi utakat s előkészítésébe, értékesítésébe az Austropa. A idegenforgalmi kos tőkerészese és szintén 50 sz nagyobb osztrá az ÖVB hozta l forgalma a múlt a 240 millió for mintegy 40 száza értékesítésből szá

Az alkotásokat
a Gödöllői Városi Múzeum
és a Nagy Sándor Ház
kölcsönözte

Helye:
Bp. XX. Kossuth Lajos u. 39.
Telefon 283 - 0031
A kiállítás nyitva :
október 17-ig ,hétfő kivételével
naponta 10 - 18 óráig

A Pesterzsébeti Múzeum
Gaál Imre Galériája
tisztelettel meghívja

a

FRESKÓ - , MOZAIK

és

ÜVEGFESTMÉNY - VÁZLATOK

a marosvásárhelyi Kultúrpalotához
c. kiállítás megnyitására ,
1999 . szeptember 16 - án
d.u. 4 órára

Megnyitja:
RÁDAY MIHÁLY
a Budapesti Városvédő Egyesület
elnöke
A kiállítást bemutatja:
GAÁLNÉ dr. MERVA MÁRIA
a Gödöllői Városi Múzeum
igazgatója

34376 95
B09

Gaál Galéria

Meghívó

Évköszöntés házi muzsikával

A Gödöllői Iparművészeti Műhely kiállítása

Zenepavilon a címe *Orosz István* grafikus egyik munkájának, amely egy, a múlt századi festményekről ismert klasszicista stílusú park közepén elhelyezett, oszlopokon álló épületet ábrázol. Véd ez az épület, közös zenélés, beszélgetés helyszíne lehet, összeköti a természetet és a szellemet. A grafika azonban – mint a művész más alkotásai – illuzionisztikus térbeli viszonyokat ábrázol, mintha azt sugallaná: csalás

Katona Szabó Erzsébet: Bozót (gobelin)

az egész, sem a zene szép hangjai, sem művészetről szóló szavak nem hangozhatnak el ebben az irreális térben. Vagy mégis?

Aligha lehetne jobb helyen bemutatni a lapot, mint Gödöllőn, abban a városban, amelynek gazdag művészi múltjához kevés magyar települése fogható – s amelynek történetét évtizedekig oly sikeresen titkolták a szocialista művészpolitika „megfontolásai" alapján. Az 1901-ben alakult gödöllői művésztelep alkotói – *Kőrösfői-Kriesch Aladár, Nagy Sándor, Thoroczkai-Wigand Ede, Remsey Jenő és a* többiek, a telep állandó tagjai és vendégei – a szecesszió legjelentősebb hazai műhelyét hozták létre. Merítettek a népi hagyományokból, visszanyúltak történelmünk jeles eseményeihez, hőseihez, de mindenekelőtt olyan művészetet szerettek volna létrehozni, amely az élet minden területén jelen van, amely úgy jut el mindenkihez, hogy közben megőrzi személyességét. Éppen ez volt a gödöllőiek „bűne" négy évtizedig, ezért indulhatott meg meglehetősen lassan, kezdetben legfeljebb „helytörténeti" szinten a gödöllői művésztelep hagyományainak ébresztése. Néhány lelkes alkotónak köszönhetően azonban évtizedek óta folyik a tradíciók élesztése: iparművészeti műhely alakult, képző- és iparművészeti csoport működik a városban. A Gödöllői Új Művészet Közalapítvány alkotóházat hozott létre, amely – nomen est omen – a Kőrösfői utcában működik, nem messze *Nagy Sándor* egykori alkotóházától.

Éppen ebben az épületben nyílt meg a kiállítás, amelyen a Gödöllői Iparművészeti Műhely tagjain kívül meghívott művészek munkái is szerepelnek, Orosz Istváné mellett *Rékássy Levente* ötvöstárgyai, a bábművész *Remsey Iván* munkái, *Debreczeni Zsófia* festményei és az üvegművészet ősi hagyományait, a szecessziós formaképzés tradícióit továbbfejlesztő *Horváth Márton* tálai, vázái. A műhely tagjai textilesek, keramikusok, formatervezők. *Remsey Flóra,* aki a hetvenes évek vége óta tanít gobelinszövést a városban, „sejtekből", organikus formákból építkező faliszőnyeget állít ki. Stilizált természeti formák, lírai hangulatok jellemzik a város művészeti életének szervezésébe a nyolcvanas években bekapcsolódott *Katona Szabó Erzsébet* textiljeit is. *Szuppán Irén* minimális formák egymás mellé sorolásával hoz létre monumentális kompozíciót, *Bódis Erzsébet* és *Farkas Éva* a geometrikus és a szerves formák ötvözésére törekszik. A formatervező *Anti Szabó János* kedves anyaga a fa, a több műfajban dolgozó *Fábián Dénes Zoltán* ólomból és utcakőből építi kisméretű, profán emlékműveit.

A négy keramikus művei a műfaj különböző lehetőségeit mutatják: organikus formákból alakított használati, illetve dísztárgyak (*Müller Magda*), elmozdulás a képzőművészet felé (*Kun Éva, F. Orosz Sára*). Az anyag alkalmazásának végtelenségét mutatja *Pannonhalmi Zsuzsa* egyik fényképén bemutatott munkája: fedett díszkútja azokra a formákra utal, amelyekből a klasszicizmus zenepavilonjai építkeztek. A muzsika valódi zenepavilon híján sem maradt el egyébként: a tárlatot megnyitó évköszöntő délutánon a kiállítóteremben hangzott fel – *Geiger György* trombita- és *Maros Éva* hárfaművész jóvoltából – a házi muzsika.

P. Szabó Ernő

MAGYAR NEMZET 1998 jan. 21

ban

indul

Főiskolai tanári kinevezések

MTI-JELENTÉS

Augusztus végén várhatóan hetvenegy főiskolai tanárt és tizenkét főigazgatót nevez ki a miniszterelnök – mondta szerdán *Kiss Ádám,* az Oktatási Minisztérium felsőoktatási államtitkára.

Az Oktatási Minisztériumban júliusban megvizsgálták, hogy jogszerű volt-e az előző kormány szakminiszterének felterjesztése. Az államtitkár szerint egy kivételével valamennyi jelölt felterjesztését indokoltnak találták. Kiss Ádám hozzátette: a miniszterelnök másképp is dönthet, mert munkatársai is megvizsgálják a kinevezésre várók listáját.

Amennyiben senkivel szemben nem merül fel kifogás, *Orbán Viktor* augusztus utolsó napjaiban adja át a megbízólevelet hetvenegy főiskolai tanárnak és tizenkét főigazgatónak.

Nincs elég pénz béremelésre

Pokorni Zoltán a PDSZ fórumán

MTI-JELENTÉS

Az oktatási ágazat költségvetéséhez 135 milliárd, az önkormányzatok területén pedig 28 milliárd forintra van szükség az elképzelések megvalósításához – szögezte le *Pokorni Zoltán* oktatási miniszter a Pedagógusok Demokratikus Szakszervezetének szerdai budapesti fórumán. A miniszter beszámolt arról, hogy a nap folyamán találkozott a pénzügyminiszterrel, hogy megpróbálják egymáshoz közelíteni a tárcaálláspontokat, mivel a két minisztérium számításai között ötmilliárd forintnyi az eltérés.

A tervezett béremeléseket figyelembe véve 28 milliárd forintra van szükség ahhoz, hogy az iskolák a működésükhöz szükséges támogatásokat megkaphassák az önkormányzatoktól. Itt 20 milliárd forintnyi mínusz mutatkozik az Oktatási Minisztérium elképzeléséhez képest. A szükséges egyeztetésekre szeptembertől kerül sor.

Pokorni szerint az egyik legfontosabb kérdés az, hogy miképpen tudják az infláció mértékénél jobban emelni a pedagógusbéreket. Erre vonatkozik az a javaslat, hogy külön kell választani a közalkalmazotti és a szakmai bérfejlesztést.

A miniszter hangsúlyozta: nem szükségszerű, hogy a diákok számának csökkenése együtt járjon a pedagógusok létszámának leépítésével.

Elnémult a Rák Segélyvonal

A zöld számért a Matávnál kell pályázni

A Rák Segélyszolgálat ingyenes telefonvonala ez év július 1-jével megszűnt. Azóta a segélykérő hívások minden alkalommal a hívó fél számláját terhelik. Mint *dr. Vasváry Artúrnétól*, a Rákellenes Liga főtitkárától megtudtuk, a szervezet az idén nem igényelt zöld számot a Matávnál. A vállalat bizonyos összeggel hozzájárulna ugyan a telefonköltségekhez, de nem fizetné teljes mértékben az igen magas számlát. A különbséget a Liga képtelen volna kifizetni, így ez a teher a segélykérőkre hárul.

– Július óta érthetően kevesebb hívás érkezik hozzánk – mondja Vasváry Artúrné. – Ez elkeserítő, de döntenünk kell, hogy fájdalomcsillapítókra vagy lelki segélyvonalra költsük a pénzt.

– A Matávnak szándékában áll a segélyszolgálatok telefonkiadásainak csaknem teljes összegét megtéríteni – jelentette ki *Szabó Gyula,* a vállalat szponzorálásokkal foglalkozó szakértője. – A pályázatok benyújtásakor a szervezetek megneveztek egy összeget, amely fél évre elegendő nekik a telefonszámláik kiegyenlítésére. A folyamodványokat elbíráló kuratórium módosította ugyan az összegeket, de a lehető legnagyobb mértékben finanszírozza a telefonszolgáltatásokat. A júliusban hozott döntés egyébiránt nem zárja ki a lehetőséget, hogy a közeljövőben a Rák Segélyvonal is zöld számon legyen hívható, hiszen minden évben lehet pályázni a támogatásra.

Sz. E.

Veszélyben a katasztrófavédelem

A polgári védelem dolgozói bírálják az összevonás tervét

Elsietettnek és szakmailag abszurdnak tartja a polgári védelem és a tűzoltóság összevonását a Polgári Védelmi Dolgozók Érdekvédelmi Szövetsége. Mint elnöke, Talabér Zoltán lapunknak elmondta, nem katasztrófavédelmi szervezetre, hanem végre arra a törvényre volna szükség, amelyik összehangolja a katasztrófák elhárításában szerepet játszó szervezetek feladatait.

Nem pusztán a polgári védelemben dolgozók egzisztenciális fenyegetettsége miatt tartja aggályosnak a tervezett összevonást a szervezet dolgozóit képviselő érdekvédelmi szövetség. *Talabér Zoltán,* a szövetség elnöke szerint szakmai érvekkel sem támasztható alá az integráció. Mint lapunknak elmondta, a katasztrófavédelemben szerepet játszó szervezetek (a honvédség, a mentők, a tűzoltóság és így tovább) egyike sem pusztán a katasztrófák elhárítására hivatott, alapvetően más-más feladataik vannak. Ilyen értelemben tehát egyik sem vonható össze a másikkal, vagy akár mindegyik integrálható.

Az elnök szerint először a már négy éve készülő katasztrófavédelmi törvényt kellene megalkotni, s ebben meghatározni a mentők, a határőrség, a rendőrség, a tűzoltóság, a polgári védelem és a honvédség szerepét. Ennek alapján lehetne kialakítani a korszerű védelmi rendszert, ám ez nem feltétlenül járna összevonással.

A mostani tervnek ellentmond, hogy a tűzvédelem 1996 óta már önkormányzati feladat, míg a polgári védelem államigazgatási ügy. Talabér szerint az összevonás csupán a tűzoltóság állami kézben maradt országos, illetve megyei parancsnokságainak létét hivatott igazolni: a feladat nélkül maradt szervezeteknek a polgári védelem felügyelete lehetne az egyetlen átfogó tevékenységük. Talabér szerint, ahogyan a hétköznapokban is mindig a katasztrófa természete határozza meg, melyik szervezetnek van az elhárításában nagyobb szerepe (hiszen más egy terrorelhárító akció és más egy vegyi üzemet érintő baleset), éppen így a működtetés és felügyelet szintjén sem lehet „egy kalap alá", egyetlen minisztérium hatáskörébe vonni őket.

Mint arról korábban beszámoltunk, a Belügyminisztérium felkérésére külföldi szakértők tanulmányozták részint a kormányzati összevonási tervet, részint a két összevonandó szervezet munkáját. A PV érdekvédelmi szövetsége nem tartja hitelesnek ezt a szakértői vizsgálatot, mivel éppen két olyan országból érkeztek a tanulmányozók, amelyikben az összevonás mellett döntöttek.

K. V.

Vállalati tulajdonban a rudabányai őskori lelet

MTI-JELENTÉS

Haladéktalanul vizsgálatot indítok annak megállapítására, hogy mikor és hogyan került a rudabányai ásatás területe a felsőtelekesi önkormányzattól a Rudagipsz vállalat tulajdonába – jelentette ki *Tardy János,* a Környezetvédelmi Minisztérium helyettes államtitkára szerdán. A Borsod-Abaúj-Zemplén megyei területet, ahol több szenzációs őskori lelet is napvilágra került vandálok kifosztották és tönkretették – tette hozzá.

Nagyon valószínű, hogy törvénysértés történt az adásvételnél, mert a terület áruba bocsátásához a környezetvédelmi tárca engedélyére lett volna szükség. Nagyon kicsi annak az esélye, hogy ennek birtokában lett volna a felsőtelekesi önkormányzat – közölte Tardy János.

Felsőtelekes idegenforgalmi célból vásárolta meg egy éve az Országos Érc- és Ásványbányáktól a lelőhelyet is magába foglaló, a községtől két kilométerre lévő területet, aminek közvetlen szomszédságában termálvíz is található – mondta *Kaló János* polgármester. – A rendkívül gazdag természeti adottságokkal rendelkező turisztikai központ kialakításával lehetővé vált volna a példátlanul egyedülálló őslelőhely bemutatása, s a mélyfúrással nyert vízzel strandfürdő megépítése, ez volt a település elképzelése – tette hozzá a polgármester.

A vízügyi hatóságok azonban egyre halogatták a különböző engedélyek kiadását a mélyfúrások megkezdéséhez. A területen pedig nap mint nap vandálok garázdálkodtak, ellopva minden mozdítható értéket. Az önkormányzatnak egy idő után már sem energiája, sem pénze nem volt az értékek őrzésére, védelmére – közölte Kaló János. Mivel már az eredeti elképzelésekben is szerepelt, hogy a tervet az ország egyetlen gipszbányájával, a térségben található Rudagpisz Kft.-vel közösen valósítják meg, azért a terület tulajdonjogát átadták az önkormányzatnál lényegesen jobb helyzetben lévő, nyereségesen termelő társaságnak.

Városcsináló toronyházak

Húsz éve nem épült felhőkarcoló vidéken – Pécsett eredetileg négyet terveztek

Magyarországon jelenleg semmiféle statisztikai adat nem áll rendelkezésre a toronyházakról. Nem lehet pontosan tudni, hogy mennyi van belőlük, mikor épült az utolsó, mennyit költünk felújításukra. A szakemberek egybehangzóan állítják: húsz éve nem épült lakóépületként funkcionáló felhőkarcoló az országban, ilyen jellegű középületet is csak a fővárosban emeltek. Ugyanakkor mindenkit megnyugtatnak: attól hogy egy ház nagyon magas, még egyáltalán nem veszélyes.

Magyarországon és persze egész Kelet-Európában egyszerűen nincs hagyománya a magas épületeknek – állítja *Ungor József,* a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium szakfőtanácsosa. Az Egyesült Államokban a nagyvárosok szívében elsősorban az óriási telekárak miatt nőttek ki a földből a felhőkarcolók. Nálunk a hatvanas-hetvenes években épült toronyházaknak vajmi kevés közük lehetett a telekárakhoz.

Gömöry János, Pécs főépítésze szerint a magyar toronyházak megépítésének kizárólag ideológiai okai voltak. A szocialista építőipar bizonyítási vágya és a lakásépítési tervek végrehajtásának igénye mozgatta a döntéshozó szerveket. Másrészt egy vidéki város csak akkor válhatott igazi szocialista várossá, ha építettek egy monstrumot a közepére. Esztétikai szempontok nem játszottak szerepet a döntésekben.

Látszólag könnyű eldönteni, hogy mi számít ma toronyháznak: magasnak kell lennie. Pedig van hivatalos neve, sőt definíciója is. A felhőkarcoló valójában olyan magas építmény, amelyben a legfelső használati szint 30 méternél magasabban van. Ez általában a tízemeletesnél nagyobb épületeket jelenti, de a vérbeli toronyház inkább húsz emeletnél kezdődik. Az építészek szerint technikailag nincs különösebb probléma a felhőkarcolók építésével, egyszerűen nagyobb figyelmet kell szentelni az alapozásnak, az épület vízellátásának és a tűzvédelemnek. A gyöngyösi húszemeletes toronyház építésekor például külön tűzoltólétrát kellett készíteniük a helyi tűzoltóknak.

Az építészek egybehangzóan állítják, hogy a szükségszerű technikai megoldások – mint például a teherlift beszerelése – megdrágítják a toronyház építését. Gyöngyösön 1971-ben, a felhőkarcoló átadásakor valóságos népfelkelés tört ki, amikor a helybeliek megtudták, hogy a toronyház egy-egy lakása félmillió forintba kerül. Abban az időben ugyanis a vidéki városokban a lakások átlagára nem haladta meg a 250 ezer forintot. A gyöngyösiek szerint a toronyházban átadott 160 lakás helyett akár 260-at is építhetett volna a város, ha lemond a gigantomániáról.

Még nagyobb – és ma sem csituló – vihart kavart a pécsi felhőkarcoló. Közép-Európa mindmáig legmagasabb, 25 emeletes lakóházát 1977-ben adták át. Nehéz szülés volt, hiszen Gömöry János szerint a pécsi vezetők már a hatvanas évek elején elhatározták, hogy négy toronyházat építenek a városban. Szerencsére ebből csak az uránvárosi 17 emeletes „kis toronyház" és az ominózus szigeti városrészi 70 méter magas felhőkarcoló készült el. A tervek jók voltak, a kivitelezésbe azonban hiba csúszott, az acélfeszítő kábelek állaga gyorsan romlott. Végül 1989 decemberében – miután az épületet életveszélyessé nyilvánították – a ház 248 lakásában élő csaknem 400 embernek ki kellett költöznie. A toronyháznak akármi is lesz a sorsa, nagyon sokba fog kerülni. Jelenleg azt sem tudni, hogy milyen állapotban van. *Horváth András* pécsi építész szerint az utolsó statikai szakvélemény hat évvel ezelőtt készült. A komplett szerkezeti megerősítés – azaz az életveszély elhárítása – tavaly nettó 180-200 millió forintba került volna, a teljes felújítás pedig még nagyjából 1 milliárdot igényelne. Időről időre felmerül a lebontás lehetősége is. Utoljára 1995-ben készültek számítások arról, hogy ez mibe kerülne: akkor 450 millió forintot kalkuláltak a szakemberek. Horváth András szerint azonban az is elképzelhető, hogy már nem is lehet elbontani a tornyot. Esetleg fel lehetne robbantani, ami viszont a környéken élő több száz ember kilakoltatásával járna. Vagy lehet tovább várni, amíg magától összedől. A pécsi önkormányzatnak ma már kevés szerepe maradt a ház sorsának irányításában, hiszen – a privatizáció következtében – csak kis részben tulajdonosa az épületnek.

A SOTE épülete Pesten. Magyarország legmagasabb irodaháza

SZABÓ BARNABÁS FELVÉTELE

Magyarország legnagyobb toronyháza egyébként jelenleg a Semmelweis Orvostudományi Egyetem (SOTE) budapesti 26 emeletes, 86 méter magas tömbje. A Nagyvárad téri épületet – amely annak idején 579 millió forintos költséggel épült – éppen húsz évvel ezelőtt adták át. Az átadás után volt egy kis riadalom, mert az első három évben négy centimétert süllyedt a ház, de ez a folyamat megállt. Gigantikus méretek jellemzik a toronyházat: összes alapterülete 13 872 négyzetméter, térfogata 56 970 köbméter. A ház alapozására szolgáló cölöpök tíz emelet mélységig nyúlnak le a földbe.

A hatalmas épület rezsiköltsége természetesen nem mérhető egy átlagos lakóházéhoz. Télen havonta 2,5 millió forint körüli összeget kell fizetni az áramért. A nyári hónapokban – bár a klímaberendezéseknek csupán a fele üzemel – 3 millió forint feletti villanyszámlát kell kiegyenlíteni. A vízfogyasztás is nyáron nagyobb, idén júniusban a több mint 2 ezer köbméterért 333 ezer forintot fizetett ki az egyetem. A hatalmas üvegpalotát időnként kívülről is tisztítani kell. Az üvegfelületek karbantartására egy speciális berendezés – a homlokzattisztító daru – szolgál. A daru számára a legfelső emeleten egy garázst alakítottak ki, ahol körben egy sínpályán mozgatható. A daruval egy kétszemélyes gondolát lehet az épület homlokzata előtt leereszteni, egészen a földszintig. A Pokoli torony című filmből ismert megoldással a felsőbb szintek vízellátását a 24. emeleten elhelyezett hatalmas víztározókból oldják meg.

A felépült toronyházak – ha akarjuk, ha nem – hosszú évtizedekig velünk maradnak. Szerkezetileg – akárcsak a panelházak – rendkívül tartósak, ha nem rontják el a kivitelezést. Sokan úgy gondolják, hogy a fővárosban, különösen a pesti oldalon kevésbé zavaró a jelenlétük. A vidéki városokban azonban – az építészek reményei szerint – soha többé nem épül felhőkarcoló.

Cseri Péter

RÖVIDEN

Fővárosi Fidesz-vádak

Tirts Tamás, a Fidesz fővárosi frakcióvezetője szerint *Szolnoki Andrea* főpolgármester-helyettest egyértelmű felelősség terheli a békásmegyeri lakástűz következtében elhunyt fiú ügyében. A Tirts által kiadott állásfoglalás leszögezi: a mentők maradéktalanul ellátták feladatukat, a fővárosi kórházak viszont nem. A frakcióvezető úgy látja, hogy a sürgősségi ellátás megújítását már csak az új Fővárosi Közgyűlés tudja végrehajtani. A jelenlegi koalíciós vezetés ugyanis a ciklus végére sem tudott egészségügyi koncepciót felmutatni. *(MTI)*

Rádiósok válasz nélkül

Egyelőre még nem kapott választ az Országos Rádió és Televízió Testülettől (ORTT) az a három közösségi rádió, amely a budapesti rádiófrekvenciákra meghirdetett pályázat módosítását szorgalmazza. *Cs. Kádár Péter,* a Fiksz Rádió alapítója elmondta: a Fiksz, valamint a Civil és a Tilos Rádió augusztus 10-én fordult az ORTT-hez. Megítélésük szerint az augusztus 6-án közzé tett pályázat kitételei miatt a megszűnés veszélye fenyegeti a három, közös frekvencián sugárzó rádiót. A kiírás szerint egy adott frekvencia elnyeréséért egyetlen, illetve több, konzorciumot létrehozó rádió indulhat. Az említett műsorszolgáltatók azonban nem gazdálkodó szervezetek – alapítványi, illetve egyesületi formában működnek – ezért nem felelnek meg a konzorciumalakításhoz szükséges követelményeknek. *(MTI)*

Tűz utáni helyzet a Lehelnél

A jászberényi Electrolux-Lehel Hűtőgépgyár Kft.-nél vasárnap estétől hétfő reggelig pusztító tűz okoz ugyan fennakadásokat a termelésben, de ez nem jelenti azt, hogy a cég ne tudna gondoskodni a kereskedelem ellátásáról. A tűz nem érte el a készáruraktárt, ahol a Jászberényben gyártott, illetve importált AEG, Electrolux és Zanussi készülékeket tárolják. A tűz által közvetlenül nem érintett területeken a termelés mielőbbi beindítására törekszenek a hűtőgépgyárban, így a fagyasztóládák készítése már jövő hétfőtől megkezdődik. A jászberényi önkormányzat is részt vesz a helyreállításban. *(P. Á. G.)*

Sarthe és Zala kapcsolata

A Zala megyei agrárkamara meghívására öt napra a nyugat-dunántúli régióba érkeztek a napokban a francia Sarthe megyei agrárkamara vezetői. A program egy zalaegerszegi fórummal indult, ahol az Európai Unió agrárpolitikájáról, illetve a francia mezőgazdasági kamarák ezzel kapcsolatos feladatairól volt szó. A francia kamarai vezetők a hét végéig magángazdaságokat, szövetkezeti és egyéb mezőgazdasági vállalkozásokat tekintenek meg. *(Tudósítónktól)*

Nagykunsági napok

A Nagykunság néphagyományaiból, művészeti életéből ízelítőt adó és szórakoztatást nyújtó négynapos rendezvénysorozat kezdődött csütörtökön Karcagon. A nyitónapon volt aratófelvonulás, közlekedési ügyességi verseny, motorostalálkozó és vertcsipke-bemutató. Szombaton átadják a felújított Györffy István Nagykun Múzeumot. Falai között pedig megnyitják *Győrfi Sándor* Munkácsy- és Mednyánszky-díjas karcagi szobrászművész jubileumi tárlatát. *(MTI)*

Börtönbe lehet-e zárni Pieter W. Bothát?

Öt kötetből álló jelentést készített az apartheid bűneiről a dél-afrikai Igazságfeltárás és Megbékélés Bizottsága

Öt vaskos kötetben készül összefoglalni több mint kétesztendős munkájának eredményét a dél-afrikai Igazságfeltárás és Megbékélés Bizottsága (TRC). A Nobel-békedíjas anglikán püspök, Desmond Tutu által vezetett testület augusztusban fejezte be hivatalos ténykedését. A tervek szerint októberig terjeszti a pretoriai parlament elé testes jelentését.

A fajvédő korszak bűneit és hatóságainak kegyetlenkedéseit felderíteni hivatott bizottságot 1995 júliusában hozták létre. Azóta sok ezer hajdani rendőrt, katonát, tisztviselőt és politikust hívtak meg- és kihallgatásra. Ennek ellenére heves viták folynak arról, mennyiben járult hozzá a TRC a társadalmi megbékéléshez, a feketék és fehérek közti harmonikusabb viszony kialakításához.

Az apartheidrezsim hatalmának elvesztése után elenyésző kisebbségbe szorult fehér népesség fő politikai szervezete, a Nemzeti Párt ugyanis fennen hirdeti: a TRC az „intézményesített számonkérés" eszköze lett. Olyan testület, amely nem is igen titkolja elfogultságát. A hajdani fekete terrorcsoportok vezetőivel és tagjaival szemben bezzeg nem lépett fel túl szigorúan a Tutu vezette bizottság – állítják a Nemzeti Párt egyes korifeusai, hozzátéve: a fekete jogvédő szervezeteken, polgárjogi csoportokon belül is jó néhány leszámolás történt, s ezek tettesei is nagyrészt homályban maradtak.

A TRC illetékesei természetesen mindvégig cáfolták a vádakat. „Nem a boszorkányüldözés a célunk, nem az ítélkezés, hanem az eltelt évtizedek sötét foltjainak feltárása, a bűnösök megnevezése s ennek révén a társadalmi méretű lelkiismeret-vizsgálat" – mondta a püspök, aki azt reméli, hogy e kollektív katarzis révén a Dél-afrikai Köztársaság közelebb juthat önnön történelmének, közelmúltjának és jelenének megértéséhez is. A részrehajlásra vonatkozó vádakat Tutu külön is tagadta. Bizonyítékként Nelson Mandela elnök exnejének, Winnie Madikizela-Mandelának a kihallgatására utalt, mondván: a politikus asszony esett át a legkimerítőbb, kilenc napig tartó tárgyaláson. A vizsgálat során fekete fiatalok megkínzásával és megölésével gyanúsították.

A legnagyobb figyelem azonban az elmúlt hetekben egy másik ügyre irányult. Egy nagy érdeklődéssel várt meghallgatásra, ami végül elmaradt. Az ország egykori államfője, Pieter W. Botha ugyanis többszöri idézés ellenére sem volt hajlandó megjelenni a testület előtt, sőt „kész cirkusznak" nevezte a bizottság ténykedését. Pedig a most 82 éves politikus tanúvallomása az apartheidrendszer évtizednél hosszabb korszakára deríthetett volna fényt. Botha a legkényesebb válságévekben, 1978 és 1989 között vezette az országot. (Utóda, az 1989–1994 közt elnökösködő Frederick Willem de Klerk volt az, aki kénytelen-kelletlen elfogadta az apartheid bealkonyulását, s a negyedszázadig raboskodó Mandelát börtönéből kiengedve elvezette az első demokratikus választásokig Dél-Afrikát.)

Desmond Tutu elnök a bizottság sajtókonferenciáján REUTERS-FOTÓ

Bothától sok kínos kérdésre vártak (volna) választ a TRC vezetői. Mindenekelőtt arra, milyen eszközökkel folyt a hadjárat a választásokon elsöprő győzelmet aratott, ám annak idején még illegalitásban küszködő Afrikai Nemzeti Kongresszus (ANC) ellen. Szóba kerültek volna Pretoria fegyverkezési tervei, az egykori börtönviszonyok, a rendőrség módszerei. Az exállamfő így jobbnak látta, ha csak írásban fejti ki véleményét: benyújtott egy 1800 oldalas elaborátumot, amit állítása szerint a TRC nem fogadott el.

A jogi huzavona még mindig nem ért véget: az előzetes menetrend szerint a hajdani államfő ügyében épp ma hoznak döntést. Bothára az idézés figyelmen kívül hagyása miatt akár kétévi börtönt is kiszabhatnak, vagy körülbelül 3200 dolláros büntetést fizettethetnek vele. Igaz, ez nem jelent túl nagy veszélyt számára, hiszen előrehaladott kora és egészségi állapota miatt biztosra veszi, hogy nem küldik rács mögé, a büntetés kifizetése pedig aligha teszi tönkre anyagilag.

A dél-afrikai belpolitikai színtéren persze a TRC–Botha kötélhúzás súlya eltörpül az egyre érezhetőbb kampányhangulatban. Jövő tavasszal ugyanis lejár a jelenlegi törvényhozás mandátuma. Az előző, 1994-es választáson még az apartheid eltemetése állt előtérben. Jövőre azonban már átfogóbb kihívásokra kell meggyőző programokat adnia a kormányzatnak, s a munkanélküliség, a korrupció vagy a bűnözés kérdésére jóval nehezebb megoldást lelni, mint a TRC nyitott dossziéit lezárni.

Szegő Gábor

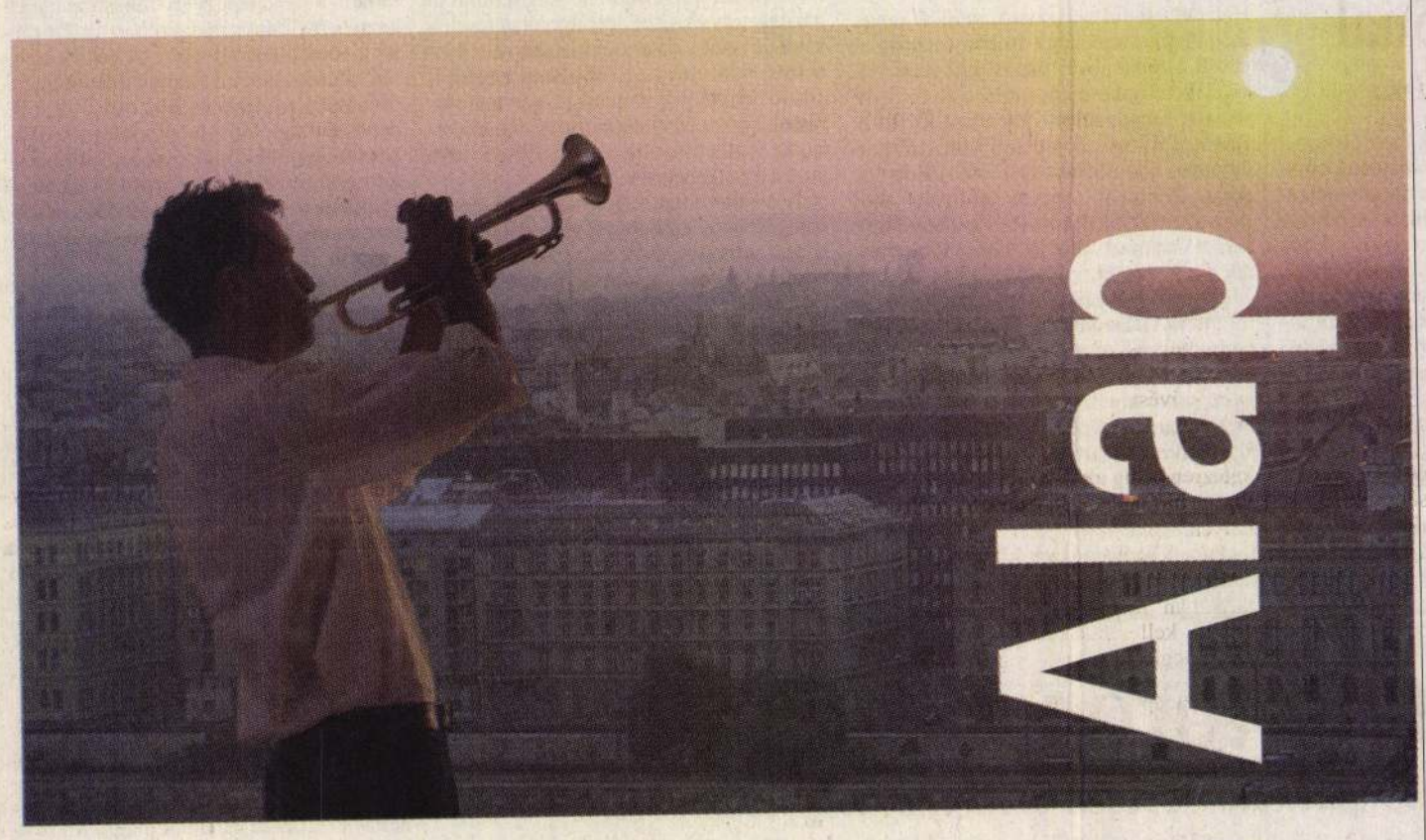

Mindannyiunk számára fontos, hogy életünket környezetünkkel, családunkkal és önmagunkkal teljes összhangban éljük. Ezt az érzést, ezt a Csodálatos világot kínálja Önnek a Hungária Biztosító új befektetési konstrukciója, a Hungária Alap életbiztosítás.

A **Hungária Alap** az életbiztosítások legújabb generációjának képviselője. Hármas funkciója révén egyesíti magában egy **hosszú távú megtakarítás,** egy **jövedelmező befektetés** és egy **életbiztosítás** előnyeit. Segítségével Ön egyidejűleg részvényekben, államkötvényekben, kincstárjegyekben, illetve befektetési jegyekben kamatoztathatja pénzét. A Hungária Alap – a Hungária Biztosító befektetési tapasztalatai révén – nem csupán pénzének gyarapodását garantálja, hanem azt is lehetővé teszi, hogy napjait Ön nyugalomban és anyagi biztonságban tölthesse.

További információkkal munkatársaink országszerte készséggel állnak rendelkezésére.

Hungária Alap – Összhangban az élettel!

Hungária

Allianz

HUNGÁRIA BIZTOSÍTÓ RT.
az Allianz Csoport tagja

A bolgár Kalasnyikov-ügy

A hidegháború idején a fegyvergyártás, a -kereskedelem és a -szállítás világos keretek között, a két nagy katonai tömb közötti versengés szabályaival zajlott. Ma azonban sokkal nagyobb hangsúlyt kap az illegális fegyverkereskedelem. Egyes elemzők szerint az illegális fegyverkereskedelem hasznát dollármilliárdokban lehet mérni. Tény, hogy az utóbbi ötven évben több ember életét oltották ki puskával, pisztollyal, gránáttal, azaz úgynevezett kisfegyverekkel, mint a szigorúan kordában tartott biológiai és vegyi fegyverekkel.

Különös helyzetben van néhány volt szocialista ország. A balkáni háború számos botrányos ügye tette nyilvánvalóvá a nemzetközi politika számára, hogy a volt Szovjetunió legnagyobb termelői új felhasználókat találtak hatalmas raktárkészleteik számára – immár illegálisan. A délszláv háború befejezése óta is erős maradt a román, szlovák, illetve az ukrán és fehérorosz fegyverkereskedelem. És a bolgár választék is megelégedésére szolgál a világ bármely terrorista vagy vallási fanatikus vásárlójának.

A délszláv frontokra is kerültek bolgár fegyverek REUTERS-FOTÓ

Bár a hivatalos bolgár álláspont szerint Szófia szeretné visszaszorítani az illegális fegyverkereskedelmet, ám az üzletág mégis virágzik. Van helye a pénznek: Bulgária folyamatos gazdasági válságban, a csőd szélén áll. A kereskedők pedig egyáltalán nem válogatósak. Mint az *International Herald Tribune* szakírója utánajárt, bolgár fegyvereket használnak a ruandai tömeggyilkos hutu hadsereg katonái, a tamil „tigrisek", az eritreai, a kongói és az angolai lázadó csapatok.

A fegyvergyártás nagy hagyományokra tekint vissza a balkáni országban. A Szovjetunió egyik legfontosabb szállítójaként Bulgária elsősorban a kis- és kézifegyverek gyártására specializálódott. Jelenleg is legkelendőbb terméke az AK–47-es (a Kalasnyikov), valamint gránátok és kisebb ágyúk.

A kereskedelem központja ma is az állami tulajdonban lévő, egykor a bolgár titkosrendőrség által alapított exportvállalat, a Kintex. A cég elsősorban a szintén állami tulajdonú Arsenal fegyvergyár termékeit forgalmazza; a fegyvereket nemcsak leszállítja, hanem ellátja hamis papírokkal is.

Az illegális fegyverkereskedelem fenntartja a legalitás látszatát. A hatalmas fegyverszállítmány természetesen nem kerülhet el néhány ellenőrzési pontot: a vámot, a kikötői, repülőtéri vizsgálatot. Ugyanakkor nemzetközi egyezmények szerint tilos fegyvert szállítani háborús övezetekbe. A vevők pedig amúgy is szeretnének névtelenek maradni. Így – általában korrumpálható diplomaták segítségével – a papírokon olyan célországokat neveznek meg, amelyeknek van hadseregük, de területük biztonságos az egyezmények szerint. Ezek az országok pedig némi extrajövedelem fejében kötelezik magukat arra, hogy nem adják tovább a soha meg sem kapott fegyvereket. Két évvel ezelőtt például 77 tonna bolgár Kalasnyikovot vásárolt egy indiai vallási-politikai szekta. A később ejtőernyővel célba juttatott szállítmány dokumentumain a bangladesi védelmi minisztérium szerepelt megrendelőként. Néhány hónapja Sierra Leone lázadói jutottak hozzá 35 tonnányi kézifegyverhez, amelyet elvileg Nigéria vásárolt meg.

A tavaly hatalomra került új bolgár kormány állítólag minden eddiginél hatékonyabban kíván tenni a sötét fegyverüzletek ellen. Ám szakértők szerint a gazdasági szükségszerűség mást diktál. Ahogy egy önmagát megnevezni nem kívánó ázsiai diplomata mondta: a bolgároknak tőkére van szükségük. Ezért nem viszik túlzásba a vevők ellenőrzését.

Faludi Gabriella

TÁMOGATÓK

MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZEK
ÉS IPARMŰVÉSZEK SZÖVETSÉGE

GÖDÖLLŐ VÁROS ÖNKORMÁNYZATA

NEMZETI KULTURÁLIS ALAP

MŰVÉSZETI ÉS SZABADMŰVELŐDÉSI ALAPÍTVÁNY

GÖDÖLLŐI REMSEY JENŐ MŰVÉSZETI ALAPÍTVÁNY

GÖDÖLLŐ VÁROSÁÉRT ALAPÍTVÁNY

KÜLÖN KÖSZÖNET
A GÖDÖLLŐI IPARMŰVÉSZETI MŰHELY
TEVÉKENYSÉGÉNEK SEGÍTÉSÉÉRT

GÖDÖLLŐ VÁROS ÖNKORMÁNYZATA

PETŐFI SÁNDOR MŰVELŐDÉSI KÖZPONT, GÖDÖLLŐ

GÖDÖLLŐI KIRÁLYI KASTÉLY KHT.

MADÁCH IMRE SZAKMUNKÁSKÉPZŐ INTÉZET
ÉS SZAKKÖZÉPISKOLA, GÖDÖLLŐ

VÁROSÜZEMELTETŐ ÉS SZOLGÁLTATÓ
INTÉZMÉNY KHT., GÖDÖLLŐ

GÖDÖLLŐI VÁROSI MÚZEUM

GÖDÖLLŐI ÚJ MŰVÉSZTELEPÉRT KÖZALAPÍTVÁNY

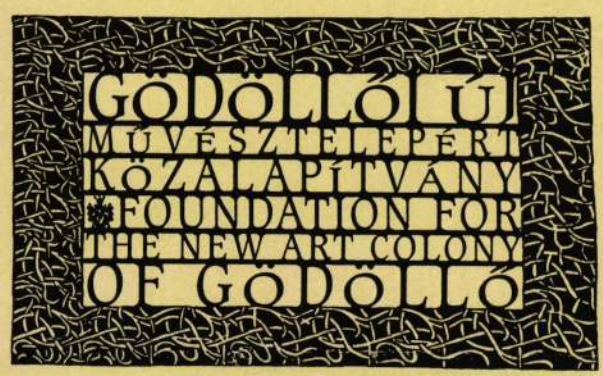

A GÖDÖLLÓI ÚJ MŰVÉSZTELEPÉRT KÖZALAPÍTVÁNY
ÉS A GÖDÖLLŐI IPARMŰVÉSZETI MŰHELY

tisztelettel meghívja Önt

házavató ünnepsége *alkalmából rendezett*

kiállítás *megnyitójára*

1998. október 17-én szombaton 17 óra
Gödöllő, Körösfői utca 15-17.

KÖSZÖNTŐ

- **DR. GÉMESI GYÖRGY**
  polgármester
  országgyűlési képviselő

- **KATONA SZABÓ ERZSÉBET**
  textilművész
  a Gödöllői Új Művésztelepért Közalapítvány elnöke

KÖZREMŰKÖDIK

- **HERCZENIK ANNA** – ének
  a Zeneakadémia hallgatója

ZONGORÁN KÍSÉR

- **LÁNG GABRIELLA**
  zongoraművész

KIÁLLÍTÓ MŰVÉSZEK
A GÖDÖLLŐI IPARMŰVÉSZETI MŰHELY TAGJAI

- **ANTI SZABÓ JÁNOS**
  formatervező iparművész
- **BÓDIS ERZSÉBET**
  textilművész
- **FARKAS ÉVA**
  gobelinművész
- **FÁBIÁN DÉNES ZOLTÁN**
  képzőművész
- **F. OROSZ SÁRA**
  keramikusművész
- **KATONA SZABÓ ERZSÉBET**
  textilművész
- **KUN ÉVA**
  Ferenczy Noémi-díjas keramikusművész
- **MÜLLER MAGDA**
  keramikusművész
- **PANNONHALMI ZSUZSA**
  Ferenczy Noémi-díjas keramikusművész
- **REMSEY FLÓRA**
  gobelinművész
- **SZUPPÁN IRÉN**
  Munkácsy-díjas textilművész, Érdemes Művész

MEGHÍVOTT KIÁLLÍTÓ MŰVÉSZEK

- **DEBRECZENI ZSÓFIA**
  festőművész
- **HORVÁTH MÁRTON**
  üvegtervező iparművész
  Munkácsy-díjas, Érdemes Művész
- **OROSZ ISTVÁN**
  Munkácsy-díjas grafikusművész
- **RÉKASSY LEVENTE**
  ötvös iparművész

A KIÁLLÍTÁS RENDEZŐI

- **KECSKÉS JÓZSEF**
  a Gödöllői Új Művésztelepért Közalapítvány titkára
- **SERES IMRE**
  a gödöllői Petőfi Sándor Művelődési Központ munkatársa

Tony Curtis is igent mondott

Neves magyar filmesek érkeznek a világtalálkozóra

A magyar származású Tony *Curtis,* többszörös *Golden Globe*-díjas filmszínész is elfogadta a meghívást az október 27. és november 2. között megrendezendő magyar filmesek világtalálkozójára. A szervezők mintegy százötven külföldön élő magyar, illetve magyar származású filmművészt, valamint nemzetközi rangú filmes szakembert hívnak meg az összejövetelre, amelyet a magyar film százéves évfordulója alkalmából szerveznek.

Már több mint húszan visszajeleztek, köztük *Rófusz* Ferenc, Kanadában élő *Oscar-díjas* animációs rendező, *Muráti* Lili, Madridban élő színésznő, *Szabó* Etienne, Párizsban élő zeneszerző, *Ernyei* Béla színész Bécsből, *Novák* Emil operatőr Ausztráliából, *Orosz* Lujza, Kolozsvárott élő színművésznő, Andras *Hamori* kanadai producer, Peter *Sasdy,* Londonban élő rendező és *Xantus* Gábor, Kolozsvárott élő rendező-operatőr. Elfogadta a meghívást Arthur *Hiller,* az Oscar-díjakat odaítélő *Amerikai Filmakadémia* elnöke, a *Love Story* című film rendezője is.

A világtalálkozó programjában szakmai tanácskozások, ünnepi vetítések is szerepelnek. A külföldön élő művészek közül többen ellátogatnak szülővárosukba is. A filmes jubileum alkalmából több kiadványt megjelentetnek.

Emléktáblát avattak Majkon

II. Rákóczi Ferenc tiszteletére

„Célunk, hogy Rodostóhoz és Kassához hasonló Rákóczi-emlékhely alakuljon ki a majki pusztán állott kolostor műemléki környezetében" – tájékoztatta lapunkat *Makrai* Nándor, a *Rákóczi Szövetség* elnökségi tagja. A Rákóczi Szövetség oroszlányi szervezete ünnepség keretében szerdán délután állított emléktáblát Majkon.

A *„Tisztelettel emlékezve II. Rákóczi Ferenc fejedelemre, aki végrendeletében a grosbois-i rendre hagyta a szívét"* feliratú süttői márványtáblát a Rákóczi Szövetség saját költségén emelte a Magyarországon a XVIII. században egyetlen kolostorral rendelkező grosbois-i kamalduli rend majki cellaépületének romjainál. Az ünnepségen *Pusztai* Péter színművész olvasta fel *Mikes* Kelemen levelét, amely a fejedelem végrendeleti akaratát tartalmazza.

A bujdosó Rákóczi a szabadságharc bukása után elsőként Párizs környékére jutott el, ahol a némaságban és önsanyargatásban élő grosbois-i rend kolostorában lelt nyugalomra. Később, már Rodostóban fogalmazta meg kívánságát, hogy halála után a békét adó kolostor falai között helyezzék urnába a szívét. Így is történt, de a kolostor az évszázadok alatt elhagyatottá vált, az épület a II. világháború alatt teljesen megsemmisült.

A Rákóczi Szövetség oroszlányi szervezete azt szeretné, hogyha az emléktáblának helyet adó műemlékegyüttes emlékhely lehetne, iskoláscsoportok szabadtéri történelemóráinak adna helyet.

(r. t.)

Felvételt hirdet a Miskolci Bölcsész Egyesület

Az elsősorban humán ismeretek felsőfokú oktatására szakosodott *Miskolci Bölcsész Egyesület* felvételt hirdet az 1996–97-es iskolai évben induló különböző szakokra. Jelentkezni lehet az alapozó évre, amely a főiskolák és egyetemek bölcsészeti, pszichológiai, jogi, vallási és keresztény hitoktatói képzésére jelentkezőknek nyújt a felvételihez nélkülözhetetlen ismereteket. Az egyesület humán tagozatain a következő tanévtől latin, magyar nyelv és irodalom, történelem, művészettörténet, színháztudomány, hungarológia, zeneirodalom, ének-zene-karvezetés-népzene szakokon indul képzés. A társadalomtudományok iránt érdeklődők újságírás-szociológia, pszichológia, business-school, kulturális menedzser szakokon, a természettudomány körében pedig ökológia-földrajz szakon kezdhetik meg tanulmányaikat. Az intézetben angol-, német-, francianyelv-tanárokat képeznek, lektorátusi szinten pedig olasz, spanyol, finn, török, orosz, tibeti és koreai nyelvképzés folyik. Ugyancsak várják a keleti nyelvek iránt érdeklődőket kínai, japán, arab, török nyelv és művelődéstörténet, valamint héber nyelv és judaisztika szakokon. Érdeklődni lehet a Miskolci Bölcsész Egyesület tanulmányi osztályán *(Miskolc, Mindszent tér 1. pf. 452)* személyesen vagy levélben, illetve a 46/344-400, 46/355-094-es telefon-, illetve faxszámon – tudatja az *MTI.*

A szükséglakásoktól a régi fények fölvillantásáig

Augusztusban nyitja meg kapuit a gödöllői Grassalkovich-kastély

Jobb emlékezetűeknek ismerősen csenghet ez az összetett szó: kastélyprogram. Nem is oly rég ez volt az a köznévként használt kifejezés, amellyel az *Országos Műemléki Felügyelőség* 1981-ben indított műemléki programját jelölték, s amelynek keretében Gödöllőt is érintette az *Egyes kiemelt várak és kastélyok helyreállítása* elnevezésű kezdeményezés. Ekkor még a kastélyban szociális otthonok, magyar és szovjet alakulatok, illetve szükséglakások voltak. A kormányzatilag is támogatott kastélyprogramnak, no meg a véletlennek köszönhető (1985-ben leszakadt a szovjetek használta lovarda teteje), hogy 1986-tól elkezdődött, majd ha lassan is, de folytatódott a kastély kiürítése és a legfontosabb állagvédelmi munkák elvégzése. Végül is 1994-ig tartott, mire az utolsó lakó is kiköltözött az ódon falak közül, s az egyetlen kezelő a *Környezetvédelmi és Területfejlesztési Minisztérium* lett.

Mintegy negyven-ötvenmillió forint értékű vállalkozói tőke mozdult meg a kastély érdekében

Havran Zoltán felvétele

Az állami forrásból biztosított folyamatos állagvédelem eredményeként 1985–1991 között elkészült a lovarda új teteje, az istállószárny tető- és homlokzatfelújítása, a központi szárnyak tetőszerkezete és a kettős kupola helyreállítása. A fal- és művészettörténeti kutatások révén sokat megtudtunk az épület múltjáról, építési periódusairól. Feltárt falképek, festett szobák vallottak a XVIII. század pompájáról; megmutatkozott a forrásokból már ismert barokk színház tere, és megismerték a valamikor jóval nagyobb kert és park szerkezetét. Abban minden érdekelt egyetértett – s máig is egyetért –, hogy a hatalmas, nyolc szárnyra és több önálló épületre kiterjedő kastély ne csak múzeumi-kulturális, hanem idegenforgalmi és vendéglátó-ipari funkciókat is kapjon, azaz vegyes hasznosítású legyen.

A művészettörténeti-építészeti jelentőségét tekintve kiemelkedő értéknek számító műemlékegyüttes sorsáról először 1990-ben intézkedett kormányhatározat. 1992 végétől – elsősorban a műemlékvédelem intézményrendszerét érintő átszervezések miatt – a kastély rekonstrukciója megtorpant, majd 1994 közepétől fölgyorsult. Ekkor Gödöllő városának részvétele mellett 1,2 milliárdos alaptőkével, ezen belül 350 millió forint készpénzvagyonnal létrejött az állami többségű *Gödöllői Királyi Kastély Közhasznú Társaság.* A kezdeti és az örökölt nehézségek ellenére ez a formáció alkalmasnak bizonyult arra, hogy egyeztetve a lokális és állami érdekeket, megfelelő szakmaisággal, illetve forrásbővítéssel folytassa a műemlékegyüttes rehabilitációját.

1994 közepe óta 1,1 milliárd forint állami, közel 150 millió forint önkormányzati és mintegy 140 millió forint társasági bevétel szolgált felhasználható keretként ahhoz, hogy befejeződjék a kastélyberuházás első üteme és felálljon a kastély 55 munkahelyet teremtő saját stábja. A források koncentrálásával az épület legszebb, központi szárnyainak helyreállítása révén olyan élő-lélegző kastélyról lehet ma már beszélni, amely évente 250-300 ezer látogató vonzásával idegenforgalmat teremt és képes megélénkíteni a helyi vállalkozókedvet is. Ahogy az utóbbi fél esztendőben formálódott a kastély első U alakja, úgy növekedett az üzleti érdeklődés is a különböző hasznosítási lehetőségek iránt. Már ma elmondható, hogy mintegy negyven-ötvenmillió forint értékű vállalkozói tőkét tudott a kastély megmozdítani és a hasznosítási programba bevonni.

A megszülető és működő kastély múzeumának turisztikai vonzereje, a látogatókat kiszolgáló infrastruktúra magas színvonala jelentik azt a biztos alapot, amely reményt ad a továbblépéshez: a felújítás folytatásához és a jelenleg még leromlott épületrészek igényes hasznosításához. Ugyanakkor az érdekközösség és a jó együttműködés révén az állami és önkormányzati jelenlét stabilitása jelent garanciát, hogy a kastélyrehabilitáció képes olyan pozitív hatásokat is kifejteni, amelyek előmozdíthatják nemcsak egy nemzeti érték méltó megőrzését, hanem a település, sőt a régió általános gazdasági, társadalmi és kulturális fejlődését is.

Az elkövetkező két-három esztendő feladata, hogy az a pezsgő élet, amely a már ép és használható szárnyakkal megteremtődött, a kastélyegyüttes egészére kiterjedjen. Ebben a munkában természetesen számítani kell továbbra is az állami és önkormányzati forrásokra, de a legfőbb törekvés a befektetői és vállalkozói tőke bevonása kell legyen. Ugyanakkor egyes államilag vagy az önkormányzat által dotált, mostoha körülmények között működő intézmények (például lovaskultúra, vadászat, kulturális intézmények) kapcsán érdemes azt is megvizsgálni, hogy a kastély nem adhatna-e méltó környezetet ezen funkciók kiteljesítésére. Ha a rehabilitáció azon az úton halad tovább, amely elvezetett a kastély részleges, ám rendkívül igényes helyreállításáig, és a továbblépéshez sikerül együttműködő partnereket találni, az ezredfordulóra megvalósul e kétségen kívül kimelkedő nemzeti értéknek számító műemlék korszerű tartalmakkal teli teljes felújítása.

Varga Kálmán
a kastély miniszteri biztosa

NAPLÓ

A MAGYARSÁG IDENTITÁSA a fő téma ezen a héten Balatonszárszón a református egyház nyári konferenciatelepén, a kétszáz résztvevővel indult népfőiskolán. A népfőiskolára Erdélyből, a Felvidékről és Hollandiából is érkeztek hallgatók.

A GYULAI MŰVÉSZTELEPNEK idén harmincöt résztvevője van. A 28. művésztelep a hivatásos képzőművészeken kívül a mesterek tanítványait, szabadiskolásokat, rajztanárokat és a helybéli érdeklődőket is vonzza. Az alkotóközösségben aradi és csíkszeredai festők és szobrászok is tevékenykednek. A művésztelep munkáiból augusztus 17-én tárlat nyílik meg a városi könyvtárban.

A GYOMAENDRŐDI MŰVÉSZTÁBORNAK kínai, izraeli, bolgár, osztrák, lengyel, szlovákiai, vajdasági és erdélyi résztvevői is vannak. A Körös partján harmadik alkalommal megnyílt alkotótáborban két héten át 33 magyar és külföldi művész dolgozik a Bethlen Alapítvány jóvoltából a Bethlen Gábor Szakközépiskola tantermeiben, valamint az élő és holt Körös-ágak partjain. A Csuta György által vezetett művésztábor lakói közt vannak Nagyenyedről érkezett alkotók is.

TAPOLCAI VIGASSÁGOK címmel július 27–28-án programsorozat zajlik Tapolcán. A két nap során mintegy harminc rendezvényre kerül sor, lesz bál, divatbemutató, koncert, valamint báb- és musical-előadás és kirakodóvásár a város utcáin, sétányain. Az eseményre utazóknak a MÁV ötvenszázalékos kedvezményt biztosít.

Augusztus 20-án adják át

Újra Érdemes és Kiváló Művészek

Először ült össze szerdán az a szakmai bizottság, amely elbírálja az ez évtől újra adományozandó *Magyar Köztársaság Érdemes Művésze* és a *Magyar Köztársaság Kiváló Művésze* elismerésre, valamint az újonnan alapított *Magyar Köztársaság Babérkoszorúja* kitüntetésre tett személyi javaslatokat. A héttagú testület tagjai: *Babarczy* László rendező, *Keserű* Ilona festő-, *Keveházi* Gábor tánc-, *Pohárnok* Mihály iparművész, *Koltai* Lajos operatőr, *Kroó* György zene- és *Margócsy* István irodalomtörténész. A bizottság, amelynek elnöke a miniszter, a szakmai szervezetek javaslatait bírálja el, és döntését a kormány elé terjeszti. (*Magyar* Bálint művelődési miniszter a szavazati jogával nem kíván élni.) A kitüntetéseket a miniszterelnök adja át augusztus 20-án (a jövőben március 15-én). A javaslatokat július 25-ig lehet eljuttatni a minisztériumhoz, a bizottság a jövő héten dönt a díjazottakról. Eddig ötven javaslat érkezett.

A babérkoszorút az irodalom terén elért kiváló eredményekért ítélik oda, évente két személynek. Érdemes Művész minden évben tíz, Kiváló Művész öt alkotó lehet, akik legalább öt éve Érdemes Művészek. (2007-ig a díjat az Érdemes Művész kitüntetésben nem részesülteknek is odaítélhetik.) A díjak összegét a *Kossuth-díjhoz* (nettó 1 600 000 forint) viszonyítva határozták meg: a Kiváló Művészeknek ennek az összegnek a fele, az Érdemes Művészeknek pedig a harminc százaléka jár – idén bruttóban, de tárgyalások folynak arról, hogy a jövőben nettóban – tudatta az *MTI.*

Tizenegy bemutató Nyíregyházán

Elkészült a nyíregyházi *Móricz Zsigmond Színház* 1996/97-es évadjának programja: tizenegy új darabot mutat be a társulat. A nagyszínpadon hét, a kamaraszínpadon négy premier lesz A színészek – továbbra is *Verebes* István vezetésével – augusztusban kezdik el a *Móricz* Zsigmond *Erdély* című trilógiájából készült színdarab próbáit. A premier időpontja szeptember 28. Októberben *Heltai* Jenő *Szépek szépe* című gyermekdarabját és *Ábrahám* Pál *Bál a Savoybanját* mutatják be. A *Krúdy Kamaraszínpadon* október 4-én lesz a bemutatója *Csehov Sirályának,* november 29-én pedig Lilian *Hellman A kis rókák* című darabjának.

A jövő évben Antonio *Cammelli Leszállás Párizsban, Shakespeare A makrancos hölgy, Stuber* Andrea *Fehérháza, Remenyik* Zsigmond *Vén Európa Hotel,* Tennessee *Williams A vágy villamosa* című színműve és *Jékely* Zoltán *Gulliver* című mesejátéka szerepel a nyíregyházi színház programjában – tudatta az *MTI.*

A HÉT FILMJE

Menekülés az éjszakába

HOLLYWOODBAN nemcsak akciófilmek, erotikus thrillerek, vígjátékok készülnek, hanem lélektani drámák is. Az európai nézőnek még van némi fogalma a lélektanról és a drámáról is. Ez nem okvetlenül esik egybe az amerikai alkotók elképzeléseivel. Jól példázza ezt Sean *Penn* filmje, a *Menekülés az éjszakába.* A forgatókönyvet is jegyző rendező értelmezésében a drámában sokat beszélnek, a cselekmény hiányát pedig a szereplők arcára írt harsány és túlzott érzelmek helyettesítik.

Az ártatlan gyermek szenvedése és halála a legnagyobb és leghatásosabb érv az isteni világrend ellen. *Dosztojevszkij* hősei ezt a tényt szegezik szembe a Gondviselő létével, s föl-fölbukkan a gondolat kontinensünk íróinak és gondolkodóinak munkáiban. Némi kultúrmorzsát fölcsipegetett az amerikai rendező is. Odáig eljutott, hogy egy szülő számára nincs nagyobb tragédia, mint gyermeke elvesztése. Freddy Gale hétéves kislányát egy ittas vezető elüti. A halálhírre az apa alól kicsúszik a talaj, házassága tönkremegy, italozásba menekül. Egyetlen dolog élteti, hogy a tettest, egy John Booth nevű fiatalembert szabadulása után megölje. Mert a bűnt követnie kell a méltó büntetésnek. A várt pillanat és alkalom öt év múltán érkezik el. (A forgatókönyv következetlenségei miatt egyéb időpontok is elhangzanak. A dátumokkal különben is hadilábon állnak az alkotók, nincs olyan határidő, ami kétszer ugyanúgy említődne a filmben.) Az első kísérletre az igazságszolgáltatás nem sikerül. A revolver csütörtököt mond. Erre leül egymással szemben a két férfi, és megbeszélik – hiszen a dráma lényege a dialógus! –, hogy legközelebb egy hét múlva találkoznak. Az újabb összejövetelig Freddy Gale járja a sztriptízbárokat, a haladékot kapott John Booth pedig barátja révén bekapcsolódik a művészvilágba. Elérkezik a leszámolás napja. A feldúlt apa ittas állapotban ül a volán mögé. Az igazoltató rendőrök elől elmenekül, és futva igyekszik a megbeszélt helyszínre. Mindeközben átgondolja, mit jelent részegen autót vezetni. A végkövetkeztetés annyira meghatja, hogy kislánya sírjánál kezet nyújt a lelkifurdalásoktól gyötört, börtönviselt gázolónak.

ZSIGMOND VILMOS kamerája asszisztál a megható jelenethez, még azt is megvárva, hogy a felkelő nap sugarai beragyogják a két férfit. A minden ízében átgondolatlan és lapos történetnél már csak a párbeszédek elviselhetetlenebbek. Ha valaki megszólal, biztos, hogy örök érvényű szentenciát mond. Például arról, hogy „különbség van a csajok és a hölgyek között". Különösen kuliasszahasogató John Booth frissiben fellelt, értelmiségiekből álló baráti társaságának beszédáradata. Olyan mélyen analizálják egymás lelkét, hogy követni se merjük őket. Legfeljebb elcsípünk olyan gondolatfoszlányokat, mint például „addig kereste Istent, míg megtalálta önmagát".

A SZÍNÉSZEK JÁTÉKA a film színvonalához igazodik. David *Morse* a börtönviselt gázoló szerepében súlyproblémákkal küszködik. Jack *Nicholson* pedig művészi válsággal. Már a *Farkas* című horrorban is nehezen elviselhető, most pedig – úgy tűnik – végképp képtelen kitörni az elboruló elméjű férfi szerepskatulyájából. Megoldásai külsődlegesek, filmről filmre visszaköszönnek. Tehetsége védelme érdekében szerepkört kellene változtatnia.

Szabolcs Imre

Az olimpia legfrissebb eseményeit, történéseit, eredményeit 24 órán át hallgathatja a

BRIDGE 102,1 FM

-ben tudósítóinktól, riportereinktől és az EUROSPORT magyar nyelvű kommentátoraitól az FM 102,1 Mhz-n.

TELEVÍZIÓ

Hegyi Barbara (Tv 1, 20.25)

TV 1

5.40 Gazdatévé 6.00 Nap-kelte 9.00 TÍZÓRAI 9.10 Skippy kalandjai 9.35 Tízórai 9.50 Játék 10.00 Civil világ, Kultúrszelet 10.40 Játék 10.50 Hírek, információk, meteorológia 11.00 Atlanta '96 12.00 Déli harangszó, hírek 12.05 Üzlet délidőben 12.25 Welcome to Hungary 12.55 Telepakk 15.00 Hírek 15.10 Segítség! 15.20 Henry macskája 15.35 Az élet találmányai 16.00 Hírek 16.05 Amőba 16.30 Topmodell 17.00–17.25 Ki tud róluk?/Azóta 17.30 Mesterségem címere 17.55 Az utódok reménysége 18.15 Üzlet 18.30 Brooklyn-híd 18.55 Gyereksarok 19.15 Múzsa 19.30 Híradó 20.01 Telesport 20.15 MC – Magyarok cselekedetei 20.25 Kisváros 21.05 Amíg lesznek nők... 22.35 Heti Objektív 23.20 Szabófalvától San Franciscóig 0.20 Híradó 3. 0.30 BBC-híradó

TV 2

15.50 Műsorajánlat 15.55 Időjárás, reklám 16.00 Atlanta '96 19.35 MacGyver 20.20 Környezet és egészség 20.50 Környezetünk hírei 20.55 Atlanta '96 5.00 MC – Magyarok cselekedetei

DUNA TV

8.00–12.00 Képes krónika 12.00 Déli harangszó, Lapozó 12.20 Összefoglaló az atlantai nyári olimpiai játékokról 12.30 Régiók 13.10 Esti kérdés 13.25 Mesztelep 13.55 Oly szép lehet az eső Kiviföldön 14.40 5 óra 40 15.55 A pörgettyű 16.15 Különleges vasútvonalak 17.10 Póráz 17.30 Mese 18.00 Híradó 18.15 Összefoglaló az atlantai nyári olimpiai játékokról 18.20 Lángoló mezők 20.00 Váltó 21.00 Híradó 21.20 Összefoglaló az atlantai nyári olimpiai játékokról 21.40 Színházi élet 22.10 Montenegró. Svéd filmszatíra 23.40 Vers, Hírújság

MULTICHOICE

FilmNet 8.00 Saigon baby, dráma 9.40 Francia hóbort, filmvígjáték 11.00 Éjféli balhé, családi mozi 12.45 Két fél egy egész, filmvígjáték 14.15 Elátkozott folyó, akciófilm 16.00 Bajkeverő, filmvígjáték 18.00 Lisa szellemei, thriller 20.00 És ha te nyersz?, thriller 21.20 Cheyenne harcos, western 23.00 Eskövő vadászpuskával, filmdráma 0.30 Szórakoztatók – A hét hírei

SZÍV TV

0.00, 4.30, 9.30, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.30 Szív tv képes magazin 0.30, 11.30, 13.30, 14.30, 19.30, 23.30 Kereskedelmi show 9.00 Príma torna hölgyeknek 10.00 Egészségmagazin – aktuális 12.30 Family Album 15.00 Kockáztató 16.05 5 éves a Beauty Hungária 17.00 Torna 17.30 Kojak 18.30 Pufók kalandjai 19.00 Hétpróbás 20.00 Amatőr természetbúvár 20.30 Mozdulj! 21.00 A kartell 23.00 pH-érték

A 3

A3 Kb. 1.25 Music Box 6.00 „Vekker" 9.00 Music Box 12.00 A 3 négy keréken 12.30 Rocktükör 13.00 Sexpír 13.30 Pokoli paradicsom 14.00 Parti sétány Ausztrália 14.30 Játszd újra... 15.00 A második Al Capone 16.35 Music Box Top–10 17.00 Nap tv 19.30 Parti sétány Ausztrália 20.00 Szépség és a szörnyeget 21.00 Benny Hill 21.30 Pokoli paradicsom 22.00 Titkosrendőr 23.30 Ooh La La 24.00 A 3-ik vonal

TV 3

tv3 16.10 Műsorajánlat, időjárás 16.20 Palánta 16.50 Szerelmi kálváriák 18.35 Havi fix 18.55 Tányéron a világ 19.25 A Tekeregér család tekergései 19.55 Játék 20.25 Negyedóra gazdaság 20.45 Háromszög – híradó 21.00 Rémálom 22.50 Negyedóra

BUDAPEST TV

19.00 Műsorismertetés 19.02 Tippelje meg! Telefonos játék. Jelentkezni lehet 0–24 óráig a 06-90-300-400-as telefon üzenetrögzítőjén 19.30 Vendégek: a kábeltelevíziók 19.30 A Tv 20 műsora 20.00 ZTV-kaleidoszkóp 23.00 Műsorzárás

NAP TV

Nap-nyugta: 17.02 Budapest Today – angol nyelvű hírmagazin 17.15 Mi legyen a tanárból, adóellenőr vagy biztosítási ügynök? 18.15 Magánúton – privatizációs műsor 18.30 Olimpia 19.10 Hírek – Ezt mondja meg!

Nap-kelte pénteken reggel 6 és 9 óra között az Tv 1-en: Napvilág – Lovastábor gyerekeknek – Fél 7 és 7 után részletes összefoglaló az éjszakai olimpiai eseményekről – Gázmassza a város szélén – Különleges ügyosztály a feketegazdaság ellen – Aczél Endre külpolitikai jegyzete – Női magazin: nők a közvéleményben – Sárdy Jánosra emlékezünk

HBO

16.30 Taz-mánia 17.00 Alf 17.30 Micsoda buli 19.15 Falcon Crest 20.05 Kémek a sasfészekből 22.35 Áldozat vagy gyilkos 0.25 Mennyi? 30!

VOX

13.00 Matt Houston 14.00 Jó idők, rossz idők 15.00 Földre szállt angyal 16.00 Starsky és Hutch 17.00 Egy Colt minden esetre 18.55 Négyöklű trió 20.00 Los Angeles, 43-as körzet

EUROSPORT

7.30 Jó reggelt, Atlanta! 8.00 Úszás 9.00 Torna 10.00 Dzsúdó 11.00 Tenisz EA Generali Open 13.00 Olimpiai csapatszellem 14.00 Úszás 14.30 Lovassportok 15.00 Evezés 16.15 Úszás 18.30 Kerékpárverseny 19.15 Úszás 19.45 Ökölvívás 21.00 Olimpia extra 21.30 Dzsúdó 22.30 Torna

RÁDIÓ

Kútvölgyi Erzsébet (Bartók, 14.05)

KOSSUTH

MR KOSSUTH 4.30 Reggeli krónika 8.00 Hírek, időjárás 8.05 Összefoglaló az olimpiai eseményekről 8.30 Mindennapi tudomány 8.40 Paragrafus 8.50 Gyorsfénykép a kultúráról 9.00 Hírek, időjárás 9.05 Napközben 11.00 Hírek, időjárás 11.05 Jézus Krisztus szupersztár 11.35 Fordulj vissza, kislányom! 12.00 Déli krónika 12.30 Ki nyer ma? 12.40 Törvénykönyv 12.50 Külpolitikai figyelő 13.00 Hírek, időjárás 13.05 Vendég a háznál 13.20 Szent Kristóf, az utazók védőszentje 13.30 Tanúim lesztek! 14.00 Hírek, időjárás 14.05 Klasszikusok mindenkinek 14.35 Irodalmi figyelő 15.00 Hírek, időjárás 15.05 Beszéljük meg! 15.55 Cégér 16.00 Délutáni krónika 16.10 Mindennapi gazdaság 16.20 Hasznos tudnivalók 16.25 Atlanta '96 – olimpiai hírek 16.30 Tévedni „zenei" dolog? 17.00 Hírek, időjárás, útközben 17.05 „Magyarországról jövök..." 18.00 Esti krónika 18.30 Ráadás 19.00 Hírek, időjárás 20.05 Jó éjszakát, gyerekek! 20.10 Hagyományápolók 20.30 Határok nélkül 21.00 Hírek, időjárás 21.05 Nana Mouskouri énekel 21.25 Kossuth-klub 22.00 Késő esti krónika 22.30 Törvénykönyv, paragrafus 23.00 Hírek, időjárás 23.05 Három szólamban 24.00 Hírek, időjárás, olimpiai hírek

PETŐFI

MR PETŐFI 4.30 Halló, itt Atlanta! 6.00 Hírek, időjárás 6.03 Reggeli csúcs 7.45 Sportreggel – az öt karika jegyében 8.00 Petőfi-délelőtt 12.00 Nótaparádé 13.00 Hírek, időjárás 13.03 Manapság... 13.08 Állomáskereső 13.15 Egy arc 13.45 Időjárás- és vízállásjelentés 14.00 Kabarécsütörtök 16.00 Halló, itt Atlanta! 19.00 Hírek, időjárás 19.05 Észkerék 19.25 Égi-földi csodák: Állatok-nálatok 20.00 Lemezbörze helyett 21.00 Hírek, időjárás 21.03-0.14 Halló, itt Atlanta!

BARTÓK

MR BARTÓK 6.00 Hírek, időjárás 6.03 Klasszikusok 6-tól 8-ig 8.00 Hírek, időjárás 8.03 Műsorismertetés 8.10 Pódium 9.20 Peter Schreier és Theo Adam operakettősöket énekel 10.00 Hírek, időjárás 10.05 Rádiószínház 11.10 A budapesti koncertfúvósok játszanak 11.49 Sebestyén Márta és a Muzsikás együttes felvételeiből 12.00 Hírek, időjárás 12.05 Hangverseny délidőben 13.50 Vivaldi: g-moll concerto RV. 105. 14.00 Hírek, időjárás 14.05 Armance 14.55 Magyar művészek operafelvételeiből 16.00 Hírek, időjárás 16.05 VII. miskolci kamarakórus-fesztivál, 1996. 16.50 Zenekari muzsika 17.45 A zene üzenete 18.00 Hírek, időjárás 18.05 Az MRT szimfonikus zenekara tagjainak hangversenye az együttes baráti köre tiszteletére 18.53 Scola-vita 19.23 Massanet operáiból 20.00 Hírek, időjárás 20.05 Ami az égre mutat 20.20 Nagy siker volt... 21.40 Régi fúvószene 22.00 Hírek, időjárás 22.05 Napjaink zenéje 22.30 Barátságos bölcsességek 24.00 Hírek, időjárás. Szózat

RÁDIÓ BRIDGE

Radio BRIDGE 102.1 FM 0.00-24.00 Zene, hírek, információk 6.00–22.00 Angol nyelvű hírek minden egész órakor 8.00–8.15 Central Europe Today – angol nyelvű hírek 9.00–10.00 Forintos percek (gazdasági magazin) 10.07 Jogi jógi. Szakértő: dr. Dávid Gyula 10.50, 14.45 és 18.45 Apró. Az Expressz és a Rádió Bridge közös hirdetési műsora 20.00–21.00 Rock on the Radio... kívánságműsor Dittman Andrással 22.00–24.00 Halló, újra itt vagyok! Szilágyi János műsora

Keresik a csapatzászlót

Az egykori nagyváradi M. Kir. Gábor Áron Honvéd Tüzérségi Hadapródiskola csapatzászlója az 1944-es háborús időben eltűnt. Kérik mindazokat, akik a zászló hollétéről bármit is tudnak, jelentsék az alábbi címen: Tüzér Hadapródiskola Bajtársi Kör, H–1141 Budapest, Mogyoródi út 172/B vagy telefonon: 252-14-39.

Játék erdőn-mezőn

Pályázatot hirdet az Országos Erdészeti Egyesület Játék erdőn-mezőn címmel. Korhatár nélkül pályázhatnak mindazok, akik ismernek olyan játékokat, amelyek különösebb technikai eszközök segítsége nélkül készíthetők a természetben található anyagokból. (Fűből, fából, fakéregből, termésekből, virágból stb.) A pályázó írja le, hogyan készül a játékszer, és hogyan szokás használni. A játékszerrel kapcsolatban megtörtént vagy kitalált történetek érdekes, mulatságos események leírását külön kategóriában díjazzák. A legjobbak között eredeti környezetben eltölthető pihenési lehetőséget, könyvjutalmakat sorsolnak ki, és ezeket a pályázatokat közzéteszik az Erdészeti Lapokban. Beküldési határidő: szeptember 30. Cím: Erdészeti Lapok szerkesztősége, 1027 Budapest, Fő u. 68. IV. em. 424. A pályázó tüntesse fel a pontos lakcímét és életkorát.

Váltó

Ma a Duna televízióban 20.05-kor sugározzák a Váltót. A tartalomból: Drágul a rezsi. A legtöbb ember jövedelme ugyanakkor nem tart lépést ezzel a drágulással, sőt reálértékben folyamatosan csökken. A Váltó – néhány héttel a beígért újabb energiaár-emelés előtt – ezúttal annak járt utána, hogy a többi között az energiaáraktól is függő rezsiköltségek mekkora megterhelést jelentenek most a lakosságnak, mekkorát fognak jelenteni októbertől, és nem fordulhat-e majd elő, hogy a fogyasztók ma még kisebb részét kitevő nem fizetők kerülnek többségbe. Felelős szerkesztő: Tamássy Zoltán

Kulturális programok

Vidám Színpad: Ön is lehet gyilkos! (7) – ***Tschibo Színház:*** New York, New York (este 9) – ***Fonó Budai Zeneház:*** A dél-alföldi szaxofonzenekar koncertje (8)

– Az abonyi református egyházközség presbitériuma felhívja a város temetőjében nyugvók hozzátartozóinak figyelmét, hogy a 25 évnél régebben – 1970. december 31-e előtt – vásárolt sírhelyek használati ideje lejárt. A sírhelyek újraválthatók 1996. szeptember 30-ig a lelkészi hivatalban. (2740 Abony, Kálvin J. u. 2., telefon: 53/360-025). A lejárt és újra nem váltott sírhelyek a rajtuk lévő síremlékekkel együtt – az ide vonatkozó miniszteri rendelet értelmében – a temetőfenntartó tulajdonába mennek át. A közeljövőben a sírhelyek költségei jelentősen emelkednek, mert utoljára 1989-ben volt áremelés. A meg nem váltott, gondozatlan sírhelyek felkutatása folyamatban van.

– Lovastáborokat szervez Püspökladányban a Segítsd a Gyermeket Alapítvány magyarországi, illetve határainkon túli magyar anyanyelvű, 9–14 éves gyerekeknek. Augusztus 11-ig várják a gyerekek jelentkezését. Jelentkezési lapok és bővebb felvilágosítás az alapítvány budapesti és debreceni irodáiból kérhető a 133-3288, du. öt órától, illetve az 52/328-343-as telefonszámon egész nap.

„A SZUPERKONCERTEN LEGYEN A MAGYAR NEMZET VENDÉGE" címmel meghirdetett játékunk nyertesei:

2 db 65 000,– Ft értékű V. I. P.-jegyet nyert: **Weiszenberger Erzsébet, 1191 Budapest,**
2 db 25 000,– Ft értékű jegyet nyert: **Petrás Lajosné, 1051 Budapest,**
2 db 17 000,– Ft értékű jegyet nyert: **Szarvas Éva, 1112 Budapest,**
2-2 db 12 000,– Ft értékű jegyet nyertek: **Asztalos Boglárka, 1158 Budapest, Krum Enikő, 7400 Kaposvár, Kiss Ágnes, 1172 Budapest.**

Nyereményeikért, kérjük, jelentkezzenek a P&B Média Rt. marketingosztályán a 149-1180-as telefonszámon.

Gratulálunk, és jó szórakozást kívánunk!

A SZÍV TV
műsorán ma 17.30-kor:
KOJAK
amerikai bűnügyi filmsorozat BANDÁK HÁBORÚJA című része
21.00-kor:
A KARTELL amerikai akciófilm

OSTERMANN PRESENTS
SZUPERKONCERT
José CARRERAS
Diana ROSS
Plácido DOMINGO

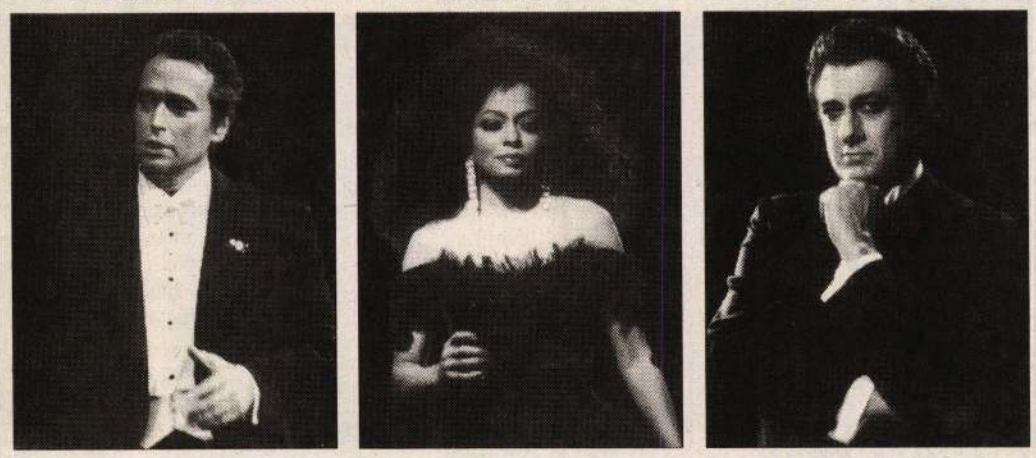

Az utolsó lehetőség, a maradék jegyekre!
-50%
1996. július 30. NÉPSTADION
JEGYÁR-KATEGRÓIÁK: ~~32 000 Ft~~ helyett 16 000 Ft
JEGYÁRUSÍTÁS:
MUSIC MIX 33 TICKET SERVICE
PUBLIKA
IBUSZ MINDEN UTAZÁSI IRODÁBAN
OSTERMANN Formula 1 Kft.
~~25 000 Ft~~ helyett 12 500 Ft
~~17 000 Ft~~ helyett 8500 Ft
~~12 000 Ft~~ helyett 8000 Ft

Gödöllő

TAMÁSI Tamás: Megujul a gödöllői barokk kastély.
= Uj Magyarország, 1993. október 16. 15. ill.

Gödöllő

Sz. J. A.: Ötmilliárdba került a Grassalkovich-kastély felújítása. = M. Hírlap, 1993. július 23. 4. ill

Magyar Szemle 2, 1993

3, 4, 5 6, 7

Gödöllő

NAGY Zoltán: Miről beszélnek a falak Gödöllőn? = Magyar Nemzet, 1993. január 4. 11. ill.

Gödöllő, Grassalkovich kastély

Zimmermann, Richard (1820–1875) – müncheni ta
189. lap: *Lipparini*, Lodovico (1800–1856) – velencei t
Barabás Miklós (1810–1898) képe Vásárra menni s
kiállítva, most a MNG-ban található, Vásárra utazó romá
Borsos József (1821–1883) – a bécsi akadémián
1841-től rendszeresen kiállított a pesti műkiállításokon
190. lap: *Neher*, Michael (1798–1876) – müncheni arch

A kiállítási kritikára az egyik érintett, *Kiss Bálint* festő
dec. 11. 12. 14. II. évf. 300. 301. 302. sz. 381. 385. 289

Felelet Dr. Henszlmann Imre úrnak, az idei műkiállításra

Kritikusaink, kik sem megbízva, sem hivatalosan k
kényszerűleg teszik közönségessé, leginkább két fő felek
Egyiknek célja a használás, az ész, s kéz műveinek
azt, mi jót, s helyeslést igénylőt, s viszont mi hibát, s
alapos okokkal igyekezvén támogatni szerény nézete
mindenki figyelmessé tétethessék az iránt, mit követn
ben. Ezek nem hízelegnek, tudván, hogy nincs igazi tö
nak, mivel azt becsületes emberhez illőnek nem tartják.
Másik felekezet bírái elbízottságból, s magamuto
miszerint minden oly mű kivitelére alkalmatlanok, mely

Gödöllő

(török): Szépül a Grassalkovich-kastély.
= M. Nemzet, 1993. július 21. 4. o.

69. — GÖDÖLLŐ: Egykor Grassalkovich-, majd királyi kastély
Ehem. Schloss Grassalkovich, gegenw. kön. Schloss. — Autrefois Château Grassalkovich maintenant Château royal
Formerly Grassalkovich Castle, now Crown property
(1744.)

125. — GÖDÖLLŐ: Kertkapu
Gartentor — Porte du jardin
Gateway of garden

70. — GÖDÖLLŐ: A bejárat építészeti kerete
Architektonische Umfassung des Tores — Encadrement architectonique du portail
Architectural details of the doorway

71. — GÖDÖLLŐ: Az udvar belső része
Innerer Teil des Hofes — Partie intérieure de la cour — Interior portion of the courtyard

72. — GÖDÖLLŐ: Lépcsőház
Treppenhaus — Escalier — Well of the staircase

73. — GÖDÖLLŐ: Kápolna
Schlosskapelle — Chapelle du château — Chapel of the castle

74. — GÖDÖLLŐ: Díszterem részlete — Detail aus dem Prunksaal — Détail de la grande salle des fêtes — Detail of the hall of state

75. — GÖDÖLLŐ: Kályha — Ofen — Poêle — Stove

147. — GÖDÖLLŐ: A kastély pálmaházának sarokkiképzése
Pavillon der Orangerie — Pavillon de l'orangerie — Corner of the orangery

Gödöllői (kir) kastély

1744 – 1750 ig –
Grassalkovics Antal
gróf épittette 300.000
pengőforint költséggel.
A beépitett kápolnát
Althan váci püspök
1750-ben szentelte fel.

P. Bartal Ince
Máriabesnyő története
II. kiadás, Esztergom,
1929. 24. l.

A gr. Grassalkovics-levéltár
a gr. Khuen-Héderváry család kertó-
zatban van. Innen megfudható volna)

Kivel épittette G. gödöllői,
komjáti kastélyait, pesti, po-
zsonyi, hatvani, bajai palo-
tait

MAGYAR EGYETEMI NYOMDA BUDAPEST

Gödöllő

Hovhannesian Eigha dr.

Budapest

NYOMTATVÁNY

Szeretnék
jobban
Gödöllőt -
Gödöllő 1937.
A fürdőben Gö-
döllő műemlékei-
nek képe repr.

feld.

ORSZÁGOS MAGYAR RÉGÉSZETI ÉS
MŰVÉSZETTÖRTÉNETI TÁRSULAT

MEGHÍVÓ

AZ ORSZÁGOS MAGYAR RÉGÉSZETI ÉS MŰVÉSZETTÖRTÉNETI TÁRSULATNAK a Műemlékek Országos Bizottsága (IX. ker., Hőgyes Endre-u. 10.) tanácstermében június hó 10-én délután 6 órakor tartandó

RENDES ÉVI KÖZGYŰLÉSÉRE.

TÁRGYSOROZAT:

1. Elnöki megnyitó.
2. Titkári jelentés.
3. Pénztárosi jelentés és a költségvetés előterjesztése.
4. A számvizsgáló-bizottság jelentése.
5. A tisztikar és a választmány megválasztása.
6. Esetleges indítványok.

Budapest, 1937. május hó 26-án.

Gerevich Tibor
elnök

GÖDÖLLŐ

Kastély

Zendvay Károly: A gödöllői kastély. V. 1913, 908. l. (képe 905, 908, 909. l.)

GÖDÖLLŐ

Kastély

Folyóiratszemle. Századok, LIX–LX–1925–1926, 552 l. 661 l.

GÖDÖLLŐ

Kastély

Péter András: Könyvismertetés. Budapesti Szemle, 225 – 1932, 157 l.

GÖDÖLLŐ

· kastély

Závodszky Levente: A Grassalkovichok. TURUL, XLV – 1931, 73–74, 78 l.

Gödöllői tár. Kartély

GÖDÖLLŐ

Kastély

Csabai, ~~[illegible]~~ Stephen: ~~[illegible]~~ Hungarian chateaux. The Hungarian Quarterly, V – 1939, 501 l. (Képe 459 l ~~[illegible]~~ előtt)

Gödöllöi ref.

templom

(Pest vm)

Ep. XVIII n.

második fele.

Bar Brestbalp

73. l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" rt. Budapest — 435418

Gödöllő, vk. Templom

GÖDÖLLŐ

R. k. tpl, ep. Grassalkovich

Závodszky Levente: A Grassalkovichok. TURUL, XLV–1931, 78 l.

GÖDÖLLÖ"

Kastély

Gerevich, Tiberio: L'arte ungherese della Transilvania. Corvina, nuova serie, III – 1940, 575 L.

GÖDÖLLŐ

Kir. kastély

Genthon István: Erdély müemlékei. Szépmüvészet, 1–1940, 8 l.

GÖDÖLLŐ

Kastély

Lapaics, Giuditta: Könyvismertetés. Ervina, Új folyam II/1, 1939, 360 l.

GÖDÖLLŐ

Kastély

Fleischer Gyula: Könyvismertetés. Századok, LXVIII – 1934, 474 l.

Gödöllői kastély

karbahozatala
1867-ben.
A munkálatokat
vezette Kirschner
udvari építész
Részletesen leírva.

Nefelejts, 1867. 416. l.

MAGYAR KIRÁLYSÁG
42 II. 14 17.
G

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Gödöllöi kastely

1.

Bar Bpestbalp

28. 1.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni.
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Gödöllői kastély

Marczali Henrik:

Gödöllő és vidéke.
Ontr. Magy. Mon.
irásban és Képben.
IX. köt. 517–
535. l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldaról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Gödöllői kastély

Gödöllő vidéke
tört. és régészeti
múzeumegyletének
kiadványai

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni.
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Gödöllői kastély

Odrobenyák Nep.
János: Gödöllő
hajdan és most.
[Bp.] 1875.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni.
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Gödöllői kastély

(Pest vm)

Ép. 1744–47.

Bar Bpestbalp

70, 71. l.

72, 73. l.

A kastély temploma

u. o. 72. l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Gödöllői kálvária

Ep. 1771-75.

Barkpestbálp

73. l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

(Gödöllői Kálvária)

Révhelyi (Réh) Elemér:

A (). Kny. Arch. Ért. 8-r, 3 Rép, 16 p. Bp. 1928.

Gyant (1886)

becses átiratára van szer
értesiteni, hogy a Müemlé
tember-október havi pénzt
tári napló kivonattal egy
elfogadható, ha szeptembe
t. a. a bizottság részére
ért, Holtenzer és Okos fé
molt 480 K igazolására pó
tik, továbbá, ha az 1195
nedeczi r. kath. templom
fejében kiadásba tett 500
leges befejezése, a beter

Gödöllői kálvária

Réh Elemér:
A gödöllői kálvária
Arch. Ért. 1928
198. l.

Wlassics Gyula VII. 279, 280, 281,

Gödöllő

Obrenyák Nep János:
Gödöllő hajdan és
most.
(Bp.) 1875.

Wild Feuer, operacinckes VII. 30.

GÖDÖLLŐ (Pest megye)

történetének nyomait Nagy Lajos koráig követhetjük. Ő adományozta a Pohárnok családnak, ennek kihaltával Cillei Borbála kezén, majd a Tamásy, Rozgonyi és Vámossy családok birtokában találjuk. Gróf Grassalkovich Antal 1723-ban vette meg az uradalmat és 1744-ben kezdi a kastélyt építeni. E kedvenc tartózkodási helyén gyakran voltak díszes ünnepségek, s ezek közül is fényesen emelkedik ki Mária Terézia 1751-i pompás fogadtatása. Halála után fia, Antal herceg örökli, kinek idejében Gödöllő már veszít jelentőségéből és csak a napoleoni háborúk idején nyujt egyszer-másszor röviden hajlékot az uralkodóház menekülő tagjainak, majd a 48-as harcokban szolgál váltakozva a különböző csapatok főhadiszállásául. A Grassalkovich család csődbejutása (1827), majd kihalta (1841) után az uradalom átmenetileg gróf Hédervári Viczay Károly, majd vétel útján 1851-ben báró Sina György tulajdonába kerül, kinek fiától, báró Sina Simontól 1864-ben a Langrand-Dumonceau belga bank vásárolta meg, hogy három év mulva 1,840.000 forintért a magyar kormánynak eladja. Azóta, mint királyi kastély köztudomásúlag gyakran látta vendégül Ferenc Józsefet és családját, különösen Erzsébet királynőt és Valéria főhercegnőt, 1920 óta pedig Horthy Miklós kormányzó állandó nyaralóhelye.

Nagy vesztesége műtörténetünknek, hogy ez a kastély (2. ábra), mely helyi jellegű rokokónk talán legnagyobbszabású alkotása volt, a nemzet áldozatkészsége folytán, Ybl vezetésével alapos átalakításon esett keresztül, amely eredeti jellegéből sok tekintetben kivetkőztette (69. ábra). Ez az egykori állapot pontos rekonstruálását és stíluskritikai mérlegelését rendkívül megnehezíti, mert Ybl franciás formaadása sok helyt oly közel áll a XVIII. századi kiképzéshez, hogy ettől kétséget kizáróan alig választható el. Így a Grassalkovich-kori építkezés meg-

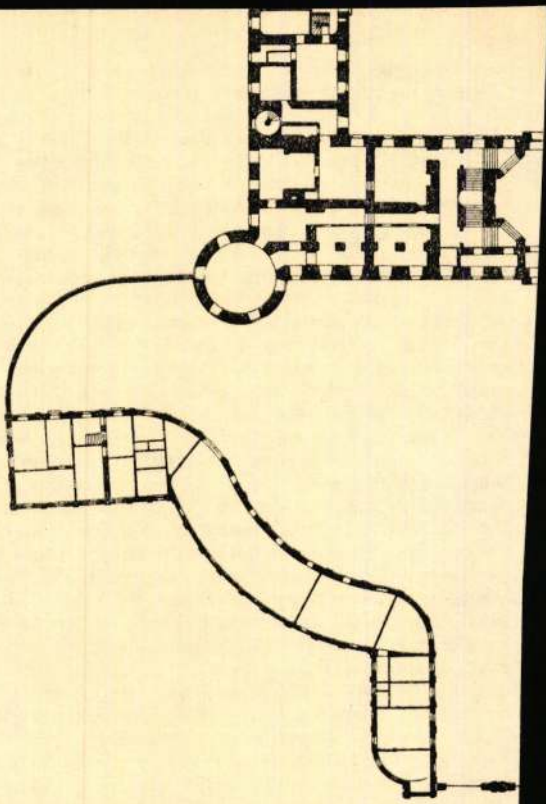

219. — Edelény, a kastély földszinti

ítélésére az alaprajzi fődiszpozíció elfogadása mellett csak egyes részeket ragadhatunk ki, ha nem akarunk súlyos tévedésekbe esni. Ilyennek látszanak mindenekelőtt a főrizalit bejárati része végigfutó keskeny erkélyével (70. ábra), négy páros jon oszlopával és sajátos művű áttört mellvédelzárásával, a lépcsőház (72. ábra) közepén függő finom vasmunkájú lámpájával, az ú. n. Mária Terézia szoba, a kápolna (73. ábra), s még néhány helyiség — egyes részeiben talán a középen elhelyezett díszterem is (74. ábra). Mindezek kiképzése határozottan közelebb áll Balthasár Neumann architekturájához, mint Bécs és különösen J. L. Hildebrandt formaalakításához. S ha századközépi mesterünket F. A. Hillebrandtot nem is állíthatjuk tervezői vonatkozásba Gödöllővel, talán nem tévedünk ha a körével való valamilyen kapcsolatot az erkélyrácsok kecses rocailrajza, a kapcsolt jon oszlopok fejének finom mintázása, a főhomlokzat oromzata és sok más részlet alapján feltételezünk. E részletek Neumann könnyedebb fogalmazású művei szerint alakultak, melynek hangnemében a Schloss Werneck épült. Kár, hogy a tetőzet eredeti középrésze kénytelen volt helyét, a bántóan oda nem illő kupoláknak átadni (69. ábra) úgy, hogy késő barokk kastélyaink eme igen jellemző részének egykori alakját Gödöllőnél is hiába keressük.

A bemutatott alaprajz és képek (69—75. ábra) fogalmat nyujtanak e kastély lakórészének elrendezéséről. Ehhez kapcsolódik dél felé az istállótraktus, az északnyugati részen pedig a több mint félszázaddal később épült pálmaház finom arányú sarokkiképzésével (147. ábra). Ha — mint említettük — az épület is számottevő változáson esett át, a kert eredeti kialakításából a besnyői fasoron kívül meg éppenséggel nem maradt semmi és így nem lesz érdektelen Vályi András XVIII. század végéről való leírását meghallgatni, mely a gödöllői parkra ezt mondja: „a nagy és mesterségesen készült hertzegi kert melly mind külömbféle külső Országi fákkal, mint másutt alig látható ritka virágok nemeivel bővelkedik, s egy eltévelyitő utas kertel, (Labirinthus) három ugró kutakkal és a' nevezetes Király hegyével, mellyben a' régi Magyar Királyoknak mejj képei szemléltetnek 's a' kertnek egész intézete tsudálkozásra méltó ékességgel készittetett. .....a' konyha kert mellett van a' nagy vadaskert kőfallal körül vétettetve ennek végénél kezdődik pedig a' fátzán kert, 's majd ezeknek oldalában, a' hertzegi mulatságra rendeltetett kies erdő, melyeken keresztül készittetett egy gyönyörü élő fákkal árnyékozó ut, a' konyha kerttől fogva egész Besnyőig."

Műtörténeti szempontból a régebbi értékesebb, mert a XVIII. század közepének nálunk használt formakincsét oly tipikusan képviseli, hogy önként kínálkozik részleteinek összehasonlítása a pesti és környékbeli megfelelő épületrészekkel. Ha nem is követhetjük talán teljes egészében azokat a messzemenő következtetéseket, melyeket Réh Elemér (Archaeologiai Értesítő XLIII. kötet 262 old.) a lépcső övezte körerkély és a pesti kálvária hasonlatosságából levon, a fennálló formaanalogiák mégis azt látszanak mutatni, hogy erős meggyőződésű művészi kör volt hazánkban, mely egyéni jellegét meglehetősen általánosan tudta érvényesíteni.

Az említett régebbi Podmaniczky kastély (101—104. ábra) — ma egyébként leánynevelő intézet — U-alakú épület, mely konkáv oldalával kb. 12 fokos lejtőnek fordulva a domboldal terepalakulását úgy használja ki, hogy a szárnyak vége emeletes (101. ábra), míg a középrész szabad lépcsőjével (103. ábra) földszintes. E földszintes részt a XVIII. század huszas-harmincas éveiben Podmaniczky János építtette, míg a szárnyak Borovszky adatai szerint 1743-ban, Hunfalvy szerint pedig 1770 körül fiainak rendeletéből készültek. Utóbbiak klasszicizáló nyugodtsága és főleg belső díszes kiképzése (102. ábra) a későbbi építési dátumot látszanak igazolni.

A régi kastély mellett meg kell említenünk az ugyancsak díszes szabad lépcsővel ellátott újabb kastélyt (105. ábra), mely az előzőnél valamivel később épült, s a Podmaniczky-családról a gróf Széchényi-családra szállt.

NAGYTÉTÉNY (Pest megye)

kastélya részletképzés és szobrászati dísz tekintetében kétségkívül első helyen áll a pestkörnyéki épületek között. Minthogy irodalmunk eddig alig vett tudomást róla, részletesebb ismertetése helyénvalónak látszik. (78—85. ábra.) Építésének körülményeire nézve — jelenlegi egyik tulajdonosa, Dáni Géza földbirtokos — alapos levéltári kutatásainak néhány érdekes adatát bocsátotta rendelkezésemre. Ezekből kitűnik, hogy Száraz György Tétényt 1720. júl.. 1. vette meg és az utána következő években fogott az építkezéshez. Erről Tétényhez való jussát igazoló iratában (Deductio Juris Szaraziani in Tétény. 1731.) közeli halála előtt következőkép emlékszik meg: „Akkor puszta volt, én építettem Vendégfogadót, Majort, Juhállást, Kastélyt, mely épület sok ezer forintokban áll, ha öszve számlálnám M/20 frra (20.000 frt) is reá menne . . ." Ez a beállítás némi kiegészítésre szorul, mert Bél Mátyás a Noticiában azt írja Tétényről, hogy: „Fundamentis antiquis inaedificatum est," tehát azokra

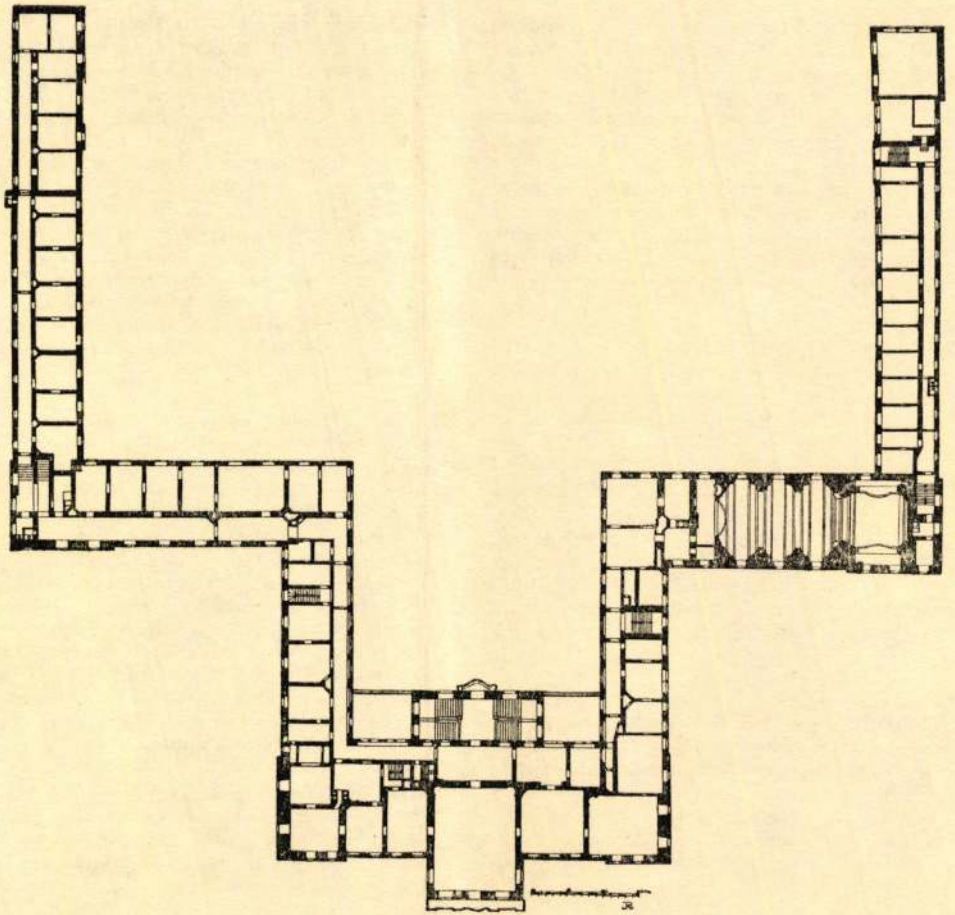

220. — Gödöllő kastélyának emeleti alaprajza.

Rados Jenő dr
Magyar Eastélyok. 220 l. 221 l.

majd a Hadik, Reviczky és Traun grófi családok tulajdona volt, míg végül a Szakál és Xivkovich családok kezére került. Borovszky szerint gróf Csáky Imre érsek, „a hírneves Fischer v. Erlach műépítésszel 1725-ben építtette", ami — ha egyáltalában fenntartható, csak az 1723-ban meghalt nagy mester fiára vonatkozhatik. E feltevés mellett szól talán a saroktornyoknak a Fischerekre oly jellemző kialakítása (61. ábra), s ezért azt sem tartjuk lehetetlennek, hogy az apának egy terve fiának művezetésében valósult meg Magyarbélen. Ennek a nagyon is ingadozó feltevésnek komolyabb alapokon való igazolása műtörténetünk szempontjából nem volna lényegtelen.

NAGYCSÁKÁNY (Vas megye)
kastélyának eredeti jellegét az egyébként stílszerű régibb restaurációk némileg elhomályosították, úgyhogy a torony aljában lévő emléktábla nélkül nehéz volna korát megállapítani. E táblán többek közt a következőket olvashatjuk: „. . . EZEN VÁR KASTÉLYNAK KELETI RÉSZE GRÓF BATTHYIÁNYI IMRÉNEK AZ ORSZÁG EGYIK ZÁSZLÓS URÁNAK ÉS FŐBIRÁJÁNAK ALKOTÁSA. 1728-IK ÉVBEN." A szokatlan módon homlokzatközépre helyezett torony és hozzákapcsolódó későbbi időből való loggia egyedüli dísze az egyébként meglehetős sivár homlokzatnak, mely mögé kényelmes, gazdag és ízléses helyiségek csoportosulnak (118. ábra).

EDELÉNY (Borsod megye)
kastélya mai alakjában már többbrendbeli kiegészítése az egykori épületnek. Keletkezése a XVIII. század harmincas éveire (valószínűleg 1730-ra) tehető, de építésére vonatkozó adatok még nem kerültek felszínre. Vályinál olvassuk (1796), hogy „Edelény kastélya igen szép és méltóságos, nem annyira az épületnek nagyságáért, mint jól eltalált móddal lett építtetéséért és fekvésének kies voltáért. Építtette Gróf Luiller az Egri erősségnek volt igazgatója 's nemes nagyra vágyó izlését ez épülete által emlékezetben hagyta . . ."
Az előudvart körülzáró íves, földszintes szárnyak 1912-ből valók, az akkori tulajdonosok, a Coburgok rendeletére Ray Rezső tervei szerint épültek, a kiásott egykori körives alapfalak vonalainak követésével. Ugyanekkor kapott az eredetileg lapostetejű középrész manzard fedelet (55—56. ábra). Ma az épület kir. járásbíróság céljait szolgálja, minek érdekében 1928-ban újabb — főleg a belső beosztást érintő átépítésen esett át. A közölt alaprajz e jelenlegi állapotnak felel meg, — mely fődiszpozíciójában nem változtatta meg az eredeti elrendezést. Architektonikus kiképzése és festői — a Boldva vizében tükröző — tömegcsoportosítása (58. ábra) francia hatásra vall.

SZIRÁK (Nógrád megye)
Róth Tamás és neje Vattay Borbálától 1748-ban épített, ma a gróf Degenfeld család tulajdonában levő kastély tömegeinek szokatlan tagozásával, tektonikus kiképzésének erőtlen elaprózottságával egyaránt elszigetelt jelenség és erősen elüt mindattól, amit a szűkebb és tágabb környezet nyujt (65. ábra). Az utca felé forduló, játékos könnyedségű saroktornyocskákkal szegélyezett kissé túlzsúfolt homlokzat annyira ellentétben áll a hátsó részek komolyabb, nehézkesebb kiképzésével, hogy azokat szinte más-más kéz és kor művének kell tekintenünk, ami mellett nem tartjuk kizártnak egy, az eklekticizmus korában dolgozó restaurátor működését sem. Távolról a környezetében eléggé elhanyagolt emeletes kastély impozáns tömeghatást nyujt.

NÁDAS ✟ (Pozsony megye)
kastélya — a Motesiczky család alkotása, később Kirschker tulajdon — mint megjelenésében, alaprajzi elrendezésében és sajátos tömegarányaiban nálunk teljesen

Gödöllői művésztelep

Körösfői Kriesch Aladár és Nagy Sándor alapítottak, kikkel nehány fiatalabb művész csatlakozott. ~~Kiló~~ ~~Nagyobb~~ ~~szerebb~~ Jelentőségre a szőnyeg szövőtelep emelkedett.

le hol
zmus, ha-
valósá-
, lényegét
ar művészet
estői rea-

i francia
ek, kinek
odern
portréján
tján ő is
portrét
ktjával.
minden
szet.
ei kiálli-
at keresi.
og
est rit-
.
vészet
zicizmus-
gres volt,

Gödöllői művésztelep

l.

E. G. I. 401 l

MAGYAR TÖRTÉNELMI ÉLETRAJZOK TARTALMA:

(Az egyes kötetek külön is kaphatók)

(1885) Mária Magyarország királynéja, Zay Ferencz, Czéchy Mária - (1885) Forgách Zsuzsánna, Pázmány Péter, Kun László - (1886) Rákóczy Zsigmond, Békés Gáspár, Béldi Pál, Nyáry Krisztina - (1888) Thurzó Imre, Thököly Imre, Trencséni Csák Máté - (1889) Erdődi Bakócz T., Thököly Imre, Maylád István - (1890) Bethlen G., Mátyás Király - (1891) Kovácsóczy F., Mária Terézia, II. Rákóczy Gy. - (1892) Nagy Lajos - (1893) Weiss Mihály, I. Rákóczy György - (1894) Gróf Gvadányi József, Corvin János - (1895) Hg. Esterházy Pál, gf. Zrinyi Miklós - (1896) Gf. Széchenyi István I. - (1897) gf. Széchenyi J. II., Sz. Molnár Albert - (1898) gf. Zrinyi Miklós, Misztofa-

Gödöllöi Török Ignác

48-as honvédtábornok,
aradi vértanu szobra.

Kepe repr. –

Ezer év Pest Vármegye

Földjén. H. és é. n.

(1942?) 147. l.

Kitöl.

Gödöllőiek

Kállai E. 35

(971), 14(1007).

GÖDÖRHÁZA (Vas)

fa-harangtorony

Genthon, 1941.

Gödörházai Kerámia

A mai ember elszokott a népművészettől

Alig-alig lehetne kimerülni az ősrégi faragó művészek felsorolásában, ha nem kiáltana a megemlítés után a *magyarszombatfai gödörházi fazekasok művészi kivitelű kerámiai alkotása.* Magyarszombatfa és Gödörháza néhányszáz lakosa magával hozza a fazekasmesterség művészetét. Nem kell itt sok tanítás a 6—8 éves gyereknek, odaáll az apja mellé, meghajtja a korongot, kezébe veszi a piktorozó eszközt, azután

a gyerek olyan figurákat ecsetel az edényre, hogy az apát is gyönyörűség fogja el.

— Takács Albert János mesteruram ha egyszer maga mellé szólintja a gyereket, nem kell annak inasév, meg segédlevél a felszabadulás után, hanem ha kicsiny készség is van a gyerekben, ember módra veheti át a gödönházi örökséget.

Igy beszélnek büszkén, önérzetesen ennek a két falunak fazekasmesterurai azokról az utódokról, akik megmentik majd Magyarszombatfa és Gödörháza fazekasmesterségének a kenyerét.

— Hiszen, uram, nem lenne itt semmi baj. Csak hát hogyan tudjon beleilleszkedni az ember abba a helyzetbe, amelyikbe ebbe a csudar világba *mindenki csak porcellánt akar.* Ha kínálom a vásárba a kifőtött agyagaimat, még a szomszéd falu Péter gazdája is kérdezgeti: porcelánnya dúgoznak-e mán? Nem emberség ez, uram ..

Pest. 1940. aug. 8.
(Szentgotthárd és az Őrség népművészete.)

Ha elgondoljuk, mekkora igazsága van ennek a keserű kiszólásnak, akkor megtaláljuk az elgondolásnak azt az értelmét, hogy

a mai kor emberét túlságosan modernizálta az idő és elszoktatta a népművészet értékeitől

és bevezette a csillogó, de hitvány értékek keresésébe.

Még sem kell félteni a szentgotthárdi járás és az Őrség népművészetét. Az a hivatalos helyről kiindult mozgalom, amelyik a népi művészet értékeinek a megmentése érdekében bontotta ki a zászlót és az, hogy a falu újból a maga hajléka alatt keresi az értékeit, biztosítják, hogy tovább is él a vasi népművészet.

RSZÁGOS
MAGYAR
MŰVÉSZETI
ARSULAT
ÜVÉSZET"SZERKESZTŐSÉGE
MÁRIA VALÉRIA · UTCA · 12·
05 · SÜRGÖNYCIM: OMITART

Gödöllő

neve említve

Művészettörténeti Értesítő 1972

304. old.

Gödör Jenővel:

Cikós József: Vasi művészportrék. Vasi Szemle, 1969. 3.sz. 395-402. l.

Az 1969.évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. Művtört.Ért.1972.4.sz.295-328.l.
304.l.

MDK

Gödre, Csécsy és Lamping /Baranyamegye/

a kaposvári szinkörre kiirt tervpályázaton 500 koronás II. dijat nyertek

Tervpályázat eredménye. Épitő Ipar 1908. jul. 12. 285.l.

Gödre rk. templom

GÖDRE /Baranya/

R.k. pleb. templom 1773.

Gerecze, 1906, 130l,

Ø Gödri Berta

1913/114 – 1917/118

Ferkèpzomfoiskèvk

86. l.

ARGUS

Internationaler Argus der Presse AG, 803
Postfach, Tel. 01 34 49 37. Argus Internationa
Presse SA, 1228 Plan-les-Ouates/Genève, Case po
Tél. 022 71 26 62. Weitere Angaben über untenstehend
Organ/précisions supplémentaires sur la publication
mentionnée ci-dessous: Argus-Media-Information
Tel. 01 34 49 37

Botond Gödri
1021

National Zeitung
Basel (CH)
Aufl. t. 94 432

24. Febr. 1978

«20»: Gödri/Vass

Die beiden Ungarn haben technisch und inhaltlich sehr verschiedene Bildsprachen. Botond Gödri teilt die Bildfläche mit breiten Horizontalstreifen, die er mit Rechtekken und wolkigen Farbzonen belegt. Unerwartet treten daraus kleine, wie gestickt wirkende Ornamentchen. Dieser tapisseriehafte Akzent ist wohl beabsichtigt, denn er wird noch verstärkt, indem Gödri die jutehafte Struktur der Leinwand immer wieder unter den transparenten Farben oder in freigelassenen Umräumen sichtbar macht.

Gödri Ferenc

1910/11 – 1913/14

Ferképzőmfoiskévk

86 l.

Gödri Ferenc

irod-

Herepei János:

Gödri Ferenc kiállitása Sepsiszentgyörgyön. Pásztortűz

1939. 59. l.

Gödri Ferenc

festő

kollegium rajztanár Sepsiszentgyörgyön. Koll. Eiáll. u. ott 1938. dec.

Herepei János:

Gödri Ferenc kiállítása Sepsiszentgyörgyön.

Pásztortűz 1939. 1. sz.

képpel -

Az ostrom nyilván nem ki
rongálásáról nem szólnak a kr
után meglátogatja a királysírok
tára lehet következtetni. A szult
noka kifosztja a templomot, el
után értesült a templom kifosz
megbünteti és a feljelentőt, Szu
fehérvárra. A szultán megbizo
kincstárát, feltörette a sírokat
elvitt, aminek értéket lehetett
tetemeket halotti ékszereiktől, a
színaranyból készült országalmá

A bazilikát mecsetté alakítj
tulását is jelentette, tekintve, h
alak ábrázolását, legkevésbbé n
váron eleinte többé-kevésbbé
illetve a síremlékeket, mert a
tulásról tanúskodnak. 1568-ban
beglerbéget, hogy a mecsetté á

[1] Valószínűleg ekkor viszi el
melyet 1517-ben a melki kolostornak
nikás megjegyzi, hogy a hermához M
útján jutott. V. ö. IPOLYI ARNOLD: Ma

[2] JUHÁSZ JÓZSEF: *Német világ*
király birtokában (1490. nov. 17—1491.

[3] BETHLEN FARKAS: *Historiarum*
MANN: *Székesfehérvár*, 22. l.

Gödri Ferenc
festő

Erdős Károly mestere volt.

Horváth Béla: Kiállítási naptár.
Művészet, 1974. április - 47 oldal.

GÖDRI Ferenc *51, 141*
Sepsiszentgyörgy, 1890.–Sepsiszentgyörgy, ?
Képz. Főisk. Bpest, festő

Banner Erdély

A X. században, amiko
gyarok közé jöttek, a sz
Benedek Szabályzata alap
gyéni életüket. Az első
harminc szerzetesi szabá
latban ideig-óráig a nyu
ezredfordulóra az egyébk
szerzetesi szabályzatok
nedeki Regula. Mi ennek

Nem külső tényezőkben
egész által képviselt es
választ. Szent Benedek S
súlyozottság járja át.
jesitőképesség határa.

LÓSPORT

Nyílt versenynek igérkezik az ötvenkettedik Szent István-díj

A »legmagyarabb« verseny, dicsőemlékű első királyunk nevét viselő futás áll a szerdai nap programjának középpontjában. A *Szent István-díj*, a régebbi idők legnépszerűbb előrefogadásos versenye, ma is kedvelt száma a budapesti gyep évről évre ismétlődő eseménysorozatának. És joggal, mert a szerencsés kézzel alkotott feltételei szinte hendikepszerűleg egyenlítik ki az esélyeket, bár ha az eredményekre pillantunk, azt tapasztaljuk, hogy a speciálisan erre a versenyre menezsált hendikep-lovak ideje elmúlt és az utóbbi években a 41—44 kilós krekkek helyett a klasszis képviselői jutottak a 30.000 pengős első díjhoz.

Az idén 13 telivért jeleznek indulónak. **Papiron** *Bimbó H.*, *Várnagy* és *True Wonder* hajszálra kiegyenlített esélyt képviselnek, de alig árnyalattal marad a trio mögött *Barcarola*, *Brigi*, *Haladj* és *Cagliari*. A friss formák a kedden fölényes győzelmet aratott *Várnagyot*, az *Igazgatósági díjban* diadalmaskodó *Haladjt* és *Brigit* helyezik előtérbe. *Barcarola* ugyancsak momentán formája révén jöhet számításba, *Cagliarit* javuló képessége, *Bimbó H.*-t pedig erre a versenyre való speciális előkészítése ajánlja. A választás igen nehéz, de talán jól választunk, ha a verseny sorsát

Bimbó H. — Várnagy — Haladj

közé helyezzük, de *Barcarola* vagy *Cagliari* győzelme sem lenne számunkra nagy meglepetés.

JELÖLTJEINK:

I. **Medea—Maginot.** II. **Bársony—Para Yokk—Horthy-istálló.** III. **Szejke—Csutak—Hóbortos.** IV. **Bimbó H.—Várnagy—Haladj.** V. **Piccador—Drusza—Csongor.** VI. **Lenz-istálló—Patália—Libussa.** VII. **Ghazi—Virtus II.—Admiral.** VIII. **Hands off—Tenor—Buzavirág II.**

Régi emlékek a Szent István-díj történetéből címen *Piday* Jenő, lapunk lósport rovatvezetője ma délután 5.30 órakor előadást tart a rádióban.

A magánvilágítás korlátozására kiadott rendelkezések az ország nyugati és középső részén megszűntek. Az ország keleti részén augusztus 19.-én 19.50 órakor kell elsötétíteni. Az elsötétítés augusztus 20.-án hajnali 4 óra 45 percig tart. *(MTI)*

RÁDIÓ

Kedd, augusztus 19.

BUDAPEST I.: 12.00 Himnusz. — 12.10 Rendőrzenekar. — 12.40 Hírek. — 13.20 Időjelzés, vízállásjelentés. — 13.30 Ilniczky szalónzenekar. — 14.30 Hírek. — 14.45 Műsorismertetés. — 15.00 Árfolyamhírek, piaci árak, élelmiszerárak. — 15.20 Zongoraszámok. — 15.40 Mit főzzünk? 15.55 Ének zongorakísérettel. — 16.10 Gyermekdélután. — 16.45 Időjelzés, hírek. — 17.00 Hírek szlovák és ruszin nyelven. — 17.15 Cigányzene. — 17.30 Piday Jenő előadása a Szent István-díjról. — 18.00 Előadás. — 18.30 Népi énekek Szent István királyról. — 19.00 Hírek magyar, német és román nyelven. — 19.20 Felolvasás. — 19.40 Orgonaszámok a Koronázó főtemplomból. — 20.00 Közvetítés Szenttamásról. — 20.30 A rádió zenekara. — 21.40 Hírek. — 22.10 Rajkózenekar az Ostende kávéházból. — 22.35 Hangképek a Szent István Kupa döntőjéről. — 23.00 Hírek német, olasz, angol és francia nyelven. — 23.25 Hanglemezek. — 24.00 Hírek.

KASSA: 12.00 Budapest I. — 15.20 Hanglemezek. — 15.45 Előadás. — 16.10 Budapest I. — 17.15 Szlovák hallgatóinknak. — 17.30 Ének zongorakísérettel. — 18.00 Költemények és hanglemezek. — 18.30 Budapest I.

Szerda, augusztus 20.

BUDAPEST I.: 8.00 Szózat, hírek. — 8.30 Szent István-napi körmenet, utána egyházi ének és szentbeszéd a Koronázó főtemplomból. — 12.20 Időjelzés, vízállásjelentés. — 12.30 Zenés őrségváltás a királyi várpalota udvarán. — 13.20 Közvetítés a Királyhágóról. — 13.45 Hírek. — 14.00 Hanglemezek. — 15.00 Előadás. — 15.15 Magyar nóták. — 16.00 Szent Imre-himnuszok. — 16.20 Szórakoztató zene. — 17.00 Hírek magyar, szlovák és ruszin nyelven. — 17.20 Előadás. — 17.45 Hegedű zongorakísérettel. — 18.15 Katonatáncok. — 19.00 Hírek magyar, német és román nyelven. — 19.20 Hangképek a Szent István-nap sporteseményeiről, utána sport- és lóversenyeredmények. — 20.00 Cigányzene. — 20.15 Hangjáték. — 21.40 Hírek. — 22.10 Tárogató négyes. — 22.30 Hanglemezek. — 23.00 Hírek német, olasz, angol és francia nyelven. — 24.00 Hírek.

KASSA: 8.00 Budapest I. — 10.30 A Horthy Miklós repülőakadémia tisztavatási ünnepélye. — 11.15 Hírek magyar és szlovák nyelven. — 11.35 Előadás. — 11.50 Hanglemezek. — 12.20 Budapest I. — 19.20 Katonazene. — 20.15 Budapest I.

Magyar Lovaregylet 20-án d. u. 3 órakor versenyt tart

SPORT

Az Elektromos erősebb ellenfele lesz a Ferencvárosnak a SzIK döntőjében, mint az Ujpest volt

Szendy Károly polgármester adja át ma este a Szent István Kupát

Szendy Károly polgármesterünk, aki fiatalabb éveiben maga is futballozott a BEAC színeiben, *állandóan nagy szeretettel támogatja a magyar labdarúgó sportot* s gondoskodik nemcsak az ifjúság, hanem a nagyok részére is *megfelelő serkentőről*. Már másodszor ajánlotta fel a *Szent István Kupát* az Elektromosok által kezdeményezett esti labdarúgó díjmérkőzések győztesének.

Ma este, a SZIK döntőjén polgármesterünk személyesen fog megjelenni és ő maga adja át a győztes csapatnak a pompás serleget,

amely egyben a Szent István-hét legnagyobb sporteseményének jutalma is.

De melyik csapat lesz a győztes?

A Ferencváros a középdöntőben régi vetélytársa, az Ujpest ellen aratott 7:1-es győzelmével nagy favorit lett,

annál is inkább, mert az ő szárnyán szerepeltek a legerősebbnek vélt ellenfelek, az *Ujpesten* kívül a *Nagyváradi AC*. A másik szárnyon az *Elektromosok* a *Gammán* és a *WMFC-n*, tehát a két legerősebb vállalati csapaton keresztül jutottak a döntőbe.

Nagyon téved azonban az, aki azt hiszi, hogy *a Ferencvárosnak most már a SzIK-döntőben is könnyű dolga lesz*. Nem szólunk arról, hogy a Ferencváros csapata még bizonyosan *a lábában fogja érezni a szombatesti mérkőzés fáradtságát*, míg az Elektromosoknak mult hét csütörtökétől kezdve elegendő idejük volt a pihenésre. Felemlítjük azonban azt a sokkal nyomósabb érvet, hogy míg *az Ujpest »túlfiatalította« a csapatát*, addig

az Elektromosok mult évben kipróbált együttesüket szerepeltetik,

szóval ennek a csapatnak nagyobb az egysége és jobban megértik egymást a játékosok, mint azt az Ujpestnél láttuk. De még nagyobb előnye az Elektromosok csapatának, hogy *maradék nélkül játssza a régi magyar támadó futballt*, amelyben a középfedezet nem marad hátul a védelemben, hanem támadásnál követi a csatársorát s itt is idejében felzárkóznak az összekötő csatárok s a kapu előtt ötcsatáros láncot alkotnak.

A *Ferencváros* sem játszik középfedezet nélkül, mert bár *Polgár* hátul marad, de ő egyébként is hátvéd, s elől *Sárosi III.* épúgy, mint azelőtt, *középfedezetet játszik* a játék legnagyobb részében és támogatja Lázárral együtt csatársorát. A régi magyar futball méltó képviselője ütközik össze tehát a Ferencvárossal, amely megtalálja a helyes átmenetet. Annyi bizonyos, hogy

az Elektromosok nem fogják magukat olyan könnyen megadni, mint az Ujpest

s nehezebb diót kell feltörnie a Ferencvárosnak. Ha a zöld-fehér csapat úgy játszik, mint az Ujpest ellen, akkor *megnyerheti a Szent István Kupát*, ha azonban gyengébb napja lesz, akkor *az Elektromosok nagyon meg fogják nehezíteni a győzelmét*.

A *SzIK döntőjét*, amely ma este változatlanul ¾9 órakor kezdődik a latorcautcai pályán, *Lantos* vezeti. A Ferencvárosban *Tátrai* helyett *Pósa* játszik, *dr. Sárosi fájós lábbal is vállalja a játékot*, míg az Elektromosok változatlanul a WMFC ellen bevált összeállításban állanak fel. A nagy döntő előtt *a kölyök-csapatok tornájának döntőjét* játsszák le az UTE és a WMTK ifjai.

Ma délben utaznak úszóink Svédországba

Úszóink szombaton és vasárnap mérkőznek Svédországban, Linköpingben, a svéd válogatott úszó- és vízipóló-csapattal. A magyar úszókülönítmény ma délben 1 órakor indul a Keleti pályaudvarról és Bécsen, Berlinen és Kopenhágán keresztül pénteken este 10 órakor érkezik meg Linköpingbe. A magyar-svéd úszómérkőzés két napig tart. A magyar csapat tagjai: Tátos, Eleméri, Vörös, Gróf, Kovács, Fábián az úszószámokra, dr. Mezey, dr. Tolnay, Molnár, Hazay, Bozsi, Kislégi, Brandy a vízipóló-mérkőzésre. A különítményt dr. Vanié András úszókapitány és Simkó János vízipólókapitány vezetik.

Rekordnevezések a szombat-vasárnapi atlétikai bajnokságokra

Az atlétikai szövetség szombaton és vasárnap rendezi a Beszkár sportutcai pályáján Magyarország idei atlétikai bajnokságait. Atlétáink a magyar-olasz mérkőzés után eltelt két hetet szorgalmas munkára használták fel, úgy hogy nagy javulás várható az egész vonalon. A bajnoki verseny nevezési zárlatáig máris rekordszámban érkeztek be a nevezések, amelyek azonban még kiegészülnek több vidéki nevezéssel.

Szombaton, augusztus 23-ikán sorra kerülő bajnoki számok nevezései: 100 m 20, rúdugrás 10, 800 m 19, távolugrás 16, 110 m gátfutás 11, gerelyvetés 17, 5000 m 16. Vasárnap, augusztus 24-ikén sorra kerülő bajnoki számok nevezései: 200 m 19, 1500 m 19, súlylökés 19, magasugrás 19, 400 m 17, diszkoszvetés 19, 400 m gát 11, 10.000 m 13, hármasugrás 10 nevezés.

A MASz a kalapácsvető- és 3000 m akadály-futóbajnokságokat augusztus 31-ikén rendezi meg. Kalapácsvetésre 7, az akadályfutásra 14 nevezés érkezett.

A Nemzeti Bajnokság csonka premierje

Az MLSz nagyon helyes és szép rendelkezése folytán *futballcsapataink az egész országban a Hősi Emlékhez vonulnak és megkoszorúzzák a futballbajnokság megnyitása alkalmából.* A nyitó nap *csonka* lesz, mert nem vesznek részt azon a SzIK döntőjét lejátszó *Ferencváros* és *Elektromos*, valamint ellenfeleik.

A fővárosban két mérkőzés lesz: *Gamma—Kispest* a Lágymányosoon játszanak ½5 órakor, a *MAVAG* és *Ujpest* a Bihari-utcában ½5 órakor, Harangozó, illetve Kékesi lesz a bíró. *Csepelen* lesz a *WMFC—Szegedi Vasutas* mérkőzés ½5 órakor, Tihaméry vezetésével. Három mérkőzés jut a vidéknek. *Nagyvárad—Ujvidék* Nagyváradon, *Kolozsvár—SBTC* Kolozsvárott, *Szolnok—Lampart* Szolnokon játszik. A bírók: Boross, dr. Thomas és Ujváry.

Miután *a formák még teljesen bizonytalanok*, így esélyekről sem lehet nagyon beszélni, mindenesetre az otthon játszó csapatok esélyesebbek.

A DISZKOSZVETŐ VILÁGREKORDOT 53.35 m-re javította a német Lampert Litzmannstadtban.

A VIDÉKI ÖKÖLVÍVÓ BAJNOKSÁGOKAT ma este 8 órakor fejezik be a MÁV-gépgyár golgotaúti termeiben.

ELEKTROMOS-PÁLYA
LATORCA-UTCA
Kedden, augusztus 19-én este ¾9 órakor
Ferencváros—Elektromos
Szent István Kupa döntő,
előtte ½8 órakor
kölyökcsapatok döntője
Ülőhely 2—4 P-ig, állóhely 90 fill. és 1.20 pengő

Kedden és szerdán nincs hustalan nap

A *Magyar Távirati Iroda* jelenti: A közellátási miniszter Szent István-nap alkalmából augusztus 19.-ére és 20.-ára, azaz keddre és szerdára a hústalan nap tartásáról szóló rendelkezéseket felfüggesztette. Kedden és szerdán tehát nincs hústalan nap, valamennyi húsfajta szabadon vásárolható és felszolgálható.

Balogh Béla próbarendőr tudja a kötelességét

Csikszereda, augusztus 19. *Csikszeredán* falusi öreg székely két négyéves, zabos csikóval poroszkál. Gépkocsi porzik szembe. A »szárat« keményen fogja a világháborúban sok nehéz napot látott székely, de a csikók megugranak. Eszeveszetten csattognak a patkók, szikrát szórnak az ide-oda ugráló kerekek a kövezeten. Egyik gyeplőszár elszakad... Istenem! ma emberhalál lesz... villan át az öreg székely agyán a gondolat s keresztet vet. Félgyeplőszárral nem lehet megfékezni a megvadult, tajtékzó lovakat.

Utkereszteződésnél *Balogh* Béla kétszeres birkózóbajnok, szolgálatos próbarendőr áll. Az Alföld keménykötésű fia nyitott szemmel, szívvel és lélekkel áll őrhelyén. Kötelességét úgy igyekszik mindenben teljesíteni, hogy a kétévtizedes sebek minél előbb és jól begyógyuljanak. Éppen egy feketébe öltözött öreg hadiözvegyet igazít el szeretettel, amikor feltűnik a szélvészként vágtató szekér. A rendőrnek kötelessége van. Intézkedni kell. Gondolkozásra nincs idő.

Balogh Béla próbarendőr így intézkedik:

Pattanásig feszült izmokkal, jól kiszámított mozdulattal a vágtató lovak elé ugrik. A bűvészi mutatványra megtorpant járó-kelők még fel sem figyelhetnek, amikor az Alföld kemény fia kétkezével a lovak zabláját szorongatja. Két megvadult, eszeveszetten vágtató állattal viaskodik az emberi ész és erő. Az öreg székely kitágult szemekkel, teljes erővel húzza az előbb reménytelenül szorongatott fél gyeplőszárat...

A küzdelemben az emberi ész és erő győzött. A fehéren tajtékzó állatok lassítanak, aztán reszketve megállanak. Embertenger veszi körül a szekeret. Szempillantás alatt összekötik az elszakadt gyeplőszárat, miközben társai támogatásával útrakészen áll *Balogh* Béla is. *Lába kificamodott.* Támogatni kell. Legalább 10 napig őrizheti az ágyat.

Az öreg székely, ki *Galicia* és *Doberdó* poklában számtalanszor nézett szembe a halállal, levett kalappal, megilletődve mond köszönetet:

— Isten fizessen meg jóságáért, édes fiam. Ezt nem felejtem, nem lehet elfelejteni soha.

A körülálló, száznál jóval több székely néma tisztelettel hagyja helyben a megállapítást: *Balogh* Béla csikszeredai próbarendőr *»intézkedését«* nem lehet, de nem is szabad elfelejteni soha.

Ferencz Gyárfás.

A Pest legközelebbi száma Szent István nemzeti ünnepe után, augusztus 21-én, csütörtökön délben a rendes időben jelenik meg.

Gyilkos vihar Granadában

Madrid, augusztus 19. *(Stefani.)* Granada vidékén hétfőn nagy vihar és jégeső tombolt, amely két óra alatt súlyos pusztításokat végzett az olaj-, dohány-, tengeri- és egyéb gabonafélékben. Számos házat elöntött a víz, úgy hogy segélyosztagoknak kellett a lakosságot kimenteniök. Az Alhambra-kert egyik százados fája, amelyet a vihar gyökerestül kitépett, rázuhant egy férfira és egy nőre és megölte őket. *(MTI)*

A zongora kiváló szakemberei és óriási választék **Sternberg** hangszergyárban, Rákóczi-út 60.

Kilencméteres Szent István-szobrot faragott Gödri Márton öreg székely a radnai havasok tetején

A radnai havasok között kelet felé haladva, csak *Borsáig* visz a vasút. De miért is vinne tovább? Hiszen a kis falusi végállomáson túl egy napi járóföldre ember nem lakik. Se fehér ház nincs, se kék. Se magyar, se román. Messzi délről, 2305 méter magasan, félrecsapott hósipkájával a *Horthy-csúcs* integet a vándor felé. A fenyvesek misztikusan susognak az aligérző nyárhajnali szélben. A csúcs fölött, mint egy stilizált vitorlázógép-fióka, magános kőszáli sas lebeg. A pár hétre céltalan csavargóvá lett pesti ujságíró irigykedve nézi néhány másodpercig a sast.

Jó neki: ő mehet toronyiránt. Egy pillanatra az is eszébe jut, hogy a prospektusok hiúzt, medvét és viperát is emlegetnek errefelé, mint nevezetességeket. Vékony turistabotjára néz, aztán egy régi dalt fütyürészve, nekivág az úttalan útnak. Anélkül, hogy a novellák, riportok és útirajzok összes hegyivándoraihoz híven előbb igazítana egyet a hátizsákján. Ugyanis csak aktatáskája van.

A Csuhér-tető szobrászremetéje

A nap tüzgolyójának langja már belekapott az ismeretlen nevü hegyek tetejébe, ott nyugaton, az ország felé. Románia felől pedig — pár kilométerre lehet a határ — már lila pászták vegyültek a mennybolt szelidkékjébe. Lassan csukódó kelyheikkel estközeledtére integettek a vadon harangvirágai. Valahonnan messziről mintha halk kolompszó ütötte volna meg a vándor fülét. Magasból jött a hang, az egyik hegyoldalból, de a lassankint már alélkodó vándor mégis habozás nélkül indult a hang után. Ahol kolomp szól, ott valahol ember is lehet végre. Magyar vagy román? Jó volna, ha magyar lenne, mert a vándor 10—12 szónál többet nem igen tud a románok nyelvén.

Előbb a nyolc fekete birkát számláló kicsi nyájat éri el. Harsány hahót kiált. Pásztor sehol. A vezérkolompos egyedül ballag hazafelé, még mindig felfelé. Engedelmesen megy utána a többi hét. Mögöttük pedig vékony turistabotjával és aktatáskájával az ujságíró.

A tetőn hirtelen tisztássá nyílik az erdő. Egy pesti háztelekny rozsföld. Mellette mák, pityóka meg gyalogpaszuly. Hátrább egy lenyügözően szép, botanikai csudának számító, koromfekete lombú óriásfenyő. És mögötte fehérlik, nem pedig kéklik a ház. Ismeretlen lakója tehát magyar.

— Adjon Isten jó estét!

A galambősz, székelyzekés, halinanadrágos vékony kis ember hosszan néz farkasszemet. Kutatva fürkészi a jövevényt, aztán megszólal:

— Adjék az Isten... Kit tisztelhetek?

Csak nehezen hiszi el Budapestet, meg az ujságírást. Legfeljebb a radnalajosfalvi jegyző valakijének nézte a jövevényt.

— Hátha már igazán budapesti, — mondja végül — hozta Isten mégegyszer, mert olyan úgyse járt a világháború óta a *Csuhértetőn!*

Hellyel kínálja vendégét, aki leül az egyetlen fenyőfaszékre. Körülnéz a kívülbelül tapasztott faházban és meglepetésében csaknem felkiált. A szoba *szikladarabokból faragott, művészi szobrok tucatjaival van tele.* Emberi és állati alakok vegyesen. *Gödri* Márton észreveszi a meglepődést és egyikről a másikra mutatva, csendes nyugalommal magyaráz:

— Ez itt *a vadásszal birkózó meglött* medve. Azok ott *viaskodó kosok.* Amaz meg *a szép halálért fohászkodó öreg székely*... Az úr háta mögött pedig *a magyar szentek.*

Csakugyan!

Itt vannak sorban: *Szent Imre királyfi,* aki elkerget egy csábító udvarhölgyet, a kezében buzogánnyal lóraszálló *Szent László,* a két éhezőnek kenyeret szelő *Szent Erzsébet* és egy sebesült katonát bekötöző *Boldog Margit*... A szobrok kidolgozása az eszközök tökéletlensége miatt hiányos ugyan, de így is, féligkészen is egytől-egyig pompás bizonyítékai, hogy *Gödri* Márton, a Csuhér-tető kőfaragó szobrásza páratlan értékű őstehetség.

Az összezúzott Szent István-szobor

— *És Szent István?* — kérdi a látogató. — Éppen őt nem faragta ki?

— *Ippeg ütet kétszer es. Oszt abbó lett a baj,* — feleli Gödri Márton.

— Nocsak! Hogyan?

— Az úgy volt, — kezdi mesélni — hogy mikor rományra fordult tizenkilencben a világ, akkó én még odalent laktam vót *Radnalajosfalván.* Itt van az tudja ippeg rajta az öreghatáron. De azér romány sose tudott ott megfészkenyi. Hát ott laktam, mondok. Azelőtt ilyen szoborféléket nem csinyátam én, tudja, csak sírkeresztet a nyépeknek. Mikor aztán bejöttek és hírlett, hogy bent es maradnak, hát én a faluszélébe, *a Fanyér csúcsán megfaragtam az első szobromat.*

— Szent István király urunk vót az pallóssal, oszt *éppen lenyeste vele az alamusztán belopakodó ellenség fejét. Három méter szobor vót az* és akkoriban, tudja, egész Radnalajosfalva odajárt imádkozni szent király urunkhoz, csakugyan úgy legyék mielőbb, ahogy az én barkácsos szobrom ábrázolja.

A románok azonban megtudták a dógot hamarosan, osztán ráparancsoltak a falubéli munkásokra, hogy *másnapra széjje kell vernyi a szobrot.* Hát nem nyút ahhó a falubú senki. *Erre ük maguk vagdosták hozzá dühösen a kézigránátokat,* de annyit se ért az, tudja, mint bivalnak a bolhacsípés. Hoztak osztán valahunnét vagy harminc üfajtájukat, végezetül azok szétcsákányozták méges.

Áll már az új szoboróriás

— Engem se kerestek rettentően, — folytatja — azt mondták, hogy izgatok a hazájuk ellen és el akartak főbeni érte. Hát én meg, tudja, felgyüttemvót inkább ide, oszt azótátu itt élek a birkákbu, meg a házelejibü. Egyideig matattak utánaam, de nem találtak. Hát én meg azuta csinyágatom a szobrokat rendre. *Ugyanazt a szentistvánosat is megcsinyátam idefent mégegyszer.* Három évig viaskodtam vele, merhogy tudja, ez most már *kilencméteres.*

— Hol?!

Olyan egykedvü nyugalommal feleli *Gödri* Márton, mintha csak egy madárfészekről volna szó:

— *Amottébb, balra a háztu. Kétszáznyolcvanhárom lépésre.*

Már feljött a hold. Ezüsttányérjának fényével megvilágítja a Csuhér-tetőből kiemelkedő fehérszürke kősziklákat. Azoknak egyikéből csákányozta ki, Isten tudja, hogyan ez az egyszerű beszédű, csodálatos öreg székely *az óriási Szent István királyt.*

A csúcsról a holdfénynél átlátni Romániába. Két ember áll a tetőn. Nézik a szobrot, amely nem tökéletes, ilyen hatalmas méretben és ilyen egyszerű eszközökkel, egy ember munkájával nem is lehet az. Mégis lenyügözően szép a gondolat, a vállalkozás, az öreg Gödri Márton sokesztendős nagy álma, amely valahogy megvalósítottan mégis csak itt áll, vigyázva a kétkilométernyire levő ezeréves határt.

— Hát ez volna... — mondja hosszú percek mulva Gödri Márton. — *Kászolódjunk bé. Ekkis ordóva megkénálhatom...*

Kár, hogy már öreg. Kár, hogy önmagáról mintázta meg már tavasszal a »*szép halálért fohászkodó öreg székelyt*« és hogy a Csuhér-tetőről nem akar lejönni többé. Mert így, odafönn sohasem fogja megtudni, hogy a völgyek szemével nézve mit is alkotott...

Sima Ferenc

Óriási tűz hat megrakott hajót pusztított el a newyorki kikötőben

Newyork, augusztus 19. *(NST)* Hétfőn délelőtt hatalmas tű ütött ki a Newyork melletti *Brooklyn egyik kikötőgátjánál.* A tűz okát eddig nem sikerült megállapitani. Csak annyit tudnak, hogy a *Cuba Mail Line* kikötőgátjáról eredt a tűz és a lángok kitörését megelőzően az ott dolgozó munkások *több heves robbanást hallottak* a színig tele rakodódereglyék felől.

A parti őrség, a tűzoltóság és a kikötő tűzoltónaszádraja azonnal működésbe lépett, de nem tudták megakadályozni, hogy a lángok átcsapjanak a *Panuco* nevű 3500 tonnás mexikói tartályhajóra. A Panuco *higanyérc-rakományt szállított.* A tartályhajó *egy óra alatt teljesen kiégett.* Ugyancsak lángralobbant é elpusztult *öt rakodódereglye,* amelyet acélkábellel raktak meg. A kábelt a cubai *Guamtanamo* egyesültállamokbeli tengerészeti támaszpontnak szánták.

Ugyancsak a Cuba Mail Line kikötőgátja előtt horgonyzott a puertoricói *Coamo* nevű gőzös, de ennek *sikerült idejében elmenekülnie* a lángok elől. A tűzoltók minden fáradozása ellenére *a szomszédos rakodógátra is átcsaptak a lángok,* ahol Angliának és a Közel-Keletre szánt árut szállítottak több brit hajóra. A tűzvésznek eddig *négy halálos áldozata és 32 sebesültje van. Az anyagi kár rendkívül nagy.*

Csongrádon elfogták „Sztalin őrült unokaöccsét"

Csongrád, augusztus 19. *(A Pest tud.)* A csongrádi csendőrség a kiskunfélegyházai országúton figyelmes lett egy gyanúsan viselkedő férfire, aki gyalog haladt az országúton. A csendőrök igazolásra szólították fel, de az ismeretlen férfi erélyesen szembeszállt a csendőrökkel és figyelmeztette őket, hogy vele szemben enyhébb hangot használjanak, mert ő »Mihály százados« és *Sztalin* unokaöccse. Minden tiltakozása ellenére is a csendőrök bevitték az örsparancsnokságra, ahol kiderült, hogy *Sztalin* »unokaöccse« azonos ifj. *Karamán* Mihály ön- és közveszélyes őrülttel, aki pár nappal ezelőtt szökött meg a *budapesti lipótmezei* elmegyógyintézetből. Egyelőre a *szentesi* kórház elmeosztályára vitték, ahonnét visszaszállítják Budapestre.

A csongrádi rendőrség egyébként elfogta *Korsós* János budapesti géplakatost is, akit rémhírterjesztés miatt internáltak, de egy óvatlan pillanatban megszökött a táborból. Visszavitték *Kistarcsára.*

Az új magyar követ Vichybe érkezett

Vichy, augusztus 19. *(NST)* Az ifteni lapok jelentése szerint báró *Bakách-Bessenyey.* Magyarország új franciaországi követe Genfből jövet hétfőn Vichybe érkezett.

SZÍNHÁZI MAGAZIN
SZENT ISTVÁN SZÁMÁNAK 7 SLÁGERE
1. Az új színigazgatók bemutatása
2. Bókay János cikke: János
3. Németh Antal útja a Nemzeti Színház rekord bérletéig
4. Hét sztár budapesti kalauza
5. Helyszíni közvetítés a Balatonról
6. Az 1000 pengős Strandmihova verseny 6-ik fordulója
7. Szindarab
BECSKEREKI MENYECSKE

Új műsor
az
ARIZONÁBAN
Rulettjáték
a közönség csak nyerhet
Floridai strandjelenetek
nagy ízléssel mutatja be
káprázatos művészi revűjét
az Arizona

Gödrös Júlia

Fotója, repró

Kortárs, 1970/6. 1008. l.

Göeth MDK

Valero Ant al a terezvárosi gyár-épületét 1839 márciusában eladta. AA Lipétvárosban kezdett uj gyár épitéséhez. A terézvárosi épületben a 40-es években Wagner és Göeth,Englaender H. és társa selyem-, és bársonygyára, W Walter József pamutkelmegyára , valamint Weintraub cérnázó és csinozó gyára müködött.

SZAKÁCS MARGIT: A VALERO-GYÁR. Bp. 1958.

12.1.

Gögös Ferenc

○ Gögös Ferenc (Hollandia) grafikusművész kiállítása a salgótarjáni Nógrádi Sándor Múzeumban péntektől látható.

Népszabadság, 1987. VII. 8

Art Foundation of the Hungarian Republic kindly
invites you and your family
to the opening of the exhibition of

FERENC GŐGÖS
(Netherlands)

at 5.00 p.m. on thursday august 16th, 1990
in Gallery Vigadó
(Budapest, V., Vigadó tér 2.)

The exhibition will be open until September 9th, 1990
every day from 10 a.m. to 6 p.m. except monday

VIGADÓ GALÉRIA

A Magyar Köztársaság Művészeti Alapja
tisztelettel meghívja Önt és kedves családját

GŐGÖS FERENC
(Hollandia)

kiállításának megnyitójára
1990. augusztus 16-án 17 órára
a Vigadó Galériába
(Budapest, V., Vigadó tér 2.)

A kiállítást megnyitja:
Dr. Feledy Balázs szakosztályigazgató

Megtekinthető: 1990 augusztus 16-tól szeptember 9-ig
hétfő kivételével naponta 10-től 18 óráig.

MEGHÍVÓ

Tisztelettel meghívjuk Önt

GŐGÖS FERENC
festőművész kiállítására

DUNA GALÉRIÁBA
(Budapest, XIII., Pannónia u. 95.)

1999. augusztus 18-án 17 órára

Megnyitja:
DR. FÖLDES FERENC

DUNA GALÉRIA

Megtekinthető:
1999. augusztus 18-tól szeptember 5-ig,
hétfő kivételével naponta 10-18 óráig.

A kiállítás létrejöttét támogatták:
Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete
Magyar Alkotóművészeti Közalapítvány

MT Reklámiroda

Tisztelettel meghívjuk Önt

GŐGÖS FERENC
festőművész
kiállítására

DUNA GALÉRIÁBA
(Budapest, XIII., Pannónia u. 95.)

1999. augusztus 18-án 17 órára

Megnyitja:
DR. FÖLDES FERENC

DUNA GALÉRIA

Megtekinthető:
1999. augusztus 18-tól szeptember 5-ig,
hétfő kivételével naponta 10-18 óráig.

A kiállítás létrejöttét támogatták:
Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete
Magyar Alkotóművészeti Közalapítvány

MT Reklámiroda

gögös ferenc.

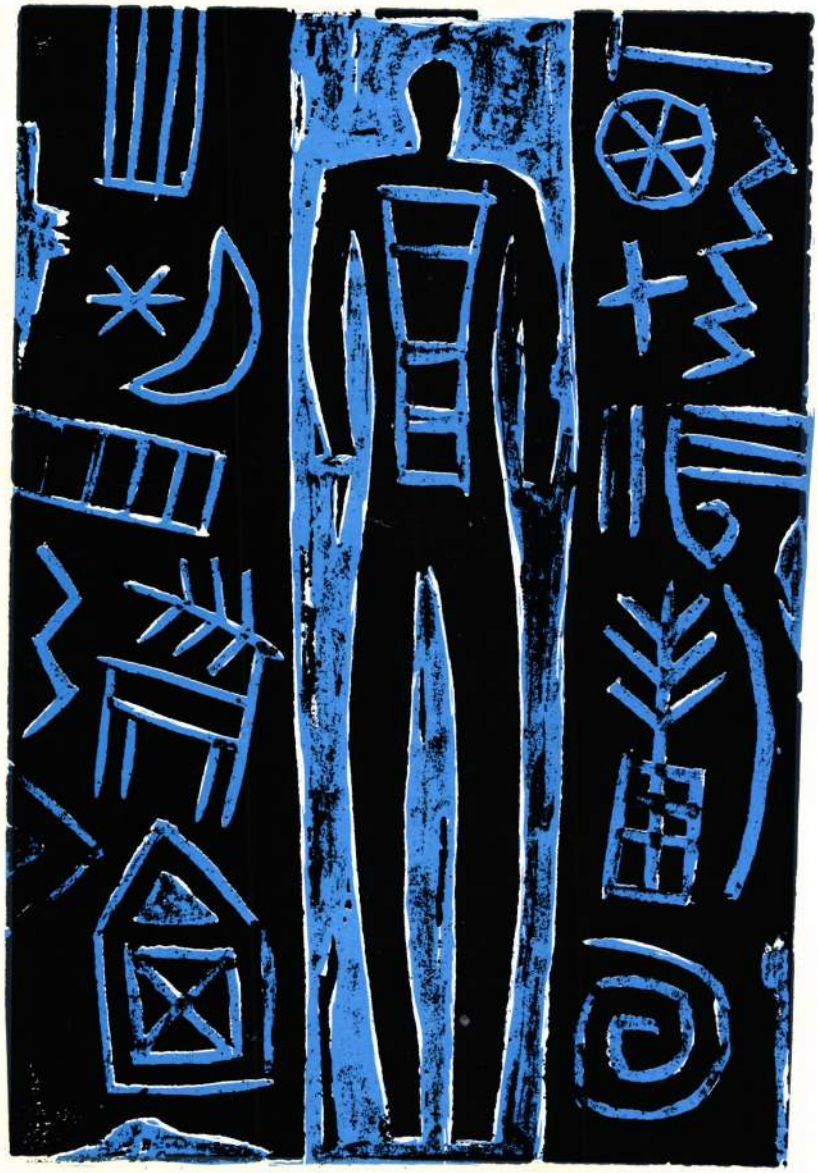

VIGADÓ GALLERY - BUDAPEST - HUNGARY
1990.

gögösfereur.

VIGADÓ GALLERY-BUDAPEST-HUNGARY
1990.

A NAGY ÚTNAK NINCSEN KAPÚJA
DE MEGKÖZELITHETŐ EZERFÉLE KÉPPEN
EZEN A KAPÚN MIKOR ÁTJÚTOTTÁL
NAGYOKAT LÉPSZ MAJD A VILÁGMINDENSÉGBEN

MUMON
(japán szerzetes)

FERENC GŐGÖS
BORN 5.12.1936 AT BUDAPEST.HUNGARY.
LIVING IN THE NETHERLANDS SINCE 1957.
STUDY AT THE ACADEMY FOR ARTS AT ARNHEM.
FINAL EXAMINATION AND ALSO ACADEMY AWARD IN 1963.
HE IS A PAINTER AND A GRAPHIC ARTIST AND SINCE 1965
TEACHES AT THE ACADEMY FOR ARTS AT ARNHEM.
LIVES AND WORKS IN HUISSEN.

WATERLINIE 22.
6852.CV. HUISSEN
THE NETHERLANDS
TEL: 085-251421.

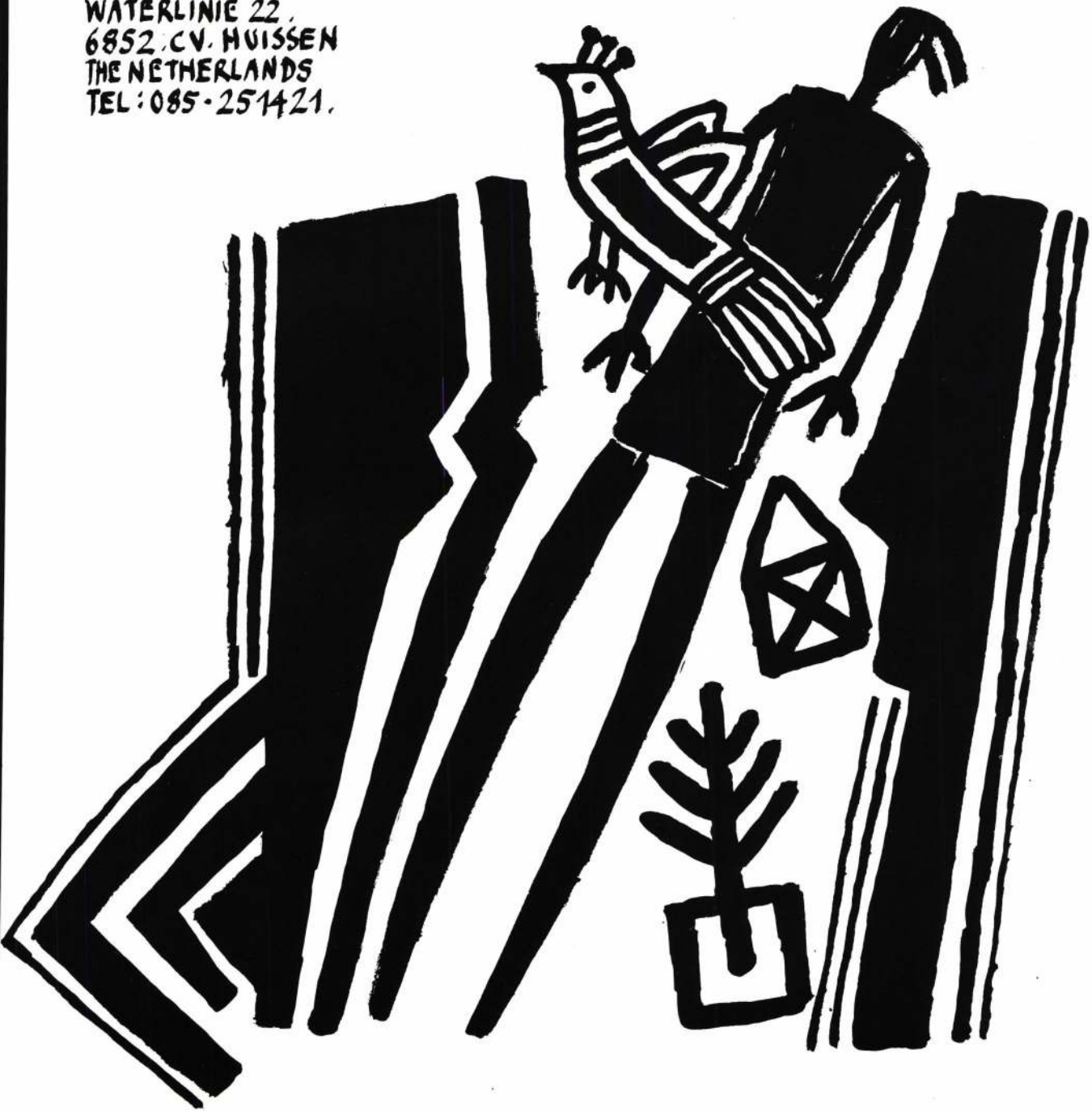

HARMINCNÉGY EMIGRÁCIÓS ÉVEK NYOMÁN SZÉGYENLETEMRE MÁR TÖRÖM AZ ANYANYELVEM A HELYESÍRÁSRÓL NEM IS BESZÉLVE IGYELŐRE IS ELNÉZÉST KÉREK.... BUDAPESTEN A XIII KERÜLETBEN ANGYALFÖLDÖN SZÜLETTEM... SZÜLEIM 1942-BEN ELVÁLTAK ETTŐL A PERCTŐL KEZDVE ÉDESANYÁM CÉRNA-GYÁRI MUNKÁSNŐ NEVELT ENGEM. APÁM ALIG, HOGY ISMEREM EMLÉKEIM TÖREDÉKEIBŐL PRÓBÁLGATOM PORTRÉJÁT ÖSSZERAKOSGATNI DE NEM SIKERÜL. GYERMEKKOROM ÉVEI SEMMIBEN SEM KÜLÖNBÖZTEK AZ ANGYALFÖLDI SRÁCOK ÉLETÉTŐL... LOPOM A SZENET A RÁKOSRENDEZŐI VASÚT-ÁLLOMÁSON, REGGELENKÉNT HORDOM A KENYERET A FŰSZERES ÜZLETEKBE, TIZ-TIZENKÉTÉVES KOROMBAN HAVAT LAPÁTOLOK AZ ÉJSZAKAI MŰSZAKBAN ÉS MINDJÁRT RÁDÖBBENEK, HOGY MILYE HOSSZÚ A VÁCI ÚT A LÁNGGYÁR ÉS A HAJÓGYÁR KÖZÖTT... REGGEL ÁLMOSSAN BOBISKOLOK AZ ISKOLA FAPADJÁBAN MIG LENIN ÉS SZTÁLIN PORTRÉI SZIGORÚAN TEKINTENEK REÁM.... EBBEN AZ IDŐBEN BOXOLOK A LOKOMOTÍV EGYESÜLETBE CSŰPÁN A KALÓRIA CSOMAGÉRT - EGY DARAB KOLBÁSZ, ÖT DEKKA VAJ ÉS EGY SERCLIKENYÉR, NA MEGAZTÁN A JÓ MELEG TRÉNING RUHA... ÉDESANYÁM HÁROM MŰSZAKBAN DOLGOZIK KAPCSOLATAINK CET-LIRE ÍRT SOROKON ÁT MENT MENT... FERIKÉM CSINÁLJ PIRÍTOTT KENYERET MAGADNAK... A FOGHAGYMA A KREDENC FIÓKBAN VAN... NE FELEJTSD EL ANYÁKAD IS MEGMOSNI... KARÁCSONYKOR CSAK SÓSVIZBEN FŐLT BAB VAN ÉDESANYÁM VIGASZTALVA MONDJA EGYÉL FIAM, EGYÉL EZ OLYAN FINOM MINT A GESZTENYE.... HÁROMÉVES KOROMTÓL TIZENHATÉVES KOROMIG MINDEN NYÁRON A BÖRZSÖNYI HEGYEK KIS FALUJÁBAN KEMENCÉN NYARALOK, HOGY FELEKÖSÖDJEK ISZOMA KECSKETEJET ÉS ESZEM A LÁNGOST... GYERMEKKOROM LEÍRHATATLAN GAZDAGSÁGÁT ITT EBBEN A KISFALÚBAN SZÍVTAM MAGAMBA... KEMENCE NÉLKÜL NEM IS LENNÉK...

TIZENNÉGYÉVES KOROMTÓL KEZDVE MINDENT CSINÁLOK TANULOK AZ ÚT ÉS HÍDÉPÍTÉSI TECHNIKUMBAN, DE ABBAN HAGYOM ÉS ÚGY MINT AZ IPARISKOLÁT... MINT SEGÉDMUNKÁS DOLGOZOM AZ ÓBUDAI GÁZGYÁRBAN... ÉS RAKTÁRNOK VAGYOK EGY FESTÉKIPARI VÁLLALATNÁL... CIPELEM A PORFESTÉK

ZSÁKOKAT ÉS CIMEZEM A FESTÉK HOBOKOKAT... ESTENKÉNT RAJZOLGATOK EGY KÉPZŐMŰVÉSZETI KÖRBEN. ÉDESANYÁM ALBÉRLET SZOBÁBAN LAKIK MAGAM MEG EGY VÁLLALATI LEGÉNYSZÁLLÁSON. ILYEN KÖRÜLMÉNYEK KÖZÖTT JÖTT AZ 1956-OS FORRADALOM. TÁRSADALMI ÉS SZOCIÁLIS HELYZETEM, NA MEG AZTÁN KÍVÁNCSISÁGOM A MÁSIK VILÁG ÚTÁN, ÚTRA INDÍTOTT ENGEM 15.. ÉPP ÚGY MINT AZ EZREKET... A HATÁRNÁL FOGSÁGBA ESTEM, DE TÍZNAPI BÖRTÖN ÜLLÉS UTÁN ELENGEDTEK.. HÁROM NAPRA RÁ AUSZTRIÁBAN EGY MENEKÜLTTÁBORBA KERÜLTEM. AZ ELSŐ HETEK MÚLTÁVAL RÁDÖBBENTEM, HOGY MIT JELENT A MENEKÜLT AZ IDEGENLÉVÉS, EZ AZ ÉRZELEM MINDMÁIG AZ ÚTITÁRSAM. HÁROM ÉS FÉL HÓNAPI TÁBORÉLET UTÁN — 120-ÉLÜNK EGY TEREMBEN ÖREGEK, FIATALOK, GYERMEKEK EMELETES ÁGYAKBA PAKOLVA... HOSSZÚ SOROKBAN ÁLLUNK AZ ÉTELÉRT, A CIGARETTA ADAGÉRT ÉS EGY EGYDARAB HASZNÁLT RÚHÁÉRT — HOLLANDIÁBA KERÜLÖK. ITT DOLGOZOM EGY TEJGYÁRBAN, GUMIGYÁRBAN ÉS ÉTTEREMBEN MOSOGATOK. 1957-BEN KEZDEM A TANULMÁNYAIM AZ ARNHEMI KÉPZŐMŰVÉSZETI FŐISKOLÁN A HOLLAND NYELVET ALIG BESZÉLEM... JELEKET RAJZOLOK MIG HOLLAND KOLLÉGÁIM ALÁÍRJÁK A HOLLAND SZAVAKAT...

HUIS BOOM APPEL ZON STER BOEK WATER BROOD HART

1963-BAN VÉGZEM A FŐISKOLAI TANULMÁNYAIM A FESTÉSZETI ÉS GRAFIKAI TAGOZATON... MEGKAPOM AZ AKADÉMIA NAGYDÍJÁT ÉS EGYBEN EGY HÁROMHETES TANULMÁNYI ÚTAT PÁRISBA.
1963-TÓL KEZDE KIÁLLÍTÁSAIM VANNAK BEL ÉS KÜLFÖLDÖN
1964-BEN FELESÉGÜL VESZEM KIETET MINDMÁIGI HŰ ÉLETTÁRSAM.
1968-BAN LEÁNYOM JOVANKA ÉS 1970-BEN FIAMANTAL SZÜLETIK.
1965-BEN MEGHÍVNAK TANÁRNAK A FŐISKOLÁRA AHOL MA MÁR 25 ÉVE TANÍTOK - GRAFIKÁT ÉS FESTÉSZETET -.
ÉLETEM NEM KÜLÖNLEGES MINDEN CSAK A CSALÁDOM A KÉPZŐMŰVÉSZETI MUNKÁSSÁGOMON ÉS TANÁRSÁGOM KÖZÖTT ZAJLIK LE... MEGTANULTAM A MÚLT AZ EMLÉKEIM A GYÖKEREIM ÉS A MÁ A JELEN ÉRTÉKÉT...

AZ ELSŐ TIZENHAT ÉVBEN CSAK EMLÉKEIMBŐL TÁPLÁLKOZOM, EZ AZ IDŐSZAK NAGYON IS HATÁROZÓ VOLT KÉPZŐMŰVÉSZETI MUNKÁSSÁGOMRA. MUNKÁIMON ÁT A KÉPJELLEGEK HATÁRTALAN VILÁGÁN ÁT KEZDTEM KÉPBELI ÚTAZÁSAIM - MINT EGY TÁLTOS EGY SÁMÁN ÁLLANDÓAN A VÉGTELEN ÚTAKON A MÚLT ÉS A JELEN KÖZÖTT KERESVE GYÖKEREIM FORRÁSAIM LEIRHATATLAN GAZDAGSÁGÁT ÉLETEREJÉT.
1972-ÓTA MINDEN ÉVBEN HAZATÉREK. ILYENKOR SZINTE TELESZIPPANTOM MAGAM AZ ANYAFÖLD ÉLETET ADÓ EREJÉVEL, HOGY ÚTÁNA MEGINT CSAK ÚTRA KELJEK VISSZA REMBRANDT - VAN GOGH VILÁGÁBA A VÉGTELEN TULIPÁN FÖLDEK ÉS SZÉLMALMOK KICSINY ORSZÁGÁBA.....
ÉLETEM VÉGÉIG EGY VÁNDOR MARADOK....

1975 szeptember 11
villamos
6
VILÁG PROLETÁR
XIII
BUDAPEST
ÉVA
BEL
ILA
Kese

MUNKÁSSÁGOMRÓL....

A KÉPZŐMŰVÉSZETI MUNKÁSSÁG SZÁMOMRA OLYAS VALAMI MINT LÉLEGZETET VENNI... EGY TERMÉSZETES DOLOG EZ!

MUNKÁIMBAN KERESEM AZ EGYSZERŰSÉGET A TERMÉSZETESSET, TÖREKSZEM A FORRÁSOK TISZTASÁGÁRA. HARMINC ÉGY ÉVES EMIGRÁCIÓS ÉLET UTÁN RÁTALÁLTAM GYÖKEREIMRE - MAGYARSÁGOMRA. BARTÓK ÉS KODÁLY PÉLDAKÉPE, MŰVÉSZETI MAGATARTÁSA DE FŐLEG A FORRÁSOK KERESÉSE VOLT SZÁMOMRA AZ EGYETLEN ÚTMUTATÓ. A NYUGATEURÓPAI KÉPZŐMŰVÉSZETI IZMUSOK EGYMÁS UTÁN VÁLTOZÓ HULLÁMJAIBAN CSAK A MAGYAR GYÖKEREIMHEZ KAPASZKODTAM. A LEEGYSZERŰSÍTETT FORMANYELV A TISZTA SZÍNHATÁS A NÉPMŰVÉSZET GAZDAG VILÁGÁT IDÉZI. MUNKÁIMBAN MINTHA EGY VÁNDOR EGYÚTAS LENNÉK KERESVE KÖRÖSI CSOMA SÁNDOR NYOMAIT AZ ŐSHAZÁT AZ ŐSGYÖKEREK ŐSKÉPEIT....

HOGY MIND EZ MŰVÉSZET-E VAGY NEM? ELSŐSORBAN FESTŐ VAGYOK... ÉS KETTENETES KÍVÁNCSI... A KÉPEN ÁT VILÁGOKAT ÉRINTEK... ELCSODÁLKOZOM A FORMA, A SZÍN HATÁSÁN, DE FŐLEG A KÉPNYELV UNIVERZÁLIS JELLEGÉN... CSAK LÉLEGZEK ÉS LÉLEGZEK MIG MUNKÁSSÁGOMON ÁT ELTŰNNEK A HATÁROK MINT EGY NYUGTALAN ÚTAS KERESEM IDENTITÁSOM.

MŰVÉSZET?
A KÉP MINT AZ ÁRNYÉKOM, EGYETLEN ÚTITÁRSAM...
MIÉRT IS KÉRDEZNÉM, HOGY MIÉRT LÉLEGZEK?

SZARVAS ÉS ÉN

THE SOURCES

MY SOURCE, MY PICTORIAL ORIGIN LIE
IN MY PAST. IMPRESSIONS AND EXPERIENCES FROM
MY PAST ARE THE INEXHAUSTIBLE SOURCES FOR MY PRESENT.
THE INFLUENCES OF MY NATIVE COUNTRY, THE RICHNESS OF IT'S
FOLKLORE HAVE HAD THEIR INFLUENCE ON MY ARTISTIC DEVELOPMENT
MY IDENTITY, MY ROOTS LIE IN MY NATIVE COUNTRY.
I CONSIDER MY ART ACTIVITIES AS A JOURNEY BACK TO THE SOURCE.
ART OR NO ART - IS NOT THE QUESTION.
IT'S A WAY, A FORM OF BEING. IN FACT I AM A TRAVELLER AND
THE PICTURE IS MY VEHICLE.
TRAVELLING BETWEEN EAST AND WEST IN SEARCH OF IDENTITY....
THE PICTURE IS THE ORIGINAL.

WORD AND SIGN

WORD AND SIGN IS A [redacted] NECESSARY MEANS OF
COMMUNICATION, A MEANS TO MAKE ONESELF KNOWABLE, TO BE
ABLE TO GIVE SHAPE TO ONE'S FEELING.
AFTER MY ARRIVAL IN THE NETHERLANDS LIVING AND WORKING
IN A STRANGE SOCIETY, I BECAME CONSCIOUS OF MY ISOLATION
AND OF MY BEING A STRANGER. MY FIRST ATTEMPTS TO COMMU-
NIKATION WENT VIA SIMPLE DRAWINGS, PYKTHOGRAMS. THE
DUTCH CONCEPTIONS MEANINGS WERE WRITTEN UNDERNEATH
IN BLOCKPRINT. MY FIRST STEP TO LEARN THE DUTCH LANGUAGE
WAS TAKEN THIS WAY....

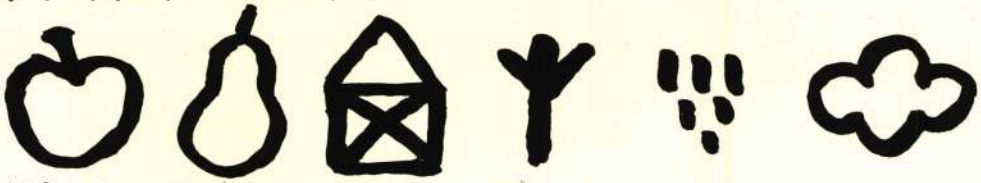

APPLE PEAR HOUSE TREE RAIN CLOUD

SINCE THIS MOMENT I HAVE A GREAT INTEREST IN SIGNS AND SYMBOLS, BUT ESPECIALLY IN THEIR VALUES OF COMMUNICATION.

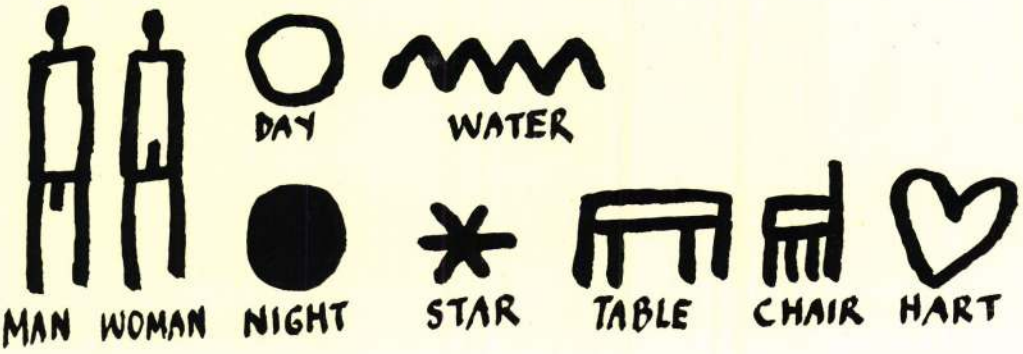

SIGNS.

SIGNS GIVE SIGNALS AND IMPULSES. THEY STEER AND DETERMINE OUR ACTS. IN THIS I SEE A CLEAR CONNECTION TOWARDS THE EXPRESSIVE ARTS. FOR THE FORCE OF THE IMAGE THE SUBSTANCE AND THE UNIVERSAL READABILITY COME FROM THE SAME SOURCE: THE NECESSITY OF COMMUNICATION. BY ORDENING AND COMBINING SIGNS, NEW CONCEPTS COME INTO EXISTENCE.

IN MY NAIVETY I AM SEARCHING FOR A WORLD EMBRACING SIGN-LANGUAGE... A SORT OF SIGN LANGUAGE ESPERANTO, A WORLD WITHOUT LANGUAGE BOUNDARIES.

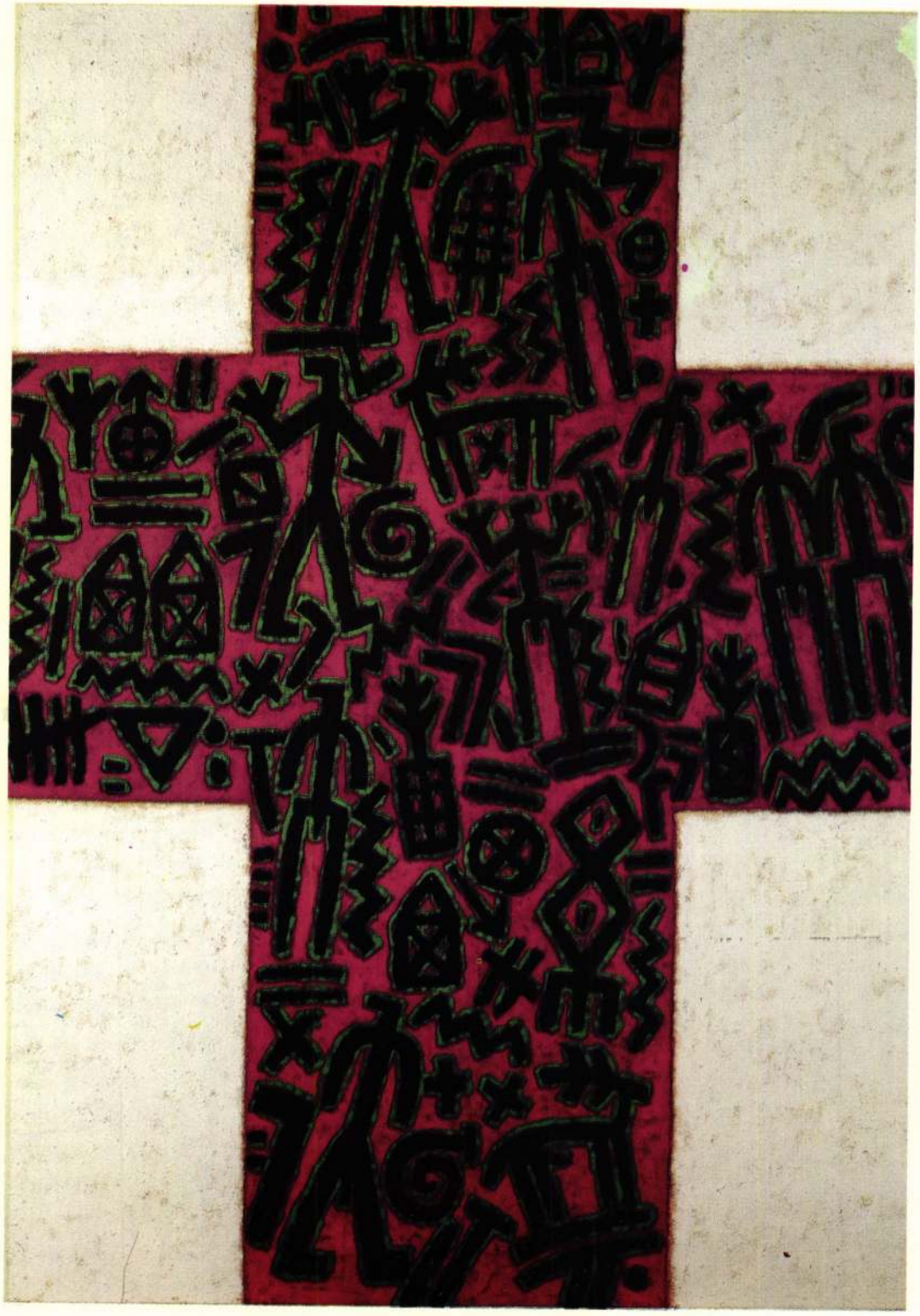

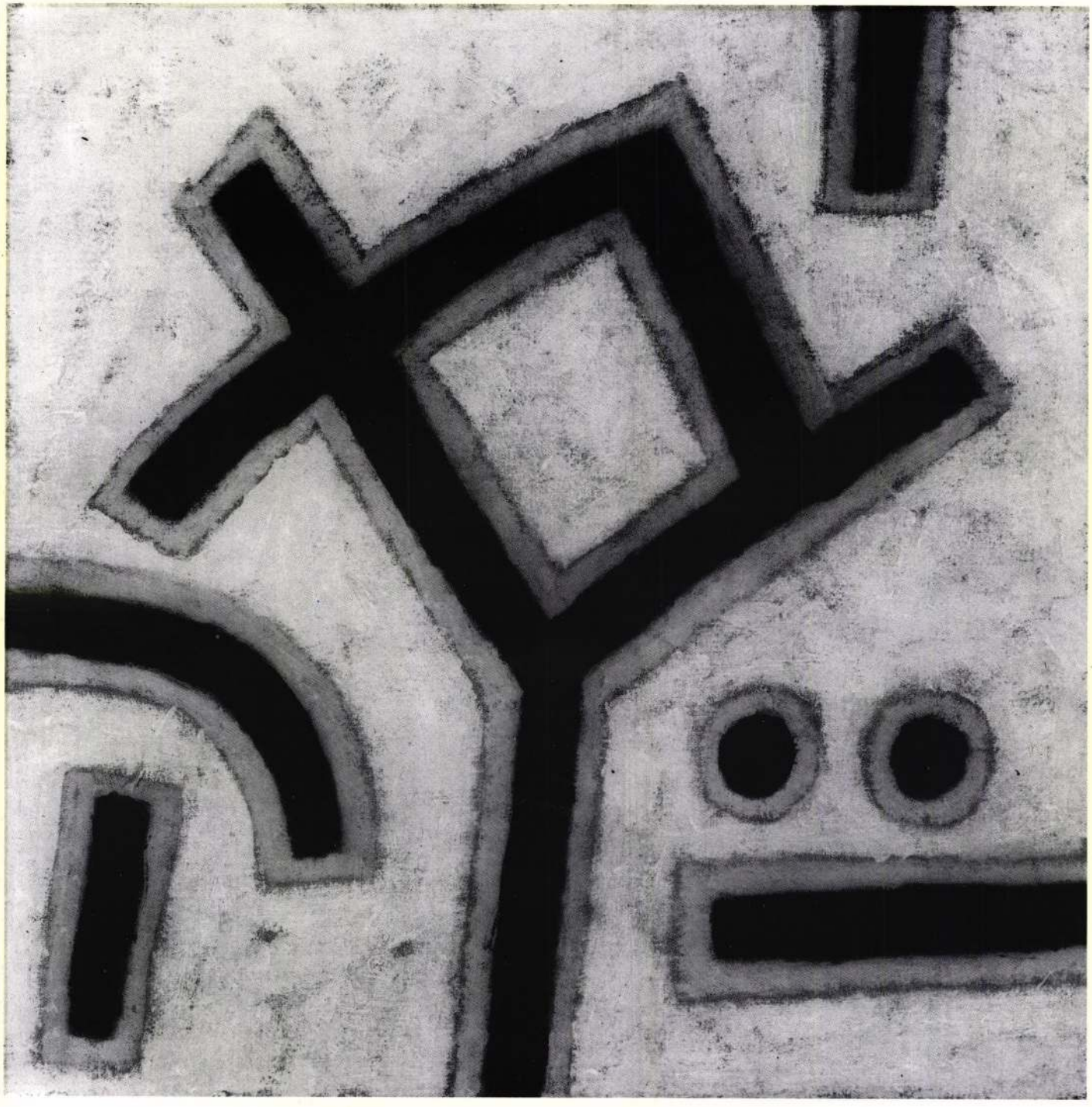

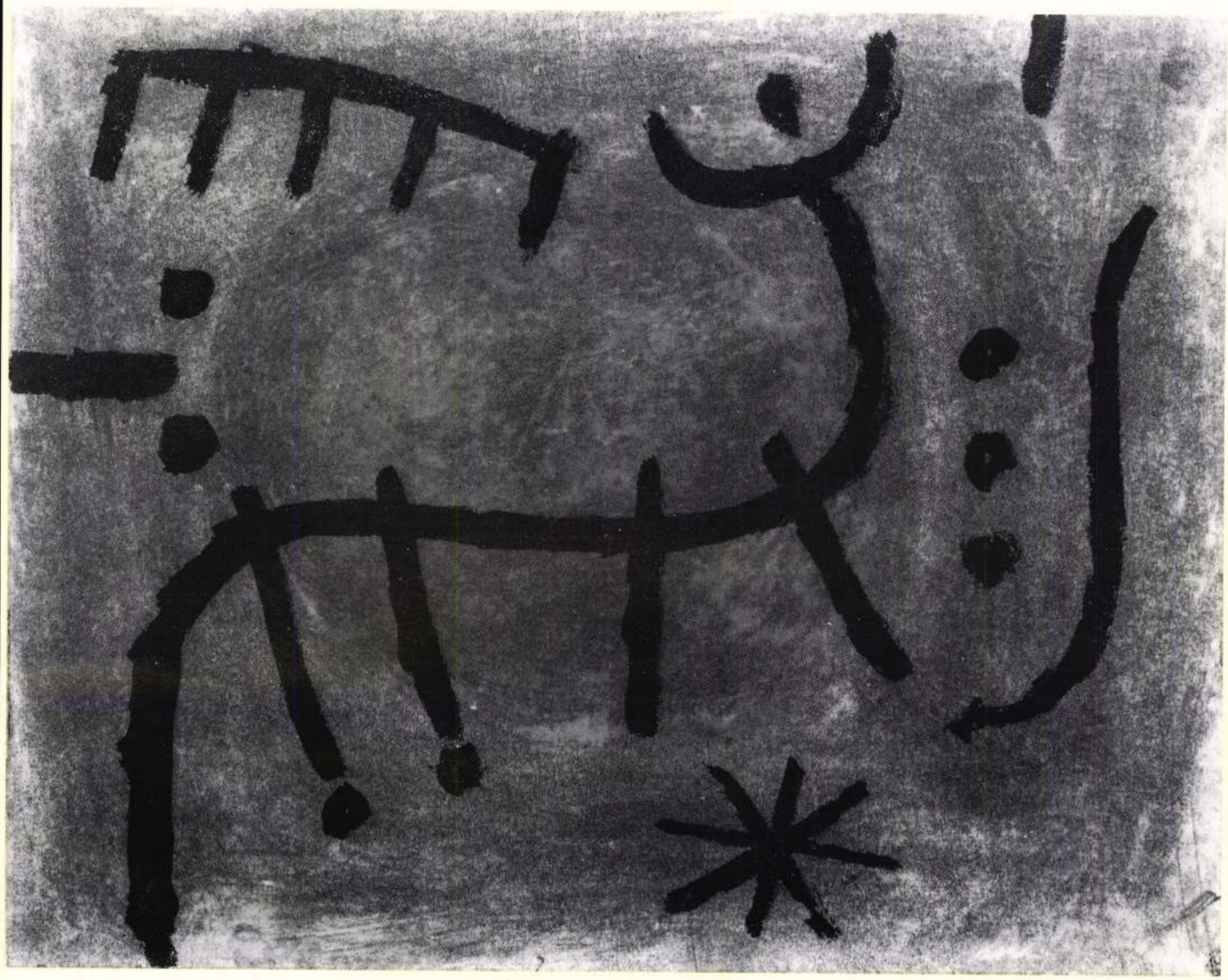

AAA
3
FORRÁS
P

EXHIBITIONS

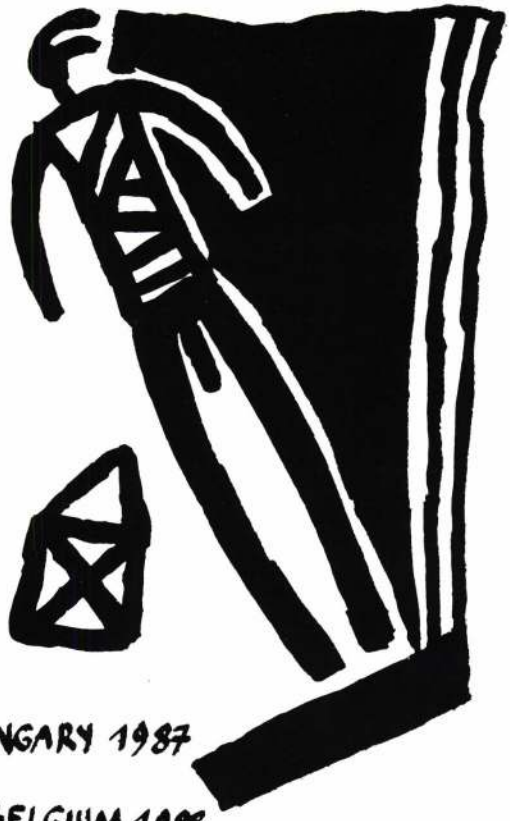

UNIVERSITY OF LEIDEN 1962
MUSEUM OF THE CITY OF AMSTERDAM 1963
MUSEUM OF THE CITY OF SCHIEDAM 1965.
GALLERY ARTA 1968/69/70
BESIENDERSHUIJS NIJMEGEN 1972
COMMANDERIE VAN ST. JAN NIJMEGEN 1974
MUNICIPAL MUSEUM ARNHEM 1970
UNIVERSITY OF OBERLIN - OHIO - USA . 1982.
THE MEDIA - EEKLOO BELGIUM 1982
ART SPACE - NISHINOMYA - JAPAN 1985
MUSEUM FOR MODERN ART KYOTO JAPAN 1986
GALLERY - DE VERBEELDING - NIJMEGEN 1987
NÓGRÁDI SÁNDOR MUSEUM - SALGOTARJÁN - HUNGARY 1987
GALLERY MARIS - AMSTERDAM 1987
LINEART - INTERNATIONAL ART FAIR - GENT - BELGIUM 1988
GALLERY - DE VERBEELDING - NIJMEGEN 1988
THE INTERNATIONAL ART FAIR
20TH. CENTURY BASEL - SCHWEIZ 1989.
GALLERY MARIS - AMSTERDAM 1990
THE INTERNATIONAL ART FAIR
20.TH. CENTURY BASEL - SCHWEIZ - 1990.
GALLERY BLUE - SOUL - KOREA 1989
GALLERY VIGADO - BUDAPEST - HUNGARY - 1990.

THE ARTIST IS REPRESENTED BY:
GALERIE MARIS - AMSTERDAM
GALERIE DE VERBEELDING - NIJMEGEN

WORKS OF ART ARE TO BE FOUND IN VARIOUS PRIVATE COLLECTIONS AT HOME AND ABROADS, FOR INSTANCE IN THE NETHERLANDS, BELGIUM, JAPAN, GERMANY, U.S.A, HUNGARY, AUSTRALIA, BULGARIA, KOREA AND CZECHOSLOVAKIA.

WORKS IN MUSEA.

MUSEUM OF THE CITY OF AMSTERDAM.
MUNICIPAL MUSEUM ARNHEM.
COMMANDERIE VAN ST. JAN NIJMEGEN
MUSEUM OF THE CITY OF ZUTPHEN.
MUSEUM FOR FINE ARTS BUDAPEST.
NÓGRÁDI SÁNDOR MUSEUM SALGÓTARJÁN

COMMISSIONS.

SCHOOLPRINTS
MINISTRY OF CULTURE 1966/67/68
BIBLE SOCIETY 1968.
ARTA PRINTS 1968/69/70
COMMUNITY OF SCHOOLS GENNEP
MURAL PAINTINGS 1985.
PUBLIC SCHOOL TILBURG
MURAL PAINTINGS 1985.

THIS CATALOGUE IS REALISED IN COOPERATION
WITH VIGADÓ GALERIA - BUDAPEST
GALERIE MARIS - AMSTERDAM
AND THE ARTIST HIMSELF.

1990.

Költségvetési Üzem Nyomdája, Békés

Tisztelettel meghívjuk Önt

GŐGÖS FERENC
festőművész
kiállítására

DUNA GALÉRIÁBA
(Budapest, XIII., Pannónia u. 95.)

1999. augusztus 18-án 17 órára

Megnyitja:
DR. FÖLDES FERENC

DUNA GALÉRIA

Megtekinthető:
1999. augusztus 18-tól szeptember 5-ig,
hétfő kivételével naponta 10-18 óráig.

A kiállítás létrejöttét támogatták:
Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete
Magyar Alkotóművészeti Közalapítvány

MT Reklámiroda

GÖGÖS FERENC

Palócföld, 1987.5.

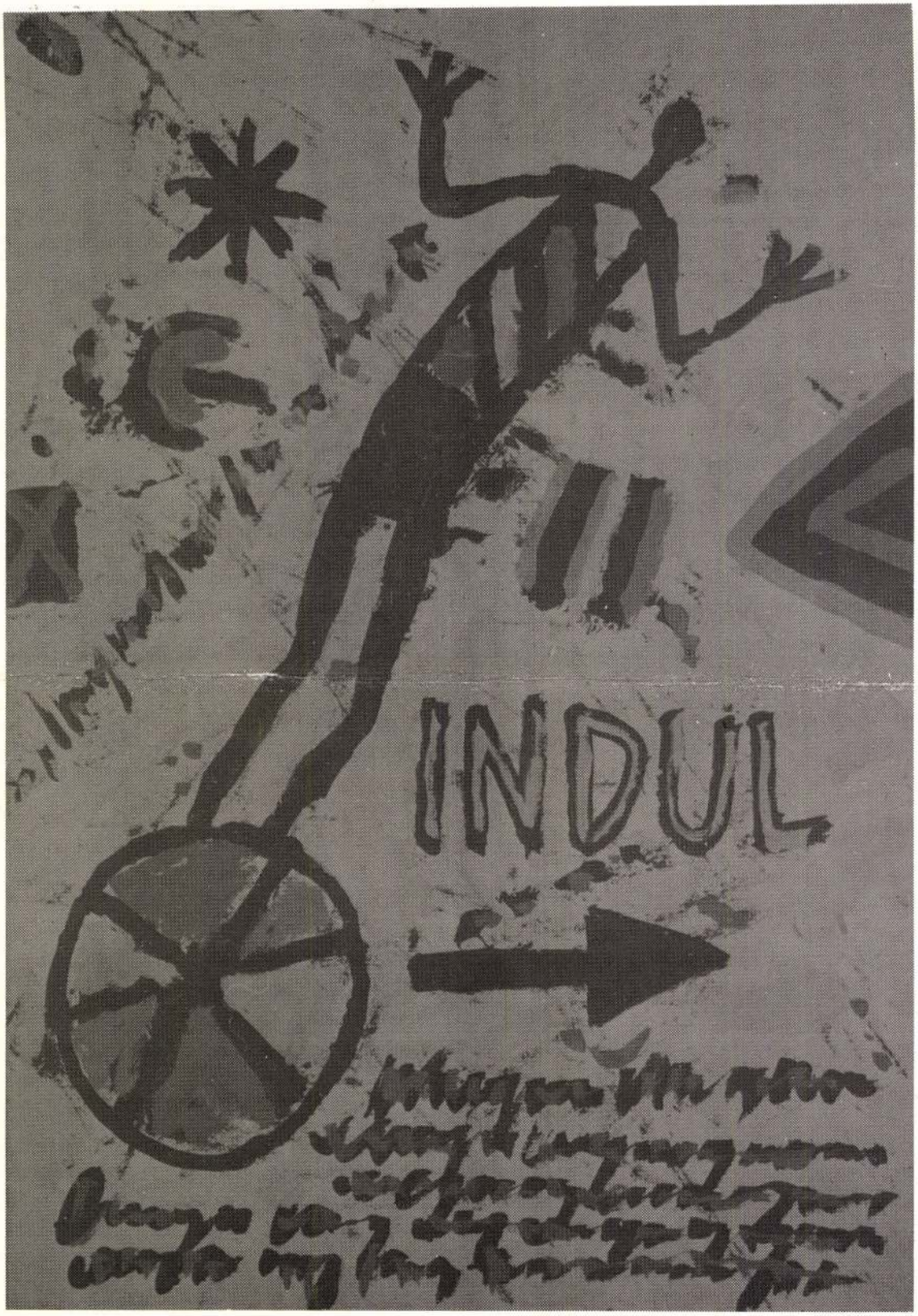

palócföld

TÁRSADALOMPOLITIKAI, IRODALMI, MŰVÉSZETI FOLYÓIRAT 1987| 5·XXI.

palócföld TÁRSADALOMPOLITIKAI, IRODALMI, MŰVÉSZETI FOLYÓIRAT 1987| 5 ·XXI.

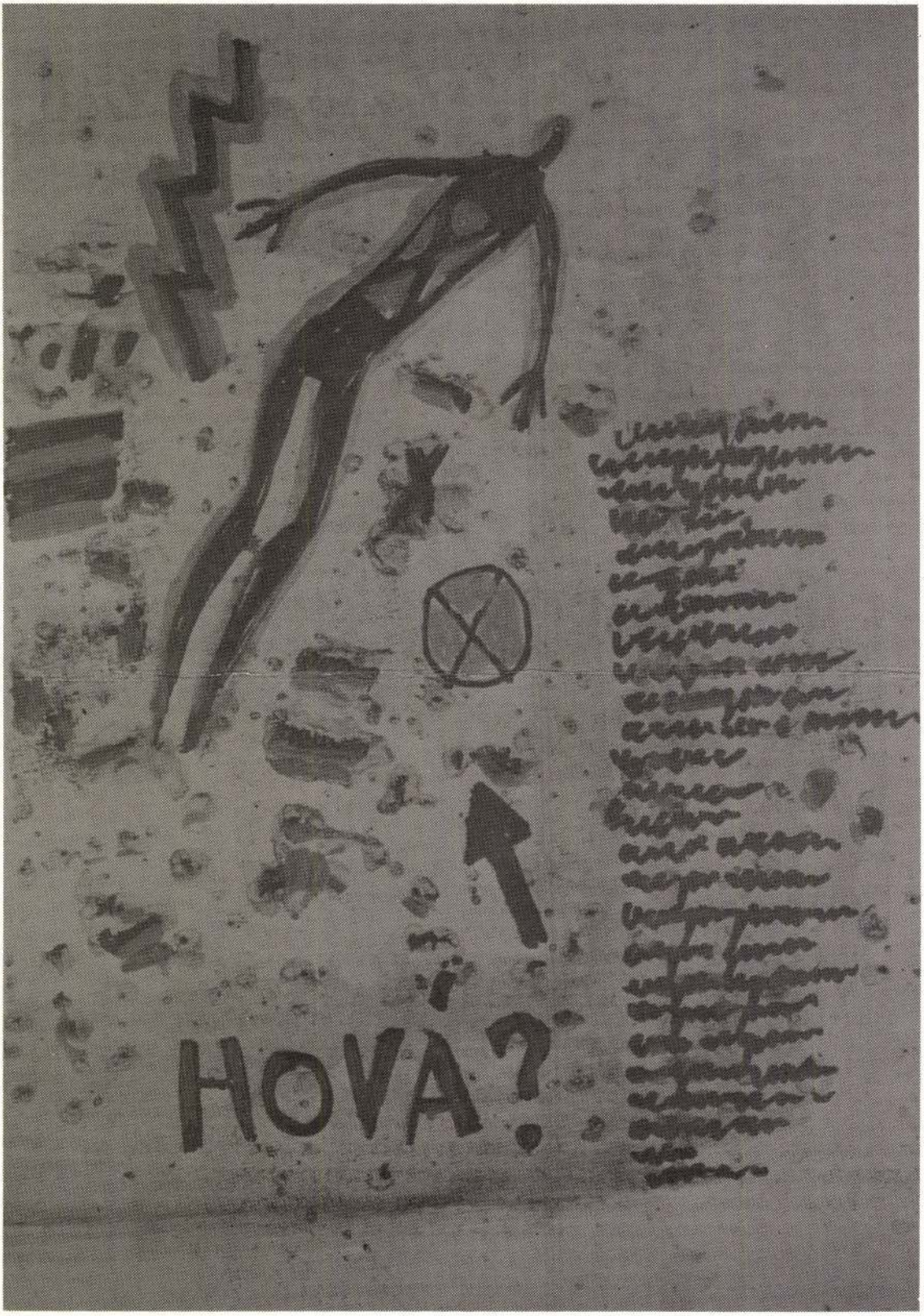
HOVÁ?

Ára: 16,– Ft

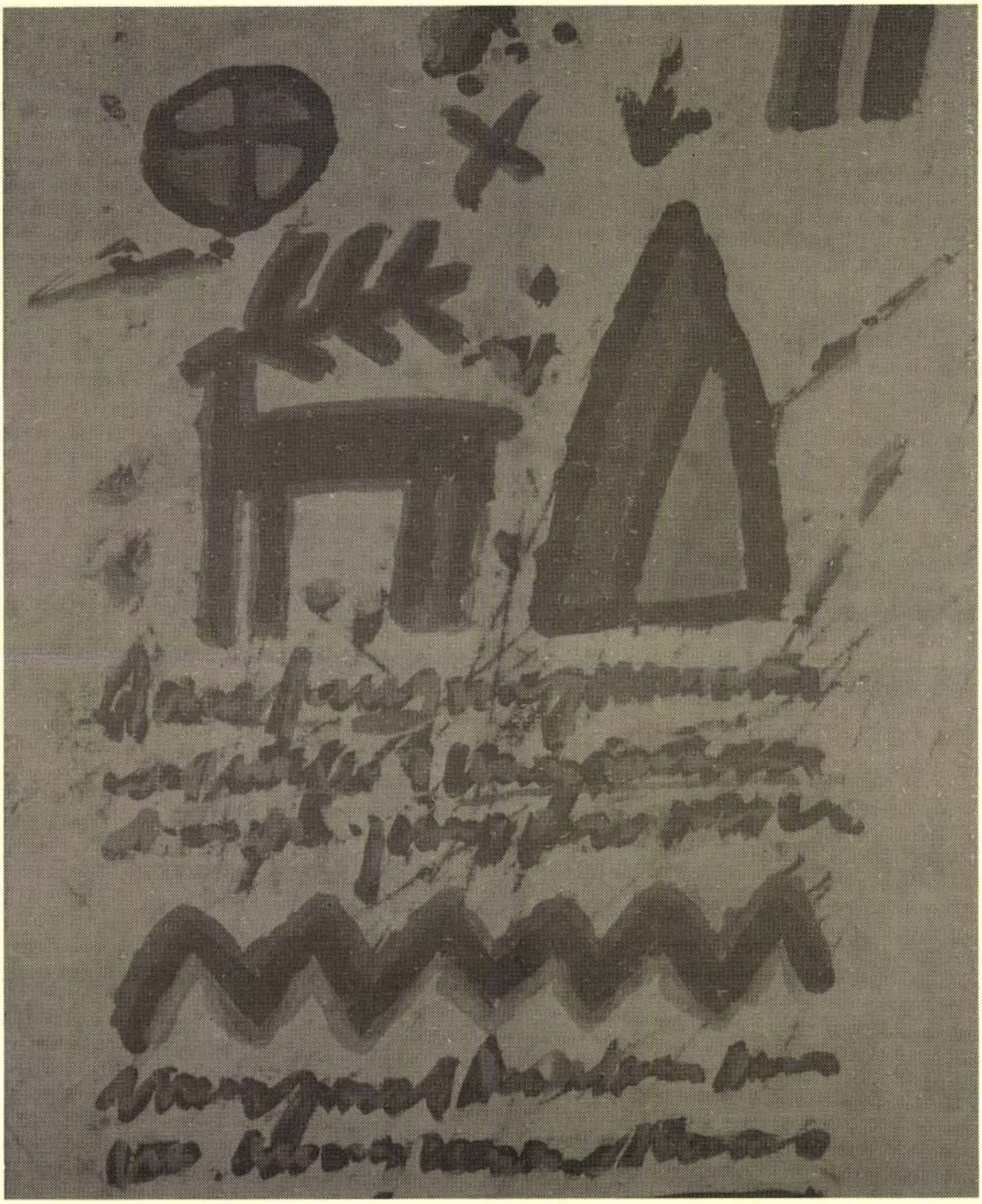

palócföld

TÁRSADALOMPOLITIKAI, IRODALMI, MŰVÉSZETI FOLYÓIRAT 1987/5·XXI.

órákig álltam: bemenjek-e,
hazakullogjak-e. többnyire esett
kívül-belül.
a kutyám
jött velem, egy képzelt sárga
korcs. ha fölpattantam, visszarántott.
a villanypózna áll a Váci utcán,
a könyvesbolttól távolabb kicsit.
„áramütés",
mondja a fülszöveg. a verseket
egyáltóhelyben ott olvastam el. ha
hallgatok se számít. rázkódjon,
ami bír. most pedig fölhúzom az órát
és lefekszem.

O

a többiek, körül: viszonylatok.
nem barátok, de tárgyaknak erők.
mindegyikükkel másképpen csalok,
legföljebb így nem lesznek érthetők.

ne pirulj el, csak süsd le a szemed,
én bús fivérem, ettől szép az élet,
a sulykot vagy önmagad elveted,
és megnézed, hogy melyik hol mit érhet.

örülsz, a kezed összedörgölöd,
kit érdekel, hogy mennyire unod,
az arcodon még nem hagyott nyomot,

de fontos ez? hogy így vagy úgy sürög
az ember? egyszer kihallgathatod:
ezt mind szabad, nem érted? várhatok.

O

ma meztelen vagy. állj anyád elé.
a reszketésed nemcsak céltalan:
hamis. tudod hibáid. van elég.
élni kevés, szerezz hozzá hamar.

erőt a négy elem adott. te lépsz.
a szobor szól. a csönd mozdul. hiába.
a márvány forr. nem fehérebb, de árva,
áttörtebb így: a lüktetésre kész.

anyád halott. nem vízben lelt halálra,
megsimogathat, nem kell félnie,
magával nem ragad, nem mész vele,

pedig becéz. hív. sziklákra és a fákra
esküszik. átfon már: gyökér a lába.
beszélsz: szobor szól. halkuló zene.

HUNGARY
HONDA

A

palócföld

megkérdezte

Juscsák Györgyöt
a MÁG igazgatóját:

Érdemes-e a kultúrára pénzt költeni?

Juscsák György, a Mátraaljai Állami Gazdaság igazgatója, a XIII. pártkongresszus óta a Központi Bizottság tagja, 43 éves. Amolyan sűrű ember; küllemét nézve mindenképp, akit észrevehetően jelentős energiák feszítenek. Irodája, ahol beszélgettünk, nem hivalkodó, de elegáns. A falakon jó képek függnek, a tárgyalóasztal mögötti sarokban szép faszobor díszlik.

Meglehet, többek számára nem szimpatikus, amit a pásztói székhelyű gazdaság igazgatója kifejtett, nevezetesen az, hogy véleménye szerint, a kultúra igenis áru, s aki támogat, az követelhet is. Meg kell mondanom, magam sem vagyok képes teljességében elfogadni ezt az álláspontot, azonban el kell ismerni, érvei a valóság talajából nőttek ki, megfontolásra- és elismerésre méltóak. S még valami: egy pillanatra sem állította, hogy nézete az egyedül üdvözítő, csupán azon indítékokat sorolta fel, amelyek alapján az általa vezetett gazdaság költ jelentős összegeket a meglehetősen szélesen értelmezett kultúra támogatására.

Amikor megállapodtunk ebben a beszélgetésben, gondolkodni kezdtem azon, mit is mondjak, hogy az ne tűnjék hetvenkedésnek. Már csak azért sem, mert ezt nem mi, a Mátraaljai Állami Gazdaság találtuk ki, ez korántsem saját specialitás. Kiindulópontként talán annyit, hogy az életet nem lehet darabokra szaggatni. Születés, halál, munka, kultúra – mind elválaszthaatatlanok egymástól, s egy vállalat sem koncentrálhat kizárólagosan a munkára, noha értelemszerűen ez a legfontosabb feladata. A másik ok, hogy mecenatúra azelőtt is volt. Régebben mondjuk egy Esterházy, egy Széchenyi, a közelebbi múltban az állam, a politika, napjainkban pedig ismét előtérbe kerültek az egyes személyek, a különféle intézmények, vállalatok. Ennek – számos egyéb tényező mellett – oka az is, hogy a központi elosztásból a korábbiaknál kevesebb jut kulturális célokra. Azt pedig talán hangsúlyozni sem kell, hogy alapvető fontosságú kérdés: miként viselkedik egy nemzet – aminek mi úgy is, mint egyén, úgy is, mint intézmény, a tagjai vagyunk – a kultúrával szemben?

– *A gazdaságot nézve mit jelent mindez?*

Gazdaságunk a hetvenes évek elején nagyon mélyről indult, a rangsorban hátul kullogtunk. Amikor az okokat kerestük, azt tudnunk kellett, hogy nem az itteni emberek vétkesek elsősorban a megsokasodott gondokért. Azt is tudtuk, ha az embereket a korábbinál hathatósabb munkára akarjuk fogni, akkor érzelmileg is hatni kell rájuk. Ennek eszköze a kultúra, ami számunkra az iskolát, a sportot, az egészségügyet, mindezek támogatását is jelentette.

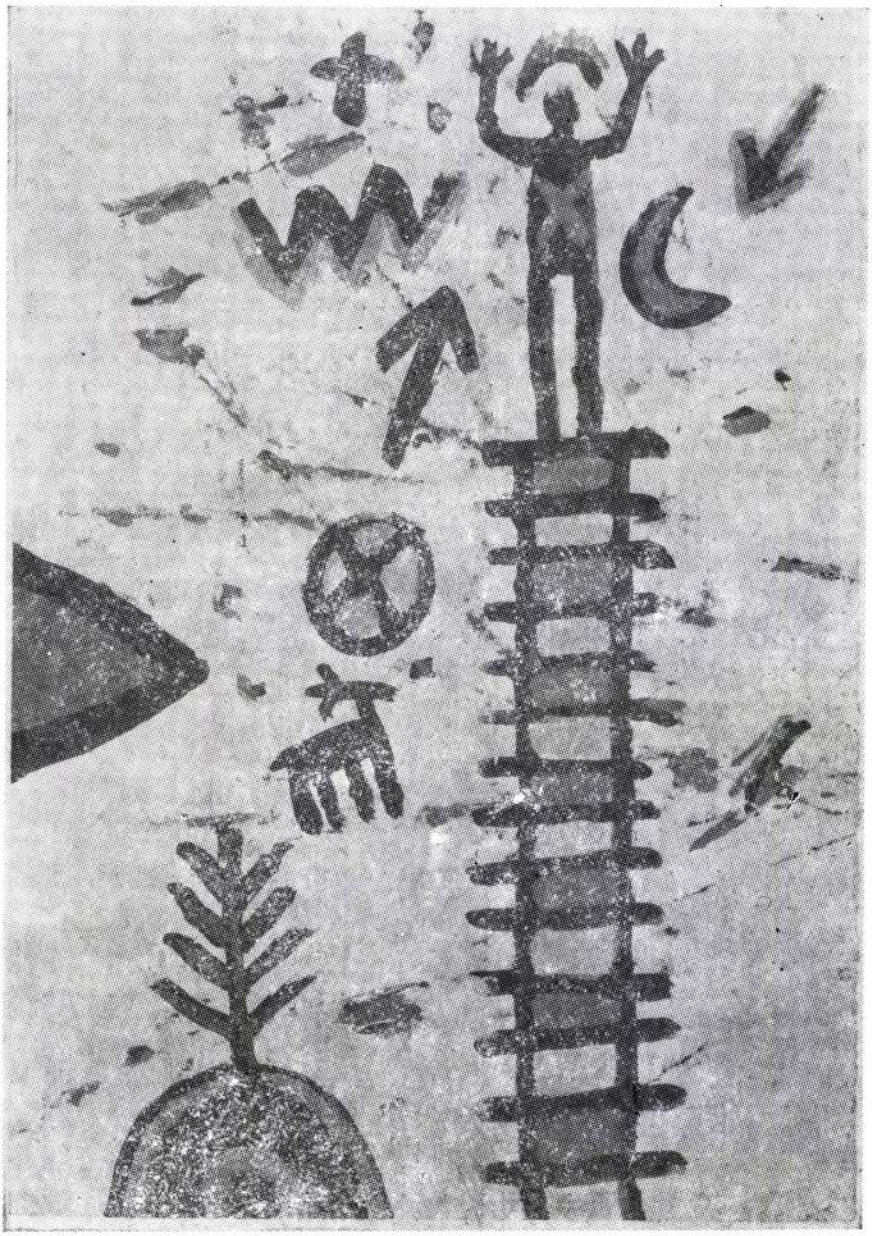

MONOSTORI IMRE

Németh László Tanú-vállalkozása – kortörténeti metszetben

NÉHÁNY MEGJEGYZÉS A „HARMADIK ÚT"-RÓL.

A korszak, a 30-as évek eleje-közepe a legújabb kori magyar történelem egyik legbonyolultabb időszaka. A gazdasági világválságé (amely nálunk még korábban is kezdődött és tovább is tartott, mint a nyugati országokban), a bethleni konszolidáció összeomlásáé, a jobboldal megerősödéséé, egy sajátos, demokratikus mázzal álcázott és fasisztikus elemekkel átszőtt, erősen nacionalista államgépezet működéséé. Másfelől a – legszélesebb értelemben vett – magyar progresszió eszmeileg rendkívül differenciált, sőt rétegein, csoportjain belül is ellentmondásos. Még élesebbek természetesen azok az ellentétek, amelyek e progresszió *fő* irányzatait választják el egymástól. (Gondoljunk csak a legnagyobb és leghevesebb vitákat indukáló népi-urbánus szembenállásra, avagy a szociáldemokrata-kommunista ellentétekre.)

A magyar progresszió nagyobbik része ideológiai-politikai színképének leginkább szembetűnő jelensége a két szélső politikai pólustól (a szélsőjobboldaltól, illetőleg a kommunista mozgalomtól) élesen elhatárolódó, valamiféle tertium daturt kereső, nagyon is *sajátságos (mert sokszínű!) középutasság.* E sokarcú politikai jelenség ugyanakkor voltaképpen néhány fő góc köré vonható össze és egy polgári demokratikus, egy szociáldemokrata „reformista" s egy „paraszti szocialista" társadalomkép *mint perspektíva irányaiban* helyezhető el.

A fasizmus németországi győzelme, illetőleg a szocializmus gyakorlatának sztálinizmussá torzult válfaja egyaránt azt a felismerést látszik igazolni a magyar progresszió legnagyobb és szellemi hatásait tekintve is legjelentősebb részében (amit csak megerősít a bukott proletárdiktatúra történelmi ténye), hogy „a magyar élet antiómiái"-nak feloldását szélsőségektől mentes úton, utakon lehet és kell keresni. A „középutasság", a „harmadik út", harmadik utasság *ebben az értelemben* és pusztán *önmagában* tehát korántsem minősíthető eleve retrográd eszmének, illetve gondolkodásmódnak. A minősítés árnyalása csakis a konkrét történelmi-politikai helyzet elemzése, és a konkrét esetek, konkrét szerzők konkrét műveinek megítélése nyomán jogosult. Mert hiszen *konzervatív körökben is* fontos szerephez jut a „harmadik út" eszméje: itt is elfordulást jelent a politikai szélsőségektől egy közelebbről meg nem határozott *reform* jegyében. Az „aktív, katolikus orgánom" alcímet viselő *Korunk Szavá*ban írja például 1935. tavaszán *Acsay Tihamér* a következőket: „A közéletnek túlságosan szimplex térképezése volna, ha csupán két világtájat lehetne meg-

SEX

JOBBÁGY KÁROLY

Változatok egy utazásra

I.

A vonaton nem olvasok,
Csak nézem, hogy az út
– amíg a szerelvény robog –
vissza (múltamba?) fut. . .

Múltam? Pár órám, tegnapi,
de akkor is a „múlt".
Még tündökölnek színei,
ereje megfakult.

Irigylem is, hogy visszamegy,
s azt, mit elhagytam én,
(az hogy miért, most egyre megy)
ott leli a helyén,

a régi utcát, házakat,
a mosolyt, ölelést. . .
Mindez ragyogni néki fog,
akármilyen kevés. . .

Én meg. . .
De hiszen este már
otthon, szokott helyen
ülök. . .
De elmúlt ott a nyár
fél napja – nélkülem.

II.

A vonaton nem olvasok,
csak nézem szomjasan
– amíg a szerelvény robog –
a tájat. . . Hogy rohan!

Hányszor láttam már? S nem tudom
levenni a szemem
róla.
Talán búcsúzkodom
mindentől csendesen?
Talán érzem, hogy nem soká,
kis időt látom ezt,
ahogy a táj az ég alá
lassan becsúszni kezd,

aztán lebuknak hirtelen
a fák, s a Nap velük.
Elfog a jeges félelem,
e látvány szíven üt.

Végem van! Így lesz akkor is,
amikor én megyek?
így tűnik el a fényem is
s az őrtálló hegyek?

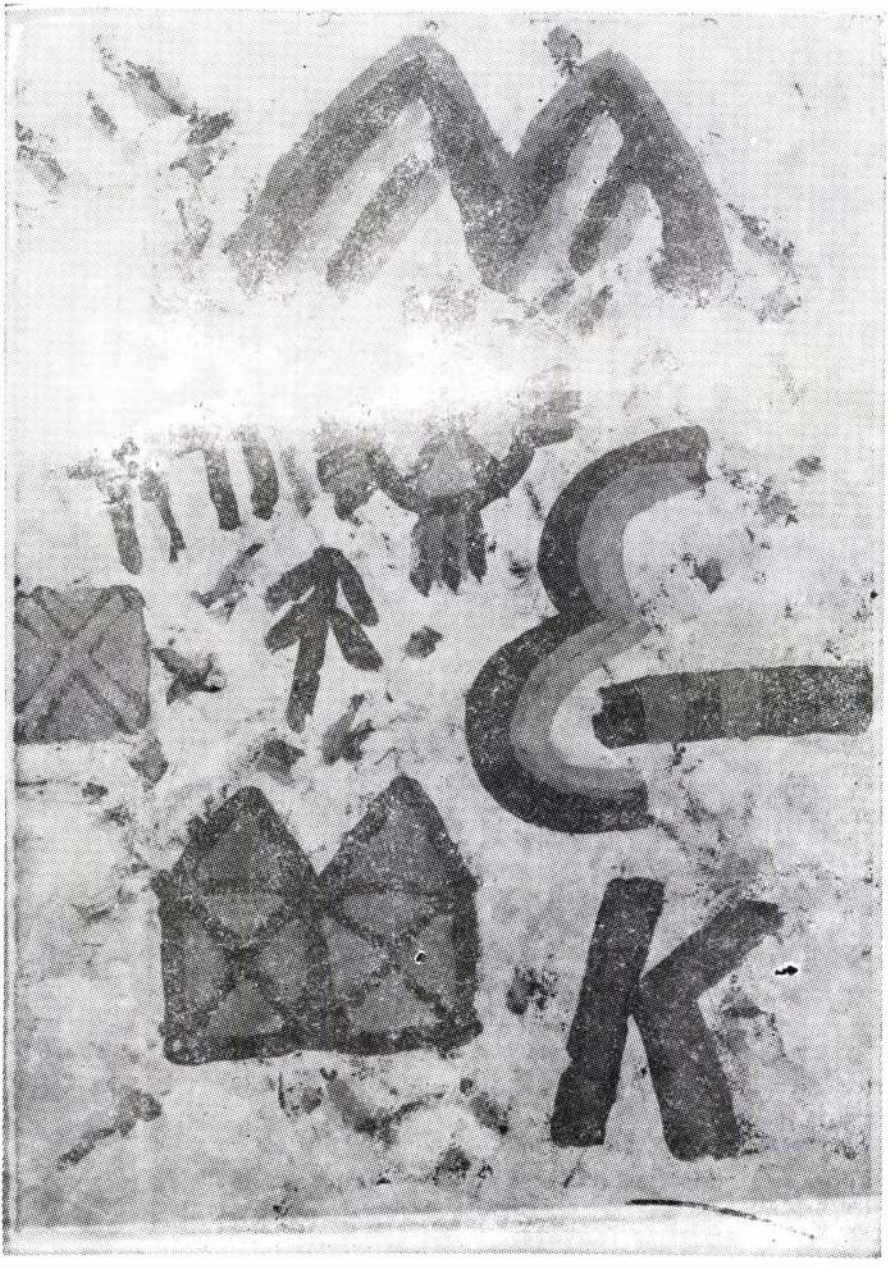

ablak

Szibériai színek

Megvallom, izgatottan és örömmel olvastam el azt a nagy csomag kéziratot és a Lángok... *(Ognyi Kuzbasszsza) című folyóirat legfrissebb számait, amelyeket a* Palócföld *szerkesztősége Kemerovóból kapott, és továbbítottak hozzám azzal a céllal, hogy ezekből készítsek összeállítást a lap számára fordítótársaimmal.*

Jól működő beidegzettségünk a változás jeleit keresi mostanában, ha a szovjet valóságról szóló írás kerül a szemünk elé. A gorbacsovi „nyilvánosság" megnyitotta a kapukat bátor, szókimondó alkotások s korábban nem publikálandónak nyilvánított művek előtt is. Úgy érzem, a változó szovjet közélettel kapcsolatban itt, nálunk eleinte afféle illegális izgalmakra hangolt érdeklődés is volt, de a „suttogó figyelmet" maguk a markánsan megmutatkozó, bemutatkozó alkotások elég hamar átvezették a politikus számára is kívánatos közös gondolkodás mezőire. Ezt az újat nem elég tudomásul venni. Új magatartást hív, kíván.

Szibériáról szólva különösen igaz, hogy ez a politikai „új" látványos, a táj változó képében, az új építkezésekben már korábban megjelent „újjal" jár együtt. A kemerovói barátok írásai a táj heroikus átszerveződéséről s a magukat alakító emberekről szólnak. Internacionalista emlékezet, hazaszeretet, a táj, az új terheléseket viselő ember, a töprengés-vívódás színei, tényei beszélnek az itt következő oldalakon.

Vil Rugyin *Zalka Mátét bemutató dokumentumírása térben és időben teremt kapcsolatot két haza között, s a huszadik századi történelem két fejezete között.* Zinaida Csigarjova *mai témájú novellájának olvasásakor a festőművészfőhőssel együtt éljük át egy szinte kegyetlenül pontos történet megtisztító feszültségét. Csigarjova – mint mondani szokás – „elevenbe vág". Elgondolkodtat, hogy milyen szikrázóan képes tudatosítani egy önmagán túlmutató problémát.*

Hadd mondjak néhány szót a számomra legkedvesebbekről, a versekről is. Amikor válogattam, majd lefordításukról beszélgettem Győri Lászlóval, Kiss Benedekkel, Lothár Lászlóval, Mezey Katalinnal, Rózsa Endrével *és* Végh Miklóssal, *bizony sajnáltam, hogy nem mutathatunk be még több lirikust és még több alkotást. Alkotó érzékelés, egyéniség-ízlelgetés, munkaismeretség kezdete volt ez. Lehet, hogy lesz folytatása...?*

Örömmel nyújtjuk át a kedves olvasónak ezeket a szibériai színeket.

KONCZEK JÓZSEF

Ø Göhring Teofil

l.

Emlékkap Sopr. 1897

25. l.

Elnök Ur,
sztelt Uram!

178/1914 sz. a. kelt szives
kában vagyok. Amit évek
t alázattal kértem, amit
tóságoknál sürgettem;
ó években nehéz visszo-
e már alig mertem remél-
teljesült.
remény elérett Méltó-
tos támogatásának kö-

Götz Jakab

festő

l. Götz Jakab.

L.

Szendrey - Szultiványi

592. l.

Eszék.

A Neueste Vorstellung ur
Höchstglücklichen Progressen
von Lothringen Anführung, Vor
Christlichen Armee und Ruinir
daselbst befindlichen Weltber
Jahrs feliratú és Gedruckt ir

DER HVPTPASS ES
szemlélhető a Draw fl-on az e
zi malommal, az előtérben pe
hiddal.

Rm., mér. a rl. 2

198-9

Gölcz Jakab

MDK

A nagyváradi székesegyház oltárképeinek javításáért 1832-ben 10,068 forintot kapott.

Bunyitay Vince: A nagyváradi latin szertartású székesegyház. Nagyvárad 1880.
eml. L. 38. old.

Gölcz Jakab, festő, l. *Götz Jakab.*
Gölz József, l. *Geltz J.*

(Geltz)

Gölcz József (Götz)

festő és arcanyomó
Aradon 1856 körül.

Aranyozta az arad-gájai
ref. templom részére ajándékul felajánlott tabernakulumot, feleségé ennek a templomnak két oltárpárnát és egy oltárterítőt ajándékolt.

Történelmi Adattár Csanád-egyházmegye hajdana s jelenéhez. Temesvár 1871.
166. l.

Gölz József

festő

1838

l.

Papp Nagyvárad

66. l. - 71. l. (G. Jakab-nak írva) 87. l.
(G. Jakabnak írva)

Vörösberenji ásatás VI. 186.

Göltz József

41

MAGYAR MUVESZET

1933. 93

izgalmas kor- és társadalomrajz. A nagy per eredeti iratai és egész lefolyása. Az igazság diadala! 612 oldal. Ára 15 P.

ÁRSÁG NÉPRAJZA

íme annak a négykötetes vető műnek, melynek I. te karácsonykor jelent . További kötetek félévent következnek! Minden et többezernyi illusztrával, műmellékletekkel, a ktudósok írásában ismerrendszeresen és alapvetően életét. Minden benne van e kötetekben, amit népi kultúránkról tudhatunk és tudnunk kell. Hatalmas arányokban felépülő tudományág virágzik ki a tudós szerzők munkája nyomán. Az I. és II. kötet a tárgyi néprajz, a III. és IV. kötet a szellemi néprajz.

A négykötetes mű ára 80 P. — Előnyös részletfizetési feltételekről és a mű részleteiről kívánatra bő tájékoztatót küld a kiadó: Királyi Magyar Egyetemi Nyomda.

földr
Pári
tott
bérc

szak
fess
Fra
ford
Fra
elju
zett
a T
besz
szer
s kö
han
d'A
sorá
tagı

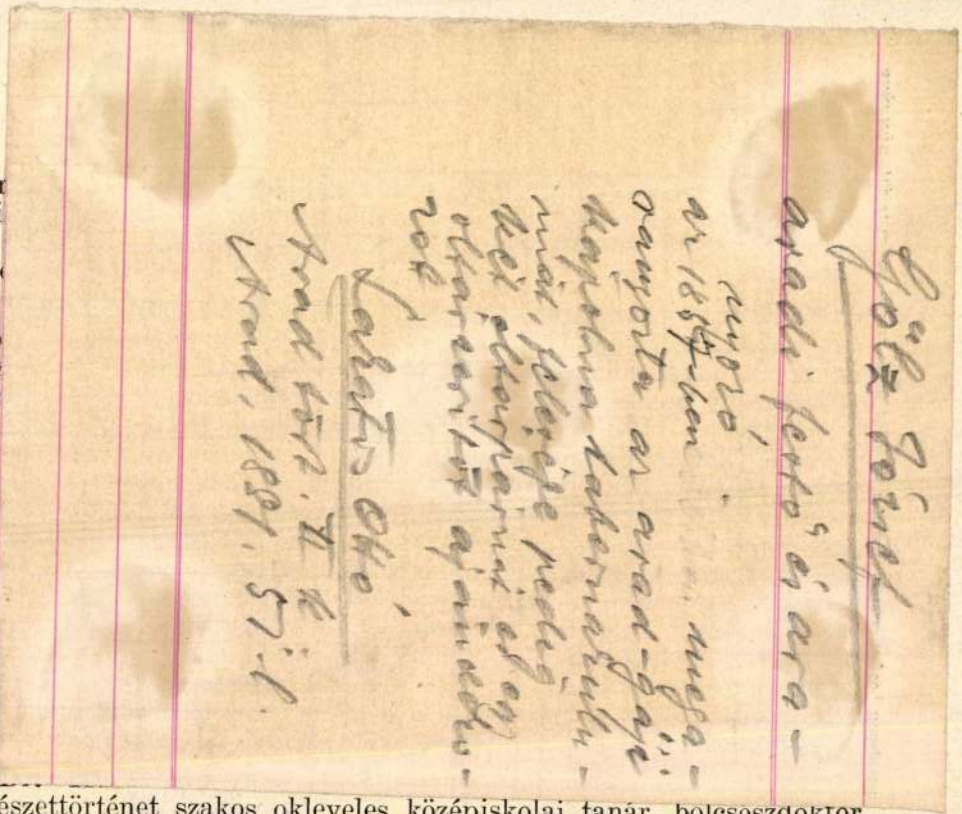

művészettörténet szakos okleveles középiskolai tanár, bölcseszdoktor,

tanulmányokat végzett. A Sorbonne-on különösen Halbwachs, Bayet (szociológia), Millet, Guillaume, Stern (pedagógia, filozófia, pszichológia), Lavedan (művészettörténet) Momet, Bouches és Bruneau (francia nyelv és irodalom) előadásait kísérte figyelemmel. Szociológiai tanulmányainak kiegészítése céljából eljárt a Jeunesse Ouvrière Catholique összejöveteleire, s közelebbről megismerkedett a szervezet célkitűzéseivel s belső szellemével. Értékes pedagógiai tapasztalatokat jelentett számára a Collège d'Hulst katolikus leányliceum óráin való részvétel, melyre Mgr. Beaupin, a Comité Catholique de française à l'étrenger elnöke útján kapott engedélyt. A Louvret, a múzeumokat, magángyüjteményeket és kiállításokat szorgalmasan látogatta. A Bureau d'Acceuil kirándulásain megismerte Párizs környékét, Normandiát és a Pyreneusok vidékét.

Dr. Raabstern (Just) Béla (1906, Pozsony, róm. kat.), bölcsészetdoktor, okl. középiskolai tanár, író a második félévre nyert ösztöndíjat a modern francia irodalom tanulmányozására.

Soltész János (1916, Nagybánya, ref.), görög-latin szakos, szakvizsgás tanárjelölt, Budapestről, az Eötvös-kollégium egészéves kiküldöttje a párizsi École Normale Supérieure-ben. Itt és a Sorbonne-on részt vett a felsőbbfokú görög és latin kollégiumokon s az esztétikai előadásokon, az École és a Bibliothèque Nationale páratlanul gazdag görög és latin könyvanyagában pedig a görög tragédiával foglalkozó

Gölz József

l. Geltz J.

L.

Szendrey-Szentiványi

5921.

Érsekujvár.

A középtérben látjuk a
Körülötte az ostromló török
rei egyenként vannak megnevez
tok küzdenek. Fölül jobbra (E
dék térképét szemléljük. Fel

WARHAFTIGE ABBILDUNG DER
VESTUNG NEŰHEŰSEL WIE D
von einem Ingenieur dase
ist Communiciret worden

magyarázó szövegének kezdete
jezése: G. Des Feindes Werck

Rm., mér. a rl.

Göltz József

festő 1838.

l.

Bíró Nagyvárad

86, 87. l.

lásd Kelz- alatt is

uomo di Padova.

Goldner László
festő

Sok képen, mint pl. a „Róma a város" – on több dimenziót egymásba épít a művész.

Horváth Béla: Kiállítási naptár
Művészet, 1974. április – 47 oldal.

Göldner Bitor /sic/ MDK

A "Markó Károly kiállitási terem" felavatása /jul. 15/ alkalmából rendezett kiállitáson szerepelt.

--: A nagymarosi művésztelep a realista képzőművészetért.
PESTMEGYEI NÉPUJSÁG, 1956. aug. 5.

D Göldner Georg

asztalos

1657. Nagyszeben

Albrich Hans

Göldner László
festő

A ki állításon bemutatott festmények témája római emberek, jellemábrázoló portrébetétes kompozíciók itáliai környezetben.

Horváth Béla: Ki állítási napló.
Művészet, 1974. április – 47 oldal

MDK

Göldner Mária 23 é. tanuló Baja

Tanulm.fej, szén

Ifjuságí Képzőm. és Iparm. kiáll. N.Szal. 1950. jun. 9.1.

S. Göldner M.
festő

M.D.K.

"Virág a festiszetben képki állítása 1955-ben.

Solymos Ede: A Tűrz István Múzeum története és ismertetése, Baja 1958. 24 l.

MDK

S. Göldner Márta

G. Ádám Mária és S. Göldner Márta szekszárdi kiállításáról

Vasárnap, november 10-én nyílt meg a szekszárdi Balogh Ádám múzeumban Göldnerné Ádám Mária és Solymosné Göldner Márta bajai festőművészek kiállítása. A kiállítás megnyitása rövid ünnepség keretében történt, ahol Vasváry Jenőné gimnáziumi tanárnő tartott beszédet és közreműködött a szekszárdi Liszt Ferenc zeneiskola énekkara Bodonyi Ferenc karnagy vezényletével.

Függetlenül a kiállítás anyagának kritikájától, dícséretesnek kell mondani a szekszárdi múzeum kezdeményezését, amelynek keretében Szekszárdon a környező városok képzőművészeinek alkotásaiból rendeznek kiállításokat, a Tolna megyei művészek pedig a szomszédos városokban rendeznek kiállításokat.

A két művész, anya és lánya — és ez a kiállított anyagok egységessége szempontjából nem lényegtelen — figyelemreméltó képanyaggal lépett a szekszárdi közönség elé. Valamennyi képen meglátszik a mesterségbeli tudás, az elmélyült munka. Az egész anyag együttvéve és az egyes képek külön-külön is bájosak, mindegyiken a női lélek finomsága, érzékenysége tükröződik. Kellemes benyomást keltett a nézőben s ebben az esetben igen dícséretes, hogy nincsenek nagy végletek, a kiváló alkotások mellett nem találhatók gyenge művek, egységesen jó, a Tolna megyei és környékbeli színvonalat tekintve, átlagon felüli a nívó, a hasonló körülmények között dolgozó képzőművészek alkotásait figyelembevéve.

Az elismerés és annak megállapítása mellett, hogy a szekszárdi múzeumnak feltétlenül erkölcsi sikerét jelzi a színvonalas kiállítás, nem szabad elhallgatni a hibákat sem, s elmondásukban a kiállító művészek ne sértő szándékot lássanak, a segíteniakarás, az őszinte bírálatot inkább.

A kiállított anyag kissé egysíkú, sőt, egyhangú, azzá teszi, hogy a virágcsendéletek uralják a két termet, alig néhány tájkép szakítja meg csupán ezt az egyhangúságot és az egyetlen portré, amely kiemelkedő darabja az anyagnak, bár kissé keménynek érzem. Ami a stílusbeliséget illeti, nem jut túl a kiállított anyag az impresszionizmuson, amely ma már, eltekintve néhány „nagy"-tól, túlhaladott irányzat, különösen ebben a provinciális formájában.

Ilyen rövid bírálat nem térhet ki részletesen a kiállítás valamennyi erényére és hibájára, végülis az összhatást tekintve, azzal kell befejezni hogy a kiállítás értékes, s elismeréssel kell nyilatkozni a művészek munkásságáról.

L. Gy.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa

Hajáttúló Cíny, 35 an
Gip. 1959.

azt a hálóba továbbítja. A játékvezető azonban talpalás címén nem adja meg a gólt. Ez helytelen ítélet volt, mert fordulásból küldött lövésnél talpalásról szó sem lehetett.

Bírálat: Dícséretet érdemel a nagykanizsai csapat, amely tervszerűbb játékkal idegenben is 2:0-ás vezetésre tudott szert tenni. A hazai csapat nagyon későn kapott észhez, amikor már a győzelmet kicsikarni igen nehéz volt. Noha a játékvezető egy teljesen szabályos bonyhádi gólt nem adott meg, a mutatott játék alapján a döntetlen eredmény igazságosnak mondható. Jók: Hegedűs, Horváth, Pataki, illetve Mészáros, Stefanek, Volusek.

Tóth István

Tolna m. Népujs.
1957. nov. 14

Könnyebb a mos
Kevesebb szappa
ha

Építők figyelem!
Építőkő szállitását hetvehelyi, erdősmecseki és balatonvidéki kőbányákból bármely vasútállomásra vállaljuk. Megrendelés telepeinknél feladható.

MDK

Göldner Márta

Tanulmányfej, szén

A bajai "Fesztivál" Képzőm. Kiáll. kat. Bajai Múzeum 1949. jul. 3./

MDK

Göldner Márta

Trágyásszekér, of.

Tanulmányfej, of.

A bajai "Fesztivál" Képzőm. Kiáll. kat. Bajai Muzeum 1949. jul. 3.

Goldner Miklós
festő

A művész 1948-tól egész sor hanai bemutatón szerepelt művével. Mostani kiállítását az Országos Kiállítási Bizottság és a Képcsarnok meghívására rendezte.

Horváth Béla: Kiállítási naptár
Művészet, 1974. ápzelis – 47 oldal

Göldner Miklós
festő

A művész számos műve található
közgyűjteményben, illetve állami
tulajdonban a tőlle között a Magyar
Nemzeti és a Bécsi Galériában.

Horváth Béla: Kiállítások Magyar
Művészet 1944. április - 47 oldal

Göldner Miklós
festő

A művész ezuttal mintegy 50 olajfestményt állított ki, amelyek a fele itáliai tanulmány útján készült.

Horváth Béla: Kiállítási naptár
Művészet, 1974. április – 47 oldal

Göldner Miklós
festő

A művész kiállításának anyaga általában 1972-1973-as évjáratú.

Horváth Béla kiállítási naptár.
Művészet, 1974. április - 47 oldal.

Gödöllei Mihály
festő

Gödöllei Mihály kiállítás az egri
Rudnay Gyula teremben április
25-én nyílt meg. Ez a művész
negyedik önálló kiállítása.

Horváth Béla: kiállítási napló
Művészet, 1971 április - 47 oldal

Göldner Miklós
festő

Göldner Miklós 1929-ben Szolnokon
született. Mestere 1947 tól 1953-ig
Rudnay Gyula Kossuth díjas festő-
művész volt.

Horváth Béla: Kiállítási naptár
Művészet, 1974. április - 47 oldal

A KÉPCSARNOK VÁLLALAT

MEGHÍVJA ÖNT

GÖLDNER TIBOR

FESTŐMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁNAK

ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA

1963 SZEPTEMBER 7-ÉN, SZOMBATON

DÉLUTÁN 1/2 1 ÓRAKOR

MEGNYITÓ BESZÉDET MOND:

DR. FEHÉR ZSUZSA

MŰTÖRTÉNÉSZ

DERKOVITS GYULA TEREM

BUDAPEST VI, LENIN KRT. 63

Földes Tibor

Fk. Dr. Balázs Istvánné — 2993 fnyv 1

KÉP CSAR NOK

MEGHÍVÓ

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Göldner Tibor

PESTI MŰSOR

1963 SZEP 19

1021

Kiállítások

BARTÓK ARCHIVUM (II., Országház u. 9): **Bartók—Kodály emlékkiállítás.** Nyitva: kedden, csütörtökön 12—16, szombaton, vasárnap 10—13 óráig.

CSÓK ISTVÁN GALÉRIA (V., Váci u. 25.): **»Bakony—Balaton« — a Veszprém megyei képzőművészek kiállítása.** Nyitva: 9.30—18, szombaton 10—15, vasárnap 10—14 óráig.

DERKOVITS GYULA TEREM (VI., Lenin krt. 63): **Göldner Tibor festőművész kiállítása.** Nyitva: 9.30—18, szombaton 10—15 óráig. (Vasárnap zárva.)

KULTURÁLIS KAPCSOLATOK INTÉZETE (V., Dorottya u. 8): **A Koreai Népi Demokratikus Köztársaság 15 éve.** (Fotókiállítás.) Nyitva: hétfő kivételével 11—19 óráig.

MAGYAR NEMZETI GALÉRIA (V., Kossuth Lajos tér 12): **Bulgária művészete az ókortól napjainkig.** Nyitva: hétfő kivételével 11—19 óráig.

MŰCSARNOK (XIV., Hősök tere): **Magyar népművészet.** Nyitva: naponta 10—20, vasárnap 10—21 óráig.

»A SIVATAG HAJÓJA«
Előadó: **Orbányi Iván**
Előadás után bemutatják
a **»Prágai Állatkert«** című filmet
BARLANG MOZI
(Állatkert)

Kedden, 17-én du. 5 óra
MI A VILÁGNÉZET?
MOM MŰVELŐDÉSI HÁZ
(XII., Csörsz u. 18.)

Szerdán, 18-án 6 óra
HOGYAN ÉL SPANYOLORSZÁG?
Élménybeszámoló
Előadó: **Sirokmány Lajos**
KÖZLEKEDÉSI KLUB
(VI., Csengery u. 68.)

Göldner Tibor

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

PETŐFI NÉPE

1967 JUL 23

1021

Göldner Tibor linóleummetszete.

UNK

A korszerű konyha

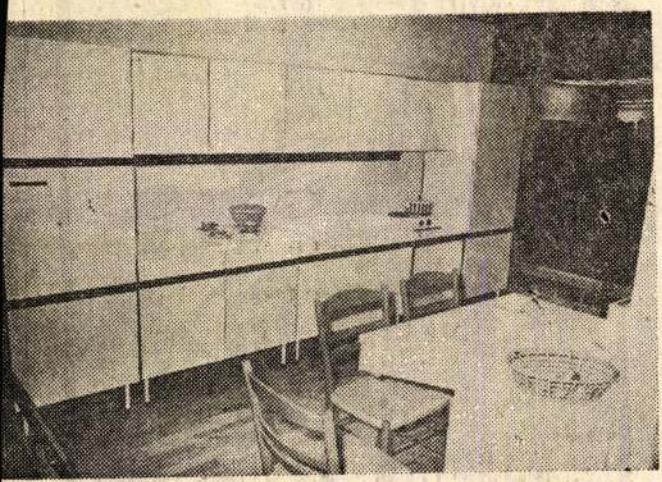

Először a Budapesti Nemzetközi Vásáron mutatták be a kö-
égnek, de az érdeklődésből már ott is következtetni lehetett
hogy nem marad megrendelő nélkül a képünkön látható
haberendezés. A szekrényelemekbe többek között hűtőszek-
t, asztallá alakítható munkapultot, mosogatót, páraelszívót
tettek. Így akár egyetlen fal mentén elhelyezhető min-
kséges berendezés és használati eszköz.

ermekláb — gyermekcipő

agyar Ortopéd Társaság
t rendezett a korszerű
kcipőkről. Ebből az al-
ból nyilatkozott dr. Ben-
György, a Budapesti Or-
mányi Egyetem Ortо-
linika adjunktusa:

Egészségügyi szempont-
m kielégítő a gyermek-
választéka és minősége,
a gyártásnál nem veszik
éppen figyelembe az
égügyi követelményeket.
osság nagy része külön-

gombásodást okozhat, ami fer-
tőzések forrása lehet.

— Kisgyermek részére 4—6
éves korig általában nem java-
soljuk a félcipő hordását. Fű-
zős, magasszárú cipőre van
szükségük, amely jól rögzíti a
lábat. Félcipőben a puha, ru-
galmas, párnás gyermeklább
nem áll szilárdan. 4—6 évesnél
idősebb gyermekek hordhat-
nak olyan félcipőt, amely jól
kidolgozott, kényelmes, hajlé-
kony, rugalmas és az egészség-

Göldner Tibor

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

140

PETŐFI NÉPE

MÁR 12

1021

— A BAJAI Türr István Múzeumban ma délelőtt 11 órakor nyitják meg Göldner Tibor festőművész kiállítását. A megnyitóbeszédet dr. Solymár István, a Magyar Nemzeti Galéria főigazgatóhelyettese tartja. A kiállítás április 5-ig lesz nyitva.

nálati díjat, és mun-

at fizetünk. Tanácsi

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

PETŐFI NÉPE

Göldner Tibor

1021

1967. március 30. csütörtök

GÖLDNER TIBOR

kiállítása a Bajai Türr István Múzeumban

Nagy érdeklődés kíséri Göldner Tibor festőművésznek a Bajai Türr István Múzeumban megnyílt kiállítását. Dr. Solymár István, a Magyar Nemzeti Galéria főigazgató-helyettesének megnyitója képzőművészeti életünk jelenlegi forrongó állapotának felvázolása után a művész festészetének egyik legmeghatározóbb vonását, az őszinteséget hangsúlyozta.

Valóban, Göldner Tibor töretlenül jár a maga stiláris útján. Nem befolyásolja semmiféle „modernebbnek" tekinthető stílus- és eszmeáramlat. A magyar festészet hagyományaiból egyenesen származtatható le jelenlegi alkotásmódja, ennek ellenére nem valamelyik nagy előd profilja sugároz ránk képei láttán. Rendkívül változatos előadási módjában sem az egykori Rudnay-tanítvány, sem a posztnagybányai hatást nem tükrözi egyértelműen. Hatásátvétele a magyar festészettörténet igen sok — különböző irányú — törekvésének immár egyéni ízt kölcsönző ötvözete, új kapcsolatok, új vonatkozások keresése. Csakis ezzel magyarázható, hogy a szinte egy korszakban alkotott képek hol atmoszférikus problémafelvetéssel, hol változatos hirtelenségű oldottsággal, hol tömbszerű architekturával hatnak.

A különben nem egységes alkotói alapállást mégis rokonítja egy fontos meghatározó: a rendkívüli érzékenység, a mindent befogadó képesség, a könnyenalkotás adottságaiból fakadó lendületesség. A mesterségileg kifogástalanul felkészült festő szerteágazó érdeklődési köre témaválasztásában is megnyilvánul. A különböző karakterű tájak sokasága más-más előadásban sorakozik egymás mellé a kiállításon s ezt szerencsésen variálja az ember és környezete problémáinak — a külső és belső atmoszféra egymásra hatásának festői felvetésével.

A kiállítás egységes szintjéből azok az alkotások emelkednek ki, melyekben a kompozíció, a színkészlet és a felületkezelés a legteljesebben egyensúlyban van. Ezekben a művekben minden képalkotó elem egymás hatásfokát erősíti, a megjelenítés hangulati mondanivalóját egyértelművé, igazzá teszi. Az „Anya gyermekével" szordinált felületet adó, mégis gazdag színes líraisága, az „Olvasó nő", a „Műteremben" alkotói befeléfordulása biztos esztétikai egyensúlyt mutat, egyúttal pedig a művész tökéletes pszichikai eggyéválását témájával. A „Szemben Visegrád" lendületes nyugtalanságával, a „Fények-árnyak" tömbszerű zártságával, a téli természetet ábrázoló alkotások zord szépségükkel a remek tájképek legjavát jelentik. A csendéletek jól kapcsolódnak a tárgyszerűségből adódó festői lehetőségekhez.

Göldner Tibor tudja, hogy az egyéni fejlődés elképzelhetetlen az állandóan ható grafikai munkálkodás nélkül. A műfaj minden ágát képviseli a tusrajztól a monotipiáig. Számos kis remekmű bizonyítja, hogy a művész nemcsak studiumnak tekinti a grafikát, hanem önálló műfajnak is. „Cantata profana"-jával a bartóki életműből fakadó benyomásait rögzítette mozgalmas ritmikával, ösztönös élménysugárzással.

Göldner Tibor ezt megelőző 1963-as budapesti és 64-es bajai bemutatkozása már élénk visszhangot váltott ki. Nem szűkölködött szakmai elismerésben sem: több képét a Magyar Nemzeti Galéria szerezte meg. A mai Göldner Tibor töretlenül fejlesztette tovább régebbi erényeit, de sokrétűbb is lett. Tehetsége, vérbeli festői adottsága, temperamentuma további lehetőségeket sejtet. A város műértő társadalmának elismerése bátorít fel arra, hogy zárszóként mindannyiunk nevében gratuláljak szép, színvonalas kiállításához!

Aszalós Endre

emlékeket ébresztették bennem,

SAKK

Kecskeméti Vörös Meteor II. — Felsőfokú Gépipari Technikum 3:9

A második fordulóból előrehozott megyebajnoki mérkőzésen meglepő győzelmet arattak a főiskolások. Erről a mérkőzésről mutatjuk be a második táblán váltott Kun—Szauer játszmát. A sötét bábok vezetője az év elején került Mosonmagyaróvárról Kecskemétre. Bemutatkozása a Spartacus elleni csapatbajnoki mérkőzésen még nem járt teljes sikerrel, mert a kritikus állásban nem találta meg a nyerést, és kénytelen volt döntetlennel megelégedni. Ezúttal csattanós befejezéssel nyert.

CARO-KANN VÉDELEM

Kun — **Szauer**

Kecskemét, 1967.

1. e4, c6 2. d4, d5 3. ed:, cd: 4. Fd3 (Kis igényű lépés a francia védelem csereváltozatának mintájára. Jobb a 4. c4 lépéssel kezdődő Panov-támadás.) **4. —, Hf6 5. Fg5, Vb6** (Sötét máris átvette a kezdeményezést. Ez pontatlanságnak minősíti világos előbbi lépését, mert 6. Ff6:-ra Vb2: 7. Hd2, gf: következik sötét gyalognyerésével. Így kötelező világos következő lépése.) **6. b3, Hc6 7. c3, Fg4** (Világos vezérszárnyi gyalogállása már meggyengült. Ez a lépés provokálja f3 lépést.) **8. f3, Fh5 9. He2, Fg6** (Azért, hogy 10. Hf4 után világosnak ne maradjon futópárja.) **10. Hf4, Fd3: 11. Vd3:, e6 12. Ve3** (Fenyeget 13. Ff6: és 14. Hd5:) **12. —, Fe7 13. Ff6:** (Ha világosnak itt már szándékában áll a királyszárnyra sáncolni, akkor ez hiba, mert a nyitott g-vonal és a sötét mezők gyengesége sötét álláselőnyét növelik.) **13. —, gf: 14. Hd2, 0—0—0 15. Bc1, Kb8 16. 0—0, Bhg8** (A másik terv h7—h5—h4, Fd6, Vc7, Bdg8 felállás.) **17. He2, e5** (A rosszul álló vezér és huszárok lehetővé teszik sötét egyidejű szárnyi és centrumbeli támadását.) **18. Kh1, Bg6 19. Bf2, f5 20. Vd3, f4 21. Hf1, Bdg8 22. c4, Hb4 23. Vb1** (23. Vf5-re Ff6, mert 24. de: nem megy a f2B lógása miatt.) **23. —, Fh4** (Erre világosnak tovább kell gyengíteni állását.) **24. g3, fg: 25. hg:, ed:!** (A futót nem lehet ütni, mert 26. —, d3! után sötét jobb állás mellett nyeri vissza a tisztet.) **26. c5, Vc7! 27. gh:, d3 28. Heg3** (Nincs más 28. —, Bg1 matt miatt.) **28. —, Bg3: 29. Hg3:, Vg3: 30. Bg1** (30. Bcf1, Hc2 31. Vc1, d4 majd 32. —, He3 után sötét nyer.) **30. —, Vh3† 31. Bh2, Vf3:† 32. Bhg2** (32. Bgg2, d2 majd 33. —, d1V nyer.)

Bb8, Fa1 gy: b6, c5, d3, f7 (9) **Matt** két lépésben. (2 pont) **1. Hc4! 7. Loyd:** Kf2, Be1, Hd4 (3) — Kh1, Hg1, gy: h2 (3) Matt három lépésben (3 pont). **1. Be2!, He2: 2. Hf5!, 1. —, Hh3† 2. Kg3!, 1. —, Hf3 2. Kf3: vagy 2. Hf5.** Többen 1. Kf1? lépéssel vélték megoldani a feladványt. Erre sötét 1. —, Hf3! majd 2. —, Hd2† fenyegetéssel meghiúsítja három lépésben a mattot. **8. Umnov:** Kh6, Vg3, Bb2, Fa7, Fg2, Hd5, He4 (7) — Kd3, Be1, Hc1, Hh3, Fd2, gy: d7, e3, f2 (8) Matt két lépésben (2 pont). **1. Vd6!** 1. Vg6?-ra d6, 1. Vb8-ra e2† véd.

FEJTŐVERSENYÜNK

14. feladata

Ka1, Vf5, Ba5, Bg3, Fc5, Fh5, Hb1, He8, gy: a3, b2, g2 (11) — Kc4, Vh7, Be4, Be6, Fh3, Fh6, Hg6, Hg4, gy: b3, b4, b7, c6, g7 (13)

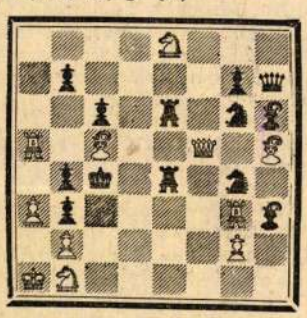

Matt két lépésben. (2)

Sakkhírek

Nagy érdeklődés mellett zajlott le a városi sakk-szövetség márciusi villámversenye: 1. Czár 17,5, 2. Gyarmati 17, 3—4. Csala és Balázs, 5. Szauer 14, 6. Dósai 13,5, 7. Soós 13, 8. Pallos 13, 9. Kiss 10, 10. Kun 9,5. A versenyen huszan vettek részt. — Az összetett versenyben is változott a sorrend. Gyarmati vezet Czár, Balázs és Csala előtt.

*

A megyei férfi egyéni sakkbajnokságot április 15—22-e között rendezik meg Kecskeméten. A versenyen elindul többek között Kalmár, Dr. R. Kiss, Kőrösi, Soós, Csala, Ábel és Czár is.

*

Az országos főiskolai sakkbajnokságot március 29—április 7-e között rendezik Budapesten. Megyénket Babinszy János, Szauer Ferenc és Virág Ferenc képviseli.

Czár János

Különvonat Ózdra

A Kecskeméti Dózsa Sportkör és az IBUSZ különvonatot indít április 9-én Ózdra az NB I/B-s labdarúgó-mérkőzésre. Részvételi díj 70,— Ft. A különvonat utasai délelőtt Egerben tartózkodnak és este a mérkőzés után ugyancsak Egeren keresztül térnek vissza Kecskemétre.

Négy új sportkör

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

PETŐFI NÉPE
Göldner Tibor
1967 JUL 2

1021

Göldner Tibor: Illusztráció Bartók Cantata Profana című művéhez.

alatt mezítláb sétálgattam. nem a háború után minden ben legalább egyszer ellát tok Leningrádba.

— Rokonaid vannak ott?

Pávelnek már kiment az a a szeméből. Félrelökte a t róját.

— Adj egy cigarettát.

Rágyújtott és újra lefekudt, mellére tette a hamutálcát és lassan beszélni kezdett:

— Apám tizenhétben matróz volt a Baltikán. Pulkovo alatt halt meg negyvennégy januárjában, amikor a blokádot szétt törték.

— Hivatásos katona volt?

— Nem, békében hidakat épített. A háborúban az ezredparancsnok politikai helyettese volt. Régen „komisszár"-nak hívták.

Remény sokáig hallgatott, majd tőle szokatlanul félénk hangon megkérdezte:

— Sírkövet állítottál neki?

— Közös sír.

— Tiszt, közös sírban? — nem titkolta a csodálkozását Remény.

(Folytatása következik.)

táK —, hogy itt lehetünk és köszönjük választóinknak, hogy

Új postah

Szombaton délelőtt új postahivatalt avattak Kecskeméten. A szolgáltató házban megnyílt új 5-ös számú postahivatal a Leninváros és környékének postai felvételét bonyolítja le. Különösen nagy szerepe lesz az új hivatalnak a csekk és telefon befizetések lebonyolításában. Ezzel a feladatával tehermentesíti a megyei postahivatalt, a környék lakóinak pedig nem kell a központban levő postahivatalt felkeresni küldeményeik feladásával. Az új hivatal mindennemű postai küldemény

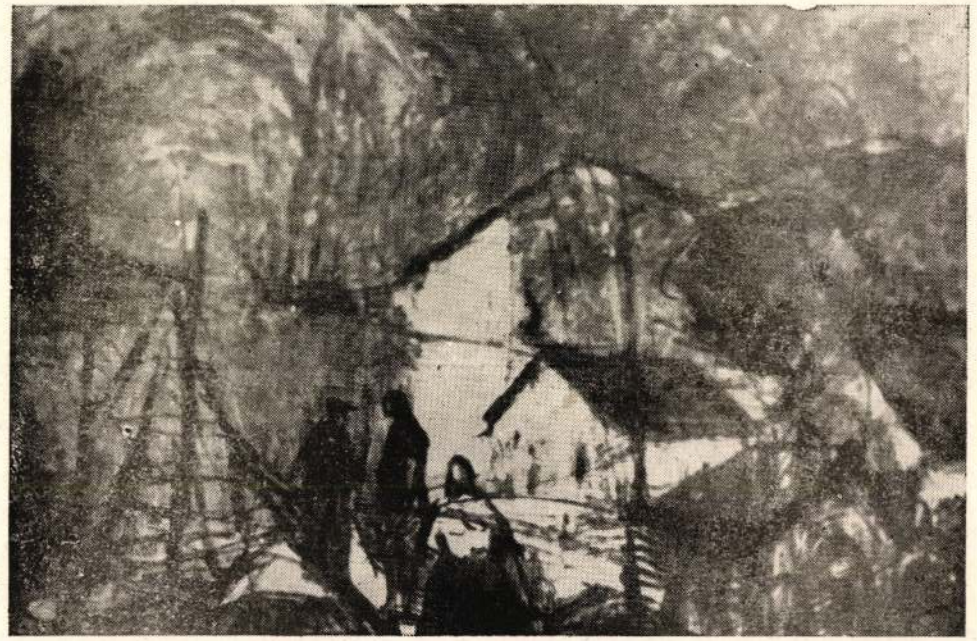

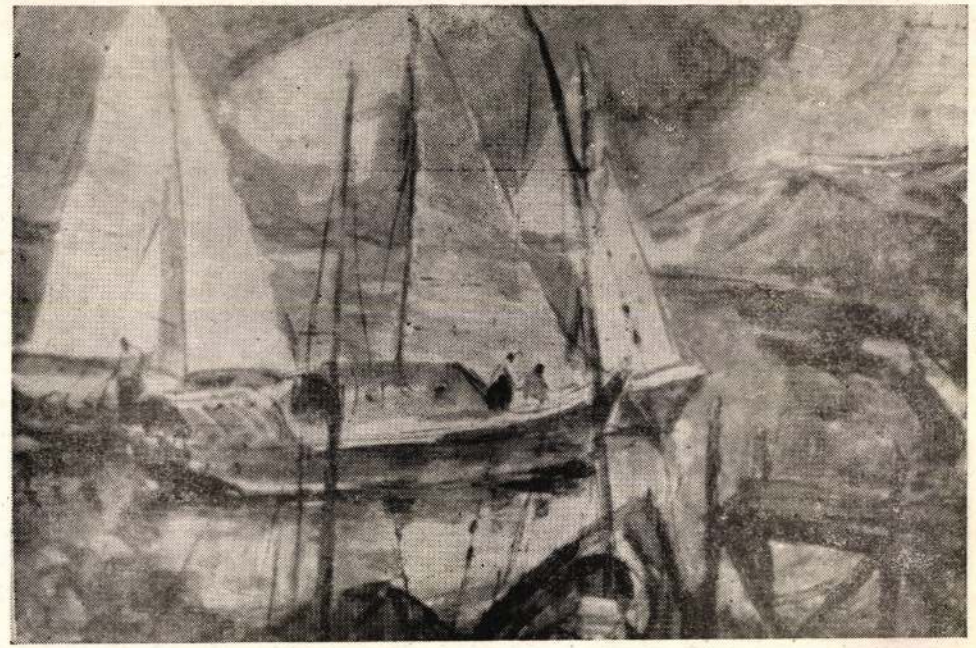

A KIÁLLÍTOTT MŰVEK JEGYZÉKE

1. Balatoni vitorlások I.	tus-akv.	57×80
2. Balatoni vitorlások II.	„	„
3. Fürdő nő	„	„
4. Vitorlások öbölben	„	„
5. Balatoni nyár	„	„
6. Halász	„	„
7. Hálók és bárkák	„	„
8. Halak korsóval	„	„
9. Meritőző	„	„
10. Csendélet	„	„
11. Halak	„	„
12. Kubikolók	„	„
13. Öreg halász portréja	„	„
14. Vonatban	„	„
15. Szénagyűjtők	„	„
16. Mezőn	„	„
17. Felüljáró	„	„
18. Forró nyári part	„	„
19. Lakásépítkezés	„	„
20. Építőmunkások	„	„
21. Gyárudvar	„	„
22. Kohászok I.	„	„
23. Kohászok II.	„	„
24. Kohászok III.	„	„
25. Halásztanya	„	„
26. Festő	„	„
27. Falusi táj I.	„	„
28. Falusi táj II.	„	„
29. Esti csónaktelep	„	„
30. Hajókikötő	„	„
31. Téli házak	„	„
32. Városvég	„	„
33. Vízparti halpiac	„	„

Felelős kiadó: dr. Balázs Istvánné C3.6607 Pátria Nyomda, Bp. — 400 péld.

DERKOVITS GYULA TEREM

BUDAPEST VI., LENIN KÖRÚT 63

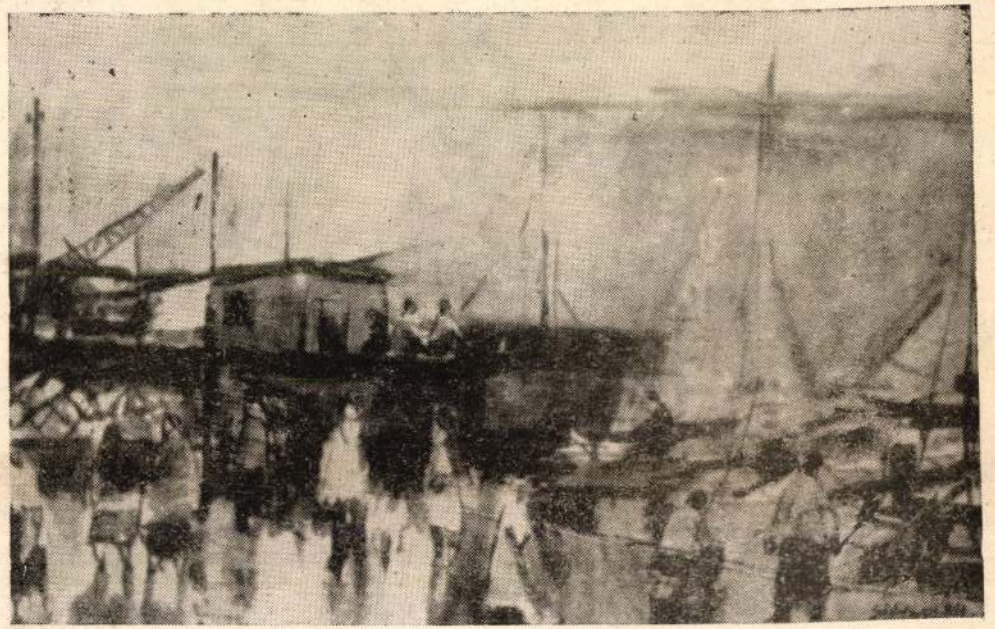

GÖLDNER TIBOR

FESTŐMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSA

1963. SZEPTEMBER 7—21-IG

Festészetünk szerény, megbízható munkásairól kevés szó esik. Nem tartoznak a nagy megbotránkoztatók közé, nem rejtőznek el műtermükben, dacos magányosságukról, vagy éppen közszerepléseikről nem cikkeznek újságokban. De műveikkel évről-évre biztosan találkozhatunk a kiállításokon, talán csak akkor vesszük észre őket, ha elmaradnának onnan, elhallgatnának. Műveik elemzésére, kritikájára s a biztatásra is csak akkor számíthatnak, ha a létfenntartás követelő üteme mellett sikerül egy gyűjteményre való anyagot összehozniok.

Közéjük tartozik Göldner Tibor is. Vidéken él, így társainál is nehezebb helyzetben alkot. Nagy önmérséklettel, fokozatosan alakította ki festői nyelvét, — ilyen vonatkozásban ő maga szabja meg képeinek a festői problémákhoz viszonyított méretét. Két tenyérnyi lebegő akvarellekkel kezdte és közepméretű kompozíciókkal folytatta. Változtatott technikáján is: képei sűrűbbé váltak. A szerkezetet jelző tusvonalakat nemcsak a vízfesték mossa szét, hanem megjelent a fedőfesték, a gouache is. Egy-egy festői megnyilatkozási keret nála mindig éveket jelent, kiállított anyaga a legutolsó 3 év termése. A méret és technika változtatása szorosan összefügg a tartalommal. Ma a pillanatnyi hangulatnál többet, teljesebbet igyekszik megmutatni. Így a korábbi kisebb képeket jegyzeteknek tekinthetjük. Ezeken a téma valamennyi titkát kifürkészte, a részleteket képalkotás gyakorlatában ismerte meg, s csak ezután nyúlt igényesebb feladathoz. A jegyzeteken az alföldi esték, a Dunapart hangulati változásai különös szépséggel jelentkeztek, az atmoszféra hiteles és érző ábrázolása tette kedveltté munkáit. Első ízben 1957-ben a Fényes Adolf teremben vizsgázott, s azóta minden héten a Képcsarnok zsűrije előtt. Akkor Baján élt és bámulatraméltóan sokféle arcát mutatta meg a Duna-menti városnak. Másképpen, mint mestere, Rudnay Gyula és a bajai szabadiskola növendékei tették. Mert Baján kapta Göldner művészi képzését a felejthetetlen festő-pedagógustól. A hat évig tartó tanulmányi idő felért bizony egy főiskolával is, a mesterség mellett festői alázatot, s a műgond becsülését lehetett ott megtanulni.

Úgy látszott, hogy egy újtípusú líraiság születik meg Göldner kezében, s megteremti a nehéz, súlyos zsírosan fénylő színek mellé az Alföld új költészetét: ez derűsebb, naposabb, könnyedebb volt, mint a többieké, akiket a viharos égbolt és a földrezuhanó égbolt ihletett.

Azután váratlanul Siófokról kezdte küldeni a képeket — oda települt át. Ennek két esztendeje, ez idő alatt piktúrája új vonásokkal gazdagodott. A Duna után a magyar tenger ajándékozta meg új motívumokkal, s bár az átköltözésnek családi okai voltak, hasznosnak bizonyult tehetségének további próbáztatása szempontjából. Már Baján kezdett nagyobb méretű képeket festeni. A kikötőben horgonyzó hajók izgalmas látványát, s a napszakok hangulata mellett, munkajeleneteket, örökített meg, igyekezett a jelenségek mélyére nézni, árnyaltabb jellemzéssel tárta fel környezetét. A különböző üzemekben, köztük a Dunai Vasműben tett látogatásai a nehézipar monumentális látványával bővítették élményvilágát, a tájjal kapcsolódó technika, a gépóriások és hatalmas hajótestek képi megjelenítése nehéz, de érdekes feladatnak látszott. S amilyen mértékben konkrétabbá vált a tartalom, a párás látványok helyébe bonyolultabb jelenségek léptek, úgy változott meg képeinek mérete, kompozíciója, színvilága, sőt még technikája is. Siófokon hasonlóan összetett élményekre talált, a vizen szárnyaló vitorlások és a hallgatag halászbárkák világában. De megragadta a Balaton környékét lázas sietséggel széppé varázsoló építkezések látványa is, a vonaton utazók fáradt arca, s a mezőn dolgozók, a műteremben élők élete is. Képei tömörebbek lettek, kompozícióiban szándékosan a nehéz helyzeteket, merész átvágásokat keresi, ez okozza a helyenkénti motívum zsúfoltságot is. Csendéletein épp úgy, mint többi képein, a környezetet részleteiben is megmunkálja, s a téri mélységet megőrizve fokozza színeinek dekoratív, felületkitöltő szerepét. Azelőtt szinte odalehelte a színeket a fehér papírosra, és az üresen hagyott részek hordozták az atmoszférát, most újrateremti a látványt s a fehér papírlapon egy másfaja áttétel segítségével birkózik meg a látott dolgokkal. A rajz erős oldala. A szerkezet ugyan helyenként még a festékréteg alatti rajz támogatására szorul, legjobb képein azonban a szín dominál: néhány ecsetvonással feldobott karcsú figurái, a nyüzsgő embertömeg illúzióját keltik. Egy-egy téma többszöri megformálása megmutatja az érlelődés útját is. Képeinek felépítésében a vertikális elem uralkodik, színvilágában az indigókék és az okker dominál. De előkele helye van nála a fehér színnek is. Talán furcsának hangzik, hogy egy sok színnel dolgozó festő képeinek összhatását két-három színben összegezzük, pedig ez nagyon jellemző Göldnerre. Mindenhová magával viszi ezt az Alföldön szerzett színélményt, az ég sötétkékjét és a napfény ragyogását idéző okkersárgát. Ez fogta meg valamennyi alföldi festőnket, persze egyénenként, más-másképpen jutottak el a végső eredményre. Göldnernél pl. a paletta valamennyi színének összegezéséből jött létre.

Az alföldi rokonság és vonzódás nem újkeletű nála. 1929-ben Szolnokon született. Nagyvárosban azóta is csak vendégként fordult meg, sok alkalma volt a kontemplálásra. Képei tanúsága szerint nagy festői rutinnal rendelkezik, viszont saját bevallása szerint vívódó ember, aki eredményeivel soha sincs megelégedve. A képméret fegyelmét is ezért szorítja magára, s emiatt keres új meg új motívumokat. A rázuhanó élményekben okosan, mérlegelő módon válogatni annak a legnehezebb, aki nem kirándulni megy faluba, vízpartra és üzemekbe, hanem ott él: ez adja élete tartalmát. Gyűjteményének tanulsága éppen ebben van s a továbblépéshez is ez adhat tanácsot. A biztonsággal uralt forma, a benyomások gazdag tárháza és a különleges ábrázoló érzék birtokában immáron továbbléphet a nagyobb méretek és újabb témák felé. Az Olvasztár képek azt mutatják, hogy jól tud bánni az emberre vetített reflektorral is, s ha biztosabb kézzel válogat témái között, a látvány további sűrítése a motívumok szelektálása, a kép-egyensúly fokozása újabb eredményeket hozhat. Mindez természetesen a jelenlegi anyag színbeli értékének, hangulati erejének megőrzésével. Éppen ezért érdeklődéssel várjuk, hogy Bajára visszatelepülése után, hogyan látja a régi, szeretett festői témát, s a kevésbé jelentős részletek elhagyásával hogyan fejlődik műveinek festői tartalma.

D. FEHÉR ZSUZSA

Von Baja nach Baja

Gespräch mit dem Maler Tibor Göldner

Es war einmal vor zwanzig Jahren, dass ein hoch aufgeschossener Junge im Park des Gymnasiums von *Csurgó* in der *Schomodei* mit Pinsel und Palette vor dem Malgestell stand, Farben mischte und malte. In seine Arbeit vertieft, merkte er nicht, dass sich ihm auf dem sauber geharkten Weg sein Zeichenlehrer *Gyula Raksányi* näherte. Er blickte erst auf, als der Lehrer neben ihm das begonnene Bild betrachtete.

— *Damals schämte ich mich* — erinnert sich Tibor *Göldner*, der junge Künstler mit dem markanten Asketengesicht, — schämte mich wie jeder Junge in den Flegeljahren, denn *ich hatte irgendwie das Gefühl, das Malen sei nur eine Unterhaltung für Mädchen.* Mir hatte meine Mutter das Malen beigebracht. Gyula Raksányi sah sich meine Zeichnungen an und besprach darauf mit meiner Mutter, mich unter seine Fittiche zu nehmen. So wurde aus meinem Lehrer mein erster Meister, der mich sozusagen entdeckt hat.

Schüler von Gyula Rudnay

— Nach der Befreiung machte ich mein Abitur und kam nach Budapest — erzählt er weiter, — wurde auf die Akademie aufgenommen. Allerdings stand ich ohne Wohnung da, bis ich dann im Derkovits-Kollegium untergebracht wurde.

Als Gyula *Rudnay*, der in Baja lebende bekannte Meister, in seine Freie Akademie und ins Kollegium Studenten aufnahm, meldete sich Tibor Göldner und wurde aufgenommen. Sechs Jahre fleissigen Studierens folgten in Baja.

— Was ich in der Malerei weiss, habe ich alles von Meister Rudnay. In seinem Atelier guckte ich mir ab, wie er die Farben mengt und wie er Licht und Schatten herausarbeitet. Es waren schwere Jahre. Geld hatte ich wenig, und meine Eltern konnten mir nur unter grossen Opfern helfen.

Sein Vater war von den früheren Tschepeler „Manfred-Weiss-Werken als Mechaniker nach Csurgó gekommen. Die Familie hatte viele Kinder; meistens war bei ihnen Schmalhans Küchenmeister.

Erfolge und Sorgen

— *Nach dem 6. Lehrjahr wurde ich mit vier anderen Kollegen unter die Mitglieder des Fonds der Bildenden Künste aufgenommen;* in Baja errichteten wir dann ein gemeinsames Atelier. Dort arbeiteten wir. Wir veranstalteten in *Kecskemét, Baja, Hódmezővárashely* und *Szeged* Ausstellungen, unsere Bilder kamen auch auf die Ungarische Nationalausstellung, wo zwei meiner Bilder — *„Árvízmentő"* (Rettung bei der Überschwemmung) und *„Lófürdetők"* (Pferde in der Schwemme) — gekauft wurden.

1960 wurde er der ständigen Streitereien in der Bajaer Künstlerkolonie überdrüssig, die vielen kleinlichen Meinungsverschiedenheiten verleideten ihm den Aufenthalt in der kleinen Stadt an der Donau, die er sonst sehr gern hatte. Hinzu kamen noch Sorgen im Familienleben, die ihn veranlassten, mit seinem zwölfjährigen Sohn Tibor nach *Fock/Siófok* umzusiedeln. Zur Zeit wohnt er noch dort in einem kleinen Zimmer. Er ist *ein bescheidender, stiller Mensch,* der um nichts bittet, der nicht an fremde Türen klopft. Er wartet, bis man ihn bemerkt und seine Bilder anerkennt.

— Ich will mich niemandem aufdrängen — sagt er. — Darum ist es mir auch bis jetzt noch nicht gelungen, meinen *Traum* zu verwirklichen, irgendwo eine grössere Wandfläche zu erhalten, die ich bemalen möchte.

Seiner Bescheidenheit ist es zuzuschreiben, dass er im vorigen Jahr, als man ihn aufforderte, in *Prag* auszustellen, absagen musste. Wenn er um Staatshilfe angesucht hätte, wäre die Reise wohl geglückt, so aber konnte er aus eigenen Mitteln die Kosten für die Reise und den Transport der Bilder nicht aufbringen.

Noch nicht „entdeckt"

Tibor Göldner ist *noch nicht „entdeckt"*. Es ist zwar eine *grosse Anerkennung für den jungen Künstler,* dass seine Bilder im Hauptstädtischen *Derkovits-Saal* ausgestellt wurden, aber — um mit seinen eigenen Worten zu sprechen — *es gab im Gästebuch zuviel der anerkennenden Worte und zu wenig Käufer.*

Schon lange hatte er den Wunsch, *nach Baja zurückzugehen.* Nun wird dort das Atelierhaus fertiggestellt, woran sich die Jugendlichen des Kommunistischen Jugendverbandes eifrig beteiligt haben. *Die alte Stadt in der Batschka nimmt ihren Sohn wieder in ihrer Mitte auf* und hoffentlich bleibt auch die Anerkennung nicht aus.

— st —

„Allen die Welt und allen die Sonne..."

(Fortsetzung von Seite 1)

die Gäste und Gastgeber noch bis in die späte Mitternacht...

Als man sich nach einem schönen Tag, der viel zu schnell zu Ende war, verabschiedete, musste die Gruppe von Nadwar fest versprechen, *den Besuch der Werischwarer bald zu erwidern.* Hoffentlich halten sie Wort!

„Es geht uns gut"

Zwar etwas müde, aber immer noch lustig kam die Kulturgruppe Mittwoch in Waschkut an. Parlamentsabgeordneter und Vorsitzender der LPG „Kossuth", Georg *Sárosi-Schoblocher*, begrüsste die Werischwarer als gute, alte Bekannte. Bis zur Vorstellung unterhielten sich die Mitglieder der Gruppe bei ihren Waschkuter Freunden. Der Brigadier der LPG, Franz *Klock*, ist einer der bekanntesten und, man kann ruhig sagen, fleissigsten Männer von Waschkut. In seinem schönen, modern eingerichteten Eigenheim erzählte er bei einem guten Waschkuter „Tropfen", wie die Waschkuter LPG-Bauern leben.

— *Es geht uns gut, wir können nicht klagen. In den meisten Wohnungen hier gibt es heute bereits Wasserleitungen, Waschmaschinen und Fernsehapparate. In der Genossenschaft wird fleissig gearbeitet und es lohnt sich auch, denn wir zahlen pro Arbeitseinheit mehr als 50 Forint.*

Der Vorstellung am Abend wohnte auch der Hauptreferent der Nationalitätenabteilung im Ministerium für Bildungswesen Ferenc *Krizsán* bei. Er und der Vorsitzende der Bezirksabteilung für Bildungswesen, *Koltai*, äusserten sich im Tone grösster Anerkennung über das Programm.

Die letzte Station der Rundreise war *Hajesch/Hajós*. Dort war seit 1958 keine Nationalitätengruppe mehr gewesen, weil der Bau eines euen Kulturhauses Jahre brauchte. Dafür gehört es aber jetzt auch zu den schönsten und modernsten Kulturhäusern im ganzen Land!

Auch von Nadwar waren einige mit Motorrädern zur Vorstellung herübergekommen, um das Programm, das ihnen so gut gefallen hatte, noch einmal zu sehen.

Frau Elisabeth *Paszt*, Vorstandsmitglied im Frauenrat von Hajesch und Buchhalterin in der LPG, äusserte den Wunsch, der vielen aus dem Herzen kam:

— *Dieser schöne Abend spornte uns vor allem zu besserer Kulturarbeit an. Auch wir wollen eine so gute Kulturgruppe haben. Wir werden keine Mühe scheuen und werden es gewiss auch schaffen...*

Franz Szeitl

Das Publikum von Tschaisserdet/Császártöltés ist ganz Auge und Ohr

---

tut mir leid. Ich hätte nicht fragen sollen." Sie ärgerte sich über sich selbst. Lief nicht alles genau, wie sie es wünschte? Warum ihn erinnern? Warum ihn herausfordern? Warum ihm zeigen, wie sehr er ihr am Herzen lag?

Aber er lachte nur. Er hob ihr das Kinn und zwang sie, zu ihm hinaufzublicken, und sagte: „O ja, ich habe sie gesehen. Einmal habe ich sie gesehen, bei Madame Struve, im Hinterzimmer vom Gasthof „Türkenlouis". Sie hat uns da eine sehr interessante Geschichte berichtet von einer sehr interessanten Unterhaltung, die sie mit einem sehr interessanten Mann hatte..." Er brach ab.

Josepha seufzte. Es war nicht wichtig, ob er sich mit Lenore Einstein getrof-

wo sie sich befanden: De weg bog nach rechts ein sich den Hang hinauf, d hölz, die letzten Sonnen ten durch die Baumwip Schatten, Moos, Dickicht te, wie seine Schritte sch Sie blieb stehen und sta dreas? Was ist mit dir? — du siehst aus, als o test!"

„Natürlich habe ich ärgerlich, aber er folgte

„Aber wovor? Vor w Er winkte ab. Dass konnte, wie sehr ihn telte...! Als die Ku

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1962 [illegible]

MAGYAR NEMZET 4.

Göldner Tibor

Göldner Tibor kiállítása

Most nyílt meg a *Derkovits-teremben Göldner* Tibor kiállítása. A fiatal festőművész tanulóéveiben a bajai művésztelepen Rudnay Gyula irányítása mellett dolgozott, az ott eltöltött idő, a nagy mester hatása még ma is érződik néhány képén; erről vall a »*Mező*« és a »*Halásztanya*« drámai sodrású fény-árnyék megoldásával és a fehérek átütő erejű felvillantásával. Akvarell-képein a gyakran erőteljes kontúrokat tússal húzza meg. Legsikerültebb képén, a »*Vízparti halpiac*«-on a visszafojtott színek, a finom tónusértékek adják meg az egységes, harmonikus összhatást. Az egyéni hangvételt, útkeresésének eredményeit különösen tájképein tapasztalhatjuk. Kedveli a hajókat és a körülöttük nyüzsgő világot (»*Hálók és bárkák*« és a »*Merítő*«) széles ecsetkezeléssel, erőteljes színérzékkel átköltí a látványt, érzékletes festői nyelven adja elő a témát.

De ambícióit nem elégíti ki a táj és az abban munkálkodó dolgozó, tömör képi beszéddel mondja el élményeit a különböző üzemekről, így a Dunai Vasműről is, kohászokról készült sorozatában. Csendéletei komponáló készségéről és verbeli festő koloritjáról árulkodnak.

Göldner Tibor az elmúlt három esztendő terméséből állított ki most. Az itt-ott még jelentkező, bizonytalanságok ellenére, a kiállítás a fiatal művész fejlődéséről, egyéni hangjának, és stílusának mind bátrabb kialakulásáról vall.

Vajna Éva

az alkalomból
dományos Ak
zölte a Nobel-d

Pax Vobis
ikus békemo

A Pax Vobis első közvetlen feladatául azt tűzte ki, hogy a közvéleményt behatóan tájékoztassa a Közép-Európa demilitarizálására vonatkozó tervekről, így a Rapacki-tervről és ezzel is egyengesse azok megvalósításának útját.

A katolikus békemozgalom képviselőit kihallgatáson fogadta *Erzsébet* belga királyné. Behatóan érdeklődött a mozgalom céljai felől és kijelentette: örömmel vállalja a nemzetközi Pax Vobis mozgalom diszelnökségét.

mezőgazdaságunk ... gyobb követelményeket tá maszt a biztosítás iránt. A mezőgazdasági termelés igé nyeinek tett eleget az Állam Biztosító azzal, hogy a *1963-as évben bevezette fagybiztosítást.*

Ez az első év kísérleti é volt és jövőre a *fagybiztosí tást kiterjesztik a termelőszö vetkezetek valamennyi szántó földi műveléssel termelt nö vényeiben okozott olyan fagy károkra, amelyeknek következ tében a növény kiszántása vá*

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Göldner Tibor

ESTI HIRLAP

1963 SZEP 9.

1021

Göldner Tibor tárlata

A Lenin körúti Derkovits-teremben nyílt meg *Göldner Tibor* kiállítása. A bemutatott kis festménygyűjtemény olyan művésszel ismerteti meg a képzőművészet barátait, aki a fővárosba koncentrált művészeti életet csak távolról kíséri figyelemmel — lévén vidéken élő (ráadásul túlságosan is szerény, visszahúzódó természetű) —, ám mégis olyan eredményeket ért el, amelyek szervesen beillenek élő művészetünk fejlődésének áramába és sajátos színnel gazdagítják összképét.

Erőteljes, dinamikus hatású festménysorozatát három esztendő gazdag terméséből válogatták egybe. A képek „főszereplője" a Balaton. Halászok, fürdőzők, vitorlások, hajókikötők... A magyar tenger életének jól ismert motívumairól azonban egyéni hangon szól, s új szépségeket, érdekességeket fedez fel számunkra bennük. A tárlat alkotásai között a dunaújvárosi üzemekről, házépítésről, mezei munkáról szóló műveket is látunk, valamint néhány lendületes, friss arcképvázlatot.

Reméljük, hogy a sikeres bemutató nyomán méltó figyelemben részesül munkássága, s további fejlődéséhez illő segítséget kap.

Cs. M.

előzetes előrejelzése kedd
ő, főként ma még sokfelé
aki szél. Várható legala-
let 13—16, legmagasabb
18—22 fok között.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Göldner Tibor

MAGYAR NEMZET

1963 SZEP — 4.

Göldner Tibor festőművész kiállítását a Derkovits Teremben (Bp. VI., Lenin krt. 63.) szombat délben nyitja meg dr. Fehér Zsuzsa műtörténész.

Nr. 1 Exemplar

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Göldner Tibor

MAGYAR NEMZET

1963 SZEP

Göldner Tibor festőművész alkotásaiból szombaton kiállítás nyílt meg a Képcsarnok Vállalat Lenin körúti Derkovits Gyula Termében.

Yale Library

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Göldner Tibor

1963 SZEP 1

FŐJAVITÁS

★

Göldner Tibor festőművész alkotásaiból szombaton kiállítás nyílt meg a Képcsarnok Vállalat Lenin körúti Derkovits Gyula termében.

★

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Göldner Tibor

PESTMEGYEI HIRLAP

— **Göldner Tibor festőművész kiállítását** rendezi meg a Képcsarnok Vállalat a Derkovits-teremben. A megnyitó szombaton délután fél 1-kor lesz, beszédet dr. Fehér Zsuzsa művészettörténész mond.

rendőrnek sikerült a nyugal-
mat biztosítani. Az egyik bagi
játékos pirosló fél arca, és a

Göldner Tibor

MTI SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAPKIADÓ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1969 NOV 29

SOMOGYI NÉPLAP

Kaposvár

— **Göldner Tibor festőművész kiállítása.** Vasárnap délelőtt nyitják meg Csurgón, a Csokonai Járási Művelődési Központban Göldner Tibor festőművész kiállítását. A megnyitó beszédet Pápa Imre, a Csurgói Járási Tanács vb-titkára mondja.

— **Felhívás.** Előkészítő tanfolyam a Kereskedelmi és Vendéglátóipari Főiskola felvételi vizsgáira. A Kereskedelmi és

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Göldner Tibor

1969 DEC 1

MAGYAR HÍRLAP

Budapest

szerezhető.

GÖLDNER TIBOR bajai festőművész 40 tájképét, csendéletét a Somogy megyei Csurgó művelődési otthonában állította ki. A kiállítást vasárnap délelőtt nyitották meg.

SZEKSZÁRDON KORSZERŰ ÁLTALÁNOS ISKOLÁT avattak vasárnap a város felszabadulásának 25. évfordulója napján. A Petőfi Sándor utcai általános iskola új épületét Császár József, a városi tanács vb-elnöke adta át.

MEDDIG LEHET ANGYAL VALAKI?

SZMUL

Göldner Tibor MDK

Kecskeméti tuca, akv.

Városkép, akv.

Táj ökrökkel, akv.

Konflisok tere, akv.

Műcsarnok 1960.VIII.Magy. Képzőm. Kiáll.

Göldner Tibor

Nagymarosi lejtős utda, olf.

Műcsarnok 1957 Tavaszi tárlat

MDK

Göldner Tibor

Kecskeméti utca, akv.

Városkép, "

Táj ökrökkel, "

Konflisok tere, "

VIII. M. Képzőművv. Kiáll. Műcs. 1960. ápr.

MDK

Göldner Tibor

A Megyei Tanács /Baja/ megvették egy képét.

Frank J.-né: Müvészek és müvésztelepek vidéken.

Sz.M.1954. 375.l.

MDK.

Göllner Tibor

Kiállitási kritika

Szabad Föld 1965 juli.11.lap -

M.D.K.

Goldner Tibor
festő

Ez évben rendezték meg Goldner Tibor új kiállítását a bajai Tisza István Múzeumban — „Anya gyermekével" (repro)

Aszalós Endre: Goldner Tibor festményei és grafikái...
Művészet, 1967. október - 44 lap.

M.D.Y.

Göldner Tibor
festő

Mesterileg felkészült festő-, aki
úgy az olajfestészetben, mint
akár a tusrajzban, linómetszet-
ben vagy monotypiában jártas.

Összefoglalva: Göldner Tibor festményei és grafikai
munkái, 1964. október - 44 lap

Goldner Tibor
festő

M.D.K.

1963-ban Budapesten, 1964-ben.
Baján volt tárlata. Több kiállitott művét a Magyar Nemzeti Galéria vásárolt meg.

Aszalós Endre: Goldner Tibor festménye és grafikai
Művészet, 1967 október - 44 lap

Göldner Tibor

1956, gyűjt. Kiáll. Barjás.

Miszolczy Ferenc,
Baza lepromúvénete a XX sz-
ban, kézirat, MDK-C-II,
599/2

11.

Göldner Tibor
festő

M.D.K.

A „Szemben Visegrád", a „Feinyek-
arinyak" a tájképek legjavát jelentik.
A „Tájak, hegyek" sorozata igazi
bensőséget sugároznak

Aszalós Endre: Göldner Tibor festményei és gráfikái
Művészet, 1967. október – 44 lap.

Göldner Tibor
festő

M.D.K.

Tárlatán bemutatta az „Anya gyermekével" című művét az „Olvasó nő"-t, a „Műderemben" című képet.

Arzatós Endre: Göldner Tibor festménye és grafikái
Művészet, 1967. október - 44 lap.

M.D.Y.

Góldner Tibor
festő

Tanulóéveinek egy részét Bajai töltötte mint Rudnay tanítványa. Hosszabb-rövidebb ideig a városban élt.

Analós Endre: Góldner Tibor festményei és grafikai művészete (1967. október - 44 lap)

Göldner Tibor MDK

Beszélgetők, gouache

Műcsarnok 1962. IX. Magy. Képzőm. Kiáll.

Göldner Tibor

Méltatás.

Oehmacher Anna: Közép magyarországi...
Művészet, 1969. november – 43 lap.

Göldner Tibor festő

Csurgón

Kiállítása nyílt

Szocialista műcsarátást 1970 I. n.

Gőldner Tibor

festőművén kiállítása, Baja, Múzeum. - Ism. Aszalós Endre, Művészet, 1967. 8. sz. 10. n. 44-45. l.

Az 1967. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Mivtört.Ért. 197o. 1.sz. 68-1o7. 1./

91. 1.

Gölöhner Tibor, festő

MDK

Kiállítása nyílt meg
Szegváron. (Somogy m.)

– : Kulturális hírek

Népszabadság, Bp. 1969. dec. 2. [Vidéki]

Gölduer Tibor

festő

Részt vett a tárlaton, ahol bemutatta a „Borus táj"-át.

Gyapai József: Kiállítás Bajan

Művészet, 1970 felszám - 45 lap

S2. GÖLONER TIBOR / Bajai festő és grafikus

1.) Platánok olaj, 50x60

2.) Bajai Halszövetkezet bárkái aquarell

3.) Lófüzdetés — " —

Vidéken élő képzőművészek kiállitása. 2. Bp., 1955.
/Kat./

14

MDK

Göldner Tibor festő
cca-akvarellek:

Öreg halász portréja

Vonatban

Szénagyüjtők

Göldner T. kiáll. Derkovits terem, 1963.IX.

MDK

Göldner Tibor festő
tus-akvarellek:

Csendélet

Halak

Kubikolók

Göldner T. kiáll. Derkovits terem, 1963.IX.

MDK

Göldner Tibor festő
tus-akvarellek:

Hálók és bárkák

Halak korsóval

Meritőző

Göldner T. kiáll. Derkovits terem, 1963.IX.

MDK

Göldner Tibor festő tus-akvarellek:

Vitorlások öbölben

Balatoni nyár

Halász

Göldner T. kiáll. Derkovits terem, 1963.IX.

MDK

Göldner Tibor festő

tus-akvarellek:

Balatoni vitorlások I.

" " II.

Fürdő nő

Göldner T. kiáll. Derkovits terem, 1963.IX.

MDK

Gönd[illegible] Bertalan

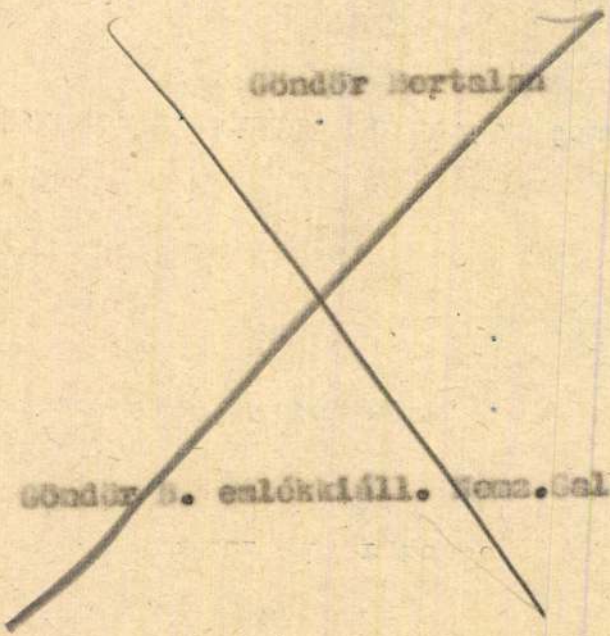

Gönd[illegible] B. emlékkiáll. Kom.Cal. 1962.

MDK

Göldner Tibor festő

Vizparti halpiac, tus-akv.

Göldner T. kiáll. Derkovits terem, 1963.IX.

MDK

Göldner Tibor festő

tus-akvarellek:

Téli házak

Városvég

Göldner T. kiáll. Derkovits terem, 1963.IX.

M.D.

Göldner Tibor
festő

A bajai habzóvetkezet bárkái", falusi
"tájhepeket állított ki a tárlaton

Sarkadúri Hais Éva: Kiállítás a megyei...
Dunántúli Napló, 1956. jan. 22 - 6 lap

Sz. Goldner Tibor
festő

M.D.K

A Baján élő művész
részt vett a Meggyi Tamás
Kulturotthonában rende-
zett tárlaton

–: Kiállítás
Dunántúli Napló, 1956. jan. 11 – 7 lap

Göldner Tibor festő

tus-akvarellek:

Esti csónaktelep

Hajókikötő

Göldner T. kiáll. Derkovits terem, 1963.IA.

MDK

Göldner Tibor festő

tus-akvarellek:

Falusi táj I.

" " II.

Göldner T. kiáll. Derkovits terem, 1963.IX.

MDK

Göldner Tibor festő

tus-akvarellek:

Kohászok III.

Halásztanya

Festő

Göldner T. kiáll. Derkovits terem, 1963.IX.

MDK

Göldner Tibor festő

tus-akvarellek:

Gyárudvar

Kohászok I.

" II.

Göldner T. kiáll. Derkovits terem, 1963.IX.

GÖLDNER TIBOR, festő

A bajai Rudnay Képzőművészeti Körben tanult Rudnay vezetése alatt, de Képzőművészeti Főiskolát nem végez gezte el. /Mikli Ferenc közlése/. 258.old. 24.jegyz

GERGELY FERENC-KŐHEGYI MIHÁLY: Rudnay Gyula bajai művésztelepe 253.old

A MÓRA FERENC MÚZEUM ÉVKÖNYVE. I. 1970.
Szegedi Nyomda

MDK

Göldner Tibor festő-akvarellek:

Mezőn

Felüljáró

Forró nyári part

Göldner T. kiáll. Derkovits terem, 1963.IX.

MDK

Göldner Tibor festő

tus-akvarellek:

Lakásépitkezés

Epitőmunkások

Göldner T. kiáll. Derkovits terem, 1963.IX.

MDK

Göndör Bertalan

Göndör B. emlékkiáll. Nemz.Gal. 1962.

Sz. Goldner Tibor
festő

M.D.K

Bemutatta műveit a
Megyei Tanács Kultur ottho
nában rendezett tárlaton.

–: Kiállítás
Dunántúli Napló, 1956. jan. 12-i nap

Sz. Göldner Tibor MDK

Lófürdetés, akvarell

Műcsarnok 1955 VI. Magy. Képzőm. Kiáll.

Göldner Tibor

MDK

Honvéd árwizmentők, olf.

Műcsarnok 1959 VII. Magy. Képzőm. Kiáll.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Göldner Tibor

BAJAI HIRLAP
1964 DEC 9.

— Nagy érdeklődés mellett nyílt meg a közelmúltban Göldner Tibor festőművész gyűjteményes kiállítása a József Attila Művelődési Ház kiállítási termében. Dr. Manga Jánosné műtörténész méltatta a Bajáról elszármazott festőművész munkásságát. A Baján bemutatott művek közül hatot máris megvásárolt a Magyar Nemzeti Galéria.

játék

Kecskemét, Kiskun

Bács-Kiskun megye

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Göldner Tibor

NÉPSZAVA

1963 SZEP 8.

— GÖLDNER TIBOR festőművész alkotásaiból szombaton kiállítás nyílt a Képesarnok Vállalat Lenin körúti Derkovits Gyula-termében.

1924

Miskolczy Tibor

...gedenetésszerű...

Göldner Tibor, festő

A rokonszenves vidéki festő tárlata a Derkovits-teremben nyílt meg. Tőként balatoni, dunaújvárosi tájakat, házakat, embereket mutat be.

G. M.: Göldner Tibor tárlata

2

EST! HIRLAP, ápr. 1963. nept. 9.

Göldner Tibor

Gyűjtm. kiáll. Baján. 70 kép.

(Rudnay Gyula tanv. volt)

G. T. gyűjt. kiáll a
Bajai Tür J. Múz-ban.

Bácskiskunmegyei Népujság,
Kecskemét 1956. okt. 9.

MDK

Göldner Tibor

Kiállitási kritika

Müvészet 1967 okt.p.45.

Göldner Tibor
festő.

Távol maradt a tárlattól.

Oszalós Endre: Bács-Kiskun megyei képzőművészek..
Művészet, 1972. junius - 43 oldal

Földvári Tibor festőművész
a Kecskeméten rendezett nyári tár-
laton szerepeltek a művész művei.

Tóth Imre: Nyári tárlat Kecskeméten.
Petőfi Népe, 1948. jún. 25.

Göldner Tibor

Megnyílt a bajai festők kiállítása, melyen szerepelnek képei. „Tűzfal" – „Lovak" – „Udvar" – „Csendélet" c. (szulitve)

Bárdos Ferenc: A bajai festők kiállítása a Türr István Múzeumban.
Petőfi Népe, Kecskemét, 1972. júl. 11.

Gäldner Tibor festő

a bajai Türr István Múzeumban nyílt meg Bács-Kiskun és Szolnok m. művészeinek kiállítása, melyen két olajképe szerepel: „Parasztudvar" – „Siófoki móló" (említve)

Táth-Pál Zoltán: Bajai jegyzetek a Nyári Tárlatról.

Petőfi Népe, 1974. máj. 31.

Göldner Tibor, festőművész

A győri Műcsarnokban kiállító bajai képzőművészek művei láthatók okt. 11.-ig. – Göldner Tibor hagyományos témáju képén a „Horgászok"-on, nyoma sincs az idilli vízpartnak. (ennek) Monumentális vízlépcsőszerkezet tövében lógatják botjaikat, hálóikat apró emberkéi a vízbe. Első látásra acélöntésnek is lehetnénk a jelenetet.

Pió Márta: Két festő a győri Műcsarnokban.
Petőfi Népe, 1981. szept. 27.

Göldner Tibor, festőművész

Baja és környéke jelentős szerepet tölt be a hazai halászatban, hatnak a, művészeti életre is. Az itt élő festők – ifj. Eber Sándor, Göldner Tibor, B. Mikli Ferenc, Miskolczy Ferenc, Solymosi-ne Göldner Márta – rendszeresen festékenek képeket a bajai halászat köréből.

L.M.: Halászat a képzőművészetben.
Petőfi Népe, 1982. júl. 25.

Göldner Tibor festőművész

Baja és környéke régen is, ma is jelentős szerepet tölt be a hazai halászatban – az itt élő festők – ifj. Eber Sándor, Göldner Tibor és még többen rendszeresen festenek képeket a bajai halászat köréből. (említve).

Losonczi Miklós: Halászat a festészetben.
Békés Megyei Népújság, 1982. júl. 24.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Göldner Tibor

PETŐFI NÉPE
1964 DEC 23

LÁTÓHATÁR

Göldner Tibor bajai festőművész kiállítása

DR. MANGA Jánosné műtörténész nyitotta meg Göldner Tibor festőművész gyűjteményes kiállítását a Bajai József Attila Művelődési Házban. A Baján újra letelepedett művész háromévi termésének javát tárja a közönség elé ez a tárlat. A bemutatott műveken hazánk tájait és embereit ábrázolja a festő. Lüktető, eleven színekkel vetíti elénk a Balatont, a főváros fényeit, a Dunán horgonyzó hajók látványát, vagy éppen a Dunai Vasmű kohászait.

A tárlaton első pillantásra szembetűnik a színek költőisége. A művész élénk figyelemmel kíséri az élet és a természet változását, hogy színesen építse fel újra. Negyvenhárom képpel mutatkozott be, ami nem sok, de mégis elég ahhoz, hogy lemérhessük fejlődésének útját, irányát. Hitelesen a mában él, eltér Rudnay Gyula művészetétől, akinek valamikor tanítványa volt éppen Baján. A Dunáról és a Balatonról festett képeivel, az éjszakában felragyogó nagyvárosi fényekkel a felszínes jelenségek mögül a lényeget hámozza ki. Régebben látott tájképeinél a mostaniak szuggesztívebbek, élményeinek valóságosabb hordozói. A megfestett tájat önálló mondanivalóval teliti. Ezek a képek mérföldkövek művészetében. Különösen a „Hajnali Balaton", „Balatoni fénykéve", és az „Üdülők teraszon" címet viselők tűnnek ki megkapóan szép előadásmódjukkal.

Nem mondható el ez teljes egészében a Dunai Vasműben festett képeiről. A „Kohászok" címet viselő három alkotásán a téma sűrítésére lett volna szükség. A tartalom bonyolultabb megjelenítését valószínűleg a szokatlan téma nehezítette.

NAGYSZERŰ színek sugározzák azt a festői világot, amelyben Göldner Tibor él és amit meggyőző erővel tolmácsol. Képeit az egyszerűség és a festőiség jellemzi, s frissességüket mindig a látványtól nyerik. Göldner Tibor szerény ember, fejlődése sincs tele látványos sikerekkel, inkább a vívódó lélek küzd itt. A sikerre mégis jellemző, hogy az első négy nap alatt több mint ezer látogatója volt a tárlatnak, ami budapesti kiállításai után bízvást sikernek számít szűkebb hazájában, Baján is.

Mészáros Fülöp
tanár

...Szombat. Dél jóval elmúlt. A kis üzemben még mindig dolgoznak.

Hajdú László brigádvezető a alon függő kis táblára mutat:

— Minden hónapban értékelük az eredményeket. A vereny lelke az, hogy mindig tudnk, hogy állunk. Teszem azt, yáron minden jól megy, fogy szóda anélkül, hogy gondot ordítanánk az elosztásra és az ladásra. Nyugodtak vagyunk. ztán hűvösre válik az idő zeptemberben, s mire észreesszük, oda a harmadik neyedévi terv.

De hogyan adhatnak el több zódát, hűsítő italt, mint amenyyi kell?

— Rossz a kérdés. Nekünk rról kell gondoskodnunk, hogy nindig legyen szóda. Akkor sok ogy. Ez itt az eredmények yitja. Ünnepek előtt például kár napjában többször is kinegyünk az üzletekbe az időközben felgyűlt üvegekért, hogy minél kevesebb maradjon üresen. Sőt ünnepe...

...zető a helybeli... elnöke.

Az alapszerve... tén néhány kit... nyel dicsekedh... jól dolgozik ... tartalékos tiszti... dellező kör és ... meg az íjászkörük. Szeretnének elevenebb életet teremteni a lövészcsapatban és remélik, hogy hamarosan népes tábort toborozhatnak a községben a vízi sportoknak is.

A termelésben és a honvédelmi munkában tehát egyformán kitűnőek a tiszakécskei MHS szocialista-brigád tagjai.

M. L.

Soproni MAFC 91:73 (42:32)

Baja, 100 néző. Ld.: Vétek 22, Karácsonyi 22, Kovács 20.

Bajai Bácska Posztó—Ganz-MÁVAG 79:74 (13:35)

Baja, 100 néző. Ld.: Kovács 24, Karácsonyi 12.,

Bajai Bácska Posztó—TFSE 85:79 (44:37)

Baja, 100 néző, v.: Mikuska, Bokodi.

Nagyszerűen szerepelnek a bajai ifjúsági röplabdázók

A tatai edzőtábor sportcsarnokában hétfőn délelőtt és délután kettős fordulóval folytatódott az Országos Ifjúsági Röp...

Eredmények: Fiúk: DVSC—Újpesti Dózsa 3:1, Székesfehérvári AKÖV—Újpesti Dózsa 3:1, DVSC Győri Technikum 3:0...

mában, de megoldásban is sokszor az egyhangúság hibájába esik. Figurális műveiben még gyakori az anatómiai, rajzi bizonytalanság, de ezt aktstudiumokkal, alakok ábrázolásával leküzdheti.

Általában műveiben meg van az ígéret arra, hogy festői készségével és igyekezetével kialakítsa egyéni stílusát.

Várjuk, hogy a továbbiakban is számoljon be munkásságáról, nemcsak tehetségének megfelelő változatosabb témaválasztással, hanem mondanivalójának egyre gazdagabb szókinccsel való kifejezésével is.

Budapest, 1957. július 29.

K. I.

MŰVEK JEGYZÉKE

Téli kert	1955.	akvarell	29×39
Lófürdetés	1955.	„	37×55
Bajai népfürdő	1955.	„	33×48
Bajai Dunatorok	1955.	„	35×50
Visegrádi szürkehegy	1956.	„	34×49
Nagymarosi fehérhegy	1956.	„	34×46
Nagymarosi Dunakanyar	1956.	„	31×46
Nagymarosi aluljáró	1956.	„	29×12
Nagymarosi Kálvária utca	1956.	„	29×42
Nagymarosi vörös tetők	1956.	„	34×46
Bajai halászszövetkezet	1956.	„	36×54
Nagymarosi Nap utca	1956.	„	32×47
Újmaros	1956.	„	29×42
Szemben Visegráddal	1956.	„	33×44
Visegrádi partok	1956.	„	34×52
Visegrádi dombok	1956.	„	32×47
Nagymarosi lejtős utca	1956.	„	35×51
Nagymarosi művésztelep teraszán	1956.	„	27×37
Zeng az ég és süt a nap	1956.	„	32×47
Nagymarosi vörösvölgy	1956.	„	37×46
Visegrádi malomvölgy	1956.	„	32×46
Nagymarosi utca	1956.	„	52×34
Nagymarosi Lomb utca	1956.	„	52×36
Boglyák	1957.	„	35×50
Esti erdő	1957.	„	30×44
Befogás	1957.	„	34×42
Parasztudvar	1957.	„	30×42
Erdőbelső	1957.	„	37×30
Szobabelső	1957.	„	29×36
Bajai uszályok	1957.	„	30×44
Gémeskút	1957.	„	27×40
Zsenyei liget	1957.	„	29×38
Molnári malma	1957.	„	34×48
Zsenyei táj	1957.	„	25×35
Nyári felhők	1957.	„	30×36
Zsenyei út	1957.	„	30×43
Üreg fa alatt	1957.	„	28×37
Akt vázlat	1957.	„	29×39
Vázlat	1957.	„	39×29
Füzes	1957.	„	29×42
Szénaboglyák	1957.	„	25×35
Rábapart	1957.	„	29×42
Nagy fák alatt	1957.	„	29×42
Padon ülő nő	1957.	„	30×40
Esteledik	1957.	„	29×42
Platán	1957.	„	49×34
Üreg fák	1957.	„	30×43
Erdő út	1957.	„	43×30

Felelős kiadó: Luzsica Lajos
1957. VIII. 500 — 575380 Pátria ny., Bp. F. v.: Földi V.

FÉNYES ADOLF-TEREM

VIII., RÁKÓCZI ÚT 30.

GÖLDNER TIBOR

FESTŐMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSA

1957. AUGUSZTUS 16 — SZEPTEMBER 9.

A Fényes Adolf-teremben rendezett kiállítások egy-egy művész bizonyos festői korszakának munkáját, fejlődését mutatják be, módot találván így arra, hogy művész és közönség közelebb kerüljenek egymáshoz s az utóbbi kritikája és bírálata egyrészt útmutatást, másrészt segítséget nyújtson a kiállító művésznek.

Göldner Tibor személyében olyan fiatal festővel ismerkedünk meg, akinek neve itt-ott már szerepelt budapesti kiállításokon is az elmúlt években; együttesen azonban első alkalom, hogy festményeivel a fővárosi közönség elé lép.

Az itt kiállított anyag két művésztelepen — Nagymaroson és Zsenyén — töltött idők akvarell anyagának egy része: jegyzetek, vagy majdan egy nagyobb kép megoldásához készült vázlatok.

Göldner Tibor 1929-ben született Szolnokon. Családi körülmények folytán átkerült Dunántúlra, ahol középiskolai tanulmányait végezte. Az első oktatást Raksányi Ödön somogycsurgói rajztanártól kapta.

1946. őszén Baja városa felkérte Rudnay Gyula festőművészt, alakítson Baján művésztelepet. A felhívásnak eleget téve hihetetlen agilitással hozzáfogott a „népi festőakadémia" megszervezéséhez. Az akadémia életrehívása szükségszerűvé lett: „. . . azért jöttem Bajára, hogy a művészet szeretetét fejlesszem és ebből a népből, a tehetségek e tárházából, iskolám útján kiválasszam azokat, akik megérdemlik a tanítást és később izmosítani fogják a magyar festészetet" — mondotta Rudnay. Egyszeriben mindenhonnan az országból fiatalok érkeztek a városba, akik már hallották, hogy Rudnay mester Baján tanít. Ezek a fiatalok itt a szabad akadémián akarták elsajátítani a festészet „mesterségét".

Ebben az időben fejezte be középiskolai tanulmányait Göldner Tibor, s hogy végül is Rudnay egyik elsőként jelentkezett növendéke lett, csupán a véletlennek tulajdonítható. Felvételi vizsgára jelentkezett a Budapesti Képzőművészeti Főiskolán. Jelentkezése sikerrel járt, azonban anyagi helyzete csak kollégiumi lakást engedett volna meg, ez viszont Pesten nem sikerült. „Rudnay festőakadémiája ekkor első napjait élte, én még időben Bajára utaztam, pesti keserűségemmel együtt. Nem titkolom, hamar elfelejtettem pesti elesettségemet, mert a mester néhány bemutatott munkám láttán azonnal felvétetett, s mire besötétedett, vidám festőnövendék-társaság ismerkedett az új, közös otthonban, a kollégiumban" — írja önéletrajzában. Mert Rudnay azt is megadta, hogy növendékeinek ily módon biztosítson egy olyan légkört, mely alkalmas arra, hogy ott tiszta szívvel és nagy tudással hinthesse el azt, amiért odajöttek több mint negyvenen már az első évben.

A tanulni vágyó fiatalember szigorú oktatásban részesült. A legszigorúbb alak- és fejrajz-tanításon kívül elméleti tananyaggal is foglalkoztak; művészettörténet, bonctan, anyag- és stílusismeretek, mind a tananyaghoz tartoztak. Az akadémiának ilyen formában való működése szinte küldetésszerű volt: mert ha csak néhány tehetség került is ki a mester keze alól, az akadémia létrejötte nem volt hiábavaló, betöltötte hivatását. Művészi hivatástudata, lelkesítő és tiszteletreméltó példája méltán foglalja el az azt megillető helyet nemzeti festészetünk történetében.

Ilyen körülmények között és kezdet után indult meg Göldner tehetségének kibontakozása. Már az első év befejezése után dícséretben részesül és megkapja a dícsérettel járó városi díjat. A következő évben tandíj- és kollégiumi díjmentességet kap. 1951-ben befejezi akadémiai tanulmányait, s ettől kezdve a bajai művésztelep kiállításán, később a megyei tárlatokon is kiállít. A következő években résztvesz a hódmezővásárhelyi, kecskeméti, szegedi és bajai csoportkiállításokon. 1952-től kezdve a fővárosi kiállításokra is eljut. 1954-ben a bajai Türr István Múzeumban önálló kiállítást rendez.

Festményeinek témája legnagyobbrészt táj és interieur. Megörökíti Nagymaros és a szemben lévő Visegrád hangulatos tájait, utcáit, kis parasztházait. E bemutatkozó jellegű kiállítás termékeny fiatal festőnek mutatja. Szinte kiaknázza a derűs zöldeknek, a mély barnák skálájának lehetőségét. A természetnek belülről figyelt hangulata, a táj szépsége festményein élménnyé alakul. Szeretettel dolgozik. Mégis, ha ezeket a kis akvarelleket figyelmesen szemléljük, negatívumokat is meg kell állapítanun. Nagyobb feladatok megoldására is képes lehetne, de a képek némelyikén a megvillanó lendület olykor megakad; szeretnők, ha ezen a holtponton továbbjutna. Másik negatívuma képeinek: nemcsak té-

Göldner Tibor festményei és grafikái a bajai Türr István Múzeumban

Ez évben rendezték meg Göldner Tibor új kiállítását, a bajai Türr István Múzeumban. Az az élénk érdeklődés, ami az ünnepélyes megnyitót kísérte, nemcsak egy kisváros — elég ritkaságszámba menő — kulturális eseményének szólt, hanem elsősorban a művésznek, aki szűkebb hazájának vallhatja Baját, mivel tanulóéveinek egy részét ebben a városban töltötte mint Rudnay-tanítvány, s ugyanakkor — ha megszakításokkal is — hosszabb-rövidebb ideig a város polgáraként is itt élt. Ezt megelőző, legutóbbi 1963-as budapesti és 64-es bajai bemutatkozása is élénk visszhangot váltott ki, ugyanakkor nem szűkölködött szakmai elismerésben sem, hiszen több képét a Magyar Nemzeti Galéria vásárolta meg. Aki ennek reminiszcenciájával szemlélte a legutóbbi évek most kiállított alkotásait, az nem csalódhatott Göldner Tiborban. Továbbra is az az érzékeny, mindenre reagáló művész-alkat jellemzi, ami eddigi pályájának is egyik fő meghatározója volt. A témaválasztás gazdagsága, a stílus és a faktúra modifikációja az eleven szemléletnek és a szinte robbanó lendületnek az alkotási folyamatban való jelenlétét bizonyítja. A műfaji- és technikai sokrétűség saját külső hatásfokával még tovább kaleidoszkopizálja a kiállítás anyagát, de egyúttal meg is ismertet a művész rendkívül sokszínű egyéniségével. Göldner Tibor piktúráját egészében tekintve artisztikus aspektibilitás jellemzi, amiben nemcsak elfér, de ki is egyezik két egymással ellentétes indulatiság: a szertelen csapongás és az egyszerűségre törekvő elmélyültség. Mesterileg kifogástalanul felkészült festő, aki problémátlanul tud beszámolni látvány-élményeiről szinte sztenografikus hirtelenséggel úgy olajpiktúrájában, mint bármely grafikai műfajában — legyen az akár tus, linometszet, vagy monotypia. Ez egyféle — és kissé egysíkú — szemléleti módot jelent, de Göldner Tibor eddigi művészi pályafutását, fejlődését tekintve tökéletesen érthető és elfogadható. A művészet sokszáz éves alakváltásában, stílusváltozásában nincsenek ugrások, s e megállapítás alól az egyéni fejlődés sem kivétel. Göldner Tibor festészetében is törvényszerű a jelenlegi állomás, amely bővelkedik figyelemre méltó eredményekben, de buktatókban is. Kétségtelen erénye a szenzualitás, de ez magában rejti a stílustalanság veszélyét is. A biztos formálókészség, a könnyen-alkotás adottsága a művészi attitűd gondolati gazdagságát befolyásolhatja nem éppen előnyösen. A képsík túlzott — sokszor túlzsúfolt — kitöltése akcidens elemek kavalkádjává változtathatja a műalkotást, ami áttekinthetetlenséget és művészi célszerűtlenséget eredményezhet. Távolról sem akarom ezekkel a — talán kissé önkényes megállapításokkal azt mondani, hogy Göldner Tibor piktúráját egészében véve ez jellemzi, de veszélye kétségtelenül fennáll. Ugyanis bemutatott képei közül művészete ott kulminál és ment ezektől a fentiektől, ahol a fenntartások nem jutnak az ember eszébe. Az „Anya gyermekével" szordinált, de mégis igen gazdag színességű líraisága, az „Olvasó nő" és a „Műteremben" alkotói befeléfordulást reveláló hatása biztos esztétikai egyensúlyt mutat. A „Szemben Visegrád" egylendületű nyugtalanságával, a „Fények-árnyak" tömbszerű zártságával a tájképek legjavát jelentik. A felsorolt alkotások kvalitásukkal Göldner Tibor előre nem is sejthető további fejlődési lehetőségét rejtik magukban. Az önálló és egyben korszerű, a gondolati és festői értékekben egyaránt gazdag stílus kialakításának útja valahol az említett képeken keresztül visz. Feltétlenül szűkíteni kell a jelenleg csapongó stílust, fokozni kell a műigényességet, nem ártana egyszerűbbé tenni a túlcsorduló előadási módot, a sokszor rendezetlen faktúrát, és — végső soron — jobban meg kell választani azt a tematikát, amit egy festő a legadekvátabbnak tart saját érzelmi hőfokához és közlési kényszeréhez; mert nem érdektelen, hogy valaki mit tart önmaga számára ábrázolásra méltónak! A feltételezett és a jövőben várható tematikus- és stílusbeszűkülés az elmélyülés, a pszichikai elemek előtérbekerülésének irányába fog hatni, ami — véleményem szerint — egyedüli fejlődési iránya lehet Göldner Tibornak!

Ennek csírái már megtalálhatók a jelenlegi kiállításon is. A nagyon egységes kvalitásszintet képviselő grafikai anyagban szerényen, minden hivalkodás nélkül húzódnak

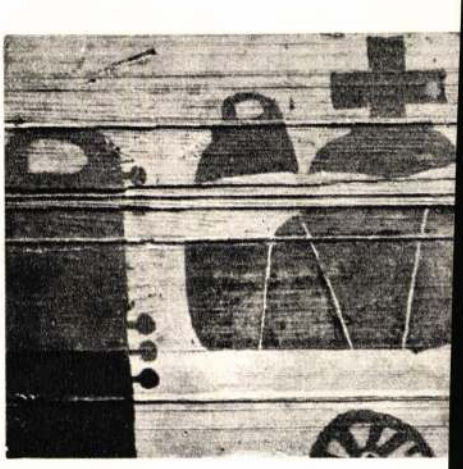

rőben szubjektív önvallomással kezdeni, hogy ennél a tárlatnál örvendetesebb képzőművészeti élményben elég ritkán volt része az utóbbi években.

Képzőművész fiatalságunk seregszemléje volt ez a kiállítás, — talán nem teljes, napjaink százfelé szerteágazó művészeti irányait hiánytalanul képviselő felvonulás, de mind összképében, mind keresztmetszetében mégis olyan megnyilatkozás, amely, akárhogy is vesszük, azt mutatta meg, mit várhatunk a magyar képzőművészet jövendő alakulásától. És e sorok írójának itt rögtön meg kell magyaráznia, mi volt az, amitől ezt a tárlatot az utóbbi évek egyik legörvendetesebb képzőművészeti élményének érezte. Bizonyára nem a felvonult művészek és felvonultatott művek kivételesen nagy száma, mert hiszen, ami ezt illeti, itt is érvényesült némileg az az igen gyakori igazság, hogy: kevesebb több lett volna. Még az is túlságosan szubjektív szempont lenne a kritikus részéről, ha ezt a ritka művészeti élményét csupán annak tulajdonítaná, hogy a kiállítási termek falairól csak úgy áradt és sugárzott felé a fiatalság, színekben, vonalakban és formákban megtestesülve.

A kritikus számára ennek a kiállításnak igazi szenzációját, örömét az az egészen váratlan és páratlan mértéktartás, a mai festészet és szobrászat végletes és végzetes szertelenségeinek az a majdnem teljes távolléte okozta, amely a *tehetség* mellett elsősorban az *egészség* legszerencsésebb szimptómája.

Erre talán azt mondhatná valaki, hogy a fiatalság önmagában szertelenségre, szélsőségekre hajlamos, tehát inkább az lett volna az *egészség* igazi tünete, ha ezek a fiatal festők és szobrászok szabadon élnek az ifjúságnak ezzel a természetes előjogával. De hiszen élhetnének vele bátran és szabadon, viszont éppen az a jele józan egészségüknek, hogy legtöbbjük valósággal megvetően fordul el azoktól a szertelenségektől, szélsőségektől, szabadosságoktól, amelyeknek mikróbái szinte a levegőn át érnek el hozzájuk a világ minden tájáról. De nemcsak a levegőn át, pontosabban a nyugat művészeti folyóiratai, esetleg egy-egy utazás révén az egykor termékenyítő és stimuláló, de ma inkább csak fertőző gócokba (és ezt mennyi fájdalommal írom le!): Párizsba, vagy a velencei Biennáléra, hanem itt-ott még közvetlenebb érintkezés útján is; mert hiszen a Műcsarnok tavalyi emlékezetes francia kiállítása feett az ember így vagy úgy: megdermedve,

kiállítót kivétel nélkül „epigonnak [illegible] zi. Dehát „epigon"-e az a fiatal művész (akár képzőművész, akár író, vagy muzsikus) aki mesterének, vagy művészi eszményképének bűvöletében alkot, amíg nem meg találja az önmaga egyéni kifejezésmódját?! És azt sem hiszem, hogy ha valamelyik külföldi műbíráló ezt a kiállítást megtekintette, elmaradottság, vagy — ahogy a nyugati műkritika újabban mondani szereti — „provincializmus" vádjában marasztalta volna el fiatal művészeinket, hacsak ő maga is el nem marasztalható viszont, az „írástudók árulásának" vádjában.

*

Persze az sem volna természetes jelenség, ha ennyi fiatal művész és ennyi mű között, az összkép és keresztmetszet lényege: a mérséklet, értelem és hagyománytisztelet minden különösebb sérelme nélkül, ne akadnának a szertelenségre, végletességre is példák. Ilyen — hogy csak a legjellegzetesebbet említsem — *Lakner László* „Várakozók" c. „példázata", amely azzal is tetézi naturalista festésmódján elmondott szürrealista témáját, hogy a kép jobb szélén ülő férfialak keresztbe vetett lábait kilógatja a képből. Nem hisszük, hogy a fiatal festő őszintén gondolta volna ezt. Viszont — mint az előbbiekben már mondottam volt — az ilyen eléggé ritka kilengések egyáltalában nem jellemzők a tárlat karakterére, sokkal inkább a festői

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1967 OKT.
MŰVÉSZET

meg a kis linómetszetek és a monotypiák közül a „Tájak, hegyek" cizellált sorozata, melyek igaz bensőséget sugároznak, ösztönös erejükkel hatnak. Nemcsak remélem, hanem meggyőződésem, hogy ez a felismerés Göldner Tibor további fejlődése számára is éltető elemmé válik, és tehetségét önállóan kialakított mondanivalója kényszerítő erővel ható festői kifejezése érdekében gyümölcsözteti. Erre a feladatra már megérett piktúrája. A magyar festészet értékes, de hagyományos nyelvét perfekt beszéli, bár kvalitásszintje nem eléggé kiegyensúlyozott.

Ha alkotói munkáját elmélyültségben, gondolati tartalmasságban és korszerű önálló stílus kialakításában állandó intenzitású, magas hőfokú tevékenységgel tudja sűríteni, akkor mélyen átérzett művészi elhivatottsága biztosan beérik. Ehhez minden adottsága megvan, csak helyes irányban kell sáfárkodnia tehetségével. Jelenlegi nagy sikerű kiállítása nemcsak a művelt látogatók tetszését biztosítja tehát, hanem a művész számára is számvetést, tanulságot jelenthet. Ez pedig a legértékesebb momentum egy saját, önálló pályára irányt vevő, tehetséges festő számára.

Aszalós Endre

dése tehát érthető, és jó hatású is az északi vidék kultúrájának formálódásában. Az egri honos Kishonthy Jenő Női portréja a színek érzelem és hangulathordozásának bizonyítására jó példa, a szálkás csíkokban felhordott színekből épített női portré elmélyült festői munka. Kishonthy bízik az érzelmi finomságok lereagálásában, grafikai munkái is az érzelemközvetítés hitéből fogantak. Kristóf Cecília franciás derűt, könnyedséget igyekszik megvalósítani festményein, s artisztikus hatásokban egyre eredményesebben.

Színvonalas tájképek, csendéletek szerepelnek túlsúllyal a kiállításon, amelyekre a magasfokú festői interpretálás, a látványfestés egyéni módozatainak sajátosságai a jellemzők: Blaskó János, Iványi Ödön, Kalló László, Mazsaroff Miklós, Nagy Ernő, Pataki József, Réti Zoltán, Seres János, Tóth Imre munkái.

Az észak-magyarországi grafika színvonalát a Miskolci Országos grafikai kiállítások jó híre fémjelzi, ez alkalommal is a megszokott színvonalon megoldott grafikai lapjait láthattuk Feledy Gyulának, Czinke Ferencnek, Ficzere Lászlónak, Kunt Ernőnek és Lukovszky Lászlónak. Bozsik István finom rézkarcai és Pető János

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

PETŐFI NÉPE

Kecskemét

1970 DEC 1

— **Göldner Tibor** festőművésszel találkoznak ma este 18 órakor a Bajai József Attila Művelődési Központ ifjúsági klubjában a fiatalok. A találkozó keretében bemutatják a művész néhány alkotását és a festményekről készült diaképeket.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Göldner Tibor

PETŐFI NÉPE

1963 AUG 18.

— GÖLDNER TIBOR festőművész alkotásaiból nyit kiállítást szeptember 7-én a budapesti Derkovits Gyula teremben a Képcsarnok Vállalat.

Göldner Tibor

Több vidéki művész kiállítása után, a Fényes Adolf terem (Rákóczi út 30) ismét vidéken élő festő műveiből rendezett bemutatót. *Göldner Tibor* a legfiatalabb generációhoz tartozik, mégis kiforrott művésznek ismerjük meg az utóbbi két évben készített vízfestményei alapján. Néhány, főleg korábbi alkotásán visszacseng még mesterének, Rudnay Gyulának hatása, de legtöbb művének mélytüzű színvilága már egyéni, önálló, csak szellemében a nagy magyar tájfestő hagyományokhoz kapcsolódó látásmódot árul el. Nem aknázza ki azonban minden esetben eléggé az akvarelltechnikában rejlő könnyed, friss hatások lehetőségét. A Fényes Adolf-terem kiállításán ezúttal egy tehetséges, fiatal művész ígéretes munkásságával ismerkedhetünk.

Havas Lujza

va«.

A szovjet küldöttség veze-

A Szovjetu
és te

A világsajtó a szov

A Román Munkáspárt központi lapja, a *Scinteia*, csütörtök reggeli számában *Josif Burlacu* mérnök-őrnagy *»A Szovjetunió nagy tudományos és technikai győzelme«* című cikkében ismerteti az interkontinentális rakétát.

Megjegyzi, hogy ennek a rakétának a hatósugara rendkívül nagy, *egy óra alatt körülrepülheti a fél földtekét, minthogy sebessége óránként 20 000 kilométer. A földtől másfél-*

Népi ellenállási

Göldner Tibor

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor-u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

ESTI HIRLAP

1957 AUG 14.

ket.

610

□ GÖLDNER TIBOR bajai festőművész kiállítása augusztus 16-án nyílik a Műcsarnok rendezésében, a Rákóczi úti Fényes Adolf-teremben.

Göldner Tibor

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor-u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

PETŐFI NÉPE

1957 AUG 23.

610

Göldner Tibor bajai festőművész első gyűjteményes kiállítása Budapesten

(Saját tudósítónktól)

A MEGYE KÉPZŐMŰVÉSZEINEK egyik fiatal tagja, — a bajai Göldner Tibor festőművész — jelentős sikerrel mutatkozott be első önállóan megrendezett gyűjteményes kiállításával a fővárosi, Fényes Adolf kiállítási termében. A fiatal festőművész neve nem ismeretlen már, hiszen egy-egy reprezentatív alkotása ott szerepelt már több kiállításon, legutóbb a Műcsarnok Tavaszi Tárlatán és a VIT-kiállításon.

A FÉNYES ADOLF TEREMBEN kiállított közel 50 festménye két művésztelepen, Nagymaroson és Zsenyén töltött idők akvarell anyagának egy része. Mellette helyet kaptak otthonának, a bajai tájnak megörökített szépségei, köztük a bajai Népfürdő, a Dunatorok, a Kamarás Dunapart, a Vizen pihenő uszályok színes és megkapó képei.

A FIATAL FESTŐMŰVÉSZ Rudnay Gyula tanítványa. Képei, amelyek komoly és jelentős fejlődésről adnak számot, — mesterének oktatását és művészi útmutatását igyekeznek követni, a művészet s[illegible] gározva, mintegy [illegible] hunyt nagy [illegible]

LEGJELENTŐSEBB FESTMÉNYE a Lófürdetés, a maga egyéni törekvéseivel messze kimagaslik kiállított képei közül. A Zsenyei táj, a Zsenyei liget alkotásai azt látszanak igazolni, a fiatal művész a víz és vízpartok szerelmese, hiszen ezek a képei a maguk színességével és mozgalmasságukkal elárulják a hozzájuk való vonzódást és ragaszkodást. Talán otthonának, a vízparti Bajának emléke kíséri, amikor a vízpartokon jobban ki tudja tárni művészetének ezerrétű színességét. Képeinek összessége arra mutat, hogy a természetnek belülről figyelt hangulata, a tájak szépségei festményein élménnyé alakulnak. Ez avatja az ecset igazi mesterévé, a jövő egyik ígéretévé.

A KIÁLLÍTÁST a sajtó képviselői és meghívott közönség előtt dr. Kop Jenő műtörténész, a Fővárosi Képtár volt igazgatója nyitotta meg. A kiállítást — annak fővárosi bemutatója után — Kecskeméten és Baján is megrendezik.

—ó —ó

Az Egészségügyi Minisztérium tájékoztatója a gyermekbénulásos megbetegedésekről

A gyermekbénulásos megbetegedések száma az elmúlt hetekhez viszonyítva lényegesen csökkent. A megbetegedések zömét továbbra is az északkeleti megyékben észlelték, de szórványosan az ország egész területén fordult elő egy-egy megbetegedés. A betegek ellátása zavartalan volt.

A megbetegedések csökkenése következtében lényegesen módosult a gyermekek csoportos üdültetése elől lezárt terület: a zárlat alól felszabadult Hajdú-Bihar megyében a biharkeresztesi járás egész területe, Biharnagybajom község, és a beretyóújfalusi járás — kivéve Beretyóújfalu és Nagyrábé községeket, Szabolcs-Szatmár megyében Nagykálló, Kisvárda és Pátroha, Pest megyében Fót község.

A 14 éven aluliak csoportos üdültetése szempontjából jelenleg egészségügyi zárlat alatt álló területek: Borsod-Abaúj-Zemplén megye és Miskolc város egész területe, Szabolcs-Szatmár megyében Nyíregyháza város, Hajdú-Bihar megyében Beretyóújfalu, Nagyrábé, Püspökladány, Báránd, Sárrétudvari és Polgár községek, Heves megyében Eger és Hatvan városok, valamint az egri és a füzesabonyi járás, továbbá Bükkszék és Pély községek. Békés megyében a békési járás, Pest megyében Pilisszántó és Szada községek, Bács-Kiskun megyében Izsák, Orgovány és Páhi községek.

A gyermekbénulás elleni védőoltás Budapesten, Miskolcon, Debrecenben, valamint Borsod-Abaúj-Zemplén, Hajdú-Bihar és Szabolcs-Szatmár megyében folytatódott. Az ország egyéb területein a védőoltás augusztus hó 22-én kezdődik. A szükséges oltóanyag repülőgépen augusztus 19-én megérkezett.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
B:. VIII. Blaha L. t. 3.
Telefon. 132-292.
Göldner Tibor
PETŐFI NÉPE. Kecskemét
1957 MÁR 17

AZÉRT NEM, MERT „vidéki"?

Vasárnapi RIPORT

Megjegyzem, azt a címet szerettem volna adni riportomnak: »Egy vidéki festőművész műtermében«. De nem tehetem, mert hazudnék; a festőnek ugyanis nincsen műterme. Ott fest Baján, az Attila utca 8. szám alatti lakásának kicsi előszobájában — ha megfelelő világosságról gondoskodik a nap —, vagy kimegy a szabadba »tájképezni« — ha nem esik az eső.

Szűk lehetőség, ami gúzsba köti a művészi ambíciót, nem engedi kibontakozni egy fiatal, harmincon inneni ember tehetségét.

Nemcsak a műterem hiányáról van azonban szó, panaszként ezt említi legkevésbé Göldner Tibor, a bajai Rudnay Gyula Képzőművészeti Akadémia egyik szép reményekre jogosító volt növendéke.

Ám előbb mutassuk be őt, hogy megérthessük problémáit. Magas, szőke férfi. Beszélgetésünk közben az az érzésem, és tudom: a festő szemével nézi bennem az újságírót is. Sok embert megnézett ő már így, nem egy odakerült az ecsetje alá. És nem is sikertelenül. Jeles minősítéssel szerepelt a megyei kiállításokon, három országos tárlaton voltak már a képei. »Lőfürdetők« című alkotása a legutolsó képzőművészeti kiállításon dicséretet kapott, két festményét megvásárolta az állam. Biztatásra, művésznek a hivatása gyakorlásához szükséges önbizalma megszilárdítására, növelésére nem kevés, de tovább: semmi. Továbbra magára hagyatott vidéki festő, s ha nem volna a fiatalsága, a művészetébe vetett hite, ez az önbizalom bizony szárnyát szegné és kiverné kezéből az ecsetet.

Tavaly még nem félt ettől. Akkor még három hónapot tölthetett havi 300 forintért Nagymaroson, a Festők Alkotóházában. Számos akvarellen örökítette meg az ottani táj jellegzetességeit, szépségeit, az ország egy részének alapos megismerése gazdagította művészi fantáziáját. Másrészt, a beutalt fiatalok jobb és jobb művészi teljesítményre sarkallták, ösztönözték egymást. — Jó galéria jött ott össze — mondja —, az öreg festők, Hermann Lipót, Diener-Dénes Rudolf társaságában lefolyt eszmei viták segítették tisztázni a fiatalok nézeteit. — Az Alkotóházba való beutalás azonban — Pestről érkezett körlevelek tájékoztatása szerint — megszűnt, az alkotóházak »külföldi reprezentánsok« részére kellenek(!) Megszűnt a Dunapentelei Alkotóotthon is, amelyben szintén volt Göldner Tibor két hónapon át. Lelkesen említi végtelenül szeretett ott, rengeteg munkástípussal megismerkedhetett, s mert a pentelei művészgárda tagjai között többségben voltak a grafikusok, tőlük rajzolni is tanulhatott. A jó festő nem lehet meg a rajzolás képessége nélkül; — a szovjet festőművészek nagyszerűen tudnak rajzolni is — ismeri el az ecset embere.

Persze, az alkotóház sem minden. De hova menjen, mit csináljon a vidéki festő, ha már ez a lehetősége sincs meg?

A szolnoki Művésztelepre ígértek ugyan neki műtermes lakást, de az egésznek egy lehangoló értesítés lett a vége: nem valószínű, hogy megkapja. Dolgozzék tehát Baján, ahol a tájképekkel már »kifestette« magát? Hiszen szereti ezt a várost, — de sohasem foghat »nagyobb lélegzetű« kompozícióhoz, noha érez magában kedvet, tehetséget, erőt ennek az alkotására? Szeretné a szeremlei népviseletet festőileg feldolgozni, terveiben van, hogy megörökíti a bácskai munkásparaszt kapcsolatokat.

Teheti? Nem. Zilálva kell alkotnia, kapkodnia kell, hogy minden héten felküldhessen egy-egy tájképet a fővárosba, ahol a Képzőművészeti Alap zsűrije dönti el: oda kerülhet-e festménye a Képcsarnok szalonjaiba. És ha igen, 4—500 forintot kap érte, míg a mű két-háromszoros áron kínáltatik már. S hogy szarkazmus is legyen a dologban, levélben megkérdik tőle: beleegyezik-e, hogy alkotását eladják? Vajon mit gondolnak Pesten, miért küldheti fel a vidéki festő a művét?! Hogy a művészet istápolásának cégére alatt ügyködő bürokrácia belőle is éljen, vagy azért, hogy kenyeret tudjon biztosítani családjának, két kisgyermekének, s vehessen festéket, ecsetet, vásznat? Azt is megtették már vele, hogy egy festményéért járó összeget a budapesti Deák-téren levő OTP-fiókhoz utalták. Azért talán, hogy szűkös jövedelmének tetemes részét költse el a pénze felvételével?

Különben szeretne gyakran Pestre járni, hogy művészete fejlesztéséhez necsak egy-egy fél napot tölthessen havonta a Szépművészeti Múzeumban. De hol vegye több napra a pénzt, hol szálljon meg, miből éljen a fővárosban? S miért nincs a vidéki művészek számára kedvezményes utazási lehetőség, ha csak havi egy-két alkalomra is? A baráti államok népét, művészetét közvetlenül megismerni mikor mehet a vidéki festő? Almodhat-e erről Göldner Tibor?

És miért látogatják meg őt és társait oly ritkán »felülről«? Félnek a panaszaiktól? A megyei tanács, de Baja város népművelési osztálya is miért oly passzív vele, s a többi tehetséges festővel szemben? Még »reprezentálni« sem mentek el a kiállításukra, pedig meghívták őket.

Kérdések halmaza lett a riport helyett. Pedig szívesebben írtam volna meg egy-két óra műtermi hangulatát. Nem rajtam múlott. És a többi nem az én dolgom. A bajok orvoslására, sajnos, az újságírónak nincs más gyógyszere. De talán megértik az illetékesek, hogy tenni, cselekedni kell azoknak a művészeknek is az érdekében, akik vidéken élnek!

Tarján István

Ferencnét, a községi végrehajtó bizottság elnökét, hogy funkciójáról azonnal mondjon le, és azt a hangszórón keresztül közölje a Tanácsháza előtt várakozó tömeggel. Miután a tanácselnöknő lemondását kikényszerítette, közölte az elnöknő férjével, hogy a felesége lehetőleg ne nagyon mozduljon ki a lakásból, mert ő, mint a nemzeti bizottság elnöke, a testi épséget nem tudja garantálni.

Egy ilyen kijelentés első olvasásban talán érthetetlen, de ha alaposabban megvizsgálja az ember a dolog hátterét, — nagyon is érthetővé válik. Dr. Csikesz Ferenc ugyanis alig valamivel a tanácselnöknő mikrofonba bejelentett nyilvános lemondatása után, a tanácsháza előtt összegyült tömeg előtt nacionalista szellemű, kommunistaellenes beszédet mondott, melyben többek között kijelentette: »Kunszentmiklós községben a kommunistákra semmiféle szükség nincs. Sem állásban, sem állami funkcióban kommunisták nem lehetnek, tehát még a község területét is el kell nekik hagyni.«

Egy másik gyűlésen, ahol a Nemzeti Tanácsot választották meg, alig érkezett a helyszínre dr. Csikesz, máris félbeszakította az előadót és ő kezdett beszélni. Beszédében igen kikelt magából, mondván: szégyen és gyalázat, hogy a járási pártbizottság, amire már régen nincsen szükség, még mindig nem akarja a hatalmat átadni és ezzel akadályozza a forradalmi bizottság

Amikor Csikesz távozott a gyűlésről, nem állhatta meg, hogy rá ne mutasson a járási pártbizottság jelenlévő képviselőjére e szavak kíséretében: — »Ime, uraim, bemutatom önöknek a kunszentmiklósi pártbizottság titkárát, Andrási Ferenc urat, aki itt van most is önök között és még mindig félre akarja vezetni önöket, és aki miatt én és Kunszentmiklós község dolgozói oly sokat szenvedtünk.« Ezen uszító kijelentése nyomán Andrási Ferenc párttitkárral szemben többen támadólag léptek fel, s őt csak a jelenlévő és józanul gondolkodó honvédszemélyek védték meg a tettlegességtől.

a párttitkár felé fordulva kijelentette: »Önöket a történelem a pártjukkal együtt a szemétdombra hajította.«

Úgy gondoljuk, nem is fontos többet idézni dr. Csikesz Ferenc úr közhelyeiből ahhoz, hogy az olvasó megállapítsa: dr. Csikesz az ellenforradalom idején nyílt párt- és demokráciaellenes magatartást tanúsított, s az ilyen szellemben történt megnyilatkozásai következtében történt mindaz, amit Kunszentmiklóson a félrevezetett és felizgatott tömeg dr. Csikesz és a hasonszőrűek vezetésével elkövetett. — Közbiztonsági őrizetbevételét éppen ezért rendelte el a Megyei Rendőrfőkapitányság.

Felhők

Az ég alatt ó meg-megállva
csodálom én a felleget,
melyet a rőtszín Nap sugára
bíbor pirosra festeget.

Ma halkan úsznak fenn a kékben
mint szoknyák széle fodrosak,
máskor vihar szaggatja éppen
ruhájukat és rongyosak.

Oly furcsa módon formálódnak,
kereng belőlük száz alak;
olyan csikó, madár meg csónak
mit játszi gyermekkéz farag.

Most fürge nyájuk fényt legelget,
puhán gurulnak, gündörök:
mint pipafüst, mit vig szeleknek
a vén juhász is felpöfög.

Nagy Istók István

Goór Imre vázlatfüzetéből

50 éves a vakok újsága

Angliában jelenik meg a világ legrégibb, vakok számára készült újság. Az újságot a londoni vakok intézete adja ki 50 év óta. A lap 3 és fél pennybe kerül. Az újság igen terjedelmes. A napi kiadás csupán 4500 szót tartalmaz, illetve 20 oldalt. Ez érthető is, hiszen a vakok írása a »braille«-írás sokkal több helyet foglal el, mint a rendes betű. Például a biblia vakoknak készült kiadása nem kevesebb, mint 72 kötet. Az újság azzal büszkélkedhet, hogy 50 éven át mindennap megjelent. Sem háborúk, sem pedig sztrájkok nem akadályozták megjelenését. Az újság ára távolról sem fedezi az előállítási költségeket. Az intézet pénzbeli támogatást bocsát rendelkezésére.

Rembrandt-kiállítás BERLINBEN

A berlini Permagon-múzeum rézkarc-osztályán kiállítás nyílt az NDK tulajdonában lévő Rembrandt-rajzokból és rézkarcokból. A körülbelül 200 rézkarc és 25 rajz között van Rembrandt híres, úgynevezett »Hundertguldenblatt« karca is, amely 1642 és 1649 között készült. Ennek neve onnan ered, hogy már Rembrandt életében 100 aranyguldent fizettek egy-egy lenyomatért. (A »Neues Deutschland«-ból.)

Fizesse elő
a Petőfi Népét

Gödöllő Tibor
festő

Rudnay mester Szabadakadémiáján
tanult Gödöllő Tibor is.

Aszalos Endre: B.Mikli Ferencről.
Művészet, 1970.november - 26.lap.

Göldner Tibor

kiállított festmények:

Falurészlet. Olaj, 60x80 cm.

Pécs-baranyai Országos képzőművészeti kiállítás 1956. Kat. írta: Végvári Lajos. Bp. 1956. 32 l., 20 t.

23.l.

Göldner Tibor

kiállitott grafikái:

Olvasó nő. Akvarell, 50x34 cm.

Bajai Halszövetkezet báskái. Akvarell, 53x36 cm.

Sztálinvárosi zakpart. Ceruzarajz, 30x20 cm.

Pécs-baranyai Országos képzőművészeti kiállitás 1956. Kat. irta: Végvári Lajos. Bp. 1956. 32 l., 20 t.

26. l.

Göldnes Tibor

(Baja)

Kohászok, akvarell – tus. Reprod.

Két gondolat, " "

Magyar képzőművészek szövetsége

keletmagyarországi területi szervezetének tavaszi tárlata 1965.

Kat. bev. Kádár Zoltán. Debrecen

GÖLDNER TIBOR

Bajai Dunaág akvarell
Bácskai táj "
Bajai sugovica "
Martini mű ceruzarajz

Fiatal képzőművészek és iparművészek
kiáll 1955

Modok Mária

Csendélet olaj

A Szentendrei Művésztelep
jubileumi kiállítása
1926-1956
Katalógus: Lyka Károly

Göldner Tibor

kiállított festmények:

Nagymarosi lejtős utca, olaj, 57 x 68 cm.

Tavaszi tárlat. A Művészeknek kiállítása 1957. Kat. összk.: Kiadóigné Kirimi Irén. Bp. 1957. 19 l.

9. l.

MDK

Göldner Tibor

Kiállitási hir

Petőfi népe 1968 aug.14.p.5.

GÖLDNER Tibor/ Baja

1. Nagymarosi táj olaj 55 x 65
2. Csendélet olaj 54 x 56
3. Szeremlei táj olaj 40 x 50
4. Bajai Holtduna akvarell 27 x 42

Dunántuli Képzőművészek Kiállitása 1958.

Kat. bev.: Cseh Miklós

/Székesfehérvár, István király Muzeum
Közleménei D sor 14./

Goldmer Tibor
festő

MDK

1947-ben a Rudnay Művésztelep
Szabadakadémiáján tanult.

Aradi Endre: Waldinger Adolfról.
Művészet, 1969. május - 36 lap.

Göldner Tibor

Nagymarosi lejtős utca, olaj, 55×68 cm

Budapest Műcsarnok kiállítása, 1957.
kat. nem. kisdéjiné Kirimi Irén.

9

MDK

Göldner Tibor

Havas L: Nyárvégi kiáll.ok. Népakarat,
1957. aug. 30. 6.l.

MDK

Göldner Tibor

Beszélgetők, gouache

IX. Magyar Képzőm. Kiáll. kat. Műcs. 1962. 21.1.

MDK

Göldner Tibor, festö

Nagymarosi lejtös utca. Olaj.

Műcsarnok.-Tavaszi tárlat. 1957. Kat.9,1.

M.D.U.

GÖLDNER Tibor festő

Akvarellek (alföldi városrác) a VIII. Magyar Képzőművészeti Kiállításon

Magyar Nemzet 1960 (XVI.) 82. sz. 9 e.
Dutka Mária: Grafikus művészetünk teljődése...

Göldner Tibor, festö.

U.L.: Képkiállitás Nagymaroson.
MN.1956.jul.17. Fenti az ottani uj müvésztelep tagja.

MDK

Göldner Tibor (festőművész)

Részt vett a Pécsett, január 14-én nyílott képzőművészeti kiállításon. A grafikai műfajhoz vonzódik. Megemlítve: a Bajai Halászvetkezet bárkáiról festett képe.

Bardoszky Jób László: Vázlat egy pécsi kiállításról.
Dunántúl, Pécs, 1956. 15. sz. (V. évf. 1. sz.)
77. l.

MDK

Göldner Tibor

Fiatal képző- és iparművészek kiáll. akv. és paszt.
Ernst Muz. 1955. jun.

Göldner Tibor, [festő]

MDK

Molnár József, Göldner Tibor és
Nyergesi János alkotásait állitják ki

a Nemzeti Szalonban az iparmüvészeti kiállitásban és a Fényes Adolf teremben,

Pesold Ferenc: Szabadtéri müsorok, hangversenyek, kiállitások.

Esti Hirlap, II.évf.124.sz. 1957.máj.3o.csüt.
2.oldal

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV., Dózsa György út 41

Göldner Tibor.
Szolnok 1929.
1947-1951.Rudnay növendék Baján.
Önálló kiállitásai: 1954 ben és 1957-ben Baja.
1957-Budapest Fényes A terem.
A bácskiskunmegyei csoporttal rendszeresen kiállit. Az évi nemzeti tárlatokon 1953-óta szerepel.

Göldner Tibor [festő] MDK

kiállítása aug. 16-án nyílik a Mincsarnok rendezésében a Fenyes Adolf Terembem.

Göldner Tibor ....

Nsz. Hirlap, II. évf. 189 n. 1888. aug. 14-sze. 2. old.

Földvári Tibor
festő

M.D.K.

Képkiállítása 1914-ben.

Schynos Ede: A Türr István Múzeum története és ismertetése. Baja, 1958. 23e

Feldner Tibor

M.D.K.

Akvarell kiállítása 1956-ban

Sokszorosítás: A Türr István Múzeum története és ismertetése, Baja 1958.

Goldner Tibor
festő

M.D.K.

Akvarell kiállítása.

Solymos Ede: A Türr István Múzeum története és ismertetése. Baja, 1958 24 l.

MDK

Göldner Tibor

Akvarelljei a VIII.Magyar Képzőművészeti kiallitason.

Dutka Mária: Grafikus művészetunk fejlodése.

Magyar Nemzet, 1960.IV.17. 9.l.

MDK

Göldner Tibor

Gyártelep, of.

Kovácsmühely, of.

Betegszoba, of.

A bajai "Fesztivál" Képzőm. Kiáll. kat. Bajai Muzeum 1949. jul. 3.

MDK

Göldner Tibor

Kapások, of.

Tanulmányfej, of.

A bajai "Fesztivál" Képzőm. Kiáll. kat. Bajai Muzeum 1949. jul. 3.

MDK

Göldner Tibor

Tájkép, vf.

Tájkép, vf.

A bajai "Fesztivál" Képzőm. Kiáll. kat. Bajai Muzeum 1949. jul. 3.

Malk

Göldner Tibor festőművész

kiállítása a Derkovits ferenben.

Mozaik. Göldner Tibor.
Nepszava. 1963 szept 8.

Göldner Tibor festő M.D.K.

alkotásaiból kiállitás a Derkovits-teremben

Napló

Magyar Nemzet 1963. szeptember 8. 9.1.

Göldner Tibor festő M.D.K.

Tanulóéveiben a bajai müvésztelepen Rudnay Gyula irán
nyitása mellett dolgozott.

Mező,

Halásztanya.

Vizparti Hálpiac
Hálók és bárkák.

Meritő. Csenéletek., a kiállitott müvek az utol
só 3 év termése.
Vajna Éva:Göldner Tibor kiállitása.
Magyar Nemzet 1963. szeptember 14.x 4.1.

Göldner Tibor
festő

M.D.K

A Derkovits teremben tartott tárlatot.
„Hajókikötő" tusrajza, „Városvég"
és Téli házak" című művei is sze-
répelnek a tárlaton.

Mislyne Meák Sári: Göldner Tibor kiállítása
Művészet, 1964. február - 43 lap.

M K.

Sz.Göldner Tibor grafikus

"Lófürdetés "/akvarell/

VI.Magyar Képzőművészeti Kiállitás
Műcsarnok,1955. 50.l.

MDK

Sz.Göldner Tibor, Baja

Mórágyi táj, of.

Szobabelső, of.

Vidéken élő képzőműv. kiáll. Ernst Ernst Muz. 1954. nov. 9. 1.

MDK.

Sz.Göldner Tibor grafikus, Baja,

"Bajai Halszövetkezet birkái" /aquarell/

"Lófürdetés" "

Vidéken élő képzőművészek kiállitása
Nemzeti Szalon, 1955. 18.l.

MDK

Sz. Göldner Tibor

Lófürdetés akvarell 50x50

VI.Magyar Képzőművészeti Kiállitás.Műcsarnok.
1955.Kat.30.l.

MDK

Sz.Göldner Tibor, Baja, Bács m.

Mórágyi táj olaj
Szobabelső . "

A vidéken élő képzőművészek kiállitása.
1954.nov.20 -dec.4-ig.Ernst Múzeum. 9.1.

MDK

Sz.Göllner Tibor, Baja

Bajai Halszövetkezet bárkái, akv.

Lófürdetés, "

Vidéken élő képzőművészek kiáll.II. N.Csal.

1955. 18. 1.

MDK

Sz.Göldner Tibor

Platánok, of.

Vidéken élő képzőművészek kiáll.II. N.Szal.

1955.

14. 1.

MDK

Sz.Göldner Tibor, Baja, Bács m.

Sztálinvárosi kikötő	grafika
Sztálinvárosi rakpart reggel	"
Őszi táj	aqu.

A vidéken élő képzőművészek kiállitása.
1954.nov.20. - dec.4ig.Ernst Múzeum. 12.1.

1914 MÁJ 3
Népújság (Heves)

Göldner Tibor

1021

Göldner Tibor egri kiállításáról

A Képcsarnok Rudnay-termében csütörtöktől május 11-ig látható Göldner Tibor kiállítása.

Nagyon rokonszenves és igaznak tűnő, amit a művész leporellójában önmagáról és művészetéről vallva úgy fogalmaz meg, hogy „a dolgok nemcsak térben, hanem időben is összefüggenek". Azért idézem ezt a mondatot, mert bizonyos mértékig kulcsot ad a tárlat képeihez, ahhoz a valósághoz, amely a képekről reánk néz és arról a valóságról, életről is, amit a művész magában hordoz.

A művész világát itt a témák fogásából kell kiszabadítani. Feltűnő és egyben ellenállásra is ingerel az, hogy a tárlat jelentős része a mediterrán tájat, az azúrkék égboltot, a római építészet költészetét, az utcák, terek, hidak, házak harmóniáját örökíti meg, másrészt melankóliát sugárzó csendéletek keverednek ebbe a piktúrába, hogy meghökkentsen egy képpel arrébb egy paraszti arc, amelyet mintha az egykori mester, Rudnay Gyula keze diktált volna. A rácsodálkozás akkor válik még mélyebbé, amikor szinte felsóhajtunk, hogy néhány képen az a nagy kerek korong és a belőle sugárzó-villódzó, sárgás-fénylő permetezés mintha Egry József sugallatára fészkelődött volna a vászonra.

S amikor így játszunk a képek vonzásával-erejével-koloritjával, gyökereit kutatva veszünk tudomásul bizonyos reminiszcenciákat, indítékokat és sejtéseket, s akkor nyomban a dráma harsányabb változataival egy római kálvária együttese zavarja meg a tekintetünket, hogy jobban utánagondoljunk korábbi megállapításainknak. Melyik itt az igazi, s hol van az a bizonyos találkozási pont, ahol a dolgok nemcsak térben, de időben is összefüggnek? Melyik az igazi, a magabiztos, az alapméretben legsajátabb művész Göldner Tibor esetében? A Rudnay-tanítvány teszi-e a leghűségesebb vallomást falusi parasztjairól, vagy a csendéletet leíró fiatalember elrévedése az alaphang, vagy az a líra, amelyet a fény tapasztalásáról suttog el nekünk, halványodó és felharsogó színekkel, vagy az a dráma az igaz-e, amely a keresztfa alatti három meggörnyedt siratóban talál elbeszélőre?

A sok kérdés után úgy érezzük hogy a művész városi ember, az európai kultúra egyik szigorú fegyelemmel dolgozó letéteményese. Nem póz, nemcsak múló hangulat, ahogyan a déli, az olasz, a mediterrán táj megszólal ebben a piktúrában. Csak ellentételként említjük Bornemissza László itt-ott nagyvárosiasan vásári hangú olasz tájait, rajzolatait, azt a kedélyt, ahogyan ő a fecsegő, a zajos, a nyugtalan és meg nem szelídíthető olasz tájat ábrázolja. Göldner Tibornál ilyesmiről szó sincs! Itt a levegőben nem a nevetés, a nők kacérkodása ver hullámokat, itt ilyesmire nincs ég, nincs levegő. Minden zúg, minden hely betömve színekkel, formákkal, itt minden zugba, valamint akár váratlanul, akár megtervezetten, meglepetés nélkül belelát a művész. Amikor a Santa Severa-i tájat az éjszakai tömény kékbe mártva odateszi a szemlélő elé, a sötétből csak egy-egy sárga fénycsík erejéig kilépni kívánó házak foltjaival a kék ég egybefolyik, mintha az égi és a földi világban egyszerre és eggyé születnék a harmónia. Ha a párját nézzük ennek az ábrázolatnak, a Róma, Via Giulia című kompozíciót, már más hangulatot kapunk, más összhangot érzünk, mint akiket egy másik napszakban, egy más alkalommal hívott volna meg a művész, meglátni és ellesni a táj titkát. A Teveréről sorozat is készül, hogy aztán a furcsán húsos viráglevelek közül kibukkanjon a Római, az olasz lány bájos arca, némi szomorúsággal. A Mediterránum, a Hideg és a Meleg táj, a Halászbárka, a Piazza Trilussa, a Santa Marinella, a Tevere hídja — mind-mind azt mutatják, hogy az erős és itt-ott túlfogalmazott harmóniákat mintegy folytatásként hozza haza a művész, elbeszélve azt a hangulatot és élményt, amit nálunk így nem lehet megszerezni. És hogy ez a lírai, a történelmi meditteráneum által keltett hatás nem felhők nélküli sugárzás, arról a Santa Sevarai Krisztus fogalmazványa tanúskodik.

Érdekes, hogy egy ilyen sokrétű, sokirányú és szerteágazó belső mozgású embernél még a csendéletre, az elrévedés pillanataira is juthatnak eszközök, talán a témákhoz képest túl komolyan vett munkafordítások is. Ha egy vörösen izzó rák társaságában fedezzük fel a bánatba hajló szobabelsőben elhelyezett tárgyakat, már meg is kérdjük, miért is akarnak ezek az együttesek megszólalni és mit is akarnak nekünk mondani?

Egyik legrokonszenvesebb szándéka a művésznek az az igyekezet, hogy Rudnay mester szellemi érintéseként falusi fejeket is vászonra visz. A tónus, a forma itt ismerős, még a fény elosztása is másképp történik ezeken a képeken, mint például a Téli madarak című kompozíción, vagy a Tenger ajándékánál, vagy a Napnyugvásnál, vagy a Tevere hídjánál, ahol a fényosztott pászmákban, kényszerutakon, de nagy erővel tör a néző irányába.

Hova visz ez a piktúra — mondjuk — tíz év múlva?

Farkas András

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-148, 340-726

Egy a kiválók közül...

Még 1968-ban alakult meg a gyöngyösi Izzóban a Lenin-brigád tizenhat nőből. Evek óta ők a szocialista versenymozgalom élőlovasai az üzemben. Brigádvezetőjük Fodor Józsefné, egyben a tranzisztorüzem csoportvezetője.

A gyár 207 brigádja közül most, május első napján kapták meg munkájuk elismeréseként az Egyesült Izzó Félvezető és Gépgyár kiváló brigádja megtisztelő címet.

(Foto: Puskás Anikó)

Kádár János nyilatkozata a május 1-i felvonuláson

Kádár János, a Magyar Szocialista Mun-
k első titkára
i felvonulásán

y legöntudato-
— dacolva a
zakszervezetei-
keztek a nem-
nepéről, május
szabadult és a
lépett egész
s elseje. Ezt a
körülmények
gi tradíciónak
fejezzük harci
volt ez eddig,
is.
oktunk pillan-
magyar mun-
rtelmiség egész
t, bizakodással
zta: dolgozunk,
n lehetőségünk
ához, harcunk-
ink, a párt be-
isosztály törek-
dalmunkban, s
ta célok valóra

munkánk nem-
gy és erős szö-
etunió, a Varsói

Szerződés országai, az összes szocialista ország, a haladásért, a szocializmusért és a békéért küzdő emberek az egész világon. A nemzetközi munkásosztály, a népek harcából is becsülettel kivesszük a részünket.

— Most olyan év van előttünk, amelyben pártunk kongresszusra készül, népünk pedig a felszabadulás 30. évfordulójára. Élve az alkalommal, ezúttal is szeretném Központi Bizottságunk üdvözletét és köszönetét kifejezni a szélesen kibontakozó, nagyarányú szocialista munkaverseny kezdeményezőinek és résztvevőinek, akik elhatározták, hogy tettekkel, jó munkával készülnek a jövő év nagy eseményeire.

— Most jó, kiadós eső van május 1-én. De — mint ezt minden szem- és fültanú is tapasztalhatja — ez, a részvevők hangulatán semmit sem rontott, az ünneplők lelkesek, s valószínűleg azért is, mert arra gondolnak, amit már néhány hete mi is mondogattunk a Központi Bizottságban, a magunk körében, hogy minden feltételünk megvan ahhoz, hogy nyugodtan nézzünk előre, csak még egy kis eső kellene. Most az eső is megjött.

— Szeretném megragadni az alkalmat, hogy a munkásság szolidaritásának nagy nemzetközi ünnepét, a május elsejét ünneplő magyar munkásosztálynak, egész dolgozó népünknek legjobb kívánságaimat fejezzem ki, s tolmácsoljam a Központi Bizottság üdvözletét. Egészséget, erőt, sok sikert kívánok.

nyújtani, ame-

SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
1979 MÁR 29
NÉPÚJSÁG (TOLNA)
Göldner Tibor
festőművész
1021

kulturális kaleidoszkóp

Kiállítás

A Képcsarnok szekszárdi bemutatótermében ma délutántól látható Göldner Tibor festőművész kiállítása, melyet Fejes István, a Tolna megyei Népújság főszerkesztője nyit meg. A festőművész Szolnokon született, 1956-tól tagja a bajai művésztelepnek, jelenleg is Baján él.

P-társasház

szerint, Paks városközpontjában, a Táncsics utca elején sok. A feltűnően szépnek ígérkező OTP-társasházat a vetkezet készíti, a fűtésszerelés kivételével. Az épület ívó, papírbolt lesz. Fotó: Komáromi

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726
1976 MÁR 13
BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

Göldner Tibor festőművész

1021

Kiállítás a Képcsarnokban

Göldner Tibor festőművész kiállítását nyitotta meg csütörtökön este Kállay Júlia grafikusművész Békéscsabán, a Képcsarnok Vállalat Munkácsy-bemutatótermében. A művész és az érdeklődők a megnyitó után hosszú ideig beszélgettek a kiállító törekvéseiről, valóságlátásáról, a művészet és a nagyközönség kapcsolatáról (Fotó: Demény)

zenészbálra

A műsorban fellépnek: Széplaki Endre, Forgács Gábor színművészek. Kísér: Kudri Sándor tánczenekara. Énekel: Andó Mihály magyarnóta éne-
kes. Kísér: Ifj. Palotai Miklós népi zenekara. Jegyek elővételben, asztalfoglalás a Csaba Étterem zenekaránál minden-
nap március 8-tól, 17—18 óráig.

Szolnok—Békés megyei Élelmiszer- és Vegyiáru Nagykereskedelmi Vállalat békéscsabai fiókja 11. sz. cégbélyegzője elveszett, használata érvénytelen.

MUNKAALKALOM

elveszünk villanyszerelőt, szerszámkészítő lakatost, anyagmozgatót és takarítónőket. Göngyölegellá-
ó Vállalat, Békéscsaba, Gyár u. 4.

arrónőket felvesz a Férfifehérne-
ű-gyár békéscsabai gyára.

Nagykereskedelmi vállalat szeghal-
mi telepére telepvezető-helyttesi munkakörbe érettségivel rendelkező férfi munkavállalót keres felvétel-
re. Jelentkezéseket: „Begyűjtés-
értékesítés" jeligére, Szeged, pf. 59-
e kérjük.

egédmunkásokat felvesz az ÁFOR-
irendeltség, Békéscsaba, Szerdahe-
yi út.

zőrme- és Kézműipari Vállalat, Bé-
éscsaba, Berényi út 27., azonnali belépéssel felvesz férfi- és női szak-
ó szakmunkásokat és betanított munkásokat.

kolacentrumban épült, modern

A Békés megyei Gabonaforgalmi és Malomipari Vállalat körzeti üzeme, Orosháza, Szentesi út 26. sz. takarmánykeverő üzem, Füzesgyarmat, felvételt hirdet egy-egy fő műszaki helyettes munkakör betöltésére. Feltétel: műszaki egyetem vagy főiskola és 3 év szakmai gyakorlat, vagy műszaki középiskola, 8 év szakmai gyakorlat. Jelentkezés: személyesen vagy írásban a megadott címeken.

Békés megyei AGROKER Vállalat agrár üzemmérnöki vagy agrármérnöki képesítéssel rendelkező dolgozót felvesz. Jelentkezni: Békéscsaba, Szerdahelyi út.

Képesítés nélküli nevelőnek (gondozónőnek) érettségivel, esetleg 8. ált. iskolai végzettséggel 1 személyt alkalmazunk március 16-tól a békéscsabai Lenkey u. 12. sz. óvodá-
ban.

Göldner Tibor, festő

GÖLDNER TIBOR alkotásaiból nyílt meg kiállítás Baján a Türr István Múzeumban. A festőművész félszáz képpel mutatkozik be szülővárosában; több művének témája a dunai emberek ősi mestersége, a halászat.

... Hír

8.

Népszabadság, Bp. 1980. szept. 9.

Göldner Tibor, festő

A Bajai Képtár II. címen megrendezett kiállításon szerepelnek a művész művei: izgalmas ~~tónusú~~ szerkesztésű, tónusgazdag halászjelenete és naprafor gós képe. (említve) – A művész a Rudnay Gyula vezette képzőművészeti szabad akadémia tagja volt.

Á. Sz. J.: A gazdagodó Bajai Képtár. Petőfi Népe, 1977. febr. 20.

Göldner Tibor festő

A q.-ik Bács-Kiskun m.-i kiállítás,-Téli Tárlatan szerepelnek képei.

„Tájkép" (említve)

Sümegi György: Bács-Kiskun Megyei Képzőművészeti Kiállítás.

Forrás, 1974. febr. 2.

MDK

Sz.Göllner Tibor, Baja

Sztálinvárosi kikötő, graf.

" " rakpart reggel, graf.

Őszi táj, akv.

Vidéken élő képzőmüv.kiáll. Ernst Muz.1954.
nov. 12. 1.

Göllner Tibor

A szentendrei műst. jub. kiáll-sa. Népszava
Noszlopi György 1956. okt. 3.

Göllner Tibor,

TT 54

A megyei művének közül részt vesz a
kecskeméti kiállításon.

– Képzőművészeti hónapot tartanak Kecskeméten

Népszabadság, Bp. 1959. nov. 25. [Vidéki] 9.1

Goldner Tibor
festő

M.D.Y

A bajai József Attila Kulturházban tartott tárlatot. Bemutatta akvarelljeit, gouache-jait. A kiállításán szerepel: az „Esti kirakat előtt", „Esti ablakok", „Hotel hallja" c. képei

Mészáros Fülöp: Goldner Tibor festőművész bajai kiállítása
Művészet, 1965. szeptember – 45 lap.

Göldner Tibor
festő

M.D.Y

A kiállításán bemutatta a „Balatoni fényképe", „Hajnali Balaton", „Üdülők terraszon", „Dunai vasmű-ben", a „Kohácok", a „Festő és modellje", „Hotel Presszo", c. képeit.

Mészáros Fülöp: Göldner Tibor festőművész bajai kiállítása
Művészet, 1965. szeptember – 45 kep.

Goldner Tibor

Bajai művész. Szerepel a Keletmagyarországi Képzőművészek I. tavasz. táblatán

Alföld, 1965, 6 sz., 74 o.

Göldner Tibor festőművész

Egerben a Rudnay Gyula Teremben rendezett kiállitását április 25.-én nyitják meg, -közli a lap kulturális eseményeket ismertető rovata.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. ápr. 2o.
XVIII. évf. 16. sz. 2. lap,

Göldner Tibor, Jestő

Kiállítása nyílik meg Egerben.

— : Hallo Huk

2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1974. ápr. 24.

Göldner Tábor

bajai festőművész 4o tájképét állitotta ki
a csurgói müvelődési otthonban.

Magyar Hirlap 1969/331/8

Göldner Tibor, festő

Egerben len kiállítása.

– : Hír 8.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. ápr. 21.

Göldner Tibor (Baja)
festő-

Bács-Kiskun megye képzőművészei
közé tartozik.

Pap Gábor: Kincsek és mükincsek a Barbariumból.
művészet, 1975.junius - 7.oldal

Göldesz Tibor

Élet és Irodalom 1973.

Papp Gábor: Kincsek és műkincsek...
Művészet, 1975. jún. - 9 oldal

Göldner Tibor

A Bács Kiskun megyei képzőművészek téli tárlatán Kiskunfélegyházán a Kiskun Muzeumban részt vett Göldner Tibor tájképpel, Kun István tanulmányfejjel, Miskolczy Ferenc akvarellel, Weintrager Adolf Parasztpárral, Goor Imre több alkotással, Bagi Béla pasztellel/ konstruktiv/

Forrás 1974-2-69-71

Sümegi: Bács Kiskun megyei képzőművészek tárlata

GÖLDNER TIBOR festő, grafikus
Szolnok, 1929

Festői képzettségét a bajai szabadiskolában szerezte, ahol 1947-53 között Rudnay Gyula növendéke volt. Tanulmányutakat tett Csehszlovákiában, az NDK-ban, Jugoszláviában, Ausztriában és Olaszországban. 1948 óta jelentkezik munkáival a hazai tárlatokon; önálló kollekcióval mutatkozott be Baján (1954, 1956, 1960, 1964, 1967), Budapesten (1957, 1963), Egerben (1974) valamint a jugoszláviai Zomborban (1970). - Festményei differenciáltan tematizáló, kolorista müvek, bennük a valóság expresszív-kubisztikus átirásban, de mindig tárgyias szemlélettel jelenik meg. Sokat foglalkoztatja a Duna és a dunamenti tájak évszakokkal változó arculata, a vizen és a vizből élő emberek élete. Széles ecsetkezelése, nagy kontraszthatásu sötét és világos szinei sajátos feszültséggel telitik előadásmódját.

Müvés életrajzok 1975

Göldner Tibor

GÖLDNER TIBOR festőművész
nek kiállítása nyílt tegnap a bé
késcsabai Munkácsy Mihály-te
remben, ahol 28 alkotást láthat
közönség. III.12

Magyar Hirlap 1976/62/1o

Göldner Tibor festő

Viallitása a békéscsabai Munkácsy

Terembe 1976 III. 11 - 25.

- Katalógus a Könyvtárban -

Göldner Tibor Festő

A kecskeméti művésztelep kiállítását a Megy. Művelődési Központban rendezték, melyen szerepelnek a művész művei: „Fénypárzták" c. – „Alföldi-táj" c. (emlétve)

Halász Ferenc: Bemutatkozik a művésztelep.
Petőfi Népe, 1976. nov. 7.

Göldner Tibor, festő

— GÖLDNER TIBOR festőművész kiállítása csütörtökön nyílt meg Békéscsabán. A bemutatón 28 alkotásával szerepel.

-: Hír

8.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1976 márc. 12.

Göldner Tibor, festő

L: Mátis K.

Goór J.: Műveszkelyp .. 75-89.

Forrás, Kecskemét, 1980. márc XII/3.

252

Göldner Tibor

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

festőművész

DUNÁNTÚLI NAPLÓ

1981 JAN - 1

6 1021

Képek a szomszédból

1979. december 6-án, Barcs felszabadulásának 35. évfordulóján nyílt meg a legfiatalabb somogyi város kultúráját fémjelző Dráva Múzeum. Az átalakított magtárépület teljes I. emeletét elfoglaló állandó kiállítás természettudományi, helytörténeti és néprajzi, népművészeti anyagát a megnyitástól eltelt egy év alatt közel 17 000 látogató tekintette meg.

A Dráva Múzeum földszintjén rendszeresen bemutatott kiskiállításokat, képzőművészeti tárlatokat láthatnak az érdeklődők. A múzeum fennállásának 1. évfordulóján GÖLDNER TIBOR festőművész (Baja) vitte el képeit gyermekkorának azóta várossá nőtt színterére. Emberközpontú, közérthető, a hagyományokból táplálkozóan haladó művészetét szeretettel fogadták a barcsiak.

Érdemes Pécsről, Baranyából is átlátogatni e kiállításokra: olyan élményt nyújtanak, amilyet a pécsi kiállítások – most, az átalakítások, renoválások miatt – nem tudnak nyújtani.

Februárban, ifj. Kapoli Antal halálának 10. évfordulóján

Göldner: Parasztasszony

pásztorfaragónk grafikáinak bemutatását tervezik.

Mándoki László

egy kriptába
vagy olyan
halottak lakn
is furcsa volt.
a többieknek
hagyta a zse
mennyien tud
de látszott a
örülnek a dol
ia is Tass m
legbátrabbnal

— Na, mer
gult az asszo
bólintott, és
tor bőgött. T
előrekapott a jobb kezével, mintha a botkormányt akarta volna elkapni —, ugyanakkor hátrapillantott a tükörben, és látta, hogy éppen az ő helyükre áll az a Volkswagen, amely mögöttük állt a kereszteződésben is. Látta a hegyek felett lilára színeződött cumulusokat, és azt is, hogy a bal oldali ház ablakán, ahol Perlakiék laktak harminc éve, felhúzza valaki a redőnyt. Tudta, hogy az asszony túl egyenesre vette a kanyart, megfogta hát a kormánykereket. Még azt is látta, hogy az asszony hátranéz a visszapillantó tükörben. Olyan erősen fogta a kormányt, hogy Tass nem tudta félrerántani.

— Az istenit! — morogta, és már benne is voltak a kőfalban, a kocsi eleje összeroppant, a szélvédő kitört, és Tass érezte az arcán, hogy eltalálja

Feledy Gyula rajza

Keresztury Dezsó

mában, de megoldásban is sokszor az egyhangúság hibájába esik. Figurális műveiben még gyakori az anatómiai, rajzi bizonytalanság, de ezt aktstudiumokkal, alakok ábrázolásával leküzdheti.

Általában műveiben meg van az ígéret arra, hogy festői készségével és igyekezetével kialakítsa egyéni stílusát.

Várjuk, hogy a továbbiakban is számoljon be munkásságáról, nemcsak tehetségének megfelelő változatosabb témaválasztással, hanem mondanivalójának egyre gazdagabb szókinccsel való kifejezésével is.

Budapest, 1957. július 29.

K. I.

MŰVEK JEGYZÉKE

Téli kert	1955.	akvarell	29×39
Lófürdetés	1955.	„	37×55
Bajai népfürdő	1955.	„	33×48
Bajai Dunatorok	1955.	„	35×50
Visegrádi szürkehegy	1956.	„	34×49
Nagymarosi fehérhegy	1956.	„	34×46
Nagymarosi Dunakanyar	1956.	„	31×46
Nagymarosi aluljáró	1956.	„	29×12
Nagymarosi Kálvária utca	1956.	„	29×42
Nagymarosi vörös tetők	1956.	„	34×46
Bajai halászszövetkezet	1956.	„	36×54
Nagymarosi Nap utca	1956.	„	32×47
Újmaros	1956.	„	29×42
Szemben Visegráddal	1956.	„	33×44
Visegrádi partok	1956.	„	34×52
Visegrádi dombok	1956.	„	32×47
Nagymarosi lejtős utca	1956.	„	35×51
Nagymarosi művésztelep teraszán	1956.	„	27×37
Zeng az ég és süt a nap	1956.	„	32×47
Nagymarosi vörösvölgy	1956.	„	37×46
Visegrádi malomvölgy	1956.	„	32×46
Nagymarosi utca	1956.	„	52×34
Nagymarosi Lomb utca	1956.	„	52×36
Boglyák	1957.	„	35×50
Esti erdő	1957.	„	30×44
Befogás	1957.	„	34×42
Parasztudvar	1957.	„	30×42
Erdőbelső	1957.	„	37×30
Szobabelső	1957.	„	29×36
Bajai uszályok	1957.	„	30×44
Gémeskút	1957.	„	27×40
Zsenyei liget	1957.	„	29×38
Molnári malma	1957.	„	34×48
Zsenyei táj	1957.	„	25×35
Nyári felhők	1957.	„	30×36
Zsenyei út	1957.	„	30×43
Öreg fa alatt	1957.	„	28×37
Akt vázlat	1957.	„	29×39
Vázlat	1957.	„	39×29
Füzes	1957.	„	29×42
Szénaboglyák	1957.	„	25×35
Rábapart	1957.	„	29×42
Nagy fák alatt	1957.	„	29×42
Padon ülő nő	1957.	„	30×40
Esteledik	1957.	„	29×42
Platán	1957.	„	49×34
Öreg fák	1957.	„	30×43
Erdő út	1957.	„	43×30

Felelős kiadó: Luzsica Lajos
1957. VIII. 500 — 575380 Pátria ny., Bp. F. v.: Földi V.

FÉNYES ADOLF-TEREM

VIII., RÁKÓCZI ÚT 30.

GÖLDNER TIBOR

FESTŐMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSA

1957. AUGUSZTUS 16 — SZEPTEMBER 9.

A Fényes Adolf-teremben rendezett kiállítások egy-egy művész bizonyos festői korszakának munkáját, fejlődését mutatják be, módot találván így arra, hogy művész és közönség közelebb kerüljenek egymáshoz s az utóbbi kritikája és bírálata egyrészt útmutatást, másrészt segítséget nyújtson a kiállító művésznek.

Göldner Tibor személyében olyan fiatal festővel ismerkedünk meg, akinek neve itt-ott már szerepelt budapesti kiállításokon is az elmúlt években; együttesen azonban első alkalom, hogy festményeivel a fővárosi közönség elé lép.

Az itt kiállított anyag két művésztelepen — Nagymaroson és Zsenyén — töltött idők akvarell anyagának egy része: jegyzetek, vagy majdan egy nagyobb kép megoldásához készült vázlatok.

Göldner Tibor 1929-ben született Szolnokon. Családi körülmények folytán átkerült Dunántúlra, ahol középiskolai tanulmányait végezte. Az első oktatást Raksányi Ödön somogycsurgói rajztanártól kapta.

1946. őszén Baja városa felkérte Rudnay Gyula festőművészt, alakítson Baján művésztelepet. A felhívásnak eleget téve hihetetlen agilitással hozzáfogott a „népi festőakadémia" megszervezéséhez. Az akadémia életrehívása szükségszerűvé lett: „. . . azért jöttem Bajára, hogy a művészet szeretetét fejlesszem és ebből a népből, a tehetségek e tárházából, iskolám útján kiválasszam azokat, akik megérdemlik a tanítást és később izmosítani fogják a magyar festészetet" — mondotta Rudnay. Egyszeriben mindenhonnan az országból fiatalok érkeztek a városba, akik már hallották, hogy Rudnay mester Baján tanít. Ezek a fiatalok itt a szabad akadémián akarták elsajátítani a festészet „mesterségét".

Ebben az időben fejezte be középiskolai tanulmányait Göldner Tibor, s hogy végül is Rudnay egyik elsőként jelentkezett növendéke lett, csupán a véletlennek tulajdonítható. Felvételi vizsgára jelentkezett a Budapesti Képzőművészeti Főiskolán. Jelentkezése sikerrel járt, azonban anyagi helyzete csak kollégiumi lakást engedett volna meg, ez viszont Pesten nem sikerült. „Rudnay festőakadémiája ekkor első napjait élte, én még időben Bajára utaztam, pesti keserűségemmel együtt. Nem titkolom, hamar elfelejtettem pesti elesettségemet, mert a mester néhány bemutatott munkám láttán azonnal felvétetett, s mire besötétedett, vidám festőnövendék-társaság ismerkedett az új, közös otthonban, a kollégiumban" — írja önéletrajzában. Mert Rudnay azt is megadta, hogy növendékeinek ily módon biztosítson egy olyan légkört, mely alkalmas arra, hogy ott tiszta szívvel és nagy tudással hinthesse el azt, amiért odajöttek több mint negyvenen már az első évben.

A tanulni vágyó fiatalember szigorú oktatásban részesült. A legszigorúbb alak- és fejrajz-tanításon kívül elméleti tananyaggal is foglalkoztak; művészettörténet, bonctan, anyag- és stílusismeretek, mind a tananyaghoz tartoztak. Az akadémiának ilyen formában való működése szinte küldetésszerű volt: mert ha csak néhány tehetség került is ki a mester keze alól, az akadémia létrejötte nem volt hiábavaló, betöltötte hivatását. Művészi hivatástudata, lelkesítő és tiszteletreméltó példája méltán foglalja el az azt megillető helyet nemzeti festészetünk történetében.

Ilyen körülmények között és kezdet után indult meg Göldner tehetségének kibontakozása. Már az első év befejezése után dícséretben részesül és megkapja a dícsérettel járó városi díjat. A következő évben tandíj- és kollégiumi díjmentességet kap. 1951-ben befejezi akadémiai tanulmányait, s ettől kezdve a bajai művésztelep kiállításán, később a megyei tárlatokon is kiállít. A következő években résztvesz a hódmezővásárhelyi, kecskeméti, szegedi és bajai csoportkiállításokon. 1952-től kezdve a fővárosi kiállításokra is eljut. 1954-ben a bajai Türr István Múzeumban önálló kiállítást rendez.

Festményeinek témája legnagyobbrészt táj és interieur. Megörökíti Nagymaros és a szemben lévő Visegrád hangulatos tájait, utcáit, kis parasztházait. E bemutatkozó jellegű kiállítás termékeny fiatal festőnek mutatja. Szinte kiaknázza a derűs zöldeknek, a mély barnák skálájának lehetőségét. A természetnek belülről figyelt hangulata, a táj szépsége festményein élménnyé alakul. Szeretettel dolgozik. Mégis, ha ezeket a kis akvarelleket figyelmesen szemléljük, negatívumokat is meg kell állapítanun. Nagyobb feladatok megoldására is képes lehetne, de a képek némelyikén a megvillanó lendület olykor megakad; szeretnők, ha ezen a holtponton továbbjutna. Másik negatívuma képeinek: nemcsak té-

[Göldner Tibor
festőművész]

Szabad Művészet
1954. 192. l.
(S. Sy: [ ] kiállítása.)
Baján a Türr
Muzeumban
Ekkor 25 éves volt.
Bpesten az iparművé-
szeti és képzőművé-
szeti főiskolakon ta-
nult. Bajára került
Rudnayhoz. Köz-
ben egy évig dolgozott
fordítás ./.

Szentendrén és
1956. Nagymaroson

- Sztalinvárosban, hol
számos rajzot és fest-
ményt készített
A hódmezővásárhelyi,
kecskeméti, szegedi és
bajai megyei csoport-
kiállításokon voltak
képei

Göldner Tibor

bajai fistő

SzM. 1954. 192. l.

(S. Gy.: G. T. kiállítása)

Baján, a Türr. István

múzeumban

Sparm. – képzm. Foisk. – majd
Rudnaynál tanult – Öle évig
Sztálinvárosban dolgozott mint
grafikus

Sz. Göldner Tibor

VI. Magyar Képzőm, Kiállítás. 30 l

1955

Göldner Tibor f (Bajai il)

Szolnok, 1929 ápr 28

Dép. Főish Rudnay 1949

Kolt Baja 1954 - Magyar hiáll

Bpen Vidiki mův. hiáll

				466,91 Cr.		
				216,10 Cr.		
				276,29 Cr.		
				500,53 Cr.		
=	0 =		0 =	3.465,33 =		

M. kir. állami nyomda. Budapest, 1941. — 6[illegible]

Számfejtette CSONGRÁDI

Összegezte :

Ellenőrizte :

Göldner Tibor

1954. gyűjt. kiállítá-
ta volt Bajan.

Frank Jánosné:
Művészek és mű-
vesztelepek vidé-
ken.
Szabad Művészet
1954. 375. l.

Göldner Tibor

Koll. Kiáll
1957 szept
Fáges A. Ferenc

Göldner Tibor

Balassagyarmat festő

~~Fétegyházi Gyula~~

Ficzere László

Füstös Zoltán

Gádor Emil

Göldner Tibor

tovább kiírni

A vidéken élő képzőművészek kiáll.

1954. nov.-dec.

(Ernst)

olajfestmenyekrel

ménytár

A mű neme	A mappa jelzése	Megjegyzések
fénykép		

Stephaneum nyomda r. t. Budapest.

Göldner Tibor

q: kiállítás Nagymaroson

Szodalmi Szóság 1956 III ért. 30 n. jul. 28; 8 l.

Göldner Tibor
Bajai Dunaág, akvarell
Bácskai táj, akvarell
Bajai sugovica, akvarell
Fiatal Képzőművészek és Iparművészek kiállitása
Ernst Muzeum, 1955. junius, 21 l.

Ez a kliše
a 69. lapra
jön!

Göldner Tibor
Martinmü, ceruzarajz
Fiatal Képzőmüvészek és Iparmüvészek kiállitása
Ernst Muzeum, 1955. junius, 23 l.

rösy: Esztergom. Esztergom, 1887., 239. l. — Maszlaghy II., 167. szám. — Esztergom vármegye . . . Bp. é. n. 176. l. — Gerevich: Az Újság, 1916. júl. 20, 4. l. — Lepold—Homor 98 l. — Gerevich PA, 252. l. (Képe 253. l.) — Lepold—Lippay 57. l.

MUSZÉLY ÁGOST (szül. 1877)
Jézus és Szent Imre
Tondo. Fa, olaj, átm. 60 cm.

NYÁRY ALBERT BÁRÓ (1871—1933)
Krisztus a keresztfán
Vászon, olaj, 100×70 cm.

NYERGESI JÁNOS (szül. 1895)
Kettős önarckép
Vászon, olaj, 65×80 cm.

ORLAI PETRICH SOMA (1822—1880)
Petőfi szüleinél
Karton, olaj, 16×18 cm.
Jelezve lent jobbra: Orlay.
A pesti Műcsarnokban vásárolva a művész hagyatékából.

Z.: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 849. l. — Maszlaghy II., 383. szám. — Gerevich: Az Újság, 1916. júl. 20, 4. l. — Gerevich: Régi és újabb magyar festészet a prímási képtárban.

festők

Gerevich: Régi és prímási képtárban 1916. 554. l. (Kép

MDK

Göldner Tibor festő

Gönczi-Szabó: Az 1956.évi magyar müvészettörténeti irodalom bibliografiája Müvért 1957.VI.évf.4.sz. 345.l.

Göldner Tibor, grafikus

Fiatal Képző- és Iparművészek kiáll. Ernst Múz. 1955. jún.

Göldner Tibor

P. Bak János emlékezete Szolnokon

Népszabadsa 1985. VII. 12.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, VIII., Blaha Lujza-tér 3
Telefon: 139-292

Göldnerné Ádám Mária

TOLNAMEGYEI NAPLÓ

K 1957 NOV 9 117

Bajai festőművészek kiállítása nyílik vasárnap a szekszárdi múzeumban

A szekszárdi Balogh Ádám Múzeumban november 10-én, vasárnap délelőtt 11-kor nyílik meg Göldnerné Ádám Mária és Solymosné Göldner Márta, bajai festőművészek kiállítása.

Megnyitó beszédet Vasváry Jenőné gimnáziumi tanárnő mond és közreműködik Bodonyi Ferenc karnagy vezényletével a szekszárdi Liszt Ferenc Zeneiskola énekkara.

A kiállításra került képanyagot a Képzőművészeti Alap lektorátusa zsűrizte és árazta. A kiállítás első kedves látogatói a városunkban állomásozó szovjet alakulat tisztjeinek gyermekei voltak, akik a múzeum megtekintése közben véletlenül kerültek a rendezés alatt lévő termekbe.

A szekszárdi múzeum cserekiállítások rendezését kezdeményezi a szomszédos megyék képzőművészeivel, amelynek keretében Szekszárdon a szomszédos képzőművészek, a Tolna megyeiek pedig a környező megyék múzeumaiban rendeznének kiállításokat.

Göldnerné és Solymosné kiállításának részletes ismertetésére és bírálatára a későbbiekben visszatérünk.

feltűntek. Mégis a 6. percben csapat előtt nyílik az első l Béki el akarja rúgni Sim elől a labdát, de az alig került torkából szögletre. (Majdnen gól lett.) Azután Kalmár kezér

Vasárnapi sportműsor

LABDARUGÁS

NB II.: A szekszárdi csapat vasárnap Zalaegerszegen a Z. Dózsa ellen szerepel. A vasárnap mutatott jó támadójáték alapján (ha a védelem levetkőzi könnyelműségét), könnyen meglepetéssel szolgálhat a szekszárdi csapat. Mindenesetre nagyon elszánt lődésre a Dunaföldvár—Bátaszék és a Paks—Fadd mérkőzés tarthat számot. A megyei bajnokság részletes műsora a következő: Dunaföldvár—Bátaszék 14 (Fejér megye), Tamási—Dombóvár 14 (Dudás), Döbrököz—Nagymányok 14 (Pécs), Paks—Fadd 14.30 (Fejér), Szekszárd—Hőgyész 14 (Fátrai), Nagydorog—Mázа 14, Ben-

Bajai festőművészek kiállítása nyílik vasárnap a szekszárdi múzeumban

A szekszárdi Balogh Ádám Múzeumban november 10-én, vasárnap délelőtt 11-kor nyílik meg Göldnerné Ádám Mária és Solymosné Göldner Márta, bajai festőművészek kiállítása.

Megnyitó beszédet Vasváry Jenőné gimnáziumi tanárnő mond és közreműködik Bodonyi Ferenc karnagy vezényletével a szekszárdi Liszt Ferenc Zeneiskola énekkara.

A kiállításra került képanyagot a Képzőművészeti Alap lektorátusa zsűrizte és árazta. A kiállítás első kedves látogatói a városunkban állomásozó szovjet alakulat tisztjeinek gyermekei voltak, akik a múzeum megtekintése közben véletlenül kerültek a rendezés alatt lévő termekbe.

A szekszárdi múzeum cserekiállítások rendezését kezdeményezi a szomszédos megyék képzőművészeivel, amelynek keretében Szekszárdon a szomszédos képzőművészek, a Tolna megyeiek pedig a környező megyék múzeumaiban rendeznének kiállításokat.

Göldnerné és Solymosné kiállításának részletes ismertetésére és bírálatára a későbbiekben visszatérünk.

adásai mindjárt a mérkőzés elején feltüntek. Mégis a 6. percben a hazai csapat előtt nyílik az első helyzet. Béki el akarja rúgni Simonfalvi elől a labdát, de az alig került a kapu torkából szögletre. (Majdnem öngól lett.) Azután Kalmár kezére kerül vissza. Az utolsó percben Gerencsér kerül helyzetbe, de a kapusba lő. Most a hazaiak támadnak, de eredménytelenül. A 25. percben Tiba hatalmas lövését Egyed kiejti és csak másodszorra tudja birtokába venni a labdát. Szép ellentámadás után Gerencsér lő fölé. A 38. percben

Vasárnapi sportműsor

LABDARUGÁS

NB II.: A szekszárdi csapat vasárnap Zalaegerszegen a Z. Dózsa ellen szerepel. A vasárnap mutatott jó támadójáték alapján (ha a védelem levetkőzi könnyelműségét), könnyen meglepetéssel szolgálhat a szekszárdi

lődésre a Dunaföldvár—Bátaszék és a Paks—Fadd mérkőzés tarthat számot. A megyei bajnokság részletes műsora a következő: Dunaföldvár—Bátaszék 14 (Fejér megye), Tamási—Dombóvár 14 (Dudás), Döbrököz—Nagymányok 14 (Pécs), Paks—Fadd 14.30 (Fejér), Szekszárd—Hőgyész 14

Goldner Tivadar

A rombosi művelődési központban kiállítása nyílt

Cs. K.: Tények, tervek, kiállítások

Petőfi Népe 1970 XI. 28

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV., Dózsa György út 41

Göldnerné Ádám Mária.

Putnok.1905.

diszitőfestészetet tanul Hanula József pozsonyi magániskolájában 1922-től. Ezt megelőzően a budapesti Iparművészeti Iskola növendéke volt.

Később ugyancsak Budapesten a Hungária jacquard-textiltervezője.
A bácskiskunmegyei képzőművészek csoportjával évről évre kiállit.

Göller Flórián, festő

Pásztortűz, 1922. VIII. évf. 11. sz.

608. l.

Kulturkrónika.

Gölléi rk. templom

(Somogy vm.)

Urunk színeváltozása tiszteletére 1755-ben építtette Bíró Márton püspök.

Pehm 459. l.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MECSEKI BÁNYÁSZ

1969 MÁJ 27.

BÁNYÁSZ 1969. MÁJUS 27.

1021

Gölles Ferenc kiállítása Pécsbányán

Igen érdekes, újszerű, modern képkiállításnak lehetnek tanúi a nézők május 31-én a pécsbányatelepi Zalka Máté Művelődési Házban.

E napon délután 5 órakor nyílik Gölles Ferenc mintegy 25 képből álló kiállítása.

Gölles Ferenc munkahelye az 508-as Ipari Szakmunkásképző Intézet, ahol mint szakoktató dolgozik.

Jelenleg Széchenyi-akhán a tanműhelyben végez gyakorlati oktatást, ahol a vállalat tanulóit továbbképezi.

A bemutatott képanyag több mint egy év munkája. Szabadidejének úgyszólván minden részét kitöltötte.

A képek szalmából készülnek. Intarziához hasonló, fekete alapja akár vászon vagy bársony is lehet. A színeket nem festéssel végzi, hanem égetéssel.

Ezt legtöbbször felesége és Györgyi leánya csinálja. A témaválasztás és kivitelezés az ő feladata. A szalma igen jó tulajdonságú. Cellulóze tartalma miatt fényes. Igy a sárgának szinte minden variációjá-

Gölles Ferenc

tól egészen a mély barnáig minden szín kihozható belőle, az meg köztudott, hogy a fekete és a sárga modern színeket képviselnek.

A felragasztás már lassú, türelem munkája. Van olyan képe, amelyik több mint ezer darabból áll.

Hogy miért készíti szalmából a képeket? Mert az intarziát kedveli s ez vele rokon, másrészt modern hatásúak.

Gölles Ferenc képkiállítása jelenleg az újmecsekaljai Ságvári Művelődési Házban található.

A közönség tetszését máris megnyerték a Széchenyi-akna, a pécsi Hőerőmű, Pálosok temploma, Jakovali Hasszán dzsámi, Virágok, Vadászház című képei.

A kiállítás június 15-ig délelőtt 9-től este 9-ig tart nyitva.

VILÁG PROLETÁRJAI EGYESÜLJETEK!

MECSEKI BÁNYÁSZ

A MECSEKI SZÉNBÁNYÁK DOLGOZÓINAK HETILAPJA

VII. ÉVFOLYAM, 21. SZÁM ÁRA: 40 FILLÉR 1969. MÁJUS 27.

A műszaki prevenció középpontjában a szénfalnedvesítés áll

A Nehézipari Minisztérium Bányászati Szilikózisbizottsága május 20-án Budapesten tartotta szokásos évi ülését. A Bányaipari Dolgozók Szakszervezetének székházában tartott összejövetelen a szén-, az érc- és ásványbányászat szilikózissal foglalkozó szakemberei vettek részt. A megjelenteket dr. Ember Kálmán, a Bányászati Szilikózis Bizottság elnöke üdvözölte.

— A bizottság nevében szeretettel és őszinte tisztelettel köszöntöm a mai beszámoló ülésünkön megjelent bizottsági tagokat és kedves vendégeinket — mondotta dr. Ember Kálmán, majd a továbbiakban arról a munkáról beszélt, amit a legutóbbi, az 1967. november 15-én tartott ülés óta végeztek.

ÁTSZERVEZTÉK A SZILIKÓZISBIZOTTSÁGOT

— Az elmúlt időszak egyik fontos eseménye volt a NIM Szilikózisbizottságának átszervezése. A múlt évben, január 23-án megalakult a „Szilikózis-nagybizottság", valamint ennek az operatív szerve, az „Ügyvezető Elnökség". Ezen fő irányító, összefogó szervek feladatainak, munkájának rögzítése és megállapítása után határoztuk el, hogy

a szilikózisveszélyes vállalatoknál „ipari szilikózisos munkabizottságokat", az üzemeknél pedig „üzemi operatív bizottságokat" létesítünk.

A Mecseki Szénbányáknál egy ipari és 11 üzemi bizottság alakult. Az irányító központ Komlón 2450, a Mecseki Ércbányászati Vállalatnál 650 folyóméter porral szennyezett terület van. Ilyen helyeken főleg

mésztejes permettel, kőporozással, magnéziumkloridpehely szórásával és kézi feltakarítással védekeznek.

— A munkahelyek porkoncentrációjának, az alkalmazott porelhárítás eredményességének megállapítása porm réssel történik. A porm technikájában azonban év óta nem történt változás, dig egyre sürgetőbb ennek rendszernek a továbbfejle tése. Ilyen vonatkozásban Mecseki Szénbányák Kutat Osztálya végez kísérleteket.

— Itt szeretném megemlí ni, hogy az orvosi kutatás is egyre jobban igénylik eddiginél korszerűbb porm és porvizsgáló módszert, ho a szervezetbe ténylegesen jutott pormennyiség súl szemcsemegosztás és ásvá összetétel szerint pontosan mutatható és megállapítha legyen.

Dr. Ember Kálmán a továbbiakban azokról a feladatokról beszélt, amelyeket a Mecseki Szénbányáknál a jövben meg kell oldani.

— A jelenlegi porkoncentráció számottevően csökkenthető lenne, ha

1. a dőlésben felfelé haladó vágathajtások porlekötéséné szárazfúrással, vagy injektálással a jelenleginél jobb eredményt érünk el,

2. az elővájásokban az injektálást differenciáltan, de az eddiginél általánosabban alkalmazzuk,

3. a kemény szenű fejtések

a szénhomlok-nedvesítést annak hatásfokát tovább ja vítsuk.

Ezzel egyidejűleg az üzem koncentrációs törekvések od vezetnek, hogy célszerű lenn a szénhomlok átnedvesítésér szánt időt csökkenteni. Me kívánjuk ennek érdekében vizsgálni, hogy a fejtések alapvágatáról és légvágatáró a fejtési fronttal párhuza

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Dunántúli Napló

1969 MÁJ 15

Göllés Ferenc

— **Képbemutató.** — Képbemutató nyílik május 15-én, csütörtökön 15 órakor a Ságvári Endre Művelődési Házban. — Göllés Ferenc és Mogyorósi Sándor munkáit naponként 15—19 óráig tekinthetik meg a látogatók. (x)

1024

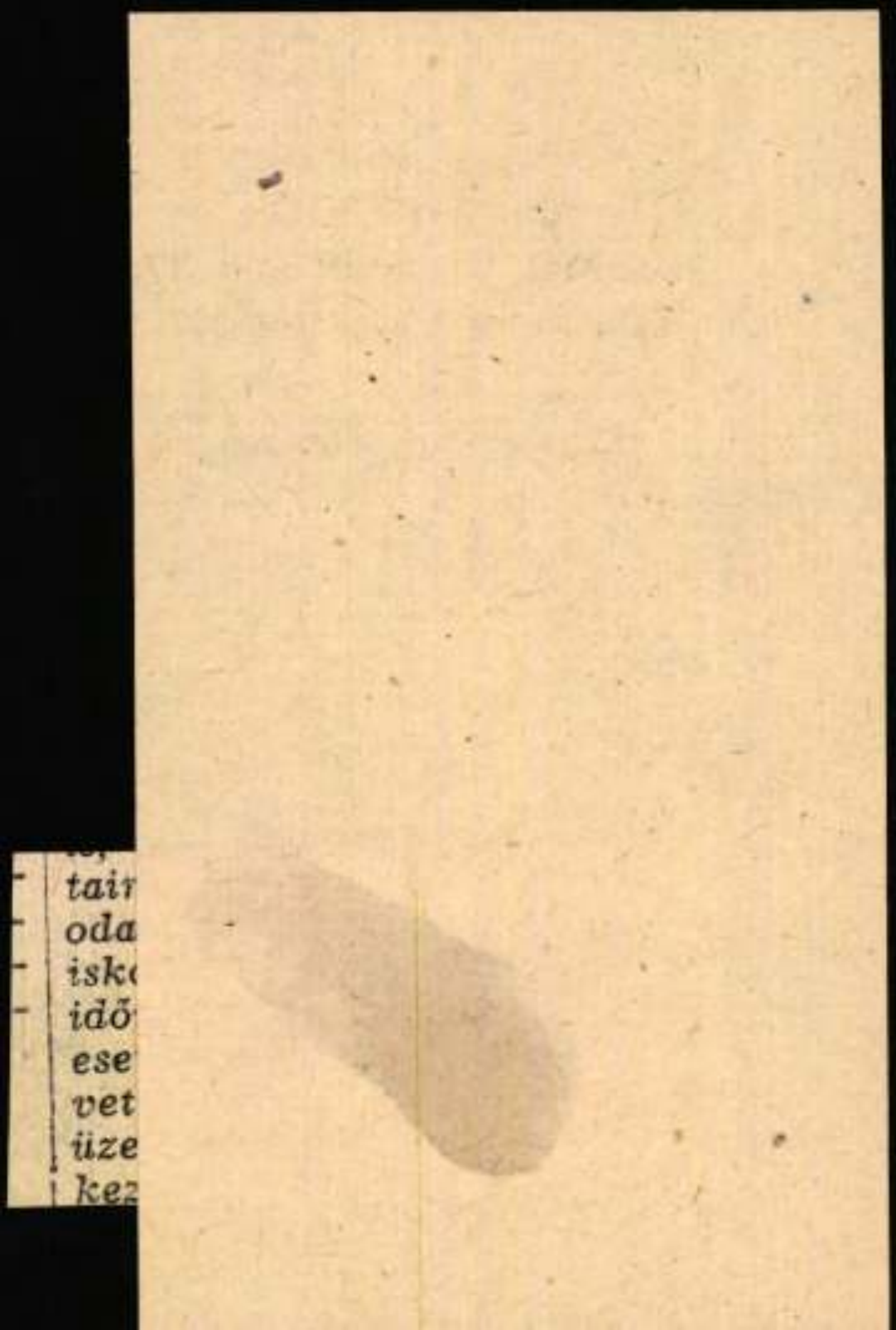

Gölles Ferenc

Szalmaintarziákból és rézdombovitásokból kiállítása nyílt

Dunántuli Napló 1968 XII. 28

MDK

Göllner

Képzőmüv. Főisk. kiáll. Esti Kurir, 1924. dec. 19.

Gällner,

A bajai Türr István múzeumban kiállítás nyílik, „Duna a festészetben" címmel, melyen munkája fogja képviselni a szentendrei művésztelepet.

Bácskiskunmegyei Népújság, Kecskemét, 1952. Febr. 24.

Göllner brigád
Szőnyeg, szövött

Ernst Muzeum. I. iparművészeti kiállitás. 1952.
16 l.

járattal északnyugati é
Belseje: Jellegtelen.
Felszerelése: Önkannák;
levélkoszoruban, felett
ig 24.8 cm, alsó átmérő
rattal. Magassága 21 cm
fincsőrü, nagy gombbal
Ónjegy nélkül. Ostyatar
gombbal. Magassága 9 cm
fenekén azonos felirat.
tai lelkész volt. A kö
nyozott réz. Hat sima l
talppal. A talp alsó fe
Ao 1736. Mesterjegy nél
14.8 cm, kuppa átmérője
kartusos nódussal, fent
nélkül. Magassága 7 cm,
rője 15.8 cm. Kehely, a
jegy, fekvő szalagban P

Ø Göllner Aladár

Kiállítása

Kovács Ákos

szalonja

1930. máj

Czikles:

~~Az erőd látképe~~:

Erőd, ~~mely~~

~~Az erődöt~~ ~~kön~~

kaputól balra két k

a mely mellett

az utak ~~mind e~~

van az emeletes kas

kert is tartozik, mel

képezik. Tölirata fr

„CZIK

Rézmetszet, mérete

Ltsa

M.D.K.

Göllner András, építész

harmadik díjat nyert az OTI veszprémi sérházának terepélyázatán.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1942. LXIII. évf.

okt. 22. sz. 4. old.

M.D.K.

Göllner András, építés

a nég egyenként 2700 p-ös díj egyikét nyerte el az OTI csepeli rendelő intézetének tervpályázatán

Vállalkozók Lapja. Bp. 1943. LXIV. évf.

jul. 21. sz. 4. old.

M.D.K.

Göllner András, építész

második díjat nyert a kolozsvári Dermata cipőgyár naphőri otthonának terepályázatán

Vállalkozók Lapja. Bp. 1944. LXV. évf.

ápr. 20. sz. 4. old.

Ø Göllner András

Göllner András okl. építész-mérnök, szőv s. mérnök. XI.
Edömér-u. 4367/7. hrsz. 257-116

Bptávb 1940 szept.

Csatoltan
levelünket és kérjü
szelvényt hozzánk
tatni szíveskedjen
Biztositjuk
gondot fogunk
teljesitésére fordit

Kötjegy.
Ajánlott.

Göllner András

OTI csepeli rendelője
tervpályázat díjazva

MMÉEK közl
1943. 104. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Göllner András

az OTI veszprémi
szerkezának terv.
díjazva

MMÉEKözl

1942. 176. l.

SZEHER E[illegible]SEBET
papír- könyv és játékkereskedő
DUNASZERDAHELY

Göllner András

építészmérnök

l. ásd okv.

Orsz. Öszt. 1931/32

23. l.

M. KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA BUDAPEST

Göllner Béla és Egyesületi közös kiál-
lítást rendeztek Nagybányán 1923
augusztusában

Pásztortűz, 1923. IX. évf. II. f.
7–8. l.

N. f.: Képzőművészeti szemle

MDK

Göllner B. és Égly S.

Nagybányán tartottak kiállitást

sz.j.: Képzőmüvészeti seregszemle. Pásztortüz 1923 IX. évf. II.sz. 7-8 l.

Göllner Béla, festő

Szept. 29-én tárlata nyílik meg az Konst Múzeumban.

— : □ Göllner Miklós 2.

ESTI HIRLAP, Bp 1973. szept. 27.

MDK

Göllner E. és Egly S.

Nagybányán rendeztek kiállitást

Tövisi G: Képkiállitások. Pásztortüz 1923. IX. évf. II. felc 113 l.

Göllner Elemér

- pár hónappal párizsi tartozkodásontán keresi fel Borghida Pál.

Emlétve: Mikola András, Thorma János, Krizsán ~~Zoltán~~ János, T Rátz Péter, Udvardy Ignác, Egly Sári, Klein József.

Borghida Pál: Riport 1928-ból

Igaz Szó 1974/5

682. old

GÖLLNER Elemér festő (1898- ?) Sao Paulo

Nagybánya : Nagybányai festészet a neósok fellépésétől 1944-ig. Miskolc : Mission Art Galéria, 1992
7, 8, 9, 79, 80, 81, 161, 162 p.

életrajz 162.

Göllner Elemér

A két világháború között a nagybányai művéntelep tagjaként a Berger-, a Siller-, és a Jenesovics-cukrászdában állította ki műveit.

A Hét, 1973. jan. 12. 4. evf. 2 sz. 9 p.

Göllner Elemér

1923 ban /tavasszal/ a nagybányai kollektív tárlaton szerepelt – Ziffer Sándorral, Klein József-fel, Égly Sárival, Pascu Eugennel.

/Nagybányai Hírlap, 1923. ápr. 10./

Murádin Jenő: Klein József – a múv. é emberkorunk, Kolozsvár 1966. IV. 586. helytálása

MDK

Göllner Elemér és Egly Sári

Nagyváradon lesz kiállitásuk

Tövisi G: Képkiállitások. Pásztortüz 1923. IX. évf. II.fele 113 l.

Göebner Elemér
festő

Nagybányai tájakat, portrékat,
kompozíciókat fest a művén.

Dunajecz László: Nagybányai jubileum.
Művészet, 1971. december - 19.oldal

Göllner Elemér

festő

szül. 1898. Wagyenyeden

Laid

Oszvát Kálmándr.

Erdélyi Lexikon.

Nagyvárad, 1928. 109. l.

4158.

Sz. Antwerpenben 1580-ban. †

Férfi képe.

Egy derékon alólig
szembenéző urat ábrázol, k
támasztotta, baljával pedig
köpenyegét fogja. Rövid haja
szőkés-barna, arcza leberet
réteges gallér és szűk ujjú
varrt gombokkal és lelóg
jobbról: »ETATIS SVE 26 A

Vászon, méretei 82·5 :
tetett az 1912 február 24-iki 1
délyezett összeg terhére 191
234860 K-án. (1226–912). -
— Elszámoltatott 1912 július
lásra nézve lásd a 31993–91

Vét. 1912

Göllner Elemér

és felesége Égly Sári
anzony, amellett, hogy
festok, érchen át jó-
menetelű kis koresmá-
nak (Zöld Sárkány) tulajdonosai
Nagybánján.

wod

Tabéry Géza: Nagybánya-
Erdélyi Helikon
1929. 687 l.

nem,s amikor ezt másik papirra n
ta át,jó tükörirást kapott.A rég
irást ily módon kőre is átvive,f
fedezte a u.n.anasztatikus nyomá
De ezáltal rájött arra is,hogyha
zsiros tussal a betüket,vagy raj
tükörképben a kőre rajzolja,s az
egész kőfelületet gummioldattal
ja be,a festék a vegyi tussal ér
tett helyeken a kőhöz tapad,mig
kő többi részetisztán marad.A li
fia felfedezése ezzel megtörtént.
Senefelder még sokat kisérletezet
különösen a rajzoló és edző anya
összetételét illetőleg,s az által
elért eredményeket ma is csaknem
teljesen változatlanul
alkalmazzák.ő ismerte fel a lito

Göllner Elemérné
Égly Sári

ÉGLY *Sári*, festő. * Nagybánya 1902. Itt és Párizsban tanult. 1923. gyüjt. kiállítása volt Nagyváradon. A Nagybányai Festők Társaságának törzstagja.

É. Gy. I. 1901

Égly Sári alatt
megírva

Orsova.

A szigeten látjuk a haj
bástyáiról viszonozzák a par
Az előtérben az ágyúütegeken
balra egy tiszt száll lovára

Die Belagerung von Orsov
Loudon
in Nov: 1789.

Rm., mér. a vk. 2
Beschreibung d

140-95.

Göllnerné Egly Sári

rod

Tabéry Géza: Nagybánya-

Erdélyi Helikon

1929. 687. l.

Nagyságos

Dr. Szentivár

a Mob t

Nyomtatvány

Gollner Elemér kép és ipsammivészeti kiállítás résztvevője

Pásztortúr, 1922. VIII évf. I-r.

476. l.

Kulturkrónika

Göllner Elemér

életrajz

Muráldin Jenő: Nagybánya. A festőtelep művészei. Miskolc, 1994, 35–37.

N. D. K

GÖLLNER Elemér

1924-ben Nagybányán a Szabadiskola tagja

Réti: Nagybánya ... 336.c

K.P.K.

GÖLLNER Elemér

1923-ban Nagybányán a Szabadiskola tagja

Réti: Nagybánya ... 335 l

GÖLLNER ELEMÉR

Nagybánya művészete (katalógus)
Magyar Nemzeti Galéria, 1996

493
Szöveg : *202/4*, 327, 345,

M.D.K.

GÖLLNER Elemér

1922-ben Nagybányán a Szabadiskola tagja

Réti: Nagybánya.... Bp. 1954. 335.l.

Göllner Elemér

Kishonthy Zsolt – Murádin Jenő: Nagy Ondrás
Nagybanyai Kongresszus 2. Miskolc, 1993, 27.

GÖLLNER Elemér
Nagyenyed, 1898. – ?
Nagybánya, festő

Banner Erdély

közösségi élet, az imád
a lelki olvasmány, a ma
tisztelet, a belső szab
ni képességekhez való a
zött a Szabályzatot iró
őrizni a harmóniát és a
Regula meg a benedeki é
atyaként állt a szerzet
tő kapocsa inkább volt
Az alázatosság legtökél
tás volt, vagyis az, am
fogadalommal arra kötel
közösségben tölti.

A térítő szerzetesek
ben, az állandó vándorl

Göllner István
festő

M.D.H.

Méltatás.

D. Fehér Zsuzsa: Kiss István
Művészet, 1965. április-3 lap

Göllner M.D.K.
Göllner Jakab kőmüves

Felvételi rajz 1774-ben az óbudai Zichy-kastélyról.

repr.

Müemlékvédelem 1966/1. 38-39.1.

Gallmayer Károly
építész

Szül.: Pozsony 1899
Oklevelet nyert: 1925

Műszaki egyetem B. L.

320000 —

8324 —

7934 —
~~70~~ 6

1132 90 | 1132 90

4508 37 | 4508 37

15405 43 | 15405 43

2022 34.

286706 — ~~306258~~ | 3493621

Göllner Károly
ifj
építész

l.

MMÉEÉvk

1937. 208. l

ha cementtel
keverve szab.
Rajna-féle kézi-
üzemü sajtókkal

tégla-

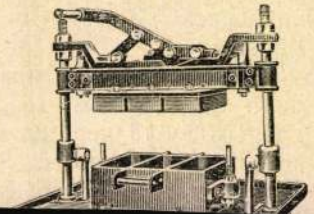

tos.
rok.)

Készit: műkovács, vas és réz portálokat, csillárokat és minden e szakmába vágó vas és fémipari műtárgyakat.
Tervek és költségvetések ingyen.

agát: **Épület diszitések** ugymint **gipsz, kő, stuccatur, nűmárvány munkák** elkészitésére.
nűkő virágtartók és **szökőkutak** különleges készitője.

er és
gy e-
19.198
19.506
f.;
s társa
2251 k.
gyárak
a l l a
a Jó-
Alajos
055 k.
l ü c k
5193
3 2440
m ö r i
ia 944
60 f.,

32 k., l. r lucfenyőszéldeszkára 20 mm. v. 36 és 40 k., egyoldalt fürészelve 40 k., fenyőfalécre 21 k., lucfenyőgerendára 6—10 m. hosszig 44 k., 10—16 m. hosszig 50 k. ab Vajdahunyad;

Deutsch testv. (Székesfehérvár) I. r. lucfenyődeszkára 13 mm. v. 55 k., 20 mm. v. 52 k., 26—100 mm. vastagságig 50 k., II. r. lucfenyődeszkára 42·50 k., III. rendüre 37·75 k., lucfenyőszéldeszkára 45 és 55 k, ugyanarra egyoldalt fürészelve 45 k., lucfenyőfalécre 20·50 k, lucfenyőgerendára 48 és 53 k, tölgy bányafára 25·50 k. ab Vajdahunyad, lucfenyődeszkára 15 mm. I. r. 56 k, II r. 49·75 k., III. r. 44·50 k., 20 mm. v. I. r. 52·50 k., II. r. 47·50 k., III. r. 44·50 k., 28 mm. v. I. r. 45 k., II. r. 44 k., III. r. 39 k., 35 mm. v. I. r. 50 k., II. r. 45 50 k., III. r. 39 k., 40 és 52 mm. v. I. r. 52 k., II. r. 45 50 k., III. r. 39 k., asztalos deszkára 57 k., lucfenyőfalécre 21 k., fenyőhevederre 38·75 k. ab Kudsir;

Lippner és Tausz jegenyefenyő deszkára 33, 36 kor., jegenyefenyő lécre 36 kor., jegenyefenyő gerendára 1—6 méter hosszu 36 kor., 9 méter hosszu 38 kor., 12 méter hosszu 40 kor., 15 méter hosszu 45 kor.,

MDK

Göllner Károly,ép.
Szül.Pozsony,1899-ben

Okl. kelte: 1925
" száma: 8945

A m.kir.József Müegyetemen okl.-t, absolut.-t vagy ok honositást nyert épitészek névjegyzéke. 1873-1928-ig.
EI-ÉM 17.1. 1931 jan.15.

Gellner Miklós

Megnyílt Debrecenben jún. 4.-én a Képzőművészeti Galéria, ahol a művész alkotásai láthatók.

Hajdúsihari Napló, 1974. jún. 5.

Göllner Mica festő

A szentendrei Szamárhegyen festett és lakott a művész.

Szánthó Imre: Padlásszobám.
Pestmegyei Hírlap, 1973. okt. 7.

Göllner Miklós

11. Szamárhegyi házak olaj 40x50

12. Tél — " — 70x100

Göllner Miklós festőműv. kiállítás
Ernst Múzeum 1973.

Göllner Miklós

9. Őszi fények 40x50

10. Erdő árvízben 33x44

Göllner Miklós festőművr. kiállítása
Ernst Múzeum 1973.

Göllner Miklós

7. Műterem 70x60

8. Vörös hás, fehér tengelom 40x50

Göllner Miklós festőművi kiállítása
Ernst Múzeum 1973.

Göllner Miklós

5. Hintaszék ablak előtt 90x60

6. Fények, árnyékok 60x75

Göllner Miklós festőművi kiállítása
Ernst Múzeum 1973.

Göllner Miklós

(Besztercebánya 1902. febr. 22 - Bp. 1977. márc. 17.): festő

1920-ban érettségizett Vácott.

1921-ben beiratkozott a bp-i Képzőművészeti Főiskolára, mesterei Csók István és Glatz Oszkár voltak

1926-ban szerepelt először a KUT Kiállításán

1927-től tagja a KUT-nak, majd az UME-nak.

1942-től tagja a szentendrei műcsoportnak

1946-64-ig a Képzőművészeti Gimnázium tanára

1956-ban és 1960-ban sgraffitól elkészítésére kapott megbízást

1968-ban Munkácsy díjat kapott.

1972-ben a Munka Érdemrend arany fokozatát kapta

1977-március 17-én halt meg Bp-en.

Egyéni kiállításai: 1933 Kovács Szalon Bp.
1942 Műbarát, Bp.
1958. Csók Galéria, Bp.
1965. Fényes Adolf-Terem - Bp.
1967. Ferenczy Múzeum, Szentendre
1973. Ernst Múzeum, Bp.

Göllner Miklós

emlékkiállítása, Szentendre Művésztelepi Galéria
1978. május - június

— katalógus a könyvtárban —

Ltsz. 4853/78.

Göllner Miklós

1902, Besztercebánya.

1024 Bp. Rómer F. u. 36.
2000 Szentendre Vörös Hadsereg u. 51.

A Képzőművészeti Főiskolán Glatz Oszkár és Csók István tanítványa. 1927-től tagja a KUT-nak és az UME-nak. A 30-as évek végétől rendszeresen jár Szentendrére, 1945-től a művésztelep tagja. 1926 óta szerepel hazai és Zilföldi Kiállításokon. Egyéni tárlatokon: 1932 Bp. 1942 Műbarát, 1958 Csil Galéria, 1965 Fényes Adolf-terem, 1967 szentendrei múzeum, 1973 Ernst Múzeum. Állandó Kiállítója a szentendrei és Pest megyei tárlatoknak. 1946 és 64 között a Képzőművészeti Gimnáziumban tanított. 1968-ban Munkácsy-díjjal, 1972-ben a Munka Érdemrend arany fokozatával tüntették ki.

Kiállított művei:

Tél 1972	(o.v.)	60x70 cm
Hajóállomás 1975	(o.v.)	50x60 cm
Kalvária (1975)	o.v.	60x80 cm
Bükkospart 1975	o.v.	50x75 cm
Öreg gyár 1975	o.v.	60x80 cm

Szentendrei művészet 1976

MNG 1976 május

Göllner Miklós

Göllner Miklós

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET

1958 DEC 3

610

Magyar Nemzet

KIÁLLÍTÁSI KRÓNIKA

Két festő, egy iparművész

Amikor *Benedek* Jenő kiállításának meghívóját megkaptuk, azt vártuk, hogy a Nemzeti Szalonban egy festői hangváltás tanulságokra alkalmat adó látványában lesz részünk. Elvárhattuk ezt tőle, aki nem kevés elismeréssel indult el a felszabadulás után a korszerű festészet kifejezései felé, amikor miszticizmusát közérthetőség és a konkrétebb témaalakítás váltotta fel. Benedeket azonban még mindig a régi élmények tartják fogva. Vésztjósló csöndet, apokaliptikus hangulatokat érzékeltető pikturájának őszinteségében nincs jogunk kételkedni, realisztikus előadásmódja pedig nyilvánvaló. De amikor a valóságot nézi, akkor is mintha a balladák misztikus világa volna döntő inditéka, inspirálója képeinek. Témái nem is a valóságban fészkelnek, hanem mélyen a tudat alatt, onnan próbálnak kitörni a sötétségekkel, félelmekkel és szorongásokkal telt szomorú gyermekkor elfojtott emlékei. Élményei a valóság formáiban jelentkeznek, képein mégis, mintha kísértetek árnyai járnának, inkább ijesztgetve, mint ártóan. Az, amit ábrázol, tele van sejtelmekkel, balladai félhomállyal, elvarázsolt lelkekkel, akik csodára, megváltásra várnak. Ezen a kiállításon 1927-es dátumú Önarcképétől kezdve áttekinthetjük Benedek fejlődését, amely a két világháború közötti válságos korszakban bontakozott ki és érlelődött sajátos formanyelvvé. Sok mindent lerögzít eleve látomásos érzelmi világából, de még többet bíz a néző képzeletére, aki hajlamos arra, hogy többet lásson és ott is a tartalmat keresi, ahol a festőnek szubjektív érzelmeinek kifejezésén kívül nem volt egyéb szándéka.

Közvetlenebbül szól hozzánk *Göllner* Miklós kiállítása a Csók-Galériában. Értékes képanyagában egy szentendrei festő friss hangú, férfias lírája csendül fel. Göllner az élet apróságaiban is a művészi formát keresi. De nemcsak keresi és nemcsak optikai látványokkal gyönyörködtet, hanem a művész teremtő kezével alakítja a valóságot. Túljutva a szerkezeti problémák megoldásán, nagy felkészültséggel, merész palettával áll a látványok elé. Mindig oka, értelme, célja van annak, amit megragad a látványból és a látványok színes felszíne mögött törvényszerűségeket érezteti, a formák rendjét, a konstrukciót. Tájképei, csendéletei, szobabelsői mindmegannyi eleven, újszerű ritmusokban felfogott, bensőséges hangulatú megjelenítése a valóságnak. Szinyei, Nagybánya és Szentendre a talaja annak a művészetnek, amelyen Göllner Miklós pikturája oly szép, friss virágokat hajt.

Juris Ibolyát néhány éve az Iparművészeti Főiskola, mint egyik legtehetségesebb tanítványát engedte szárnyra. Diploma-munkájának vitáján már megmutatkozott a hivatásra való rátermettsége. Azóta a fiatal művésznő főleg a batikfestés terén ért el figyelemre méltó eredményeket. Most a Kulturális Kapcsolatok Intézetének Dorottya utcai termében kínai tanulmányútján készült grafikai sorozatát és néhány batikképét mutatja be. Kínai vázlatkönyve, kétszáznál több színes kréta- és ceruzarajzával a széles érdeklődésű, megfigyeléseivel magát állandóan fejlesztő fiatal művésznő érzékeny egyéniségét állítja elénk. Bejárta a nagy kínai birodalom számtalan táját és városát s változatos témájú útirajzaiban az elfogulatlan szemű megfigyelővel együtt sajátos lírája is megmutatkozik. Frissek és a pillanatnyi élmény közvetlenségében születtek a Nyári Palotáról, a rizsültetőkről, folyami hajósokról, színészekről, táncosokról készült, befejezettségükkel az önálló grafika hatását keltő artisztikus rajzai. De sokszor már a rajzokban is a batik műfajában gondolkodik. Példája ennek a Nyári Palota egyik megoldása, ahol kompozíciójának pasztellárnyalatokban összehangolt zártsága már selyemre kívánkozik.

Kékes és lila tónusokban tartott faliképeinek témáját az anyag, a selyem természetének megfelelően alakítja. Szerencsés módon találja meg a reális ábrázolás stilizált, dekoratív hangszerelését. Körvonalainak játékos ritmusaival, kevés, tompára hangolt színnel a finom, dekoratív értékek mellett hangulatokat is teremt. Kínai tanulmányútjától azt várjuk, hogy a jövőben a színek jobban fognak érvényesülni munkásságában.

d. m.

yeresége ásokon

francia köztársaságban már nem az eltűnt francia nemzeti burzsoázia uralkodik, amelyet az amerikai páncélszekrények falai közé zártak, hanem a fasiszta tábornokok. Erre mondta *Thorez*, a Francia Kommunista Párt vezére, hogy a referendum óta eltelt két és félhónap alatt nem történt más Franciaországban, mint *a kígyók átvedleték bőrüket.*

A választások utáni rezignált hangulatban a franciák és a franciák külföldi barátai közül is sokan gondolnak mostanában a compiègnei erdőre, ahol már lehullottak a falevelek és e falevelekkel együtt most lehullott a francia polgári demokrácia élő lombozata is. Compiègne, a francia történelemnek ez az egykori dicsősége és a hitleri világban a legmélyebb gyalázata, mindig szimbólum volt Franciaországban. Most ez a szimbólum abban áll, hogy a franciák egy része elfelejtette Compiègnet és ami ezzel együtt jár, a Hitler előtti szégyenteljes kapitulációt, elfelejtette úgy a verduni halottakat, mint a francia munkatáborok, koncentrációs táborok halottjait. És ennek az erdőnek emlékeivel, a kapitulációval együtt elfelejtette azt a másfélszáz francia anyát, gyereket, akit öreg papjukkal az élen elevenen égettek el a nácik az oradouri templomban...

Egy nemzet azonban nem felejti el sem a maga gyászának, sem dicsőségének emlékeit. A választási győzelmet harsogó francia boulevard- és fasiszta sajtó üdvrivalgása nem hallatszik az égbe, és ezek az oldalak demagóg szóáradatukkal előbb hervadnak el majd örökre, mint a compiègnei erdő fájdalma és gloire-ja.

Parragi György

lentése :

ió varrógép, nkiszolgáló bolt

násfélszeresére növekszik zedelem forgalma

A háziasszonyok munkáját könnyítik majd meg az úgynevezett *tömbkonyhák.* Főként az új — de a régi lakónegyedekben is — olyan kifőzdéket állítanak fel, amelyekből alkalmanként vagy rendszeres havi rendelés alapján a kívánt időben házhoz szállítják a komplett meleg ebédet vagy vacsorát. Az ételek ára még *olcsóbb* lesz, mint a rendes étkezdékben.

A hétéves terv ellenőrző számait magában foglaló *Hruscsov*-beszéd téziseiben szó esik arról is, hogy jelentősen leszállítják majd az árakat a közétkeztetésben. *Pavlov*, az orosz köztársaság kereskedelmi minisztere a *Trud* hasábjain megjelent cikkében most bejelentette, hogy a hétéves terv során még egy sor árucikk árát szállítják le.

Kulcsár István

Varsóban folytatódik

Varsóból jelenti az *MTI.* Hétfőn hatnapos szünet után tovább folytatták a tárgyalást Erich *Koch* bűnperében.

A hétfői tárgyalási napon a bizonyító anyagok ismertetésére került sor. A vád képviselője ismertette *Giseliusnak* és munkatársának, Paul *Wolffnak* a könyvét, amelyben a szerzők megrajzolják Kochnak, *Hitler* legodaadóbb munkatársának ördögi képét.

A keddi *Trybuna Ludu* ismertetést közöl a Hamburgban megjelenő »Kelet-Poroszor-

Tűzhalált halt nyolcvan

Tudományos ülés a Semmelweis Kórház alapításának 175. évfordulója alkalmából

A Pest megyei tanács Semmelweis Kórháza alapításának 175. évfordulója alkalmából kedden kétnapos tudományos ülés kezdődött az Orvos-Egészségügyi Szakszervezet Semmelweis-termében. A tudományos ülésen dr. *Czeyda-Pommersheim* Ferenc megemlékezett Semmelweis Ignácról, dr. *Hedri* Endre pedig a negyven évvel ezelőtt elhunyt *Herzel* Manó sebész munkásságát méltatta. Leopold *Schönbauer* professzor, a bécsi I. számú sebészeti klinika igazgatója A magyar Semmelweis bécsi szemmel címen tartott előadást. A tudományos ülés további programján 23, nagyrészt belgyógyászati és urológiai előadást tartottak.

Közgyülést tartott az Építőipari Tudományos Egyesület

Az Építőipari Tudományos Egyesület kedd délután a

Göllner Miklós

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET

1958 NOV 28

szerepelnek.

⊙

A kohászok és a közalkalmazottak szakszervezete a Művészeti Szakszervezetek Szövetségéhez levelet intézett, amelyben közlik, hogy támogatni kívánja a szocialista-realista képzőművészet fejlődését és ezért a kohászok 3000, a közalkalmazottak 5000 forintos képzőművészeti díjat ajánlanak fel. A díjakat évenként adják át.

~

Ma délután nyílik Göllner Miklós festőművész kiállítása a Csók-galériában és ugyancsak ma délben nyitják meg Juris Ibolya »Kínai élmények« című kiállítását a Kulturális Kapcsolatok Dorottya utcai termében. Szombaton 12 órakor nyitja meg Pogány Ö. Gábor Benedek Jenő Kossuth-díjas festőművész kiállítását a Nemzeti Szalonban.

△

tően. eladó. Tel.: 259—117. de. 9—11 között.

Modern, kétszobás családi ház, azonnali beköltözéssel — eladó. Bp., XVI., Rákosszentmihály, György u. 78. 31-es autóbusztól 8 perc. Érdeklődés délelőtt, vasárnap is.

Csillaghegy. Álmos u. 9 sz. 2 szobás, kertes ház, szobakonyhás cserelakással — eladó. Fazekasné.

Erzsébet királyné út elején 120 öles házhely olcsón eladó. Nagy György, XIV., Erzsébet királyné út hét.

bronzhuvos. Üllői út 9. Tel.: 180—522

Építészszakértő tanácsot ad, vitás építési ügyeit intézi ellenőriz, tervez. 121—338.

LÓISTÁLLÓT

K E R E S

állami vállalat — 25—50 ló befogadására

Válaszokat

»SÜRGŐS 5071«

jeligére a Magyar Hirdetőbe, Bp., V., Felszabadulás tér 1 címre

Göllner Miklós

Vevő lesz a nézegetőből

Ezrek vásárolnak részletre festményt, rézkarcot, akvarellt

Zajlik az élet a Váci utcai Csók Galériában. A bejáraton és utcaszerte plakát hirdeti: Göllner Miklós kiállítása. Naponta két-háromszáz ember fordul meg a képcsarnokban, végigjárja a termeket, egy-egy rajz, rézkarc előtt megáll és aztán...:

— És aztán vevő lesz a nézegetőből? — kérdem az elárusítót.

— Legtöbbnyire. A látogatóink addig nézegetik a képeket, amíg egyszerre csak rájönnek, nem elérhetetlen az ő számukra sem. *Ezrek vásárolnak részletre festményt, rézkarcot, akvarellt.* Rengeteg képet küldenek külföldre, hangulatos hazai tájképeket. Általában: *soha olyan divatos nem volt a tájkép, csendélet mint mostanában.* Naponta 20—25 festmény lel gazdára, most karácsony táján még sokkal több. *Az egyetemi tanártól a kalauzig szélesedett a vásárlóközönségünk.* A szomszédos egyetemi diákságból is akad vevő.

— Összefér a kisbútor- és bútortextil-árusítás a tárlattal?

— Nagyon is összefér! Sokan először két karosszéket vásárolnak az asztallal. Aztán innen visznek művésztervezte huzatot a heverőre. Később a virág- és könyvespolcok jönnek, aztán előbb-utóbb *Gorka* és *Kovács* Margit kerámiái is a fészekbe vándorolnak, s — ha időközben nem jön meg az „új nemzedék" — akkor *a következő lépés a kép...*

Két idősebb nő szakítja félbe beszélgetésünket. Már huzamosabb ideje nézelődnek, de úgy látszik, tanácstalanok.

— Kérem, idősebb férfinek szeretnénk maradandó emlékű ajándékot karácsonyra. Az illető újévre nyugdíjba megy... a kollégák adják...

S elhangzik a mindenkori első kérdés: mennyibe kerülhet?... Aztán a példás türelmű eladó tárlatvezetői felkészültséggel nekiindul a képerdőnek. Már az ajtóban vagyok, amikor a vásárlás második fázisának hangfoszlánya jut hozzám: Munkácsy-díjas, itt meg itt állított ki... tessék elhinni, nagy öröme lesz belőle...

•

... Végre! Csakhogy a kép is odasorakozott a zsardinettek, a hímzett macskás „díszpárnák", kommersz íróasztalkészletek, réz dohányzó-felszerelések alkalmi ajándék családjába.

H. H. 1958 Ny. Á.

az a legjobb propaganda, ha az újítási bizottságok minél előbb elintézik a benyújtott javaslatokat.

Sok hozzászóló foglalkozott a 38/1957. M. T. sz. újítási rendelettel, amelyről elmondották, hogy minden eddigi újítási rendeletnél jobb és *soha annyi jogot nem élveztek az újítók, mint most.* Mégis — hangsúlyozták sokan — ennek ellenére módosítani kell az újítási rendelet néhány szakaszát, amint azt a kormány — mint Apró Antal szombati felszólalásából kitűnt — már tervbe is vette. Sok félreértésre adnak ugyanis többek között okot a közreműködői díjakról és a szerződéskötésről szóló paragrafusai. Sokan kifogásolták, hogy *az újítók egyetlen jogorvoslati lehetősége jelenleg a bírói út.* Ez viszont sok problémát vet fel, az igazgatót és a dolgozót ugyanis nem állíthatják szembe egymással. Ezért az egyik felszólaló azt javasolta, hogy olyan jogorvoslati fórumot iktassanak közbe, ahol nem a dolgozó harcol személyesen jogaiért, *hanem például a szakszervezet.* Somkuti Lajos, az Elektromos Művek újítási felelőse bejelentette, hogy a villamosipar dolgozói 20 pontban tették meg a rendelet módosítására vonatkozó észrevételeiket.

Ehhez a témakörhöz kapcsolódtak azok a felszólalások, amelyek

helytelenítették, hogy né-

Megérkezett az első karácso
telepre Csehszlovákiából, Ro
53 700 folyóméternyi fa áru

A levéltárak közzéteszik tanácsköztársasági dokumentumaikat

A Tanácsköztársaság 40. évfordulója alkalmából a Művelődésügyi Minisztérium levéltári osztályának irányításával a levéltárak *összeállítást tesznek közzé a náluk őrzött tanácsköztársasági dokumentumokról.*

Kétmillió naptár

Göllner Miklós festőművész

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 OKT 18

Magyar Nemzet

Göllner Miklós festőművész kiállítása

az Ernst Múzeumban

1021

Életmű-kiállítás volna, ha egy öt évtizedes festői pálya első felének munkásságát ma már nemcsak fotók őriznék. A második huszonöt esztendő terméséből is, összehasonlításul és támpontként, csupán néhány képe látható. A legtöbb az utóbbi három évből való, s a mester töretlen alkotó kedvéről tanúskodik. Mi *Göllner* Miklós művészetének titka, hisz témája és stílusa jóformán változatlan maradt az idők folyamán; ugyanazt festi, mégis mindig másként, az ismerős tájnak, tárgyaknak, a valóságnak mindig új arcát villantja fel.

A forrás a század eleji törekvésekben keresendő. Csók István és Glatz Oszkár fiatal növendéke csakhamar tagja lett a Képzőművészek Új Társaságának, amely a modern művészeti stílusok továbbfejlesztését tűzte ki célul. Hasonló elgondolások vezették az Új Művészek Egyesületébe is és később, 1942-től Szentendrére, a magyar festészet egyik leggazdagabb, máig eleven iskolájába. De a 71 éves mester „fiatalságának" titkát kutatva, nem szabad figyelmen kívül hagyni művészetpedagógiai munkásságát sem; a Képzőművészeti Gimnázium tanáraként nemcsak tudását, nagy tapasztalatát adta át tanítványainak, hanem ő maga is megőrizte kutatókedvét, a belülről nem öregedő emberek gazdag érzelemvilágát.

Az értelem és az őszinte hevületű líra adja Göllner művészetének egyéni karakterét. A budai Duna-part, Szentendre, ódon bútorok, dús vegetációjú kertek és érett gyümölcsök legelőbb is saját szilárd szerkezeti vázukkal kerülnek képeire, s hozzájuk kapcsolódik a hangulat, az érzés, az öröm, amit a szép látása a művészből kivált. Természetes könnyedséggel használja fel, asszimilálja az elmúlt fél évszázad valamennyi festői vívmányát; közülük a számára két legjelentősebbet, a cézanne-i konstruktivizmust és a poszt-impresszionisták párás, fényittas világát. Az Európában egymástól oly messzire vezető utak sajátos harmóniában egyesülnek nála. Az architektonikus alapformák szigorúságát, már-már mértani rendjét lágy, elomló ecsetkezeléssel teszi könnyeddé anélkül, hogy eltörölné, elmosná lényegüket.

Innen ered ismerős, állandó motívumú képeinek változatossága. Egy-egy részlet erőteljesebb hangsúlyozásával, a világítás szinte észrevehetetlen megváltoztatásával új vonásokat fedeztet fel a gyakran látott tájban, más karaktert ad a megszokott tárgyaknak, és mindig friss élményt a művészet barátainak, az *Ernst Múzeumban* rendezett tárlat látogatóinak.

S. M.

a cukorrépa és
ka sínylette meg

Az aszály miatt
zöldség- és gyü
kapcsolatos törek
radéktalanul
Ebben a helyzett
okok miatt is, a fig
5 százalék helyett *8 százalékos volt a zöldség és gyümölcs áremelkedése.* Egyetlen járható útja a megoldásnak: *a tömegszerű, olcsó, nagyüzemi termelés, a gépesítés.*

Az ellátási gondok enyhítésére a kormány megtette a megfelelő intézkedéseket, csökkentette az exportot, importált is bolgár és román paprikát, de azok minősége *nem elégítette ki a lakosság igényét.*

Hús, tej és burgonya

Az állattenyésztéssel kapcsolatban kifejtette a miniszter, hogy az idén a szarvasmarha- és a sertésállomány a tervezettnél *gyorsabban fejlődött,* a juhállomány azonban valamelyest csökkent. A szarvasmarha-állomány például *53 ezer darabbal növekedett* és ez nemcsak mennyiségi, de minőségi fejlődést is jelent, növekszik az érdeklődés a szarvasmarhatartás iránt és ez érezhető nemcsak a közös, hanem *az egyéni gazdaságokban is.*

A sertéstenyésztés és a húsipari termelés helyzetét a múlt évi száj- és körömfájás kedvezőtlenül befolyásolta és az idei esztendő I—III. negyedévi termelését is visszavetette. Örvendetes viszont, hogy a járvány okozta károk ellenére *tenyésztési programja is elkészült.*

Ami a tejjel kapcsolatos gondokat illeti, ezeket csak a választék bővítésével és a minőség javításával lehet megoldani. Minisztertanácsi határozat alapján felemelték a tej és a túró zsírtartalmát. *Fejlesztjük a jövőben a tejporgyártást is, a következő években új tejporgyárak lépnek üzembe.*

A tej megfelelő hasznosítására Pakson 1976-ban napi 20 ezer literes tejüzem épül. Tolna megyében 150 ezer liter feldolgozására alkalmas sajt- és vajgyártó üzemet, továbbá napi 150 ezer literes savóporüzemet létesítenek.

Ezután a termelési rendszerek ismertetésére tért ki a miniszter. Kiemelte ezzel kapcsolatban, hogy az eddigi tapasztalatok azt mutatják, hogy a termelésben levő nagy tartalékokat *a leggyorsabban a termelési rendszerek tárják fel.*

A gépellátás

Hazánkban jelenleg négy kukoricatermesztési rendszer működik, a bábolnai, a bajai, a szekszárdi és a nádudvari. Ezek 251 ezer hektáron termeltek az idén kukoricát, *jövőre területük 447 ezer hektárra bővül,* ami azt jelenti,

ESTI HIRLAP

1903 APR 3.

1021

ÚJ MŰVÉSZETI DÍJASAINK

Ma délben a Fészek Klubban *Orbán László*, a művelődésügyi miniszter első helyettese kiosztotta a művészeti díjakat.

A József Attila-díj I. fokozatát kapta Benjámin László, Gyurkó László, Kahána Mózes, Keresztury Dezső, Molnár Géza, II. fokozatot kapott Mocsár Gábor, Szécsi Margit. III. fokozatot Raffai Sarolta.

A Jászai Mari-díj I. fokozatát kapták: Kohut Magda, Somogyvári Rudolf, Várady György, Zenthe Ferenc. II. fokozatot: Galambos Erzsi, Giricz Mátyás, Gyenge Árpád, Koncz Gábor, Lórán Lenke. III. fokozatot: Demeter Hedvig, Halász László, Kovács Gyula, Marton Frigyes, Szántó Margit, Zsudi József.

A Balázs Béla-díj I. fokozatát kapta Sára Sándor, Somló Tamás, II. fokozatát: Bacsó Péter, Bokor László és Kósa Ferenc. III. fokozatát: Dargay Attila, György István, Katkics Ilona, Schóber Róbert.

Az Erkel Ferenc-díj II. fokozatát kapta Bozzay Attila, Durkó Zsolt, Láng István. III. fokozatát Meixner Mihály.

A Liszt Ferenc-díj I. fokozatát Ágay Karola. II. fokozatát Menyhárt Jacqueline, Mező László, Szirmai Márta, Szőnyi Ferenc, Tusa Erzsébet, Vadas Kiss László. III. fokozatát: Szíklai Erika, Tréfás György.

A Munkácsy Mihály-díj I. fokozatát kapta Blaski János és Göllner Miklós. II. fokozatát Berényi Ferenc, Kaján Kalász Tibor, Kassovitz Félix, Konfár Gyula, Németh István, Szür-Szabó József. III. fokozatát: Czinke Ferenc, Heczendorfer László, Juhász Árpád, Patay László, Pásztor Gábor, ifj. Szabó István és Szuppán Irén.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

HELIKOPTER ABLAKÁBÓL

Budapest lego
hetne vitázni,

MEGHÍVÓ

GÖLLNER MIKLÓS

FESTŐMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁRA

MEGNYITJA:

DR. FEHÉR ZSUZSA

MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ

1965. NOVEMBER 5-ÉN, PÉNTEKEN DÉLUTÁN 6 ÓRAKOR

FÉNYES ADOLF TEREM

BUDAPEST, VII., RÁKÓCZI ÚT 30

3268 fővárosi ny I

MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1977 MÁR 29

PEST MEGYEI HIRLAP

Göllner Miklós, Munkácsy díjas festőművész

4 1021

Végső búcsú Göllner Miklóstól

Hétfőn a Farkasréti temetőben mély részvéttel búcsúztak *Göllner Miklós* Munkácsy-díjas festőművésztől családtagjai, pályatársai, barátai és tanítványai. Ravatalánál a Magyar Képzőművészek Szövetsége, a Művészeti Alap, valamint a szentendrei régi művésztelep kollektívája nevében *Kántor Andor* Munkácsy-díjas festőművész, a Képző- és Iparművészeti Szakközépiskola nyugalmazott igazgatója emlékezett az elhunytra.

★

Besztercebányán született 1902-ben. A Képzőművészeti Főiskolára került, ahol Glatz Oszkár és Csók István gondozta sajátos tehetségét, mely később konstruktív tájainak könnyed és vonzó látványlebegésében nyilvánult meg. Műveinek jellemzője a derű és harmónia, a színek könnyed és kellemes öröme. Őt is megejtette Szentendre varázsa, ahová a 30-as évek végétől rendre visszatért. Budapesti tárlatai mellett 1967-ben nyílt meg a szentendrei múzeumban gyűjteményes tárlata, szinte valamennyi szentendrei kollektív kiállítás résztvevője volt, s szerepelt más Pest megyei tárlatokon is.

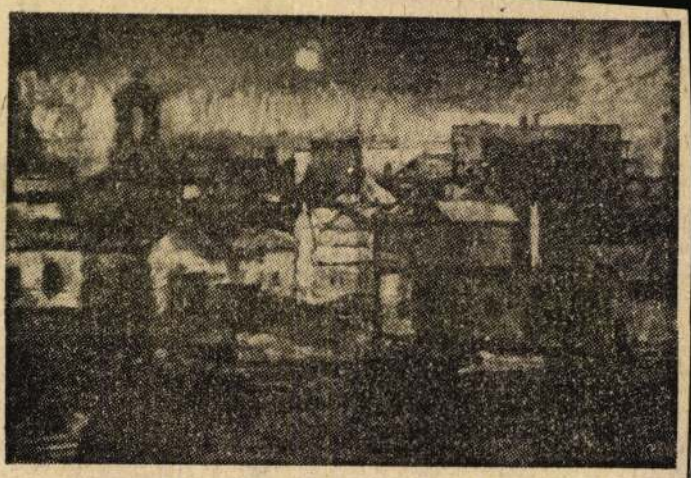

Göllner Miklós: Szentendrei házak (1971)

basiak

esztéshez

biztos bejön. Ha felszedjük a retket, *burgonya* kerül a helyére. Március másodikán született a fiam, most a feleségem is itthon lesz három évig, gyermekgondozási szabadságon, kell a pénz.

Könyvből tanulják, de nekivágnak

Oravecz János, a Tanácsköztársaság útja 94. alatt lakik. Nemrég épült a háza, kívülről még nincs bepucolva. A felesége fogad, mellette egy 9 éves kislány, a szoknyájába csimpaszkodva, meg egy 3 éves kisfiú. A kertben itt is fóliasátor áll, s palántanevelő hollandi ablak.

— A szélén egy kicsit gyengébb a retek — mutatja —, mert amikor az a nagy vihar jött, felkapta a fóliát, újra kellett csinálni az egészet. Bosszankodott is a férjem...

Míg a palántákat néztük az üvegablakok alatt, megérkezik Oravecz János is.

— Most fizetem a tanulópénzt — említi. — Nem szégyenlem, *könyvből tanultam* a gyümölcsfa metszését is..., meg amit el tudok lesni másoktól. Pestre jártam fel dolgozni, nyolc éve jöttem haza a tsz melléküzemébe. Négyen vagyunk, a feleségemnek éppen tegnap telt le a gyermekgondozási szabadsága, a házat is be kell pucolni... szóval úgy gondoltuk, hogy belevágunk. Már itt a *krumpli* az előszobában, a szomszédommal közösen vállaltunk egy hold *mák*ot is. Tudom, hogy sok egy-két emberre, de összefogunk a rokonsággal, barátokkal és jönnek ők is mákot egyelni. Aztán majd mi is segítünk nekik. Szerintem csak így lehet és így érdemes. Mi se zöldségeztünk eddig, most próbáljuk először. Azért próbálkozunk többfélével, hogy majd azt folytatjuk, amelyiket *érdemes*. Ha a fóliával jövök ki jobban, akkor jövőre az egész kertet beborítom vele. Ha a mák lesz gazdaságosabb, azt vetem. Csak tudja, annyi baj volt a felvásárlással a korábbi években, meg az időjárás is szeszélyes... Viszont *a tsz vállalta az értékesítést*, s ez bi-

Ifjú *Janicsák József* Vörös*arty* utca 80. szám alatti ertjében 100 négyzetmétert oglal el a két fóliasátor. Széen fejlődik alatta az óriás ajretek, húsvétra szeretné kiinni az egészet a piacra. Az dvar végében üveg alatt nő merev szárú paprika-, a aradicsom- és a salátapalánta. Ha kikerül a fólia alól a retek, ezt ülteti a helyébe.

— A gépműhelyben dolgozom — mondja. — Szabad időmet kertészkedéssel töltöm. A feleségem pedagógus, de ő is szívesen segít. Egy hold zöldséget vállaltunk a tsz-től. Itt van a föld egy ugrásra, a nyomda mögött, bármikor kimehetek, még, ha csak egy-két órám lesz is.

GÖLLNER MIKLÓS festő, Munkácsy-dijas
Besztercebánya, 1902

A Képzőművészeti Főiskolán Glatz Oszkár, majd Csók István növendéke volt. A huszas-harmincas években különböző haladó művészcsoportok (KUT, UME) tagja, 1942-től Szentendrén él. 1946-64 között a Képzőművészeti Gimnázium tanára. 1925 óta kiállító művész, az utóbbi években a Csók István Galériában (1958), a Fényes Adolf Teremben (1965), Szentendrén (1967) és az Ernst Muzeumban (1973) volt egyéni kiállitása. 1968-ban Munkácsy-dijat kapott. - Képeinek zöme tájkép, csendélet, enteriőr - belőlük egy egészséges ember kiegyensulyozott életszemléletének harmóniája sugárzik. A lirai hangulatokat elsősorban a szinek és az atmoszféra valőrfinomságaival tolmácsolja; ezek lágy adottságát azonban a képépités zárt, tudatos rendje fogja egybe. Gazdag szinvilágának hangulataiban, s a vonalak, a képépités szilárd szerkezeti rendjében az érzelem és az értelem egyaránt megtalálja a maga kielégülését. Ez teszi liráját férfias erejüvé és vonzóvá. Müvészi oeuvre-jében jelentős helyet foglalnak el rajzai és sgrafittói.

Göllner Miklós

Vásag 1926. aug. 29.

47

** **A Csók-iskola növendékeinek nyári kiállitása.** A Képzőmüvészeti Főiskola Csók-növendékei az idei nyarat Vác város közönségének jóvoltából Vácott töltötték. A siketnémák intézetében kaptak szállást, ellátást, mütermet, sőt részint még munkaalkalmat is. Többhónapi munkálkodásuk eredményét most, hogy a szünidő végét járja, szépen elrendezett, gazdag tartalmu kiállitáson mutatják be a váciaknak. A négy termet megtöltő festmény és rajz mindenekelőtt az ifjak szorgalmáról ad kedvező fogalmat. Vác festői környékének minden szépségét megkeresték és müvészetük céljára kiaknázni törekedtek. A grafikusi érdeklődésüek gazdag formaanyagra találtak Vác szép régi épületeiben, templomaiban és zárdáiban. Általában friss szem és tétovázás nélkül gyorsan járó kéz jellemzi ezeket a fiatalokat. Müveiket a vázlat állapotán tulra alig fejlesztik: tempójuk az impresszió időtartama. A természetet azonban nem objektiv valóságban ragadják meg, hanem expresszionista szabadsággal alakitják. Munkáikat üdeségük és temperamentumos bátorságuk igen vonzó hatásuvá teszi. Néhány felötlő tehetség van közöttük. Ecsődi Ákost már egyéb kiállitásokról is jól ismerjük. A finom és lágy szinharmóniák megérzője. Föglein István János temperamentumos és ügyes kezü rajzoló. Koroknay Andor lendületes előadásu pasztellokat állitott ki. Korniss Dezső csaknem virtuózi akvarellfestő. Kemény Lászlónak szerencsés érzéke van a motivumbeli érdekes iránt és kellő felkészültsége is annak megragadó kifejezéséhez. Sir Andor finom szinérzésü festőnek igérkezik. Göllner Miklósnak a komponáló képzeletét lesz érdemes kifejlesztenie és nagyobb formai tudással megtámogatnia. Horváth Jánosban ugy látszik grafikus tehetség mozgolódik. Kasselik László, Kepes György, Trauner Sándor, Kalmár Annus, Ladomérszky Margit és Papp Emilia nevét emlitjük még meg a kis kolónia tagjai közül. Munkálkodásukkal valamennyien érdemesnek mutatkoztak a vendéglátó város nemes támogatására.

(e. a.)

kereseti foglalkozásnak, hanem hivatásnak, olyannak, mely

ismereteket, mert az élőszóbeli előadást semmi sem pótolhatja, a legkitűnőbb tankönyv, a leghívebb jegyzet sem. A könyv holt betűi híjján vannak az élőszó hatalmának, az élőszó ereje energiát ébreszt, viva vox plenius alit, több táplálékot nyujt; a hangsúly nyomatéka, vagy egy mellékes megjegyzés, egy példa, visszatérés, utalás régebben elmondottakra jobban kiemelheti, vagy megvilágíthatja a lényeget, az összefüggést, mint a könyvnek lapokra kiterjedő fejtegetése. A tanár nem minden évben adja elő ugyanazt, hanem újabb adatokat, újabb szempontokból, feltüntetve az ellentétes felfogásokat is, állást foglalva velük szemben és ezzel a hallgatóságot is kritikus gondolkodásra serkenti.

Igyekezzenek tanulmányaikban mindenkor és minden vonatkozásban lépést tartani az előadásokkal, kezdjenek késedelem és halogatás nélkül kedvvel és buzgalommal a tanuláshoz. Az állandó, folytatólagos munka öröm, élvezet. Az előadások sorrendjében fokozatosan gyarapítva ismereteiket, örömet találnak ismeretkörük [illegible]

Göllner Nikolós

3. Sárgavirágos csendélet 40x50

4. Földtáles —"— 30x35

Göllner Nikolós festőművr. kiállítása

Ernst Múzeum 1973.

Göllner Miklós

1. Virág abbakban 34x31

2. Zöld székek 40x30

Göllner Miklós festőműv. kiállítása
Ernst Múzeum 1973.

Göllner Miklós

Fehetévrás vsendélet repr.

Göllner Miklós festőműv. kiállítása
Ernst Múzeum 1973.

Göllner Miklós

Tükröződő házak repr.

Göllner Miklós festőművész kiállítása
Ernst Múzeum 1973.

Göllner Miklós

Kerti látvák reger.

Göllner Miklós festőművi kiállítása
Ernst Múzeum 1973.

Gallus Miklós

Sárgarigós csendélet rep.

Gallus Miklós festőművész kiállítása
Ernst Múzeum 1913.

Göllner Miklós

13. Vörös dombok pasztell 42x55

14. Kertben — " — 25x35

Göllner Miklós festőnűr. kiállítása

Ernst Múzeum 1973.

Göllner Miklós

A Képcsarnok Vörösmarty téri Csontváry termében rendezett téli festménybemutatón részt vett képével.

Népszava, 1974. márc. 1. 102 elf. 50 m. 4p.

Göllner Miklós

9. Vörös alkonyat pontell 30x44

10. Kopon tálk —"— 40x55

Göllner Miklós festőnűr. kiállítása

Ernst Múzeum 1973.

Göllner Miklós

11. Táj fákkal akv. 29x38

12. Havas táj temp. 25x30

Göllner Miklós festőnűr. kiállítása

Ernst Múzeum 1973.

Göllner Miklós

45x50

7. Tél pesztell

8. Villanyoszlopok akv. 30x43

Göllner Miklós festőműv. kiállítása
Ernst Múzeum 1973.

Göllner Miklós

5. Csendélet pasztell és víz 41x58

6. Terasz —"— 52x60

Göllner Miklós festőműv. kiállítása
Ernst Múzeum 1973.

Göllner Miklós

3. Öreg hitorok pesztell 52x50

4. Konyhai csendélet — " — 50x60

Göllner Miklós festőműv. kiállítása
Ernst Múzeum 1973.

Göllner Miklós

1. Falurészlet pesztell 26x36

2. Hervadt napraforgók pesztell 42x47

Göllner Miklós festőműv. kiállítása
Ernst Múzeum 1973.

Gyllyes Kiklós

Öreg hídőrök repr.

Gyllyes Kiklós festőművr. kiállítása
Ernst Múzeum 1973.

Göllner Miklós

Tél rep.

Göllner Miklós festőművész kiállítása
Ernst Múzeum 1973

Gyöllner Miklós

Falurészlet repr.

Gyöllner Miklós festőművész kiállítása
Ernst Múzeum 1973

Göllner Miklós

Facsoport tus 24x30

Göllner Miklós festőművr. kiállítása
Ernst Múzeum 1973

Göllner Miklós

24. Piac Kréta-szén 32x43

25. Villanó fények Kréta, szén 32x43

Göllner Miklós fatőművén kiállítása

Ernst Múzeum 1973

Göllner Miklós

21. Házak, fények, árnyékok II.
tus és szén 24x30

22. Szentendre tus 24x30

Göllner Miklós fotóművész kiállítása
Ernst Múzeum 1973

Göllner Miklós

19. Facsoport grafit 30x44

20. Piac tus, szén 24x30

Göllner Miklós fetőművén kiállítása

Ernst Múzeum 1973

Göllner Miklós

17. Szántóföldek szén 30x44

18. Három alak tus 30x40

Göllner Miklós festőművész kiállítása
Ernst Múzeum 1973.

Gjöllner Miklós

15. Kompnál sárukozó kréta 32x43
16. Bükkös-part —"— 29x38

Gjöllner Miklós festőművész kiállítása
Ernst Múzeum 1973.

Gyöllner Miklós

Szántóföldek rep.

Gyöllner Miklós festőművész kiállítása
Ernst Múzeum 1973.

Göllner Miklós

Lengyelvó Nap repr.

Göllner Miklós festőművész kiállítása
Ernst Múzeum 1973.

Göllner Miklós

13. Facsoport I. szén 28x35

14. Tanya tres 26x35

Göllner Miklós festőművész kiállítása
Ernst Múzeum 1973.

Göllner Miklós

11. Kartben I. szén 30x36

12. — " — II. — " — 23x32

Göllner Miklós festőművész kiállítása
Ernst Múzeum 1973.

Göllner Miklós

9. Lenyugvó nap szén 30x40

10. Villanyoszlopok -"- 30x36

Göllner Miklós festőművész kiállítása
Ernst Múzeum 1973.

Göllner Miklós

7. Hajóállomás sín 30,5x47
8. Visegrádi táj —"— 29x30

Göllner Miklós festőművész kiállítása
Ernst Múzeum 1973.

Göllner Miklós

5. Szárazdó hálók szén 31,2x47,5
6. Hajóépítés -"- 39,4x45

Göllner Miklós fatömörzsi kiállítása
Ernst Múzeum 1973.

Göllner Miklós

3. Tanya szén 40x32

4. Tihany —"— 30x40

Göllner Miklós festőművész kiállítása
Ernst Múzeum 1973.

Göllner Miklós

1. Kopon fák szén 43x31
2. Szántóföldek -"- 42,5x47,5

Göllner Miklós festőművész kiállítása
Ernst Múzeum 1973.

Göllner Miklós

Lemyngvó nap vegyv.

Göllner Miklós festőművész kiállítás
Ernst Múzeum 1973.

Gyöllnes Miklós

Csendélet ablakban reggel

Gyöllnes Miklós festőművész kiállítása
Ernst Múzeum 1973.

A SZENTENDREI FERENCZY MÚZEUM MEGHÍVJA ÖNT

GÖLLNER MIKLÓS FESTŐMŰVÉSZ

1902—1977

EMLÉKKIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA

MEGNYITJA:

SOMOGYI JÓZSEF SZOBRÁSZMŰVÉSZ
A KÉPZŐMŰVÉSZETI FŐISKOLA REKTORA

1978. MÁJUS 12-ÉN, PÉNTEKEN DÉLUTÁN 3 ÓRAKOR
MŰVÉSZTELEPI GALÉRIA
SZENTENDRE, VÖRÖS HADSEREG ÚTJA 51.

Fk.: Dr. Ikvai Nándor — Széchenyi Nyomda, 78.3901

Göllner Miklós

Dlosnai Varga István emlékezete

Náporaya 1985. X. 1.

Göllner Miklós

GÖLLNER MIKLÓS Munkácsy-díjas festőművész alkotásaiból nyílt meg állandó tárlat Keszthelyen, a Hazafias Népfront székházának nagytermében. A tíz évvel ezelőtt elhunyt mester olajfestményei, akvarelljei és szénrajzai hazai tájakat ábrázolnak.

Népszabadság, 1987. VIII. 7

Göllner Miklós

Több évtizede él szentendrén a művész, aki az Ernst Múzeumban állította ki, utóbbi éveinek termését. Ez a régi szerb kisváros nemcsak lakóhelye, hanem az itteni festőiskolához tartozik. Képeinek zöme tájkép, csendélet és interieur.

Népszava, 1973. nov. 2.

Göllner Miklós

Göllner Miklós festőművész alkotásaiból nyílt meg állandó tárlat csütörtökön Keszthelyen. A tíz évvel ezelőtt elhunyt mester művei a Hazafias Népfront székházának nagytermében láthatók. A kollekciót Antal Gyuláné budapesti lakos ajándékozta a városnak.

Magyar Nemzet 1987. VIII. 7.

1021

1973. IX. 27. Tv. 18.35 /11/ T.

TÉKA

- És most néhány képzőművészeti hir. Az Ernst Muzeumban szeptember 20-án nyilik meg az idősebb generációhoz tattozó Szentendrén élő Gölner Miklós festőművész kiállitása. A kiállitáson az utóbbi 4-5 év munkáit láthatjuk majd néhány régebbi festmény társaságában. A tárlaton mintegy 100 festmény tekinthető meg, amelynek nagy része az ohletó tájhoz, Szentendréhez kötődik.

A napokban értékelték azt a pályázatot, amelyet Budapest Főváros Tanácsa és a Képcsarnok Vállalat hirdetett Budapest centenáriuma alkalmából. A pályázatra beérkezett müveket Budapesten a Vörösmarty téren a Csontváry teremben lehet majd megtekinteni szeptember 27-én, és most mi is bemutatunk nézőinknek néhányat a nyertes alkotások közül. A Fővárosi Tanács egyik díját nyerte el, Berki Viola "Dunaparton" cimü festménye. "Sötét idők" ez a cime Kántor Lajos festmébyének amelyik ugyancsak a Fővárosi Tanács díját nyerte el. Zéh Memil festményének a cime "A budai vár" a Képcsarnok nagydiját nyertem. A kiállitás már szeptember 27-től tekinthető meg Budapesten a Csontváry teremben.

Göllner Miklós

Az alant felsorolt művészek munkái kerültek bemutatásra, a "Képek és szobrok három évtized művészetéből" c. kiállításon, melyet Vadas József ismertet, "Képek a várfalon" címmel: Anna Margit, Baranyó Sándor, Balogh András, Balogh Ervin, Barcsay Jenő, Barta Lajos, Bartha László, Bartl József, Bálint Endre, Benedek György, Benedek Jenő, Berényi Ferenc, Berki Viola, Bernáth Aurél, Bér Rudolf, Bokros Birman Dezső, Borsos Miklós, Breznay József, Csáky-Maronyák József, Csernus Tibor, Csikszentmihályi Róbert, Deim Pál, Domanovszky Endre, Ék Sándor, Farkas Aladár.

A művészek nevének folytatása a 2.-es cédulán következik.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. dec. 27.
IX. évf. 52. sz. 7. lap.

Göllner Miklós

Papp Gyula, Pirk János, Pór Bertalan, Ridovics László, Sarkantyu Simon, Schéner Mihály, Scholz Erik, Sikuta Gusztáv, Somogyi Árpád, Somogyi János, Somogyi József, Sváby Lajos, Szabó Vladimir, Szalay Ferenc, Szentiványi Lajos, Szentgyörgyi Kornél, Szőnyi István, Szkok Iván, Tar István, Tóth Béla, Vigh Tamás, Záborszky Viola.
A művészek munkáját értékelő részletes beszámolót lásd: Bernáth Aurél nevénél.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. dec. 27.
XIX. évf. 52. sz. 7. lap.

Göllner Miklós

A Nemzeti Galéria tárlatán szereplő további nevek: ∅ Fejér Csaba, Ferenczy Béni, Fónyi Géza, Fóth Ernő, Frank Frigyes, Gadányi Jenő, Göllner Miklós, Gyarmathy Tihamér, Hajnal János, Hincz Gyula, Holló László, Iván Szilárd, Kerényi Jenő, Keserü Ilona, Kisfaludy Ströbl Zsigmond, Kóka Ferenc, Kokas Ignác, Kondor Béla, Korniss Dezső, Kucs Béla, Lakner László, Makrájisz Agamemnon, Marton László, Martyn Ferenc, Medgyessy Ferenc, Melocco Miklós, Mihéltz Pál, Németh József, Orosz János.
A 3.-as cédulán lásd a művésznevek folytatását.
Élet és Irodalom, Bp. 1975. dec. 27.
XIX évf. 52. sz. 7. lap.

Gällner Miklós festőművész

A közeljövőben Pest megyei művészek alkotásaiból nyílik kiállítása Szovjetunióbeli testvérmegyében, az omszki területen. – a szentendreiekettőbbek között Csóbel Béla, Gällner Miklós festményei képviselik.

Reggeli krónika III.

1976. I. 24. Kossuth 7:00 Gué

Gällner Miklós

Az új Galéria kiállítása: „Képek és szobrok 3 évtized művészetéből". Az alföldi piktúra képviselői elszórtan találhatók a teremben. A művész munkáit is itt látjuk.

Lánczi Sándor: Képzőművészeti Krónika. Jelenkor, 1976. 3. 253. old.

Göllner Miklós

Tükör 1976. jún. 22. 38. old.

Göllner Miklós: Tél —1972

KÉKESDY KÁROLY REPRODUKCIÓI

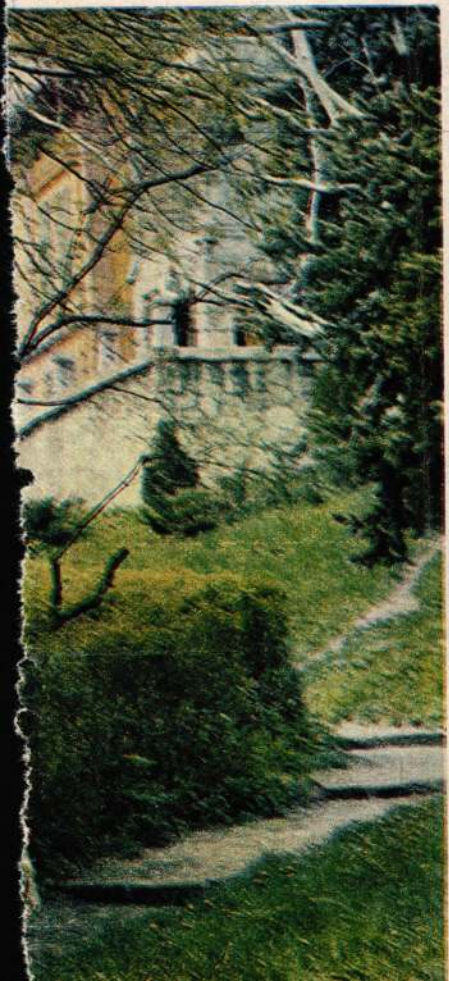

Göllner Miklós

19. Buda és lengyugró nap olaj 60x80

20. Fehetérés csendélet —"— 75x60

Göllner Miklós festőművr. kiállítása
Ernst Múzeum 1973.

Göllner Miklós

17. Tükröződő házak olaj 60x75

18. Hajóépítés — " — 60x75

Göllner Miklós festőművr. kiállítása
Ernst Múzeum 1973.

Göllner Miklós

15. Kerti bútorok olaj 40x50

16. Duna-part " 90x100

Göllner Miklós festőműv. kiállítása
Ernst Múzeum 1973.

Göllner Miklós

13. Körték olaj 27x30

14. Angyalföld —"— 30x40

Göllner Miklós festőműv. kiállítás
Ernst Múzeum 1973.

Gyöllnes Kiklós

75. Őszi erdő olaj 40X35

Gyöllnes Kiklós festőművész kiállítása
Ernst Múzeum 1973.

Göllner Miklós

73. Villanyoszlopok olaj 40x50

74. Amarillisz —"— 60x40

Göllner Miklós festőművész kiállítása

Ernst Múzeum 1973.

Göllner Miklós

71. Birsek olaj 30x35

72. Erkélyajtó -"- 40x30

Göllner Miklós festőművész kiállítása
Ernst Múzeum 1973.

Gőllner Miklós

69. Téglagyár olaj

70. Határ, fényes, árnyékos olaj
60x75

Gőllner Miklós festőművész kiállítása
Ernst Múzeum 1973.

Göllner Miklós

67. Edények II olaj 13x24

68. Csendélet ablakban olaj 60x75

Göllner Miklós festőművés kiállítás
Ernst Múzeum 1973.

Göllner Miklós

65. Folyópasti házak olaj 30x25

66. Edények I. " —"— 30x25

Göllner Miklós festőművész kiállítása
Ernst Múzeum 1973.

Göllner Miklós

63. Kerit és házak olaj 60×80

64. Pesti házak alkonyatban olaj 60×80

Göllner Miklós festőművész kiállítása
Ernst Múzeum 1973.

Gyöllnes Kiklós

61. Gyümölcsös tál olaj 30×33

62. Hártetők olaj 45×62

Gyöllnes Kiklós festőművész kiállítása
Ernst Múzeum 1973.

Gyöllner Miklós

59. Hajógyári ötlet olaj 50x75

60. Kék csendélet -"- 60x75

Gyöllner Miklós festőművész kiállítása
Ernst Múzeum 1973.

Göllner Miklós

57. Kis fehér ház olaj 60x36

58. Táj futó árnyékokkal -"- 44x65

Göllner Miklós festőművész kiállítás
Ernst Múzeum 1973.

Göllner Miklós

Gendélet almákkal repri

Göllner Miklós festőművész kiállítás
Ernst Múzeum 1973.

Göllner Miklós

Hintarák zöld szekrénnyel repr.

Göllner Miklós festőműv. kiállítása
Ernst Múzeum 1973.

Göllner Miklós

Vörös terasz nyár.

Göllner Miklós festőműv. kiállítása
Ernst Múzeum 1973.

Göllner Miklós

Nyitott ajtó reger.

Göllner Miklós festőműv. kiállítása
Ernst Múzeum 1973.

Göllner Miklós

Házak rózsaszínben repr.

Göllner Miklós festőműv. Kiállítása
Ernst Múzeum 1973.

Göllner Miklós

55. Lengyelő nap olaj 50x75

56. Budai részlet I. olaj 45x62

Göllner Miklós festőműv. kiállítása
Ernst Múzeum 1973.

Göllner Miklós

53. Szobabelső olaj 80x60

54. Csendélet almákkal olaj 80x60

Göllner Miklós festőmű kiállítása
Ernst Múzeum 1973.

Göllner Miklós

Legutóbb az Ernst muzeumban mutatta be retrospektív kiállitásán műseit. A szentendrei iskola hatása észlelhető festményein.

Nagy Zoltán: Recent Exhibitions: Miklós Göllner, Vladimir Szabó, Kokas Ignác, Gábor Maxiann, Eisenmayer Tibor. The New Hungarian Quarterly, Budapest 1974. 54. p.

1741

Göllner Miklós, festő

Az Ernst Múzeumban lesz kiállítása.

—: A budapesti kiállítások idei programja 7.

Népszabadság, Bp. 1973. jan. 20.

Göllner Miklós, festő

Temetése III-28-án a Farkasréti temetőben

—: Hér

8.

Népszabadság, Bp. 1977. márc. 25

Gyöllner Miklós

A művész munkái jellegzetesen
szentendrei festői munkát kép-
viselnek.

Tasnádi Attila: Korlátos szentendrei művészet.
Népszava, 1976. május 28 - 5 oldal

Göllner Miklós

Omszkban rendeznek ápr. 4.-én nyílo tárlatot megjenk képzőművészeinek alkotásából, melyen szerepelni fog a művész műve is. Szentendre utcahálózatát pillanthatják meg a szibériak. (emlétve)

Losonci Miklós: Pest megjei alkotások Omszkban.

Pest Megjei Hírlap, 1976 jan. 25.

Göllner Miklós

Szerepelt a Csók István Képtár (Szfvár)
kiállításán.

Szabadi Judit: A szentendrei művészet; Képzőművész. Almanach 3;
Corvina 1972, 15.o

Göllner Miklós

festő

~ szerepelt a székesfehérvári Gyók

István Képtár szentendrei kiállításán.

Képzőművészeti Almanach 3. 15.

Corvina 1972.

Göllner Miklós
festő

A szentendrei művésztelep
antik ki állításán műveiből
mutattak be.

Tóth Antal: A szentendrei régi müvésztelep...
MÜVÉSZET,1 972. szeptember - 26.oldal

Göllner Miklós

festő

A Képző és Iparmüvészeti Gimnázium-
ban Göllner Miklós tanít-
ványa volt Lisztes István.

------: Kiállitási naptár.

Müvészet,1973.december - 47. oldal

Göllner Miklós

A SZENTENDREI FERENCZY KÁROLY MÚZEUM

MEGHÍVJA ÖNT

GÖLLNER MIKLÓS FESTŐMŰVÉSZ

GRAFIKAI KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA

A MÚZEUMBAN 1967. OKT. 8-ÁN DÉLI 12 ÓRAKOR

MEGNYITÓT TARTJA: KISDÉGINÉ KIRIMI IRÉN MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ

400. PV. 67-3105.

Göllner Miklós

Munkája szerepelt a kiállításon.

Új szerzemények a szentendrei műszerűmben; Magyar Hírlap 1970. jan. 12. 9. f.

Göllner Miklós

gyűjteményes kiállítása
lesz 1973-ban az Ernst
Múzeumban

Nyergesújfalu 1973 január 19
2. old.

Göllner Miklós

A hetvenegy éves művész kiállitását az Ernst Muzeumban rendezték, ahol tájképeit, városrészleteit és csendéleteit mutatták alkotásaiból. "Beszélő foltok" cimmel Vadas József egyrészt kiemeli müveit: "meghitt enteriőröket, barátságos kerteket, vonzó városrészeket idéz.." másrészthibáztatja, hogy "impreszszionisztikus részletezéssel, kedélyes anekdótaként sorolja fel a természet motivumait", miáltal megbocsátható lirája „önmagát devalválja, amikor saját igazságait ellenérvek nélkül kérdőjelezi meg."
Élet és Irodalom, Bp. 1973. okt. 2o.
XVII. évf. 42. sz. 12. lap.

F Göllner Miklós

A szentendrei festők tárlatán kiállitott Göllner Miklós, Barcsay Jenő, Szántó Piroska, Anna Margit, Diem Pál, Kóna-Sipos.

Magyar Hirlap 1969. 2.évf. 257/69

Göllner Miklós

1. Esti fények olaj 80×50
2. Szentendrei házak olaj
60×70

Szentendrei Festők Társasága
Ferenczy Károly Múzeum

Gyllner Miklós

Anyaföld olaj 30×40

Szentendrei Festők Társasága
Ferenczy Károly Múzeum

Göllner Miklós

Bükkös part 1963. p. szén, kráta 30x40

Dombos táj, 1966. 30x25 cm

A régi művésztelep
Emlékkiállítás, 1972. Szentendre

Gellner Miklós

– Templomkapu, 1971. 70×60 cm

A régi művésztelep
emlékkiállítás, 1972. szeptember

Göllner Miklós

Bükkos part, 1963., regr.

A régi művésztelep emlekkiállítás
1972. Szentendre

Göllner Miklós

September 29-én nyílt
meg kiállítása az Ernst Múzeumban

Magyar Nemzet 1973 September 27
4. old.

Gállner Miklós festőművész
kiállítása az Ernst Múzeum-
ban nyílt meg.

Kiállítások.
Magyar Nemzet, 1943. okt. 4.

Göllner Miklós

51. Hintaszék zöld szekrénnyel olaj 60x75

52. Szentendrei Duna-part olaj 60x75

Göllner Miklós festőműv. kiállítása
Ernst Múzeum 1973.

Göllner Miklós

49. Bükkös-parti házak olaj 60x75

50. Délutáni napfény —"— —"—

Göllner Miklós festőműv. kiállítása
Ernst Múzeum 1973.

Göllner Miklós

Nyugtszlan fények 6 lej 60x80
Szentendrei Dunapart -"- 60x75

N. Debreceni Országos Nyári
Tárlat 1974.

Gellner Miklós
festő

A művész a Szentendrei
Művésztelep körzetagja

dr. Úry Erndrénie: Gráber Margit
Nők Lapja, 1974. febr. 23 - 16 oldal

Göllner Miklós

Szabó György: "Fa és erdő" c. kritikájában dicsérettel emlékezik meg a művész munkájáról, mely a Mücsarnokban rendezett, "Uj művek" c. kiállitáson szerepel.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. márc. 6.
XV. évf. lo. sz. 13. lap

Göllner Miklós

A Fővárosi Tanács felszabadulási művészeti pályázatán Baticz Levente és Göllner Miklós festőművészek második, Nagy Sándor Zoltán és Szentgyörgyi József pedig harmadik díjat nyert.

Budapest, 197o. 4.sz. 48. l.

Göllner Miklós

„25. év" c. mivel

szerepel a Radnóti Klub Ziállításán

Magyar Nemzet 1970 febrúr 24

4. old.

Göllner Miklós

Szerepel a II. Ker. Jubileumi

Képzőművészeti Kiállításán

Magyar Nemzet 1969 november 27

Gold

Göllner Miklós

Dunapart; Anyaltföld; Sárga ház i Lépe (eml.) szerepel az alábbi táslaton

Tóth Béla: A szentendrei művésztelep kiállítása Debrecenben

Hajdu Bihari Napló 1969 VIII. 8

Göllner Miklós

Szerepel a nemtendrei festők kiállításán a visegrádi Salamon torony ban

Néprava 1967 VII. 18 2 old.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

PESTMEGYEI HÍRLAP

1967 OKT 10

Göllner Miklós

— Göllner Miklós festőművész grafikáiból kiállítás nyílt vasárnap délelőtt a szentendrei Ferenczy Károly Múzeumban.

MDK.

Göllner Miklós

Kiállitási hir

Pestmegyei Hirlap.1967 szept.2o.

Göllner Nikl6s

Kiállitási bir

Postmeyer Hirlap.1967 szept.20.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET

Göllner Miklós

1967 CKT 8.

Göllner Miklós festőművész grafikáiból rendez kiállítást a szentendrei Ferenczy Károly Múzeum. A tárlat ma délben nyílik meg. A múzeum még számos kiállítást, előadást és kirándulást rendez a múzeumi hónap keretében.

1021

szomszéd királyok miben sem akartak elmaradni Károly

MDK.

Göllner Miklós

Kiállitási hir

Köznevelés 1967 aug. 25.

M.DK

Göthner Miklós
festő-grafikus

Grafikáit a szentendrei Ferencsy
Károly Múzeumban állította ki.

—: Kiállítások
Műrészet, 1967. október - 47 kap.

Göllner Miklós MDK

Müvésztelep, olf.

Mücsarnok 1962. IX. Magy. Képzőm. Kiáll.

Gállner Miklós.
festőművész

Müve szerepelt az UME első bécsi kiállításán.

Nemzeti Ujság, 1924. jan. 14.

Gállner Miklós.

Az Új Művészek Egyesületének bécsi kiállításán, – melyet a Künstlerbund Hagenban rendezték, – művei szerepeltek, melyről a Reichpost megemlékezik.

Magyarság, 1924. jan. 18

MDK.

Göllner Miklós

Kiállitási kritika

Magyar Nemzet 1966 juli.22.

Gölner Miklós

festő

M.D.4

A nagymaros Művelődési Ikarban rendezett tárlaton részt vett.

Fóthy János: Nagymaros 66.
Művészet, 1967. február - 44 kep

Göllner Miklós

Szerepel a K. U. T.
kiállításon a Nemzeti
Szalon Bazi.

B. H. 936 II. 23

Göllner Miklós

Szerepel a K. U. T.
kiállításon a Nemzeti
Szalonban.

P. H. 936 11. 25

MDK.

Göllner Miklós

Kiállitási hir

Esti Hirlap 1967 jan. 17.

MDK.

Göllner Miklós

Kiállitási hir

Népszabadság 1967 jan.18.

Göllner Miklós festő

M.D.K.

kiállitása nyilik a Fényes Adolf-teremben

Hirek

Pest megyei Hirlap1965. nov. 5. 5.1.

Göllner Miklós

Szerepelt a Radnóti Klub „Magyar művészet a nagyvilágban" c. kiállításán.

MN 1964. dec. 17.

GÖLLNER MIKLÓS

83. Pihenő kaszás, olajf.
84. Napnyugta, olajf.
85. Szalmakazlas táj, olajf.
86. Balatoni táj, olajf.
87. Reggel az itatónál, olajf,
88. Tihanyi utca, olajf.
89. Pihenő, temp.
90. Falurészlet, temp.
91. Hazatérő parasztok, paszt.
91/a. Tihanyi dombok, olajf.

Nemzeti Szalon

Ume 1940.
márc. ápr

Göllner Miklós

Levétel a keresztről,
üvegfestmény
A kufárok kiüzése
a templomból, üveg-
festmény
Tanulmány fej üveg-
ablakhoz
Üvegablaktervo

Nemzeti Szalon
„1942" (Jan)

Lakik II Zárda u. 37.

MDK

Göllner Miklós, festöm.

tulságosan Szönyi hatás alatt áll. Festöi látásu, finomak szinei.

R. Szörédi Ilona: Az uj müvészek egyesületének kiáll. -a.
Uj Magyarság. 1940. márc. 31. 15.1.

MDK

Göllner Miklós, festöm.

a levegö fényeinek költöje, még testei is légiesen lebegnek.

B.A. : KX Uj Müvészek Egyesülete a Szabadban.
Nemz. Szal.- Magyar Nemzet, 1940.ápr.3. 4.l.

M.N.

Göllner Miklós

Tihanyi táj, olajf.

"A Magyar Művészetért" Képzőm.Kiáll.Kat.
Műcsarnok, 1940 Dec. 15 - 1941 Jan.12. 23.1.

Göllner Miklós MDK

Tihanyi táj, olf.

Mücsarnok 1940 A magyar művészetért c.kiáll.

Göllner Miklós MDK

Pihenő, tempera

Műcsarnok 1940/41 A magyar művészetért c.kiáll

Göllner Miklós

Pihenő, tempera

"A Magyar Művészetért" Képzőm.kiáll.kat.
Műcsarnok, 1940 Dec.15 - 1941.Jan.12. 8.1.

MDK

Göllner Miklós

-rp-:"A magyar művészetért" kiállitása. Magyarország 1940. dec. 14. 6.l.

Göllner Miklós

1921/22 - 1927/28

Ferképzomfoiskèvk

86 l.

val, meseszerű varázsával kap meg, mások karcsú alakjainak ornamentális mozgásritmusával túlzott negédesség benyomását teszik. Legkorábbi oltárképe (1468) Massa Fermában, jelentékenyebb a Trónoló Madonna (1473, Ascoli, dóm). Legszebb képei a Brerában: Trónoló Madonna négy szent férfival (1482, gazdag aranyozott plasztikus disszel), Mária megkoronázása (1493) és a hozzá tartozó Pietà utolsó jelzett képei, továbbá a Trónoló Madonna a kis Jézuskával, kezében gyertyával (1490 után). Sok képe van Angolországban, ahol a XIX. sz. második felében az angol gyüjtők kedvence volt. Képei Londonban a National Gallery-ben: Angyali üdvözlet (1492, egyik jegjellemzőbb képe), Trónoló Madonna két szent férfival és számos oltárrészlet. Berlinben: Mária 7 szenttel (1480 után), Magdolna, Szt. Jeromos, Szt. Bernát (valamennyi 1475 körül). Budapest Szépműv. Múz.: Trónoló Madonna a gyermekkel (1476—82 között). — Öccse, *Vittore* C. (1468—1901 között működött) bátyja nyomdokait követte és vele együtt dolgozott. Egy képe nálunk a Szépműv. Múzeumban (Pálffy-gyüjt.): Madonna a gyermekkel. — Irodalom: *Rushforth* (London, 1900); P. *Flat*, Les premiers Venitiens (Párizs, 1899); F. *Drey* (München, 1927).

Fónagy.

CROME, *John*, „*Old Crome*" néven is ismert angol tájképfestő, * Norwich 1786., † u. o. 1821. Wilson és Gainsborough után a konvencionális tájképfestőkkel szemben a természethez fordul, bár a hollandi tájképfestőkből (Hobbema, Ruysdael) kiindulva. Alapitója a „Norwich-School"-nak (1805), az első modern vidéki angol festőiskolának. 1814. Párizsban járt, különben Norwichban élt. Több

Göllner Miklós
festő

M.D.K.

Szgrafettóiról. + Szgrafettó (repro)

D. Fehér Zsuzsa: Az ujpesti László tér szgrafettói. — 12 l.
Művészet, 1961. január. — 1 szám

Göllner Miklós
Szőnyeg, szövött

Ernst Muzeum. I. iparművészeti kiállitás. 1952.
16 l.

Története: Épült 1763-b
caaládé. A barokk tető
let asztalosmunkák, tov
tek alapján nagymárvii á
ben állapithatjuk meg.
kőkeretes falnyilás, ig
vő, feliratos pincelejá
zet a legujabb időkből
Jellege: Barokk, elront
Külseje: Pincelejárója
AEDIFICAVIT ALEXANDER I
Földszintes, többszörös
leg U alakura készült v
Belseje: Helyiségei a d
folyosóra nyilnak. A he
teknőboltozatosak. Az e
telen.
Irodalom: Vasárnapi Ujs
132 l. /képe 13o l./ -

MDK

Göllner Miklós

Levétel a keresztről,üvegfestm.

A kufárok kiüzése a templomból, üvegfestm.

Tanulmányfej üvegablakhoz

Üvegablakterv

"1942" N.Szal. 1942. jan.

Göllner Miklós

1956-ból származik sgrafittója a Gubacsi úti iskolán.

Németh Lajos: Modern magyar művészet, Corvina 1965

179.l.

Göllner Miklós

Kiállít

PH. 1942. I. 13.

zpont meginditotta rotaprintes for-
köteteként a
pzőművészeti Élete"
mely a Közoktatásügyi Népbiztosság
a Budapesti Kir. Ügyészség 1919-es
kozó részét tartalmazza. Ára: 15.- Ft.

adványai közül kapható
k 1954-55."
zpont évkönyve. Ára: 75.- Ft.

k 1956-58."

a Művészettörténeti Dokumentációs

Göllner Miklós

Kiállít

MO. 1942. I. 13.

T. Cim!

A Müvészettörténeti Dokumentációs Köz
ráskiadvány-sorozatát. A sorozat első k

"Magyar Tanácsköztársaság Kép
cimü levéltári publikáció jelent meg, ar
Müvészeti Osztályának iratanyagát és a
iratanyagának a képzőmüvészetre vonatk

Értesitjük, hogy ezenkivül intézetünk ki

"Müvészettörténeti Tanulmányok
cimü kötete, mely a Dokumentációs Köz

Továbbá kapható

"Müvészettörténeti Tanulmányok
cimü kötete. Ára: 45.- Ft.

A felsorolt kiadványok megvásárolhatók

Göllner Miklós

Kiállít

MO. 1942. I. 13.

T. Cim!

A Müvészettörténeti Dokumentációs Köz
ráskiadvány-sorozatát. A sorozat első k

"Magyar Tanácsköztársaság Kép
cimü levéltári publikáció jelent meg, ar
Müvészeti Osztályának iratanyagát és a
iratanyagának a képzőmüvészetre vonatk

Értesitjük, hogy ezenkivül intézetünk ki

"Müvészettörténeti Tanulmányok
cimü kötete, mely a Dokumentációs Köz

Továbbá kapható

"Müvészettörténeti Tanulmányok
cimü kötete. Ára: 45.- Ft.

A felsorolt kiadványok megvásárolhatók
Központban (Budapest XIV. Dózsa Gyö

Göllner Miklós

Kiállít

NV. 1942. I. 23.

pont meginditotta rotaprintes for-
kötéteként a
zőművészeti Élete"
nely a Közoktatásügyi Népbiztosság
Budapesti Kir. Ügyészség 1919-es
ozó részét tartalmazza. Ára: 15.- Ft.

dványai közül kapható
1954-55."
pont évkönyve. Ára: 75.- Ft.

1956-58."

a Művészettörténeti Dokumentációs

MDK

Göllner Miklós

M.V.: "1942". Hid. 1942. jan. 2o.

Göllner Miklós

l.

Szépmüvészet

1942. 43. l.

Göllner Miklós

Levétel a kerestről, üvegablak

Repr. – Szépmüvészet

1942. 2. sz.

Gyöngyösi László

Levelek a keresztről.
Üvegablak.
Repr.

Szépművészet

Építészet
1942. 51-1.

PÁRKÁNY, Telefon: 90

„EUROPA"
film-, könyv-, lapterjesztő- és
könyvkiadó r. t.
Bp, V., Rothermere-u. 12.
Telefon: 127-837.

Göllner Miklós
festő

vod.

Ujság. 1942. jan. 10.
(l. a.: 1942. A szobrászat és a festés helye az építészetben.)

Kornis Emil gróf III. 60.

MDK

Göllner Miklós

Tóth Dénes: Fiatal szobrászok és Festők a N.Szalonban.Esti ujság 1942.jan.1o.

Göllner Miklós

Kiállít

NV. 1942. II. G.

. . . . . .

. . . . . .

Ezekről megjelent kritikák, méltatás

. . . . . .

. . . . . .

Milyen kitüntetéseket kapott . . . .

. . . . . .

Szerepelt-e külföldi kiállitáson, mel

. . . . . .

. . . . . .

Vol-e 1954 után külföldi tanulmányut

. . . . . .

. . . . . .

MDK

Göllner Miklós

Tárlatbeszámoló. Magyar Kulturszemle. 1942. febr. 15.

GÖLLNER MIKLÓS

64. Csucsai táj, vízfestmény
64/a Fonó asszony, vízfestmény
65. Kék szoba, vízfestmény

Nemzeti Szalon
Ime 1942 ápr

A kliséket Révész és Ehrlich (VI., Ó utca 44) készitette.

Göllner Miklós, festöm. MDK

müveivel szerepel a kiállitók között.

egyesületekhez
Az uj művészek kiáll. - a Nemz.Szal.-ban. -Uj Magyarság
1942.ápr.18.

MDK

Gölner Miklós

Festményei az Uj Művészek Egyesületének kiállitásán.

T.D.: Három kollektiv kiállitas.

Esti Ujság, 1942.apr.14. 4.l.

Göllner Miklós

Kiállít

NÚ. 1942 IV. 9.

Központ-ban (Budapest, XIV. Dózsa Gyö
Megrendelés esetén az összeg MNB 14
ciós Központ számlaszámára utalandó.
tán juttatjuk el T. Cimhez.

Sajtó alatt:

Évkönyvünk 1959-es kötete.

A forráskiadvány-sorozatból "
mely a terület épitészeti állagának a tö

Göhner Miklós

Kiállít

Pön. 1942. IV. 16.

T. Cim!

A Művészettörténeti Dokumentációs K
ráskiadvány-sorozatát. A sorozat els

"Magyar Tanácsköztársaság K
cimü levéltári publikáció jelent meg,
Müvészeti Osztályának iratanyagát és
iratanyagának a képzőmüvészetre von

Értesitjük, hogy ezenkivül intézetünk

"Müvészettörténeti Tanulmány
cimü kötete, mely a Dokumentációs K

Továbbá kapható

"Müvészettörténeti Tanulmány
cimü kötete. Ára: 45.- Ft.

A felsorolt kiadványok megvásárolhat

Göllner Miklós

Kiállít

Kj M. 1942. IV. 11.

örgy út 41.), készpénzfizetés ellenében.

9.650-51 Művészettörténeti Dokumentá-

Ebben az esetben a kért könyvet pós-

"Acta Cassae Parochorum" egri anyaga,

örök utáni állapotát rögziti.

Művészettörténeti Dokumentációs

Központ

Göllner Miklós, festö MDK

458. Csucsai táj. Vizf.

Kp.Műcs.-"A Magyar Művészetért. Képcs.Kiáll.1942.
Jun.6.-22. Kat. 18.1.

Göllner Miklós MDK

Csucsai táj, vizf.

Mücsarnok 1942 A magyar müvészetért c.kiáll.

Göllner Miklós

Rézt vesz a Műcsarnokban rendezett „A magyar művészetért" c. kiállításon.

Nemzeti Ujság 1942. VI. 7.

MDK

Göllner Miklós, festö

Kék szoba. Vizf.
Templomkert. "

Mücsarnok. IV. Képzömüv. kiáll. "A Magyar Müvészetért".
1943 máj. 16-3o. Kat. 2o, 21.1.

Göllner Miklós

MDK

Kék szoba, vizf.

Műcsarnok 1943 A magyar művészetért c.kiáll.

Göllner Miklós MDK

Templomkert, vizf.

Mücsarnok 1943 A magyar művészetért c.kiáll.

MDK

Göllner Miklós, festo

értékes munkával szerepel.

K.Szörédi Ilona: "A magyar művészetért" mozgalom nagy kiállitása. Műcsarnok.-Uj Magyarság. 1943 máj.16. 13.

Göllner Miklós MDK

vizfestmények
Kertben
Alkonyat
Kék szoba
Fonó asszony
A Műbarát 41.kiállitása 1943. márc.

Göllner Miklós MDK

vizfestmények
Délelőtti napsütés
Borus táj
Szénaboglyák
Pirostetős ház

A Műbarát 41.kiállitása 1943. márc.

Göllner Miklós MDK

vizfestmények
Nyitott ablak
Kerti ház
Erdő

A Mübarát 41. kiállitása 1943. márc.

Göllner Miklós

vizfestmények
Három fa, tempera
Sárgavirágos csendélet
Sötét hegyek között
Templomkert

A Műbarát 41.kiállítása 1943. márc.

Göllner Miklós MDK

vizfestmények
Interieur
Tájkép csonka fával
Öreg kert

A Műbarát 41. kiállitása 1943. márc.

Göllner Miklós MDK

vizfestmények
Kerti ut
Szentendrei házak
Tájkép fával
Öreg diófák

A Műbarát 41.kiállitása 1943. márc.

Göllner Miklós MDK

festő

A Mübarát kiállitása.
Esti Magyarország 1943. márc. 31.

Göllner Miklós MDK

festő

A Műbarát kiállitása
Pest 1943. ápr. 7.

Göllner Miklós

festő

koll. kiáll. életr.

Mübarát 41. kiáll

1943 márc. ápr.

kat. könyvtáramban

Göllner Miklós

Akt. kiáll. 1943. ápr.

Göllner Miklós vízfestményei nagy rutinnal készültek, csak néha túlnedvesen fest. *Mély hangulatot tud bevinni tájképeibe,* erdei részletekbe, templomkeretekbe, hegyes, fás tájakba. A „Nyitott ablak" című kép bravurosan oldja meg *a fény elömlésének és áradásának* ábrázolását. Göllner Miklós átérzi a vízfestés lehetőségeit és szépségeit.

Új Magyarság
1943. ápr. 2.
(Negy művész a Műbarát kiállításán.)

~~Agragedsiyek VI. 129~~

Göllner Miklós

1.

Szépmüvèszet
1943.93-1

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Göllner Miklós

Nyitott ablak, vörf-
Mübarát 41. kiáll-

vall. és km. vásárlása

Szépművészet
1943. 159. l.

Győrött találkozott. Győr ezt a dicséretet, ezt a kultúrrangot minden időben kiérdemelte és megtartotta. Éppen ezért játszott és játszik most is különleges szerepet az ország történetében, a magyar városok sorában.

Az a város, melynek falai között élt és működött a híres-neves költő, Révai Miklós, költőtársával, Kiss Jánossal, ahol a magyar újságírás voltaképeni megteremtője, Rát Mátyás, dolgozott, ahol a ragyogó szellemű fölfedező, Jedlik Ányos tanított, Kisfaludy Károly tanult, ahol a művelődés tisztelete együtt virágzott az érette való áldozatkészséggel, ahol a polgár házában mindenkor otthonos volt a magyar könyv, ahol a szorgalom, a munka éppúgy hozzátartozott a napi élethez, mint a legmagasabb kultúrigény, ahol egyformán otthonos volt a költészet, a zene és a művészet: az örök Győr mostani szép ünnepén is magához méltóan tudott cselekedni.

A város törvényhatósági bizottsága az ünnepi díszközgyűlésen elhatározta, hogy „azzal az érzéssel,

Göllner Miklós MDK

festő

Három festő, egy szobrász
Esti Ujság 1943. ápr. 6.

Göllner Miklós

Nyújt. kiáll.

Rajzoktatás

1943. IV. évf. 4. n.

bontér

SCHULEK JÁNOS
MŰÉPITÉSZ.
TELEFON 88-53.
József 386-11

Tekintetes

Müemlékek Orsz.

Van szerencsé
solatban csatolt átirat kapcsán fe
bizottság Vezetőségét, hogy a " Sa
leszámolása alkalmával fedezetlen
kifizetését lenne szives magára vá
vettem Loványi Heribert, várbizott
lét, melyszerint a várbizottság a

MDK

Göllner Miklós

/Z.P.A./: Téli tárlat és a Műbarát-kiállitás. Magyarország 1944. febr. 5.

Göllner Miklós festő.

Meyer Nemset.
1945. VI. 14. I. 36.
(: Benámoló :)

M.D.K.

Göllner Miklós

A "Müvészek ujjáépitési kölcsöne" cimen a müvész ötvenezer pengős dijat kapott a müvészek részére megállapitott dijazási keretből.

"5o.ooo.-P.-ős dijat kapott ötven képző-müvész" c.
Szinház, Bp. 1945. szept. 12-18. I. évf. 5. sz. 22. lap

MDK

Göllner Miklós

Szentendrei utca, vizf.

Magyar Képzőművészetért. k 1.kiáll. Ernst Muz.
1946. jul. 7 l.

Göllner Miklós

Szentendrei utca, vízfestmény

Magyar Képzőművészet
I. Kiáll. Katalógus 1946 júl

Göttner Miklós

Bemutatott műve:

8. p. „Kentendrei utca", vízfestmény.

Balogh István: A „Magyar Képzőmű-
vészetért" I. művészeti kiállítása, Buda-
pest, 1946 VII.

Göllner Miklós

Szabad Művészet 1947

I. évf. 5.sz. 89-90.o. kiállítások.

Tavaszi Tárlat. /V.V./

MDK

Göllner Miklós

Tájkép, vf.

Csendélet zöld korsóval, vf.

Csendélet szőlővel, vf.

Pedagógus szakszerv. 1.képzőmüv. kiáll. 1947.máj. 5. l.

Táblakép. „gyümölcsöstál", Göllner

Szabad Művészet. 1950 IV. 5-6-7. 232

(Szekely) A pedagogus Rép. Művészek

Riállítása

Göllner Miklós festő

Szabad Művészet. 1950 IV. 5-6-7. 232

(szélecky) A pedagogus képzőművészek Riállitása

Göllner Miklós grafika

Vasz Képzőművészeti Kiállítás.

Szabad Nép 1948 VI. évf. 5 sz. jan. 8:40.

Grafika

Vaosz képzőművészeti kiállítás

Gölkner hibiskus pasztellje

Szabad Nép 1948 VI. évf. 5 sz. jan. 8. 4. o

Göllner Miklós
fotó
II. Zárda u 36.

MKSz 1947

Göllner Miklós, festő MDK

Kopasz fák.	Pasztell.
Erdö széle.	Vizf.
Öreg hintaszék.	Pasztell.

Bpesti Föv.Képtár.-Képzömüv. Ip.müv. és Foto kiáll. Kat.
1948.jan.3.-22.

MDK

Göllner Miklós, festö.

Téli fények.	Tempera és szén.
Csendélet.	Pasztell.
Öreg butorok.	Pasztell.
Kert napraforgóval.	Pasztell.

Száz magyar müvész. Föv. Képtár kiállitásai.XL.
Budapest.1948.okt. Kat.8.l.

Göllner Miklós festő M.D.K.

Téli fények. Tempera és nén. mův. tul.
Csendélet pantell " "
Öreg butorok " " "
Kert napraforgóval " " "

Kár magyar művén kiállítás
kat. Bp. 1948, 8

Philippe Bertelé Paris

M. D. M.

Tél. Passage Dauphine 6 bis Place du
Commerce Paris
Cher Monsieur
Bien empressé

Göllner Miklós

Téli fények, temp.
Csendélet, paszt.
Öreg butorok, "
Kert napraforgóval, paszt,

Főv. Képtár XL. kiáll. 1948. okt. 8 l.

MDK

Göllner Miklós

Sárga virágos csendélet
Csendélet
Csendélet tükörrel

Budai Képz.kiáll./M.Müv.Mühely/
Katalogusa 1948.dec.5-től 20-ig.

MDK

Göllner Miklós

Szilágyi Jolán: Csoportkiállitás Budán.

Uj Világ.1948.dec.17.

MDK

Göllner Miklós

/Budai képzm.csop.kiáll./

Szabad Művészet 1949.32.1.

Göllner Miklós festő"

Szabad Művészet 1949

III. évf. 1. sz. 32. o. Kiállítások.

Budai képzőművészeti csoport kiállítása.

MDK

Göllner Miklós

Szabad Művészet 1949.1.sz.32.o.
Budai Képzőművészeti Csoport kiáll.

MDK

Göllner Miklós

Téli táj

Táj napraforgóval

Budai Képzőműv. csop. MHM 1949. febr.

Magyar Művészeti Műhely

MDK

Göllner Miklós

Magy.művészeti mühely... Kis Ujs. 1949.febr.6.

Gölner Miklós festö.

Uj Világ. 1949. 6.sz.febr.11. 7.l.

Göllner Miklós

Szabad Művészet 1949

III. évf. 4. sz. 160. o. kiállítások.

Szegi Pál beszámolója /„A Magyar Művészeti Műhely"../

MDK

Göllner Miklós

Nagy T: 7o rajztanár. Kis Ujság, 1949. máj. 31.

Göllner Miklós
Konyha, paszt.
Gyümölcsös tál, olaj
Virágcsendélet, "

M. Pedagógus Szakszerv. kiáll. 195o. jun.

Rónay Mária

Göllner Miklós: Gyümölcsöstál /of./

KÉPES FIGYELŐ

1950. 24.sz.

/B.I.: Pedagogus kiállitóművészek/

MDK

Göllner Miklós

rajztanár, résztvett a M.Pedagógusok Sz.Szaksz. 1947.évi kiállitásán.

Szegi P: Kiállitások naplója. Tér és Forma, 1947. 138. l.

Göllner Miklós

Szabad Művészet, 1947

I. évf. 6-7. sz. 125-126.o. kiállítások.
Pedagógus művészek kiállítása.
/Torockai O./

Göllner Miklós fertő"

Szabad Nép 1947.

7.27.-9.

Göllner Miklós

lád

Szabad Művészet

1947. 126. l.

HAJDUDOROG

Gör. kath. templom, 1762-ben javíttatta Baczinczky András püspök, tornya 1784.

Takács Ede: Hajdu-Dorog. W 1859, 29 l. (képe 29 l)

MDK

Göllner Miklós

óbudai házak, vizf.
Virágos csendélet, "
Csendélet, "

M.Képzőmüv. Szab. Szerv. tav. tárlat, 1947.
máj. 5 l.

M.D.K.

Göllner Miklós

"A tájjal barátkozik" cimmel hozza a lap a művész fényképét "Vidám élet a szentendrei művésztelepen" c. riport keretében.

Szinház, Bp. 1947. juli. 22-28. III. évf. 3o. sz.
/A lap tévesen juli 29-aug. 4-et dátumozott./

Göllner Miklós

festő

Szabad Művészet

1950.232.l.

Göllner Miklós festőművész

Magyar Bunzet 1950.
juli. 20. 4. old.

A szentendrei művésztelepen lelkesen készülnek a Magyar Képzőművészeti Kiállitásra.

MDK

Göllner Miklós

Csendélet, olaj

Késő délután, "

Szentendrei Művésztelep kiáll. 1951. okt.

CSOLNOK (Komárom)

Szentháromság- szobor, alacsony t

(Szentkirály, 1951)

Göllner Miklós

Pest

Szabad Művészet

1952. I. n. 28. l.

M á s o l a t .

M.kir.miskolci VII. csendőr

5/64 ics.1929.szám.

Kisnánai vár rongálási ügye

F.hó 4.kelt 2754 számu felh

F ő s z o l g

Domoszló,1929.VII.7.

Folyó hó 7-én Kisn

műemlékek lajstromába felve

a nyomozást megejtette s a

mával megállapitotta, hogy

nem lehet jutni, továbbá a

nem volt található, s annak

zésre alkalmas volna nincs.

lak tövében találhatók

MDK

Göllner Miklós

Szentendrei részlet, of.

Füzes, of.

Kert, "

Szentendrei festők 2. kiáll. Ferenczy K. Muz.
1952. okt.

Göllner Miklós

László

Szabad Művészet
1952. 10. sz. 471. l.

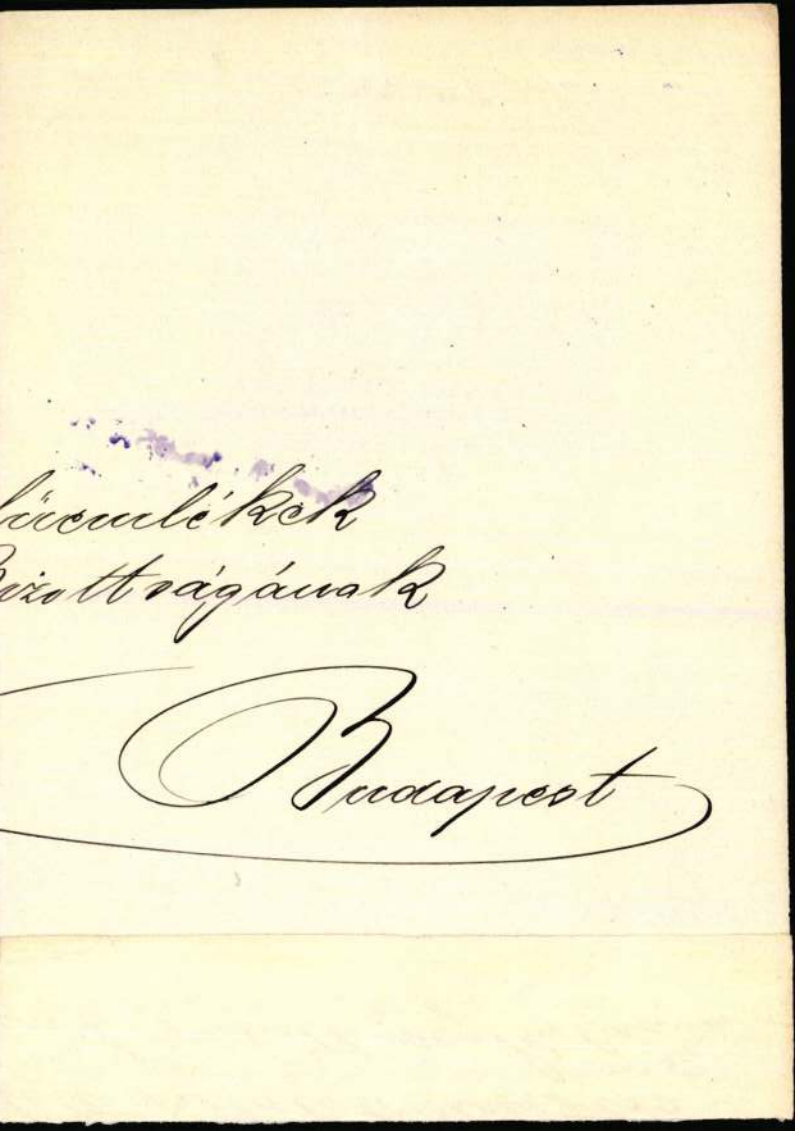

Göllner Miklós
Fatanulmány, tollr.
Házak, tollr.
Kőhegy, "

Szentendrei festők III. kiáll. Szentendre Ferenczy Károly Múz. 1953. aug. 1.

Göllner Miklós

Fatanulmány, tollr.
Házak, "
Kőhegy, "

Szentendrei festők III. kiáll. Ferenczy Károly Muz.
1953. aug. 2-3 1.

KUT kiáll. N.Szal. 1938. okt. 1.

MDK

Göllner Miklós

Fatanulmány, toll

Szentendrei festők 3. kiáll. Ferenczy Muz. 1953. aug.

MDK

Göllner Miklós

Házak, toll

Kőhegy, "

Szentendrei festők 3. kiáll. Ferenczy Muz. 1953. aug.

MDK

Göllner Miklós

Tanya, szén

Szentendrei táj, szén

Ernst Muz. M. Kisplaszt. és Graf. kiáll. 1954.szept.

3o. 1.

Göllner Miklós
Öreg butorok, paszt.
Napraforgós csendélet, paszt.
Vörösteritős csendélet, ~~paszt~~ olaj

Szentendrei Művtelep jub. kiáll. 1926-56.

12 l.

Göllner Miklós

Öreg bútorok pant.

Napraforgós csend. "

Vörösterilös csend. "

A nagyvendrei művésztelep jubiláris kiáll.
1926–1956 Katalogus: Lyka Károly

M.D.K.

Gellner Miklós, festő

nevét említi:

Artner Tivadar: A szentendrei művésztelep jubiláris kiállítása

Szabad Nép, 1956. aug. 21.

Göllner Miklós

Artner T.: A szentendrei művésztelep jub. kiáll.a
Sz.N. 1956. aug. 21.

Göllner Tibor festőm.

Részlet a kiállításon

Napló: A szentendrei művésztelep jubileumi kiállítása

Népszava 1956 okt. 3. 84 évf. 233 sz. 6 l.

Göllner Miklós

kiállított ~~[illegible]~~ festményei

Gendelét, olaj, 30x40 cm.
Rózsadomb rénlet, pantell, 50x60 cm
Öreg bútorok, pantell, 60x65 cm.

Tavaszi tárlat. A Nicsarnok kiállítása 1937. Szerk.: Kisdigind kirini Irén. Bp. 1937. 19 1.

9.1.

Göllner Miklós, festö

Csendélet.	Olaj.
Rózsadombi részlet.	Pasztell.
Görög butorok.	"

Mücsarnok.-Tavaszi Tárlat.1957. Kat. 9.1.

Göllner Miklós MDK

Csendélet, olf.

Rózsadombi részlet, pasztell

Öreg butorok, pasztell

Mücsarnok 1957 Tavaszi tárlat

Göllner Miklós

Gendélet, olaj, 30 x 40
Rózsadombi részlet, pantell, 50 x 66
Öreg bútorok " 60 x 65

Budapest Műcsarnok kiállítása, 1957.
Kat. nem. Kisdéginé Kirimi Irén.

9

Göllner Miklós

kiállított festménye:

Borús tái, pasztell, 50x80 cm.

70 művész kiállítása, Bp. 1957. Bp. 1957. 16 lev.

3. lev.

Göllner Miklós

kiállított grafikái:

Kert, rézkarc, 30×40 cm.
Görcsös fák, -"-, 62×40 cm.

7o művész kiállitása, Bp. 1957. Bp. 1957. 16 lev.

4. lev.

MDK

Göllner Miklós

Kert, szén

Görcsös fák, szén

7o művész kiáll. Ernst Muz. 1957. dec.

MDK

Göllner Miklós

Borus táj, paszt.

7o művész kiáll. Ernst Muz. 1957.dec.

M.D.K.

Göllner Miklós, festőművész

1958-ban a Műv. Miniszterium által a Múz.-nak vásárolt "Borús táj" c. képe. Ltsz: 58.38.1. 120.o.

F. Petres Éva: Uj szerzemények.

Az István Király Múz. Évkönyve. Alba Regia II-III.
1961-62. Székesfehérvár, 1963

M.D.K.

Göllner Miklós, festőművész

1958-ban a Műv. Miniszterium által xxxx a Múz-nak vásárolt "Kert" c, képe. Ltsz: 58.35.1. 120.c.

F. Petres Éva: Uj szerzemények.

Az István Király Múz. Évkönyve. Alba Regia II-III. 1961-62. Székesfehérvár, 1963

MDK

Göllner Miklós

Budai házak, o.

Szamárhegyi ház, paszt.

Szentendrei festőművészek nyári tárl.

Ferenczy Károly Muz. 1966.

Gellner Miklós
festő

M.D.4

Részt vett a tárlaton.

D. Fehér Anna: Új magyar festészet
Művészet, 1968. május – 40 lap.

MDK

Göllner Miklós

Száradó hálók, szén, repr.

Szentendrei ~~művek~~ festőművészek nyári tárl.
Ferenczy Károly Muz. 1966.

Göllner Miklós

Batthyány: téri házak c.
olajfestménye szerepel a
szentendrei Ferenczy Károly
Museum új szerzeményeinek
kiállításán.

meghívó

MDK

Göllner Miklós

Őszi domboldal, oaszt.

Száradó hálók, szén

Szentendrei festőművészek nyári tárl.

Ferenczy Károly Muz. 1966.

Göllner Miklós MDK

A szentendrei művésztelepen dolgozik.

Esti Hirlap 177 sz. 1958. jul. 30 2 old.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI ALAP KÉPCSARNOKAI

MEGHÍVJA ÖNT

GÖLLNER MIKLÓS

FESTŐMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁNAK

MEGNYITÓJÁRA

1958. NOVEMBER 28-ÁN DÉLUTÁN ½6 ÓRAKOR

MEGNYITÓ BESZÉDET MOND:

POGÁNY Ö. GÁBOR

a Magyar Nemzeti Galéria főigazgatója

CSÓK ISTVÁN GALÉRIA, V, VÁCI-UTCA 25

Fk. Dr. Balázs Istvánné 7848 m Minőségi-ny. Fv. Draschitz R.

M.D.K.

Göllner Miklós
grafikus

Szénrajzai.

Dutka Mária: A gobelin és a grafika a . . . .
Magyar Nemzet, 1959. ápr. 10

4 l.

Göllner Miklós

MDK

Interieur a Klement Gottwald gyárban, pasztell

Napraforgók csendélet, pasztell

Műcsarnok 1959 VII. Magy. Képzőm. Kiáll.

Göllner Miklós

Futó fények, szén

Márciusi napfény, szén

Műcsarnok 1959 VII. Magy. Képzőm. Kiáll.

Göllner Miklós festő M.N.K.

Műve a Galéria uj szerzeményei között

Csongeryné Nagy Zsuzsa: A MNG az 1959-es évben 200.l.
A MAGYAR NEMZETI GALÉRIA KÖZLEMÉNYEI III. Bp. 1961.

Göllner Miklós

Pedagógus képzőművészek 1959-ben az Ernst Muzeumban rendezett kiállitásán részt vett,

Maksay László: Pedagógus Képzőművészek az Ernst Muzeumban
Rajztanitás 1959. IV. sz. 29-30.l.

M.D.K.

Göllner Miklós

festő

A nagymarosi alkotóházban dolgozik

Magyar Nemzet, 1959. okt. 20.

f.: Uri vállat a nagymarosi alkotóházban. 41

Göllner Miklós (1902 –)

Falurészlet. „Göllner 947"
arv. és pant. 261 × 361 mm.
Ctr.: F. K. 8870.

Magyar rajz és akvarell. A XIX és a XX
század. A Tatabeni Oelmachel Anna.
Bp. 1959

44.

MDK

Göllner Miklós

Csendélet, of.

Öreg butorok, o.paszt.

Képzőművészetünk a felszabadulás után. MNG
1960.

17 l.

MDK

Göllner Miklós

Falurészlet , akv.paszt.

Képzőművészetünk a felszabadulás után. MNG

1960. 26 l.

Göllner Miklós

Hálót foltozó halász, szénrajz

Dunamenti táj, szénrajz

Téli napsütés, szénrajz

Műcsarnok 1960.VIII.Magy. Képzőm. Kiáll.

MDK

Göllner Miklós

Hajóépitès, szén

Dolgozó emberek között kiáll. Ernst Muz.
1960. nov.

Göllner ~~Tibor~~ Miklós MDK

Szerelőcsarnok a Klement G.gyárban, paszt.

Dolgozó emberek között - kiáll. Ernst Muz.
1960.nov.

M.D.K.

GÖLLNER Miklós

Kismérelő kritarasz

a II. kerületi kiállitások

/ s.m./ Kerületi képkiállitások Budapesten

Magyar Nemzet 1961. december

6. 4.1 .

Göllner Miklós

MDK

A szentendrei művésztelep kiváló tehetsége. Művészetében tudatosan él a konstruktiv formálás akarata.

Dávid Katalin: A XX. század magyar művészete. I. Konstruktiv törekvések. Művészettörténeti tanulmányok. Bp. 1960. 73-89.l. 82.o.

Göllner Miklós MDK

Az MDK által a Nemzeti Szalonban rendezett 1957 évi kiállitáson szerpelt.

DÁVID KATALIN: A XX.század magyar müvészete.
I. Konstruktiv törekvések.
Müvészettörténeti tanulmányok.Bp.1960.73-89.

88.1.

Göllner Miklós

A szentendrei telepre kerülése a konstruktív szárnyat erősítette.

Németh Lajos, Modern magyar művész, Corvina, 1968 104. l.

Göllner Miklós

is a konstruktivista törekvésű csoporthoz tartozott a szentendrei művésztelepen. (kisött került szentendrére)

A szentendrei festészet negyven éve (Németh Lajos)
(Kultura – Művészet)

Magyar Hírlap, 1968 szeptember 15. 9. l.

MDK

Göllner Miklós

Művésztelep, of.

IX. Magyar Képzőm. Kiáll. kat. Mics. 1962. 13.l.

Göllner Miklós MDK

Szántóföldek, szén-szines kréta

Tihany, szén

Műcsarnok 1962. IX. Magy. Képzőm. Kiáll.

MDK

Göllner Miklós

Szántóföldek, szén-szines kréta

Tihany, szén

IX. Magyar Képzőm. Kiáll. kat. Műcs. 1962. 21.l.

MDK

Göllner Miklós

Hálót foltozó halász, szén

Dunakanyar a képzőművészetben. Szentendre-Esztergom-Tata. 1962.

GÖLLNER Miklós festő M.N.K.

a szentendrei művésztelep tagja.

szentendrei részlet /rajz/ repr.

Ecset és paletta

Pestmegyei Hirlap 1962. augusztus 5.5.1.

M.D.K.

Göllner Miklós
festő

A Szentendrei Festők Társaságá-
nak tagja.

Haulisch Lenke: Rozgonyi László emlékkiállítás
Élet és Irodalom, 1963. augusztus 17 - 8 kap

Göllner Miklós
festő

M.D.!

A szentendrei művésztelepen
dolgozott.

Skautisch lenke: Charminciok éves a szentendrei művésztelep

Művészet, 1963. október - 17 lap.

Göllner Miklós MDK

Öreg butorok, 1950-es évek, paszt

Ferenczy Károly Muz.1963.okt.Szentendrei festészet

Göllner Miklós festő M.D.K.

Résztvett a kiállitáson

/g.i./ Szentendre festészete

Magyar Nemzet 1963. október 30. 4.l.

Göllner Miklós

M.D.K.

festő

A szentendrei iskola
művelője.

Batsányi Dénes: Barcsay Jenő
Művészet, 1964. július – 32 lap.

Göllner Miklós

MDK

Hajóállomás, szénajz

Hajóépitès, szénrajz

Ferenczy Károly Muz. 1964. szept-okt.
Szentendrei festömüvészek öszi tárlata

MDK

Göllner Miklós

Tihany, szén

Szegedi Ö. Képzőm. kiáll. Szeged 1964

Müvészeti Lexikon

s. 14 éves korában már felszabadult
57-ben Pestre került. Kétévi előtanul-
a, majd a hatvanas évek elején Párizs-
orkészitő mühelyekben vállalt munkát,
kis telepen inditotta meg üzemét,
nktura idején elég gyorsan fejlődött,
aját Üllői uti nagy telepén müködt
müvészi és müszaki minőségével nagy
ország egyik első, legkiválóbb mü-
Munkáiban kora eklektikus stilustö-
a régi francia és angol butorsti-
itette a királyi palota beren-
Az ország müiparának fejlesztő-

Göllner Miklós

Született 1902-ben. Tanulmányai: budapesti Képzőművészeti Főiskolán. /: Csók I. :/ „Kút tag/és Ume. A szentendre-i művész kolonia tagja

Fekete Márton: Prominent Hungarians Home and Abroad, München, 1966. 3340 108 l.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Göllner Miklós

Táj- és interiőröket, valamint csendéleteket fest.

Fekete Márton: Prominent Hungarians Home and Abroad, München, 1966. 334 l. 108 l.

Göllner Miklós

Érdeklődése először a Balaton felé irányult s Egry József művészete inspirálta őt. 1921 is 1925 között a Képzőművészeti Főiskolán tanult.

Nagy Zoltán: Recent Exhibitions. The New Hungarian Quarterly, Budapest 1974. 54. p.

1741

Göllner Miklós

„A kányfalusi hegyek" Cézanne hatását mutatják, bár e művének formái és színei lágyabbak a francia mesternél.

Nagy Zoltán: Recent Exhibitions. The New Hungarian Quarterly, Budapest 1974. 54. p.

1741

Göllner Miklós

Festményei szerepelnek Klamár Ernő
Kispesten élő gépészmérnök gyűjteményében

Műgyűjtő 1975/2 39.old.

Göllner Miklós festő

M.D.K.

Budai házak c.

műve az Áll. Képzőművészeti Vásárlások III. Kiállitásán bemutatva . A Képzőművészeti Alap vásárlása

Tájékoztató az Áll. Képzőművészeti Vásárlások III. Kiállitásáról. 3.1.

Göllner Miklós

Szolid konstruktivizmust képviselt a „poszt-impresszionista" festésben.

Frank János: Jegyzetek a XI. M. Képzőműv. Kiállításról; Képzőműv. Almanach 1; Corvina 1969, 30. l.

Göllner Miklós

szolid konstruktivitásba hajló törekvései szerepelt a XI. M. Képzőműv. kiállításon

Képzőműv. Almanach Bp. 1969. 30. o.

Frank: Jegyzetek

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Göllner Miklós

A kiállitáson az alapitó tagoknál nagyobb sullyal szereplő posztimpresszionista müvész.

Dévényi Iván: Jubiláris kiállitás Szentendrén; Kéézőművészeti Almanach 2; Corvina 197o, 9.1.

Göllner Miklós

Festőművész (Munkácsy díjas)

Munkái posztimpresszionista hangulatot tükröznek, Kucetty kék tónusa, Barcsay szerkezettessége, Egri fény problémai ötvöződnek munkáiban.

Magyar Hirlap 1973 X. 272

Göllner Miklós

Festészete során Czóbel Béla és Barcsay művészetével.

Népszava, 1973. nov. 2. 101. évf. 257 sz. 4 p.

Göllner Miklós
festő

M.D.K

Szentendre szerelmeinek kiala-
kításához hozzájárult.

Pataky Dénes: Mihálty Pál
Művészet, 1969. április - 22 lap

Göllner Miklós, festő

L.: Barcsay J.

Rózsa Gy.: Művének ...

7

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1976. máj. 29.

Fällner Miklós, festőművész

a szentendrei művészet 50 évét bemutató retrospektív kiállítás megnyílt az új Szentendrei Képtárban. — A művész művei szerepelnek a kiállításon.

Losonczi Miklós: Öt évtized története.
Pest Megyei Hírlap, 1948. jan. 29.

Gölner Miklós

Nyaranként sokat delpozott
Zebegényben

(p.r.): Könyi halálának 10.
évfordulójára

Pestmegyei Hirlap 1970 VI. 3

Göllner Miklós, [ ] MDK

A Fényes A.-Teremben állít ki.

—: Neves hazai és külföldi művének alkotásait mutatják be az idei kiállításokon 7

NÉPSZABADSÁG Bp. 1965. febr. 7

Göllner Miklós festő M.D.K.

kiállitás a a Fényes Adolf-teremben

a 20-as években a KUT tagja.

Perneczky Géza: Két szente drei festőművész kiállitása

Magyar Nemzet 1965. nov. 17. 4.1.

MDK

Göllner Miklós, [ ]

Műveiből ajánlott fel a vietnami nép megvigítésére.

—: Hír 6

ESTI HIRLAP Br. 1967. jan. 17.

MDK

Göllner Miklós, festő

Szerepel.

–: Megnyílt a szentendrei festők kiállítása 8

Népszabadság, Bp. 1968. szept. 17.

MDK

Göllner Miklós, festő

Távolabbról kapcsolódik a Vajda-iskolához.

Székely András: A szentendrei festészet negyven éve 7. 9.

Népszabadság, Bp. 1968. szept. 27.

Göllner Miklós
festő

MDK

Méltatás.

Pernecsky Géza: A szentendrei művészet.
Mt és Irodalom 1968. szept. 28 – 8 lap.

Gollner Miklós

1. Zöld szélek, olaj 29,5×24
2. Bustai alkal — " — 60×80

Magyar Művészet 1945–1969
Műcsarnak

Göllner Miklós

Emlétre

Sárrári Márta: A falszabadulás emlékei a Rostáti klubban
Magyar Nemzet, Bp. 1970. feb. 24.

Gőllner Miklós

Gőllner Miklós (1902-1977)
Munkácsy díjas művész emlékkiállítása Szentendrén a Művésztelepi Galériában megnyílt.

Mucsi András: Gőllner Miklós emlékkiállítása
Művészet, 1978. május - 48. lap.

Gellner Miklós

Gellner Miklós 1902-ben született Besztercebányán, 1920-tól a budapesti Képzőművészeti Főiskolán Gatz Oszkár és Csók István növendéke volt.

Mucsi András: Gellner Miklós emlékkiállítása. Művészet, 1978. május - 48. lap.

Gőllner Miklós

1926-ban szerepelt a KUT kiállításon először Gőllner Miklós. Majd a Társaság tagja lesz, alapító tagja az Új Művészek Egyesületének.

Mucsi András: Gőllner Miklós emlékkiállítása
Művészet, 1978. május – 48. lap.

Gőllner Miklós

1933-ban rendezi első gyűjteményes kiállítását. Gyakran szerepel a Művész külföldi magyar kiállításokon is.

Mucsi András: Gőllner Miklós emlékkiállítása
Művészet, 1978. május - 48. lap.

Göllner Miklós

Göllner Miklós Munkácsy díjas festőművész a régi szentendrei festészet legnagyobb lírikusai közé tartozott.

Mucsi András: Göllner Miklós emlékkiállítása
Művészet, 1978. május – 48. lap.

Göllner Miklós

Göllner önmagat találta meg a dunaminti hisváros szentendre kimeríthetetlen festői témavilágában.

Mucsi András: Göllner Miklós emlékkiállítása

Művészet, 1978. május - 48. lap.

Gőllner Miklós

1941-től bekövetkezett haláláig
1977-ig a Régi Művésztelep tag-
jaként dolgozott Szentendrén.

Mucsi András: Gőllner Miklós emlékkiállítása
Művészet 1978. május - 48. lap.

Gölner Miklós

Képein a váltakozó megvilágításban ábrázolt hórnyezet vibráló színfoltjait, fények és árnyékok optikai játékait a konstruktivizmus fegyelme fogja össze.

Mucsi András: Gölner Miklós emlékkiállítása
Művészet, 1978 május – 48. lap.

Göllner Miklós

Természeti élményeit kifejező
piktúrájára nagy hatással
volt Egry József fűződő barát-
sága.

Mucsi András: Göllner Miklós emlékki állítása
Művészet, 1978. május - 48 lap.

Gállner Miklós

festőművén a Munkácsy Mihály
díj I. fokozatát kapta.

Átadták az idei művészeti díjakat
Magyar Nemzet 1968. ápr. 4. 10. o.

Göllner Miklós, festő

A Munkácsy M.-díj I. f.-t kapta.

+: Az ideai irodalmi és művészeti díjazok

13

MDK

Népszabadság Br. 1968 ápr.

MDK

Göllner Miklós

Munkácsy dijat kapott

Népszabadság 1968 ápr.4.

Göllner Miklós, [ ]

MDK

4 Munkácsy D.-díj I. f.-t

kapta.

← állj művészeti díjasaink

12

ESTI HIRLAP Bp. 1968. ápr. 3.

Göllner Miklós festőművész

a Munkácsy díj I. fokozatát

kapta

Népszava 1968 április 4
7. old.

M.D.!

Göllner Miklós

költő

Munkácsy Mihály díjat kapott.

—: 1968 siker és érdemes művészei
Élet és Irodalom, 1968. ápr. 6 – 2 lap.

Göllner Miklós

festő

Munkány díjat kapott 1968-ban

Új művészeti díjasok

Dunántúli Napló. 1968 IV. 4. 9.

Göllner Miklós

kontinuprenionista.
új Munkácsy-díjas (első fokosat)

P. G.: Művének ünnepe
Magyar Nemzet 1968. ápr. 13. 4. o.

Gellner Miklós
festő

M.D.4

Az 1968'évi Munkácsy díj I. fokozatát nyerte el.

— : 1968. évi Munkácsy-díjas Művészek
Művészet, 1968. május - 32 lap.

Göllner Miklós

Kiákít

EK. 1929. IX. 25.

Gömöri Miklós

Kishit

PN. 1979. IX. 25.

Göllner Miklós

Kiállít

Mo. 1929. IX. 25.

Göllner Miklós

Kiállít

Nyírád 1929. IX 24.

Göllner Miklós

Kiállít

NÜ. 1930. III. 30.

Göllner Miklós

Kiskit

Mo. 1930. III. 29.

Göllner Miklós

Kiákit

PH. 1930. III. 29.

Göllner Miklós, festő

Tárlata a Fényes Adolf Teremben látható

—: A hét végi kulturális programból

NÉPSZABADSÁG 1965. nov. 6.

14

Göllner Miklós festő M.D.K.

Kiállítása a Pényes Adolf-teremben

Neves hazai és külföldi művészek skicceit mutatják be az idei kiállításon

Népszabadság 1965. febr. 7.

M.D.K.

Göllner Miklós festő

Müvei a kiállitáson

Perneczky Géza: Szentendrei őszi tárlat
Magyar Nemzet 1965. okt. 2. 4.l.

MDK.

Göllner Miklós

Kiállitási kritika

Müvészet 1965 nov. lap 29.

M.D.K.

Göllner Miklós, festő

„Öreg butorok" c. képét körli szerző a szentendrei festők művészetében kiérződő nyugati hatások illusztrálására.

Haulisch Lenke: A szentendrei művészetelep fogalmának tisztázásához

Művészettörténeti Értesitő, 1965, XIV. évf. 3. sz.

219. old.

Göllner Miklós, festő M.D.K.

nevét említi:

Körner Éva: Hozzászólás a "Szentendrei művészet" fogalom kérdéséhez

Művészettörténeti Értesitő, 1965.XIV.évf. 3.sz.

227. old.

Gällner Miklós

Szentendre c. képe /repró/

Szerepel a „Nagymaros 1966" c. táslatban

Nagymivelés 1966 IX. n. 42 old.

MDK

Göllner Miklós

Kiállitási kritika

Müvészet 1968 jan.p.39.

M.D.

Gollner Miklós
festő.

Bemutatba munkait a
tárlaton.

Shaulisch Lenke: Szentendrei festők kiállítása.
Művészet, 1968. január - 38 lap.

Göllner Miklós festőművész

Mély megrendüléssel tudatjuk, hogy

Göllner Miklós

festőművész, Munkácsy-díjas és a Munkaérdemrend Arany fokozatának kitüntetettje

életének 75. évében, 1977. március 17-én, türelemmel viselt nehéz szenvedés után meghalt.

1977. március 28-án, hétfőn 13 órakor búcsúzunk Tőle a **Farkasréti temetőben.**

Emberi, művészi és tanári emlékét, példamutatását igaz tisztelettel megőrizzük.

Magyar Képzőművészek Szövetsége

Magyar Népköztársaság Művészeti Alapja

Képző- és Iparművészeti Szakközépiskola

A gyászoló család.

Gállner Miklós, festő

a Nemzeti Galériában néhány hónappal ezelőtt megrendezték a Szentendrei művészet 1976. c. kiállítást. – A szentendrei hagyományt képviselő Gállner Miklós is.

T. Szűcs Julianna: A Szentendre-védjegy. Kritika, Budapest, 1976. 10. 4. old.

Göllner Miklós

„Tél" (regro)

Renessei András: Szentendrei művészet

Tükör, 1976. jun. 22 - 38. oldal.

Göllner Miklós, festő

L.: Kadányi J.

Lukcs S.: Képzőművészeti .... 252-256.

XIX/3.

Jellenbach, Pécs, 1976. május.

Göllner Miklós

Házak vörsaszínben, repr.

Az újjáépített szentendrei régi művésztelep — Őszi tárlat, 1974.

Göllner Miklós

Házak rózsaszínben, 1971. olaj, 60×80 cm
Szentendrei házak, 1971. -"-, 60×71 cm

Az újjáépített szentendrei régi művészteleg — Őszi tárlat, 1974.

Göllner Miklós

Kiállitáson vett részt a szentendrei művésztelep alkotóinak rendezett tárlaton a művésztelep galériájában.

Dévényi Iván ismertetése.

Vigilia 74/12. 855. o.

Göllner Miklós

Több évtizede szentendrén él és dolgozik.

Népszava, 1973. nov. 2. 101. évf. 257 sz. 4p.

Göllner Miklós

Az Ernst Múzeumban 1973. nov-ben gyűjteménye kiállítása volt.

Népszava, 1973. nov. 2. 101. erf. 257 sz. 4p.

Gellner Miklós

Táj, futóárnyékkal, 1972. 44×65 cm

Az újjáépített Nemzeti Színház — Ősi tárlat, 1974.

Göllner Miklós

47. Futó fények olj 60x75

48. Neprafogós táj —"— 40x50

Göllner Miklós festőműv. kiállítása
Ernst Múzeum 1973.

Gyöllner Miklós

45. Téli táj olaj 40×50

46. Szentendrei házak olaj 60×90

Gyöllner Miklós festőművész kiállítása
Ernst Múzeum 1973.

Gjöllner Miklós

43. Nyugtalan fények olaj 60x80

44. Leányfalusi hegyek -"- 70x100

Gjöllner Miklós festőművi kiállítása
Ernst Múzeum 1973.

Gyöllner Miklós

41. Vörös terasz olaj 60x75

42. Tél —"— 60x75

Gyöllner Miklós festőművi kiállítása
Ernst Múzeum 1973.

Göllner Miklós

39. Házak rózsaszínben olaj 60×80

40. Nyitott ajtó olaj 80×60

Göllner Miklós festőművész kiállítása
Ernst Múzeum 1973.

Göllner Miklós

37. Vásos eskor előtti tényben olaj 60x80

38. Gondolet parasztszéken olaj 70x60

Göllner Miklós festőnűr. Kiállítása Ernst Múzeum 1973.

Gollner Miklós

35. Fehér házak olaj 30x40

36. Fehér csendélet — " — 60x80

Gollner Miklós festőnűr kiállítása

Ernst Múzeum 1973.

Gyöllner Miklós

33. Duna menti város olaj 60×80

34. Esti fények —"— —"—

Gyöllner Miklós festőművész kiállítása
Ernst Múzeum 1973.

Göllner Miklós

31. Valóság és tükrözés olaj 75x60

32. Gendélet -"- 50x60

Göllner Miklós festőműv. kiállítása
Ernst Múzeum 1973.

Göllner Miklós

29. Irbégi házak olaj 33x40

30. Újjáépült Buda —"— 100x120

Göllner Miklós festőművi kiállítása
Ernst Múzeum 1973.

Göllner Miklós

27. Napfényes csendélet olaj 40x30

28. Leselkedő — " — — " —

Göllner Miklós festőművi. kiállítása
Ernst Múzeum 1973.

Gyllner Miklós

25. Hajnali derengés olaj 50×60

26. Sárga ház — " — 33×40

Gyllner Miklós festőművész kiállítása
Ernst Múzeum 1973.

Göllner Miklós

23. Aajvali fények olaj 30x45
24. Templom -"- 75x50

Göllner Miklós festőművi. kiállítása
Ernst Múzeum 1973.

Gőllner Miklós

21. Napraforgós csendélet olaj 60×80

22. Batthyány fejei házak —"— —"—

Gőllner Miklós festőművész kiállítása
Ernst Múzeum 1973.

Gollner Miklós
festő

M.D.K

A szentendrei művésztelep
tagja.

Perehárzy Károly: A szép kapuk városa
Művészet, 1967. december – 8 lap.

MDK.

Göllner Miklós

Kiállítási hir

Művészet 1967 okt. p.48.

MDK

Göllner Miklós, festő

Újjáépült Buda c. képével

II. díjat nyert.

–: Kiosztották a fővárosi tanács

művészeti pályázatának díjait 9.

Népszabadság, Bp. 1970. márc. 6.

Göllner Miklós

Említve

H. Gp. A szentendrei művészek az árvízkárosultakért

Magyar Nemzet, Bp. 1970. júl. 26. 11. l.

Göllner Miklós

[illegible]

Budai látképekkel szerepelt a XI. magyar képzőművészeti kiállításon.

A XI. magyar képzőművészeti kiállításon
Északmagyarország 1968 ápr. 28. 7.

Göllner Miklós

Szerepel az ásvizkárosultakést rendezett tárlaton Szentendrén

H. Gy: A szentendrei művészek az ásvizkárosultakést

Magyar Nemzet 1970 VII. 26 11 old.

Göllner

A szentendrei Ferenczy Károly Múzeum munkatársi kiállítása a múzeum 1969 évi új szerzeményeit mutatja be igen jó válogatásban

P. Ily szerzemények Szentendrén

Népművelés 1970/2 45 old.

Gödlner
festő -

„Esti fények" - cemű műve hanga-
latos olaj festmény.

Boróky Mária: Pest megyei tárlat.
Művészet, 1972. januar - 40 oldal.

Göllner Miklós

Bemutatott műve:

"Budai házak télen", olaj, 60 x 80.

Zala Tibor: XI. magyar képzőművészeti Kiállitás,
Budapest, 1968. 61

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

1978 MÁJ 3 1

PEST MEGYEI HÍRLAP

Göllner Miklós
Munkácsy-díjas festő
kiállítása

1021 Losonci Miklós:

Képek, szobrok

GÖLLNER MIKLÓS EMLÉKKIÁLLÍTÁSA

Göllner Miklós emlékkiállítása a Művésztelepi Galériában június 25-ig, Farkas Ádám tárlata a Lakótelepi Klubban június 10-ig látható.

Megbízható látomások

Tényleg az volt, megbízható, fegyelmezett, tiszta vonalvezetésű *Göllner Miklós*. Számára egyetlen szenzáció a kép maradt. Halkan felizzott fe letein a kék, máskor ba szonáta kerekedett ihleté forrásaiból. Nem csapon sem stílusban, sem helyvált tatásban — megtalálta *Sze endrét*, és ahhoz hű mara Megmutatta, hogyan k csöndben élni, alkotni. maradt nyom, érték utá 1902-ben született Beszterc bányán, mesterének Csók I ván t és Glatz Oszkárt vallott

rén

ezárultával, hogyan összegez-
né eredményeiket?

Valósággá a lehetségest

— Most mondjam azt, hogy „gazdasági eredményeink alakulásának részleteit az I. számú melléklet táblázata tartalmazza" — miképp ez a pályázati összesítőnkben olvasható? Talán inkább így: együtt dol-

1968-ban Munkácsy-díjjal tü
tettek ki. Máskülönben csö
terebélyesült körülötte, me
ő szervezte így csöndre, sz
kebb és tágabb környezet
alig hat egyéni kiállítása ny
életében, pedig festő volt a j
vából — csak festő. A mű
összpontosított, csak a mű
így azok létrejöttek, és fen
maradnak.

Hintaszék, Szentendre pan
rámája, Zsámbék, Buda —
az élményanyaga, melly
egész életműve ökonómikus
gazdálkodott a pontos sze
kesztés és a meghitt lí
együtthatóival. Göllner Mikl
vonzó csöndben élt, tala
ezért maradt ennyi érték ut
na.

Göllner Miklós

Bukta Imre grafikus a Studió Galériában május 27.-ig,
Dobi Piroska festőművész a Mücsarnokban június 4.-ig,
Vörös Béla szobrászművész a győri Muzeumi Képtárban junius 4.-ig mutatja be müveit.
Göllner Miklós festőművész emlékkiállitása a szentendrei Művésztelepi Galériában junius 4.-ig,
Attalai Gábor „RED-Y MADE-S" cimü kiállitása junius 4,-ig tekinthető meg, - közli a lap kulturális eseményeket ismertető rovatában.

Élet és Irodalom, Bp. 1978. május 2o.
XXII. évf. 20. sz. 8. lap.

a megszo- én hibázhatok. következésképp a
et, hiszen rejtély kulcsa a legkézenfek-
vőbb.
órakozta- Én vagyok a bűnös.

Hiszen már addig is számos ismeretség, néhány barátság kötött a színházi világhoz, közös forgatások és beszélgetések emléke, felszabadult és őszinte pillanatok. Közö-

Göllner Miklós

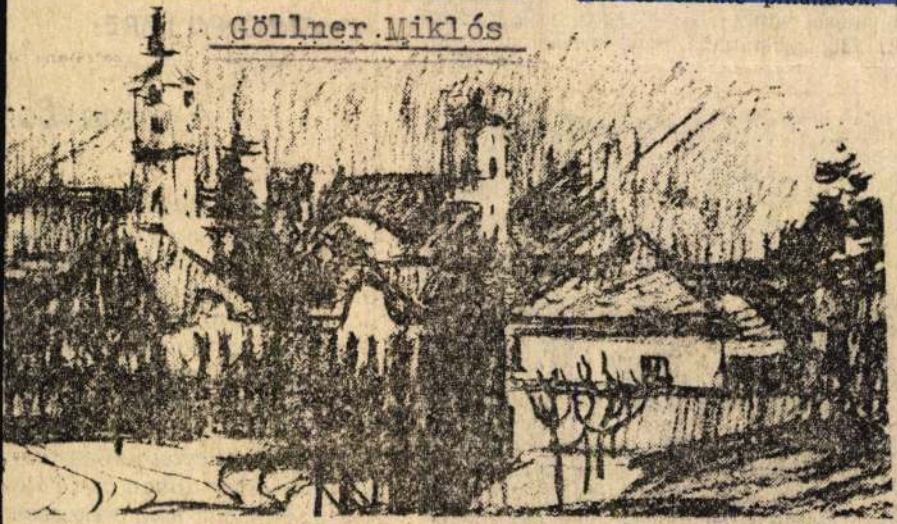

Göllner Miklós emlékkiállításáról: Szentendre

Élet és Irodalom, Bp. 1978. juni. 3
XXII. évf. 22. sz. 13. lap.

gédia zenés kiárusítása

Tudom és kész. Fogadjunk?
lengyelnadrágos fiú halodik elemiből jött, és azt is
kétszáz esztendős volna akkor a fa. Még annál is több

Nincsen ez annyi idős.
Honnan tudod? És ha van annyi idős?

bicskát, göndörülő sötét hajából ujjai közé fogott egy
, s kezdte nyiszálni.
Ez még jobb, mint a vér — mondta. — A haj meg-
... tovább megmarad, mint a vér.
táná a másik piszkosszőke, szálkás haja következett,
is egy tincs.
sszesodorgatta a két hajtincset. — Fogjad csak ad-

uliatta már a termését a vadgesztenye. Keresett egy
agy szemet, megfúrta a bicskával, s kezdte kibelezni.
g sokáig tartott, óvatosan kellett kivájkálni a belét,
e repedjen a héja.
uporogtak a kétlábú fa tövén, végig nem szóltak egy-
oz.
csendesedett közben a Nagypatkó táján a harcizaj. De
már végleg elcsendesedett mára. Négytől hatig szilen-
az iskolai rend szerint, vagyis csendesfoglalkozás, tanu-
ő. Ők ugyan nem internátusban laknak, hanem gárdá-
le a szilenciumot nekik is be kell tartani. És be is tart-
a egyszer ez a rend, de nem létezik, hogy már négy
lna. Hiszen csak most volt az ebéd, az előbb.
z is lehet, hogy csak megunták a háborúskodást a töb-

agy összevesztek. Mindenki indián szeretne lenni.
veszi beledugdosta a kivájt gesztenyébe az összesodort

cló. Nem hiányolhatjuk
kott dramaturgiai elvét
a mellőzésük volt a cél
Nincs más hátra, a s

SZEKRÉNYESY JÚLIA
A tra

Göllner Miklós

Göllner Miklós (1902–): festő. Művészetében a szentendrei festészet konstruktív hagyományait lírai elemekkel ötvözi.

Mihályfi Ernő: Művészek, barátaim
Bp. Corvina 1977

Göllner Miklós, festő

1968-ban Munkácsy-díjat (1. fokozat) kapott.

Képzőműv. Almanach 1, Corvina 1969, 74. l.

Gellért Miklós festőművész

A Munka Érdemrend arany

fokozatát kapta

Magyar Nemzet 1972 március 16

3. old.

Gölbner Miklós festőművész

az Elnöki Tanács a művésznek a Munka Érdemrend arany fokozata kitüntetést adományozta.

Népszabadság, 1972. márc. 16.

Göllner Miklós, festő

A Munka Érdemrend arany fokozatát kapta.

— : Kiállításai 8.

Népszabadság, Bp., 1972. márc. 16.

Gáll Miklós festőművész

a Népköztársaság Elnöki Tanácsa a munka Érdemrend arany fokozata kitüntetését adományozta a művésznek.

Népújság, 1972. márc. 16.

Göllner Miklós
festő

A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa a Munka Érdemrend arany fokozatával tüntette ki Göllner Miklóst.

— : Kitüntetések
Művészet, 1972. április - 18 oldal.

Göllner Miklós
festő

Göllner Miklós retrospektív kiál-
lítása nyílt meg az Ernst Múzeum-
ban. A tárlat közel száz képet és
grafikat mutat be az utolsó 25 ío
termésből.

—: Kiállítási naptár.
Művészet, 1973. szeptember – 46 oldal.

Göllner Miklós
festő

Göllner Miklós kiállítása az
Ernst Múzeumban szeptember
28 - október 21-ig látható.

---: Kiállítási naptár.
Művészet, 1973.szeptember - 46.oldal

Gőllner Miklós

festő

Gőllner Miklós Munkácsy
díjas és a Munka érdemrend aranyfokozatával kitüntetett festőművész.

---: Kiállitási naptár.

Művészet, 1973.szeptember - 46.oldal

Gyenes Miklós
festő

Gyenes Miklós Ernst Múzeumbeli tárlata a művész második önálló kiállítása. Gyenes számos hazai és külföldi tárlaton vett részt.

---: Kiállítási naptár.

Művészet, 1973. szeptember - 46. oldal

Göllner Miklós
festő

Göllner kiállításának anyagának
mintegy fele közgyűjtemények, in-
tézmények és gyűjtők, illetve magá-
nosok tulajdonából került ki.

——: Kiállítási naptár.
Művészet, 1973.szeptember - 46.oldal

Göllner Miklós
festő

Göllner Miklós tárlatának egy
része a fővárosban és a Duna-
kanyarban készült.

---: Kiállítási naptár.
Művészet, 1973.szeptember - 46.oldal

Gőllner Miklós
festő

A művész képeinek zömét Szentendrén festette. Gőllner Miklós a szentendrei festőcsoport tagja 1942-óta.

—: Kiállítási naptár.
Művészet, 1973.szeptember - 46.oldal

Göllner Miklós

festő

Göllner képeinek anyaga olaj, pasztell, kréta, tus, ritkábban vízfesték. Festői elő adásmódja a posztimpresszionizmus és a szerkesztő kubizmus között van.

---: Kiállitási naptár.

Müvészet, 1973.szeptember - 46.oldal

Göllner Miklós

festő

Az Ernst Múzeumban mutatják be Göllner Miklós műveit IX. 28 – X. 21-ig.

—: Kiállítási naptár

Művészet, 1973. október – 45 lap.

Göllner Miklós, festő

Az Ernst Múzeumban állított huszonöt év alkotásaiból Göllner Miklós. Első „választottja" a Balaton volt. A második Szentendre.

Megemlített képe a Leányfalni Legyek.

Nagy Zoltán: Szentendrei Képek 7.

Népszabadság, Br 1973. okt. 18.

MDK

Göllner Miklós és Jámossy Ferenc festőm.

Széchenyihegyi állomásépületben 12 m^2 mozaik kerül.

Uj képzőmüv. alkotásokkal...Magy. Nemz. 1953. aug. 11.

emeletes, 5 ablakos, balra íves ka-

Gállner Miklós festőművész

Jánossy Ferenc Gállner Miklóssal együtt készítette el a Szécheny-hegyi úttörővasút mozaikjait, 1953-ban.
(említve)

Tóth Elemér: Jánossy Ferenc tárlata Salgótarjánban.
Nógrád, 1948. szept. 30.

	298,73	2,1
Vk 16199 Dr.Derecsényi Dezső	477,11	4,20
Vk 123804 Szaló Erzsébet	223,30	1,80
Vk 102768 dr Csabai István	285,67	3,53
Vk 15211 Dr.vit.Nagy Zoltán	480,54	5,01
Összesen:	3.520,03 =	35,51

főnök

561. rakt. szám

Göller Miklós MDK

Az ujpesti László téren létesitendő lakóépületeket nagyméretü sgraffitokkal disziti.

Müterem 1958 I. évf. I. sz. 45 o.

Göllner Miklós

A művész sgraffito diszitését láthatjuk az ujpesti uj házakon.

Esti Hírlap 278 sz. 1958. nov. 26 2 old.

Göllner Miklós

(1902)

Ujpesti szgrafitto említése

Pogány Ö.Gábor:Magyar festészet a XX.században.
Bp.1959.68.l.

Göllner Miklós (1902)

Szüretelők, 1957, Sgraffito,
400 x 300 cm, Papp László

A felszabadult Budapest művészete.
Kiállítás-katalógus, Budapest, 1960.
29 l.

Göllner Miklós

Szüretelők, sgraff.

Felszabadult Ep. művészete. M.Szal. 1960.

Göllner Miklós

1960-ban az újpesti László téri lakóházak sgrafittáit készíti többekkel együtt.

Németh Lajos: Modern mappa minimal
Corvina 1968

Hg.l.

M. D.K.

Göllner ~~Tibor~~ Miklós festő

Sgrafittói a Bp. Ujpest Papp József lakótelep
Pintér Béla épitész tervei szerint épült lakóházai

Németh Lajos: Szocialista realizmus és modernista törekvések mai festészetünkben Bp. 1967.

36.1.

Göllner Miklós

sgraffitója díszíti a XX. Gubacsi lakóte-
lep épületet.

Berza László, Bernát György, Erdei Fe-
renc stb.: Budapest Lexikon, Budapest
1973. 1335 l

3921

Göllner Miklós
pstő

M.D.K.

Festményeiről — mozaikjai,
szgraffitói, „Öreg bútor" c. képe (repro)

B. Haulisch Lenke: Göllner Miklós.
Művészet, 1961. augusztus — 28.

Göllner Miklós
festő

MDK.

Méltatás

Fehely Zoltán: Arató János.
Művészet, 1961 julius — 42 l.

Göllner Miklós
festő

M.D.K

Méltatás.

Bertalan Vilmos: A Magyar Nemzeti Galéria új szerzeményei
Művészet, 1962. augusztus – 44 lap.

Gollner Miklós festőművész

Pataki Gábor: Konzervativizmus-hagyományok nélkül
1950-es évek művészete

Művészet, 1982. március

GÖLLNER MIKLÓS
180

Oliványi 1991

VU 1899 136.; *VU 1901 2*
VU 1902 261., 569.; M 1903
371., 374., 569., 710., 7
386.; **Lollok Lénárd:** *A Sz*
belsejének leírása (Bp. 190
MIp 1905 223., 341.; OV 19
Budapesti Szent István temp
150., 421., 681., 745., 75
dez.; Fővárosi Közlöny 19
Szemle 1906 41–53.; M 1906
39.; Pester Journal 1906 9
9. dez.; VU 1906 815., 816
királyról elnevezett buda
rövid története (Bp. 1917);
pótváros) 1918 No 1. 12–14
22.; **Fábián Gáspár;** *A Szent*
1936); **Ybl Ervin;** *Lotz Kár*
58., 59., 63., 356–370.,
János: *A Bazilika éneklő*
Magyar oltárok (Bp. 1938 78
168–184.

122, E hasonlatosságról ele
rosi bazilika (BESz 1894 2

Gállus Miklós

neve említve

"3o festő - 3 szobrász.A szentendreiek kiállitása"

Pestmegyei Hirlap 1971 julius 2o

4.old.

Göllner Miklós festő

művével szerepel a XI.

Magyar Képzőművészeti Kiállításon

- unlitve

Pestmegyei Hírlap 1970 április 28

8 old

Göllner Miklós, festő

A „szentendrei művészet" körébe tartozik.

Vála a környezet látható-an jelenik meg. Közvetlenül.

Miklós Pál: Szentendrei művészet

15-17.

Kritika, Bp. 1969. december

VII/12

Göllner Miklós, festő

Esti fények c.
festménye : Repr

— : Szentendrei festők Mümelléklet: 3. oldal.

VII/12

Kritika, Bp. 1969. december

Göllner Miklós, festő

- Budai hídcsak télen c. képe a XI. Magyar Képzőművészeti Kiállításon

Újvári Béla: A XI. Magyar Képzőműv. Kiállítás
Magyar Ifjúság, 1968. V. 3. 15. l.

Göllner Miklós

neve emlitve

Kapřeviny vesnet

Vyplic 1970 február
127 old

Göllner Miklós

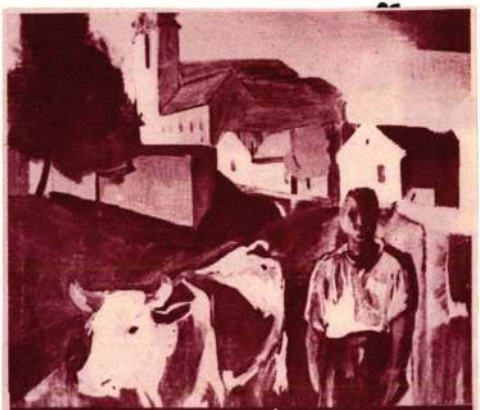

GÖLLNER MIKLÓS: FALU

Pesti Napló
vasárnapi
mellértete
1934. ápr.

BUDAPEST
NEMZETI SZALON

Déry Béla
Edvi Illés Aladár
Endrey Sándor
Gellért Jenő
Horvai János
dr. Ilosvay Lajos
Kacziány Ödön
Katona Nándor
Kézdi Kovács László
† Kőrösfői Kriesch Aladár
László Fülöp Elek
† Br. Mednyánszky László
Mendlik Oszkár
Nádler Róbert
Rubovics Márk
† Székely Bertalan
† Szikszay Ferenc
Vajda Zsigmond.

KÜLFÖLDI SOCIETAIREK:

Epstein Jehuda (osztrák)
Goltz A. D. „
Harta Felix „
Hofner Otto „
Karlinsky Stephan „
Krausz Wilhelm „
Liljefors Bruno (svéd)
Lindberg Erik (svéd)
Milles Carl „
Ranzoni Hans (osztrák)
Schönthal Otto „
Schultzberg Anshelm (svéd)
Skocylas Wladislaw (lengyel)
Wilhelmson Carl (svéd)
Wyczolkowski Leon (lengyel).

Göllner Miklós

Árverési Csarnok

41. sz. 1928. febr.

ROZSNYÓ

Ferences rárda

Rozsnyó. VU 1868, 16 l.

Göllner Miklós

Jestő

Ert. 1928

3720. Éder Gyula.

✓ Sz. Kassán 1875 decem

Salome.

Kissé jo
szanéz. Felemelt jobb kezév
kezét pedig kinyujtotta. Sz
ja. Diadémát, karika fülbev
teste a csipőig meztelen,
fehér gyöngyfüzér tartja. A
haja és szemö
öldöke, bajusza és körszaká
Gyula 1907.4.

Salomenak kibontott

Vászon, mér. 185.5:9
Vétetett az 1908. má
a Képzőművészeti Társulat t

Vét 22446—908

Göllner Miklós
festő

Műcs. kiáll. 1933 tól
Pipics 113. C.

Zalaszentgrót, per

17

Göllner Miklós

„Dunapart" képéről megjegyzi a szerző, hogy stacato visszatükrözés csillámlik mályvaszinü hatásokon át.

„-bm-" jelü cikk: New Hungarian Painting."

Daily News, Budapest, 1968. I. 23

21

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

PESTMEGYEI
HÍRLAP

1967 OKT 4

Göllner Miklós
1021

Hírlap

Múzeumi hónap

Népviselet, dokumentum, grafika

A VI. Országos Múzeumi Hónap alkalmából *valamenynyi múzeumunk* megemlékezik a Nagy Októberi Szocialista Forradalom jubileumáról. Emellett a ceglédi Kossuth Múzeum fennállásának 50 éves jubileumáról emlékezik meg most nyílt kiállításával. Az aszódi Petőfi Múzeumban a Galga-völgy népviseletéről kap összképet a látogató, s tárlaton mutatják be a múzeum új szerzeményeit is. Nagytarcsán a falumúzeumban állandó kiállítás nyílt az állattenyésztés fejlődéséről. A penci falumúzeumban a kosdi szénbánya története elevenedik meg a vasárnap nyílt tárlat tablóin. Ráckevén, az Árpád Múzeumban október 8-án nyílik kiállítás. Csepel-sziget és Ráckeve hajdani életét mutatják be. A szadai Székely Bertalan Múzeumban a névadó festő történelmi képeivel ismerkedhetnek a látogatók. Szentendrén 8-án Göllner Miklós festőművész grafikáival nyit a Ferenczy Károly Múzeum.

...GYEI Hí...

...rszágban

rendezvények

deményezés a klubok létesítésére a Falusi Ifjúsági Szövetségtől indult ki. Az 1961-ben a Falusi Ifjúsági Szövetség által vezetett 50 kávéházklub működésben már megtalálhatjuk a jelenlegi „*Ruch*" sajtó- és könyvklubok jellegének csíráit. A cél az volt, hogy változás legyen a vidéki lakosság magatartásában. Öltözködési-, lakáskultúrájában, társadalmi szokásaiban, hogy elősegítődjék a falu és város közötti különbségek megszűnése.

A falusi klubok iránt érdeklődni kezdett a „*Ruch*" állami könyv- és sajtótermékterjesztő vállalat. A „*Ruch*" amellett, hogy anyagi alapot és szervezeti formát biztosít a falusi klubok számára, a régi falusi klubok intézményét *új formákkal* gazdagította. Olvasótermeket rendezett be, könyveket és használati tárgyakat kezdtek el a klubok árusítani. Améddig még csak egynéhány, vagy legfeljebb néhány tucat ilyen újfajta klub működött, nem okoztak különleges proble-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307.
1968 ÁPR 13
MAGYAR NEMZET

Gollner
1021 Mellő

Szombat, 1968. április 13.

MŰVÉSZEK ÜNNEPE

Új Munkácsy-díjasok

Új Munkácsy-díjas művészeink névsorát olvasva a műfaji változatosság, a beidegzett sémáktól való eltérés ötlik először szemünkbe. A képzőművészet hagyományosan legnépszerűbb műfaja, a festészet a díj első fokozatával kitüntetett művészeknél őrizte meg kizárólagos szerepkörét, egyébként azonban a szobrászat, a dekoratív műfajok és a karikatúra mögé szorult. Ez a sokrétűbb arányosítás feltétlenül egészséges jel, mert azt mutatja, hogy az élet reális igényeit követő, s eddig gyakran alárendelt helyzetű »kisebb« műfajok ma már nemcsak a mindennapok forgatagában, de az ünnepibb pillanatokban is egyenrangú társként szerepelnek a többiekkel.

A két első fokozattal kitüntetett festőművész a magyar festészet két nagy generációját képviseli. *Göllner* Miklós a posztimpresszionista nemzedékhez tartozik, ahhoz az iskolához, amely a két világháború közti években alakította ki végleges stílusát, és művészetének középpontjában a táj szemlélete, a hangulatosság visszaadása áll. *Blaski* János a fiatal nemzedék tagja. Képeinek figuráin a mexikói festészet monumentalitásának hatása tükröződik, ám minden újszerű eszköze mellett is kapcsolatot talál a magyar festészet hagyományaival.

A Munkácsy-díj második fokozatával kitüntetett művészek között három karikaturistát is találunk: *Kaján Kalász* Tibort, *Kassovitz* Félixet és *Szür-Szabó* Józsefet. A magyar karikatúraművészet kezdi azt a helyet kivívni, amit a magyar irodalomban Karinthi Frigyes életműve jelent: — a filozófiai tartalmú, a »viccet« véresen komolyan vevő és a világ nagy problémáira frissen, szenvedélyesen reagáló műfaj szerepét. A díj második fokozatával kitüntetett festőművészek, *Berényi* Ferenc és *Konfár* Gyula az emberi figurára épülő piktúra képviselői. Berényi az Alföld látványából emeli ki kisméretű képeinek mélyen átgondolt és tömören megfogalmazott szereplőit, Konfár romantikusabb művész, csapongó fantáziájú, dinamikusabb színvilágú. *Németh* István belsőépítész díjazásával egy eddig kevéssé méltányolt, de a korszerű életforma kialakításában vezető szerepet játszó művészgárda kapott elismerést. Németh nevét a nagyközönség az országos iparművészeti kiállítás rendezőjeként ismerhette meg.

A Munkácsy-díj harmadik fokozatával kitüntetett művészek között szerepel *Pásztor* Gábor grafikusművész, aki a közelmúltban a Párizsi Fiatalok Biennáléjának grafikai nagydíját nyerte el, és ezzel a magyar képzőművészet külföldi elismertetésének igen nagy szolgálatot tett. Művein a mai ember sokrétű világképe és filozófiai és gondolati tartalmú szimbólumokkal telített humánus elkötelezettsége kap megfogalmazást. *Czinke* Ferenc ugyancsak a tehetségéről meggyőző módon valló fiatal grafikusnemzedék tagja, művein a felvidék népi művészete, és az arra reagáló modern ember gondolat- és ízlésvilága jelentkezik. A díj kitüntetettjei között vezető szerepet játszanak az iparművészek. *Heczendorfer* László belsőépítész lakó- és dolgozószobák tervezéséért, szállodák berendezéséért már eddig is több pályázaton nyert díjakat. *Juhász* Árpád ötvösművész a most újjáalakított közintézmények — a Fészek Klub, az épülő új Nemzeti Galéria — belső kiképzésében vett részt. *Szuppán* Irén textilművész ízléses tervei egy sor pályázaton nyertek első díjat. A Munkácsy-díj harmadik fokozatát kapta ifj. *Szabó* István szobrászművész is, aki az építkezési beruházások plasztikai díszítésének elismert alkotója.

P. G.

Szombat, 1968. április 13.

Egyetemi t

Beszélgetés dr. Szabó Dénes

Most csöndes az *Erdészeti és Faipari Egyetem* főépülete. A vizsgaidőszak nagy hulláma elült. Itt várakozom a faipari géptani tanszék professzorának előszobájában. Többször beszéltünk meg találkozót dr. *Szabó* Dénes tanszékvezetővel, de a véletlen mindig *közbeszólt*. Sem Sopronban, sem Budapesten nem kerülhetett sor a beszélgetésre *a Hazafias Népfront soproni városi bizottsága új elnökével*. Mert nemrég a város lakosságának egyhangú bizalmából reábízták az elnöki teendőket, sok szempontból méltónak találták, hogy az elhuny dr. *Faller* Jenő professzor örökébe lépjen.

A lakosság bizalma egyaránt szólt a tekintélyes egyetemi tanárnak, az agilis tudósnak, a széles látókörű, Sopront szerető embernek. Tíz éve veszi ki a részét a soproni egyetemen a faipari szakemberek képzésének munkájából, a *Faipari Tudományos Egyesületben* fontos társadalmi-tudományos problémák megoldásán fárad. Tudós kutató, a hazai faiparban idehaza ő kapta meg *elsőnek* a kandidátusi tudományos fokozatot. Megválasztása óta, mint a soproni népfront elnöke eredményesen tevékenykedik, részt vesz a különböző feladatok megoldásában.

Együtt a várossal

A városi népfrontbizottság a munkabizottságokban megkezdte a feladatok szélesebb alapokra helyezését. A korábbi években a munkabizottságok *széles aktivahálózata igen eredményes munkát fejtett ki*, szinte az egész várost megmozgatták a *Soproni Ünnepi Hetek* idején, egyéb alkalmakkor. Utóbb azonban csak a munkabizottságok serénykedtek, megfeledkeztek egy kissé a segítőkész emberekről. — Milyen elképzelések vannak a soproni tömegek mozgósítására? — kérdeztem dr. Szabó professzortól.

— El akarjuk érni, hogy a 45 000 lakosú városban ne csupán a bizottságok dolgozzanak, hanem a közös munkából szinte a város társadalma vegye ki a maga részét. *Hívunk, várunk mindenkit.* Számítunk a művészeti bizottságban az irodalom, a képzőművészet, a zene kedvelőinek közreműködésére. A városfejlesztést is napirenden tartjuk és az MTESZ egyesületeivel, a városi tanács vezetőivel *közös munkatervet készítünk*. Nyolcvan tanácstag is sokat segíthet. Azt akarjuk, hogy mindenki vállaljon csak *egy kis részfeladatot*, de azt végezze el. Nem akarunk nagy feladatot »pakolni« az emberekre. Hiszem, hogy *az önként vállalt kis részteendőket mindenki szívesen fogadja Sopron érdekében.*

100 éves múlt

Seregély Zsigmond, a városi népfrontbizottság titkára a vezetőség újjáválasztásakor bejelentette, hogy a népfront támogatásával *újra létrehozzák a Soproni Városszépítő Egyesületet.* — Milyen előrehaladás történt ebben az ügyben?

— *Kocsis* József vb-elnökhelyettes kezdeményezte az egyesület újbóli megalakítását és megbíztuk *Boronkay* Pál nyugalmazott városi főmérnököt, hogy kutassa fel a levéltárban az egyesület okiratait. A Hazafias Népfront városi bizottsága *elhatározta, hogy az 1869-ben alapított és évtizedeken át igen eredményesen működő Soproni Városszépítő Egyesület újjáélesztését támogatja*, a város lakosságát bevonja a sokrétű, *városszépítő munkába*, hogy Sopront még vonzóbbá tegye a hazai és külföldi turisták számára.

A Soproni Városszépítő Egyesület nemcsak a városra, hanem a környékre is ki akar-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188—296, 188—307

NÉPSZAVA

1958 NOV 27

Reuter-iroda.

— GÖLLNER MIKLÓS festőművész kiállítása a Csók Galériában (V., Váci utca 25) november 28-án délután fél 6-kor nyílik. A kiállítást Pogány Ö. Gábor, a Magyar Nemzeti Galéria főigazgatója nyitja meg.

zott
ge.
thet

Göllner Miklós

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188—296, 188—307

PESTMEGYEI HÍRLAP

1958 NOV 27

— GÖLLNER MIKLÓS festőművész kiállításának megnyitója lesz holnap délután fél 6 órakor a Csók István Galériában. Megnyitó beszédet mond Pogány Ö. Gábor, a Magyar Nemzeti Galéria főigazgatója.

— *NEGYVEN RÉSZVEVŐ*

Sir Oliver Mallet

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1066 NOV 4.

Magyar Nemzet

Göllner Miklós

#

Göllner Miklós festőművész
kiállítása pénteken nyílik meg
a Fényes Adolf Teremben.
Megnyitót mond dr. Fehér
Zsuzsa művészettörténész.

1021

A FERENCZY KÁROLY MÚZEUM MŰSORA

KIÁLLÍTÁSOK:

Táj és ember Szentendrén és környékén. A múzeum állandó kiállítása

Október 8-án 1/2 12 órakor:

Göllner Miklós grafikai kiállítása. A múzeumban megnyitja Kisdéginé Kirimi Irén művészettörténész, a Magyar Nemzeti Galéria munkatársa

Október 15-én 1/2 12 órakor:

A Nagy Októberi Szocialista Forradalom és hatása Szentendrén.

A szentendrei Városi Tanács nagytermében megnyitja
Balogh János, az MSZMP Városi Bizottságának titkára

ELŐADÁSOK:

Október 16-án, 15 és 16 órai kezdettel a szentendrei moziban (Somogyi B. part):

Dr. Medveczky Imréné gy. tanár:

Az 1917-es oroszországi forradalom hatása Magyarországon.
Kísérőfilm: **15 ezer km. a Szovjetunióban.**

ELŐADÁSOK A PILISRŐL:

Október 6-án 18 óra 30 perckor, a művelődési otthon klubtermében (Futó u. 1.)

Dr. Horánszky András, az ELTE Növényrendszertani Tanszékének kandidátusa:
A Pilis növényzete. Színes vetítéssel.

Október 13-án 18 óra 30 perckor, a művelődési otthon klubtermében:

Horváth István régész muzeologus:
A Pilis középkori kolostorai. Vetítéssel.

Október 23-án 18 óra 30 perckor, a művelődési otthon klubtermében:

Dr. Mangha Béla az MTA Néprajzi Kutatócsoportjának kandidátusa:
A török háborúk emlékei a pilisi népballadákban.

EGYÉB RENDEZVÉNYEK:

Szentendrei múzeumbarátok régészeti tanulmányi kirándulása a Holdvilágárokba. Vezető: dr. Erdélyi István, az MTA Régészeti Kutatócsoportjának kandidátusa.
Indulás október 1-én 9.30 órakor autóbusszal a pomázi vasútállomástól

A múzeum rendezvényei díjtalanok.
A kiállítások — hétfő kivételével, — 10—18 óráig tekinthetők meg.

NYOMTATVÁNY

FERENCZY KÁROLY
MÚZEUM
SZENTENDRE

F. k.: Onódi Beláné. — 400. — Pest megyei Nyomda, Vac. 67-3310.

MÚZEUMI HÓNAP

1967. OKTÓBER

SZENTENDRE

Meghívó

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

Göllner Miklós

1978 JUN 3

1021

Göllner Miklós emlékkiállítására
Szentendre

... meg lehetne tudni. El-
... torzset, és meg lehetne számolni az évgyűrű-

... már nem a magyarázatra figyelt. Elővette a hal-
...kát, göndörülő sötét hajából ujjai közé fogott egy
...kezdte nyiszálni.
... még jobb, mint a vér — mondta. — A haj meg-
... tovább megmarad, mint a vér.
... a másik piszkosszőke, szálkás haja következett,
...gy tincs.
...odorgatta a két hajtincset. — Fogjad csak ad-

...ta már a termését a vadgesztenye. Keresett egy
... szemet, megfúrta a bicskával, s kezdte kibelezni.
...okáig tartott, óvatosan kellett kivájkálni a belét,
...pedjen a héja.
...rogtak a kétlábú fa tövén, végig nem szóltak egy-

...ndesedett közben a Nagypatkó táján a harcizaj. De
... végleg elcsendesedett mára. Négytől hatig szilen-
...skolai rend szerint, vagyis csendesfoglalkozás, tanu-
...ók ugyan nem internátusban laknak, hanem gárdá-
...enciumot nekik is be kell tartani. És be is tart-

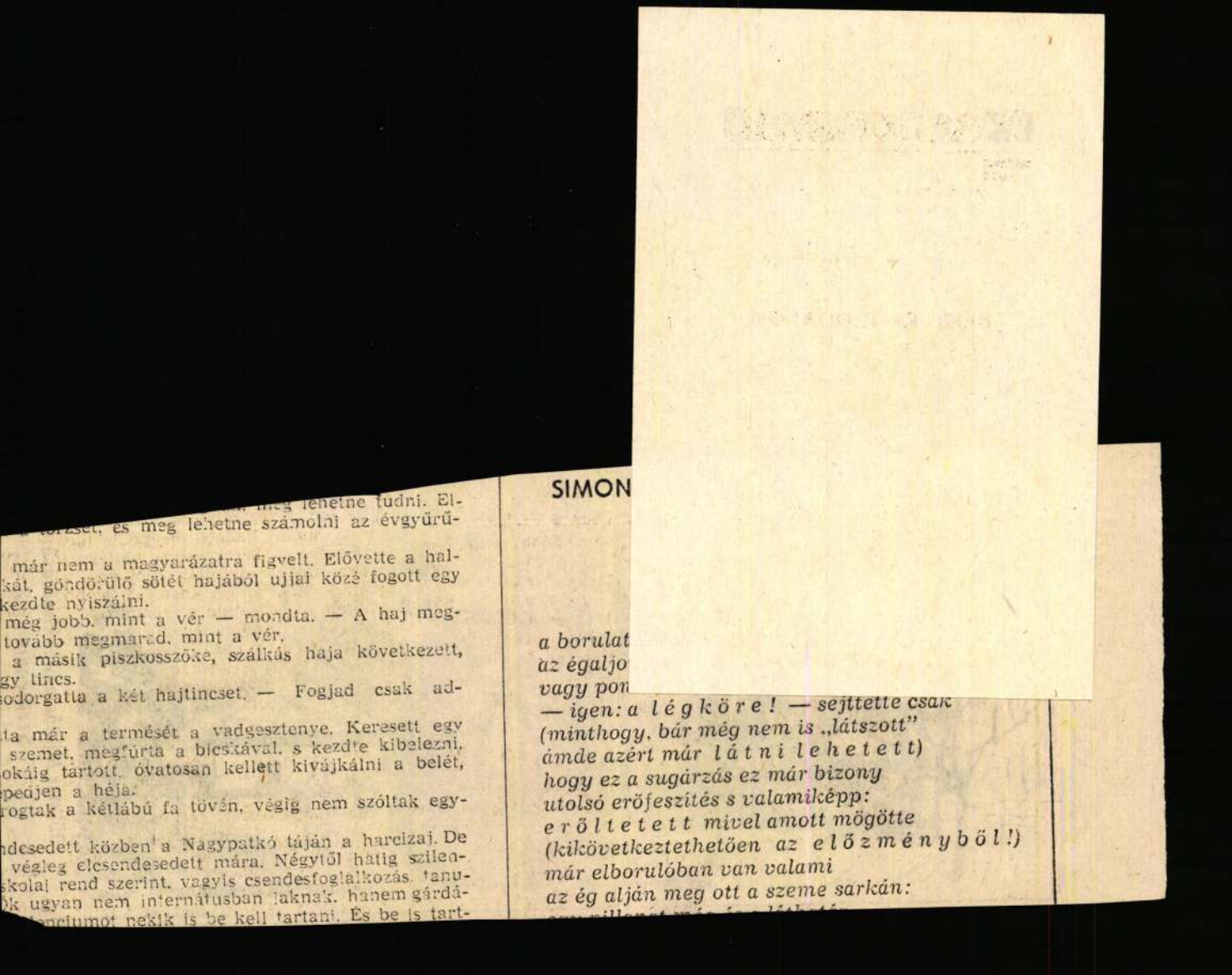

SIMON

a borulat
az égaljo
vagy pon
— igen: a l é g k ö r e ! — sejttette csak
(minthogy, bár még nem is „látszott"
ámde azért már l á t n i l e h e t e t t)
hogy ez a sugárzás ez már bizony
utolsó erőfeszítés s valamiképp:
e r ő l t e t e t t mivel amott mögötte
(kikövetkeztethetően az e l ő z m é n y b ő l !)
már elborulóban van valami
az ég alján meg ott a szeme sarkán:

Göllner Miklós festőművész.

8 órai Ujság.
1928. II. 19., 2.
(: Besz. :)

Söllner Sestő

8 órai Ujság

1924 dec. 18. 8. l.

Göllner Miklós.

8 órai Ujság.
1930. IV. 1., 2.
(: Berz. :)

Göllner Miklós.

Hórai Ujság.
1930. I. 12., 4.
(:Kritika.:)

GÖLLNER MIKLÓS

M.D.K.

Darvas Simon: A nagybányaiak.

[Illusztrációkkal]

A közelmultban történt. Egy idegen érkezett Nagybányára és végig látogatta az immár világhiressé vált magyar festőkolóniát. Borus idő volt épen és ez idegen a képek szemlélése közben az egyik müteremben megjegyezte, hogy nagyon szépek a nagybányai képek, de nem érti, hogy a festők "miért hamisitják rá képeikre a nápolyi kék eget". Nem hitte el, hogy másutt a világon is lehet még olyan kék az ég, mint Nápolyban. Csak másnap, amikor kristálytisztán és derüsen pompázott elő a nagybányai ég, ment vissza a müterembe és kért bocsánatot, hogy meggyanusitotta a nagybányaiakat a nápolyi ég kékségének plagizálásával. Kevés helyütt találkoztak még természet és müvész annyira egymásnak rendeltetvén, mint épen Nagybányán. Közel harminc éve, hogy Réti István és Thorma János invitálására Hollósy Simon akkor már neves müncheni iskoláját áthelyezte Nagybányára és vele jöttek Ferenczy Károly, Iványi-Grünwald Béla, Glatz Oszkár és mások, az igazi müvészet uj honfoglalói. Nagybánya azóta kiindulása lett a modern magyar festőgenerációnak.

A nagybányai festőkolóniát az uj impérium sem bolygatta, sőt dicséretes megértéssel és elismeréssel támogatta s csak e nyáron is több, mint negyven román festő és szobrász kereste fel a mesteriskolát, ahol Thorma János és a Budapestről vendégségbe jött Réti István mesterek vezetése mellett több mint három hónapon át tanultak.

Dárvas Simon: A nagybányaiak. - 2 -

A törzs nagybányaiakról kell először említést tenni. A mesteren, Thorma Jánoson kivül itt élnek évek óta: Börtsök Samu, Krizsán János, Mikola András, Ziffer Sándor. És a művészlelkü Ferenczy család: Ferenczy Béni, Noémi és Valér, mindannyian elismert nevek és elismert művészek. Börtsök, Mikola és Krizsán a nagybányai iránynak, az impresszionista naturalizmusnak méltó reprezentánsai. Ziffer Sándor teljesen uj utakon halad, a legtöbb harc, vita, támadás és lelkesedés az ő művei körül van. Törzsökös nagybányai még Rácz Péter és ide tartozott a háboruban korán elhunyt és nagytehetségü Racskó István. A fiatalabb generáció tagjai közül itt élnek és dolgoznak Boldizsár, Égly Sári, Ferenczy Valérné, Göllner, Szolnay és Korda Vince.

Panoráma. Bécs. 1922.okt.29. 42.sz. 27-28.p.

Göllner Miklós festő M.D.K.

Résztvett a kiállitáson
Fortuna utca

/sárvári/Képzőművészeti kiállitás az I. kerületben

Magyar Nemzet 1963. április 10. 4.l.

MDK

Göllner Miklós

Szénrajzaival szerepelt a VIII.Magyar Képzőművészeti kiállitason.

Dutka Mária: Grafikus művészetünk fejlődése.

Magyar Nemzet, 1960.IV.17. 9.1.

Göllner Miklós, festő

MDK

Öreg bútorok c. képe magyar nép.

Murányi-Kovács Endre: Kiállítás hentendre festéke-
téről 8. l.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1963. nov. 19.

Göllner Miklós, festő

MDG

Nemrég volt nagyszerű kollektív kiállítása.

(b. e.): Szentendre, művészkolónia 2. c.

ESTI HIRLAP, Bp. 1962. júl. 13.

MDK

Göllner Miklós

Öreg butorok

Aurányi-Kovács E.: Kiáll. Szentendre festészetéről. Népszabadság 1965. nov. 19.

MDK

Göllner Miklós

UME bécsi kiáll. 1928.

Göllner Miklós.

Mint az Ume tagja részt vett a Kut által rendezett harmadik kiállitáson 1926-ben.

Bende :
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

Göllner Miklós.

A Tamás Galéria kiállitásain szereplő müvész.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

Gällnek Miklós

Festő. Szekepel a Szentendrei
művének kiállítása

Köknek Éva: A szentendrei művének
kiállítása (cikk)
Jelenkor 1964 II. 165 oldal

MDK

Göllner Miklós

Szentendrei utca, vízfestmény

I. Művészeti Kiáll. Kat. 1946.Jul.7.-Jul.28.
7.lap

MDK

Göllner Miklós

Megindult a KUT bomlása. Nemzeti Ujság 1927. ápr. 1. 11.l.

Göllner Miklós MDK

szerepelt a szentendrei kiállitáson.

Prukner PÁL: IX. Megyei Képzőművészeti Kiállitás. Pestmetyei Hirlap. 1963. máj. 12.

Göllner Miklós MDK

Szerepel a máj. 1-én megnyiló kiállitáson /Szentendre Ferenczy Károly Muzeum/.

—:Pestmegyei Hirlap. 1963. ápr. 23.

Göllner Miklós festő M.D.K.

Részt vett a kiállításon

Prukner Pál: IX. Megyei Képzőművészeti Kiállítás

Pest megyei Hírlap 1963. május 12. 4.l.

M.D.K

Gellner Miklós
festő

Fortuna utca" c. művét állította
"ki a „Vár a képzőművészetben"
rendezett tárlaton.

Soós Klára: „Vár a képzőművészetben"
Művészet 1964. június - 99 lap.

Göllner Miklós festő-művész

kz 1973. X. 7. 19.0.6. Petőfi /11/ V.

Láttuk, hallottuk

- Kerékgyártó István, két kiállitásról számol be hallgatóinknak.

- Göllner Miklós kiállitása, az Ernst Múzeumban. Vizparti házak, ódon szobabelsők, öreg komód óráival, szobasarokba állitott hintaszék keti butorok a teraszon, egyszerű csendéletek körtével, vagy birsalmával, ime , Göllner Miklós festészetének, jellegzetes motivumai. Alkotói törekvései kettős irányuak. Tárgyait, motivumait, egyrészt szerkezeti tényе-

gük hangsúlyozásával igyekszik elénk állitani, másrészt, ezek a motivumok egyben ürügyek is arra, hogy a hozzájuk tapadó emlékek hangulatok feliédésével valljon nosztalgiáiról. Az idő mulásának szorongásáról, vagy elégikusan rezignált élményéről. A müvek jórésze, felemás megoldásu. A festő igényli a rendteremtést, de ezt gyakran nem valósitja következetesen meg, és az oldott festői részletezéssel összekuszálja a kompoziciót. Stilus tekintetében tehát, a konstruktiv törekvés, és az oldott festői stilus keveredik az alkotásaiban. Ez a stiluskeveredés, nem segiti mondanivalója egységes, tiszta megfogalmazását. Legemlékezetesebbek azok a képei, amelyeken a festői megoldások nem mossák el a formahatárokat, és nem a nagybányai, hanem az expresszív hagyományokhoz kapcsolódnak. A lényegretörés, a konstruktivitás atmoszférateremtés teszi emlékezetessé, többek között, az edények sorozatképeit, a Fekete órás csendéletet, a Zöldtálas csendéletet, az Öreg butorok, a Bükkösparti házak, a Kis fehér ház, a Tükröződő házak cimü festményeket. Ezek jobbára, Göllner kisméretü képei közé tartoznak, bennük sikerül leginkább, motivummá lényegiteni, és a mondanivalónak, a festői víziónak alárendelni a tárgyi világot.

1968.

V. 11. 16.48 /Petőfi/ KJné.

Alkotómühelyben.

117

Gölnek Miklós festőművésszel beszélget Ambrus Tibor.

- Golnes Miklós festőművészt, mai házigazdánkat, az idén tüntették ki a Munkácsy-dij első fokozatával. A kitüntetés, és azt hiszem ezzel Gölnek Miklós is egyetért, nemcsak az ő személyének, művészetének szól, hanem annak a tágabb művészközösségnek és következetes, célratörő munkásságnak, az egész Szentendrei Művésztelepnek, amelynek majd három évtizede jelentős tagja és alkotója, Gölner Miklós is. Szeretném, ha a beszélgetésünk legalább vázlatosan tájékoztatná a művész életutjáról. Ezért azt kérem, hogy elejétől, az indulástól kezdjük.

- A Főiskolára 1921-ben kerültem, Glatz növendéke lettem, a második esztendőben azonban átkéredzkedtem Csók mesterhez és végig nála tanultam. 1925-ben rajztanári diplomát kaptam és utánna tanitottam is, ez a pedagógiai müködésem megszakitás nélkül szólt. A háboru után a Művészeti Gimnáziumhoz kerültem és nyugdijazásom idejéig is ott müködtem.

- A Szentendrei Művésztelep tagjaként ismer ma a művészet iránt érdeklődő közönség. De nem egyenes ut vezetett a szentendrei telephez.

- Amikor a főiskolát elvégeztem, pontosan abban az időszakban volt ez, amikor nálunk egy erős művészeti forrongásnak a folyamata indult meg, abban az időben alakult meg a KUT, a Képzőművészek Uj Társasága, Vaszary János vezetésével, illetőleg hát az akkori induló fiatal művészekkel és Márkus Ödön,

Bernát Aurél, Pátzay, Egri, mi is belekapcsolódtunk néhányan ebbe a társaságba és mozgalomba, és mint a KUT-nak a tagja kezdtem el müvészeti müködésemet. Abban az időben a kubizmus érdekelt engem, és ebben a szellemben igen mély tanulmányokat folytattam, és a.. különösképpen érdekelt engem a kép szerkezeti felépitése. A .. fény iránti érdeklődés, az ahogy én most visszanézek a müködésem utjára, ez ugy látom, hogy ez nálam egy született érdeklődés, ma is a fényjelenség elsősorban az, ami érdekel, és a szin természetesen velejárója, ami azonban egy másodlagos kisérő jelenség.

- Mielőtt Szentendrére mentél volna, emlitetted, hogy hosszu időt töltöttél a Balaton mellett. Pontosan Tihanyban.

- Tihanyba 193o-ban kerültem, éspedig talán éppen az vezetett engem, hogy a Balaton-környéknek az atmoszférája, táji jelentősége és fényjelensége, amit én Egrinél lattam, és nálam is ez a törekvés, a fény iránti érdeklődés vezetett oda. A Balaton környékén Tihanyban ezt a motivumvilágot meg is találtam, és tiz éven keresztül jártam oda, és a Balaton-környéknek ezt a szinben megjelenő világát festettem. Később azonban egész véletlen folytán kerültem Szentendrére, ez az egy nyári tartózkodás olyan baráti kapcsolatot teremtett a Szentendrei Müvésztelep tagjai és köztem, hogy attól kezdve elválhatatlan lettem Szentendrétől. Természetesen nemcsak ez a baráti kapcsolat, hanem Szentendrének a motivumvilága, a tája, a város maga, szontén olyan valamit nyujtott számomra, ami az én konstruk-

tiv festői törekvésemnek nagyon megfelelt. És pontosan abban az időszakban, amikor a Balaton környéki világ már elvesztette az érdekességét számomra, éppen azért, mert mindinkább egy ilye rajzosab motivumvilágot kerestem. És ezt Szentendrén meg is találtam. Azóta tagja vagyok a szentendrei müvész együttesnek, és nemcsak nyáron, hanem a nyári szezonon kivül télen is sokszor lejárok, mert a Szentendrén lévő mütermem kitünő munkahely, ahol a legzavartalanabbul tudok dolgozni.

- Most már több mint 4o éves festői munkásságod, tapasztalatairól szeretnélek megkérdezni, hogy mit tekintettél festői munkásságod központi kérdésének?

- Egész fiatal koromban, diőák koromban én már festegettem és festőnek készültem, de a modern müvészetből az impresszionizmus óta eltelt korszakot abszolute nem ismertem. 1919-ben a forradalom idején nyilvánosságra kerültek ilyen kiadványok, müvészeti kiadványok, és egy ilyen modern kiadványban láttam Picassónak az Avignoni kisasszonyok cimü képét, amelyik engem mélységesen megrenditett, és a müvészetről alkotott fogalmaimat teljesen felkavarta. Ez a kép annyira foglalkoztatott engem, hogy már akkor gondolkodóba ejtett, hogy a természeti szép, ami nem egy emberi alkotás, egy emberen kivüli szépség, a képet valahogy ugy kell megkonstruálni, hogy az egy ilyen szigoru szerkezetbe, egy szigoru rendbe zárt müvi szépség legyen. Ez természetesen egy tulságosan magas követelmény, de valóban engem ez a kép ébresztett arra, hogy a kép más, mint a termé-

szet. A természetet lefesteni nem lehet, abból még mü nem származik. Szóval a képnek van egy olyan rendje, amely egy emberi alkotás. Tehát ez a kép inditot engem akkor el arra a gondolkozás módra, hogy valamiképpen képet festeni más, mint ahogy addig elképzeltük.

- Azt hiszem, hogy ebben található a magyarázata annak, hogy Szentendrén, a szentendrei festők társaságában rokon törekvésekre találtál, és talán ez kötött a lo éves balatoni munkálkodás után ilyen erős szálakkal Szentendréhez?

- Igen, ez valóban igy van, mert abban az időben, amikor én megismerkedtem a szentendrei festők együttesével, akik mellesleg nekem már régebben is barátaim voltak, de itt a szorosabb kapcsolatok meggyőztek engem arról, hogy azok a törekvések, amelyek itt Szentendrén, a szentendrei festők együttesét jellemzik, engem is szorosan hozzájuk kapcsol. Tehát a közös törekvés, a közös gondolkozásmód, még jobban elmélyitette ezt a baráti kapcsolatot.Ez a szorosabb együttlét, és az azonos törekvések, vagy legalább is hasonló törekvések, visszahatottak rám azzal, hogy igazolták az én törekvéseimet is. Tehát valahogyan ugy éreztem, hogy nyugodtabban és bátrabban is követhetem azt a megkezdett utat, ami hát már a korai időszakomat is jellemezte. És valóban, az a festői látásmód, ami most az én képeimen jelentkezik, az itt Szentendrén alakult ki.

-Persze, ez a rokonság eléggé tág, hiszen Szentendre nem egye-

dül szin és fényfestést, vagy pusztán a konstruktivizmust jelenti.

- Festészetemben felismerhető a művészet folyamatosságában a posztimpresszionista jelleg is, természetelvüség, de azért ezen tulmenően számomra nagyon fontos a mértani elrendezése a formáknak, ami a képnek egy zártabb világát, talán még emberi szempontból is kifejezőbbé tudja tenni, ez a rendezettség. Törekvésem az, hogy ezzel a természeti képpel a valósággal és ennek a mondjuk mértani elrendezésnek az ötvözetével egy vizuális költészetet nyujtsak.

- A Főiskola elvégzése után tanári diplomával azonnal pedagógiai munkát is végeztél, ez a pedagógiai munkásság hogyan kapcsolódott egész alkotói munkásságodba?

- A Művészeti Gimnázium-beli müködésem, amelyik 2o esztendeig tartott, nem mondhatom, hogy elvont a munkától, ugyan ugy dolgozhattam mint most, annak ellenére, hogy 2o órát tanitottam. Azon kivül a növendékeknek a fejlődése, alakulása, munkája, és az ezzel járó munka nagyon sok élményben is részesitett, nagyon sok hasznos élményben, és sok gondolatébresztő élményben is. Négy éve mentem nyugdijba, és nagyon jóleső érzés, hogy sokszor megtörténik az, hogy volt növendékeim személyesen, vagy levélben felkeresnek, tehát a kapcsolatom megvan sok növendékemmel, még azokkal is, akik már mint kész művészet, vagy az iparmüvészet, vagy a képzőmüvészet területén müködnek.

- Szeretnélek megkérdezni, a legközelebbi jövő szándékairól,

terveiről.

- Talán csak arról beszélhetnék, hogy tervbevettem még egy kiállitást, a közeljövőben, körülbelül 1972-re, amikor egy olyan kiállitást szeretnék megcsinálni, amelyben az egész életművemet felvonultatnám. Hát remélem, hogy ezt össze is tudom hozni, és ez körülbelül az én 7o-ik évem idejére esne.

Gölner Miklós festőművésszel beszélgetett Ambrus Tibor.

-o-o-o-o-o-o-o-o-

DEC

Göllner kiállítás

Aránylag kevés a szobor. Ezek részben a látvány megmintázására törekvő akarat, részben az egyszerűbb, összefogóbb formai törekvés eredményei. Erről tanúskodnak *Tápai Antal* József Attiláról és Móra Ferencről készült portréi, *Tóth Sándor* finomművű lemezdomborításai, *Szathmáry Gyöngyi* Furulyázó és Ápolónő szobrai. Az a magasrendű szobrászi igény, amely a látványt formai ütemmenetekkel, finoman vagy erőteljesen ívelő vonalakkal, téralakító tömbökkel szövi át, meg-megcsillan néha a kiállított szobrokon.

Bizonyos, hogy ez a kiállítás művészt és szemlélőt egyaránt arra késztet, hogy komoly összegezéssel mérlegelje a szegedi mesterekkel kapcsolatban az utóbbi évek művészi termését.

*

Göllner Miklós a szentendrei Ferenczy Károly múzeumban rendezte ötödik gyűjteményes kiállítását. Első pillanatra különösen hangzik, hogy a mester „grafikai műveit" látjuk, mert általában Szentendre festészetéről beszélünk. A visegrádi Salamon torony szép grafikai bemutatója azonban és Göllner most kiállított tus- szén- pasztellrajzai és akvarelljei meggyőztek arról, hogy a szép kis dunai város művészetelepén élő, dolgozó festők legjobbjai egyszersmind kiváló grafikusok. Festészetük és grafikájuk nem választható el egymástól, annál is inkább, mert rajzaikban ugyanazok a problémák foglalkoztatják őket, mint festészetükben. Mivel a rajz a kifejezés szolgálatában érzékenyen reagáló eszköz, az alkotót – ezesetben Göllner Miklóst – legbensőbb lényével hozza közelebb hozzánk. Sokat elárulnak e művek nemcsak a képalkotás folyamatáról, hanem közvetlen kapcsolatot teremtenek az alkotó és nézők között. Mennyi igaz szépség fogalmazódik meg ezeken a rajzokon Szentendre látképéből. Ahogyan madártávlatból a Duna vonalát keretező finom dombokat, vagy éppen kanyargó utcák patinás házait közvetlen közelről figyeli! Ez alkalommal azonban nem az atmoszférikus szépségeket tárja elénk, az optikai megfigyelésnél több, mélyebb, elgondolkoztatóbb eredményeket, Vajda Lajos találó szavaival „a dolgok titkos, elvont lényegét" – akarja bemutatni. Mély érzéssel telített vonalai hol erőteljesebbek, hol csaknem teljesen elhalkulnak, vagy folttá szélesedve járulnak hozzá a művészi előadáshoz. Néha bonyolult, kusza vonalak rengetegéből fejlik ki a jellegzetes részlet, a szinte megszemélyesített házcsoport, máskor meg a reneszánsz mesterekre emlékeztető tiszta vonalvezetéssel fogalmazza meg a látottakat.

A szentendrei művészet úgynevezett konstruktív irányában egyéni hangján szólal meg Göllner ez alkalommal is. Szentendrén, ahol ideje nagyrészét tölti, szerencsésen megvalósul a kollektív munkálkodásnak az a fajta serkentő légköre, amely hozzájárul az egyéniségek értékeléséhez, az egymással párhuzamosan haladó művészek szemlélet- és életművének kölcsönös tiszteletbentartásához.

Külön és részletesen kellene írnunk Göllner mesterségszeretetéről, művészi igényességéről és kiváló nevelőmunkájáról. Az előbbiről könnyen meggyőződhetünk, ha értő szemmel figyeljük kiállított képeit, az utóbbiról az ifjú festőnemzedék nem egy jeles tagja tanúskodik, akit Göllner indított művészútjára. Mélységes emberség jellemzi nevelő és művészi munkáját egyaránt. Ez a humánum sugárzik alkotásaiból is, bármilyen egyszerű is téma és címmegjelölésük: Szántóföldek, Kopasz fák, Őszi táj, Vörös háztetők, Fák és házak stb. A tájat nem kényszeríti emberalkotta geometriai idomokba, hanem annak természetes, harmonikus szerkezetét hangsúlyozza. Sajátos líráját ott is érezzük, ahol ezt a téma kevésbé sugallja. Pl. Villanyoszlopok, Hajóépítés, Száradó hálók.

1121

Adalékok

MAJOR OTTÓ

AZ ÉLŐ MÓRICZ ZSIGMOND

Magyar sors-kockákon ez igyen döntődött,
Mind összekerülünk közös mártírhősök
S ha a Lehetetlent nem tudtuk lebírni,
Volt egy szent szándékunk gyönyörűket írni.

Ady: Levél-féle Móricz Zsigmondhoz

Negyedszázada éppen, hogy a második világháború reménytelennek látszó esztendejében, 1942-ben meghalt Móricz Zsigmond. Szeptember negyedikén hajnali órán lélegzett utolsót. Haláltusájához a história adta a kíséretet: bombarobbanást és bombázó gépek zúgását. Ekkor érte Pestet az első légitámadás.

Esztendővel korábban Babitsot temette az ország, s e két halál, azokban az időkben, jelképes értelmet kapott. A modern magyar irodalom aranykorának legnagyobbjai most már valamennyien elhagytak bennünket; a sötét és fenyegető magyar világ még sötétebbé és még fenyegetőbbé vált.

Móricz Zsigmondnak nem kellett meghalnia ahhoz, hogy nagyságára ráeszméljünk. Hatalmas életműve előttünk volt, s hogy mit jelentett ő literatúránknak, életében is felmérték már. Nem a hivatalos Magyarország természetesen, nem az Akadémia és a Kisfaludy-Társaság, hanem Ady, Ignotus, Schöpflin és az arra hivatottak. De létezésének tényével még a hivatal is kénytelen volt szembenézni, sőt megbékülni, mint ahogy nem lehet kétségbevonni egy hegyvonulat létezését és az elemek erejét. Amikor meghalt, megjelent írásainak nyolcvan kötetét hagyta hátra, s mindazt, ami még kiadásra várt. Ilyen terjedelmű, értékű prózai és drámai életmű nincs több nemzeti irodalmunkban, s a világirodalomban is kevés hozzá fogható.

Móricz Zsigmond jelentősége, a század magyar irodalmában, egyedül Ady Endre nagyságával mérhető. Mindketten megélték és megrendítő erővel fejezték ki a nemzeti lét válságát, mindketten eljutottak a társadalmi forradalom vállalásáig; szolidaritásuk a nemzet haladó erőivel harmóniában volt művészi törekvéseikkel, azzal, hogy a magyar irodalmat kiemeljék provinciális helyzetéből. Az ő művészetükben érte be ismét líránk és prózaírásunk Európát és a világirodalmat. Küzdőtársak nélkül ezt nem érhették volna el. Mellettük és körülöttük nagy alkotó egyéniségek egész sora harcolt a magyar művészet és irodalom megújhodásáért. Elég, ha a *Nyugat* első nagy nemzedékére gondolunk,

GÖLLNER MIKLÓS

Új Művészet
2004. März.
XV. évf. 3.

82. old.

Göllner
festő

Göllner festészete pontmegmesz-
szionista iranyzatot képvisel.

SzóKürti Katalin: Képzőmüvészeti Galéria Debrecenben.
Müvészet 1974.október - 20.oldal.

Göllner Miklós, grafikus

Művészek, tervezők, akik az Orsz.M.Kir.Iparművészeti Iskola növendékei voltak 1920 és 1944 kö-t
Göllner Miklós, grafika szakon 54.old

Kenő Ottó: Az Orsz.M.Kir.Iparműv.Iskola/1880-1944/
oktatási rendszere és forrásai 37.old

Műv.Tört.Ért. 1975. XXIV. 1.sz. 89

MDK

Göllner Miklós

Herczeg G.: Vaszary János és az - Ume kiállitás a Hagen-szövetségben. /Bécsi levelek/. Ujság 1928. jan. 15. 6.l.

MDK

Göllner Miklós

Dutka M.: Első séta a IX.Magyar képzőm.kiállitáson.
Magyar Nemzet 1962. ápr. 3o.

Göllner

festőművész

KUT. kiállítása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel. Érdekes interieurje. -

Magyar Hirlap
1930.1.12.

Göllner

festőművész

KUT.Képzőművészek Uj Társasága kiállitása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

8 órai Ujság
1930.I.12.

MDK

Göllner M.

1926. tagja az egyesületnek.

UME 3. kiáll. N.Szal. 1931. febr.

DEBRECEN (Hajdú)

Vörös Hadsereg útja 39. Ház, egye
ta kapualj, 1820 körül.

(Debrecen Vé. MV. Bp. 7951, 73 l)

MDK

Göllner Miklós festőm.

Kut kiáll.N.Szal. Nemz.Ujs.1934.ápr.17. 11.1.

MDK

Göllner Miklós

Szomorufüz, of.

Váci öreg céh-ház, of.

Képzőm.Főisk. ifjusági kiáll. Ernst.Muz. 1924.
4. l.

MDK

Göllner Miklós

Dunaparti füzes, of.

Képzőm.Főisk. ifjusági kiáll. Ernst Muz. 1924.

4. l.

M. D. V.

GÖLLNER Miklós festő

Rajz (Női fej) Repr.

Magyar Nemzet 1960. (XVI.) dec. 25. 13. l.

mDK

Göllner Miklós, festöm.

546. Tájkép. J.l.j. Olf.

Árverési Közlöny. 1929. április. 3. rk. sz. 26. l.

MDK

Göllner Miklós

/g.i./: Szentendre festészete. Magyar Nemzet 1963. okt. 30. 4.l.

MDK

Göllner Miklós

Meghivó Göllner Miklós képeinek 1934.máj.4-én megnyiló kiállitására.

MDK

Göllner Miklós, festőm.

Öreg butorok, paszt.

Napraforgó csendélet, paszt.

Vörösteritős csendélet, of.

Szentendrei Művésztelep juh.kiáll. 1926-56.
Ferenczy K. Muz. Műcs. kiáll.
12 l.

Gőbölyös Miklós
festő

M.D.K.

A Dunakanyart ábrázoló
képeit mutatták be a vándor
kiállításon.

— Dunakanyar a képzőművészetben
Művészet, 1962. december – 45 lap

Göllner Miklós

MDK

Férfiarckép

Nemzeti Szalon 1928. ápr.
Tavaszi Szalon

Göllner Miklós festő M.D.K.

Müve a kiállitáson

/-a/: "Magyar művészek a nagyvilágban"
Kiállitás a Radnóti Klubban
Magyar Nemzet 1964. december 17. 4.1.

MDK

Göllmer Miklós, festő

az UME rendes tagjai közé tartozik.

Az UME I.bp.-i kiállítása.- Nemz.Szal. 1928 febr.

Gällner Miklós.

Csák tanár tanítványa.

Képe szerepelt a Képzőművészeti Főiskola kiállításán, a Műcsarnokban.

Az Est, 1928. Máj. 20

Göllner Miklós
festő

M.D.K

Méltadás – Csorba Tiborhoz
még gimnázista barátság
fűzte Vácról.

Csorba Tibor: Adalék a „Szentendrei művészet"...
Művészet, 1966. junius – 12 lap.

M.D.K.

Göllner Miklós
festő-

Részt vett a II. ker-i találaton.

B.J: Tavaszi tárlat a II. ker. Radnóti-klubban
Művészet, 1966. június - 37 lap.

MDK.

Göllner Miklós

Kiállitási meghivó

Szentendre 1967 juli.16.

MDK.

Göllner Miklós

Kiállitási hir

Pestmegyei Hirlap 1967 juli.18.

Gallner Mikl6s

Kindlitkei bir

Postmegyei Hirlap 1967 jan.18.

MDK.

Göllner Miklós

Kiállitási hir

Népszava 1967 juli.18.

Göltner Miklós

restaurátor

Kut. Kipzáruvászek és Térgasiga kiállítása - Nemzeti szalonban - Kipével szerepel. Nagyon komoly eredményeket ér el ténystudiumain. -

Magyarország
193[illegible].I.1[illegible].

Göllnek miklós

Kiállítása nyílt festményeiből a ~~[illegible]~~ Fényes Adolf teremben

Nagmaros 1965 nov. 6.

Göllner Miklós

Szerepelt a KUT és MME közös tárlatán.

8 ó lépség 1932. XI. 6.

MDK

Göllner Miklós,

Tél, o.

Téli Tárlat 1964, Székesfehérvár

F.E.

Gällner Miklós.

Az U. M. E. bemutatkozó kiál-
lításán képe szerepel.

Esti Kurir, 1928. febr. 21.

Gállner Miklós.

a Művészeti Szalonban, az UME bemutatkozó kiállításán művei szerepel.

az Est, 1928. febr. 19.

Gollner Miklós festőművész

Magyar Posztimpresszionisták kiállitása - Könyves Kálmán r.t.Arany János utcai kiállitási tetmében - képével vesz részt

Nemzeti Ujság 1931.X.2.

Göllner Miklós
festő

M. Dk.

Kiállította képeit a magyarosi
találon.

Szabó György: Találat Magyarosról
Élet és Irodalom, 1966. aug 6. – 9. lap

Gallner Mihály

Csák tanítványa.

Munkáját szerepel a Képzőművészeti Főiskola kiállításain, a Műcsarnokban.

Nemzeti Ujság, 1924. május 20.

M.D .K.

Göllner Miklós festő

Művei a kiállitáson

Tavaszi Tárlat a Rednóti Klubban

Magyar Nemzet 1966. ápr. 7. 7.1.

MDK.

Göllner Miklós

Nagymaros 66 kiállitás meghivója

Göllner Miklós festőművész

N.U.930.V.4.
N.U.930.V.3.

— **Uj kiállitás.** A Kovács-Szalon idényzáró tárlatán *Göllner* Miklós néhány nagyon előkelő pasztelképet mutatta be. A fiatal müvész megtalálta és kifejlesztette azt a technikát, amely a pasztel könnyedsége, lazuros kezelése mellett is tartalmat és jelentőséget tud adni a képeinek. Az expresszionisztikus felfogással és impresszionisztikus kezeléssel Göllnernek sikerült elérnie, hogy tájképben és kompozicióban is egyenértéket adjon az olajképpel. Levegősen könnyed szinek és az emlékezésnek valami sejtelmesen imbolygó rezonanciája adja meg Göllner képeinek karakterét, amely egyéniséget és tehetséget jelent. Szerepel a tárlaton *Sajó* Edith is néhány orientális izü faszoborral, melyek nincsenek ugyan egészen tehetség hiján, de inkább egy-egy bizarr ötletet, mint a plasztikai artisztikum mélységeit szolgálják. *(m.)*

N.U. 23e.V.4.
N.U. 23C.V.3.

Göllner

Tehénpásztor c. műve nagyjel a KVT kiállításán a Nemzeti Szalonban (emlitve)

Magyar Hirlap 1937 IV. 4

Göllner Miklós

"K.U.T." kiállításán a Nemzeti Szalonban szerepelt.

Mo.934.IV.15.

Göllner Miklós

"KUT" kiállításain a Nemzeti Szalonban szerepelt.

Ujság 934. IV. 15.

Göllner Miklós

"K.M.T." kiállításain a Nemzeti Szalonban "Falu"- c. munkájával szerepelt.

PH.934.IV.15.

Göllner

"K.U.T." kiállításán a Nemzeti Szalon-
ban képével szerepelt.

8.ó.u. 934.IV.15.

Göllner Miklós

Parantolat ábrázoló művekkel szerepel a KUT kiállításán a Nemzeti Szalonban

Nemzeti Lipóg 1937 IV. 4

Göllner Miklós

Szerepel a KUT kiállításán

a Nemzeti Szalonban

Pesti Napló 1937 IV. 4.

Göllner Miklós

"K.U.T." kiállításán a Nemzeti Szalonban képeivel szerepelt.

NU.934.IV.17.

Göllner Miklós festő

"KUT." kiállításán a Nemzeti Szalonban szerepelt.

PN. 934. IV. 15.

Gölner Miklós festő M.D.K.
Göllner

kiállitása a Fényes Adolf-teremben

Npaló

Magyar Nemzet 1965. nov. 4. 4.l.

Gollner Miklós
festő.

Mozgalmas utcaképet
mutatta be a tárlaton

Vidos Zoltán: A Radnóti klubban rendezett ...
Dűvesút, 1970. jelmez - 38 lap.

M.D.K.

Göllner

és Kántor művészek müveivel kapcsolatban irja Perneczky Géza a Szentendrei Festők Tárlatáról szóló kritikájában: "A topográfiailag meghatározott Szentendre Kántos Göllner képeiben érte el legfigyelemreméltóbb teljesitményeit."

Élet és Irodalom, Bp. 1969. szept. 13.
XIII. évf. 37. sz. 9. lap

Göllner Miklós
festő

M.D.Y.

A Fenyes Adolf teremben rendezett tárlatán bemutatta a „Tükrözidő maiak" (repro) c. képét, a „Műterem-sarok" c. képét a tölbi között.

Lengyel Géza: Göllner Miklós festő- és grafikus kiállítása a Fenyes Adolf teremben.

Művészet, 1966. julius - 42 lap.

Göllner Miklós
festő

M.D.K

A művész 1902-ben született és
ez a negyedik kollektív kiállítása.
Ezekig tanított a képző és iparmű-
vészeti gimnáziumban.

Lengyel Géza: Göllner Miklós festő- és grafikus kiállítása
a Ferenczy Adolf teremben
Művészet, 1966. július – 42 lap.

HIREK

Zivatarok a Dunántúl, szép idő az Alföldön

A Meteorológiai Intézet jelenti augusztus 24-én délben:

A Földközi tenger északnyugati partvidékén újabb eső- és zivatarterület fejlődik ki és ezzel kapcsolatban már az Alpok egyes részein is megindult a csapadékképződés. A hőmérséklet magas volta miatt a csapadék még háromezer méter magasságban is nem hó, hanem eső alakjában hull le. Közép-Európa többi vidékén száraz az időjárás. Az éjjeli lehülés különösen az Alföldön volt erős, a talajmenti rétegben általában 8 Celsius fokig terjedt. Erősebb hajnali ködöt Székesfehérvárról jelentettek.

Budapesten 24-én

délben a hőmérséklet 25 C fok,

a tengerszintre átszámított légnyomás 761 milliméter, mérsékelten süllyedő irányzatú.

A Balaton vizének hőfoka ma reggel Siófokon 19, Balatonkenesén 20, Balatonfüreden, Balatonbogláron és Keszthelyen 21 Celsius fok volt.

Várható időjárás a következő 24 órára:

A dunántúli megyékben és a főváros környékén felhősödés, több helyen zivataros eső, az eddiginél enyhébb éjszakai és valamivel alacsonyabb nappali hőmérséklet, élénkebb déli és délnyugati szél. Keleten még kevés lesz a felhő és alig változik a hőmérséklet.

— (Castiglioni nem ment tönkre, csak fizetési zavarai vannak.) *Bécsből* jelentik: Nagy feltűnést keltett legutóbb, hogy *Castiglioni* Camillo bankár ellen 8000 sillinges adótartozás miatt végrehajtást rendeltek el. Castiglioninak *hárommillió sillingre* becsült palotája van Bécsben, amelyet azonban nem tud megfelelő áron eladni; ugyancsak nem sikerült magyarországi birtokát parcelláztatnia, amire néhány hónap előtt kísérletet tett. Bár *Castiglioni* vagyontárgyai erősen meg vannak terhelve, a legutóbbi időkig az a felfogás élt a köztudatban, hogy a jelenleg Milánóban élő bankár *nem ment tönkre, csak fizetési zavarai vannak.*

— (Orvosi hír.) *Weidlinger* Imre dr. belgyógyász, poliklinikai asszisztens külföldi útjáról visszaérkezett. Károly körút 5. sz. (320—88).

Friedrich László dr. főorvos rendelését gyomor-, bél- és emésztőszervi betegek részére ismét megkezdte. V., Vilmos császár út 72. 4—6-ig. T. 231—68.

Millenáris sporttelep
Szabó József ucca és Thököly út sarok
Augusztus 24-én, szombaton este ½9 órakor és 25-én, vasárnap délután 4 órakor
Magyar–Osztrák
válogatott kerékpáros mérkőzés
Filléres helyárak!!

— (Gázolt és megszökött egy autó.) *Szolnoki* távirat szerint *Schreier* Gellért *bécsi* mérnök pénteken reggel gépkocsin *Szentesről Budapestre* utazott. *Kunszentmárton* és *Cibakháza* között az országúton több sebből *vérző, súlyosan sérült embert talált.* Felvette autójára és behozta a szolnoki kórházba. Az életveszélyesen sérült ember a kórházban néhány percre magához tért s ekkor elmondotta, hogy *Szarvas* Ferencnek hívják, 45 éves szentesi cipészsegéd s gyalog igyekezett haza Szentesre. Útközben az országúton egy *személyautó elütötte. A gázoló gépkocsi után megindult a nyomozás.*

— (Utazás egy fürdőkádban.) Az ausztráliai szövetségi hatóságok elhatározták, hogy nem deportálják Bertil *Hjelstrom* kadettet, aki megszökött a C. B. Pedersen nevű svéd hadihajóról és *100 mérföldes tengeri utat tett meg egy fürdőkádban.* Végül is Queensland északi csúcsán kötött ki. Hjelstromnak el kell hagynia Ausztráliát, de ha a jövőben rendelkezni fog a bevándorlóktól megkövetelt pénzösszeggel, letelepedhetik az országban.

— (Elítéltek kilenc bresti zavargót.) *Brestből* táviratozzák: A bíróság ma ítélkezett több tüntető ügyében, akik résztvettek a legutóbbi zavargásokban. Kilenc vádlottat hat héttől két hónapig terjedő elzárásra ítélt.

Vasárnap Tihanyban

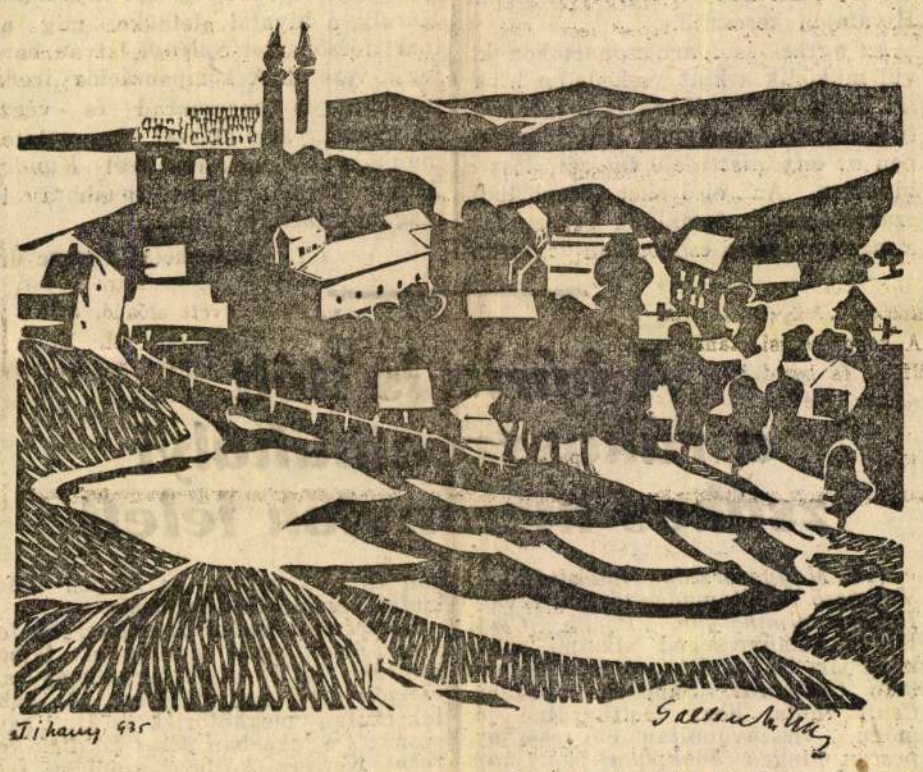

(Göllner Miklós linoleummetszete)

— (Óriási érdeklődés az ujságírók mai »Gála-Estje« iránt.) Az a szinte példátlan érdeklődés, amely az ujságírók *szombat esti gála-mulatságát* kíséri, minden jel szerint az idei nyár egyik legszínesebb és legnagyobb szabású ünnepélyévé avatja az *Angol Park* szombatesti díszhangversenyét. *A parádés műsor, a színészek névsora, a rengeteg ötletes mulatság,* mind biztosítéka annak, hogy Budapest egy estére elfelejti minden búját-baját és a közönség az ujságírók Gála-Estjén csak nevetni és szórakozni fog. *A grandiózus műsor* egyik szenzációja: *Anday* Piroskának, a bécsi Staatsoper világhírű magyar énekesnőjének fellépte lesz, aki cigányzenekar kíséretében fog az Angol Park szabadszínpadán énekelni. A műsor egyébként *már ma, szombaton délután három órakor* kezdődik a *gyermekek* szórakoztatásával, folytatódik *este nyolc órakor díszhangversennyel,* majd éjfél után a tehetségkutató hangversennyel és *tüzijátékkal* és tart a késő *hajnali órákig,* minden számottevő pesti művész felléptével. Belépti díj egy pengő, gyermekek részére harminc fillér, külön ülőhely egy pengő. A bevételt a Magyar Ujságírók Egyesületének özvegy- és árvaalapjára fordítják.

TELEK két uccára, Légrády Károly ucca 40. sz. és Felka ucca, teljesen adómentes, 210 □, 44 méter fronttal, **olcsón eladó.** Bővebbet telefon: 96-6-34

— (Beszélő könyvtár.) Lord *Nuffield,* az ismert angol automobilgyáros a vakok országos intézetének 5000 fontsterlinget adományozott »beszélő könyvtár« alapítására. A könyvtár hanglemezekből fog állani. Eddig 25, hanglemezekre felvett könyvet szereztek be lord Nuffield adományából.

— (Hét halottja van az angol bányászszerencsétlenségnek.) *Londonból* táviratozzák: A York grófságban fekvő *Southkerbyben* történt bányarobbanás öt sebesültje meghalt, úgyhogy a halottak száma *hétre emelkedett.* Több sebesültnek igen súlyos az állapota.

— (Bajtársi találkozó,) A volt cs. és kir. 4. és 18. hegyitüzérezred, valamint a később lett 31—32. egyesített hegyitüzérosztály kötelékében a háború alatt szolgált bajtársakat felkérjük rongkülönbség nélkül, hogy *augusztus hó 26-án este 8 órakor* VIII., Népszínház ucca 15. szám alatti (Malosik) vendéglő kerthelyiségében tartandó bajtársi találkozóra megjelenni szíveskedjenek, *esetleg címüket közöljék a rendezőséggel.*

Virágkiállítás jegyek 1.— P helyett 60 fillér
Az Est-lapok jegypénztáránál, VII., Erzsébet körút 20 és Gereben, V. kerület, Vilmos császár út 62 szám

— (Damaszkuszi csendélet — budapesti szemmel.) Egy pesti táncosnő, aki most már közel egy éve a »hirhedt« Keleten van szerződésben, budapesti ismerőseit levélben tájékoztatja az ottani viszonyokról. Damaszkuszi élményeinek és tapasztalatainak egy részét tükrözik vissza a levél következő részletei:

— Legutolsó levelem óta *Cipruson* és *Rodiban* dolgoztam, *most Damaszkusban vagyok.* Utazás közben a hajó egy-egy napot *Haifában* és *Jaffában* időzött és így alkalmam volt Palesztina két legnagyobb városát megtekinteni. *Gyönyörű és nagyon érdekes volt a már Kelethez szokott szememnek ezt a két modern várost látni.* A piszkos, szűk uccák helyett széles aszfalt autóutat és a düledező házak helyett modern épületeket. *Maga Palesz-*

A magyar külkereskedelem új alapjai

A kiviteli és beviteli kontingenseket a Külkereskedelmi Hivatal teljes hatáskörrel osztja föl — Önálló ipari csoport Az alkalmazottak 10 százalékát elbocsátják

(A Magyarország tudósítójától.) Mintegy másfél hónappal ezelőtt jelent meg *Kunder Antal* mérnökkari [illegible] *Külkereskedelmi Hi-*

mélyi változásokkal nem igen jár. A leglényegesebb változás az, hogy megszervezik *a hivatal önálló ipari csoportját*, amely az ipari kivitel alaposabb adminisztrálását, fejlesztését és áttekinthetőbb vezetését teszi lehetővé. Ezalatt a következőket kell érteni:

Egyáltalában nem mindegy az, hogy az ország *milyen ellenértékért* exportál, *kliringmegállapodás alapján e, vagy nemes devizákért* és hogy a kivitel ellenértéke ténylegesen a mi rendelkezésünk alá kerül, vagy pedig finánepengő ellenében exportálunk, amit azután *a hitelezők kielégítésére fordítanak.* Mindezekkel a kérdésekkel eddig nem foglalkoztunk behatóan. A jövőben ebben a tekintetben, éppen úgy, mint a mezőgazdasági kivitelnél, *tiszta képet* óhajt nyerni a kormány a Külkereskedelmi Hivatalon keresztül.

Az agrár- és ipari csoportokon kívül működik a külkereskedelmi hivatal keretében továbbra is *a lebonyolító csoport*, amelynek tulajdonképpen *az adminisztráció intézése* lesz a hivatása. Az első két csoportban szakreferensek foglalnak helyet, így a mezőgazdasági csoportban *az agrárcikkek fajtái szerint* (gabona, élőállat, magvak, bor, baromfi, stb.), az *ipari csoportot* is szakmák szerint osztják fel (vas, fém, bőr, textil, kémiai, stb. szakmák). A harmadik csoportban dolgoznak az *adminisztrátorok*, akiknek feladata a *megállapodások technikai lebonyolítása.* Természetesen szorosan együttműködnek az első két csoporttal.

Az átszervezés bizonyos mértékű *személyzeti változást* is előidéz. A Külkereskedelmi Hivatalnak a külszolgálatban dolgozó munkaerőkkel együtt *körülbelül 250 alkalmazottja volt.* Az átszervezés első etapja *az alkalmazottak körülbelül 10 százalékának elbocsátását tette szükségessé*, de értesülésünk szerint az igazgatás *további leegyszerűsítése* várható.

Az agrárcsoport vezetője *Bárányos* Károly, a hivatal alelnöke, míg az ipari főcsoportot *Splényi* István báró fogja vezetni. A kompenzációs iroda továbbra is megmarad és végzi a nyersanyagellátással kapcsolatos munkákat. Ennek vezetését *Kunder* Antal kormánybiztos továbbra is magának tartotta fenn.

Vásárhelyi Ferenc dr.

A kúria is ítélt a rákosszentmihályi zsákos merénylők felett

(A Magyarország tudósítójától.) Vakmerő rablótámadás történt tavaly *Rákosszentmihályon.* Ifjabb *Csuti* István kőművessegéd alkalmi munkára járt be a Rákosszentmihályon lakó *Gotthardt* Sándorné házába. *Csuti* tudta, hogy Gotthardtné jómódú, visszavonultan élő asszony, *postán minden hónapban pénzt kap. Csuti* felesége jóbarátságban volt egy *Hirsch* Istvánné nevű asszonnyal, akinek férje a kommün alatt elkövetett cselekmények miatt a szolnoki fogházban ült.

Hirschné férjének védőt akart fogadni, *ezért pénzre volt szüksége.* Megbeszélték *Csutival* és annak feleségével, hogy *kirabolják Gotthardtnét.* Mult év júniusában egyik este elindultak az úriasszony kirablására. *Csutiné férje ruháiba öltözött. Zsákot* is vittek magukkal arra az esetre, ha Gotthardtné ellenkezne vagy kiabálna, úgy *doronggal leütik és a zsákba gyömöszölik.* Bemásztak a villa ablakán és rátámadtak az éppen lefeküdni készülő Gotthardtnéra.

Hirschné a zsákot az úriasszony fejére húzta, majd doronggal fejbeütötték *Gotthardtnét*, úgy hogy az *eszméletlenül* rogyott össze. A rablók ezután megkötözték az ájult asszonyt s a lakásban *pénzt kezdtek keresni.* Keresés közben azonban *feldöntötték az asztalon álló lámpát*, a szobában *sötétség* keletkezett, amitől megijedtek és elmenekültek. A rendőrség csakhamar elfogta a rablókat.

A törvényszék ifjabb *Csuti* Istvánt 8 évi, *Hirsch* Istvánnét 7 évi fegyházra, *Csutinét* pedig 1 évi és 6 hónapi börtönre ítélte. A tábla *Csuti* és *Csutiné* büntetését helybenhagyta, *Hirschné* büntetését azonban 5 évi fegyházra szállította le.

A kúria *Töreky* tanácsa mai tárgyalásán a tábla ítéletének *Csutinéra* és *Hirschnére* vonatkozó részét helybenhagyta, míg *Csuti* büntetését 6 évi fegyházra mérsékelte.

A belügyminiszter jóváhagyta Újpest új szerződését a Phöbusszal

(A Magyarország tudósítójától.) A vízvezeték után Ujpest világítási kérdésében is döntött a belügyminiszter. *Jóváhagyta a képviselőtestületnek sok vita után hozott határozatát*, amellyel a város a villamosáramszolgáltatás tekintetében *új szerződést köt a Phöbus szal.*

Az új szerződés többféle előnyt biztosít a város és a fogyasztó közönség számára. Most már általános érvénnyel életbelép a Phöbusszal külön megállapodást kötő feleknél próbaképpen bevezetett *háztartási tarifa*, amelynek értelmében bizonyos árammennyiség elfogyasztása után a többletet körülbelül harmad áron kapja a fogyasztó.

A város 1934 január 1-től visszamenőleg *15.000 pengővel több részesedéshez jut*, úgyhogy *most egyszerre 30.000 pengő folyik be ezen a címen a közpénztárba.* Végül *a közvilágítást szolgáló lámpák számát 15 százalékkal szaporítja* a új szerződés szerint a Phöbus.

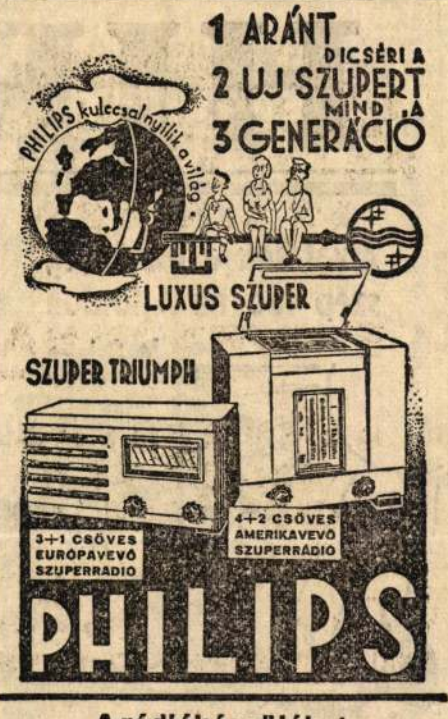

A rádiókészüléket készségesen bemutatja:

Sternberg

Magy. kir. udv. hangszergyár
VII., Rákóczi út 69.

Messzelátó

Hollywood. Carrie *Thatcher* filmszínésznő, aki zavartalanul boldog házasságban él George Barbier filmszínésszel, *három szabályt* ajánl azoknak a nőknek figyelmébe, akik meg akarják őrizni házasságuk boldogságát. A szabályok a következők: 1. Soha ne zavard a férjedet újságolvasásnál. 2. Soha ne mondj ellent a férjednek, ha ellentmondásodat nem tudod logikus érvekkel alátámasztani. 3. Ha új ételt főzöl neki, ne nézz rá fenyegető arccal, hogy ne merjen kifogásolni. E három szabályhoz a boldog férj még egy negyediket fűzött, a férjek számára: Mindig legyél úr a háznál!

•

Madrid. *Don Quijote* szélmalmai nemsokára nyomtalanul eltűnnek. A Manchában, a búsképű lovag szülőföldjén egyik szélmalmot a másik után bontják le. Helyükbe gőzmalmokat építenek. A lebontott szélmalmokat állítólag a világ parlamentjeiben fogják felállítani.

•

Berlin. A »Durchbruch«, a német hit. mozgalom lapja írja a következőket: »A Németországban élő 15.000 szerzetes, 84.000 apáca és 21.000 világi pap hazaáruló, mert ezek a csuhások nőtlenségi fogadalmuk folytán nemzedékenként több mint 400.000 gyermektől fosztják meg a német népet.« Ahány ház, annyi szokás. Amerikában például van egy egyesület, amely anyagi és erkölcsi támogatást nyujt azoknak, akik nem akarnak gyermeket.

minősége felhasználható elvül szolgálhat a művészet új útjain, és tán egy kicsit Ariadne fonalául is a közönség számára, az utak esetleges labirintusában.

A szentendrei művésztelep szellemi éghajlata inspirálja, és derűsre hangolja a fenti — amúgy is időszerű — gondolatokat: ott megvalósult a kollektív munkálkodásnak az a fajta serkentő légköre, amely hozzájárul az egyéniségek érleléséhez, az egymással párhuzamosan haladó művészeti szemlélet és életművek kölcsönös tiszteletben tartásához, s a hivatástudat kollektív erkölcséhez. De ezen felül — ezek a „kertészek" — Barcsay, Czóbel, Fónyi, Ilosvai-Varga, Kántor, Kmetty, Miháltz, Pirk — hogy csak az alapító gárdából említsünk neveket — nem szakadnak el a földtől, művészetük gondosan megmívelt talajától, azon megvetett lábbal, biztosan állanak, és így, innen érzékelik, fáik gyümölcsében, földi zamatában a kozmosz sugarait.

B. Supka Magdolna

A NÓGRÁD MEGYEI KÉPZŐMŰVÉSZEK

néhány éve alakították meg a Magyar Képzőművészek Szövetségének helyi munkacsoportját, és a megyeszékhelyen, Salgótarjánban azóta rendezett kiállításaikkal mindjobban bebizonyítják, hogy képzőművészetünk egyre terebélyesedő fájának újabb életképes ága növekedhet ezen a vidéken, ha kellő figyelmet és gondot fordítanak rája mindazok, akik fejlődését elősegíthetik. Nagy célunk, a képzőművészeti kultúra közkinccsé tétele igazán csak akkor valósítható meg, ha számos helyen sikerül olyan képzőművészeti gócokat, bázisokat teremtenünk, szerte az országban, amelyek a vonatkozó központnak és vidékének kulturális életébe szervesen bele tudnak épülni. Ahol a helyi szervek is megfelelő erkölcsi és anyagi támogatásban részesítik az odavalósi képzőművészeket, ott ez megvalósítható. Így a helyi lakosság is egyre inkább magáénak érzi és számon tartja képzőművészeit; a képzőművészet pedig kulturális életszükségletévé válik. Legjobb példák erre: Hódmezővásárhely, Szolnok, Miskolc. Minden feltétel megvan rá, hogy Salgótarján is ilyen jelentős képzőművészeti centrummá fejlődjék: megyeszékhely, rohamosan fejlődő város, az ország egyik ipari központja.

A városi kultúrotthonban idén rendezett kiállításuk arról tanúskodott, hogy a Nógrád megyei képzőművészek közt vannak — éppen Salgótarjánban élő — olyan tehetségek, akikre a fenti szempontból lehet építeni. A csoport erősségét elsősorban néhány fiatal festő jelenti, a kiállítás karakterét az ő műveik adják meg. Problémát okoz, hogy hangvételük elütő a dolgokat „élethűen" visszaadó, megszokott ábrázolásmódtól, mert a formákat tömörítve-összefoglalva, a színeket pedig felfokozva jelenítik meg témáikban. Noha képeik tárgyát csaknem mindig az ottani dolgozó emberek életéből és környezetéből merítik, a szokatlan ábrázolásmód következtében a helyi közönség és e művek közötti kapcsolat még jóideig problematikus lesz. Ám csupán idő és munka kérdése, hogy valaki egyaránt megláthassa és megérthesse a művészi értéket, mint például id. Szabó István magától értetődő realitású faszobraiban, mindpedig pl. Czinke Ferencnek és Mustó Jánosnak a valóságot „átíró", modernebb szemléletű képeiben. Id. Szabó István ábrázolásmódja nem okoz problémát a szemlélőnek, hiszen az még a múlt századi leíró realizmusban gyökerezik. A faszobrászat e kitűnő művelője hat alkotásával szerepelt a kiállításon. És kivált a többi közül a gyermekét tartó anyát ábrázoló szép műve, éppen a gyengének ki. (Öntés az acélgyárban, Adagoló munkás, Szénosztályozó). A fogalmazás sallangtalan egyszerűsége és kifejező tömörsége következtében fenségesen monumentális az Erőmű című, gouache-sal színezett krétarajza is, amelyen a hűtőtornyok és a kémények statikus nyugalmának s a dombos táj hullámzásának ellentétét hangsúlyozva teremt dinamikus feszültséget. Ez a sommásan szerkesztő képalkotó elv rendkívüli festői hevülettel párosulva jelentkezik Mustó János olajfestményein. Széles, lendületes ecsethúzásokkal festett képeit nagy, többnyire sistergően tüzes színtömbökből építi fel, s ezeket helyenként vastag fekete kontúrokkal tagolja. Mintha Munkácsy lobogó festői vehemenciája és Barcsay

Göllner Miklós: Szántóföldek — Champs — Пашни

den összefoglaló, a nagy formai összefüggéseket finoman érzékeltető megfogalmazás következtében; ez a formai tisztaság és nemesség biztosítja az anya és gyermeke közti szeretetteljes kapcsolat kifejezésének emelkedetten költői hangját.

Legtöbb, sokat ígérő tehetséget az említett két fiatal művész munkáiban láttunk. Czinke Ferenc méltán kapott Derkovits ösztöndíjat az idén. Három nagyméretű monotípiáján a munkaábrázolás pátosza, a dolgozó ember és a munka szépségének kifejeződése meggyőző, mert kifejező eszközeinek természetéből és erejéből fakad. A részletekkel nem törődő rajzi összefoglalásai tartalmasak, körvonalai és fekete-fehér felületei a mondanivaló lényegét szuggesztíven hangsúlyozzák, súlyos biztonságot, vagy sodró lendületet, erőt fejezszigorú konstruktivitása ötvöződnék ebben a fiatal tehetségben. Mustó János a látványt így a művészi látomás magas szférájába emelve tükrözteti, s lelkesen és céltudatosan tár fel, varázsol elő új szépségeket a gyárak hétköznapi világából (Gyári udvar, Üveghúzás, Gyárrészlet). — A harmadik fiatal salgótarjáni festő Pataki József, szintén tehetséges, de festői karaktere még nem eléggé határozott; erre vall Gyümölcsszedés c. kompozíciójának Domanovszkyhoz való modorbeli kötöttsége. A Beszélgető bányászok és az Acélgyár c. vásznain viszont egyrészt a beszélgetők egymásra figyelésének koncentrált kifejezésével, másrészt a gyár rálátásos látképének jó ritmusú, diagonális hangsúlyú kompozíciójával tesz tanúságot tehetségéről. — Az idősebb generációt Iványi Ödön és Farkas András képviselte: utóbbi

1962 AUG
MŰVÉSZET
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

három finom grafikájával tűnt ki. Iványi munkásságának éppen a megyei munkacsoport létrejötte adott új lendületet; kulturált festő, fiatalos hevülettel alkotott képei ugyancsak figyelmet érdemlő művészi színvonalat jelentettek a kiállításon. A valóságot ő is „átkölti" a kifejezés érdekében: az olykor darabosan, de mindig nyomatékos kifejező szándékkal megformált festményein a szépen harmonizált, felfokozott színek hangulatteremtő erejének jut a fő szerep, s művein ma még a táj, a természet sugallata az erősebb, az emberábrázolás ennek rendelődik alá, noha érezhető célja lelkesülten vallani a természettel viaskodó, benne munkálkodó emberről (Munkába menők, Külszíni fejtés, Szőlőkapálók, Szénagyűjtés). — A kiállított kisebb igényű képek is ízléssel és sok ambícióval létrehozott munkák; ezek többnyire rajzpedagógusoktól valók.

Tehát mindez azt mutatja, hogy a Nógrád megyei munkacsoport rövid pár éves működése alatt figyelmet és gondot érdemlő képzőművészeti életet serkentett ott, ahol ennek eddig nem volt helyi hagyománya. Csak ügyelni kell rá, hogy a munkacsoport erősségét, magját jelentő fiatal talentumok sonloan — a fővárosi és [illegible] szei is szívesen vesznek részt az itteni kiállításokon, s idővel országos jelentőségű képzőművészeti eseménnyé válhat egy-egy tárlat Salgótarjánban.

Székely Zoltán

CSERNÓ JUDIT, ILLÉS ÁRPÁD ÉS LÁSZLÓ GYULA KIÁLLÍTÁSA

A XIII. kerületi Pedagógus Szakszervezet kultúrotthonában rendezték ezt a kiállítást. Sajnos csak egy székekkel telezsúfolt, valószínűleg előadóteremnek használt szobácskában, ami ugyan semmit sem vont le az összegyűjtött művek értékéből, de az anyag méltóbb elhelyezést is nyerhetett volna. Azonban így is nagy sikere volt, amit a vendégkönyv bejegyzései is mutatnak.

László Gyula tájképei olaszországi tanulmányútjáról tanúskodnak. Merész, kontrasztos színkezelése szépen egészíti ki a lendületes, erőteljes formákat. Megörökítette útjának állomásait, Velence, Firenze, Fiesole házait, utcáit, a római katakombakertet, de kár, hogy emberekkel kapcsolatos élményeiről nem számol be. Vajon ez a műfaj, a tájkép áll hozzá a legközelebb? A színskála hangossága az olasz temperatúra függvénye lehet, mert egyetlen képe, amely nem kint keletkezett, a legsikerültebb, egészen más hangulatot kelt. A Külvárosi novemberen a színeket a jellemzés legjobb eszközeként használva, a sárgásvörös alaptónusban hidegen fénylő fehér és sárga foltokkal, a mozgásérzetet beleadó, benyúló faágakkal rideg, hideg, kedvetlen és kietlen hatást ér el.

Változatosabb tematikával áll elénk Csernó Judit. Legérdekesebb alkotásának a Nyüst befűző nők című képe látszik — a monumentális nőalakok tömbszerűségével ellentétet képez, de egyszersmind kiegészítő jellegű is az az aprólékos munka, amelyet végeznek. Bensőséges hangulatot áraszt a Szentendrei udvar, de a színhatás erőteljessége — valószínűleg Csernó Judit egyéniségéből kifolyólag — belső dinamikát ad a műnek. Ez nem az a szokásos lágy napsütés, szelíd mozdulatlanság, békés nyugalom, amit a Duna menti kisváros nevéhez szoktak asszociálni. Angyalföldi gyárudvarának ismétlődő függőleges vonalai tagolják, és a biztonság, állandóság, erő érzetét kölcsönzik a képnek. A vörösbarna árnyalatainak gazdagságát aknázza ki a Kapu. A ház ábrázolt részletei s maga a kapu teljesen betöltik a rendelkezésre álló teret. A néhány, nagy, kevéssé tagolt felület, a zárt formák önállóságuknál fogva, kissé, nem bántóan eltávolodnak a tematikus lényegüktől. — Kedvelt okker-sárga-vörös színhatásában lett egység a Táj házzal, de bizonyos színbeli tagoltság, amely nem zavarta volna a hangulati egységet, javára vált volna a képnek. Dinnyés csendéletén nagy, Cézanne-os formák erősítik a térbeliséget.

Vele szemben Illés Árpád könnyedén eltávolodik a valóság három dimenziójától egy nagyon finom, légies szürrealizmus felé. A Fák I. és II. vastag törzsein az ég felé táruló ágak, mint kitárt kezek, felnyúló karok merednek. József Attila jut az eszünkbe: „Ágak, karok nyúlnak: minden hatalmat!" Illés Árpád fái azonban nem ezt a harcrakészséget, nem a jogos megillető jussért való síkraszállás bátorságát mutatják. Az ágak itt majdnem reménytelenül állnak a kiszolgáltatottság magányában. A Gulácsy emléke kísért — címe roppant találó, a kísértet lényegéhez híven halvány. A Díszlettervek I.: hűvös, lezárt, egymás mellé helyezett nyugodt, szinte szenvtelen formák, várják a köztük lejátszódó cselekményt, melyet szolgálnak.

A Díszletterv III.-on színes geometrikus síkokká bomlanak a falak, felbontva a hétköznapi kereteket. A fa karszerűen előreugró ágai, Illés Árpád kedvenc motívuma, amely a nyitott ablak irányába mutat, drámaibb feszültséget ad. A varázsló asztala c. képen a síkok, színek, formák variálódását magyarázza a téma, a misztikus, mágikus lehetőségek, a varázsló tevékenységének várható eredményei: az egész környezet szétbontása és egy új rend szerint történő összekomponálása. Az Atomháború már az eredeti környezet felbomlását tükrözi, megszűnt vele együtt a Rend, az ember kezenyoma is. Valódi magárahagyottságot mutat, olyan világot, amelyben az egymagára utalt ember-maradék kétségbeesett tehetetlenséggel ül a valaha-volt város romjainál. Ez valóban szür-reális, hiszen már valódi realizmus: embereknek cselekedeteik által koordinált világa nincs is!

A Tóparti város nem teljesen önkényesen tagolt felületeivel és élénk színeivel bizonyos meseszerűséget sugároz; kis feloldódás az előző mélységei után.

A bíztató kezdet és a már nagyobb múltra visszatekintő mű még sok mindent kell hogy számunkra tartogasson, hiszen ezek a festők már letették a garast a művészet asztalára. Várjuk a folytatást!

Szatmári Gizella

MŰVÉSZET

A MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZEK SZÖVETSÉGÉNEK FOLYÓIRATA

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG:
ARADI NÓRA, D. FEHÉR ZSUZSA, ÉK SÁNDOR, FARKAS ZOLTÁN, GÁBRIEL FRIGYES, POGÁNY Ö. GÁBOR
Felelős kiadó: NEMES BÉLA, a Képzőművészeti Alap Kiadóvállalat igazgatója
Felelős szerkesztő: POGÁNY Ö. GÁBOR * Műszaki vezető: SZEDLÁK GYÖRGY * Műszaki szerkesztő: SÜTŐ LÁSZLÓ
Szerkesztő: SOLYMÁR ISTVÁN
A szerkesztőség címe: Budapest VII. Kertész u. 36. Telefon: 427-378
Készült az MSZ szabvány szerint, 23,5×31,5 cm alakban, 48 oldal terjedelemben, 7200 példányban
621902 Athenaeum Nyomda. Felelős vezető: Soproni Béla igazgató. A képanyag mély-, a szöveg magasnyomással készült.
Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető a Posta Központi Hírlap Irodánál (Bp. V. József nádor tér 1.) és a postahivataloknál
Előfizetési díj 1/4 évre 30,— Ft. Csekkszámlaszám: egyéni 61,280, közületi 61,066

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1965 — 8.

MAGYAR GRAFIKA

Göllner Miklós

1024 *Göllner Miklós: Táj, szénrajz*

Egyszerre furcsa hang ütött r
Mi bajod van az ártatlan
Vérszagra vágyol tücsök
Hős akarsz lenni, hogy v
védtelen vadnak habos v
Kár volt dalolnod kedves
jóságról, mezőről, csókr
Szemed nem sül ki, míg

S önmagam előtt szégyelltem magam...

E pillanatban a sötét sávú cserjés recsegni kezdett...
És mindhármunknak elszorult a torka...
Látható lett a mit sem sejtő csorda.
Pszt! Visszafojtva lélegzetet
merev szemmel és rángó orrcimpával
vártunk. — Én eközben az előbbi hanggal
vitáztam. S győzött ez a furcsa hang.
Titokban, mint Kőmíves Kelemen,
ki feleségét látta jönni szemben —
átokkal s kérő szavakkal esengtem:
Csak ne hordana pontosan a puska!
Vagy térne el a falka másfelé!
Nem, nem akarom látni a halált...
S bosszúsan néztem fel a teleholdra,
de a hold s a csillagok szemetje
arany s ezüstös fényben ragyogott.
S szellő se szállt, — hogy vinné a szagot,
az emberét, hadd érezze a vad,
s meneküljön a cserjés rejtekébe!
— S a falka jött, és röfögve szaladt.

Göllner Miklós:

Táj, rézkarc (repr.)

Irodalmi Szemle. 1965/9. 797. l.

Márfi (sic.)

Jelen van a Derkovits-siremlék leleplezésénél.

Ámos Imre naplója.
Magnető-almanach 1964/1. 265. l.

Göllner Miklós

grafikái emlitve-

(T.): A mapper grafika
Irodalmi Szemle 1965/9. Borító

Bokros Birman

Megláthogatja Ámost. Anyagi gondok közt él, legutóbbi meglizása: egy halott öregasszony kezéről vett gipszmintát

Ámos Imre naplója

Magvető-almanach 1964/1. 269. l.

Göllner Miklós

Tamás Galéria. Modern magy. grafika XI. 1929. szept.

Tamás Galéria. XI. 1929. szept. Modern magyar grafika.

Göllner Miklós
Parasztok

Könyves Kálmán 103. kiállítás. 121.

rasz és dobidomban kiképz
tély feljárójához hasonló
ti bábos korlát a két old
megvan. (000-000 Ft.)

Belseje: A földszinten és
melyikben szerényebb stuk
leti hátsó terem kagylódi
A lépcsőház emeleti előte
festve és részben aranyoz
lánmaszkokon álló, hermás
kagylós küszöbkő. A tüzté
szeresen és egymásnak dü
Wattay cimer és ezek fele
müve volt látható. A kand
századi emlékei közt első
a belső renoválás során m

A középrizalit mög
sikfedésü diszterem helye
időben leszaggatott tapé
mények bukkantak elő..A
szürke

Göllner Miklós

Csendélet

Könyves Kálmán 1o4. kiáll. 192o-as évek.

Göllner Miklós

Szomorufüz, olaj

Váci öreg céh ház, olaj

O.M.Kir.Képzőműv.Főisk. kiáll. 1924. 4 l.

Göllner Miklós

Hajnali Balaton, temp.

KUT kiáll. N.Szal. 1936. febr. 2 l.

Göllner Miklós
Dunaparti füzes, olaj

O.M.Kir.Képzőmüv.Főisk. kiáll. 1924. 4 l.

-

Göllner Miklós

festő

Csendélet, repr.

Uj Szin

1930. 1. n.

42. l.

fennálló kötelezettségeim teljesitéséhez, esedékessé vált künnlevőségeimet számitásba kell vennem, tisztelettel felkérem Nagyságodat, hogy számlatartozását, jelen soraim kézhezvételétől számitott 3 napon belül annál is inkább kiegyenliteni sziveskedjék, mert ellenkező esetben kénytelen lennék az összeg behajtását peres uton szorgalmazni.

Teljes tisztelettel

Számlatartozás:
P.630

1 bef.lap.

Göllner Miklós

grafikus

1920

Címnék 1930. 83. l.

Pünkösdvas., Pünk.-v.

21 HÉ

** Pünkösdhétfő, Pünkösdh.*

22 K

Julia, Julia

23 SZE

Dezső, Dezső

24 CSÜT

Kereszt. segíts., Eszter

25 PÉN

Gergely, Orbán

26 SZO

Fülöp, Fülöp

Göllner Miklos

Falusi jelenet
e. kepe repr.

HoMHu
36:1 –

11057

ltan és kerek medaillonban
l és repkénytól körülvett
pez diszt. Körirata:

KTATÓ. SZÜLETETT SZEGEDEN

rl. 16.5:9.7 cm.

-907
-8

Göllner Miklós

festő

l.

E. G. I. 402. l

„TÖRTÉNETÍRÁS“
Szerkesztősége és kiadóhivatala:
BUDAPEST, I., MÁRVÁNY-UTCA 23.

MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGÁNAK ÉRKEZTETŐ BÉLYEGZŐJE
97 JUN. 28.
BUDAPEST 114

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

Műemlékek Országos Bizottsága

úrnak — úrhölgynek

Göllner Miklós

57 Hajnali Balaton tempera mgl.

Nemzeti Szalon 1936
Kat febr–márc

buch und Prospect stehen auf Wunsch zur Verfügung.

Soeben erschienen:

Der Fassadenbau.

(Lehrfach Nr. 41 der „Sammelwerke für den Selbstunterricht, Methode Hittenkofer".)

Herausgegeben von **Architekt Hittenkofer,**
Bauschuldirektor zu Strelitz i. M.

Teil I. **Hausteinbau.** Von Architekt **M. Hittenkofer.** Dritte Aufl. Gr. 8°. 271 S. mit 365 Abbildungen. Preis 18 Mk.

Teil II. A. **Backsteinbau.** (Hannover. Richtung.) Von Architekt **Bollweg.** Gr. 8°. 95 S. m. 226 Abb. Preis 6 Mk.

Teil II. B. **Backsteinbau.** (Berliner Richtung.) Von Königl. Reg.-Baumeister **Cuny.** Gr. 8°. 79 S. m. 154 Abb. Preis 5 Mk.

Teil II. C. **Verblendbau.** Von Arch. **Sachse.** Gr. 8°. 54 S. m. 145 Abb. Preis 3 Mk. 50 Pf.

(Teil III, **Holzbau,** in Vorbereitung.)

Zu beziehen durch jede Buchhandlung oder direkt durch unterzeichnete Verlagshandlung. **Prospekte** versendet auf Anfordern

M. Hittenkofer's Verlag in Strelitz i. M.

GÖLLNER MIKLÓS

57	Kosarat vivő leány	tempera	700.—
58	Falu	tempera	400.—

Nemzeti Szalon 1934 ápr

Kut

A

K. U. T.

KÉPZŐMŰVÉSZEK UJ TÁRSASÁGA

KIÁLLITÁSÁNAK

KATALOGUSA

Göllner Miklós

500.–
200.–

GÖLLNER MIKLÓS
77 Interieur
78 Csendélet

Nemzeti Szalon
1930. jan.
Kut

Artisztikus

KÉPKERETEK

Göllner Miklós

Festőművész.

Nemzeti Szalon

1928.

Tavaszi Szalon

T. 2745.

, az 1840 évi General-Quartiermeis-
) és 1840. évi Genie-Corps tagjait

K. ÖSTERREICHISCHE ARMEE.

neisterstab & Geni-Corps.

elich.
Bermann & Sohn
gold. Krone.

irosnak. 28.8: 42.3 cm.
österreichische Armee 2m Laufe
nn & Sohn in Wien.

Göllner Miklós

106	Vasuti átjáró, pasztell	250.—
107	Házak, olajf.	250.—

Nemzeti Szalon

Tavaszi Szalon

1927

80 Szinve részlet, olaj 250 —

Fenyő A. Endre

81 Cigán leány, olaj 250 —

GÖLLNER MIKLÓS

49.	Műterem, vizfestmény	800.-
50.	Szentendrei utca, vizfestmény	800.-
51.	Öreg diófák, vizfestmény	800.-

Nemzeti Szalon

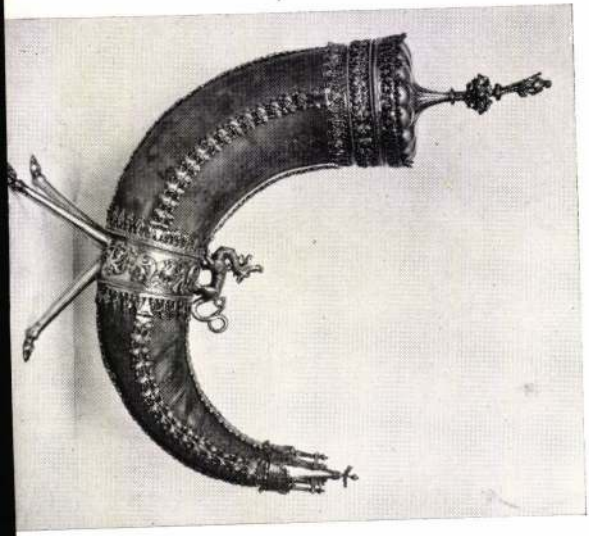

Göllner Miklós

festő Budapest.

Ume 1928 - febr - kiüll -

2 olyfestmény.

Ume rendes taf

Göllner Miklós

Akt az ablak előtt

Vizimalom

/of

Erdélyi Kárpát Egyesület

VII. 280

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-728

1973 OKT 20
Pestmegyei Hirlap

Göllner Miklós festő

Fővárosi kiállítások

Szentendrei tájak az európai horizontban

Göllner Miklós: Házak rózsaszínben.

Az eddigieknél is sokrétűbben szerepel Pest megye az októberi képzőművészeti műsorban, hiszen a *Nyírségi ősz* előzeteseként az *Ujfehértón* született és *Vácott* festő *Cs. Nagy András* műveit mutatták be Budapesten.

A szabolcsi tárlat

társadalmunk humanizációjával mélyen elkötelezett anyagát a fővárosi *Csontváry-teremben* láthatják az érdeklődők. A változatos kollekcióból kiemelkedik *Lakatos József* teljesítménye, aki régi munkaeszközök festői átköltéseit végzi és *Pál Gyula*, aki barnára redukált házak íveiben láttatja a keleti országrész hajdani sorsát és az új idő mozdulását. *Berecz András* rajzi topográfiájában régi tárgyak, hallgatag tekintetek motoznak. A készülődés izgalma érződik *Huszár István, Horváth János, Kerülő Ferenc* Nyíregyházához és Vencsellőhöz kötődő alkotásain. E képekben megnyilvánuló szellemi izomzat jelzi, hogy nincs többé periféria hazánkban, minden terület a művészet és művelődéspolitika párhuzamos energiáival épül. A nagy munkáskerület szintén, melyről meggyőződhettünk a

Csepel Galéria

őszi kiállításán, ahol a helyi festők tisztes átlagszínvonalon jelentkeznek. Úgy tűnik, hogy többé nem a középszer ismétlése *Dergács Mária, Hajtun Klára, Bojtos Károly, Gál Dezső, Horváth Éva, Kovács Sándor* feladata, hanem a jobb minőségért folytatott tempós küzdelem, nosztalgia és fantáziakényelem helyett a magasabb és bátrabb festői célok vállalása. Sajátos hangvétellel mutatkozott be a csepeli őszi tárlaton *Réti Mátyás, Zombory Zoltán, Tóth Ágota és Várnagy Ildikó*, aki szobraival már régebben is figyelmet keltett. Dergács Mária a *ráckevei Duna-ág* északi részének érzékeny akvarellistája, Gál Dezső kibontakozását *Nagymaros* segíti — erről tanúskodik azon olajképe, mely a tárlat egyik kiemelkedő darabja.

Göllner Miklós

életművének központi vonulatát láthatjuk az Ernst-múzeumban, *D. Fehér Zsuzsa* szabatos megfogalmazása szerint „mágneses erővonalak" intenzitásával alakítja kompozícióvá a látványt. A szerkesztőerő biztonságával jelennek meg festményein megyénk tájai, *Nagymarostól Csobánkáig* az otthonnak választott *Szentendre* kiemelt vizuális gondozásával. Göllner Miklós ízlésének kettős forrása a konstruktív fegyelem és a panorámikus tágasság, ezt összegezi munkásságában nemes mértéktartással és festői intelligenciájával. E csöndes értékek középmezőnyében találta meg hivatását, melyet nemcsak vállalt, hanem teljesített is, fáradhatatlan ügyszeretettel.

Szánthó Imrének

is Szentendre alapvető élménye. Magaslati előzmények után, remekművek előzeteseinek tehertételével vezeti képi naplóját a kedvesen torlódó utcákról, az ismert bensőség nyomában jár nem szűnő szorgalommal. E szentendre-jegyzetelés gazdag leltára lassan befejezéshez közeledik, hamarosan új eszményeket szükséges keresnie, úgy, ahogy azt

Kóka Ferencnek

sikerült megtalálnia. Szánthó Imre műveli a *ferencvárosi Pincetárlaton* hűséggel ragaszkodnak az ihletadó táj fontos töredékeihez, Kóka Ferenc bemutatkozása a *Csók István Galériában* azt az utat és folyamatot érzékelteti, hogy a szentendrei illetőség napjainkban *nem elsősorban környezetrögzítést* jelent, hanem megindulást az *autonóm festői nyelv* megteremtésének irányába. Önmagát tanulja szüntelen megújulásaiban, minden tárgya motívum és jelkép, ahol nemcsak a meggyűrt szövetdarab, hanem a színekben felújjongó tengeri táj is a zászló heroizmusával lebbenti fel e vörösökre, kékekre osztódó fényünnep szakadatlan folyamatát.

A külföldi kiállítók közül

Radi Nedelcsev képeinek tárlatát hosszabbították meg a *Bolgár Kultúrában*, s joggal kíséri az *Ernst Múzeumban* komoly érdeklődés *Dmitrij Baltermanc* szovjet fotóművész tárlatát. Megdöbbentőek a háborúról készített művei, s az a sorozat, melyben azt vizsgálja sziklákkal és madarakkal, hogy hogyan érkezett korunk emberisége a béke tágas utcájába.

Losonci Miklós

Ezeknek és a több más gazdasági-társadalmi változásnak a következtében alakult át nálunk a családi élet. Nem ugyanaz ma már a kapcsolat a férj és a feleség, a szülő és a gyermek között, mint régebben. Nem negatív értelemben más, azaz *nem rosszabb*, noha természetszerűleg senki sem akarja tagadni, hogy e változások gondokkal, problémákkal is jártak. Közismert például, hogy nagyon magas a válások száma, s ez nemcsak a két részt vevő ember ügye, hanem társadalmi kérdés is, egyebek között már csak a gyerekek helyzete miatt is.

Mindez kötelezővé teszi, hogy a család problémáját az új helyzetben jogi szempontból is átgondoljuk, és rendezzük az ezzel kapcsolatos kérdéseket. Nem valamiféle erőteljes válság tehát a családjogi törvény módosításának oka, hanem *a megváltozott helyzet.*

Gondos előkészítés

A módosítást — a törvény jelentőségének, fontosságának megfelelően — széles körű előkészítő munka vezeti be. Az Igazságügyi Minisztérium tör-

[illegible] csak harmincnap
várakozási idő után házas
got kötni. Egyetértettek a
tázók a házasságkötés el
orvosi vizsgálat vagy taná
adás ügyében, egyetértet
azzal is, hogy a tervezet s
bályozza a házasságkötés k
határát — mint ismeretes,
a lányoknál 16, a fiúknál
év — egyetértetek a férj
ment nők névhasználat
nagyobb lehetőségeivel, és
egyetértettek a módosítás szá-
mos egyéb előírásaival is.
Mint államunk mély hu-
manizmusának kifejeződését
fogadták a tervezetnek azt
a javaslatát, hogy *ha a gye-
rektartási díj behajthatatlan,
az állam előlegezi az anyá-
nak az összeget,* mindaddig,
amíg a kötelezett képes lesz
azt megfizetni.

Élénk vita

Jó néhány kérdésben azonban igen élénk vita alakult ki. A több mint háromórás tanácskozás felszólalói egyegilag megoldani azt, hogy például „jóakaratú" emberek ne világosítsák fel az örökbefogadott gyerekeket — a tervezet ilyen kérdésekkel is foglalkozik —, hogy nem az igazi szüleinél él.

Az egyik olyan kérdés, amelyben a vita résztvevői *minden fenntartás nélkül egyetértettek,* éppen ez volt. *A jog változásával a tudat változásának is együtt kell járnia.* A családjogi törvény módosítása csak akkor érheti el célját, akkor teljesítheti funkcióját, ha ez csakugyan megtörténik.

Ökrös László

45 másodperc

**an automata tekercsbehúzó gé-
az eddigi egyórai kézi munkát
. Folyamatosan szállítják a kü-
kat a Hajdúsági Iparművek ré-
nek, lakossági ellátás céljára. A
Európa legmodernebb kismotor-**

Koppány György felvétele

A tervidőszak végén

Tízezer új hely – bölcsődékben

Az egészségügy programja

Az egészségügy negyedik ötéves tervének eddigi teljesítéséről és az ezzel kapcsolatos további feladatokról tárgyalt az Orvos-Egészségügyi Dolgozók Szakszervezetének központi vezetősége pénteki ülésén. A tanácskozáson elhangzott minisztériumi tájékoztatóból egyebek közt kitűnt, hogy

a bölcsődei hálózat fejlesztése nagyobb arányú lesz, mint azt eredetileg tervezték.

Ennek megfelelően nem nyolcezerrel, hanem tízezerrel növekszik országosan a bölcsődei helyek száma a tervidőszak végéig. Ez kétszerese a harmadik ötéves terv idején megvalósított fejlesztésnek. Nem ilyen jó a helyzet viszont a kórházi ágyak tekintetében. Az eredetileg tervezett 7000—7500-zal szemben a negyedik ötéves tervidőszakban a kórházi ágyak száma előreláthatólag csak hatezerrel gyarapodik. A fejlesztés üteme ugyanis — különböző nehézségek miatt — valamelyest lassúbb, ezért

a beruházások kivitelezésénél bizonyos időbeli eltolódással kell számolni.

Szóba került a központi vezetőség ülésén az is, hogy az idén várhatóan egymilliárd-háromszázmillió forint értékű egészségügyi beruházás valósul meg.

Védnökség a Testvériség gázvezeték csövére

A Dunai Vasmű spirálcsőgyárában készülnek a szovjet—magyar „Testvériség" gázvezeték acélcsövei. Az új földgázvezeték Szovjetunió—Leninváros közötti szakaszát 1975-ben helyezik üzembe, és azon a tervek szerint évi egymilliárd köbméter földgázt továbbítanak az északi iparvidékre, majd 1977-től Budapestre is. A fontos beruházás meggyorsítására, a spirálcsőgyártás minőségének javítására a KISZ Dunai Vasmű bizottsága védnökséget vállalt. Az erről szóló szocialista szerződést Dunaújvárosban írták alá. A szerződés a „Testvériség" földgázvezetékhez készülő 500 kilométer acélcső minőségi ellenőrzésére és a szállítási határidő pontos megtartására irányul.

Göllner Miklós

Tamás Gal. XXII.

Csendélet

Ny progressiv
művének kiál

Göllner Miklós

festő

kell. kiáll. Kovács Ákos

szalonjában (IV. kiáll.)

könyvtárambam

MŰEMLÉKEK
ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA

Göllner Miklós

festőművész

A Szelíd Konstruktivista
2004. február 12. - március 6.

(1902 – 1977)

1902-ben született Besztercebányán. 1920-ban Vácott gimnáziumi érettségit tett, 1921-ben beiratkozott a budapesti Képzőművészeti Főiskolára, ahol Csók István és Glatz Oszkár voltak mesterei. 1926-ban állított ki először a KUT kiállításán, majd tagja lett a Társaságnak. 1927-ben a Vaszary János köré csoportosuló fiatalokkal megalapítják az Új Művészek Egyesületét (UME), amelynek tagjaival Bécsben állít ki. Ez időtől kezdve rendszeresen kiállító művész a hazai

Művé. 1961/8

GÖLLNER MIKLÓS

A két világháború közötti évek progresszív magyar festészetének azok a képviselői, akik a naturalizmusnak és impresszionizmusnak a világot egyértelműen regisztráló leírásával a látott és tudott dolgokat értelmező, rendbe foglaló, konstruáló felfogását állították szembe, a 30-as évektől csaknem mind megtalálták az utat Szentendréhez.

Mint a művésztelep tagjai, vagy mint rendszeres látogatói ennek a festői fekvésű magyar Barbizonnak — szinte kivétel nélkül ösztönzést nyertek akár a mértani formákra könnyen felbontható utcaképekből, akár a környék sajátos hangulati varázsából. S ha immár szentendrei stílusról beszélhetünk — amely nemzeti piktúránknak szerves és jelentékeny részét alkotja — az e stílussal kapcsolatos mondanivaló változatosan, számtalan regiszteren szólal meg az idetartozó festők előadásában.

Göllner Miklós — ma a szentendrei művésztelep tagja — alig hogy szárnyait bontogatta az 1920-as évek végén Csók István keze alatt a Képzőművészeti Főiskolán, szinte kezdettől fogva hitet tett amellett, hogy a festmény nem lehet a látott dolgoknak egyszerű felsorolása, — a mondanivaló érdekében csoportosítani, rendezni kell a vizuális élményt. A rendezést a képszerkezet világos megkonstruálásában látta. A KUT-nak, majd az UME-nak ahhoz a szárnyához tartozott, amelyikben fokozott jelentőséget kaptak a konstruktív törekvések.

Az 1940-es évek közepétől képein letompulnak a szerkezet szögletességei, a színek lágyan ömlenek rá a kép vázára, melyet anélkül, hogy mellőzne, úgyszólván teljesen eltakar a koloritt al. Ez a formai változás egyre inkább mélyülő belső mondanivaló hordozójává válik. Lírája érzelmességtől mentes, csendet, nyugalmat, kiegyensúlyozottságot sugall. Képein a tárgyak, gyümölcsök, virágok szinte emberi életre látszanak kelni. Egyik festményén például homályos szobasarokban, zöld vázában egy szál napraforgó áll egyedül, valahonnan fény esik egyik szirmára, amely sárgán csillan elő a sötét környezetből. A kép a csendes magányosság érzetét szugerálja.

Amikor Göllner Miklós művészetének sajátos varázsát akarjuk megragadni — azon a stiláris hasonlóságon túl, ami a szentendrei körhöz köti — akkor ezt főképpen fokozott i n t i m i t á s á b a n lelhetjük meg. Ennek az adottságának kibontására mint téma legmegfelelőbbnek a csendélet és interieur adódik. Szobabelsőin a lehető legkisebb teret zárja be, egy-egy bútordarabra koncentrál, csendéletei is egyszerűek, alig két-három elemből tevődnek össze. Egyik szobabelsőjén hintaszék áll a nyitott ablak előtt, egyik csendéletén meg kék háttér előtt rózsaszínű tálon egy hosszúszárú sárga körte, szárán nagy levéllel, mellette az asztalon egy sárga alma s egy rózsaszínű korsó. Tájképei szerkezeti tagoltságuk mellett is a paysage intime jellegzetes példái: egyiken a barnán és komoran magasodó kopasz fák mögött sötéten hallgatnak a művésztelep házai, és a hóval fedett udvaron egy nőalak suhan keresztül. Szinte idillikus csend honol a képen.

Ez a bensőséges hangulati tartalom sajátságos külsőben jelentkezik. A vízszintesek és függőlegesek tagoló szerepe kevésbé hangsúlyozott festményein, mint a szentendreiekén általában. Nagyobb szerepet juttat a gömbölyded, lekerekített formáknak, s mint előbb említettük a konstrukción túlcsorduló színeknek.

Göllner Miklós esetében is bebizonyosodik, hogy monumentális díszítő feladatokat elsősorban azok a művészeink tudnak megoldani, akik számára a komponálás elengedhetetlen szükséglet a legegyszerűbb, legközvetlenebb feladatoknál is. Mozaikjait és szgrafitóit a szerkesztés egyszerűsége és az ábrázolási eszközökkel való ökonómikus bánásmód jellemzi.

B. Haulisch Lenke

Göllner Miklós: Öreg bútorok — Vieux meubles — Старая мебель

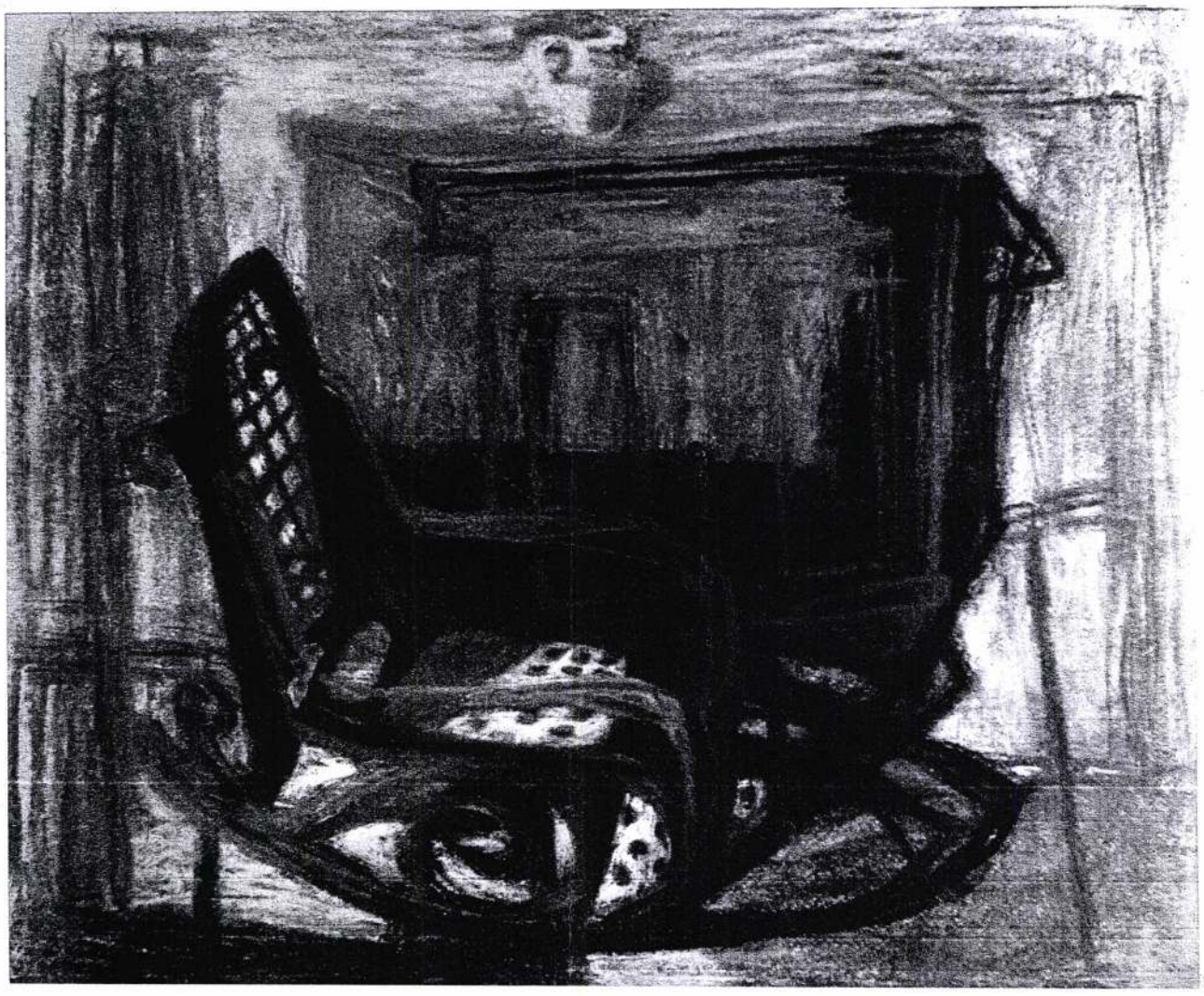

BIBLIOGRAFIE • *BIBLIOGRAPHY*

întocmită de • aranged by

Tiberiu Alexa – Janina Friedrich

CATALOAGE/ *EXHIBITION CATALOGUES*

*** *A Nemzeti Szalon téli tárlatának katakógusa*, Budapest, 1899
*** *A Nemzeti Szalon Őszi Kiállításának Katalógusa*, Budapest, 1901
*** *A nagybányai Ünnepi Hét festménypályázatának és képkiállításának katalógusa*, Nagybánya, 1942
*** *A Fereczy-Család*, Magyar Nemzeti Galéria, Budapesta, 1968
*** *A nagybányai művésztelep/ válogatás a Nagybányai Muzeum gyűjteményeiből*, Szolnoki Galéria, június – augusztus [1991]
*** *Atelier Studenţesc.**100 ani.** Centenarul Centrului Artistic Baia Mare 1996*, Baia Mare, 1996
*** *Collegium Artificum Transylvanicorum*, Cluj-Kolozsvár, 1921
*** *Gheorghe Crăciun – Crăciun Judit* [epoziţii personale/ *coupled solo exhibitions*: Baia Mare, 1996, Galeria de Artă]
*** *Colta. Lumină interioară – Inner light*, Arad, 1995
*** *Traian Bilţiu Dăncuş. Catalog*, Muzeul Maramureşean, Sighetul Marmaţiei, 1981
*** *Expoziţia Artiştilor din Baia Mare: Ziffer-Mund-Mezey-Dömötör/ Catalog/ Ziffer-Mund-Mezey-Dömötör Nagybányai Művészek Képkiállitása*, Dej, f.a. [1930?]
*** *Expoziţie de pictură şi sculptură. Képzőművészeti kiállitás*, Sindicatul de Artişti, Scriitori şi Ziarişti/ Művészek, Irók, Ujságirók Szakszervezete, Baia - Mare – Nagybánya, 1947
*** *Expoziţia Artiştilor Plastici din Baia Mare*, 7 –28 noemvrie 1948/ *A nagybányai képzőművészek képkiállitása*, 1948 november 7–28
*** *Expoziţia regională de artă plastică*, Baia Mare, 1957
*** *Expoziţia regională de plastică*, Baia Mare, 1959
*** *Expoziţia regională de artă plastică*, Baia Mare, 1960
*** *Expoziţia de ceramică decorativă Erdős I. Paul*, Baia Mare, 1961
*** *Expoziţia regională*, Baia Mare, decembrie 1961 – ianuarie 1962
*** *Expoziţia regională de artă plastică*, Baia Mare, 1963
*** *Expoziţia regională de artă plastică*, Baia Mare, 1964
*** *Expoziţia regională de artă plastică*, Baia Mare, 1965
*** *Expoziţie de pictură Balla József*, [Baia Mare, 1965]
*** *Expoziţia regională de artă plastică*, Baia Mare, 1966
*** *Expoziţie de artă plastică*, Baia Mare, 1966
*** *Expoziţia judeţeană "Maramureş '70"* Baia Mare, 1970
*** *Expoziţia judeţeană de artă plastică "Maramureş '71"*, Baia Mare, noiembrie – decembrie 1971
*** *Expoziţia judeţeană de artă plastică "Maramureş '72"*, Baia Mare, decembrie 1972 – ianuarie 1973
*** *Expoziţia de artă plastică "Maramureş"*, Braşov, 1973
*** *Expoziţia judeţeană de artă plastică "Maramureş '73"*, Baia Mare [august], 1973
*** *Expoziţia judeţeană de artă plastică "Maramureş"* [Salonul de primăvară], Baia Mare, februarie – martie 1974
*** *Expoziţia judeţeană de artă plastică "Maramureş '74"*, Baia Mare [august], 1974
*** *Expoziţia documentară «Maramureş». Grupul bucureştean de artişti plastici*, Baia Mare, noiembrie – decembrie 1974
*** *Expoziţie de desen şi gravură. Marcel Chirnoagă • Ion Donca • Adrian Dumitrache • Dan Erceanu • George Leolea • Ion Panaitescu • Iosif Teodorescu* [Baia Mare, 1974]
*** *Expoziţia de sculptură şi artă decorativă P. Pongrácz Antónia – Puskás Sándor*, [Baia Mare, iunie-iulie 1974, Galeria de Artă]

*** *Expoziţia retrospectivă Octavian Angh*
*** *Expoziţia judeţeană de artă plastică "*
*** *Expoziţia judeţeană de artă plastică "*
*** *Expoziţia retrospectivă Marcel Olines*
*** *Salonul judeţean de artă plastică "Mar*
*** *Salonul judeţean de artă plastică "Mar*
*** *Expoziţia de pictură Paulovics*, Galerii
*** *Expoziţia judeţeană de artă plastică "*
*** *Expoziţie retrospectivă Paul Erdös*, Buc
*** *Gyulai művészek kiállitása Nagybányán*
Colonia Pictorilor],
*** *Hollósy Simon emlékkiállitás*, Országos
*** *Marcel Lupşe:A mintiri din irealitatea i*
*** *Münchner Jahres-Ausstellung Glaspala*
*** *Nagy Oszkár nagybányai festőművész k*
*** *Offizieller Katalog der Internationalen*
III Auflagen; 1897 IV Auflagen; 189
*** *Szabolcs-Szarmár-Bereg megyei képző-*
[BaiaMare, Complexul expoziţional
*** *4 x 4. Mariana Gordan – Ioan Marchiş –*
Pictorilor]
*** *Ion Sălişteanu*, Bucureşti, Muzeul de Art
*** *Ion Vlasiu*, Bucureşti, februarie-martie 19
Tiberiu Alexa (red./**ed.**), *Aurel Dan*, Baia Ma
Tiberiu Alexa (red./**ed.**), *Confesiuni Relative*,
Tiberiu Alexa (red./**ed.**), *Ghid de artă contem*
Tiberiu Alexa (red./**ed.**), *Ioan Anghel Negrea*
Tiberiu Alexa (red./**ed.**), *Mihai Pamfil*, Baia M
Tiberiu Alexa (red./**ed.**), *Sütő Rozalia*, Baia M
Tiberiu Alexa (red./**ed.**), Viorel *Nimigeanu*, Ba
Tiberiu Alexa, *Ghid de artă contemporană. D*
Tiberiu Alexa, *Ghid de artă contemporană. I*
Tiberiu Alexa, *Ghid de artă contemporană. V*
Tiberiu Alexa, Aurel Cucu, Dorel Găină–Gher
Grafică...Sculptură...Arte Decorative...
Tiberiu Alexa, *Centrul artistic Baia Mare, Un d*
Une decennie de vie artistique à Baia M
Tiberiu Alexa, *Maramureş. Expoziţie de artă p*
Festészet – Szobrászat – Grafika, Gyul
László Bényi (red./**ed.**), *Nagybányay festők*, Ma
Lelica Boari – Negoiţă Lăptoiu, *Expoziţia retro*
Éva Bodnárová – László Borbély (red./**ed.**), *Ma*
Praha, f.a.
István Borghida (red/**ed.**), *Ziffer Sándor gyűjtem*
Samuel Börtsök – István Réti, *A nagybányai jub*
Jack Brutaru – Daniel Popescu (red./**ed**),, *Expoz*

Göllner Miklós

Tamás Gal

1930 XXII.

Csendélet

szólne
újítva
ismét

K
Józse
tevék
tóink
tette.
netün

K
Nádo
izmo
totta
— ez

ezze

Igen tisztelt Uram!

Szíves kérésére itt küldöm az
életrajzi adatainmat:

Születtem Bernfercebányán 1902-
ben. Középiskoláimat részben Kerö-
túr on, részben Vácon végeztem.
Ugyanitt érettségiztem
A képzőművészeti főiskolán 1 évig
Glatz, azután pedig Csók volt
a mesterem.

1926-ban állítottam ki elönör kisebb
grafikai műveket a Kut Ernst-ben
első kiállítósán. Azután megalakult
a fiatal festők egyesülete az Ume,

amelynek tagja lettem.

Kiállítottam a ~~Bp~~ Wieni repr. magyar kiállítósom (Unie) amelynek anyagát Pesten is bemutattuk.

Ezután sorra jöttek Amsterdam, Oslo, Genua és Milánoban rendezett magyar kiállítások. Itthon pedig azísmert pesti kiállítóhelyeken és azon alkalmakkor amikor a modern művészet hivomult. Egy díjat, a Bpesti Hírlap díját 931-ben nyertem.

1931-ben az Unióból kiléptem s azóta a Kut tagja vagyok.

Ez valna röviden az életrajz ami hez hozzáfűzhetem hogy a fény formaképzésével foglalkozom.

Ha szükséges küldhetek reprodukciót is, ebben az esetben kérem értesítsen egy lapon.

Tisztelettel Gállner Miklós festőművén

934 X. 6.

Kostani címem Vác
Budapesti főut 14.